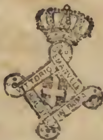
Summa totius logice Magistri Guielmi Occham Anglici logicorum argutissimi nuper Correcta.

¶ Cum gratia vt patet in suis priuilegiis.

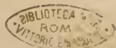
¶ Marcus Beneuentanus monachus celestinorum diui benedicti. Joāni antonio Albergato Bonoñ. Preposito ac Apostolico Protbonotario dignissi. S.D.P.

Um Bononie ageremus correxi librus dialectices ingeniosissimi z acutissimi Gulielmi Occham illūqꝫ laborē tuo nomini inscripsi. Nunc rogatus a solertissimo librorū excusore Lazaro suardo rursus eum codicem emendaui cum nouaꝝ rubricarū inscriptionibus ac quibusdam ānotatiūculis in marginibus appositis. Quas puto fore legētibus non inutiles. Cuius etiā lucubratiuncule te pariter censorem constitui. Leges tu illum qūqꝫ cum tibi ociū erit a mathematicis illis studijs in qbus z vales in primis z ego quoqꝫ te potissimum auctore profeci. Uerum eo certa sunt ac sublimia hec dialectica vt si ab excelsis illis atqꝫ certissimis mathematicis studijs paulisp aīum remittere voluerimus nullum plane aliud reperire possimus quod minus ab eis in doctrine certitudine ac ingenij perspicuitate recedat. Quo in genere in Ocham noster si quisꝙ alius adeo apte atqꝫ subtiliter disseruit vt hoc potissimū auctore oēs dialecticas difficultates enucleari z intelligi possint Uale. Ex vrbe. x. Aug. M.D.vij.

¶ Incipiunt capitula super sūma logices fratris Gulielmi de Occhā divisa in tres partes principales. quarum prima de terminis ⁊ proprietatibus terminoꝝ continens capitula.

Capitulum primuʒ est

Incipit secunda pars.

Incipit tertia pars.

¶ Finis caplo₂ pͥe et tertie ptium.

Capitulum primū secunde

Incipit tertia pars tertie partis.

Capitulum primum est de

Tabula

Incipit quarta pars tertie partis

Capitulum primum de fal-

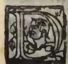
Finis tabule.

Commendatio Logice et Gulielmi de Occham.

Uam magnos
veritatis sectatoribus afferat fructus
sermotionalis scia quam logicam dici-
mus: multorum plerorum docet auctori-
tas: ratio et experientia liquide compro
bat et cõuincit. Unde Aristo. auctor pricipuus huius
scie: nunc introductiuã methodũ: nunc sciẽdi mo-
dum: nunc sciam oĩbus cõem et viam veritatis appel
lat. dans ex hijs intelligere quod nulli ad sciam vel sa-
pientiam pz accessus nisi in arte logice prius erudito.
Auerrois quoque Aristo. interpres in physicis dicit
dyalecticam esse instrumentum sciẽdi discernere verũ
a falso: ipsa namque cũcta dubia diffinit: et cũctasque seri-
pturas enumerat atque cuiscerat: vt testatur doctor egre
gius Augu. Cum eni duo sint actus sapiẽtie: ad al-
terum nõ mentiri de quibus nouit: et mentientẽ mani-
festare posse: vt scribit in elenchis: hoc autẽ fieri ne-
queat absque discretione veri a falso quod solum prestat
hec methodus: luculẽter apparet eam fore vtilem
speculãti. At vero hec sola prestat facultatẽ argumẽ
tandi in oĩ problemate. oẽque genus sophismatis do-
cet dissoluere: et demonstrationis media adinuenire.
mẽtẽ quoque a vinculis quibus detinet absoluit atque li-
bertati restituit. Quẽadmodũ eni vincula corporis
mẽbra ligant: necnõ ab officijs ad q̃ instituta sũt prohi
bent: sic false argutie et sophistice: vt docet Aristo.
mentẽ nectunt. Silr hec ars errorẽ caliginẽque dete-
git: actus dirigit humane rõnis: instar lucis. Nam si-
cut exclusa hac luce corporea: actus humani aut nul
li essent aut errabundi. et sepe in preiudiciũ operantis: sic
absque huius facultatis peritia actus rõnis. Cernimus
enim quamplurimos hac scia pretermissa volentes in-
tendere disciplis multifarie oberrare errores varios
docendo seminare opiniones absurditate plenas si-
ne modo et ordine confingere: et penitus nõ intelligibi-
les sermones prolixosque texere et ordiri similes lan-
guidorum somnijs et poetarum fictionibus: rõnes nul-
lius oĩno vigoris velut insolubiles ponderãtes vim pro-
prie vocis ignorantes: quo eo periculosius errant quo se
existimant alijs sapientiores: audacter fine dĩla fal-
sa pro veris auditoribus ingerẽtes. Premisse itaque
vtilitatis quam logica administrat intuitu motus ille
preclarus phus peripatheticorum monarcha Aristo.
eam artificiose cõposuit: quam quia propter obscuritatẽ ser
monis greci in latinum translati quisque fine tempo
ris diuturnitate vix poterat: posteriores in ea sufficiẽ
ter edocti varia opuscula ordinãtes: iter facile ad eam
satagentibus prebuerũt. inter quos sane precipuũ exi
stimo venerabilem doctorẽ natione anglicum ordine
minorẽ: sed igenij perspicacitate et doctrine virtute sub-
limẽ. siquidem doctor hic eximius multorum sepe pul-
satus precibus huius methodi consideratiõe plene le-
pide et ingeniose composuit. initians a terminis vt a
prioribus: cetera deinde prosecutus vsque ad finem per-
duxit. Ad studiosos itaque precepto pro hoc preclaro lz
compendioso volumine multiplicitas stiluz dirigẽs
vniuersis prodesse cupiens exorsus est ita dicens.

Proemium auctoris.

Uduz me frater
et amice charissime tuis literis stude-
bas inducere: vt aliquas regulas artis
logice in vnum tractatũ colligerẽ: ac
collecta tue discretioni transmitterẽ. Cum igitur tui
prefectus gratia ac veritatis amore inductus tuis preci
bus nequaquam cõtraire valeam: quod hortaris: rem mihi per
difficilem: sed tam tibi quam mihi vt existimo fructuo-
sam aggrediar. Logica enim est oĩum artium aptis- Quid
simum instrumentũ: sine qua nulla scia perfecte habe- sit logi
ri potest. que non more mãlium instrumentorũ vsu ca.
crebro cõsumitur: sed per cuiuslibet alterius artis vel
scientie studiosum exercitiũ continuum recipit incremẽ
tum. Sicut enim mechanicus sui instrumẽti perfecta
carens notitia vtendo eodem recipit pleniorẽ: sic in
solidis logice principijs eruditus dum alijs scientijs o
peram impendit sollicite simul istius artis maiorem
acquirit peritiam. Unde illud vulgare: ars logica la-
bilis ars est: solum insapientiale studium negligenti-
bus locum reputo obtinere.

Cap. primuz in quo auctor quid sit et quotuplex
sit terminus declarat: quia triplex scriptus. s. platus: et
conceptus: et inter eos differentiam assignat.

Mnes logice
tractatores intendunt astruere
quod argumenta et syllogismi ex
propositionibus et propositiones
ex terminis componuntur. Unde Quid
terminus aliud non est: quam pars pro- sit termi-
pinqua propositionis. Diffiniens nus.
enim terminuz Aristo. prio prio-
rum dicit. Terminum voco in quem resoluitur propositio,
vt in predicatũ: vel de quo predicatur. apposito vel di
uiso: esse vel nõ esse. Sed quamuis ois terminus pars pro- Nõ oĩs
pinqua dicatur propositionis vel esse possit: nõ oẽs tamen terminos
termini sunt eiusdẽ nature. et ideo ad perfectam cogni eẽ eius-
tionem terminorũ habendã oportet aliquas distinctio- dẽ nãe.
nes terminorum precognoscere. Est itaque sciendũ quod
sicut secundum Boetiũ primo perihermenias triplex est oro. Sciẽn-
s. scripta: prolata: et concepta tm̃ habens esse in in- dum tri
tellectu: sic triplex est terminus. scriptus: platus et conceptus. plicẽ eẽ
Terminus scriptus est pars propositionis scripte in aliquo orõnẽ.
corpore. que oculo corporali videt vel videri potest. Terminus
Terminus prolatus est pars propositionis ab ore pro- scriptus.
lata: et nata audiri aure corporali. Terminus conce- Terminus
ptus est intentio seu passio aie aliquid nãliter signifi- platus.
cans vel consignificans. nata esse pars propositiõis Terminus
mentalis. Unde isti termini cõcepti et propositiões ex eis conceptus.
cõposite sunt illa verba mẽtalia que beatus Augu.
dicit quinto de trinitate nullius esse lingue. que tantuz
in mente manent et exterius proferri non pñt. Quamuis

voces tanquam signa ꝯis subordinata pronunciētur exterius. Dicimus autē voces esse signa subordinata conceptibus vel intentiōibus aīe. nō qꝛ ꝓprie accipiendo hoc vocabulū signū ipse voces significent ipsos ꝯceptus primo ⁊ ꝓprie. sed qꝛ voces imponuntur ad significandū illa eadem. que p ꝯceptus mētis significant. ita ꝙ ꝯceptus primo nāliter aliqd significat. ⁊ secundario vox illud idē significat. in tantū ꝙ pmo si voce instituta ad significandū aliquod significatū p conceptū mētis. si ꝯceptus ille mutaret significatū suū. eo ipso ipsa vox sine nova institutione suū significatum ꝯmutaret. ⁊ pro tanto dicit Aristo. ꝙ voces sūt earum que sunt in aīa passionū note. sic etiaꝫ intelligit Boetius qñ dicit voces significare conceptus. ⁊ vlr oēs autores dicentes ꝙ voces significant passiones aīe vl sunt note earum. nihil aliud intēdunt nisi ꝙ voces sunt signa secundario significantia illa. que p passiones primo importantur. quāuis alique voces primario importēt passiones aīe vel ꝯceptus. que tñ secundario importāt alias intentiones aīe vt inferius ostendemus. Et sicut dictuꝫ est de vocibus respectu passionū seu intentionū vel conceptuū. eodē modo proportionabiliter quantū ad hoc tenēdū est de hiis que sunt in scripto respectu vocū.

Quō voces sīt subordinate cōceptib⁹

Voces ꝓprie si pmo significare cōceptus.

Quō intelligantur auctores dicētes voces significare passiones.

¶ Inter istos autē terios alique differentie inveniunt. Una est ꝙ conceptus sive passio anime naturalr significat qcqd significat. Terminus aūt platus vel scriptus nihil significat nisi s̄m voluntariā institutionem. Ex quo sequitur alia differentia. vꝫ ꝙ terius prolatus vel scriptus ad placitum potest mutare suū significatum. terius aūt conceptus nō mutat suū significatum ad placitū cuiuscunqꝫ.

Dfia inter terminos ꝯcept⁹: ⁊ vocales ⁊ scriptos.

¶ Propter tñ protervos est sciendum ꝙ signū accipitur dupliciter. Uno mō pro omni illo ꝙ apprehensuꝫ aliqd aliud in cognitionē facit venire. quāuis non faciat menteꝫ venire in primā cognitionem eius. sicut alibi est ostensum. sed in actualē post habitualem eiusdem. ⁊ sic vox naturaliter significat aliqd sicut qlibet effectus significat saltem suaꝫ causam. sic etiam circulus significat vinum in taberna. sed tam generaliter nō loquor hic de ly signū. Aliter accipit ly signum pro illo quod aliqd facit in cognitionem venire ⁊ natuꝫ est pro illo supponere vel addi in propositione cuiusmodi sunt syncathegreumata. verba. ⁊ alie partes orationis que finitā significationem non habent. vel ꝙ natum est componi ex talibus. cuiusmodi est oratio vel ppō. ⁊ sic accipiēdo hoc vocabulū. signū: vox nulli⁹ est signū nāle.

Ad pro terulam abijciēdaz duplex ē signum.

¶ Cap. ij. de multiplicitate termini.

Ostautem sciēdum ꝙ hoc nomen: terius: tripliciter accipitur. Uno modo accipit terius pro omni eo ꝙ potest esse copula vl extremuꝫ ppōnis cathegorice. vꝫ subiectū vel predicatū: vel determinatio extremi vel verbi. ⁊ hoc modo etiā propositio vna potest esse terius. sicut potest esse pars ppōnis. hec eniꝫ est vera: homo est aīal est ppō vera: in qua hec propositio: homo est aīal: ē subiectum: ⁊ ppō vera predicatum. Aliter accipitur hoc nomen: terius: s̄m ꝙ distinguit ꝯtra orationē: ⁊ sic oē incomplexum vocatur terius: ⁊ sic de terio in precedenti caplo sumꝫ locutus. Tertio mō accipit precise ⁊ magis stricte ꝓ illo ꝙ significative sumptū potest esse subiectū vel predicatum alicuius ppōnis: ⁊ hoc modo nullū verbum nec ꝯiunctio: nec adverbium: nec interiectio est terius. Multa etiaꝫ nōia nō sunt teri. vt nōia syncathegreumatica: qꝛ talia quāvis possint esse extrema ppōnis si sumantur māliter vel simpliciter: tñ qñ sumuntur significative nō pñt esse extrema ppōnum. Unde ista oratio: legit est verbum: est congrua ⁊ vera: si hoc verbum: legit: sumat māliter: si autem significative sumatur nō est intelligibilis. Silr est de talibus: omnis est nomē: olim est adverbium: si est ꝯiunctio: ab est prepositio. Et isto modo accipit phūs terium primo priorum.

Pria terīo nū acceptiō

2ª acceptio.

3ª acceptio.

Nō solum autē vnum incomplexū potest esse terius sic acceptus terius: sed etiam compositū ex duobus incomplexis vꝫ compositū ex adiectivo ⁊ substantivo ⁊ compositum ex adverbio ⁊ participio vel ex ppōne cum suo casuali potest esse termius sicut potest eē subiectuꝫ vel predicatū ppōnis. In hac enim propositione: homo albus est homo: nec ly hō: nec ly albus: est subiectum sed hoc totuꝫ: hō albus. Silr hic: currēs velociter est homo: nec ly currēs: nec ly velociter est subiectum. sed hoc totuꝫ: currens velociter.

Non solum incōplexum verū ⁊ qōdam cōplexa posse sbijci ⁊ pdicari.

¶ Est tñ sciendum ꝙ nō tantū nomen acceptū in recto potest esse terius sed etiā casus obliquus pōt eē terius: qꝛ potest esse subiectum vel predicatū ppōnis. verūtñ obliquus nō potest esse subiectum respectu cuiuscunqꝫ verbi: nō enim bene dr hōis videt asinuꝫ. ꝙuis bene dicatur. hōis est asinus. Quo autē ⁊ respectu quoꝝ verboꝝ obliquus potest esse subiectuꝫ ⁊ respectu quorum nō. ad grāmaticum ptinet. cuius est constructiones vocum considerare.

Non solum rectos s̄m ⁊ obliqs posse sbijci l3 ñ respcu cuiusl3 vbi.

¶ Cap. iij. in quo multa de accntib⁹ grāmaticalib⁹ convenientibus tñ mentalibus ⁊ vocalibus ⁊ scriptis ⁊ alteri eorum tñ.

Uiso de equivocatione istius nōis: terius procedenduꝫ est de divisionibus teri incomplexi. Unde nō solum terius incomplexus dividitur in terium prolatuꝫ. scriptū. ⁊ ꝯceptū. sed etiam singula membra ꝯsimilibus divisiōibus dividuntur. Nam sicut vocum quedā sunt nōia. quedā sunt verba. ⁊ quedam aliaꝝ partium orōnis. consimiliter est de scriptis ⁊ de intentiōibus aīe. ꝙ quedā sunt nōia. quedam verba. quedam pronōia. ⁊ ita de aliis. Uerum autē participiis vocalibus ⁊ scriptis correspondeant in mente quedā intentiōes a verbis distincte. potest esse dubiuꝫ. eo ꝙ non videtur magna necessitas talem pluralitatē ponere in ppōnibus mētalibus sive teris. Nā verbū ⁊ participiū verbi sumptum cum hoc verbo: est semp. videntur in significādo equalere. propter quod sicut nōium sinonimoꝝ multiplicatio non est ꝓpter necessitateꝫ significationis inventa sed propter ornatum sermonis vel aliaꝫ causam ꝯsimilem accidentalē. qꝛ qcqd p nōia synonima significat potest p vnum illoꝝ exprimi sufficiēter. ideo multitudo ꝯceptuum tali pluralitati synonimorum

As reperiant vba ⁊ ꝯ dictiōes ⁊c. ita i mēte sicut i voce ⁊ scripto.

Sinonimorum pluralitas ñ ad necessitatē sꝫ ornatum.

morum non correspondet. ita videt q distinctio inter verba vocalia ⁊ participia non est ppter necessitatem expressionis inuēta. propter quod videtur q nō oportet participijs vocalibus distinctos ↄceptus in mente correspondere ⁊ de pnominibus posset esse cōsimilis dubitatio. Sed q oporteat ponere talia noia mentalia ⁊ verba ⁊ aduerbia ⁊ ↄiunctiones ⁊ prepositiones ex hoc ↄuincit. qr omni orationi vocali correspondet aliqua mentalis in mente. ⁊ ideo sicut ille partes ppōnis vocalis que sunt propter necessitatē significationis imposite sunt distincte. sic partes ppositionis mentalis ↄcepte sunt distincte. ppter quod sicut nomina vocalia. verba. aduerbia. ⁊ ↄiunctiōs sunt nec͠ie diuersis ppōnibus ⁊ oratiōibus vocalibus. ita q impossibile est oia exprimere p noia ⁊ verba solum que pñt p illa ⁊ p alias partes exprimi. sic etiaȝ distincte partes ↄsimiles sunt nec͠ie mentalibus propositionibus. ¶ Est aūt inter noia mētalia ⁊ vocalia differentia. qr quāuis oia accidētia grāmaticalia que ↄueniunt noibus mentalibus etiā ↄueniant noibus vocalibus non tñ ecōuerso. sed quedā sunt ↄuenientia tam istis q illis. quedam vo sunt propria nominibus vocalibus ⁊ scriptis. Accidentia cōmunia ↄuenientia tam noibus mentalibus q vocalibus ⁊ scriptis sunt casus ⁊ numerus. sicut eni iste ppōnes vocales. homo est aial. homo nō est aialia. distincta habent predicata. quoȝ vnum est numeri singularis ⁊ aliud pluralis. ita ppōnes mentales quaȝ mens vna ante oēm vocem dicit q hō est aial ⁊ alia q hō non est aialia. distincta habent predicata. quorum vnum potest dici singularis numeri ⁊ aliud pluralis numeri. silr sicut hec ppōnes vocales. homo est homo. ⁊ homo non est hois. habent distincta predicata varia p casus. sic pportionabiliter dicendum est de ppositionibus in mente corrñdentibus. Accidentia vo propria noibus vocalibus ⁊ scriptis sūt. genus. ⁊ figura. talia enim accidentia noibus propter necessitatem significationis nō ↄueniunt. Unde aliqñ accidit duo noia synonima esse diuersoȝ generū ⁊ diuersaȝ figurarum. pp quod tales multitudinē non oportet mētalibus signis tribuere. Unde quecūq pluralitas ⁊ varietas talium accidentiū que pōt competere noibus sinonimis potest ↄuenienter a mentalibus āmoueri. ¶ De comparatione aūt vtrum ↄueniat solū noibus ad placitum institutis. posset eē difficultas. sed qr nō est magne vtilitatis pertransco. De q̄litate quoq posset esse ↄsimilis difficultas quā alias pertractabo in sua radice. ¶ Per predicta aūt potest studiosus ppendere q quāuis ex sola variatione accidentiū termioꝝ. s. casus ⁊ numeri sicut p rem significatā potest propositio vna verificari ⁊ alia falsificari. hoc tñ nūqua ↄtingit ppter genus ⁊ figuram. lȝ sepe ad ↄgruitateȝ orationis habendā oporteat aspicere ad genus. Hec enim est ↄgrua. homo est albus. ⁊ hec est incōgrua. homo est alba. quod ex sola diuersitate generis ortū tñ supposita ↄgruitate nihil refert cuius generis vel cuius figure sit subiectuȝ vel predicatū. sed certe refert cuius numeri vel casus sit subiectum ad sciendū si sit ppositio vera vel falsa. hec enim est vera: homo est aial. ⁊ hec falsa. homo est aialia. ⁊ sic de alijs. Et sicut noibus vocalibus ⁊ scriptis quedā sunt accidētia propria quedaȝ cōia illis ⁊ mentalibus: sic silr de verboȝ accidētibus est dicendū. Accidentia cōia sūt dū nūȝ modus. genus. numerus. tps ⁊ psona. ¶ De modo tpa pso patet. nam alia oratio mentalis corrñdet isti orationi nā. cōia vocali. fortes legit. ⁊ alia isti. fortes: legat. ¶ De gñe eē vbis patet. nam alia oratio in mente corrñdet isti oratiōi mētali vocali. fortes amat. ⁊ alia isti. fortes amatur. verūtñ hus ⁊ vo in mente non sunt nisi tria genera. Naȝ de potētia ⁊ calibus ⁊ cōia vocalia nō sunt propter necessitatē significationis inuenta. cum verba cōia equaleant actiuis ⁊ passiuis. deponētia vero neutris. vel actiuis. ⁊ ideo non gña verbi opȝ talem pluralitatem in verbis mentalibus inueni hoꝝ in re. ¶ De numero etiā pȝ nam distincte ōnes men mēte ⁊ tales corrñdent istis. tu legis. vos legitis. Idem pȝ ñ psa. de tpe. nam istis. tu legis. tu legisti. distincte orationes mentales corrñdent. hoc idem pȝ de psona. naȝ istis. tu legis ego lego. distincte orationes in mente corrñdent. Accidentia auteȝ ppria verbis ad placitum institutis sunt ↄiugatio ⁊ figura. cum qñq verba diuersarum ↄiugationuȝ possint esse synonima ⁊ similiter verba diuersarum figuraȝ. ¶ Per pdicta potest studiosus facile aduertere quō pportionabiliter de alijs partibus orationis ⁊ earum accidentibus est dicenduȝ. Nec miretur aliqs q dico aliqua noia ⁊ verba esse mentalia. sed legat Boetium sup periher menias ⁊ hoc ibidem inueniet. Et ideo qñ Aristo. tam nomen q verbū diffinit accipit ibi taȝ nomē q verbum magis stricte. s. pro noie ⁊ verbo vocali.

Oia accidētia grāmaticalia ↄuenientia mentalibus ↄueniunt vocalibus ⁊ scriptis nominibus

Casus ⁊ nūs cōia istis mentalibus ⁊ vocalibus et scriptis noibus.

Genus ⁊ figuraȝ solū vocalibus noibus ⁊ scriptis ↄuēire.

¶ Bo

Tria

Cōiugationē ⁊ figuraȝ solā verba disvocalibus ⁊ scriptis ↄuenire

pus pr.

¶ Cap. iiij. in quo multa d terminis cathegoreumaticis ⁊ sincathegoreumaticis. ⁊ quid vterq eoꝝ sit.

Adhuc auteȝ aliter diuiditur terminus tam vocalis q mentalis: qr terioꝝ qdam sunt cathegoreumatici ⁊ quidam sunt sincathegoreumatici. Termini cathegoreumatici sūt q finitā ⁊ certam habent significationeȝ. sicut hoc nomē. homo. significat oēs hoies ⁊ hoc nomen. aial. significat oia aialia ⁊ hoc nomen. albedo. oēs albedines. Termi aūt syncathegoreumatici sūt tales. oia. nullus. aliqis. totus. preter: tantum. inquantū. ⁊ hmōi. q non habēt finitam significationē ⁊ certam. nec significāt aliqs res distinctas a rebus significatis p cathegoremata imo sicut in aligorismo cifra p se posita nihil significat: sed addita alteri figure facit eam significare. ita syncathegoreumata pprie loquendo nihil significāt sed magis addita alteri terio faciunt aliud significare. siue faciunt ipm pro aliquo vel aliqbus determinato modo supponere: seu aliud officium circa cathegoreuma exercēt. Unū hoc sincathegoreuma: oia: nō habet aliquod certum significatuȝ: sed additum hōi facit ipsum stare seu supponere actualiter seu confuse ⁊ distributiue pro oibus hoibus. additūȝ vero lapidi facit ipsum stare pro oibus lapidibus ⁊ ita de alijs. Et sicut est de illo sincathegoreumate: oia: ita pportionabiliter de alijs est intelligendū: q̄uis distinctis sincathegoreumatibus distincta officia conueniant: sicut de aliqbus inferius ostendet. Et si pro/

Termi ni cathe.

Termi ni sinca thego.

teruſatur ſic. hec dictio: oīs: eſt vox ſignificatiua. er/go aliqd ſignificat. Dicendum eſt ꝙ non ideo dī ſi/gnificatiua q2 aliqd determinate ſignificat. ſed quia facit aliqd ſignificare: vel ſupponere. vel ſtare pro aliquo certo modo: ſicut declaratū eſt. Et ſicut hoc nomē: oīs: nihil determinate ⁊ finite ſignificat ſm modum lo/quendi Boetij. Ita dicēdū eſt de oībus ſyncathe/goreumatibus ⁊ vniuerſaliter de ɔiunctionib⁹ ⁊ pre/poſitionibus. De quibuſdā vero aduerbijs aliter eſt. quia quedā eorum determinate important illa que ſigni/ficant nomina cathegoreumatica: quamuis alium modum ſignificandi importent.

Syncathe. dī ſigtiuū.

Aliqd ſincat. aliqd determinan te impor/tare.

❡ Cap. v: de multiplicitate nominū concretorū ⁊ abſtractoꝝ ⁊ differētia eorum.

Que ſint concreta et abſtra/cta.

Omiſſis autem alijs partib⁹ orōnis de nominibus eſt dicendū. ⁊ prio de diuiſiōe noīs p concretum ⁊ abſtractum differē/dum eſt. ❡ Et eſt aduertendū ꝙ concre/tum ⁊ abſtractum ſunt noīa ɔſimile principium ſm vocem habentia: ſed nō cōſimiliter terminātia. ſicut patet ꝙ iuſtus ⁊ iuſtitia: fortis ⁊ fortitudo. aīal ⁊ ani/malitas: ⁊ hmōi a ſimili littera vel ſillaba incipiunt: ſed non in conſimilem terminant: ſed ſemp vel fre/quenter abſtractū habet plures ſillabas ꝙ ɔcretum ſicut in predictis exemplis apparet. ❡ Concretum etiam vt frequenter eſt adiectiuum: ⁊ abſtractū ſub/ſtantiuū. ❡ Nolum autem abſtractorū ⁊ concreto/rum multi ſunt modi. qñqꝫ enim concretū aliquam rem ſignificat: vel ɔnotat: ſiue importat: ſiue dat in/telligere pro qua etiam ſupponit: quam abſtractum nullo modo ſignificat nec aliquo modo ſupponit p eadem: vt iuſtus ⁊ iuſtitia: ⁊ ſimilia. nam iuſtus vere ſupponit pro hoie quando dī: iuſtus eſt virtuoſus. nō enim pōteſt ſupponere pro iuſtitia q2 iuſtitie quā/uis ſit virtus non tñ eſt virtuoſa. ⁊ hoc nomen: iuſti/tia: ſupponit pro qualitate ⁊ non pro hoie: ⁊ propter hoc accidit ꝙ predicatio talis concreti de abſtracto eſt impoſſibilis: q2 ſemp tale concretū ⁊ abſtractum pro diſtictis rebus ſupponūt. Sunt autē ad preſens talium noīum tres differentie: quaſi tres ſpecies infe/riores. ❡ Prima eſt qñ abſtractū ſupponit pro acci/dente vel forma quacūqꝫ realiter inherēte ſubiecto: ⁊ ɔcretum ſupponit pro ſubiecto eiuſdē accidentis vel forme. vel econuerſo. primo modo eſt de talib⁹: albedo album: calor calidū: ſciens ſcientia: loquē/do de creaturis. nam in oībus talibus abſtractū ſup/ponit pro accidente inherēte vel forma quacūqꝫ ſub/iecti. ⁊ concretum ſupponit pro ſubiecto eiuſdē acci/dentis vel forme. Econuerſo aūt accidit in talibus: ignis: igne⁹. Nā ignis ſupponit p ſubiecto. ⁊ igneus quod eſt ɔcretum ſupponit pro forma vel accidente eiuſdē. Dicimus enim ꝙ calor eſt igneus ⁊ nō ignis. Similr dicimus ꝙ illa ſcientia eſt humana ⁊ nō hō. ❡ Secunda differētia talium nominū eſt qñ ɔcretū ſupponit pro parte ⁊ abſtractū pro toto: vel ecōuer/ſo. ſicut in iſtis: aīa aiatum. homo enim eſt aiatus ⁊ non eſt animare ita aiatum ſupponit pro hoie toto. ⁊ aīa pro parte eius. Silr hec eſt vera: aīa eſt huma/na ⁊ aīa non eſt homo. vbi homo quod eſt abſtractū ſupponit pro toto ⁊ humanū quod eſt concretū pro aīa que eſt pars eius. ❡ Eſt aūt aduertendū ꝙ qñqꝫ idem ɔcretum accipitur equoce. q2 qñqꝫ idem con/cretum eſt tam in prima ꝙ in ſcda differentia. ſicut hoc nomen: aiatum: poteſt ſupponere pro toto. q2 di/cimus ꝙ hō eſt aiatus. ⁊ poteſt ſupponere pro ſubie/cto recipiente aīam: q2 dicimus ꝙ corpus qḋ eſt alte/ra pars eſt aiatum. ⁊ ſicut eſt de illo noie ita de mul/tis alijs ꝙ ſic poſſunt equoce accipi. ❡ Tertia diffe/rentia talium noīum eſt qñ ɔcretum ⁊ abſtractū ſup/ponunt pro diſtinctis: quorum tñ neutrū eſt ſubie/ctum nec pars alterius. ⁊ hoc ɔtingit multis modis. Nam tales teri qñqꝫ ſe habent ſicut cauſa ⁊ effectus. ſicut dicimus hoc opus eſt humanū. ⁊ nō hō. Quā/doqꝫ ſicut ſignum ⁊ ſignatū. ſicut dicimus ꝙ diffe/rentia hominis eſt differentia eſſentialis. nō quia eſt pars alicuius vel de eſſentia. ſed quia eſt ſignum ali/cuius partis eſſentie. Qñqꝫ ſicut locus ⁊ locatū. ſi/cut dicimus ꝙ ille eſt anglicus ⁊ non anglia. Mul/tis etiam alijs modis hoc fieri contingit que diſcutiē/da igenioſis dimitto. Et ſicut in primis duobus mo/dis aliquod ɔcretum ſupponit pro parte vel forma ⁊ abſtractū pro toto vel ſubiecto ⁊ aliqñ accidit ecō/uerſo: ita eſt in propoſito. nam qñqꝫ concretum ſup/ponit pro effectu vel ſignato: ⁊ abſtractum pro cau/ſa: vel pro ſigno. ⁊ aliqñ econuerſo. ⁊ ſic de ceteris contentis ſub illo modo. Et ſicut contingit idē no/men eſſe ɔcretum primis duob⁹ modis ⁊ tunc eſt no/men equocum ſeu accipitur equoce: ita ɔtingit idē nomen eſſe concretum primo modo ⁊ ſecūdo: imo oībus tribus modis poteſt eſſe cōcretum. ⁊ ideo iſti tres modi inferiores ad primum modū pncipalē non ſic diſtinguunt ꝙ vnus coꝝ vniuerſaliter negēt a reliquo. ſed ſic ꝙ qlꝫ ab alio particulariter remo/uetur. quod ſufficit ad diſtinctionē talium. Silr nō eſt incōueniens ꝙ idē nomen reſpectu diuerſorum ſit ɔcretum ⁊ abſtractū. ❡ Sciendū aūt eſt ꝙ qñqꝫ habemus ɔcretum equaliter cui tñ nullū abſtra/ctum corrñdet ppter penuriā noīum: ſicut eſt de hoc noie: ſtudioſus: qñ accipitur pro virtuoſo.

Tertia diffō.

Quod idem re ſpectu diuerſo rum eſt ɔcretū ⁊ abſtra ctum.

Quod multi ſunt modi no minum cōcreto rū ⁊ ab ſtracto/rum.

Tres dñe no minum cōcreto rū ⁊ ab ſtracto/rum.

Prima diffō.

Scda diffō.

❡ Cap. vj. ꝙ multa cōcreta ⁊ abſtracta nomina ſp/ſaꝝ ſubſtātiaꝝ ⁊ quātitatū ac relationū ſūt ſinonima.

Preter modum predictū ɔcretoꝝ ⁊ abſtractoꝝ nominū ſunt multi alij. Quoꝝ vnus eſt: ꝙ nomē ɔcre/tum ⁊ abſtractum quādoqꝫ ſunt nomina ſinonima. ❡ Sed ne in equoco ɔcedat ſciendum eſt ꝙ hoc nomen: ſinonimum: dupliciter accipitur ſtricte ⁊ large. Stricte dicunt illa ſinonima qbus omnes vtētes itēdunt ſimpliciter vti pro eodē ⁊ ſic non loquor hic de ſinonimis. Large dicūtur il/la ſinonima que ſimpliciter idē ſignificāt oībus mo/dis ita ꝙ nihil ſignificatur aliquo modo p vnum quin p reliquum eodem modo ſignificetur: quāuis non omnes vtētes credāt illa idem ſignificare. ſed dece/pti exiſtimāt aliquid ſignificari p vnū quod nō ſigni/ficatur p reliquum ſicut ſi aliquis exiſtimaret ꝙ hoc nomen: deus: importaret vnum totum ⁊ deitas par/tem

Noīa ɔ creta et eorū ab ſtracta eē ſino nima.

Duplr aliqd eē ſinoni/ma.

tem eius. Isto secundo modo intēdo vti in hoc capitulo ꝛ in multis alijs hoc nomine: sinonima. ꝛ dico ꝙ cōcretum ꝛ abstractū quādoqꝫ sunt sinonima sicut secūdum itentionem philosophi illa nomina sunt sinonima. deitas ꝛ deus homo ꝛ humanitas. animal ꝛ animalitas. equus ꝛ equitas ꝛ hinc est ꝙ multa nomina habemus consimilia concretis talibus non tamen abstractis consimilia. quāuis enim actores frequēter ponant hoc nomen humanitas ꝛ hoc nomē. aialitas. ꝛ aliqñ hoc nomen. equinitas: que correspōdēt quasi abstracta istis nominibus: animal: homo: equus: tñ raro vel nūquam inueniūtur talia nomia: bouinitas: asinitas: caprinitas: albedinitas: nigredinitas: caloritas: dulcedinitas: quāuis istis nominib⁹ vtamur: bos: asinus: capra: albedo: nigredo: color: dulcedo: immo sicut apud āliquos ista nomina sūt sinonima: calor caliditas: frigus: frigiditas. ita illa essent sinonima apud eos: equus: equinitas: homo: humanitas: nec in talibus curabāt distinguere iter nomina cōcreta ꝛ abstracta quātum ad significationē quāuis vnū illoꝝ haberet plures sillabas ꝛ formam abstractorum primo mō dictorum. nec tali diuersitate taliū nominum vtebātur nisi causa ornate locutionis vel aliqua alia causa accidētali. sicut nec nominibus sinonimis. Sub hoc etiam modo nominum cōcretoꝝ ꝛ abstractoꝝ ſm intētionem. Philosophi ꝛ Comētatoris cōprehēdunt oia nomina substātiaꝝ ꝛ abstracta ficta ab eis: que nec p accidēte nec pro parte nec pro toto eius qḋ importat p nomē cōcretum ſm formā nec pro aliq̄ re disperata ab eo supponūt. cuiusmodi sunt hec nomina ſm eos: animalitas: asinitas: equinitas ꝛ hmōi. Non enim animalitas stat pro aliquo accidēte animalis nec p parte nec p aliquo toto cui⁹ pars sit animal. nec pro re aliqua extrinseca totaliter ab animali distincta.

Nomina ꝯcreta sbstālia ꝛ abstracta esse synonima.

¶ Sub eodem etiam mō continētur oia nomia abstracta que in genere quantitatis collocātur. ꝛ oia nomina q̄ sunt proprie passiones eorum que in genere quātitatis ꝯtinentur: ꝛ hoc secūdum opinionem illoꝝ qui ponūt ꝙ quātitas non est alia res a substātia ꝛ qualitate. non aūt ſm opinionem illorum qui ponūt quātitatem esse aliam rem absolutam distinctā realiter tā a substātia q̄ a qualitate. Unde ſm primam opinionem: quātum. ꝛ quātitas sunt nomia sinonima. ꝛ similiter: lōgum: ꝛ lōgitudo latū: ꝛ latitudo: profundum: ꝛ profunditas: plura ꝛ pluralitas: ꝛ sic de alijs.

Noia cōcreta i genere quātitatis ꝛ abstracta sino.

Ad eūdem etiam modum reducūtur oia nomina ꝯcreta ꝛ abstracta que ad figuram pertinent. ſm opinionem illoꝝ qui ponūt ꝙ figura nō est alia res a quātitate: siue a substātia ꝛ qualitate. ¶ Unde isti habent ponē ꝛ ꝙ figura: ꝛ figuratum: rectum: ꝛ rectitudo: curuum: ꝛ curuitas: cauū ꝛ cauitas: simum: ꝛ simitas. angulare. ꝛ angulus: cōuexum: ꝛ cōuexitas: ꝛ huiusmodi sunt nomina sinonima. ꝛ hec omnia itelligenda sunt si vnum illoꝝ nominum non icludat aliquā dictionē equiualenter quam aliud non icludit. Non solum aūt talia nomina ꝯcreta ꝛ abstracta sunt sinonima sicut dicere habent sic opināntes: quin etiam ſm opinionem illorum qui ponūt ꝙ relatio nō est alia res distīcta realiter a reb⁹ absolutis noia ꝯcreta ꝛ abstracta relatiua sunt noia sinonima sicut pater: ꝛ paternitas: simile. ꝛ silitudo: causa. ꝛ causalitas: potentia. ꝛ potētialitas: risibile. ꝛ risibilitas: aptū ꝛ aptitudo hinnibile. ꝛ hinnibilitas: capax ꝛ capacitas: duplum: ꝛ duplicitas: calefactiuū: ꝛ calefactiuitas: ꝛ sic d̄ alijs.

Noia cōcreta ꝛ abstracta q̄ ad figuras ptinent eē sino.

Noia cōcreta ꝛ abstracta rela eē sinos

¶ Uerūtamē possunt sic tenētes opinātes de relatione saluare ꝙ talia ꝯcreta ꝛ abstracta non essent nomina sinonima: posito ꝙ abstractū supponeret pro duabus rebus. vt similitudo supponeret pro duobus similibus. simile aūt qḋ est ꝯcretū supponeret pro vna re. ꝛ ita hec esset falsa: simile est similitudo. tñ hec esset vera: similia sunt similitudo. ¶ Possent ēt oēs p̄dicti opinantes saluare ꝙ nulla talia ꝯcreta ꝛ abstracta sunt sinonima p vnum modū de quo inferius dicetur. ꝛ tūc possent dicere ꝙ semp in talib⁹ predicatio ꝯcreti de abstracto ꝛ ecōuerso esset falsa. Qui aūt predictas opiniōes tenēt ꝛ modū dicēdi inferius tenere volunt si dicāt ꝯsequenter cōcedere debēt in oib⁹ talibus predicationē cōcreti de abstracto ꝛ ecōuerso. Unde primi opinātes habēt cōcedere tales predicationes. homo est humanitas. ꝛ animal est animalitas. ꝛ p cōsequens habent ꝯcedere tales. hūanitas currit. aialitas est alba. ꝛ sic de alijs cōsimilibus. Secūdo etiam habent concedere tales propositiones. substantia est quantitas. qualitas est quātitas: substātia est longitudo. qualitas est latitudo. ꝛ p cōsequēs tales. q̄titas currit. lōgitudo disputat. latitudo loquitur. ꝛ sic de alijs. Tertio habēt cōcedere tales propositiōes. sbstātia est figura. curuitas est substātia: figura ē alba: figura comedit. ꝛ sic de alijs. Quarto etiam habent cōcedere tales ꝑpōnes relatio est substātia qualitas est relatio. silitudo currit. paternitas est filiatio. silitudo est duplicitas. ꝛ sic de ꝯsilibus. ¶ Qualiter aūt concedētes radices primarum opinionum possent negare tales propōnes ondet iferius: p quem etiam modum possunt negari tales ꝑpōnes. materia est priuatio. aer est tenebra. hō est cecitas. aia est peccatum originale. aia est ignorantia. corpus Christi est mors. non obstāte ꝙ ꝯcederēt ꝙ priuatio. tenebra. cecitas. non importarēt aliqd a parte rei distinctū aliquo modo a subiecto vt pote ab homine. materia. aere. ꝛ huiusmodi.

¶ Ca. vij. de his nominibus hō ꝛ humanitas qūo apud Aristo. sint Synonima: ꝛ qūo apud Theologos non: ꝛ quid sit suppositum declarans.

QUia dictum est esse de intētione Aristotelis ꝛ sui Cōmentatoris hoiem ꝛ humanitatem esse noia synonima: ideo aliquātulum a principali ꝑposito digrediēdo qūo ūm sit ꝛ qūo non: ꝛ an ſm veritatē sint sinonima declarare curabo. Uñ dico ꝙ Aristo. opinabat ꝙ nulla res imaginabilis importat p hoc nomē: hō q̄ non eodē mō importet p hoc nomē: humanitas. ꝛ econuerso. Cuius ratio est: q2 ſm eū nulla res est hic iferius nisi materia: forma: vel cōpositū vel accidēs sed nullum eoꝝ sicut inductiue patet: plus importat p vnum illoꝝ nominū q̄ p reliquū: ꝛ hoc supposito ꝙ hec sit falsa anima intellectiua est hūanitas. Nec valet cauillatio

Apud Arist. ꝛ Comē. nihil iportet p hoc nomen hō q̄ illō iportet per hoc nomen hūanitas.

aliquoꝝ dicẽdũ ꝙ humanitas significat tñ nãm spe/
cificã: hõ aũt addit vltra nãm drãz idiuidualẽ. Ad
hoc inferius ostẽdetur esse falsum ⁊ ↄtra intẽtionem
Aristo. Et ad hoc pbandũ sufficiat nũc tãtũ vnicã
adducere rationẽ. Unde sic arguo: sic se habẽt ad
inuicem hõ ⁊ hũanitas sicut se habẽt sortes ⁊ sorteitas
hãc eni ponũt ↄsimiliter fingentes tale abstractũ de
hoc noie: sortes: sicut de hoc noie: homo: sed sortes
nullã rẽ distictã realiter nec formalĩt significat que
nõ significat p hoc nomẽ: sorteitas: s3 sic fingẽtes nec
ecõuerso: ergo hõ non significat aliquã rem qn signi
ficetur p hoc nomẽ: humanitas: nec ecõuerso. Pro
batio assumpti: qꝛ si alterũ illoꝝ noiũ sortes ⁊ sortei
tas aliqd significat qd non significat p reliquum: vel
illud est nã specifica: ⁊ manifestũ est ꝙ illa eq̃liter si/
gnificat p vtrũq3 vel p neutrũ: vł esset mã: vel forma:
vel cõpositũ: vel accidẽs. q̃ oĩa sic dicẽtes negãt. Ul
esset drĩa illa idiuidualis quã ponũt: qd dici non põt
ab eis. ❡ Nã s3 eos. Sorteitas addit vltra nã3 diffe
rentiam idiuidualẽ: qꝛ aliter sorteitas nullomõ differ
ret ab humãitate. ⁊ p ↄseqñs ſm modũ eoꝝ loquẽ/
di sicut humãitas est in Platone ita sorteitas esset in
Platone. Reliquit ergo ꝙ nihil a parte rei possunt
põere p hoc nomẽ: sortes. significari quin eodẽ mõ
significetur p hoc nomẽ: sorteitas: nec ecõuerso: ⁊ p
ↄseqñs sortes ⁊ sorteitas nullo mõ distiguũtur a pte
rei: ⁊ p ↄseqñs oportet eos ↄcedere ꝙ hec est vã: sor
tes est sorteitas. Ex quo sequitur ꝙ sortes est hec hu/
manitas: demõstrãdo sortem: ⁊ p ↄsequens sortes est
humanitas: ab iferiori ad superius a parte pdicati. ⁊
vltra: ergo homo est humãitas. Ex quibus oibus se
quit ꝙ ſm viam Aristo. nihil significatur p hoc no-
men: homo: qn significetur p hoc nomẽ humãitas
⁊ ecõuerso ⁊ hoc dico eẽ de itentiõe eius: ⁊ ideo vel
ↄcederet illam de virtute sermonis: homo est huma
nitas: vel negaret eam solũ pp aliqd sincathegoreu
ma equiualẽter iclusum in altero illoꝝ nominũ: sicut
inferius ostẽdet. Sed quãuis hec fuerit itentio Ari/
Quid fit s3 veritatem theologoꝝ sentiendũ sto. tñ ſm veritatem theologoꝝ non est sic dicẽdũ.
Non eniz huiusmodi sunt nomina sinonima: homo
⁊ humanitas: quãuis ↄcedatur ꝙ neutrum illoꝝ ali/
qd sincathegoreuma equiualẽter icluderet. imo illa
nomina possunt pro distictis rebus supponere: ⁊ ali
quam rem significat vel ↄsignificat vnum qd reliquũ
nullo modo significat. Nam hoc nomẽ. homo: vere
Hoc nomen hõ supponere p filio dei ⁊ nõ ly hũanitas. supponit pro filio dei ⁊ ideo filium dei significat vel
aliquo modo importat. hoc aũt nomẽ: hũmãitas: nõ
supponit pro filio dei nec aliquo modo filium dei si/
gnificat: plus q̃ hoc nomẽ: albedo: pp qd ista est ↄce
dẽda: filius dei est homo: hec aũt falsa: filius dei est
humanitas: ⁊ ita cum nõ quodlibet qd importatur p
vnum illoꝝ eodẽ modo importatur p reliquũ: ideo
nõ sunt sinonima. ❡ Quoꝛ aũt illa nomina nõ om
nino idẽ significãt videri faciliter põt si diffinitiões
exprimẽtes quid nominis eoꝝ inspiciãtur. hoc enim
Quid ↄnotet ly hũanitas. nomẽ: humanitas: nihil significat nisi naturam vnã
compositam ex corpore ⁊ anima itellectiua: non cõ-
notãdo ꝙ illa nã sustẽtet ab aliquo supposito: puta
a persona diuia: nec ꝙ nõ sustẽtetur: ideo semp pro
illa natura supponit. pp qd nũquam põt supponere
pro filio dei cum filius dei nõ potest esse illa natura.
❡ Hoc aũt nomẽ: hõ: sinificat illam naturã dãdo
itelligere illam naturã esse p se subsistẽtẽ. ⁊ nõ sub/
stẽtatam ab aliquo supposito vł esse substẽtatã ab ali
quo. Unde diffinitione exprimente qd nominis posset
sic diffiniri hõ. Homo est natura composita ex cor/ Quid
pore ⁊ anima itellectiua a nullo supposito sustẽtata. ↄnotet
Uel est aliqd suppositum talem naturam compositã ly hõ.
ex corpore ⁊ anima intellectiua sustẽtans. De quoli/ Diffõ
bet enim homine illa descriptio pro altera parte veri hoĩs.
ficatur. Nã hec est vera sortes est natura composi/
ta ex corpe ⁊ aĩa itellectiua nõ sustẽtata ab aliquo sup
posito: quãuis hec sit falsa de virtute sermonis: sor/
tes est suppositum sustentans talẽ naturam. ❡ Qd
sit falsa patet: qꝛ si sortes sit suppositum sustẽtãs talẽ
naturã, quero pro quo supponit hoc nomẽ: sortes.
si pro illa natura: ergo illa natura est sustẽtans talem
naturam: qd est falsum. qꝛ illa nõ sustẽtat seipsam: si
supponit pro aliquo alio ab illa natura. hoc est im/
possibile: qꝛ vel supponit pro parte illius nature vel
pro aliqua alia natura disperata ab illa natura: vł pro
vno composito ex illa natura ⁊ aliquo alio. quorum
quodlibet de se est falsum ⁊ inferius facile apparebit
falsitas ipsius. Et si dicat ꝙ sortes supponit pro vno
composito ex natura ⁊ differentia indiuiduali. quod
compositum sustentat naturam. hoc non valet quia
sicut inferius ostenderetur nullum est tale cõpositũ.
Similiter hoc dato non euaderetur ratio. Nam si sor/
tes sustẽtat naturam. oportet ꝙ aliquam naturam in
diuidualem sustentet. sed nullã naturã indiuidualẽ
sustẽtat. quia quelibet natura indiuidualis includit
talem differẽtiam ſm illos. ⁊ ita vnũ suppositum ex
natura ⁊ differẽtia indiuiduali includeret duas natu
ras qd est absurdum. Nec valet dicere ꝙ subiectum
in illa. sortes sustẽtat naturã humanam. supponat p
vno composito ex natura singulari ⁊ negatione depẽ
dente ad aliud suppositũ. Tum qꝛ. tũc sortes esset
compositus ex affirmatione ⁊ negatione qd est absur
dum. Tum quia. nihil reale substantiale põt cõponi
ex talibus. Tum quia nullum tale cõpositũ põt sustẽ
tare naturam cum natura non possit ad tale compo/
situm depẽdere. reliquitur ergo ꝙ hec est falsa de vir
tute sermonis. sortes est suppositũ sustẽtãs naturam
humanam. hec tñ est vera. sortes est natura compo/
sita ex corpore ⁊ anima intellectiua a nullo alio sup/
posito sustẽtata. ⁊ pp hoc est homo. hec tñ filius dei
est homo non est vera sub eodem sensu sicut prima
scilicet ꝙ filius dei sit talis natura composita ex cor/
pore ⁊ anima intellectiua. sed quia filius dei est sup/
positum sustẽtãs talem naturam ⁊ terminãs eius de/
pendẽtiam. Ex predictis possunt elici diuerse ↄclu/
siones. ❡ Una ꝙ quãuis hec ↄcedit. homo est hu/ Ex dctĩ
manitas. hec tñ est falsa. omnis homo est humani/ diuerse
tas. immo hec est vera aliquis homo non est huma/ ↄclões
nitas. si neutrum illoꝝ nominum icluderet aliquod pᵃ ↄclo
sincathegreuma equiualẽter hec esset ↄcedenda hõ
est humanitas quia hic homo esset humãitas demon
strãdo sortem. quia non posset dari qd subiectum
⁊ predicatum

τ predicatum pro distinctis supponerēt sed pro eadē
re. τ ꝑ ꝯsequēs propositio esset vera si nullum sin-
cathegreuma nec aliqua determinatio equiualenter
includeretur. hoc tñ concesso hec esset falsa. oīs hō
est humanitas. qꝛ haberet vnam singularem falsam
scilicet illaȝ. hic homo est humanitas. demonstrādo
filium dei. τ ita ille due starēt simul pro diuersis sin-
gularibus. homo est humanitas. homo non est hu-
manitas. τ qui vellet illud ꝯcedere. deberet ꝯsequen
ter dicere ꝙ aliquādo abstractum predicatur de ꝯcre
to τ ecōuerso. τ aliquādo non. τ non tātum hoc. īm
mo deberet dicere. ꝙ abstractum affirmatur τ nega-
tur vere de ꝯcreto particulariter sumpto τ ecōuerso.
Quis nō vniuersaliter sumpto. nisi forte successiue.
¶ Oportet etiam ꝯcedere ꝙ tale ꝯcretum de eodem
vere affirmatur τ negatur successiue. ¶ Unde hec ē
nunc vera. hec humanitas est homo. demonstrando
humanitatem que est sortes ſm illam opinionem. τ
si illa humanitas assumeretur a verbo vel alia perso-
na diuina hec esset falsa. hec humanitas est homo. τ
hoc quia hoc nomē. homo. nūquam supponit pro
illa re scilicet humanitate nisi quādo non est vnita. τ
ideo qꝛ aliquādo pōt esse vnita τ aliquādo nō. ideo
aliquādo supponit pro illa τ aliquādo non. Et ideo
ꝯcretum aliquādo predicatur de abstracto τ aliquā-
2ª ꝯclo do non. τ similiter econuerso. ¶ Alia cōclusio pōt
colligi ex predictis vȝ. ꝙ Omnis ꝓpositio cōposita
ex tali ꝯcreto vel abstracto vel aliquo equiualenti tali
ꝯcreto. ꝑ quā ratione verbi vel alicuius determinatio-
nis addite denotatur illa pro quibus stāt subiectum
τ predicatum esse distincta falsa est. si sit vniuersalis
τ hoc si aliqua talis natura non sit assumpta. cuius
ratio est quia talia ꝯcreta τ abstracta non supponūt ꝑ
distinctis rebus nisi ratione persone diuine sustentan
tis naturaȝ humanā sicut patet in Christo. hoc pȝ qꝛ
si sic oporteret ꝙ vnū supponeret pro parte τ aliud
pro toto vel illa duo pro duabus partibus vel ꝑ dua
bus substātijs totaliter distinctis. vel vnuȝ pro sub-
stantia τ aliud pro accidēte. quorum quodlibȝ mani
festum est esse falsum. nō ergo supponūt pro distin-
Cor. ctis rebus nisi quādo vnum illoꝝ supponit pro per-
sona diuina. Ex quo sequitur ꝙ propositio denotās
illa esse disticta falsa est. Ex quo seqꝛ ꝙ oēs tales pro
positiones de virtute sermonis. hoc est ſm ꝓprietatē
Nō sic sermōis, false sunt. oīs homo habet humanitatē. oīs
propoꝛ humanitas est in hoīe. omne aīal habet aīalitatem. τ
sīōes sal hmōi. qꝛ cuȝ nihil habeat se nec aliquid sit in se. τ ꝑ
se q̄ tñ tales propositiones denotetur ꝙ illud ꝑ quo suppo
spō ml nīs subiectum est in illo pro quo supponit predicatū
tos ꝯce τ hoc sit falsum qꝛ subiectum τ p̄dicatū supponūt
dātur. pro eodem: manifestum est ꝙ tales propositiones
Nō pro sunt false: vñ sunt ſm Anselmū mō logiō. x. capl̄o
prie sor non proprie dicitur ꝙ sūma natura que deus est ha
tes bēt dei iustitiam sed proprie dicitur ꝙ summa natura est
hūani iustitia: ita proprie non dicitur qꝫ hoc demōstrādo
tatē sed sortem habet humanitateȝ: sed ꝙ humanitas: τ ideo
de sor. sicut tales propositiones recipiūtur τ vsitātur a san
ē hūanictis: deus habet iustitiam: deus habet bonitatem: τ
tas. intelligentiaȝ: in deo est sapiētia: τ hmōi: tñ ſm pro-
prietatem sermonis non sunt vere: ita predicte ꝯce
dūtur non ſm proprietatem sermonis. Ex istis seq- Cor.
tur vlterius ꝙ tales de virtute sermonis false sunt: τ
humanitas subsistit in supposito proprio: proprium
suppositum terminat depēdētiam nature: sed magis
debet ꝯcedi ꝙ humanitas est homo siue suppositū.
¶ Unde sciēdum ꝙ nisi aliqꝫ sincathegreuma im-
pediat hāc predicationem: humanitas est suppositū
debet absolute ꝯcedi: τ hoc supposito ꝙ humānitas
non sit vnita. nam si esset vnita statim desineret esse
suppositum. Et ideo hoc nomē: suppositū: ꝯnotat
ꝙ nō sit vnita. ita ꝙ hec sit diffinitio exprimēs quid
nominis suppositi vel equiualēs ei. Suppositum Diffõ
est res vna completa τ nō plures a nullo supposito suppositi.
sustentata: ita ꝙ loco istius nominis: suppositum: li
citum sit ponere totaȝ istaȝ orōnem τ ecōuerso quā-
do sumitur significatiue: quo facto facile erit videre
que propositiones dēnt negari τ que concedi.
¶ Cap. viij. quādo vna dictio equiualet pluribꝰ qꝫ
potest sinonimitateȝ impedire.

Pertractatis quibusdam que principali propo
sito in pertinentia videbātur necessaria:
tamen ad intētum redeūdo de alio mō
nominū abstractorum τ ꝯcretoꝝ tracta
bitur ex quo aliqua que ꝑdicta sunt patefieri possūt.
Sūt enim quedaȝ nomina abstracta vel esse possunt
ad placitum instituta: que equiualenter aliqua sinca-
thegreumata vel alias dictiones includunt: ita ꝙ abstra
ctum in significādo equiualeat ꝯcreto sumpto cum
aliquo sincathegreumate: vel cū aliqua alia dictione
vel dictiōibus. Possunt enim vtētes si voluerint vti
vna dictione loco plurium: sicut loco istius orōnis
hō est animal: possent vti hac litera. a. τ loco istius
totius: tñ hō: pnt vti hac littera. b. τ sic de alijs: τ si
ita eēt. possibile esset ꝙ cōcretū τ abstractum nō sup
ponerent pro distictis rebus: nec significarēt distictas
res: τ tñ predicatio vnius de altero esset falsa: τ ꝙ ali
quid predicaretur de vno τ non de alio. Nā si illud
abstractuȝ: humanitas: equiualeret in significādo isti
toti: homo ſm ꝙ homo: vel homo inquātuȝ homo.
hec eēt vera: homo currit. τ hec falsa: humānitas cur-
rit: sicut illa est falsa: homo inquātum homo currit.
similiter si hoc nomen: humanitas: equiualeret isti
toti: homo necessario: ita ꝙ hec dictio: humanitas:
poneretur loco istius totius: hō necessario: hec esset
falsa: humanitas est. homo: sicut illa est falsa: homo
necessario est homo: quā nullus homo necessario est
homo: sed tātum ꝯtingēter: τ eodē modo hec est fal
sa: humanitas est alba: sicut hec: homo necessario est
albus. Et ꝑ talem moduȝ pōt saluari vbicūqꝫ placet
ꝙ ꝯcretum τ abstractum non significant distinctas
res nec pro distictis rebus supponūt τ tñ predicatio
vnius de alio est simplr falsa: ita ꝙ aliquid predicat
de vno ꝙ non ꝑdicatur de alio. Et sic possunt aliqui
dicere ꝙ quātitas nō est alia res a substantia τ q̄litate
τ tñ quelibet talis est falsa: subā est quātitas: qualitas
est quātitas. si enim hoc nomē. quātitas: equiualeret
isti toti in significādo vł alteri ꝯsimili: necessario quā

tum q̄diu manet in rerū natura: hec esset falsa etiā tenendo predictam opinionem. Substātia est quantitas. sicut illa est falsa: substātia necessario est quanta quādiu manet in rerum natura. Et sicut dicitur de ista ita posset dici de alijs: tā in diuinis q̄ in creaturis. Per aliquē enim talem modum posset saluari q̄ diuina essentia ꝛ intellectus ꝛ voluntas nullo mō distinguunt in deo: ꝛ tn̄ hec est vera: deus intelligit p intellectū ꝛ hec falsa: deus intelligit p volūtatem. Similiter posset dici d̄ anima q̄ anima nullo modo distinguitur ab intellectu ꝛ volūtate. ꝛ tn̄ hec erit vera intellectus intelligit: ꝛ nō illa: volūtas intelligit: ꝛ ita de multis alijs. Unde in talib⁹ magis puto difficultatem vocalem dependentē ex logica q̄ realē pp qd̄ nesciēs logicā quaternos in numeros circa talia inutiliter repleret faciēs difficultatē vbi nulla ē difficultas ꝛ deserēs difficultates q̄s inuestigare deberet.

Aduertendū

¶ Est etiam aduertendum q̄ q̄uis in locutione vulgari abstracta talia equiualentia multis dictionibus talib⁹ in significando raro vel nūquam habeantur: in dictis tn̄ phoꝝ ꝛ sanctorum frequēter inueniunt abstracta vsitata sic accipi. Unde sic accipit Auicēna quito metaphysice dicēs: equitas non est aliud nisi equitas tātum: illa enim ex se nec est vnū nec multa. nec existens in hijs sensibilib⁹: nec in aīa: nihil aliud intēdebat dicere nisi q̄ equus non diffinit nec p vnū nec p multa nec p eē in anima: nec p esse in re extra. ita q̄ nullū illoꝝ ponitur in diffinitiōe eius. ꝛ ita volebat q̄ hoc nomen. equitas. fʒ qd̄ tūc ytebatur eo. equiualeret multis dictiōibus siue simul proferātur siue mediante verbo ꝛ copula.

Equinitas ē tn̄ equitas quomō intelligit

¶ Un̄ nō intelligebat q̄ equitas est aliqua res ꝛ tamē q̄ illa non esset realiter vna nec plures nec in effectu nec extra animam nec in anima. hoc enim impossibile est ꝛ absurdum. sed intelligebat q̄ nihil tale poni deberet in diffinitione eius. Et q̄ hec sit intentio sua satis apparet intuenti verba. Unde dicit: cum ipsum scilicet vl'e fuerit hō vel equus hec intentio est alia pter intētionē vnitatis que est humanitas vel equitas: diffinitio enim equitatis est alia a diffinitione vnitatis: nec vnitas cōtinet in diffinitione equitatis. Equitas enim habet diffinitionem que non eget vnitate. Ex istis ꝛ alijs verbis suis que pp breuitatem omitto satis patet q̄ non amplius intendit nisi: q̄ nihil tale ponit in diffinitione equi vel equitatis. ꝛ ita vult q̄ hoc nomen equitas equiualeat in significādo plurib⁹ dictionib⁹. Aliter enim non sequitur: vnum: multa: ꝛ hmōi nō ponunt in diffinitione equitatis. ergo equitas nō est vna nec multa: sicut non sequitur: album nō ponitur in diffinitione hominis ergo hō nō est albus.

Pter modus arguēdi.

¶ Per predicta posset impediri fm vnam opinionem talis modus arguēdi qui fm vocem videtur silogisticus ois res absoluta est substātia vl' qualitas. quātitas est res absoluta ergo quātitas est substātia vl' qualitas. sicut ille modus arguēdi omne. b. est. a. c. est. b. ergo. c. est. a. prohiberi potest ipsis vocabulis aliter istitutis. Si enim. b. significaret idem quod homo ꝛ. a. idem q̄ animal ꝛ. c. idem q̄ hoc totum: tātum risibile: ita q̄ semp loco istius totius: tantum risibile sit licitum ponere hoc vocabulum. c. ꝛ econuerso: tūc sicut nō sequitur. omnis homo est animal: tātum risibile est homo: ergo tantū risibile est animal: ita non sequitur omne. b. est. a. c. est. b. ergo. c. est. a. ita per modum istum nominum abstractoꝝ possunt saluari multa dicta auctoꝝ que de virtute sermonis falsa esse vident.

¶ Non solū aūt potest abstractum equalere multis dictionibus in significando: sed hoc ēt pōt cōuenire concretis ꝛ alijs dictionibus. sic eni concedūt eruditi in logica q̄ hoc signum: totus: includit suum distribuibile vt equiualeat isti: quelibet pars: quādo sumit sincathegorematice. Unde illa: tot⁹ sortes ē minor sorte: equiualet isti: quelibet pars sortis est minor sorte. Similiter hoc signum: quodlibet: includit suum distribuibile vt equiualeat isti: oē ens: aliter hec non esset intelligibilis: quodlibʒ est homo vel nō homo. Sic etiam in multis verbis vt incurro: subintelligit pronomē prime psone: ꝛ ita hoc verbū: curro: equalet sibiipsi ꝛ pnomini: ꝛ ita est d̄ mltis alijs qd̄ maxie necessarium est scire pp mentē auctoꝝ habendā. Nō solū aūt vna dictio aliqn̄ equiualet multis dictiōib⁹ in significando sed etiā addita alteri totū resultans equalet composito ex pluribus inter que: illud cui: additur aliqn̄ mutatur vel fm casum: vel fm modū vel fm tempus: aliqn̄ aūt illud qd̄ principalem locū tenebat in ppōne simpliciter resoluēdo ꝛ vltimate explicando q̄ importat p illam orationem est auferendum vt pʒ in illa: generatio forme est in instanti: que dum exponitur aufertur ly: est: p qd̄ dicebatur de in esse. Exemplū primi qn̄ dicit totus sortes est minor sorte ꝛ si ly tot⁹ sincathegorematice accipitur: equalet isti: quelibet pars sortis est minor sorte: vbi loco istius recti: sortes ponit ille obliquus: sortis: ꝛ loco istius dictionis: totus: ponunt ille due dictiones: quelibet pars: ita diceret aliqui q̄ illa ppositio: generatio forme est in instanti: equiualet: isti vna pars forme non pducitur ante aliam: sed oēs simul: vbi: hec copula: est: cum adiuncto ablata est.

Quō intelligit q̄ gn̄atio ē in instāti.

Sic possent aliqui dicere q̄ illa. quantitas est res absoluta: equiualet isti distantia partium est extensio. ꝛ si non eēt substantia: nec qualitas esset res absoluta si esset in reꝝ nā. ꝛ si ita esset iste discursus nō valeret. ois res absoluta est, sba vel qualitas. quātitas est res absoluta. ergo quātitas est substātia vel qualitas.

Instantia.

Solo.

¶ Et si dicatur q̄ p istā viā possum impedire quēlibet silogismū dicendo in aliquo terminoꝝ aliqd̄ tale equiualēter includi. ¶ Dicendum est q̄ ad sciendum an aliqs discursus valeat oportʒ p̄supponere significata vocabuloꝝ ꝛ fm hoc est iudicandum an sit bonus vel non. ꝛ q: de multis terminis est certū q̄ fm vsum oium nihil tale includunt equalēter. id̄ simplr iuxta regulas traditas est concedendū q̄ syllogismus valet vel non valet. de oi tn̄ discursu pposito posset logic⁹ dubitat an valeat resoluendo terminos in suas diffinitiones exprimētes quid nois. quo facto p regulas certas euidenter cognosceret quid de eo est dicendū. ¶ Ad pdictū aūt modum noium abstractorum pnt reduci abstracta ois priuatiua ꝛ negatiua. ꝛ nois numeralia ꝛ ēt ois verbalia ꝛ multa alia de quibus pscrutabimur.

Et per

Et p talē modū faciliter possent generari tales ꝓpōnes materia est priuatio. aer est tenebra. oia est peccatum ⁊ hmōi. Itē p istū modū saluari pñt tales ꝓpōnes: deus nō facit peccatū. de⁹ nō est actor mali. ⁊ huiusmodi: ⁊ qualiter tales ꝯñe nō valent: deus facit hoc: ⁊ hoc est malū: ergo deus facit malum. vt in tractatu de fallacijs ostendetur.

¶ Cap. ix. de concretis ⁊ abstractis multitudinem ⁊ numerum importantibus.

Restat adhuc de alio mō concretorum ⁊ abstractorū noium disserere. Unde quedam sunt abstracta que non supponunt nisi pro multis simul sumptis. concreta aūt pro vno solo verificari pñt sicut se habent populus ⁊ popularis: plebs ⁊ plebeus: q̄libet eni3 homo ꝗuis potest esse plebeus ⁊ popularis nullus tñ homo populus vel plebs esse potest. Inter noia talia illi q ponunt numerum nō esse rem distinctam a reb⁹ numeratis computare debent oia concreta ⁊ abstracta noia numerorū si ꝯcreta ⁊ abstracta inter illa noia reperiantur. Unde ſm talem opinionē dz concedi ꝙ multi hoies ⁊ angeli sunt trinarius quarius ⁊ sic de alijs. nisi forte vellent talem predicationē negare dicendo ꝙ tales teri in significando equalēr multis dictionibus modo quo dictū est in precedenti de multis dictionibus saltem ſm vsum antiquorū. ¶ De concretis ⁊ abstractis illa sufficiant ꝗuis forte alij modi noium concretorū ⁊ abstractorum possent assignari. Nec aliqs me reprehendat si in hoc ope aliqd omittorq: non ꝓmitto me oia tractare discretissime ⁊ nihil scrutandū studiosis relinquere, sed aliqua breuia ad vtilitatem simplicium velle percurrere.

¶ Cap. x. de nomine absoluto ⁊ connotatiuo: ⁊ ꝙ nomē absolutum non habet proprie diffinitionē qd nominis sed nomen cōnotatiuū habet eam.

Postq̄ꝫ de noibus ꝯcretis ⁊ abstractis est discussū: nunc de alia diuisiōe noium qbus scholastici frequenter vtunt est dicendū. Unde sciēdū est ꝙ noiu3 quedā sunt mere absoluta q̄dā sunt mere cōnotatiua. ¶ Mere aūt absoluta sunt illa que nō significant aliqd principaliter ⁊ aliud vł idem secundario: sed qcqd significat p tale nomen eque primo significat. sicut p3 de hoc noie: aial: quod non significat nisi boues: asinos: ⁊ hoies: ⁊ sic de alijs aialibus. ⁊ non significat vnū primo ⁊ aliud secundario: ita ꝙ necesse sit aliqd significari in recto ⁊ aliud in obliquo. nec in diffinitione exprimēte qd nois op3 ponere talis distincta in diuersis casibus: vel aliqđ verbum adiectiuū. imo proprie loquēdo talia noia non habent diffinitionē exprimentem qd nois. q: proprie vnius noie habentis diffinitionē exprimentē qd nois est tm̄ vna diffinitio explicās qd nois: sic. s. ꝙ talis nois non sunt diuerse orōnes exprimentes qd nois habentes partes distinctas quarū aliqua significat aliqd quod nō eodem mō importat p aliam partem alterius orōnis. sed talia q̄tum ad qd nois possunt aliquo modo pluribus orōnib⁹ nō easdem res ſ3 suas partes significantibus explicari. ⁊ ideo nullū eorum ꝓprie est diffinitio exprimens qd nois: verbi gratia. angelus est nomen mere absolutū si nō sit nomen officij sed tm̄ substantie: ⁊ istius nois non est aliqua vna diffinitio exprimens qd nois. nā vnus explicat qd hoc nomen significat sic dicendo intelligendo p angelum aliquā substantiā abstractā a materia. Alius sic: angelus est substātia intellectualis ⁊ incorporalis. Et alius sic: angelus est substantia simplex nō composita cum alio: ⁊ ita bene explicat vnus qd significat hoc nomen sicut alius. ⁊ tñ aliquis terius positus in vna orōne significat aliqd qđ non significatur eodem modo p terium alterius orationis. ⁊ ideo nulla earū est proprie diffinitio exprimens qd nois. ⁊ ita est in alijs noibus mere absolutis. ꝙ stricte loquendo nullum eorū h3 diffinitionē exprimentē qd nois. talia autem noia sunt eiusmodi: homo: aial: capra: arbor: ignis: terra: aqua: celu3: albedo: nigredo: calor: dulcedo: ordo: sapor ⁊ huiusmodi. ¶ Nomen aūt ꝯnotatiuum est illud quod significat aliqd primario ⁊ aliqd secundario: ⁊ tale nomen ꝓprie h3 diffinitionem exprimentē qd nois. ⁊ frequenter op3 ponere aliqd illius diffinitionis in recto ⁊ aliud in obliquo. sicut est de hoc noie: albū: nam h3 diffinitionē exprimentē qd nois in qua vna dictio ponit in recto ⁊ alia in obliquo. Unde si queratur qd significat hoc nomen: albū: dicere ꝙ idē qđ illa oratio tota: aliqd informatu3 albedine: vel aliqd habens albedinē: ⁊ patet ꝙ vna pars orationis istius ponitur in recto ⁊ alia in obliquo. ¶ Potest etiam aliquod verbū aliqñ cadere in diffinitione exprimente qd nois. sicut si queras qd significat hoc nomen: causa: potest dici qđ idem ꝙ hec oratio: aliqd ad cuius esse sequitur aliud: vel aliqd potens producere aliquid. Hmōi autem noia ꝯnotatiua sūt oia noia concreta primo modo dicta de qbus dictum est in quinto capło: ⁊ hoc q: talia ꝯcreta significant vnu3 in recto ⁊ aliud in obliquo: hoc est dictu: in diffinitiōe exprimente qd nois dz poni vnus rectus significans vna3 rem ⁊ alius obliquus significans aliam re3: sicut p3 de oibus talibus: iustus: albus: aiatus: ⁊ sic de alijs. Hmōi etiam noia sunt oia nomina relatiua: q: semꝑ in eorū diffinitionibus ponunt diuersa idem diuersis modis vel diuersa significātia. sicut p3 de hoc noie: simile: si diffiniat dz dici sic. Simile est aliqd habēs qualitatem talem: quale3 h3 aliud. vel aliquo modo consimili diffiniri dz. Unde de exemplis nō est magna cura. Ex quo p3 ꝙ hoc cōe: nomen cōnotatiuū: est cōe ad oē nomen relatiuu3 ⁊ hoc accipiendo hoc cōe: nomen ꝯnotatiuū: largissime: nō tñ econuerso. Talia etiam noia sunt oia noia ꝑtinentia ad genus quantitatis ſm eos q ponunt quantitatē nō esse alia3 rem a substantia ⁊ qualitate. sicut corpus ſm eos dz poni nomen ꝯnotatiuū. Unde ſm eos dz dici ꝙ corpus non est aliud nisi aliqua res habens partem distantem a parte ſm longum latum ⁊ profundu3. Et quantitas ꝯtinua ⁊ ꝑmanens est res habens partem distantē a parte: ita ꝙ illa sit diffinitio exprimens qd nois ipsius. Tales cōsequenter habent ponere ꝙ si-

Margin notes (left): Que sint nomina mere absoluta. — Nois absoluti si hñt diffōnē qd nois vni⁹ nominis tantū ē.

Margin notes (right): vna diffinitio qd nois — Quid ē nomē ꝯnotatiuum. — Nomē connotatiuu3 proprie h3 diffōnem qd nois.

gura: curuitas: rectitudo: latitudo: ⁊ hmȯi sunt noīa ꝯnotatiua. imo q ponunt ꝙ quelibꝫ res est substātia vel qualitas: habēt ponere ꝙ oīa ꝯtenta in alijs predicamentis a substātia ⁊ q̄litate sunt cōnotatiua sicut ostendet̄ inferius. Sub istis noībus etiā comprehenduntur talia noīa: vnum: bonum: verū: intellectus: potētia: actus: intelligibile: voluntas volibile ⁊ hmȯi.

Sciendum. Unde de intellectu est sciendū. ꝙ hꝫ talē diffinitionem qd noīs. Intellectus est aīa potens intelligere: ita ꝙ aīa importat̄ ꝑ vnam partem ⁊ actus intelligendi ꝑ aliam partem. Hoc autē nomen. intelligibile: est nomen ꝯnotatiuum ⁊ significat intellectū tam in recto q̄ in obliquo: qꝛ diffinitio sua est ista. Intelligibile est aliqd apprehensibile ab intellectu. ibi intellectus significatur ꝑ hoc nomen aliqd apprehensibile sicut ⁊ qȯlꝫ aliud. ⁊ ꝑ illā obliq̄ itatē: intellectu. Et eodem modo dicendū est de vero ⁊ bono. qꝛ verū: quod ponitur conuertibile cum ente significat idē ꝙ intelligibile: bonum: etiam quod est conuertibile cum ente significat idem ꝙ hec oratio: aliqd ꝫm rectam rationem volibile ⁊ diligibile.

¶ Cap. xj. de noībus prime ⁊ secunde impositionis ⁊ eorum multiplicitate ⁊ de nominibus prime ⁊ secunde intentionis ⁊ eorum multiplicitate.

Positis diuisiōibus que pñt competere tā̄ terīs nālr̄ significantibus q̄ teris ad placitum institutis dicendū est de q̄busdam diuisionibus cōpetentibus teris ad placitū institutis. ¶ Est igit̄ prima diuisio talis. ¶ Noīum ad placitum significantiū quedam sunt noīa prime impositionis. quedā sunt noīa secunde impositionis.

Noīa scd̄e impositionis. ¶ Noīa secunde impositiōis sunt noīa imposita ad significandū signa ad placitū instituta. ⁊ illa que cōsequunt̄ talia signa sed nō nisi dū sunt signa. ¶ Uerumtñ hoc cōe: nomen secunde impositiōis: dupliciter potest accipi. s. large. ⁊ tunc dr̄ illud est nomen

Nomē secūde impositionis large. scd̄e impositiōis quod significat voces ad placitum institutas sed nō nisi qñ sunt ad placitū institute. siue illud nomen sit cōe etiā intentiōibus aīe q̄ sunt signa nālia siue non. Talia autem noīa sunt hmȯi: nomē: ⁊ ꝓnomen: ꝯiunctio: verbum: casus: numerus. modus: tēpus: ⁊ hmȯi accipiendo illa vocabula illo modo quo vtitur eis grāmaticus. Et vocantur illa noīa noīum: qꝛ non imponunt̄ nisi ad significandū partes orōnis. ⁊ hoc nō nisi dū ille partes sint significatiue. Illa enī noīa que ita bene predicant̄ de vocib⁹ qñ nō sunt significatiue sicut qñ sunt significatiue nō vocantur noīa secunde impositionis. ⁊ ideo talia nomina: qualitas: platum: vox: ⁊ hmȯi q̄uis significēt voces ad placitū institutas ⁊ verificent̄ de eis: qꝛ tñ illa significarent eadem si nō essent significatiua sicut nūc: iō nō sunt noīa scd̄e impositiōis. sed ly nomen est nomen scd̄e impositiōis: qꝛ nec ista vox: homo: nec aliqua alia ante q̄ imponeret̄ ad significandū erat nomen. similiter ly hoīs ante q̄ imponeret̄ ad significandum nullius casus erat ⁊ ita de alijs. ¶ Stricte autē

Nomē 2ᵉ impositionis stricte. dicit̄ nomen scd̄e impositiōis illud quod nō sigt̄ nisi signa ad placitū instituta. ita ꝙ non potest competere intentiōibus aīe que sūt nālia signa cuiusmodi sūt talia figura: ꝯiugatio: ⁊ hmȯi. ¶ Oīa autē talia noīa alia ab istis que. s. nō sunt noīa secunde impositiōis nec vno modo nec alio mō: vocant̄ noīa prime impositionis.

Nomē p̄ᵉ impositiōis large. Uerumtñ nomen prime impositiōis pōt dupliciter sumi. large. ⁊ sic oīa noīa que nō sūt noīa scd̄e impositiōis sunt noīa prime impositionis. ⁊ sic talia signa sincathegoreumatica. ois. nullus. aliqs. quilibet. ⁊ hmȯi sunt noīa prime impōnis.

Nomē p̄ᵉ impositiōis stricte. Aliter pōt accipi stricte ⁊ tunc sola noīa cathegoreumatica q̄ nō sunt noīa secunde impositiōis vocant̄ noīa p̄ie impositionis. ¶ Noīa aūt prime impositiōis stricte accipiendo. sunt in duplici dr̄ia: qꝛ quedā sūt noīa prime intentiōis ⁊ quedā sunt noīa secūde intentionis.

Nomē secunde intentionis. ¶ Noīa secunde intentiōis dicunt̄ illa que ꝓcise imposita sunt ad significādū intentiōes aīe que sunt signa nālia ⁊ alia signa ad placitū instituta vel ꝯñtia talia signa. ⁊ talia noīa sunt. genus. species. vl̄e. ꝑdicabile. ⁊ hmȯi. qꝛ talia noīa nō sunt nisi intentiōes aīe q̄ sūt signa nālia aut signa volūtarie istituta.

Nomē secūde intētiōis dupl̄r. Uñ potest dici ꝙ hoc cōe. nomen scd̄e intentiōis potest accipi stricte ⁊ large. large illud dr̄ nomen scd̄e intētionis quod significat intētiōes aīe que sunt nālia signa: siue etiam significet signa ad placitum instituta tm̄ dum sunt signa siue non ⁊ sic aliqȯ nomen secūde intentiōis est etiā nomē scd̄e impositiōis. Stricte aūt illud dr̄ solūꝫ nomē scd̄e intētionis qȯ ꝓcise sigt̄ intētiōes aīe q̄ sūt nālia signa. ⁊ sic accipiēdo nullūꝫ nomen scd̄e intentiōis est nomen scd̄e impositionis.

Noīa p̄ie intentiōis. ¶ Noīa aūt prime intētiōis vocātur oīa noīa alia a predictis: que vꝫ significant aliq̄s res que nō sūt signa nec ꝯsequētia talia signa. cuiusmodi sunt oīa talia: homo: aīal: sortes: plato: albedo: album: bonūꝫ: verum: ⁊ hmȯi: quoꝝ aliqua significāt ꝓcise res que nō sunt signa nata supponere pro illis: aliqua vo significant talia signa: ⁊ simul cū hoc alias res.

Ex oībus coꝛ. Ex quibus oībus colligi potest ꝙ quedā noīa significāt ꝓcise signa ad placitū instituta ⁊ nō nisi dum sūt signa. Quedam aūt ꝓcise significāt signa sed tam ad placitum instituta q̄ signa nālia. Quedā vo significant ꝓcise res que nō sunt signa talia que sunt partes ꝓpōnis. quedā vo significāt tales res q̄ non sunt partes ꝓpōnis vel orōnis: ⁊ etiā signa talia: cuiusmodi sunt talia noīa res: ens: aliquid: ⁊ huiusmodi.

¶ Cap. xij. in quo agitur quid sit intētio: ⁊ que prima ⁊ que scd̄a ⁊ de earum distinctione.

Et quia dictū est in ꝑcedēti capl'. quod quedā sūt noīa prime intentionis ⁊ q̄dam scd̄e intentiōis. Et qꝛ ignorantia vocabuloꝝ multis est errandi occasio: ideo incidētaliter vidēdum est qd sit intentio. ⁊ quid prima. qd secunda. ⁊ q̄liter distinguunt̄.

Quid intentio. Est igit̄ primo sciēdū ꝙ intētio aīe vocat̄ quoddā ens in aīa natū significare aliqd. Uñ sicut prius dictū est ad modū quo scriptura est signū scd̄arium vocis: qꝛ sicut inter signa ad placitū instituta voces obtinēt p̄ricipatū: ita voces scd̄aria signa sunt illoꝝ quoꝝ intentiōes aīe sunt primaria signa. ⁊ pro tanto dicit Arist. ꝙ voces sunt eaꝝ q̄ sūt in aīa passionū

Arist.

passionū note primo perher. ¶ Illud aūt exñs i aia
quod est signū rei ex quo ppō mentalis cōponit: ad
modū quo ppō vocalis componit ex vocibus: aliqñ
vocat intentio aie. aliqñ conceptus aie: aliqñ passio
Boe. aie: aliqñ similitudo rei. ¶ Et Boe. in cōmēto sup
libros perihermenias vocat intellectū. ¶ Unde vult
q ppō mentalis componat ex intellectibus: nō qdē
ex intellectibus q sunt realr aie itellectiue: sed ex in-
tentionibus q sunt qdam signa in aia significātia ali
qua: ex qbus ppō mentalis componit. Unñ qñ aliqs
pfert ppōnem vocalē: prius format interius ppōnez
vnam mentalē que nullius idyomatis est. intantū q
multi formāt frequēter interius ppōnes aliqs: quas
tñ pp defectū idyomatis exprimē nesciūt. Partes ta
lium ppōnum mentaliū vocant pceptus: intentiōes:
Quid similitudines: τ intellectus. ¶ Sed qd est in aia id
sit in aia quod est tale signū. Dicendū est q circa istud sunt
intētio. diuerse opiniōes. Aliq. n. dicūt q nō est nisi quod-
p' op. dam fictū p aiam. Alij q est quedā q̄litas sbsistēs
s' op. existens in aia distincta ab actu intelligēdi. Alij di-
3' op. cunt q est actus intelligēdi. Et pro istis est ratio illa:
frustra fit p plura qd potest fieri p pauciora. Oia aūt
que saluant ponēdo aliqd distinctū ab actu intelligē
di possunt saluari sine tali distinctō. Eo q suppone
re pro alio τ significare aliud ita pōt compete actui
intelligēdi sicut illi ficto. ergo preter actū intelligē-
di nō opz ponere aliqd aliud. De istis aūt opinioni-
bus inferius pscrutabimur: ideo p nunc sufficiat q
intentio est quoddā in aia qd est signū nāliter signifi
cans aliqd pro quo pōt supponere: vel qd vel pōt eē
pars ppōnis mentalis. Tale aūt duplex est vnum qd
est signū alicuius rei q nō est tale signū: siue signifi-
cet tale signū cum hoc: siue non. τ illud vocat inten
Intētio tio prima. qualis est intentio aie pdicabilis de oibus
pma. hoibus similr intentio pdibilis de oibus albedinib': τ
sic de alijs. verumtñ sciendū q intētio prima dupli
Intētio citer accipit stricte τ large. Large di intentio prima
p' du- oē signū intentiōale existēs in aia qd nō significat in-
pliciter tentiōes vel signa precise: siue sit signū stricte accipiē
Large do signū pro illo qd sic significat q natū est suppo-
nere in ppōne pro suo significato. Siue sit signū lar
ge accipiēdo signū: illo modo quo dicim' sincathe-
goreuma significare. τ illo modo verba mentalia τ
sincathegoreumata mentalia: aduerbia: cōiunctio-
Stricte nes τ hmōi pñt dici intentiōes prime. Stricte aūt vo
intentio cant intentio prima nomen mentale natū pro suo si-
prima. gnificato supponere. ¶ Intentio autē scda est illa q
Intētio est signū talium intentionū primaꝝ. cuiusmodi sunt
scda. tales intentiōes genus: species: τ hmōi: sicut enim de
oibus hoibus pdicat vna intentio cōis oibus hoib':
sic dicēdo: ille hō est hō: ille hō est homo: ille hō est
homo: τ sic de singulis: ita de illis intentiōibus q si-
gnificant τ supponūt pro reb' q nō sunt signa pdica
ta vna intentio cōis eis sic dicendo: hec spēs est spe-
cies: τ illa spēs est species. τ sic de alijs. ¶ Silr sic
dicendo aial est genus: lapis est genus: color est ge-
nus τ sic de alijs: predicat vna intētio de intentiōib'
ad modū quo in talib': homo est nomen: albedo est
nomen: pdicat vnum nomen de diuersis noibus. Et
ideo sicut noia scde impositionis sigñt ad placitum
noia prime impositiōis: ita scda intentio nāliter sigt
primā. τ sicut nomen prie impositiōis significat alia
q noia: ita prima intētio significat alias res q inten
tiones. ¶ Potest etiā dici q intentio scda pōt acci- Intētio
pi stricte pro intentiōe q sigt pcise primas intētiōes: scda stri
vel large p intētiōe que significat intentiones τ signa cte.
ad placitum instituta: si tamen sint aliqua talia. Large
¶ Cap. xiij. de diuisione terminorum per vniuocū secūda
τ equiuocum. intētio.

Post predicta sequitur tracta-
re de diuisiōe
terioꝝ ad placitum institutoꝝ que est p
equiuocum τ vniuocū. ¶ Quāuis enim
Aristo. in predicamētis tractet de equiuo Arist.
cis vniuocis τ denoiatiuis. tñ ad presens intēdo tñ
de vniuocis τ equiuocis tractare. Quia de dnoiatiuis
dictū est. vñ sciēdū est q sola vox vel signū aliquod Sola
ad placitū institutū est equiuocum vel vniuocū. ideo ad pla-
intentio aie vel pcept' nec est vniuocus nec equiuocus c itū isti
pprie loquendo. Est aūt illa vox equiuoca que sigñs tuta esse
plura nō est signū subordinatū vni cōceptui. sed est equiuoca
signū vnū pluribus pceptibus siue aie intentionibus vel vni-
subordinatū. ¶ Et hoc intendit Aristo. qñ dicit: no uoca.
men cōe esse idē τ rōnem substātie esse diuersaz. hoc Arist.
est pcept' vł intētiōes aie cuiusmodi sūt descriptiōes
vel diffōnes. vel etiam pceptus simplices sūt diuersi:
Tamen vox vna est. hoc expresse patet de dictiōe di
uersoꝝ idyomatum ... Nam in vno idyomate im-
ponit ad significādū illud idem qd significat p vnū
pceptum. in alio imponit ad significandū illud idē
qd significatur p aliū pceptum. τ ita pluribus pcepti
bus seu passionib' aie subordinatur in significando.
¶ Tale aūt equiuocū est duplex. Unū est equiuocū a ca Equi
su. qñ. s. vox pluribus pceptib' subordinat: τ ita vni cum du
ac si nō alteri subordinaret. τ ita vnū significat ac si plex.
nō significaret aliud. sicut est de hoc noie. sortes. qd Equi
imponit pluribus hoibus. ¶ Aliud est equiuocum a cū a ca-
psilio. qñ vox imponitur alicui vel aliqbus primo τ su.
subordinat vni pceptui. τ postea pp aliquam simili- Eque
tudinez significati ad aliqd aliud. vel pp aliquā aliā cū a cō
rōnem imponit illi alteri. ¶ Ita q nō imponeret il silio.
li alteri nisi qz p' iponebat alteri pori. sicut ē de hoc
noie. hō. ly hō eni primo imponebat ad significan-
dum oia aialia rōnalia. ita q imponebat ad signifi-
candū oē illud quod ptinet sub his pceptibus simul
sumptis. aial rōnale. Postea vtentes videntes simi-
dinē inter talē hoiem τ imaginē hois. vtebant qñqz
hoc noie hō. pro tali imagine. ita q nisi hoc nomen.
hō. fuisset prius impositū hoibus. nō vterent nec im
ponerent hoc nomen. hō. ad significandū vel stan-
dum p tali imagine. τ pp hoc dicit equiuocum a con- Uniuo
silio. Uniuocum aūt di oē illud qd est subordinatū cum.
vni pceptui. siue significet plura siue non. ¶ Tñ p-
prie loquendo nō est vniuocū nisi significet vel natū
sit significare plura eque primo. ita tñ q nō signifi-
cet illa plura. nisi qz vna intētio aie significat illa. ita
q sit signū subordinatū in significādo vni signo nā-
li qd ē intētio seu pcept' aie. Talis aūt diuisio nō tñ

compeciit noībus sed etiā verbis ⁊ vtr cuicunqꝫ partiū orōnis. imo etiā sic ꝙ aliqd potest esse equocū eo ꝙ potest esse diuersaꝝ partiū orōnis. puta tam nomen ꝙ̄ verbū. vel tam nomen ꝙ̄ participiū vel aduerbium. ⁊ sic de alijs partibus orōnis. ¶ Est aūt intelligendū ꝙ illa diuisio terioꝝ per equocum ⁊ vniuocū nō est simpliciter per opposita. ita ꝙ hec orō sit falsa equocum est vniuocū; immo est vera quia vere ⁊ realiter eadē vox est equoca ⁊ vniuoca sed nō respectu eorundē. sicut idē est pater ⁊ filius nō tñ respectu eiusdē. ⁊ idem est simile ⁊ dissimile nō tñ eidem ꝑ idem. vnde si sit aliqua dictio diuersoꝝ idyomatuꝫ manifestuꝫ est ꝙ pōt esse equoca in vtroqꝫ idyomate vnde q sciret alterum idyoma tantū. nunꝙ̄ propositionē in qua poneret distingueret. scienti tñ vtrūqꝫ idyoma esset equoca. vnde sciens plura idyomata in multis casibus distingueret ꝑpōnes in qbus talis dictio poneret. Et ita idem terius est vniuocus vni ⁊ alteri equocus. Ex predictis colligi potest ꝙ non semꝑ vniuocū hꝫ vnam diffōnem qꝛ non semꝑ ꝓprie diffinit. Et ideo qñ Aristo. dicit. vniuoca sūt quoꝝ nomen est cōmune ⁊c̄. accipit rōnem pro intētione aīe. cui tanꝙ̄ pmario signo vox subordiat. ¶ Est aūt sciendū ꝙ vniuocum dupliciter accipit. s. large pro oī voce. vel signo ad placitū instituto corrīdenti vni conceptui. Aliter accipit stricte pro aliquo tali predicabili ꝑ se primo modo de aliqb⁹ qbus est vniuocus vel de pronoīe demonstrante aliquā rē. Terminus aūt denoīatiuus ad presens accipi duplr pōt sꝫ stricte. ⁊ sic terius incipiens sicut abstractum incipit nō hñs consimilē finem ⁊ significās accidens. dr̄ terius denoīatiuus. sicut a fortitudine fortis. ⁊ a iustitia iustus. Aliter dr̄ large terius hñs consimile principium cū abstracto sed nō ꝯsimilē fineꝫ. siue significet accidens siue nō sicut ab aīa dr̄ aīatus. Et hec de diuisiōibus terioꝝ sufficiant. Si autem aliqua alicubi. sunt obmissa alias supplebuntur.

Diuisio ꝑ equocū ⁊ vniuocū nō ē ꝑ opposita.

Vniuocū nō sꝑ diffinibile. Arist. Glosa.

Vniuocum dupliciter Large Stricte

¶ Cap. xiiij. de duplici acceptione singularis ⁊ an vniuersale sit singulare an nō. ⁊ ꝙ vniuersale est duplex naturale. s. ⁊ ad placituꝫ.

Cum igitur nō sufficiat logico tantū generalis noticia terioꝝ sed oporteat cognoscere terios in speciali magis. ideo postꝙ̄ de diuisionibꝰ generalibus terioꝝ tractatum est. de quibusdam contentis sub aliqua illarum diuisionū ꝓsequendū est. Est igit primo tractādum de terīs secunde intentiōis. scđo de terīs prime intentiōis. Dictū est aūt prius ꝙ terī scđe intentiōis sūt tales. vl̄e. genus. species. ⁊ sic de alijs. ⁊ ideo de illis que ponunt quinque vl̄ia est mō dicendū. Primo tñ dicendū est de hoc cōi. vl̄e. qꝛ predicat de oī vl̄i. ⁊ etiam de singulari sibi opposito. ¶ Est aūt sciendum ꝙ singulare potest sumi dupliciter. Vno mō hoc nomen. singulare. significat illud quod est vnū ⁊ non plura. Et hoc modo tenētes ꝙ vl̄e est quedā qualitas mentis ꝑdicabilis de pluribus non tñ pro se sed pro illis pluribus. dicere habēt ꝙ qđlibet vl̄e est vere ⁊ realiter singulare. qꝛ sicut quelꝫ vox quantumcūqꝫ cōis ꝑ istitutionē est vere ⁊ realiter singularis ⁊ vna numero. qꝛ est vna vox ⁊ nō plures. ita qđlibꝫ vl̄e est singulare. ¶ Aliter acipit hoc nomen. singulare. pro oī eo qđ est vnū ⁊ non plura. ⁊ est signum alicuius singularis. primo mō accipiēdo singulare. Nec est natum esse signū pluriū. ¶ Et sic nullū vl̄e est singulare qꝛ quodlꝫ vl̄e natum est esse signū pluriū ⁊ natum est predicari de pluribus. vnde vocādo vl̄e aliqd qđ non est vnū numero. quā acceptionem multi attribuunt vl̄i: dico ꝙ nihil est vl̄e. Nisi forte abutent vocabulo. dicendo populū nō eē vnuꝫ numero ⁊ esse vl̄e. sed puerile esset. Dicendū est igit ꝙ qđlibet vl̄e est vna res singularis. ⁊ ideo nō est vl̄e nisi ꝑ significationē. qꝛ est signum pluriū. Et hoc est qđ Auicēna dicit quinto meta. ¶ Vna forma apud intellectū est relata ad multitudinē. ⁊ sm̄ hūc respectum est vl̄e. qm̄ ipm̄ est intentio in intellectu cuius opatio nō variatur ad qđcunqꝫ aspexeris. Et seqtur hec forma ꝗuis in comparatōe indiuiduoꝝ sit vl̄is tñ in comparatiōe aīe singularis in qua imprimit est indiuidua. ipsa eni est vna ex formis que sūt in intellectu vult dicere ꝙ vl̄e est vna intentio singularis ipsius aīe nata ꝑdicari de pluribus nō pro se sꝫ ꝑ ipsis rebus. itaqꝫ ꝑ hoc ꝙ ipsa nata est ꝑdicari de pluribꝰ nō pro se sed ꝑ illis pluribus. illa dr̄ vl̄is. Propter hoc aūt ꝙ est vna forma exñs realiter in itellectu dr̄ singulare. Et ita singulare prīo mō dictuꝫ ꝑdicat de vl̄i nō tñ scđo modo dictū. Ad modū quo dicimus ꝙ sol est cā vl̄is ⁊ tñ est vere particularis ⁊ singularis. Dr̄ eni sol vl̄is cā qꝛ est cā plurium. s. oīum istorum inferioꝝ gñabiliū ⁊ corruptibiliū. ⁊ dr̄ res particularis qꝛ est vna res ⁊ non plures res. sic intentio aīe dr̄ vl̄is. qꝛ est signū predicabile de pluribus. ⁊ dr̄ singularis qꝛ est vna res ⁊ non plures. Verūtñ sciendum est ꝙ vl̄e duplex est. Quoddaꝫ est vl̄e nāle qđ est signuꝫ nāle ꝑdicabile de pluribus. admodū quo fumus nāliter significat ignem. ⁊ gemitus infirmi dolorem. ⁊ risus interiorē leticiam. ⁊ tale vl̄e nō est nisi intentio aīe. ita ꝙ nulla sbā extra aīam nec aliquod accñs extra aīam est tale vl̄e. Et de tali loquar in capitulis sequētibus. ¶ Aliud est vl̄e ꝑ voluntariā institutionem. ⁊ sic vox prolata que est vere q̄litas vna numero est vl̄is. qꝛ est signū volūtarie istitutuꝫ ad significandū plura. Unde sicut vox dr̄ cōis. ita pōt dici vniuersalis. sed hoc non habet ex natura rei sed tantum ex placito instituentium.

Singulare dupliciter Singulare p̄mo Quō qđlꝫ vl̄e ē singulare.

Alr singulare.

Quō nullum vl̄e est singulare.

Si vl̄e sit idem qđ non vnū numero nihil ē vl̄e

Auicenna.

Duplex vl̄e Vl̄e naturale.

Vl̄e ꝑ voluntariā institutionē.

Cap. xv. qđ nullū vl̄e ē sbā ꝑ plures rōnes ⁊ auctoritates.

Et quia nō sufficit ista narrare nisi etiam ratione probētur. ideo pro predictis aliquas rationes adducam necnon ⁊ auctoritatib⁹ cōfirmabo. Quod. n. nullū vl̄e sit aliqua substantia extra aīam existens euidenter probari potest. Primo sic: nullū vl̄e est substantia singularis ⁊ vna numero. Si. n. diceretur ꝙ sic: sequitur ꝙ sortes erit aliqđ vl̄e: qꝛ non est maior ratio ꝙ vnum vl̄e sit vna substantia singularis ꝙ̄ alia: nulla ergo substātia singularis est aliqđ vl̄e: oīs vero substantia est vna numero ⁊ singularis: quia oīs res est vna res ⁊ non

plures

plures: si enim est vna res et non plures est vna numero: hoc enim apud oēs vocatur vnum numero. Si aūt aliqua subā est plures res: vel est plures res singulares vl' plures res vl'es. si primū detur sequitur q aliqua sbā erit plures hoīes: et tunc quāuis vl'e di stinguatur a particulari vno: non tñ a pticularibus. Si aūt aliq̄ sbā erit plures res vl'es: accipio vnā illarū rerū vl'iū et q̄ro: aut est plures res aut vna et nō plures: si scḋm dēt seq̄t q ē singulare: si p'' dēt: q̄ro aut ē plures res singulares aut plures res vl'es: et sic erit processus in infinitum: vel dabitur q nulla substātia est vl'is: ita q non sit singularis. Itē si aliqḋ vl'e erit substantia vna existens in substantijs singularibus distincta ab eis: sequeretur q posset eē sine illis: quia oīs res prior alia naturaliter pōt p diuinam potentiam esse sine ea: sed ɔ̄ñs est absurdum: igitur. Item si illa opinio esset vera nullum indiuiduū posset creari: si aliqḋ indiuiduū p̄existeret: q2 non totum esse caperet de nihilo: si vl'e qḋ est in eo prius fuit in alio. Propter idem sequeretur q deus non posset vnum indiuiduū simpliciter annihilare nisi cetera indiuidua destrueret: quia si ānihilaret aliquod indiuiduum destrueret totū q est de essentia illius indiuidui: et per ɔ̄ñs destrueret illud vl'e qḋ est in eo et alijs: et p ɔ̄ñs alia non manent cum non possent manere sine parte sue substantie quale ponitur illud vl'e. Item tale vl'e non posset poni aliquid totaliter extra essentiam indiuidui: erit igitur de essentia indiuidui: et per ɔ̄ñs componitur indiuiduū ex vl'ibus: et ita indiuiduum non erit magis vniuersale q̄ singulare. Itē sequitur q aliquid de essentia Christi erit miserum et dānatū: q2 illa natura cōis existēs realiter in Christo et in dānato erit dānata: q2 in Juda. hoc aūt est absurdū igitur. ¶ Alie rōnes multe pīt adduci quas causa breuitatis pertranseo. Et eandem ɔclusionē ɔfirmo p auctoritates. Primo p Aristo. 7. meta. tractantem q̄ōnem istam: an vniuersale sit substantia: demonstrat q nullū vl'e est substātia vnde dicit impossibile est substātiā esse qḋcūq̄ vniuersalr dictorū. Item. 10. meta. dicit: si igitur nullū vl'ium esse substantiam est possibile sicut in sermonibus de substantia et ente dictum est nec ipsum hoc substantia est vt aliquid vnū p̄ter multa. Ex q̄bus p3 q ſm intētiōē Aristo. nullū vl'e est substantia q̄uis supponat pro substantijs. Item cōmentator. 7. meta. commento. 44. dicit in indiuiduo non est substantia nisi materia et forma particularis ex quibus componitur. Item ibidem Cō. 45. dicamus igitur q impossibile est vt aliquid illorū que sunt vl'ia sit substantia alicuius rei et si declaret substantias rerum. Itē ibidē: cōmen. 47. impossibile vt illa sint partes substātiarū existētiū per se. Item. 4. metha. cōmen. 2. vniuersale non est substantia nec genus. Item. 10. metha. cōme. 6. Cū vniuersalia non sint substantie manifestum est q ens cōe non est substantia existēs extra aīam. Ex predictis auctoritatibus pōt colligi q nullum vl'e est substātia q̄litercūq̄ cōsideret. Unde ɔsideratio itellectus nō facit q aliqḋ sit substātia vel nō substantia: q̄uis significatio termini faciat q de illo nō pro se p̄dicet hoc — Cōsideratio intellect'

nomen: substantia: vel non p̄dicetur: sicut si iste terminus: canis: in hac ppōne: canis est animal: stet pro aīali latrabili vera est: si pro celesti sydere falsa est: qḋ tñ eadem res pp vnam cōsiderationē sit substantia et pp aliā non sit substantia est impossibile. Et iō simpliciter est cōcedendum q nullū vniuersale est substantia q̄ocūq̄ ɔsideretur: sed quodlibet vl'e est intentio aīe que ſm vnam opinionem probabilem ab actu intelligendi nō distinguitur. Unde dicunt q intentio qua intelligo hoīes est signum naturale significans hoīem: ita naturale sicut gemitus est signū infirmitatis vel doloris: et est tale signum qḋ potest stare pro hoībus in ppōnibus mentalibus sicut vox potest stare p reb' in ppōnibus vocalibus: q enī vl'e sit intentio aīe satis exprimit Auicenna. 5. meta. vbi dicit: dico igitur q vl'e tribus modis dicitur. Dicitur enim vniuersale q p̄dicatur de pluribus i actu sicut homo. Dicitur enim vl'e intentio quā nihil p̄hibet opinari q̄n p̄dicetur de multis. Ex quo p3 q vl'e est intentio aīe nata p̄dicari de multis. Quod etiā rōne ɔfirmari pōt: nam oē vl'e de multis est p̄dicabile: sed sola intentio aīe vel signum voluntarie institutū natū est p̄dicari de multis et non substantia aliqua: ergo sola intentio aīe vel signum voluntarie institutum est vniuersale: sed nunc nō vtor signo vl'iter p signo voluntarie instituto: sed pro illo quod naturalr est vl'e: q aūt substantia nō sit nata p̄dicari p3: q2 si sic sequeretur q propō componeretur ex substantijs pticularibus et per ɔ̄ñs subiectū erit Rome et predicatum Oxonie quod est absurdum. Item propositio vel est in mente vel in voce vel in scripto: hm̄ōi aūt non sunt substantie pticulares: ɔstat ergo q nulla propō ex substantijs componi pōt. cōponitur aūt ex vniuersalibus: vl'ia ergo non sunt substantie vllo modo. — nō facit q aliqd sit sba vel non sba. Qḋ nullū vl'e ē sba. sed qḋ vl'e ē intentio anime. — Auicēna.

¶ Cap. xvi. an vniuersale distiguat formaliter ab eius idiuiduo et q̄ distictio pōt in creaturis reperiri.

Quāuis multis sit p̄spicuū q vl'e non est aliqua substantia extra aīam existēs in indiuiduis distincta realiter ab eis: videtur tñ aliquib' q vl'e aliquo mō est extra aīam et in indiuiduis non quidē distinctū ab hijs realiter sed tñ formalr. Unde dicunt q in sorte est natura humana: que ɔ̄hit ad sortem p vnam differētiā indiuidualē: que ab illa natura non distinguit realiter sed formaliter. vnde nō sunt due res: vna tamē nō est formaliter alia. Sz hec opinio videtur eē irrōnabilis: q2 in creaturis nō potest esse aliqua distinctio qualitercūq̄ extra aīā: nisi vbi sunt res distincte: si ergo inter illam naturā et illam differentiā sit q̄liscūq̄ distictio: o3 q sint res realiter distincte. pbo sic p syllogismū. hec natura nō ē distincta formaliter ab hac natura hec differētia idiuidualis ē disticta formalr ab hac nā. ergo hec differentia indiuidualis non est hec natura. Item eadem res non est cōis et propria: sz ſm eos differētia indiuidualis est ppria: vl'e aūt ē cōe ergo naturā vle et differentia indiuidualis sunt eadem res. Item eidem rei non possunt ɔuenire opposita: cōe et proprium sunt opposita: ergo eadem res non est cōis et propria qḋ — Scotistis. In creaturis nō p̄t eē aliqua distinctio nisi vbi sunt res disticte. p''ratio ad hoc 2'' 3''

ꝯñ sequitur ꝗ differentia individualis ⁊ natura cõis
essent eadem res. Item si natura cõis esset eadem
4° realiter oĩ differentie individuali: ergo tot essent rea-
liter nature cõcs quot sunt differẽtie individuales: ⁊
ꝑ ꝯñs neutrum eoꝝ erit cõe: sed qȝlibet erit ꝓprium
5° dĩe cui est eadẽ realiter. Item qlz res seipsa ⁊ nõ ꝑ
aliud distinguit a quocũqȝ distinguit sed alia est hu
manitas sortis ⁊ alia Platõis: gᵒ seipsis distĩguunt.
6°. nõ ergo ꝑ differẽtias additas. Itẽ ꝑȝ Aristo. q̃cũqȝ
differunt spẽ differunt numero. sed natura hominis
⁊ asini seipsis distinguunt spẽ ergo seipsis differunt
7° numero. ergo seipsa q̃libet eaꝝ est vna numero. Itẽ
illud qȝ per nullam potẽtiam põt competere pluri-
bus ꝑ nullam potentiam est ꝓdicabilis de pluribus
sed talis natura si sit eadem realiter cum differentia
individuali ꝑ nullam potentiã põt ꝯuenire pluribᵒ:
qꝛ nullomodo põt convenire alteri individuo. ergo
ꝑ nullam potentiam põt esse ꝓdicabile de pluribus.
⁊ ꝑ ꝯñs ꝑ nullã potentiã põt esse vl̃e. Item accipio
8° illam differentiam individualez ⁊ naturã quã ꝯtra-
hit: ⁊ quero. aut inter ea est maioꝛ distinctio q̃ȝ inter
duo individua. aut minoꝛ. non maioꝛ: qꝛ non diffe-
runt realr̃. individua aũt differunt realiter. nec mi-
noꝛ. qꝛ tunc essent eiusdem rõnis sicut duo indivi-
dua sunt eiusdem rõnis; ⁊. ꝑ ꝯñs si vnũ est de se vnũ
numero ⁊ reliquũ erit vnũ numero. Item quero an
9° natura sit dĩa individualis aut non sit differentia in-
dividualis. si sic. Arguo silogistice sic. hec differẽtia
nõ est distincta formaliter a dĩa individuali natura
est hec dĩa individualis. natura ergo non est distincta
formaliter a dĩa idividuali. Itez hec dĩa est ꝓpria
⁊ non cõis. ⁊ hec dĩa individualis est natura. ergo
natura est propria ⁊ non cõis. ¶ Si autez dicatur ꝙ
hec dĩa individualis nõ est natura. habet ꝓpositũ.
nam sequitur dĩa individualis non est natura. ergo
dĩa individualis non est realiter natura. qꝛ ex oppo
sito ꝯñtis sequit oppositũ antecedẽtis. sic arguendo
dĩa individualis est realiter natura. ergo dĩa indivi
dualis est natura. ꝯñs ꝑȝ quia a determinabili sum-
pto cũ determinatione nõ distrahẽte nec diminuẽte
ad determinabile ꝑ se sumptũ est bona ꝯñs. ly realr̃ autẽ
nec est determinatio distrahẽs nec diminuẽs. ergo seq-
tur. dĩa idividualis est realiter natura. ergo dĩa in-
dividualis est natura. ¶ Dicendum est igitur ꝙ in
creaturis nulla est talis distinctio formalis. sed que-
Auctoris determinatio In creaturis nõ est distinctio formalis cũqȝ in creaturis sunt distincta etiam sunt res distincte
si vtrunqȝ illoꝝ sit vere res. Unde sicut in creaturis
tales modi arguendi nunq̃ȝ negari debẽt. hoc est. a.
hoc ẽ. b. gᵒ. b. est. a. ita nec tales. hoc nõ est. a. hᵒ ẽ.
b. ergo. b. non est. a. vnq̃ȝ negari debent. Quoniaz
quandocunqȝ contradictoria verificatur de aliqbus
illa sũt distincta. nisi aliqua determinatio vl̃ aliquod
syncathegoreuma sit causa talis verificationis. qȝ in
proposito poni non debet. Et iȝ debemus dicere cuz
phõ ꝙ in substãtia ꝑticulari nihil est penitus subdẽs.
Decisio nisi forma particularis ⁊ materia ꝑticularis vl̃ aliqȝ
compositum ex talibus. ⁊ ideo non est imaginãdũz
ꝙ in sorte sit humanitas vl̃ natura humana distincta
a sorte quocũqȝ mõ: cui addatur vna dĩa idividua-
lis ꝯhens illaz naturam sed quicqd imagiabile substã
tiale exñs in sorte. vel ĩ est materia ꝑticularis. vel for-
ma ꝑticularis. vel aliqȝ cõpositũ ex his. Et iȝ ois essen-
tia. ⁊ q̃ditas: ⁊ qcqd est substantie si sit realiter extra
aiam. vel est simpliciter ⁊ absolute materia. vel est
forma. vl̃ compositum ex his. vel substantia imãlis
abstracta s̃m doctrinam peripateticorum.

¶ Cap. xvij. vbi ponunt rationes ⁊ solvunt qui ab
opinãtibus opᵐ adducuntur.

Et quoniam dubioꝝ solutio ẽ veritatis manife
statio: iȝ circa ꝓdicta sũt ponende alique
obiectiones vt solvantur. Multis enim
nõ parue auctoritatis viris videtur ꝙ vl̃e
aliquomȝ sit extra aiaz ⁊ de essentia substãtiaꝝ ꝑticu
lariuz. ad qȝ ꝓbandum nõnullas rõnes ⁊ auctoꝛita-
tes adducũt. ¶ Unde dicũt ꝙ qñ aliqua realiter ꝯue p° rõ.
niunt ⁊ realiter differũt. ꝑ aliud cõveniũt. ⁊ ꝑ aliud
differũt. Sed sortes ⁊ plato realiter cõveniũt ⁊ diffe
runt. ergo distinctis cõveniunt ⁊ differunt. sed cõve-
niũt ĩ humanitate: ⁊ ĩ mã ⁊ forma: ergo ĩcludũt aliq̃
ꝓter ista. quibus distinguunt. ⁊ ille vocantur differẽ
tie individuales. ¶ Item plus conveniunt sortes ⁊ 2° rõ.
plato q̃ȝ sortes ⁊ asinus. ergo in aliquo conveniunt
sortes ⁊ plato. in quo nõ cõveniunt sortes ⁊ asinus.
sed non conveniũt in aliquo vno numeraliter. ergo
illud in quo cõveniunt non est vnum numero. ⁊ per
ꝯñs ẽ aliquod cõmune. ¶ Itẽ. x. methaphysice dicit 3° rõ.
phũs. in oĩ genere est vnum primũ. quod est mẽsura
oĩum alioꝝ que sunt ĩ illo genere. sed nullũ singula
re est mensura oĩum alioꝝ. qꝛ non aliuz individuoꝝ
eiusdem spẽi. ergo est aliquid ꝓter idividuũ. ¶ Itẽ 4° rõ.
oẽ superius est de ẽẽntia inferioris. ergo vl̃e est de
essentia substantie. sed non substantia nõ est de essen-
tia substantie. ergo vl̃e est substantia. ¶ Itẽ si vl̃e nõ 5° rõ.
esset substantia. oẽ vniuersale est accñs. ⁊ per ꝯñs vl̃i
qȝ accñs esset ꝑ se superius ad substantiam. imo seq
tur ꝙ idem esset sup̃ius ad se: qꝛ ois vniuersalis pñt
poni in genere qualitatis si sint accñs. ⁊ ꝑ ꝯñs ꝓdi-
camẽtuz qualitatis esset cõe ad ois vniuersalis. ergo
esset cõe ad hoc vniuersale quod est ꝓdicamẽtuz qua-
litatis. Alie rationes ⁊ auctoꝛitates multe adducũtur
pro illa parte. q̃s cã brevitatis ad pñs ommitto dictu
rus de his in diuersis locis iferius. Et ad istas rõnes Ad rõ-
rñdeo. ¶ Ad primaz ꝯcedo ꝙ sortes ⁊ plato ꝯveni nes. ad
unt realiter ⁊ differunt realiter: quia realiter conve- ꝑmaz.
niũt specifice ⁊ realiter differũt numeralr̃. ⁊ per idẽ
cõveniunt specifice. ⁊ differunt numeralr̃ sicut etiaz
aliȷ̃ hñt dicere ꝙ dĩa individualis ꝑ idẽ ꝯuenit rea-
liter cuz nã ⁊ differt formaliter. Et si tu dicas ꝙ idẽ
non est cã ꝯuenientie ⁊ disconvenientie. ¶ Dicendũ Inẽ cõ
est ꝙ verum est ꝙ idem nõ est causa ꝯueniẽtie ⁊ dis- veniẽtĩ
convenientie opposite illi ꝯueniẽtie. q̃do non est in am spe
ꝓposito. Nam inter ꝯueniẽtiã specificã ⁊ dĩam nu cificã ⁊
meralez nulla est penitus oppõ. ¶ Concedendũ est dĩam
igit ꝙ sortes ꝑ idem ꝯuenit specifice cum platone ⁊ nũalem
differt numeralr̃ ab eodem. ¶ Scdõm argᵐ non va- nulla ẽ
let. nõ eñi seqtur. sortes ⁊ plato plus cõveniũt q̃ȝ sor oppᵒ.
tes ⁊ asinus. ergo in aliquo plus ꝯveniunt. sed suffi Ad 2ᵐ.
cit ꝙ

est q̄ seipsis plus conueniunt. Unde dico q̄ sortes p
priam suam intellectiuā plus cōuenit cum platone q̄
cum asino. vnde de virtute sermonis nō est ɔcedēdū
q̄ sortes et plato ɔueniāt in aliq̄ qd̄ est d' eēntia eo℞. sȝ
Nō sor ɔcedi dȝ q̄ ɔueniāt in aliqb⁹. qꝛ formis suis et seipsis
tes et plato q̄uis si p ɔdictiōem esset vna nā ī illis ɔuenirent in
nō cōue illa. sicut p ɔdictionem si deus eēt sine intellectu nō
niunt in bñ regeret mundū. ❡ Ad aliud dicēdū est q̄ q̄uis
aliq̄ sȝ i vnum indiuiduū nō sit mensura oium indiuiduo℞
aliqb⁹. eiusdē generis vel eiusdē speciei spālissime. vnuȝ tñ
Ad 3ᵐ indiuiduū pōt esse mensura indiuiduo℞ alterius ge
neris vel indiuiduo℞ multo℞ eiusdeȝ speciei. et hoc
Ad 4ᵐ sufficit pro intentione Aristo. ❡ Ad aliud dicendū
est q̄ loquēdo de vi vocis et ſm proprietatē sermōis
ɔcedendū est q̄ nullum vl̄e est de essentia cuiuscūq̄
substantie. Oē eni vl̄e est intentio aie vel aliqd̄ signū
volūtarie institutū. tale aūt non est de essentia substā
tie. et ideo nec genus nec aliq̄ spēs nec aliqd̄ vl̄e ē de
essentia substātie: sed magis ꝓprie loquēdo dȝ ɔcedi
q̄ vl̄e exprimit vel explicat essentiā substātie. hoc est.
nām que est sba. et hoc est q̄ dicit Cōmentator. 7°.
meta. q̄ impossibile est q̄ aliqd̄ illorum que dicunt
vniuersalia sit substantia alicui⁹ rei et si declarent sub
Q̄liale stantias re℞. Unde oēs auctoritates q̄ sonāt vl̄ia esse
interpre de eēntia substātia℞. vel esse in substātijs vl̄ esse ptes
tandū ipsa℞: dȝ sic intelligi q̄ auctēs nō aliud intēdūt nisi
q̄ talia vniuersalia declarāt: exprimūt explicāt im
Instan portant: et significant substantias reruȝ. Et si dicas.
tia. Noia cōia puta talia: homo. animal. et hmōi signifi
cant substantias et non significāt substātias pticula
res et singulares. qꝛ sic homo significaret sorteȝ qd̄
videtur falsum. ergo talia noia significāt aliquā sub
Rñsio stātiaȝ pter substātias singulares. ❡ Dicēdū q̄ talia
noia ꝓcise significant res singulares. et ideo nunq̄
supponūt pro substātia nisi supponāt pro substantia
singulari. et iō cōcedendū est q̄ hoc nomē. hō. eque
positio sigt oēs hoies singulares et particulares. nō
tñ pp hoc sequr q̄ hoc nomē. hō sit vox equoca. et
hoc qꝛ q̄uis significet plura eq̄ posito. tñ vnica im
pōne significat illa et subordinat in significando illa
plura tñ vni cōceptui et nō pluribus. pp qd̄ vniuoce
Aduer. ꝓdicat de eis. ❡ Ad vltimū hñt dicere illi q ponūt
intētiones aie esse q̄litates mentis. q̄ oia vl̄ia sunt ac
cidentia. non tñ oia vl̄ia sunt signa accidētiū sȝ aliq̄
sūt signa substātia℞ tñ. et illa q̄ sūt signa substātia℞
tñ ɔstituunt ꝓdicamētū substātie. alia aūt cōstituūt
Aliqd̄ alia ꝓdicamenta. Cōcedendū est aūt q̄ ꝓdicamētuȝ
acciñs ē substantie est acciñs q̄uis declaret substantias et nō
supi⁹ ad accidentia. et iō ɔcedēdū est q̄ aliqd̄ acciñs. illud. s.
sbam. qd̄ est signū sba℞ tñ. est p se supius ad sbam. nec est
hoc magis incōueniens dicere q̄ dicē q̄ aliqua vox
est nomē multa℞ substantia℞. sed nunquaȝ idem est
Instan superius ad seipsuȝ. Pōt etiam dici q̄ non oia vl̄ia
tia. sunt p se inferiora ad hoc cōe. qualitas. qꝛ hoc cōe.
qualitas est qualitas non tñ est inferius ad se. sed est
ipsum met. ❡ Et si dicatur q̄ idem nō ꝓdicatur de
Solo. diuersis ꝓdicamentis. ergo qualitas non est cōis ad
diuersa ꝓdicamēta. Dicendūȝ est q̄ siue idē ꝓdicet
de diuersis ꝓdicamētis qñ stāt significatiue siue nō.

si qñ illa ꝓdicamenta stant et supponūt nō significa
tiue nō est incōueniēs idē ꝓdicari de diuersis ꝓdica
mentis. Uñ si in hac ꝓdicatione. substātia est q̄litas:
et subiectū stet mãliter vel simpliciter pro intentione
illa est vera. et eodēmō hec est vera q̄titas ē qualitas
si ly qualitas nō stat significatiue. et ita idem ꝓdicat
de diuersis ꝓdicamētis non significatiue suppon
tibus sicut ille due. substātia est vox. q̄litas est vox
vere sunt si subiecta supponunt mãliter et non signi
ficatiue. Et si dicas q̄ ly qualitas esset in plus q̄ qd̄ Instan
cunq̄ aliud ꝓdicamentū eo q̄ ꝓdicaret de plurib⁹. tia.
nā ꝓdicatur de oibus ꝓmentis. et nullū ꝓdicamentū
de oibus alijs ꝓdicatur. et ita erit superius ad illa.
Dicēdū est q̄ ly qualitas nō ꝓdicaret oino de oibus Solo.
ꝓdicamentis significatiue sumptis. sed sumptis pro
signo tñ: et pp hoc non sequit q̄ sit in plus q̄ quod
cūq̄ aliud ꝓdicamentū. nam superioritas et iferiori Penes
tas inter aliqua sumit ex hoc q̄ vnum significatiue qd̄ attē
sumptū ꝓdicatur de pluribus q̄ aliud significatiue dit su
sumptū. ❡ Unde hic est talis difficultas qualis est perion
de hoc noie. dictio. nam hoc nomē est vnū conten tas vel i
tum sub noie nam hoc nomē. dictio: est nomē et non ferion
oē nomē est hoc nomē dictio. et tñ hoc nomē. dictio tas.
est quodāmō superius ad oia noia et ad hoc nomen
dictio et ita videtur q̄ idem respectu eiusdem est su
perius et inferius. et ita videt eē de hoc cōi qualitas.
Ad hoc pōt dici q̄ argumentū ɔcluderet si in oibus Solo.
propositionibus dicti termini supponerēt significa
tiue et vniformiter. nunc aūt aliter est in proposito.
❡ Si tñ vocetur hic inferius de quo aliquo mō sup Aliq̄
ponente ꝓdicatur aliud et de pluribus. q̄uis illud accepto
idem si aliter supponeret non ꝓdicaretur de eo vl̄r iferiori
sumpto: potest concedi q̄ idem respectu eiusdem sȝ quos
potest esse supius et inferius. sȝ tūc inferius et supius supi⁹ et
non sunt opposita nec disparata. ❡ Cap. xviij. inferius
De sufficientia quinq̄ vniuersalium. non op
Ostenso qd̄ est vl̄e vidēdū ē quot ponunt
ponunt spēs vniuersal.
Unde ponunt q̄nq̄ vl̄ia. quo℞ sufficien
tia et numer⁹ sic pōt accipi. Oē vl̄e est de
multis ꝓdicabile. aut igitur ꝓdicat de illis multis
in quid. aut non: si in quid. ita q̄ ɔuenienter cōtingit
rñdere ad interrogationē factaȝ p qd̄ de aliquo. hoc
cōtigit dupl̄r. qꝛ aut illa multa de qbus ꝓtur sūt oino
silia. ita q̄ oia q̄ vni ɔueniūt eq̄l̄r cōueniūt vnicuiq̄
nisi forte vnū cōponat ex pluribus eque similibus. et
sic est species specialissima. Aut non oia de quibus
ꝓdicatur predicto mō cōueniūt sed cōtingit reperire
aliqua duo q̄ ſm se tota vl̄ ſm suas partes. si habeat
ptes. sunt dissimilia. sic est genus. sic est de aiali. aial
enim predicatur de hoie et de equo. et maior subālis
similitudo est inter duos hoies q̄ inter hoieȝ et equū
simil̄r est de colore respectu albedinis et nigredinis.
nam nec hec nigredo nec aliqua pars huius nigredi
nis tñ conuenit cū hac albedine vel aliqua pte hui⁹
albedinis. quēadmoduȝ vna albedo ɔuenit cum alia. et pp
hoc intentio ꝓdicabilis de albedine et nigredine nō
est spēs specialissima. sed genus. sed albedo nō est
genus respectu albedinuȝ. qꝛ q̄uis aliqñ aliqua al

bedo intensa sit ⁊ alia remissa. tñ semp altera illarũ albedinũ tñ conuenit cũ aliqua pte alterius quã duc albedines ꝯueniãt inter se. ⁊ pp hoc albedo est spẽs specialissima ⁊ non genus respectu albedinum. Ueruntamen sciendum est ꝙ tam genus ꝙ̃ species du plicirer accipitur large ⁊ stricte. Stricte aũt vocatur genus illud p quod ꝯuenienter rñdetur ad q̃õnem factam p quid de aliqua re p ꝓnomen demonstrans illam rem. sicut si q̃reret. qd est hoc. demonstrãdo sortem. ꝯuenienter respondet ꝙ est aĩal vel homo. ⁊ sic de alijs generibus ⁊ speciebꝰ. Large aũt dicitur genus vel species illud p qꝺ ꝯuenienter rñdetur ad q̃õnem factam p quid p nomẽ ꝯnotatiuũ qꝺ non est mere absolutũ. sicut si quereretur. quid est album. con uenĩẽter rñdet ꝙ ẽ coloratũ. ⁊ tñ si quereretur. quid est hoc. nunquã ꝯuenienter rñderet p coloratũ quic quid eniz demõstrares p hoc ꝓnomẽ. hoc. sic q̃rẽdo quid est hoc nunquã ꝯuenienter rñdet ꝙ est colora tum. q2 sic q̃rendo. vel demonstras subiectum albe dinis. ⁊ non conuenienter rñdet ꝙ est coloratuz. vl demonstras albedinem tñ. ⁊ tũc manifestum est ꝙ non ꝯuenienter rñdet. nam albedo nõ est colorata vel demonstras aggregatũ ex subiecto ⁊ albedine. ⁊ manifestũ est ꝙ nõ ꝯuenĩẽter rñdet. q2 illud aggre gatuz nõ est coloratum. sicut inferius ostendetur: vl demonstras illũ terminũ album. ⁊ tunc etiã manife stum est ꝙ non conuenienter rñdet. q2 ille terminus non est coloratus. p3 ergo ꝙ ad talem q̃õnem. quid est albũ. ꝯuenĩẽter rñdet p coloratum. ⁊ pp hoc co loratum põt dici genus sumendo genus large. quia tñ p coloratum non conuenienter rñdetur ad q̃õnẽ factam p ꝓnomen demonstratiuũ. iõ non est genus stricte sumendo genus. ⁊ eodẽ mõ ꝓportionabiliter est de spẽ. Et hec distictio est nec͡cia. quia sine ea non possunt saluari multe auctoritates Aristo. ⁊ aliorũ auctoꝝ: q̃ꝫ repugnãt. sed p eaz exponende sunt. nã multe regule intelligunt de gñe ⁊ specie primo mõ dictis. que tñ non intelligunt de ipsis alio mõ dictis sicut in pcessu patebit. Si aũt tale ꝑdicabile nõ ꝑdice tur in quid. vel hoc est q2 exprimit partẽ rei vnaz ⁊ nõ aliam nihil extrinsecus exprimẽdo. ⁊ sic est dĩa: sicut rõnale si sit differẽtia hõis exprimit partẽ homi nis. s. aiaz. i. formã ⁊ nõ mãm. Uel exprimit aliquid qꝺ nõ est pars rei. ⁊ tũc vel ꝑdicat cõtingẽter vel ne cessario. si ꝯtingẽter tũc vocatur accñs. si necessario tunc vocat ꝓpriũ. Uerũtamẽ sciendũ est ꝙ aliq̃ illꝺ extrinsecus importati põt esse vna ꝓpõ: sine cuiꝰ veri tate non põt esse existere ꝑdicari vere de illo. sicut s3 ponẽtes quãtitatẽ nõ esse aliã rem a substãtia ⁊ q̃lita te hoc nomẽ: quãtitas: importat istã ꝓpõnem eẽ verã si formet qñ predicat de aliquo: qꝺ habet partẽ di stantẽ a parte. Est aũt sciendum ꝙ s̃m varias opinio nes idẽ põt esse genus large accipiẽdo genus respe ctu aliquoꝝ: ⁊ tamen erit accidens vel proprium re spectu alioꝝ: vt quãtitas est genus respectu corporis linee ⁊ supficiei: ⁊ hm̃õi. ⁊ accidens vel ꝓprium re spectu sbe ⁊ q̃litatis s̃m opinionẽ ponentẽ quantita tem non esse aliam rem a substantia ⁊ qualitate. s̃m tñ opinionẽ que ponit quãtitatez esse aliam rẽ a sba ⁊ q̃litate non est accidẽs aut ꝓpriũ respectu sbe ⁊ q̃li tatis. Sed hoc est impossibile de gñe stricte sumẽdo genus. ⁊ hoc idẽ est dicẽdũ de spẽ. Et si dicas: ens: ẽ vl̃e. ¶ Et sil̃r vnum. ¶ Et similiter hoc cõe: vl̃e: ⁊ tñ non est genus neq3 spẽs. ⁊ sic de alijs igit. ¶ Ad primũ illoꝝ põt dici ꝙ illa est diffõ vniuersalium que nõ predicantur de oibus: ens aũt de oĩbus ꝑdicatur. De vno aũt est alia rõ. q2 vnũ põt dici esse accidẽs vel ꝓpriũ. Ad aliud põt dici ꝙ hoc cõe: vl̃e: est genꝰ ⁊ ideo genus predicat de spẽ nõ pro se sed pro suis si gnificatis. nec ex hoc sequitur membrum diuidens esse in plus vl̃ eq̃le cũ diuiso pp varietatẽ suppõnis.

Gen⁹ ⁊ spẽs du pliciter

Genus vl spẽs ꝓnoiũ demon stratiuo rũ sine cõnota tione.

Genus vel spẽs nõ mere absolu toꝝum.

Dicta valõ ne cessario ꝓ saluã dis au toribus

Extrin secꝰ im portatũ interdũ est ꝓpõ.

Genus ⁊ specꝰ aliquoꝝ ⁊ alioꝝ accidẽs vel ꝓpriũ.

Ut de accñte logicus loquit.

¶ Cap. xix. ð singulari idiuiduo ⁊ supposito ⁊ quo tuplex sit: ⁊ ꝙ per se ⁊ per accidens.

His p̃missis de vl̃i. dicendũ est de quoq3 vniuersalibus in speciali. Primo tñ di cendum est de indiuiduo cũ sub quoli bet vniuersali ꝯtineat indiuiduum. Et est primo sciendũ ꝙ apud logicos hec noia cõuertibilia sunt: indiuiduũ: singulare: supposi tum. Quis apud theologos singulare ⁊ suppositum nõ cõuertant. q2 apud eos suppositũ nõ est nisi sub stantia. accñs aũt est indiuiduum ⁊ singulare. sed in hoc capitulo dicendũ est de istis noibus illo mõ quo logici vtunt eis. Apud logicũ tripl̃r accipitur indiui duum. Uñ vno mõ dr̃ indiuiduum illud qꝺ est vna res numero ⁊ nõ plures. ⁊ sic põt cõcedi ꝙ qꝺlibet vl̃e est indiuiduũ. q2 est vna res. Aliter dicitur indi uiduũ res extra aĩam q̃ est vna ⁊ nõ plures nec est si gnũ alicuius: ⁊ sic qꝺlibet extra est indiuiduũ. Ter tio modo dicit indiuiduũ signũ propriũ vni: qꝺ vo catur terminus discretus. ⁊ sic dicit Porphy. ꝙ idi uiduum est qꝺ predicat de vno solo. Ista autẽ diffõ nõ põt intelligi de re existente extra animã. vtpote de sorte et platone ⁊ hm̃õi. q2 res tales non ꝑdicatur de se nec de pluribꝰ. ideo op3 ꝙ intelligat de aliquo signo ꝓprio vni qꝺ nõ põt ꝑdicari nisi de vno. hoc est: nõ ꝑdicatur de aliquo qꝺ põt supponere pro pluribꝰ in eadẽ ꝓpõne. Tale aũt indiuiduum tripl̃r põt assigna ri. q2 aliqꝺ est nomẽ ꝓpriũ alicuius. sicut hoc nomẽ. sortes. vel hoc nomẽ. plato. Aliud est ꝓnomẽ demõ stratiuum. vt hic est hõ: demonstrãdo sortẽ. Aliud aũt est ꝓnomẽ demõstratiuũ sumptũ cũ aliquo termi no cõi sicut. hoc animal. ille lapis. Et sicut distingui tur de hoc nomie indiuiduũ ita põt distingui de hoc noie: singulare: ⁊ suppositũ. Unde ⁊ apud antiquos sicut puerulus didici supposita termini cõis sunt du plicia. s. per se: ⁊ per accidẽs. sicut istius termini: al bum: supposita per se sunt hoc album: illud album. supposita per accñia sunt. sortes. ⁊ plo. iste asinꝰ: qꝺ nõ põt intelligi nisi accipiẽdo hoc nomẽ: suppositũ: pro indiuiduis que sunt signa rerum: q2 loquendo de supposito qꝺ est a parte rei ⁊ nõ signum alicuius impossibile est ꝙ aliqua sint supposita alicuꝰ termi ni per se ⁊ aliqua per accidens. sed bene accipiendo suppositum pro termino proprio vni. qꝺ ideo dicit suppositum q2 de illo predicat illud cõe non pro se sed pro suo significato. Illa aũt dicunt per se suppo sita alicuꝰ termini cõis que sunt ꝓnoia demõstratiua

Apud log. sin gulare: idiuidu um: sup positu3 ꝯuertũt

Indiui dui tri pliciter ꝑmoꝰ. Alr idi uiduũ. Tertio. mõ idi uiduũ. Porphy.

Tri plex idi uiduũ ꝙ est si gnum.

Apõ an tiq̃s sup po^m du pl̃r per se ⁊ per accñs qꝺ si nĩ si ð sigꝰ põt itel ligi.

Per se sup posita.

sumpta cum eodez tertio cōi. Noīa autem ꝓpria ꝛ ꝓnoīa demonstratiua dīr supposita ꝑ acciñs eiusdem teri. ꝛ ē dīa maxia īter illa idiuidua siue supposita ꝛ ista. Nā impossibile est vnū ꝯtriorum vere ꝑdicari de supposito ꝑ se alterius ꝯtrij. sicut hec est impossibilis: hoc albū est nigrū: ꝛ sed de supposito ꝑ acciñs vnius ꝯtrij pōt ꝑdicari aliud ꝯtrium. quāuis nōdū sit suppositū illius. sicut si sortes sit mō suppositū albi: adhuc hec ē possibilis: sortes ē niger: ꝛ hoc: qꝛ pōt eē supp̄m ꝑ acciñs duoꝝ ꝯtrioꝝ successiue quāuis nō simul.

Suppo sita ꝑ ac cidens.

¶ Cap. xx. de genere ꝛ ꝙ non sit res extra.

Post hoc dicendū est de quinqꝫ vlibus ꝛ primo sequendo. Porphyrium dicendū est de gñe. Diffinit aūt genus a Porphyrio ꝛ a phō sic: genus est qō ꝑdicatur de pluribus differentibus spē in eo ꝙ qd. ¶ Circa hanc diffōnem notandum est ꝙ genus non est aliq̄ res extra aīam existens de essentia illoꝝ de qbus ꝑdicatur. sed est quedā intētio aīe ꝑdicabilis de multis nō quidem ꝓ se sed pro rebus q̄s sigt. Unū sicut qñ ego ꝓfero istam ꝓpōnem: hō est aīal: vox ꝑdicatur de voce non tñ ꝓ voce. qꝛ nō intēdimus vt illa vox ꝓ seipsa. sꝫ pro re quā sigt. ꝛ ita qñ genus ꝑdicatur de spē nō denotatur ꝙ sbm sit ꝑdicatum: nec ꝙ ꝑdicatum realiter ꝯueniat subiecto in esse reali: sꝫ denotatur ꝙ illud quod importatur ꝑ ꝑdicatum sit illud qō importatur ꝑ sbm. Ista autem intētio q̄ est genus nō ꝑdicatur de rebus extra aīam. qꝛ ille nō subijciuntur. sed ꝑdicatur de signis talium reꝝ de quaꝝ eēntia tñ nō est genus. sicut nec intentio aīe est de eēntia rei extra. Ex quo sequitur ꝙ genus nō est pars spēi. ꝛ non solum hoc sed etiā ꝙ nec genus importat mām̄ ꝛ nō formā: ꝓprie loquēdo de importare siue significare. Improprie tñ vtendo vocabulo pōt dici ꝙ genus importat aliqñ mām̄ ꝛ non formā: quod nō est aliud q̄ꝫ dicere ꝙ in quolibet significato ꝑ tale genus inuenitur mā eiusdem rōnis. Uerumtñ nō oē genus: illo° loquendo: sigt mām̄: qꝛ aliquod est genus quod est cōe ꝑcise ad simplicia carentia compōne ex mā ꝛ forma: sicut est de colore. qꝛ nō est cōe nisi ad colores q nō componuntur ex mā ꝛ forma. ꝛ ideo oēs auctēs phoꝝ que ponūt ꝙ genus est pars rei vel ꝙ est mā rei ꝛ ꝯsimiles: sic debēt glosari: ꝙ ideo dr̄ genus est pars rei qꝛ est q̄si pars mālis diffōnis vel descriptionis. sicut. n. in nālibus mā ꝑsupponitur forme ꝛ forma aduenit ei: ita si aliq̄ res debeat diffiniri: primo ponendū est genus scd̄o addende sunt dīe essentiales vel accidētales. ꝛ ideo genus est pars diffōnis ꝛ primū i diffōne admodū quo mā est primū in compōne. Et si dicas. genus est pars diffōnis ꝛ diffō est eadem cū diffinito. igit genus est pars diffiniti. Dicēdū est ꝙ de virtute sermōis illa est simpliciter falsa. diffō est eadem realiter cū diffinito: sed illa est simpliciter vera: diffō ꝛ diffinitū sigñt vnū siue idez: nec aliud intendūt auctores. ¶ Scd̄o notandū est ꝙ genus ꝑdicatur de diuersis spēbus ꝛ indiuiduis: tñ aliter est de gñe large sumpto: ꝛ de gñe stricte sūpto. nā oē gen° stricte sumptū reqrit res distinctas ꝛ dissimiles ꝓ qb° illa de qb° ꝑdicatur genus supponunt. nō sic est de genere large sumpto. imo sufficit

Por phy.

Gen° ñ eē rē ex.

Quō improprie gen° importat mām.

Ultraz aucto. glosa.

Instan tia

Solo.

Notā™

ꝙ illa de qbus ꝑdicatur genus supponant pro similibus ꝛ sint cōia ꝛ ab inuicem remoueantur: sicut si nō eēt possibile ꝙ esset aliqua res numeralis nisi hō adhuc numerus vel multitudo propria substātiua posset poni genus. multa. n. vel multitudo ꝑdicatur de istis noīb° cōibus: duo. tres. quatuor. ꝛ sic de alijs. quoꝝ nomen predicatur de alio. Inueniuntur tñ multe auctoritates que de illo genere non intelliguntur.

¶ Caplm. xxj. de specie ꝛ quō sit pars generis ꝛ de generalissimis ꝛ specialissimis ꝛ subalternis.

Speciem similiter diffiniūt phīdicētes. ꝙ species est illud quod predicatur de pluribus differentibus numero in eo qd. Circa qō dicēdum est sicut de genere. ꝙ species est intētio aīe q̄ non est de eēntia indiuiduoꝝ quāuis sit ꝑdicabilis de eis. ¶ Differt aūt illa ab intentiōe q̄ est genus non tanq̄ꝫ totū a parte i. qꝛ ꝓprie loquēdo. nec gen° est pars speciei. nec spēs est pars generis. sed in hoc differūt qꝛ spēs est cōis ad pauciora q̄ꝫ genus ita ꝙ genus est signum pluriū ꝛ spēs paucoꝝ. Unde sicut hoc nomē. aīal. significat plura qꝛ sigt oīa aīalia. ꝛ hoc nomen. hō. sigt pauciora. qꝛ significat oēs hoīes. ita ē de alio genere ꝛ specie. ꝛ hoc est speciem esse partē generis. i. spēm significare pauciora q̄ꝫ genus: ꝛ ita accipiunt oēs bene siue recte loquētes istum terium pars subiectiua. Silr sicut genus nō ꝑdicatur de pluribus spēbus ꝓ se sed ꝓ rebus quas sigt. ita species nō ꝑdicatur de pluribus ꝓ se sed pro reb°. ipsa. n. spēs nō est plura quāuis ꝑdicetur de plurib°. nec est realiter in idiuiduis: qꝛ tunc eēt pars indiuidui. quod manifestū est eē falsum. Tuz qꝛ. nec est mā nec forma. Tum qꝛ. aliqua sunt idiuidua q̄ nō hñt partes. ꝛ ꝑ ꝯñs species nō est pars indiuidui sed est signū idiuidui. imo significat oēs res indiuiduales ꝯtentas sub ea. Est aūt sciendū ꝙ intētionū quedā sunt gña gñalissima: ꝛ quedā sūt gña ꝛ species. q̄ dicuntur subalterna. ꝛ quedā sunt species specialissime. Est aūt genus gñalissimū. qō non hꝫ genus supra se. hoc est. genus generalissimū est illud de quo vīr sūpto nō ꝑdicatur aliqō gen°. sꝫ ſm illā opinionē prius positā de genere gñalissimo predicetur aliquod genus particulariter. Unū aliq ponunt ꝙ hec est vera. sba est quātitas. sed tñ non ponūt istam esse veram. oīs sba est quantitas. ideo pñt saluare ꝙ sba est genus gñalissimum. quāuis etiā aliter pñt saluare. s. ꝙ genus gñalissimū est illud de quo vīr sumpto non ꝑdicatur in qd aliud genus. Nūc aūt quāuis dicerent istam esse veram. sba est quātitas. non tñ dicerent ꝙ ꝑdicatur in qd quātitas de sba vīr sūpta. ¶ Species aūt specialissima est intētio nō hñs spēm sub se. hoc est. species spālissima de nullo cōi vīr sumpto ꝑdicatur in qd. q̄uis de multis singularib° posset ꝑdicari in qd. media autē inter genus generalissimū ꝛ spēm specialissimā dicuntur subalterna. i. genera ꝛ species.

Gen° ꝛ spēs nō ꝓprie se hñt vt totum ꝛ ps.

Quid sit spēm eē ptem generis

Genus gñalissimum.

Licet sba sit q̄ntitas nō tñ q̄ liber.

Spēs spālissima.

Intermedia sbalterna esse.

¶ Ca. xxij. de ꝓꝑetatib° ꝛ cōpatōe gñis ꝛ spēi adinuicē

Uiso quid est genus ꝛ qd est species. iste intentiōes ſm cōes proprietates ꝛ proprias adinuicez sunt comparande. differūt aūt in hoc. ꝙ genus ꝑdi

cat de spē: sed spēs nō pdicatur de gñe. qd nō est intelligendū q spēs nullo mō pētur de gñe. nā impossibile est q gen⁹ pdicet de spē qn spēs pdicet de genere. sequit. n. p cōuersionē: hō est aial. ergo aial ē hō. iō si gen⁹ pdicet de spē sequit necessario q spēs pdicet de gñe. τ iō sic est intelligēda dfia: q qn genus ptinet sub se diuersa indiuidua diuersaꝝ specierū tūc genus pdicet de spē vlr sūpta. sȝ spēs tūc non pdicat de gñe vlr sumpto. Unū hec nō est vera: ois hō est aial. sȝ hec est falsa: oē aial est hō: q̄uis sit vera: aial est hō: sicut τ ista: aliqd aial est hō. Uerūtn̄ si nullū aial eēt in reꝝ nā nisi hō: tūc hec eēt vera: omne aial est hō: sicut illa: ois hō est aial: τ ita spēs pret de gñe nō tm̄ pticulariter sed ēt vlr. sed nō qn̄ diuersa indiuidua diuersaꝝ specieꝝ sunt in reꝝ nā. Est aūt aduertēdum q q̄uis genus pdicet de spē. pdicatio tn̄ illa nō est per se necēia. sicut hec nō est necēia: hō ē aial: si enim nullus hō esset: hec esset falsa: hō est animal. sicut hec eēt falsa: aliqd cōpositum ex corpe τ aia intellectiua est aial: pp falsam implicationem. τ q̄uis ista sit ptingens: hō est aial: ista tn̄ conditionalis est vera τ necēia: si hō ē: aial ē. ¶ Alia aūt dfia ponitur. s. q genus cōtinet spēm: spēs aūt nō ptinet genus. qd sic est intelligēdū qd genus est natū pdicari de plurib⁹. hoc. n. vocat ptinere. spēs aūt nō potest pdicari de pluribus q suū genus. ¶ Alia dfia ponitur. q genus est nāliter pus q̄ spēs q nō est intelligēda sicut sonat q̄si pus nā sit illa intētio que est genus q̄ illa intētio que est spēs: qz illa intētio que est spēs pōt esse in aia sine illa intētione que est genus sicut ecōuerso. Unū qlibet qn̄ format ppositionē talem sortes est hō: nō opȝ q hēat intentiones oēs q sunt gñia ad sortē: sed per illā ppōnem: genus est pus nā q̄ spēs τ nihil aliud intēdunt auctores nisi q genus cōius est q̄ spēs. pp qd nō opȝ q q̄uis esse existere pdicet de gñe q pdicet de q̄libet eius specie. imo pōt vere negari de spē q̄uis vere pdicet de genere. sed ecōuerso est impossibile. τ hoc nō est aliud q̄ dicere: q tales cōsequentie sunt bone: hō est: ergo aial est: sed nō ecōuerso. ¶ Alia differētia ponit que est: q interemptis gñibus interimunt spēs: que nō est intelligēda de interemptione reali. sic: q si genus corrumpat realiter q oportet spēȝ corrūpi realiter τ nō ecōuerso. hoc. n. falsum est. q̄uis. n. hec intētio animal que est genus pdicabile de homine τ asino cessetesse in anima τ per pñs corrūpat: nō opȝ hanc intentionē hō que est spēs desinere esse in aia. sed predicta differētia intelligēda est de interemptione logicali: hoc est q a negatione generis ad negationē speciei est bona pña: sicut sequit: aial nō est: ergo hō nō est: sed econuerso nō sequit: silr sequitur. a. non est animal. ergo. a. non est homo: sed nō econuerso: similiter sequit: nullū aial currit: ergo nullus hō currit: sed nō ecōuerso. Alie differētie multe ponuntur de quibus alibi dixi. τ illarum quoq intellect⁹ elici possunt ex dictis τ dicēdis: ideo de ipsis trāseo. Cōueniūt aūt genus τ spēs in hoc: q vtrunq de pluribus est pdicabile in eo qd quid. qd quidē sm veritatem theologoꝝ verū est. q̄uis enim non sit nisi vn⁹ sol: possunt tn̄ per diuinā potētiā esse plures. similiter q̄uis nō esset nisi vnus angelus in vna spē: posset tamē de⁹ si sibi placeret pducere plures angelos eiusdem spēi: q̄uis phūs hoc negaret. Ponit autē alia cōueniētia inter gen⁹ τ spēm. q. s. vtrūq est prius illo de quo predicat. que nō est intelligēda sic: q pus in rerū natura sit tā genus q̄ spēs q̄ indiuiduū. hoc n. est falsum. pōt. n. indiuiduū esse sine intētione aie q est genus vel spēs. spēs autē τ genus sine aia eē nō pñt. sed iō vtrūq dr̄ prius. qz ab idiuiduo ad gen⁹ τ spēȝ est bona pña τ nō ecōuerso. ¶ Tertia ponit puenientia q tā gen⁹ q̄ spēs ē qddā totū. q est intelligenda accipiendo totum pro communiori.

Si sol⁹ hō esset oē aial esset hō

Aduertēdū de necessitate τ cōtingētia pdicationis gñis de specie.

Quo gen⁹ ptinet spēȝ

Quo gen⁹ in pus spē

Quo interēptis gñib⁹ interimūt spēs τ nō ecōuerso.

Nō per diuinā potentiam plures ēē soles τ āgeli

Quo genus τ spēs sūt priora suis subiectis.

Quo genus τ spēs sūt tota τc.

¶ Ca. xxiij. de dfia τ q̄drupl'r accipit τ quō sit forā: ac multorū auctoritatum declaratio τ glosa.

Tertia spēs vlis est dfia qd vt sciat pfectius. Est sciendū q sicut dicit Porphyrius hoc nomen dfia accipitur tripl'r cōiter: pprie. τ magis pprie. Cōiter dfia dicit esse illud qd non pdicatur in qd de aliquo pdicat tamē de eo τ ab aliquo remouet. Et dfia sic accepta cōis est ad dfiam magis proprie dictam τ ad ppriū τ ad accidens. Unde cōis est τ ad tres spēs vlis ad dfiam pprium τ accidens. Proprie dr̄ differētia illud qd est ppriū vni τ nō potest cōuenire alteri. vel sm Porphyriū pprie differētia est illud qd cōpetit alicui τ nō pōt sibi existenti successiue nō cōpetere qd vocat accidēs inseparabile de q dicetur inferius. ¶ Dfia vo magis pprie dicta dr̄ differētia specifica. ¶ Pōt autē τ alia diuisio dfie assignari q tn̄ precedēti nō repugnat: vt dicat q hoc vocabulū differētia pōt q̄druplicitur accipi: stricte: large: largius: τ largissime. ¶ Stricte dr̄ dfia que per se pmo mō pētur de aliquo τ nō indicat aliqd extrinsecū rei pro qua supponit illud de quo pētur. τ sic est vnū de quinq vlibus de quo in hac parte est loquendū. ¶ Large dfia dicit illud qd necessario pdicat de aliquo qd nō oibus pōt cōuenire. τ sic pōt dici q risibile est differētia hois qz hec est necessaria: hō est risibilis. ¶ Largius dr̄ differentia illud qd pdicat de aliquo τ nō pōt successiue affirmari τ negari de illo remanēte. τ tale vocat accidēs inseparabile. ¶ Largissime dr̄ differētia omne illud qd pdicat de vno τ nō de oibus. sic etiā accidēs dr̄ differētia. sicut si sortes sit albus τ plato niger: dici pōt q album sit dfia sortis qz sortes est albus τ nō plo. ¶ Dimittēdo pro nūc illa vltima mēbra dicēdū est de primo. Et est intelligendū q dfia nō est de essentia rei sed est intētio anime pdicabilis de cōtentis nō in qd sed in q̄le. que ideo dicitur dfia quia pōt esse mediū concludēdi negatiuā in qua negat illud cuius est dfia ab alio. sicut rōnale est mediū ccludēdi negatiuā que negat hoīeȝ ab asino τ ab aliis q nō sunt hoīes: sic arguēdo: ois hō est rōnalis: nullus asinus est rōnalis: ergo nullus asin⁹ est hō. Unū nō est imaginādū q dfia est aliquid intrinsecū spēi p qd vna spēs differt ab alia. tūc. n. dfia nō esset vlē sed eēt mā vel forma vel totū cōpositū ex mā τ forma: sed dfia est qddā pdīle ppriū vni spēi τ nō pueniens alteri. τ vocat dfia ēentialis: non

Porphyri⁹.

Dfia tripl'r.

Cōiter.

Proprie.

Porphyri⁹.

Dfia q̄drupl'r

Stricte

Large

Largi⁹

Largissime

Dfiam nō eē de rei essentia.

qz est de

Aliam ly exp/ mē ptē rōnalē s. vl ma teriā vel formā.

q2 ē de ēentia rei: sꝫ q2 exp̄mit ptē essentie rei ⁊ nihil extrinsecū rei. Vñ dr̄ia de qua nūc est s̄mo semp exprimit ptē rei ⁊ aliq̄ differētia exprimit ptē mālē. ⁊ alia partē formalē. sicut illa differentia rōnale exprimit aiam intellectiuā ad modū quo albū exprimit albedinē ⁊ alarum animā: hec aūt dr̄ia mālē exprimit consimiliter ⁊ pportionabilr mām. ⁊ iō codē mō est differentia. ⁊ ideo falsum est de vi vocis q multi moderni dicunt q differentia tm̄ accipit a forma ⁊ non a mā. q2 differentia ita accipit a mā sicut a forma.

Semp dr̄ia in diffōnē h3 locū forme.

Sed q̄uis aliqua dr̄ia accipitur a mā ⁊ aliq̄ a forā: onis tm̄ differētia q̄n ponit in diffōne assimilat forme. q2 sicut forma aduenit materie ⁊ p̄supponit eā: ita ois differentia aduenit generi ⁊ primo ponēdum est genus. sicut si corpus debeat diffiniri sic: corpus est substātia mālis. vbi p̄mo ponit ly substātia: tanq̄ genus. secūdo ly mālis: tanq̄ differētia. ¶ Ex predictis sequit q nulla intētio que est p̄cise cōis rebus simplicibus carentib⁹ compositione ex mā ⁊ forma habet differētias essentiales. q2 nō habet partē q̄uis possit habere multas differentias accidētales.

Cōe ad simplicia cārēta dr̄ia

¶ Ex illo sequitur vlterius q nulla spēs que est p̄cise simplicium est diffinibilis diffōne ppriē dicta: siue sit in genere substantie: siue in quocūq3 alio p̄dicamento q̄uis diffōne data per additamētū3 talis species diffiniri posset.

Nulla species simplicium ppriē diffinit

Quō oē gen⁹ diuidit p dr̄ias.

Et ideo oēs auctoritates que volunt q omne genus diuiditur per differētias: q spēs habet differētias cōstitutiuas: ⁊ hmōi dupliciter possunt exponi. Uno mō vt loquātur tm̄ de generibus ⁊ speciebus habētibus differētias tales. vt sit sensus istius omne genus diuiditur per differentias: iste: omne genus habēs differentias tales diuidit per easdē3. Aliter exponi possunt vt oēs tales ppositiones auctorū intelligātur indifferēter pro dr̄ia accn̄tali ⁊ essentiali siue pro differētia stricte ⁊ largius dicta. Alteri⁹ intēdum est q per tales ppositiones: differētia est q̄ abūdat spēs a gn̄e. Dr̄ia est ɔstitutiua spēi. Dr̄ia diuidit gen⁹ in diuersas spēs. Dr̄ia est illud quo differūt singula. Differētia est pars speciei: ⁊ per hmōi in quam auctores nō intelligunt q differentia sit aliquid reale in spē sed p̄cise intendūt q differētia est predicabile ppriū alicui: quod debet esse pars diffinitionis illi⁹. ⁊ ideo abundat spēs a genere per differētiā: hoc est: differentia ponit in diffinitione speciei ⁊ nō in diffinitione generis. similiter est ɔstitutiua speciei: hoc ē: cōplet diffinitionem speciei. Similiter differentia est illud quo differūt singula: hoc est: differentia est predicabile pprium vni ⁊ nō alteri ⁊ est medium concludendi vnū negari ab alio. Similr differentia est pars speciei: hoc est: differētia exprimit partē illius quod significatur per speciem. vel est pars diffinitiōis speciei. Similiter quādo dicit Porphyrius differentie intercmpte nō interimūt genus: non intendit nisi q a negatiōe dr̄ie nō sequit negatio gn̄is sicut nō seqt: nullū rōnale est ergo nullū aial est. Silr dū dicit q dr̄ia ē prāe in gn̄e: intēdit q dr̄ia nō p̄dr de gn̄e vlr sumpto sed tm̄ pticulariter sumpto. Est igit dr̄ia intentio q̄dā aie exprimens determinatā partē rei: p̄dicabilis in q̄le de eisdē de qbus spēs cū q̄ ɔuertit predicat in qd.

Ultra p auctō. gloie.

Porphyri⁹.

Quō aūt dr̄ia sit q̄dā intētio aie p3 p hoc q est quoddā vl̄e. sed vl̄e sicut ostēsum est prius non est nisi quedā intētio aie: nisi forte signū voluntarie institutū vocet vl̄e: sed de tali vl̄i qd est vl̄e ad placitum non loquor: sed de illo qd ex nā sua habet q sit vl̄e: ergo quelibet dr̄ia est intētio. ¶ Quō autē3 sit exprimens partē rei patet. q2 op3 q significet aliqd a parte rei ⁊ nō significet totū: q2 tunc nullo mō distingueretur a specie: ergo significat partē rei vel aliquid extrinsecū. sed nullū extrinsecū sig̃t: q2 tūc eēt pprium vel accidens: relinquit ergo q sig̃t partē rei illo modo quo album exprimit albedinem. ⁊ ideo differentia est semp vnū cōcretū vel debet esse cōcretū cui respondere d3 abstractū vnum sig̃ns precise partē rei: ad modū quo ly albedo corrn̄det ad ly albū cum ly albedo significet albedinē pro qua supponit: ⁊ ly album supponit nō pro albedine sed pro subiecto. Et semp illud abstractū supponere d3 pro parte ⁊ concretum pro toto cōposito ex illa pte ⁊ alia. Quō autē dr̄ia p̄dicetur in q̄le p3. q2 per dr̄iam non respondetur ad qōnē factā per qd de aliquo sed p q̄le. Si eni q̄ras q̄lis est hō: ɔueniēter rn̄det rōnalis: vel mālis. p̄dicat igit in q̄le ⁊ p̄dicat de eisdē3 de qbus species p̄dr ⁊ est cōuertibilis cū spē. Ex quo patet q nullo modo cōcedēdū est q aia est dr̄ia corporis aiati sed animatum. similr nec rō est dr̄ia hois sed ly rōnale.

Quod dr̄ia sit intentio anime.

Quō differentia exp̄mat ptē rei.

Quō differentia p̄dicet in q̄le.

¶ Cap. xxiiij.

Postq̄3 dictū est de dr̄ia sequit videre de proprio: qd q̄tuor modis accipit. Uno mō dr̄ ppriū illud qd ɔuenit vni spēi vel vni gn̄i: nō tm̄ op3 q cōueniat oibus cōtētis sub illa spē: vel sub illo gn̄e. sicut est grāmaticū dr̄ ppriū hoi. q2 cōuenit soli hōi. nō tm̄ cōuenit oi homini. nō. n. ois homo est grāmaticus. Silr moueri motu pgressiuo dr̄ pprium aiali. q2 nō cōuenit nisi aiali nō tm̄ ɔuenit oi aiali. ¶ Secūdo mō dr̄ ppriū illud qd ɔuenit oi indiuiduo alicui⁹ spēi: nō tm̄ soli spēi. vt bipes est ppriū hoi. ¶ Tertio modo dr̄ ppriū qd cōuenit alicui vlr sumpto nō semper sed aliqn̄ cuilibet indiuiduo ɔuenit ⁊ aliqn̄ non vt canescere homini. ¶ Quarto mō dr̄ ppriu3 illud qd conuenit alicui cōi vlr sumpto ⁊ nulli aliȷ̄ nisi illi cōi ⁊ ɔtētis sub illo: ita q est cōuertibile cū illo necessario predicabile de eodē: saltem si esse existere p̄dicetur de illo. Et ppriū sic acceptū est vnū de quinq3 vlibus. alia aūt magis ɔtinent sub accn̄te. ⁊ sic risibile est propriū homini q2 de⁹ nō potest facere existere hominē quin sit risibile: ita q non possit ridere: ⁊ includeret ɔdictionē ipsum nō posse ridere. hoc. n. voco risibile. ⁊ ita risibile est ppriū hoi. ridēs autē3 nō est ppriū homini s3 magis accn̄s. ⁊ iō illa duo p̄dicabilia. risibile: ⁊ ridēs: nō ɔtinent sub eodē predicabili imo in tantū differūt q vnū istoru3 affirmatur de aliquo a quo negat reliquū. ¶ Ad istū aūt quartum modū ptinēt ille passiones q̄ nō tantum conueniunt superiorib⁹ sed ēt inferioribus. Unde oē ppriu3 alicui est ppriū: nō tm̄ est cuilib3 ppriū de q̄ est predicabile. sufficit enim q sit proprium ⁊ conuertibile cum eo. ¶ Notandum est p̄mo q ppriū nō est aliqua res in-

p⁹ ppriū.

2⁹

3⁹

4⁹

Nō o3 q oē ppriū sit ppriu3 cui⁹ de q̄ p̄dicat.

herēs alicui realiter cui est ꝓpriū. tunc enim nō esset
vl'e nec cōpeteret alicui cōi vl'iter sumpto. nec ṗdica
Pro/ ret de pluribus. Nō solū aūt intelligendum est ꝙ ꝓ
priū ō q̄ priū nō semꝑ est inherēs illi cui est ꝓpriū imo ꝓpriū
ē ſmo ñ nō semꝑ ipoꝛtat rē absolutā inherentē illi qō ipoꝛtat
ē res ex̄ per ſbm. sed aliqñ importat rē distātē a re importa/
ta per ſbm extrinsecā ñbi. ꝛ hoc aliquādo affirmati
Affir // ue ꝛ aliqñ negatiue. Affirmatiue: vt calefactiuum
matiue creatiuū ꝛ hmōi. Vñ calefactiuū nō ipoꝛtat rē inhe/
passiōes rentē illi qō est calefactiuū. sed importat rē q̄ ꝓdu/
ci pōt ab eo. ꝛ hoc loquendo de ꝓ̄o subiecto illius.
Similiter creatiuū non impoꝛtat rem inherentē deo
Negatiue sed impoꝛtat rē natā ꝓduci a deo. Negatiue passio/
passiōes nes sunt: sicut immoꝛtale incoꝛruptibile ꝛ hmōi. Ali
qñ tñ impoꝛtāt res inherētes illi qđ impoꝛtat ꝑ sub/
iectum. sicut hmōi passiones: de albabile: alterabile:
calefactibile. ꝛ hmōi. ¶ Secūdo est notādū ꝙ q̄li/
bet ꝓpō affirmatiua simpl'r nō equiualēs negatiue in
q̄ ꝓprie ꝓpriū ṗdicat est equalēs vni de possibili. q2
ſi nō eq̄polleret ꝓpōni de possibili illa posset ꝑ diui/
nā potentiā esse falsa cū saltē v̄itate ꝓpōnis i q̄ existē
enūciat de ſbto. vñ q̄libet talis est ꝯtingēs: substātia
Suba ē est q̄tas: ignis est calidus. hō ridet. ꝛ sic de alijs. Sꝫ
q̄ta ē cō tales ꝓpōnes. hō est susceptibilis disciplinę: oē coꝛ
tingēs ꝛ pus est mobile. ois hō est risibilis: necīe sunt. sic ꝙ
simil'r nō pñt eē false cū veritate ꝓpōnis in q̄ enūciat esse de
ignis est ſbto ꝛ equalēt ꝓpōnib9 de possibili. sicut ista: hō est
calidus risibilis. eq̄pollet isti: hō pōt ridere. ꝛ hoc forte acci
ēt cū cō/ piēdo ſbm in illa de possibili pro eo qđ est. ꝑ qō vna
stātia ſb pueriliis cauillatio excludi posset. Itē ex hoc pꝫ qō
iecti. ꝓus dictū est ꝙ ꝓpriū nō est aliq̄ res real'r inherēs il
li cui est ꝓpriū. q2 tūc oēs tales ꝓpōnes possent eē fal
se cū veritate ꝓpōnis in q̄ enūciat esse de ſbto. q2 de9
pōt oēm rē creatā facere sine alia: saltē p2iorem sine
Breuis posteriore. Breuiter igit q̄si recapitulādo dicēdū
recapitu est ꝙ ꝓpriū: ſm ꝙ hic loq̄mur de ꝓprio qō est distin
latio. ctū vl'e ab alijs vlib9. est q̄dā intētio ꝑbilis adeq̄te ꝛ
ꝯuertibil'r in q̄ le cōnotans affirmatiue vel negatiue
aliqd extrinsecū illi qō impoꝛtat per ſbm. nō tñ opꝫ
ꝙ illud extrinsecū semꝑ sit aliq̄ res ex̄ animā existēs
real'r in rerū nā. sed forte aliqñ sufficit ꝙ sit aliqō po
tētiale in rerū nā pōle. vel forte aliq̄ ꝓpō exñs vel po
tēs existē in mēte. ¶ Et ꝯsil'r dꝫ dici ꝓportióabil'r de
passione q̄ ꝑbatur per se scdo mō de ſbto ꝙ nō est res
inherēs rei ex̄ animā. tūc. n. non esset ꝑbilis de aliq̄
nec esset vl'is nec posset esse ꝑ̄uꝫ ꝯclōnis demōstra
tionis nec ṗn^m demonstrationis. que tamen omnia
competunt passioni. s. intentioni in anima.

¶ Cap. xxv. de accñte vbi ponit diffō ac accñtis va/
ria acceptio ꝛ vniuersalium recapitulatio.

ACcidens ponit esse gn̄us sub
vlī ꝯtētū ꝛ ipm diffi/
niūt ph'i sic. Accñs est qđ adest ꝛ abest
ꝑter ſbti coꝛruptionē. Ad cui9 diffōnis
euidētiā. Sciēdū est ꝙ accñs q̄drupl'r
Accñs accipit. Uno9 dr accñs aliq̄ res inherēs ſbo: admo
q̄drupl'r dū q̄ calor ē i igne real'r ꝛ albedo i pariete. ꝛ sic accipiē
1°a do accñs v̄ificat ṗdicta diffō. q2 nullū accñs est in
aliq̄ ſbto qn saltē per diuinā potētiam possit auferri
ab illo ſbo sine coꝛruptione ſbi. sed sic accipiēdo ac/
cidēs ꝓ aliq̄ ex̄ animā nō ponit in nūo gn̄ꝫ vlium.
Nam accñs qō est vnū gn̄ꝫ vlium est ꝑbile de plib9
q̄le nō est aliqđ accñs ex̄ animam nisi forte vox vel Accñs
aliud signū voluntarie institutū. ¶ Dr aliter accidēs ex̄ aīam
esse illud qō pōt ꝑ̄ri v̄e de aliquo: ita ꝙ stante v̄itate nō ē vl'e
ꝓpōnis in qua ꝑbatur esse de ſbo pōt illud predicari ꝛ 2°
nō ṗdicari vere de illo. ꝛ ita gn̄aliter accipiēdo acci/ Aliqđ
dēs nō est incōueniēs attribuere aliquod accñs deo. accñs cō
imo tale accñs attribuit Anselm9 deo sicut pꝫ Mo uenit re
nolo. c. 25. Verūtñ deus nō suscipit tale accñs in se deo non
sicut declarat ibidē: q2 accñs sic dictū nō ē nisi qō dā ꝑ̄ herio/
ṗdicabile qō pōt ꝯtingēter ṗdicari de aliq̄. ꝛ tūc in nē sꝫ ṗ/
diffōne accñtis nō accipit adesse ꝛ abesse pro adue/ dicatōeꝫ
nire ꝛ recedere real'r. sed ꝓ aduenire ꝛ recedere per Ansel.
ꝑdicationē: hoc est: aliqñ ṗdicat vere. ꝛ aliqñ nō ṗdica Acce//
tur vere. ¶ Tertio mō dr accidēs aliquod ꝑbile qō ptio ab
cōtingēter de aliquo ṗdicat ꝛ pōt successiue affirma eē ꝛ ad
ri ꝛ negari de eodē: tñ per mutationē ꝓpriā illius qō esse.
impoꝛtat per ſbm q̄ per alienā. ꝛ sic relationes mul 3°
te sunt accñs q̄ pñt aduenire ꝛ recedere. hoc est: ꝑ̄ri Mō re
ꝛ negari per mutationē illius qō impoꝛtat per ſbm lationes
ꝛ ꝑ mutatiōeꝫ alteri9. ¶ Quarto mō dr accñs aliqđ an sint ꝛ
ṗdicabile qō nō impoꝛtat aliquā rē absolutā inherē/ absint
tem ſbo sed pōt cōtingenter ꝑ̄ri de aliquo sed nō nisi 4°
per mutationē illi9 qō impoꝛtat per ſbm. ꝛ sic tenē/
tes ꝙ q̄titas nō sit alia res a ſba ꝛ q̄litate: dicerent ꝙ Mō q̄
quātitas sit accñs: q2 nō pōt successiue affirmari ꝛ ne titas est
gari de aliquo nisi ꝑ mutationē saltem localē illi9 qō accidēs
impoꝛtat per ſbm. Vñ dicerent ꝙ aliqd est maioris
quātitatis nūc q̄ prius per hoc solū ꝙ ꝑtes illi9 plus
distant nūc q̄ prius. qō ꝑ solū motū localē cōtingē
pōt ſm eos. ¶ Verūtñ sciēdū est ꝙ q̄uis ſm verita
tem nullū sit accñs qn per diuinā potētiā a ſbo pos/
sit auferri ipsa ſba manente. tñ ph'us hoc negaret. Mō ph'
vñ diceret ꝙ multa accñs sunt in coꝛporibus supcelesti negaret
bus q̄ ab eis auferri nō pñt. Accidēs diuidit in sepa oē accñs
bile ꝛ in inseꝑabile. Accidēs seꝑabile est qō per nāꝫ posse se
auferri pōt sine coꝛruptione subiecti. Inseꝑabile est parari.
qō nō pōt per nām auferri q̄uis per potētiā diuinā. Accñs
Differt tñ accñs inseꝑabile a ꝓprio. q2 q̄uis accñs ise seꝑabile
parabile nō possit auferri nāliter sine coꝛruptōe illi9 Insepa
cuius est accidēs inseꝑabile: tamē cōsimile accidens bile
pōt auferri ab aliquo ſbto sine illius coꝛruptione. si/
cut q̄uis nigredo coꝛui nō possit nāliter auferri sine
sui coꝛruptione. tñ nigredo nāliter pōt auferri a for
te sine sui coꝛruptiōe. ꝓpriū aūt a nullo pōt auferri si
ne coꝛruptione rei ita ꝙ nō plus est inseparabile ab
vno q̄ ab alio sine coꝛruptione rei. ¶ Recapitulan Recapi
do ergo de vlibus dicendū est ꝙ qđlꝫ vl'e est quedaꝫ tulatio
intētio anime significans plura pro q̄bus pōt supponere.
Et idō vna intētio distincta ab alia predicatur de alia
nō quidē ꝓ se sed pro re quā sig̃t. Et idō per tales pro
positiōes nō denotat ꝙ vna intētio sit alia. sed deno
tat frequēter ꝙ illud qđ sig̃tur per vnā intētionē sit
illud qō impoꝛtat per aliā. Hmōi autē vl'ia nō sunt
res ex̄ animā: ꝓpter qō nō sunt de essentia rerum nec
partes rerū ad ex̄. sed sunt quedam entia in anima di/
stincta inter se ꝛ a rebus ex̄ animā. quorū aliq̄ sunt si

gna rerū

gna rez ad extra: alia sunt signa illoꝝ. sicut hoc nomẽ: vle est signuʒ oium vlium. Et ideo potest cõcedi ꝙ illud vle quod est ꝑdicabile de quocꝫ vlibus non ꝑ se sed pro vlibus est genus ad vlia. Et hec de vlibus sufficiant. Qui aũt notitiã de vlibus plenius habere voluerit poterit legere librũ Porphy. vbi istam mãm plenius tractauit. Nam illa que hic sunt dimissa ibi poterunt inueniri. ℂ Cap. xxvj. de diffinitiõe quid rei ꝛ quid nominis ꝛ quoꝛum possint esse.

Quoniam logici non solũ vtũtur ꝑdictis vocabulis secũde intentionis: sed etiã multi teri alij secunde intẽtionis ꝛ secũde impositiõis in vsum logicoꝝ veniunt. Et ne studiosi ꝑ ignorantiã significationis eoꝝ ab inquisitione veritatis retardent volo nunc compendiose de aliquibus eoꝝ ad instructionẽ simpliciũ ꝑtractare. Terminoꝝ aũt qbus vtuntur logici qdam sunt cões oibus vlibus. Quidã sunt ꝓprij aliquibus eoꝝ. Quidam competũt aliquibus eoꝝ simul sumptis. Quidã competũt vni respectu alterius. Termi ꝟo q cõpetũt pluribus simul acceptis
Diffõ sunt vt ly diffinitio: descriptio ꝛ alia hmõi. Diffinitio
duplr aũt duplr accipit. qꝛ quedam est diffõ exprimens qd
Diffõ rei ꝛ quedã qd nois. ℂ Diffinitio exprimens qd rei
qd rei. duplr accipit. vnomõ large ꝛ sic comprehẽdit diffi-
duplex nitionẽ stricte sumptã ꝛ diffinitionẽ descriptiuã. Ali-
large. ter accipit stricte. Et sic est sermo compẽdiosus ex-
Stricte primens totam nãm rei nec aliqd extrinsecuʒ rei de-
Duplr clarans. Hoc autẽ põt fieri duplr. Nam qñqꝫ in tali
diffõ. sermone ponunt casus obliq exprimentes partes rei
Diffõ essentiales. sicut si diffiniam hoiem sic dicẽdo: hõ est
ex obli- sba composita ex corpoꝛe ꝛ aia intellectiua: illi obli-
quis. qui: corpore: aia intellectiua: partes rei ẽntiales ex-
Diffõ primunt. Et illa põt vocari diffinitio nãlis. Alia est
nãlis. diffinitio in qua nullus casus obliquus ponit: sed po-
Aliter nitur genus in recto ꝛ similr dĩa. vel ponunt termi
diffõ. plures exprimẽtes partes rei diffinite: ad modũ quo album exprimit albedinẽ. Et ideo sicut albuʒ q̃uis exprimat albedinẽ nõ tñ supponit ꝑ albedine sed pro subiecto albedinis: ita dĩe ille q̃uis exprimant partes rei non tñ supponunt pro partibus rei sed ꝑcise ꝑ toto composito ex illis partibus: talis est illa diffinitio hoīs: aial rõnale: vel illa sba aiata sensibilis rõnalis. Nam ille dĩe: aiatuʒ: rõnale: sensibile: supponũt pro hoie qꝛ hõ est aiatus sensibilis rõnalis: tñ importãt partem hoīs: sicut abstracta eis correspõdentia. qꝛ abstracta eis corñdentia importãt partes vel partem hoīs q̃uis nõ eodem mõ. Et ista põt vocari metaphysicalis. Quia sic diffinit metaphysicus hoiem. Et preter has duas diffõnes nulla potest esse alia dif-
Diffõ finitio hoīs: nisi forte illa cuius qlibet pars est in
mẽta. plus ꝛ totã l equo. ℂ Ex quo falsũ pʒ eẽ qđ aliq dñt ꝙ hoīs aliqua est diffinitio logicalis. Quedã nãlis. Quedam metaphysicalis. qꝛ logicus cũ non tractet
Nullaʒ de rebus que nõ sunt signa: nõ tractat de hoie: nec ha-
diffõnẽ bet hoiem diffinire. sed hʒ docere qũo alie scie tra-
reꝑ cẽ a ctantes de hoie ipsum diffinire habent. Et ideo logi-
logico cus nullam diffõnem hoīs assignare debet nisi forte
dari. gratia exempli. Et tũc illa diffõ que gfa exempli ponitur dʒ dici metaphysicalis vel nãlis. Et sicut vanũ est dicere ꝙ quedã est diffinitio hoīs logicalis: quedã nãlis ꝛ quedã metaphysicalis: ita vanum est dicere sicut qdam dicunt: ꝙ qdam homo nãlis: quidã meta- Vanuʒ
physicalis ꝛ qdam logicalis ꝑpter diuersam ꝯsidera est asse-
tionem. Nam si sic: aut intelligit ꝙ alia est res extra rere tri-
aiam ꝛ ꝟo sba que est hõ nãlis: ꝛ alia q̃ est homo me plicem
taphysicalis. aut intelligit ꝙ alius est ꝯcept⁹ aut vox: hoiem.
aut vnus ꝛ idem erit hõ nãlis ꝛ homo metaphysica Rõ di-
lis. Primũ dari nõ potest. qꝛ quero qũo illi hoies q eoꝛuʒ.
sic diffiniunt se haberent ad inuicẽ: aut sic ꝙ vnus est pars alterius. aut sic ꝙ sint q̃dam tota ꝑm se tota distincta. aut aliqd est pars vtriusqꝫ ꝛ aliqd est pars vnius ꝛ nõ alterius. ℂ Primũ ꝛ 2m dari non pñt sicut euidenter pʒ. ℂ Nec tertiũ dari potest. qꝛ cũ hõ non componat nisi ex mã ꝛ forma: opʒ ꝙ mã vel forma nõ esset pars alterius istoꝛũ hoium. Et tũc istoꝛ alter
s. homo nãlis vel metaphysicalis esset mã tantũ vel Non vʒ
forma tantũ. Nec valet dicere ꝙ aliter ꝯsiderat hoieʒ cuasio
metaphysicus ꝛ aliter nãlis. Quia q̃uis ita esset. nõ sequitur ꝙ vnus hõ esset nãlis ꝛ alius metaphysicalis: sed ꝙ tñ esset diuersa ꝯsideratio eiusdẽ hoīs. Sicut si sortes videat platonẽ clare: ꝛ cicero obscure: q̃uis visio vnius ꝛ alterius sint diuerse: tñ plato visus non est alius ꝛ alius. ita q̃uis ꝯsideratio nãlis de hoie ꝛ metaphysici sit alia: tñ homo ꝯsideratus nõ est alt⁹. ℂ Sic ergo pʒ ꝙ nõ est alia res que sit homo nãlis ꝛ metaphysicalis. Nec potest dici ꝙ sit alius cõcept⁹ vel vox. qa siue ille ꝯceptus sit diffinitio vl pars eius vel aliud ꝑdicabile de hoie: pʒ ꝙ qcqd dicat nihil est ad ꝓpositum. ℂ Ex qbus oibus constat ꝙ diffõnes pñt esse diuerse q̃uis diffinitum sit idẽ. Verumtñ lʒ diffinitiones sint diuerse tñ idem significant ꝛ qcqd significatur ꝑ vnã vel ꝑ partem vnius sigr ꝑ aliam vel ꝑ partẽ eius: q̃uis partes differãt in mõ significãdi. qꝛ pars vnius est alterius casus a parte alterius. Sciẽdũ
ℂ Est autem sciẽdum ꝙ q̃uis de quocũqꝫ significatiue sumpto ꝑdr diffinitiuo ꝛ diffinitũ ꝑdicetur significatiue sũptũ ꝛ ecõuerso. Et q̃uis ꝓpõ cathegorica de possibili vl equalẽs tali ꝛ silr ꝯditioalis ex diffõne ꝛ diffinito ꝯposita sit necĩa: sic ista ẽ necĩa si hõ ẽ: aial
rõnale est. Ois hõ potest esse aial rõnale: tñ nulla ꝓ- Quõ
positio talis affirmatiua de inesse ꝛ mere de ꝑsenti est hec est
necĩa. Vnde illa est simplr cõtingens: homo est aial nã hõ ẽ
rõnale: sicut ꝛ illa homo est sba cõposita ex aia intel- aial.
lectiua ꝛ corpore. Et hoc: qꝛ si nullus hõ esset: q̃libʒ talis eẽt: falsa. ℂ Verumtñ Ari. q ponit ꝙ tales sũt Aristo.
necessarie hõ est aial: asinus est aial: ꝛ poneret ꝙ ta- Quõ dif
les sũt necĩe ꝑm sensum iaʒ dictũ. ℂ Ex ꝑdictis colli finitio sit
gitur ꝙ diffõ non est eadeʒ cum diffinito. qꝛ ꝑm oẽs ẽ eadeʒ
diffinitio est sermo mẽtalis: vocalis: vel scriptus. Et diffini-
ꝑ ꝯñs nõ est eadem realr cum diffinito siue cũ re: nec to.
cum vna diffõne. tñ diffinitio sigt idem cũ diffinito. Que
Et sic intelligunt recte loquẽtes qñ dicunt ꝙ diffini- diffõ sit
tio ꝛ diffinitũ sunt idẽ realiter: hoc est: significãt idẽ soli⁹ sb-
realiter. ℂ Sciẽdũ est aũt ꝙ diffinitio sic stricte sum stãte ꝛ
pta nõ est nisi solius sbe tanq̃ rei expresse ꝑ diffõnẽ. solum
ℂ Et ideo accipiẽdo diffinitũ pro noie ꝯuertibili cũ noium.
diffõne talis diffinitio nõ est nisi noium ꝛ nõ verboꝝ

Diffō nec aliaꝝ partiū ōonis. ¶ Diffinitio aūt exprimens qd nois qd nois est ōo explicite declarans qcqd p vnam dic̄ꝰ verā ꝛōnem importat implicite. sicut figo volens aliū rex ⁊ im docere qd sigt hoc nomen: albū: dicat ꝙ sigt idē qd possibi- hec oratio aliqd habens albedinem. Et hec diffinitio lius pōt nō solum est noīum de qbus vere affirmatur esse in esse. rerū nā: sed etiā aliorꝝ de qbus talis pdicatio est im possibilis. Et sic hoc nomen vacuū: nō ens: impossibile: chymera: ⁊ hmōi habent diffōnes. Nam istis nominibus corrūdent aliq̄ ōones sigt. ificantes idē quod ille dictiōes. ¶ Ex quo sequitur ꝙ sic accipiendo diffōnem aliqñ predicatio diffinitiōis de diffinito vtroqꝫ significatiue sumpto est impossibilis. Sicut hec est impossibilis: chymera est aīal compositum ex capra ⁊ leone ⁊ boue: si eius diffō sit hec. Et hoc pp implicationē impossibilē quā. s. implicat aliqd componi ex capra leone ⁊ boue. illa tñ ppō i qua isti termini mālitter supponant chymera idē sigt qd hoc totū: aliqd compositū ex capra ⁊ leone ⁊ boue: vera est. Et illam cōiter loquētes intelligūt p aliā. Nā frequēter vna dictio ponit pro alia. verumtñ ppō conditionalis ex tali diffōne ⁊ diffinito composita est vera: vt si chymera est aliqd compositum ex boue ⁊ capra ⁊ leone Nō solū est: ⁊ econuerso ¶ Unde nō solum noīa pñt diffiniri noīs sꝫ tali diffōne sed ⁊ oēs partes orationis. Et tūc nō de aliarum beni pdicari diffōnes de diffinitio mediante hoc verptū orā bo est: vtroqꝫ significatiue sumpto: sed mediāte illo tiōis cē toto: idē sigt: vel aliquo tali ipsis mālter sumptis. diffōnes ¶ Cap. xxvij. quid sit descriptō ⁊ quorū sit ⁊ quoꝝ qd nois non ⁊ ex qbus componitur.

Descriptio est sermo compēdiosus compositꝰ ex accidentibus ⁊ ppriis. Unde dicit Damascenus in logica sua capit. viij. Descriptio ex accidentibus componit. i. ppriis ⁊ accidentibus. v. gfa. si homo sic describat: homo est erecte ambulatiuus latos habens vngues hec oīa accidentia sunt pp qd ⁊ descriptio oī obumbrans ⁊ nō ipsam manifestās subiecti. fm Damascenū. ¶ Ex verbis huius auctoris p3 ꝙ in descriptōe nihil oꝫ ponl quod p̄tur in qd vel p se primo mō de descripto. ⁊ in hoc differt descriptio a diffōne. ¶ Scdo p3 ꝙ accidens non solū accipit pro re aliq̄ inherēte alteri: sꝫ etiā pro pbili ɔtingenter de aliquo sicut dictū est pu ne. Quia sꝫ pdictū doctorē descriptio componitur ex accidētibus subiecti ⁊ descriptio non cōponit nisi ex pbilibus subiecti: op3 ergo illa pbilia de subiecto accidentia esse que nō pñt esse nisi ɔceptus: voces: vl scripta. ¶ 3° p3 ꝙ nō sp descriptio ⁊ descriptū sunt ɔuertibilia. qꝛ cū accidētia ɔtingenter pdicent de aliquo pōt descriptū p̄ri de aliquo q̄uis descriptio nō pdicetur de eodem: tñ hoc non ɔtingit nisi pp imperfectionem eius de quo p̄tur descriptū vnde potest homo sic descri bi: hō est bipes duas habens manus addendo aliqua alia que nō possunt competere nisi hōi: quo facto illa descriptio potest negari ab aliquo carente manibus: de quo tñ p̄tur descriptū. ¶ Sed hoc est qꝛ illud indiuiduū non est pfectum verumtñ potest dici ꝙ descriptio pōt dupl̄r accipi. s. large: ⁊ sic loquitur ille doctor descriptione vel stricte: ⁊ sic non componitur ex accidentibus sed ex propriis. ⁊ sic semper conuertuntur descriptio ⁊ descriptum. ¶ Cap. xxviij. de descriptiua diffinitione ex qbus sit ⁊ ꝙ nulla est idem cum descripto vniuersaliter.

Nullū p̄tū p se p°° i de scriptiōe est poni bile.

Cor^m

Cor^m

Cor^m

Descri- ptio du- pliciter.

Descriptiua autē diffō est mixta ex ssalibus ⁊ accidentalibus. verbi gfa: homo est aīal rōnale mortale erecte ambulans latas hñs vngues fm Damascenū vbi pꝰ. ¶ Ex quo p3 ꝙ aliqs sermo pcise cōponitur ex pdicabilibus p se primo modo. ⁊ illa est diffō. ¶ Aliꝰ est sermo q componit ex illis que nō pdicantur p se primo modo ⁊ ille aliqñ vocatur descriptio. Aliqs componit ex vtrisqꝫ ⁊ illa est descriptiua diffō. Quia tñ ois diffinitio: ⁊ ois descriptiua diffinitio ⁊ ois descriptio est sermo: ideo nullus talis est eadē realr cum diffinito vel descripto: q̄uis significent idem. Cor^m vle.

¶ C. xxix. d diffinito ⁊ quō d̄r res ⁊ noīa diffinirī.

Uia ostensum est qd est diffō qd descriptio: videndū est qd est diffinitum ⁊ qd descriptum. ¶ Sciendū est adr ꝙ diffinitum dupl̄r accipit. Unomō pro illo cuius partes vel essentia p diffinitionem exprimit. ⁊ sic diffinitio est ipsaꝝ rex singularium sicut illa diffō aīal rōnale est diffinitio oium hoīum: qꝛ oium hoīum eēntia p illam diffōnem importat. vnde p illas diffōnes nullius rei essentia importat nisi hoīs particularis. qꝛ nulla res est q̄ sit aīal rōnale nisi ille homo vel ille. ⁊ sic de singulis. ¶ Et illoꝰ accipiendo diffinitū ɔcedendū est ꝙ ista particularia diffinit. Alioꝰ accipitur diffinitū pro aliquo cōuertibili cum diffōne de quo diffō adequate p̄tur. ⁊ sic diffinitū est vna dictio ɔuertibilis cum diffōne significans illud idem pcise quod sigt diffinitio ⁊ illoꝰ non diffinit singulare. sed pcise species. qꝛ sola spēs est ɔuertibilis cum diffōne ⁊ non singulare. Et p istā distinctionē de diffinito pñt glosari multe auctes Arī. ⁊ Cōmentato. quaꝝ alique dicunt ꝙ diffōnes sūt singularium. ⁊ alique ꝙ nō sunt nisi specieꝝ. ¶ Et sicut dictū est de diffinito ita dici oꝫ de descripto ꝙ potest accipi pro dictione de qua p̄tur descriptio non pro re sed pro re. vel potest accipi pro re importata p illud nomen vel descriptionem. Dupl̄r diffinitū. p re ex̄.

¶ Cap. xxx. de multiplici acceptiōe subiecti p subiecto. s. propositionis ⁊ reali. ⁊ sciarum.

Dicto de teris q nō competunt alicui vli cuiusmodi sūt diffō. descriptio. ⁊ hmōi. qꝛ nullum vle est diffō vel descriptio. sed qlibꝫ diffō vel descriptio ex pluribus vlibus est composita. dicendum est nunc de teris ɔuenientibus oibus vlibus cuiusmodi sunt sbm p̄tum ⁊ hmōi. ¶ Et pᵒ de subiecto est sciendū ꝙ fm Damascenū in logica sua capitulo. 4°. sbm dupliciter accipit. hoc qdem ad existentiam: hoc aūt ad p̄tionem. ¶ Ad existētiā. sicut ssa subiicitur accidentibus. in ipsa. n. habent esse ⁊ extra ipsam nō subsistunt. Ad p̄tionem autē sbm est de quo aliqd p̄tur. Ex quo colligi potest ꝙ sbm aliqñ d̄i Dama.

qñ dr̃ aliqd quod realiter subsistit alteri rei inherẽti sibi ⁊ aduenienti realiter. ⁊ sic sbm accipit dupliciter. ¶ Stricte: ⁊ sic sbm est respectu accidẽtium ei realr̃ inherentiũ sine qbus põt subsistere. ¶ Large aũt dr̃ oĩs res que alteri substat siue illa cui substat sit accidens inherẽs realiter siue sit forma sbalis realiter informans illud cui adheret: ⁊ sic mã est sbm respectu formaꝝ sbalium. ¶ Aliter autẽ dr̃ sbm ꝑ ꝑ̃tionem quod est pars ꝑpõnis ꝑcedẽs copulam de quo aliqd ꝑ̃tur. sicut in hac ꝑpõne: homo est aial: ly homo est sbm. qꝛ de hoĩe ꝑ̃tur ly aial. Et sbm sic acceptuꝫ põt multipliciter accipi. ¶ Primo large. ⁊ sic dr̃ sbm oẽ illud quod põt in quacũqꝫ ꝑpõne vera vel falsa subijci. ⁊ sic quodlꝫ vlẽ respectu alterius põt dici sbꝫ sicut oẽ aial est asinus. oĩs asinus est cignus. ¶ Secũdo stricte. ⁊ sic dr̃ sbm quod subijcitur alteri in ꝑ̃dicatione directa. ⁊ sic homo est sbm respectu aialis ⁊ non ecõuerso. ¶ Tertio strictius ꝓ illo quod est sbꝫ in ꝯclusione demonstrata q̃ scitur vel est nata sciri. ⁊ sic accipiendo sbm quot sunt ꝯclusiones habẽtes distincta subiecta tot sũt sbta in illa scia aggregata. ⁊ sic in logica multa sunt subiecta: ⁊ in metaphysica: ⁊ in nãli phĩa. ¶ Aliter accipit subiectũ strictissime pro aliquo primo primitate aliqua inter talia subiecta. ⁊ sic aliqñ vocat sbm quod inter illa sig̃t rem ꝑfectiorem. Aliqñ vero quod est cõmune omnibꝰ alijs per predicationem. ⁊ ita de alijs primitatibus. ⁊ hoc solet vocari subiectum attributionis.

Subm reale duplex.
Stricte
Large.
Subm ꝑ ꝑ̃tionẽ multiplr.
ꝑmo
Scdo
Tertio
Aliter.
Hoc ẽ scie sbm

¶ Cap. xxxj. de multiplicitate predicati.

Sicut sbm dr̃ illa pars ꝑpõnis que ꝑcedit copulã ita illa pars que sequitur dr̃ ꝑ̃tum. Volũt tñ aliq dicere ꝙ ꝑdicatum est copula cuꝫ illo quod sequitur copulam. ¶ Qualitercũqꝫ tñ sitꝛ qꝛ hoc dependet ex sumptione vocabuli: quod est ad placitum: ideo pertranseo. ¶ Predicatum tñ multipliciter dr̃. ¶ Primo mõ oẽ illud quod est alterũ extremum ꝑpõnis ⁊ non est sbm. ⁊ sic qlibet terius potest esse ꝑ̃tum ꝙ potest ꝑ̃ri in ꝑpõne vera vel falsa. ¶ 2ᵒᵒ accipitur ꝑ̃tum pro illo quod ꝑ̃tur in ꝑpõne vera in qua est directa ꝑ̃tio. ⁊ sic aial est ꝑ̃tum respectu hoĩs ⁊ non respectu lapidis. ¶ 3ᵒᵒ dr̃ ꝑ̃tum illud quod ꝑ̃tur de aliquo subiecto ꝑ̃tione directa de quo subiecto põt esse scia ꝑprie dicta. ⁊ sic phus accipit ꝑ̃tum primo thopicoꝝ. vbi distinguit quatuor ꝑ̃ta. s. genus diffõnem: ⁊ accñs. Et sub genere cõphẽdit dr̃iaꝫ. vbi non enumerat spẽm. qꝛ quãuis species ꝑdicetur de indiuiduo. qꝛ tñ indiuidua nõ pñt esse subiecta in ꝑpõnibus scitis scia proprie dicta: ideo inter illa predicata non enumeratur spẽs. ¶ Copula aũt vocatur verbum copulans predicatum cum subiecto.

Aliqñ op.
Predicatio mltiplr.
pᵒᵒ
2ᵒᵒ
3ᵒᵒ
phũs.

¶ Cap. xxxij. quõ ad ẽẽ: i. ẽẽ accedẽ: ⁊c̃. accipiant.

Sicut autẽ ꝑ̃tum ꝑ̃tur de subiecto ita ꝑ̃tum dicimus esse in subiecto: ꝯuenire subiecto: ⁊ inherere subiecto: ⁊ hmõi. que non sunt intelligẽda ac si ꝑ̃ti realiter inhereret subiecto illo mõ quo albedo inhereat parieti. sed oĩs talia significant idez qꝺ ꝑ̃ari: nec aliter acciplẽda sunt nisi pro ꝑ̃ri. Et illo mõ accidentia oĩa que dicuntur esse in nouẽ ꝑ̃mẽtis pñt dici esse in sba sicut in subiecto: nõ qdem ꝑ realeꝫ inherentiam fm opinionẽ multoꝝ: sed ꝑ ꝑ̃tionem veram. sic. n. quãtitas est accñs fm opinionem Arist. ⁊ est in sba non ꝙ realiter inhereat sbe: sed qꝛ ꝯtingẽter ꝑ̃tur de sba. ita ꝙ sba ꝑmanente hec est vera fm aliquos: sba est quantitas. ⁊ eadem ꝑmanente poterit eẽ falsa. Silr talia vocabula: aduenire: accedere: recedere: adesse: abesse: frequenter ꝓ predicari accipiuntur. Sic. n. dicit venerabilis Anselmus monologi. capitulo primo. Diuꝫ qppe q̃ accidentaliter dr̃r qdam nõ nisi cum aliqua variatiõe adesse vel abesse posse intelligũtur. vt oẽs colores. Alia nullã tañ accedẽdo ⁊ recedendo mutationem circa id de quo dicuntur efficere noscuntur. vt quedã relatiões. vbi Anselmus accipit adesse: ⁊ abesse: accedere: recedere: pro predicari. sicut etiam apud logicos participare accipitur pro subijci.

Que sit copula.
Aristo.
Qño. 9 ꝑ̃men-ta inherẽt sbe
Ansel.
Particípat ꝓ sbijci.

¶ Cap. xxxiij. Quotuplr̃ capiat significat qꝛ q̃drupliciter ⁊ que signa vno ⁊ que alio modo significent.

Significare multipliciter accipit apud logicos. Naꝫ sig̃re vnoᵒ dr̃ signum aliqd sig̃re qñ supponit vel natum est pro aliquo supponere: ita s. ꝙ de ꝑnoĩe demonstrãte illud mediante hoc verbo est: idem nomen ꝑ̃tur. ⁊ sic album sig̃t sortem. hec enĩ vera est: ille est albus: demonstrando sortem. sic etiã rõnale sig̃t hoiem. naꝫ hec est vera: ille est rationalis: demonstrãdo hoiem. ⁊ sic de multis alijs concretis. Aliter accipit significare qñ illud signum in aliq̃ ꝑpõne de ꝑterito vel pñti vel futuro vl̃ in alia ꝑpõne vera de mõ potest pro illo supponere. ⁊ sic album non tñ significat illud quod est albũ nũc sed etiã illud quod põt esse albũ. Naꝫ in illa ꝑpõne: album põt currere: accipiẽdo sbm pro eo qꝺ põt esse sbm supponit pro hijs que pñt esse alba. Accipiendo sig̃re primoᵒ ⁊ signũ sibi correspondens ꝑ solam mutationem rei frequenter vox ⁊ etiã conceptus cadunt a suo significato: hoc est: aliqñ cessant aliqd significare qꝺ prius significabant. sed secundoᵒ accipiendo significare ⁊ signũ sibi corrñdẽs: vox vel cõceptus ꝑ solã mutationem rei extra non cadit a suo significato. Aliter accipit significare qñ. s. illud dr̃ sig̃ri a quo ipsa vox imponit: vel primoᵒ significatur ꝑ ꝯceptũ principalẽ vel voceꝫ principalem. ⁊ sic dicimus ꝙ albũ significat albedinẽ qꝛ albedo sig̃t albedinem pro qua tñ non supponit hoc signũ: albuꝫ: sic etiam rõnale (si sit dr̃ia hoĩs) sig̃t aiam intellectiuam hoĩs. Quartoᵒ accipit sig̃re cõĩssime qñ. s. aliquod signum qꝺ natum est esse pars ꝑpõnis: vel natũ est eẽ oratio: vel ꝑpõ aliqd importat siue principalr̃ siue secundario: siue in recto: siue in obliquo: siue dat intelligere illud: vel quocũqꝫ modo significat illud: siue affirmatiue: siue negatiue. quõ hoc nomen: cecus: significat visum qꝛ negatiue. ⁊ hoc nomẽ. nihil. siue. non aliqd. sig̃t aliqd negatiue. de quo mõ significandi loquitur Anselmus de casu diaboli. ¶ Significare igitur fm aliquã sui sig̃ñonem competit vlĩ cuilibꝫ. Vlẽ enĩ fm Damascenuꝫ in logica sua capĩo. 48ᵒ.

Vno mõ sig̃re ꝙ albuꝫ sig̃t sortem.
Alr̃ significat
Qño noĩa nõ solũ presentia significẽt
Qño terius ꝑ̃t cadere a sig̃tione ⁊ quõ nõ.
Alr̃ significat ⁊ tertio.
Qño albuꝫ sig̃t albedinem.
4ᵒᵒ significat
Qño terĩ negatiui ⁊ ꝑuatiui significent.
Ansel.
Dama.

est q multa sigt. vt hoc nomen. aial. Oē eni vle vel sigt plura primo vel secundo. qr oē vle predicatur de pluribus vel in ppōne de in esse de pñti de preteri to vel de futuro vel de modo. Ex quo pz q errant il li q dicunt q hec vox: homo. nō sigt oēs hoies. cum enim hoc vle homo sm pfatum doctorem sigt plu ra z non sigt plures res que nō sunt hoies. opz q si gnificet plures hoies. z non plus vnū q alium sigt. igitur oēs hoies. sed vle quod est genus vel spēs qd pt de pnoie demonstrante rem quā sigt in qd. sigt plura primo mō vel secundo mō accipiendo signifi care. Alia vo vlia significant plura tertio vel quar to modo accipiendo significare. qr talia significant aliqd in recto z aliqd in obliquo sicut pz de rationa li risibili albo z de consimilibus.

Cor. q errāt illi q negāt hoc nomen hō sigre oēs homines. Quō significent cetera vlia a gñe z specie.

Cap. xxxiiij. De diuisiōe z q multipl'r capitur z quō teri pñt z debent diuidi apud logicos.

Non autem solum vle sigt plu ra sed etiā diuidit in plura. Sed sciendum est q diuidi multipl'r accipitur. Aliqd enim dr diui di qñ alicuius totius p realem sectionem vna pars separatur ab alia. sicut carpentator diuidit li gnuz. Aliter accipit diuidi qñ. s. sub aliquo vno. cuius vna pars ab alia nō separat. sumuntur plura. sicut si diuidā hanc vocem. canis in sua sigta sic di cendo. canis aliud animal latrabile. aliud sidus ce leste zc. hic non separo vnam partē istius vocis ca nis ab alia. sed plura sumuntur ad que illa est cōis. z sic loquūtur logici de diuidere. Sūt aūt sm Da mascenum in logica sua caplo. 12. octo modi diui dendi vle. s. vt genus in species vel drias. vt aial di uiditur in rationale z irrōnale. Vel vt spēs in indiui dua. vt hō in petrum z ioānem z hmōi. Vel vt totuz diuidit in suas partes. Et hoc dupliciter. vl in si miles vt sunt ille que suscipiunt nomen z diffōnem totius vt cum diuidimus carnē in multas partes car nis. vnaqueque enim pars dr caro z diffōnez carnis suscipit. vel indissimiles. vt cum diuidimus sortē in caput manum z hmōi. nec eni caput nec manus su scipit diffōnem vel nomen sortis. Quart modus est vt equoca vox diuidit in sua sigta. Quintus modus est qñ sbm siue sba diuiditur in accñs. vt cū dicimus hoiuz qdā albi qdā nigri. Sext ē qñ accñs diuidit in subiecta. vt cū dicimus alboz hec qdem aiata hec vero inaiata. Septimus est vt accidens in accidētia. vt cū dicimus alboz aliud siccum aliud humidum. Octauus modus cū sit diuisio ab vno ad vnuz. vt a medicina medicinalis. Est autē aduertendū q lz in pdictis modis diuidendi accipit vnum ab alio si ne reali diuisione z reali separatione vnius partis ab alia: i aliqbus tñ illud quod diuidit importat aliqd quod realiter pōt diuidi in illa que important p diui dentia. s. in tertio z quarto modis. in alijs aūt modis non sic. Est aūt aduertēdum q qñ diuidit sba in accidentia vel econuerso. vel accidēs in accidentia ac cipitur ibi hoc nomen accñs pro pbili ɔtingenter de illo quod importat p sbm pmanente in rerū nā. Et ita pz q frequenter accipit accidēs nō p aliqua re ac cidentali realiter inherente sbe sed pro aliquo ɔtin genter pbili de sba. Si eni predict doctor accepisset non p re accidens p re inherēte alteri debuisset dixisse q hō di lz p pbl uidit in albedinez z nigredinē z nō in hoies albos z li. nigros z ɔsimiliter debuisset dixisse de alijs.

Diuidi multipl'r capi. pmo diuidi. 2o diuidi. Quali'r logici vtunt diuisione. Dama. Octo modi spāles diuisiōis. gñis in spēs vel differentias. spēi. Totū in ptes dupliciter. Equoci in sigta. Subi in accñtia. Accñtis in sbra. Accñtis i accñtia. Uni ad vnum. Aduertenduz. Aduertēdum. Accñs.

Cap. xxxv. De toto z q multipl'r capitur z qd sit totum apud logicos z similiter de parte.

Totum multipl'r dr. Uno dr totū aliqd complectens plures partes sine qbus in rez nā esse non pōt. si cut impossibile est q hō sit in reruz nā si ne aia rōnali. Silr impossibile est q aial sit q n sit tam mā q forma z impossibile est q lignuz sit q n forma eius sit z sic semp pars est de essentia to tius z non econuerso. Aliter accipit totum p ali quo cōi ad multa. z sic genus dr totū respectu spēz. z spēs respectu indiuiduoz. z tunc totuz idem est q cōe: z sic logici cōiter vtuntur ly toti. Et quot mo dis dr totum tot modis dr pportiōabiliter pars. vñ quedā est pars de essentia totius. quedam vero pars non pp aliud dr pars nisi qr est minus cōis q illud cuius dr pars. z illa vocatur pars subiectiua que nō plus est de eēntia totius q ecōuerso. z sicut illa pars potest esse sine toto: ita econuerso totum pōt eē sine parte. z quamuis alijs modis posset accipi totum z pars. tñ isti modi ad presens sufficiant.

Uno to tum. Quō ps ē de eēntia toti. Totū p cōmuni ad pla. Quotu pl'r capitur ps.

Cap. xxxvj. De oppositis tam complexis quā in complexis z quot modi in vtroq mēbroz repiant.

Post predicta dicendū est de opposi tis. Et sciēdū est q hoc nomē. opposita. sigt tam res extra aiam. q in aia. q signa rez. sed oēs res extra aiam que non sūt signa si sint opposite nō op ponuntur nisi ɔrie. vel sm vnaz opinionē alique res relatiue opponunt Hoc pz. nā oēs res que sunt op posite vel sunt res absolute. z tunc inter eas non pōt esse nisi oppositio ɔria tñ. sicut inductiue pz. vl sūt res relatiue. z tunc nō pñt esse opposite nisi ɔrie vel relatiue. vel vna est absoluta z alia relatiua z sic non opponuntur. Unde qñ aliqua sic se hñt q pñt sit succedere in eodē subiecto sed non simul esse in eo. si sint forme absolute. sunt ɔrie. tñ sicut dicet inferi in tali ɔrietate sunt gradus. Sed si loquamur de oppōne que est iter signa rez. cuiusmodi sūt ɔcept. voces. z scripture. sic sm pipateticos hoc nomē: op posita. dr tam de complexis q incomplexis. Cō plexoz aūt oppositoz pōt triplex modus assignari. Quedā eni opponunt ɔdictorie. qñ. s. ppōnes aliq hñt idē sbm z idē pdm z vna est affirmatiua z alia negatiua. sed hoc nō sufficit. sed opz q vna sit vlis z alia particularis vel indiffinita. vel vtraq sit singula ris. verbi gratia. ille opponunt ɔdictorie. ois homo est aial. aliqs hō non est aial. silr ille. ois hō est aial. hō non est aial. z hoc qr indiffinita qñ sbm sumitur significatiue semp ɔuertitur cuz particulari. Et ideo dicant vlis ɔdicit tam particulari q indiffinite. Silr ille ɔ dicunt. nullus homo est aial. z aliqs homo est aial. sine homo est aial. z iste etiā ɔdicunt sortes est aial. sortes non est aial. Alique ppositiōes opponunt ɔrie. s.

Oppo in reb q repiat. Oppo inter terminos. Cōplexoz oppositio. Contra dictorie oppo. Que pō nes ɔdicant. Que pō nes ɔ.

Que ppōnes ꝯtrarie op ponunt

Que rie. s. vlis affirmatiua ⁊ vlis negatiua. ⁊ hoc est verū
qñ subiecta sumitur significatiue: aliter nō opꝫ sicut
ille nō opponunt ꝯrie: oīs homo est terius cōis signo
vlī determinatus. nullus homo est terius cōis signo vlī

Terti⁹ modus oppōis carēs noie sibi impo sito.

determinatus. ¶ Tertij modi oppōnis nō hēmus no-
men impositū. Est aūt tertius modus qñ alique ppō
nes nō sunt ꝯdictorie neqꝫ ꝯrie sed inferunt ppōnes
ꝯdictorias. vel vna infert ꝯdictoriā alterius. ⁊ pp̄ter
hoc nullo modo pñt sil eē vere. sicut ille ppōnes op
ponuntur. nullū aial currit: aliqs hō currit nō ꝯrie.
neqꝫ ꝯdictorie. qꝛ non hñt idem sbm. sed opponunt
qꝛ illa: aliqs hō currit: infert ꝯdictorium illius nullū
aial currit: qꝛ seqtur aliquis hō currit ergo aliqꝺ aial

Inter subalter nas ⁊ sb contra rias nō esse op positio nem

currit. ¶ Ex p̄dictis pꝫ ꝙ ppōnes subcōtrarie ⁊ sub
alterne nō opponunt qꝛ pñt sil esse vere. ¶ Opposi
torum aūt incomplexoꝝ quatuor modi ponūtur qꝛ
quedā incomplexa sunt ꝯria. s. illa que sig̃nt qcqd
sig̃nt positiue affirmatiue ⁊ non negatiue. ⁊ hoc in
diffinitione exprimente qd nois eorꝫ nulla negatio
nec aliqd equalens negationi dꝫ apponi. ⁊ simul cū

Cōtra rietas in ter incō plexa

hoc non pñt verificari de eodem ꝓ eodem simul sed
successiue. vel sig̃nt res que pñt successiue in esse nō
simul: q̄uis illi termini non pñt verificari de eodem
nec simul nec successiue. Exemplum primi. sicut de
albo ⁊ nigro. quia isti termini nihil sig̃nt negatiue. ⁊
tñ isti termini significatiue sumpti non pñt verificari
de eodem pro eodē simul. lꝫ bene successiue. verūtñ
sicut dicet inferius in illo modo sunt gradus. Exem
plum secūdi de albedine ⁊ nigredine. qꝛ isti termini
sig̃nt res que pñt successiue eidem inesse q tñ nec si-
mul nec successiue pñt verificari de eodē pro eodēꝫ.

Oppō sicut ha bitus ⁊ priuatio

Et in isto modo sunt gradus sicut in priori. Quedā
aūt incomplexa sūt opposita vt habitus ⁊ priuatio.
⁊ sunt illa quoꝝ vnum sig̃t qcqd sig̃t positiue alterū
vō sig̃t aliqd positiue ⁊ illud idem qō suum opposi
tum sig̃t affirmatiue ipm sig̃t negatiue. Quod patē
potest ex diffōne exprimēte qd nois ipsius. qꝛ in dif
finitione eius negatio p̄cedit habitum oppositū sibi
sic se hñt ly visus ⁊ ly cecitas. nam ly visus qcqd sig̃t
affirmatiue sig̃t. qꝛ in diffinitione exprimēte qd nois
eius nulla negatio dꝫ poni. sed ly cecitas vel cecus si
gnificat aliqd affirmatiue ⁊ aliqd negatiue. qꝛ si ce-

Quid impor tet ꝑ ly cecus

cus diffiniat: diffiniet sic. Cecus est ille q non hēt vi
sum ⁊ q natus est habere. vbi aliqd p̄ponit negatio-
ni qō est signum illius qō importat affirmatiue ꝑ ly
cecum. ¶ Et aliud seqtur negationē ⁊ est signum il
lius qō importat ꝑ cecum negatiue. ¶ Si aūt illud
idem ꝑ sequentē particulā dicat importari affirma-
tiue nō curro sufficit ꝙ negatiue importet. nec est in-
conueniens idē ꝑ idem importari affirmatiue ⁊ ne-
gatiue sicut dictum est prius ꝙ idē ꝑ idē potest sig̃ri
in recto ⁊ in obliquo. Ista aūt que dico. s. sig̃re affir-

Ansel.

matiue ⁊ negatiue insinuat Anselmus de casu diabo
li cap°. xj. vbi sic dicit. ¶ Constat qñ hec vox. s. ni
hil nullatenus differt ab eo qō dico: non aliqd. Ni-
hil quoqꝫ hoc optius q̄ꝫ ꝙ hec vox. s. non aliqd oēꝫ
rem penitus ⁊ oē quod est aliqd intellectu remouē-
do nec nō ⁊ oē qō est in sensu remouē do sua sig̃tione
ꝯstituit sed qñ remotio alicuius rei sig̃ri nullatenus
pōt sine sig̃tiōe illius cuius sig̃tur remotio. Nullus.
n. intelligit qd sig̃t nō homo nisi intelligēdo qd sit
homo. ideo necesse est ꝙ hec vox non aliqd destruē
do id quod est aliqd significet aliquid (⁊ seqtur) sig̃t
aliqd remouendo ⁊ nō sig̃t aliqd ꝯstituendo. Et se-
qtur. Hoc itaqꝫ mō malum nihil esse dico ⁊ malum
nomen esse sig̃tiuum. ⁊ si sic: aliqd sig̃t ꝑimendo vt
nullius rei sit ꝯstitutiuū. Ex hijs verbis ⁊ alijs plu-
ribus que ibidem scribit Anselmus euidenter habet
ꝙ aliquod incomplexū aliqd sig̃t remouendo: ꝑi-
mendo: negando: ⁊ aliqd incomplexum aliqd sig̃t

Nō ce citas nō ē distin cta rē. Ansel.

affirmando: ⁊ ꝯstituendo. Ex quo seqtur ꝙ priuatio
nō est aliqd in re extra aīam distinctum quocūqꝫ mō
a quocūqꝫ positiuo. sicut cecitas non est a parte rei in
oculo dicente Anselmo vbi prius multa dicunt ꝺm
formā que non ꝺm rem: vt timere ꝺm vocis formaꝫ
dr̄ actiuuꝫ cum sit passiuū ꝺm rem. ita quoqꝫ cecitas
aliqd dr̄ ꝺm formā loquendi cū non sit aliqd ꝺm rē:
sicut. n. dicim⁹ de aliquo q hꝫ visum. visus est: in eo
ita dicimus q hꝫ cecitatem cecitas est in eo cū hoc nō
sit aliqd sed potius non aliqd. ¶ Et hanc hēre non
est hēre aliqd imo carere eo quod est aliqd. Cecitas
enim non est aliud q̄ꝫ nō visus vel absentia visus vbi
visus dꝫ esse. Nō visus vō vel absentia visus nō ma-
gis est aliqd vbi dꝫ esse visus q̄ꝫ vbi nō dꝫ esse visus.
modo nō visus vel absentia visus in lapide vbi visus

Nō ce citas nō ē aliqd apte rei distictū ⁊ exñs i oculo

non dꝫ esse non est aliqd in lapide. ¶ Ex hac aucte
pꝫ ꝙ cecitas non est aliqd apte rei existens in oculo
⁊ ꝑ ꝯñs nullibi est apte rei. ⁊ ideo illa que sunt extra
aīam nō opponunt priuatiue sed signa rerum quoꝝ
vnum sig̃t aliqd affirmatiue ⁊ aliud idem negatiue:
opponunt priuatiue. ¶ Relatiue aūt opponunt no

Nō negat au tor rela tiōes ex alam

mina relatiua que non pñt de eodē respectu eiusdeꝫ
verificari: ⁊ hoc verum est siue res extra aīam alique
opponunt relatiue siue non. ¶ Nec ꝓpter hoc ꝙ di
co nois relatiua nego relationem extra aīam qꝛ rela-
tiuum pōt dici tam de noie rei q̄ꝫ de re. ¶ Quod eni
sint aliqua nois relatiua pꝫ ꝑ gramaticos q ponunt
nomē relatiuū esse vnā spēm nois. ¶ Incomplexa

Que sint icō plexa ꝯ dictoria

autem ꝯdictoria sunt illa quoꝝ vnum sig̃t aliqd vel
aliqua affirmatiue ⁊ aliud p̄cise illud vel illa negati-
ue nihil affirmatiue sig̃ndo finite ⁊ dteriate. sicut hō
significat oēs hoies affirmatiue: ⁊ non hō sig̃t eosdē
hoies negatiue nihil determiate ⁊ finite affirmatiue si-

Nō qō libꝫ op positoꝝ est vere le

gnificando. quod addo ꝓpter cauillationeꝫ q̄ posset
fieri dicendo ꝙ non homo sig̃t asinū ex quo suppo-
nit pro asino sic dicēdo asinus est non homo. ¶ Et
est sciendū ꝙ quodlꝫ istorum oppositorū est vere in
se quoddā ens positiuū ⁊ absolutū ⁊ de quolꝫ illoꝝ ens
pro se sumpto verificatur ens reale. ¶ Unde si in il-
la: non ens est ens: sbm supponat pro se: vera est qꝛ il
lud sbm vere est ens cum sit sbm ⁊ pars ppōnis. nul-
la aūt ppō est composita ex nō entibus. ¶ Et si p̄ter-
uiatur ꝙ tunc vnum oppositum p̄dicatur de reliquo.

Unus opposi toꝝ sig̃ti ue sumpti pōt v̄ificari de alte ro mālr

¶ Dicendū est ꝙ non est inconueniens vnum opposi
torum p̄dicari de reliquo nō significatiue sed simplr siue
mālr sumpto. sic enim tales sunt vere: non dictio
est dictio: nō incomplexū est incōplexum: nō pars est
pars: ⁊ sic de multis alijs. sicut hec est vera qñ ꝓfert: sumpto

non vox est vox: si s͞bm supponat pro se. nam certuȝ est q̄ hec vox quam profero: non vox: est vox. ¶ Ei ista de oppositis sufficiāt. quia multa hic dimissa super libro p̄dicamētorum exposui. ¶ Cap. xxxvij.

Quid sit passio apud logicos ⁊ quid connotet.

Quid sit passio apud logicos ⁊ q̄ nō ens ex. Quō passio ppꝛie ⁊ pncipalr est in mēte scdario ⁊ impropꝛie in voce ⁊ scripto. Dictoꝝ pria rō 2ᵉ 3ᵉ 4ᵉ Decisio

Restat nunc de vno vocabulo quo logici tractādo de demōstratione frequenter vtuntur disserere. scȝ de hoc vocabulo passio. ¶ Et est sciendū q̄ q̄uis multipliciter accipi possit sicut dixi supra: tñ p̄ȝ q̄ logici loquunt de passione: sciendū est q̄ passio nō est aliqua res extra aiam inherēs alicui cuius dr̄ passio. sed passio est quoddam p̄bile mentale: vocale: vel scriptum p̄bile p se secundomō de subiecto cuius dr̄ esse passio: q̄uis stricte ⁊ ppꝛie loquendo passio non sit nisi tale p̄bile mentale ⁊ nō vocale neq; scriptuȝ. scdario tñ ⁊ impropꝛie vox vel scriptura pōt dici passio. comō quo dicimus q̄ in illa ppōne plata: ois homo est risibilis: p̄tur passio de de suo subiecto. q̄ autē passio non sit res extra animam que non est signū p̄bile p̄ȝ. q2 fm p̄hos passio p̄tur p se scdomodo de subiecto suo. sed solus conceptꝰ vel vox vel scriptū p̄tur. q2 ppō ex talibꝰ cōponit ⁊ nō ex rebꝰ extra aiaȝ distinctis ab hijs. ergo res extra aiam non est passio. ¶ Item fm p̄hm ois passio est alicuius vlis. sed nulla res extra aiam est passio alicui vli inherens. igitur ⁊c̄. ¶ Item entis sunt passiones. sed ille nō inherent illi cōmuni: vt manifestum est: ergo ⁊c̄. ¶ Item de deo p̄ntur passiones ppꝛie sibi. sed deo non inherent alique alie res. ergo passio nō est talis res inherens suo subiecto. ¶ Dicēdum est ergo q̄ passio nō est nisi quoddam p̄bile secundoꝰ dicēdi p se de suo subiecto. ⁊ ideo passio nō potest esse pars ppositiōis. ⁊ p ɔ̄ns talis passio nō est res extra aiam inherens suo subiecto. ¶ Ex quo sequtur q̄ nō est impossibile s͞bm esse in reruȝ nā sine sua passione.

Nō esse īpossibile s͞bm eē sine passiōe ⁊ econuerso

¶ Nec est impossibile passionem esse in rerum nā sine suo subiecto. ⁊ ideo qñ dicunt actores q̄ s͞bm non potest esse sine sua passione. exponendū est q̄ nihil aliud intendunt: nisi q̄ passio non pōt de ppōnem negatiuam amoueri a suo subiecto maxie si esse existere p̄tur de illo subiecto. ¶ Unde ista ppositio est impossibilis deus nō est creatiuus.

Quō intelligāt aucto. Quō passio connotet.

¶ Est aūt sciendū q̄ passio semp supponit pro illo eodem pro quo s͞bm supponit: q̄uis aliqd aliud ab illo significet aliquomō. s. in recto vel in obliquo affirmatiue vel negatiue. ¶ Unde etiā quedam passiōes vocantur positiue ⁊ quedam negatiue. ¶ Ex predictis potest patere q̄ñ ly vnuȝ est passio entis. ⁊ distinguit

Quō ly vnuȝ ⁊c̄. sūt passiōes entis

ab illo ente cuius est passio. s. a cōmuni cōceptu entis ⁊ tñ sigt idem q̄ ille ɔceptus olȝ alio mō: sicut patet p diffōnem exprimentem qd nois. ¶ Unde generaliter veꝝ est q̄ s͞bm ⁊ sua passio non sunt idem realiter q̄uis: supponāt pro eodem ⁊ q̄uis predicatio vnius de alio sit necessaria.

¶ Cap. xxxviij. de ente ⁊ q̄ de cuiuslȝ rei p̄noie demonstrante verificabile est vnus cōceptus non tamē de quolȝ subijcibili. ⁊ q̄ñ ens diuidit in ens p se ⁊ in ens p accidēs ⁊ in ens in actu ⁊ in ens in potentia.

Dicto de terminis quibusdam secunde intentionis ⁊ etiā de quibusdam scdē impositiōis videndū est de terminis pꝛime intentionis. Primo tñ dicendū est de quibusdam cōmunibus oibus: siue sint res que nō sunt signa. siue sint res q̄ sūt signa. cuiusmodi sunt ly ens ⁊ vnū. ¶ Circa ly ens pꝰ sciēdū est q̄ dupl̄r accipitur.

Ens dupliciter

¶ Unoꝰ accipit hoc nomē: ens: fm q̄ sibi corrñdet vnus conceptus cōis oibus rebꝰ p̄bilis in qd pꝛimomō. q̄o transcendens potest p̄ri

Aliqué esse ɔcē ptū cōeȝ oibus rebus

ingd. ¶ Quod eni sit vnus cōceptus cōis p̄bilis de oibus rebus ex hoc psuaderi potest. q2 si non sit aliquis talis ɔceptus cōis: ergo diuersis rebus sunt diuersi conceptus cōes q sunt. a. ⁊. b. ⁊ ostendo. q̄ est aliqs conceptus cōioꝛ tam. a. q̄. b. p̄bilis de vtroq; ⁊ de quocūq; de quo potest p̄ri qlibet illorum. verbi gratia. de. c. q2 sicut possunt formari tales ppōnes vo cales. c. est. b. c. est. a. c. est aliqd: ita in mēte pūt tres ppōnes formari quaꝝ due sint dubie ⁊ tertia sit scita. ¶ Nam possibile est q̄ aliqs dubitet vtraq; istarū. c. est a. c. est b. ⁊ tñ sciat illam. c. est aliqd: quo dato arguo sic. ¶ Due illarū ppōnum sunt dubie ⁊ vna est scita ⁊ ille tres habent idem s͞bm ergo hñt distincta p̄dicata. q2 si nō eadem ppō esset scita ⁊ dubia. ex quo due sunt dubie: si sunt distincta p̄ta ergo aliquod p̄dicatum est in illis. c. est aliquid: quod non est p̄dicatum in aliqua illarum. c. est a. c. est b. ⁊ p ɔ̄ns est distinctum ab illis. sed manifestum est q̄ illud p̄tum non est minus cōe nec etiam ɔuertibile cum aliquo illorum: ergo est cōius quam aliquod illorū. quod est ppositum. s. q̄ aliqs cōceptus mentis alius ab istis inferioribus est cōis cuilibet enti. quod ɔcedendum est. ¶ Nam de omni ente vel de p̄noie demōstrante quodcūq; ens potest ideȝ ɔceptus vere p̄ri. sicut eadem vox vere potest de quolȝ p̄ri. ¶ Tñ non obstāte q̄ sic sit vnus conceptus cōis oi enti tñ hoc nomē ens est equocum. q2 non p̄tur de oibus sibi subijcibilibus qñ significatiue sumitur: scōm vnuȝ conceptū: sed sibi diuersi cōceptus corrñdet sicut sup porphyrium declaraui.

Nō enē ens ē equocum ad oia s͞bijcibilia

Ulterius sciendum est q̄ scōm p̄hm quinto metaphysi. ens diuiditur. q2 hoc qdem est secundum accidens. illud vo secūdum se. ¶ Que diuisio nō est intelligenda q̄ aliquod ens sit p se: ⁊ aliud scōm accidens. sed ostendit ibi diuersum modū p̄dicandi vnius de alio mediante hoc verbo: est. q̄ sic dit in p

Quō ens diuisi p

tio p̄ȝ p verba phil. q2 dicit q̄ dicimus q̄ musicū fm se ⁊ per accidens est iustum ⁊ musicuȝ fm accidens est hō. ⁊ accns. si l̄r musicū dicimus fm accidens edificare. ¶ Ex q̄ p̄ȝ q̄ non loquitur nisi de diuerso mō p̄dicandi vnius est ens de reliquo. ita q̄ aliqd dr̄ de aliquo p se: aliqd vero per se dr̄ de aliquo p accidens. q̄ enim nulla res sit ens p se ⁊ alia p accidens p̄ȝ. q2 nulla res qn sit s͞ba vel accidens. sed tam s͞ba q̄ accidens est ens per se ergo ⁊c̄.

Dē ens

Quō diuidit ens in

¶ Silr phi. diuidit ens septimo metaphysice in ens ens in in potentia ⁊ ens in actu. quod nō est intelligendū q̄ actum ⁊ aliqd quod nō est in reruȝ nā sed potest esse sit vere in ens: ⁊ aliqd quod est in reꝝ nā sit etiā ens: sed intelligendum est q̄ hoc nomen: ens: p̄tur de aliquo mediante hoc verbo: est: mere de pꝛesenti nō equalenti

actum ⁊ potētia

ppõni de possibili dicendo sic: sortes est ens: albedo est ens: de aliquo autem in ppõne de possibili vel equalenti ppõne de possibili sic dicendo: antixpõs potest esse ens: sive antixpõs est ens in potẽtia: ⁊ sic de alijs. vnde vult ibidem ꝙ est aliqd potentia ⁊ actu sicut sciens ⁊ qescẽs. ⁊ tñ nihil est sciẽs vel qescens nisi actualiter sciens vel qescens. ¶ De alijs diuisiõibus entis patebit. Et ista causa breuitatis sufficiant.

¶ Cap. xxxix. de multiplici mõ vni⁹ ⁊ quõ aliq̃ sũt vnũ specie ⁊ quõ vnũ genere: ⁊ quõ vnum realiter ⁊ quomodo sit vnitas minor vnitate numerali.

VNum autẽ est passio entis q est predicabilis de ente ꝑ se secũdo mõ: ⁊ hoc qr sigt aliqd quod non eodẽ mõ sigtur ꝑ ens. q̃uis aliquo mõ sigtur ꝑ ens. ¶ Nã ens qcqd sigt positiue ⁊ affirmatiue sigt vnũ nõ sigt' qõlibet sigtum ꝑ ens tam positiue q̃ affirmatiue sed ⁊ affirmatiue negatiue ⁊ remotiue. quod pz ꝑ diffõnem exprimẽtem qd nominis ipsius. ¶ Unum tñ multipliciter dr. qr secundum philo. quto metaphysice vnum dr aliud scdm accidens: aliud scdm se. ¶ Quod sic intelligendũ. ꝙ hoc nomen de aliqbus predicat ꝑ accidens. ita ꝙ illa ppositio est ꝑ accidens. sicut ista est ꝑ accidens: choriscus ⁊ musicus sunt vnũ. similiter ista est ꝑ accidens: iustus ⁊ musicus sunt vnũ: cum hoc stat ꝙ tales sunt vere choriscus ⁊ musicus sunt ꝑ se vnũ musicus ⁊ iustus sunt ꝑ se vnum. ¶ Et si inueniant in auctoribus tales ppõnes: musicus ⁊ album sunt vnum ꝑ accidens: musicus est ꝑ accidens vnus cum chorisco: debent exponi vt ꝑ illas intelligantur tales: hec est ꝑ accidens: musicus ⁊ albũ sunt vnũ. hec est ꝑ accidens musicus ⁊ choriscus sunt vnum. quare autẽ ille ppositiões distinguũtur ⁊ nõ eqpollent ostẽdetur inferius. ¶ Unum scdm se est illud de quo vel de quibus dr vnum non ꝑ accidens sed per se. ¶ Et q̃uis philo. quto metaphy. ponat multiplices modos vnius ꝑ se tñ ad p̃sens sufficiat ponere tres modos vnius qbus logici vtũtur frequẽter. ¶ Unde qdã dicũtur vnũ numero: hoc est: de qbusdam terminis supponentibus pro eodẽ verificat hoc p̃dicabile: vnum numero: sicut dicendo. ille hõ ⁊ sortes sunt vnũ numero. Marcus ⁊ Tullius sunt vnũ numero. ¶ Et id' ꝙ dicit Aristo. quto meta. ꝙ vnum numero sunt quoꝝ mã est vna: intendens ꝙ tunc de aliqbus nominibus verificatur ꝙ sunt vnuz numero qñ talia sic se habent ꝙ nõ supponũt pro his que sunt distincta scdm mãm vel formã. ¶ Quedã dicũtur vnũ specie quorum. s. est eadem species. ita ꝙ semp q̃cunq sunt vnum specie sũt simpliciter plura ⁊ nõ vnum numero dicente Aristo. primo thopi. Idem specie sũt que cum sunt plura. ita supple ꝙ non sint vnũ numero: sub eadem specie ɔtinentur. ¶ Genere autẽ sunt vnũ que sub eodem genere ɔtinentur. ita ꝙ quecũq sunt vnuz genere sunt silr plura specie ⁊ numero. ¶ Unde quecũq sunt vnũ numero sunt specie ⁊ gñe dicẽte Aristo. ¶ Quecũq vnũ numero sunt. specie sunt vnũ. sed quecunq sunt specie nõ oia vnum numero vel plura numero. ¶ Ex istis verbis seqtur ꝙ nihil

Quõ itelligit vnũ dr plr di scdm se ⁊ scdm accidens

Glosa multoꝝ dictorũ

Unum scdm se

Primus modus vnius

Quõ aliq̃ sũt vnũ numero q̃ eoꝝ mã est vna

Unum specie

Unum genere

est vnũ specie nisi sit vnũ numero. ⁊ iõ impossibile est ꝙ sit aliqua nã que sit vna specie ⁊ nõ sit vna numero vel plures res numero. silr ipossibile est ꝙ sit aliqua nã vna genere nisi illa sit specie vna vel specie plura. ¶ Et ideo dicendũ est ꝙ plura indiuidua sũt vnum spẽ. ⁊ ꝙ vnum indiuiduũ est vnum spẽ cum alio indiuiduo. silr plura indiuidua diuersaꝝ specierum sunt vnũ genere ⁊ vnum indiuiduũ vnius spẽi est vnum gñe cuz alio indiuiduo alterius spẽi. sicut sor. ⁊ ille asinus sunt vnũ genere. ⁊ hoc qr de sorte ⁊ illo asino natũ est vnũ genus p̃di. similr sortes ⁊ plato sunt vnũ specie: hoc est. sortes ⁊ plato sub vna specie puta sub hõie ɔtinentur. vel sortes ⁊ plato sunt illa a qbus potest abstrahi vna species cõis eis. ¶ Et si dicatur ꝙ tunc nõ essent vnũ realiter. ¶ Dicendũ est ꝙ sunt vnum realiter accipiẽdo vnum scdm ꝙ dr de illis que sunt vnũ specie. qr sortes ⁊ plato sunt realiter illa de qbus potest abstrahi vna species. ⁊ ita cõcedendum est ꝙ est aliqua vnitas realis minor vnitate numerali. ita ꝙ illa indiuidua sunt vnum realiter illo modo accipiendo vnum ⁊ nihil imaginabile distinctum ab indiuiduo vel indiuiduis est vnum illo modo accipiendo vnum.

Nihil est vnũ spẽ qn sit vnuz nũo.

Nulla est nã vna spẽ ⁊ non vna numero. ⁊ sic de vna gñe

Quõ sortes ⁊ plato sũt vnũ spẽ

Quõ sortes ⁊ plato sũt vnũ realiter.

Qõ sit aliq̃ vnitas minor vnitate numerali.

¶ Cap. xl. de multiplici acceptione huius nois predicamentũ ⁊ quõ entia rõnis sũt in p̃mcto ⁊ quõ res sũt i p̃mcto ⁊ quõ diuidit ens i ens rõis ⁊ ens reale ⁊c.

POst predicta restat dicere de inferioribus ad ens: que sunt decẽ predicamenta. ¶ Est autẽ sciendũ ꝙ hoc nomen: p̃ncntũ: est nomen scde impositionis vel intentiõis. sicut hoc nomẽ: gen⁹: q̃uis illa de qbus p̃tur sint incomplexa prime intentionis. ¶ Uerumtñ p̃mentum dupl'r accipit. Uno⁰ pro toto ordine aliquoꝝ ordinatoꝝ scdm superius ⁊ inferius. ¶ Alio⁰ accipitur pro primo ⁊ cõmunissimo in tali ordine. Et hoc scdo⁰ accipiendo p̃mentũ. quodlz p̃mentum est vnũ incomplexũ prime intentionis. ⁊ hoc qr sigt res que nõ sunt signa. Accipiendo autẽ p̃mentum primo⁰ põt dici ꝙ in aliqua tali ordinatiõe sunt incomplexa prie intentiõis ⁊ aliqua incomplexa scde intentionis. ¶ Uel põt dici ꝙ aliqua talia sunt prie intentiõis ⁊ aliq̃ scde intentionis. sicut scdm opinionẽ que ponit ꝙ intentio vel ɔceptus est qualitas subiectiue existens in mente tũc hoc cõe: genus: est in p̃mento qualitatis vel relationis. Nam oẽ genus est qualitas scdm illam opinionez. ⁊ hoc cõe: genus: est scda intentio vel nomen scde intentionis. hoc autẽ cõe: color: est prima intentio ⁊ similr de multis alijs. ¶ Et si dicat. ꝙ intẽtio prima nõ est superior ad intentionẽ secũdam. Silr intentio prima nõ p̃tur de intentione secũda nec ecõuerso. Similr ens rationis non potest esse in p̃mento reali. intentio autẽ scda est ens rõnis. nõ est ergo in p̃mento reali. ¶ Ad primum illoꝝ dicendum est ꝙ intentio prima superior est ad intentionẽ secũdam. sicut ens est intẽtio prima ⁊ tñ est superior ad intentionẽ secundã. Omnis enim intentio secunda est ens ⁊ nõ econuerso. ¶ Ad scdm dicendũ est ꝙ q̃uis intẽtio pria nõ predicet de intentione scda si vtraq intẽtio supponit pro se: tũc enim

Hoc nomen p̃mtũ ẽ nomẽ secunde

Predicamẽtũ duplr p⁹ pro coordinatio 2⁰ p cõissimo.

Oia gñia in p̃mcto q̃litatis vel relationis

Intẽtio nõ p̃ma superiorẽ esse ad secũdaz

Quõ intẽtio p⁹ p̃tur de intẽtione 2⁰

oporteret precedere q intētio sc̄da esset intētio pria qđ falsum est: tñ intentio prima pōt p̄dicari de intentiōe sc̄da non pro se. Unde illa: genus est qualitas: est vera nō tñ p̄dicatur hoc p̄dicamentum qualitas pro se sed pro intentione sc̄da que est ly genus: sicut in illa ppōne prolata: nomē est qualitas: p̄dicatur nomen pme impositionis de noie secūde impositiōis nō pro se sed pro impositione secunda. ⁊ tñ nullū nomen secunde impositionis est nomen prime impositiōis. ¶ Ad tertiū dicendum est q aliqđ esse in p̄dicamēto dupliciter accipitur. Uno° pro illo q sic est in p̄dicamento q de pronoie demonstrante ipsum p̄dicatur primum illius predicamēti sumptum significatiue. ⁊ sic accipiēdo esse in p̄dicamento nihil est in gñe substantie nisi sb̄a particularis. qr nihil est sb̄a nisi sb̄a particularis. ¶ Et sic accipiēdo esse in p̄dicamento oia vl'ia que importāt precise sb̄as sūt in p̄dicamēto qualitatis. quia quodlibet vl'e est qualitas. ¶ Aliter accipit esse in p̄dicamento pro illo de quo significatiue sumpto p̄dicatur primum illius p̄dicamēti significatiue sumptum. ⁊ sic quedā vl'ia sūt in genere substantie. qr de qbusdam vl'ibus significatiue sumptis predicatur sb̄a qñ sumitur significatiue sic dicendo: ois lapis est sb̄a: omnis homo est sb̄a: ⁊ oē animal est sb̄a. ⁊ sic de alijs. ⁊ ideo illa ppositio assumpta: ens rationis non pōt esse in predicamento reali: falsa est siue accipitur esse in predicamēto vno mō siue alio. ¶ Uerumtñ sciendum q scd̄m opinionem que ponit q intentio: conceptus: siue passio anime est qualitas mentis non ideo aliqđ dr̄ ens rationis qr nō est vera res existens in rerū nā. sed ideo dicitur ens rationis: qr non est nisi in ratiōe. qua mens vtitur pro alio vel intelligitur aliud. Et sic oēs propositiones: ⁊ ꝯsequentie: ⁊ termini mentales sunt entia rationis. ⁊ tñ sunt vere ⁊ realiter existentia rerum natura ⁊ entia pfectiora ⁊ realiora q̄ qualitas quecunq corporalis. ¶ Et ideo quādo Cōmentator ⁊ philo. diuidunt ens in ens reale ⁊ ens rationis. siue ens in anima ⁊ in ens extra animā: ⁊ postea ens reale in decem predicamenta: nō est diuisio p simpliciter opposita eo modo quo animal diuidit in animal ratiōale ⁊ in animal irrationale. sed magis est diuisio vocis in significationem illo modo quo philo. diuidit primo priorum cōtingens in contingens necessarium ⁊ ad vtrumlibet ⁊ possibile cōmune. ¶ Et ideo sicut vnū illorum trium mēbrorum p̄dicatur de alio. hec eni est vera: contingens necessariū est possibile: silr ꝯtingens ad vtrumlibet est possibile: ita nō obstāte illa diuisione entis hec est vera: ens rōnis est ens reale: accipiendo reale pro illo quod est vera qualitas existens in rerum natura. ¶ Sed si tñ accipitur ens reale vel ens extra animaȝ precise pro illo quod non est in anima: tunc diuisio entis realis in deceȝ predicamēta nō est diuisio entis in sua inferiora sed consimilis ⁊ equalens illi diuisioni. ens reale extra aiam quoddā importatur p hoc predicamētū quoddam p aliud ⁊ sic de singulis. vel talis: ens reale extra animam vel est in tali predicamēto vel in tali. ⁊ sic de alijs. cum quo etiam stat q in illis predicamētis sunt multa que nō sunt entia extra animam.

Aliqđ eē in p̄dicamēto dupliciter p̄mo°. Quid sit i gñe sb̄e hoc primo° Aliter esse in p̄dicamēto

Quid ē ens rationis.

Quō ens diuiditur in ens reale ⁊ in ens rōnis ⁊ ens reale i. x p̄dicamēta

Si ens reale accipit p eo qđ ē extra aiam

¶ Cap. xii. de p̄dicamētoꝝ sufficiētia ⁊ que vere sint in p̄dicamentis ⁊ penes quid attenditur p̄dicamētoꝝ distinctio ⁊ quō concreta ⁊ quō abstracta sint in generibus.

His premissis videndū est de numero predicamentoꝝ. ¶ Ponunt aūt ab omnib° auctoribus deceȝ p̄dicamēta. sed in mō ponendi vt mihi videtur multi moderni discordant ab antiqs. Nā multi ponunt q in predicamento sunt multa ordinata ſm superius ⁊ inferius. ita q superius per se p̄mo mō ⁊ in recto predicatur de inferiori tali predicatione qualis est hec: omne. a. est. b. Unde vt taleȝ p̄dicationē habeāt de aduerbijs fingunt noīa abstracta. sicut de qñ qđ est aduerbium fingūt tale abstractū: q̄ndditas: de vbi: vbeitas: ⁊ sic de alijs. Sed antiqui nō posuerūt talem ordinem in quolibet p̄dicamēto. Et iō hoc noīe p̄dicamentū: ⁊ silr talib° nominibus: genus: spēs: ⁊ cōsimilibus magis large vtebant. q̄ faciūt multi moderni. ¶ Nā ipsi dicentes semp supius p̄dicari de inferiori ⁊ quodlibet p̄dicamētum habere sub se spēs extēdebant p̄dicari ad vb̄a. quo mō dicim° q ambulat predicat de hoīe dicēdo: hō ambulat: similr ille calciat: ille armat. extendebāt etiā predicationem ad predicationem aduerbiorū: ⁊ ppositionū cum suis casualibus. vt patet in talib° ppōnibus: ille est hodie: ille fuit heri: ille est in domo: ille est in ciuitate. ⁊ ita in quolȝ p̄dicamēto inuenieī aliq̄ talium p̄dicationū non tñ oportet q ibi sit semp p̄dicatio ppria recti de recto. ¶ Et iō non ois ordo superioris ⁊ inferioris est ſm predicationē: stricte accipiendo predicationē: sed est in cōsequendo ⁊ in predicādo: large accipiendo predicationem. ¶ Et qr intentio antiquoꝝ mihi videt rōnabilior ideo ipsam ꝓsequendo primo ostēdam q hec fuit coꝝ intentio. qđ pbari pōt primo per Aristo. enumerantem p̄dicamenta. vbi exprimit ea. Eoꝝ que ſm nullā cōplexionem dicunt. singulum aut signt sb̄am aut quātitateȝ: aut q̄litatem: aut ad aliqđ: aut vbi: aut situm: aut habituȝ: aut facere: aut pati. ⁊ postea explicādo dicit. ¶ Ubi: vt in loco. ¶ Qñ vt in tpe: vt heri. ¶ Situm esse: vt sedet iacet. ¶ Habere. vt calciatū esse: armatū esse. ¶ Facere: vt secare: vrere. ¶ Pati: vt secari vri. Idem etiā pȝ in capitulo de facere ⁊ pati. ¶ Item damascenus dicit in logica sua caplo. xxiij. Opȝ cognoscere q decē sunt p̄dicamenta supiora .i. gñalissima sub quib° reponit ois vox simplr dicta. sūt aūt hec. ¶ Substātia: vt lapis. ¶ Quātū: vt duo: tria. ¶ Ad aliqđ vt pater: filius. ¶ Quale: vt album: nigrū. ¶ Ubi vt in tiro: ⁊ damasco. hoc autem loci ostensiuum est. ¶ Qñ: vt heri. hoc. n. est tpis ostensiuum. ¶ Habere: vt vestire: induere. ¶ Situȝ esse: vt stare: iacere. ¶ Agere: vt vrere. Pati: vt vri. Et isti duo doctores vnus sanctus ⁊ alius philoso. sufficiāt ad pbandū q per predicamenta nō intendunt quedā incōplexa continere sub se diuersas voces vel intentiōes anime de quibus p̄dicant predicatione ppria ⁊ in recto. ¶ Ad cuius euidentiā sciendum est q ſm intētionem antiquorū existentia in p̄dicamentis nō sunt nisi quedā incomplexa: ex

Quod multi moderni ab antiqs discordēt

Quō extendebāt predicari apō antiquos

Superioritas in consequēdo

In lib° p̄dicamentorum.

Dama.

Sciēdū

plexa: ex

In pdmē tis nō cē nisi icō plexa

plexa: ex quibus affirmatio et negatio. s. propositio nes affirmatiue et negatiue nate sunt constitui. pp̄ter qd̄ dicit Aristo. vbi prius: Singula eorū que dicta sunt: illa quidem fm̄ se in nulla affirmatione dicuntur: horum autem alio ad se inuicem cōplone affirmatio fit. ¶ Et similiter dicit Damascenus sicut dictum est: q̄ sub decē pdicamentis reponit omnis vox simpliciter dicta: hoc est: oīs cathego. que nō est affirmatio vel negatio. Et ita p̄stat esse de intentione eorū q̄ illa que sunt in pdicamentis sunt incōplexa ex quibus sunt ppōnes nate componi. ¶ Et hoc est verū tam de cōplexis mentalib⁹ q̄ vocalibus. ¶ Mētalia tamē sunt pncipaliora sicut dictū est prius. ¶ Sumit autem distinctio illorū pmentorū sicut innuit Cōmenta. vij. metaphy. cōmē. ij. ex distinctiōe interrogationū de sbā siue de indiuiduo sbē. vnde fm̄ q̄ ad qōnes diuersas factas de sbā per diuersa in cōplexa rn̄det fm̄ hoc diuersa in diuersis predicamentis collocant. ¶ Unde oīa incōplexa per que cōuenienter rn̄detur ad qōnem factam per qd de aliquo indiuiduo sbē sunt in pdicamento sbē cuiusmodi sunt oīa talia: aial: hō: lapis: corpus: terra: ignis: sol: luna: et hmōi. ¶ Illa aūt per que cōuenienter rn̄det ad qōnem factam per q̄le de sbā sunt in gn̄e q̄litatis. cuiusmodi sunt talia: albū: candidū: sciēs: quadratus: longus: latus: et sic de alijs. ¶ Illa vo p que cōueniēter rn̄detur ad qōnem factā per quantū de sbā cōtinent in genere q̄titatis. cuiusmodi sunt talia: bicubitum: tricubitū: et hmōi. ¶ Illa aūt per que rn̄det ad qōnem factā per cuius vel per consimile: q: forte deficit nobis ibi nomen interrogatiuū gn̄ale: sunt in genere: relationis. ¶ Illa autem per que conuenienter respondetur ad questionem factā per vbi sunt in gn̄e vbi. ¶ Et q: nunq̄ conueniēter ad qōnem factā per vbi rn̄det nisi per aduerbiū vel per ppōnem cū suo casuali: sicut si querā vbi est sortes p̄ueniēter respondet hic vel ibi vel in tiro vel damasco vel in mari vel in terra: ideo ista incōplexa pro tanto q̄ nō sunt affirmationes vel negationes dicunt esse in gn̄e vbi. ¶ Silr ad qōnem factā de sbā per qn̄ nunq̄ rn̄det nisi per aduerbia vel prepōnes cum suis casualibus. sicut si querā qn̄ sor. fuit: p̄uenienter rn̄detur heri vel tali hora: ideo talia sunt precise in gn̄e qn̄. ¶ Similr ad qōnem factam per hoc totū: qd facit sor. p̄uenienter rn̄detur per vba. s. q̄ ambulat: vel currit: ideo talia sunt in gn̄e actiōis. et sic pportionabilr et de alijs. q̄uis forte ob penuriam noium aliqn̄ interrogatiua ppria et gn̄alia pdicamentorū nobis deficiant. ¶ Ex isto sequit q̄ talia cōcreta: album: nigrū: calidū: amarū: sunt magis directe in gn̄e q̄litatis q̄ eorū abstracta pp̄ter q̄ phs. in pdicamētis exemplificās de illis q̄ sunt in pdicamento q̄litatis dicit q̄litas vt album. ¶ Ueritamē accipiendo pdicamentū qualitatis p aliquo q̄ vīr remouet a sbā: sic talia cōcreta nō sunt in genere qualitatis sed pcise abstracta. et sic intellexi qn̄ dixi talia abstracta esse in gn̄e per se et cōcreta per reductionem. sed in talibus magis est difficultas vocalis q̄ realis: ideo ad presens transeo. Et sufficiat scire q̄ omne incōplexū per quod p̄ueniēter rn̄deri pōt ad aliquā questionē factā de substantia est in aliquo predicamento. siue illud sit aduerbiū: siue verbum: siue nomen: siue prepositio cum suo casuali. ¶ Alia aūt incomplexa non sunt in aliquo predicamento. propter q̄ cōiunctiones et sincathegoreumata in nullo predicamento reponuntur. per talia eni ad nullam questionem respondetur.

Dama.

Ex qb⁹ sumatur distictio pmētorum.

Que sint in pdicamē to sbē.

Que in pmēto qlitatis

Que in pmēto q̄titatis

Que in gn̄e relationis.

Que in pmēto vbi.

Que in gn̄e qn̄.

Que in genere actiōis.

Cōcreta magis in pmētis q̄ abstracta.

Alius modus essendi i pmēto.

Alia syncathe. non sunt i pdicamē to.

¶ Cap. xlij. q̄ multipliciter capit substantia et quomodo diuidatur in primam et secundam: que etiam sint substantie prime et secunde etq̄ multorum dictorum glose subduntur.

Expeditis quibusdā generalib⁹ circa pmenta (q̄uis multa alia possunt dici) de singlis in speciali dicendū est. et primo de substātia. ¶ Circa quod primo sciendū est q̄ substātia multipliciter accipitur. ¶ Uno modo dicitur substātia quecūq̄ res distincta ab alijs. sicut talia inueniuntur in auctoribus frequēter substantia albedinis: substātia coloris et sic de alijs. ¶ Aliter accipitur substantia magis stricte pro omni re que non est accidēs. et sic substantia dicitur tam de materia q̄ de forma q̄ etiam de cōposito ex vtrisq̄. ¶ Aliter dicitur substātia strictissime de illo quod nec est accidens alteri inherēs. nec est pars essentialis alicuius. et illo modo substantia ponitur genus generalissimū quod fm̄ Aristo. diuiditur in substantias primas et secundas. sed nō est intelligendum q̄ sit diuisio alicuius cōmunis predicabilis de suis diuidētibus per se siue de pronominibus demōstrātibus illa diuidentia. ¶ Nam demonstrādo quāncūq̄ substantiā secundam hec est falsa: hoc est substantia imo hec est vera: nulla substantia est substantia secūda. quod patere potest ex precedentibus. ¶ Dictum enim est prius q̄ nullū vniuersale est substantia. omnis autē substantia secunda est quoddā vniuersale: cū sit genus vel species fm̄ Aristo. igitur nulla substātia secunda est substantia. ¶ Item fm̄ doctrinā Aristo. quicqd negatur ab omnibus cōtentis sub aliquo cōmuni negatur vniuersaliter ab illo cōmuni. sed substātia secūda negatur vniuersaliter ab omni cōtēto sub substātia: ergo negatur vniuersaliter a substātia. ¶ Est igitur ista vera: nulla substātia est substantia secunda: et per cōsequens et ista: nulla substantia secunda est substantia: assumptū patet: nā hec est vera: nulla substātia corporea est substantia secūda: et hec similiter: nulla substantia incorporea est secunda sbā: q̄ prima sit vera silr et scd̄a p3 per eādem regulā. nā hec est vera: nullū corpus aiatū est secūda sbā silr nullum corp⁹ inaiatū est scd̄a sbā. Qd̄ pma sit vera p3: q: nullum corpus aiatum insensibile est scd̄a substātia. et similr nullū corpus aiatum sensibile est scd̄a sbā. Et q̄ prima illarū sit vera pōt pbari per eandem regulā. nam hec est vera: nullū corpus aiatū sensibile rōnale est secunda sbā. et eadem rōne ista: nullū corpus aiatum sensibile irrationale est scd̄a sbā. Et q̄ prima illarū sit vera p3. nam sua conuertibilis est vera: nullus hō est secunda sbā: que euidēter p3 ex hoc q̄ q̄libet singularis est vera. relinquit ergo fm̄ doctrinā Aristo.

Sbā multipli accipit vno⁹ large.

Alr sbā stricte.

Alr sbā strictissime.

Quō sbā diuidi i primā et secundam.

q̄ hec est simpliciter vera: nulla substantia est secūda
sba. ⁊ ideo q̄cūq3 sba 2° demōstrata hec est simplr
falsa: hoc est sba: ⁊ ideo dicendū est q̄ illa diuisio nō
est nisi diuisio vnius nois cōis in nomia minus cōia.
vt sit equiualens isti diuisioni. ¶ Nolum imponan

Que di uisio sit in sbam pmā ⁊ secūdā

tiū3 seu signātiū3 substātias ex̄ aiam quedā sunt noia
propria vni sbe ⁊ illa noia vocant̄ prime substantie.
Quedā vō sunt noia cōia multis substantijs. ⁊ illa
vocant̄ secunde sbe. que noia postea diuidunt̄. quia
quedā sunt gnā: ⁊ quedā spēs: que tm̄ oīa sunt vere
qualitates. ⁊ ideo omnia illa que vocantur secunde

Quō 2° sbe sint i gn̄e q̄li tatis.

substātie sunt in predicamēto qualitatis: accipiendo
esse in predicamento pro eo de cuius pnomine de/
monstrante ipsum predicat̄ qualitas. ¶ Sunt tamē
illa in predicamēto sbe accipiēdo esse in p̄mēto pro

Et quō in p̄mē to sbe.

eo de quo signiue sumpto p̄tur sba. ¶ Vn̄ i illa ppo
sitione: homo est aīal. vel homo est substātia: hō non
supponit pro se sed pro suo significato. si .n. suppo/
neret pro se hec esset falsa: homo est sba: ⁊ hec vera:
homo est q̄litas: sicut si hec vox homo supponit p
se hec est falsa: homo est sba: ⁊ hec vera: homo est
vox. ¶ Et ita patet q̄ secunde sbe non sunt nisi que/
dam noia ⁊ q̄litates p̄cise significantes substantias ⁊
ppter hoc ⁊ nō ppter aliud dicunt̄ eē in p̄mēto sbe.
¶ Et q̄ illud sit cōsonum dictis auctoꝝ p3 nā3 phs
in p̄mentis dicit q̄ oīs substātia videt̄ hoc aliqd si/
gnificare: ⁊ de primis substātijs indubitāter est verū
q̄ hoc aliqd signt. ¶ Ex quo p3 q̄ Aristo. vult q̄
sba prima significat hoc aliquid. sed substātia parti/
cularis exn̄s extra animā nō significat hoc aliquid.
sed illa signt̄ur ergo primā sbam vocat ibi Aristo. no
men sbe p̄ticularis extra aīam. ⁊ eodē rōne ⁊ multo

Boeti°

fortius d3 noīare secūdas sb̄s illa noīa. ¶ Itē Boe
tius in diuersis locis super p̄dicamenta dicit q̄ phs
in illo libro tractat de vocibus. ⁊ ita per consequens
vocat primas substātias ⁊ secundas ipsas voces. Si
militer dicit Aristo. primas sbas ⁊ secundas esse in
predicamento substātie. ⁊ ibidem ponit illa que sunt
in p̄dicamēto esse incōplexa ex quib° cōponunt̄ pro
positiones. propositiones aūt non cōponunt̄ ex sub
stantijs extra aiam existentibus quare ⁊c̄. ¶ Item

Dama.

Damasce. ponit voces collocari in predicamēto sub
stantie. ¶ Est igit̄ cōsonū dictis antiquoꝝ dicere q̄
Aristo. vocat sbas scdās nomina cōia substātiarū3.
¶ Nec istis obstat illud q̄ dicit Aristo. q̄ spēs sunt
magis sbe q̄ genus: q3 p talem ppōnem nō plus inten
dit nisi q̄ conuenientius r̄ndet̄ ad q̄ōnem factam per
qd est de sba demonstrata: per spēm q̄ per genus. ⁊
ideo talis ppō. spēs est magis sba q̄ genus: falsa est

Quō spēs est magis sba q̄ genus.

de v̄tute sermonis. sed est vera fm mentem quā ha/
buit de ea phūs. simplr igitur dicendum est q̄ talis
diuisio est diuisio in noia quoꝝ aliq̄ sunt ppria q̄da3
cōis. ¶ Noia ppria dicunt̄ prime sbe. noia cōmunia
dicuntur secūde substātie. ¶ Veruntm̄ sciēdū est q̄

Notandum.

phūs vtitur equiuoce noie prime sbe. ¶ Nam ali/
quādo vtitur isto pro ipsis noibus sbarum existium

Aristo. equoce vti sba.

extra aiam. sicut ibi: oīs sba videtur hoc aliquid si/
gnificare. ¶ Alio mō vtit̄ p ipsis substātijs exn̄tib°
extra aiam. vt ibi: substantia est que proprie principa
liter ⁊ maxime substare dicitur. Unde quando phi/
losophus dicit q̄ omnia alia aut de substantijs prin/
cipalibus dicuntur aut in substantijs eisdem sunt: vo
cat subiecta non quidem subsistentia realiter alijs s3
subiecta ppositionum. ¶ Unde sicut dicit Damasce
nus in logica sua capitulo .ix. dupliciter accipitur
subiectum. s. fm existentiam. ⁊ sic substantia singu/
laris existens extra animam est subiectum accn̄tiu3.
¶ Vel fm predicationē. ⁊ sic particulare est subie/
ctum ad vniuersale. ¶ Et illo secundo modo acci/
pit phūs sbm qn̄ dicit secundas substantias dici de
subiecto. ⁊ ita prime substantie non sunt subiecta rea
liter subsistētia secundis substātijs: sed sunt subiecta
per predicationem. ¶ Ex quo p3 q̄ qn̄q3 phs non
vocat secūdas substātias nisi noia: q3 dicit substātias
secūdas dici de substātijs primis tanq̄ de subiectis.
quod nō pōt esse nisi per p̄dicationē. ergo sba prima
in predicatione est subiectū ⁊ sba secūda est predica/
tum. sed nulla ppositio cōponit̄ ex substantijs extra
aiam. ergo illa substantia prima que est subiectū pro
positionis respectu secūde sbe non est substātia exn̄s
extra aiam. ¶ Propter qd̄ quādo dicit Aristoteles

Quō de structis p̄mis sb stantijs ⁊c̄.

q̄ destructis primis substātijs ⁊c̄. nō intendit de de/
structione reali ⁊ cōsistentia reali. sed intendit de de/
structione per predicationem. s. per ppōnem negati
uam sub hoc sensu. Quando esse existere non predi
catur de aliquo cōtento sub hoc cōi substantia q̄ tūc
esse existere vere negat̄ ab illo cōi: ⁊ ab accidentibus
pprijs: ⁊ proprietatibus illius cōis. nihil aliud inten
dēns nisi q̄ tales ɔsequētie sunt bone. Ille homo nō
est: ille hō nō est: ⁊ ille hō nō est: ⁊ sic de singulis. er/
go nullus hō est: ergo nullū risibile est. ⁊ ita de alijs.
¶ Si enim intelligeret de destructione reali falsum
diceret. q̄uis .n. nullus lapis esset adhuc hoc gen°:
lapis posset remanere ⁊ posset aliqs formare istā pro
positionē nullus homo est lapis. qd̄ nō pōt facere ni
si partes ppōnis essent. ⁊ per ɔn̄s hoc genus: lapis
esset tūc. ⁊ tn̄ de nullo affirmatiue predicaret̄ in pro
positione mere de inesse ⁊ mere de presenti.

¶ Cap. xliij. de pprietatib° sbe ⁊ q̄liter intelligant̄.

Viso q̄ ponunt̄ in linea p̄mētali p̄mē ti sbe videndum est de quibus/
dam pprietatibus substātie. Ponit aūt

P° pprietas sbe.

Aristo. vnā pprietatē in p̄mēto sbe quā
dicit esse cōem oī sbe. s. p̄me ⁊ secunde:
q̄ sba nō est in aliquo subiecto. ¶ Que si intelligat̄

Quō sb statis nō sit i sbo.

de sba p° exn̄te ex̄ aiam manifesta est. nulla .n. talis ē
in aliquo sbō. ¶ Si aūt intelligat̄ de substātijs p̄mis
⁊ secūdis que sunt noia sbaꝝ exn̄tiu3 ex̄ aiam: sic per
hanc ppōne3: sba non est in sbō: d3 intelligi illa ppō
que est actus signt̄us: de nullo noīe sbe pprie vel com
muni significatiue sumpto p̄dicatur esse in subiecto
sed remouet̄ a quolibet tali signtiue sumpto eē in sub
iecto. ¶ Vn̄ quelibet talis vera est. hō nō est in sbō:
aīal nō est in subiecto: sor. nō est in subiecto: ⁊ sic de
alijs. tn̄ si tales termini supponerēt p se ⁊ nō p suis
significatis vere posset dici q̄ sunt in subiecto. sicut
vere dr̄ q̄ sunt ptes ppōnū. ⁊ per ɔn̄s q̄ sunt vel con

Instantia.

ceptus vel voces vel scripture. ¶ Sed ɔ illud videt̄
Aristo.

Aristo. esse. Nam de secūdis substātijs ꝓcedit ꝙ di-
cuntur de subiecto ⁊ negat eas esse in subiecto. sed ac
cipiendo vniuoce sīm non plus cōpetit sibi vnū ꝙ̄
aliud. ¶ Dicendū est ꝙ philo. non vniuoce accipit.
nec hoc est necīum sed frequēter vtile est ꝓpter breui
tatem diffoꝛmiter accipe eundem terium. ¶ Unde ꝑ
tales ꝓpōnes nihil aliud intendit nisi ꝙ noīa commu
nia substantiarū predicant de primis substantijs. ⁊ tū
de eisdē eodem mō suppon̄tibus quo supponunt in
illis actibus exercitis nō verificatur esse in subiecto.
¶ Unde hec est vera: soꝛ. est aial: ⁊ tū de aiali eodē
mō supponēte quo supponit in illa: soꝛ. est aial: non
verificat esse in subiecto. qꝛ si sic supponat ly aial hec
erit falsa: aial est in subiecto. ¶ Scda ꝓprietas sbe
est ꝙ oibus substantijs secūdis ⁊ etiā differētijs ꝯue-
nit vniuoce predicari. Quis illa ꝓprietas nō ꝯueniat
primis substantijs. Sciendū est aūt ꝙ nihil ꝑ̄tur vni
uoce ꝓprie loquendo nisi ꝙ est cōmune ad multa vl
natum est significare multa. ⁊ ideo sbe prime que sūt
ꝓprie ⁊ non significantes multa nō ꝑ̄ntur vniuoce.
secunde aūt sbe significāt multa. hoc enim nomē ho
mo nō sigt̄ primo vnā nām cōmunē oibus hoibus
sicut multi errātes imaginant ꝫ sigt̄ prio oēs hoies
particulares sicut auctoritate Damasceni. prius ostē
sum est. ¶ Ille enim q primo imposuit hanc vocē
homo ad significandū: videns aliquē hoiem particu
larem instituit hanc vocem hō ad significandū illum
hoiem ⁊ q̄libet talem sbam qualis est hō ille. ¶ Un
de de cōi nā nō oportuit eū cogitare cum nō sit talis
nā cōis. non tū hec vox hō est equoca q̄uis signifi-
cet multos eque primo. qꝛ est signum subordinatū vni
ꝯceptui ⁊ non pluribꝰ in significādo illos hoies plu-
res eque prio. ¶ Tertia ꝓprietas assignat ꝙ prima
sba sigt̄ hoc aliqd: secunda autem sba significat qua
le qd. ¶ Et ex hac proprietate manifeste pꝫ ꝙ cum
significare hoc aliqd ⁊ quale qd non competat sub-
stantijs extra aiam existentibus sed tm̄ signis talium
sbarum: ꝙ sbe prime ⁊ secunde vocant signa ꝓpria ⁊
cōia sbarum extra aiam existentiū. quū ꝯcedendū est.
¶ Est autem aduertendū ꝙ significare hoc aliquid
non est aliud q̄ significare vnum ⁊ nō plura. ¶ Si
gnificare aūt quale qd est esse natum significare plu-
ra. ⁊ ideo qñ dicit Aristo. ꝙ substātie secūde signifi-
cant quale qd: non intēdit ꝙ secunde substātie sigt̄
aliquā qualitatē vel aliqd reale aduenīēs idiuiduo.
hoc enim simplr falsum est sicut patere potest ex ꝓ-
dictis. sed intendit ꝙ significat plura ⁊ nō vnum so-
lum. quod euidenter probatur ex litteris suis in predi
camentis. sicut pꝫ in expositiōe quā edidi. ¶ Quar-
ta ꝓprietas sbe est ꝙ substātie nihil est ꝯriū. ¶ Circa
quā sciendū est ꝙ ꝯrietas duplr accipit. Uno mō ꝓ
ꝯrietate quadā terioꝝ: illo modo quo dicimus albū
⁊ nigrum esse ꝯria. qꝛ impossibile est illos duos ter-
minos albū ⁊ nigrū de eodē ⁊ ꝓ eodē siꝉ verifica
ri. ¶ Aliter accipit pro quadā ꝯrietate rebus ꝯueniē
te ⁊ sic potest accipi tripliciter. s. stricte: large: ⁊ lar-
gissime. ¶ Stricte dicūtur ille res ꝯrie que in eodē
subiecto mutuo se expellunt ⁊ partibiliter in eodem
subiecto acquiruntur vel acqri possunt: saltē nāliter. ⁊

Solo nō vniuoce vtitur phs eē i sbo

2ª proprietas

Nihil ꝑ se ꝑ̄tur vniuocē nisi cōmune

Q3 terminus cōis nō sigt̄ nāꝫ cōem sꝫ singularia

Tertia ꝓprietas

Quid sigt̄e hoc aliquid

Quid sit sigt̄e q̄le qd

Quarta ꝓprietas

Contrarietas duplr vno mō Alr q3 ⁊ triplr

Stricta ꝯrietas ꝑ se expellentia ꝑtibꝰ ⁊ successiue acquisitio

illo modo nulla substantia ꝯriatur alteri. Large di
cunt ille res ꝯrie que mutuo se expellūt in eodē sbo
q̄uis nāliter partibiliter acqri non possunt in eodē
sbo primo. ⁊ sic forme sbales sunt ꝯrie: qꝛ mutuo se
expellunt in eadem mā. Largissime dicunt illa ꝯria
que cōponunt ex talibus ꝯrijs. ⁊ sic aer ⁊ ignis sunt
contraria: qꝛ cōponunt ex formis substātialibus con
trarijs. Secūdo modo loquēdo sbe est aliqd ꝯriū:
⁊ etiā tertio modo. sed primo mō sbe nihil est cōtra
riū. De primo mō loquitur phūs in predicamentis.
Aliter ꝟo loquit alibi de ꝯtrarijs. Quinta ꝓprietas
substātie est ꝙ sba nō suscipit magis ⁊ minus. que sic
intelligēda est ꝙ de nulla vna substātia numero pōt
ꝟificari aliqđ cōe de gn̄e sbe cū h aduerbio magis: ⁊
postea cū hoc aduerbio minus: nec ecōuerso. Un̄ nō
est possibile ꝙ ille due vel consimiles verificent suc-
cessiue: soꝛtes est magis homo nunc q̄ prius: soꝛtes
est minus animal nunc q̄ prius. Unde de nullo ter-
mino existente in predicamēto sbe potest aliquod ta
le predicatū verificari: hoc est magis homo vel hoc
est magis aial nunc q̄ prius: ⁊ hoc est minus animal
nunc q̄ prius: sicut de eodē albo contingit dicere ve
re: hoc est magis album nūc q̄ prius. ¶ Sexta pro-
prietas est. ꝙ substantia cū sit vna ⁊ eadem numero
est susceptiua contrarioꝝ successiue. sicut idem ho
mo numero est primo niger: ⁊ postea albꝰ. hec autē
ꝓprietas ita cōuenit substātie ꝙ nulli alij potest con
uenire sicut dicit Aristo. in ꝑdicamentis. Un̄ dicit
Aristo. ibidē sic. ¶ Maxime ꝟo substātie dr̄ esse pro
priū ꝙ cum sit vna ⁊ eadē numero sit susceptibilis
ꝯrioꝝ. ⁊ in alijs qdē nō habebit quod aliquis ꝓferat
quecūq nō sunt sbe ꝙ cum sit vnū nūo ⁊ idem sit su
sceptibile ꝯrioꝝ: vt cum coloꝛ sit vnum numero non
erit album ⁊ nigrū. neq actio aliqua cum sit vna ⁊
eadem erit praua ⁊ studiosa. similiter autē ⁊ in alijs
que nō sunt substātie. Substātia ꝟo cum sit vna ⁊ ea
dem numero capax ē contrarioꝝ: vt quidam ho-
mo cū sit vnus ⁊ idē aliqñ est niger: aliqñ est albus:
aliqñ calidus: aliqñ frigidus: aliqñ prauus ⁊ studio
sus. In nullis aūt alijs tale aliquid videt. Ex quo pꝫ
ꝙ intentio Aristo. fuit ꝙ suscipere realiter cōtraria
successiue soli substātie cōuenit ita ꝙ impossibile est
aliquid aliud a substātia recipere ꝯria. ¶ Ex quo tā
q̄ ex principio sequunt duo esse de mēte Arist. siue
sm̄ veritatē sint vera siue falsa. Primū est. ꝙ de mē
te Aristo. non est ꝙ quātitas sit quoddā accīs reali
ter distinctum a substātia inherens realiter illi ⁊ rea-
liter existens subiectū qualitatum coꝛporalium. sicut
multi moderni dicunt. Si enim ita esset sequit neces
sario ꝙ aliquid aliud a sba existens vnū ⁊ idem nu-
mero esset susceptiuū contrarioꝝ per propꝛiam mu
tationē: qꝛ illa quātitas reciperet primo vnam qualita
tem contrariā ⁊ postea aliam. imo imediatius reci-
piet contraria ⁊ prius q̄ substātia. cum substantia sm̄
eos non sit subiectū immediatum qualitatū contra
riarū sed mediatum. nec per consequens suscipit cō
traria nisi mediante quantitate. ¶ Aliud sequitur
esse de mente Aristotelis: ꝙ nullum accidens est
subiectum alterius accidentis: saltem accidentis

Large q̄ ñ ptibilr acqruntur.

Largissime ꝑ cōpositia ex ꝯrijs.

Quo sbe ē aliqd ꝯriū

Quinta ꝓprietas

Quō sba ñ suscipiat magis ⁊ minus.

Sexta ꝓprietas

Quō sba ē susceptiua ꝯrioꝝ.

Duo corª seq ex Ari.

ꝙ quātitas nō ē distāta ⁊c.

habentia ꝯ̃rium. si enim sic esset: aliud a sb̃a susciperet
Q̃ȝ intellect⁹ ⁊ voluntas non sint accidentia
ꝯria successiue. ¶ Ex quo seq̃t q̄ est ex mente phy-
losophi dicere q̄ intellectus ⁊ voluntas sunt quedā
accidentia ipsius aie intellectiue: in qbus primo reci
piuntur intẽtiões ⁊ volitiões: ⁊ tales actus ⁊ habit⁹.
¶ Et eodem mõ potentie sensitiue f̃m eum nõ sunt
Idē de sensib⁹
quedā accidentia recipiẽtia aliq̃ alia accidẽtia. ¶ Se
quitur etiā scd̃m eum q̄ relatiões nõ sunt quedā res
Idē de r[e]lonib⁹
distincte realiter a sb̃a realiter existentes in quantitate
⁊ qualitate que sunt accidẽtia realiter existẽtia in sb̃a.
¶ Unde intentio Aristo. est q̄ oẽ accidens est ime-
diate existens in sb̃a ita q̄ inter sb̃am ⁊ quodcūq; ac-
cidens suū nihil est mediū in ratione subiecti. ¶ Uñ
Ari. vt magis explicaret intẽtionē suā ꝓpter dubiorꝫ
remotionem obijcit ꝯ̃ seipsum ꝑ orationē ⁊ opinio-
nem: que nõ sunt sb̃e ⁊ tñ videntur recipe ꝯria. Eadē
enim oratio est prio vera ⁊ postea falsa. ¶ Et soluēs
dicit q̄ si gͦ hoc suscipiat tñ in mõ suscipiẽdi differt.
¶ Nam q̄ sunt in substãtijs ipsa mutata sunt suscepti
ua ꝯriorꝫ: frigidū enim de calido factum mutatū ⁊ al
teratū est ⁊ nigrū ex albo: ⁊ studiosum ex prauo. silr
aũt ⁊ in alijs vnumquodq; mutationē suscipiēs su-
sceptibile est ꝯriorꝫ. ¶ Oratio aũt ⁊ opinio ista que-
dam imobilia oĩno ꝑseuerant. ¶ Cū vero res moue
tur ꝯ̃rium fit circa eam. vt q̄ sedeat aliqs: oratio ve-
ro ꝑmanet eadē: cum vero res fuerit mota aliqñ qdē
vera aliqñ vero falsa fit. ¶ Silr aũt fit in opinione.
qua ꝑꝑ sb̃e tñmodo est ꝓpriū. q̄ f̃m sui mutationeȝ
sit susceptibilis ꝯriorꝫ. ¶ Ex solutiõe illa pȝ q̄ nihil
aliud a sb̃a põt moueri ab vno ꝯriorum ad reliquū.
¶ Quod tñ falsuȝ eēt si quãtitas esset imediatū sb̃m
qualitati ⁊ differret realiter a sb̃a. ¶ Et ideo q̄ oõ
est vera aliqñ ⁊ aliqñ falsa hoc nõ est qr illa oõ mu-
tatur ⁊ aliqñ recipit realiter veritatē aliqñ falsitateȝ.
sed hoc est ꝑꝑ mutationē alicuius sb̃e saltē localem.
¶ Unde ad euidentiā solutiõis sciendū est q̄ tã hoc
Susci pere ⁊ ꝯria eq̃uoce accipi
nomen ꝯria: q̃ȝ hoc verbū suscipe: accipiunt equoce:
Uñ hoc nomen: ꝯria: sicut dictū est prius dupl̃r acci
pitur ad pñs. Nam vno mõ verificat de aliqbus ter-
minis ꝓ ipsis reb⁹ extra. sicut dicimus q̄ albedo ⁊ ni
gredo sunt ꝯria. ¶ Aliter accipit vt verificat de aliq
Cōtraria pro terĩs dupliciter
bus ꝓ terĩs. sicut dicim⁹ q̄ isti teri: albuȝ: nigrū: sunt
ꝯria. Uñ dicimus q̄ de eodē terĩo particulariter sum
pto pñt verificari ꝯria dicendo: hõ est alb⁹: hõ est ni-
ger. Quod nõ põt verificari nisi de terĩs tñ. Et ꝯria
illo modo dicta dupl̃r accipi pñt. s. stricte. ⁊ tunc di-
cuntur ꝯria qr sig̃nt res ꝯrias. ¶ Aliter large ⁊ tunc
dicunt illa ꝯria que nõ pñt de eodē ⁊ pro eodē simul
Suscipere dupliciter
verificari sed successiue. Silr suscipe dupl̃r accipitur
s. ꝑ realem inexistentiā. vel ꝑ ꝑdiõnem. ¶ Accipiē-
do ꝯria primo mõ ⁊ suscipe primo modo: oõ nul-
Quõ oõ suscipit cōtraria.
lo mõ suscipit ꝯria. sed accipiendo ꝯria secundo mõ
s. pro terĩs: ⁊ hoc large: ⁊ suscipe secundo modo: sic
oratio suscipit ꝯria: hoc est dicere: oõ non suscipit in
se tanq̃ȝ in subiecto aliqua ꝯria: sed de oõne ꝑdicant
ꝯria successiue: nõ qdem ꝯria que sunt res ꝯrie mu-
tuo se expellentes: sed teri q̄ non pñt de eodeȝ ⁊ pro
eodem sil̃ verificari sed bene successiue. Substantia
aũt suscipit realiter ꝑ inherentiā ꝯria in se tanquã in

subiecto. ⁊ hoc est qd̃ subdit Aristo. si gͦ ⁊ hoc reci
piat opinionem. s. oõnem dicēs esse susceptibilia ꝯ̃
riorꝫ. s. ꝑ realem inherentiā nõ est verꝫ: qr oõ non re
cipit real̃r ꝯria. Et subdit. Oratio nãq; ⁊ opinio su-
sceptibilis ꝯriorꝫ esse dicuntur ꝑ ꝑdiõnem. s. nõ in eo
q̄ ipsa aliquod ꝯriorꝫ suscipiat: supple ꝑ realem inhe
rentiã: sed in eo q̄ circa alterū aliqua passio facta sit.
nam in eo q̄ res est vel non est dr̃ oratio vera vel fal
sa. non in eo q̄ capsibilis sit ꝯriorꝫ. silr autem oratio
neq; opinio mouet. ¶ Uult dicere. q̄ quãuis illa ꝯ-
ria: verum: falsum: successiue verificẽtur de eadē ora
tione: sicut illa oõ tu sedes manens eadem numero
est primo vera ⁊ postea falsa: tñ illa oõ nõ recipit ꝯ-
ria realiter: qr ꝑ hoc q̄ illa oratio est vera vel falsa ni-
hil est realiter in oõne illa magis q̃ȝ prius fuit. sed
ex hoc ꝑcise dr̃ falsa nunc ⁊ nõ prius: qr nunc sig̃t ali
ter eē a parte rei q̃ȝ est. ⁊ prius significauit a parte rei
ita esse sicut fuit. vnde nunc sig̃t te sedere ⁊ tu non se
des. ⁊ ideo est falsa ⁊ prius fuit vera: qr prius sedisti.
⁊ ita fuit sicut illa sig̃t. ⁊ tñ illa oratio nihil recipit in
se. nec mutatur in aliquo. ¶ Propter quod subdit
Aristo. qua ꝑꝑ non erant susceptibilia ꝯriorum cuȝ
nulla in eis passio fiat siue facta sit. ¶ Ex isto ꝓcessu
Ueritas ⁊ falsitas nõ sunt res realẽs
euidenter pȝ q̄ de intentiõe sua nõ est q̄ veritas ⁊ fal
sitas ꝓpõnuȝ sit quedā qualitas ꝓpõnū inherens eis.
si enim ita esset sequeret q̄ illa ꝓpõ que aliqñ est vera
aliqñ falsa susciperet ꝯria. ¶ Et sequeretur etiā q̄ qñ-
cunq; aliqd moueretur ⁊ postea qesceret q̄ vna qualitas
noua esset in oĩa cuiuslibet formantis talem ꝓpõneȝ:
hoc moueretur ⁊ alia deꝑderet. ¶ Immo seq̃tur q̄
ꝓpositio scripta vere alteraretur ꝑ hoc q̄ musca vo
lat. que oĩa sunt absurda ⁊ simpliciter falsa. ¶ Im-
mo videtur q̄ in theologia esset heresis manifesta.
Nam si veritas ⁊ falsitas ꝓpõnum sunt tales qualita-
tes ꝓpõnum: sicut albedo ⁊ nigredo sunt qualitates
corporales: tunc qñcunq; aliqua veritas erit hec erit
vera: hec veritas est. sicut qñcūq; albedo erit hec erit
vera hec albedo est. Et eodem modo de qualibȝ fal
sitate. Tunc accipiendo falsitateȝ istius ꝓpositionis:
deus de nouo aliquid creat: ꝑ illam opinionē est vna
qualitas propositiõis inherens sibi ⁊ ꝑ cõsequens est
alia res a deo. Tunc quero aut ista res potest creari a
deo vel non potest: si non ergo est aliqd aliud a deo
quod a deo creari non potest. quod est ꝯ̃ euangelistā
Ioãnem dicẽtem prio. ca. Omnia ꝑ ipsum facta sũt
⁊ sine ipso factum est nihil. Si potest creari a deo de
Ioan. prio. c.
nouo: ponatur in esse. tunc erit hec vera: hec falsitas
de nouo creatur ⁊ ⁊ si hec falsitas de nouo creatur a
deo ergo aliquid creatur de deo. ⁊ vltra ergo hec est
vera aliquid creatur de nouo a deo. pȝ ergo q̄ falsi-
tas non est qualitas talis propositiõis. Quid ergo est
Quid ergo est ṽitas vl̃ falsitas
veritas vel falsitas. Dico q̄ Aristo. diceret q̄ veritas
⁊ falsitas ꝓpositionū non sunt distincte realiter a pro
positione vera vel falsa. ⁊ ideo nisi illa abstracta ve-
Falsitas creat a deo an sit possibilis.
ritas ⁊ falsitas icludãt aliqua syncathegoreumata vel
aliquas dictiones equalentes hec est ꝯcedenda: veri-
tas est ꝓpositio vera: falsitas est ꝓpositio falsa: falsitas
erit veritas. ¶ Sed nunqd argumētū ꝓcedens pro-
cedit eque ꝯ̃ hunc modum ponendi veritatē ⁊ falsi-
tatem.

tatem sicut contra priorem. Dicendū ꝙ non. q2 posito ꝙ hec esset vera: veritas est propositio vera: ⁊ falsitas est ꝓpositio falsa: quecunq3 hec falsitas erit hec erit vera: falsitas est propositio falsa. ⁊ concedendu3 esset ꝙ hec falsitas istius propositionis: deus creat de nouo aliquid: potest a deo creari de nouo. hec tn̄ est impossibilis: hec falsitas creat a deo: sicut hec est vera: album potest esse nigrū: hec tn̄ est falsa ⁊ impossibilis: album est nigru3. ¶ Et ratio quare hec opinio potest sic dicere ⁊ nō precedens: est ista q2 hec opinio habet dicere illa noīa veritas ⁊ falsitas non sunt noīa simpliciter absoluta sed ꝯnotatiua. prior autem habet dicere ꝙ sunt mere absoluta sicut albedo ⁊ nigredo calor ⁊ frigus. ¶ Secunda autem opinio est de mente Aristote. sicut de opinione sua est ꝙ nulla res realiter ꝑ inherentiam suscipit queciq3 cōtraria nisi sola substātia. Unde in fine capituli de substātia concludit quare propriū substantie est cum sit vna ⁊ eadem numero ſm sui mutationem susceptibilem esse ꝯtrioꝝ. Et de substantia quidem hec dicta sufficiant.

¶ Cap. xliiij. de q̄titate an sit distincta a substantia ⁊ qualitate vbi diffuse quid tenendum sit declaratur.

Sequitur autem disserē nūc de predicamento quātitatis. ¶ Circa quod primo sciēdum ꝙ hoc cōmune: quantitas: est intentio anime habēs sub se multa contenta ordinata ſm superius ⁊ inferius. Et quia ponitur

Quid moderniō quātitate in genere sentiant

cōmuniter a modernis ꝙ quelibet quantitas est quedam res distincta realiter ⁊ totaliter a substātia ⁊ qualitate. Ut quantitas continua est vnum accidēs medium inter substantiā ⁊ qualitatem. que ponitur esse subiectiue in substātia ⁊ esse subiectum qualitatum. Similiter ponitur ꝙ quantitas discreta est quedam res distincta a substantijs ⁊ qualitatibus. ⁊ idem ponitur de loco ⁊ tempore. ¶ Ideo prio de ista opinione scrutandum est. Uolo igitur primo ostendere ꝙ illa opinio est contra mentem Aristote. Secundo ponam aliquas rationes cōtra eam. Tertio recitabo opinionem contrariam que mihi videtur esse de mente Aristote. siue sit vera siue falsa: siue catholica siue heretica.

Tres articuli declarādi

Prim⁹ or. p^m arg^m

¶ Quod autē illa opinio sit contra mentē Aristote. ostensu3 est in capitulo precedenti. q2 ſm eum: sicut dictum est: sibi nullum accidens distinctum realiter a substātia est susceptiuū contrariorum ꝑ sui mutationem. Si autē quantitas esset subiectum accidentis ⁊ subiectū qualitatum: manifestu3 est ꝙ mutaretur in recipiēdo qualitatem. ⁊ ita ꝑ mutationem sui reciperet in se contraria. quod est contra mētem Aristote. ¶ Item de mente Aristo. est quarto phys. ꝙ aer potest condēsari sine mutatiōe omnium qualitatum vel aliquarū. vnde quādo aer condēsatur non oportet ꝙ ꝑdat aliquam qualitatē vel saltem non oportet ꝙ amittat omnē qualitatē quam habuit prius. ¶ Ex quo arguo sic. quādo aer condēsatur aut manet tota quantitas precedens ⁊ precise illa que prius: aut non. si sic. ergo eadē quantitas est nūc minor q̄ prius: ⁊ hoc solū q2 partes quantitatis propinque sibi iacent nunc q̄ prius. ergo cū partes substantie sunt eodem modo propinque iacentes nunc q̄ prius: ⁊ ꝓpter aliud nō ponitur quātitas: videtur quantitas esse sup̄flua. Si autē non manet tota quātitas que prius. ergo aliqua pars deꝑditur. ⁊ cu3 ad corruptionem subiecti corrūpatur accidens eius: sequitur ꝙ nō omnis qualitas manet. quod est contra Aristotelem. ¶ Item de mente Aristote. est ꝙ omne accidēs est in aliquo subiecto primo: ita ꝙ si sit accidens partibile vna eius pars est in vna parte subiecti ⁊ alia in alia parte subiecti. sicut tota albedo est in toto corpore ⁊ vna pars albedinis in vna parte corporis ⁊ alia in alia. Et si sit accidēs indiuisibile est in aliquo subiecto īdiuisibili primo. ¶ Ex quo arguo sic. ꝙ punctus nō est alia res a linea: nec linea est alia res a sup̄ficie: nec superficies alia res a corpore. ⁊ eadem ratione corpus nō est alia res a substantia ⁊ qualitate ſm eum. ¶ Quod autē ex predicto principio sequatur ꝙ punctus nō est alia res a linea: probo sic. quia si punctus esset accidens absolutum distinctum a substantia: erit in aliquo subiecto primo. aut ergo in substantia: aut in linea. Non in substantia. q2 aut in substantia diuisibili aut indiuisibili. ¶ Nō primū quia tunc pars esset in parte: ⁊ ita punctus esset accidens diuisibile quod ipsi negant. Nec contingit dare secundum. q2 ſm Aristo. in genere substantie nō est nisi materia forma ⁊ compositum quorum quodlibet ſm eum est diuisibile. sic ergo punctus non est accidens indiuisibile existēs subiectiue in aliqua substantia tanq̄ in subiecto primo. Nec est in linea nec in parte linee tanq̄ in subiecto primo. q2 linea ⁊ quelibet pars linee est diuisibilis. ⁊ ꝑ cōsequens non est subiectum primū accidentis indiuisibilis. Sic ergo patet ꝙ de mente Aristote. est ꝙ punctus nō est accidens indiuisibile absolutum distinctum realiter a linea. Et eadem ratione nec linea est accidēs indiuisibile ſm latitudinem distinctū realiter a sup̄ficie. Eadem rōne nec sup̄ficies est accidens indiuisibile ſm profunditatē realiter distinctū a corpore. Et Aristo. non plus ponit corpus quod est quantitas esse distinctum realiter a substantia q̄ ponit lineā ⁊ sup̄ficiem distingui a corpore.

Nō pūctus nō est distictus a linea nec linea a sup̄ficie nec ipsa a corpe

¶ Propter quod mihi videtur ꝙ de intentione Aristote. est ꝙ quātitas nō est res absoluta realiter ⁊ totaliter distincta a corpore. Et ideo contra illas cōmunes opiniones modernorū intendo aliquas rationes recitare siue cōcludant siue nō. valeant quō valere possunt. Unde arguo sic.

Auctoris opiō

¶ Primo. Omnē rem absolutam priorem alia potest deus conseruare sine mutatione locali eiusdem ⁊ rem posteriorem destruere cum ergo ſm cōmunem opinionem hoc lignum sit quedam substātia habēs partes quarum vna est sub parte quātitatis inherendo toti: ⁊ alia pars substātie ligni est sub alia parte quantitatis: ⁊ illa substantialis res sit prior natura illa quantitate inherente sibi: poterit deus sine motatione locali illius substantie conseruare eam ⁊ destruere illa3 quantitate3. ¶ Quod si sit possibile ponatur inesse. Quo facto: quero an illa substantia habet partem distantem a parte aut non. Si sic: ergo est quanta sine quantitate addita ⁊ ꝑ ꝯsequens sup̄flua illa quanti

Arg^s ꝯ cōem opionē primo

tas. Si nõ habet partem distantẽ a parte. prius dista
bant ille partes. ergo sunt mutate localiter. quod est
2° ꝯ hypotesim. ¶ Item oẽ quod ꝑ seipsum ⁊ ꝑ partes
suas intrinsecas est presens alicui quãto: ita ꝙ totũ
est pñs toti ⁊ partes partibus: ꝑ semetipsum ⁊ ꝑ par-
tes suas intrinsecas habet partẽ distantem a parte: oẽ
inquam tale ꝑ se ⁊ ꝑ partes suas est quantũ: sed sub-
stantia mĩlis ꝑ seipsam ⁊ partes suas est presens ali-
cui toti quanto saltẽ illi quantitati informanti eam. si
sit talis quantitas informans eam. ergo ꝑ seipsam ⁊
partes suas hꝫ partes situaliter distantẽ a parte igitur
3° ꝑ seipsam ⁊ partes suas est quanta. ¶ Item ꝙ quã-
titas non sit tale accidẽs medium inter substãtiam ⁊
qualitatẽ que sit subiectuꝫ qualitatũ potest probari ꝑ
De sa sacramentũ altaris. ¶ Quia si sic. qualitates rema-
cramẽto nentes in sacramẽto altaris essent in quantitate sub-
altaris iectiue. quod falsum est vt multis videt. igitur ⁊ an-
Magist tecedens. falsitatẽ ꝯsequentis probo. qꝛ tunc ille qua
sẽtiaruꝫ litates non essent ꝑ se subsistentes. quod est ꝯ magi-
strum sententiaꝝ libro. 4°. distinctione. xx. capitulo
pͥmo q loquens de sapore colore ⁊ hmõi qualitati-
bus dicit ꝙ talia accidẽtia sunt ibi subsistẽtia ꝑ se. Si-
militer si quantitas esset subiectũ illarum qualitatuꝫ:
illa quãtitas vere esset ponderosa: alba: ⁊ sapida. sed
consequens est contra glosam distinctionis non sup
illud capitulũ. Si ꝑ negligentiam. vbi dicit glosa ꝙ
ponderositas remanet ibi cum alijs accidentibus: ⁊
tñ nihil est ibi ponderosuꝫ. ¶ Iste rõnes probant ꝙ
quantitas longa lata ⁊ profunda nõ est res distincta a
substãtia ⁊ qualitate. Quod autẽ linea non sit res di-
stincta a supficie probo sic. qꝛ si linea sit aliqua res ta
lis cõtinuans supficies ad inuicem: diuidatur illa sup
ficies. qua diuisa: quero aut est aliqua linea noua: aut
soluꝫ illa prior manet. Si est aliqua linea noua: erũt
infinite noue. qꝛ diuiso corpore erunt infinite supfi-
cies habentes infinitas lineas. ergo diuisa superficie
infinita puncta terminãtia infinitas lineas. ¶ Si nul
la sit linea noua. ergo solum remanet linea que pre-
fuit. ⁊ nõ magis cum vna parte supficiei ꝙ̃ cum alia.
ergo vel remanebit ꝑ se: vel remanebit in distictis lo
cis cum vtraqꝫ supficie. quorum vtrunqꝫ est absur-
4° dum. ergo ⁊ illud ex quo seqꝉ. ¶ Itẽ si linea sit alia
res a supficie ⁊ punctus a linea. ergo deus poterit cõ
seruare lineam ⁊ destruere punctũ. quo facto: quero
aut linea est finita aut infinita. ¶ Non infinita: mani
Cõfir. festũ ẽ: ergo finita. ⁊ tñ sine pũcto. ergo frustra poni
tur punctus: terminãs lineã. ¶ Similiter. deus pos-
set cõseruare lineam ⁊ destruere omnia puncta. quo
facto: adhuc linea esset linea. ⁊ ꝑ ꝯsequens ꝙ̃titas: ⁊
non quantitas discreta. ergo quãtitas continua. ergo
vere esset cõtinua ꝙ̃uis nõ esset aliqua alia res a par-
tibus linee copulans partes ad inuicẽ. ¶ Frustra er-
go ponuntur talia puncta distincta a linea. ¶ Eadẽ
Alia ratione frustra ponunt linee distincte a supficiebus.
opinio ⁊ eadeꝫ ratiõe supficies distincte a corporibus. ¶ Iõ
quã au est alia opinio que mihi videtur de mente Aristotē.
tor dicit siue sit heretica: siue catholica quam volo nunc reci
esse tare ꝙ̃uis nollim eam asserere. ⁊ ideo qꝛ istã opinio-
Aristo. nem posui quã scripsi sup philosophiã nõ scripsit eaꝫ

tanꝙ̃ meã sed tanꝙ̃ Aristo. sue positioni magis con
sonam vt mihi videtur. ⁊ eodẽ modo sine assertione
nunc recitabo eam. ¶ Est igit illa opinio quã multi
catholici ponunt ⁊ theologi tenent ⁊ tenuerũt. ꝙ. s.
nulla ꝙ̃titas est realiter distincta a sbã ⁊ qualitate. si-
ue tales ppositiões: sbã est ꝙ̃titas: ꝙ̃titas est qualitas:
sint concedẽde siue nõ. ¶ Et de ꝙ̃titate quomodo
dr̃ ꝯtinua tenetur ꝑ hunc modum. ꝙ. s. ꝙ̃titas con- Quõ
tinua ꝑmanens nihil aliud est nisi res vna hñs partẽ ꝙ̃titas
distantem situaliter a parte. ita ꝙ ly ꝙ̃titas ꝯtinua ꝑ- ponitur
manens: ⁊ illa oratio: equalent in significãdo. ⁊ sunt ꝯtinua
termini ꝯuertibiles nisi aliqs modus syncathegore-
maticus vel aliqua determinatio inclusa equalenter
impediat cõuertibilitatem ⁊ ꝑdicationem vnius de alio.
¶ Et ideo cum sbã habeat partem situaliter distan-
tem a parte: ⁊ similr̃ qualitas: aliqua ꝙ̃titas non erit
alia res a sbã ⁊ qualitate. ¶ Nec videtur multũ con
sonum theologie dicere ꝙ deus non possit facere il-
las partes substãtie distare situaliter nisi aliã rem ab-
solutam ꝯiungat eisdem. Quod si potest facere vere
illa sbã habebit partem distantem a parte sine re ab-
soluta addita eis. ⁊ per ꝯñs erit ꝙ̃ta sine re de nouo
addita. ¶ Et idem argu͂ põt fieri de qualitate. ⁊ ideo
cum substãtia possit esse ꝙ̃ta sine ꝙ̃titate que sit alia
res: ⁊ similiter qualitas: talis res media inter sbãm ⁊
qualitatem videtur oĩno supflua. ¶ Propter quod
dicunt ꝙ nulla ꝙ̃titas est alia a sbã ⁊ qualitate. sicut
nulla res est habens partem distantem situalr̃ a par- Quid
te nisi sbã vel qualitas. ¶ Unde de sacramento alta- ꝺ sacꝛo
ris dicunt ꝙ post ꝯsecrationẽ corporis christi ꝙ vna altaris
ꝙ̃titas que precessit erat eadem realiter cum sbã pa-
nis ⁊ illa non manet. sed preter illam manet vna ꝙ̃-
titas que est eadem cum qualitate. in qua tñ ꝙ̃titate
non est aliqua qualitas subiectiue sed oĩa accidentia
remanentia post consecrationẽ remanent simul cuꝫ
corpore christi sine omni subiecto qꝛ sunt ꝑ se subsi-
stentia. ¶ Sic ergo dicunt de ꝙ̃titate ꝯtinua. ¶ De Posi-
ꝙ̃titate autem discreta dicũt ꝙ numerus nihil aliud tio ꝺ ꝙ̃
est ꝙ̃ res numerate. ¶ Unde dicũt ꝙ sicut vnitas nõ titate di
est accidens additum rei que est vna. ita numerus nõ screta
est aliquod accidens additum rebus que sunt nume
rate. ¶ Quod aũt vnitas nõ sit accidens additũ rei Qꝺ vni
que est vna. potest sic ostendi. Quia si sit accidẽs se- tas non
cundum oẽs opꝫ ꝙ sit accidẽs absolutum vel respe ẽ accñs
ctiuum. sed nõ est accidens respectiuum. qꝛ nullum additũ
terium realem habere potest. ¶ Unde ad hoc ꝙ ali vni
qd sit vnum nõ opꝫ ꝙ sit alicuius vnũ: nec ꝙ sit ali-
cui vnuꝫ: ⁊ sic de alijs casibus sub qbus dr̃ aliqd ad
aliud. Nec est accidens absolutũ. qꝛ tũc vel esset qua
litas. quod pꝫ esse falsum. vel quãtitas: ⁊ tunc vel cõ
tinua: vel discreta. quorum vtrunqꝫ pꝫ esse falsum.
Relinqtur ergo ꝙ vnitas non est aliqꝺ accidens rea
liter distinctum ab vno additũ sibi. ⁊ eadem ratione De lo
nec numerus erit accidens additum rebus numera- co ⁊ tẽ-
tis. ¶ De loco etiã ⁊ tẽpore dicũt ꝙ nõ sunt res alie pore
sed hoc in li°. phy. tractatum est. ¶ De oratione di- De ora
cunt ꝙ nõ est nisi voces prolate. ¶ Istis visis habẽt tione
positores huius opinionis ponere ꝙ punctus: linea: Poĩ ꝙ̃
supficies: corpus: ⁊ numerus non sunt res totaliter ⁊ ponat

realiter

realiter distincte nec iter se nec a sba ⁊ qlitate. ¶ Ue/
rumtñ scđm eos nõ obstante idẽptitate oium illoꝝ q̃
importantur: oia illa ꝑbilia sunt distincte spẽs q̃titatis.
Ly hõ ⁊ ly ho mines idem sigñt tis. ¶ Aliqua eni ꝑbilia hñt eadem penitus significa
ta. ⁊ tñ in tantũ distinguunt ꝙ ꝑtio vnius de alio est
impossibilis: sicut isti termini homo ⁊ hões idez si/
gnificãt ⁊ tñ hec est impossibilis: homo est hões. ita
est in ꝓposito: ꝙ lz ista easdem res significent: tñ sũt
distincte species ⁊ distincta predicabilia.

¶ Cap. xlv. vbi obijcitur cõtra op. propriam ⁊ sol/
uit multas ⁊ plures auctoritates glosando aperit de/
terminat op. quam putat philosophi.

p° ar° Ut autem magis pateat intentio
sic opinantiũ ponẽde
sunt alique obiectiones ꝓpter quas videt
ꝙ predicta opinio sit ꝯ mentẽ Aristo. ⁊
suoꝝ sequatiũ. primo videt phi. oppositũ
dicere in li° ꝑmentoꝝ. vbi dicit ꝙ album nõ est q̃tũ
nisi p accidens. si tñ qualitas esset quantitas. album
2° esset quãtum p se: imo esset p se quãtitas. ¶ Itẽ. 5°.
meta. videtur dicere idem p hunc modũ dicens. sm
ꝗ̃ accidens dictoꝝ q̃torum: hec qdem sic dicunt si
cut dictũ est ꝙ musicũ est q̃tũ. ⁊ albũ est q̃tũ. qz p se
qdem q̃tum est cui insunt. ¶ Ex quo seqitur ꝙ albũ
inest alicui quod est q̃tum per se ⁊ album est tantuz
3° q̃tum per illud. ¶ Item ibidem alia dicuntur sm
se quanta. alia sm accñs. vt linea quantuz aliqd sm
4° se est: musicũ vero sm accñs. ¶ Item Ari. in pre/
dicamentis ponit ꝙ alique sunt q̃titates hñtes posi/
tionem quaꝝ partes copulant ad aliquẽ terium com
munez. sicut partes linee ad punctũ: partes superficiei
ad lineaz: ⁊ partes corporis ad superficiem: sed partes
alicuius totius nõ copulant ad aliquã partẽ eiusdez
totius. ergo punctus distinguit a linea: ⁊ linea a super
5° cie: ⁊ superficies a corpore. ¶ Itẽ in li. posterioꝝ dicit
ꝙ punct° est indiuisibilis. ꝙ nõ cõpetit linee nec super
6° ficiei. ¶ Item vult ꝙ vnitas sit indiuisibilis. ⁊ p ꝯñs
nõ est linea nec superficies nec corpus. ergo est aliquid
7° preter numeꝝ qz vnitas non est numerus. ¶ Itẽ pri
mo physicoꝝ phi. ꝯ pmenidem ⁊ mellissum ꝓbans
plura esse dicit. si sba ⁊ quantitas sunt: duo sunt ⁊ nõ
vnũ. qđ nõ esset si sba esset quantitas. ¶ Sed istis nõ
obstantibus mihi videt ꝙ predicta opinio seqtur ex
Decisio Ari. eq uoce vti tur ly p se ⁊ ly p accidẽs principijs Aristo. siue sit vera siue falsa. ¶ Est tñ in
telligendũ primo ꝙ phi. in diuersis locis equoce vti
tur istis vocabulis: p se: ⁊ p accidens. Quantũ aũt ad
ꝑsens sufficit Ari. in locis allegatis non accipe p se ⁊
p accidẽs ita gñaliter sicut accipit primo posterioꝝ.
Quo accipit ad ꝑñs ly per se sed illã ꝓpõnem dicit esse p se: que vera est ⁊ sitr cum
hoc ꝑtum nihil cõnotat quin aliqd cõsimile cõsimili
mõ significandi ꝯnotatur p sbm. ita ꝙ euidentẽ ꝯdi
ctionem includit illã ꝓpõnem esse falsam simul cum
veritate prepõnis enũciãtis esse de subiecto. vel ꝓpõ
nem p se veraz vocat illam precise in qua predicatur
Ad in stantias pars diffinitionis de diffinito vel diffinitio de diffini/
to: vel idem de se: vel synonimũ de synonimo. Aliã
Ad pri mam aucto. autẽ ꝓpositionẽ vocat p accidens. Et p istud pz ad il
las instãtias. ¶ Qñ enim philo. dicit ꝙ albuz nõ est
quantũ nisi p accidẽs: intendit dicere ꝙ hec est p ac/
cidens: album est quantũ: ꝓpter hoc ꝙ hoc predica/
tum: quãtũ: cõnotat vel signat partez distare a parte:
hoc aũt subiectũ: albũ: nihil tale significat. ꝓpter qđ
hoc predicatũ: quantuz: nõ dz poni in diffinitiõe albi
nec ecõuerso. cũ hoc tñ stat ꝙ album vere ⁊ realiter
sit quantũ ⁊ similiter ꝙ sit vere quãtitas. ¶ Unde phi.
non plus intendit ꝙ album est quantũ q̃ ꝙ albũ est
quãtitas. sicut ergo vere ⁊ realiter albũ est quãtũ quã
uis p accidens. ita vere ⁊ realiter secũdũ intẽtionem
phi. albuz est quãtitas: quãuis p accidens. ¶ Quod
autẽ hec sit intentio Aristote. patet vbi primo. Unde
postquã enumerauit species quãtitatis ⁊ differentias
earũ dicit sic. ¶ Proprie ãt quãtitates sunt hec sole
quas dicimus. alia aũt oia sm accidens. ad hec autez
aspicientes ⁊ alia dicimus quãtitates esse vt multum
album dicimus eo ꝙ superficies multa sit. ¶ Ex quo
pz ꝙ de alijs ab illis ibi numeratis vere dicit hoc pre
dicabile: quãtitas: vt album vere dicit quantitas: quã
uis non p se sed p accidens. ¶ Unde dicit ad hec aspi/
cientes ⁊ alia dicimus quãtitates esse. igit de alijs di/
citur hoc nomen quãtitas quãuis nõ p se sed p acci/
dens. ¶ De illis autem dr proprie ⁊ p se. qz hoc pre
dicabile: quantitas: ponitur in diffõne eoruz. non sic
aũt ponitur in diffinitione albi nec musici: nec hõis:
nec lapidis. ¶ Unde sciendũ est ꝙ nunquã philo. facit
distinctionẽ quantũ ad significationez inter illa duo
noia quoꝝ vnum est abstractũ ⁊ aliud concretũ: quã
tum: ⁊ quantitas: sed quicqd concedit de vno hoc cõ
cedit de reliquo ⁊ indifferenter ponit vnũ vel aliud.
Unde apud eũ sunt synonima: nisi forte abstractũ inclu
dat aliquod syncathegoreuma vel aliq̃ aliã dictionẽ Quãti tas ⁊ q̃ tũ syno nima apud phy.
equalentem. ¶ Per idem pz ad secundã auctez ꝙ
qñ dr ꝙ album ⁊ musicum dicũtur quãta p accidẽs
intelligitur ꝙ ille ꝓpositiões album est quantũ ⁊ mu/
sicum est quantũ ⁊ cõsimiles nõ sunt p se: ita ꝙ in eis
ꝑdicetur pars diffinitiõis de diffinito. ¶ Et cũ dicit
ꝙ sunt quanta p illud cui insunt: nõ accipit inesse per Ad se cundaz aucto.
realẽ inexistentiã sed p ꝑdicationẽ. ¶ Unde hec nõ est
vera: albũ est quantũ: nisi qz superficies que ꝑdicat de
albo est quanta. ¶ Et ꝓpterea qz albuz ꝑdicat de su In cẽ p ꝑtionẽ
perficie vel ecõuerso ideo hec est vera p accñs: albuz
est quantũ. ¶ Per hoc etiã ad aliã auctoritatẽ pz ꝙ Ad aliã aucto.
ideo dicit alia esse quanta p se. puta lineam corpus ⁊
hmõi qz tales ꝓpositiões sunt p se: linea est quãtitas.
corpus est quantitas: ⁊ hmõi. ¶ Alia autẽ sunt quã
ta p accidens. qz tales ꝓpositiones sunt p accidens: al
bum est quantitas: musicũ est quãtitas. ¶ Ad aliud
de ꝑmentis dicendũ est: ꝙ nõ est mens phi. dicere ꝙ Ad q̃r tam
quãtitates hñtes positionem hẽant partes copulatas
ad aliquã rem distinctã totaliter ab illis partib°: qz ta
lis res scđm eum nõ posset sbm assignari. ¶ Oporte/
ret etiã ꝙ esset p se in genere: cuz nõ possit poni pars
alicuius in genere existẽs ⁊ ita esset quantitas vel sba
vel qualitas. quoꝝ qđlibet pz esse falsum. ¶ Sed in
tendit phi. ꝙ vna pars extẽdit ad aliã. ita ꝙ nihil pe
nitus est mediũ iter illas duas partes. ¶ Et sic pz ꝙ
est de rõne ꝯtinui ꝑmanẽtis ꝙ partes sint ad se ptense
mutuo: ita ꝙ si vna nõ sit ptensa vsq3 ad aliã non erit
ex eis vnũ continuũ. ¶ Et ista est dñia inter quanti/

Quid cõnotet ly q̃ntũ ⁊ qd ly album

tatem continuam et discretam secundum Aristo. quia ad quantitatem discretam nihil refert an illa que constituunt illam sint distincta loco et situ vel non: an etiam inter illa sit medium vel non. ¶ Unde ad hoc quod duo homines sint duo: nihil refert an inter illos sit medium vel non. ita enim sunt duo quando nihil est medium inter eos sicut quando distant per centum leucas. ¶ Nec in aliquo propter illam distantiam vel propinquitatem variatur numerus huius dualitatis: duo: de istis. immo si simul essent in eodem loco essent duo sicut si non sint in eodem loco. Non sic autem est de partibus continui: quia ad hoc quod partes sint continue ad invicem oportet quod nihil sit medium inter illas: et quod una sit protensa usque ad aliam. et tamen quod distent situ et quod faciant unam rem numero: quia aliter non sunt continue. ¶ Si enim non constituant unam rem numero vel non sint usque ad se protense vel non sint distantes situ et loco non sunt continue. Nullum autem predictorum requiritur ad quantitatem discretam propter quod dicit Arist. quod partes continui copulantur ad aliquem terminum communem: hoc est: quod sunt ad se protense et simul cum hoc quod non sunt in eodem loco. in tantum quod si esset aliquod indivisibile terminaret utrumque. Non autem sic est de quantitate discreta quia partes eius non sunt necessario mutuo protense ad se. immo possunt ita constituere quantitatem discretam si aliquid sit medium sicut si nihil sit medium. ¶ Et propter idem dicit quod partes quantitatis continue habent positionem: quia ad hoc quod sint partes continue oportet quod situaliter distet una ab alia: ita quod contingat vere dicere quod una pars est ibi et alia hic et alia alibi. ¶ Ad quantitatem vero discretam non requiritur talis distantia situalis sicut dictum est. Unde materia et forma sunt due res. et tamen situaliter non distant. ¶ Ad aliud quando dicit philosophus punctum esse indivisibile: dico quod loquitur secundum opinionem famosam: vel loquitur conditionaliter. quod si punctus esset indivisibilis sic esset alia res a quantitate. Vel per illam propositionem. punctus est indivisibilis: intendit quod una pars continui protenditur ad aliam sine aliquo divisibili medio inter illas partes. Sicut per illam partes linee copulantur ad terminum communem: intendit illam: partes linee protenduntur ad se sine aliquo medio intercepto. ¶ Ad aliud dicendum est quod philosophus non intendit quod unitas sit quedam res omni parte carens. quia nulla res talis potest esse in istis inferioribus secundum eum sed per illam propositionem: unitas est indivisibilis: intendit istam: illud quod unum est non est plura. ¶ Et quod hec est intentio sua declaravi per eundem secundo physico. ideo causa brevitatis hic omitto. ¶ Ad ultimum dicendum quod philosophus non intendit probare multa esse si substantia et quantum sunt per hoc. scilicet quod substantia non est quantitas sed per hoc quod impossibile est quod aliquid sit quantum nisi contineat partium pluralitatem. et ita necessario si substantia et quantum sunt: multa sunt: quia scilicet partes istius quanti sunt. ¶ Et hoc sufficit contra antiquos. ¶ Sic ergo dico quod intentio Arist. fuit negare omne indivisibile in istis inferioribus: nisi forte ponat animam intellectivam indivisibilem. Voluit enim ponere quod omnis res est substantia vel qualitas. ¶ Et si invenietur aliquando dicere substantiam non esse quantitatem: vel qualitatem non esse quantitatem: intendit quod hec propositio non est per se: substantia est quantitas: nec etiam illa est per se: qualitas est quantitas: et hoc quia si hoc nomen quantitas accipitur pro quantitate continua permanente connotat unam partem

Quid requiritur ad numerum.

Quid requiritur ad continuitatem.

ad. 5um

Quid intelligitur per punctum esse indivisibile.

ad. 6um

Quomodo unitas est indivisibilis.

ad. 7um

Quomodo si substantia et quantitas sunt plura sunt.

Omnis res est substantia vel qualitas.

Quid intelligitur per istam substantia non est quantitas.

situaliter distare ab alia: non sic autem hoc nomen substantia vel qualitas. ¶ Dico ergo quod intentio Aristo. et aliorum multorum fuit quod omnis quantitas non est aliqua res totaliter distincta a substantia et qualitate nec punctus: linea: superficies: et corpus sunt inter se secundum se tota distincta. ¶ Tenentes autem communem opinionem modernorum dicerent quod punctus est aliqua res totaliter distincta a linea copulans et continuans partes linee ad invicem. ¶ Linea autem est alia res a superficie continuans et copulans partes superficiei: et superficies est alia res a corpore continuans et copulans partes corporis ad invicem. Numerus quoque est alia res a rebus numeratis et accidens existens in eis. Et similiter oratio est alia res a voce prolata et qualitate eius. Idem etiam dicerent de loco et tempore quod sunt distincte res inter se ab omnibus supradictis.

Que sit opinio philosophi.

Opinio modernorum de puncto linea: superficie etc.

De numero

¶ Cap. xlvi. ubi habentur que sint in genere quantitatis proprie deducendo modum per quem illa sint in hoc predicamento et multa de tempore motu et oratione declarantur.

Visa varietate opinionis circa diversitatem et identitatem quantitatis a substantia et qualitate secundum utranque opinionem: videndum est de illis que ponuntur in genere quantitatis. ¶ Et primo secundum opinionem primam que mihi videtur esse philosophi. Unde secundum illam opinionem dico quod omne illud per quod potest responderi ad questionem factam per quantum est in genere quantitatis. Et accipio hoc nomen quantum interrogativum secundum quod est commune et generale ad quantum stricte sumptum et ad quot. potest autem tale interrogativum querere de pluribus. ita quod interrogativum est etiam expressivum pluralitatis. sicut si queratur quot sunt hic intus: et tunc illud per quod respondetur ad talem questionem est inter quantitates discretas numerandum: quia scilicet exprimit pluralitatem: ut si queratur quot sunt isti homines: et respondeatur tres: illud per quod respondetur exprimit plura. ideo etiam illo modo oratio est quantitas discreta. ¶ Querendo de oratione quanta est. intelligitur quantum ad pluralitatem sillabarum. ¶ Aliter autem contingeret equaliter queri de una littera et de una sillaba cum possit esse brevis vel longa. et ideo illud per quod respondetur debet esse expressivum plurium: et propter hoc inter quantitates discretas connumerabitur. ¶ Si autem interrogativum quantitatis non est expressivum plurium: oportet quod sit expressivum unius habentis plures partes distantes situaliter ab invicem. et tunc vel exprimit distantes secundum longitudinem. et sic est linea. vel secundum latitudinem: et sic est superficies. vel secundum profunditatem: et sic est corpus. vel querit de loco et tempore: et sic sunt locus et tempus. que quodammodo reponuntur in genere quantitatis. ¶ Ad cuius evidentiam sciendum quod locus et tempus non ita pertinent ad genus quantitatis sicut alia. sed de tempore et loco diversa ratio querenda est. Unde tempus ideo non ponitur per se in genere quantitatis sicut alia quia tempus non significat precise existentia in rerum natura sicut alia. ¶ Unde linea: superficies: corpus: et numerus significant precise res existentes non consignificando vel connotando aliquid nisi rem existentem. ¶ Tempus autem. sicut et motus connotat rem non existentem vel in actu vel in potentia. ¶ Unde secundum illam opinionem tempus non est alia res a motu: nec motus est alia res realiter distincta a rebus permanentibus. immo motus non importat aliud nisi quod una res

Quid sit in genere quantitatis.

Quantum pro quanto et pro quot.

Que sit oratio quantitas.

Expositiva continuorum linea quid exprimit superficies quid exprimit corpus quid exprimit

Quomodo locus et tempus pertineant ad hoc genus

Tempus non est alia res a motu nec motus a rebus permanentibus.

vna res hꝫ vnā rem post aliam: vel ꝙ vna cōiungitur
vni potest aliā: vel ꝙ ꝯiungeret sibi si alia res q̄escēs
esset sibi approximata. ⁊ ideo motus nō est res realr̄
distincta a reb⁹ ꝑmanentib⁹: ⁊ eodē mō nec tp̄s: ⁊ ꝑꝑ
hoc nō ponit tp̄s nisi quasi p accn̄s: vel quasi passio
rerum ꝑmanentiū existentiū in gn̄e q̄ntitatis. sicut ēt
ponit vel poni pōt motus in gn̄e q̄ntitatis sicut ponit
Arist. v. meta. De loco aūt alia ratio danda est. Uñ
locus nō est p se in gn̄e q̄ntitatis. q2 locus non est ali-
q̄d distinctuꝫ a sup̄ficie ⁊ simul cum veritate ꝓpōnis
enunciantis locū de aliquo subiecto nō pōt locus cū
varijs determinationibus ꝯnotantib⁹ q̄ntitatem succes-
siue verificari de eodem absq3 ꝯsimili variatiōe sup̄fi-
ciei: linee: vel corporis. ¶ Uerbi gratia. sit hec mo-
do vera. a. est locus: stante illa veritate: a est locus:
non pn̄t verificari tales ꝓpōnes successiue: a est ma-
ior locus: a est minor locus: a est longior locus: a est
est breuior locus: ⁊ sic de ꝯsimilib⁹ nisi tales etiā suc-
cessiue verificentur: a est maior sup̄ficies: a est minor
sup̄ficies: vel a est maior linea: a est minor linea: vel a
est maius corpus: a est minus corpus: ⁊ ita de simili-
bus. ¶ Ex istis pꝫ ratio quare nō obstante ꝙ ille opi-
nio ponat ꝙ linea: corpus: sup̄ficies: nō sūt res distin-
cte. sic nec locus distinguit ab eis: tn̄ magis ꝑtinēt ad
genus q̄ntitatis q̄ȝ locus. q2 non obstante ꝙ signifi-
cent candē rem pn̄t tn̄ tales verificari successiue: a est
longius: a est breuius: quāuis tales nō verificētur: a
est latius: a est minus latuꝫ: a est ꝓfundius: a est min⁹
ꝓfundū: ⁊ p hoc pꝫ etiā ꝙ locus est distinctū ꝑbile a
linea: sup̄ficie ⁊ corpore: sicut illa sunt distincta inter
se. ¶ Ex p̄dictis etiā colligi pōt ꝙ prio ⁊ essentialior
diuisio ⁊ distinctio eoꝝ que sunt in genere q̄ntitatis
sumitur p hoc ꝙ illud p quod rn̄det ad questionē fa-
ctam p quantū. large accipiēdo quātū: vel est exp̄ssi-
uuꝫ pluriū. ¶ Et sic est numerus. ¶ Uel est exp̄ssi-
uum vnius compositi ex pluribus situaliter distanti-
bus. ⁊ sic sumitur magnitudo que diuidit in lineaꝫ:
sup̄ficiē ⁊ corpus. ¶ Et ita nec oratio nec tp̄s nec lo-
cus ꝯtinent sub p̄dicta diuisione. sed magis sunt pas-
siones vel accn̄tia eoꝝ. Et illo⁹ diuidendi vtitur phi.
. v. meta. vbi enumerando illa que sunt quāta p se ⁊
primo nō ponit nisi lineā sup̄ficiē numerū ⁊ corpus.
¶ Unde describens quātū: dicit sic. Quantū: vo dr̄
quod est diuisibile in ea que insunt quoꝝ vtrūq3 aut
singulū vnū aliq̄d ⁊ hoc aliq̄d natū est esse. Per pri-
mam particulā. s. diuisibile in ea que insūt: excludū-
tur tempus: oro: ⁊ motus. q2 quodlꝫ illoꝝ importat
aliq̄d quod nō est vel importat quod est negatiue. ⁊
hoc vel respectu alicuius vel simp̄r. ¶ Et ille mo-
dus loquendi est Anselmi de casu diaboli. q est mul-
tum necessarius in diuersis difficultatibus: ⁊ ꝑꝑ hoc
illa non ponunt primo quāta. Per scd̄am particu-
laꝫ pn̄t excludi oīa accn̄a: oēs forme: ⁊ oēs materie.
q2 talia nō sunt nata esse hoc aliq̄d. sed tn̄c accipitur
quantum stricte pro illo. s. ꝙ est p se exn̄s nō inexn̄s
alteri. neq3 tanquā pars neq3 tanquā accn̄s. ⁊ sic s̄m
illam opinionē sumēdo quantū stricte sola s̄ba cōpo-
sita ex mā: ⁊ forma vel etiaꝫ s̄m Ari. corpus celeste
est quantū, ⁊ ideo phi. postea enumerādo ea que sic

Quō loc⁹ sit in hoc p̄mēto

Cur magis linea q̄ȝ loc⁹ sit in hoc genere

Maria ⁊ ēēntia lior disti ctio coꝝ que sūt in hoc p̄mēto

Descri- ptio quanti

Ansel.

dicuntur quāta dicit sic: multitudo aūt quantū aliq̄d
ē si nūabilis fuerit: magnitudo āt si nūabilis fuerit:
magnitudo aūt si mēsurabilis fuerit. dr̄ aūt magni-
tudo q̄dā diuisibile p̄dte icōtinua. magnitudo āt q̄
q̄dē advnū ꝯtinua lōgitudo: q̄ q̄dē ad duo latitudo:
que aūt ad tria ꝓfunditas. horum autē pluralitas fi-
nita: numerus. ¶ Ex quo pꝫ ꝙ illa quatuor lineaꝫ:
sup̄ficiem: corpus ⁊ numeꝝ: p se ponit in genere quā-
titatis: ⁊ nec tp̄s nec orōnem nec locum ꝓpter rōnes
prius positas. ¶ Post predicta sciendū est eoꝝ que
ponunt in genere quātitatis quedā sunt p que conue-
nienter rn̄detur ad qōnem factam p quantū. ⁊ sic bi-
cubitum tricubitū: duo tria: ⁊ sic de ꝯsimilibus sūt in
genere quantitatis. Alia dicuntur in genere q̄ntitatis:
q2 sūt cōmunia p se primo modo ad talia. ⁊ sic linea
sup̄ficies corpus ⁊ numerus sūt in gn̄e quātitatis.

¶ Cap. xlvij. vbi enumerant tres ꝓprietates coꝝ q̄
sunt in gn̄e q̄ntitatis cum declaratione earum.

Tertia p̄dictam opinioneꝫ videndū est de ꝓprietatib⁹ quantitatis. Unde ponit Ari. tria esse ꝓpria quanti-
tati. quoꝝ primum est. ꝙ quātitati nihil
est ꝯtrium. sicut linea nō est ꝯtria ad sup̄fi-
ciem. nec bicubitum ꝯtriatur tricubito. Sed ex hac ꝓ-
prietate videtur euidēter haberi ꝙ q̄ntitas nō est s̄ba
nec qualitas. q2 si quātitas esset qualitas. cū alicui q̄li-
tati aliq̄d sit ꝯtrium quantitati aliq̄d esset ꝯtriū. ¶ Ad
hoc dicendū est sicut dictū est prius istum terium ꝯ-
rium multip̄r accipi posse. Uerumtn̄ phi. in negan-
do quātitati aliq̄d esset ꝯtrium accipit ꝯtrium ꝓ terio
aliquo importāte res ꝯtrias aliꝫ precise que. s. iō dicū-
tur ꝯtrie q2 non pn̄t sil̄ in eodem existere. sed successi-
ue ⁊ sil̄ cum hoc p̄rubil̄r acqri pn̄t: sic autem accipi-
endo ꝯtria manifestum est ꝙ nulla p se in gn̄e quan-
titatis ꝯtenta ꝯtriant. nam nullū est ꝯtentum de gene-
re quātitatis cuius quodlꝫ siḡtum vel ꝯsignificatum
ꝯtriatur vel repugnat siḡto vel ꝯsignificato alteri⁹ pꝫ
inductiue. Et ita ꝯcederēt sic opinantes ꝙ hoc est ve-
rum: ꝙ alicui quantitati aliq̄d ꝯtriatur. accipiēdo ꝯ-
triari pro repugnare realr̄ in esse eidem sil̄: quāuis nō
successiue. hec tn̄ est vera: nulla ꝯtenta p se in genere
quantitatis ꝯtriant. q2 isti teri bicubitum tricubitū nō
ꝯtriantur. nec isti duo ⁊ tria. nec isti: linea sup̄ficies ⁊
sic de alijs. lꝫ albedo tricubita ꝯtriatur nigredini bi-
cubite. q2 bicubitum siḡt albedinē eodeꝫ modo quo
siḡt nigredinē. ¶ Dicendū est ergo ꝙ intētio Ari.
est quod hec est vera quantitas quantitati ꝯtriat si ter-
mini supponāt pro re extra tn̄: hec est vera nulli ter-
mini p se cōtenti in genere quātitatis ꝯtriantur: sic ꝙ
sp̄ importāt res ꝯtrias. ⁊ illam ꝓpositionem intendit
Ari. qn̄ dicit ꝙ quantitati nihil est ꝯtrium. ¶ Secū-
da ꝓprietas est: ꝙ quantitas non suscipit magis ⁊ mi-
nus: hoc est: nullum ꝯtentū in genere quantitatis p̄e-
dicatur de aliquo aliqn̄ cum hoc aduerbio magis ali-
quādo cuꝫ hoc aduerbio minus. sic ꝙ aliqua res est
aliqn̄ magis bicubita aliqn̄ minus bicubita ad modū
quo dicimus ꝙ hoc corpus est aliqn̄ magis album ⁊
aliqn̄ minus album. nec dicimus ꝙ illa tria sunt ma-
gis tria q̄ȝ alia tria. sicut dicimus ꝙ hoc est magis al-

Pria ꝓpetas q̄ntitatis nihil ei eē ꝯtriuꝫ

Instan- tia ex hac pro- prietate

Solo

Quō q̄ntitas q̄ntitati ꝯtriatur

Scd̄a ꝓp̄etas est non suscipe magis ⁊ minus

Tertia p̄prietas ſm eā; eq̄le vel ineq̄le dici

dum q̄n ī illud. ¶ Tertia p̄prietas eſt q̄ quātitas dī eſſe equalis vel inequalis alteri quantitati. ſicut vnus corpus dī eſſe eq̄le vl' inequale alteri. ſimiliter eſt in alijs. Ex iſta p̄prietate p3 q̄ nō eſt intētio phi. negare q̄litatem eſſe quantitatē. Nā ſm phi. hec p̄prietas eſt maxime p̄pria quantitati. ⁊ p̄ ↄñs eſt ↄuertibilis cum quātitate. ergo de quocūq3 dī hec p̄prietas de eodē3 dī quantitas. ſed hec eſt vera ſimplr q̄ntūs non ſit p̄ ſe vera: vnū lignū eſt equale alteri: ⁊ vna nigredo eſt equalis alteri nigredini. ergo ſimilr hec eſt vera: vna ſb̄a eſt quantitas: ⁊ vna qualitas eſt quātitas: quāuis ſit p̄ accñs.

Ex hac p̄prieta te hētur poſitio tacta.

¶ Nec valet dicere q̄ non dī equale vel inequale eſt quātitas. q̄z nō eſt p̄prie p̄prium quantitati eſſe equale vel inequale ſed eſt p̄prium quantitati q̄ ſm quantitatē aliq̄d dī equale vel inequale q̄z nō dicit phi. q̄ ſm quantitatē aliq̄d dī equale vel ineq̄le. ſed dicit q̄ eſt proprie p̄prium q̄ntitati q̄ quātitas eſt equalis vel inequalis. ¶ Unde dicit ſic: p̄prium eſt quātitati maxime: q̄ equale vel inequale dī: ſingulum enim eā; que dicte ſunt quantitatū ⁊ equale vel inequale dī: vt corpus equale vl' ineq̄le dī: ⁊ tempus equale vl' ineq̄le. ſilr oīa ⁊ in alijs ſingulis que dicta ſunt equale ⁊ ineq̄le dī. ¶ Ex iſtis verbis apparet q̄ dicit illas quantitates eē equales vel ineq̄les ⁊ nō aliq̄d ſm eas eſſe equale vel inequale ¶ Et ideo dicendum eſt q̄ ſicut albedo vel ſb̄a eſt equalis vel inequalis alteri quāuis p̄ accidēs: ita ſb̄a ſm opinionē Ari. ⁊ ſimiliter qualitas eſt quantitas: quāuis p̄ accidens.

Nec valet cuaſio

Nec obſtat

¶ Nec iſtis obſtat illud quod poſtea dicit phi. q̄ in alijs predicamētis nō dī aliq̄d equale vel inequale. q̄z nō intēdit negare q̄n de ↄtentis in alijs predicamētis predicet equale vel inequale. ſed intendit dicere q̄ de alijs non dī p̄ ſe equale vel inequale ſed p̄ accidens eoū. ⁊ hoc inſinuat cum dicit. ¶ In ceteris vero que quantitates nō ſunt ſupple p̄ ſe non multū videtur equale vel inequale dici: q̄z de illis non p̄ ſe ſed ſolum p̄ accidens equale vel inequale dicit. cu3 hoc tñ ſtet q̄ vere de alijs dī equale vel inequale. Et eodem modo quantitas predicatur de eiſdem.

¶ Cap. xlviij. vbi tractat opinio aduerſa declarando eā ſub breuitate ⁊ etiam p̄prietates proſequendo.

SEcundum aduerſarios opinionem que ponit quantitatē rē3 abſolutā a ſb̄a ⁊ q̄litate: ⁊ q̄ punctus ſupſicies linea ⁊ corpus inter ſe realiter diſtinguātur nūc aliqualr dicendū eſt. ¶ Unde ſm opinionē iſtā3 dimenſiōes ſunt quedā res informantes ſb̄as ⁊ ſuſtentantes qualitates corporales: ita q̄ ſubſtātia nō eſt dimenſio ſed eſt ſubiectū dimenſionum. ⁊ tunc quātitas vel habet partes copulatas ad aliquem terium cōmunem vel non h3 partes copulatas ad aliquem terium cōmunem. ¶ Si detur primū: vel ille partes ſunt p̄manentes. ⁊ tunc vel ſūt extenſe ſm longitudinē tantū: ⁊ ſic eſt linea. vel ſm longitudinem latitudine3: ⁊ ſic eſt ſupſicies. vel ſm longitudinē latitudinem ⁊ p̄funditatē: ⁊ ſic eſt corpus. Locus a multis ponit eſſe ide3 realiter cū ſupſicie. Si aūt nō oēs partes ſunt p̄manentes. ſic eſt tp̄s. Si vero partes nō copulātur ad aliquē teriu3 cōmunem. vel ergo ille partes ſunt p̄manentes ⁊ ſic eſt numerus. vel nō ſunt p̄manentes: ⁊ ſic eſt oratio. ita ponuntur in genere quātitatis linea ſupſicies corpus locus tp̄s numerus ⁊ oratio. Punctus aūt ⁊ inſtans ⁊ vnitas nō ponunt in gñe q̄ntitatis p̄ ſe ſed p̄ reductionem. ¶ Aliter aūt diuidit q̄ntitas. q̄ queda3 eſt hñs pōnem: ⁊ ſic ſunt ille ſpēs linea: ſupſicies: corpus ⁊ locus. Quedā aūt non eſt hñs pōnem. ⁊ ſic ſūt ille ſpēs tp̄s: numerus: ⁊ orō. ¶ Prima autē p̄prietas q̄ntitatis eſt nō hēre ↄ̄riūm. q̄z l3 q̄litas exiſtens ſubiectiue ī q̄ntitate hēat ↄ̄riū: illa tñ q̄ntitas nō hēt ↄ̄riū. ſicut inductiue p3. ¶ Scđa p̄prietas eſt q̄ q̄ntitas nō ſuſcipit magis nec minus. q̄z vna q̄ntitas non eſt magis q̄ntitas q̄ alia. ¶ Tertia p̄prietas eſt q̄ ſcđm q̄ntitatem aliq̄d cōtingit equale vel ineq̄le dici: ita q̄ illa q̄ntitas p̄ ſe ⁊ p̄io eſt equalis vel ineq̄lis ⁊ ſecundario ⁊ p̄ accidens ſb̄a ſuſtentans q̄ntitatem ⁊ qualitas exiſtens in q̄ntitate ſubiectiue eſt equalis vel inequalis. Et de q̄ntitate iſta ſufficiant.

Quid ſit diuiſiones

Sufficientia rē poſitar ſpecie3 q̄ntitatis

Locus

¶ Cap. xlix. De relatione an ſit res diſtincta ab abſolutis an nomen tm̄ ⁊ que hā3 ſit opi. Ariſto.

TErtium p̄micamentum qđ ponit Ari. vocat relatio: ſiue ad aliq̄d. ¶ Et eſt primo ſciendu3 q̄ ſicut ſunt opiniones ↄ̄rie de q̄ntitate ita ſūt ↄ̄rie opiniones de ad aliq̄d ſiue de relatiōe. Quidam enim ponit q̄ relatio nō eſt alia res extra aiam diſtincta realiter ⁊ totaliter a re abſoluta ⁊ a reb' abſolutis. Et de illa opinione reputo fuiſſe Ariſtote. ⁊ alios ſequentes ip̄m. ¶ Alij autem ponunt q̄ relatio eſt quedam res que nō plus eſt res abſoluta q̄ homo ſit aſinus. ſed eſt diſtincta realiter ⁊ totaliter a re abſoluta ⁊ a rebus abſolutis. ⁊ de illa opinione ſunt multi theologi. quam aliqñ credidi eſſe opinionem Ariſtote. ſed nō mihi videt q̄ opinio ↄ̄ria ſeq̄tur ex principijs ſuis.

Prima op. d̄ relatione

2ª op.

¶ Unde mām de relatiuis volo primo proſeq̄ ſecundū opinionē prima3. Secūdo ſm opinionē ſecundam. ¶ Tractando aūt iſtam mām iuxta primā opinionē primo ponam modū ponendi: ⁊ oſtendam q̄ opinio illa eſt Ariſtote. ¶ Secundo ↄ̄firmabo eam p̄ alias rōnes. ¶ Et tertio obijciā ↄ̄ ea3 ⁊ rñdebo eo modo quo reſpōderet Ariſtote. vt mihi videtur. ¶ Quarto p̄ſequar de illis que in iſto p̄dicamento ponunt. ¶ Eſt autē3 opinio illa q̄ preter res abſolutas. ſ. ſb̄as ⁊ qualitates nulla res eſt imaginabilis: nec in actu nec in potētia: veruntñ illas eaſdem res diuerſa noīa diuerſimode ſignificāt. q̄z aliqua noīa ſic ſua ſignificata ſignificāt q̄ abſolute pñt de aliquo p̄dicari abſq3 hoc q̄ addatur eis caſus obliquus alterius dictionis. ſicut aliq̄s eſt homo q̄uis nō ſit alicuius homo. ⁊ ſic de alijs caſibus obliq̄s. Alia noīa ſic ſua ſignificata ſignificāt q̄ de nullo verificari pñt niſi vere ⁊ conuenienter poſſet addi eis caſus obliquus alterius dictionis. ſicut impoſſibile eſt q̄ aliquid ſit pater niſi ſit alicuius pater. ⁊ impoſſibile eſt q̄ aliq̄d ſit ſimile niſi alicui ſit ſimile. ita q̄ iſta noīa: pr̄: filius: cauſa: ſimile: ⁊ hm̄ōi de nullo pñt affirmari vere ſi ſignificatiue ſumantur niſi vere ⁊ cōuenienter poſſit eis addi reſpectu eiuſdem aliq̄s

Preter res abſolutas nihil ē in rerū nā

Aliqua noīa verificant ſine obliq̄ additione

Aliq̄ ī niſi cu3 additiōe

caus

Que ſint nomina relatiua.

casus obliquus. Et oīa talia noīa vocantur noīa relatiua ꝛ ſm vnam opinionem oīs res pro qua pōt tale nomē ſupponere in ꝓpōne vera: eſt vera relatio: ſi ly relatio nō ſit nomen ſecūde impoſitionis vel intētionis ſed nomē prime intentionis. ꝛ ſic hec eſt vera: hō

Ois res ꝑ q̄ ſup pōt nomen relatiuum eſſe relationem.

eſt relatio: ſortes eſt relatio: ex hoc ipſo ꝙ ſortes vel hō eſt ſimilis vel pater alteri⁹. Et q̄uis ſʒ vſuʒ theologorū oporteat concedere ꝙ aliqua res extra aīam que nō eſt ſignū incōplexum alterius ex quo nata eſt cōponi ꝓpō ſit relatio: tn̄ puto ꝙ Ariſto. nihil ponit relatiuū nec ad aliquid nec relationē niſi ſolū nomē

Nō ly relatio ꝛ ad aliqd ſit nom̄ ſcōe.

ex quo nata eſt ꝓpō mentalis vel vocalis vel ſcripta cōponi. Et iō ſm opi. Ariſto. vt exiſtimo ſiue ad aliquid ſiue relatio ſiue relatiuū eſt nomen ſcōe intentionis ſiue impōnis: ꝛ nō nomē p̄ impōnis ſiue intētionis. Et ideo ſm ſuā opinionē nō dʒ dici ſiue concedi: hō eſt relatio: vel albedo eſt relatio: ſed dʒ cōcedi ꝙ hoc nomē pater eſt relatiuū ꝛ nō ille q eſt pater. Et ꝙ illa opio ſit Ariſto. pōt ſic ꝑſuaderi. Quia phil. in p̄mentis diffiniēs ad aliqd dicit. Ad aliqd talia dnr̄ quecunqȝ hoc ipm ꝙ ſunt alioꝝ dicunt vel quōlibet aliter ad aliud: ꝛ exemplificat quō aliqd dicitur ad aliud diuerſimode qꝛ aliqd ſub habitudine caſus genitiui: datiui: vel ablatiui. Ex quo arguo ſic:

Rō poſitionis.

Nihil dr̄ alteri⁹ ſub habitudine caſus genitiui vl̄ ſub alio caſu niſi nomē. ſed omne ad aliqd dr̄ ad aliud ſub aliq̄ tali habitudine caſuali. ergo oē ad aliqd eſt nomē. Vn̄ ēt oēs expoſitores dicunt ꝙ ad aliqd ſb aliq̄ habitudine caſuali ad aliud dr̄. tale autē nō niſi noībus cōpetere pōt. relinquitr̄ ergo ſm phil. ꝙ ad aliqd eſt nomē impoꝛtās ſuū ſignū ſic ꝙ nō pōt ꝓ eo ſupponere niſi cōueniēter ſibi poſſet addi aliquis caſus obliquus. Nec valet dicere ꝙ phūs illam diffinitionem relatiuoꝝ repꝛehendit verſus finē capitu li. qꝛ phūs ibidem nō intendit ꝙ illa diffō ab aliqb⁹ relatiuis remoueatur ſed dicit ibidem ꝙ illa diffinitio ꝯuenit omnibus relatiuis: nō tamen eſt cōuertibilis ſed eſt in plus ſicut patebit inferius. ꝛ ita omne relatiuū ſm eum eſt tale nomen. ſicut pʒ per ipm ibidē. ꝓpter qō etiā pʒ vt ibidem ꝙ p̄mas ſbās ꝛ ſecundas vocat noīa ſbārū: qꝛ aliquas ſubſtātias ponit que dicuntur alioꝝ: ſed res ille nō dicuntur alioꝛuʒ q̄ uis ſint alioꝝ: ſed noīa tm̄. Itēʒ phūs in p̄mentis ponit

Alia rō

ꝙ oīa relatiua dicunt̄ ad cōuertentiam ſi ꝯuenienter aſſignentur. vbi etiā ponit ꝙ vbi deficiunt noīa licitū eſt fingere noīa ad que alia relatiua dnr̄. Ex iſtis ergo pʒ ꝙ ita nō aſſignamus niſi noīa: ſicut nō vtimur niſi noīb⁹. ergo cū aſſignam⁹ noīa relatiua ipſa noīa erunt relatiua. Preterea ſm intētionē philoſophi. nos fingimus relatiua ad que dicunt̄ alia. ſed nō fingimus niſi nomina. ergo ipſa noīa ſunt relatiua. Et

Euaſio

ſi dicatur ſm phm ꝙ nō fingimus relatiua. ſed noīa relatiua. Vn̄ dicit phs aliquotiēs ꝛ forte noīa fingere neceſſe eſt ſi nō fuerit nomē impoſitū ad qō cōuenienter aſſignaret̄. vbi videtur velle ꝙ poſſumus fingere nomē relatiuū ꝛ nō ipm relatiuum. Sed iſtud

Reprobatio.

nō valet ad intentionem phi. qꝛ ipſe intendit ꝙ fingimus ipm relatiuū. qn̄. n. nō eſt nomen impoſituʒ relatiuo ad aſſignandum coꝛreſpondens alteri relatiuo tunc licitum eſt fingere nomen relatiuū. Unde dicit ꝙ neceſſe eſt fingere ſi nō fuerit nomen impoſitū ad qō cōuenienter aſſignet̄. ꝛ per cōſequēs ad nomē fictum aſſignat̄ relatiuum. ſed non cōtingit aſſignare niſi nomē ergo ipm nomē eſt relatiuum. Et hoc idem patet per eundē ibidē. Nam poſtq̄ exēplificauit quō relatiua aliq̄ dicunt̄ ad cōuertentiam ſubdit: ſimiliter aūt ꝛ in alijs ſed caſu aliquotiens differunt ſm locutionem. ¶ Ex quo patet ꝙ dicit relatiua caſu differre. ſed ſola noīa differunt caſu. ergo ſm euʒ ſola noīa ſunt relatiua. Item ꝙ nō ponat relationē

Alia rō

eſſe aliam rem ab abſolutis pōt ſic ꝑſuaderi. Si relatio eſſet alia res: tunc qñcunqȝ adueniret alicui illud rlō ſi diceret vere hēret nouam rem in ſe. ꝛ per cōſequēs vere mutaretur qō eſt cōtra eū quinto phyſicoꝝ vbi ponit re ab ſolutionē aduenire illa nihil mutāte. ¶ Itē ſm Ariſt. in v. metaphyſi. calefactiuū dicitur relatiue ad calefactibile. ergo ſi relatio eſſet alia res in calefactiuo eēt ta

Alia rō

lis res ad illud calefactibile: quod eſt impoſſibile. Nam tunc eſſent in eodem actualr̄ res infinite. Naʒ illa res que eſt calefactiua iſtius ligni eſt etiam infinitoꝝ alioꝝ calefactiua: ſicut ſol ſm phi. Si ergo relatio ſit alia res: tot erūt res actualiter exiſtentes in ſole quot erunt calefactibilia a ſole. ꝛ per ꝯſequēs infinite res quaruʒ quelibet ſm ſe totam eſt diſtincta ab alia modo ſunt in ſole. qō eſt cōtra phi. tertio phy. negantem talia infinita eſſe in rerū natura. Nec va

Nec valet.

let dicere ꝙ ad omnia iſta calefactibilia eſt vna relatio ꝛ non variantur relationes ſm variationem terminoꝛum. qꝛ eadē facilitate dicetur ꝙ reſpectu omniū non opoꝛtet ponere nec vnā relationē ſʒ ſufficit ꝙ ſit vna res que poſſit appellari pluribus nominibus vel eodē noīe adiectiſ ſibi diuerſis caſibus obli

Confirmatur.

quis. ¶ Similiter q̄ rōne dicit ꝙ reſpectu oīum eiuſdem rationis ſufficit vnica relatio eadē rōne ꝛ eque faciliter dicam ꝙ reſpectu quoꝛūcunqȝ etiā ſpecie ꝛ gn̄e diſtinctoꝛum ſufficit vna relatio ita ꝙ nō opoꝛtet ponere tales relationes extra animam diſtinctas ſpecie. ¶ Sic ergo mihi videtur ꝙ opinio Ariſto. fuit

Grāmatici.

ꝙ ſola nomina ſunt ad aliquid ſiue relatiua. Et iſti opinioni concoꝛdāt grāmatici ponētes ad aliqd vl̄ relatiuū eſſe ſpeciem noīs. Unde Priſcianus in ma

Priſci.

ioꝛi volumine lib. 3°. c°. de noīe enumerans multas ſpēs nominis inter alias enumerat ad aliquid dicens. Ad aliquid dictum eſt ꝙ ſine intellectu illius ad qō dr̄ ꝓferri non poteſt: vt pr̄: filius: dn̄s: ſeruus. nam dicendo filium: ꝛ patreʒ intelligo. ꝛ dicēdo dominū: ſeruumqȝ intelligo. ꝙ ſi intereat vnuʒ interit ꝛ illud quod ab illo intelligitur. Et eandem ſniam dicunt alij grammatici ſequētes eundē auctoꝛem.

¶ Cap. qnquageſimū ꝙ relatio nō ſit alia a reb⁹ abſolutis ꝓbatur rōnib⁹ philoſophicis ꝛ theologicis.

PRO hac opione mſte pñt rōes adduci ſiue ꝯcludāt ſiue nō ad pñs nō curo. Vn̄ arguit̄ ſic. ſi relatio eēt res extra aīam diſtincta realiter a re abſoluta ſeq̄

De po° tur ꝓ po° mā ic prime ꝗ pōt recipe foꝛmā māe.

eſſet alia a mā. ꝯñs eſt falſū qꝛ tunc eēnt in mā res p̄⁹ argu infinite ex quo pōt ſucceſſiue infinitas foꝛmas recipe; menti.

Secūm ¶ Itē si esset res aliqua talis: tunc quādocūq asin⁹ moueret localiter hic inferius qđlibet corpus celeste mutaret̄ ⁊ reciperet aliquā rem de nouo in se: qr alter distaret nunc ab illo asino quā prius. ⁊ per ꝯns si di stantia esset alia res vere pderet vnā rem ⁊ aliā de no

Tertiū uo reciperet. Itē tūc in illo corpore essent infinite res. qr ꝗ̄libet pte alterius corpis distat realiter. ꝫ par tes alterius corpis sunt infinite. ergo in illo corpore sunt distāte infinite ad infinitas ptes alterius corpo

Quartū ris. ¶ Item pꝫ q lignū est duplū ad suā medietatē. si ergo illa duplicitas sit res talis alia ab illo duplo: eadem rōne relatio qua illud lignū excedit medieta tem sue medietatis erit res alia exñs in illo ligno. ⁊ eadem rōne ad quālibet medietatē cuiuscūq medie tatis erit alia res in illo ligno. cū ergo in illo sunt ta les ptes eiusdem pportionis infinite: ⁊ nō est eadem pportio istius totius ligni ad quascūq duas ptes il larū partiū: sequitur q in isto ligno erūt relationes infinite distincte specie. Et si dicat̄ q ille ptes illius li gni nō sunt actu sed in potentia. ideo relationes ille

Infinitas ptes hēre ꝯtinuū pbat hoc argᵐ fi. mīr se quens. non sunt actu infinite. ¶ Contra. ille ptes sunt in re rum nā: qr aliter ens cōponeret̄ ex nō ente. ergo re lationes corrñdentes istis ptibus sunt in rerū nā ⁊ per ꝯns res infinite distincte specie sūt in toto ligno. Preterea hoc lignū est realiter duplum ad suā me dietatem. ergo in hoc ligno est realiter ⁊ actualr re latio duplicitatis ad suā medietatem: sed nō plus est vna pars in actu quā alia: qr oēs ptes sunt simul ter go ꝗ̄libet alia pars est in actu ita q ad eas pōt esse re latio realis: ergo ad quanlibet erit relatio realiter ⁊ actualr ⁊ ille partes sunt in ligno: ergo in illo ligno

Alia rō sunt infinite relationes. Preterea. si aliqua relatio sit talis res duplicitas erit talis res: tunc quero an il la duplicitas ipsius. a. ad. b. erit accidens diuisibile aut indiuisibile. non pōt dici qđ sit accidens indiuisi bile. Tum qr in illo ligno nō est accidens indiuisibi le qđ denoiet totū illud lignum. Tum qr quero de subiecto istius accidentis. aut est diuisibile aut indiui sibile. nō indiuisibile vt manifestum est. ergo opꝫ q sit diuisibile. sed subiectū diuisibile nō pōt esse pmū subiectū accñtis indiuisibilis. ergo illud accidēs nō est indiuisibile. Nec pōt dici q sit accidens diuisibile ⁊ extensum: qr quero de ptib⁹ illius accñtis. aut sunt silres aut dissimiles. si similes: ergo ꝯueniunt in noie ⁊ diffōne totius. ⁊ per ꝯns quelibet pars duplicitatis est duplicitas ⁊ per ꝯns ꝗ̄libet est dupla ad illud ad qđ totū est duplum. qđ est absurdum. Si sint partes dissimiles. ergo differunt specie. ⁊ per ꝯns si cōpo nant vnam rem opꝫ q vna illarum rerū sit actus ⁊ alia potentia. ⁊ ita duplicitas erit cōposita ex actu ⁊

Alia rō potentia. ¶ Itē si vna illarum partiū esset actus ⁊ alia potentia: ⁊ qñ actus ⁊ potētia faciunt vnum non distant situaliter. oporteret q ille ptes non distarent situaliter. ⁊ per ꝯns nō ꝯstituerent vnū extensum ni

Argᵐ theolo. si ponant̄ alie partes pter illas. ¶ Item pro illa opi nione potest argui theologice sic. Oēm rem quā de us pōt facere mediante causa scđa efficiente pōt per se facere sine omni causa secunda efficiente. cum er go in illo efficiente ponat̄ quidam talis respect⁹ effi cientie causatus a deo mediāte causa scđa poterit de us istū respectū facere sine hoc q aliq̄ causa efficiat aliquid simul cū deo: ponatur igit̄ in esse si sit possi bile: qr deus posito pbo q positum est impossibile: qr si deus efficit istum respectū efficiētie in isto ergo istud est efficiēs: qr sicut in quocūq est albedo illud est al bum ita illud in quo erit ille respectus efficientie erit efficiens. ⁊ si illud est efficiens ⁊ non est efficiens nisi ipsius respectus. ergo nō solum deus efficit illum re spectū. ⁊ ita expositio sequitur suū oppositum. ⁊ p ꝯns positum nō est possibile. Preterea oēm rē quā deus ꝯseruat sine alia re pōt deus de nouo pducere:

Cōfir. etiam si illa res alia non sit vel nunq̄ fuisset. si ergo paternitas qua refertur pr̄ ad filium: sit alia res a pre ⁊ filio. ⁊ deus eam ꝯseruat sine gñatione: qr illa pte rita est. ergo pōt vel potuit deus illā paternitatem de nouo pducere ⁊ si nunq̄ fuisset illa gñatio. ⁊ per cō sequens poterit aliquid esse pater illius quē non ge

Alia rō nuit. ¶ Item ponat̄ q deus creet de nihilo vnū ho minem: ⁊ postq̄ creauit illum creet alios hoies ⁊ po stea ab illis generent̄ alij. quo posito arguo sic. Qua lis res est in aliquo illorū hoīum genitorū talem pōt deus de potentia sua absoluta facere in illo hoie pri mo creato. sed filiatio ē in aliquo illorū hominum. ergo pōt deus facere talem vel cōsilem in illo. ⁊ per ꝯns illo posito ille erit filius ⁊ non nisi hois ⁊ nō est aliqs hō alius ab illo nisi iunior eo per casum. ergo ille erit filius iunioris sc. qđ videt̄ includere ꝯdictio nem. Alie rōnes innumerabiles pñt adduci pro hac opinione: quas causa breuitatis pertransco.

¶ Cap. lj. in quo habet̄ expresse apud Aristo. noia esse in gñe relationis ⁊ etiā quedam pricipia ⁊ in eo traditur doctrina ad cognoscendū que sint illa: quia nō oia sed quedā noia ⁊ pricipia sūt in gñe relatiōis.

Ista opione sic declarata q̄ mihi vr̄ fuisse Aristotelis videndū est fm opionem istā de illis que illa opinio ponit esse in genere relationis. ¶ Et est primo sciendū q fm illam opinionē si

Que sit in genere relationis. cut dictū est nihil est in genere relationis nisi nomen mentale: vocale ⁊ vel scriptum: ⁊ non nisi nomen cui pōt conuenienter addi in ppōne casus obliquus. Sed sciendū est q talia noia quibus pōt ꝯuenienter addi

Cui obliq⁹ addit duplex. casus obliquus sunt in duplici differentia. Quedā.n. sunt quibus semp qñcūq vere pdicant̄ de aliquo cō uenienter pōt addi eis solū abstractū: quod est abstra ctum pmo mō abstractō: de quo mō dictū est prius in gnto capitulo sicut est de talibus cōcretis albū: cali dum: dulce etatum. nā nihil est albū nisi sit albū al bedine. nec aliqđ est calidum nisi sit calidū calidita

Ly albus ⁊ ly calidum lꝫ sit cōnotatiua nō tñ relatiua. te ⁊ sic de alijs. ⁊ talia lꝫ ponant̄ cōnotatiua nō di cunt̄ relatiua. Alia sunt noia que non pñt de aliquo verificari nisi ꝯuenīēter ⁊ vere possint addi eis nō no mina abstracta eorū sed alij casus obliqui qui nō sunt eorū abstracti. cuiusmodi sunt talia noia dñi seruus: pater filius: ⁊ sic de alijs. Nullus.n. est pater nisi sit alicuius pater. nec aliquis est similis nisi sit alicui si milis. Et illa vocat pħs relatiua fm esse: qr impossi bile est q verificent̄ de aliquo nisi cum eis ꝯuenienter addi

De qb⁹ flanuis sit veru q̄ ñ pōt vnū nisi reliquo cognito

addi possint casus obliq. Et de istis relatiuis qñ sunt talia q̄ ꝯingenter verificant de illis de qbus ꝑdican tur: posita constantia subiecti: impossibile est scire ali qd verificari de vno nisi sciatur determinate ad quod dr̄ sicut impossibile est scire aliquem esse seruū nisi sciat cuius est seruus. ⁊ impossibile est scire aliqd esse si mile nisi sciat cui est similis. Et de istis intendit ph̄s in p̄dicamentis dicens q̄ q̄ scit determinate vnum correlati uorum scit determinate reliquum. Si aūt tale relatiuū sic verificat̄ de aliquo: q̄ nō potest nō verificari posi ta ꝯstantia subiecti tunc nō opȝ q̄ q̄ determinate scit vnū correlatiuorum sciat determinate reliquum. Alia autē sūt noīa qbus qñq̄ addi potest casus obliquus: hoc tñ non semp requiritur. Unde qñq̄ contingit vere di cere q̄ ille asinus est asinus sortis: ⁊ q̄ est asinus ali cuius. qñq̄ aūt q̄uis hec sit vera: ille asin⁹ est asin⁹: hec tñ falsa est: ille asinus est alicuius asinus. Et illa possunt vocari s̄m dici relatiua. Hec enī aliqñ pos sunt dici aliquorum vel sub alia habitudine casuali: hoc tñ non semp requiritur: ideo non sunt ꝑ se in gene re relationis. Talia etiam noīa sunt manus: caput: ⁊ hmōi. Unde illa manus est aliqñ manus hoīs: ⁊ ali qñ non est manus hoīs: qñ. s. est abscisa. Sed nota q̄ si tunc non vocatur manus: hoc nomen: manus: ve re erit in genere relatiōis ⁊ sic de consimilibus. Sic ergo pȝ nomen qd̄ de nullo significatiue sumpto po test verificari nisi vere ⁊ ꝯuenienter posset sibi adiun gi aliq̄s casus obliquus alicuius alterius dictionis q̄ sui abstracti esse in genere relationis ⁊ talia noīa p̄nt vocari relatiua secundū esse. Alia autē possunt voca ri relatiua secundū dici. q: aliqñ adduntur eis casus obliq ꝯuenienter ⁊ aliqñ non. ❡ Uerumtñ istis vo cabulis relatiua scd̄m esse ⁊ relatiua secūdū dici ph̄i non vtunt̄. sicut nunc vtimur alijs verbis qbus vete res magistri non vtebant̄. s. relatione reali. ⁊ relatio ne rōnis. Unde talis distictio nunq̄ inuenit̄ in ph̄o. ⁊ ideo s̄m eum ita vere ⁊ realiter sūt illa relatiua: cū: dñs: ⁊ hmōi sicut quecunq̄ alia. vnde semp vel fre quenter exemplificat de dño. ⁊ hoc q: nō potest esse dñs nisi sit alicuius serui dñs. ⁊ ideo apud Aristote. nulla erit talis distinctio inter relationem realē ⁊ re lationem rōnis. distinguit tñ diuersos modos relati uorum in q̄nto meta. de qbus nō est mōdo tractādū sed sufficiat nunc scire q̄ Ari. oē nomen vel habens vim nominis: cuiusmodi est participium qd̄ de nul lo significatiue sumpto pōt verificari nisi vere ⁊ con uenienter cōtingat sibi addere vel adiungere casum obliquū alterius dictionis q̄ sui abstracti est vere ad aliqd: ⁊ in p̄dicamento relationis. siue significet s̄bam ꝑ se: siue qualitatē: siue vtrunq̄: siue etiā cōnotet ali qd aliud in actu siue in potētia: siue affirmatiue: siue negatiue: siue qualitercunq̄. ⁊ ideo oīa talia dñs se ruus signum sigtum causa causatū efficiens effect⁹ actiuum passiuū producens ꝓductum agens patiens ⁊ hmōi in p̄dicamento relationis sunt collocāda. ❡ Ex qbus seqtur vlterius q̄ qñq̄ verba sunt in gn̄e actio nis vel passionis vel in aliquo alio p̄dicamento: ⁊ tñ par ticipia ⁊ noīa verbalia corr̄ndentia eis sunt in p̄dicamen to relatiōis s̄m principia Aristo. ⁊ q̄ hec sit intentio

Ps istis vocabu lis rela tiua s̄m eē ⁊ se cūdū di ci nō vti tur ph̄s. sic nec his rela tio real relatio rationis

Qñq̄ vba in genere actionis vel pas sionis ⁊ pticipia coꝝ in p̄dicāto relatōis seu noīa vbalia.

sua satis insinuat. v. meta. capitulo de ad aliqd. vbi enumerans modos relatiuoꝝ dicit. Alia. s. dicuntur relatiua. vt calefactiuū ⁊ calefactibile: ⁊ secatiuum ⁊ secabile: ⁊ oē actiuū ⁊ passiuū. Et postea seq̄tur: acti ua vero ⁊ passiua s̄m potentiam actiuā ⁊ passiuā sūt ⁊ actiones potentiaꝝ. vt calefactiuū ⁊ calefactibile. q: pōt ⁊ calefaciēs ad id quod calefit: ⁊ secans ad illud quod secatur tanquā agentia. Ecce q̄ calefaciens po test esse de secūdo mō relatiuoꝝ. Unde puto q̄ apud Aristo. oīa noīa ⁊ participia que non p̄nt de aliquo verificari nisi cōuenienter posset addi eis casus obli quus corr̄ndēs s̄m significationē verbis actiuis ⁊ passiuis que non tñ s̄m vocem ⁊ formā verboꝝ sunt actiua ⁊ passiua sed vere significant q̄ aliqd realiter agit ⁊ q̄ aliqd realiter patitur: vel q̄ aliqd facit vere vel q̄ ali qd vere fit vel potest facere sunt relatiua de scd̄o mō cuiusmodi sunt agens ⁊ patiens: calefactiuū: creans: creatiuū: actiuū: ⁊ passiuū ⁊ hmōi. Quod etiaȝ Ari. ponat noīa vel participia in genere relatiōis ⁊ verba corr̄ndentia eis in alijs predicamentis: pȝ ꝑ eum in p̄dicamentis capitulo de ad aliquid vbi dicit sic. Similr̄ igitur accubitus ⁊ statio ⁊ sessio positiōes quedā sūt: positio vero ad aliqd iacere vero vel stare vel sedere ipsa quidem positiones nō sunt sed denoīatiue ab hijs que dicte sunt positionibus noīantur. ❡ Ex quo pȝ q̄ stare non est in genere relatiōis: sed tñ statio in gn̄e relationis est. q: si sit statio alicuius est statio. Unde vltimate opȝ resoluere talem ꝑpōnem in talem: par tes talis corporis sunt sic distantes: ⁊ in tali resolutio ne habebitur expresse aliquod nomen siue participi um quod de nullo verificari potest nisi ei conuenien ter posset addi casus obliquus.

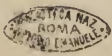
Que pticipia sint in genere relatō.

❡ Cap. iij. de ꝓprietatibus relatiuoꝝ de earū intelle ctu ⁊ mō glosandi has ꝓprietates vt noib⁹ ꝯueniant.

Visoquid Ari. sentit de relatiuis videndū est de ꝓprieta tibus quas attribuit eis. Et est prima pro prietas: q̄ aliqbus relatiuis inest ꝯrietas. nō tñ oīb⁹. q̄ aliqb⁹ insit ꝯrietas pȝ. nam virtus ⁊ vitium sunt relatiua. ⁊ tñ sunt ꝯria. Uñ sciē dum est q̄ ꝯria relatiua vocantur hic illa que nō p̄nt eidem simul competere ꝑ p̄sonē: sed cuicūq̄ com petit vnum: eidē successiue potest competere aliud. Et illo modo pater ⁊ filius non sunt ꝯria q: ideȝ pōt simul esse pater ⁊ filius q̄uis non respectu eiusdem: sic etiam nihil ꝯriatur triplo. q: cuicūq̄ competit tri plum eidem potest simul alia relatio competere vel nunq̄. ❡ Scd̄a proprietas relatiuoꝝ est q̄ suscipiāt magis ⁊ minus. q̄uis non oīa. ❡ Nam aliqua sum pta cuȝ istis aduerbijs magis ⁊ minus p̄nt de aliquo predicari successiue. sicut aliqs est primo magis simi lis alicui ⁊ postea minus similis. vel econuerso. sed hoc non est possibile de triplo nec de duplo ⁊ sic de multis alijs. ❡ Tertia ꝓprietas est q̄ relatiua dicunt̄ ad ꝯuertentiam: hoc est: cuicūq̄ relatiuo potest addi casus obliquus sui correlatiui (nisi ꝯtingat q̄ nomi na nobis deficiant ⁊ tunc licitū est fingere nomen ad qd̄ dicatur) sicut si ille sit dñs opȝ q̄ sit serui dñs: ⁊ si sit similis opȝ q̄ sit alicui similis. Silr̄ si hala sit re

Quō relatiua suscipi ant ma gis ⁊ mi nus: ⁊ q̄

Quō relatiua dñr ad ꝯuerten tiā ⁊ q̄ ⁊ q̄ licitū sit fingē nomen

latiuu ita q non sit possibile q aliqd sit bala nisi sit
alicuius bala: tunc licitum est fingere nomen sibi cor
rñdens ad quod dicatur fm ꝯuertentiã. vt dicat q
Que est bala balati: et econuerso q balatũ est bala balatũ
sint rela et sic de oib' alijs. ¶ Sciẽdũ ẽ tñ q aliqñ idẽ nomẽ
tiua si ponit in recto et in obliquo. et ista vocant relatiua si-
milium miliũ noium: siue relationes eqpantie. vt simile est
nolum simili simile: et equale est equali equale. vbi idem no
Que men ponit in recto et in obliquo. ¶ Aliqñ aũt aliud
sint rela nomẽ ponit in recto et aliud in obliquo. vt pr est filij
tiua dis pater: et nõ opz q sit patris pater et seruus est dñi se-
similiũ ruus et non opz q sit serui seruus. et ista vocãtur noia
nolum relatiua dissimiliũ noiũ siue disqpantie. hoc tñ ge-
Quo nerale est q semp licitũ est addere obliquũ recto fm
relatiua Dama. in logica sua ca°. xxix. ¶ Quarta pprietas ẽ
sint sil q relatiua sunt simul nã que est sic intelligẽda: q eẽ
natura existere non põt verificari de vno nisi verificetur de
reliquo: si ppõ formet: sicut si hec sit vera duplũ est
hec erit vera dimidiũ est et si hec sit vera pater est hec
erit vera filius est et ecõuerso. Et eodẽ modo intelli-
gendũ est qñ dr q relatiua posita se ponunt et pem-
pta se pimũt: hoc est: si negatiua sit vera in qua: esse:
negat ab vno illoz: alia negatiua erit vera in qua: eẽ:
Quo negabit a reliquo. sicut si hec sit vera pater nõ est hec
sp relati erit vera: filius nõ est. et ecõuerso. ¶ Est tñ sciendũ
ua sint q ille regule non sunt gñales fm phil. in pmentis.
sil nã vbi pbat ex intentiõe q illa pprietas nõ competit oi-
bus relatiuis. sicut pbat de scia et scibili: õ sensu et sen
sibili: et q̃uis nõ pbet de alijs nec de alijs exẽplificet:
tñ in multis alijs capit instantiam sicut de illis. nam
calefactiuũ et calefactibile sunt correlatiua: et tñ non
seqtur: calefactiuũ est ergo calefactibile est: nec econ-
uerso. similiter non seqtur: dealbabile non est ergo
dealbatiuum non est. et ita in multis.

¶ Cap. liij. In quo ponũtur. 9. principales ratio-
nes contra predicta et soluuntur.

Sed q hec nõ sit opio Arl. fortasse
qs obijciet. ¶ Primo qdẽ ex
p°rõ dictis in cathegorijs. vbi phil. numerãs
pmenta dicit. Eoz que fm nullã comple
xionem dicunt singulũ aut sbam signifi-
cat rc. Ex quo videt intẽdere distictas res distinctis
gñibus importari. et ita relatio cũsit vnũ pmentorũ
aliaz rem ab his que p alia gña important: significat.
2° Preterea. in eodẽ li° dicit. Ad aliqd vero dicuntur
quecũq hoc ipm q sunt aliorũ dicuntur: et excludit
sbas a predicta diffinitione. hec aũt nõ vidẽtur posse
intelligi de terís vel de rebus extra quas absolutas di
cimus: relinqtur ergo aliqd eẽ aliud ab his cui com
3° petit esse ad aliqd. ¶ Preterea. quero vñ oritur q
Arl. ibidem docet de relatiuis dicens q ꝯrietas inest
in relatione: et q relatio suscipit magis et minus: et qd
relatiua sunt simul nã. Hec enim nec de terís nec de
4° reb' absolutis vt videt verificari põt. ¶ Preterea.
idem psuaderi põt ex rõnibus deductis ex principijs
Arl. Nam impossibile est idẽ simul esse et non esse.
sed absoluta manent relatione trãseũte. ergo necesse
5° est ea esse distincta. ¶ Itẽ passio differt realiter a sub
iecto cum demonstret de eo. et idem nõ distinguit

realiter a seipso. equale enim et inequale et multa alia
relatiua sunt passiones quorundã sboꝝ cũ pprũ
sit q̃ritati equale vl inequale dici. et q̃litati simile vel
dissimile dici. vt dicit Arl. in pmentis igit. Item qd
est principiũ opationis realis necesse est esse reale re- 6ª
latio aũt est hmõi. igitur. aliq̃ enim aliter et aliter or
dinata et pportionata faciunt delectationẽ quã nõ fa-
cerent in alia pportione vel ordinatione. Amplius. 7ª
qñ seruabit distinctio decem pmentoꝝ quoꝝ ponũ
tur septẽ respectiua et tria absoluta. Similr diuisio
entis in absolutũ et respectiuũ: aut entis extra aiam
in decem cathegorias. ¶ Qñ etiã saluari poterunt Cõfir.
locutiões cões et ꝯsuete. s. pater paternitate est pater
et filius filiatiõe est filius: et q est relatio similitudinis
et q relatio est accidẽs: et his similia. ¶ Itẽ impossi 8ª
bile videtur sine respectu vnionis videre qñ vnitur
forma materie: pars parti in ꝯtinuo: accñs suo sbo: et
spũs nature corpee. ¶ Unionem eni spiritũ ad nãs Ut ni
corporeas nõ solum lex xpiana sed ois natio: ritus: gromã
et secta fatet: et hoc ipm apud et ceteros supstitionũ tiam se
sectatores familiarissimũ est. ¶ Item si pdicta opio ctantes
esset vera tunc idẽ erit in diuersis pmentis. qd Arl. 9ª
non recepit vt videt. cum apud eum ppõ in qua vnũ
pmentum negat ab alio sit imediata. ¶ Ex his for
sitan putabit aliqs phũ eẽ opinatũ aliter q̃ supius
ostensum est. ¶ Sed diligẽter ꝯsideranti non dz pp Rñsio
has rões videri ambiguũ Aristote. talia entia extra
aiam nullatenus posuisse. qnimo talia esse sic distin- Ad pm
cta oino negauit. ¶ Quod enim prio inducit nõ ar-
guit distinctionẽ illarum reꝝ distinctis incomplexis
corrñdentiũ. ¶ Nam in deo sine pluralitate rerum
distinctis incomplexis corrñdentiũ dicimus noium
diuinoꝝ alia significare iustitiam: alia sapientiã et sic
de alijs. Silr dicimus noium de deo dictorũ alia si- Quo di
gnificant potestatẽ: alia voluntatẽ rc. p quod nõ in uersa
tendunt q alia res sit iustitia: alia sapiẽtia: alia poten noia di
tia: et alia voluntas in deo. sed intendũt q quedã im cantur
portant q deus est iustus: quedã q est sapiens: qdam de deo.
q est potens. et quedam q est volens. Eodẽ modo
in proposito. cum dicit phũs singulũ incomplexorũ
aut significat sbam: aut q̃ritatem rc. sensus est q ter
minorũ significantiũ res: qdam significãt qd est res.
qdam qualis est: qdam q̃ta est res. et sic de alijs pre-
dicamentis. qd manifestat Arl. 5. metaphy. dicens:
qm igitur pmentorum quedã significãt qd: alia que
le: alia quãtum: alia ad aliqd: et sic de alijs. Est igitur
mens Aristo. ostendere q aliq termini sunt absolu-
ti: aliq cõnotatiui: aliq relatiui. sicut alibi est ostẽsũ.
¶ Eodem mõ dicendũ est ad aliud. q fm Aristo. Ad 2m
ipsi termini pprie dicuntur ad aliqd siue relatiui. qz
hoc ipsum quod sunt alioꝝ dicunt hoc est: ex hoc q
sunt tales termini sic significant q aliqd aliud dant
intelligere. ita q nulla ppõ in qua ponitur aliqs ta-
lis terius de aliquo potest sciri nisi sciatur determinate il
lud quod dat intelligere. et propter hoc tales termi-
ni: caput: bala: et ceteri non sunt ad aliquid. quocũq Ad 3m
enim horũ viso potest sciri qd sit tale vtpote caput: De ꝯrie
bala: quãuis nesciatur cuius sit. Quomõ autẽ sit in tate in
relatione ꝯrietas: ꝯsiderandum est q contraria qñq relatiuis
dicuntur

dicuntur quorũ vnũ non compatitur se cũ alio rea-
liter. ita ꝙ ad vtrunq; potest esse motus ꝑ se. sicut al
Suffi- bedo ⁊ nigredo: sunt cõtraria. ¶ Quãdoq; vero di-
ciēs ma cuntur cõtraria termini q̃ nõ possunt simul de eodẽ
gis ⁊ mi respectu eiusdem verificari. ⁊ illo modo cõtrarietas
nus est in terminis relatiuis. vt simile ⁊ dissimile: equale
⁊ inequale: ¶ Suscipere magis ⁊ minus sumitur ali
quotiens pro vera additione rei ad rem: sicut albe-
do vel lux suscipit magis ⁊ minus. quãdoq; vero pro
predicatiõe cũ aduerbijs: magis ⁊ minus: quãdo. s.
aliquod nomen recipit comparationẽ. ⁊ sic relatio
suscipit magis ⁊ minus. quod tñ non semꝑ cõtingit
ꝓpter additionem rei ad rem: sed qñq; propter solã
ablationẽ. sicut inequale fit magis inequale propter
ablationem sue partis. vnde sicut cõtingit aliqd de-
nominari nomine relatiuo ꝓpter solam mutationẽ
in altero: ita cõtingit magis ⁊ minus sic denoïari pro
pter mutationem in altero siue ablationẽ seu augmẽ
tationem alicuius absoluti. ¶ Similiter relatiua di-
Relati- cuntur simul natura nõ q2 sint alique res quarũ vna
ua quo necessario exigat aliam. ⁊ econuerso. sed ex hoc ꝙ si
sunt nã esse existentie predicat̃ de vno significatiue sumpto
simul necessario verificatur de alio eodem mõ sumpto. se-
quitur enim duplum est. ergo dimidium est ⁊ ecõtra.
Ad 4m ¶ Ad aliud dicendũ est cõcedendo conclusionẽ ꝙ
s. absoluta realiter distinguunt̃ a rebus extra ⁊ a rela
tiuis. Sepe tñ hic modus arguendi decipit imperitos
vt cogat ponere pluralitatẽ rerũ q̃ in rei veritate nõ
opꝫ ponere. vt creatio nõ est ꝯseruatio. ergo creatio
distinguit̃ a cõseruatione. sed qñ talis modus teneat
in sequentibus patebit. ¶ Si dicas ꝙ albũ fit realr
alteri simile circumscripto omni tertio. ergo hꝫ aliqd
ꝙ prius non habuit. Dico ꝙ album fit realiter alteri
simile ꝑ hoc ꝙ fit vnũ simile ad album ⁊ nõ ꝑ aduẽ
tum cuiuscunq; noue rei in ipso. quẽadmodũ enim
de non creante fit creans: ⁊ de colũna non dextra fit
dextra sine quacũq; noua re recepta in eis. sic in pro
Ad 5m posito existimandũ est. Quod vero inducit̃ de passio-
ne ⁊ subiecto faciliter soluit̃ ꝑcognito qd est passio
demonstrabilis: que nõ est aliqd realiter existens ex-
tra in subiecto. sed est quoddã predicabile ꝑ se secũ-
do modo de subiecto. natũ supponere pro eodẽ pro
quo subiectũ hoc modo equale vel inequale: ⁊ simile
vel dissimile sunt passiones qualitatis ⁊ quantitatis.
Ad 6m ¶ Ex hoc etiã quod deducitur diuersos effectus cau
sari a causis aliter ⁊ aliter dispositis ⁊ ordinatis non
est putandũ relationẽ esse causam illorum effectuũ.
sed absoluta potius. que sic ⁊ aliter proportionant̃.
sicut enim causa nũc potest causare quod prius non
potuit ex hoc solũ ꝙ est approximata passio. ⁊ non
propter additionẽ cuiuscunq; noue rei. sicut i musi
cis ⁊ picturis aliqua diuersimode ꝓportionata cau-
sant delectationẽ q̃ aliter non causarent. sic in ꝓposi
Ad 7m to. ¶ Quod vero cõsequenter dicit̃ de distinctiõe pre-
dicamentoꝝ non facit difficultatẽ. nam Auic. dicit
illam distinctionẽ esse famosã tantũ. Et ꝙ distinctio
predicamentorũ non sumit̃ ex distinctione rerum im
portatarum sed potius ex distinctione interrogatio-
nũ de indiuiduis substãtie vt docet Cõmẽ. vij. me-
ta. nõ enim putandũ est decem genera esse decẽ res
extra aiam aut significare decem res quarũ nulla si-
gnificatur nisi ꝑ vnum illoꝝ. sed doctrina ꝑipatheti-
corum assignat decem genera fore decem terios eas-
dem res aliter ⁊ aliter importantes. quẽadmodũ enĩ
partes orõnis possunt esse distincte ⁊ tamẽ significa-
re idem: vt albũ albescens: sic cum distinctione predi
camẽtoꝝ potest stare idemptitas reꝝ quas importãt.
¶ Silr distinctio entis ꝑ absolutũ ⁊ respectiuũ non Ad cõ.
est entis inquãtũ ens sed terminoꝝ. sicut distinctio ꝑ
abstractũ ⁊ concretũ: propriũ ⁊ appellatiuũ: adiecti-
uum ⁊ substantiuũ. cum nulla res proprie dicat̃ ab-
soluta aut respectiua. aut enim diceret̃ res absoluta
q2 distinguitur ab alio. ⁊ sic relatio quam moderni
ponunt extra aiam erit absoluta cum ponant eam di-
stingui realiter a quolꝫ alio. Aut q2 non exigit aliqd
aliud: siue non dependet ad aliqd aliud. ⁊ sic nullũ
accidens erit absolutum: nec forma substãtialis: nec
aliqua creatura. Nam quodlꝫ tale alio indiget ⁊ ab
alio dependet. nec etiã dicit̃ res absoluta q2 potest ꝑ
se intelligi non regrens terminũ sue cognitionis. q2
tunc materia: accidẽtia: ⁊ diuinitas nõ essent absolu-
ta q2 ꝑm opinionẽ multorũ nec materia sine forma:
nec accidens sine subiecto: nec diuinitas sine ꝑsonis
potest intelligi. ¶ Et ꝙ subiungitur de diuisione en-
tis extra aiam pꝫ ex litera. vj. mete. ꝙ non est diui-
sio rerum extra aiam sed teriorum. tum q2 dicit com
positionem ⁊ diuisionẽ aliud esse ab his que mens
copulat ⁊ diuidit. tum q2 postremo subiungit ꝙ ens
multipliciter dicit̃ sicut dictum est in his que quotiẽs
dicuntur. aut enim significat hoc aliqd aut quale aut
quantum ⁊c̃. constat autẽ ꝙ hoc non cõpetat rebus
sed solum terminis quorũ proprie est compositio di
uisio ⁊ significatio. ¶ Que vero consueta sunt dici de
relatiõibus multa sunt falsa ⁊ multa impropria sicut
latissime pꝫ ꝑscrutanti ea que de relationibus a mo
dernis dicunt̃ ⁊ edita sunt: lꝫ aliqua eorũ habeant ve
rum intellectum. vt ꝙ pater paternitate est pater ⁊ fi-
lius filiatione filius ⁊ ita de alijs. in quibus locutioni-
bus nõ opꝫ fingere rẽ aliquã ꝑ quã pr̃ sit pr̃: ⁊ filius
sit filius. sicut nec in istis: colũna est dextreitate dex-
tra. ⁊ deus est creatiõe creans. accidens inherentia.
subiectũ subijcitur subiectione. chymera est nihil ni-
hilitate. cecus est cecus cecitate. ⁊ ita in alijs. ¶ Si-
militer igitur ⁊ absq; ambiguitate dicendũ est ꝙ iste
propositiões sunt false: vel ꝙ quelibet illarum resol
uenda est in duas ponendo. s. diffinitionẽ qd nomi-
nis loco abstracti. vt pater est pater paternitate. i. pa
ter est pater q2 genuit filium. ⁊ sic de alijs consimili Quo
ter. ¶ Si vero hic modus displiceat possunt aliter sal hec sit
uari locutiões predicte absq; rerũ multitudine ponẽ vera pr̃ ẽ
do ꝙ abstractũ ⁊ concretũ vt pater ⁊ paternitas: fili9 pr̃nitate
⁊ filiatio ⁊ hmõi idem significãt. ⁊ tunc erit sensus: pater
pater est pater paternitate. i. seipso. ¶ Nec illud ꝙ Ad 8m
subiungitur in materia ⁊ forma: subiecto: ⁊ acciden-
te: toto ⁊ partibus: ⁊ spiritibus vnitis corporibus co
git positionem relationẽ rem mediã inter vnita. Ea-
dem enim ratione quereret̃ de illa re superaddita: aut
vnit seipsa. ⁊ eadẽ rõne standũ fuit in primis vnibili

duo. aut alia re: ꝛ tunc pcedetur in infinitū. Ideo di
cendū est breuiter sicut Arist. docet. viij. meta. q̃do
m̄ ꝛ forma faciunt: vnum Reddit causam dicēs: ꝙ
illud est actus ꝛ illud potētia: vel vtrūq; actus vel po
tentia: non qdez semp actus informās: sed qñq; act⁹
mouens: qñq; regens ꝛ gubernās: ꝛ alijs modis. Ex
Ad. 9. pdictis quoq; manifestum est ꝙ nullū est incōueniēs
Pro/ apud Ari. p diuersa p̄dicamenta eandez rem importari
pter qd cum ponat scibile ꝛ sciam: sensibile ꝛ sensum in di/
sit ime/ uersis p̄dicamentis. s. in p̄dicamento relationis ꝛ qualitatis.
diata p/ Nec obstat ꝙ dicit p̄pōnem imediatam in qua vnum
pō ꝛc. p̄dicamentū remouet ab alio. qꝛ hoc nō est ppter diuersi
tatem rez q̃s important. sed qꝛ vnū non p̄dicatur de alio
p̄dicatione directa in primo modo dicēdi p se sed p acci
dens. sicut lz eadem res importet p ista noīa creatio:
ꝛ ꝯseruatio. ꝛ tñ vnum p̄dicatur p accñs de altero. Sic
ergo Ari. opinatus est de relatiuis vt dictū est. Opi/
nio aūt ꝯria duplicem videt habere radicez. vna ra/
dix est qꝛ nonnulli nimis innitunt ppꝛietati sermonis
vulgaris phi eque p̄buit multis occasiones erroris.
Duplex ℭ Tum qꝛ defectuose trāslata ppter obscuritatē gre
radix q̄ ci sermonis in latinum male intelligitur. ℭ Tum qꝛ
erroꝛi dicta auctorum falso sepissime allegantur. qbus tñ si
iplicant veraciter allegarent nō semp expedit adhibere fidez
aduer/ propter multos errores labe respsos. ℭ Scd̃a radix
sarij. est multiplicare entia fm multitudinē terminorum. ꝛ ꝙ
qlibet terius habeat qd rei. quod tñ absurdum est ꝛ
a veritate maxie abducens. Nō eni q̃rendū est in oi/
bus teris qd rei sed in multis tantū qd nois quales
sunt oēs teri relatiui ꝛ nonnulli alij: quorum qlibet
equalet in sig̃ndo vni longe oꝛoni. ꝛ ideo p̄pōnes in
qbus ponunt resoluende sunt ꝛ exponende vtendo
aliquotiens descriptione loco nominis.

ℭ Cap. liiij. vbi declarant relatōes q̃ sint fm aliaz ꝛ
aduersam pōnem ꝛ ponitur finitum positionis.

Hactenus dictū est de relatiuis fm opinionē que mi/
hi videtur esse Aristo. nunc dicendū est
de relatiuis fm opinionē ꝯriam p̄cedenti. ℭ Vñ ponit hec opinio ꝙ qlibet rela
tio est res distincta realiter a suo fundamēto. ita ꝙ po
nit ꝙ similitudo qua sortes albus est similis platoni
albo: est q̃dā res realiter ꝛ totaliter distincta a sorte ꝛ
ab albedine que fundat eam similitudinē. Et ꝯsimile
est de paternitate ꝛ filiatiōe ꝛ oībus alijs que ponunt
in gñe relationis. ℭ Vñ q̄uis illud vocabulū: fun/
damentū relationis: non sit verbū philosophicū fm
philam Aristo. tñ dicunt ꝙ quedā relatio hz funda/
mentū ꝛ terium a quoz vtroq; realiter distinguit qd
P̄rō pbatur multipl̄r. ℭ Primo qꝛ est distinctū p̄dicamen/
tum igit. Itē albedo pōt manere sine similitudine er
2ª go albedo nō est similitudo. ℭ Itē si relatio esset ea
dem cū suo fundamento sicut fundamēta sunt in di/
uersis p̄dicamentis. s. sbe q̄litatis ꝛ quātitatis ita alique
relationes essent in p̄dicamento q̄litatis: aliq̄ in p̄dicamento
3ª sbe: ꝛ alique in p̄dicamento quantitatis. ꝛ ita relatio non
esset distinctū p̄dicamentū. Item p idē fundamentū sor/
tes albus ē silis platōi albo ꝛ dissimilis socrati nigro
si ergo relatio esset eadē cū suo fundamēto similitu/
do ꝛ dissimilitudo essent eadē res ꝛ p ꝯñs non essent
distincte relationes. ℭ Item si relatio esset eadē cū suo 4ª
fundamento ꝛ ad fundamētū est motus sicut ad al/
bedinē est motus ad relationem esset motus qd est ꝯ
phi. qnto physi. ℭ Item vnitas vniuersi ꝯsistit in or 5ª
dinem partiū si ergo relatio non est alia res ille ordo
non erit alia res. ꝛ ita vniuersuz nō esset vnū. ℭ Itē 6ª
diuisis partibus componentib⁹ aliqd manent partes
ꝛ non manet vnio: ergo vnio est alia res a partibus.
ℭ Itē in nā sumpta a verbo non est aliud absolutuz 7ª
qn consimile sit in nā mea. cum ergo illa sit vnita ꝛ
non mea aliqd habebit illa nā quod nō hz mea. sed
illud nō potest esse absolutū. ergo est aliquod respe/
ctiuuz ꝙ est intētum. ℭ Propter has rōnes ꝛ mul
tas alias quas causa breuitatis ommitto credit a mul
tis ꝙ relatio est res extra aiaz realiter distincta ab om
ni re absoluta. ℭ Distinguūt tñ de relatōibus qꝛ q̄/
dam sunt reales ꝛ quedā sunt rōnis cuiusmodi sunt
relationes dei ad creaturam ꝛ alie que non sunt sine
omni ope intellectus. ℭ Istis aūt relationibus attri Pro/
buunt predicte ppꝛietates. nam alique sunt ꝯria sicut prietas
virtus ꝛ vitium. Alique nō sunt ꝯria sicut triplo mi/ relatio/
bil ꝯriatur. ℭ Item relatiua suscipiunt magis ꝛ mi num
nus nō tñ omnia sicut dictū est. ℭ Item oia relatiua Relatō
dicunt ad ꝯuertentiā. verūtñ aliqñ vni relationi rea realis ꝛ
li corrñdet realis relatio i alio sicut similitudini soꝛ. rationis
corrñdet relatio realis in aliquo cui est similis. Ali/
qñ vero relationi reali in vno non corrñdet relatio
realis in alio sed relatio rationis tantū sicut relationi
reali qua dependet creatura a deo non respondet re/
latio realis in deo sed rationis tantū. similr relatiōes
ponitur sil nā ita ꝙ si vna relatio sit opz ꝙ alia sit.
ℭ Et hec ppꝛietas intelligit qñ vtraq; relatio est rea/
lis si vero vna sit realis ꝛ alia rationis nō opz sicut po
nitur de scientia ꝛ scibili ꝛ sensu ꝛ sensibili.

ℭ Cap. lv. de genere qualitatis vbi declarātur ea q̃
in hoc predicamento ponuntur ꝛ q̃o distinguant ꝛ
q̃o non: ꝛ que sint proprietates eorum.

Quartū p̄dicamentū ponit p̄dicamentū q̄/
litatis ꝛ sicut de p̄cedētib⁹
ita de isto prio pcedēdū est fm opionē q̄
mihi videt esse ꝯsonā principijs Aristo.
siue sit vera siue falsa. ℭ Scd̃o dicendū
est de eo fm opinionē ꝯriaz. ℭ Videtur aūt mihi ꝙ
fm principia Ari. dz poni ꝙ p̄dicamentum qualitatis est q̄/
dam ꝯceptus vel signum ꝯtinens sub se oia p que re
spondet ad q̃ōnem factam p quale de sba que nō ex/
primunt partem sbalem sbe. ℭ Utrū aūt magis pro Quid
prie debent poni ꝯcreta q̄ abstracta in p̄dicamento qua/ dicatur
litatis: nō est ad presens disputandū. ℭ Sunt aūt q̄/ p̄dicamentū
dam in genere qualitatis que importāt res distinctas q̄litatis
a sba ita ꝙ illa res non est sba. sicut sunt albedo nigre
do color lux scia ꝛ hmōi. Quedam ꝟo sunt que non
importāt alias res a predictis q̄litatibus ꝛ sba. cuius
modi sunt figura curuitas rectitudo densitas raritas
ꝛ hmōi. ℭ Ad sciendū aūt qñ q̄litas dēat poni alia
res a sba ꝛ qñ non: hac arte ꝯuenit vti. ꝙ qñ talia p̄/
dicabilia pñt successiue verificari de eodem que non
pñt simul verificari ppter solū motū localez: nō opz
ꝙ talia

ꝙ talia p̄dicabilia res distinctas a sb̄a subiecta. sicut talia
p̄dicabilia curuum rectum ꝑpter solum motuȝ localem
possunt de eodem verificari successiue. Nam qñ ali-
qd est curuum si postea nulla re adueniēte sibi: par-
tes ipsius mouetur ꝑ motum localem dicetur rectū.
⁊ propter hoc rectitudo ⁊ curuitas nō importāt alias
res a rebus rectis ⁊ curuis. Et cōsimiliter est de figu
ra: ꝙ ꝑ solum motum localē aliquaruȝ partiū potest
aliqd fieri diuerse figure. ⁊ ita etiā est de raro ⁊ dēso
⁊ de ꝯsimilib⁹. ¶ Sed nō sic est de albedine ⁊ nigre-
dine de calore ⁊ frigore: ⁊ hmōi. Non eni ꝑ hoc so-
lum ꝙ aliqd vel partes eius mouent̄ localiter fit ali-
qd calidū vel frigidū. ⁊ ideo oia talia importāt res
In p̄sen distinctas a sb̄a. ¶ Hoc viso sciendū est ꝙ Ari. po-
ne ca. d nit .iiij. modos siue iiij. species qualitatis. ¶ Pri-
q̄litate mus modus est habitus ⁊ dispō. ⁊ vocat̄ habit⁹ oīs
Prim⁹ qualitas de difficili mobilis: siue sit spūalis siue cor-
modus poralis. ¶ Dispō v̄o vocatur oīs q̄litas de facili mo
bilis: siue spiritualis siue corporalis. ⁊ scđm hoc q̄li
tas eiusdeȝ spēi in vno est habitus ⁊ in alio est dispō.
Sciēdū ¶ Et est sciendū ꝙ sub hoc modo nō tm̄ cōprehē-
ditur illud ꝙ importat aliaȝ rem a sb̄a sed etiā illud
qđ q̄lq3 nō importat aliā rem. ¶ Unde oē illud sub
hoc modo ꝯtinet̄ qđ difficulter vl' faciliter ꝑpter mu
tationem rei remouetur a subiecto. ¶ Et vt breuiter
dicam oīs qualitas sub hoc modo ꝯtinetur. ¶ Et d̄r
species qualitatis nō q2 aliqua sit qualitas que nō sit
habitus nec dispō. sed q2 aliqua qualitas nō est habi
tus ⁊ aliqua qualitas ⁊ nō est dispō. vel d̄r species. q2
Scđs aliqd specialius ꝯnotat quam hoc nomen qualitas.
modus ¶ Aliud genus q̄litatis ponit̄ potentia nālis vel im
Tertius potentia. ¶ Unde oīs res qua aliqd pōt agere vel re-
modus sistere actioni in hoc genere ponit̄. ¶ Tertia species
Quart⁹ ponit̄ passio ⁊ passibilis qualitas: oēs enim qualitas
modus sensibilis ponit̄ in tertia spē qualitatis. ¶ Quartum
adt genus qualitatis ponit̄ forma ⁊ circa aliqd con-
stans figura. vt curuū rectum ⁊ hmōi. ¶ Et sciendū
ꝙ forma potest hic vocari illa qualitas ꝑpter quam
aliqd d̄r pulchrum vel turpe. ⁊ ita illa noīa non im-
portant alias res a qualitatibus p̄dictis ⁊ sb̄a. ¶ Un
de notandū est ꝙ ſm intentionē phi. idē est in diuer
sis spēbus qualitatis. sicut p3. q2 ponit ꝙ calor ⁊ fri
giditas sunt in prima spē qualitatis. ¶ Ex quo p3 ꝙ
non est intētiōis sue ponere ꝙ ille species a se mutuo
vl' remoueant̄ sed solū particulariter. ⁊ sic vt ponit
de spēbus ita ponit de p̄dicamentis ꝙ de se mutuo parti-
culariter negant̄. ¶ Qualitati autem phi. multas tri
Prima p buit ꝓprietates. ¶ Quaȝ prima est. ꝙ qualitati inest
prietas ꝯtrietas. vna enim qualitas alteri ꝯtratur. ⁊ similiter
noīa concreta importātia illas qualitates in obliquo
ꝯtrantur. Non tm̄ oī qualitati ꝯtratur qualitas. Nam
aliqua est qualitas que nō h3 cōtrarium. sicut lux nō
2⁹ h3 ꝯtrium. ¶ Secūda proprietas est. ꝙ qualitas su-
scipit magis ⁊ minus. q2 ꝯcretum qualitatis qñq3 de
aliquo predicatur cum hoc aduerbio magis: ⁊ qñq3
cuȝ hoc aduerbio minus ¶ Sed illa proprietas nō
inest oībus qualitatibus. non enim vnus triangulus
est magis triāgulus q̄ alius. nec vnū est magis qua-
3⁹ dratum quā aliud. ¶ Tertia ꝓprietas qualitatis est.
ꝙ ſm qualitatē aliqd d̄r simile vel dissimile. duo eni
alba sunt similia. ⁊ similiter duo nigra. sed album ⁊
nigrū sunt dissimilia. ¶ Et de qualitate ſm opinio-
nem Ari. ista sufficiant. q2 in p̄dicamentis diffuse tracta-
ui de qualitate secundū opinionem Aristo. Quicqd
enim sup physicam scribo non tanq̄ meū sed tanq̄
Aristo. vt mihi videtur dico.

¶ Cap. lvi. In quo p̄dicamenti qualitatis assignan
tur species ſm intellectum aliorum opinantium.

Alii autem ponunt ꝙ q̄libet q̄-
litas est res distincta
a sb̄a ⁊ q̄ntitate ⁊ reb⁹ respectiuis. Et as
signantur quatuor spēs qualitatis quoȝ
ꝯcreta inter se distinguunt̄. ¶ Unde po
nunt ꝙ habitus ⁊ dispō constituunt priaȝ speciē qua
litatis. que distinguunt̄. q2 habitus est de difficili mo
bilis. dispositio vero est de facili mobilis. ¶ Secū-
dam speciem ponūt potentiā nālem vel impotentiā:
que distinguunt̄ ab habitu ⁊ dispositiōe. ¶ Tertiam
speciē ponūt passiones ⁊ passibiles qualitates esse. s.
qualitates sensibiles. ¶ Quartā speciem ponunt fi-
guram ⁊ formā: quā ponunt distingui realiter a sb̄a
⁊ qualitatibus aliarum specierū. Unde dicunt ꝙ qū
aliquod corpus curuant̄ vere vnam rem absolutam
amittit ⁊ aliā rem absolutā nouam acqrit. ¶ Pro-
prietates autem ipsas quas ponit Aristote. attribu-
unt tali qualitati q̄ est res distincta a substātia ⁊ quā-
titate ⁊ rebus respectiuis.

¶ Cap. lvij. vbi ꝑ tractatur de p̄dicamento actiōis an. s.
sit res distincta a rebus absolutis: ⁊ que sit op. Arist.
⁊ que ꝯueniant huic p̄dicamento: ⁊ qd alij sentiant.

De sex vltimis p̄dicamētis Ari.
breuiter se ex-
pedit: de qbus tm̄ ad iuniorum vtilitateȝ
latius est differendū. ¶ Unde qntū pre
dicamentū ponit̄ actio. quod tm̄ phi. qñ
p̄dicamenta enumerat vel etiā tractat de ipso p̄dicamento nō
ꝑ nomen sed ꝑ hoc verbuȝ facere noiauit. ⁊ ꝯsimilr
ꝑ verbum ⁊ nō ꝑ nomen Dama. in logica sua noiat
hoc p̄dicamentum. Un̄ mihi videt̄ ꝙ opinio Arist. erat
ꝙ p̄dicamentum istud nō est nisi q̄dam ordinatio verbo
rum importantiū ꝙ aliqd facit vel agit aliquid. ita ꝙ
vnum verbū de alio verbo sumpto cum hoc ꝓnoie q
p̄dicatur sic dicendo. q calefacit agit: ⁊ sic de ꝯsimilibus.
¶ Et illo mō potest saluari esse genus gn̄alissimuȝ. Quō
Et si precise essent in vsu talia verba ⁊ participia eis pōt sal-
correspondentia ⁊ noīa supponentia ꝓ eisdē ꝓ qbus sup- uari ge-
ponūt eoȝ ꝑticipia de h⁹ p̄dicamēto sicut de multis alijs neralissi
pauce forent difficultates. tunc eni clarū eēt ꝙ actio mū ꝑ p̄
supponeret pro eodē ꝓ quo supponit agens ⁊ actio dicatio
esset res absoluta ⁊ sb̄a sicut agens. tm̄ illa sb̄a ꝯtingē nem in
ter esset actio. sicut ꝯtingenter est agens. ⁊ ita verbuȝ hoc p̄di
esset in vno p̄dicamento ⁊ nomen in alio. sicut agens est camēto
in p̄dicamento relatiōis ſm opinionem Ari. sicut ꝓbatū
est prius. q2 agens semꝑ potest recipe ꝯuenienter obli
quum adiunctum sibi. sed agere nō est in illo p̄dicamen
to. Et sic hoc p̄dicamentum nō importaret aliqueȝ rem
que nō esset de p̄dicamento q̄litatis vel sb̄e: sed importa-
ret tam rem de p̄dicamento q̄litatis q̄ rē de p̄dicamēto sb̄e.

Impor ¶ Unde sic dicẽdo: ignis calefacit lignũ: hoc verbũ
tat ver/ calefacit: importat calorẽ q̃uis nõ noialiter sed ver
balr τ ñ baliter. ppter quod nõ op3 q̃ predicet̃ de calore. si/
noialr cut album importat albedinẽ τ nõ p̃tur de albedine.
Rõnes ¶ Pro hac opinione siue sit vera siue falsa pñt ad/
opionis duci alique psuasiones. ¶ Nõ enim cũ d̃: ignis ca/
lefacit vel agit: nõ importet aliq̃ res que nõ sit s̃ba vł
Prĩa qualitas põt psuaderi. ¶ Primo sic. q2 si aliq̃ alia
res importaret: quero vbi est illa res. aut est p se exi/
stens: aut est alteri inherens: si sit p se exñs. ergo est
s̃ba. τ h̃etur intentũ. si sit alteri inherens. aut ergo ca
lefacienti: aut ligno calefacto. si det̃ primũ. ergo oẽ
agens τ mouens recipiet nouã rem in se qñcũq3 age
ret vł moueret. ¶ Et ita corpus celeste τ intelligen/
tia ɔtinue reciperent nouas res in agendo. silr deus in
Euasio agendo τ pducẽdo reciperet nouas res in se. ¶ Et si
Contra dicat̃ q̃ non est simile de deo τ de creaturis. Cõtra.
si deus vere τ realr agit nihil recipiendo. ergo est ibi
simplr actio sine tali re alia ergo frustra ponit̃ in alio
agente: cũ possit vere τ realiter esse agẽs sine tali alia
re. ¶ Si aũt illa res recipit̃ in calefacto ergo nõ de/
nominaret agens. nec rõne eius ignis diceret̃ agens.
¶ Silr tunc calefactũ reciperet plures res in se. s. calo
rem: τ illã rem q̃ ponit̃ actio: τ illã rem q̃ ponit̃ pas
sio. quod videt̃ eẽ absurdũ. q2 ponit̃ pluralitas sine
necessitate τ sine rõne. ¶ Item põt argui sic. illa res
Item aut est causata aut nõ. ¶ Si nõ est cãta ergo est deus.
si est causata q̃ro a quo. τ nõ nisi ab agẽte ergo agẽs
pducit illã rem. quo dato quero de pductione illius
rei. sicut prius. τ erit pcessus in infinitũ vel stabitur
q̃ vna res producit̃ sine pductione alia. τ eadem rõ/
ne fuit standũ in prima q̃ calor producit̃ in ligno si/
Theo/ ne alia re noua in calefaciente. ¶ Itẽ theologice po/
logica test argui sic. ¶ Oẽm rem quã pducit deus median
ratio te causa secũda potest p se imediate pducere. ergo il/
lam rem que ponit̃ esse actio qñ ignis agit põt deus
pducere imediate sine hoc q̃ ignis agat. quo facto
quero aut ignis agit: aut non. si sic: tunc nõ solus de/
us agit. si nõ. ¶ Cõtra. ibi est actio formaliter exñs
in igne. ergo ignis vere denoiatur ab illa actione. τ p
ɔñs vere agit τ non agit. qđ est impossibile. ¶ Pro
Decla/ pter istas rationes τ multas alias posset aliq̃s tenere
ratiõ opi q̃ actio non est alia res distincta ab agente: passo τ
nionis producto. ¶ Et hec opinio siue sit vera siue falsa est
opinio Aristote. vt mihi videtur τ ideo ponit q̃ hoc
nomen actio supponit pro ipso agente vt hec sic vera
actio est agens τ cõsimiliter agere est agens vel ponit
q̃ talis ppositio est resoluenda in qua ponit̃ verbum
sine tali nomine. vt ista: actio est agens: equaleat isti:
agẽs agit: τ illa calefactio est actio: equaleat isti quod
calefacit agit τ sic de cõsimilib9. ¶ Hoc ostenso sciẽ
Sciẽdũ dum est s̃m opinionem Aristote. q̃ agere siue face/
q̃ agere re multipliciter accipitur. ¶ Quandoq3 idem est q̃
multiplr aliq̃d producere creare vel destruere. quãdoq3 idem
accipit̃ est q̃ aliq̃d in aliquo facere. quãdoq3 accipitur com
Pro/ muniter τ large s̃m q̃ est cõmune ad predicta duo:
prietates τ admouere. τ sic potest poni p̃dicamentũ. ¶ Con/
p̃menti ueniunt autẽ isti predicamẽto ɔtrarias. nam calefacere
huius τ frigefacere ɔtria sunt. τ dicuntur verba ista cõtraria
q̃ important qualitates ɔtrarias τ nõ possunt eidẽ
simul competere: saltem respectu eiusdẽ. ¶ Susci/
pit etiã hoc predicamentũ magis τ minus. hoc est:
istis verbis cõuenienter adiungitur magis τ minus.
quãuis forte non omnibus. ¶ Unde ɔueniẽter d̃:
hoc calefacit magis q̃ illud: τ illud minus q̃ illud:
τ vnus gaudet magis τ alius min9. ¶ Hec dicta sũt
s̃m opinionem que mihi videtur consona doctrine
Aristote. ¶ Alij autem ponunt q̃ actio est quedam Quid
res distincta ab agente: producto: τ passo: τ a ceteris sit actio
rebus absolutis. τ est q̃dã respectus qui ab aliq̃bus s̃3 alios
ponitur esse subiectiue in agente: τ ab aliq̃bus poni/
tur esse subiectiue in passo. ¶ Dicunt tamen q̃ ali/
quãdo actio est respectus realis aliquãdo autem est
respectus ratiõis. ¶ Et proprietates predictas. scil3
habere contrarium: suscipere magis τ minus dicunt
tali respectui conuenire.

¶ Cap. lviij. de predicamẽto passionis in quo quid
sit passio τ que sint in hoc predicamento declaratur:
atq3 multiplex acceptio de pati.

SExtum predicamentũ dicit̃ predi/
camentum passionis: quod
Aristoteles noiat p verbum. sicut p3 in
predicamẽtis capitulo prio. τ capitulo de
facere τ pati. τ secum videtur concorda/
re Damascenus in logica sua vbi vocat hoc predica/ Dama.
mentum p verbũ. ¶ Et sicut est de precedenti predi
camento q̃ in eo secundũ Aristo. reponitur verba
agere significãtia: ita in hoc p̃dicamẽto verba aliq̃d
pati significantia reponũtur. ¶ Unde oĩa que dicta
sunt de agere pporitonabiliter dicenda sunt de pati.
¶ Et ideo s̃m viã suã pati τ passio τ illa s̃ba que pa
titur vnũ τ idem sunt. sicut videt̃ dicere Damasce/
nus. vnde dicit facere autem τ pati quedã substantia
est taliter opans vel patiens. ita q̃ propositio in qua
ponitur verbũ infinitiui modi loco nois vel hoc no/
men passio resoluenda est in propositionẽ in qua po
nitur verbum sine tali nomine τ infinitiuo mediãte
hoc relatiuo: quod: vt illa: calefieri est pati: equalet
isti: quod calefit patitur: τ similiter illa: calefactio est
passio: equiualet illi eidem. ¶ Sed notãdum est q̃ Notan
pati s̃m eum multipliciter accipitur. ¶ Uno modo dũ pati
pro recipere aliq̃d ab aliquo. τ sic subiectũ patitur: τ triplicit̃
materia recipiens formã patitur. ¶ Secũdo modo accipi
accipitur magis generaliter s̃3 q̃ est cõmune ad pati p̃••
primo mõ τ motui: quãuis in se nihil recipiat subie/ 2••
ctiue: sicut quãdo aliq̃d mouet̃ localiter. ¶ Tertio 3••
modo accipit̃ s̃m q̃ est cõmune ad pati p̃dictis mo/
dis τ ad causari vel creari. τ sic est p̃mentũ. ¶ Bre
uiter igitur s̃m Aristo. vt mihi videtur dicẽdũ est q̃
ipse ponit oĩa verba actiua mentalia in p̃mento de fa
cere. ¶ Et omnia verba mentalia passiua in predica
mento de pati: siue illa verba significẽt s̃bas siue qua
litates: siue tam substãtias q̃ qualitates. ¶ Alij aũt Alior
dicunt q̃ passio est q̃dam respectus existẽs subiectiue opinio
in passo correspondens respectui actionis.

¶ Cap. lix. de p̃mento qñ vbi habetur an quãdo im
portat illud nescio q̃d respectiui τ declarat̃ q̃ non: τ
etiam cõmunis declaratur positio.

Septimum predicamentū ponit̄ qn̄ quod est ordinatio aduerbioꝝ vel alioꝝ eis equalentium: qbus ꝯuenienter respondetur ad qōnem factam ꝑ hoc interrogatiuum qn̄ vt hodie: heri: cras. Unde ſm viam Ari. vt mihi videt̄: hoc p̄mentum nō importat aliquam rem distinctā a sb̄a ⁊ qualitate. sed importat illas easdem res: quāuis non noiaIiter sed aduerbialiter tn̄.

Imporrtare aduerbialiter

Et pro illa opinione siue sit vera siue falsa potest argui. Nam si qn̄: sit talis res inherēs rei temporali: non plus d3 poni talis res respectu vnius temporis quaȝ alterius. ergo respectu tpis futuri est talis res. ꝯn̄s est falsum. q2 si sit talis res in aliquo qđ erit cras sine qua nō potest dici ꝙ erit cras: sicut nō potest aliqd esse album sine albedine. ergo respectu cuiuslibȝ instantis istius tpis in quo erit: erit aliqua talis res in illo. ⁊ cum illa instantia ponant̄ infinita: seqtur ꝙ in illo erunt res infinite. Similiter illud fuit in infinitis tpibus q2 in infinitis partibus eiusdem ꝓportiōis. siue infinitis instantibus: ergo in eo sunt derelicte tales res infinite.

Argumento ꝓ op. Primum

Et si dicatur ꝙ illa instātia nō fuerunt in actu.

Euasio

Contra: aut aliqđ instans vnquā fuit in actu: aut nullū: si nullum. ergo nihil est instans. si aliquod: ⁊ non plus vnū q̄ͣ reliquū: ergo infinita fuerunt in actu.

Contra

Item de oi re ꝯtingit determiate dicere ꝙ est vel nō est. ergo in illo hoie vel est determiate talis res: accipio illam rem que d3 derelinq ex adiacentia crastine diei: vel nō est in illo hoie. Si est in ipso. ergo hec est determiate vera. ille hō erit cras. Si nō est in eo. ergo sua opposita est determiate vera que videtur esse ꝯ Aristo. q2 in futuris ꝯtingentibus negat veritatem determiataȝ.

Item

In li. pery.

Et potest argui theologice sic. Aut in isto hoie est talis res: aut nō est. si est in eo: ⁊ seqtur formalr: talis res respectu crastine diei est in illo hoie ergo ille homo erit cras: sicut seqtur formaliter in illo sb̄o primo est albedo ergo hoc est albuȝ: ⁊ illud añs: illa res est in isto hoie est sic verū ꝙ non potest ꝯtingere etiaȝ ꝑ potentiā diuinā qn postea fuit verū dicere hec res fuit. ergo semꝑ necessario veruȝ fuit dicere ille fuit futur⁹ in illa die. ⁊ ꝑ ꝯn̄s deus non potest facere q erit in illa die. Si aūt illa res nō sit in illo hoie ergo hec erit necessaria postea illa res nō fuit in illo hoie ergo ille non erit futurus in illa die. ⁊ añs est necessarium. ergo ꝯn̄s est necessariū. ⁊ ꝑ ꝯn̄s deus non potest cōtinuare vitam istius hois vsq ad diem crastinaȝ.

Argm theologicum

Item si qn̄ esset talis res sicut illi opinantes ꝯ̄rium imaginant̄: tunc sicut calidū est calidum calore: ita tpale esset tpale ꝑ illaȝ rem. ⁊ ꝑ ꝯn̄s sicut est impossibile aliqd esse calidum sine calore ita impossibile esset aliqd eē temporale sine illa re inherente sibi. sed ꝯn̄s est falsum. Nam hec est vera: antichristus erit ante diem iudicij: ⁊ tn̄ in antichristo cum nihil sit nō est talis res.

De qn̄ improbatio

Si dicatur ad oia ista ꝙ ex tpe futuro non derelinqtur talis res antequā fuerit in illo tēpore. ⁊ ideo nec ille homo nec antichristus habet talem rem in se derelictam ex tempore futuro.

Euasio

Contra. si sine tali re res erit cras ⁊ in tempore futuro: eadeȝ rōne sine tali re vere fuit in tpe preterito. ⁊ etiam vere nunc est. ⁊ ꝑ ꝯn̄s frustra ponuntur tales res.

Contra

Probat̄ ꝯn̄a sic. si in illo homine q fuit heri est talis res derelicta ꝑ quam dī fuisse heri: sicut lignum dicit̄ calidum ꝑ calorem. ergo impossibile est ꝙ hec sit vera: ille hō fuit heri: sine tali re sicut impossibile est ꝙ lignum sit calidū sine calore. Sed hoc videtur falsum. q2 deus pōt illum hoiem ꝑ suam potentiam absolutam cōseruare ⁊ illam rem destruere: ponatur igitur in esse: tūc quero aut ille fuit heri: aut non fuit: si fuit. ergo vere fuit sine tali re. ⁊ per ꝯn̄s ꝑ illam rem non dicit̄ fuisse heri. quod est intentū. Si non fuit heri. Contra propositio talis de preterito est necessaria ita ꝙ deus non potest facere qn homo ille prius fuerit. Propter ista ⁊ multa alia que causa breuitatis ommitto posset aliqs tenere ꝙ quādo nō est talis res. Et hec fuit opinio Aristo. vt mihi videtur. ⁊ ideo hoc predicamentū nunq̄ͣ ꝑ nomen sed ꝑ aduerbium nolauit.

Opinio de qn̄ ꝓpria

Alij autem dicūt ꝙ quando vel quādeitas est quedam res respectiua derelicta in re temporali ex adiacentia temporis propter quā dicitur ꝙ res fuit: vel erit vel est.

Aliorū op.

Cap. ix. de vbi an sit res illa parua d̄relicta ex adiacentia loci ad locatum ⁊ ꝙ nō sit talis res ⁊ postea ponetur alia positio.

Octauum p̄mentuȝ ponitur vbi. Et de illo dico sicut de precedēti ꝙ vt mihi videt̄ ꝯsonum est doctrine Aristo. ꝙ vbi nō est alia res distincta a loco ⁊ ceteris reb⁹ absolutis. sed ſp philo. hoc predicamentū ꝑ aduerbiū interrogatiuū loci nolauit. In quo p̄mento ponunt̄ illa ꝑ que cōuenienter respondet̄ ad qōnem factam ꝑ hoc aduerbiū vbi. Unde si querā vbi est sortes: ꝯuenieter rn̄detur ꝙ est in ciuitate vel in domo. ideo illas prepōnes cuȝ suis casualib⁹ ponit in p̄mento vbi.

Pro hac opinione potest argui sic. Quia nō videtur includere ꝯ̄dictionem ꝙ deus destruat illā rem: si ponat̄: nō destruendo locum: nec illud qđ locatur nec transferendo locum vel locatuȝ de loco ad locum. quo facto. q̄ro aut illud corpus est in hoc loco aut non. si est in hoc loco. ⁊ nō h3 talem rem. ergo locatū est in loco sine tali re. ⁊ ꝑ ꝯn̄s frustra ponitur. si nō est in loco. ⁊ fuit in hoc loco ⁊ non est corruptū nec locus. ergo aliqd est motum localiter. quod est ꝯ̄ positū.

Argm ꝓpōne.

Alij aūt ponunt ꝙ vbi siue vbitas est qdam respectus fundatus in locato ꝓcedens ex circūscriptione loci: ⁊ ꝙ locatū fundat talem respectū ⁊ locus terminat eum.

Aliorū positio

Cap. xj. de positione ⁊ que sint in hoc predicamento ſm op. ꝓpriam postmodū ponitur cōis op.

Nonum p̄mentum ponit̄ positio que ſm opi. Aristo. non signat rem distinctā a rebus absolutis. sed signat ꝙ partes rei sic vl̄ sic ordinant̄: ⁊ situantur: ⁊ approximant̄. In hoc autē p̄mento sūt sedere: stare: iclinari: iacere: ⁊ hmōi. Et nihil in hoc p̄mēto cōpetē pōt alicui nisi qn̄ eius partes pn̄t diuersimode approximari. ꝑꝑ quā diuersam approximatōeȝ diuersa ⁊ ꝯ̄ria dicibilia q̄ sūt incōpossibilia pn̄t eidē successiue cōpetē. Isti aūt p̄men-

Huic p̄mēto deest interrogatiuū ꝑꝑ vocabuloꝝ penuriam

to nõ hẽmus aliquod ꝓprium interrogatiuũ corrñ-
Aliorũ positio dẽs. ¶ Et hoc ẽ pp vocabuloꝝ penuriã. ¶ Alij aũt
tenẽt ꝙ est quedã respect⁹ tori inherẽs vl partib⁹. ita ꝙ
ex hoc ꝙ surgit ꝗ sedit hẽt vnã rez in se quã prius nõ
habuit. ꝛ vnã aliam quã prius habuit ꝑdidit.
¶ Cap. lxij. de habitu ꝙ non sit alia res ab absolu-
tis postea cõmunis ponitur op.

DEcimum ꝑmentũ ponit habit⁹ ꝛ de illo sicut de prio-
ribus dico ꝙ Ari. nõ ponit ꝙ significet
aliquã rem distinctaz a rebus absolutis.
sed sigt ꝙ vna res sit circa alias mobilis
ad motũ ipsius: nisi ꝯtingat aliqḋ impedimẽtũ: q̃ nõ
est pars eius nec simul cũ ea sed loco ꝛ situ distincta
Que sint i h⁹ ꝑmẽto ab ea. ¶ In quo ꝑmento ponit talia: armatum esse:
calciatuz esse: ꝛ sic de alijs. Tñ: hẽre: ſm phy^m mul-
Aliorũ positio tis modis dr̃ sicut in ꝑmentis exposui. ¶ Alij autẽ
ponunt ꝙ habitus est qdam respectus in ipso corpo
re contento. ¶ Et de istis ꝑmentis ista sufficiant.
¶ Cap. lxiij. de suppositionibus terioꝝ ꝛ pro qbus
sigãt: ꝛ pro qbus teri supponat respectu subiecti vel
ꝑti ꝛ an ꝯcretum a parte ꝑti supponat pro forma.

DIcto de sigtione teriorum restat di-
cere de suppõne que est ꝓprie-
tas ꝯueniens terio sed nunꝗ̃ nisi ꝓpõne.
Duplex acceptõ suppositionis ¶ Est aũt prio sciendũ ꝙ suppõ accipit
dupl̃r. s. large ꝛ stricte. ¶ Large acce-
pta nõ distiguit ꝯ̃ appellationẽ. sz appellatio est vnũ
ꝯtentum sub suppõne. ¶ Aliter accipit stricte ſm ꝙ
Cui termino cõueniat suppõ distinguit ꝯ̃ appellationez. sed sic nõ intendo loq de
suppõne sed primo mõ tm̃. ꝛ sic tam ſm ꝙ̃ ꝑtũ sup
ponit. ꝛ vl̃r qcqd põt esse ſm ꝓpõnis vel ꝑtum sup
Suppõ i. p alijs positio ponit. ¶ Dr̃ autem suppõ id est pro alijs positio: ita
ꝙ qñ terius in ꝓpõne stat pro aliquo: vtimur illo ter
mino pro illo. s. de quo siue ꝓnoie demonstrante ip-
suz ille terius vel rectus illius teri (si sit obliquus) ve
rificatur. Et hoc saltim verũ est qñ terius supponẽs
significatiue accipit. Et vl̃r terius supponit pro illo
de quo vel de ꝓnoie demonstrante ipm p ꝓpõnez de
Pro q̃ terius suppõit notatur ꝑti. si terius supponens sit ſbm. Si aũt ter-
minus supponens sit ꝑtum denotatur ꝙ ſbm subij-
citur respectu illius: aut respectu ꝓnois demonstrã-
tis ipm: si ꝓpõ formet: sicut p illam hõ est aial deno-
tatur ꝙ sortes est aial ita ꝙ hec sit vera si formet hoc
est aial: demõstrãdo sortẽ. Per illã aũt: hõ ẽ nomẽ:
denotat ꝙ hec vox hõ sit nomen. ideo in illa suppo-
nit hõ p illa voce. Silr̃ in illa albũ est aial denotat ꝙ
illa res q̃ ẽ alba sit aial. ita ꝙ hec sit vera: hoc est aial
demõstrãdo illã rem q̃ est alba. ꝛ pp hoc ſbm suppo
nit p illa. ¶ Et sic ꝓportionabil̃r dicendũ est de ꝑto.
nam p istã: sor. es^t albus: denotat ꝙ sortes est illa res
que hz albedinẽ: ꝛ si nulla res hẽret albedinẽ nisi sor
tes: tunc ꝑtum supponeret ꝑcise pro sorte. ¶ Est aũt
Regla gñalis vna regula gñalis ꝙ nunꝗ̃ terius in ꝓpõne talez qñ
significatiue accipit supponit pro aliquo nisi de quo
Falsitas cuiusdã dicti ꝑitur vere. ¶ Ex quo seqtur ꝙ falsum est quod aliq
ignorantes dicunt ꝙ ꝯcretũ a parte ꝑti supponit pro
forma. vz ꝙ in illa sortes est albus ly albus supponit
pro albedine. Nam hec est simpl̃r falsa: albedo est al
ba: qualitercũqꝫ teri supponãt: ideo nunꝗ̃ ꝯcretũ ta
le supponit pro forma tali sigta p suũ abstractũ ſm
viam Ari. ¶ In alijs aũt cõcretis de qbus dictũ est
hoc est bñ possibile. Eodẽ mõ in illa hõ est deus hõ
supponit vere pro filio dei. qꝛ ille vere est homo.
¶ Cap. lxiiij. de suppositionibus ꝑsonali simplici ꝛ
materiali ꝛ qbus possint competere.

EST autem primo sciẽdũ ꝙ sup
positio prio diuidit
in suppõnẽ simplicẽ ꝑsonalẽ ꝛ mãlem.
¶ Suppõ ꝑsonalis vl̃r est illa qñ terius Suppõ ꝑsonal̃
supponit pro suo sigto. siue illud sigtuz
sit res extra aiaz: siue vox siue intẽtio aie siue scriptũ:
siue quodcũqꝫ aliud imaginabile. ita ꝙ qñcunqꝫ est
ſbm siue ꝑtum ꝓpõnis supponit pro suo sigto (ita ꝙ
sigtiue tenet) semp est suppõ ꝑsonalis. Exemplũ di-
cendo sic hõ est aial ly hõ supponit pro suis sigtis. qꝛ
nõ imponit ad sigñduz nisi illos hoies. nõ ꝓprie eni
sigt aliqd cõe eis sed ipsosmet hoies ſz Damascenũ.
¶ Exẽplum scdi. sic dicendo oẽ nomen est pars ꝓ-
põnis ly nomen nõ supponit nisi pro vocib⁹. qꝛ qñ
imponit ad sigñdũ imponit ad sigñduz illas voces.
¶ Exemplũ tertij. sic dicendo: ois species est vl̃e vel
ois intentio aie est in aia vtrunqꝫ ſbm supponit pso-
naliter. qꝛ supponit pro illis qbus imponit ad sigñ-
dum ¶ Exemplũ quarti. sic dicẽdo: ois dictio scri-
pta est dictio. ſbm nõ supponit nisi pro sigtis suis pu
ta pro scriptis ideo supponit ꝑsonaliter. ¶ Ex quo Sufficiens: de- scriptio suppõis ꝑsonal̃
pz ꝙ sufficienter describunt suppõnẽ ꝑsonalẽ dicen-
tes ꝙ suppõ ꝑsonalis est qñ terius supponit pro suo
sigto ꝛ tenetur significatiue. ¶ Suppositio simplex
est qñ terius supponit pro intentione aie sed nõ tenet
Suppõ simplex significatiue. ¶ Verbi gratia. dicẽdo sic hõ est spẽs
ille terius homo supponit pro intẽtiõe aie. qꝛ illa in-
Co. p⁹ h⁹ prie partis tentio est species. ꝛ tm̃ proprie loquẽdo ille terius ho
mo nõ sigt illam intentionẽ. sed illa vox ꝛ illa inten-
tio aie sunt tm̃ signa subordinata in significando ſm
Reprobatio cõmunis sniẽ de diffõne suppõis simplicis modũ alibi expositum. ¶ Ex hoc pz falsitas opinio
nis cõmuniter dicẽtiũ ꝙ suppõ simplex est qñ terius
supponit pro suo sigto. qꝛ suppõ simplex est qñ ter-
minus supponit pro intẽtione aie: que proprie nõ est
sigtuz teri. qꝛ ta'lis terius sigt veras res ꝛ nõ intentio
nes aie. ¶ Suppõ mãlis est qñ terius nõ supponit si
gnificatiue: ꝛ supponit vel pro voce vel pro scripto.
sicut pz hic hõ est nomen. vbi ly hõ supponit pro se
Suppõ mãlis ipso. ꝛ tm̃ non sigt seipsum. ¶ Silr̃ hõ scribit potest
ibi eẽ suppõ mãlis qꝛ terius supponit pro illo quod
scribitur. ¶ Et sciendum est ꝙ sicut illa triplex sup-
positio competit voci prolate: ita potest competere di
ctioni scripte. vnde si scribant ille quatuor ꝓpões:
homo est aial homo est species hõ ẽ vox dissilaba hõ
est dictio scripta quelibet illarum poterit verificari ꝛ
tm̃ nõ nisi pro diuersis qꝛ illud ꝙ est aial nullo modo
potest eẽ species: nec vox dissilaba: nec dictio scripta.
¶ Silr̃ illud ꝙ est species non est aial. nec vox dissi
laba ꝛc̃. ꝛ sic de alijs ꝛ tm̃ in duabus ꝓpõnibus vlti-
mis hz ille terius suppõnem mãlem: sz illa possit sic
distingui ꝙ potest supponere p voce vel pro scripto:
ꝛ essent diuerse species suppõnis si eẽnt noia imposi
ta, quẽadmodum

ta. quēadmodum distinguitur suppō pro voce ꝛ pro sigto. vel pro sigto ꝛ pro intentiōe. ℭ Unde sicut talis diuersitas supponis potest competere terio vocali ꝛ scripto: ita posset competere terio mentali si intētio possit suppōere pro illo quod sigt: ꝛ ꝑ seipsa: ꝛ ꝑ voce: ꝛ pro scripto. quarū vnā vocaremus ꝑsonalem: aliā simplicem: aliam mālem. ℭ Est etiā sciendū ꝙ non dr̄ suppō ꝑsonalis eo ꝙ supponat ꝑ ꝑsona. nec simplex qꝛ supponit pro simplici. nec mālis qꝛ supponit pro mā. sed ꝑꝑ causas dictas. ꝛ ideo isti termini māle simplex ꝑsonale equoce vtitantur in logica ꝛ in alijs scientijs. in logica tamen nō vtitantur frequenter nisi cum illo addito supposítio.

ℭ Cap. lxv. in quibus propositiōibus est ꝓpō distinguenda ꝓpter multiplicem modum supponendi.

Otandū est etiā ꝙ terius in quacunqꝫ ꝓpōne ponatur potest habere suppōnem ꝑsonalē nisi ex voluntate vtentiū artetur ad aliam. sicut terius equocus in quacūqꝫ ꝓpōne potest supponere ꝓ quolꝫ sigto nisi artet ex voluntate vtentium ad sigtum certuꝫ. ℭ Sed terius nō in oi ꝓpōne potest habere suppōneꝫ simpliceꝫ vel mālem sed tunc tm̄ qn̄ talis terius comparat alteri extremo qd̄ respicit intentionē aie vel vocē vel scriptū. ℭ Uerbi gratia in hac ꝓpōne hō currit ly homo nō pōt habere suppōnem simplicē nec mālem. qꝛ currere nō respicit intentionē aie: nec voceꝫ: nec scripturā. sed in illa ꝓpōne hō ē spēs qꝛ spēs sigt intētionē aie pōt supponere simplr̄. ꝛ est talis ꝓpō distinguēda penes tertiū modum equocationis: eo ꝙ sbm potest hēre suppōnem simplicē vel ꝑsonalē. si scdo modo ꝓpō est simpliciter falsa. qꝛ tunc denotat ꝙ aliqua res sigta ꝑ ly hō sit species. qd̄ est manifeste falsuꝫ. ℭ Si primo: est vera. qꝛ tunc denotat ꝙ vna spēs aie. siue intentio aie: siue ꝯceptus sit spēs: ꝛ hoc est verꝫ. ℭ Eodē mō sunt tales distinguēde: homo ꝑdicatur de pluribus risibile est passio hois risibile ꝑdicatur de hoie tam a parte sbi q̄ a parte ꝑdi. ℭ Similr̄ illa est distinguēda aial rōnale est diffō hois qꝛ si sbm hēat suppōnem simplicē est vera. si ꝑsonalē est falsa. ꝛ sic est de multis talibꝫ.

ℭ Silr̄ est de istis sapientia diuina est attributuꝫ dei bonitas ꝑdicatur de deo inascibilitas est ꝓprietas patris: ꝛ hmōi. Similr̄ qn̄ terius comparat ad aliquod extremū respiciens vocem vel scripturā est ꝓpō distinguenda: eo ꝙ talis terius potest habere suppōneꝫ ꝑsonalē vel mālem: ꝛ illo mō sūt ille distinguēde: soꝛ. est nomen homo est vox dissilaba paternitas sigt proprietatem patris. ℭ Nam si paternitas mālr̄ supponat sic est vera. qꝛ hoc nomen paternitas sigt proprietateꝫ patris. ℭ Si aūt supponit ꝑsonaliter sic est falsa. qꝛ paternitas non sigt proprietatem patris. sed est ipse pater. ℭ Et illo mō distinguēde sunt ille: animal rationale sigt qdditatem hois: rōnalis sigt partem hois homo albus sigt aggregatū ꝑ accidens homo albus est terius compositus ꝛ sic de multis talibus. ℭ Potest ergo regula ista dari ꝙ qn̄ terius potens habere istam triplicem suppōnem comparatur extremo cōi vocibus prolatis siue scripturis: tūc propositio in qua ponit est distinguēda: eo ꝙ talis terius potest hēre suppōnem ꝑsonalem vel mālem. ℭ Qn̄ vo comparat extremo significanti intentionē aie: est distinguēda: eo ꝙ potest hēre suppōnem ꝑsonalem vel simplicē. ℭ Qn̄ vo comparat extremo cōi oibꝫ predictis: tunc est distinguēda eo ꝙ pōt habere suppositionem ꝑsonaleꝫ: simplicē: vel mālem. ꝛ sic hec est distinguēda homo ꝑdicatur de pluribus qꝛ si hō habet suppōnem ꝑsonalem: tunc est falsa: qꝛ denotat ꝙ aliqua res significata ꝑ hunc terium homo ꝑdicatur de pluribus. ℭ Si vo habeat suppōnem simpliceꝫ vel mālem siue ꝑ voce siue pro scripto: est vera. qꝛ tā intentio cōmunis: q̄ vox: q̄ illud quod scribitur predicatur de pluribus.

Paternitas est pater

Regla

ℭ Cap. lxvi. cōtra multa de suppōne simplici ꝛ soluuntur rationes que ꝯ dicta inducuntur.

Ed contra ꝑdicta potest obijci multiplr̄: ꝑ̄o sic. Hec est vera: hō est dignissima creaturarum: quero quā suppōnem hꝫ ly hō. non ꝑsonaleꝫ. qꝛ quelibet singularis est falsa. ergo hꝫ suppōnem simplicem. sed si suppō simplex esset pro intentione aie illa esset falsa: qꝛ intentio non est dignissima creatura creaturarū. ergo suppō simplex nō est pro intentiōe aie. ℭ Preterea. hec est vera color est primū obiectum visus ꝛ quelibet singularis est falsa. ergo hꝫ simplicē suppōnem. sed si supponeret pro aie intentione illa esset falsa. ergo suppō simplex nō est pro aie intentiōe. Similiter hec est vera: homo est primo rōnalis: ꝛ nō pro re singulari nec pro intentione aie ergo pro aliquo alio. ℭ Idem potest argui de ista. Ens est primo vnū: deus est primo ꝑsona: qꝛ q̄libet talis est vera ꝛ nō pro singulari nec pro intentiōe aie. ergo pro aliquo alio: ꝛ tm̄ sbm habet suppōnem simplicē. ergo suppositio simplex nō est pro intentiōe aie. ℭ Preterea vox nō predicatur de voce: nec intentio de intentiōe: qꝛ tunc q̄libet talis ꝓpō: homo est aial: soꝛ. est homo: eēt simpliciter falsa. ℭ Ad primū istorum dicendū ꝙ opinio dicentiū ꝙ si in illa homo est dignissima ꝛc̄. sbm habet suppositionem simplicē: est falsa. imo hꝫ tm̄ suppōnem ꝑsonalem. nec ratio eorū vꝫ sed est ꝯtra eos. ℭ Naꝫ probant sic. qꝛ si hēret suppōnē ꝑsonalē ꝙ tunc esset falsa. qꝛ quelibet singularis est falsa: sed illa ratio est ꝯtra ipsos. qꝛ si homo staret simplr̄ in illa. sed nō pro aliquo singulari. ergo pro aliquo alio: ꝛ ꝑ ꝯsequens illud esset dignissima creatura creaturaꝝ. sed hoc est falsum. qꝛ tūc esset nobilius omni hoie quod est manifeste ꝯ eos. qꝛ nunq̄ cōmune vel species est nobilius suo singulari. cum fm eos inferius includat suuꝫ superius: fm modum loquēdi eorū: ꝛ plus. ergo illa forma cōis cum sit pars istius hominis nō est nobilior illo hoie: ꝛ ita si sbm in illa: hō est dignissima ꝛc̄. supponeret ꝑ aliquo alio ab hoie singulari: illa esset simpliciter falsa. ℭ Ideo dicendū est ꝙ si hō supponat ꝑsonalr̄ est de virtute sermonis falsa. qꝛ quelibꝫ singularis est falsa. tn̄ fm intentionē ponentiū eaꝫ est vera. qꝛ nō intendūt ꝙ hō est nobilior creatura vlr̄. sed ꝙ sit nobilior oi creatura alia que nō est homo. ꝛ

Poria rō q̄ ꝑ̄dicta

2ª ratio

Similr

Ad primaꝫ in oppm

Argumenti reflexio

Decisio dicti.

hoc vl' verum est inter creaturas corporales. nõ aũt
in substãtijs separatis verũ est. ¶ Contingit enĩ fre-
quenter ꝙ ꝓpõnes autentice τ magistrales sunt false
de virtute sermonis τ vere in sensu in quo fiũt: hoc
est: ille ꝓpõnes quas intendebãt ꝑ eas sunt vere. τ ita
Ad se- est de predicta. ¶ Ad scdm dicendũ est ꝙ oẽs tales:
cundaʒ color est primũ obiectũ visus. Hõ est pꝛio risibilis.
Ens est primo vnũ. Hõ est primo aial rõnale. Triã
gulus primo hʒ tres angulos τc̃. Sonus est primuʒ
τ adequatũ obiectũ auditus: τ cetere tales multe sũt
simpliciter false de virtute sermonis. tñ ille quas intẽ
Abstra- debat philo. ꝑ eas sunt vere. ¶ Un̄ sciendũ ꝙ sicut
ctũ pro philo. τ multi alij accipiũt sicut sepe ꝯcretũ ꝓ abstra
cõcreto cto τ ecõuerso: ita frequenter actũ exercitũ pro actu si
ita act⁹ gnato τ ecõuerso. ¶ Est aũt actus exercit⁹ q̄ impor-
exercit⁹ tatur ꝑ hoc verbum est vel aliud hmõi: quod non tm̄
pro si- sigt aliqd predicari de aliquo sed exercet ꝑndo vnũ
gnato de alio. sicut dicẽdo homo est aial hõ currit hõ dispu
Act⁹ ex- tat τ ita de alijs. ¶ Act⁹ aũt signatus est ille q ꝑ hoc
ercitus verbum ꝑdicari importat vel ꝑ hoc verbũ subijci vl'
Act⁹ si- verificari vel cõpetere vel aliqd hmõi. ¶ Verbi gra-
gnatus tia aial ꝑtur de hoie hic non ꝑtur animal de hoie. q2
ibi aial subijcitur τ non ꝑtur. τ ideo est actus signat⁹
τ non est idem dicere: aial ꝑtur de hoie: τ homo est
aial: q2 vna est multiplex τ alia non: sicut nõ est ideʒ
dicere: genus ꝑtur de hoc cõi homo: τ hoc cõmune
homo est genus. Nec est idem dicere: genus predica
tur de specie: vel hec vox aial ꝑdicat de hac voce ho
mo: τ species est genus: vel hec vox homo ẽ hec vox
aial. Nam prime due sunt vere τ secũde due sunt fal
se. τ tñ hoc non obstante philo. accipit aliqñ actum
exercitum pro actu signato: τ aliqñ econuerso. τ ita
faciunt multi alij. τ hoc facit multos incidere in er-
rores. τ ita est in ꝓposito. Nam illa ꝓpositio homo
est primo risibilis accipiendo ly primo sicut accipit
philo. primo posteriori: est falsa. sicut illa homo est
species sed tñ actus signatus loco cuius ponit est sim
pliciter verus. sicut illa est vera: de hoie predicat pri
mo hoc predicatuʒ risibile: τ in illo actu signato tam
homo ꝙ̃ risibile supponunt simpliciter τ pro inten-
tione aie. nam de hac intentione aie: homo predicat
primo risibile non tñ pro se sed pro singularibus. τ
debet ille actus sic exerceri: ois homo est risibilis τ
nihil aliud ab hoie est risibile. ibi in actu signato ho
mo supponit simpliciter τ pro intentione aie: sed in
actu exercito correspõdẽte ly homo supponit ꝑsona
liter τ pro rebus singularibus. q2 nulla res potest ri-
dere nisi res singularis. τ ideo in actu signato bene
ponitur hoc incomplexũ primo sed in actu exercito
correspõdente non debet poni ly primo: τ hoc q2 ly
primo: dicit illud quod predicatur de aliquo vl' τ de
nullo nisi de quo illud predicatur. τ tali actui signa-
Quot to debent correspondere duo actus exercitũ. sicut est
act⁹ cor de illa: sonus est primũ τ adequatum obiectum audi
rñdeãt tus: naʒ hec falsa est de virtute sermõis. q2 aut sonus
ibi supponit ꝓ re singulari aut cõmuni. ¶ Si pro re
singulari sic est falsa. q2 quelibet singularis est falsa.
¶ Si pro re cõmuni: tunc adhuc est falsa. q2 ꝑm eos
nulla res apprehendit a sensu nisi singularis. τ ideo
illa est simpliciter falsa de virtute sermonis. tñ forte
ꝑm cõmuniter loquẽtes τ bene intelligentes intelligi
tur ꝑ illam vnus actus signatus verus: q est iste. De
sono predicat primo esse apprehẽsibile a potẽtia au
ditiua: q debet sic exerceri ois sonus est apprehensi-
bilis a potentia auditiua τ nihil aliud a sono est ap-
prehensibile a potẽtia auditiua ita ꝙ in actu signato
hoc cõmune sonus supponit simpliciter pro intentio
ne aie. sed in actu exercito supponit ꝑsonaliter τ pro
singularibus hoc est pro suis suppositis siue signifi-
catis. Exemplũ pro predictis est manifestum in theo
logia. ¶ Nam hec cõceditur esse vera: sba intellectua- Multe
lis completa non dependens ad aliud suppositũ est ꝓpõci õ
primo ꝑsona: τ eadẽ ratione hec ꝯceditur: homo est actu ex
primo risibilis: q2 eadem est ratio de vna τ de alia. ercito q̃
¶ Tunc quero. Aut ꝑm istius ꝓpositiõis supponit ꝓ eis q̃
ꝑsonaliter τ pro singularibus: τ tunc est falsa. q2 que de actu
libet singularis est falsa. pʒ inductiue. Aut supponit signato
simpliciter τ pro forma cõi. τ tũc etiã est falsa. q2 nul sc: itelli
la forma cõmunis nec primo nec non primo est ꝑso- gẽde sẽ
na. q2 omni cõi etiam ꝑm eos repugnat ratio ꝑsone.
¶ Idem est de istis singulare est primo vnũ nume-
ro idiuiduũ primo distinguitur a cõi τ sic de multis
talibus que sũt false de virtute sermonis. τ tñ actu si
gnati correspõdentes sunt veri. Ideo dicẽduʒ est si-
cut pri⁹ ꝙ suppositio simplex est qñ terius supponit
pro intentiõe aie que aliqñ est cõmunis pluribus ꝑ ꝑ
dicationem aliqñ vo est propria vni. Et ratio huius
est q2 nihil est a parte rei qn sit simpliciter singulare.
Unde error illorũ q credebant aliqd esse in re preter
singulare: τ ꝙ humanitas distĩcta a singularibus est
aliqd in indiuiduis τ de essentia eorum induxit eos
in illos errores τ multos alios logicales. ¶ Hoc tñ In vli-
ad logicum nõ ꝑtinet determinare sicut dicit Porphi- bus
rius in prologo. sed logicus habet tñ dicere ꝙ sup-
positio simplex nõ est pro suo significato. sed qñ est
terius cõis supponens simpliciter hʒ dicere ꝙ suppo
sitio simplex est pro aliquo cõmuni suis significatis.
vtrum aũt illud cõe sit in re vel non ad eum non ꝑ-
tinet. ¶ Ad tertium dicendũ est ꝙ vox predicat de
voce: τ similiter intentio de intentiõe: non tñ pro se
sed pro re. ¶ Et ideo ꝑ talem ꝓpositionẽ homo est
aial ꝙ̃uis vox predicetur de voce vel intentio de in-
tentione nõ denotatur ꝙ vna vox sit alia: vel ꝙ vna
intentio sit alia: sed denotat ꝙ illud pro quo stat vel
supponit sbm sit illud pro quo stat vel supponit pre-
dicatum. ¶ Si autẽ adhuc obijciatur ꝯ predicta. q2
hec est vera. Piper venditur hic τ rome. τ tñ nulla
singularis est vera nisi ꝑm ꝙ supponit simpliciter τ
non pro intentiõe aie ergo suppositio simplex nõ est
pro intentiõe aie. ¶ Dicendũ est ꝙ illa ꝓpositio si sit Quõ
de copulato extremo est simpliciter falsa. q2 quelibet hec sit
singularis est falsa etiã ꝑm ꝙ habet supponẽm sim- vã pip
plicem. q2 nullus vult emere illud cõmune pip siue vendit
esset res extra aiam siue in aia. sed quilibet intendit hic τ ro
emere rem singularem quã non hʒ. sed illa ꝓpositio me
est vera si sit copulatiua. sicut illa: pip venditur hic:
τ pip vendit rome: q2 ambe partes sunt vere pro sin
gularibus. vnde nõ plus hec est vera: pip vendit hic
τ rome:

τ rome: q̄ illa: p̄p singulare venditur hic τ rome.

¶ Cap. lxvij. de suppositione mãli que cuilibet parti orationis potest competere imo ipsi orationi τ q̄ in verdũ vox supponens materialiter nõ supponit pro termino τ voce sui casus sed alterius.

Suppõ mãlis

Premissa divisione suppõnis di cendũ est de mẽbris in speciali. τ p̄io de suppõne mãli. ¶ Cir ca quam sciendũ est q̄ suppõ mãlis cui libet quod potest esse pars ppõnis com petere potest. Omne eni tale potest esse extremũ pro positionis τ pro voce vel pro scripto supponere. Et de noībus q̄dem manifestũ est. sicut p3 in istis homo est nomen hõ est numeri singularis hoc etiã idem p3 de adverbijs verbis pronoībus cõiunctionibus pre positionibus τ interiectiõibus sicut p3 de istis: bñ est adverbiũ legit est indicatiui modi legens est partici pium ille est pnomen si est cõiunctio ex est prepõ heu est interiectio. ¶ Silr autẽ ppões τ orationes talem suppõnẽ habere põt. quod p3 in istis homo est aial est ppositio vera hoiem currere est oratio vera τ sic de cõsimilibus. ¶ Et potest illa suppõ non tñ com petere voci sed etiã scripto τ parti ppõnis mentalis: siue sit ppositio siue pars ppõnis. τ breuiter ol com plexo τ incomplexo cõpetere potest. ¶ Potest aũt diuidi suppõ mãlis. qr quãdã est qñ vox vel scriptũ supponit pro se. sicut in istis homo est nomẽ hoie est genitiui casus homo est aial est ppõ vera bene est ad uerbium τ hmõi. ¶ Qñq3 autẽ vox vel scriptu3 vel conceptus nõ supponit pro se sed pro voce vel scri pto: quam tñ vocẽ vel scriptum non sig̃t. sicut in illa propositione vocali: aial predicatur de hoie: hec vox hoie non supponit pro hac voce hoie sed ibi illud in complexũ hoie supponit pro hac voce homo qr de hac voce homo p̃tur ly aial. sic dicẽdo homo est ani mal. Similiter in illa hoiem currere est verum illud sñm: hoiem currere: non supponit pro se sed suppo nit pro illa ppositione homo currit quã tñ non sig̃t. Similiter in talibus hõ predicat de asino in obliquo ly homo supponit pro obliquo tali hoie vel hoium vel hmõi. qr in illa ppõne asinus est hoie non p̃tur hec vox homo sed hec vox hoie. Silr hic qualitas predicatur de subiecto in concreto ly qualitas suppo nit pro concretis predicabilibus de subiecto.

Mãlis suppõ mentali etiã cõ petit

Qñq3 suppõit non p se sed pro aliquo

¶ Cap. lxviij. de suppositione simplici que comple xis τ incomplexis conuenit.

Sicut autem cuilibet complexo τ incomplexo põt competere suppositio mãlis: ita cuilibet complexo vel incomplexo significatiuo vel cõsignificatiuo potest competere sup positio simplex. Illam quodlibet tale siue sit menta le siue vocale siue scriptũ potest supponere pro con ptu mentis. sicut p3 inductiue. Et sicut qñq3 suppo sitio mãlis est pro illo quod supponit: qñq3 non pro illo quod supponit sed pro alio quod tñ non sig̃t. ita terius mentalis similiter qñq3 supponit pro se. sicut in istis homo est spẽs aial est gen⁹ τ sic de alijs. qñq3 autem supponit pro illa intentione aie. qua3 tñ non sig̃t. sicut in tali propositiõe mentali hoiem esse aial est propositio vera τ sic potest dici de multis alijs.

¶ Cap. lxix. que possint supponere psonaliter τ q̃ non põt τ que extrema ordinentur sm superius τ infe rius τ que non ordinantur.

Nunc accedendũ ẽ ad sup põnẽ psonalem. Circa quã sciendũ est q̄ cathe gorematis solũ quod est extremũ3 ppositionis significatiue acceptu3 supponit psonalr sonaliter. ¶ Per primũ excludunt oĩa syncathegorematica: siue sint noĩa: siue cõiunctiones: siue adver bia: siue q̄cunq3 alia. Per scdm excludit oẽ verbu3 the. pro qr non q̄ verbũ põt esse extremũ ppõnis qñ accipitur nalr nõ sig̃tiue. Et si dicat q̄ sic dicẽdo: legere est bonu3: ly suppo. legere accipit sig̃tiue tñ τ supponit psonaliter. Di cendũ est q̄ ly legere ibi nõ est verbũ s3 est nomẽ. Verbũ ita est ex vsu q̄ modus infinitiu⁹ nõ tñ est verbũ sed nõ sup nomen. Vñ si ly legẽ remaneret ibi verbũ τ nõ plus ponit esset nomen q̄ ly legit: hec nõ magis eẽt vera legere Quo est bonũ q̄ illa legit est bonũ. Sed vñ est hoc? Dico hec sit q̄ est ex vsu loquentiũ. Per tertiũ excludit pars ex vera le tremi q̄tãcunq3 sit nomẽ τ cathegorema. sicut hic gere est hõ albus est aial nec ly hõ supponit nec ly alb⁹ suppo bonum nit: sed totũ extremũ. τ iõ q̄ñcunq3 partes extremorũ Extre se hẽant aliq̃ sm superius τ inferius nõ op3 tñ õñam mi pars esse bonã inter illas ppõnes. qr illa regula d3 itelligi nõ sup qñ illa totalia extrema q̃ supponũt in ppõnibus ordi ponit nant sm superius τ inferius. Vñ non sequitur: tu es ra Que ex dens ad forũ ergo tu es extñs in foro vel ad fo: τ tñ trema ly vadens τ ly extñs ordinant p3 superius τ inferi⁹. sed ordinẽ extrema illa: vadẽs ad forũ: τ extñs ad fo: nõ sic or tur sm dinant ideo õña non valet. tñ aliq̃ õña valet. qr ali supi⁹ τ qñ non põt tales partes ordinari sm superius τ inferi⁹ inferius nisi etiã tota extrema sic ordinent vel possint ordina ri. sicut p3 hic: hõ albus: aial albũ: videns hoiem: τ videns aial: τ sic de multis. Et ideo frequẽter est ta lis õña bona. sed nõ semp. ¶ Et ita pars extremi nõ supponit in tali ppõne. tñ in alia propõne supponere põt. Per quartã particula3 excludunt cathegore mata talia qñ supponũt finitẽ vel mãliter. tunc eni qr nõ accipiunt significatiue ideo psonaliter nõ sup ponunt. sicut hic hõ est species τ in cõsimilibus.

¶ Cap. lxx. de suppõnib⁹ discreta cõi: determinata: cõ fusa: cõfusa tñ: τ confusa distributiua τ que possunt ex his inferri et econuerso.

Suppõ

Suppõ aũt psonalis põt diuidi p̄io distincta in suppõnẽ discretã τ cõẽ3. Hec Suppõ discreta est in q̃ suppõit nomẽ p. herba priũ alicui⁹: vel pnomẽ demõstratiuũ crescit sig̃tiue sumptũ. τ talis suppõ reddit ppõ in orto nem singularẽ. sicut hic sor. est hõ ille hõ est hõ τ sic meo de alijs. ¶ Et si dicat q̄ hec ẽ vera: hec herba crescit Ly tal in horto meo τ tñ ibi3 nõ h3 suppõnẽ discretã. ¶ Di ergo nõ cendũ est q̄ illa ppõ est falsa de virtute sermõis. sed p ẽ terius illam intelligit talis ppõ talis herba crescit in horto discret⁹ meo vbi sñm nõ supponit discrete. ¶ Vñ aduertẽn Pul dum est qñq3 aliqua ppõ est falsa de virtute sermõis cõtra s3 tñ aliquẽ sensu3 verũ h3: tũc in illa accepta in illo cautela

sensu debent sbm & pdm habere eandē suppositionem qualem habent in illa que est de virtute sermonis vera.

Suppō cōis

¶ Suppō psonalis cōis est qñ terius cōis supponit. sicut hic hō currit: ois hō est aial. ¶ Suppositio psonalis cōis diuiditur in supponem ɔfusam & deteriatam.

Suppō determinata

¶ Suppō deteriata est qñ cōtingit descendere p aliquam disiunctiuā ad singularia. ¶ Sicut bene seqꝫ: hō currit ergo ille hō currit: vel ille hō currit: vel sic de singulis. ¶ Et ideo dr̄ suppō determinata qꝛ p talē ppōnem denotaꝫ ꝙ talis ppō sit vera pro aliqua singulari deteriata. & quelibet singularis sufficit ad verificandū talem ppōnem. sicut ad veritatem istius: hō currit: reqritur ꝙ aliqua certa singularis sit vera & quelibet sufficit: etiā posito ꝙ quelibet alia esset falsa: sequēter tñ multe vel oēs sūt vere.

Certa regula

¶ Est ergo certa regula: ꝙ qñ sub terio cōi contingit descendere ad singularia p ppōnē disiunctiuā & ex vna singulari inferꝫ talis ppō: tunc ille terius hꝫ supponē psonalē deteriatā: & ïdõ in illa ppōne hō ē aial vtrūqꝫ extremū hꝫ supponē deteriatā: qꝛ seqꝫ: hō est aial ergo ille hō est aial vl' ille homo ē aial: vel sic de alijs.

Ex hoc habetur sbale descēdere & econuerso ascēdere disiunctiue

¶ Etiā bn̄ seqꝫ: hō est aial ergo hō est hoc aial: vel homo est hoc aial: & sic de singulis: ideo tā ly hō ꝙ̄ ly aial hn̄t supponem deteriatam. ¶ Suppō psonalis ɔfusa est suppō psonalis terī cōis que nō est determinata: & illa diuidiꝫ. qꝛ quedam est suppō ɔfusa tm̄: & quedam est ɔfusa & distributiua.

Suppō confusa Suppō confusa tm̄

¶ Suppō cōfusa tm̄ est. qñ terius cōis supponit psonalr & nō contingit descēdere ad singularia p disiunctiuā nulla variatione facta a parte alterius extremi. sed p ppōnem de disiuncto extremo. & ɔtingit eā inferri ex quocūqꝫ singulari. Uerbi gratia in illa ois homo est aial supponit ly aial ɔfuse tm̄. qꝛ non ɔtingit descendere sub aiali ad sua singularia p disiunctiuā. qꝛ non seqꝫ: ois homo est aial ergo ois homo est hoc aial. vel ois homo est hoc aial: & sic de singulis: sed bene ɔtingit descendere ad ppōnez de disiuncto predicato ex singularibꝰ. ¶ Ut bene seqtur: ois homo est aial ergo ois homo est hoc aial: vel hoc aial vel sic de alijs. qꝛ ɔñs est vna cathegorica composita ex illo subiecto hō & hoc pdicato: hoc aial vel hoc aial: vl' sic de singulis: & manifestum est ꝙ hoc predicatū vere pdicatur de omni hoīe: ideo illa vlis est simpliciter vera.

Descendere & ascendē disiunctum

¶ Similiter illa inferꝫ ex quolibet supposito aialis. nam bene seqtur: ois homo est hoc aial: vel hoc aial quocunqꝫ aiali demonstrato: ergo ois homo est animal.

Suppō distributiua

¶ Suppō ɔfusa & distributiua est qñ ɔtingit aliquo modo descendere copulatiue si terius cōis hēat multa ɔtenta: & ex nullo vno formaliter infertur. sicut in illa: ois homo est aial: sbm supponit ɔfuse & distributiue. qꝛ sequitur: ois homo est aial ergo ille homo est aial: & ille homo est aial: & sic de alijs. Et dixi: aliquo modo: qꝛ non semp eodē modo ɔtingit descendere copulatiue. nam aliqñ ɔtingit descendere nulla variatione facta circa ppōnem nisi ꝙ in prima subijciꝫ vel predicatur terius cōis & postea accipiūtur singularia. sicut pꝫ in exemplo predicto. ¶ Aliqñ autem ɔtingit descendere aliqua variatiōe facta imo aliquo dempto quod accipiebaꝫ in alia: quod nec est terius cōis nec cōtentum sub terio cōmuni: verbi gratia: sic dicendo: ois homo preter sortem currit: bene cōtingit aliquomō descendere ad singularia copulatiue. nam bene seqtur ois homo preter sortez currit ergo plato currit & cicero currit & sic de singulis.

Distributiua mobilis & distributiua imobilis

¶ Sed in istis singularibus aliqd dimittitur quod accipiebatur in vli quod non fuit terius cōis nec signum distribuens ipsum. s. dictio exclusiua cum parte exclusa. & ideo nō eodē modo ɔtingit descēdere sub illa: ois homo preter sortem currit: & sub illa omnis homo currit. Unde prima vocatur suppositio confusa & distributiua mobilis secunda vero suppositio confusa & distributiua imobilis.

¶ Cap. lxxj. quādo signum negationem includens non precedit terminum stat determiate ille terminus & de diuersitate situs signi.

TErtis visis videndū est qñ est qñ terius hꝫ vnam supponem psonalem & qñ aliam. Et primo videndū est de terio non relatiuo. Secundo de terio relatiuo qꝛ diuerse regule danꝫ de istis & de illis. ¶ Est ergo primo sciendum. ꝙ qñ in ppōne cathegorica nullū signum vle distribuens totum extremū ppōnis additur terio cōi nec mediate nec imediate: hoc est: nec a pte eiusdē extremi: nec ex parte extremi pcedētis: nec negatio pcedit: nec aliqua dictio icludēs equalēter negationē: sꝫ talis terius supponit deteriate: verbi gratia. in illa: hō est aial: nullum signū vle additꝫ nec negatio nec aliq dictio equalenter negationē includens. ideo vterqꝫ terius supponit deteriate. Idem dicendū est de ista: aliqs hō currit: qꝛ signū pticulare additū vel non additum nō variat supponem psonalē. qūuis faciat frequenter terium stare tm̄ psonalr. Silr in illa aial est ois hō qūuis ponaꝫ signū vle nō tm̄ pcedit hūc teriū aial: ideo ly aial supponit deteriate. Silr hic aial nō est hō: qūuis negatio ponaꝫ. qꝛ tñ non pcedit ly aial: ideo ly aial stat deteriate. Sed in illa: ois hō est aial: ly hō non hꝫ supponem deteriatam qꝛ distribuiꝫ signo vli. nec ly aial hꝫ supponem deteriatam qꝛ seqꝫ mediate signū vle. Sed in ista: videns oēm hoīem est aial: qꝛ hoc signum oēm nō distribuit totum sbm ideo nō facit illū terium aial stare nisi determinate. ¶ Unde bene seqtur: videns oēm hoiem est aial ergo videns oēm hoiem est hoc aial: vel videns oēm hoiem est hoc aial: & sic de alijs. Sed in illa: oēm hominem videns est aial: qꝛ signū precedit hoc totum hoiem videns ideo pdm nō stat deteriate sed cōfuse tm̄. sicut in ista: cuiuslibet hoīs asinus est currēs: predicatū supponit ɔfuse tm̄. In illa vō asinus cuiuslibet hoīs est currens pdm stat deteriate. Silr in illa hō est aial qūuis ly homo supponat deteriate. non tm̄ ly aial. qꝛ qñ negatio deteriana verbū precedit: non stat deteriate. Similiter in ista sor. differt ab homine ly homine non supponit deteriate qꝛ hoc verbum differt includit negationem equiualentem.

¶ Cap. lxxij. vbi ponuntur. 7. dubia cum solutionibus eorundem de veritate multarū ppōnum que difficultatem habent rōne suppositionum.

Circa

Circa predicta potest dubita
ri primo qualiter supponit ly homo in ista: sor. fuit homo
posito quod sor. non sit. Similiter qualiter sup
ponunt termini in illis de preterito: et illis de
1° du. futuro: et de possibili: et in aliis propositionibus de modo.
¶ Et est ratio dubitationis. quia dictum est prius quod terminus nunquam
supponit pro aliquo nisi de quo verificatur. sed
ly homo si sor. non sit: non verificatur de sor. quia tunc hec est
falsa: sor. est homo: ergo non supponit pro sor. et per consequens
2° du. non supponit determinate. ¶ Secundo est dubium de istis
homo albus est homo: cantans missam est homo: creans est deus
posito quod nullus sit albus: et nullus cantet missam: et
quod deus non creet: pro quibus subiecta supponunt. quia vi
detur quod pro nulla re significato. quia de nulla tali verificantur
nec pro seipsis. quia tunc haberent suppositionem materialem. er
3° du. go non supponunt determinate pro aliquo. ¶ Tertio.
qualiter secundum supponit in talibus: equus tibi promittitur: duo
decim libre tibi debentur. ¶ Et est ratio dubitationis. quia si
terminus supponat pro contentis videntur esse false. cum qualibet
singularis sit falsa. et ita si terminus supponat determinate
4° du. propositio est falsa. ¶ Similiter quarta dubitatio est de talibus:
5° du. ille privatur visu: et de similibus. ¶ Quinta est qua
lem suppositionem habet predicatum in illa: genus et species sunt sub
6° du. stantie. ¶ Sexta est de istis actio est res extra animam re
latio est vera res creatio est idem realiter cum deo et de
7° du. huiusmodi multis. ¶ Septima est de istis: ille bis fuit al
bus: quia videtur quod album non supponat determinate.
¶ Similiter in illa: omne animal est homo: quomodo subiectum et pre
dicatum supponant. ¶ Item de talibus: apius dicit
hoc: anglia pugnat: ille bibit ciphum: prora est in mari:
bonitas tua agit: clementia principis gubernat regnum:
Ad primum du. et huiusmodi. ¶ Ad primum illorum dicendum est quod in omnibus
talibus termini supponunt personaliter. ¶ Pro quo
Que sunt signa est notandum quod tunc terminus supponit personaliter quando pro
In cap. de signare significatis suis que sunt vel pro hiis que fuerunt significata
vel erunt vel possunt esse supponit. et sic intelligendum est
quod prius dictum est. quia dictum est prius quod uno modo
significare sic accipitur. ¶ Hoc tamen intelligendum est quod non
respectu cuiuslibet verbi: si aliqua talia significet: sup
ponit pro illis que significat stricte accipiendo significare: quia
pro illis que fuerunt sua significata non potest supponere nisi
respectu verbi de preterito. Et ideo quelibet talis pro
positio est distinguenda eo quod talis terminus potest suppo
nere pro hiis que sunt vel que fuerunt. Sed pro hiis
que erunt non potest supponere nisi respectu verbi de
futuro. et ideo illa propositio est distinguenda: eo quod talis ter
minus potest supponere pro hiis que sunt vel que erunt.
Similiter pro hiis que possunt esse significata et non sunt non po
test supponere: nisi respectu verbi de possibili vel de
contingenti. et ideo omnes tales sunt distinguende: omnis homo
fuit albus: omne album erit homo: omne album potest esse ho
Quomodo predicatum appellat suam formam mo. ¶ Intelligendum est tamen quod illa distinctio non cadit
a parte predicati sed tantum a parte subiecti. Unde illa non
est distinguenda: sortes fuit albus: sor. potest esse albus:
et hoc quia predicatum appellat suam formam. Quod sic est in
telligendum. non quod supponat pro se vel pro conceptu. sed
quod per talem propositionem denotatur quod propositio in qua illud pre
dicatum sub propria forma hoc est ipsum et non aliud pre
dicetur de illo pro quo subiectum supponit vel de pronomine
demonstrante illud pro quo subiectum supponit: fuit vera si
talis propositio sit de preterito. vel quod talis erit vera si talis pro
positio sit de futuro. vel quod sit possibilis si talis sit de
possibili. vel per se si talis propositio sit de per se. vel de impos
sibili si etc. vel de necessario si predictio etc. et sic de aliis
propositionibus modalibus. Unde ad veritatem istius album
fuit nigrum non requiritur quod hec unquam fuit vera album
est nigrum sed requiritur quod hec fuerit vera hoc est nigrum
demonstrando aliquid pro quo subiectum supponit in illa al
bum fuit nigrum. Similiter ad veritatem istius verum erit
impossibile non requiritur quod hec unquam sit vera verum
est impossibile sed requiritur quod hec sit vel erit vera si
formabilis hoc est impossibile demonstrando aliquid pro
quo supponit subiectum in illam verum erit impossibile similiter est in
aliis. ¶ Sed de istis amplius dicetur in tractatu de pro
positionibus et consequentiis. ¶ Ad primum igitur illorum dico
quod in illa sor. fuit homo predicatum supponit pro sorte. et
similiter est de omnibus aliis de preterito et de futuro et de
modo: quod termini supponentes personaliter supponunt pro
illis que sunt: vel pro illis que fuerunt: vel erunt: vel
possunt esse supposita. et si non sit aliquod signum nec ne
gatio nec aliquid tale impediens supponit determinate.
Sed nunc ad rationem in contrarium dicendum est quod bene di Ad rationem
ctum est quod terminus nunquam supponit pro aliquo nisi de quo
verificatur. non tamen fuit dictum quod nunquam supponit pro
aliquo nisi de quo verificatur per verbum de presenti. sed
sufficit aliquando quod verificetur per verbum de preterito: quando sup
ponit pro illo respectu verbi de preterito. vel per verbum
de futuro: quando supponit respectu verbi de futuro. et sic
de aliis. sicut patet in illa album fuit homo supposito quod nul
lus homo modo sit albus sed quod sor. fuerit albus tunc al
bum supponit pro sor. et sic accipitur pro hiis que fuerunt.
et ideo album verificatur de sorte non per verbum de pre
senti sed per verbum de preterito. nam hec est vera sor. fuit
albus. Sed adhuc restat dubitatio pro quo predicatum sup Adhuc dupliciter
ponit hic sor. fuit albus si pro hiis que sunt: est falsa. Sto
Dicendum est quod predicatum supponit pro hiis que fuerunt: si
ue eadem que fuerunt sint sive non. et ideo in illo casu
capit instantiam illa regula quam dixi alias. scilicet quod terminus
semper supponit pro hiis que sunt ubicunque ponatur vel
potest pro hiis supponere. nam istam regulam intellexi de
termino posito a parte subiecti. sed quando ponitur a parte predicati
non est vera universaliter. ¶ Unde posito quod nullus homo modo
sit albus sed quod fuerunt homines albi ante: tunc in illa homo
fuit albus predicatum non potest supponere pro hiis que sunt
sed tantum pro hiis que fuerunt. Unde generaliter predicatum
in illa de preterito non supponit pro aliquo quam pro illo quod
fuit. et in illa de futuro pro illo quod erit. et in illa de
possibili pro illo quod potest esse. Cum hoc tamen requiritur quod
ipsummet predicatum predicetur de illo pro quo subiectum suppo
Ad secundum dubium nit modo predicto. ¶ Ad secundum dubium dicendum est quod
de virtute sermonis concedendum est si nullus homo est al
bus: et si nullus cantet missam: et si deus non creat: quod
in predictis propositionibus subiecta pro nullo supponunt. et
tamen sumuntur significative. quia sumi significative vel sup
ponere personaliter potest dupliciter contingere. vel quia pro
aliquo significato terminus supponit: quia denotatur supponere pro
aliquo supposito. nam semper in propositionibus affirmati

Negatiua habet duas causas veritatis

tiuis denotatur terminus supponere ꝓ aliquo. ⁊ ideo si ꝓ nullo supponit est ꝓpō falsa. In ꝓpōnibus aūt negatiuis nō denotatꝰ terminus supponere ꝓ aliquo a quo vere negatꝰ p̄dicatum ⁊ ideo talis negatiua hꝫ duas causas veritatis. sicut ista hō albus non est: hꝫ duas causas veritatis. s. vel q2 hō nō est ⁊ ideo nō est albus. vel q2 hō est ⁊ tn̄ non est albꝰ. In ista aūt ꝓpōne hō albus est hō: si nullus hō sit albus idem sumitꝰ signatiue ⁊ ꝑsonaliter. nō q2 supponit ꝓ aliquo. s. q2 denotatꝰ supponere ꝓ aliquo. ideo est ꝓpō simplr̄ falsa. ⁊ ideo si aliqd prius dictum videatꝰ isti repugnare intelligēdū est in ꝓpōne affirmatiua ⁊ vera. q2 semꝑ in ꝓpōne affirmatiua ⁊ vera si terminus stat ꝑsonaliter supponit ꝓ aliquo signato ꝯm modū primo expositū.

Instātia

¶ Et si dicatur. Illa nō stāt simul: supponit ⁊ ꝓ nullo supponit: q2 seqtur. supponit ergo ꝓ aliquo supponit.

Solo

¶ Dicendū est q nō seqtur. sed seqtur supponit ergo pro aliquo supponit vel denotatꝰ pro aliquo supponere.

Ad 3ᵐ du.

Equus tibi promittitur est falsa

¶ Ad tertiū dicendū est q tales ꝓpōnes equus tibi ꝓmittitꝰ ⁊ similes de virtute sermonis sunt false. q2 q̄libet singularis est falsa pꝫ inductiue. tn̄ si termini tales ponantꝰ a parte p̄dicati pn̄t aliquo mō ꝯcedi. ⁊ tunc opꝫ dicere q termini sequentes talia verba virtute eorūꝫ verboꝝ habent suppōnem ꝯfusam tm̄. ⁊ ideo nō contingit descendere ad singularia disiunctiue sed tm̄ ꝑ disiunctū p̄dicatum ꝯnumerando nō tm̄ p̄sentia sed etiā futura.

ꝑmittit tibi equus ē vā

¶ Unde nō seqtur ꝑmitto tibi equū ergo ꝑmitto tibi hunc equū vel ꝑmitto tibi istum equū ⁊ sic de singulis. sed bn̄ seqtꝰ ꝑmitto tibi equū: ergo ꝑmitto tibi hunc equū vel istū vel illum ⁊ sic de alijs ꝯnumerando oēs equos tam p̄sentes q̄ futuros.

Nota cautelā

Et hoc q2 oīa talia verba equaliter includunt verba de futuro. vn̄ illa ꝑmitto tibi equū vꝫ illam tu hēbis equū de dono meo ⁊ ita in illa ꝑmitto tibi equū ly equum suppōere pōt pro futuris sicut in illa tu hēbis equū.

Duᵐ

Solo

Sed nunqd in illa ꝑmitto tibi equū ly equum supponit ꝯfuse tantū. Dicendū q stricte loquendo de virtute sermonis ly equum nō supponit ꝯfuse tantū. q2 nō supponit cū sit pars extremi. ⁊ p̄dicta regula de suppōne data est de hijs que stricte loquēdo supponunt que sunt extrema ꝓpōnū ⁊ nō tantū partes extremoꝝ. tn̄ extendēdo nomen. pōt dici q ly equum supponit ꝯfuse tantū. ⁊ hoc q2 seqtur tale verbum. ⁊ ita est vlr̄ q terminus cōis sequens verbū tale: lꝫ sit pars extremi tm̄ suppōit ꝯfuse tātū. ⁊ nō d̄terīate: ꝑsonalr̄ tn̄.

Sciēdū

¶ Unde sciendū q q̄ncunqꝫ in aliqua ꝓpōne tali de p̄terito vel futuro vel de p̄senti ponitꝰ verbū virtute cuius denotatꝰ q aliq̄ ꝓpō erit vera vl̄ dꝫ esse vera in qua ponitꝰ a parte p̄ti terminus cōis ⁊ non denotatur de quacūqꝫ ꝓpōne in qua a parte p̄ti ponitꝰ singulare ꝯtentū sub illo cōi q erit vera: tunc ille terminus cōis (nullo modo accipiēdo supponere quo pars extremi potest supponere) nō supponit d̄terīate: hoc est: nō contingit descendere ad singularia ꝑ disiunctiuā: sed tm̄ ꝑ ꝓpōnem de disiuncto extremo: vl̄ de parte extremi disiuncta. nam ꝑ illam ego ꝑmitto tibi equūꝫ virtute istius verbi ꝑmitto denotatꝰ q erit vera vel q dꝫ esse vā aliqn̄ ego do tibi equū: vel ꝯsimilis. ⁊ nō denotatꝰ q aliqua talis: do tibi equum illū: quocūqꝫ demonstrato erit vel dꝫ esse vera. ⁊ ideo non seqtur eo modo promitto tibi equū ergo ꝑmitto tibi illum equū. vel ꝑmitto tibi illum equū. ⁊ ꝯsimiliter est de talibꝰ: ego debeo tibi. xx. libras ille tenetur solueri in. xx. marchis.

¶ Et sic igitur pꝫ q illa potest cōcedi ego promitto tibi equū ⁊ tn̄ illa de virtute sermonis nullo modo dꝫ ꝯcedi equus tibi ꝑmittitur. Cuius ratio est q2 in illa equus tibi ꝑmittitur ly equꝰ est sūm ⁊ nō est pars subiecti. ⁊ ideo opꝫ q supponat d̄terīate. cū neqꝫ signum nec negatio nec aliqd includens tale p̄cedat. ⁊ ideo oportet q ꝯtingat descendere ad singularia disiunctiue: sed in illa promitto tibi equum ly equum nō est extremū sed est pars extremi. q2 illud totum est p̄dicatum promittens tibi equum q2 ille equalent promitto tibi equum ⁊ ego sum promittens tibi equum: ⁊ ita ly equū est pars extremi. ⁊ ideo sic non opꝫ q supponat ꝓprie loquēdo. ita non opꝫ q supponat d̄terīate. ⁊ ꝑ ꝯn̄s non opꝫ q descendatꝰ ad singularia ꝑ disiunctiuā.

An sub parte extremi ꝯtingat descendere?

¶ Sed nunqd ꝯtingit descendere sub parte extremi. ¶ Dicendū est q q̄nqꝫ contingit descendere sicut bn̄ seqtur. ille dat sor. equum ergo dat sor. illum equū vel illum ⁊ sic de singulis. q̄nqꝫ autem nō ꝯtingit descendere ꝓpter aliq̄ rōnem spālem qualis data est in ly ꝑmitto. ⁊ ita q̄uis illa cōceditur eo mō ꝑmitto tibi equū illa tn̄ de virtute sermonis nō est ꝯcedenda equus tibi ꝑmittitꝰ. tn̄ illa cōceditur q2 cōmuniter accipitur pro illa: aliqs ꝑmittit tibi equūꝫ: sed quare ꝯn̄a non vꝫ aliqs promittit tibi equū ergo equus tibi ꝑmittitꝰ dicetur in tractatu de ꝓpositiōe.

Ad q̄rtū dubi.

Iste priuatur visu: quō vincet

¶ Ad q̄rtū dicēdū ē q in talibꝰ ille priuatꝰ visu ly visu qᵈ est pars extremi nō ꝓprie suppōit verum tn̄ illo mō quo pars extremi pōt supponere supponit. Supponit enim confuse ⁊ distributiue aliquo modo. ⁊ aliquo modo d̄terīate. s. pro illis que aliq̄n fuerunt. q2 equiualet isti ille nullum visum habet ⁊ aptus natus est habere visum: vbi visum in negatiua cōfusa ⁊ distributiue ꝯfunditur. ⁊ tn̄ non in qualibet ꝓpōne exponente illam supponit ꝯfuse ⁊ distributiue. q2 non in affirmatiua. s. in illa ille aptus natus est habere visum sed in illa aliquo mō supponit determinate. s. pro illis que aliqn̄ fuerunt possibilia: nō tn̄ pro oibus illis sed pro illis que poterunt infuisse.

Ad qn̄tū dubi.

¶ Ad qntuꝫ dicendū est q de virtute sermonis hec est falsa genera ⁊ species sunt substātie tunc ly substātie supponit ꝑsonaliter ⁊ d̄terīate. q2 hoc nomē substantia nō imponitur ad significādum intentiōes anime sed veras substantias. ⁊ ideo falsa est opinio que ponit q p̄dicatū potest habere suppositionē simplicem ⁊ supponere pro speciebus. lꝫ iste posset concedi genera ⁊ species sunt secunde substātie si tn̄ aliqn̄ inueniatur in aliquo auctore q gn̄a ⁊ species sūt substantie: dꝫ auctoritas exponi q ꝑ actum exercituꝫ intelligitur actus significatus. vt ꝑ illam genera ⁊ species sunt substantie intelligatur illa: de gn̄ibus ⁊ speciebus predicatur substātiua: que dꝫ sic exerceri hō est substantia aīal est substantia.

Quō hec sit vā: gn̄a ⁊ spēs sunt sb̄e

Substā dupl̄r accipitꝰ

¶ Uel debet auctoritas exponi q ly substātia est equocum aliquādo enim significat veras res que sunt distincte realiter ab omni accidente reali ⁊ ab oī intentione. ⁊ tunc accipitꝰ substantia

pterlo: ⁊ ꝓ rebꝰ extra

stantia proprie. ¶ Aliquādo significat ipsas inten-tiones importantes substātias primo mō dictas. ⁊ tūc sub tali intellectu ꝯceditur ista: genera ⁊ species sunt substātie: accipiendo ꝓtum ꝑsonaliter. sed tunc non

Ad sex tū dubi. accipit ꝓprie sed improprie ⁊ transumptiue. ¶ Ad. vj. dicendū est ꝙ diuersimode vtunt talibus abstra-ctis. Nam aliqñ vtunt eis pro rebus: aliqñ vtunt eis pro noībus. Si primo mō: dz dici ꝙ supponunt pro illis pro qbus supponunt sua cōcreta ſm opinionez Aristote. ⁊ tunc ille equalent ignis est calefactiuus ⁊

De mul tis ab stractis ⁊ cōcre tis ꝙ sint sy-nonima ignis est calefactio. Similr hō est pater ⁊ hō est pa-ternitas. imo ꝓprie loquēdo talia cōcreta ⁊ abstra cta: si abstracta imponant ad significandū precise res sunt noīa synonima ſm intentionē Aristo. ⁊ multo rum phōrum. ⁊ ꝙ hoc nō sit ita mirabile potest sua-deri. ¶ Nam accipiēdo istam ꝓpōnem creatio est ve ra res quero aut creatio supponit pro aliquo: aut pro nullo. si pro nullo erit ꝓpositio falsa. Si autem sup-ponat pro aliquo. aut pro re extra aut ꝓ re in aīa aut pro vno aggregato. si pro re extra. quero pro qua. ⁊ non potest dari nisi deus. ergo creatio supponit pro deo sicut ly creans. ⁊ eadē facilitate poterit hoc dici de omni alio. Si supponat ꝑ aliquo in aīa. sicut ſm aliquos supponit pro relatiōe rōnis: hoc est impossi-bile. qꝛ tūc hec esset falsa creatio est vera res: ⁊ similr nunc nunꝗ̄ esset creatio nisi in aīa. nec deus esset cre ans nisi ꝑ actum aīe formantis talem respectū rōnis. ¶ Similr eadē ratiōe de qualitate potest dici ꝙ co-lefactio supponit pro tali ente siue relatiōe rationis. nec potest esse aliqua ratio ad probandū talem rela-tionem realem in agente creato magis ꝗ̄ in creato. ⁊ ideo ſm intentionē phī nulla res est que poterit si-gnificari per tale concretum vel cōnotari qn eodem modo significatur vel ꝯnotatur ꝑ abstractū. Et ideo apud eum si vtrunqꝫ imponitur ad significandū rez erunt nomina synonima. nec vz dicere ꝙ modus si-gnificandi impedit synonimitatē. qꝛ diuersitas mo-di significandi nō impedit synonimitatē: nisi quādo ꝓpter diuersum modū significandi aliqd significa-tur vel cōnotatur ꝑ vnum quod non cōnotatur ꝑ re-liquum eodē modo: sicut pz in istis homo hoīs ho-mines similiter homo risibilis similr itellectus ⁊ vo luntas ⁊ aīa similiter creans gubernās dominās bea tificans ⁊ sic de omnibus talibus. que verificātur de eodem ⁊ tñ non sunt synonima. ¶ Si enim solum diuersitas significādi variaret synonimitatē: eque fa-ciliter dicerem ꝙ ly tunica ⁊ ly vestis non sunt syno-nima. qꝛ ly tunica terminatur in a ⁊ nō ly vestis ⁊ sic de alijs. Et ita talis diuersitas nec ꝗ̄tum ad teriatio-nem: nec ꝗ̄tum ad accidētia: cuiusmodi sūt genus ⁊ hmōi: nec ꝗ̄tum ad alia: cuiusmodi sunt adiectiuū ⁊ substantiuū ⁊ hmōi euacuaet synonimitatē. Tamē quādo est varius modus seruandi proprie loquēdo tūc nō est synonimitas. sed hoc nō erit in proposito. sicut manifeste pz ꝙ eundem modū significādi om-nino possunt habere cōcretū ⁊ abstractū: quādo non sunt talia ꝯcreta ⁊ abstracta cuiusmodi sūt illa de pri mo modo sicut dictū est in principio istius tractatus: ⁊ ideo talia abstracta quādo accipiunt significatiue pro rebus sunt noīa synonima cum cōcretis ſm inten tionem Arist. sed ſm theologos aliter opz dicere de aliqbus ꝗ̄uis nō de oībus. ¶ Alij aūt vtuntur tali-

bus abstractis vt significent illa met cōcreta: sicut fa-ciunt priuatio negatio ꝯdictio ⁊ hmōi. ⁊ sic in illa hō est relatio ly relatio supponit significatiue ⁊ pro no-minibus relatiuis. ¶ Similr similitudo aliquando supponit pro noīe relatiuo puta pro hoc noīe simile similiter creatio pro hoc noīe creans ⁊ quālitas pro hoc noīe ꝗ̄tum ⁊ sic de multis talibus abstractis que nō habent cōcreta sibi correspondētia que supponūt pro rebus distinctis ab illis rebus que significātur ꝑ abstracta ſm intētionē Arist. ⁊ ideo de oībus talib⁹ abstractis eodē modo ꝯceditur predicari hoc ꝓtum res extra aīam sicut dz de eis concedi suū ꝯcretum ⁊ illud idē pro quo suū ꝯcretum supponit. qꝛ sicut fre quenter est dictū si talia abstracta sint precise noīa pri me intentionis erunt noīa synonima cū suis cōcretis ſm opinionē Aristo. vt mihi videt. ⁊ illa est cā qua-re pauca abstracta talia inueniunt ab Arist. qꝛ oīa ta lia homo humanitas equus equitas ⁊ sic de talibus. ternarius ternitas duo dualitas ⁊ hmōi que sunt no mina prime intentiōis synonima reputauit. sed si ſm vsum loquētium abstracta sunt noīa secunde intētio nis vel secunde impositiōis tunc nō sunt noīa synoni ma. Alij aūt dicunt ꝙ oīa talia noīa abstracta signifi cant res distinctas vel relationes rōnis ⁊ pro illis sup ponunt. Ad. vij. dubium dicendū est ꝙ in illa sor. bis fuit albus ponit vna dictio equalr̄ includens negationē. s. hec dictio bis vñ virtute istius dictiōis bis illa sor. fuit bis albus hz vnam negatiuā exponē tez que equalet isti sor. primo fuit albus ⁊ aliquo tpe post nō erat albus ⁊ postea fuit albus ⁊ ꝓpter istaz ne gatiuam equalenter inclusam nō stat mere determinate vt ꝯtingat descendere ꝑ disiunctiuaz. ad ꝓnoīa vel nomina ꝓpria exprimentia illa pro qbus predicatuz supponit. ⁊ consimiliter est de istis sor. incipit esse al bus homo desinit esse grāmaticus ⁊ vlr de talib⁹ ha bentibus negatiuam exponentem. Per idem ad ali ud ꝙ illa tñ aīal est homo habet dictionem exclusi-uam propter quam habet vnam negatiuam expo-nentem ⁊ ideo nec subiectum nec predicatum: sup ponit determinate.

Abstra cta signi ficāt cō creta in terdum

Ad se ptimaz dubi.

¶ Cap. lxxiij. de suppositione confusa tñ ⁊ realis circa hanc suppositionē: ⁊ multaꝝ ꝓpōnum veritate que sine hac suppositione non possunt verificari.

Uiso quid est suppositio determina videndū ē de suppōe ꝯfusa tñ. Circa quā diuerse regle dant. Una est. ¶ Qñ terius cōis sequitur signū vle affirmatiuū mediate tunc stat con-fuse tñ hoc est: semꝑ in vli affirmatiua predicatum stat confuse tñ. sicut illa omnis homo est aīal om-nis homo est albus ⁊ sic de alijs. sed ꝗ̄tumcunqꝫ si-gnum vle ponit a parte subiectū si tñ propositio non sit vlis affirmatiua nec signum vle distribuit totum subiectū: predicatum non supponit cōfuse tñ. verbi gratia. in illa videns omnez hoiem est aīal ly animal stat determinate. qꝛ signum vle non distribuit totum

P⁹ rla

ſcḋm. nec reddit ipſam ꝓpōnem vl'em ideo ꝑtum nō ſtat ꝯfuſe tm̄. Similiter eſt de iſta creator oīuȝ creabilium eſt ens ꝙ ly ens ſtat determīate ꝛ non ꝯfuſe tm̄.

2ª regula ¶ Alia regula daṫ. qn̄ ſignū vl'e vel includens equalenter ſignū vl'e precedit terium a parte eiuſdem extremi: ita tn̄ ꝙ non determiat totuȝ ꝓcedens copulā ſa cit illud ꝙ ſeqtur a parte eiuſdeȝ ſtare ꝯfuſe tm̄. illo modo loquēdo quocꝫ pars extremi pōt ſupponere ita ꝙ tamē nō ꝯtingit deſcēdere ꝑ diſiūctiuā. ſicut pȝ hic: omni tpe aliquod fuit creabile. Siľr hic oī tempore poſt adam aliqs fuit hō hic ly homo ſupponit ꝯfuſe tm̄: q2 ſi ſupponeret determiate vel ꝯfuſe ꝛ diſtributiue eſſet falſa: q2 quelibet ſingularis eſt falſa ſicut pȝ inductiue. Siľr idem pȝ hic vſqꝫ ad finem mūdi aliquod aial erit vel aliqs aſinus erit. Siľr idem poſſet dici hic vſqꝫ ad finem mūdi hō erit ꝛ hec: tota die fuit aliquis homo hic intus: poſito ꝙ diuerſi hoies diuerſis horis fuerīt hic intus. Siľr in talibus ſemper fuit hō ſemꝑ eſt hō ꝛ ſic de multis talibus. ¶ Sȝ vtrum illud ſit tenendū de virtute ſermonis vel nō: non curo. tn̄ ſcḋm vſum loquentiū ꝓpter quem multū valet talia ſcire opȝ ſic dicere. ¶ Dixi aūt qn̄ talis dictio ſyncathegoreumatica nō determiat totū extremū. q2 ſi determiaret totū extremū quod ponit ab vna parte verbi tunc nō eſſet veruȝ. ſicut pȝ in illa oīs aſinus hoīs currit ly omnis determiat hoc totum aſinus hoīs ꝛ non diſtribuit tm̄ ly aſinus nec tantum ly hoīs: ſed hoc totum aſinus hoīs. ¶ Unde iſti terī aſinus hoīs ſunt ita diſtribuibiles vnica diſtributiōe ſicut iſti terī homo albus aial album: ꝛ ſic de aliīs. ſed ita non eſt in iſtis tota die fuit hō hic intus omni tpe poſt adam aliqs fuit hō. nam hoc totum oī tpe poſt adam nec illud totū tota die aliqs homo pōt eſſe ſcḋȝ reſpectu cuiuſcunqꝫ verbi ſicut hoc totū aſinus hoīs poteſt eſſe ſcḋm reſpectu cuiuſlibet verbi. Siue aūt hoc ſit ꝓprie dictum ſiue non: nō curo. ¶ Hic tn̄ sciēdū eſt ꝙ qn̄ a pte eiuſdeȝ extremi ſignū talis affirmatiuū precedit mediate terium cōem nō ꝯtingit deſcendere ad contenta ſub illo terio cōi copulatiue nec diſiūctiue plus ꝙ̄ ſi ille terius cōis eēt extremū ꝓpōnis ꝛ ſupponeret ꝯfuſe tantū. Et hoc eſt itelligēdū qn̄ terius imediate ſequens nō ſunt eiuſdē caſus. vel qn̄ non ſe habēt ſicut ſubſtātiuū ꝛ adiectiuū. q2 ſi ſic ſe haberēt ad neutrius ꝯtenta oīa ꝯtingeret deſcendere. ſicut qn̄ ſic dr̄ oīs homo albus eſt aial album ad neutrius oīa contenta ꝯtingit deſcendere copulatiue ſicut eſt in primo caſu q2 in illo caſu ꝯtigit deſcēdere ad oīa ꝯtenta termini imediate ſequentis ſignū ꝛ non ad oīa contenta alterius. neutrū tn̄ ꝓprie ſupponit ſed cōpoſitū ex illis duobꝰ. pȝ in illa cuiuſlȝ hoīs aſinus currit ꝛ in illa oēm hoiem vidēs eſt aial. ¶ Tertia regula poteſt

3ª r'la dari ꝙ ſemꝑ ſcḋm excluſiue affirmatiue ſupponit cōfuſe tm̄ ſicut in illa tm̄ aial eſt homo ly aial ſupponit confuſe tm̄ ſicut in vniuerſali affirmatiua cōuertibili cum illa excluſiua.

¶ Cap. lxxiiij.

pª r'la CIrca ſuppoſitionem ꝯfuſam ꝛ diſtributiuam dant regule diuerſe. ꝛ primo de ſuppōne ꝯfuſa ꝛ diſtributiua mobili. quaȝ prima eſt. ꝙ in omni ꝓpoſitione vniuerſali affirmatiua ꝛ negatiua que nōn eſt eſt excluſiua nec exceptiua ſtat ſcḋȝ confuſe ꝛ diſtributiue mobiliter. ſicut patet in iſtis oīs homo currit nullus hō currit. ¶ Scḋa eſt. ꝙ in omni tali vlī negatiua ꝑtum ſi ſit diſtribuibile non impeditū ſtat cōfuſe ꝛ diſtributiue. 2ª r'la ¶ Tertia eſt. ꝙ qn̄ negatio determinans cōpōnem principalē ꝓcedit ꝑtum ſtat cōfuſe ꝛ diſtributiue. 3ª r'la ſicut in illa hō non eſt aial ly aial ſtat ꝯfuſe ꝛ diſtributiue. ꝛ ly homo ſtat determinate.

¶ Quarta regula eſt. illud quod ſeqṫ imediate hoc verbum differt vel hoc verbū: diſtinguit vel participia eis corrn̄dentia. vel hoc nomen aliud vel ei equalens ſtat ꝯfuſe ꝛ diſtributiue. 4ª r'la ſicut bene ſeqtur ſor. diſtinguitur ab hoie ergo ſortes diſtinguiṫ ab hoc hoie quocunqꝫ hoie demonſtrato. Siľr in illa ſor. differt ab hoie vel ſor. eſt differens ab hoie vel ſor. eſt alius ab hoie. ¶ Veruntn̄ ſciendū eſt ꝙ ꝑdicte regule vere ſunt qn̄ ſine negatione vel tali verbo vel nomine dempto predictus terius non ſtaret ꝯfuſe ꝛ diſtributiue. Sciēdū q2 ſi aliquo ꝑdictorū dempto terius ſtaret confuſe ꝛ diſtributiue: tunc ꝑ aduentū talis dictionis idē terius ſtaret determiate. ſicut pȝ in iſtis ſor. eſt oīs hō hic ꝑtum hō ſtat confuſe ꝛ diſtributiue. ideo ſi precedat negatio ſtabit determiate ſicut pȝ ſic dicēdo ſor. non eſt oīs homo nam ſeqtur ſor. non eſt ille homo: quocunqꝫ hoie demonſtrato: ergo ſor. nō eſt oīs hō.

¶ Et ideo iſta regula vera eſt: qcquid mobilitat immobilitatum imobiliter mobilitatū: hoc eſt: qcquid additum terio ſtanti imobiliter facit illū ſtare mobiliter. Quicquid mobilitat ꝛc. idem additū terio ſtanti primo mobiliter facit illum ſtare imobiliter poſtꝙ̄ ſibi additur. ſicut in illa ꝓpōne ſortes eſt homo ly hō ſtat imobiľr ꝛ ſi addatur negatio dicendo ſor. nō eſt hō negatio facit ly homo ſtare mobiliter. ꝛ ſi primo terius ſtet mobiľr ſine negatione: poſtquā illi addetur negatio ſtabit imobiliter ſicut in iſta: ſortes eſt oīs hō: ly homo ſtat mobiliter ideo in illa ſor. non eſt oīs homo ſtat ly hō imobiliter. ¶ Et eodē modo dicendū eſt de iſtis ſortes differt ab omni hoie ſortes eſt alius ab omni homie.

¶ Eſt igitur vl'r dicendum ꝙ qcqd facit terium ſtare ꝯfuſe ꝛ diſtributiue eſt ſignum vl'e vel negatio vel aliqd equalens negationi. Ule dictum non tn̄ ſemꝑ qn̄ aliqd includit negationem facit terium ſequentē ſtare mobiliter. ſicut pȝ de dictione excluſiua in ꝓpōne affirmatiua. De dictiōe excluſiua q2 ſcḋm illius ſupponit ꝯfuſe tm̄ ꝛ ꝑtum confuſe ꝛ diſtributiue. ¶ Circa ſuppōnem confuſam ꝛ diſtributiuā imobilem eſt ſciendū. ꝙ ſemꝑ ſcḋm talē ſuppōnem hȝ in ꝓpōne exceptiua. Suppō ꝯfuſa diſtributiua imobilis ſicut pȝ in iſta oīs homo preter ſor. currit nam ly homo ſupponit confuſe ꝛ diſtributiue: non tn̄ mobiľr: q2 non ꝯtingit deſcendere nulla variatione facta: ꝑ ꝓpōnem ſingularem loco termini cōis ꝛ ſigni: nam nō ſeqtur: oīs homo preter ſor. currit. ergo ille homo preter ſor. currit: q2 ꝯn̄s eſt iptoprīuȝ. ſicut poſt patebit. ¶ Hic tn̄ ſciendum ꝙ aliquo modo ꝯtingit deſcendere ad oīa ſingularia non tn̄ eodēmodo. ſed ad vnā negatiuam ꝛ ad omnes aliās affirmatiue. naȝ bene ſeqṫ. oīs homo preter ſor. currit. ergo ſor. nō currit. ꝛ de omnibus aliīs ſeqtur affirmatiue: ergo ille homo currit: ꝛ

ille homo

ille homo currit. ꝛ sic de singulis excepto solo sor. ꝛ hoc facit dictio exceptiua addita.

¶ Cap. lxxv. De suppōne inominata apud istum auctorem que apud iuniores ↄfusa tm̄ imobilis vocatur.

Potest autē dubitari de talibus de quibus tractatū est sor. desinit esse albus sor. bis fuit rome: sor. incipit eē grāmaticus ꝛ hmōi. qūo predicata in eis supponunt. qꝫ eni nō supponunt determinate pꝫ. qꝛ non cōtingit descendere p disiunctiuā. nō enim seqtur: sor. incipit eē grāmaticus. ergo sor. incipit esse hoc vel incipit eē illud. demonstrādo oia pro qbus p̄ntum supponit. qꝛ añs pōt esse verū quālꝫ parte ↄñtis exñte falsa. ergo non supponit determinate. nec supponit cōfuse ꝛ distributiue. qꝛ nō seqtur: sor. incipit eē grāmaticus. ergo sor. incipit eē ille grāmaticus. demonstrādo platonē. ꝛ ita nō supponit ↄfuse ꝛ distributiue. nec supponit ↄfuse tm̄. qꝛ non ↄtingit descēdere ad singularia p ppōnem de disiuncto predicato. Nō enim seqtur: sor. incipit esse grāmaticus. ergo sor. incipit esse ille: vel ille grāmaticus. ꝛ sic de singulis grāmaticis. qꝛ añs potest esse verū sine ↄñte.

Apud modernos vocat suppō ↄfusa tm̄ imobilis.

Potest dici ꝙ terius p̄uus in talibus ppōnibꝰ vel etiā illud ꝙ seqtur verbū adiectiuū vel substātiuum non hꝫ suppōnem nec determiatam nec ↄfusam ꝛ distributiuam sed vnā aliā pro qua tm̄ nomē nō hēmus. Vn̄ illa suppō ↄuenit cum ↄfusa tm̄ qꝛ sicut qū terius supponit ↄfuse tm̄ a quolibet pnoie demonstrante aliqd singulare ↄtentum sub subiecto ad terium cōem contingit ascēdere sic ↄtingit in pposito. sicut seqtur: ois homo est hoc aial demōstrando quodcūqꝫ aial ergo ois homo est aial: ita seqtur sor. incipit esse hoc grāmaticum: demōstrando quodcūqꝫ grāmaticuꝫ: ergo sor. incipit esse grāmaticus. ¶ Differt autē a suppōne ↄfusa tm̄ qꝛ non ↄtingit descendere ad disiunctū ex noibus pprijs tm̄ illorū pro qbus terius cōis supponit. Nō enim seqtur sor. incipit esse grāmaticus ergo sor. incipit esse ille vel ille demonstrādo oēs grāmaticos. Differt aūt predicta suppō a suppōne determinata qꝛ nō ↄtingit descēdere p disiunctiuā.

Nota rationē hanc

¶ Rō autē quare talis terius non hꝫ aliquā predictaꝝ suppōnum est ista: qꝛ semp illa ppō equalet vni copulatiue ex duabus vel pluribꝰ ppōnibus. quaꝝ vna est negatiua ꝛ alia est affirmatiua de codeꝫ subiecto. In qbus idē terius hꝫ diuersas suppōnes. ꝛ ideo nullam illaꝝ hꝫ in illa vna ppōne cuius exponentes sunt ille partes. verbi gratia. illa sor. icipit esse albus: equalet isti copulatiue: sor. nunc primo est albus ꝛ ante nō erat albus. nunc aūt in illa: sor. est albus: ly albus supponit determiate ꝛ in ista: sor. non fuit albus: ly albꝰ supponit ↄfuse ꝛ distributiue pp negationē p̄cedentem.

Instātia

¶ Et si dicat ꝙ in illa: tm̄ aial est hō: ꝫm illam rōneꝫ sbm non hꝫ suppōnem ↄfusam tm̄. eo ꝙ illa equalet vni copulatiue cuius vna pars est affirmatiua ꝛ alia negatiua: in qbus sbm hꝫ diuersam ꝛ non eādē suppōnem.

Rn̄sio

¶ Dicendū est ꝙ in illa exclusiua affirmatiua sbm hꝫ suppōnem ↄfusam tm̄. qꝛ q̄uis sue exponentes habeant subiecta q̄ hn̄t diuersas suppōnes. qꝛ tm̄ illa subiecta nō sunt illud idem sbm quod est sbm exclusiue: qꝛ aliud est sbm negatiue exponentis. ꝛ affirmatiue: ideo poterit sbm exclusiue hēre aliq̄ suppōnem illaꝝ triū. sed in talibus ppōnibus: sor. icipit esse grāmaticus: sor. desinit esse albus: sor. bis fuit niger: idem est sbm exponentiū ppōnis exposite.

¶ Cap. lxxvj. de suppōne relatiuoꝝ grāmaticaliuꝫ ꝛ multiplici eoꝝ acceptiōe vbi multa sūt aduertēda.

Terminis visis de suppōne terioꝝ absolutoꝝ videndū est de suppōne relatiuoꝝ: non accipiēdo relatiuuꝫ illo modo quo logicus accipit sed quo grāmaticus accipit. ꝫm qꝺ dicimus ꝙ relatiuū est rei ante late recordatiuuꝫ. ¶ Est aūt primo sciendū ꝙ relatiuū ꝫm ꝙ grāmatici vtuntur relatiuo. quoddā vocat relatiuū sbe ꝛ quoddam accidentis. Relatiuū sbe vocatur: is: ille: idē. ¶ Relatiuuꝫ accidentis vocat illud quod importat aliquo vel deriuat a predicabilibus accidētalibus sicut: tantus: talis: tot: ꝛ hmōi. ¶ Relatiuoruꝫ substātie quedam sunt idētitatis. quedā diuersitatis. ¶ Relatiuorum identitatis quedā sunt reciproca quedā nō sunt reciproca. ¶ Non reciproca sunt sicut: ille: idem: ꝛ sic de alijs. Et de istis datur talis regula. ꝙ semp supponūt pro illo p quo supponunt sua antecedētia ita ꝙ supponunt pro illo eodē pro quo verificat propositio antecedētis (si verificat) sicut pꝫ hic: sor. currit ꝛ ille disputat: ad hoc ꝙ illa copulatiua sit vera requiritur ꝙ secunda pars verificetur pro eodem pro quo prima pars verificatur. Similr hic: hō est species ꝛ ille predicat de pluribus.

De relatiuis reciprocis

¶ Unde sciendū ꝙ tale relatiuum nūq̄ dꝫ poni in eadem cathegorica cuꝫ suo antecedēte. sic dicēdo: sor. est ille: qꝛ hic ly ille est pnomen demonstratiuū ꝛ nō relatiuū.

Pulchꝛ sciendum

Similiter sciendum ꝙ nunq̄ duꝫ antecedēs relatiui est terminus cōmunis supponens psonaliter est licitū ponere antecedens loco relatiui ad habēdum ppositionē conuertibilem ꝛ equalentē. sicut ille non equalent: homo currit ꝛ ille disputat: ꝛ homo currit ꝛ homo disputat. ¶ In alijs autē casibus hoc cōtingit. nam ille equalent: sortes currit ꝛ ille disputat: ꝛ sortes currit ꝛ sortes disputat.

Adhuc pulchꝛ

Similiter sciendum ꝙ negatio nunquaꝫ facit relatiuum stare confuse ꝛ distributiue sed semp supponit pro illo precise pro quo verificat suuꝫ antecedēs vel denotatur verificari. vt hec est vera aliq̄ homo est plato ꝛ sortes non est ille. ꝛ nō sequitur ergo sortes nō est homo sed sufficit ꝙ hec sit vera ergo sortes non est plato. ꝛ ita de virtute termonis iste stant simul: aliq̄ homo currit ꝛ sortes nō est ille. ꝛ aliq̄ homo currit ꝛ sor. est ille: qꝛ si sor. ꝛ plato currāt vtraqꝫ illorum copulatiuaꝝ est vera.

Reciproca

¶ Circa relatiua idēptitatis reciproca est sciēdū ꝙ differūt in hoc ab alijs qꝛ possunt poni in cadeꝫ cathegorica cum suo antecedēte ꝛ in alia sicut pꝫ de istis: se: suum vel suus. ¶ Nam bene dicit: sor. videt se: ꝛ videt suum asinū. Similr bene dicit sor. disputat ꝛ videt se. Et similr bene dicit sor. currit ꝛ suus asinus ambulat. ¶ Et est sciendū ꝙ aliqū relatiuum est pars aliquādo est extremū. ita. s. ꝙ imediate seqtur vel precedit verbū. ꝛ tūc pro illo supponit pro quo suppo-

nit suū añs. sicut in istis sor. videt se: ois hō videt se. ¶ Sed qñ est pars extremi tunc non supponit p illo pro quo suu3 añs supponit sed supponit pro aliquo qđ importat p illud cui addit sicut p3 hic: sor. disputat τ suus asinus currit in q ly suus nō supponit pro sor. s3 supponit p asino sortis τ ñ p alio asino. ¶ Est etiā sciendū φ semp tale relatiuū b3 tale3 supponē τ supponit p eis pro qbus supponit suu3 añs: id est: si suum añs supponit ɔfuse τ distributiue vel determinate b3 ɔsimilem supponem τ hoc sigillatim. s. reddēdo singulis singulis. τ ideo nō ɔtingit descēdere nec copulatiue nec disiūctiue nec aliquo mō nisi respectu alicuius ɔtenti sub antecedēte. ¶ Verbi gratia in ista ois homo videt se: hic ly se supponit pro oi hoie ɔfuse τ distributiue τ mobilr τ sigillatim. qr non cōtingit descendere nō variando aliud extremū. sicut nō sequitur ois homo videt se. ergo ois hō videt sortem. sed sic descendēdo seqt ois homo videt se ergo sor. videt sortem τ sic de alijs. ¶ Similr in illa: homo videt se: ly se supponit determinate τ sigillatim qr ɔtingit sic descendere homo videt se ergo sor. videt sortem vel plato videt platonē τ sic de singulis. ¶ Similiter non cōtingit ascendere sic. homo videt platonem ergo hō videt se. sed sic: sor. videt sortem ergo homo videt se. ¶ Ex istis p3 φ tale relatiuū sequens signū mediate habet supponem ɔfusam τ distributiua3 τ sigillatim. ¶ Similr relatiuū in aliqua cathegorica siue sit relatiuū reciprocu3 siue non habet suppositionē cōfusam τ distributiuā propter additionem signi vlis ad suum antecedēs. Eodē momo talis terius habet suppositionē ɔfusam tñ φuis in illa cathegorica nullū signum vle ponitur: ppter hoc φ in cathegorica precedēti precedit mediate signum vle suum añs sicut p3 hic: ois homo est aial τ aliqs asinus videt illud. ¶ Circa relatiuū diuersitatis est sciendū φ dr̄ ideo relatiuū diuersitatis qr non verificatur pro codē pro quo suum añs sicut p3 hic: demonstratis duobus ɔtradictorijs hec est vera: alterum illoru3 est verū τ reliquū falsum: ly reliquū verificatur pro illo pro quo non verificatur hoc añs: alterum illorū est verum. ¶ Circa relatiua accidētiu3 cuiusmodi sunt: tantus: tot: talis: τ hmōi. que non dicuntur ideo relatiua accidentiū qr supponūt pro accedentibus sm opiniones Aristo. sed qr supponunt pro aliquo de quo tale pdicabile nō predicat in qd. ¶ Et est sciendū φ tale relatiuu3 non supponit nec verificatur pro illo pro quo suum añs supponit sed pro aliquo simili vel equali pro quo supponit suum añs sicut p3 in ista: sor. est albus τ talis est plato. ly talis nō supponit pro sorte sed pro aliquo simili sorti. ¶ Similr hic sor. τ plato currunt: τ tot disputāt: ly tot nō necio supponit pro sorte τ pro platone nec necio pro illis pro qbus supponit ly currunt sed pōt supponere pro alijs. Similr est hic. sor. est bicubit[us] τ tantus est plato. ¶ Unde sciendu3 est φ aliqñ tale relatiuū potest supponere pro codē sed hoc nō op3. ¶ Similr sciendu3 est φ sui añs frequenter est vel semp aliquod nomen in genere quantitatis vel qualitatis vel in alio predicamento accidentium.

Mōdo sub reciproco sit descensus

Apud modernos ly illud stat determinate

Relatiua diuersitatis

Relatiua accidentium

¶ Cap. lxxvij. de suppōne impropria q̄ multiplex est que τ valet ad multorum actorum dicta.

Oportet autē cognoscere φ sicut est suppō propria. s. qñ terius supponit p̄cise pro eo φ sigt proprie: ita suppō ip̄ropria est qñ terius accipit ip̄roprie. ¶ Multiplex autē est suppō impropria. s. antonomatica: qñ. s. terius supponit p̄cise pro illo cui maxie ɔuenit. sicut in talibus: apl̄s dicit hoc: ph̄us negat hoc: τ similib[us]. ¶ Alia est synodochia. qñ pars supponit pro toto. ¶ Alia est methaphorica. qñ ɔtinens supponit pro ɔtento. vel qñ abstractū supponit p ɔ̄cr̄o τ sic de alijs. ¶ Et iō multū vtile est cognoscere qñ terius accipit pprie vl̄ ipp̄o accipit de virtute sermōis vel qñ s3 vsum loquētiū vel sm intētionem auctorū. τ hoc qr vix inuenit aliquod vocabulum qn in diuersis libris sanctoꝝ τ phylosophorū equoce accipiat τ penes aliquē modu3 equocatiōis. ideo volentes semp accipe vocabulum vniuoce frequenter errant circa intentiōes auctoꝝ τ inq̄sitionem veritatis. cum fere oia vocabula equoce accipiātur. ¶ Ex predictis potest patere de istis: esse intelligibile creature fuit ab eterno: esse albu3 conuenit sorti: τ de hmōi multis qđo in istis termini supponūt. qr aut supponunt pro re: aut pro voce: aut p intentione aie: aut pro aggregato. τ quodcūq3 istorū detur faciliter potest videri de his an sit vere vel false qñ termini supponunt propria significatiōe. nam si in illa: eē intelligibile creature fuit ab eterno: supponit s̄bm̄ p re. vel ergo pro re creata vel increata. si p re creata: manifestu3 est φ est falsa. si pro re increata est quoq3 falsa. qr nulla res increata est esse intelligibile creature. nisi deus sit ille. τ tunc nō haberēt sic dicentes intentū. ¶ Si supponat p aliquo aggregato ex vtraq3 re manifestū est φ est falsa. si supponit pro intentione aie vel pro voce vel p aliquo alio: negāda est tanq̄ falsa. si autem tales ppositiones nō accipiunt de virtute sermonis tunc accipiēde sunt ille quarū loco ponunt τ sm φ ille sunt vere vel false sm hoc dicendū est de hijs. vñ qr p illā: eē itelligibile creature fuit ab eterno: intelligit illa: deus ab eterno intellexit creaturam: τ illa sc̄da est vera. τ ideo prima p quā itelligit illa potest concedi. ¶ Et ista de teris sufficiant.

¶ Finit prima pars.

¶ Incipit secunda pars.

¶ Cap. j. de ppōnibus τ earꝫ diuisionibus atq3 diffinitionib[us]. in quo soluuntur quedā quesita vtilia.

Postq3 dicta sūt aliqua de terie nunc dicendū est de ppositionibus. Et primo ponende sūt aliique diuisiones. ¶ Secūdo videndū est de veritate propositionu3 quid reqritur τ sufficit. Tertio de conuersione ppōnum. ¶ Circa primum sciendū φ vna diuisio ppōnum est φ ppōnū alia est cathegorica alia hypothetica.

Propositio cathegorica. Propositio hypothetica. Propositio hypothetica cum quinque sunt species secundum communem opinionem.

alia hypothetica. ❡ Propositio cathegorica est illa
que habet sbm ꝛ pdm ꝛ copulaz ꝛ nõ includit plu/
res tales ppõnes. ❡ Propõ hypothetica est que ex
pluribus cathegoricis est cõposita. Et illa diuidit in
qnqꝫ species fm cõmunem opinionẽ. s. in copulati/
uam: disiunctiuã: conditionalem: causalẽ ꝛ tempora
lem. ❡ Copulatiua est illa que componit ex pluri/
bus cathegoricis siue hypotheticis vel altera hypo/
thetica mediãte hac ꝯiunctione: ꝛ: Exemplũ primi:
sor. currit ꝛ plato disputat. Exemplũ scdi. vt hic: si
sor. est. aial est. ꝛ sor. currit vel plato disputat. Exẽ/
plum tertij hõ currit ꝛ plato est aial vel sor. disputat:
sed qꝛ tales raro sunt in vsu ideo intẽdo pcise loqui
de primis que. s. componunt ex duabus cathegori/
cis. ❡ Disiunctiua ppõ est illa que componit ex plu
ribus cathegoricis mediante hac coniunctione: vel:
❡ Cõditionalis est illa que cõponit ex pluribꝰ ppõ/
nibus mediante hac ꝯiunctione: si: sicut hic: si sortes
currit aial currit. vel hic hõ est si sor. est: qꝛ non refert
illam coniunctionẽ: si: preponere vel postponere pri
me propõni vel ponere eam inter duas ppões. Cau
salis est illa que componit ex pluribus ppositiõibus
mediante hac ꝯiunctione: qꝛ: sicut pꝫ hic qꝛ hõ currit
homo mouetur. Tẽporalis est illa que componit ex
duabus ppõnibus mediãte aduerbio tpis sicut hic:
qñ sor. currit plato disputat: similr hic dũ sortes cur
rit sortes est hõ ꝛ sic de alijs. ❡ Alia diuisio ppositi/
onũ est qꝛ quedã est ppõ de inesse ꝛ qdaz modalis.

Propositio modalis. Propositio de inesse. Philosophus.

❡ Modalis ppõ est illa in q̃ ponit modꝰ. ❡ Pro
positio de inesse est illa q̃ est sine mõ. ❡ Et est sciẽdũ
ꝙ quasi oẽs sophistice cõcordat in hoc ꝙ tm̃ sunt q̃/
tuor modi. s. necẽium impossibile ꝯtingens ꝛ possibi
le. q facitunt ppões modales: ꝛ hoc qꝛ phus plures
modos nõ tetigit in liᵒ prioꝝ tractando de ꝯuersioni
bus talium ppõnuz ꝛ de sillogismis ex eis cõpositis.
qꝛ tñ alios nõ negauit: ideo generalr põt dici ꝙ plu/
res sũt modi faciẽtes ppões modales q̃ isti q̃tuor.

Similis locutio de modis.

❡ Circa ꝙ est sciendũ ꝙ ppõ dr̃ modalis pter mo
dũ additũ in ppõne sed nõ qcunqꝫ modus facit siue
sufficit ad faciendũ ppõnẽ modalẽ sed opꝫ ꝙ sit mo
dus pbilis de tota ppõe. ❡ Et ideo pprie dr̃ modus
ppõnis verificabilis de illa ppõne ꝛ a tali vel ab ad/
uerbio talis si hẽat aduerbiũ dr̃ ppõ modalis. sed ta/
les modi sunt plures q̃ q̃tuor pdicti. nam sicut ppõ
alia est necẽia alia impossibilis: alia ꝯtingẽs: alia possi
bilis: ita alia ẽ vera: alia est scita: alia ẽ falsa: alia igno
ta: alia scripta: alia plata: alia ꝯcepta: silr alia ẽ credi/
ta: alia opinata: alia dubitata: ꝛ sic de alijs. Et ideo si
cut ppõ dr̃ modalis in qua ponit modus ille: possibi
le: cõtingens: necessariũ: impossibile: ꝛ vel aduerbium
alicuius illorũ: ita potest dici eque rationabilr ppositio
tio modalis in qua ponit aliqs modorũ predictorũ.
Et ideo sicut hec est modalis oẽm hoiem esse aial est
necessariũ. ꝛ similr ois homo de necessitate est aial:
ita ꝛ illa est modalis oẽm hoiem esse aialis est scituz:

Dubitatio Solo

ois homo scitur esse aial: oẽm hoiem esse aial est ve/
rum: ꝛ sic de alijs. ❡ Et si querat quare philo. non
tractauit de istis nec illas ꝯnumerauit iter propões
modales. ❡ Dicẽdũ ẽ ꝙ phil. breuitati studẽs qꝛ illa
que de alijs dicit possunt istis applicari iõ noluit de
istis ptractare. ꝙ autem multa que dicta sunt de alijs
modalibus istis poterũt applicari in sequentibus ap
parebit. ❡ Tertia diuisio propositionũ cathegorica

Propõ equalens hypo. Propõ non equalẽs hypo.

ruz potest esse illa qꝛ alia ppositio cathegorica est eq
ualens ppositioni hypothetice q̃uis sit cathegorica
alia nõ est sic equalẽs propositiõi hypothetice. prime
propositiões sunt exclusiue ꝛ exceptiue ꝛ reduplica
tiue ꝛ quedã alie. qꝛ q̃libet talis est propositio equa/
lens propositiõi hypothetice vt post patebit. alie sũt
sicut tales angelus est substãtia dñs est deus: deus est
pater ꝛ hmõi. ❡ Alia diuisio ppõnuz est ꝙ quedam

Propõ affirmatiua vl negatiua

est affirmatiua ꝛ quedã negatiua. ❡ Alia diuisio est
ꝙ quedã est vlis quedã particularis quedã indiffini
nita ꝛ quedã singularis. ❡ Propõ vlis est illa in q̃

Propõ vlis

subijcit terius cõmunis signo vli determinatus siue fue
rit affirmatiua siue negatiua sicut: ois homo est aial:
nullus hõ est aial: vtrunqꝫ illoꝝ currit: ꝛ sic de alijs.

Propõ particularis

❡ Propõ particularis est illa in qua subijcit terius
cõmunis signo particulari determinatus sicut: aliqs ho
mo currit qdam homo currit: ꝛ sic de alijs. ❡ Pro

Propõ indefinita

positio indiffinita est illa in qua subijcitur terius com
munis sine signo tam vli q̃ particulari sicut: homo
est aial homo currit. ❡ Propositõ singularis est in

Propõ singularis

qua subijcit nomen propriũ alicuius vel pronomen
demonstratiuũ siue vel cum terio cõmuni. ❡ Exem
plum primi vt sor. currit. ❡ Exemplũ secundi: ille
currit: quocũqꝫ demonstrato. ❡ Exemplũ tertij iste
homo currit. Tamẽ de multis ppositiõibus potest
esse dubium q̃re sint: sicut de istis: isti currunt: alter
illorũ currit similiter de parte copulatiue vbi subijci
tur aliquod relatiuũ vt sor. currit ꝛ ille disputat. si
militer de istis: non ois homo currit non nullus ho
mo est aial ꝛ de talibus: homo est species: aial est ge
nus: homo est nominatiui casus: ꝛ hmõi. similiter de
talibus: homo generat deus creat: deus est pater ꝛ fi

Isti currunt est singularis

lius ꝛ spiritussanctus. ❡ Ad primũ illorũ dicenduz
est ꝙ illa est singularis isti currũt qꝛ subiectũ est pro
nomen demonstratiuũ vel terius cõmunis sumptus
cum pronomine demonstratiuo. ❡ Et si dicatur ꝙ
nunq̃ propositiõi singulari additur cõuenienter si/
gnũ vle sicut nõ cõuenienter dr̃ ois ille currit vel ois
ille homo est aial sed ꝯuenienter dicit omnes isti cur
runt: ergo illa propositio isti currũt nõ erit singula/
ris. ❡ Dicendũ ꝙ fm cõem modũ loquendi terio
pluralis numeri q̃uis sit pronomẽ demonstratiuuz
additur tale signum q̃uis stricte loquẽdo non debe
ret sibi addi qꝛ ille due totaliter equalent: isti currũt:
ꝛ oẽs isti currunt. ❡ Si eni scđa sit propria nõ plus
importat p vnam q̃ p aliam. tñ sicut aliqñ eadem di
ctio replicat a parte eiusdem extremi pter aliq̃ cer
tam causam vtpote propter maiorez expressionẽ vel
impressionẽ vel propter aliq̃ talem causaz ita addi/
tur propositiõi pluralis numeri tale signum vniuer/
sale q̃uis de virtute sermonis non debeat sibi addi.

Aduerte cautelã

❡ Ad aliud dicendũ est ꝙ hec est indiffinita alteꝝ il
lorum currit sicut illa est vlis vtrunqꝫ illoꝝ currit qꝛ
tale signum vle distributiuus totũ pro duobus potest
addi pnomini in numero plurali ꝛ facere ppositio/

nem vl'em. ¶ Et ideo q dictū est prius q illa propō in qua subijcit pronomen demonstratiuū est singularis dꝫ intelligi qñ accipitur illud pronomen in recto quādo autē in obliquo nō opꝫ sed potest esse vlis vel indiffinita. Et eodeꝫ modo quādo dicit propositio vlis est illa in qua subijcitur terius cōmunis signo vli determinatus dꝫ etiā intelligi vel q additur signum pronoi in casu genitiuo. Et ideo tales sunt vniuersales vtrunqꝫ illorum currit quilibet illoruꝫ est aial ⁊ sic de alijs similiter tales aliqs illorum currit aliqs illorum est aial sunt particulares qꝛ additur signū particulare pronoi genitiui casus pluralis numeri ⁊ signum accipit in recto. ¶ Ad aliud dicendū q quādo relatiuū refert nomen discretū tunc reddit propositionem singularē qñ refert nomen cōmune tūc reddit propositionē indiffinitā ⁊ ideo illa sot. currit ⁊ ille disputat est singularis sed secūda pars istius copulatiue homo currit ⁊ ille disputat ē indiffinita ⁊ hoc qꝛ relatiuū supponit pro eisdē vel pro eodē pro quo vel pro quibus supponit suum antecedēs ideo dꝫ facere proportionabiliter propositionē singularē vel indiffinitā ſm q suū antecedēs est nomen discretū vel propriū vel cōmune. ¶ Ad aliud dicendū est q ille sunt particulares non ois homo currit nō nullus hō est aial ⁊ hoc qꝛ negatio precedit signum vl'e ⁊ ideo quādo dicit q propositio vlis est illa in qua subijcit terius cōmunis signo vniuersali determinatus ⁊c. debꝫ intelligi si negatio nō precedat signū vl'e. Et quādo dicit propositio particularis est quādo subijcitur terminus cōmunis cū signo particulari dꝫ intelligi sine negatione precedēte. Et ideo tales sunt particulares non ois homo currit nō nullus homo est aial. Et tales sunt vl'es non aliqs homo currit: nō quidaꝫ homo non currit ⁊ sic de alijs. ¶ Ad aliud dubiū de talibꝰ propositiōibus homo est species: aial est genus: homo est noiatiui casus: ⁊ vl'r quando terius supponit mālr vel simpliciter: potest dici ad plenum q sunt singulares vel indefinite. qꝛ hoc magis dependet ex voluntate vtentiū istis teris ppositio singularis: propositio indefinita: ꝙ̃ ex ⁊c. ¶ Et ideo q vult dicere vl'r q illa ppō est indefinita in qua subijcit terius cōmunis sine signo ⁊ sine negatione. dꝫ dicere q oēs tales sūt indefinite. ¶ Qui aūt alr vult vti: dꝫ dicē q non sufficit q sic subijciatur terius cōmunis sed opꝫ addere q talis terius cōmunis supponat psonaliter. ¶ Et tunc oēs tales vbi termini supponāt simplr ⁊ mālr sunt singulares. ¶ Ad aliud dꝫ p idem fere q vult noiare ppōnem indefinitā oēm propōnem in q̄ subijcit terius predicabilis de suppositis distinctis realiter dꝫ dicere q hoc est indefinita: deus generat deus creat: ⁊ hmōi. ⁊ hoc: qꝛ ly deus est terius predicabilis de pluribus ¶ Qui aūt vult dicere q propositio nō est indefinita nisi ponatur terius cōmunis de pluribus predicabilis que nō sūt vna res singularis: opꝫ dicere q hec est singularis ⁊ nō idefinita: deus creat. ¶ Dicendum est igitur q propositio vlis est illa in qua subijcitur terius cōmunis signo vli determinatus sine negatione precedēte: ppter tales nō ois hō currit nō nullus homo est aial vel in qua subijcitur terminus cōmunis sine signo vli cum negatiōe precedente: ppter tales non aliqs hō currit non homo est aial que sunt vl'es. vel in quibus subijcitur pnomen demōstratiuū genitiui casus signo vli sine negatione precedente ppter tales vterqꝫ illoꝝ currit quilibet illoruꝫ est aial: vel in quibus subijcitur pnomen relatiuū referens suum añs stans ↄfuse ⁊ distributiue propter tales ois homo currit ⁊ ille disputat qꝛ secunda pars copulatiue est vlis sicut prima. ¶ Et istis est addēdū q supponit psonaliter ſm vnam opinionē. ⁊ ideo ſm illaꝫ opinionem hec non est vl'is ois homo est terius communis cū signo vli nec illa ois homo cōponit ex termino cōmuni ⁊ signo vli. sed ſm illam opinionē dꝫ concedi de virtute sermonis q eadeꝫ ppōsitio nunc est vl'is ⁊ nunc singularis. qꝛ in eadem ppōne numero potest idem terius supponere simplr siue mālr ⁊ psonaliter. si simpliciter vl' mālr erit singularis. si psonaliter erit vl'is. ¶ Verbi gratia ponatur q nō sint nisi duo rñdentes: ⁊ qñ vni eorum pfero illam ppositionē: ois homo est terius cōmunis signo vli determinatus ⁊ volo q hoc totū stat mālr. tunc ille concederet q illa est singularis. ⁊ alteri dico volo q ſōm stet psonaliter tunc ille ↄcederet q illa esset vl'is: hoc posito vnica ppō erit prolata ⁊ tñ vnus bene respondendo diceret q est singularis: ⁊ alius q est vniuersalis. ⁊ p ↄñs vna ⁊ eadem ppositio erit vl'is ⁊ singularis siue particularis. ¶ Nec est hoc magis incōueniens ꝙ̃ dicere q eadem ppositio numero est nota ⁊ ignota: qꝛ nota vni ⁊ ignota alteri. ¶ Et isto mō dꝫ concedi de virtute sermonis ſm illaꝫ opinionē q eadem ppositio numero est vera ⁊ falsa necessaria ⁊ impossibilis ⁊ q idem syllo est demonstratiuus ⁊ sophisticus. quod tñ est dicendū de istis in sequētibus patebit. ¶ Ex predictis potest sciri que ppositio ē vl'is: que particularis: que indefinita ⁊ que singularis. Est etiā alia diuisio ppōnum qꝛ quedam ppōnes sunt de psenti. sicut ille homo est aial homo currit. ⁊ hmōi. ¶ Quedaꝫ de preterito sicut ille homo fuit albus ⁊ hmōi. Quedam de futuro vt hō erit albus. ⁊ hmōi. Quedam ſm formā vocis sunt de presenti: ⁊ tñ equipollent ppositionibus de preterito vel de futuro. vt tales hoc est preteritum hoc est futuꝝ. ⁊ huiusmodi. ¶ Alia diuisio est. q quedam propositiones sunt de recto: ⁊ quedam de obliquo. ⁊ qñqꝫ obliquus ponit a parte subiecti. vt hominem videt asinus: quādoqꝫ a parte predicati. vt asinus est hominis.

An hec ē creat sit singularis

Que ppō vlis

Cognitio temporalitatis ppōnum

Alia ppōnum diuisio

Alia diuisio

¶ Cap. ij. de veritate propositionum singulariuꝫ de recto ex parte vtriusqꝫ extremi.

Positis premissis diuisiōibus ppositionum q̃ tñ nō sunt subordinate: videndū est quid ad veritatē propositionis regritur. ¶ Et primo de singularibus. secūdo de particularibꝰ ⁊ indefinitis. tertio de vl'ibus. quarto de illis de preterito. quinto de monalibus. sexto de cathegoricis equalentibus multis propositiōibus. septimo de hypotheticis. ¶ Primo igit dicendū de singularibus de inesse de psenti ⁊ de recto tam a parte subiecti ꝙ̃ a parte predicati: ⁊ non equalentibus ppositiōibus hypotheticis.

theticis. ¶ Circa quod sciendum est q ad veritatem ppositionis singularis que nō equalet multis ppositionibus nō requiritur q sbm et pdtm sint idē realiter: nec q pdtm a parte rei sit in subiecto: vel insit realiter ipsi subiecto: nec q vniat ipsi subiecto a parte rei extra aiam. sicut ad veritatē istius ille est angelus nō requiritur q illud cōe: angelus: sit realiter idē cum hoc qd ponit a parte subiecti: nec q insit illi realiter: nec aliqd tale. sed sufficit et requiritur q sbm et pdtm supponant pro eodem. et ideo si in illa hoc est angelus sbm et pdtm supponant pro eodē: ppō erit vera. et ideo nō denotat q ille habeat angelitatem: vel q in eo sit angelitas: vel aliqd hmōi: sed denotatur q iste sit verus angelus. nō qdem q sit illud pdtm: sed illud pro quo supponit pdtm. sīm liter p tales ppōnes sor. est homo sor. est aial nō denotatur q sor. habeat humanitatem vel aialitatem: nec denotatur q humanitas vel aialitas sit in sorte: nec q homo vel aial sit in sorte: nec q homo vel aial sit de esse vel de qdditate sortis vel de intellectu qdditatis sortis. sed denotat q sor. vere sit homo. et vere aial. non qdem q sor. sit hoc pdtm: homo vel aial: sed qd est aliqua res p qua stat vel supponit hoc pdtm: homo et hoc pdtm aial: ita q pro sor. stet vtruncp illorum pdtorum. ¶ Ex istis

Qualr hec sint vera bu manitaf ē in sor te.

ps q ille de virtute sermonis sunt false hō est de qdditate sortis hō est de essentia sortis humanitas est in sorte: sor. habz humanitatē et multe tales ppositiones que quasi ab oibus pceduntur. ¶ Falsitas earū ps. Nam accipio vnam illarū. s. humanitas est in sorte et quero pro quo stat ly humanitas. aut p re: aut pro intentiōe: hoc est: aut denotat p eam q vera res extra aiam sit in sorte. vel q intentio aie sit in sorte. ¶ Si supponat pro vera re: quero p qua re: aut p sor. aut p parte sortis. aut p re que nec est sor. nec pars sor. si p sorte tūc est falsa. qz nulla res que est sor. est in sorte. qz sortes nō est in sorte: q̄uis sor. sit sor. ¶ Et eodē modo humanitas non est in sor. sed est sor. ¶ Si ly humanitas stat p re que est pars sor. hoc est falsum: qz quelibet res q est pars sor. vel est mā vel forma vel cōpositū ex mā prima et forma hois et nō alia: vel est pars integralis sortis. sed nulla talium partiū est humanitas: sicut ps inductiue. qz aia intellectiua nō est humanitas. qz tunc vera humanitas remāsit in Xpo in triduo. et fuisset humāitas vnita verbo in triduo: et p pns vere fuisset hō. quod est falsum. ¶ Similr nec mā prima est humanitas. nec corpus sor. est humanitas: nec pedes: nec caput: et sic de alijs partibus sortis. qz nulla pars sor. est humanitas: sed tm pars humanitatis. et p pns non potest supponere p parte sortis. Si autē supponat p re que nec est sor. nec pars sortis cū talis nō sit nisi accñs vel aliqua alia res que nō est in sorte: humanitas supponeret pro accñte vel

An hec sit vera hō vel huma. nitas est ō cēntia sortis

pro alia re que nō est in sorte. qd est manifeste falsum. ¶ Si autē humanitas supponeret pro intentiōe aie: tunc est manifeste falsa. qz intentio aie nō est in sorte. ¶ Et ita ps q ista est oino falsa humanitas est in sorte. Eodem mō potest argui de oibus illis alijs. qz si humanitas vel homo sit de essentia sor. qro pro quo supponit ly homo vel humanitas. aut p sorte: et tūc denotatur q sor. sit de essentia sortis: quod nō est verum. Si pro alia re a sorte: aut igitur p parte sortis. et hoc nō: qz nulla pars sortis est hō nec humanitas. si pro alia re que nec est sor. nec pars sortis: ps q talis res nō est hō nec humanitas nisi sit ille: vel plato vel alius hō. Et manifestū est qd nullus alius hō a sor. est de eēntia sortis. Si aūt supponat p intentione aie vel pro voce: manifestū est q tūc nō est de essentia sortis. Et ita ps q oēs tales de virtute sermonis sunt false. Et si dicat q humanitas est in sor. et est de essentia sortis: et tñ nec est sor. nec materia sortis et nec forma: nec pars integralis: sed est vna nā cōis componens cum differētia indiuiduali sortē. et ita est pars sortis. et tñ nec est mā nec forma. ¶ Contra illam opinionem arguit in multis locis. s. in primo sententiarum di. ij. et in li. Porphirij. et li. predicamentorū. Alia argumēta facio ad pñs ꝯ eam. Primo sic si humanitas sit alia res a singularibus et sit de essentia singularium. ergo idem nō variatū esset in pluribus. et ita vnum nō variatū numeraliter esset in diuersis locis qd est falsum. Silr idem nō variatū esset dānatū in iuda et saluatū in Xpo. et ita aliqd esset dānatū et miserum in Xpo quod est absurdū. Silr tunc deus nō posset aliquod indiuiduū anihilare nisi destrueret oia indiuidua eiusdē gñis. qz qñ aliqd anihilatur nihil remanet qd est eius. et p pns talis nā cōmunis nō remanet nec p pñs aliquod indiuiduū in quo remanet. Et ita quodlibet indiuiduū anihilat. Preterea accipio illam humanitatē quā tu ponis in sor. et in oi alio hoie: et asinitatem quā tu ponis in oi asino: et vocetur. a. humanitas illa: ita q. a. stet precise pro humanitate illa. Et illa asinitas vocetur. b. ita q. b. stet precise pro illa asinitate. tunc quero aut. a. et. b. sunt precise due res: aut plures q̄ due: aut nō sunt plures res: nō potest dici q nō sint plures res. qz tunc necessario vel sunt vna res vel nec. a. nec. b. est res: vel. a. non est res. primū non potest dari: manifestū est: etiā sm sic ponentes. Nec secūdum. qz hi negant dicentes q humanitas est vera res: et silr asinitas. Nec potest tertiū dari. qz non est maior ratio quare. b. nō sit q̄ q. a. nec econuerso. ergo opz necio dare. q. a. et b. sunt plures res. et non potest dici q sunt plures res q̄ due: qz si sint plures res q̄ due et non sint plures res vlas q̄ due. ergo sunt plures res singulares. et p pñs non distinguunt a rebus singularibus. Relinquitur igitur q sint due res et nō plures. et p pñs vtrūq earū est vna numero qz vtraq sic erit vna res et nō

Argumenta ꝯ op. pm

2m

plures: et hoc est esse vnū numero. s. esse vnam rem et non plures: nam ista dz esse descriptio vnius numero. qz illa negatis: ita faciliter dicet q sor. est vnus numero. q̄uis q sit vnum et nō plura. Unde sm phi. hoc predicatū: esse vnum specie vel esse vnū genere: nunq̄ dr de indiuiduo vel de indiuiduis: nisi quorū quodlibet est vnū numero. vnde hec est vera sor. et plato sunt vnū specie. sor. et hic asinus sunt vnus genere. et nō est hic aliqua alia res preter indiuidua que sit vnū specie vel genere. Constat igit q illa humanitas que ponit in oi hoie est res vna et non plures. et p pñs est vna numero. Ex quo sequitur q vna res nu-

Unum gñe de quo dicatur

Impossibile ē in creaturis dari distinctionem formalē

mero est in oī hoīe. ¶ Nec valet dicere ꝙ humanitas sor. nō distinguit a sor. realiter. sed formalr tm̄. qꝛ talis distinctio nō est ponenda in creaturis: ꝗuis aliquo mō possꝫ poni in diuinis. ⁊ hoc qꝛ ī creaturis īpossibile est dare aliquā reꝫ vnā numero que sit realiter plures res ⁊ quelibet illarū. sicut est in diuinis.

Quō essentia diuina distinguat formalr a psona

¶ Nam diuina essentia est tres psone ⁊ q̄libet illarū psonarum: ⁊ tm̄ vna psona nō est alia. ⁊ nō est aliud dicere ꝙ essentia ⁊ psona distinguunt formaliter fm vnuꝫ intellectū nisi ꝙ essentia est tres psone: ⁊ psona nō est tres psone. ⁊ similiter nihil intelligo ꝑ illam: essentia ⁊ relatio: vel paternitas distinguunt formalr nisi istam ꝓpōneꝫ: essentia est filiatio: ⁊ paternitas nō est filiatio. ⁊ tm̄ essentia est paternitas. Similr paternitatē ⁊ spirationē actiuā distingui formaliter nō est aliud dicere ꝙ̄ ꝙ paternitas nō est filiatio: ⁊ spiratio actiua est filiatio: ⁊ tm̄ paternitas est spiratio actiua.

Plura theologalia

Et vlr ita est ꝙ de aliqbus verificari distingui formaliter nō est aliud ꝙ̄ de vno illoꝝ aliqd affirmari ⁊ de reliquo vere negari. Et tm̄ ꝯtingit vnum illoꝝ de reliquo vere affirmari ⁊ de reliquo vere negari sine oī negatione ⁊ sine oī equocatione alicuius vel verificatione pro diuersis. sicut ꝯtingit in particularibꝰ ⁊ indefinitis. sed hoc nunꝗ̄ pōt ꝯtingere nisi qn̄ vna res simplex est plures res. sicut vnica diuina essentia est tres psone. ⁊ vnica spiratio actiua ē paternitas ⁊ filiatio. ⁊ qꝛ hoc nō potest ꝯtingere in creaturis. s. ꝙ vna res sit plures ⁊ q̄libꝫ illarū: ideo in creaturis non dꝫ poni distinctio formalis. Ita ꝙ nō dꝫ dici ꝙ humanitas sor. distinguit a sor. formaliter ⁊ non realiter. Et eodem mō dicendū est de talibus: aialitas distinguitur ab hoīe. ⁊ sic de alijs. Quō autem talis distinctio formalis non sit ponenda probaui in primo libro Sententiarum secunda distinctione.

¶ Cap. iij. quid requiratur ad veritatem particularium ⁊ indefinitarum propositionum.

Viso quid sufficit ad veritatē ꝓpōnis singularis videndū est qd reqritur ad indefinite veritatem ⁊ particularis. ¶ Et est prio sciendūꝫ ꝙ si nō vocetur ꝓpō indefinita vel particularis nisi qn̄ termīus supponit psonaliter tūc semꝑ indefinita ⁊ particularis ꝯuertuntur vt hō currit aliqs hō currit: aial est hō aliquod aial est homo: aial non est hō aliquod aial non est hō. Et ad veritatē talis sufficit ꝙ sbm̄ ⁊ ꝑdꝫ supponant ꝓ aliquo eodē si sit ꝓpō affirmatiua ⁊ nō addatur signum vle a parte ꝑdicati. Quod dico ꝓpter tales aliquod aial est oīs homo aliqs angelus est oīs angelus. sed si talis sit negatiua reqritur ꝙ sbm̄ ⁊ ꝑdm̄ non supponāt pro oī eodeꝫ īmo reqritur ꝙ sbm̄ ꝓ nullo supponāt vel ꝙ nō supponat pro illo ꝓ quo supponit ꝑdm̄ sed pro aliquo alio. ⁊ hoc qꝛ ad veritatē affirmatiuarū sufficit veritas cuiuscūqꝫ singularis. sicut ad veritateꝫ istius aliquod aial est homo sufficit veritas istius hoc aial est homo vel illud aial est homo. Similr ad veritatem istius aial non est hō sufficit veritas istius hoc aial nō est homo quocūqꝫ demonstrato qꝛ ab inferiori ad superius est bona ꝯsa sine distributione ⁊ hoc dꝫ intelligi qn̄ superius ꝑdicatur de inferiori qꝛ aliter de virtute sermonis non arguitur ab inferiori ad superius. ⁊ ideo si nullus homo sit nec aliqđ aial nisi asinus hec ꝯsa non est bona hoc vel hoc aial non est asinus igit aliquod aial non est asinus similr non seqtur homo albus non est aial ergo homo nō est aial nisi illa ꝓpō sit vera homo albus est hō tm̄ affirmatiue bene seqtur siue superius predicat de inferiori siue nō qꝛ semꝑ siue homo sit aial siue nō bene seqt homo currit ergo aial currit. similr bene seqtur hō albus est aial igitur homo est aial siue hō sit albus siue non.

Sine ꝯstantia sbi argui pōt

Sic ergo pꝫ ꝙ indefinita ⁊ particularis negatiua est vera si sbm̄ supponat ꝓ aliquo ꝓ q̄ nō supponit ꝑdꝫ. hoc tm̄ non semꝑ reqritur sed aliqn̄ sufficit ꝙ sbm̄ indefinite vel particularis negatiue pro nullo supponat sicut si nullus hō sit albus hec est vera hō albus nō est hō qꝛ sbm̄ pro nullo supponit qꝛ nec pro sba nec pro accidente. ¶ Ex istis pꝫ ꝙ si illa ꝓpō deus generat deum: sit indefinita dꝫ concedi. qꝛ deus q est pater generat filium q est deus. Et eodem mō de virtute sermonis potest ꝯcedi ista: deus nō generat deum: qꝛ habꝫ vnam singularē veram. s. illam filius nō generat deum. similr spiritussanctus nō generat deū igitur deus nō generat deum. sicut hic ille angelus nō intelligit ergo angelus nō intelligit. Unde hic arguit ab inferiori ad superius. Non tm̄ est intelligenduꝫ ꝙ aliqđ sit superius in deo ⁊ aliquod inferius qꝛ illa superioritas ⁊ inferioritas non est nisi in terīs siue termini sint voces siue conceptus siue intentiones. tm̄ forte aliq sūt q negarent tales: deus nō generat deum: deus nō spirat deum ꝓpter aliquos hereticos ne viderētur negare illam deus generat deum: tm̄ de virtute sermonis non opꝫ fm illam opinionē. Sed fm aliam opinionem aliter dꝫ dici: Primo sciendū ꝙ q ponit ꝙ oīs ꝓpositio est indefinita in qua subijcitur terīus cōmunis sine signo siue supponat simplr siue psonaliter siue mālīter dꝫ ꝯsequenter dicere ꝙ nō semꝑ particularis ⁊ indefinita ꝯuertunt in hoc qn̄ subiectū indefinite supponit simpliciter ⁊ sbm̄ particularis supponit psonaliter. sicut ille due non ꝯuertuntur homo est species ⁊ aliqs hō est species qꝛ in illa: homo est species: ly hō potest supponere simplr sed in illa aliqs homo est species: ly homo ꝓpter hoc ꝙ additur sibi signū particulare ⁊ nō comparat ad aliquid ꝑtinens ad signum nō potest supponere nisi psonaliter ⁊ ideo illa est distinguēda homo est species: eo ꝙ ly homo potest supponere simpliciter vl psonaliter. ¶ Sed ista: aliqs homo est species: nō est distinguēda qꝛ ly homo ꝓpter hoc ꝙ additur sibi signū nō potest supponere nisi psonaliter. tm̄ in illa: aliqs homo componitur ex terīo cōmuni ⁊ signo particulari: potest supponere psonaliter vel materialiter ⁊ ideo ille ⁊ consimiles sunt distinguēde ⁊ non alie. Sed quid sufficit ad veritatē talis indefinite si sit indefinita. Dicendum est ꝙ ad veritatem talis indefinite sufficit ꝙ pro eodē supponant subiectū ⁊ predicatum si sit affirmatiua: vel ꝙ nō supponant pro eodē si sit negatiua. sicut hoc sufficit ad veritatē singularis ꝓpositionis. qꝛ idem est iudiciū de tali ꝓpositiōe ⁊ singulari.

Et ideo

Et ideo cõmuniter ponit ꝙ talis ꝓpositio sit singularis ꝛ potest poni satis rõnabiliter. Et si dicat ꝙ in tali ꝓpositione sbm ꝛ predicatũ supponunt pro eodem ergo ṗdicatur idẽ de seipso. ℭ Dicẽdũ est ꝙ nõ sequitur q2 ꝗuis sit idem pro quo supponit sbm ꝛ predicatum tñ illud quod supponit nõ est idem. Unde in ista ꝓpositione sortes est iste hõ: nõ ṗdicatur idem de se: ꝗuis subiectũ ꝛ ṗtum supponãt pro eodẽ. q2 nomen ꝓpriũ ꝛ ꝓnomẽ demonstratiuũ cum termino cõmuni nõ sunt idem: ꝛ vnum eoꝝ precise subijcitur ꝛ alterum eorũ ṗcise ṗdicatur. ꝛ ideo non predicatur idem de se: ꝗuis supponãt ꝓ eodem precise. similiter in ista: ois homo est risibilis: sbm ꝛ ṗtum supponunt pro eodem. ꝛ tñ non ṗtur idem de seipso. ꝛ hoc: q2 illud qd̃ subijcit nõ est idẽ cũ illo qd̃ ṗtur. q2 aliud est qd̃ supponit ꝛ aliud ꝓ q̃ supponit. ꝛ iõ ꝗuis illud pro quo supponit sit idẽ: nõ tñ illud quod supponit est idem. ℭ Ulterius est sciendũ ꝙ ꝗuis posuerim exẽpla de ꝓpõnib⁹ equalẽtibus ꝓpõnib⁹ hypotheticis ꝛ vera sint de his. tñ vera sũt etiã de alijs sicut de talibus: deus creat: deus gubernat.

Instantia solo quam nõ

ℭ Cap. iiij. de propositionibus vlibus ꝛ signis vniuersalibus ꝛ de eorum varia acceptione.

TErtio dicendũ est de ꝓpõnibus vlibus. ℭ Et est primo sciẽdũ ꝙ propõnes vles sunt in multiplici dĩa ſm multitudinem signorũ vliũ. Sunt eñ aliqua signa vlia distributiua indifferenter tam ꝓ sba q̃ ꝓ accidente. sicut ois qlibet nullus qsq3 vterq3 neuter ꝛ sic de alijs. ℭ Alia sunt distributiua ꝓ accñte. vt qualibet: quotiens scũq3. ꝛ si forte sint aliqua alia talia. ℭ Sed ista distinctio potest intelligi bene ꝛ male. si eñ intelligatur ꝙ ly qualelibet sit signũ distributiuũ pro accñte sicut ly ois vel aliquod tale pro sba ꝛ accñte falsuz est: sicut patebit. ℭ Si aũt intelligat ꝙ sit aliquo mõ distributiuum. s. disiunctiue sub disiunctiõe vel copulatiõe iter species vel aliquo mõ tali põt ꝯcedi. ℭ Alia ponitur distinctio signorũ vlium ꝙ quedã sunt distributiua ꝓ partibus subiectiuis: ꝛ quedã pro partibus essentialibus: vel integralibus. prima sunt sicut: ois: nullus: vterq3 neuter: ꝛ hmõi. scd̃a sunt sicut totus. Sed qualiter hoc debeat intelligi dicet in sequẽtibus: ℭ Alia ponit diuisio signoꝝ ꝙ quedam possunt distribuere pro quocũq3 sicut: ois: nullus: ꝛ huiusmodi. quedã ꝓ duobus tñ sicut neuter ꝛ vterq3.

Signa distributiua pro sba ꝛ accidente

Signa distributiua pro partib⁹

Signa distributiua pro tantum duobus

ℭ Primo ergo dicendũ est de illis q̃ distribuunt ꝓ sba ꝛ accñte: ꝛ ꝓ partibus subiectiuis: ꝛ ꝓ quocunq3 sicut sunt talia ois: nullus: ꝛ hmõi ꝛ de ꝓpõnibus vlibus in qbus talia ponuntur. Et est primo sciendũ ꝙ nullum signum ꝑ se sigt̃ aliqd nec imponitur ad significandũ aliqd determiate. sed sic instituitur vt faciat illud cui additur stare pro oibus suis significatis. ꝛ nõ pro aliqbus tñ. ꝛ ideo dicit sincathegorema ꝛ sic est de multis alijs ꝛ vl̃r de oibus que nõ põt esse extrema ꝓpositionis per se sumpta. ꝛ hoc si sumat significatiue vt prius dictũ est. ℭ Secũdo sciendum est ꝙ hoc signum ois differt ab istis qlibet: vnusq̃sq3: q2 hoc signum ois non potest addi nisi termino ꝯsimilis casus: ita ꝙ terius cui additur ꝛ signũ sint ꝯsimilis casus sicut bene dicit ois homo est aial: sortes videt oẽm hoiẽ: asinus est ois hominis: sed illa signa: qlibz: vnusq̃sq3: possunt addi termino cõsimilis casus ꝛ dissimilis. s. genitiui pluralis numeri: ℭ Unde bene dr̃ qlibet homo currit ꝛ qlibet illorum currit. Et si queratur que est causa istius diuersitatis. Dicendũ est ꝙ istius sicut etiam multoꝝ aliorũ tam in grãmatica quam in logica nõ est alia causa nisi voluntas instituentiũ ꝛ sic vtentiũ.

Sciẽdũ primo Nullum signum ꝑ se sigt̃

Secũdo sciendũ

ℭ Tertio ponende sunt aliq̃ regule cõmunes istis signis: ois: qlibz: vnusq̃sq3: ꝛ si que sint similia: ꝛ sunt cõmunes multis ꝓpõnibus equalentibus ꝓpõnibus hypotheticis. sicut sunt ille ois homo est aial omne albuz currit: ꝛ hmõi: ꝛ etiã alijs non equalentibus hypotheticis: sicut sunt: ois deus est ois angelus est ꝛ hmõi. ℭ Est ergo primo sciendum ꝙ ad veritatem talis vlis non reqritur ꝙ subiectum ꝛ predicatum sint idem realiter sed reqritur ꝙ predicatũ supponat pro oibus illis pro qbus supponit subiectũ. ita ꝙ de illis verificatur: ꝛ si ita sit: vlis est vera nisi aliqua causa specialis impediat ꝛ hoc est quod cõmuniter dicit ꝙ ad veritatẽ vniuersalis sufficit ꝙ quelibet singularis sit vera. Ex hoc p3 falsitas quorũdam dictorũ que a qbusdam ponunt. Unum est ꝙ hoc signum ois exigit tria appellata. naz ponatur ꝙ vnus angelus solus intelligat ꝛ nullus homo tunc hec est vera oẽ intellectiuũ creatũ est angelus: ꝛ tñ non sunt tres de qbus verificetur hoc nomen intellectiuũ creatum: ꝙ autẽ ista sit vera probo q2 quelibet singularis est vera. similiter predicatũ supponit pro quolibz pro quo supponit subiectũ ꝛ verificatur de quocũq3 de quo subiectũ verificatur ergo est vera simpliciter. Simil̃r sint tñ duo hoies ꝛ illi sint albi hec est vera ois homo est albus q2 nullam h3 singularem falsam ꝛ tñ non h3 tria appellata. ℭ Ex quo p3 ꝙ aliq soluũt male hoc sophisma ois fenix est: dicentes istam esse falsam eo ꝙ ly ois exigit tria appellata ꝛ ꝙ hec ẽ vera aliq̃ fenix nõ est: eo ꝙ fenix idifferenter supponit ꝓ ente ꝛ pro non ente. ℭ Quia quero qualiter ly ois. exigit tria appellata. aut in rerum natura: ꝛ tũc hec est falsa oẽ coloratum est: si esset tñ vnum coloratũ: quod nõ potest concedi: q2 eius ꝯdictoria est falsa. s. aliquod coloratum nõ est q2 nullaz singularem h3 veram nec potest concedi ꝙ coloratũ equaliter supponit pro ente ꝛ pro nõ ente. q2 manifestum est ꝙ nõ supponit pro nõ ente sicut nec ṗtur de non ente. ℭ Unde sicut hec est falsa nõ ens est coloratum ita hec est falsa coloratũ supponit pro non ente q2 dictũ est prius ꝙ nũq̃ terius supponit pro aliquo pro quo nõ verificat ꝛ nõ nisi de quo verificatur. Si autem ly ois exigit tria appellata ita ꝙ terius cui additur supponat pro tribus sic nõ est hec falsa: ois fenix est: propter hoc ꝙ tñ vna fenix est. ℭ Quia ſm illam opinionẽ fenix equaliter supponit pro ente ꝛ ꝓ nõ ente. ꝛ non magis pro vno nõ ente q̃ pro duobus igit pro tribus supponit ad minus. ꝛ ita ly ois h3 hec tria appellata. simil̃r si fenix supponat equaliter pro ente ꝛ pro non ente eadem rõne aial ꝛ ꝑ consequens hec est falsa omne aial est quod alibi negat. Et ideo

Tertio

Ad veritatem ꝓpõnis vlis qd reqrit

Ois fenix est

dicendū est q̄ hec propositio ois senix est nec aliqua
alia est falsa.ppter predictam causam nec sua ꝯdicto
ria.ppter p̄dictaꝫ causam est vera: vnde si nullus hō̄
rideat nisi sor. hec non est vera aliq̄d ridens non est
homo imo est falsa ⁊ p ꝯn̄s sua ꝯdictoria est vera oē
ridēs est homo. similr̄ si nullus hō̄ sit albus nisi sor.
hec erit falsa: aliq̄s homo albus non est ⁊ p ꝯn̄s hec
erit vera ois homo albus est homo: ⁊ tñ nō̄ sunt tres
albi hoīes. nec valeret protervire q̄ illo posito illa
nō̄ ꝯdicunt: ois homo albus est homo ⁊ aliq̄s homo
albus nō̄ est homo: q2 mutatio rei nō̄ variat formam
ppōnis ⁊ p ꝯn̄s non facit q̄ alique propositiōes ꝯdi
cant in vno tēpore ⁊ non in alio. ¶ Ex istis etiā seq̄
tur q̄ falsum est q̄ aliq̄ dicunt q̄ si sit vnuꝫ albū tm̄:
⁊ tm̄ vnum nigrū ⁊ tm̄ vnū mediū: q̄ quelibet istarū
est falsa oē album est ⁊ oē nigrum est ⁊ oē mediū est:
⁊ negant istum syllogismū oē coloratum est: oē albū
est: coloratū igitur oē album est. ¶ Similr̄ posito q̄
nullus sit albus nisi vnus hō̄: tunc negāt istū syllogis
muꝫ oē aial est: ois homo albus est aial: ergo ois hō̄
albus est: dicētes q̄ esse equocat. In primis enī ma
ioribus vt dicunt accipit esse q̄ est opatio entis ⁊ hoc
est esse eius qō̄ est. In minoribus aūt accipit esse ha-
bitudinis siue ꝯn̄e cuiusmodi esse est cū dr̄ si est albū
est coloratū. ¶ Istud est oīno irrationabilr̄ dictū. q2
hoc est destruere oēm formā syllogisticā. dicam eniꝫ
q̄ñcūq3 placet mihi. q̄ ly esse equocatur in ppōnib9:
⁊ ad placitū assignabo fallaciā equocationis in quo-
cunq3 modo vel syllogismo. Silr̄ sicut syllogismus
tenet in oibus terīs ita tenet q̄ñcunq3 res varietur.
Unde fm Aristo. est hic bonus syllogismus oē colo
ratum est oē album est coloratū ergo oē album est.
Silr̄ iste syllogismus nūc est bonus de facto oē aial
est homo ois asinus est aial ergo ois asinus est hō̄ q2
quilibet istorū regulatur p dici de oi. ⁊ certe q̄ negat
tales syllogismos ipse nō̄ pcipit q̄ñcūq3 veritatem: er
go q̄ñ q̄ñ oia alba corrūpant ⁊ oēs asini: adhuc essent
boni syllogismi ⁊ regularentur p dici de oi tunc sicut
nunc. Et iō̄ distinctiōes tales q̄ esse vel est opatio en
tis vel habitudinis: ⁊ ꝯsimiles sunt friuole ⁊ ponunt
ab illis q̄ nesciunt distinguere inter ppōnem cathego
ricam ⁊ ꝯditionalē. ¶ Uñ iste ppōnes distinguūtur
asinus est aial ⁊ si asinus est aial est. q2 vna est cathe-
gorica ⁊ alia hypothetica. nec cōuertunt sed vna pōt
esse vera reliqua exñte falsa sicut hec est modo vera:
deus est nō̄ creans: ⁊ tñ ista ꝯditionalis est falsa si de-
us est nō̄ creans est deus. ¶ Silr̄ nulla pōt inueniri
ratio q̄re esse dicat habitudinē vel ꝯn̄am in vna ppō
ne cathegorica magis q̄ñ in alia. ⁊ ita vl̄ sp̄ vel nunq̄
dicet habitudinē ꝯn̄e in simili ppōne. ⁊ ita q̄libet erit
ꝯuertibilis cum ꝯditionali vel nulla sed non nulla p
istuꝫ. ergo q̄libet. ⁊ p ꝯn̄s isto casu posito. hec est fal
sa oē aial est hō̄: q2 ista est falsa p cuꝫ si aial est: hō̄ est:
⁊ ita in codeꝫ passu manifeste dicit ꝯdictionē. ¶ Ex
p̄dictis etiā pꝫ q̄ oēs tales de virtute sermonis sunt
Oē aial false. Oē aial est sanū posito qō̄ vnus leo sit sanus ⁊
est sanū vnus bos: ⁊ vn9 hō̄: ⁊ sic de alijs silr̄ ⁊ ista oē aial fuit
falsa in archa noe ⁊ sic de multis alijs q2 hēnt multas sin
gulares falsas, nec p̄tuꝫ competit oibus illis p q̄bus

supponit sbm. tñ qñ ponuntur ab auctoribus debēt
glosari q̄uis de virtute sermonis sint false. sicut fre-
quenter sermones auctēdci sunt falsi in sensu quē faci
unt ppie loquēdo: tñ veri sunt in sensu in quo fiunt.
⁊ hoc q2 auctores frequenter equoce siue methapho
rice siue improprie loquunt. Et iō̄ in expositionib9
auctoritatū philoso. principalr̄ est intēdēdū rōni ⁊ p-
cessui eoꝝ ⁊ etiā intentiōi: ⁊ nō̄ verbis sicut sonant ad
litterā. ⁊ p talibus auctorib9 valet ista distinctio que
ponit ab aliq̄bus q̄ qñ hoc signum ois additū terio
cōi ꝯtinenti sub se multas species q̄ potest fieri distri
butio p singulis generū vel pro gnīibus singuloꝝ: si-
ue p partibus ppinqs siue remotis. siue p partib9 fm
speciē siue p partibus fm numeꝝ siue p specieb9 siue
p indiuiduis siue pro remotis specieb9 vel ppinqs q̄
non dr̄ intelligi de virtute sermōis. q2 signū nunq̄
distribuit teriuꝫ nisi pro illis p q̄bus terius supponit:
nunc aūt dictū est q̄ talis terius nō̄ supponit nisi pro
indiuiduis. Et ideo ista distinctio dꝫ sic itelligi q̄ vel
p tales ppōnes denotat p̄tum cōpetere oibus indiui
duis ⁊ hoc est de virtute sermonis vel denotat ꝯue-
nire spēbus sumptis psonaliter. hoc est denotat p̄tū
p̄ri de qualibet specie particulariter sumpta ⁊ nō̄ de
q̄libet specie vl̄r sumpta. ⁊ p ꝯn̄s non denotat com-
petere oibus indiuiduis. ¶ Sed hoc nō̄ est de virtu
te sermonis sicut fm intellectū Arist. p istam oē aial
est sanū. de virtute sermonis denotat q̄ ois hō̄ est sa
nus: ⁊ q̄ ois bos sit san9: ⁊ sic de singulis. Aliter enī
syllogismus regularet p dici de oi in primo mō̄ p̄ie
figure nō̄ valeret. s. oē aial est sanum: ois hō̄ est aial:
ergo ois hō̄ est sanus: q̄ tñ est optimus. ¶ Sed tñ fꝫ
intellectū alicuius pōt denotari: q̄ valeat istas hō̄ est
sanus: bos est sanus. ⁊ sic de alijs: ita q̄ sanū p̄dicet
de qualibet spē particulariter vel indefinite (nō̄ tñ p
se sed p indiuiduo) q2 nulla spēs est sana sed tñ indi
uiduum. Sed iste sensus non habetur de virtute ser-
monis. ⁊ ideo in eodē sensu iste discursus non valet:
oē aial est sanum: ois hō̄ est aial: ergo ⁊c̄. Nec est in-
cōueniens q̄ syllus q̄ de virtute sermonis est pfectus
fm alicuius intellectū nō̄ sit bonus. ¶ Secundo sci Sciēdū
endū q̄ ois ppō vlis in qua p̄tum sumitur vl̄r est fal- 2° qñ p̄
sa sicut dictū est si p̄tum ⁊ sbm verificetur de plurib9 dicatur
ꝯtentis. Si autem p̄tur precise de vno solo cōtento ⁊ vl̄r vl̄r.
similr̄ sbm: tunc posset esse ppō vera. sicut si nō̄ esset
nisi vnuꝫ aial puta vnus hō̄: hec esset vera: ois homo
est oē aial. Silr̄ ista oē aial est ois hō̄. sꝫ si eēnt plres
hoīes vel plura aialia tunc ppō esset falsa. ⁊ ideo hec
est falsa: ois senix est oē aial. hec autem est vera. ois se
nix est ois senix: q̄ñq3 tñ pōt indefinita vel particula-
ris esse vera in qua tenet p̄tum vl̄r. q̄uis sbm habe-
at multa supposita sicut si non esset nisi vnus hō̄ q̄-
uis eēnt plura aialia. hec est vera aliquod aial est ois
homo. ¶ Tertio sciendū q̄ hoc signum: ois: qñ ac- 3m no.
cipitur in plurali numero potest accipi collectiue vel Oēs
distributiue. si tenet distributiue tunc denotat q̄ pre- apl̄i dei
dicatum competat oibus illis de q̄bus p̄dicatur vere sūt duo
sbm. sicut p istam oēs apostoli dei sūt duodecim de- decim
notatur q̄ hoc p̄tuꝫ duodecim vere dicatur de quo-
libet de quo vere predicatur hoc sbm: apostoli: ⁊ ita

cum petrus et paulus sint apli sequitur q̄ petrus et pau lus sint duodecim. Si autē tenet collectiue tunc non denotat q̄ p̄dicatum competat cuilibet de quo vere dicit subiectum sed q̄ cōpetat oībus simul sumptis de quibus ve rificatur subiectum. vnde denotat q̄ isti apli demonstratis duodecim vel oēs apostoli sint duodecim.

¶ Cap. v. de istis signis vterq̄ et neuter et quō distribuunt.

Consequenter determinandū est de signis distributiuis nō pro quibuscūq̄ sed p duo bus tm̄ cuiusmodi sunt vterq̄ et neuter. Et est sciendū q̄ ad veritatem talis requiritur q̄ p̄dicatum vere competat vtriq̄ illorum demonstratorū si sit affirmatiua vel negetur ab vtroq̄ si sit ne gatiua sicut ad veritatē istius: vterq̄ istorum currit: suffi cit q̄ iste currat et iste currat. et ad veritatē istius: neu ter istorum currit: requirit et sufficit q̄ nec iste currat. ¶ Et est sciendum q̄ in hoc differt ppō vlis in qua ponitur hoc signum vterq̄ ab illa in qua ponit hoc signum oīs quia nunq̄ potest talis vlis in qua ponit hoc signū vterq̄ a parte subiecti esse vera vbi ponit p̄dicatum vlr sumptum siue p̄dicatum sumetur cum hoc signo oīs siue cum hoc signo vterq̄. Unde iste nullo modo pōt eē vera: vterq̄ istorū est oīs homo: et vterq̄ istorum est vterq̄ istorum: quibuscunq̄ demonstratis. et hec tm̄ pōt esse vera: oīs homo est oīs homo: et silr ista: oē album est oē album: et oē aīal est omne aīal: quia si esset tm̄ vnus homo vel tm̄ vnum aīal vel tm̄ vnum album esset ve ra. Et causa huius diuersitatis est quia hoc signum oīs potest addi termino habēti vnū suppositū sed ly vterq̄ requirit semp duo supposita siue duo demōstrata et ideo si p̄dicatum non habet nisi vnum suppositum iste vterq̄ istorum est oīs homo esset manifeste falsa ppō. quia in isto subiecto opz q̄ duo demonstrentur et non duo homines et quodcunq̄ demonstretur manifeste esset propositio falsa et ita patet de omnibus aliis.

¶ Cap. vi. de signis distributiuis pro partibus inte gralibus et p partibus subiectiuis et pro accidentibus.

De signo distributiuo p partib⁹ in tegralib⁹ cuiusmodi po nitur hoc signū totus: est sciendū q̄ hoc signū totus: pōt aliquā sumi cathegorematice: vl sincathegorematice: si sumat cathegorematice: sicut signat idem q̄ pfectū vel com positum ex oībus suis partibus: et sic totum ad veri tatem sermonis tm̄ valet addere totum valet nō ad dere. ¶ Unde quicquid dī de aliquo termino sumpto cū hoc signo tot⁹: cathegorematice sumpto: dī de illo sum pto sine hoc signo tot⁹ sicut si tot⁹ sortes currit: sor. currit: et si totus hō est aīal: hō est aīal. Tm̄ possz dici q̄ nō conuenienter addit nisi termino importāti aliquo⁹ ali quod cōpositū: ideo forte nō pōt pprie dici totus de⁹ videt quia hoc videt importare deū componi ex parti bus: et tunc nō valet ōña a termino sumpto sine toto ad terminum sumptū cū toto. sicut nō sequitur deus videt er go totus deus videt quia tunc in ōñte importaret de⁹ componi ex partibus distinctis. ¶ Si autē ly totus te netur sincathego. sic vnū signū distributiuū p parti bus integralibus: imo p partibus pprie dictis impor tatis p terminum cui addit. vt ista ppō: totus sor. est mi nor sorte equalet isti: quilibet pars sortis est minor sorte et ista totus sor. currit equalet isti quilibet pars sortis currit. Et tūc quilibet talis ppō nō posset esse vera nisi p̄dicatum conueniret cuilibet parti ipsius totius importati p terminum cui addit: et tunc totus est pprie signū: et dī distribuere p partibus integralib⁹. Alia vero signa distribuūt p partibus subiectiuis. quod est sic intelligen dū: q̄ alia signa distribuūt p partib⁹ contentis sub termino que nō sūt pprie partes illius termini sed tantū large et ex tensiue capiēdo partes. Sed hoc signū totus distri buit p partib⁹ pprie loquēdo de partib⁹ siue sint par tes eiusdē rōnis siue alterius. et hoc p partibus illius quod importat p terminum cui addit hoc signū totus sicut i ista totus sor. est pars sortis sic distribuit pro quilibet parte sortis. s. pro mā et forma et p manibus et p pedi bus et sic de oībus aliis. ¶ Uerūtn̄ est sciēdum q̄ ali quā siue ex vsu siue ex virtute sermonis vel ex beneplacito vtentis tot⁹ tm̄ distribuit p partib⁹ integralib⁹ nō p essentialibus cuiusmodi sūt mā et forma quādoq̄ autē distribuit p oībus partibus siue sint essentiales siue inte grales siue qualescūq̄ sint. ¶ De signis autē que sūt di stributiua accidentiū est sciendū cuiusmodi sūt talia: quali libet qualecūq̄: et quantulibz: et hmōi: nō sunt pprie signa sed sūt equiualētia vni composito ex aliis signis. sicut quantulibet idē est q̄: habens quamlibet spēm quantitatis aliquā quan titatem et ideo conuenienter sibi addit aliud signū. s. quilz quantuslibet currit. sicut conuenienter dī: quilibet hñs de oī spē quantitatis aliquā quantitatē currit: et tunc pz quod requirit ad veritatem talis ppōnis. Ista autē signa nō sunt mul tum vsitata in theologia ideo ptransco de eis.

Quō si gna di stribuūt p parti b⁹ subie ctiuis

Pro quibus par tibus di stribuat ly totus

De si gnis di stributi uis acci dentaliū

¶ Cap. vii. de ppōnibus de predicamēto et futuro: et de quo in eis verificetur predicatum.

Quarto videndum est de ppōnib⁹ de p̄terito et futuro. Pro quo sciendū est: q̄ quilibet ppō de preteri to vl futuro in qua subiicit terminus cōis vl pnomen demonstratiuū cū termino cōi vel termino discreto est distinguēda eo q̄ subiectum pōt suppone re p eo quod est vel p eo quod fuit si sit ppō de p̄terito aut p eo quod est vel p eo quod erit si sit ppō de futuro. et siue sic siue sic si ppō sit affirmatiua requirit q̄ p̄dicatur sub ppria forma hoc est: ipm̄ p̄dicatum p̄dicetur de eo p quo supponit subiectum. ita quod ppō in qua p̄dicatur p̄dicatum de pronoīe demonstrante illud p quo subiectum supponit aliquā fuerit vera si sit ppō de p̄terito vel q̄ aliquā erit vera si sit ppō de futuro. verbi gratia. si illa ppō sit ve ra album fuit sor. et si album supponat pro eo quod est album nō requiritur quod hec aliquā fuerit vera albus est sor. sed requiritur q̄ hec fuerit vera hoc est sortes demonstrādo illud pro quo supponit subiectum ista: albus fuit sor. Unde si sor. nūc primo sit albus hec est vera album fuit sor. accipiendo subiectum pro eo q̄ est: et tm̄ hec nunq̄ fuit vera album est sor. sed hec fuit vera hoc est sor. demonstrando sor. qui nunc est albus et quia in il la: album fuit sor. album supponit pro sor. ideo hec modo est vera. Silr illa est modo vera creans ab eter no fuit deus: et tm̄ hec nō fuit vera ab eterno: creās est de⁹ sz illa ab eterno fuit vera vel fuisset vera. si fuisset

Albus fuit sor. quo mō verificet

formata hoc est deus demonstrādo illud p quo sbm vtpote creans supponit in illa creans ab eterno fuit deus. Silr illa est vera: puer erit senex: & tñ hec nūq̄ erit vera: puer est senex. sed illa erit vera ille est senex demōstrādo illū q mō est puer. & ita est de alijs. Vñ illa est dr̃ia inter ppōnes de pñti & ppōnes d̃ preterito & de futuro: q̄ p̄tum in ppōne de presenti stat eodem modo quo stat sbm nisi aliquod additū impediat. sʒ in ppōne de preterito & futuro est variatio. q2 p̄tum non tm̄ supponit pro illo vel illis pro quo vel qbus verificatur in ppōnibus de preterito vel futuro: q2 ad hoc q̄ talis ppō sit vera non sufficit q̄ illud de quo p̄dicatum verificat̄ siue p verbum de pñti siue p verbum de futuro sit illud p quo sbm supponit sed reqritur q̄ ipsum p̄tum verificetur de illo pro quo sbm supponit s̄m q̄ denotat̄ p illam ppōnem. sicut supposito q̄ sor. sit modo albus: vel fuerit p totum diē hodiernum albus & nō ante: tunc hec est falsa sortes fuit heri albus & tamē albuʒ vere p̄tur de sorte & tñ heri non p̄batur de sor. ideo hec est mō falsa de preterito sor. fuit heri albus. Similr si sor. nunc primo sit alb9 hec est falsa sor. fuit albus & tñ sor. fuit illud de quo mō album p̄tur: q2 tñ hec non fuit vera sor. est albus ideo hec est modo falsa sor. fuit albus & hoc q2 p̄tum appellat suam formam modo p̄expositō. sed sbm non sic appellat q2 ad veritatem ppōnis de preterito nō semp reqritur q̄ aliqua p̄ōis in qua ponitur verbum de pñti vel illud pro quo supponit p̄tum de ipso subiecto fuit vera sicut si sor. nunc primo fuerit albus tunc est hec vera album fuit sor. & tñ nulla propositio de pñti in qua ponitur hoc p̄tum sor. vel illud pro quo supponit p̄tum de hoc subiecto album fuit prius vnq̄ vera. q2 hec nunq̄ fuit prius vera album est sor. vel album est hoc: demonstrādo illud p quo p̄tum supponit in illo: album fuit sor. aliqua tñ ppō in qua p̄tur sor. de pnoie demonstrante illud p̄cise pro quo sbm supponit in ista album fuit sor. fuit vera nam in ista album fuit sor. ly album hic supponit pro sor. q nunc est albus & hec prius fuit vera hoc est sor. demonstrando sortē. ¶ Ex istis pʒ q̄ hec est ꝯcedenda creans semp fuit deus q2 semp ppō in qua p̄tur deus de pronoie demonstrante illud p quo supponit creans in ista creans semp fuit deus semp fuit vera vel fuisset si fuisset formata. nam hec semp fuit vera hoc est deus hec tñ nō fuit semp vera: creans est deus: q2 ante creationē mūdi fuit falsa. sed ista deus semp fuit creans est simplr falsa propter cām dictā. Et ita est de multis alijs consimilibus & sicut dictum est de propositionibus de preterito proportionabilr dicendum est de propositionibus de futuro.

Dr̃ia inter ppōnes de pñti & ppositiōes aliorum tēporum

Creans sp fuit deus

¶ Cap. viij. de ppōnibus ex obliq̄s qd. s. requiritur ad veritatem propositionis composite ex obliquis.

QUia autem que dicta sunt non sufficiūt ad cognoscendū qñ ppō cuius alterum extremum est terius obliquus est vera vl' falsa ideo circa hoc opʒ habere reglas speciales & sunt hic vtiles regule grāmaticales de qbus breuiter me expediaʒ. ¶ Unde sciēdū q̄ sicut in ppōne affirmatiua cuius vtrūq̄ terius est rectus ad ppōnis veritatem reqritur q̄ sbm & p̄tum supponant pro eodeʒ ita ad veritatē ppōnis cuius alterum extremū est terminus obliquus reqritur q̄ sbm & p̄tum non supponat pro eodem vel saltem nō pro oi eodem aliqñ tñ pñt supponere pro eodē s̄m diuersitatē verborum & regiminis casus obliq. ¶ Unde qñ obliquus casus regit̄ ex vi possessionis ad veritatē talis ppōnis reqritur q̄ sbm & p̄tum supponat p distinctis q̄uis hoc semp nō sufficiat & ideo hec est falsa sortes est socratis tñ hec poterit esse vera aliqs asinus est sor. & sicut est in illo obliquo casu ita est in multis alijs. Aliqñ poterit ppō esse vera nō obstante q̄ sbm & p̄tum supponat pro codē siue nō obstāte q̄ rectus & obliquus supponat pro eodem sicut hec est vera sor. videt sortem & sic potest contingere de multis alijs nec est facile in hijs generalem regulam & certam dare.

Obliquus ex vi possessiōis.

¶ Cap. ix. de propositionibus modalibus & qd requiritur ad veritatem modalis.

POst ppositiones de inesse dicēdū est de ppōnibus modalib9. Et est primo sciendū q̄ aliqñ dr̄ propositio de modo q2 accipitur dictuʒ talis ppōnis cum tali modo sicut pʒ de istis oēm hoiem esse aial est necessarium hoiem currere est ꝯtingens oēm hoiem esse coloratum est verū oēm hoiem esse aial est p se primo modo dicendi per se oē necessarium esse verū est scitum sor. currere est ignotum & sic de alijs. Alia autē dr̄ ppositio modalis in qua ponitur modus sine tali dicto ppositōis. Propositio modalis primo modo dicta semp est distinguēda s̄m compositionē & diuisionem. & in sensu composito denotat̄ semp q̄ talis modus verificat̄ de ppōne illius dicti sicut p istā omnem hoiem eē aial est necessariū denotatur q̄ ille modus necessariuʒ verificat̄ de illa ppōne omnis homo est aial cuius dictum est hoc q̄ dr̄ omneʒ hoiem esse aial. ¶ Quia dictum ppōnis dr̄ qñ termini ppositionis accipiunt̄ in accusatiuo casu & verbū in modo infinitiuo. Sed sensus diuisus talis ppōnis semp equalet tali ppōni accepte cum modo sine tali dicto: sicut in ista oēm hoiem eē aial est necessarium in sensu diuiso equalet isti omnis homo de necessitate vel necessario est aial. ¶ Similiter ista in sensu diuiso sor. esse aial est scitum equalet isti sor. scitur esse aial & sic de alijs. ¶ Unde de talibus modalibus acceptis in sensu composito primo aliq̄ pauca sunt dicēda scd̄o de sophismatibus alijs. Primo igit̄ sciendū q̄ sicut dictuʒ est q̄ semp p tales ppōnes denotat̄ q̄ talis modus verificat̄ de tota ppōne corrñdēte dicto. Ex quo sequunt̄ aliqua q̄ talis vlis de necessario poterit esse necr̃ia & vera q̄uis tñ quelibʒ eius singularis sit ꝯtingens vel falsa. sicut hec est vera & necr̃ia in sensu composito. oē verū contingens esse veꝝ est necr̃ium: & tñ q̄libet singularis est falsa nam hec est falsa hoc verū ꝯtingens esse veꝝ est necr̃ium: quocūq̄ demonstrato q2 hoc verū ꝯtingens potest esse falsum & p ꝯñs nullo mō est necr̃ium quod tñ denotatur p talem singularē. Similr hec est vera & necessaria oē falsum ꝯtingēs esse falsuʒ est necessarium; &

Dictuʒ ppōnis

Hoc n est s̄ʒ sn niores

sophistas

rium: & tñ quelibet eius singularis est falsa sicut pȝ.
inductiue. Simil'r aliqñ est talis ppõ vlis impossibi-
lis & tñ quelibet singularis est possibilis & ɔtingens.
sicut pȝ de ista: vtrūqȝ istoꝝ esse veꝝ est verū demon-
stratis duobus ɔdictorijs cōtingentibus. Sil'r pȝ de
ista quodlibet istoꝝ eē veꝝ est veꝝ: demonstratis oīb⁹
futuris falsis ɔtingentib⁹ tñ q̄libet singularis est ɔtin-
gens: Sed ad ista oīa pōt dici q̄ nulla talis ppō est
vniuersalis sed q̄libet talis est singularis qꝛ in oī tali
subijcit vna ppō singularis vel aliqd̄ supponens pro
ppōne singulari. Dicendū est ad hoc q̄ siue pprie si-
ue de virtute sermonis loquēdo talis ppō sit vlis vel
particularis siue q̄libet est singularis nō est multum
curandū ad p̄sens qꝛ saltem Ari. vocabat tales ppō-
nes particulares & vles sicut postea ostendetur & illo
mō loquor in pposito. Utrū aūt Ari. loqtur ex intē-
tione siue stricte & pprie nō multū curo. Et dico q̄ p
pō tunc dr̄ vlis qñ subijcitur dictū ppōnis vlis respe
ctu compōnis minus principalis ita tñ q̄ respectu cō
positionis minus principalis subijcit terius cōis cuȝ
signo vli sicut in ista oēm hoīem esse aīal est nec̄ium
hoc totū: oēm hoīem esse aīal: subijcit respectu ver-
bi indicatiui qd̄ est ly est. & tñ respectu compōnis infi
nitiui modi. scȝ ly esse supponit hic terius hō cum si-
gno vli & hoc sufficit ad ppōnē vlem. Et ideo q vult
tenere q̄ tales sunt p prie vles pōt leuiter dicere q̄ suf
ficit q̄ terius cōis subijciatur respectu verbi infinitiui
modi. Ex istis pȝ q̄ sufficit scire qd̄ reqritur ad veri
tatem taliū ppōnū in sciēdo qd̄ reqrit ad hoc q̄ aliq̄
propō sit nec̄ia: & ad hoc q̄ sit ɔtingens: vel vera vel
impossibilis: vel scita: vel ignota: vel credita: & sic de
alijs de qbus oibus nimis longū esset ptractare. Tñ
de ppōne nec̄ia sciendū est q̄ ppō non dr̄ ppō nec̄ia
qꝛ semp sit vera sed qꝛ est vera si sit: & nō pōt eē falsa.
sicut ppō ista in mente deus est. est nec̄ia: nō qꝛ semp
sit vera qꝛ si nō est nō est vera sed si sit: est vera & non
potest eē falsa. Sil'r hec ppō in voce: de⁹ est est nec̄ia
& tñ nō semp est nec fuit vera. qꝛ qñ non est: nō est ve
ra vel falsa. Si aūt sit plata est vera: & nō pōt esse fal-
sa nisi terius aliter instituat ad significandū. Et ppor
tionabiliter dȝ dici de ppōne impossibili: q̄ est illa q̄
si sit est falsa: & nō pōt esse vera. non tñ est falsa nisi sit
ppō. Et ita pportionabiliter dȝ dici de ppōnib⁹ ɔtin-
gentibus & possibilibus. Sed ad hoc q̄ ppō sit scita
& credita & sic de alijs reqritur plus sed quid requi-
ritur pertinet ad librum posteriorum.

Nō ppō ð sen su con- tento est singula ris

Cur ppō dicit nec̄ia

¶ Cap. x. vbi dat regula de diuisaꝝ ppōnum veri-
tate & quō in vno sensu sunt vere & in alio false.

CIrca ppositiones modales si-
ne dicto ppōnis que oīno equalent ppo-
sitionibus sumptis cū dicto in sensu diui
sionis est dicendū. ¶ Et est sciendū q̄ ta
les nō ɔuertuntur cū primis imo pōt vna illaꝝ esse ve
ra sine alia & ecōuerso sicut s̄m viam Aristo. hec est
vera in sensu compositiōis oēm hoīem esse aīal est ne
cessarium & tñ hec est falsa oīs homo de necessitate est
aīal. Similiter s̄m viam Aristo. hec est vera oē ve-
rum esse veruȝ est necessariū & tñ hec est falsa oē ve-
rum necessario est verū & ita de multis alijs. Pro-
pter q̄ est sciendū q̄ ad veritatē talium ppōnum re-
qritur q̄ p̄dicatuȝ sub ppria forma competat illi pro
quo subiectū supponit vel pnomini demonstrāti il-
lud pro quo sbȝ supponit: ita. s. q̄ modus expressus
in tali ppositione vere predicet de tali ppositione de
inesse in qua ipsummet p̄tum p̄dicatur de pronoie
demonstrāte illud pro quo subiectū supponit: pro-
portionabiliter sicut dictū est de propositiōibus de p̄
senti ita dicendū est de propōnibus de preterito & de
futuro sicut ad veritatē istius: oē verum de necessita-
te est verum: reqritur q̄ quelibet ppō sit vera in qua
hoc p̄dicatum verū predicat cum modo necessitatis
de quolibet pro quo hoc subiectū verū supponit: pu
ta q̄ quelibet talis sit vera necessario hoc est verū de-
monstrato quocūqȝ pro quo hoc subiectuȝ suppo-
nit. Et qꝛ nō quelibet talis est vera ideo hec est sim-
pliciter falsa: oē verum de necessitate est verum. Si-
militer p istam: creans potest nō esse deus: non deno
tat q̄ hec sit possibilis creans nō est deus: qꝛ tūc hec
esset vera de possibili: sed denotat q̄ hec sit possibilis
hoc non est deus demonstrato illo pro quo ly creans
supponit in ista creās potest nō esse deus & ista est sim
pliciter impossibilis qꝛ creans in ista creās potest nō
eē deus supponit pro deo & certe hec est impossibilis
hoc nō est deus demōstrato deo. ¶ Sil'r p istam cre
ans necessario est deus: denotat q̄ hec sit necessaria
hoc est deus demōstrato illo p quo supponit creans
in p̄dicta ppōne de necessario & hoc est veꝝ. & iō illa p
positio de nec̄io est vera nō tñ nec̄ia sȝ est ɔtingenter
vera. qꝛ posito q̄ deus cessaret creare tunc esset falsa
sicut sua de inesse est falsa hec: s. creans est de⁹ nec est
aliquod incōueniens q̄ ppō de necessario sit ɔtingē-
ter vera sicut in exemplo p̄dicto: & sicut ppō vera de
nec̄io pōt esse cōtingens ita ppō de p se potest esse ve-
ra p acc idēs & cōtingens: sicut hec est vera creās p se
est deus & tñ est p accidēs vera & cōtingenter. & ita est
de multis alijs. Tñ nō obstāte q̄ tales sint vere: tñ ta
les sunt false: deus nec̄io est creans: & tales vere deus
ɔtingenter est creans deus pōt nō esse creans deus po
test esse nō creans & hmōi & hoc qꝛ nulla ppō in qua
predicatur hoc p̄tum: creans: de pnoie demōstrante
illud pro quo hic terius deus supponit est necessaria
sed ɔtingēs. qꝛ q̄libet talis est ɔtingens. s. hoc est cre
ans demonstrādo deū hoc ēst nō creans. Sil'r dicen
dum est de talibus ppōnibus deus pōt assumere sup-
positum humanū deus pōt vniri supposito humano
deus pōt se solo facere actum meritoriū deus pōt fa-
cere albuȝ sine albedine & hmōi que oēs sunt false qꝛ
quelibet ppō in qua predicat aliqd p̄tum predicto-
ruȝ de pnoie demonstrante illud pro quo subiectum
supponit est simpl'r impossibilis sicut iste: suppositū
est assumptū. Nā seqtur suppositū est assumptū igit
suppositū vtitur alteri: & vltra. igit suppositū non est
suppositū & tñ iplicat eē suppositū igit hec est ipossi
bilis: suppositū est assumptū. Sil'r hec est ipossibilis
hoc est vnitū supposito dmōstrato deo: & ista sil'r de⁹
facit se solo actū meritoriū qꝛ seqtur deus facit se so-
lo actū meritoriuȝ ergo actus meritori⁹ sit a solo deo

Ad veritatē dī uisarum qd reqratur

Creans necio ē deus

Non necio de⁹ est creans

Nō hec sit falsa de⁹ pōt assumē suppositum

⁊ ꝑ ɔñs nõ sit a voluntate cuius est ⁊ vltra igit̃ nõ est
Suppositũ põt assumi a verbo actus meritorius. Et tñ hoc nõ obstãte nisi aliqs mo
dus logicalis vel grãmaticalis impediat iste sũt vere
suppositũ põt assumi a verbo suppositũ põt vniri ver
bo actus meritori⁹ põt fieri a solo deo qꝛ ꝑ nullã isto
rum denotatur nisi ꝙ ꝓpõ in qua p̃tur p̃tum de pro
nomine demonstrãte illud pro quo sbm supponit sit
possibilis ⁊ hoc est verũ. Nam in ista ꝓpõne supposi
tum põt assumi a verbo hoc sbm suppositum: suppo
nit pro nã humana qꝛ hec nã humana ex eo ꝙ nõ de
pendet nec innititur alteri vere est modo suppositũ ⁊
ita ly suppositũ supponit ꝓ hac nã sicut in illa albũ
currit album vere supponit pro sor. si sor. sit albus.
sed demonstrando illam nãm humanã hec ꝓpõ est
possibilis hoc est assumptũ a diuino supposito ergo
hec est vera suppositũ põt assumi sicut hec est vera al
bum põt esse nigrũ. Silr oẽs ille sunt vere sub eodẽ
sensu hõ põt assumi cãtum ab agente creato põt cãri
a solo deo visũ a sor. ⁊ a platone potest videri a solo
sorte ⁊ hmõi. ⁊ tñ ille sunt impossibiles hõ est assum
ptus cãtum ab agente creato cãtur a solo deo visum
a sorte ⁊ a platõe videt̃ a solo sor. ⁊ sic de alijs. ¶ Se
cundo notandũ ꝙ tales ꝓpõnes de modo ɔ̃similr se
habent ad suas singulares sicut ꝓpõnes de inesse ⁊ iõ
impossibile est ꝙ talis vlis sit vera vel falsa vel ɔtin
gens vl' necia nisi q̃libet singularis sit necia vel ɔtin
gens. Silr sicut ꝓpõ de inesse põt esse impossibilis nõ
obstãte ꝙ quelibet singularis sit possibilis sicut ꝑ3 de
ista vtrũqꝫ illoꝝ est veꝝ demonstratis duobus ɔ̃dicto
rijs cõtingẽtibus: sic aliqñ ꝙ̃uis raro põt vlis de mõ
esse impossibilis ⁊ q̃lib3 singularis possibilis sicut ꝑ3
de ista vtrũqꝫ illoꝝ necio est veꝝ demõstratis istis sor.
fuit in a: sor. non fuit in a: hec vlis est impossibilis ⁊
q̃libet singularis est possibilis. Nã hec est possibilis:
hec est necio vera sor. fuit in a: ⁊ silr alia est possibi/
lis. Predicta etiã sunt intelligẽda de alijs ꝓpõnibus
modalibus sicut de istis ois hõ scitur a te eẽ aial nam
ad veritatẽ3 illius reqritur ꝙ q̃libet talis sit vera ista
est scita a te ille homo est aial ⁊ ille hõ est aial ⁊ sic de
singulis ⁊ iõ hec est falsa de virtute sermonis ois hõ
scitur a te esse aial ⁊ silr hec est falsa ois homo igno/
ratur a te esse aial ⁊ ita de multis alijs.

¶ Cap. xi. quid requiritur ad veritatem ꝓpõnis vbi
ponitur terius cõnotatiuus vel relatiuus.

Dicto de ꝓpõnib⁹ cathegoricis quasi
simplicibus dicẽdũ est de ꝓpõ/
nibus equalentibus ꝓpõnibus hypothetĩ
cis. Et est sciendũ ꝙ q̃lib3 cathego. ex q̃
sequitur plures ꝓpõnes cathego. tanq̃
exponẽtes eam hoc est exprimẽtes qd illa ꝓpõ de sua
forma ĩportat põt dici ꝓpõ equalens ꝓpõni hypotho.
hmõi sũt sicut dictũ est prius ꝓpõnes exclusiue: exce/
ptiue: ⁊ reduplicatiue: ⁊ hmõi sũt etiã oẽs ꝓpõnes in
qbus ponunt̃ teri ɔnotatiui ⁊ relatiui. sicut sunt ille
aliqs album currit oẽ album est corpus oẽ agens ꝓ/
ducit aliqd ois q̃titas est in loco ois similitudo est q̃
litas ⁊ hmõi: ideo de istis. Primo est dicẽdũ. Scdo
de reduplicatiuis. 3° de exclusiuis. ⁊ Quarto de ex/
ceptiuis: ⁊ postea de alijs ꝓpõnibus etiã equalentib⁹
hypothe. Circa primũ sciendũ est ꝙ ille terius ꝓprie
Quis sit terius cõnotatiuus dr̃ ɔnotatiuus vel relatiuus q ꝑ3 qd nois hoc est dif/
finitionẽ exprimentẽ qd nois. ita ꝙ non põt sciri qd
nois ipsius nisi habendo orõnem que sigt̃ aliqd pri/
mario ⁊ aliud secundario. sicut ꝑ3 de istis albũ cali/
dum: nam diffõ albi exprimẽs qd nois est habẽs al/
bedinẽ vel informatu3 albedine: ita ꝙ albũ supponit
ꝓ aliquo qd est sigtũ vel ɔsigtum ipsius ⁊ aliqd sigt̃
vel ɔsigt̃ ꝑ quo tñ supponere nõ põt neqꝫ distribui etiã
si distribuat̃ signo vli: ⁊ hoc virtute sigtionis vel di/
stributionis ⁊ ita qñ aliqd ꝑ aliquem terium ɔnotat̃
vel ɔsigtur ꝓ quo tñ talis terius supponere non põt
qꝛ de tali nõ verificat̃: semꝑ talis terius vel est ɔnota
tiuus vel relatiuus. vt ille terius albũ sm vnã opinio
nem sigt̃ principalr albedinẽ ⁊ tñ nõ supponit pro al
bedine: sicut nec verificat̃ de albedine. na3 hec est fal
sa albedo est alba ⁊ ideo ille terius album est ɔnota/
tiuus vel relatiuus: silr ly creans sigt̃ vl' ɔsigt̃ creatu
ram ꝓ q̃ nõ supponit: qꝛ hec est falsa creatura est cre/
ans: ideo ille terius creans est relatiu⁹ vel ɔnotatiu⁹.
Silr est de symo: cauo: ⁊ q̃titate: ⁊ hmõi ꝑ3 Aristo.
oia enĩ ista ɔnotant vel importãt aliquõ aliq̃ ꝓ qbus
nõ supponũt ly q̃titas enĩ importat vnã partẽ distan
tem loco ⁊ situ ab alia: ⁊ tñ ꝓ tali parte vel tali situ vl'
loco nõ supponit si tñ supponit hoc accidit ꝓ tãto ꝙ
q̃libet pars q̃titatis est q̃ta. Que autẽ sit ꝓpria dña
inter nomẽ relatiuum ⁊ cõnotatiuũ alias forte dicet̃.
¶ Istis suppositis sciẽdũ est ꝙ q̃libet ꝓpõ que ꝑ3 ta
lem terium est habẽs exponentes exprimẽtes qd im
portat̃ ꝑ talem ꝓpõnem sed diuerse ꝓpõnes habẽt di/
uersas exponentes ꝓpter diuersos terios ɔnotatiuos
vel relatiuos ideo sufficit dicere de aliqbus vt ꝑ illas
sciri possit ꝓportionabilr de alijs quõ exponunt̃. Vñ
sciendũ est ꝙ qñcunqꝫ ponit̃ in ꝓpõne ɔcretũ cui cor
rñdet abstractũ importãs rem informantẽ aliã rem:
semꝑ ad veritatẽ talis ꝓpõnis reqrunt̃ due ꝓpõnes q̃
põt vocari exponẽtes eius ⁊ vna debet esse in recto ⁊
alia in obliquo. sicut ad veritatẽ3 istius sor. est albus
reqrit̃ ꝙ hec sit vera sor. est ⁊ ꝙ hec sit vera sorti in/
est albedo: silr ad veritatẽ istius: albũ currit: reqrunt̃
ille due: aliqd currit: ⁊ illud ꝑ3 albedine3: ⁊ ita est de
alijs. Similr qñ ponitur aliquod relatiuũ in ꝓpõne
reqritur veritas plurium ꝓpõnum sicut ad veritate3
istius: sor. est similis platoni: reqrit̃ ꝙ sortes habeat
aliquã qualitatẽ ⁊ ꝙ q̃litatem eiusdem rõnis habeat
plato. ¶ Unde ex hoc ꝙ sor. est albus ⁊ silr plato:
sine oi addito seqtur ꝙ sor. est similis platoni. simi/
liter ad veritatẽ istius: hõ est q̃titatis. reqritur ꝙ hõ
hẽat partes ⁊ ꝙ vna pars distinguat̃ ab alia loco ⁊ si
tu. ¶ Sed dubitari põt an q̃libet ꝓpõ vlis hẽat tales
exponentes: videt̃ ꝙ sic qꝛ q̃libet talis ꝑ3 plures sin/
gulares. Dicendũ est ꝙ ꝓpõ vlis in qua ponitur hoc
signu3 vterqꝫ vel neuter de virtute sermonis equalet
propõni hypothe. sed illa in qua ponit̃ oẽ vel ly nul/
lus: vel q̃libet: nõ sic qꝛ q̃uis habeat multas singu/
lares tñ hoc non est necium qꝛ sicut demonstratũ est
prius hec est vera: ois senex est: q̃uis nõ sit nisi vna se
nex. Proportionabilr dꝫ dici de istis ꝓpõnibus na/
sus est simus homo est similitudo hõ est causa ⁊ vlr

vbi ɔnotatiua vel relatiua ponunt. Idem etiā potest dici de noībus collectiuis cuiusmodi sunt numerus tps motus populus exercitus ⁊ hmōi qꝛ talia reqrūt veritatē pluriam ppōnum. ¶ Unde est sciendū sm opinionē Ari. ꝙ nullus talis terius nec ɔnotatiuus nec relatiuus nec collectiuus nec negatiuus p̄tur p se vel īngt de ꝓnomine demonstrāte aliqd̄ rem p se vnam tm̄ aliquis istoꝝ vel oīa sunt spēs ⁊ p se in gñe sicut numerus est p se in gñe q̄ntitatis. Et sm opinionem Ari. p̄ntur p se de ꝓnoīe demonstratiuo sūpto cum terio cōi. vñ sicut hec est p se ⁊ in qd sor. est hō: ita hec erit p se ⁊ in qd hic numerus est numerus. Et similr̄ est de istis ista similitudo est silr̄udo ille motus est motus ⁊ ita est de alijs. Tm̄ intelligendū est ꝙ ꝓprie ⁊ stricte accipiēdo p̄ri p se ⁊ in qd: quod .s. est necīo p̄dicetur nullis talis species hō asin⁹ numerus ⁊ hmōi p̄ntur in qd ⁊ dꝫ p se de aliquo maxie in ꝓpō ne de inesse ⁊ de pñti ⁊ hoc qꝛ nulla talis est necīa sor. est hō asinus est asinus: iste numer⁹ est numerus: iste motus est motus: ⁊ hmōi. Sed accipiendo large p̄ri in qd ⁊ p se qñ .s. p̄tum nō cōnotat aliqō extrinsecuꝫ nisi ꝙ ɔnotatur p sbm sic tales ꝓpōnes sunt p se ⁊ in qd iste homo est hō iste asinus est asinus ista similitudo est similitudo ⁊ sic de alijs. Simplr̄ ergo dicendum est ꝙ vbicūqꝫ ponitur terius ɔnotatiuus vel relatiuus vel collectiuus quelibet talis ꝓpō eqůalet alicui ꝓpōni hypothe. ⁊ potest exponi p tales exponentes. Et de talibus ꝓpōnibus sunt etiā oēs ꝓpōnes in qbus ponit hoc verbum incipit vel desinit similiter etiam vbi ponit casus ablatiuus absolutus ⁊ vbi ponitur numerus pluralis ⁊ sic de multis alijs de quibus foret modo longum pertractare.

Nota hic cautelam

De incipit ⁊ desinit

¶ Cap. xij. de virtute ꝓpōnis in q̄ est terius infinit⁹.

Non solum autem ꝓpositiones in qbus ponuntur teri ɔnotatiui vel relatiui affirmatiui eqůalent ꝓpōnibus hypothe. sed etiā ꝓpōnes in qbus ponu⁹t teri ɔnotatiui priuatiui ⁊ infiniti sunt eqůalentes ꝓpōnibus hypothe. Et etiā oēs tales sunt vere ɔnotatiui eo q᷑ in eoꝝ diffinitionibus exprimētibus qd noīs dꝫ poni aliqd in recto ⁊ aliqd in obliquo vel in recto cum negatiōe p̄cedente puta diffō huius noīs imāle est ista: aliqd non habens aīām ⁊ diffō istius teri: cecum: est ista: aliqd carens visu qō natū est hēre visum: ⁊ diffō istius teri non hō est ista: aliqd quod non est hō: ⁊ sic de alijs. Et iō qlibet talis terius est vere cōnotatiuus q̄uis nō qlibet talis terius sit relatiuus. eo ꝙ talis terius aliqñ pōt de aliquo verificari q̄uis terius obliquus nō possit vere ⁊ ɔueniēter sibi addi. sicut ꝙ angelus est immālis ⁊ tm̄ nō opꝫ ꝙ alicuius sit imālis vel alicui immālis ⁊ sic de alijs. Quelibꝫ aūt talis ꝓpō in qua ponitur talis terius duas ad minus hꝫ exponētes ⁊ aliqñ plures. quod facilr̄ pꝫ videndo diffōnem exprimentem qd noīs ipsius teri. ¶ Uñ quelibet ꝓpō in qua ponit terius infinitus duas hꝫ exponētes. vnaꝫ affirmatiuam in qua ille terius aliqd in singulari vel plurali vel aliqs alius terius eqůalens tali subijcitur vel p̄tur. Uñ ista: asinus est nō hō: eqůalet isti: asinus est aliqd ⁊ asinus non est hō. Similr̄ ista: angelus est imālis: eqůalet isti: angelus aliqd est ⁊ nō hꝫ aīām: ⁊ hoc intelligendū qñ talis terius nihil sig̃t negatiue nisi quod terius oppositus sig̃t affirmatiue: quod dico. ad excludendū istam instantiā: ꝙ illa copulatiua: essentia diuina est aliqd: ⁊ nō est genita: non eqůalet isti: eēntia diuina est ingenita. ¶ Ex isto pꝫ ꝙ ista de virtute sermonis est negāda: chymera est nō homo: qꝛ hꝫ vnam exponentē falsam .s. istā chymera est aliqd. Similr̄. si nullus homo sit albus: hec est neganda de virtute sermonis: homo albus est nō homo: qꝛ aliqua exponens est falsa .s. homo albus est aliqd. Si dicat ꝙ alterum ɔdictorioꝛum dr̄ de quolibet. si igitur hec est falsa: chymera est non hō: hec erit vera: chymera est homo. ¶ Dicendū est sm Aristo. intentionē ꝙ nō de quolibet terio significatiue sumpto dr̄ alterum ɔdictorioꝝ. sicut de hoc noīe chymera: significatiue sumpto nec dr̄ homo nec nō homo: tm̄ de oī terio significatiue sumpto nō includente eqůalenter aliqō sincathe. vel aliquā aliam determinationē de quo p̄tur vere ens vel aliqd dr̄ alteruꝫ ɔdictorioꝝ. vnde si hec esset vera chymera est aliqd altera illaruꝫ esset vera: chymera est homo chymera est non hō. ¶ Et ideo ɔcedendū est ꝙ non de quolibꝫ sig̃tiue sumpto dr̄ alterum ɔdictorioꝝ. ⁊ tm̄ hoc nō obstante de quolibet tali quodlibet ens vere affirmat vel vere negat ⁊ hoc intēdit Aristo. qñ dicit de quolibꝫ affirmatio vel negatio: de nullo eoꝛū ambo. Uñ q̄uis nec homo: nec nō hō: dicat de chymera: hō tm̄ vere affirmat vel vere negatur de chymera. Unde altera illaruꝫ est vera: chymera est hō: chymera nō est homo. ⁊ sic de istis: hō albus est hō: hō albus non est hō: hō alb⁹ est non hō: hō albus nō est non hō: ꝙ aūt neutra istaruꝫ est vera: hō albus est hō: hō albus est nō homo: posito ꝙ nullus hō sit albus: potest sic ondi. naꝫ si hec sit vera: hō albus est non hō: cum sit affirmatiua opꝫ ꝙ sbm supponat pro aliquo. quo dato: quero pro quo supponit. nec pro voce. nec p ɔceptu. cum supponat sig̃tiue. ⁊ nō mālr̄ vel simpliciter. ergo supponit pro aliquo ⁊ p ɔñs ille terius hō albus sig̃tiue sumptus p̄dicatur de ꝓnoīe demonstrante illud pro quo supponit ⁊ p ɔñs hec esset vera hoc est hō albus qō est manifeste falsum. qꝛ si sit vera aut demonstratur ens aut non ens. si ens ergo aliqō ens esset hō albus. quod est ɔ positū. si sit non ens: igit aliquod nō ens esset hō albus. ⁊ p ɔñs esset albū quod est manifeste falsum. Et ita pꝫ ꝙ hec est falsa hō albus est non homo si nullus homo sit albus. ⁊ p eandem rationem possunt probari consimiles esse false.

De qb⁹ dicatur ɔdictoria ⁊ de qb⁹ non dicūtur Chimera nec ē hō nec non hō

Que dñr dō ɔdictorijs terminis dñt intelligi qñ verificatur de eodeꝫ p eodē sꝫ dñ pro diuersis oīal enim est hō ⁊ oīal est non hō

¶ Cap. xiij. de veritate ꝓpositionis vbi ponitur terminus priuatiuus.

Quamuis propositiones in qbus ponunt teri infiniti vel eis eqůalentes nō habeant nisi duas exponentes: tm̄ ꝓpōnes affirmatiue in qb⁹ ponunt termini priuatiui q nō sunt eqůalentes teris infinitis plures hñt exponentes q̄ duas. Unde ista: iste est cecus: hꝫ istas exponētes: iste est aliqd: iste est natus videre: ⁊ iste nunq̄ poterit videre:

de talibus aūt non potest dari certa regula. q: fm va rietatem terminorum talium ppōnes in qbus ponunt diversimode debent exponi. vnde ista: soz. est cecus: habet illas expōnētes que dicte sunt: ista aūt proposi tio: soz. est fatuus: habet istas: soz. est aliqd: soz. non habet sapientiā quam op3 habere: cu3 hoc tñ stat q potest habere sapiētiā. Unde ista stant simul: soz. est fatuus vel insipiens: t soz. p naturā potest esse sapiens: sed ista nō stant simul soz. est cecus t soz. p natu ram potest esse videns. Et ita patet q alias exponen tes habet vna ppositio q alia ppositio: t tñ in vtraq ponitur terminus priuatiuus. Quō autem tales ppositiones dñt exponi faciliꝰ pōt videri si accipiant diffō nes exprimentes qd nois ipsorum relatiuoz priuati uorum t ex eis formando exponentes.

¶ Cap. xiiij. de vitate ppōis vbi ponit terminus fictiꝰ.

Sicut ppōnes in qbus ponū tur termi negati ui t priuatiui habēt plures expōnētes ita ppositiones ex qbus vel in qbus ponunt figmenta: hoc est in qbus ponuntur termini ficti qbus nihil corrñdet in re. quale finguntur significare plures habent expōnētes. tales enim termini vere sunt cōnotatiui. nec aliquod imaginabile p eos significatur. nec vna res que est in actu vel po test esse vel saltem potuit fuisse vel fuit in actu. ¶ Un de sicut termini negatiui vel priuatiui nihil significāt nisi qd figur p terminos positiuos q̄uis illud idem qd significatur p terium positiuum affirmatiuē vel p ter minum affirmatiuū positiue t cōstruendo: significa tur p terium negatiuū vel priuatiuum destruēdo vel negando fm modum loquēdi Ansel. ita p tales ter minos fictos cuiusmodi sūt ly chymera vl ly trage lapbus ly vacuum ly infinitū t hmōi nihil significa tur nisi quod significatur p aliquos alios terios. si cut patet ex diffinitionibus exprimentibus qd nomi nis eorum. tñ non eodē modo significantur res p ta les terios sicut p alios. q: sic significantur p alios q pro illis rebus alij termini suppōere possunt. isti eni termini pro eis supponere nō pñt sicut nec diffinitio nes exprimentes qd nois eoz. ¶ Unde nō est imagi nandū q sicut sunt talia entia figta p tales terios ho mo aial album t hmōi. ita sūt quedam nō entia t im possibilia distincta realiter ab entibus significata p ta les terios: chymera: hircoceruus: t hmōi quasi esset vnus mundus ex impossibilibus sicut vnus est mun dus ex entibus. Sed qcqd imaginabile figtur p hoc nomen: chymera: figtur p aliū terium de quo in p positione de inesse vel de possibili predicatur: tñ hoc nomen chymera pro illo nō pōt supponere ppter qd ppō quelibet affirmatiua in qua subijcit hoc nomē: chymera: figtue sumptū de virtute sermonis est falsa. q: h3 aliq̄ exponentē falsam. Uñ illa est falsa de vir tute sermonis: chymera est nō ens: t q̄libet psimilis. q: quelibet talis h3 tales exponentes: chymera est ali qd: t illud est nō ens: quaz prima est falsa. Et si dica tur. nunqd ista est vera chymera est chymera t videt q sit vera: q: p̄tur idem de se: t Boe. dicit q nulla est verior pp̄o q̄ illa in q̄ idē p̄tur de seipso. Dicen dum est q de virtute vocis illa est falsa chymera est chymera si terius supponat sigtiue eo q falsum im plicat. Ad Boe. dico q Boe. intēdit q nulla ppo in qua p̄tur aliqd de aliquo est verior illa in qua idē nullasic p̄tur de se. q: tñ illa est negatiua stat q nulla sit vera verior nec illa in qua p̄tur idē de se nec illa in qua p̄tur aliud ppō illa qd de aliquo. si tñ illa esset vera in qua aliqd p̄tur de in q̄ idē aliquo tūc nulla eēt verior illa chymera est chymera pdicat t ita nulla ppō in qua p̄tur aliqd de hoc noie chymera de se mera significatiue sumpto potest esse verior illa in q̄ hoc nomen chimera predicatur de seipso: t cum hoc stat q nec illa nec alia sit vera.

¶ Ca. xv. quō reqrit ad vitatē vbi ponit relatiuū.

In quacunq3 aūt ppōne q̄ h3 vocē est cathe go. ponit hoc relatiuū: q: p illa dande sūt plures exponētes: q: quelz talis eq̄ ualet vni copulatiue. tñ aliter est de tali ppōne qñ est vlis t qñ est particularis indefinita vel singularis. Qñ eni talis ppō est singularis indefinita vl particularis semp illa ppō equalet vni copulatiue composite ex duabus ppōnibus. s. ex añte t hoc pno mine relatiuo: illud: vel noie ppriō t altero extremo nulla alia variatiōe facta: sicut illa: hō q est albus cur rit: equalet isti hō est albꝰ: t ille currit: vel iste hō cur rit: t ille est albꝰ: siꝰr illa: soz. q currit disputat: equa let isti: sozes currit t ille disputat: sed si talis ppō est vlis illa est distinguenda scdm amphibologiā: eo q pōt hēre duplicē sensum. Unus sensus est p quē de notat q de quocūq dī illud totū qd pcedit verbum principale q ō eodē p̄tur primū: t nō plus denotat: t ille sensus vocat a multis sensus cōpositiōis vel cō neruibil cū tali sensu. Aliꝰ sensus ē p quē denotat q illud qd seqt hoc icōplexū: qd: vl: q: p̄tur vlr ō añte t q seqt p̄tum vlr verificat de eodem. verbi gfa: p istā: ois hō q est albus currit: in vno sensu denotat q de quocūq p̄tur hoc totū: hō q est albꝰ: q de eodē dī hoc p̄tum: currit: t tūc ad veritatem talis ppōnis due ppōnes reqrunt. s. q aliqs hō est albus t q ql3 talis currit. ¶ In alio vō sensu denotatur q ille due sūt vere ois hō est albꝰ t ois hō currit. Verūtñ scien dum est q sicut dicet inferius q qūq est relatio non psonalis t c. nō op3 q in copulatiua corrñdente idē hēat in vtraq candē suppōnez. Qūq aūt est relatio psonalis. t tūc d3 habere eandem suppōnem.

¶ Cap. xvj. de reduplicatiuis quid requiritur. s. ad veritatem reduplicatiue.

Circa ppōes reduplicatiuas. Est pꝰ sciendū q illa ppō vocat redu plicatiua in q̄ ponit hec dictio in q̄tum: vel equalens t tenet reduplicatiue q: h3 aliquos pōt teneri specificatiue. t sic non facit ppōnem reduplicatiuā t aliqñ pōt teneri redu plicatiue: t sic facit ppōnem reduplicatiuā. Scdō sci endū q in ppōne reduplicatiua ipsa reduplicatio si cut hec dictio in q̄tū vel equalens: aliqñ est affirmati ua qñ. s. negatio nō pcedit eam. vt soz. in q̄tū hō non currit. t aliqñ est negata: qñ. s. negatio pcedit ea3. si cut hic: soz. nō currit in q̄tum hō: si aūt reduplicatio non fit

Margin notes: Quid significēt termi ficti. / Quo ppō illa. / Qio hō q est albus currit quomō verificatur.

non sit negata. vel hoc est in ppone affirmatiua. sicut hic: sor. in q̄tu3 hō est risibilis vel in ppone negatiua vt hic: sor. in q̄tū hō non currit. Primo igit̄ videndū est qd reqrit̄ ad veritatē ppōnis affirmatiue reduplicatiue. Scđo qd ad veritatē negatiue in qua tn̄ reduplicatio nō est negata. Tertio qd reqrit̄ ad veritate3 ppōnis in qua reduplicatio est negata. Circa primu3 sciendū est q̄ talis ppō pōt distingui eo q̄ pōt esse reduplicatio gr̄a concomitātie vel gratia cause. ¶ Si fiat reduplicatio gr̄a cōcomitātie tūc ad veritatē illi⁹ reqrunt̄ q̄tuor ppōnes tanq̄ exponētes ea3. vna in q̄ p̄tum pricipale vere p̄tur de sbo pricipali. ¶ Alia in q̄ illud sup quod cadit reduplicatio p̄tur de subiecto principali. ¶ Tertia in qua p̄tum principale p̄dicat̄ de illo sup q̄d cadit reduplicatio v̄r. ¶ Quarta erit vna ꝯdictōalis in qua arguitur ab illo sup q̄d cadit reduplicatio ad p̄tum principale. eodē modo quo ab inferiori ad supiꝰ: est bona ꝯña. vel quo modo dr̄ q̄ ex vno ꝯuertibilium seqtur reliquū: verbi gratia: ad veritatē istius: sor. in q̄tu3 hō est coloratus: reqritur veritas istius sor. est colorat⁹: τ istius: sor. est hō: τ istius: ois homo est coloratus: τ istius: si homo est coloratū est: vel istius si aliqd est homo aliqd est coloratum: τ q̄ talis ꝯditionalis est falsa ideo talis reduplicatiua sor. in q̄tū hō est colorat⁹ est simpliciter falsa. q̄ h3 vna3 exponentē falsa3. Si aūt fiat reduplicatio gratia cause. tunc ad veritatē talis reduplicatiue preter q̄tuor p̄dictas exponētes reqritur q̄ illud supra quod cadit reduplicatio exprimat causam vel importate p̄ p̄tum: vel q̄ sit illud cui primo inest p̄tum principale. vel q̄ illi primo insit p̄tu3 principale q̄ p nomini demonstrāti illud p quo sbm principale supponit. sicut p illam ysocheles in q̄tum triāgulus h3 tres τc. denotat̄ q̄ ysocheles h3 tres angulos τc. τ q̄ si aliqd est triangulus h3 tres τc. τ similiter cum hoc q̄ illud p̄tum habere tres τc. primo verificatur de triāgulo q̄ de ysochele: eo modo quo loqmur vtitur priori τ posteriori que sunt ꝯditiōes pro positionū. Similiter p istā: ignis in q̄tum calidus est calefactiuus: denotant̄ p̄dicta τ ideo est vera. ¶ Similiter hec est vera hō in q̄tum habēs aīam intellectiuam est susceptibilis discipline q̄ preter q̄tuor p̄dictas exponentes aīa intellectiua est causa discipline. τ hoc extendēdo nomen cause ad sbm aliquāis. sed ista homo in q̄tū risibilis est susceptibilis discipline est falsa q̄uis sit vera si fiat reduplicatio gratia concomitantie τ hoc q̄ p̄dicte quatuor exponētes sunt vere. Ex predictis colligi potest regula talis: q̄ a ppōne reduplicatiua ad suam placentē est semp ꝯña forma lis: q̄ semp sua preiacēs est vna exponēs reduplicatiue: τ ideo seqtur formalr̄ hō inquantū aīal est sensibilis ergo hō est sensibilis. Similr̄ seqtur ignis in q̄tum calidus est calefactiu⁹: ergo ignis est calefactiu⁹. Ex istis seqtur q̄ multe ppōnes que a multis ꝯcedūtur tam in phīa q̄ in theologia sunt simpliciter false de virtute sermonis. cuiusmodi sunt tales creatura in q̄tum est in deo est realiter diuina essentia: pater τ filius inquantū sunt vnū spirant: hō inquantu3 creatura est non est obiectū inquantū intelligibile est ha

Reduplicatio duplex vna gr̄a ꝯcomitātie reliq̄ gr̄a cause

Regula

bens esse diminutū: q̄ oēs tales habent exponentem falsam. ¶ Et eodē modo ppositionabiliter dicendū est de cōsimilibus. Si autē alique tales vel cōsimiles inueniant̄ in scripturis vel ab auctoribus siue sanctis siue philosophis exponēde sunt: q̄ auctores freq̄ter loquunt̄ nō de virtute sermonis sicut p3 inspiciētibus libros eorū. Per predicta p3 soluti aliqua sophismata. aliqua inquantū cōueniunt differunt. aliqua in q̄tum differūt cōueniunt. ¶ Nam accipiēdo cōuenire p̄m q̄ verificatur de oibus existētibus in re, in q̄tu3 tu3 natura. τ differre p oibus quocūq3 modo differunt: hoc est: sūt τ nō sunt idē. sic oēs tales sūt vere si differūt fiat reduplicatio gratia concomitantie. q̄ sicut manifeste p3 quatuor exponētes sunt vere. si aūt fiat reduplicatio gratia cause sic sunt false. nam cōuenire non prius ꝯuenit nec dr̄ de cōuenientibus q̄ de differentibus. nec etiā importat talem causam: ideo false sunt. An alis sic accipiēdo eas. sed secus est de istis. aliqua inquantū q̄ inquātum sunt similia sūt dissimilia: alia inquantū sunt distu3 sunt similia sunt similia. ¶ Nam illa ꝯsequentia non va similia let ista sunt similia ergo sunt dissimilia nec ecōuerso: sint dis nec etiam seqtur cōueniunt in hoc predicato: simile: similia ergo sunt dissimilia. q̄ ad hoc q̄ sunt similia reqritur q̄ habeāt qualitates eiusdem speciei specialissime. ¶ Alia regula q̄ arguēdo ab inferiori ad supius ne sine distributiōe a parte subiecti principalis est bona ꝯsequētia. ¶ Unde illa ꝯsequentia est bona sor. inquātum hō est risibilis ergo aīal inquātum hō est risibile. q̄ impossibile est q̄ exponētes aūtis sint vere sine exponētibus ꝯñtis. τ hoc siue fiat reduplicatio gratia concomitantie siue gratia cause. τ similr̄ a parte p̄dicati principalis est bona ꝯña. sed arguendo ab illo sup q̄d cadit reduplicatio ad suu3 supius est falsa ꝯña. sicut hic: sor. in q̄tum hō est risibilis: ergo sor. in q̄tum aīal est risibile. Nam si illa ꝯña esset bona sequeret̄ q̄ ista esset bona ois homo est risibile ergo omne aial est risibile p istam regulā. Añs reduplicatiua infert reduplicatiuam exponētes antecedētis inferunt exponētes ꝯñtis. verumtn̄ sciēdu3 q̄ aliqs vtitur aliter talibus ppōnibus nō de virtute sermonis τ tūc possent negari tales ꝯñe. ¶ Secūdo videndū est principaliter de reduplicatiua negatiua in qua reduplicatio nō est negata cuiusmodi sunt tales ppositiones: homo in q̄tu3 rōnalis nō est asinus. ¶ Et est sciendū q̄ talis reduplicatiua ppositio gratia ꝯcomitantie h3 quatuor exponētes: duas negatiuas: vnam affirmatiuā τ aliam ꝯditionalem. affirmatiua expo nēs est illa in qua illud sup quod cadit reduplicatio vere affirmatur de subiecto principali. Negatiuaru3 ppositionum vna est preiacēs illius ppositionis reduplicatiue in qua. s. p̄dicatu3 principale negat̄ de subiecto principali. Alia negatiua exponens est illa in qua p̄tum principale negatur ab illo sup quod cadit reduplicatio v̄r sumpta. conditionalis est illa in qua a positiont illius sup quod cadit reduplicatio seqtur negatio p̄dicati principalis: sicut ista homo in q̄tum risibilis nō est asinus habet istas exponentes: homo est risibilis homo nō est asinus nullū risibile est asinus si aliqd est risibile ipsum nō est asinus. Et

Alia regula

Per cōtra

Per pulchra regula

De reduplicatiua cuiusnō non negatur

ppter hoc tales sunt false de virtute sermonis: logicus in quantum logicus differt a grammatico quia illa exponens est falsa omnis logicus differt a grammatico similiter tales sunt false: intellectus in quantum intellectus non vult similiter anima in quantum anima non vult anima in quantum activa non patitur anima in quantum passiva non agit ignis in quantum calidus non est siccus corpus in quantum alteratur non movetur localiter et sic de multis talibus. quia omnis talis habet unam exponentem falsam. Si autem fiat reduplicatio gratia cause sic requiritur quod predicatum principale prius vel primo negetur ab illo super quod cadit reduplicatio quam a pronomine demonstrante illud pro quo subiectum principale supponit. et hoc semper supponendo quod habet quatuor exponentes predictas. et propter hoc sic reduplicando hec est falsa homo in quantum risibilis non est asinus. Similiter intelligendum est sicut prius quod semper a propositione reduplicativa ad suam placentem est consequentia formalis. ut ista est consequentia formalis: logicus in quantum logicus differt a grammatico: ergo logicus differt a grammatico: ex quo sequitur quod logicus non est grammaticus.

De reduplicativa cuius negatur

¶ Tertio videndum est de reduplicativa in qua reduplicatio negatur. ¶ Et est sciendum quod talis propositio est contradictoria talis propositionis reduplicative in qua reduplicatio est affirmata et ideo ad veritatem talis sufficit veritas contradictorii exponentis cuiuscumque exposite reduplicative: cui contradicit quia res est. ¶ Quod quando aliqua propositio contradicit alicui habenti plures exponentes tunc ad veritatem istius sufficit veritas cuiuscumque exponentes opposite. ¶ Unde ad veritatem istius sor. non est homo in quantum albus. sufficit veritas istius: sor. non est homo: et istius: sor. non est albus: et istius: aliquod album non est homo: et istius: non si sor. est: album est. ¶ Notandum est etiam quod iste dictiones: secundum quod: ut: sub ratione: et huiusmodi sunt equalentes isti dictioni: in quantum: et ideo faciunt propositiones reduplicativas et ideo est dicendum de talibus propositionibus sicut dictum est de illis in quibus ponitur hec dictio in quantum.

Dictio specificative tenta

¶ Si autem talis dictio non tenetur reduplicative sed specificative tunc non requiritur quod illud cui additur talis dictio: in quantum: subiiciatur vere predicato principali. sed requiritur quod illud super quod cadit reduplicatio importet illud ratione cuius competit predicatum principale primo subiecto. Verbi gratia. si in ista propositione: ignis in quantum calidus calefacit: ly in quantum non tenetur reduplicative sed specificative non oportet quod hec sit vera: omne calidum calefacit: sed requiritur quod hoc nomen: calidum: importet calorem per quem ignis calefacit primo: et cui prius et magis per se competit calefacere quam igni. vel saltem quod est principium calefaciendi. et ita ad veritatem talis propositionis requiritur quod predicatum principale predicatur de subiecto principali et de illo cui additur talis dictio et quod illud additum predicetur de subiecto principali. sed non requiritur quod predicatum principale vere predicetur de illo cui additur talis dictio. sed oportet quod importet illud ratione cuius predicatum principale competit vere per predicationem subiecto principali. et sic verificantur tales propositiones: sor. in quantum albus disgregat visum: sor. in quantum habet liberum arbitrium peccat: ens in quantum ens est subiectum metaphysice. et huiusmodi. de exemplo tamen non est curandum. Oportet etiam scire quod hoc vocabulum: in quantum: et similiter talia vocabula ut: secundum quod: sub ratione qua: et huiusmodi. aliquando in propositionibus equalent alicui adverbio temporis. sicut unus sensus istius propositionis canis inquantum significat animal latrabile facit istam propositionem esse veram: omnis canis est animal: quia sensus est iste quod hec propositio omnis canis est animal non est vera nisi quando canis stat pro latrabili animali. Et similiter dicimus quod hec est vera: ista imago est homo secundum quod homo accipitur improprie: sic etiam variis modis potest accipi hec dictio inquantum.

¶ Cap. xvij. que sint dictiones exclusive: et ad cuiuslibet exclusive veritatem quid requiritur et de suppositione terminorum in exclusivis et quando ab exclusiva ad universalem eius valeat consequentia et quomodo non tenet et de exclusiva cum modo qualiter sit distinguenda.

Circa propositiones exclusivas est primo sciendum quid facit propositionem exclusivam. ¶ Secundo quid requiritur ad veritatem exclusive. ¶ Tertio quomodo termini supponunt in propositionibus exclusivis. ¶ Quarto dande sunt quedam regule.

Sciendum primo

¶ Circa primum sciendum est quod iste dictiones tantum solum faciunt propositiones exclusivas. ¶ Sciendum tamen quod hec dictio solam aliquando accipitur sincathegorematice. et tunc est dictio exclusiva. aliquando tenetur cathegorematice. et tunc non est dictio exclusiva: sed tunc importat illud quod importatur per terminum sibi additum esse solitarium: sicut dicitur quod iste est solus hoc est solitarius quia in hoc loco non est cum alio.

Ly solus cathegorematice et syncathegorematice.

¶ Similiter si dicatur sic sor. solus currit: si ly solus tenetur cathegorematice. significat quod sor. qui est solitarius currit. et hoc potest esse verum quamvis multi alii currant. Si autem tenetur sincathegorematice. tunc denotatur quod nullus alius a sor. currit.

Secundo sciendum

¶ Secundo sciendum est quod quando iste due dictiones: tantum: et solum: ponuntur addi eidem nihil refert addere unam vel aliam dummodo ly solum teneatur sincathegorematice. quia tales propositiones equipollent. sicut iste equipollent: tantum sor. currit: et solus sor. currit.

Quid ad veritatem requiritur

¶ Circa secundum sciendum est quod aliquando dictio exclusiva ponitur a parte subiecti et aliquando a parte predicati sive a parte compositionis. ita quod est determinatio totius compositionis. ¶ Et ideo primo videndum est de illo quando dictio exclusiva ponitur a parte subiecti. ¶ Et est primo sciendum quod sicut aliquando dictio cathegorematica significat unum primaria institutione et aliud ex translatione. et secundaria institutione. sicut homo primo significat illud quod componitur ex corpore et anima intellectiva. et secundario significat statuam vel imaginem talis compositi. sic est de dictione exclusiva: quod aliquando significat vel habet unum officium ex primaria institutione et aliud ex secundaria institutione. Et ideo videndum est primo de eius primaria institutione secundo de secundaria.

Sciendum de dictione exclusiva secundum primariam institutionem

¶ Circa primum sciendum quod quandocumque dictio exclusiva tenetur secundum primariam institutionem et ponitur a parte subiecti semper denotatur quod predicatum vere predicatur de subiecto et quod removetur ab omni illo de quo non predicatur subiectum. et hoc: si propositio sit affirmativa. et ideo quelibet exclusiva habet duas exponentes unam affirmativam et aliam negativam. sicut ista tantum homo est animal habet istas exponentes homo est animal et nihil ab homine est animal.

Exclusiva negativa

¶ Si autem sit negativa denotatur quod predicatum vere removetur a subiecto et quod inest omni illi a quo vere removetur subiectum et ideo habet duas exponentes. scilicet unam placentem negativam. et aliam affirmativam. sicut ista tantum homo non est asinus

asinus hʒ istas exponētes hō nō est asinus ⁊ oē aliud ab hoie est asinus. ¶ Per predicta pʒ q̄ oēs tales sunt false ⁊ includētes ꝯdictoria (accipiendo dictiones exclusiuas secundum suam primariā institutionem) tantū hō est aliqd tantum aer est hic intus tantum aīal est tantū pater est tantū indiuiduū est: ⁊ huiusmodi. q2 ex illis seqtur predicata verificari de partibus vere a quibus totis remouent. ⁊ ita tales ꝯdictionem includunt. ¶ Similr tales sunt false solus pater est deus solus pater spirat spiritūsanctū solus pater creat solus pater est bonus ⁊ hmōi. ¶ Similiter tales sunt false tantū ois homo est rōnalis tm̄ oē animal est sensibile q2 iste exponentes nō stant siř si sint plures hoies. ois hō est ratiōalis: ⁊ nihil aliud ab oi hoie est rōnale q2 si nihil aliud ab oi hoie est rōnale ⁊ iste hō nō est ois hō ergo iste hō nō est rōnalis q̄ re-

Exclu. scd̄aria triplex pugnat isti ois hō est rōnalis. ¶ Eodē mō est de ista tantū oē aial est sensibile. ¶ Scd̄o vidēdū est de dictione exclusiua scd̄m suam secundariā impositionē siue institutionē. Et est sciendū q̄ triplex potest esse. Una est que precise excludit ꝑrum ab omni distributo de quo nō dr̄ sb̄m. ¶ Alia qn̄ precise excludit ea que nō importanꝭ p ea que importanꝭ p sb̄m nec sūt partes eorum. ¶ Tertia est qn̄ precise excludit maiorem pluralitatē q̄ sit expressa p sb̄m. ¶ Et scd̄m hoc dantur tres regule. ¶ Una est q̄ qn̄ dictio exclu-

Prīa regula siua additur termino cōi distributo vel potest esse exclusio ꝓprie dicta: ⁊ tunc excluditur oē illud de quo nō verificatur illud cui additur dictio exclusiua. Aliter potest esse exclusio īpropie dicta secundū q̄ denotatur predicatum remoueri a quolibet alio cōmuni cum signo particulari de quo nō verificatur subiectū ⁊ potest vocari exclusio repugnantis cōmunis cum signo particulari. ¶ Unde ista tantū ois homo cur-

Tm̄ ois hō currit distiguenda rit est distinguenda penes secundū modum equocationis eo q̄ ly tantū potest teneri propie ⁊ tunc habet istas exponentes ois homo currit: ⁊ nihil aliud ab omni hoie currit. ¶ Uel potest sumi impropie vt sit exclusio cuiuslibet cōmunis repugnātis cuʒ signo particulari: ⁊ tunc habet istas exponentes ois homo currit: ⁊ aliqs bos currit ⁊ sic de singulis cōmunibꝰ: vt p talem exclusiuā cum dictione exclusiua impropie dicta denotatur predicatū verificari de toto communi posito in illa ꝓpositione cum signo vli ⁊ nō verificatur de quolibʒ alio cōi vlr sumpto. ¶ Et ista distinctio non hʒ locum nisi qn̄ exclusio additur termino

Unus modus exclu-dēdi cōmuni vlr sumpto. ¶ Iuxta secundaʒ acceptionē īpropriaʒ dictionis exclusiue accipiꝭ vna regula que est ista q̄ qn̄ dictio exclusiua additur termino importanti aliqd habens plures partes illa ꝓpositio est distinguenda: eo q̄ potest esse exclusio propie dicta ⁊ tūc denotatur predicatum cōuenire subiecto ⁊ remoueri a quolibet a quo remouetur sb̄m ¶ Uel potest esse

Alius modus excludē-di exclusio impropie dicta scd̄ʒ q̄ excluditur oē illud de quo nō verificatur sb̄m nec importans partes subiecti. ⁊ potest vocari exclusio impropie dicta cuiuslibet importantis extrinsecū. Et secundū hoc hec propositio est distinguēda tantū sor. est albus ex eo q̄ dictio exclusiua potest sumi ꝓprie ⁊ tunc includit ꝯdictionem q2 tunc ille sunt sue exponētes sor. est albus ⁊ nihil aliud a sor. est album: que due repugnant q2 seqtur sor. est albus ergo aliqua pars corporis sortis est alba. ⁊ seqtur ex alia parte nihil aliud a sorte est album ⁊ quelibet pars sor. est alia a sorte ⁊c̄. ista certū est q̄ ꝯdicunt aliqua pars corporis sortis est alba ⁊ nulla pars corporis sortis est alba. ¶ Si autē sumaꝭ dictio exclusiua impropie vt fiat exclusio precise cuiuslibet importantis aliqđ extrinsecuʒ sorti sic hec est possibilis tantū sortes est albus q2 nō denotaꝭ nisi q̄ sor. sit albus ⁊ nihil aliud a sorte extrinsecum est album ⁊ ille due pn̄t simul stare ⁊ ista distinctio nūqā hʒ locum nisi qn̄ dictio exclusiua additur termino importanti aliquod totū habens plures partes siue sit totum propie dictū siue impropie dictum. ¶ Et si

Instan-tia dicatur q̄ tūc oēs tales includunt ꝯdictionem scd̄m vtranq₃ acceptionē tm̄ corpus est album siue tantuʒ homo est albus tm̄ ignis calefacit tm̄ aer est hic intus tm̄ quantū est in loco ⁊ hmōi. Nam p primū excluditur superficies cum sit aliqd extrinsecū sorti. q2 non est pars eius. ⁊ idem excluditur p scd̄m. ⁊ p tertium exemplū excluditur color: ⁊ p quartum ois acciden-

Solo tis: ⁊ p vltimū punctus. ¶ Dicendū q̄ ois predicta de predictis exemplis preter q̄ de tertio scd̄m opinionem Aristote. ꝓcedunt ex falsa imaginatione. s. q̄ linea superficies punctus sūt quedā res distincte realiter a corpore ⁊ a sb̄a quod ostensum est falsum esse ⁊ ꝯ mentem Aristo. in libro ꝑdicamentorū. sed pro tertio exemplo supposito q̄ ignis non posset calefacere nisi p calorem. aliter est dicendū. q2 dicendum est q̄ sumpta dictione exclusiua siue ꝓprie siue impropie hec includit ꝯdictionem tm̄ ignis calefacit ⁊ ideo si debeat saluari dʒ accipi dictio exclusiua aliter q̄ proprie ⁊ q̄ tribus predictis modis vt. s. dictio exclusiua ꝑcise includat illa que nec important aliqđ extrinsecum nec aliqd inherens formalr subiecto. ⁊ sub illa acceptione pōt ꝯcedi q̄ ista est possibilis tm̄ ignis calefacit q2 tunc nō excluditur color cū formalr inhereat igni. ¶ Iuxta tertiam acceptionē impropriā dictionis exclusiue potest accipi tertia regula. ¶ Et

Tertia regula est illa q̄ qn̄ dictio exclusiua additur termino numerali siue eqpollenti siue cōnotanti numerū vel vnitatē illa ꝓpō est distinguēda eo q̄ potest esse exclusio ꝓprie vel impropie dicta. primo modo excludiꝭ oē illud de quo nō vrificatur. secūdo modo excludiꝭ maior pluralitas q̄ illa cui denotatur ꝑrum competere. ⁊ potest vocari exclusio maioris pluralitatis. ⁊ secundum hoc ista ꝓpō est distinguēda: tm̄ quatuor hoies sunt hic intus: posito q̄ sint quatuor hoies ⁊ nō plures. ¶ Nam si fiat exclusio ꝓprie accipiendo dictionem exclusiuā denotaꝭ q̄ quatuor sunt hic intus ⁊ p ꝯn̄s q̄ nec asini vel eq vel lapides sint hic intus nec duo hoies sint hic intus q2 duo hoies sunt alij a quatuor hoibus. Si aūt fiat exclusio maioris pluralitatis tunc denotaꝭ q̄ quatuor hoies sūt hic intus ⁊ nō plures hoies sunt hic intus q̄ q̄tuor. ⁊ sic est vera posito casu priori: ⁊ soluitur sic illud sophisma tantum vnū est nam ꝓprie accepta dictione exclusiua illa est vera tm̄ vnū est. nam vtraq₃ exponēs est vera. s. vnū

est ⁊ nihil ab vno est. Et similr est de illa tm̄ vnũ aial
est homo. Sȝ si dictio exclusiua accipiat ipropriè s ȝ
ꝙ est exclusio maioris pluralitatis tũc est falsa. ⁊ sua
exponẽtes sunt iste vnuȝ est ⁊ nõ sunt plura ꝙ̃ vnũ.
⁊ exponentes illius tm̄ vnum aial est hõ sunt ille vnũ
aial est hõ ⁊ nõ plura aialia ꝙ̃ vnum aial sunt hoies.
¶ Similr est de ista tm̄ alterum illoꝝ est demonstrã
do duo entia nam sumpta dictiõe exclusiua ꝓprie ve
ra est. qꝛ vtraqꝫ exponens est vera posito ꝙ non sint
plura ꝙ̃ illa duo. s. deus ⁊ angelus. Si aũt dictio ex
clusiua sumat improprie falsa est qꝛ tunc denotat ꝙ
alterum illoꝝ est ⁊ nõ vtrunqꝫ. ¶ Istis igitur modis
capiatur cõiter dictio exclusiua ⁊ forte sunt alij modi
qbus põt sumi improprie sed qꝛ nõ sunt vsitati sicut
De dictiõe exclusiua qñ ponitur a pte ꝓdicati isti ideo ipsos studiosis relinquo. ¶ Dicto de dictio
ne exclusiua qñ ponit a parte subiecti dicendũ est de
ea qñ ponitur a parte predicati. ¶ Et sciendũ est ꝙ
potest accipi ꝓprie ⁊ improprie. Si proprie tũc deno
tatur ꝙ ꝓ̃dtum dr̃ de subiecto ⁊ ꝙ oẽ illud de quo nõ
verificat ꝓ̃dtum remouet a subiecto. sicut ꝑ istam hõ
est tm̄ aial denotat ꝙ homo sit aial ⁊ ꝙ non sit aliud
ab aiali. Qñ vero accipitur improprie ⁊ trãsumptiue ⁊ additur verbo: tunc excludit oẽ aliud verbuȝ a
subiecto quod importat actionẽ vel passionẽ distin
ctam: sicut ꝑ illam hõ tm̄ videt denotatur ꝙ hõ videt
⁊ non audit nec ꝑcipit ⁊ sic de singulis alijs. Unde il
la ꝓpõ homo tm̄ currit est distinguenda penes scdm
modũ equocationis. eo ꝙ dictio exclusiua põt sumi
ꝓprie tunc ille sunt exponẽtes. homo currit ⁊ hõ ni
hil aliud est a currente. cũ quo stat ꝙ hõ est videns ⁊
sic de alijs ꝯsimilibus. vel põt capi improprie vt di
ctum est. ¶ Consimilis distinctio põt poni de talib⁹
homo est tm̄ albus lac est tantũ dulce ignis est tm̄ ca
lidus ⁊ sic de alijs. qꝛ si sumatur dictio exclusiua ꝓ
prie tunc quelibet capꝫ est vera. qꝛ tunc exponẽtes sũt
iste: homo est albus: ⁊ hõ nõ est aliud ab albo. lac est
dulce ⁊ nõ est aliud a dulci. ⁊ sic de alijs. Si autẽ di
ctio exclusiua sumat improprie tunc excludit oia ꝓ
dicabilia importantia accñtia ꝯsimcta ab illo accidẽ
te quod importat ꝑ ꝓ̃dtum. sicut ꝑ istam hõ est tm̄ al
bus denotat ꝙ homo sit albus ⁊ ꝙ nullũ ꝓ̃bile im
portans accñs distinctum ab albedine ꝓ̃tur de hoie.
ita ꝙ ꝯnotet ꝙ hõ non sit calidus nec humidus nec
3ᵐ ar. quõ teri suppõnunt ꝑᵐ scl. siccus nec frigidus nec lucidus ⁊ sic de alijs. ¶ Cir
ca tertium principale q̃liter teri supponunt in ꝓpõni
bus exclusiuis est sciẽdum ꝙ qñ dictio exclusiua po
nitur a parte subiecti ⁊ sbm̃ sumitur sine distributiõe
⁊ est terius cõis tunc sbm̃ supponit cõfuse tm̄: qꝛ sup
positio confusa tm̄ est qñ non ꝯtingit descendere ad
inferiora nec ꝑ disiunctiuã nec ꝑ copulatiuam. vt nõ
sequitur tm̄ hõ currit. ergo tãtũ ille homo currit ⁊ tan
tum ille hõ currit. nec sequitur: ergo tm̄ ille homo cur
rit vel tantũ ille homo currit. ⁊ ita terius subiectus in
tali ꝓpõne vbi ponitur dictio exclusiua sine negatiue
a parte subiecti supponit confuse tm̄. sed ꝓ̃dtum sup
ponit ꝯfuse ⁊ distributiue. nam ꝯtingit descẽdere ad
inferiora eius ꝑ copulatiuaȝ. bene enĩ seqꝛ tm̄ hõ est
currens ergo tm̄ hõ est hoc currẽs quocũqꝫ currente
demõstrato. naȝ sequitur tm̄ hõ currit ergo nihil aliud
ab hoie currit vel nullum currẽs est aliud ab hoie ⁊
vltra ergo hoc currens nõ est aliud ab hoie ⁊ manife
stum est si currẽs est aliqd ergo est homo ⁊ ꝑ ꝯñs hõ
est hoc currens. ergo tantũ homo est hoc currẽs. qꝛ
qñ ꝓ̃dtum est ꝓnomen demonstratiuũ vel equalens ei **Regla**
semꝑ ab indefinita ad exclusiuã respectu eiusdeȝ ꝓ̃ti
est bona ꝯñã qualecũqꝫ sit ꝓ̃dtum. nam ista ꝯñã est bo
na: tm̄ hõ est risibilis: ergo tãtũ aial est risibile. nã te
net ꝑ illam regulam ab inferiori ad supius sine distri
butiõe siue supius supponat ꝯfuse tantũ siue deteria
te est bona ꝯñã sicut seqꝛ: ois homo est hõ ergo ois
homo est aial. ¶ Secundo sciendũ est ꝙ qñ exclusi **2ᵐ scl.**
ua est negatiua sbm̃ supponit sicut in exclusiua affir
matiua ⁊ ꝓ̃dtum silr qꝛ sequitur tantũ sbã non est accñs
ergo tantũ sbã non est hoc accidens. ¶ Tertio sciẽ **3ᵐ scl.**
dum est de suppõne teriorum in exclusiua qñ dictio
exclusiua ponit a parte ꝓdicati. Et est secũdũ ꝙ sbm̃
supponit in illa sicut in sua preiacente ⁊ idẽ est de ꝓ
dicato. Ratio est qꝛ idem de eodem nõ potest vere af
firmari ⁊ negari ideo ex ꝓ̃iacẽte sequitur semꝑ exclusi
ua qñ dictio ponit a parte ꝓ̃ti quod est intelligẽdum
si sit ꝓpõ de recto. nam si sit ꝓpositio de obliquo tũc
nõ est vlr verum imo si ꝓpõ sit de obliquo ⁊ dictio ex
clusiua sit deteriatio ꝓdicati ⁊ non deteriatio compo
sitionis tunc ꝓ̃dtum stat confuse tantũ. nam ponat ꝙ
sortes videatur a multis hoibus ⁊ a nullo alio aiali
nisi ab hoie vel hoib⁹ tũc ista est vera sor. videt a solo
hoie qꝛ ille exponẽtes sunt vere sor. videt ab hoie ⁊
sor. videtur a nullo alio ꝙ̃ ab hoie ⁊ tñ nõ sequitur
sor. videtur a solo hoie. igitur sor. videtur a solo isto
hoie vel a solo isto. imo etiã nec sequitur sor. videtur a
hoie ergo videt ab isto hoie. Et ideo ꝓ̃dtum non stat
nec confuse nec distributiue nec deteriate sed confu
se tm̄. Si autem dictio exclusiua sit deteriatio com
positionis tunc stat ꝓ̃dtum sicut in preiacẽte. Unde in
ista hõ videtur tm̄ ab hoie si ly tm̄ sit deteriatio com
positionis tunc habet istas exponẽtes hõ videtur ab
hoie. ⁊ homo non est aliud ꝙ̃ visum ab hoie. ¶ Ex
quo patet ꝙ termini nõ supponũt aliter in exclusiua
ꝙ̃ in sua preiacente qꝛ semꝑ talis exclusiua ⁊ sua pre
iacens cõuertuntur. Si autem subiectũ exclusiue in
qua ponitur dictio exclusiua a parte subiecti sumat
cum dictione distributiua tunc subiectum supponit
cõfuse ⁊ distributiue tam affirmatiue ꝙ̃ negatiue qꝛ
includit cõtradictionẽ ideo de isto non plus ad pre
sens. ¶ Est etiam notandũ ꝙ oia predicta intelligen
da sunt qñ dictio exclusiua ꝓprie accipitur. qñ autem **Nota**
accipit improprie nõ sunt oia predicta vera. sed que
sunt vera ⁊ que nõ: patebit breuiter inspicienti impro
prias significationes dictionis exclusiue de qbus di
ctum est prius. ¶ Ulterius vidẽde sũt alique regule
circa propõnes exclusiuas. ¶ Una est ꝙ ab exclusi
ua ad vniuersalẽ de terminis transpositis est bona cõ **Regla**
sequentia ⁊ econuerso qꝛ semꝑ exclusiua ⁊ vniuersa
lis de terminis transpositis cõuertuntur. ¶ Et est in
telligenda regula quãdo preiacens exclusiue ⁊ vlis **Nota**
de terminis trãspositis sunt cõuertibiles ita ꝙ vtraqꝫ **cautelã**
potest ꝯuerti vere ⁊ proprie. vel si preiacens sit con **pulchrã**
uertibilis nulla mutatione facta circa terios preter so
lam

lam transpositionē tunc debet accipi aliqua consimi
lis cum qua cōuertitur exclusiua de qbus conuersio
nibus ꝛ de qbus modis dicet in sequētibus. ¶ Per
ista ꝛ ꝑ illa que dicentur infra de ꝯuersionibus pꝫ ꝙ
tales cōsequentie nō valent sola necessaria sunt neces
sario vera igitur oia vera sunt necessario necessaria:
ꝯ̄uis hec ꝯña sit bona: sola necessaria sunt vera: igi
tur oia vera sunt necessaria. ¶ Similr nō seqtur tan
tum homo fuit albus ergo oē albuꝫ fuit homo: ꝛ ita
de consimilibus in suo loco posterius dicet. ¶ Alia
regula est hec ꝙ quelibet exclusiua habet duas ex
ponentes vnam affirmatiuā ꝛ aliam negatiuā. ꝛ ideo
opposita exclusiue habꝫ duas causas veritatis. qꝛ ve
ritas vtriusqꝫ opposite exponentis est causa veritatis
Alia regula negatiue exclusiue. ¶ Alia regula ꝙ qñ dictum pro
positionis exclusiue ponit respectu alicuius modi sa
Opposita exclusiue hꝫ duas causas veritatis cientis propōnem modalem illa ꝑpō est distinguen
da. sicut ista est distinguenda tantū hoiem esse sortez
est verum eo ꝙ ly tantū potest continue proferri cum
hoc toto hoiem esse sortem vel discontinue. si discon
tinue proferatur sic: tm̄ hoiem esse sortem est veruꝫ:
tunc est falsa qꝛ iste est sensus tantū hec est vera demō
Exclusiua cum modo strando istam ꝑpositiōem: homo est sor. ¶ Si vero
ly tantum ꝯtinuetur cum hoc toto hoiem esse sortem
ꝛ sit pars dicti: tūc iste est sensus: tantū hoiem esse sor
tem: est verum: ꝛ equalet isti: hec est vera: tantū ho
mo est sortes. Si autē partes dicti nō ꝯtinuentur sic
nō denotatur ꝙ hec sit vera: tantū homo est sor. sed
ꝙ de aliquo ꝯtento sub hoie verificatur sor. cum di
ctione exclusiua. Unde simile est de verbis ꝛ de no
minibus sumptis cū dictiōe exclusiua. Tamē varia
tio est qñ predicatum est singulare ꝛ qñ non. Unde
ista: tantū album currere est possibile: si ly tantū con
tinuetur cum toto dicto ꝛ partes dicti discontinuent
est falsa qꝛ aliud ꝙ̄ albuꝫ est possibile currere. ¶ Si
autē continuentur tunc est vera qꝛ tunc denotatur ꝙ
hec est possibilis: tantū album currit. ꝑ priorem autē
ꝑpōnem denotatur ꝙ nulla ꝑpō sit possibilis in qua
predicatur currere de aliquo pronoie demonstrante
aliqd quod non est album: quod non est verum.

¶ Cap. xviij. de exceptiuis quot modis teneat no
ta exceptiōis: ꝛ ad cuiuslibet exceptiue veritatem qd
requiritur. ꝛ quam suppositionem habeant subiectū
Primo ar. sciē dū Ly nisi exceptiue qꝫ apd alios cō ditiōale dicere Ly nisi exceptiue Ly pter diminutiue vt. lo: pter. 5. sꝫ. 5. ꝛ predicatum. ꝛ quotuplex sit distributio.

CIrca ꝑpositiōes exceptiuas est prio
sciendū que ꝑpōnes sunt exce
ptiue. ¶ Secūdo qd reqritur ad verita
tem earuꝫ. ¶ Tertio de suppositiōibus
terminorum in propositiōibus exceptiuis.
¶ Quarto sunt dande quedā regule de ꝑpōnibus ex
ceptiuis. ¶ Circa primū sciendū ꝙ talia sincathego
reumata preter nisi ꝛ similia faciunt propositiōes in
qbus ponunt esse exceptiuas. ¶ Et primo intelligē
dum est ꝙ ly nisi aliqñ tenetur executiue ꝛ tunc facit
ꝑpōnem hypotheticam sicut patet de ista: sor. nō po
test currere nisi habeat pedes. ¶ Aliqñ tenetur exce
ptiue. ꝛ tunc non facit ꝑpōnem hypotheticaꝫ sed ex
ceptiuaꝫ. sicut patꝫ hic: nullus homo currit nisi sor
tes: ꝛ tunc hec dictio nisi hꝫ idem officiū cuꝫ hec di
ctiōe preter qñ hec dictio tenetur exceptiue. ¶ Et est Scḋo art. qd ad veritatez exceptiue reqrit
sciendum ꝙ hec dictio preter aliqñ tenetur excepti
ue. ꝛ aliqñ diminutiue. sicut hic: decem preter qnqꝫ
sunt qnqꝫ. ¶ Circa secundū principale est sciendum
ꝙ ad veritatem exceptiue reqritur ꝙ predicatū remo
ueatur a parte extra capta. ꝛ ꝙ insit cuilibet alij cōten
to sub subiecto si sit affirmatiua. si sit negatiua reqrit Cuꝫ. na
oppositū. ꝛ ideo quelibet talis exceptiua hꝫ duas ex ab expo
ponentes. s. affirmatiuam ꝛ negatiuaꝫ. sicut ista ois sita ad
homo preter sortem currit hꝫ istas sortes non currit quālibꝫ
ꝛ ois homo alius a sorte currit. ¶ Et ista nullus ho sui expo
mo preter sortem currit hꝫ istas sor. currit ꝛ nullus nentē te
alius a sorte currit. ita ꝙ impossibile est aliquam ex neat ꝯse
ceptiuā esse veram nisi vtraqꝫ exponens sua sit vera. quentia
¶ Et ideo ad falsitatē vtriusqꝫ siue cuiuscūqꝫ expo ꝛ nō eco
nentis seqt falsitas exceptiue ꝯ̄uis nō ecōtra. ¶ Cir uerso iō
ca tertium principale est sciendū ꝙ ꝑtum in excepti pꝫ qḋ d
ua affirmatiua hꝫ suppōnem cōfusam tantū. qꝛ non Tertius
contingit descendere ad inferiora nec ꝑ disiunctiuaꝫ art. de
nec ꝑ copulatiuam. sed sbm hꝫ suppōnem ꝯfusam ꝛ suppōe
distributiuā. tñ distinguendū est de suppositione con teriorū i
fusa ꝛ distributiua qꝛ quedaꝫ est absoluta. quādo. s. exceptia
terius distribuitur pro quolibet suo cōtento. ita ꝙ nō Suppō
plus pro vno ꝙ̄ pro altero. ꝛ talem suppōnem cōfu distribu
sam ꝛ distributiuam nō habet terius siue sbm in pro tiua ab
positione exceptiua. ¶ Alia est limitata ꝛ articulata soluta ꝛ
quādo. s. terius pro aliquo ꝯtento distribuitur ꝛ hoc hāc nō
non accidit nisi qñ illa propositio cathegorica equa hꝫ sbm
let vni copulatiue cōposite ex vna affirmatiua ꝛ alia exceptie
negatiua sicut accidit in propositione exceptiua sicut Suppō
dictum est. ¶ Si autē illa exceptiua fuerit negatiua distribu
tunc tam sbm ꝙ̄ predicatum supponunt ꝯfuse ꝛ di tia limi
stributiue sed limitate. ¶ Ex predictis pꝫ ꝙ tales re tata vel
gule a superiori distributo ad suum inferius est bona articlata
ꝯña ꝛ ab vli ad singulare est bona ꝯña nō sunt gene Quo
raliter vere sed opꝫ addere ꝙ illud inferius nō sit ex teri sup
tra captuꝫ vel ꝙ vlis nō sit equalens vni copulatiue ponit i
cōposite ex vna affirmatiua ꝛ alia negatiua. ¶ Cir negati a
ca quartū est sciendū ꝙ multe dantur regule de exce exceptia
ptiuis. Quaruꝫ vna est: ꝙ si preiacēs exceptiue sit ve Quartus
ra exceptiua est falsa ꝛ hoc pꝫ ꝑ predicta. ¶ Alia est art.
ꝙ nunꝙ̄ exceptiua est ꝑpria nisi eius ꝑiacens sit vlis. pª rla
vnde hec est impropria hō pter sortem currit vnde ta 2ª regle
lis nec est vera nec falsa. ¶ Ex ista seqtur alia regu Hō pre
la. s. ꝙ non semꝑ ab vli ad indefinitam vel particula ter sortē
rem est bona ꝯña. Unde nō seqtur ois hō preter sor. currit
currit ergo aliqs hō preter sor. currit nec ergo homo nec ē da
preter sor. currit. ¶ Alia regula est ꝙ nō cuilꝫ ꝑpōni nec ē sa
vli contradicit ꝑpō indefinita nec particularis ei cor 3ª regla
respondens. sicut nec iste ꝯdicunt ois homo preter Regula
sortem currit ꝛ hō preter sortē non currit nec iste nul sequens
lus hō preter sortē currit ꝛ aliqs hō preter sortē cur Dicerēt
rit ꝛ consilr est dicendū de indefinitis. ¶ Ex ista re iuniores
gula seqtur alia. s. ꝙ non semꝑ loco istius non ois li hec iō ac
citū est ponere: aliqs nō. nō enī ille equalent non ois cideret qꝛ
hō preter sortē currit: ꝛ aliqs hō preter sortem nō cur exceptie
rit qꝛ vna est impropria neqꝫ vera neqꝫ falsa. alia est nō sunt
ꝑpria ꝛ vera vel falsa. ¶ Alia regula sequens est: ꝙ quante
sunt alique ꝑpōnes vles ꝯrie que tñ nō habent aliqs 2ª regla

 sequens

ꝓpõnes cathegoricas subcõtrarias. que sint indefinite vel particulares habentes subiecta ꝑ se sumpta vel determinata signis particularibus. hoc p3 per predicta.

4ª regla
5ª regla

¶ Alia regla est ꝙ semꝑ illud qd̓ excipitur in exceptiua d3 esse aliquod ɔtentũ sub subiecto ꝛ ideo quelibet talis est impropria 'ois homo preter aial currit omne aial preter hoĩem est aiatu3. ¶ Alia regula est. qñ illud suꝑ quod cadit exceptio est cõe ad veritatem talis exceptiue non reqritur ꝙ p̄ꝺm insit vl̄r illi suꝑ quod cadit exceptio si sit exceptiua negatiua vl̓ ꝙ remoueatur vl̄r si sit affirmatiua exceptiua. ¶ Sciẽdũ est etiam ꝙ ly preter nunq̄ tenet diminutiue nisi qñ additur termio numerali: vel termio importãti aliquod totum ꝛ tunc nõ denotat p̄ꝺm remoueri ab illo cui additur sed magis a subiecto sicut ꝑ istam decẽ preter quinq3 sunt qnq3. ¶ Simil̓r ꝑ talem nõ denotat p̄ꝺm inesse illi cui additur. sicut ꝑ istam decẽ preter quatuor sũt sex nõ denotat ꝙ quatuor sint sex sed ꝙ residua quatuor sint sex. ꝛ ita est de aliis. Et ista de exceptiuis ad presens sufficiant.

Qñ teneatur li preter diminutiue

¶ Cap. xix. de his verbis incipit ꝛ desinit ꝛ de ꝓbationibus eoru3 ꝛ quomodo termini in eis significãt.

OMnis ꝓpositio in qua ponitur aliquod istorum verbor: incipit desinit h3 diuersas exponentes q: quelibet equalet vni copulatiue. tñ ab aliqb᷑ diuersimode assignant exponentes respectu diuersorũ. ¶ Unde d᷑ ꝙ aliter exponit respectu successiuoꝝ ꝛ ꝑmanentium. Sed q̄uis sic posset esse ad voluntatẽ ponẽtiũ nõ tñ videtur multũ rationabile ideo dico ꝙ respectu cuiuslibet pñt habere easdem exponentes. ¶ Sed alie sunt in qbus ponit hoc verbu3 incipit ꝛ alie in qbus ponitur hoc verbũ desinit. Unde ꝓpõ in qua ponit hoc verbum incipit h3 duas exponẽtes quaꝝ vna est de presenti affirmatiua ꝛ alia de p̄terito negatiua. sicut exponẽtes istius sortes incipit esse albus sunt iste: sortes est albus: ꝛ sor. ante immediate nõ erat albus. nõ. n. exponens sua negatiua est talis. sortes nõ fuit albus q: talis ꝓpõ in qua ponitur incipit potest esse vera ꝛ ista de preterito falsa sicut si sor. nũc sit primo albus ꝛ postea niger ꝛ tertio fiat albus. tunc in aliquo instanti hec est vera sortes incipit esse albus: ꝛ tñ hec est falsa sortes nõ fuit albus q: ponitur ꝙ prius fuit albus: sicut etia3 dicimus ꝙ hec arbor incipit modo florere ꝛ tñ floruit ãno preterito. ¶ Uerumtñ sciendũ est ꝙ hoc verbũ incipit potest dupl̓r accipi. s. stricte ꝛ ꝓprie ꝛ tunc exponitur sicut dictũ est. ¶ Aliter potest accipi large ꝛ improprie ꝛ tũc sic exponit est ꝛ nõ diu añ fuit sicut dicim᷑ ꝙ hec arbor incipit florere qñ nũc floret ꝛ non multum ante isto ãno floruit. ꝛ tñ heri floruit sicut etiam vulgariter dicimus: iste incipit missam q̄uis dixerit introitum. Et ista est distinctio consimilis illi quam ꝑhus ponit quarto physicoꝝ de ly nũc. s. ꝙ potest accipi dupliciter. s. ꝑ indiuisibili ꝛ pro tp̄e per no. ꝑpin quo presenti. ¶ Intelligẽdũ est etiã ꝙ q̄uis talis ꝓpositio ſm virtutẽ sermonis habeat tales exponẽtes: ꝛ ñ aliqñ ſm vsum loquentiũ non h3 tales exponentes: sed ponit pro alia q̃ talibus exponẽtibus caret, ꝛ tunc est talis ꝓpõ distinguenda ſm amphibologia3 ꝛ ꝓpter hoc potest videri qd est dicendũ de talib᷑ propositionibus: deus incipit beatificare oẽm hoĩe3 quẽ beatificat: deus incipit punire oẽs hoies quos punit: deus incipit beatificare istos demonstratis qbusdam quoꝝ vnũ ante benificauit: ꝛ aliũ non ante benificauit. nam si tales ſm virtutẽ sermonis hoc est ſm regulas gñales ꝑ quas tales ꝛ ɔsimiles iudicari debent exponant cõcedi pñt. Sicut ista: deus incipit beatificare istos. concedi põt. q: vtraq3 istarum est vera: deus beatificat istos ꝛ deus non imediate ante beatificauit istos: tñ aliũ sensum habere potest vt iste sint exponentes: deus beatificat istos ꝛ nullum prius beatificauit. ꝛ iste sensus est falsus. ¶ Similiter vnus sensus istius: de᷑ incipit beatificare oẽs hoies quos nunc beatificat: est iste: deus beatificat oẽs hoies vel oẽm hominem quẽ nunc beatificat: ꝛ deus nõ prius imediate oẽm hoĩem quem nũc beatificat beatificauit. ꝛ iste sensus est verus. ¶ Alius sensus est iste: deus beatificat oẽm hoĩem quem nunc beatificat ꝛ nullu3 quem nunc beatificat imediate ante beatificauit. ꝛ iste sensus est falsus. ¶ Simil̓r est de istis: deus incipit punire oẽm hoĩem quem nunc punit. ¶ Simil̓r d3 dici de talibus: petrus incipit esse talis qualis est paulus: ponat ꝙ vterq3 sit primo ifidelis ꝛ postea vterq3 fiat fidelis: tunc ista ꝓpõ petrus incipit esse talis qualis est paulus simpl̓r potest concedi: q: nũc primo est talis qualis est paulus ꝛ aliqñ non fuit talis qualis est paulus: tñ hec est falsa de virtute sermonis petrus incipit esse similis paulo: q: prius erat similis ei. improprie tñ accipi potest sub hoc sensu petrus est similis paulo ꝛ prius nõ erat similis paulo ſm aliquã qualitatem ſm q̄ nunc est similis. ¶ Sic igitur p3 ꝙ illa ꝓpõ in qua ponit hoc verbu3 incipit duas h3 exponẽtes ꝛ ꝑ ɔñs equalet vni copulatiue. ¶ Et similiter illa ꝓpõ in qua ponit hoc verbum: desinit: duas h3 exponentes vna est ꝓpõ de presenti affirmatiua ꝛ alia de futuro negatiua nõ qualiscũq3 sed cum hoc addito: imediate post non erat: sicut iste: sortes desinit esse alb᷑: h3 istas exponentes: sortes est albus: ꝛ imediate post non erit albus. ꝛ sicut dictũ est de istis ꝓpõnibus in qbus ponitur hoc verbũ incipit ꝙ possunt distingui ſm amphibologiã eo ꝙ potest accipi proprie vel improprie: ita pñt propõnes in qbus ponitur hoc verbu3: desinit: distingui ſm amphibologiã. ¶ Circa suppõnem termiorum in talibus propõnibus est sciendu3 ꝙ subm talium ꝓpõnum supponit eodẽ modo sicut in suis p̄iacentibus sed difficultas est de suppõne predicati. ¶ Et est sciendũ ꝙ p̄ꝺm in tali propõne vli affirmatiua supponit ɔfuse tm̄ q: nõ ɔtingit descẽdere nec copulatiue nec disiũctiue. Nõ eni3 seqtur ois hõ desinit esse albus. igit̓ ois hõ desinit eẽ hoc albu3 vel illud albu3 nec ꝑ ɔñs ɔtingit descendere copulatiue. Simil̓r etiã in vli negatiua stat confuse ꝛ distributiue sed in ꝓpõne non vli stat determinate. ¶ Uerumtñ duo sunt hic dicenda. Primũ ꝙ suppõ determinata ꝛ ɔfusa ꝛ distributiua duplex est. ¶ Una est qñ ɔtingit descẽdere ad illa pro qbus termius supponit vel supponere potest ꝑ pronoia demonstratiua. sicut in ista hõ cur

Sciẽdũ ꝙ li incipit põt ꝓprie vl̓ improprie exponi

Hec arbor incipit florẽ

Incipit ꝓprie ꝛ large

Iste incipit missam

Ly nũc ꝑ instãti vel ꝑ paruo tẽpore

Petr᷑ icipit eẽ tal̓ q̄lis est paulus ꝛ nõ icipit eẽ similis paulo

De ly desinit

Qualr i his termi suppõnant

Duo dicenda

rit ly homo supponit pro hoc hoīe et pro illo hoīe et sic de singulis et seqtur bene: hō currit igitur hoc currit demonstrato illo hoīe vel ille currit demonstrato alio et sic de alijs. Aliqñ autem ɔtingit descēdere nō p pronoīa demonstratiua sola sed p pronoīa demonstratiua simul sumpta cum illo termio cōi sub quo dꝫ esse descensus. ¶ Primo mō non supponit ꝑtuꝫ in ppōne vbi ponitur incipit vel desinit determiate. Non enim seqtur sortes incipit esse albus igit sortes incipit esse hoc vel hoc quocūqꝫ demonstrato. Nam si sortes mutetur de albedine in nigredinē hec est vera sortes incipit esse niger et tñ quocunqꝫ demonstrato hec est falsa sortes incipit esse hoc: qꝛ altera istarum est falsa: sortes est hoc: sortes nō fuit hoc. ¶ Scdo modo ꝑtum supponit determiate. Nam bene sequitur sortes incipit esse albus ergo incipit esse hoc albuꝫ vel illud album et sic de singulis. Unde hec est vera sor. incipit esse hoc albū demonstrādo sortem qꝛ sor. est modo hoc album et nūqꝫ prius fuit hoc album. Nec valet ɔña: sor. incipit esse hoc albū ergo sor. incipit esse hoc: demonstrādo idem: sed est fallatia figure dictionis mutando quale qd in hoc aliqd. ¶ Nam arguēdo frequenter ab aliquo termio ɔnotatiuo siue sit pdicatum totale siue sumptū cū pronoīe demonstratiuo ad pnomen demonstratiuū p se sumptū est fallatia figure dictionis. ¶ Et si dicat qꝫ hoc album et hoc demonstrando idē conuertunt igit ab vno ad reliquū est bona ɔña. ¶ Dicenduꝫ est qꝫ hec regula ab vno ɔuertibili ad reliquum est bona ɔña hꝫ multas instātias. ¶ Primo qñ termi non supponunt psonaliter: et qñ etiam addit aliquod syncathegoreuma verbo sicut non seqtur homo est p se secundo mō risibilis: ergo hoc est p se secundo mō risibile: maxime eni non valet in multis ppōnibus de ꝑterito et futuro qñ illa conuertibilia sūt ɔuertibilia vt nūc: et nō simplr qualiter est de istis duobus hoc et hoc albū. nam qñ hoc non est albū termi non non ɔuertuntur. ¶ Scdo sciendum est qꝫ aliqñ est suppositio determiata ita qꝫ contingit descendere ad inferiora. et econuerso contingit ascendere: aliqñ autem non: vnde bene seqtur iste homo currit vel iste hō currit ergo hō currit: sed nō sic semp est de termio determiate sumpto a pte predicati in ppōne in qua ponitur incipit et desinit vnde bñ seqtur sor. incipit esse hoc coloratum ergo incipit esse album vel nigrū et sic de alijs sed nō econuerso. nō. n. seqtur sor. incipit esse albus: ergo incipit esse coloratus qꝛ negatiua exponens antecedētis nō infert negatiuam exponentē ɔñtis non eni seqtur sor. nō fuit albus igitur sor. nō fuit coloratus. Et est regula gñalis qꝫ qñ añs et ɔñs hñt exponentes si vna exponēs consequentis nō seqtur ad aliam exponentē antecedentis ɔña non valet inter añs et ɔñs. ¶ Ex pdictis colligi potest qꝫ ab inferiori ad supius cū hoc verbo incipit vel desinit non valet ɔña sicut non seqtur: sor. incipit eē albus ergo sor. incipit esse coloratus. ¶ Similiter nō seqtur: filius dei incipit esse homo ergo filius dei incipit esse aliqd. sed est fallatia accidentis. sicut eni est fallatia accidentis qñ in prima figura maior est affirmatiua et minor negatiua ita semp est fallatia accidentis qñ in prima figura maior est affirmatiua et minor habet aliqꝫ exponenteꝫ negatiuā. sicut hic: ois homo est aial: tñ risibile est homo: ergo tñ risibile est aial: sic est in proposito: naꝫ ista: filius dei incipit esse homo: hꝫ illam negatiuā exponentē: filius dei non fuit imediate ante homo: et ideo in tali discursu est fallatia accidētis. ¶ Similiter potest patere qꝫ illa ɔña nō valet: filius dei incipit esse homo ergo aliqs homo incipit esse filius dei. ¶ Verumtñ sciendū est qꝫ qñ sancti concedunt tales ppōnes non accipiūt eas proprie et de virtute sermonis sed ꝭm suū intellectum quem ipsi habebāt. ¶ Verumtñ sciendū est qꝫ aliqñ aliqua inferiora incompossibilia nō possunt verificari successiue de aliquo cum verificatiōe superioris de eodem semp tunc arguēdo a tali inferiori ad suū supius est bona ɔña sicut bene seqtur sor. incipit esse homo ergo incipit eē aial et hoc qꝛ impossibile est qꝫ aliqd dum sit aial non sit homo et postea sit homo. ¶ Similiter ꝭm intentionem Arist. bene seqtur sor. incipit esse rōnalis ergo incipit esse sensibilis. ¶ Eodem modo bene seqtur sortes incipit esse hō igit incipit esse aial et tñ non seqtur asinus incipit esse niger ergo asinus incipit esse coloratus.

¶ Cap. xx. de his verbis fit et factus est quō exponūtur. et quid requiritur ad earum veritatem.

Sicut enim ppositio in qua ponitur aliquod istorum duorum verborū hꝫ duas exponentes sic etiam ppō in qua ponit hoc verbuꝫ vel equalens quale est hoc verbum factus est vel factum est vel hmōi habet duas exponētes quaꝫ vna est de presenti et alia de preterito vel de futuro sicut sortes fit albus hꝫ istas exponentes sortes est albus et nō fuit semp albus. ¶ Similr ista sor. fiet albus hꝫ istas sor. pro aliquo tpe non erit albus et sortes post erit albus. Et similr de istis: sor. factus est homo: sortes factus est coloratus: et sic de cōsimilibus. Unde sicut qñ in propositiōe ponitur hoc verbū: incipit: vel desinit ppositio non conuertitur nulla mutatione facta preter solam transpositionē illius quod precedit et illius quod seqtur verbū: sic est de istis. et ideo de virtute sermonis ista ɔña est neganda: filius dei factus est homo igit hō factus est filius dei qꝫuis tales ppositiones aliqñ sancti ɔcedunt sub vno intellectu. ¶ Similiter nō seqtur: filius dei fit homo: ergo homo fit filius dei. et hoc qꝛ altera exponens non cōuertitur illo modo. ¶ Nō enim seqtur: filius dei non semp fuit homo ergo nō semp homo fuit filius dei: vnde ꝭm veritatē siue ppꝛietateꝫ sermonis ɔcedidꝫ qꝫ homo semp fuit filius dei. ¶ Unde Xp̄s dixit anteqꝫ abraham fieret ego suꝫ. ¶ Silr etiā ab inferiori ad supius a parte ꝑti non tenet ɔña in talibus ppōnibus vt nō seqtur sortes fit albus ergo sortes fit coloratus. silr ꝭm ppꝛietatem sermonis non seqtur filius dei fit hō ergo filius dei fit crña nec etiā seqtur igitur fit aliqd: ꝭm ppꝛietatē sermonis. ¶ Et si dicat filius dei fit homo vel filius dei factus est hō aut igit fit aliqd aut nihil et nō fit aliqd ergo fit nihil. Dicēduꝫ est qꝫ nō seqtur filius dei fit hō ergo filius dei fit aliqd vel

Scdo sciēduꝫ

nihil sicut nõ seqtur soꝛ. incipit esse alb⁹ ergo soꝛ. in/
cipit eẽ ens vel incipit esse nihil ꝛ tñ vtraqꝫ pars taliũ
disiunctiuaꝝ est negãda. Ulterius sciendũ ꝙ multe ta
les ppõnes inueniunt a sanctis sicut tales: hõ fact⁹ est
deus: hõ incipit esse deus: q̃ nõ sunt vere ſm ppꝛietatem sermonis sed ſm intellectũ sanctoꝝ. ¶ Silr si/
cut talis discursus nõ valet: oẽ albũ est coloꝛatũ soꝛ.
incipit eẽ alb⁹: ergo soꝛ. incipit eẽ coloꝛat⁹. ¶ Silr
talis discursus nõ vꝫ: oĩs hõ est aliqd. filius dei fact⁹
est hõ. ergo filius dei fact⁹ est aliqd ꝛ hoc pp ꝯsimilẽ
cãm. ¶ Ista de ꝓ̃nibus cathego. equalentib⁹ ppõ/
nibus hypothe. ad p̃sens sufficiant q̃uis restent mul
ta dicenda de quibus in diuersis locis dicetur.

¶ Cap. xxi. de cõuersionib⁹ q̃. s. fit ꝯuersio ꝛ quo/
tuplex ꝛ que propositiones conuerti possunt.

Postq̃ꝫ dictũ est qd reqritur ad veritatem ppõnuꝫ cathe. nũc
restat dicere de ꝯuersionibus. ¶ Et p̃io
de ꝯuersionibus ppõnũ de inesse. ¶ Se
cundo de ꝯuersione ppõnum modaliũ.
¶ Circa p̃mũ dicendũ de p̃mo conuersione ppõ
num de inesse de p̃nti. ¶ Scdo de inesse de preterito
ꝛ de futuro. ¶ Est ergo primo sciendũ ꝙ ꝯuersio est

Prĩo sciẽduꝫ q̃ sit cõ/uersio — qñ fit de predicato sbm ꝛ ecõuerso. aliqñ autem fit ta
lis transpositio nulla mutatione facta ex parte vocis:
aliqñ fit aliqua mutatiõe facta ex parte vocis p̃ter trãs
positionẽ terioꝝ. ¶ Scdo sciẽdũ est ꝙ ppõ de inesse
2⁹ sciendum — de p̃nti aliqñ est in recto aliqñ in obliquo. ¶ Ter/
tio sciendũ est ꝙ ꝯuersio est triplex. s. simplex p acci
3⁹ sciendum — dens ꝛ p transpositionẽ seu ꝯpositionem terioꝛum.
¶ Conuersio simplex est qñ pmanet eadẽ qualitas
Cõuersio simplex — ꝛ q̃titas vtriusqꝫ ppõnis. potest tñ magis large sumi
ꝯuersio simplex vt dicat ꝯuersio. simplex est. qñ est
mutua ꝯuersio: ita ꝙ sicut ex rõne complexoꝛum ex
Aliter ꝯuersio dit simplex — ꝯuertente seqtur ꝯuersa ita ecõuerso frequẽter acci
dit q̃uis sit diuersa q̃titas antecedẽtis ꝛ ꝯñtis. sicut
qñ singularis ꝯuertitur in particularẽ ꝛ ecõuerso.
magis: lata — ¶ Conuersio p accñs dr̃ illa qñ non manet eadẽ q̃
titas accidẽtis ꝛ ꝯñtis. ¶ Potest tñ aliter vocari cõ/
uersio p accñs. s. qñ non est conuersio mutua. sicut
Cõuersio p ac. — bene seqtur oĩs homo est albus igit albuꝫ est hõ. sed
ecõuerso nõ seqtur. ¶ Conuersio p ꝯpositionẽ est
Aliter ꝯuersio p acc. — qñ teri finiti mutãtur in terios infinitos. ¶ Quarto
sciendũ ꝙ vlis negatiua de recto ꝯuertit simpliciter
large accipiẽdo ꝯuersionem simplicem ꝛ hoc nulla
Quarto sciendum — mutatione facta ex parte vocis p̃ter transpositionem
terioꝛum nisi forte vox mutet ſm genus grãmatica/
le. sed stricte accipiendo conuersionẽ simplicẽꝫ non
5⁹ vlis neg. cõuer. — vlis semꝑ sic ꝯuertitur. sicut nõ seqtur nullus asinus est
soꝛ. ergo nullus soꝛ. est asinus sꝫ seqtur ergo soꝛ. nõ
est asinus. ¶ Similr singularis affirmatiua ꝯuertit
Sing. af. qño ꝯuertit — in particularem ꝛ indefinitã ꝛ singularẽ sicut seqtur
soꝛ. est homo. igit hõ est soꝛ. ꝛ aliqs homo est soꝛ. ꝛ
ecõuerso. ¶ Silr singularis negatiua ꝯuertitur in
Sing. neg. q̃lr cõuer. — vlem negatiuam vel singularem negatiuã sicut seqt
soꝛ. non est albus ergo nullũ album est soꝛ. ꝛ econ/
uerso. similr soꝛ. non est plato igit pla. non est soꝛ. ꝛ
ecõuerso ꝛ ita singularis ſm ꝙ p̃dicatum est terius
cõis vel singularis in diuersas ppõnes conuertuntur

ꝯuersione simplici. ¶ Similr tam indefinita q̃ sin/ — Indefi. ꝛ particularis ꝛ sing. affirmatiua q̃lr ꝯuer.
gularis siue particularis affirmatiua cõuertit tam in
ppõneꝫ particularẽ q̃ singularẽ vel indefinitã sꝫ ꝙ
hꝫ pro p̃o terium cõem vel singulareꝫ sicut seqtur:
hõ est albus: ergo aliqđ album est hõ: ꝛ album est ho
mo: ergo homo est albus. Silr seqtur homo est soꝛ.
igit soꝛ. est homo. similr seqtur: aliqs homo est soꝛ
tes: ergo soꝛ. est homo. ꝛ ecõuerso. ¶ Similr vlis — Alie af.
affirmatiua ꝯuertitur p accñs qꝛ nõ est ibi conuersio — qualiter ꝯuertit
mutua. ꝛ hoc qñ terius predicatus est terius cõis. ꝛ
tunc ꝯuertitur p accidẽs tam in particularẽ q̃ indefi
nitam. sicut seqtur. oĩs homo est aĩal ergo aliquod
aĩal est hõ: ꝛ aĩal est homo: ꝛ nõ ecõuerso. qñ aũt dꝫ
p̃m terium singularem tunc etiã ꝯuertitur p acci/
dens in ppõnem singularẽ: bene enim seqtur oĩs ho — Par.
mo est soꝛ. ergo soꝛ. est hõ ꝛ nõ ecõuerso. ¶ Par — ne. non
ticularis negatiua nõ ꝯuertit nec p accidens nec sim — ꝯuertit
pliciter: nõ enim seqtur aliquod aĩal nõ est hõ. ergo — simplr
aliqs homo nõ est aĩal. nec seqtur ergo nullus hõ est — nec per
aĩal. ¶ Eodẽ modo indefinita non ꝯuertit. qꝛ semꝑ — acci.
indefinita ꝛ particularis ꝯuertuntur ꝛ hoc saltem est
verum qñ vtriusqꝫ sbm supponit ꝑsonaliter. aliquas
de predictis ꝯuersionibus probat Phus in p̃mo
libro p̃oꝛum: qꝛ tñ plane sunt ideo nũc duxi ꝑtran — Instantia
seundum. ¶ Et si dicetur ꝯ aliqua predictoꝝ qꝛ ſm
Poꝛphi. ꝛ Philo. species nõ p̃tur de genere nec
inferius de supioꝛi. ꝛ singulare siue indiuiduũ non
p̃tur nisi de vno solo. ideo tales conuersiones nõ va
lent: oĩs homo est aĩal: ergo aliquod aĩal est homo. — Solo
ꝛ hmõi. ¶ Dicendũ ꝙ poꝛphi. ꝛ phus intẽdunt ꝙ
inferius nõ p̃tur de supioꝛi cõmunioꝛi ad plura sup
posita q̃ sit inferius: illo supioꝛi vlr sumpto: ꝛ hoc
p̃dicatione vera. ¶ Unde non intendũt nisi ꝙ nulla ta/ — Cõuersio ppositionum ꝺ obliquo
lis sit vera oẽ aĩal ẽ homo: oĩs homo est soꝛ. ꝛ sic de
alijs. qñ tñ indefinite vel particulares sint vere non
negant. ¶ Predicta sũt dicta de ppõnibus in recto
sed de ppõnibus in obliquo non est eodẽ modo dicẽ
dum. sed in illis opꝫ frequenter mutationẽ facere ex
parte vocis preter transmutationẽ terioꝝ ꝛ cum hoc
additur frequenter participium verbi. sicut sic arguẽ
do: nullus homo est in domo ergo nullus existẽs in
domo est homo. ¶ Similr sic arguẽdo nullus ho/
mo videt asinũ. ergo nullus videns asinũ est homo ꝛ
hoc est verum qñ obliquus cadit a parte p̃dicati qꝛ si
cadat a parte subiecti nõ opꝫ. vnde ista hoiem videt
asinus dꝫ sic ꝯuerti igitur asinus videt hoiem similr
filiuꝫ generat pater igitur pater generat filiũ. ¶ Cir
ca predicta est sciendũ ꝙ qñ in tali ppõne ponitur ad
uerbialis deteriatio vel aliqua deteriatio equalẽs ad/
uerbiali deteriationi illa deteriatio in ꝯuersa non dꝫ
esse deteriatio verbi sed potius participij eiusdẽ ver
bi: ꝛ sic in tali casu siue ppõ ꝯuertibilis sit in recto si/
ue in obliquo opꝫ resoluere verbum in suũ partici/
pium ꝛ in hoc verbũ est: ꝛ ita opꝫ aliam variationeꝫ
vocis facere preter transpositionẽ terioꝝ ꝛ ideo hãc
alteratum curris velociter non opꝫ sic conuerti ergo
currens est velociter alteratum. ¶ Nam ponatur ꝙ
currens: tarde alteret ꝛ velociter currãt tunc est añs
verum ꝛ ꝯñs falsum, sed dꝫ sic ꝯuerti ergo velociter
currens

currens est alteratū vbi ly velociter sit determinatio illi⁹ participij: currēs: ꝛ nō istius verbi: est. ℭ Similr ista creans sp est deus: non dȝ sic ꝯuerti ergo deus est sp creās sed sic ergo aliqd qđ semp est deus est creans.
ℭ Cap. xxij. qualiter cōuertantur propositiones de preterito aut de futuro.

Circa conuersionē de preterito ꝛ de futuro. Est primo sciendū ꝙ quelibet propō de futuro in qua subijcit terius cōīs est distinguenda penes secundum modū equocationis. eo ꝙ sbm potest supponere pro eo qđ est vł pro eo quod fuit. si sit ppō de preterito: hoc est: ꝙ sbm potest supponere ꝑ eo de quo verificatur sbm ꝑ verbum de presenti: vel ꝑ eo de quo verificatur sbm ꝑ verbum de pterito: sicut ista album fuit sortes distinguēda est eo ꝙ album potest supponere pro eo qđ est album: vel pro eo qđ fuit album. si aūt sit ppō de futuro: tūc est distinguē da: eo ꝙ sbm potest supponere pro eo qđ est vel pro eo quod erit: hoc est. pro eo de quo verificatur sbm ꝑ verbum de psenti: vel ꝑ eo de quo verificatur ꝑ verbuȝ de futuro. Et ista regula est intelligenda quādo sbm supponit ꝑsonalr: hoc est: significatiue. ℭ Secundo sciendum ꝙ qñ sbm talis ppōnis supponit ꝑ eo quod est tūc illa ppō dȝ conuerti in aliquā ppōneȝ de presenti accepto subiecto cū hoc verbo: fuit: ꝛ hoc ꝑnoie: q: ꝛ non in ppōnem de preterito. ℭ Unde ista ꝯuersio non vȝ: nullū album fuit hō: ergo nullus hō fuit albus: si sbm antecedētis sumat pro eo qđ ē. naȝ ponatur ꝙ multi hoīes tam viui ꝙ mortui fuerint albi ꝛ ꝙ multa alia fuerint alba: ꝛ mō sint: ꝛ ꝙ nullus homo mō sit albus: tunc est añs verum ꝛ ꝯñs falsuȝ. nam hec est vera: nihil qđ est album fuit hō: qꝛ quelȝ singularis ꝑ casuȝ positū est vera sed hec est falsa nullus homo fuit albus qualitercūqȝ sbm accipiat. ꝛ ideo non dȝ pdicto modo ꝯuerti sed sic: nullū album fuit hō ergo nullus q fuit hō est albus. ꝛ eodē mō seqtur econuerso nullus q fuit homo est albus ergo nulluȝ album fuit hō subiecto ꝯñtis supponēte pro eis que sunt alba. ꝛ nō pro eis que fuerunt alba. si autē sbm ppōnis accipit in tali ppōne pro eo quod fuit sic est simplr ꝯuertibilis in vnam de pterito ꝛ non in vnaȝ de psenti. bene enim seqtur nullū album fuit homo subiecto accepto ꝑ eo qđ fuit igit nullus hō fuit alb⁹ (ꝛ hoc si sbm ꝯñtis capiatur pro eo qđ fuit). Impossibile enim est ꝙ aliqs homo fuerit albus ꝛ tñ nihil qđ fuerit album fuerit homo. Si autem talis ppō de preterito fuerit singularis in qua subijcitur ꝑnomen demōstratiuū sine addito vel nomē ppriū tunc ꝯuertens ꝯuertitur in ppōnem vlem: singularem: vel indefinitam: vel particulareȝ subiecto ꝯñtis accepto ꝑ eo quod fuit. sicut bene seqtur soꝛ. nō fuit albus igit nihil quod fuit albū fuit soꝛ. sed subiecto ꝯñtis accepto pro eo quod est nō valet ꝯña. Non enim seqtur soꝛ. non fuit albus ergo nihil ꝙ est albū fuit soꝛ. nec etiā seqtur ista de presenti. s. nullū albuȝ est soꝛ. posito ꝙ soꝛ. nunc primo sit albus qꝛ ista est vera soꝛ. nō fuit albus ꝛ tñ vtraqȝ aliaꝝ est falsa. ℭ Est etiā notandū ꝙ sicut talis ppō distinguit qñ sbm est terius cōis ita etiam potest distingui qñ ponitur ꝑnomen demōstratiuum cum terio cōi. ℭ Unde hec est distinguenda hoc albū fuit sortes: eo ꝙ pōt esse implicatio mediante verbo de pñti: ꝛ tunc iste est sensus: hoc quod mō est albuȝ fuit soꝛ. vel mediāte verbo de pterito vt sit sensus: hoc qđ fuit albuȝ fuit soꝛ. ꝛ est talis ppō cōuertibilis vlr in ppōnem de preterito in qua subijcit terius cōis. ℭ Ista autē que dicta sunt de ppōne de pterito applicanda sunt ꝓportionabilr ppōni de futuro iuxta distinctionē pri⁹ datā. ℭ Sciēdū ē et ꝙ sicut dictū est prius ꝙ in ppōnibus de pñti aduerbialis determinatio addēda est in ꝯsequēte participio ꝓuenie verbi ꝛ nō verbo: ita faciendū est illis de pterito ꝛ futuro. ℭ Per pdicta pȝ ꝙ tales ꝯñe nō valent deus nō sp fuit creans igit creās nō fuit sp deus añs est verum. s. hec: deus nō fuit sp creans: qꝛ non fuit creans ante mūdi creationē: sed hec est falsa creās nō semp fuit deus: qꝛ hec creans sp fuit deus vera est sicut. n. hec est vera: albuȝ fuit nigrū: ꝛ tñ hec nūqȝ fuit vera album est nigrū: ita hec est vera creans semp fuit de⁹ ꝛ tñ hec nō fuit semp vera: creās semp est deus: ꝛ ita predicta ꝯuersio nō valet sed dȝ sic ꝯuerti deus non semp fuit creās. ergo nihil qđ sp fuit creans est de⁹. vel nihil ꝙ sp fuit creās fuit deus. ꝛ ista est vera qꝛ hȝ duas causas veritatis: vel qꝛ nihil sp fuit creans. vel qꝛ aliqd semp fuit creans qđ tñ nō est deus. ꝛ prima causa est vera ꝗuis scđa sit falsa. ℭ Similr ista ꝯña: nullus vidēs fuit cecus: igit nullus cecus fuit vidēs non valet: subiecto añtis accepto ꝑ eo qđ est. Sed dȝ sic ꝯuerti: igit nullus q fuit cecus est vidēs. ꝛ ista ppō de preterito accepto subiecto ꝑ eo qđ est ꝯuertitur in vnam de psenti mō predicto. sicut qñ sbm accipit ꝑ eo qđ fuit ꝯuertit in vnam de pterito: subiecto añtis accepto pro eo qđ fuit. ℭ Silr est de talibus nulluȝ impossibile erit verū. sic ꝯuertit nihil qđ erit verū est impossibile. sed si sbȝ accipitur pro eo qđ erit ꝯuertitur sic: igit nullum verū erit impossibile. ℭ Sciendum est etiaȝ ꝙ qñ ppō talis est de preterito vel de futuro si sbm sit terius cōis vel includens terium cōem cum ꝑnoie demonstratiuo ꝛ ꝑtuȝ sit ꝑnomen demonstratiuum sine addito vel ppriū nomen tunc si sbm accipit pro eo qđ est cōuertitur in vna de pñti sine alia mutatione sicut seqtur album erit soꝛ. ergo soꝛ. est albus. sed non est econuerso ꝛ hoc si sit possibile dare vltimū rei ꝑmanētis inesse. ℭ Silr bñ seqtur aliqđ album fuit soꝛ. subiecto accepto ꝑ eo qđ est igitur soꝛ. est albus. sed non seqtur ecōuerso si nō sit dare vltimū rei ꝑmanentis inesse. Si aūt accipit sbm pro eo quod est vel fuit conuertitur absolute in vnaȝ de preterito vel de futuro ꝛ est mutua conuersio.

ℭ Cap. xxiij. quō reduplicatiue ꝛ exclusiue ꝛ exceptiue ꝛ ea de incipit ꝛ desinit conuertantur.

Ex predictis igit duob⁹ capitulis pcedētib⁹ pōt aliqualr patere ꝯuersio ppōnum reduplicatiuaꝝ exclusiuaꝝ ꝛ exceptiuaruȝ ꝛ aliarū in qbus ponit hoc verbuȝ desinit vel incipit. nam ppō hñs exponētes hȝ ꝯsimilē ꝯuersionem cū suis exponētibus. ℭ Et si oēs exponētes

[Left margin notes:]
Primo sciēduȝ

Apud hunc doc. ly fuit amplíat disiunctiue sȝ apud iuniores distinctim. Et suo mō dicatur de ly erit

In hoc mō conuertēdi manet eadē restrictio exte-

[Right margin notes:]
modū sȝ si cōiundē terio ruȝ. sȝ si fieret ex parte corundeȝ valeret ꝯuersio que ēēt ista nihil qđ fuit album est sortes

Sciendum Super qđ debeat aduerbialiter determinatio cadē in ꝯuersionib⁹

Propō exposita ꝯsimiliter cōuertit sicut sue expo.

eodem mõ ꝯuertunt ita exposita eodem mõ ꝯuertet
si aũt vna exponẽs cõuertat vno mõ ⁊ alia alio mõ.s.
vna simpliciter ⁊ alia p accidẽs tunc habebit ꝯuersio
nem ꝯsimilem cum ꝯuersione vnius ⁊ nõ cum ꝯuer-
sione alterius tñ magis in spãli videndũ est de istis.
Circa redupli cativaꝫ qđo.s. ꝯuertat ¶ Unde sciendũ ꝙ ppõ reduplicativa nõ cõuertitur
in ppõnem reduplicativã sed ꝯuertitur in vnã nõ re-
duplicativam cuius sbm erit vnũ aggregatuꝫ ex ꝑto
prioris ⁊ illo sup quod cadit reduplicatio cum redu
plicatione mediãte hoc ꝑnomine: quod. Sicut ista:
aial inquantũ hõ est risibile: ꝯuertitur in istam: aliqđ
quod inquantũ hõ est risibile est aial. ⁊ nõ in istam ri
sibile inquantũ homo est aial. Instantia pꝫ hic sor.
inquantũ homo est risibilis ergo risibile inquãtũ hõ
est sor. qꝛ añs est verum ⁊ ꝯñs falsuꝫ. ¶ Similr ista:
nullum activũ inquantũ passivuꝫ est activũ: cõuertit
in istam. nihil qđ est activũ inquantũ passivũ est acti-
vuꝫ. ¶ Similr ꝓportionabiliter ex dictis hic ⁊ dictis
in priori capitulo dicendũ est de ꝯuersiõe reduplica-
Qñō exclusi-ue ꝯuer tantur tivarum de ꝑterito ⁊ de futuro. ¶ Circa ꝯuersioneꝫ
ppõnum exclusivaꝝ est sciendũ ꝙ exclusiva nõ con-
vertitur in exclusivã. Nõ enim seqtur: tñ aial est hõ
ergo tantũ homo est aial: sed ista ꝯuertitur in vlem.
sicut seqtur tñ aial est homo ergo oĩs homo est aial
silr seqtur: tñ homo nõ currit ergo oẽ currẽs nõ est
homo. Et sicut dictũ est de ꝯuersiõe ppõnum de pre
terito ⁊ futuro ita dicendũ est de ꝯuersiõe talium ex-
clusivarũ de preterito ⁊ futuro. ¶ Unde nõ seqtur:
oẽ album fuit sor. (subiecto accepto pro eo qđ est) er
go tñ sor. fuit albus. Nam posito ꝙ nihil sit modo
albũ nisi sor. ⁊ ꝙ multi alij fuerunt albi: añs est verũ
⁊ ꝯñs falsum. ⁊ ideo nõ ꝯuertitur isto mõ sed sic: oẽ
albuꝫ fuit sor. ergo tñ sor. est albus nõ tñ est conver
sio mutua. ¶ Et sicut dictũ est de ista ita ꝓportiona-
biliter dicendũ est de alijs ppõnibꝰ exclusivis. ¶ Cir
Qñō excep-ue ꝯuertãt ca ꝯuersionem ppõnum exceptivaꝝ est sciendum ꝙ
exceptiva nõ ꝯuertitur in exceptivã. Non eñi seqtur:
oĩs homo ꝑter sortem currit: ergo currẽs preter sor
tem est hõ ⁊ hoc qꝛ ꝯñs est impropriũ. sed exceptiva
ꝯuertitur in vnam nõ exceptivã cuius sbm erit vnuꝫ
aggregatũ ex ꝑto exceptive ⁊ parte extra capta medi
ante hoc toto quod nõ est sicut oĩs homo preter sor-
tem currit ꝯuertitur in ista currens qđ non est sor. est
hõ: ⁊ ista nullus hõ preter sortem currit: ꝯuertitur in
istam ergo nullũ currens qđ nõ est sor. est hõ. ¶ Cir
Qñō ꝯuertũt ppõ de īcipit ca ꝯuersionem ppõnuꝫ in qbus ponũtur hec verba:
incipit: ⁊ desinit: est sciendũ ꝙ non ꝯuertunt in ppõ-
nes similes. non eñi seqtur aliqs homo incipit esse al
bus: ergo aliquod albũ incipit esse hõ. sed dñt tales
ppõnes sic ꝯuerti aliqs homo incipit esse albus ergo
aliqđ qđ incipit eẽ albũ est hõ ⁊ ita est de alijs. ¶ Ex
Hec agẽt pte nio. dis cussiõe predictis pñt elici modi ꝯuersionũ quarumlꝫ ppõnũ
de inesse sive sint de p̃senti sive de futuro sive de pre-
terito sive sint cathe. sive sint equalentes ppõnibus
hypothe. sive non sint equalentes eis.

¶ Cap. xxiiij. de conversione prepositionuꝫ de ne-
cessario in vtroqꝫ sensu vbi ponuntur quamplures
regule ⁊ quomodo dicta Aristote. sint intelligenda
in hac materia.

Viso qđo ppõnes de inesse cõuertũtur
videndũ est quomõ ppõnes mo
dales ꝯuertunt. ¶ Et primo de ꝯuersiõe
ppõnum de necẽio. ¶ Est autem primo
sciendũ ꝙ sicut dictũ est prius ꝙ qñ mo
dus ponit cum dicto illa est distinguẽda ſm cõposi-
tionem ⁊ divisionẽ ⁊ ideo prio videndũ est de ꝯuer-
sione talium ppõnum in sensu cõposito ⁊ equalentiũ
eis. ¶ Scđo de ꝯuersione taliũ ppõnum in sensu di-
viso ⁊ equalentiũ eis. ¶ Circa primuꝫ sciendũ est ꝙ
Qñō cõposi-ta de ne cess. con vertãt tales ppõnes ꝯuertunt sicut sue de inesẽ: qꝛ in ꝯuersio
ne taliũ arguit sp p istam regulã. ¶ Si vnũ ꝯuertibi
lium est necẽium ⁊ reliquũ est necẽium vel p istã si añs
est necẽium ⁊ ꝯñs est necẽium. ¶ Unde in conversiõe
simplici large sumpta arguit p primã regulã: in con
versione p accñs arguit p scđam regulaꝫ. verbi gra
tia sic arguendo: nulluꝫ asinũ esse hoiem est necẽium
ergo nullũ hoiem esse asinũ est necẽium arguit p istaꝫ
regulam si vnũ ꝯuertibiliũ ⁊c. qꝛ cum ista ꝯuerit si-
cut dictũ est prius. s. nullus hõ est asinus ergo nullus
asinus est hõ si hec sit necẽia nullus hõ est asinus opꝫ
ꝙ hec sit necẽia nullus asinus est hõ. ¶ Et sicut dictũ
est de istis ita dicendũ est de alijs ⁊ hoc est vlr verum
sive sint reduplicative sive exclusive sive exceptive si
ve q̃cunqꝫ alie ppõnes cathe. ¶ Sciendũ est etiaꝫ ꝙ Sciẽdũ
philo. primo priorũ ꝓbat tñ istas de necẽio ꝯuerti in
sensu composito vel eis equalentes ⁊ nõ alias ⁊ neu
tra ꝓbatio sua ꝓcedit de alijs sicut ibi pꝫ. ¶ Unũ ista ꝓ
batio si vnum ꝯuertibiliũ est possibile reliquum erit
possibile nõ valet nisi q̃tum ad ppõnes de possibili
captas in sensu composito. ¶ Nec etiaꝫ ista regula.
Cuicũqꝫ actui repugnat necessitas eiusdẽ actus potẽ
tie repugnat eadem necessitas. hoc est cuicũqꝫ ppõni
de inesse repugnat aliqua ppõ de necẽio: propõni de
possibili corrñdenti ppõni de inesse repugnat eadem
ppõ de necẽio. ¶ Unde si ille due repugnãt aliqs ho
mo currit ⁊ necesse est nullũ aial currere: ille due re-
pugnabunt: possibile est aliquẽ hoiem currere: ⁊ ne
cesse est nullum aial currere: ⁊ hoc est veruꝫ gñaliter
qñ vtraqꝫ de modo accipitur in sensu composito vel
eidẽ equalẽti si. n. vna accipet in sensu diviso regu-
la nõ valeret. Nam instãtie sunt multe. sicut iste due
repugnant: aliqđ verum est impossibile: ⁊ necesse est
nullum verũ esse impossibile: ⁊ tñ iste stant simul: ali
quod verũ potest esse impossibile: ⁊ necesse est nullũ
verũ esse impossibile: qꝛ vtraqꝫ illarum est vera. ⁊ ita
Phus in libro priorum nõ loqtur de ꝯuersione p-
põnum de necẽio nisi qñ sumuntur in sensu composi-
to vel equalenti. ¶ Circa ꝯuersionẽ ppõnum de ne-
cessario sumptaꝝ in sensu diviso. Est sciendũ ꝙ non
sunt ꝯuertibiles nulla mutatione facta ex parte vocis
preter transpõneꝫ terioꝝ. nõ eñi seqt p nãm ꝯuersio
nis: nullus hõ de necessitate ẽ asinꝰ ergo nullus asinꝰ
de necessitate est hõ qꝛ nõ seqtur in sensu diviso acce-
ptis illis ppõnibꝰ. vñ nõ sequit. nulluꝫ ipossibile esse
verũ est necẽium ergo nullũ veruꝫ esse impossibile est
necẽium: qꝛ añs est verꝫ ⁊ ꝯñs falsum nullũ eñi ipossi-
bile põt esse verꝫ ⁊ tñ aliqđ verꝫ põt esse ipossibile hec
eñi mõ est vera: ego nõ fui rome. ⁊ tñ põt esse ipossi-
bile si

bilis si eni vadam romā postea erit impossibilis: silr nō sequit: creās de necessitate est deus ergo de⁹ de necessitate est creans: qz añs est veruz ⁊ ɔñs est falsum.

Multa ex hic posita si accipentur a talorib⁹

℃ Silr nō seqtur: hō albus de necessitate est hō ergo hō de necessitate est hō albus: silr nō seqtur hō de necessitate intelligit a deo ergo aliqd̄ intellectū a deo de necessitate est hō: qz añs est verum: ⁊ ɔñs falsuz. ⁊ idō tales p̄dicto modo ɔuerti nō pñt sed subiecto ɔñtis qd̄ fuit p̄tum añtis addēdus ē modus necessitatis cū hoc toto: aliqd qd̄: vt illa: oē impossibile de necessitate nō est veꝝ: ɔuertit sic: aliqd qd̄ de necessitate nō est verum est ipossibile: silr illa: creans de necessitate est deus: ɔuertit in istam ergo aliqd qd̄ de necessitate est de⁹ est creans: ⁊ ista hō de necessitate intelligit a deo sic: ergo aliqd qd̄ de necessitate itelligit a deo est hō: ⁊ ita de ceteris. ℃ Ex quo pz q̄ stricte accipiēdo ppōnem de mō ⁊ ppōnem de inesse ppō de nec̄io sumpta in sensu diuisiōis vel equalens ei non ɔuertit in ppōne de nec̄io sed in ppōnem de inesse. Pz etiaz ex dictis q̄ talis ɔña nō valet tm̄ nec̄ium de necessitate est verum ergo oē verū de necessitate est nec̄ium qz ista non est vlis ɔuertibilis cuz p̄dicta exclusiua sed ista: omne qd̄ de necessitate est veruz est nec̄ium: qz semp ppōnes habentes exponentes diuersas diuersimode ɔuertunt sm̄ q̄ exponētes diuersimode ɔuertūtur.

℃ Unde sm̄ q̄ exponētes vnius exclusiue aliter conuertunt q̄ exponētes alterius exclusiue sm̄ hoc vna exclusiua aliter conuertitur q̄ alia. similiter nō sequitur: tm̄ creās de necessitate est deus ergo omne quod est deus de necessitate est creās: sed sic ergo oē quod de necessitate est deus est creans. Causa aūt quare in predictis ɔsequentijs añs est verum ⁊ ɔñs falsum dicta est prius vbi dictum est quō aliter appellat predicatum suā formam quā sbm ⁊ ideo illud ibi dictum firme est imprimenduz memorie ad sciendum quid requiritur ad veritatez propositionis de preterito de futuro ⁊ de modo ⁊ equiualentibus eis.

℃ Cap. xxv. de conuersione ppōnum de possibili in vtroq3 sensu ⁊ de acceptiōe illius modi possibile.

Circa ɔuersionē ppōnum de possibili est prīo sciendū q̄ in hoc capitulo accipiendū est semp possibile qd̄ est cōe ad nec̄ium ⁊ ad ɔtingēs qd̄ nō est nec̄ium vt possibile: sic idem q̄ ppō non ipossibilis. ⁊ sic accipiēdo possibile ɔcedendū est q̄ deus pōt esse de⁹ ⁊ q̄ hō pōt esse aial: sic aūt accipiendo possibile est sciendū q̄ eedē regule q̄ dicte sūt de cōuersione ppōnum de nec̄io: accipiende sunt circa ɔuersionē ppōnum de possibili. Nam illa de possibili sumpta in sensu cōposito ⁊ equalens illi est eodem mō ɔuertenda sicut sua de inee. qz in oībus talib⁹ cōuersionib⁹ arguit p illam regulā: si vnū ɔuertibiliuz est possibile: ⁊ reliquū: vel p istaz: si añs est possibile ɔñs est possibile: q̄ regule sp sūt vere. s3 si sumantur tales ppōnes in sensu diuisiōis vel equalentis: tūc nō eodē mō ɔuertunt vñ nō seqt: deus pōt nō esse creās ergo creans pōt nō esse de⁹: ⁊ hoc si sbm ɔñtis accipitur pro eo qd̄ est. silr non seqtur: viator pōt eē dānatus ergo dānatus pōt eē viator: sed seqtur ergo aliqs

Possibile cōe ad necessariuz ⁊ ɔtingēs ad verū liber

q potest esse dānatus est viator. ℃ Ueruntā vt verius pateat q̄liter tales ppōnes de possibili debent ɔuerti. Est sciendu3 q̄ qñ sbm ppōnis de possibili est terius cōis vel includēs terium cōem ppō est distinguenda eo q̄ sbm potest supponere p his que sūt vel pro eis que pñt esse. qz regula est intelligēda pportionabilr sicut dictū est prius de ppōnibus de p̄terito ⁊ de futuro: si autē accipitur sbm añtis pro his que sunt: tunc ɔuertitur in vnā de possibili subiecto ɔñtis accepto p hijs que pñt esse ⁊ non accepto subiecto ɔñtis p hijs que sunt. vnde bene seqtur: aliqs q est viator potest esse dānatus ergo aliqs q potest esse dānat⁹ potest eē viator: similr seqtur: deus pōt esse nō creans ergo q potest esse nō creans potest esse deus. sed si sbm añtis sumat pro hijs que pñt esse ⁊ tunc seqtur vna de possibili subiecto ɔñtis accepto pro hijs que pñt eē ⁊ nō seqtur illa de inesse. si autē predicatū ɔñtis sit terius singularis vel pnomen demonstratiuū sine addito seqtur vna de possibili absolute sicut seqtur: creās potest esse deus ergo deus pōt esse creans: siue sbm antecedentis accipit pro hijs que sūt siue pro hijs que possunt esse. Per predicta pz q̄ tales ɔñe nō valēt: videns potest esse cecus ergo cecus potest esse vidēs: verum potest eē impossibile ergo impossibile potest esse verum: nullum necessariū potest esse falsuz ergo nullū falsum potest esse nec̄ium: ⁊ hoc si sbm ɔñtis accipitur pro hijs que sunt aliter ɔñe essent bone.

℃ Cap. xxvj. de conuersione propositionum de impossibili in vtroq3 sensu.

Circa cōuersionē ppōnum de impossibili. Est sciēdū q̄ ppōnes de impossibili accepte in sensu composito ɔuertunt sicut sue de inesse qñ ille de inesse ɔuertuntur simplr qz tunc arguit p illam regulā. Si vnuz ɔuertibiliū est impossibile ⁊ reliquū que regula vera est. sed qñ sua de inesse nō conuertit simplr sed tm̄ p accidēs tūc illa de impossibili in sensu composito vel aliqua sibi equalens nō est ɔuertibilis ⁊ hoc qz non posset tenere talis ɔuersio nisi p istā regulā: si añs ē impossibile ɔñs est ipossibile: q̄ regla falsa est. Nā añs aliqñ est impossibile ⁊ ɔñs est nec̄iū ⁊ ideo tales ɔñe sunt bone: nullu3 hoiem esse aial est impossibile igitur nullu3 aial esse hoiem est impossibile. aliquē hoiem esse asinū est impossibile igitur aliquem asinū eē hoiem est ipossibile. deū eē corpus est impossibile ergo corpus esse deū est ipossibile: sed tales ɔñe nō sunt bone oē aial esse hoiem est ipossibile ergo aliquē hoiem esse aial est impossibile. oē ens in actu vel in potētia esse deu3 est ipossibile ergo deum eē ens in actu vel i potētia est ipossibile sed tales ɔñe nō valent. Si aūt talis ppō de ipossibili sumat in sensu diuisiōis vel equalens sibi tūc ɔuertibilis est sicut illa de nec̄io. vñ ista ɔña nō valet: aliqd̄ albū impossibiliter est homo ergo aliqs hō impossibilr est albus: nam añs est verū ⁊ ɔñs falsu3. sed d3 sic ɔuerti ergo aliqd qd̄ impossibilr est album est hō. Est ergo sciendum q̄ qñ negatio p̄cedit modū non dicet ppō de ipossibili mō: ⁊ idō ista: nullus hō pōt eē albus: nō dr̄ de possibili s3 magis de impossibili qz equalet isti: ois homo

Quā in sensu diuiso

Quā negatio p̄cedit modu3

impossibiliter est albus: et ideo tales propositiões in quibus negatur modi equalent propositionibus affirmatiuis de alijs modis ideo nõ ꝯuertunt simplr sed p accñs tñ. Unde ista: nullũ ens de necessitate creorr non ꝯuertitur in istam ergo nullũ creans de necessitate est ens qr hoc est falsum demonstrando deum.

¶ Cap. xxvij. qualr ppõ de ꝯtingenti conuertat siue sit in sensu cõposito siue diuiso vbi multa de fallatia accidentis vbi. s. põt cõmitti et vbi non potest.

Post predicta vidẽdũ est de ꝯuersiõe ppõnum de ꝯtingenti. ¶ Et est pzio sciendũ qꝫ in isto caplo sp capiendũ est ꝯtingens ad vtrumlz vt illa sola ppõ dicat cõtingens que nec est nectia nec impossibilis. et qr talis ppõ hꝫ duas ꝯuersiones vnã in terīs et aliã in p oppositas qlitates: ideo pzio vidẽdũ est de pzima ꝯuersiõe secundo de scdã. ¶ Est autẽ pzimo sciendũ qꝫ ppõnes de ꝯtingenti sumpte in sensu compõnis et eis equalẽtes cõuertunt sicut sue de inesse qñ sue de inesse conuertuntur simplr et hoc est qr talis conuersio tenet p hanc regulã. ¶ Si vnũ cõuertibilium est ꝯtingens et reliquũ: que sp est vera et ideo bñ sequit: hoiem esse album est ꝯtingens ergo albũ esse hoiem est contingens. similr bene sequitur deum creare est cõtingens ergo creantẽ esse deũ est cõtingens. et ita particularis affirmatiua et vlis negatiua de ꝯtingẽti sumpte in sensu composito ꝯuertunt simplr. bene eni sequitur: hec est cõtingens nullus hõ est albus ergo hec est ꝯtingẽs nullũ albũ est hõ: et ita est de alijs. sed qñ illa de inesse nõ cõuertit simplr sꝫ p accñs tñ tunc illa de ꝯtingẽti in sensu cõposito nõ ꝯuertit in terīs: qr tal ꝯuersio nõ põt tenere nisi p hoc mediũ. Si añs ẽ ꝯtingẽs et ꝯñs est ꝯtingens: qd est simplr falsum. qr ex ꝯtingenti bñ sequitur nectium et ideo nõ seqt oẽm hoiem esse albũ est ꝯtingẽs ergo aliqd albũ eẽ hoiem est ꝯtingẽs: sicut nõ sequitur oẽm sbam existentem in actu esse deũ est ꝯtingens ergo deũ eẽ sbam existentem in actu est cõtingens: posito qꝫ nõ sit sba: nisi de° qr añs est verũ et ꝯñs est falsum. Hec eni est ꝯtingens oĩs sba existẽs in actu est deus: qr põt eẽ vera vl falsa et tñ hec est nectia: de° est sba existẽs in actu. ¶ Si autẽ illa de ꝯtingẽti sumat in sensu diuiso vel equalens ei opꝫ tunc si illa ppõ habeat p sbto terium cõem vel aliqd includens terium cõem cuiusmodi sũt talia hoc albũ ille hõ iste asinus vel etiã hẽat p sbto participiũ vel equalẽs ei: illa ppõ est distinguẽda eo qꝫ sbm põt supponere p his q̃ sunt vel p his que ꝯtingunt eẽ: si sbm talis ppõnis accipit pzimo° siue etiã sbm sit nomẽ pprũ siue pnomẽ demonstratiuũ sic nõ ꝯuertit in idẽ genus ꝯtingẽtis. sꝫ ꝯuertit in illã de inesse et in illã de possibili ibo ꝯñs sumpto cũ illa additione: qd ꝯtingit eẽ. Pzimũ pꝫ. s. qꝫ nõ ꝯuertit in idẽ genus ꝯtingẽtis. nã nõ seqt: cõtingit deũ esse creantẽ ergo creantẽ cõtingit esse deũ. nec etiã sequitur: qd ꝯtingit esse creantẽ ꝯtingit eẽ deũ: nam ibi repugnãs est vera ista. s. qd ꝯtingẽter creat nectio est de°: et p ꝯñs nõ est ꝯtingenter deus: sm. s. qꝫ ꝯuertit in illã de inesse predicto° pꝫ. naꝫ bñ sequitur: deus cõtingẽter est creãs ergo aliqd qd ꝯtingẽter est creans est de°. ¶ Ista ꝯuersio potest pbari. qr si hec sit vera de° est ꝯtingẽter creãs manifestũ est qꝫ vtraqꝫ illarꝫ est vera demõstrando illud p quo sbm supponit: hoc est deus et hoc est ꝯtingenter creans. nũc autẽ sequitur p sillm expositoriũ: hoc est deus hoc est ꝯtingenter creãs ergo aliqd qd est ꝯtingenter creans est deus et p ꝯñs cũ ista: de° est ꝯtingenter creans: nõ stat opposita istius aliqd qd est ꝯtingẽter creans est deus et p ꝯñs illa sequitur ad pzimã. et ita ꝯuersio ista pbatur p sillm expositorium: et sicut illa pbatur p sillm expositorium ita multe alie priores quarꝫ pbationes sũt dimisse eodem mõ pbant. ¶ Est autẽ pbatio sufficiẽs qr sillũs expositorius est ex se euidẽs nec indiget vlteriori pbatione. et ideo multũ errãt q negãt talẽ sillm in quocunqꝫ mã nisi possent ibi ostẽdere fallaciã equiuocationis: vel amphibologie: vel compositionis vl diuisionis vel accentus: vel figure dictionis: vl sm qd ad simplr: vel ignorantiã elenchi: vel petitionẽ pzincipij. Nec põt ibi esse fallatia accidẽtis sicut multi dicunt. ¶ Et qr silli expositorij q sunt ex se euidentes frequenter negant a modernis theologis: ideo ꝯtra tales nõ est disputãdũ cũ negant p se nota. Ideo aliqualiter disgrediẽdo a pposito ponã exempla in qb° nõ est sills expositorius quãuis videat. Unde hic non est sills expositori°: hoc aial est canis: hoc aial est sidus celeste: ergo sidus celeste est canis et hoc qr tam maior qꝫ ꝯclusio est distinguẽda penes equocationem. ¶ Silr hic nõ est sills expositori° isti vellent se accipere pugnãtes: isti vellent vincere. ergo q vellẽt vincere vellent se accipe pugnãtes. nam maior est distinguenda penes amphibologiã sicut alibi patebit. Similiter hic nõ est sills expositori°. hec: tu es asin° est falsa: hec tu es asinus est vera: si est nectia. ergo aliqd verꝫ si est nectũ est falsum. nã tã maior qꝫ ꝯclo est distinguẽda sꝫ cõpõnẽ et diuisionẽ. Silr hic nõ est sills exposi. iste nõ vult pendẽ iste vult pendẽ ergo q nõ vult pendẽ vult pendẽ. nã ppõnes iste sũt distinguẽde penes accentũ. ¶ Silr hic non est sills expositorius. sor. est albus. sor. est aial ergo aial est albus sed est hic fallatia figure dictiõis. ¶ Similr nec hic. iste homo nõ est albus iste hõ est sba ergo aliqua sba non est albus. ¶ Silr nec hic sor. est albus sm dẽtes sor. est niger ergo aliquod nigrũ est album. sed est fallatia sm qd ad simplr. similr nec hic sor. non est fili° platonis sor. est pater ergo aliqs pater nõ est filius sꝫ est ignorãtia elenchi. ¶ Nec est hic sills exposi. productiuus sor. est calidus sor. est pductiuus caloris ergo productiuum caloris est calidus. qr est ibi petitio pzincipij ideo nõ probat: q̃uis illatio sit bona et sicut est de istis que vidẽtur esse sillogismi expositorij et nõ sunt qꝫ est in eis magis defectus ppter fallatiam accidentis ita est de alijs. ¶ Unde sciendũ qꝫ regula generalis est qñ propositiones sunt mere de inesse et de presenti et disponũtur in figura sine oĩ additione vel diminutione ad sbm et pdtm qꝫ nunquã est in tali discursu fallatia accidentis. sicut nec in discursu disposito in pzimo mõ pzime figure potest esse fallatia accidentis. sicut inferius ostendet. eodẽ modo qñ aliquis discursus potest reduci ad sillogismũ expositorium

Cõuersio ppõnis de cõtingenti cõpositꝫ et i terminis

Qñ sumit in sensu diuiso

Cõuersio n̄ in idẽ genꝰ ꝯtingendo

Sills expositori° est ex se euidẽs nec eget pbatione

Disgressio i sillogisma expositorijs

Regle de non fallatia acci.

rium vel ꝑ cõuerſionem vel ꝑ impoſſibile vel ꝑ pro‑poſitiones equalentes aſſumptas nõ eſt fallatia acci‑dentis. ¶ Eſt tamẽ aduertendũ ꝙ ad ſillogiſmum expoſitoriũ nõ ſufficit arguere ponendo pro medio ꝓnomen demonſtratiuũ vel proprium nomen alicu‑ius termini ſingularis. ſed cũ hoc oportet ꝙ illa res demonſtrata vel impoſitata ꝑ tale nomen ꝓpriũ nõ ſit realiter plures res diſtincte. ⁊ propter hoc non eſt hic ſillogiſmus expoſitorius hec eſſentia demõſtran‑do diuinã eſt pater: hec eſſentia eſt filius: ergo filius eſt pater: ⁊ hoc q: hec eſſentia eſt plures ꝑſone diſtin‑cte: ⁊ ideo in tali paralogiſmo eſt magis falſa conſe‑quentia ꝙ̃ accidentis. cũ ergo in illo ſillogiſmo hoc eſt deus: hoc eſt contingẽter creans ergo aliqd quod eſt cõtingenter creans eſt deus: nõ poſſet oſtẽdi aliqs defectus: manifeſtũ eſt ipſum eſſe euidentẽ ſillogiſ‑mum expoſitoriũ. ⁊ ꝑ ꝯſequens ꝓbatum eſt ſufficien‑ter ꝙ iſta deus ꝯtingenter creat ꝯuertitur in iſtam ali‑qd quod ꝯtingenter creat eſt deus. Ex quo etiã pꝫ ꝙ ꝯuertitur in illam de poſſibili aliqd quod cõtingen‑ter creat poteſt eſſe deus. q: ſemꝑ illa de ineſſe forma‑liter infert illam de poſſibili. Si autẽ ſcḋm ꝓpoſitio‑nis de ꝯtingenti ſit ꝓnomẽ demonſtratiuũ vel nomẽ propriũ tunc cõuertitur ſicut prior. ſ. in vnam de in‑eſſe ⁊ de poſſibili. Sed ſi ſcḋm talis propoſitiõis de cõtingenti ſumatur pro hís que cõtingunt eſſe ſic cõ‑uertitur in idem genus cõtingentis ſumpto ſubiecto cõſequentis pro eo quod cõtingit. vnde bene ſeqꝛ: contingit aliquẽ hoiem currere ergo contingit aliqđ currens eſſe hoiem: ſi ſubiectũ vtriuſqꝫ ſumatur pro eodẽ quod cõtingit vt iſte ſit ſenſus: aliqd quod con‑tingenter eſt currens cõtingenter eſt hõ: nam oppo‑ſitũ ꝯſequẽtis nõ ſtat cum antecedẽte. ſ. nihil quod cõ‑tingenter eſt currens ꝯtingenter eſt hõ. Nam ſi hec eſt vera: aliqd quod cõtingenter eſt homo ꝯtingen‑ter currit: ſit illud. a. tunc vtraqꝫ iſtarum erit vera: a: cõtingenter eſt homo. ⁊ ſimilr̃ iſta: a: ꝯtingenter cur‑rit. Ex iſtis arguo ſic: a: cõtingenter eſt hõ: a: cõtingẽ‑ter currit ergo aliqd quod cõtingenter currit eſt hõ: que eſt ꝯtradictoria prioris ergo prior non ſtat cum iſta ⁊ ita euidenter ſeqꝛ: aliqd quod ꝯtingenter eſt homo cõtingenter currit: ⁊ ita iſta ꝯſequentia eſt bo‑na: aliqs homo cõtingenter currit igitur aliquod cur‑rens cõtingenter eſt homo: ſubiecto vtriuſqꝫ accepto pro eo quod contingit. Et ſi dicatur ꝙ tunc ſequi‑tur: deus cõtingenter eſt creans ergo aliquod creans contingenter eſt deus: q: ſeqꝛ: a: cõtingenter eſt de‑us a cõtingẽter creat ergo aliqd qđ cõtingenter creat contingenter eſt deus hic ſimilr̃ arguit̃ ſicut in prio‑ri exemplo. Dicendũ ꝙ iſte vltimus ſillogiſmus eſt bonus nõ tamẽ probat iſtam conuerſionẽ ⁊ hoc q: ꝑ iſtam: deus ꝯtingenter creat: nõ habent̃ tales propoſi‑tiones: a: ꝯtingenter eſt deus: a: cõtingenter creat: q: ad veritatem iſtius non requiruntur alique tales due ſi‑cut ad veritatem iſtius aliqs homo ꝯtingenter currit requiruntur tales due ſi ſubiectũ ſumatur pro hís que cõtingunt ⁊ ideo ꝑ vnum ſillogiſmũ expoſitorium vna cõuerſio ſufficienter ꝓbatur ⁊ ꝑ alium non pro‑batur alia. Unde quãdo ſubiectũ iſtius de cõtingen‑ti eſt ꝓnomen demonſtratiuũ vel ꝓpriũ nomen nõ conuertit̃ in idem genus cõtingentis nec ſcḋm poteſt habere talem acceptionẽ. ſ. pro eo quod contingit.

Aduertendũ ꝙ ſillo ap‑plicabi‑li in di‑uinis

Propoſi‑tio de ineẽ formalr̃ infert ꝓpõnem de poſ.

In aliõ gen⁹ cõ‑tingẽtis

¶ Sciendum tñ ꝙ predicta diſtinctio de propoſitio‑nibus de ꝯtingenti de poſſibili de preterito ⁊ de futu‑ro debꝫ ſic intelligi ꝙ ſi ſubiectũ accipitur pro eo qđ eſt ⁊c̃. vel denotat̃ accipi pro eo quod eſt tale vel con‑tingit eſſe tale vel fuit ⁊c̃. vnde ſi nihil ſit album in iſta: aliquod albũ poteſt eſſe homo: ſubiectũ non poteſt accipi pro eo quod eſt albũ cum nihil ſit albũ: poteſt tñ denotari accipi pro eo quod eſt albũ: ⁊ ideo ſi ni‑hil ſit album illa eſt falſa cum ꝑ illam denotat̃ falſũ quia per illam in illo ſenſu denotatur aliquid eſſe al‑bum cum tamen nihil ſit album.

¶ Cap. xxviij. quõ ꝓpõ de ꝯtingẽti ꝯuertat̃ in oppo‑ſitas qualitates ⁊ quid dꝫ affirmari ⁊ quid negari.

SEquitur videre de conuerſione ꝓpo‑ſitionum de cõtingenti ꝑ oppoſitas qua‑litates. Eſt ſciendum ꝙ quelibet propoſi‑tio de ꝯtingenti ad vtrumlibet ſi ſumat̃ in ſenſu diuiſiõis ꝯuertitur ꝑ oppoſitas qualitates: hoc eſt: affirmatiua cõuertitur in negatiuã ⁊ econuerſo. ſicut ſeqꝛ: contingit. b. eſſe a. ergo contingit. b. nõ eſſe a. ſimilr̃ ſeqꝛ omnis homo cõtingenter currit ergo omnis hõ contingenter nõ currit. Et eſt aduer‑tendum ꝙ qñ propoſitio de contingenti cõuertitur ꝑ oppoſitas qualitates in vtraqꝫ ꝓpõne modus dꝫ eſſe affirmatus ⁊ nõ negatus. ⁊ ideo non ſeqꝛ: omnis homo ꝯtingenter currit ergo nullus homo cõtingen‑ter currit. nec ſeqꝛ: nullus homo cõtingenter cur‑rit ergo omnis homo cõtingenter currit: ſed bene ſe‑quitur omnis homo contingenter currit ergo ois ho‑mo cõtingenter nõ currit. Similr̃ nõ ſeqꝛ: ois ho‑mo cõtingenter nõ currit ergo nullus hõ ꝯtingenter currit. Predicta ꝯuerſio pꝫ. nã ſeqꝛ formalr̃: hõ cõtingenter currit ergo hõ poteſt currere: ſilr̃ ſeqꝛ homo ꝯtingẽter currit ergo nõ neceſſe eſt eũ hoiẽ currere: ex quo ſeqꝛ iſta aliqs homo poteſt nõ cur‑rere. nunc aũt ex iſtis duabus aliqs homo poteſt nõ currere ⁊ iſte poteſt currere ſeqꝛ ꝙ aliqs homo cõ‑tingenter non currit ergo ex prima ſeqꝛ illa ꝑ illã regulam: qcquid ſeqꝛ ad cõſequens bone cõſequẽ‑tie ſeqꝛ ad antecedẽs eiuſdem: que ſemꝑ eſt vera.

Notan‑dum

Propter autẽ proteruos eſt ſciendũ ꝙ quãdocunqꝫ dico tales propoſitiões: homo cõtingenter currit: ho‑mo cõtingenter non currit: intelligo talem: contin‑git hominẽ currere: contingit hominem nõ currere: ne proteruí arguerent cõtra me dicendo ꝙ ſeqꝛ: homo cõtingenter currit: ergo homo currit. Sic igi‑tur manifeſte patet ꝙ quelibet talis propoſitio de cõ‑tingenti in ſenſu diuiſo ⁊ equalens ei cõuertitur ꝑ op‑poſitas qualitates ſed talis propoſitio in ſenſu com‑poſito non cõuertitur ꝑ oppoſitas qualitates. Nam tunc argueretur ꝑ vnam illarũ regularũ ſi vna ꝯtra‑rium eſt cõtingens ⁊ reliqua eſt cõtingens: ſi vna ſub‑ꝯtrariarũ eſt ꝯtingẽs ⁊ reliqua: que falſe ſunt. ⁊ ideo non ſeqꝛ nullũ exiſtens eſſe hominem eſt contin‑gens: ergo omne exiſtens eſſe hominem eſt contin‑

Cautela hec ẽ in multis cl⁹ ſupi aduer‑tenda

Ab ex‑poſita ad vnaꝫ expõẽ‑tium

genonec seqtur omne exñs esse deum est cõtingens ergo nullũ exñs esse deum est ꝯtingens: silr nõ seqt aliquod exñs esse hoiem est cõtingens ergo aliquod existens non esse hoiem est ꝯtingens qr in oibus predictis exemplis añs est verum ⁊ ꝯñs est falsum si sumantur propositiones in sensu compositionis.

¶ Cap. xxix. de ꝯuersiõe modaliũ q̃ nõ ab oib⁹ ꝯcedunt eẽ modales vbi declarat mixtarũ ꝓpõnũ vitas.

DIcto de ꝯuersione ꝓpõnum modaliũ que ab oibus conceduntur esse modales restat dicere de ꝯuersione ꝓpõnum modaliũ que nõ ab oibus ꝯceduntur eẽ modales que tñ vere sũt modales sicut dictũ est prius. ⁊ qr sũt q̃si innumerabiles ideo nõ intendo dicere de oibus in spãli sꝫ volo dare aliquas regulas gñales. ¶ Est igit sciendum ꝙ qñ aliqđ nomẽ modale põt verificari de vno ꝯuertibiliũ sine hoc ꝙ verificet de reliquo talis ꝓpõ modalis sumpta in sensu cõposito vel equalens tali nõ ꝯuertitur simplr ꝗuis sua de inesse ꝯuertat simpliciter. Si aũt talis modus posset verificari de añte sine hoc qđ verificatur de ꝯñte: talis ꝓpõ sumpta in sensu composito vł equalens ei non ꝯuertit ꝑ accñs nec simplr ꝗuis sua de inesse ꝯuertat ꝑ accñs. si aũt talis modus nõ posset competere vni ꝯuertibiliũ nisi ꝯueniat reliquo semꝑ talis ꝓpõ ⁊ equalens ei in sensu composito ꝯuertit simplr si sua de inesse cõuertat simplr: ⁊ ꝓportionabiliter ꝯuertit sicut sua de inesse: si autem talis modus nõ põt cõpetere añti nisi competat ⁊ ꝯñti tunc illa ꝓpõ ꝯuertit ꝑ accñs sicut sua de inesse. Ex isto pꝫ ꝙ ista ꝯuersio est bona hoiem currere est verũ ergo currẽs esse hoiem est verũ. Silr ista oẽm hoiem currere est verũ. ergo aliqđ currens esse hoiem est verũ: nã ꝑma tenet ꝑ illã regulã: si vnũ conuertibiliũ est verũ reliquũ est verũ: ⁊ scđa ꝑ istam: si añs est verũ ꝯñs est verũ q̃ ambe sũt vere. Silr ista ꝯña est bona nullũ hoiem currẽ est falsum ergo nullum currẽs eẽ hoiem est falsum. qr tenet ꝑ illã regulam: si vnũ ꝯuertibi. est falsũ reliquũ est falsum: sed ista ꝯuersio nõ vꝫ. oẽm hoiem currẽ est falsum: ergo aliqđ currẽs eẽ hoiem est falsum: qr tenet ꝑ istã regulam: si añs est falsũ ꝯñs est falsũ: q̃ est falsa. Ex isto pꝫ ꝙ qñ vlis affirmatiua talis nõ ꝯuertit ꝑ accñs frequẽter tñ particularis negatiua ⁊ silr ꝑticularis affir. ꝯuertunt ꝑ accñs ꝑ istam regulã si ꝯñs est falsũ ergo ⁊ añs. Per ꝓdicta prio pꝫ ꝙ tales ꝯñe nõ valent nullum hoiem currere est scitum ergo nullũ currẽs esse hoiem est scitũ. qr ista regula nõ est gñaliter vera: si vnũ ꝯuertibiliũ est scitum ergo reliquũ est scitũ: põt enim vnũ ꝯuertibiliũ sciri ꝗuis aliud non sciat imo ꝗuis de alio nõ cogitet. silr tales ꝯñe nõ valent: oẽm hoiem eẽ aial est ꝑ se primo⁹ ergo aliqđ aial eẽ hoiem est ꝑ se primo⁹. qr nõ seqtur añs est ꝑ se primo⁹ ergo ꝯñs est ꝑ se primo⁹ nec vꝫ oẽm hoiem esse risibilẽ est ꝑ se scđo⁹ ergo aliqđ risibile esse hoiem ꝑ se scđo⁹ ⁊ ideo in talib⁹ sꝑ aspiciẽdũ est ad tales ꝓpõnes vnum ꝯuertibiliũ est tale ergo reliquũ est tale: añs est tale ergo ꝯñs est tale. Et ꝑ illa põt vlr sciri que ꝓpõ in sensu cõposito vel equalens illi ꝯuertit sicut sua de inesse: ⁊ que nõ. ¶ Sed circa ꝯuersionẽ talium ꝓpõnum in sensu diuiso ⁊ eis equalentiũ est sciendũ ꝙ semꝑ vel frequẽter ꝯuertunt sicut alique ꝓpõnum modaliũ de qbus dictũ est prius in spãli. sicut ista albũ scitur esse hoiem: nõ ꝯuertit in istam: ergo aliqs hõ scit esse albus. nam posito ꝙ sciat sor. esse hoiem ⁊ ꝙ sit alb⁹ ⁊ tñ ignoret ꝙ sit alb⁹: tunc hec est vera: aliqđ albũ scitur a me esse hõ: qr iste silo. expoñ. est bonus sor. scitur a me esse hõ: sor. est albus ergo albus scit a me esse hõ. ⁊ hec est falsa aliqs hõ scit a me eẽ albus: ponatur ꝙ nesciã ꝙ aliqs hõ est albus: ⁊ ideo prima ꝯuertitur in istã: ergo aliqđ qđ scitur esse hõ est albũ. Silr ista ꝯuersio nõ vꝫ. deus trinus ⁊ vnus a philoso. scit esse imortalis ergo aliqđ imortale scitur a philoso. eẽ deus trin⁹ ⁊ vnus: sed cõuertit sic igit aliqđ qđ scitur a philoso. esse imortale est trinus ⁊ vnus. ¶ Et si dicatur ꝙ hec est falsa: de⁹ trinus ⁊ vnus a philo. scitur esse imortalis. qr ipossibile est ꝙ philo. naliter sciant istã deus trinus ⁊ vn⁹ est imortalis ergo hec nõ est vera de⁹ trinus ⁊ vnus a phil. scit eẽ imortalis. Deinde est ꝙ illa est vera de⁹ trinus ⁊ vnus scit a philo. eẽ immortalis. ⁊ tñ isti nesciunt illã imo negarẽt eã ⁊ dicerent eẽ falsam qr dicerẽt ꝙ implicat falsum. s. deũ eẽ trinũ ⁊ vnũ ꝙ aũt ista sit vera pꝫ: qr ꝑ illã nõ plus denotatur nisi ꝙ de illo q est trin⁹ ⁊ vnus (ꝗuis nesciatur ipm esse trinũ ⁊ vnũ) scit a philo. eẽ imortalem. vel ꝙ est imortalis. vñ ꝑ istã de⁹ trinus ⁊ vn⁹ scit a philo. esse imortalis: nõ denotat nisi ꝙ illa copulatiua sit vera deus est trinus ⁊ vn⁹ ⁊ de illo scit a philo. ꝙ est immortalis ⁊ hoc est verũ. qr vtraqꝫ pars isti⁹ copulatiue est vera. Silr ꝙ hec sit vera pꝫ: nã ista est vera aliqđ qđ scit a philo. esse imortale est de⁹ trinus ⁊ vnus. qr deus q scitur a philo. eẽ imortalis est de⁹ trinus ⁊ vnus. tũc ar. ꝑ sillo. expoñ: de⁹ est trinus ⁊ vnus de⁹ est aliqđ qđ scitur a philo. eẽ imortale ergo aliqđ qđ scit a philo. esse imortale est de⁹ trinus ⁊ vn⁹: ꝓmisse sũt vere ergo ⁊ ꝯclo. silr seqtur deus scit a philo. eẽ imortalis de⁹ est trinus ⁊ vnus ergo trinus ⁊ vn⁹ scit a phi. esse imortalis. Sic ergo pꝫ euidenter veritas ꝓpõnis accepte. ⁊ bonitas ꝯuersionis. Silr ista intellectus cognoscit eẽ aia intellectiua. nõ ꝯuertit in istaꝫ ergo aia intellectiua cognoscit esse intellect⁹. sꝫ in istã ergo aliqđ qđ cognoscit eẽ aia est intellect⁹. silr aliqs veniẽs cognoscit a te eẽ choruscus: nõ ꝯuertit in istã ergo choruscus cognoscit a te eẽ veniẽs sed in istã ergo aliqs q cognoscit a te esse choruscus est veniens. Silr ista aliqs hõ ꝑ se est aial: nõ ꝯuertit in istam: aliquod aial ꝑ se est hõ: sed in illã aliqđ qđ ꝑ se est aial est hõ. silr illa albuꝫ ꝑ se edificat: ꝯuertit in istã aliqđ qđ ꝑ se edificat est albũ. silr illa deus ꝑ accñs est creans: nõ ꝯuertit in illã: aliqđ creans ꝑ accñs est de⁹ sꝫ in istã: aliqđ qđ ꝑ accñs creat ẽ de⁹. ¶ Et sicut dictũ est de istis ita dicẽduꝫ est de alijs ꝙ. s. talis ꝓpõ ꝯuertitur vel sicut ꝓpositio de nec̃cio vł de possibili vel de impossibili vel de ꝯtingenti. ⁊ forte ista fuit cã quare philo. specialem tractatuꝫ de talibus ꝓpõnibus ⁊ de proprietatibus earũ ⁊ conuersionibus earũ non fecit qr ex illis que scienda sunt circa ꝓpositiones de necessario de possibili de cõtingenti ⁊ de impossibili cum

quibusdam

Sciẽdũ circa cõpositas modales

Potest vnũ cõuertibiliũ sciri altero nõ scito imo nõ cogitato

Circa diuisas sciendũ

Instantia

Deus trinus ⁊ vn⁹ scit a philo. eẽ imortalis

quibusdam paucis pōt faciliter sciri quid sciendū sit de istis modalib⁹ et earū ꝓprietatib⁹: quarū tamen ignorātia sicut et ignorantia ꝓpōnum et ꝓprietatum earū facit multos nouos errore et altercari in theologia et in alijs scientijs particularib⁹ tā speculatiuis ꝙ practicis. ¶ Ad euidentiā autē ꝯuersionum oīum modaliū ꝓpōnum

Sciēdū gñale

sciendū est ꝙ cōiter ꝓpōnes modales in sensu diuiso et eis equalentes ꝯuertūtur sicut ille de inesse vbi aliqua aduerbialis determiātio additur verbo. ¶ Nam sicut in illis de inesse aduerbialis determiātio non est eodem modo addēda compōni sine copule in conuertente et conuersa sed in ꝯuertente debz poni ꝓcise a parte subiecti sicut dictum est ita modus in ꝯñte debz poni totaliter a parte subiecti sicut exemplificatum est.

¶ Cap. xxx. de hypotheticis vbi ponunt quinqꝫ spēs hypo. et que reducuntur ad istas.

Postꝙ̄ transeundo de ꝓpōnib⁹ cathego. et de ꝓprietatibus earum est tractatū. nunc de ꝓpōnibus hypothe. et proprietatibus earū sunt aliqua pauca addenda. ¶ Est autē primo sciendum ꝙ illa propō dr̄ hypothe. que ex plurib⁹ componitur cathego. mediante aliquo aduerbio vel coniunctione ꝯiunctis. Et potest nō tm̄ vnum aduerbiū vel vna ꝯiunctio ꝯiungere propōnes cathego. et facere propōnem hypothe. immo etiam plures ꝯiunctiōes et plura aduerbia. Unde illa est hypothetica: sor. currit vel plato currit vel iohānes currit. similiter illa: si sor. currit aīal currit et plato disputat. Et fm̄ hoc aliqua propō hypothe. componit ex pluribus ꝙ ex duabus cathegoricis. Posset tm̄ dici ꝙ non est ꝓpō hypothe. vbi cōcurrunt aduerbiū et ꝯiunctio vel etiā due coniunctiones nate facere ꝓpōnes hypothe. diuersarum specierū. et similiter dici posset de aduerbijs.

p⁹ sci.

¶ Secundo sciendū est ꝙ propōnum hypothetī. quinqꝫ assignantur species: ꝯditionalis: copulatiua: disiunctiua: causalis: et tēpalis. Sed videt ꝙ preter istas sunt alie propōnes hypothetice. Nam ois propositio vera vel falsa composita ex duabus cathego. est ꝓpō hypothe. sz huiusmōi sunt multe preter ꝓdictas ergo etc. Maior est manifesta et minor pz. Nam hec est huiusmōi: sor. est currens vbi plato disputat. ¶ Sed aduertendum est ꝙ quāuis sint multe propōnes hypothe. preter predictas multe tm̄ que vident alie a predictis ad ꝓdictas reduci debent. Unde ista: sor. philosophat ne sit ignorās: equalet isti quia sor. nō vult eē ignorās sor. philosophat: et sic sicut est de illa ita est de multis alijs.

2⁹ sci.

¶ Cap. xxxi. de cōditionali que sit et ex quibus componatur et quid requiritur ad veritatem conditionalis.

Sequitur videre de istis in speciali sed quia ꝯditionalis equalet vni ꝯñe ita ꝙ tunc ꝯditionalis est vera quando aīs infert ꝯñs et non aliter ideo differatur vsqꝫ ad tractatū de ꝯñtijs. ¶ Hic tm̄ sciendū est ꝙ illa hypothetica dr̄ ꝯditionalis que componitur ex duabus cathegoricis ꝯiunctis mediante hac ꝯiunctione si: vel tali equalenti. ¶ Propter illud vltimū dicendum est ꝙ ista est ꝯditionalis sor. non legit nisi sit magister quia equalet illi si sor. non sit magister sor. non legit.

Ly nisi

¶ Et vltr quando due ꝓpōnes coniunguntur mediāte aliqua ꝯiunctione et totum equalet vni ꝯditionali illa propō dicet hypothetica cōditionalis. ¶ Et est sciendū ꝙ ad veritatē ꝯditionalis nō requiritur veritas aīis nec veritas ꝯñtis immo est aliquando ꝯditionalis necēia et quelibet pars eius est impossibilis sicut hec si sor. est asinus sor. est rudibilis.

Quid ad veritatē ꝯdi.

¶ Cap. xxxij. de copulatiua ex quibus componatur et quid ad eius veritatē requirit et ad possibilitatē et impos. et quid ei ꝯdicat et ꝙ inferat quālibet sui partē et nō infert.

Copulatiua est illa que cōponitur ex pluribus cathegoricis ꝯiunctis mediāte hac ꝯiunctione et: vel mediante alia parte equalēte tali ꝯiunctioni. sicut illa est copulatiua: sor. currit et plato disputat. similiter ista est copulatiua: sor. non est albus nec niger: similiter ista sor. est tam albus ꝙ calidus quia prima equalet isti sor. nō est albus et sor. non est niger: et secūda illi: sor. est albus et sor. est calidus ¶ Ad veritatem autē copulatiue requiritur ꝙ vtraqꝫ pars sit vera et ideo si quecūqꝫ pars copulatiue sit falsa copulatiua est falsa. ¶ Et ad necessitatē copulatiue requirit ꝙ quelibet pars sit necēia: et ad hoc ꝙ sit possibilis requiritur ꝙ vtraqꝫ pars sit possibilis. et alteri non incompossibilis. Sed ad hoc ꝙ sit impossibilis non requiritur ꝙ vtraqꝫ pars sit impossibilis. Nam hec est impossibilis: sor. sedet et sor. non sedet: et tm̄ vtraqꝫ pars est possibilis. sed ad hoc ꝙ copulatiua sit impossibilis requirit ꝙ altera pars sit impossibilis vel ꝙ vna sit incōpossibilis alteri sicut hec est impossibilis sor. est asinus et asinus est: quia hec est impossibilis sor. est asinus et hec est impossibilis sor. sedet et nō sedet quia partes sūt incōpossibiles.

Ista sor. ē tā alb⁹ ꝙ calidus copulatiua est. Et alteri nō incōpossibilis

¶ Sciendum est etiaz ꝙ opposita ꝯdictorie istius copulatiue est vna disiunctiua composita ex ꝯdictorijs partium copulatiue. et ideo idem requiritur et sufficit ad veritatem opposite copulatiue quod sufficit et requiritur ad veritatez disiunctiue. vnde iste nō ꝯdicunt: sor. est alb⁹ et plato est niger: sor. nō est albus et plato non est niger sed illi copulatiue ꝯdicit ista: sor. nō est albus vel plato nō est niger. ¶ Opz autem scire ꝙ semper a copulatiua ad vtranqꝫ partez est bona ꝯña sicut sequitur sor. non currit et plato disputat ergo plato disputat. et non econuerso sed econuerso est fallacia ꝯñtis. ¶ Tamen sciendū est ꝙ quandoqꝫ ab altera parte copulatiue ad totam copulatiuā pōt esse bona ꝯña gratia materie puta si vna pars copulatiue inferat alterā partē tunc ab illa parte ad totam copulatiuem est bona ꝯña.

Sciēdū Que ꝯdicat copulatiue

Sciēdū

¶ Cap. xxxiij. de disiunctiua ex quibus componet et ad veritatem necessitatem et possibilitatem quid requiratur. et ab eo ad quem valeat consequentia.

Disiunctiua est illa que componitur ex plurib⁹ cathegoricis mediante hac coniunctione vel aut mediāte aliquo equalente sibi. sicut ista est disiūctiua tu es hō vel tu es asin⁹. Similiter ista tu es homo vel sor. disputat ¶ Ad veritatem autē disiunctiue requiritur ꝙ altera pars sit vera et hoc est intelligendū quando ꝓpōnes sunt de pñti et non

de futuro nec equalentes ppōnibus de futuro. ⁊ hoc dicerent phus. ¶ Itē fm veritatem ad veritatē disiunctiue regritur q̄ altera pars sit vera q̄r fm veritatem ppō de futuro est vera vel falsa q̄uis non euidenter. sed ad necessitatē disiunctiue nō regrit necessitas alterius ptis. sicut ad hoc q̄ hec sit necia sor. sedet vel sor. non sedet: non regritur q̄ altera pars sit necia tñ ad necessitatē disiunctiue regritur necessitas alterius partis vel q̄ partes sibi ɔdicant vel equaleant ɔdictorijs. Unde hec est necia sor. currit vel deus est q̄r altera pars est necia. siīr hec est necessaria deus creat vel deus non creat. q̄r partes ɔdicunt. ¶ Ad possibilitatem aūt disiunctiue sufficit q̄ altera pars sit possibilis. Sed ad hoc q̄ disiunctiua sit impossibilis regrit q̄ vtraq̄ ps sit impossibilis vt hō est asinus vł hō est rudibilis. ¶ Sciendū est etiā q̄ opposita ɔdictoria disiunctiue est vna copulatiua composita ex ɔdictorijs partiū ipsius disiunctiue. ⁊ ideo idē regritur ⁊ sufficit ad veritatē opposite disiunctiue qđ sufficit ⁊ regritur ad veritatē copulatiue. ¶ Sciēdū est etiā q̄ ab aliqua parte disiunctiue ad totā disiunctiuā est bonū argᵐ: ⁊ ecōuerso est fallacia ɔ̄ntis nisi fiat aliqñ aliqua causa spālis impediens fallaciā ɔ̄ntis. ¶ Siīr a disiunctiua cū negatione alterius partis ad alterā partem est bonū argᵐ. sicut bñ segtur sor. est hō vel sor. est asinus sed sor. non est asinus ergo sor. est hō.

¶ Cap. xxxiiij. de causali ⁊ ex qbus componat ⁊ de veritate eius ⁊ de multiplici acceptione cause ⁊ quid ad necessitatē ⁊ qđ ad impossibilitatē regritur ⁊ ab ea ad quam valeat consequentia.

Propositio causalis est illa que componit ex pluribus cathegoricis mediāte hac cōiunctione q̄r vel equalenti ei. vñ illa est causalis q̄r sor. est homo sor. est aīal. siīr ista: sor. laborat vt sanetur equalet eni isti: sor. laborat q̄r vult sanari. siīr ista: sor. deambulat post cenā ne infirmet que equalet isti: q̄r sor. nō vult infirmari deambulat post cenā. siīr ista: sor. calefit in q̄ntum mouet: q̄r equalet isti: q̄r sor. mouetur calefit. ¶ Ad veritatē aūt causalis regritur q̄ quelibet pars sit vera ⁊ simul cū hoc q̄ añs sit causa ɔ̄ntis ⁊ ideo ista nō est vera: sor. est albus q̄r plato est albus: q̄uis eni vtraq̄ pars sit vera q̄r tñ illa: sor. est albus: nō est vera pp̄ter hoc q̄ plato est albus ideo ista ppō est falsa. ¶ Et est sciendum q̄ hic accipit causa large ⁊ nō stricte. non enim regritur ad veritatē causalis q̄ vna ppō sit cā quare alia ponit in esse sed sufficit q̄ exprimat causam regsitam ad hoc q̄ alia ppō sit vera. Sicut hic. lignū calefit q̄r ignis est sibi presens: p̄ illud eni añs ignis est presens ligno exprimit causa sine qua hec non esset vera lignum calefit. Et ideo causalis illa est vera. vel regrit q̄ ppōnis illa sit prior alta: ita q̄ p̄rum añtis prius predicetur de subiecto suo q̄ p̄rum ɔ̄ntis predicatur de suo subiecto. ⁊ s3 hoc hec est vera: ysoches les h3 tres ⁊c. q̄r triangulus h3 tres ⁊c. ¶ Et est sciendum q̄ vt dictū est accipitur hic causa large siue sit causa p se siue p accidēs siue voluntaria siue naturalis. ¶ Et ex hoc p3 q̄ omnes tales sunt false: asinus est risibilis q̄r est homo: ois homo peccat q̄r est liberi arbitrij. ¶ Unde ad necessitatē causalis regritur necessitas vtriusq̄ partis. ¶ Sed ad impossibilitatē causalis non regrit impossibilitas nec falsitas alicuius partis sed sufficit q̄ añs non possit esse causa ɔ̄ntis modo predicto accipiēdo causā. ¶ Et est aduertendū q̄ non dī hic añs illud quod fm vocem p̄cedit sed illa ppō que imediate segtur hanc ɔiunctionem q̄r dī añs. ¶ Siīr ad possibilitatē cālis regrit q̄ quelibet pars sit possibilis sed hoc nō sufficit sicut ad necessitatē cālis nō sufficit necessitas vtriusq̄ partis. ¶ Ex p̄dictis p3 q̄ a causali ad alterā partē est ɔ̄na bona: sed nō ecōuerso. ¶ Siīr a cāli ad copulatiuā est bona ɔ̄na vt bene segt ois hō peccat q̄r est liberi arbitrij ergo ois homo peccat ⁊ ois homo est liberi arbitrij. sed econuerso non sequitur.

¶ Cap. xxxv. de temporali ex qbus cōponatur ⁊ ad veritatē qđ regrit siīr ad necessitatē ⁊ ipossibilitatē ⁊ ab ea ad quā valet ɔ̄na ⁊ a qua ad eam nō valeat.

Propositio tpalis est illa que componitur ex pluribᵒ cathegoricis mediante aliquo aduerbio tēporis sicut illa sor. currit dum plato mouetur: siīr sor. fuit albus qñ plato fuit niger. ¶ Ad veritatem aūt temporalis regritur veritas vtriusq̄ partis vel pro eodē tēpore vel pro diuerso tēpore. ¶ Unde aliqua sunt aduerbia que denotant ppositiones quas ɔiungunt esse veras pro eodē tēpore ⁊ alia pro diuerso tēpore. vnde ad veritatem istius: deus agit qñ creatura agit: regritur q̄ vtraq̄ illarum sit vera ⁊ in eodē tēpore. ¶ Similiter ad veritatem istius apostoli p̄dicabant dū x̄ps predicabat: regritur veritas vtriusq̄ partis ⁊ q̄ in eodē tempore fuerint vere vel fuissent vere si fuissent formate. Sed ad veritatē istius: Paulus fuit cōuersus post q̄ x̄ps fuit passus: regritur q̄ ppositiones ille fuerint vere p diuerso tēpore. ¶ Sciendum tñ est q̄ ad hoc q̄ temporalis sit vera non regritur q̄ semp fuerint partes vere pro eodem tēpore vel semp pro diuerso tempore sed q̄ aliqñ fuerint vere pro eodem tēpore vel aliquādo pro diuerso tempore. ⁊ ideo ille due stant simul: apostoli predicauerūt dum x̄ps predicauit: ⁊ apostoli p̄dicauerunt post q̄ x̄ps predicauit. ¶ Similiter ad necessitatē temporalis regritur necessitas vtriusq̄ partis. ⁊ ideo nulla talis est necessaria: lignū calefit qñ ignis sibi approximatur: creatura creatur qñ deus creat: asinus est risibilis qñ est homo: ⁊ si in aliquo actore inueniant tales ppositiões ⁊ asserat eas esse necessarias glosande sunt dicendo q̄ actor nō logtur de virtute sermonis sed p temporalem intelligit ɔditionalē. ⁊ p talē creatura creat qñ deus creat: intelligit illā: si deus creat creatura creatur. ¶ Uñ illa ppositio sor. est coloratus dum est albus. similiter sor. mouetur dū sor. currit nō est necessaria sed potest esse falsa. ¶ Uerumtñ per tales ppositiones temporales intelligunt aliqñ cōditionales que semp vere sunt. ¶ Similiter ad impossibilitatē tēporalis nō regrit impossibilitas alicuiᵒ partis sed sufficit q̄ partes sint incompossibiles. ¶ Unde ista est impossibilis deus

Margin notes:
pᵒ pars
Ergo q̄ videt redupli catiua ē causalis q̄ꝰ necia
De multiplici cā sufficiēte ad veritatē causalis
Large causa
Falsi ac multaꝝ ppōnū
Quid ad necessitatem cālis regrat siīr possibilitatē
A cāli ad quā valeat ɔ̄na
Ad veritatem tpal' qđ regrit
Ad necessitatē
Ad impossibilitatem

ita deus creat dum deus non creat qꝛ partes sūt incō/
possibiles. ¶ Si autem sit aduerbiū ꝙ denotet ppo/
sitiones esse veras pro diuerso tēpore tunc sufficit ꝙ
partes sint sibi cōnexe ita ꝙ vna non pōt esse vera si/
ne alia nec ecōuerso. ¶ Ex predictis pȝ qd reqritur

A tpali ad quā valeat ꝯña

ad hoc ꝙ tēporalis sit possibilis vel ꝯtingens. ¶ Ex
pdictis etiā pȝ ꝙ a tpali ad aliq̄ꝫ partē eius est bona
ꝯña sed nō econuerso. ¶ Silr a tpali ad copulatiuā
est bona ꝯña sed nō ecōuerso. nō eni sequitur Adā fuit
τ Noe fuit ergo Adā fuit qñ Noe fuit. nec seqꝉ Ja/
cob fuit τ esau fuit ergo Jacob fuit postq̄ꝫ Esau fuit.
¶ Cap. xxxvj. de locali ex qbus compōit. qd req
ratur ad eius veritatē τ in quo differt a tpali τ quō
accipitur tpus: τ que possint reduci ad copulatiuas.

PRopositio hypothetica localis
potest vocari illa q̄
componit ex pluribus cathegoricis con
iunctis mediāte aduerbio locali vel aliq̄
equiualente ei qualis est ista acceñs est vbi
ibm suum est τ ista Xp̄s patiebatur vbi predicauit.

Ad veritatem quid reqritur

¶ Ad veritatem talis hypothetice reqritur veritas
vtriusqꝫ partis τ pro eodem loco τ nō pro diuersis.
τ in hoc differt a tpali qꝛ ad veritatem temporalis re
qritur veritas vtriusqꝫ partis pro eodem tpe vel di/
uerso. ad veritatem localis reqritur veritas vtriusqꝫ
partis pro eodē loco τ nō pro diuerso. ¶ Est tñ sciē
dum ꝙ tēpus large accipitur pro tpe proprie dicto τ
pro eternitate sine negatione tpis ꝙ qualiter debeat
intelligi alibi expositum est. s. sup quarto physicorū
τ sup scđo Sententiarum. hic autē dico pro talibus
propōnibus: deus fuit anteq̄ꝫ mundus fuit τ homo.
¶ Per predicta de ppōne tpali pȝ qd est dicendum
de ppōne locali qꝛ omnia vel fere oīa que dicūtur de
ppositione tpali possunt dici pportionabiliter de pro
positione locali. ¶ Per predicta etiam de ppōnibꝫ

Reducere ad copulatiuam

hypotheticis pnominatis potest faciliter sciri qd sciē
dum est de alijs hypotheticis si que sint: cuiusmodi
forte sunt tales: albedo est in forte in quo nō est nigre
do: deus est a quo omnia sūt: τ huiusmodi. tales eni
possunt reduci ad copulatiuam.
¶ Cap. xxxvij. de distinctionis copulationis: con/
ditionis: causalitatis: temporis: τ loci notis ꝙ diuer/
simode sumunt τ vniuscuiusqꝫ sensu. τ relatiuo q.

PRo predictis autem est ad/
uertendū ꝙ
qñ aliqua predictaꝝ coniunctionum vel
aduerbioꝝ ponitur inter duos terios ita
ꝙ ppositiones cathegorice nō complete
exprimunt talis ppositio est distinguēda sȝ composi
tionem τ diuisionē eo ꝙ potest esse cathegorica vel
hypothetica siue sm amphibologiam. τ forte ista di
stinctio est planior τ magis propria tñ siue distinguit
sm compositionē τ diuisionem siue sm amphibolo

Disiunctiua vl de extremo dis.

giam sensus nō diuersificatur. ¶ Unde vbi ponitur
hec ꝯiunctio vel illa ppositio potest esse distinguēda
eo ꝙ potest esse disiunctiua vel de disiūcto extremo.
sicut hec est distinguenda oīs homo saluabit vel con
demnabit eo ꝙ tūc potest esse disiunctiua τ tūc equi
ualet isti, oīs homo saluabitur vel oīs homo damna

bitur q̄ est falsa. vel potest esse de disiuncto extremo.
τ tunc equalet isti: de quolibet contento sub hoīe ve/
rificatur hoc totū saluabit vel ꝯdemnabitur. τ hoc
est verum τ ideo prima est vera. ¶ Et est aduerten/ Dȝ sup
dum quãdo talis ppositio est singularis: tunc disiun pleri re
ctiua τ de disiuncto extremo eqpollent non autē qñ gula si
est vniuersalis vt pȝ in exemplo predicto. ¶ Similr nō pce/
vbi ponitur hec ꝯiunctio τ illa ppositio est distinguē dat ter/
da eo ꝙ potest esse copulatiua vel de copulato extre minus
mo. sicut ista est distinguenda: tria τ duo sunt qnqꝫ. ꝯfusiꝰ
qꝛ si sit copulatiua est falsa. τ si sit de copulato subie Copu
cto est vera. ¶ Similr est de tali ppositione vbi po/ latiua vl
nitur hec coniunctio si qꝛ talis ppositio est distinguē de extre
da eo ꝙ potest esse cōditionalis vel de conditionato mo co
extremo. sicut est ista oē possibile si est necessariū est pulato
verum est distinguēda eo ꝙ potest esse conditionalis Condi
τ tunc est sensus. si omne possibile est necessariū oē tionatis
possibile est verum. quod verū est. sed si sit de condi vl de ex
tionato subiecto tūc equalet isti: de omni illo de quo tremo
verificatur hoc totum possibile si est necessariū verifi cōditio
catur hoc predicatū: verū: τ hoc est falsum. nam de nato
de ista ppositione homo est asinus verificatur hoc to
tum: possibile si est necessariū: hec eni est vera: te esse
asinum est possibile si est necessariū: siue sit conditio
nalis siue de ꝯditionato subiecto τ tñ hec non est ve
ra te esse asinum est verū. ¶ Similr de coniunctiōe Causal
causali. qꝛ ppositio in qua ponitur est distinguēda eo vl de ex
ꝙ potest esse causalis vl de causali extremo sicut hec tremo
est distinguenda oīs homo est capax dei qꝛ est homo causali
habens aīam rationalē: eo ꝙ potest esse causalis vel
de causali predicato. sed semp vel frequenter illi sen
sus conuertūtur. ¶ Similiter vbi ponitur aduerbiū Tpalis
temporis illa ppositio est distinguēda eo ꝙ potest eē vl tpali
tēporalis vel de tēporali extremo. sicut ista est distin/ extre/
guenda oīs damnatꝰ dū fuerit viator peccauit: eo ꝙ mo
potest esse tēporalis vel de temporali predicato. si sit
temporalis tunc equalet isti: dum oīs damnatus fuit
viator oīs damnatus peccauit: que est falsa qꝛ ille due In nul
nunq̄ꝫ sunt simul vere. si sit de tēporali extremo. tūc lo enim
eqpollet isti de quolibet dānato verificatur hoc totū tpe in
dum fuerit viator peccauit: τ hoc est verū quia que/ q̄ oīs dā
libꝫ singularis est vera. ¶ Similiter est de aduerbio natꝰ fuit
locali sicut patet de ista omnis homo currebat vbi di viator
sputabat ponatur ꝙ quilibet homo in eodem loco oīs dā/
currebat vbi disputabat sed diuersi in diuersis tunc natꝰ pec
patet ꝙ prima sit vera si sit de locali predicato τ falsa cauit qꝛ
si sit localis. ¶ Est etiam sciendum ꝙ talis distinctio nullum
non solum habet locum in predictis sed etiam consi fuit illō
milis distinctio potest poni quãdo hoc pronomen q Local
ponitur inter duos terminos sicut hic: omnis homo vel ō lo
qui est albus currit. naȝ in sensu diuiso equiualet vni cali ex/
copulatiue isti. s. omnis homo currit τ ille est albus. tremo.
in sensu composito denotatur ꝙ de quolibꝫ verificat Caute
hoc totum homo q est albus τ de illo verificat hoc la de re
pdicatū currit. Et de propositiōibus ista sufficiant. latio: q.

¶ Finit Secunda Pars.

¶ Incipit Tertia de argumentis.

¶ Caput primū de diuersitate syllogismoꝝ tam demonstratiue q̄ topice ⁊ neutro. vbi multa de pbabili dicunt. ⁊ de mixtione ⁊ simplicitate syllogismorum:

Omplectis duobus tractatibus nunc ad tertium tractatum de argumentis est accedendum. ⁊ qꝛ inter omnes species argumētationis syllogismus obtinet pricipatum idō de syllogismo est primo dicendum. premittende sunt aūt quedā distinctiones ad ppositum necessarie. ¶ Unde sciendū q syllogismus accipit aliqñ p vno cōi omni syllogismo ita q in ppōne supponat p vno cōi ⁊ non pro aliquo significato singulari ⁊ sic accipiendo syllogismū hec est falsa syllogismus est oꝛo ⁊c̄. ⁊ hec similr syllogismus componit ex trib⁹ terīs ⁊c̄. ¶ Aliqñ aūt accipitur syllogismus significatiue pro oꝛone in qua gbusdam positus ⁊c̄. ¶ Secūda distinctio est q syllogismoꝝ gdaȝ sunt demonstratiui gdā topici gdam nec topici nec demonstratiui. ¶ Syllogismus demōstratiuus est ille in quo ex ppōnibus necessarijs euidenter notis pōt acqri prima notitia conclusionis siue cognitio. ¶ Sed topicus est syllogismus ex pbabilibus. Et sunt pbabilia que vident oībus vel pluribus vel maxime sapientibus. ⁊ illa descriptio est sic intelligēda q probabilia sunt illa que cum sint vera ⁊ necīa non tñ p se nota nec ex p se notis syllogizabilia: nec etiā p experientiam euidenter nota: nec ex talibus sequētia: tñ propter sui veritatē videntur esse vera oībus aut pluribus ⁊c̄. ¶ Et vt sit breuis descriptio pbabiliū sit ista. ¶ Probabilia sūt necessaria: nec principia nec pclōnes demonstrationis: que pp̄ter sui veritatē vident oīb⁹ vel plurib⁹ ⁊c̄. p primam particulā excludunt oīa cōtingentia ⁊ oīa falsa. p secundā oīa principalia ⁊ pclusiones demonstrationum: ⁊ p tertiam excludunt quedā necīa que tñ apparent oībus falsa vel pluribus: ⁊ sic articuli fidei nō sunt principia demonstratiōis nec pclusiones nec sunt pbabiles qꝛ oībus vel pluribus vel sapiētib⁹ apparent falsi ⁊ hoc accipiēdo sapiētes p sapientib⁹ mūdi ⁊ pcipue inuētibus rōni nāli qꝛ illo mō accipit sapiens in descriptione scie vel phie. ¶ Ex istis seqt q syllogismus topicus nunq̄ peccat in mā vel in forma. seqtur etiā aliud q nullus sm cōem cursum pōt euidenter ⁊ demonstratiue cognoscere de aliquo syllogismo topico illum esse topicū q̄uis possit habere fidem q est syllogismus topicus. seqtur etiā aliud q nullus syllogismus topicus facit precise dubitationē ⁊ formidinē sed etiā frequenter facit firmā fidem sine oī dubitatione qꝛ ita bene aliqñ adheremus pbabilibus sicut euidenter notis. ¶ Syllogismus q nec est demonstratiuus nec topicus pōt diuidi qꝛ gdam est ex improbabilibus gdam nō ex improbabilibus siue gdam syllogismus peccat in mā ⁊ gdam non peccat in mā. ¶ Alia distinctio gdam est syllogismus vniformis gdam mixtus. ¶ Quidā est vniformis ex ppositionibus de inesse gdam ex modalibus. ⁊ illi sūt diuersi scdm q inuenitur diuersitas in ppōnibus modalibus. gdam est mixtus ex necīo ⁊ inesse gdam ex necīo ⁊ contingēti ⁊ sic de alijs de gbus oībus dicet inferius. ¶ Similr syllogismus vniformis ex ppōnibus de inesse gdam est vniformis de ppōnibus de presenti gdam de p̄terito gdam de futuro gdam ex vna de presenti ⁊ alia de p̄terito vel de futuro. ¶ Sciendū est tñ q diffinitio cōis oībus istis p̄dictis est ista. ¶ Syllogismus est oꝛo in qua ex duabus p̄missis dispositis in modo ⁊ figura de necessitate seqtur conclusio: ⁊ ad illaȝ diffōnem nihil refert an p̄misse sint vere vel false: hoc tñ est generale q nunq̄ p̄misse sūt vere ⁊ pclusio falsa q̄uis possit esse ecōuerso. ¶ Unde in ista parte sequenti vsq ad partem in q̄ tractabit de syllogismo demonstratiuo vel semp vel frequēter vocabulo log de cōditionibus syllogismi reqsitis rōne particularum predicte diffinitionis ⁊ non amplius.

Sillus pro cōi

Sills p oꝛōe ⁊c̄

Sills dēmōstratiuus

Topic⁹ sills

Probabilium diffō quo intel.

Breuis pbabilium descriptio

Articuli fidei in quo gradu sunt

Qui vocent sapientes

Sillȝ topicus nō peccare. ⁊ de iudicio circa ipm

Nullū sillȝ copi. facē formidinē sed firmaȝ fidem

Equalis inherēda pbabilibus ⁊ notis euident

Sillo ex iprobabilibus ⁊ nō ex iprobabilibus.

Uniformis ⁊ mixtus sillus

Diffō cōis oībus sillis

¶ Cap. ij. ex quibus componatur syllogismus quot sint figure. ⁊ per que regulentur.

Ositis diuisionibus ⁊ distinctionibus syllogismi de gbus dam mēbris diuidētibus in spāli est dicendum. ¶ Et primo de vniformi generatione syllogismoꝝ de inesse. scdo de vniformi modalium. ⁊ tertio de mixtis. ¶ Circa primum est primo dicēdū de syllogismis ex oībus de inesse ⁊ de presenti. scdo de alijs. sed anteq̄ accedat ad ppositum videnda sunt quedā preābula. ¶ Primum est q tm̄ sunt due p̄misse ⁊ vna pclusio in syllogismo ⁊ tm̄ tres termini. s. maioꝛ extremitas minoꝛ extremitas ⁊ mediū. ¶ Est aūt medium qꝺ ponit in vtraq premissarum. maioꝛ extremitas qꝺ cum medio terio ponit in maioꝛi ppōne. ¶ Minoꝛ extremitas est que ponit cuȝ medio in minoꝛi ppōne: hoc est: in secunda ppōne. ¶ Scdm est q tm̄ sunt tres figure. ¶ Prima est in qua medius terius subijcit in prīa ppōne ⁊ p̄tur in secunda. ¶ Secunda figura est in qua medius terius p̄tur in vtraq. ¶ Tertia figura est in qua medius terius subijcitur in vtraq. Et non est opponēda quarta figura. qꝛ si medius terius p̄dicatur in prima ppōne ⁊ subijcitur in secunda nō erit nisi transpositio ppōnum positarū in prima figura ⁊ ideo non seqtur aliqua cōclusio q̄ illa que seqtur ex premissis dispositis in prima figura: ⁊ ideo nō est negandū qn syllogismus possit fieri ex duabus premissis in quaꝝ prima medius terius p̄tur ⁊ in scda subijcitur: sed illa pclusio que primo seqtur ex illis principaliter erit eadem cum scda que seqtur ex eisdem premissis dispositis in prīa figura. si enim arguatur sic: oīs homo est aīal. omne aīal est sb̄a. ergo oīs hō est sb̄a: ⁊ illa eadem pclusio seqtur ex eisdem premissis sic dispositis i prima figura omne aīal est sb̄a oīs homo est aīal ergo oīs homo est sb̄a. ¶ Tertiū preambulū est q oīs syllogism⁹ imediate vl mediate regulatur p dici de oī vel dici de nullo. ¶ Syllogismi aūt secunde figure ⁊ tertie reducunt ad syllogismos prime figure vel p pūersionem vel p impossibile vel p transpositionē ppōnum. ⁊ ideo mediate regulātur

Que sit intentio actoris

Que sint partes silli

Quis medius terius

Maior ⁊ minor extre.

p⁹ fig.
2⁹ figu.
3⁹ figu.

Quō nō ē opponēda qrta figu. non enim differt ab ea q ponit p⁹ figu. nisi trāspositiōe premissarum

Oēm sillm regularis dici d oi vl d nullo. mediate vl imediate

p dici de omni vel p dici de nullo. ꝛ quecunqȝ sic est ꝙ aliqs discursus regulatur p dici de omni vel dici de nullo siue mediate siue imediate ille discursus est bonus. ¶ Per imediate itelligit sillogismos prie figure qꝛ imediate regulantur. Per mediate itelligit oēs modos scd̓e figure ꝛ tertie que oēs reducuntur ad q̄tuor modos prime figure ꝛ sic regulant mediātibus illis. ¶ Est autem dici de oi qn̄ nihil est sumere sub subiecto qn de eodem dicat p̄tum. ¶ Quod est sic intelligendū: nō ꝙ p̄tum vere ꝯueniat cuilibȝ de quo dr̄ sbm: qꝛ tunc nō esset dici de oi nisi in ppōnibus veris. sed sufficit ꝙ p talem ppōnez denotetur ꝙ nihil sit sumere sub subiecto qn de eodem dicatur p̄tum ꝛ hoc denotatur p oēm ppōnem vniuersalem affirmatiuam. ¶ Dici de nullo est qn̄ p eam denotatur ꝙ de quocunqȝ dicitur subiectum ꝙ ab eo remouetur predicatum ꝛ hoc denotatur p oēm ppōnem vniuersalem negatiuam siue sit vera siue falsa.

Immediate regularis p dici de omni
Mediate regularis p dici de omni
Quid sit dici de omni
Quid sit dici de nullo

¶ Cap. iij. de combinatiōibus vtilib⁹ ꝛ inutilib⁹ in prima figura ꝛ ꝙ in ea nō lȝ arguere vere negatiue.

Istis visis vidēdū est prio de sillogismis prie figure. ¶ Et est primo sciendū ꝙ cū dictuȝ sit sillogismos prime figure regulari immediate per dici de oi vel dici de nullo: opȝ circa modos prime figure seruare duo. ¶ Primum est ꝙ maior sit ppō vlis. Si enīȝ eēt maior particularis manifeste pȝ ꝙ talis discursus nō posset regulari p dici de oi vel dici de nullo. tunc eni aliqs sillogismus regulatur p dici de oi qn̄ p primam ppōnē denotatur de oi illo de quo dr̄ sbm dici p̄tum: ꝛ p secundam ppōnem denotat sbm prime ppōnis dici de aliquo assumpto. sicut p istam ppōnez ois hō est aial denotatur ꝙ de quocūqȝ dr̄ homo de eodeȝ dr̄ aial. p istam aūt scd̓am: sor. est homo: denotatur ꝙ ly hō quod fuit sbȝ prime ppōnis vere dr̄ de sorte ppter qđ euidenter seqtur ꝙ hoc p̄tum aial dr̄ de sorte ꝛ ideo iste sillo͡s est regulatus p dici de oi ois hō est aial sor. est homo: sor. est aial: ꝛ eodem mō pportionabiliter dicenduȝ est de sillogismo regulato p dici de nullo. Sed nihil tale potest denotari p ppōnem particularem ergo nunq̄ ppō particularis potest esse maior in prima figura. ¶ Ex eodem pȝ ꝙ minor dȝ esse affirmatiua qꝛ p minorem dȝ denotari ꝙ illud qđ in prima ppōe fuit sbȝ vere p̄tur de aliquo determinate assumpto quod nō potest esse nisi p ppōnē affirmatiuā tm̄. ¶ Ex p̄dictis seqt̄ ꝙ in prima figura sunt quatuor modi in qbus fiunt vtiles ꝯiugationes. nam cōbinando duas ppositiones p vle: ꝛ pticulare: p affirmatiuuȝ: ꝛ negatiuuȝ: erunt sexdecim combinatiōes quaꝝ duodecim peccabitur ꝯ p̄dicta principia. Quod pȝ sic si sint due ppōnes aut vtraqȝ est vlis aut vtraqȝ est particularis aut vna est particularis ꝛ alia vlis. si autem vtraqȝ sit vlis. aut vtraqȝ ē affirmatiua aut negatiua. si vtraqȝ est affirmatiua tunc est primus modus ꝛ est vtilis. si vtraqȝ sit negatiua sic est combinatio alia sed est inutilis qꝛ hȝ minorem negatiuā. ¶ Si autē vna sit negatiua ꝛ alia affirmatiua aut maior est negatiua ꝛ minor affirmatiua vel econtra. si primo mō habet tertia combinatio ꝛ est vtilis. si est econuerso est q̄rta ꝛ est inutilis qꝛ hȝ minorem negatiuaȝ. si vtraqȝ ppō sit particularis sic fiunt quatuor combinatiōes p affirmatiuaȝ ꝛ negatiuā sicut prius sed oēs erunt inutiles qꝛ oēs hēbunt maiorē particularē. si aūt vna sit particularis ꝛ alia vlis: aut maior est vlis ꝛ minor particularis aut ecōuerso. si primo mō: aut vtraqȝ est affirmatiua ꝛ hētur nona cōbinatio ꝛ vtilis. aut vtraqȝ negatiua ꝛ sic habetur decima combinatio ꝛ inutilis qꝛ minor est negatiua. aut vna ē affirmatiua ꝛ alia negatiua ꝛ tunc aut maior est affirmatiua ꝛ minor negatiua ꝛ sic est cōiunctio vndecima ꝛ inutilis qꝛ minor est negatiua. si autē maior est negatiua ꝛ minor affirmatiua sic est duodecima combinatio ꝛ vtilis. ¶ Si 2° vero autem maior sit particularis ꝛ minor vlis sic fiunt q̄tuor cōbinationes p affirmatiuā ꝛ negatiuā sed oēs erunt inutiles qꝛ quelibet illarum hȝ maiorē particularem. ¶ Ex qbus oībus manifeste pȝ ꝙ tantū sunt quatuor modi vtiles siue vtiliū combinationū. s. primus ꝛ tertius ꝛ nonus ꝛ duodecimus. alij vero duodecim sunt inutiles. qꝛ soli quatuor psūt regulari p dici de omni vel dici de nullo. alij autem non possunt qꝛ semp habent maiorē particularem vel minorē negatiuam quoꝝ vtrumqȝ repugnat sillogismo regulato per dici de omni vel p dici de nullo.

In prima figura sp maior ē vlis
Minor dȝ eē affirmatiua in prima figura
Combinatiōes vtiles ꝛ inutiles
Primus modus vtilis
Cōbinatio inutilis
2a combinatio vtilis
Quatuor inutiles
Nona cōbinatio vtilis
Decima inutilis
Undecima inutilis
Quatuor inutiles

¶ Cap. iiij. vbi pbantur modi vtiles vbi refellit quorundaȝ opi. de fallatia q̄ est mutare qd in q̄le ꝛ qd sic regulari p dici de oi. approbanturqȝ multi silli q ab alijs iudicāt icōuenientes seu sophismata. Declarant quoqȝ silli quosdā in theologia nō tenē ꝛ q̄sdā tenē.

Ista narrata non psūt probari nisi p modū quo pbat Aristo. pbando ꝙ sunt q̄tuor modi vtiles p hoc ꝙ non ꝯtingit inferre instantiam. vn̄ seruādo talem modū arguendi ex duabus vlibus affirmatiuis ois homo est aial oē risibile est homo e[r]go oē risibile est aial: impossibile est inuenire instan[tiam] vbi p̄misse sunt vere ꝛ ꝯclusio falsa. ¶ Similiter e[st] sic arguendo nullus hō est asinus oē risibile est homo ergo nulluȝ risibile est asinus. ¶ Similiter sic ois homo est aial aliquod corpus est homo ergo aliqđ corpus est aial. ¶ Similiter hic nullus homo est asinus aliquod aial est hō ergo aliquod animal nō est asinus. ¶ Alij autem modi sūt inutiles qꝛ ꝯtingit p̄missas taliter dispositas eē veras ꝛ ꝯclusionem esse falsam. ¶ Unde qn̄ vtraqȝ est vlis ꝛ negatiua pȝ instātia sic arguēdo: nullus hō est aial irrationale nullus asinus est hō ergo nullus asin⁹ est aial irrōnale p̄misse sunt vere ꝛ ꝯclo falsa. ¶ Eodē modo est de alijs qꝛ premisse psūt esse vere ꝛ ꝯclo falsa. sicut pȝ discurrēdo ꝛ ideo nō valent ¶ Et est hic aduertendū ꝙ ad pbandū combinationē inutilē vel modū inutilē nō opȝ inuenire instantiā in terīs sbalibus sicut qdam errantes dicunt sed sufficit inuenire instantiā in qbuscūqȝ terīs siue sbalibus siue accñtalibus siue qbuscunqȝ. ¶ Unde ꝛ Aristo. freqn̄ter p tales terios instat in primo prioꝝ sicut manifeste pȝ ibidem. ꝛ ideo quatuor modi prie figure tenēt in oībus terminis. Nec refert si sumat sub terīs sbalia

Barbara
Celarēt
Darij
Ferio
Modis istis vtiliter instantia
Cautelā quorūdā friuolā eē
Quatuor modos p[rime] figure tenē in oib⁹ ter.

sive accñtalis: quale qd: vel hoc aliqd: q̃tuz: sive ad
aliqd: sive quale: sive quodcũqz aliud: dũmõ p pri/
mam ppõnem denotet p̃tum removeri vel dici de oi
de quo dicit subiectũ. ¶ Et p secũdam propositionẽ
denotet illud quod primo fuit subiectũ nõ equoce ac/
ceptum dici de assumpto & postea in pclusione pclu/
ditur illud quod fuit predicatuz in vna sive in prima
dici vel removeri de illo precise quod fuit subiectum
in secunda propositiõe. Ex isto seqtur q tales sillo/
gismi sunt boni omne coloratum est: oẽ albuz est co
loratum ergo oẽ album est: oẽ aial est hõ: ois asinus

Error magistri abstractionuz

est aial ergo ois asinus est hõ: & ideo errat magister
abstractionum assignando in p̃dictis sillis fallatiam
accñtis. cum isti silli regulentur p dici de oi & sint ex
se evidentes. ¶ Similr tales silli sũt boni nisi equo/
catio impediat: ois homo pti(n)etur in gñe sbe: album
est homo ergo albũ cõtinet in gñe sbe. nullus hõ est
aggregatum p accñs: hõ albus est hõ: ergo hõ albus
non est aggregatũ p accñs. ¶ Et est aggregatum p

Bonitas multorum sillorũ q ab alijs nõ cõcedunt(ur)

accñs homo habens aliqđ accidens: sive q̃cunqz alia
res habens accñs vocatur aggregatũ p accñs. ¶ Si
militer nullus hõ distinguit ab hoie: homo albus est
homo ergo hõ albus non distinguitur ab hoie. silr:
nullus homo est genus: aial est homo ergo aial non
est genus: & ceteri hmõi in quo volũt aliq novicij assi
gnare fallatiam accñtis nescientes nãm sillorũ: nec

Sillm nõ vlari p dici d oi si inferatur terius equoc⁹

fallatie accidentis. ¶ Advertẽdũ tñ est q nunq̃ sil
logismus est regulatus p dici de oi vl p dici de nullo
qñ aliqs terius equocus sumitur: & ideo qz in aliqb⁹
exemplis predictis potest terius accipi equoce in al/
tera premissa & in pclusione. ideo ibi põt assignari fal
latia equocationis & pclusione accepta in vno sensu
est bonus sillus & accepta in alio sensu non valet: sed
est fallatia equocationis. verbi gratia sic arguendo
nullus homo est gen⁹ aial est homo ergo aial nõ est
genus. Illa pclusio aial non est genus est distinguẽ/
da eo q ly aial potest stare psonaliter sive pro suis si
gnificatis. vel potest stare simplr sive pro intentione
sic sive pro pceptu. si primo modo sic est bonus sil/
logismus regulatus p dici de oi. si secũdo mõ sic nõ
valet nec est regulatus p dici de oi nisi solum vocali/
ter. ppter hoc q aial accipitur equoce in minori & in
pclusione. ¶ Est igitur regula gñalis q qñ premisse

Regla gñalis

disponunt in modo & in figura & ppões sunt de pre
senti: & adverbialis determinatio vel equalẽs vniformi/
ter accipiatur si aliqua ponat sp est bonus sillus nisi
equocatio impediat vel amphibologia: & sic de alijs
fallatijs: & tunc in vno sensu est bonus sills & in alio
sensu est fallatia. ¶ Vñ qñ est equocatio vel amphi
bologia vel alia fallatia in illo sensu in quo fallit di/
scursus: premisse nõ disponunt in modo & in figura
predicto mõ. ¶ Unde sic arguẽdo qcqd est vivens
semp est: sor. est vivẽs ergo sor. est semp. si ly vivẽs
componat cũ ly semp vt sit sensus qcqd est vivens sp
est. premisse nõ sunt disposite in modo & in figura qz
in ppõne prima sbm est hoc totum: vivens semp: & in
secunda ppõne hoc totum non est p̃tum sed vivens
tm̃: & ita nõ est dispositio in figura. sed si ly sp com/
ponatur cum ly est tũc premisse sunt disposite in mõ
& figura & seqtur illa regula gñalis. ergo sor. semp
est. ¶ Et ita illa est regula gñalis q qñ premisse sũt
disposite in modo & figura primo. si ppões sint de
presenti sive sint accepte cum determinationibus adver
bialibus sive equalentibus determinantibus composi/
tionem sive nõ: dum ille determinationes ponentur in
maiore & in pclone & sp determinent verbuz: sillus ẽ bo
nus & regulatus p dici de oi vel de nullo nisi equoca
tio vel amphibologia vel alia fallatia ipediat: & hoc
est veruz qualecũqz sit verbũ sive faciat ppõnem mo
dalem sive nõ: sive etiã determinatio adverbialis faciat
ppõnem modalem sive non ppter quod oẽs tales sil
logismi sm intentiõem Aristo. sunt boni ois veniẽs
cognoscitur a te & chorus seu est veniẽs ergo chorus/
seus cognoscitur a te. ois psona divina de necessitate
est deus: creans est psona divina ergo creãs de neces
sitate est deus. ois homo est ens p se: homo albus est
homo ergo hõ albus est ens p se. ois hõ p se est aial:
album est hõ ergo albuz p se est aial: ois ignis per se
est calefactivus: siccum est ignis ergo siccum p se est
calefactivũ. ois edificator p se edificat: album est edi
ficator ergo album p se edificat. nulla psona divina
intelligitur a me: deus est psona divina ergo deus nõ
intelligit a me. omnis deus scitur a philosophis esse
imortalis: quelibet psona divina est deus ergo quelz
psona divina scitur a philosophis esse imortalis. ois
aia intellectiva a ponẽtibus intellectuz esse accidens
scitur esse sba: sed intellectus est aia intellectiva ergo
intellectus scitur a ponẽtibus intellectũ esse accidẽs
esse sba. & multi tales sillogismi innumeri q negantur
a novitijs sunt optimi sillogismi & regulati p dici de
oi vl dici de nullo. ¶ Quod eni tales sillogismi sint
regulati p dici de oi vel dici de nullo sm intentionez
Aristo. pz manifeste. ¶ Nam p illam ppõnem: ois
deus scit a philosophis esse imortalis: denotat q de
quocunqz subiecto dr̃ deus de eodem dr̃ hoc predi/
catum scit a philosophis esse imortalis & p illã que/
libet psona divina est deus: denotatur q illud quod

Multorũ sillo, rum re probato rum ab alijs ap probatõ

fuit sbm in prima ppõne. s. deus dr̃ de hoc subiecto:
psona divina: vlr accepto: ergo necessario seqtur cõ/
clusio in qua denotat illud quod fuit p̃tum in prima
ppositione dici de hoc subiecto: psona divina: quod
fuit sbm in secunda ppõne & hoc p virtutem dici de
omni. iste enim sillus ois homo currit oẽ album est
homo ergo oẽ albũ currit nõ tenet nisi qz p maiorez
denotatur q de quocũqz dr̃ hoc sbz homo q de eo/
dem dr̃ hoc p̃tum currit. & p minorez denotatur q
homo dr̃ de hoc subiecto album vlr sumpto & ideo
cuz equaliter invenitur dici de oi vel dici de nullo in
oibus exemplis predictis & cõsimilibus sicut invenit
in istis sillogismis. ois homo currit oẽ album est ho
mo ergo oẽ album currit: nullus homo currit oẽ ni
grum est homo ergo nullũ nigrum currit: eque bo/
ni sillogismi regulati per dici de omni & dici de nul/
lo erunt predicti sillogismi & cõsimiles. sicut isti silli/
mi de qbus nullus dubitat qn sint boni: sic ergo p̃/
dicti sillogismi sũt boni. & similiter tales sunt boni.
Ois natura specifica est realiter cõmunicabilis. diffe
rentia individualis est nã specifica ergo differẽtia in/
dividualis

diuidualis est realiter cõmunicabilis. Ois differentia indiuidualis est de se hec: natura specifica est differẽtia idiuidualis ergo nã specifica ẽ de se hec. Ois intellectus diuinus est principiũ pducẽdi filium voluntas diuina est intellectus diuinus ergo volũtas diuina est principiũ pducendi filium. Et si dicatur q tunc esset hic bonus sillus. Ois essentia diuina est pater: filius est essentia diuina: ergo filius est pater. Similiter nullus pater est fili⁹: essentiã diuina est pater ergo ẽẽntia diuina nõ est fili⁹. ¶ Dicẽdũ est q phus diceret tales sillos tenere ꝛ reglari p dici de oi ꝛ p dici de nullo ꝛ hoc qꝛ non ponit vnicã rem simplicem esse plures res distinctas realiter. sed Theologi q ponunt sm veritatẽ vnã rem numero esse plures. qꝛ dicunt q essentia diuina simplex ꝛ indiuisibilis est plures psone distincte realiter: habẽt dicere q pdicti discursus nõ valent nec regulantur p dici de oi vel dici de nullo. ¶ Et ratio est qꝛ p istam ois essentia diuina est pater non denotat q de quocũqȝ di hoc sbm eẽntia diuina q de eodem dicat hoc ptum pater. tunc enim necessario ille sillus regulatur p dici de oi: ois essentia diuina est pater: filius est essentia diuina ergo filius est pater. sed illa esset tunc falsa: ois essentia diuina est pater: sicut hec est falsa: de quocunqȝ di hoc sbm essentia diuina de eodẽ ptur pater. sed p istam: ois essentia diuina est pater: denotatur q oẽ illud qd est res absoluta ꝛ ois res respectiua que est eẽntia: est pater ꝛ hoc est verũ. ꝛ tunc si vniformiter accipitur minor ipsa esset falsa. tũc enim p istam filius est essentia diuina denotat q filius esset quelibet res respectiua que est essentia diuina: quod est falsuȝ qꝛ nõ est pater ꝛ tñ essentia diuina est pater. Sicut dictũ est de illo sillo affirmatiuo ita pportionabilr dicendũ de negatiuo adducto. ¶ Talis ergo modus arguẽdi nunq fallit nisi qñ accipitur terius q importat aliq rem vnicã numero que tñ ẽ plures res numero: ꝛ accipit alia res de qua ꝛ vna alia vere di q illa vnica res est vere ille due res. sed istum defectũ non contingit in aliis assignare sicut manifeste patet. Unde hic nõ est talis defectus: ois deus cognoscitur a philosophis eẽ imortalis: quelibet psona diuina est deus ergo quelibet psona diuina cognoscitur a philosophis esse immortalis. Nam p istam ois deus cognoscitur a philosophis esse imortalis denotatur q de quocũqȝ dicitur hoc subiectum deus de eodem dicit hoc predicatũ cognoscitur a philosophis esse imortalis ꝛ ideo necessario predictus sillogismus est regulatus p dici de omni sm viam Aristo. ¶ Et si dicatur q sm ista sequitur q philosophi cognoscerent tres psonas esse in diuinis. Dicendum q Philosophi non cognouerunt tres psones esse in diuinis. qꝛ ad notitiam illius propositiõis tres psone sunt nullo modo poterant deuenire tamen de illo quod est tres psone poterant scire q ipsum est imortale ꝛ huiusmodi multa. ꝛ propter hoc potest illud verificari quelibet psona scitur a philosophis esse imortalis. qꝛ p istam propositionem nõ denotatur q hec propositio sit scita a philosophis quelibet psona diuina est imortalis illa enim ppositio nullo modo potest sciri euidenter ex puris naturalibus. qꝛ nec illa potest sciri ex puris naturalibus aliqua psona est deus accipiendo psonam sicut Theologi accipiunt. sed p istam quelibet psona diuina scitur a philosophis esse imortalis denotatur q de quolibet quod est psona diuina scitur q est imortale. ¶ Et si dicatur q tũc hec esset vera: de patre scitur a philosophis q est imortalis ꝛ p consequens philosophi sciunt q pater est imortalis. ¶ Dicendum q hec est vera de patre scitur a philosophis q est imortalis. qꝛ p istaȝ nõ denotatur q hec fuit scita a philosophis pater est imortalis qꝛ nec illam nec aliam cõsimilem poterant scire. Sed p illam denotatur q de aliquo q est pater fuit scitũ a philosophis q est imortalis. hoc est: de deo fuit scitũ ipsuȝ esse immortalem: ꝛ ille est pater ꝛ tamẽ nõ fuit scitum a philosophis ipsum esse patrẽ. ¶ Unde ista est vera pater scitur a philosophis esse deus ꝛ tñ hec non est vera deus scitur a philosophis esse pater vnde iste stant simul quelibet psona diuina scitur a philosophis eẽ imortalis ꝛ tñ q hec nõ est scita a philosophis quelibet psona diuina est imortalis. Quod potest declarari per exempla. Sit primum exemplum. ¶ Nam sit ita q ista nomina sint sinonima gladius ensis ꝛ tñ q sortes hoc ignoret. sed sciat significationem istius nominis gladius ꝛ nesciat qd significat hoc nomen ensis tunc hec est vera ensis scitur a sorte esse vnũ genus armoꝝ vel ensis scitur a sorte esse acutus vel ensis scitur a sorte esse ferreum qꝛ hoc predicatum vere competit ꝛ vere predicatur de pnomine demonstrante illud p quo supponit subiectuȝ. ergo ista ppositio est vera. ꝛ tñ nulla istorum ppositionũ est scita a sorte ensis est vnum genus armoꝝ ensis est acutus ensis est ferrum ergo stant similiter simul q quelibet psona diuina scitur esse a philosophis imortalis: ꝛ tñ q ista non sit scita ab eis: quelibet psona diuina est imortalis. ¶ Aliud exemplũ est. ponat sicut ponunt philosophi ꝛ credo esse verum ꝛ alibi est sufficiẽter probatuȝ vt mihi videt q essentia diuina ꝛ intellectus q est in deo sint idem oibus modis ex natura rei tũc si hec sit vera essentia diuina scitur ab oibus esse essentia diuina hec est vera: intellectus diuinus scit ab omnibus esse essentia diuina: ꝛ tñ cum hoc stat q hec sit scita ab oib⁹ essentia diuina est eẽntia: ꝛ nõ ista: intellectus diuinus est essentia diuina: ꝛ hoc qꝛ ad veritateȝ illius intellectus diuinus scitur ab oibus esse essentia diuina non reqritur nisi q predicatũ vere predicetur de pnomine demõstrante illud pro quo subiectũ supponit. hoc autem verũ est in proposito cũ pro eodẽ subiectũ supponit in ista: intellectus diuinus scit esse essentia diuina: ꝛ essentia diuina scitur esse essentia diuina. ¶ Aliud exemplũ est de gñatiõe actiua ꝛ paternitate. qꝛ si sint idem oibus modis impossibile est q paternitas credatur esse cõstitutiua patris nisi credatur actiua generatio esse cõstitutiua patris: ꝛ tamẽ a multis creditur ista esse vera: paternitas est cõstitutiua patris: a quibus non credit ista esse vera: actiua generatio est cõstitutiua patris. ¶ Similiter si aia sensitiua in hoie ꝛ anima intellectiua sint simpliciter eadẽ forma: necessario si aia intellectiua hois scitur nõ esse

Hanc ois eẽn tia diua est pꝛ ñ eẽ de oi si. n. eẽt ñ eẽt va

Quid p hanc: ois eẽn tia diua est pater denotat

Instan tia

Solo

Pri^m ex^m pdi cto psir mans

Aliud ex^m pdi cta psir mans

Aliud ex^m pdi cta psir mans

Aliud exẽplũ

distincta ab aīa intellectiua hoīs aīa sensitiua homi-
nis scietur non esse distincta ab aīa intellectiua hoīs ⁊
tñ hec est scita aīa intellectiua hoīs est distincta ab aīa
intellectiua hoīs q̄uis hec nō sit scita aīa sensitiua ho
minis nō est distincta ab aīa intellectiua hoīs. ¶ Et
rō oīum predictoꝝ est. qꝛ ꝑ talem ꝓpōnem aīa sensiti
ua hoīs scitur nō esse distincta ab aīa itellectiua hoīs
non denotat nisi ꝙ hoc p̄tum (non esse distincta ab
aīa intellectiua hoīs) scilꝫ de illo quod est aīa sensitiua
hoīs q̄uis nō sciat de hoc subiecto (aīa sensitiua ho
minis) sicut ꝑ istam (veniens scitur esse hō) denotatur
ꝙ ille q̄ est veniēs scitur esse hō q̄uis nesciat an hoc
Instātia p̄tum homo scietur de hoc subiecto: veniens. ¶ Cō
tra tñ predicta exēpla potest instari. qꝛ in oībus sup-
ponitur ꝙ duo subiecta duarū ꝓpōnum adductaruꝫ
supponant pro eodē simpliciter. nō sic aūt est in istis
quelibet ꝑsona diuina scitur esse imortalis deus sci-
tur esse imortalis qꝛ sm̄ vnius supponit pro ꝑsona
diuina ⁊ sm̄ alterius nō sed pro essentia diuina. ⁊ ita
Solo nō est simile de istis ⁊ de exemplis adductis. ¶ Sed
illud nō obstat. qꝛ q̄tum ad hoc est simile. qꝛ ꝑsona
diuina est eēntia diuina ꝓpter quā idemptitatē q̄cq̄d
ꝯuenit essentie diuine cōuenit ⁊ ꝑsone diuine: nisi op
positum inueniatur in sacra scriptura: vel sequat̄ eui
denter ex talibus. ideo si ꝯceditur ꝙ deus scitur esse
imortalis: dꝫ cōcedi ꝙ ꝑsona diuina scitur esse imor-
talis. nec ex hoc aliquo modo seq̄tur ꝙ aliq̄s potest
scire ex n̄alibus ꝙ tres ꝑsone sunt in deo. qꝛ ꝑ illam
⁊ consimiles (ꝑsona diuina scitur esse imortalis) non
denotatur nisi ꝙ de illo quod est ꝑsona diuina sciťur
ꝙ est imortalis ⁊ hoc est veruꝫ. qꝛ de deo q̄ est ꝑsona
diuina scitur ꝙ est imortalis. ¶ Sic ergo nunq̄ talis
discursus dꝫ negari nisi qñ accipitur aliq̄s terius im-
portans aliq̄ rem que est plures res distincte realiter
⁊ adhuc non semꝑ in tali casu: sed tunc solū qñ non
denotatur ꝑ maiorem ꝙ p̄tum dr̄ de oī illo quod est
sm̄ sed qñ solū denotat̄ ꝙ oē illud quod est forma-
liter illud quod importat̄ ꝙ de oī tali dicatur p̄tum.
¶ Quid aūt sit eē formalr̄ aliq̄d declaratū est alibi.
Prio ¶ Cū ergo iter creaturas hoc nō possit repiri ꝙ vna
sen. d. res sit plures res: nunq̄ in creaturis talis modus ar
ij. q. xj. guendi dꝫ negari nisi forte aliqñ terius includat ali-
quod sincathegoreuma quo expꝯsso pꝫ quod talis di
scursus non vꝫ. ¶ Unde si a significet idem qd̄ hoc
totum tm̄ aīal iste sillꝰ non valebit oīs homo est sb̄a
a est hō. ergo a est sb̄a. qꝛ expresso sincathegoreuma
te in ly a incluso ⁊ etiam expꝯsso terio incluso manife
stum est discursuꝫ nō valere. sicut non seq̄tur oīs hō
Instātia est sb̄a. tm̄ aīal est homo. ergo tm̄ aīal est sb̄a. ¶ Si
dicatur ꝙ talis sillꝰ regulatur ꝑ dici de oī. nam ꝑ istā
maiorem oīs homo est sb̄a denotat̄ ꝙ de quocūq̧ dr̄
homo de illo dr̄ sb̄a. ⁊ ꝑ istam minorē: tm̄ aīal est ho
mo: denotat̄ ꝙ homo dr̄ de hoc toto tm̄ aīal seq̄tur
ergo ꝯclusio in qua sb̄a p̄tur de hoc toto tm̄ aīal igit̄
predictus discursus regulatur ꝑ dici de oī. ¶ Dicen
dum ꝙ non regulat̄ ꝑ dici de oī ⁊ hoc qꝛ q̄uis ꝑ mi-
norem denotet̄ ꝙ ly homo p̄dicetur de hoc toto tm̄
aīal tm̄ non tantū hoc denotet̄ sed denotatur cuꝫ hoc
ꝙ sm̄ homo remouet̄ a quolibet non aīali ⁊ ꝓpter
hoc non seq̄tur ꝯclusio predicta qꝛ tunc arguit̄ ꝑ istā
regulam. ¶ A quocunq̧ remouetur sm̄ vl̄is ab eo
dem remouetur p̄tum que est falsa ⁊ ꝓpter hoc non
regulatur p̄dictus discursus ꝑ dici de oī. ¶ Similr̄
si a significet idem quod nō oīs homo tūc non regu
labitur ille discursus ꝑ dici de omni. oē album est sb̄a
a est album ergo a est sb̄a. ⁊ ideo pꝫ ꝙ sicut est in istis
ita in similibus. ¶ Et forte ꝓpter talem causam ne-
gantur aliq̄ sillogismi ab aliq̄bus auctoribꝰ. tñ aliter
essent de se euidentes. ¶ Unde si abstracta ꝯcretorū
sb̄alium includāt aliqua detersiata sincathegoreuma
ta. sicut forte ɜm modū loquendi aliquoꝝ includūt:
multi discursus apparebunt euidētes cum tñ fallāt:
sicut multe ꝓpōnes tunc essent false que tñ aliter eēnt
vere. si enim talia abstracta humanitas: equitas: aīa-
litas: ⁊ hmōi equalenter includant talia sincathego-
reumata: ꝑ se prio modo: vel necio vel aliq̄d hmōi:
tunc erunt ille ꝓpōnes false humanitas est homo hu
manitas est aīal humanitas est aīalitas humanitas est
alba humanitas currit ⁊ hmōi. ⁊ hoc qꝛ expresso sin
cathegoreumate equalenter incluso cum aliquo ter-
mino pꝫ falsitas earuꝫ. hec eni est falsa: homo necio
currit. ⁊ ista silr̄ homo necio est homo vel hō necio Oēm
est aīal: ⁊ sic auctores q̄ negāt tales ꝓpōnes de talibꝰ sillūꝫ re
abstractis sunt glosandi eodē modo. hoc supposito gulatuꝫ
tales discursus non valebunt. Oīs homo currit hu- ꝑ dici ð
manitas est homo ergo humanitas currit. ¶ Nā iste oī vł de
discursus nō vꝫ oīs homo currit homo necio est hō nullo eē
ergo homo necio currit. ¶ Instantia eniꝫ pꝫ in istis euidētē
Omnis ꝑsona diuina est creās pater necessario est ꝑ- Non sp
sona diuina ergo pater necio est creans. nam p̄misse qñ mu-
sunt vere ⁊ conclusio falsa. ¶ Et ꝑ istuꝫ modū mul tatur qd
te auctoritates que sonant ꝙ humanitas nō sit homo i q̄le eē
⁊ ꝙ humanitas nō sit alba debent solui. ¶ Sic ergo malum
pꝫ ꝙ omnis sillꝰ regulatus ꝑ dici de omni vel dici sillum
de nullo est bonus ⁊ de se euidens nec indigens aliq̄ Ad co-
ꝓbatione. ⁊ nō refert quale sit illud quod subsumit̄ gnoscē
in minore siue sit terius sb̄alis siue accidentalis siue duꝫ qñ
dicat̄ quale siue quantū siue ad aliq̄d siue quodcūq̧ sillus ñ
aliud. ¶ Ex quo pꝫ ꝙ non semꝑ qñ mutatur q̄d in regulat̄
quale vel aliq̄d aliud vel in quale q̄d vel in ad aliq̄d ꝑ dici ð
est fallacia figure dictiōis. tunc eni esset hic fallacia si oī nec ð
dicat̄: oīs hō currit. album est hō ergo albuꝫ currit. nullo
Similr̄ hic. oīs hō est aīal. aliquod bicubitum est hō p⁹ reía
ergo aliquod bicubitum est aīal. ⁊ in multis aliis eui Cano [illegible]
dentibus sillogismis. Quod est manifeste falsum. hñte ex
¶ Cap. v. vbi ponuntur. vj. regule q̄bus cognoscit̄ ponētē
an sillꝰ reguletur per dici de oī vel de nullo. negati-

Quando autem sillꝰ non regulat̄ uā ñ re-
ꝑ dici de omni vel de nul gulatur
lo tunc nō opꝫ ꝙ discursus valeat sed est sillus ꝑ
fallacia accidētis vel aliqua alia fallacia. dici ð oī
¶ Ad videndū autem qñ discursus nō vel de
regulatur ꝑ dici de omni nec de nullo intelligēde sūt nullo
hee regule ad presens infra scripte. Prima est ꝙ qñ Nō hāc
cunq̧ minor hꝫ aliq̄ exponentē negatiuaꝫ talis di- regulaꝫ
scursus nō pōt regulari ꝑ dici de omni vel de nullo. eiusq̧ ꝓ
Et ratio est. qꝛ sicut dictū est prius ꝑ maiorē non de- bationē
notatur nisi ꝙ de quocunq̧ dr̄ sm̄ de eodē dr̄ pre-
dicatum

dicatum vel ab eodem remouetur ergo si in minore
denotet̃ s̃bm remoueri ab aliquo alio vel aliqd ali/
ud remoueri ab eodē nullo mō regulari poterit per
dici de nullo vel dici de omni. q: in minori nō debet
denotari nisi q̄ s̃bm prime ꝓpōnis dicitur de aliquo
ꝛ ita patet manifeste q̄ quādo minor habet aliquā ex
ponentez negatiuā nō poterit sillogismus regulari ꝑ
dici de omni vel de nullo. ¶ Per hāc regulā exclu
dūtur ꝓpōes exclusiue: ꝛ exceptiue: ꝛ quecunq̄ alie
que habent exponētes negatiuas ne possint esse mi/
nores in tali silogismo. ꝛ iō discursus talis nō valet.
Omnis hō est animal: tantū risibile est hō. ergo tātū
risibile est animal. Nec talis. Omne albū est corp⁹:
oē animal preter coruū est albuz: ergo oē animal ꝑ/
ter coruuz est corpus: Nec iste Omne ridens est hō
sortes icipit esse ridēs ergo sortes incipit esse homo.
Nec iste Oē sentiens est aial. asin⁹ desinit esse sentiēs
ergo asin⁹ desinit esse aial: ꝛ oēs alij habētes cōsimi
lez defectuz nō valet. ¶ Alia regula est q̄ quādocū
2ª rla. q̄ in minori ꝓpositione denotatur predicatū dici de
subiecto cū aliquo mō determinātē cōpositionez nō
expresso in maiore: qui modus posit⁹ vel nō positus
variat ꝓpositionez quantū ad veritatez vel falsitatē:
talis discursus nō regulatur ꝑ dici de oī vel de nullo.
modi aūt tales sunt huiusmodi necessario cōtingenter
ꝑ se velociter bū male ꝛ huiusmodi. naz hec est vera
hō est albus ꝛ hec falsa hō necessario est albus simi/
liter hec est vera hō est alb⁹ ꝛ hec falsa hō ꝑ se est alb⁹
ꝛ ita de multis alijs. ¶ Et ratio regule est. quia per
Rō rle. propōnem vniuersalē maiorez nō denotatur nisi q̄
de quocūq̄ dicitur s̃bm de eodez dicitur predicatuz
vel remouetur ꝛ non denotatur q̄ de quocūq̄ dicit̃
s̃bm cū aliquo mō vel aduerbio determinātē cōposi/
tionez q̄ de eodē dicit̃ predicatū cū eodē mō vel ad/
uerbio. ꝛ iō accipe i minore aliquod tale aduerbiū nō
est rlare talē silogismū ꝑ dici de oī vel de nullo. ꝛ ita
tales sillogismi nō valēt. Ois hō est alb⁹ sor. necessa
rio ē hō ergo sortes necessario est albus. Nec talis:
ois: redēs est de⁹ quilꝫ ꝑsona diuina ꝯiungēter est cre
ans ergo qlꝫ ꝑsona diuina ꝯiungēter est de⁹. similiter
Oē currēs est hō sor. est velociter currens ergo sor.
velociter est hō. Et est diligēter aīaduertēdū an i mi/
nore accipiat̃ aliqs termin⁹ includēs equalēter talez
determinationē aduerbialez vel equalētez ꝗuis nō
exprimat̃: q: si sic nō erit silogism⁹ regulat⁹ ꝑ dici de
3ª rla. oī vel dici de nullo. ¶ Alia regula est: q̄ qñcūq̄ per
maiorē nō denotat̃ predicatū vere affirmari vel vere
negari de ꝓnole demōstrāte qđcūq̄ qđ est realit̃ idē
cū significato ꝑ s̃bm: tūc accipiēdo sub aliqd tale: nō
erit silogism⁹ regulat⁹ ꝑ dici de oī vel de nullo. ¶ Et
iō talis discursus nō regulat̃ ꝑ dici de oī: Ois essentia
diuina est cōis trib⁹ ꝑsonis pater est ēēntia diuina er/
go pater est cōis tribus ꝑsonis: q: ꝑ istam ois essentia
diuina est cōis tribus ꝑsonis nō denotat̃ q̄ qlibet res
q̄ est realiter essentia diuina sit cōis trib⁹ ꝑsonis: sed
ꝓcise denotat̃ q̄ qcqd est realiter ꝛ formalit̃ diuina
essentia est cōē tribus ꝑsonis: ꝛ iō accipiendo sub es/
sentia patrez: nisi accipiat̃ sub ēēntia sic pat̃ est realit̃
ꝛ so: aliter ēēntia nō arguit̃ ꝑ dici de oī, sicut est hic
Ois hō currit albuz est hō ergo album currit. Nam
ꝑ illā: ois hō currit: denotat̃ q̄ qcūq̄ ē hō realiter q̄
ille currat. ꝛ iō accipiēdo sub albuz est hō seqt̃ q̄ al/
bū currit. sic aūt nō fit ꝑ istā ois ēēntia diuina est cōis
trib⁹ ꝑsonis q: nō denotat̃ q̄ qcqd est ēēntia diuina q̄
sit cōē tribus ꝑsonis. hoc. n. falsuz esset. ꝛ ita pꝫ satis
euidēter supposito qđ ēēntia diuina vnica ꝛ simpli/
cissima sit tres ꝑsone ꝛ tñ q̄ vna nō sit alia quo iste si
logism⁹ non regulat̃ ꝑ dici de oī. vꝫ. Ois ēēntia diui
na est cōis tribus ꝑsonis pater est ēēntia diuina ergo
pater est cōis tribus ꝑsonis. ꝛ tñ ille rlat̃ ꝑ dici de oī
Ois hō currit albū est hō ergo albuz currit. Est aūt
sciēdū q̄ ꝗuis ꝑꝑ rōēz dictā nullus discursus vbi ꝑ
sona accipit̃ sub ēēntia vel ecōuerso rlat̃ ꝑ dici de oī
vel dici de nullo. tū multi tales valēt ꝛ tenēt ꝛ multi
nō valēt. qñ aūt talis discursus valet ꝛ qñ nō: nō pōt
sciri nisi qñ in scriptura sacra vel ex declaratione ec/
clesie vel ex eis mediāte silogismo euidente habet̃ q̄
ꝓmisse sunt vere ꝛ ꝯclusio falsa. sicut opꝫ credere q̄
ois ēēntia diuina est pater: ꝛ q̄ filius est ēēntia diui/
na. ꝛ tñ hec est falsa filius est pater ꝛ iō iste discursus
nō vꝫ. Ois ēēntia est pater filius est ēēntia ergo filius
est pater. sed sic non est de isto discursu. Ois essentia
diuina est scita a philosophis esse mortalis: pater est
essentia diuina: ergo pater scitur a philosophis esse
imortalis: non. n. habent̃ premisse in sacra scriptura
vel ex declaratione ecclesie cū opposito ꝯclusionis.
nec illa cōsequētia sequit̃ ex illis euidēter. iō talis dis
cursus est concedendus nisi possit inueniri in sacra
Theologia vel ex declaratione ecclesie vel ex his q̄
euidēter sequit̃ ex talibus q̄ ꝓmisse sint vere cū op/
posito ꝯclusionis. ꝛ iō talis discursus in creatura nū
ꝗ̄ debet negari q: inter creaturas impossibile est q̄
vna res numero simplex ꝛ singularis sit realiter plu
res res distincte. ¶ Alia regula est. qñ in minori ꝓpo
sitione ponit̃ aliqs modus q denotatur cōpetere to/ 4ª rla.
ti ꝓpositioni si in maiore hoc nō denotet̃ nō semꝑ ta
lis discursus regulabit̃ ꝑ dici de oī vel dici de nullo:
sed q: hoc tangit silogismos ex modalibus ideo de
hoc ad ꝓsens supsedeo. ¶ Alia regula est q̄ nullus
terminus in ꝓmissis vel in ꝯclone sumat̃ equoce. Si 5ª rla.
n. aliqs terminus siue in ꝓmissis siue in cōclusione
sumat̃ equoce nō poterit rgulari discursus ꝑ dici de
oī vel ꝑ dici de nullo. ꝛ ideo talis silogismus (ois ca
nis currit celeste sydus est canis ergo syd⁹ celeste cur/
rit) nō regulat̃ ꝑ dici de oī si ly canis sumat̃ equoce.
nā ꝑ illā ꝓpōnē ois canis currit qñ canis supponit ꝓ
aiali latrabili nō denotat̃ nisi q̄ de quocūq̄ dicitur
hoc s̃bm canis qñ supponit ꝓ aiali latrabili q̄ de eo/
dez dicit̃ predicatuz ꝛ nō plus ꝛ iō accipe postea q̄
sydus celeste est canis accipiēdo ꝓ sydere celeste non
est arguere ꝑ dici de oī ꝛ sicut est de isto ita ē de alijs.
¶ Alia regla est q̄ nullū sincathegoreuma nisi forte 6ª rla.
signuz vle vel ꝑticulare addatur s̃bo addatur vel au/
feratur in minore vel cōclusiōe propter illa q̄ sunt in
maiore: ꝛ si qd tale sincathegorēma ponit̃ in maiore
si in illa sit determiatio ꝓdicati oꝫ q̄ in illa ꝓpōne in
q̄ oꝫ poni sit determinatio predicati. si aūt sit in illa
determiatio cōpositiōis oꝫ etiam esse in alia determiatio

illam: hic pater distinguit a filio: non denotat q oē
illud qd est pater hic distinguit a filio. Et sicut est de
istis ita est de alijs pportionabiliter sicut est declaratū
ibidem. ¶ Ultimo dicendū est q ea que sunt in istis
capitulis de uniformi sillogizatione ex ppōnibus de
inec ē de pñti sūt intelligēda qñ oēs ppōnes sūt in re
cto nō in obliquo. nā ille q̄ sūt in obliquo spālē hñt
difficultatē de qbus dicendū est in sequēti capitulo.

¶ Cap. ix. de mixtione quadruplici ex recto ē obliquo valente.

CIrca sillm ex obliqo est sciendus q
qñ maior est ex obliquo ē mi-
nor ex recto semp seqtur ɔclusio ex obli
quo ē regulatur p dici de oī vl de nullo:
dūmodo obliquus cadat a parte eiusdē
extremi in ɔclusiōe a parte cuius cadit in maiore: ita
Eo mō q si sbm maioris sit terius obliquus opz q sbm con
suppleq̄ clusionis sit terius obliquus. vnde oēs tales silli re-
obliqu⁹ gulantur p dici de oī vel dici de nullo. Oēm hoiem
potest eē videt asinus: sor. est homo ergo sortē videt asinus.
sbm cuiuslз hois est asin⁹: sor. est hō ergo sortis est asin⁹.
ois homo videt asinū: sor. est homo ergo sor. videt
asinum. nullū asinū videt hō: brunellus est asinus er
Quottu go brunellum nō videt hō: nullus hō est asini: sor. est
plex sit hō ergo sor. nō est asini. ¶ Sciēdū est etiā q varijs
mixtio i modis esse pōt terius obliquus in sillo. qz aliquādo
sillo ex vtraqз premissarū est de obliquo: ē aliqñ altera tm:
obliquis similr aliqñ vtriusqз sbm est terius obliquus aliquā-
do pdm vtriusqз aliqñ sbm vnius est terius obliqu⁹
aliqñ pdm alterius. ¶ Et alijs modis pñt fieri com
binationes quas longū foret enarrare. ¶ Hoc tñ sci
endum est q preter pdictos modos regulatos p dici
de oī vel de nullo in q̄tuor casibus est bonus discur-
sus ē vbi aliqua pmissa est de obliquo ē nō in alijs.
Prima ¶ Primus est qñ maior est vlis negatiua cuius sbm
mixtio est terius obliquus ē minor est affirmatiua habēs ter
valens minum pdm obliquū: ē tunc seqtur cōclusio ex re-
cto ē non ex obliquo. bene enim seqtur: nullū hoiem
videt asinus: oē risibile videt hoiem ergo nullū risi
bile est asinus. similr bene seqtur nullius hois est asi
nus: oē risibile est hois ergo nullū risibile est asin⁹.
Affir- qz impossibile est q conclusio sit falsa si premisse sint
matiue vere. sed talis modus arguendi ex affirmatiuis non
nō sequi valet. non enim seqtur: oēm hoiem videt asinus: ois
2⁹ mi- equus videt hoiem ergo ois equus est asinus. ¶ Se
xtio va- cundus casus est qñ maior est vlis negatiua hñs pre-
lens dicatum obliquū ē minor est affirmatiua habēs sbm
obliquū tunc seqtur ɔclusio de recto. bene enim se-
qtur: nullus asinus videt hoiem: oē risibile videt asi
Affir- nus ergo nullū risibile est homo. sed si premisse sūt
matiue affirmatiue nō seqtur ɔclusio. nō enim seqtur: ois ho
non seq mo videt asinū: oēm equum videt hō ergo ois equ⁹
3⁹ mi- est asinus. ¶ Terti⁹ casus qñ maior est vlis affirma-
xtio va- tiua de recto ē minor est affirmatiua habēs sbm obli
lens quum tunc seqtur ɔclusio hñs sbm obliquū sicut be
ne seqtur: ois asinus currit: sor. est asinus ergo sortis
est currens. bene etiam seqtur: ois hō est aial: sor. vi-
det homo ergo sortē videt aial: sed si maior sit nega
tiua nō seqtur. nō enim seqtur: nullus equus est asin⁹:
cuiuslibet hois est equus ergo nullius hois est asin⁹.
¶ Quartus casus est qñ maior est affirmatiua de re 4⁹ mi-
cto ē minor hñs pdm obliquū ē tūc seqtur ɔclusio xtio va-
habens pdm obliquū. nā seqtur: ois homo est aial: lens
asinus est hois ergo asinus est aialis. similr bene seq
tur: ois homo currit: sortem videt hoiem ergo sor.
videt currentē. ¶ Sed si maior sit negatiua nō seq-
tur. nō enim seqtur: nullū risibile est asinus: ois ho-
mo videt risibile ergo nullus hō videt asinum. ¶ In
alijs casibus nō tenet processus qñ aliqua premissarum
est de obliquo sed sp seruande sunt regule posite in
prioribus capitulis. ppter qd talis discursus nō valet:
ois homo videt asinū: tm̄ risibile est homo ergo tm̄
risibile videt asinum. ois homo est asinus: oē album
preter sor. est hō: ergo oē album preter sor. est asinus
ē huiusmodi: siue arguatur ex terminis precise im-
portantibus res creatas siue increatas.

¶ Cap. x. de sillis scde figure ē q sint modi vtiles ē q inutiles ē quō teneāt tā in accñtib⁹ terio q̄ sbalib⁹.

POst predicta videndum est
quō talis sillo
gismus in scda figura hz fieri ex ppōni-
bus de recto. Est pmo sciēdū q semp in
scda figura altera premissarū dz esse ne-
gatiua nisi in duabus casibus d qbus dicet inferius.
¶ Cuius rō est nā scda figura est qñ medius terius Cur sp
pdtur in vtraqз sed nunc est ita q supius pdtur vlr de in 2ª fi-
quolibet inferiori vbi tm̄ vnum inferius vlr negatur gura ar
de reliquo ergo p tale mediū qd pdtur d vtroqз nū q̄ guamus
potest ɔcludi vnum extremū affirmari de reliquo er negatiue
go p talē discursum precise potest ɔcludi vnū extre-
mum negari de reliquo ē p ɔñs opz q altera premis
sarum sit negatiua cū ex affirmatiuis nō q̄ sequatur Notan-
sillogistice ɔclusio negatiua. ¶ Secūdo sciendū est dū ma
q in scda figura opz q maior sit vlis nā si maior eēt iorē i 2ª
particularis siue affirmatiua siue negatiua posset me figu. eē
dium pmo affirmari particulariter vel negari de su- vlem
periore ē postea vlr negari vel affirmari de inferiori oportet
ad illud supius ē tunc nō seqtur illud supius vlr nec
particulariter negari ab inferiori. verbi gra cū hoc
q aial particulariter affirmat de sba ē vlr negatur a
lapide: nō seqtur q sba vlr vel particulariter negat a
lapide. Nō. n. seqtur: aliqua sba est aial: nullus lapis
est aialis ergo aliqs lapis non est sba. silr ex hoc q
aial particulariter negat a sba ē vlr affirmat de hoie
nō seqtur q sba negat particulariter d hoie. Nō enī
seqtur: aliq̄ sba non est aial: ois hō est aial ergo aliqs
hō nō est sba. ¶ Et ideo cā q̄re maior in scda figura
nō pōt esse particularis est qz vnū inferius puta a. pōt
pticulr negari a suo supiori puta a. b. ē illud pdm
inferius. s. a potest vlr negari a. c. qd est inferius ad
b. ē vlr affirmari de. d. quod est etiā inferius ad b. ē
tñ illud supius. s. b. a nullo suo inferiori vere nega-
tur nec vlr nec particulariter. sicut aial particulari-
ter negatur a sba ē vlr negatur a lapide ē vlr predi-
catur de hoie ē tñ substātia predicatur de oībus istis Cur. 4.
vniuersaliter. ¶ Ex istis duobus etiā seqtur q in se- tm̄ sunt
cunda figura nō sunt nisi quatuor modi cōbinationū modi in
vtiliū directe ɔcludentiū. ¶ Nā si vtraqз pmissarū sit 2ª figu.

negatiua possunt fieri q̄tuor cōbinationes p vniu̇sale & pticulare sed quilz erit inutilis: q2 semp alterā ꝓmissarum oz esse affirmatiuā. si āt vtraq3 sit affirmatiua possunt fieri q̄tuor cōbinationes p vl̄e & particulare: sed quilz erit inutilis q2 dictū est ꝙ in sc̄da figura opz alterā ꝓmissarum esse negatiuā. & ita habemus q̄tuor cōbinationes inutiles. si aūt vna sit affirmatiua & alia negatiua. aut ergo maior est affirmatiua & minor negatiā aut ecōuerso. si primo mō pn̄t fieri q̄tuor cōbinationes p pticulare & vniu̇sale: q2 aut vtraq3 est vniu̇salis & tunc habet secundus modus vtilis .s. camestres. in quo maior est vniu̇salis affirmatiua & minor vniu̇salis negatiua. Aut vtraq3 ē pticularis & tunc est ꝯbinatio inutilis q2 dictū est ꝙ semp maior debet esse vniu̇salis. aut maior ē vniu̇salis affirmatiua & minor pticularis negatiua & tūc est q̄rtus modus .s. baroco. Aut maior est pticularis & minor vniu̇salis & tūc est ꝯbinatio inutilis q2 dictū est ꝙ maior debet esse vniu̇salis. si aūt sit ecōuerso .s. ꝙ maior est negatiua & minor affirmatiua adhuc possunt fieri q̄tuor cōbinationes p pticulare & vniu̇sale. Quia aut vtraq3 est vniu̇salis & sic habet primus modus secūde figure in quo maior est vniu̇salis negatiua & minor vniu̇salis affirmatiua .s. cesare. Aut vtraq3 est pticularis & tūc est cōbinatio inutilis ꝓpter cā3 sepius dictam. Aut maior est vniu̇salis & minor pticularis & sic est t̄tius modus .s. festino. aut maior est pticularis & minor vniu̇salis & sic est combinatio inutilis ꝓpter cām sepius dictā. ¶ Sic ergo patet ꝙ cū nō possint fieri nisi sexdecim ꝯbinationes p istas q̄tuor differētias: vniu̇sale: pticulare: negatiuū: affirmatiuū: duodecim sunt inutiles & q̄tuor vtiles quoꝝ exēpla sunt ista: lapis est aial ois hō est aial ergo null⁹ hō est lapis. ois hō est rōnalis nullus asinus est rōnalis ergo nullus asinus est hō. nullus hō est lapis quedā sba est lapis

Ex^a vtiliū cōbinatōu3

ergo q̄da3 sba nō est hō. ois hō est animal: q̄da3 sba nō est animal ergo q̄da3 sba nō est hō. ¶ Exēpla cōbinationū inutiliū sunt ista ois hō est aial ois asinus est animal ergo ois asinus est hō & hoc exēplu3 sufficit ad ꝓbandū ꝙ ex ꝯibus affirmatiuis q̄litercunq3 cōbinant p vniu̇sale & p pticulare nō ꝯtingit arguere in secūda figura ex quo cū ex ꝯbabus vniu̇salibus affirmatis fiat vniu̇salis negatiua & cū eisde3 pticularib⁹ fiat negatiua de eisdē t̄minis. p ꝯbobus negatiuis fit illud exēplū: nullu3 animal est albedo nullus hō est albedo & fiat cū hoc ꝙ ōnis hō est animal & sic habemus octo ꝯbinatiōes inutiles. p aliis q̄tuor sunt ista exēpla. Quedā sbē nō est animal ois hō est animal & fiat ꝙ ōnis hō est sba. quoddā animal est sba null⁹ lapis est animal & fiat ꝙ ōnis lapis est sba: & ista exēpla sufficiāt ad ꝓbandu3 ꝙ alii duo mōi quoꝝ vterq3 est ex vna pticulari affirmatiua & pticulari negatiua nō valēt. ¶ Et iō sciendū est ꝙ q̄tuor ꝓdicti mōi

Ex^a inutiliū cōbinationu3.

ita tenēt in t̄minis accn̄talibus sicut in t̄minis substātialibus. nā nihil p̄cimus refert ad bōitatē silogismi an termini sint sbales an accn̄tales. & iō ꝯmutatio vnius ꝑdicamēti in aliud vel q̄legd in hoc aliqd vel ecōuerso nō facit fallatiā figure dictiōis nec accn̄tis in predictis: dūmodo alie circūstātie debite obseruentur & iō

Istos modos tene in t̄rmis accn̄talib⁹

in talib⁹ nulla est fallā: Ois ēcntia diuina itelligit a me: nulla sapia diuina itelligit a me ergo nulla sapia diuina est ēcntia diuina. Ois intellectus diuinus est ꝑn^m ꝓducēdi filiū nulla volūtas diuina est ꝑn^m ꝓducēdū filiū ergo nulla volūtas diuina est intellectus diuinus: Ois voluntas diuina est principium ꝓducendi spiritum sanctum: nullum velle diuinum est principium ꝓducendi spiritumsanctū ergo nullum velle diuinum est voluntas diuina. Nullum veniens cognoscit a me: chorus cuiuscognoscitur a me ergo chorus cuius non est veniens: Nulla differentia indiuidualis est realiter ꝯmunicabilis: ois natura specifica est realiter cōmunicabilis ergo nulla natura specifica est realiter differētia indiuidualis. ¶ Uerumtū si aliqs terminoꝝ positorum in predictis silogismis vel in aliquo eorum includit equalenter aliquod sincathegoreuma quo expresso silogismus nō tenet q2 nō cōuenienter ordinatur in modo & in figura tunc talis sillus non valet Sed posset ita ꝯtingere in terminis sbalib⁹ sicut in accidētalibus vn̄ sic arguendo: ois hō est risibilis nulla humanitas est risibilis ergo nulla humanitas est hō: non v3: si ly humanitas includat equalenter hoc sincathegoreuma per se primo mō & talis defect⁹ posset hic assignari: Nullus hō est aial oē risibile est aial ergo nullum risibile est hō: p aliculus determinati sincathegoreumatis inclusionē. ¶ Ideo dicendum est ꝙ sicut in prima figura qn̄ premisse sunt disposite in mō & in figura non potest aliquis defectus plus assignari si oēs termini sint de genere accn̄tis vel vnus de genere sbē & alius de genere accidentis q̄ si essent oēs de genere sbē vel oēs de aliquo alio ꝑdicamento ita in secunda figura non plus peccat discursus qn̄ fit in terminis accn̄talib⁹ precise vl̄ ex vno termino substātiali & aliis accn̄talibus siue ecōuerso q̄ si fieret in oibus terminis sbalibus & ideo vbicunq3 seruatur talis modus arguendi est bonus silogismus nisi impediatur p equocationē: vl̄ āphibologiam: vel cōpōnē & diuisionē: vel p accn̄s vl̄ p hoc ꝙ aliquis terminus est importans aliq̄ rem q̄ est plures res & cuiusmodi est essentia diuina vel p aliquem talem defectū q̄ ita potest inueniri in terminis sbalibus sicut accn̄talibus & ecōuerso. & ideo Philosophus in ii. priorum ad ꝓbandum aliquos modos cōbinationum inutilium non tm̄ instat p terminos sbales sed etiā p terminos accn̄tales: sicut p huiusmodi album: nigrū: corpus: currens: mouens: aial: & huiusmodi. Et ideo oēs silogismi eque valeāt in terminis accn̄talib⁹ sicut sbalibus. Un̄ errant q volunt semp assignare fallaciam accn̄tis qn̄ aliqd prio attribuitur rei sbiecte & postea accn̄ti. sic. n. eēt hic fallacia accn̄tis. Ois hō est aial aliquod album est hō ergo aliquod album est aial. & hic: nullus hō est albus oē calidum est album ergo nullum calidum est hō: quod nullus diceret nisi qui ignoraret modum argumentādi. ¶ Sciēdū est etiā ꝙ ille regule q̄ dicte sunt prius circa primam figura3 sunt et seruāde circa secundam: & iō tot modis pōt fallere discursus in secunda figura & ꝓpter eosdem defectus propter quos in prima. vn̄ sicut ex premissis in prima figura aliqn̄ sequūtur plures cōclusiōes:

Error q̄rundā

⁊ propter hoc ponuntur aliqui modi ↄcludentes indirecte ita est etiã in secũda figura: vñ ex premissis sillogismorum vlium sequũtur quatuor conclusiones .s. due directe vlis negatiua ⁊ sua subalterna ⁊ due indirecte .s. cõuersa prime cõclusionis vlis ⁊ subalt'na eiusdem. ¶ Ex premissis aũt sillogismorũ particularium sequitur vna sola cõclusio .s. particularis negatiua q2 illa nõ est cõuertibilis nec simpliciter nec p accidens sed ex premissis transpositis terminis nõ sequitur aliqua cõclusio in secunda figura q2 tunc premisse essent in tertia figura disposite.

¶ Cap. xi. de reductiõe sill'orum scd'e figure in mõs pme: ⁊ ꝙ oẽs q̃tuor illi mõi scd'e figure possunt reduci per impos. ex contradictorijs vel contrarijs.

Notandum est ꝙ sillogismi in secunda figura nõ sunt ex se apparẽtes sed habẽt reduci ad sillogismos prime figure ⁊ hoc per ↄuersionez vel per impossibile. per ↄuersionez aũt reducunt nisi tres primi. ¶ Vñ primus modus reducitur per solã ↄuersionez minoris q2 ↄuersa maiore fit sillogismus in prima figura sicut de se pz. ¶ Et pz talis modus arguẽdi per ↄuersionem p istã

ↄñarũ regule. regulaz. ¶ Quicqd seqtur ad ↄñs sequitur ad añs eiusdem. ¶ Secũdus modus reducit p ↄuersionez minoris ppõis ⁊ transpositionẽ ppositionũ ⁊ ↄuersionez cõclusionis. ¶ Tertius modus reducitur per

Cur. 4. mod'ũ ñ reducat p ↄũsionem. solam ↄuersionẽ maioris. ¶ Sed q̃rtus modus nõ potest reduci p ↄuersionez q2 si sua maior ↄuerteret premisse disponerent in prima figura sed maior esset particularis ⁊ ita nõ disponeret in modo minor aũt nõ potest ↄuerti cum sit pticularis negatiua q̃ nõ põt cõuerti. sed ille q̃rtus modus sicut q̃libet alius reducitur per impossibile. vñ ille q̃rtus modus reducit ad primum modũ prime figure arguẽdo ex ↄ̃dictorio ↄclusionis ⁊ maiore inferendo ↄ̃dictoriũ minoris. vt si fiat talis sillogismus in quarto mõ secũde figure. ois hõ est aial ⁊ q̃dam sba nõ est aial ergo q̃dam sba non est hõ: accipiatur ↄ̃dictoria illius ↄclusionis quedam sba nõ est hõ: que est ista: ois sba est homo. Et arguitur sic ois homo est animal: ois sba ẽ hõ ergo ois sba est aial: que est ↄ̃dictoria prime minoris ⁊ tenet ois reductio p impossibile per istam regulaz. oppositum cõsequẽtis nõ stat cuz añte igitur ↄñs bo-

Regle ↄñarũ na. ¶ Vñ si talis sillogismus nõ valeret tunc oppositũ cõclusionis staret cũ premissis: sed hoc est falsum q2 tunc oporteret premissas esse veras ⁊ etiã oppositũ cõclusionis esse simul verũ ⁊ per ↄñs oppositum cõclusionis ⁊ vna premissarũ nõ inferret oppositũ alterius

Plerarũ ↄña rũ quas moderni sophiste sepe vtunt. premisse q2 oppositũ staret. ⁊ ita vĩr qñ ex opposito ↄclusionis cũ altera premissaruz infertur oppositũ alterius premisse semp discursus bonus est per hanc rlam: oppositum cõsequentis nõ stat cum añte ergo ↄña est bona. ¶ Silr primus modus secũde figure reducitur in secũdũ modũ prime figure arguendo ex ↄ̃ria cõclusionis q̃ est vlis affirmatiua ponẽdo eã

Reductiõ pmi modi p loco minoris: ⁊ maiore negatiua inferendo ↄ̃riã minoris que est vlis negatiua. ¶ Secũdus modus reducitur in primũ modum prime figure arguẽdo ex eadem maiore q̃ prius ⁊ ↄtraria cõclusionis que est vlis affirmatiua inferendo ↄ̃riã minoris. ¶ Terti' modus reducitur in secunduz moduz prime figure arguendo ex eadẽ maiore ⁊ ↄ̃dictoria ↄclusiõis inferendo ↄ̃dictorium minoris. ¶ Sic ergo oẽs sillogismi secũde figure reducũtur in sillogismos prime figure .s. in duos primos mõs arguẽdo semp ex maiore qua prius ⁊ ex ↄ̃ria vel ↄ̃dictoria ↄclusiõis inferẽdo ↄ̃riã vel ↄ̃dictoriam minoris virtute illius rle: oppositũ ↄñtis nõ stat cuz añte ergo prima ↄña bona. ¶ Vñ sciendũ est ꝙ nunq̃ vz sillogismus in secunda figura nisi possit reduci in sillogismũ prime figure vel per cõuersionẽ vel per impossibile ⁊ ppter hoc dictũ est prius ꝙ ois sillogism' regulat p dici de oi vel de nullo mediate vel immediate.

p ipõs ex ↄ̃rijs Secũdi modi reductio p ipos. ex ↄ̃rijs Reductio tertij modi p impos. Sciẽdũ

¶ Cap. xij. quomodo ex obliquis possit fieri sillogismus in secunda figura.

Ex istis dictis etiam patet qñ sillus ex obliquo valet in secũda figura. Primo q2 si vtraq3 premissarũ sit de obliquo a parte sbi seqtur cõclusio in recto sic dicendo: nullũ equũ videt asinus: oẽz hoiem videt asin' ergo nullus hõ est equus. silr seqt: cuiuslz hois est asin' ⁊ nullus risibilis est asinus ergo nullũ risibile est hõ. silr si vtraq3 premissarũ hẽret predicatum obliquũ seqtur cõclusio de recto sic: nullus asin' est hois: ois bos est hois ergo nullus bos est asinus. silr si maior affirmatiua sit in recto ⁊ minor habens sbm obliquũ sequitur cõclusio habẽs sbm obliquũ sic: ois asinus est aial: nullius hois est aial ergo nullius hois est asinus. silr si maior sit de recto ⁊ minor negatiua hñs predicatũ obliquũ sequit cõclusio habẽs predicatuz obliquũ sicut ois hõ est aial nullus asinus est aial ergo nullus asinus est hois. Silr si maior sit negatiua habens predicatũ obliquũ ⁊ minor de recto sequitur cõclusio habens sbm obliquum. vñ bene sequitur: nullus hõ videt asinũ: oẽ risibile est asinus ergo nullum risibile videt homo. In alijs casibus non sequitur cõclusio. predicta patere possunt cõuertendo ppositiones ⁊ reducendo in primam figuram vel arguendo ex opposito.

¶ Cap. xiij. in quibus casibus contingat arguere affirmatiue in secunda figura.

Quamuis dictum sit superius ꝙ ex affirmatiuis non cõtingit arguere in secunda figura tñ ab ista regula generali sunt duo casus excipiendi. Primus si medius terminus sit terminus discretus. tunc .n. ex duabus affirmatiuis cõtingit inferre ↄclusionem affirmatiuaz sicut bene sequitur. Ois hõ est sor. plato est sor. ergo plato est hõ: ⁊ patet talis sillogismus regulari q2 cõuersis propositionibus erit sillogismus expositorius in tertia figura. ¶ Secũdus casus est qñ medius terminus sumitur cum signo vniũsali tunc semper cõtingit inferre cõclusionem affirmatiuam in qua maior extremitas predicatur de minori. bene enim sequitur. Omnis homo est omne risibile sor. est omne risibile er-

Tñ in figura põt fieri sill's ex positorius.

go sor. est homo. ¶ Iste aūt discursus ꝓbatur per hoc q semp talis ppō maior cōuertit in vnam vlēm affirmatiuā qua ɔuersione facta pȝ q discursus est in prima figura regulatus p dici de oi. bñ enim seqtur aliqs homo est oē aial ergo oē aial est homo ⁊ ideo talis discursus est bonus in scōa figura: oē musicum est ois homo: sor. est ois hō vel hō ergo sor. est musicus. nam cōuersa illa maiore oē musicum est ois hō: in illa: ois homo est musicus: sillus regulabit p dici de oi in prima figura sic arguēdo ois homo est musicus sor. est homo ergo sor. est musicus. ¶ Et est sciē dum q in duobus pdictis casibus nō solum ɔtingit arguere ex vlibus affirmatiuis sed etiā ɔtingit arguere ex oibus affirmatiuis particularibus ⁊ eodeȝ mō ꝓbantur tales silli ex particularibus sicut ex vlibus ⁊ ideo tales regule gñales. ¶ Ex particularibus nihil seqtur: opȝ alteram pmissarū in scōa figura esse negatiuā: intelligēde sunt q nō semp ɔtingit arguere ex particularibus nec sp ex affirmatiuis tñ in predictis casibus ɔtingit arguere taȝ ex particularib⁹ q̄ ex affirmatiuis ⁊ tenet talis discursus nō gratia materie sed gratia forme qr in oi materia obseruato q medius terius sit terius discretus vel sumpt⁹ cum signo vniuersali in maiori discursus est bonus.

Tutius tñ est dicere q ex puris particularib⁹ nihil seqt ex ipuris autē aliqd seq nō est incōueniēs est aūt ipura pticularis si pītō ster discrete aut oi// stributie

¶ Cap. xiiij. de tertia figura ex qbus ɔsten modi ⁊ causis cur ita sit ⁊ in quibus teneat terminis.

Conclusiones 3ᵉ figure posse vlem eē ⁊ cur ista sit

POst hec videndū est quomō in tertia figura sit sillus. ¶ Est autē primo sciendū q in tertia figura nunq̄ potest ɔcludi ɔclusio vlis. q enī vlis affirmatiua nō possit ɔcludi in tertia figura pȝ. nam duo supiora ordinata ꝓm superius possunt vlr pdicari de eodem ɔtento ergo ex hoc q aliqua pdicant vlr de eodem ɔtento nō potest haberi q vnum pdicetur vlr de reliquo. q etiā vlis negatiua nō potest ɔcludi pȝ. nam de eodem subiecto pōt vnum ordinatorū ꝓm supius ⁊ inferius vlr negari ⁊ reliquū vlr affirmari. sicut de aiali vlr negatur lapis ⁊ vlr affirmatur sba ⁊ tñ lapis ⁊ sba se hñt ꝓm supi⁹ ⁊ inferius ergo ex talibus pmissis nunq̄ potest ɔcludi vnum extremum vlr negari a reliquo. ¶ Secundo sciendū est q in tertia figura semp minor dȝ esse affirmatiua ita q nullo modo pōt esse negatiua. ⁊ ratio est ista qr de eodem pōt aliquod supius predicari vlr ⁊ postea inferius remoueri vlr ⁊ tñ ex hoc nō potest cōcludi supius remoueri ab inferiori nec vlr nec particulariter. ¶ Unde aial predicatur de hoie vlr ⁊ asinus remouetur vlr ab hoie ⁊ tñ aial non negatur ab hoie nec vlr nec particulariter. ¶ Ex predictis ⁊ etiā duobus principijs ɔuenientibus oi sillo quoruȝ vnum est q semp altera premissaȝ dȝ esse vlis vel singularis ⁊ aliud q semp altera premissaȝ dȝ esse affirmatiua seqtur q nō sunt nisi sex modi vtiles in tertia figura. Nam hic sicut in alijs a p istas quatuor d̄ias vle particulare affirmatiuū negatiuū possunt tñ fieri sexdecim combinationes. s. octo in qbus sp vtraq̄ premissaȝ est negatiua vel vtraq̄ est particularis: restent ergo alie qr si vtraq̄ sit vlis aut vtraq̄ est affirmatiua ⁊ habetur primus modus. aut maior est negatiua ⁊ minor affirmatiua ⁊ habet secundus modus aut ecōuerso. ⁊ est tertius modus peccās ɔ̄ principiū ppriū istius figure. ¶ Si autem nō vtraq̄ premissarum sit vlis sed altera tunc aut maior est vlis ⁊ minor particularis vel econuerso si primo mō aut maior est affirmatiua ⁊ minor negatiua ⁊ non valet sicut pȝ. aut ecōuerso ⁊ habetur sextus modus. aut vtraq̄ premissarū est affirmatiua ⁊ habet quartus modus. ¶ Si autem maior sit particularis ⁊ minor vlis aut vtraq̄ est affirmatiua ⁊ est tertius modus. aut maior est negatiua ⁊ minor affirmatiua ⁊ est qntus modus aut maior affirmatiua ⁊ minor negatiua ⁊ non valet qr peccat ɔ̄ principiū istius figure.

Minorē in 3ᵃ figura sp eē affirmatiuā ⁊ cur h⁹ cōtingat

Correᵐ cur sex tñ sint modi vtiles 3ᵉ figure

¶ Exēpla predictorum possunt esse ista ois homo est aial ois homo est sba ergo aliqua sba est aial. nullus homo est asin⁹ ois homo est aial ergo quoddā aial nō est asin⁹. qdā homo est aial ois homo est sba ergo quedam sba est aial ois homo est aial qdā hō est risibilis ergo quoddam risibile est aial. aliqs homo nō est asinus ois homo est aial ergo aliquod aial non est asinus. nullus homo est asinus qdam hō est aial ergo quoddā aial non est asinus. ¶ Sciendū est etiā q predicti modi ita tenent in terīs accidētalibus sicut in terīs sbalib⁹. vnde tales silli sunt boni. ¶ Nullus homo est ens p accidens aliqs homo est hō albus ergo aliqs homo albus non est ens p accidens. nullus hō distinguitur ꝓm rōnem ab hoie aliqs homo est hō albus ergo aliqs homo albus nō distinguitur ꝓm rōnem ab hoie: nulla essentia diuina distinguitur ꝓm rōnem ab essentia diuina: essentia diuina est sapiētia diuina ergo sapientia diuina nō distinguit ꝓm rōnem ab essentia diuina. ois intellect⁹ speculatiuus informat habitu speculatiuo: intellectus speculatiuus est intellectus practicus ergo intellectus practicus informat habitu speculatiuo. ¶ Uerumtñ in qbusdam predictis potest assignari fallacia equocationis. sed hoc nō obstat qn ibi teneatur forma sillogistica in terīs accidentalibus sicut in terīs substātialibus qr talis defectus. s. equocatio non potest contingere qñ termini sunt sbales ⁊ ideo si de predictis vel aliquo cōsimili inueniatur in aliquo auctore q premisse sint vere ⁊ cōclusio falsa auctoritates sunt glosande vel q loqtur equoce vel non de virtute sermōis. vnde qñ arguitur sic: nullus homo distinguitur rōne ab hoie: hō est homo albus ergo homo albus nō distinguit rōne ab hoie: cōclusio potest distingui eo q ly hō potest supponere psonaliter ⁊ significatiue ⁊ tūc est discursus bonus ⁊ cōclusio vera. vel potest supponere materialiter ⁊ simpliciter ⁊ tunc sillus non valet propter hoc q vnus terius equoce accipitur in vna premissarū ⁊ ɔclusione. ⁊ sicut dictum est de isto ita potest dici de multis alijs cōsimiliter. ¶ Notandū est etiā q regule date de prima figura ⁊ secūda sunt etiā seruande in tertia. ⁊ propter hoc iste discursus non valet: ois homo est aial: tñ homo est risibilis ergo tñ risibile est aial: ⁊ ita est de alijs. ¶ Notandū est etiā q sicut in prima figura aliq modi ɔcludunt indirecte ita etiā in tertia figura: nam qlibȝ modus affirmatiuus ɔcludit duas ɔclusiones. s. vnam directā ⁊ suam cōuersam: modi autem

Exēpla modoȝ vtilium

Sciēdū hos modos tenere ita i oib⁹ terīs

Cautela

Not.

Not.

autem negatiui cõcludunt nisi vnam qr particularis negatiua non cõuertitur. ¶ Sciendũ est etiã q oẽs sillogismi tertie figure reducunt in prima figura vel p cõuersionẽ vel p impossibile. ¶ Unũ primus modus reducit in tertium modũ prime figure p conuersionem minoris. ¶ Secũdus reducit in quartum p cõuersionẽ minoris. ¶ Tertius reducitur in tertiũ p conuersionẽ maioris ꝛ transpositionẽ ꝛ conuersionem cõclusionis. ¶ Quartus reducit p ꝯuersionem minoris. ¶ Sed quintus nõ potest reduci p cõuersionem qr nõ est in ea aliqua ppõ conuertibilis nisi vlis affirmatiua que nõ conuertit nisi in particularẽ ꝛ tũc in sillo in prima figura vtraq premissarũ esset particularis qd non est verũ. ꝛ ideo ille modus reducitur pcise p impossibile sicut oẽs alij p impossibile reducuntur. ¶ Unde sciendũ q quilibet sillus factus in tertia figura reducitur in primã figurã arguẽdo ex opposito ꝯclusionis ꝛ minore inferendo oppositũ ꝯdictorium maioris ꝛ tenet talis reductio p istam regulam: oppositũ conclusiõis nõ stat cum añte ergo ꝯña bona. Sciendũ est tñ q si in quinto modo maior esset singularis posset reduci p cõuersionem minoris: veruntñ talis modus nõ plus deberet poni in sillo quinto modo q̃ in secundo ppter hoc q singularis non plus cõuenit cum particulari q̃ cum vli sed minus.

Mõ reducitur primus modus
Secũd⁹
Tertius
Quart⁹
Quintus
Mõ p impossibile

¶ Cap. xv. de vtilibus ꝛ inutilibus cõbinationibus ex obliquis in tertia figura.

QUantum ad sillos ex obliq̃s in tertia figura est sciendum q in primo mõ pñt fieri. viij. combinatiões: qr aut vtraq premissarũ est de obliquo aut alteratñ vtraq: aut obliquitas est a parte subiecti in vtraq: aut a parte predicati in vtraq: aut a parte subiecti in maiore ꝛ a parte predicati in minore: aut a parte pdicati in maiore ꝛ a parte subiecti in minore: si primo modo sillus nõ valet nõ enim seqtur: cuiuslz hois est asinus: cuiuslz hois est leo ergo leo est asinus vel leo est asini. ¶ Si scdo modo nõ valet. qr nõ seqtur: ois asinus est sortis: ois asinus est platonis ergo plato est sor. vel sortis: nisi si ꝯclusio ꝯcludatur sic: aliqd quod est platonis est sortis ꝯña est bona. ¶ Si tertio modo nõ seqtur. sicut nõ seqtur formalr: oẽm hoiem videt asinus: ois homo videt bouẽ ergo bouẽ videt asinus vel est asin⁹. ¶ Si altera premissarũ sit de obliquo: aut maior aut minor. si maior: aut hz r̃tum obliquum: ꝛ tunc bene tenet: sicut seqt ois asin⁹ est hois: ois asin⁹ est aial: ergo aliqd aial est hois. Aut hz sbm obliquum ꝛ valet: sicut bñ seqt: cuiuslz hois est asin⁹ ois hõ ẽ aial ergo alicuius aialis est asin⁹: si aũt minor sit de obliquo: aut de p̃to obliquo ꝛ valet. sicut bñ seqtur: ois asinus est aial: ois asinus est hois ergo hois est aial. aut est de subiecto obliquo ꝛ seqtur ꝯclusio de pdicato obliquo sicut bene seqtur: ois homo est aial: aliquẽ hoiem videt asinus ergo aliqd asinus videt animal. ¶ Predicte combinatiões pñt fieri circa scdm modum. primo mõ seqtur ꝯclusio in recto sicut nullius hois est asinus cuiuslibet hois est leo ergo aliqs leo nõ est asinus. Secundo etiã mõ seqtur ꝯclo in recto nullus asin⁹ est sortis: oĩs asin⁹ est platonis ergo plato nõ est sor. sz tertio mõ nõ valet nõ enim seqtur nullum hoiem videt asin⁹ ois hõ videt risibile ergo risibile nõ videt asinum. ¶ Si q̃rto mõ nõ seqtur. sicut nõ seqt nullus hõ videt asinũ oẽm hoiem videt rudibile ergo rudibile nõ videt asinum vel nõ est asinus. ¶ Quinto mõ tenet. naz seqt nullius asinus est hois ois asin⁹ est aial ergo aliqd aial nõ est hois. ¶ Sexto mõ tenet sicut pz. ¶ Septimo mõ nõ tenet. si eni vz nullius asinus est bos ois asinus est hois ergo alicui⁹ hois nõ est bos. ¶ Octauo mõ nõ valet. nõ eni seqt nullus hõ est asinus aliquẽ hoiem videt bos ergo aliqs bos nõ videt asinũ. ¶ Per pdictũ modũ potest leuiter sciri qñ sillus valet ex obliq̃s in alijs modis tertie figure ꝛ qñ nõ. ¶ Ultimo pro tota ista parte de sillis ꝛ p sequẽtibus est sciendũ q nunq̃ refert ponere indefinitã p particulari vel econuerso qñ teri supponũt psonaliter ꝛ significatiue qr si teri tam particularis q̃ indefinite supponant psonaliter gñaliter sine instantia particularis ꝛ indefinita conuertuntur.

Inutilis primi modi
Inutilis
Inutilis
Inutilis
Utilis
Utilis
Utilis
Circa 2^m modũ vtilis
Utilis
Inutilis
Utilis
Utilis
Inutilis
Inutilis
Gñalis obseruãtia
Quomo pticularis ꝛ indefinite conuertentia

¶ Cap. xvj. de sillo expositorio ex quibus cõstet ꝛ q̃ ppõ inferat in eo: ꝛ q̃ non. ꝛ quõ valeat ꝛ quõ non.

PReter sillos pdictos sunt silli expositorij de quibus est nũc dicendũ. ¶ Unũ sciendũ est q sillus expositorius est q est ex duabus pmissis singularibus dispositis in tertia figura que tñ pñt inferre ꝯclonem tam particularẽ q̃ singularem siue indefinitã sed nõ vlem sicut nec due vles in tertia figura pñt inferre vlem. ¶ Sed intelligẽdũ est q ad ppõnem singularẽ que dz eẽ in sillo expositorio reqritur q sbz supponit p aliquo qd nõ est plures res q̃cunq: nec est idẽ realr cũ aliquo quocũq q est plures res siue respectiue siue absolute ꝛ pcise p vno tali. ¶ Si aũt sbm siue sit pnomẽ demõstratiuũ siue nomen ppriũ siue pnomen demõstratiuũ sumptũ cũ aliquo terio addito supponat pro aliquo qd q̃uis sit vniuocũ ꝛ simplex ꝛ vnũ numero ꝛ singularissimuz ꝛ tñ est plures res nõ tenet ꝯña p rõnẽ silli expositorij. Cuius rõ est. qr sicut qñ terminus subiectus est cõis nõ valz ꝯña arguẽdo ex particularib⁹ pp hoc q terius supponit p diuersis ita q vna ppõ põt verificari p vno ꝛ alia p alio: ita qñ illud q demõstrat est plures res poterit vna ppõ verificari p vna illarũ reruz ꝛ alia p alia: ꝛ p ꝯñs nõ ꝯtingit inferre r̃tum prie ppõnis de r̃to scdo. ¶ Unũ sicut nõ seqtur hõ est sortes hõ ẽ plato ergo plato est sortes: ita si hec humanitas vna esset sor. ꝛ plato ꝛ sil' cum hoc sor. ꝛ plato essent plures hoies nõ sequeret hec humanitas est sor. hec humanitas est plato ergo plato ẽ sor. qr hec ppõ hec humanitas est pla. verificat qr plato est pla. ꝛ hec ppositio hec humanitas est sor. verificat qr sor. est sor. ppter hoc q hec humanitas est tãz sor. q̃ pla. ¶ Ex isto pz quare ille sillus nõ ẽ expositorius. hec eẽntia est pater hec eẽntia est filius ergo filius est pr: qr. s. hec eẽntia est plures psone distincte. Silr ille nõ est expositorius hic pr est eẽntia hic pater nõ est filius ergo filius nõ est eẽntia: ꝛ hoc qr pr est realr eẽntia diuina q̃ est tres psone distincte realr. ¶ Est tñ sciẽdũ q ali-

Quid sit expositorius sillus ꝛ q̃ inferant expositorie ꝛ q̃ non
In qb⁹ nõ teneat sillus
Dictorũ ratio

qñ talis modus arguēdi tenet in sillis tertie figure non p virtutē silli expositorij sed p aliam rōnem de qua tactum est prius. ¶ Est ergo dicēdū q sillus expositorius est qñ arguit ex duabus singularib' in tertia figura quarū singularium sbm supponit pro aliquo vno numero quod nō est plures res nec est idem realr cū aliquo qd est plures: et qr in creaturis nulla vna res numero est plures res realiter quecūq ideo gnaliter qñ arguit ex ppōnibus singularibus predicto modo fit sillus expositorius: hoc addito q minor sit affirmatiua. qr si minor sit negatiua nō valet sillus sicut nō seqtur sor. est aial sor. nō est plato: ergo plato nō est aial. ppter eādez rōnem ppter quā dictū est q minor in tertia figura nō potest eē negatiua si minor sit affirmatiua siue maior sit affirmatiua siue negatiua sp est bonus silla. Vñ oēs tales silli sūt boni sor. nō est aggregatū p accñs sor. est hō albus ergo hō alb' nō est aggregatum p accñs si termi supponant sp psonalr et significatiue. ¶ Silr seqtur sor. nō distinguit a sorte sor. est sor. albus ergo sor. albus nō distinguitur a sorte: chorus cus cognoscit a te: chorus cus est veniēs ergo chorus cus veniens cognoscit a te: sor. est alter a veniente sor. est veniēs ergo veniēs est alter a sorte: hoc est sor. demōstrādo qddā vle ita tñ q sit vnū et non plura hoc est asinus ergo asinus est sor. ¶ Et vlr in talibus non pōt assignari fallatia accñtis sicut aliq assignāt: nō plus q hic: sor. est homo sor. est aial ergo aial est hō. et ideo multū errant q in talibus assignant fallatiā accñtis et destruūt oēm modū arguendi et oēm disputationē. ¶ Notandū est hic q quis sillus expositorius fiat in tertia figura tñ tñ arguendo in scda figura ex duab' premissis affirmatiuis in qbus ponitur terminus singularis est bonus sillus fm q dictū est sicut bene seqtur: hō est sor. aial est sor. ergo aial est hō: et probatur iste sillus p ɔuersionē maioris sicut ista hō est sor. ɔuertitur in istam sor. est hō nunc autē seqtur in prima figura: sor. est homo. aial est sor. ergo aial est hō. qr dictum est prius q in prima figura nō refert an maior sit singularis an vlis sz si altera premissarū talium in scda figura sit negatiua discursus nō valet qr nō seqtur: aliqd aial nō est sor. hō est sor. ergo aliqs homo nō est aial: nec valz aliquod aial est sor. aliqs homo nō est sor. ergo aliqs hō non est aial nec potest aliqs illorum discursuū pbari sicut pbatur primus. ¶ Non primus istorū qr maior cum sit particularis negatiua nō ɔuertitur. nec secundus potest pbari qr minor in prima figura nō pōt esse negatiua. ¶ Sic ergo pz q aliqs discursus in secunda figura vz ex oibus affirmatiuis sed ille discursus non disponit in aliquo predictorū modorū. ¶ Pz etiā q aliqs discursus ex oibus particularibus tenet sed de talibus non loquitur phus in libro priorum.

Qñ de expositorio arguatur

Expositorium fieri potest in 2a figura

Quia lz ex oibus pticularib' seqtur ɔo qñ ipse impure sūt ñ tñ ex puris particularibus

¶ Cap. xvij. de sillis mixtis ex his de pterito et pñti et que valeat et que non. et hoc in prima figura.

Sciēdū

IAm visum est qualiter sillogizandum est ex ppōnibus de pñti et de inesse nunc videndū est qūo sillogizandū est ex ppōnibus de preterito et futuro. ¶ Unde sciendū est q qñ medius terminus est terius cōis: si sbm maioris supponit pro his q sūt minor dz esse de pñti et nō de preterito. nam si minor ppō esset de pterito et non de pñti nō regularet p dici de oi vel de nullo qr in maiore vlī de preterito subiecto sumpto p his q sunt nō denotat q de quocūq dr sbm p verbū de pterito q de codē dicat pdicatum vel remouetur pdicatū p verbū de preterito: sed denotatur q de quocūq dr sbm p verbuz de presenti q de eodem dr pdicatum vel remouetur p verbum de preterito. et ideo sumendo sub minorē de preterito nō regulat p dici de oi vel de nullo: sz sumēdo minorem de verbo de pñti arguit p dici de oi vel de nullo. ¶ Unde sic arguendo: oē album fuit sor: si album supponat precise p his que sunt alba: plato fuit albus: ergo plato fuit sor. nō valet sed est fallacia accidentis et etiam figure dictionis. sed sic arguendo: oē album fuit sor. plato est albus ergo plato fuit sor. est bonus sillus regulatus p dici de oi. ¶ Si autez sbm maioris supponat pro his que fuerunt tunc nō debz accipi sub minor de psenti qr sicut manifeste pz nō arguit p dici de oi vel de nullo sed dz sumi sub minor de preterito et nō refert siue sbm minoris supponat pro his que sunt vel his que fuerunt vnde iste sillogismus non valet: oē album fuit hō: asinus est albus ergo asinus fuit hō. ponatur eni q nihil fuit ante album nisi hō: et q multi asini sunt modo albi tunc hec est vera: oē albuz fuit homo: sub hoc sensu oē q fuit album fuit hō. Sed iste sillus est bonus oē album fuit homo asinus fuit albus ergo asinus fuit hō: et regulatus p dici de oi. Ex istis potest patere solutio aliquorum sophismatū que peccant p fallatiam figure dictionis puta taliuz. qcqd fuit homo hodie est aial: aliqd albū fuit homo ergo aliquod albū est aial qcqd heri vidisti hodie tetigisti: albuz heri vidisti: ergo album hodie tetigisti. vnde ad videnduz an sit fallacia figure dictionis an fallatia accñtis in talibus videndum est an sbm minoris supponat pro his que sunt et tunc est fallatia accñtis vel pro his que fuerūt et tunc nō est fallatia sed regulat p dici de oi vel potest reduci in talem sillogismū p expositionez propositionū. ¶ Ista que dicta sunt de propositionibus de preterito proportionabiliter sunt seruāda circa propositiones de futuro. nam si sbm maioris accipitur pro his que erunt minor dz esse de futuro: si accipit pro his que sunt minor dz esse de presenti. Et etiā intelligendum est q qñ maior est de presenti nunq minor dz esse de preterito vel de futuro nisi a parte subiecti maioris exprimatur verbū de preterito vel de futuro et tunc debz minor esse singularis vel subiectū debz accipi pro eo q est et hoc siue subiectū sit terminus cōmunis siue pronomē demōstratiuū sumptū cum termino cōmuni. ¶ Si eni sbm maioris accipit pro eo q fuit nō valet discursus. sicut non seqtur oē quod fuit album est hō: nigrū fuit album ergo nigrū est hō sed est fallatia accidētis in talibus. qñq autez in talibus est falsa figure dictionis vt patebit inferius. ¶ Propter proteruos vero est intelligēdū q quis hec ppō sit vera: sor. fuit albus: quis sor. non sit: tñ talis discursus est bonus: qcqd fuit album est aial: sor. fuit albus ergo

Tenendo ampliationē quā hodie obfuat sophiste teneret iste sillus sōdilgēter est inspiciēdū ad ea q dicentur

Apud sophistas nō obfuat hec restrictio sz dicūt illū silluz tenere

Cautela

Junio/ res so// phiste ñ obserua rent: vñ ꝯcedunt oẽs qȝ fuit ē.

albus ergo sor. est aial:tñ sic arguendo: qlȝ homo q fuit albus est aial sor. fuit albus ergo sor. est aial non valet ꝛ hoc ꝗ in isto qlȝ homo q fuit albus e aial ly homo nõ supponit pro hijs que sunt homines. hec dicta sunt de talibus sillogismis in pma figura.

¶ Ca. xviij. de mixtiõe fũdata in sillis in 2ᵃ figura.

CIrca sillogismos in secũda figura si maior sit de pterito ꝛ d futuro Est sciendum ꝙ sicut in prima figura si maior sit de preterito siue sbm supponit pro hijs q̃ sunt vel ꝓ hijs q̃ fuerunt non sequitur ꝯclusio de pñti sed tñ de preterito tñ aliqñ ex ambabus pmissis de pterito in secunda figura sequitur ꝯclusio de pñti. ¶ Unde qñ ambe pmisse sunt de pterito in secunda figura ꝛ vtriusqȝ sbm supponit pro hijs que sunt semp ꝯclusio sequitur de pñti ꝛ nõ de preterito. sicut sequitur nullum album fuit põ:oẽ nigrũ fuit homo ergo nullũ nigrũ est albũ: si sbm vtriusqȝ accipitur pro hijs que sũt. qꝛ ex opposito ꝯclusiõis ꝛ maiore sequitur oppositum minoris in pma figura sicut ostensum est prius: sed de pterito nõ sequitur qꝛ si seqȝ tunc ex opposito ꝯclusionis ꝛ maiore sequitur oppositũ minoris in pma figura ꝛ p ꝯñs in pma figura sub maiore in quo sbm supponit ꝓ hijs que sũt ꝯtingeret accipere vnã minorẽ sub de pterito ꝙ est oñsuȝ esse falsuȝ. ꝙ etiã talis discursus nõ valeat pȝ istatiã i terminis. nã ponaꝛ ꝙ nihil currit nisi hõ ꝛ ꝙ nihil sit albũ nisi asinᵘ. ꝛ ꝙ multi asi prius currebãt tunc hec est vera omne currẽs fuit hõ qꝛ oẽ ꝙ currit fuit hõ p casum. ¶ Similiter hec ẽ vã nulluȝ albuȝ fuit homo sumpto albo ꝓ hijs q̃ sunt qꝛ qlibet singularis est vera ꝛ tñ hec ẽ falsa nullũ album fuit currens: si sbm supponat ꝓ hijs que sunt vel que fuerunt. Si autem supponit ꝓ hijs que fuerunt tunc sequiꝛ ꝯclusio de preterito quia ex opposito ꝯclusionis ꝛ maiore sequitur oppositũ minoris. ¶ Per idem pȝ ꝙ si sbm minoris supponit ꝓ hijs que fuerũt sequitur ꝯclusio de pterito. ¶ Sciendũ est hic ꝙ nõ qlibet silogismus factᵘ in secũda figura ẽ reducibilis i silogismũ prime figure p ꝯuersionẽ sine oi variatõe vocis pter solã trãspõnẽ terioꝝ. sed si debȝ reduci p ꝯuersionẽ debent ꝓpositiones ꝯuerti eo modo quo dictum est prius de conuersione talium propositionum.

Nobilis cautela.

¶ Ca. xix. in tertia figura quomodo mixtio valeat

IN tertia figura si sbm vtriusqȝ ꝑcise accipitur vniformiter sp sequiꝛ ꝯclusio de preterito sub iecto ꝯclusionis accepto ꝓ eo ꝙ fuit. qꝛ ex opposito ꝯclusionis q̃ erit de preterito ꝛ cuius sbm supponit ꝓ hijs que fuerunt ꝛ minore q̃ est de preterito sequiꝛ ꝯclusio de preterito i q̃ sbm eodemᵒ supponet sicut supponit in maiore. qꝛ pᵉ casuȝ sbm pmissaꝝ supponit vniformiter i vtraqȝ pmissaꝝ silli pmi. ¶ Propter qȝ sciendũ est ꝙ qñ arguitur ex ꝓpositionibᵘ de preterito in prima figura sbm ꝯclusionis debet habere eãdem acceptionẽ in ꝯclusione ꝛ in maiore. si autem subiectum in vna supponit pro hijs que sunt ꝛ in alia ꝓ hijs que fuerunt tunc si supponit pro hijs q̃ sunt in maiore ꝛ ꝓ hijs q̃ fuerũt

Sciẽᵐ.

in mᵒiore tũc nulla sequiꝛ ꝯclo: sicut nõ seqȝ oẽ albuȝ fuit currens omne albũ fuit nigrum. ergo nigꝝ fuit currens. nã ponatur ꝙ oẽ ꝙ vnqȝ fuit nigruȝ fuit lignũ ita ꝙ tñ lignũ fuit nigꝝ ꝛ ꝙ hõ mõ pᵒ sit albᵘ ꝛ ꝙ qlȝ hõ q mõ est albᵘ currebat tunc hec est vera oẽ album fuit currens qꝛ oẽ qȝ est albuȝ fuit currens ꝛ hec est vera oẽ album fuit nigrum quia omne quod fuit album fuit nigrũ ꝛ tamen hec est falsa aliqȝ nigꝝ fuit currens. Si maior accipitur pro hijs q̃ fuerunt ꝛ ita nõ sequitur ꝯclusio de preterito sȝ sequitur ꝯclo de presenti sicut patet manifeste. Si autem supponit ꝓ hijs q̃ fuerunt in maiore ꝛ in minore ꝓ hijs q̃ sunt nulla ꝯclusio sequitur nã posito ꝙ hõ tantũ fuit albᵘ ꝛ ꝙ modo nihil sit albuȝ nisi lignũ tũc sunt iste premisse vere oẽ album fuit homo oẽ albuȝ fuit lignũ ergo aliqȝ ligmuȝ fuit hõ. Ex quo sequitur ꝙ ex vna maiore de preterito subiecto sumpto ꝓ hijs q̃ sunt nõ sequitur ꝯclusio de preterito subiecto supponente ꝓ hijs q̃ fuerunt. Si autem maior sit de preterito ꝛ minor de presenti si sbm maioris supponit ꝓ hijs q̃ sunt sequitur ꝯclusio de preterito subiecto ꝯclusionis sũpto ꝓ hijs q̃ sunt qꝛ ex opposito ꝯclusiõis cũ minore sequitur in prima figura oppositum maioris sicut patet ibideȝ. si autẽ maior sit de presenti ꝛ minor de preterito tũc nulla sequitur conclusio: quia ex opposito ꝯclusionis cum minore nõ sequitur oppositum maioris in prima figura. Sciendũ est ẽt ꝙ si maior sit de preterito ꝛ minor de presenti siue sbm maioris supponit ꝓ hijs q̃ sunt vel ꝓ hijs q̃ fuerũt nulla sequitur ꝯclusio qꝛ ex opposito ꝯclusionis ꝛ maiore ñ sequitur oppositũ minoris in prima figura. qꝛ qñ maior est de preterito i prima figura non sequitur ꝯclusio de presenti. Si aũt in hac tertia figura maior sit de presenti ꝛ minor de preterito non sequitur conclusio. qꝛ ex opposito nõ sequitur cum maior in pma figura nõ debeat esse de presenti respectu conclusionis de preterito. Sciẽᵐ

¶ Ca. xx. de sillogismis factis ex modalibus diuisis cõpositis et primo ex modo necessitatis.

TRactatum est de vniformi gñatione sillozum de inesse ꝛ spãliter qñ nulla determinatio aduerbialis ponitur in premissis iõ nũc restat dicere de sillis recipientibᵘ aliqȝ tales determinationẽ aduerbialeȝ. sed qꝛ scõe regule obseruande sunt circa tales aduerbiales deẽminatiões ꝛ aliquos eis eqpollentes: ꝛ circa determinationes modales in ꝓpositionibᵘ acceptis in sensu diuiso vel eis equalentibᵘ iõ nõ oportet de eis sepatiȝ tractare sed dicenduȝ est post predicta de vniformi gñatione sillogismorũ modalium ꝛ primo dicendũ est de vniformi ex illis de necessario. ¶ Et est pᵒ sciẽdũ sicut est dictuȝ frequenter quãdo dictũ ꝓpõnis ponitur cũ modo illa ꝓpõ est distinguenda sm ꝯpositioneȝ vel diuisionẽ vel sm ãphibologiã. In sensu ꝯposito denotatur ꝙ iste modus predicatur de tota illa ꝓpositione. in sensu diuiso denotaꝛ ꝙ predicatum predicaꝛ de subiecto mediante verbo determinato p talẽ modum vel mediante verbo taliter modificato. sicut p istã albũ esse nigꝝ est pos, in sensu cõposito denotaꝛ

In sẽsu ꝯposito

ꝙ ille modus poss. verificatur de illa tota ꝓpōne al-
bum est nigrū. In sensu diuiso denotaṫ ꝙ hoc ꝑtuз
nigrum verificet de hoc subiecto albuз mediāte hoc
verbo:est:determinato vno aduerbio vel aliqua alia de-
terminatione equalente correspōdente tali mō vel me-
diante verbo correspōdente adiecto hoc infinitiuo:esse ⁊
sic album pōt esse nigrū. ⁊ manifestum est ꝙ ille sen-
Alia sus est verus ⁊ alius falsus. ¶ Et sicut est de ꝓdicta ꝓ
distinctio pōne ita ꝓportionabilr dicendū est de alijs. ¶ Quā-
magis uis autē ista distinctio cōis posset sustineri nec velim
artificio eam improbare:tñ potest aliter distingui ⁊ forte ma-
sa. gis artificialiter eo qꝺ dictum ꝓpōnis pōt sumi mā-
Ex hac liter nō vt supponat pro se:sed ꝓ ꝓpōne cuius est di-
modica ctum ⁊ ille sensus est idem cuз illo q ponitur sensus
cautela compositus. vel pōt sumi sigātiue ⁊ tūc est idē sensus
mista pa cum sensu diuiso. ¶ Sed qꝛ siue distinguatur vno°
rent illo siue alio nō est variatio q̄ntum ad veritatē ⁊ falsitateз
gica cir ꝓpōnū nec q̄ntum ad modū arguendi ideo volo vti
ca sup- cōi distinctione in ꝓcessu. ¶ Vn̄ circa primā figuraз
pōnes est sciendū ꝙ qn̄ premisse de necc̄io sūt accepte in sen
materia su composito vel accipiunṫ ꝓpōnes alie equalētes ta
les ⁊c̄. libus ꝓpōnibus in sensu cōposito sp est bonus sillus
inferens ꝯsimilem ꝯclonem q̄ntum ad sensuз cōposi
tum vel equalentē. vn̄ ille sillus est bonus: oēm ho-
Nisi minem esse aial est necc̄iuз sor. esse hoīem est necess. er
supple- go sor. esse aial est necess. Silr iste sillus est bon°:hec
res ꝯstā est necess. oīs homo est aial ⁊ hec est necess. sor. est hō
tias ꝓpō ergo hic est necess. sortes est aial ⁊ tenet talis discur-
nū falsa sus ꝑ illam regulā. Premisse in sillo regulato ꝑ di-
esset ar- ci de oī vel de nullo sunt necc̄ie ergo cōclo est necess.
gumen Utrū aūt debeat dici ꝙ talis sills oēз hoīeз eē aial est
tatio necess. sor. eē hoīem est necess. ergo sortē eē aial est ne
cessa. sit sillus ex vlib° vl nō:nō ē magna cura qꝛ hec
est magis difficultas vocalis q̄ realis. vocādo eni sil
logismū ex vlibus oēm sillm hn̄tem ꝓpōnē vlem q̄
ideo dicatur ꝓpō vlis qꝛ sbm ꝓpōnis sumitur cum si-
gno vli:sic manifestuз est ꝙ ꝓdictus sillus est ex vli-
bus ⁊ sic vocat phus ꝓpōnem vlem ⁊ sillum ex vli-
bus in libro priorum. sic igitur circa tales sillos non
est difficultas qn̄ ꝓpōnes sunt accepte in sensu com-
posito vel eis equalentes qn sequatur ꝯclusio tam di
recta q̄ indirecta sicut in illis de inesse. Sed qn̄ oēs
ꝓpōnes sumuntur in sensu diuiso vel eis equalentes
tunc semp seqtur ꝯclusio directa sed nō semp seqtur
ꝯclusio indirecta. primū pꝫ qꝛ oīs sillus talis regulaṫ
ꝑ dici de oī vel de nullo:nam ꝑ ꝓpōnem talem vlem
denotatur ꝙ de quocūqꝫ dī sbm ꝙ de eodem dī pre
dicatum cum mō necessitatis. sicut ꝑ istam oīs hō de
necessitate est aial denotaṫ ꝙ de quocūqꝫ dī hoc sbm
homo ꝙ de eodem dī hoc ꝑtum aial cum modo ne
cessitatis ⁊ ita ꝓportionabiliter de vlī negatiua ergo
accipiendo sub minorem affirmatiuā in qua sbm di-
catur de aliquo cū modo necess. arguitur ꝑ dici de oī
vel de nullo vnde seqtur oīs homo de necess. est aial
sor. de necess. est homo ergo sor. de necess. est animal.
Sed cōclusio indirecta. s. conuersa cōclusionis fine
ol variatione preter transpositionē terminoꝝ non seqꝫ
⁊ hoc qꝛ non sp illa de necess. in sensu diuiso nec eq-
ualens ei est conuertibilis in talem sicut ostensum est
prius. ⁊ ideo q̄uis seqtur quelibet ꝑsona diuina de
necess. est deus creans de necess. est ꝑsona diuina ergo
creās de necessi. est deus. tñ ista ꝯclo de° de necess. est
creans:nō seqtur qꝛ ꝑmisse sunt vere ⁊ ꝯclusio falsa
sed seqtur ista conclusio indirecta cōuersa prioris cō
clusionis aliqd qꝺ de necessitate est deus est creans.
¶ Ex isto seqtur ꝙ illi qnqꝫ modi prime figure con Quicqꝫ
cludentes indirecte nō ꝯcludunt in vniformi de ne- vltimos
cessitate ꝯclusioneз de necessi. ꝑmissis sumptis in sen nō tenē
su diuiso. Similiter si premisse sumantur in sensu di cū necess
uiso vel equiualentes ⁊ conclusio in sensu composito sitatis
vel equalentes ei non valet discursus:sicut nō seqtur modo
quelibet ꝑsona diuina de necessitate est deus quodlꝫ Ex his
creans de necessitate est ꝑsona diuina ergo hec est ne- ꝯ sensu
cessaria creans est deus siue deus est creans qꝛ ꝑmis diuiso
se sunt vere ⁊ conclusio falsa. ¶ Et si dicaṫ ꝙ minor ad eā de
ꝓpō est falsa ista. s. creans de necessitate est ꝑsona di- sensu cō
uina nam possibile est qꝺ creans nō sit deus. ¶ Di- posito n̄
cendū ꝙ hec est simpliciter vera creās de necessitate tenere
est ꝑsona diuina q̄uis sit ꝯtingens ⁊ posset esse falsa sillm
nam ꝑ illam ꝓpōnem creans de necessitate est ꝑsona Instan
diuina non plus denotaṫ nisi ꝙ aliqs est creans ⁊ ille tia
de necessitate est ꝑsona diuina:sicut illa album potest Sorꝰ ⁊
esse nigrum equalet illi copulatiue aliqd est album ⁊ pulchra
illud pōt esse nigrū ⁊ manifestū est ꝙ illa copulatiua Diceret
pōt esse vera aliqs est creans ⁊ ille de necessitate est ꝑ iuniores
sona diuina qꝛ pater est creans ⁊ ille de necessitate est ꝙ sua ꝯ
deus. ergo illa est modo vera creās de necessitate est ineē pōt
ꝑsona diuina. qꝛ tñ copulatiua pōt esse falsa eo ꝙ pri eē falsa
ma pars potest esse falsa ideo illa creās de necessitate ⁊ nō illa
est ꝑsona diuina pōt esse falsa tñ modo de facto est ve diuisa
ra nec est incōueniens ꝓpōnem vreaз de necc̄io esse cō
tingentem q̄uis ꝓpō necessaria nō sit ꝯtingēs. ¶ Si
autem maior sumaṫ in sensu composito vel equalen
ti ⁊ minor in sensu diuiso seqtur ꝯclusio in sensu di-
uiso sed nō in sensu composito. primū pꝫ qꝛ bene se-
qtur q̄libet ꝑsonam diuinam esse deū est necessariuз
creans de necessitate est ꝑsona diuina ergo creans de Maior
necessitate est deus sed nō seqtur ergo hec est necessa diuisa ⁊
ria creās est deus. ¶ Si aūt maior sumatur in sensu minor
diuiso vel equalenti ⁊ minor in sensu composito se- cōposi-
qtur conclusio in sensu diuiso:⁊ in sensu composito ta iserūt
⁊ ratio est quia impossibile est aliquid per se inferius diuisaз
vel per accidens inferius necessario predicari de ali-
quo:ita ꝙ ꝓpō sit necc̄ia nisi etiaз ꝓpō sit necc̄ia in qua
superius ad illud inferius predicatur de eodem.

¶ Cap. xxi. de modalib° necessarijs in. scd̄a figura.

Quando omnes ꝓpōnes de necessa
rio in scd̄a figura sumunṫ in sensu com-
posito vel equalentes eis semp seqtur cō
clusio de necc̄io sumpta in sensu compo-
sito vel equalens ei qn̄ sillogismus ex illis de ineē te
net qꝛ talis sillus tenet ꝑ istam regulā si premisse sint
necessarie ꝯclusio erit necessaria. ⁊ ideo bene seqtur
nullum hoīem esse asinum est necessariū ⁊ oē rudibi
le esse asinum est necc̄ium ergo nullū rudibile esse ho
minem est necessariū. ꝓbatur etiā talis sillus aliter. s.
ꝑ reductionē talis sillogismi in sillum prime figure
ꝑ ꝯuersionem

p ꝯuersiones. q2 dictū est prius ꝙ illa de necc̄io in sen su composito vel equalens ei couertitur sicut sua de inesse. ¶ Si autem oēs premisse sumant in sensu di uiso vel equalentes ei nō sp v3 sillus. vnde phns ne garet illum sillum esse bonum. oē lucidū de necessi tate est corpus celeste. vel elementū corpus mixtum de necessitate nō est corpus celeste nec elementū ergo corpus mixtū de necessitate nō est lucidū. nam si ni hil esset lucidum nisi corpus celeste vel elementū pre misse essent vere ꝫm opinionē Aristo. ꝛ ꝯclusio falsa sicut manifeste p3. ꝙ eni maior esset vera p3 q2 que libet singularis est vera p casum ergo vle est verum. ¶ Silr ponat ꝙ deus cuiuscūq3 agentis creati suspē dat actionem: ita ꝙ nullū actiuū creatū aliqd pducat tunc sūt iste pmisse vere ois pducens de necessitate est deus ois nā creata de necessitate nō est deus: ꝛ tñ hec est falsa ois nā creata de necessitate nō est pducens: ꝙ enī3 maior sit vera p3. q2 quelibet singularis est vera p casu3 ꝛ ita p3 ꝙ talis ꝯclo de necc̄io nō seqtur tñ se qtur alia ꝯclo de inesse talis. s. aliqd quod de necessi tate nō est deus non est pducens. ¶ Silr si maior sit vlis negatiua nō v3 sillus. nā3 ante incarnationē fue runt iste pmisse vere: ois hō de necessitate nō est de⁹: ꝛ ois psona diuina de necessitate est deus: ꝛ tñ ꝯclo est falsa ois psona diuina de necessitate nō est hō ꝛ ita ta lis sillus nō valet. Nec talis sillus potest pfici nec re duci in primā figuram p ꝯuersionē q2 dictū est prius ꝙ illa de necessitate non ꝯuertit in illam de necc̄io qñ sumit in sensu diuiso vel equalens ei. ꝛ sic nō seqtur aliqs creans de necessitate est deus. ergo deus de ne cessitate est creans. sed sic aliqd quod de necessitate est de⁹ est creās. ꝛ iō ꝯuis iste sillus sit bonus in pri ma figura ois deus de necessitate nō est hō: quel3 pso na diuina de necessitate est deus: ergo quel3 psona di uina de necessitate non est hō. tñ iste discursus nō v3 ois hō de necessitate non est deus quel3 psona diuina de necessitate est de⁹ ergo quel3 psona diuina de ne cessitate nō est hō. ꝛ hoc q2 illa maior in scđa figura. s. ois hō de necessitate nō est deus nō ꝯuertit in illam ois deus de necessitate nō est hō. ¶ Sic igit p3 ꝙ ꝙ uis oēs ppōnes sumant in sensu diuiso vel sint equa lentes eis ꝙ discursus nō v3 in scđa figura. ¶ Si au tem maior sumat in sensu cōposito ꝛ minor in sensu diuiso val3 discursus respectu ꝯclonis sumpte in sen su diuiso ꝛ hoc q2 ꝯuersa maioris tenet in prima figu ra sicut dictū est prius. ¶ Si aūt maior sumat in sen su diuiso ꝛ minor in sensu composito nō seqtur ꝯclu sio in sensu composito. ¶ Na3 nō seqtur nullā crea turam esse deum est necc̄ium oē pducens de necessita te est deus ergo nullū pducens esse creaturam est ne cessariū q2 premisse sunt possibiles ꝛ cōclusio impos sibilis sed ꝯclusio in sensu diuiso bene seqtur q2 con uersa maioris seqtur in prima figura.

Mixtio non valens

Alia mixtio

¶ Cap. xxiij. de his de necessario in tertia figura.

In tertia figura qñ oēs premisse sumunt in sensu com posito tenet sillus sicut ex suis de inesse q2 arguitur p istam regulā. Si premisse sint necessarie ꝯclusio erit necc̄ia. ¶ Si autem oēs sumant in sensu diuiso ois discursus vel sillus q2 ꝯuis illa de necessario nō ꝯuertitur in illā de necc̄io semp tñ couertitur in illā de inesse. ¶ Nunc autem in prima figura maiore existente de necessita te in sensu diuiso ꝛ minore de inesse seqt ꝯclo de ne cessario in sensu diuiso sicut posterius videbit ꝛ qcqd seqtur ad ꝯñs seqtur ad añs. igitur ex eade3 maiore ꝛ minore de necc̄io que ꝯuertitur in illam de inesse se qtur ꝯclusio eadem in tertia figura. ¶ Per ide3 p3 ꝙ quartus ꝛ sextus valent ex talibus ꝓponibus sicut hic seqtur quelib3 psona diuina de necessitate est de⁹ aliqua psona diuina de necessitate ē pater ergo pater de necessitate est deus. ꝛ sic pōt pbari tertius modus vel pōt pbari p expositionem sic. aliqs creans de ne cessitate est deus ꝛ oē creans de necessitate est de us. q2 si aliquod creans de necessitate sit deus sit il lud. a. tunc. a. de necessitate est deus ꝛ. a. de necessi tate est psona diuina ex qbus seqtur ꝙ psona diuina de necessitate est deus. ꝛ p istum modū pbatur qntus modus. Nam iste sillus est bonus: aliquis homo de necessitate nō est deus ois hō de necessitate est nā in tellectualis ergo aliqua nā intellectualis de necessita te non est deus. q2 si hec sit vera aliqs hō de necessita te nō est de⁹ sit ille hō a. tunc a. de necessitate non est deus ꝛ a. de necessitate est nā intellectualis. q2 ois hō de necessitate est nā intellectualis p minorē nunc aūt seqtur. a. de necessitate non est deus. a. de necessitate est nā intellectualis ergo aliqua nā intellectualis de necessitate nō est deus. ¶ Si aūt maior sumat in sen su composito ꝛ minor in sensu diuiso nō seqtur ꝯclo in sensu diuiso nec in sensu composito. nō enī seqtur oē falsum eē falsum est necc̄ium aliquod falsu3 de ne cessitate est illa ppō tu sedes ergo illa ppō tu sedes de necessitate est falsa. nec etiā seqtur igit istā ppōnes eē falsa3 ꝛ necc̄ium. si aūt maior sumat in sensu diuiso ꝛ minor in sensu cōposito semp seqtur ꝯclusio in sen su diuiso ꝛ nō in sensu cōposito. ꝙ enī illa in sensu di uiso seqtur p3 q2 minor cōuertit in illam de inesse ex qua cū maiore seqtur ꝯclusio de necc̄io in sensu diui so ꝛ nō in sensu composito. ꝙ enī illa seqtur in sensu diuiso inferius ostendetur. Hec dicta sunt quo ad modum ad illos modos q reducunt p ꝯuersiones. Et ex istis potest faciliter sciri quid dicendum est de alijs modis qui non reducuntur sic.

Mixtio non valens

Mixtio valens

¶ Cap. xxiiij. de sillogismis compositis ex his pos sibili in prima figura ꝛ combinatio valeat ꝛ que nō.

Post vniformem modu3 ge neratōis sil logismorū de necessario dicendu3 est de vniformi generatione sillorum de possi bili: ꝛ accipio hic possibile pro possibili quod est oē omni ppōni q̄ nō est impossibilis. ¶ Et est sciendū ꝙ in omni figura si accipiant oēs ppōsi tiones de possibili in sensu composito vel eis equa lentes non valet sillus. q2 tunc arguit p istam regu lam si premisse sunt possibiles ꝯclusio erit possibilis q̄ est falsa. ¶ Unde non seqtur oē coloratū esse albū est possibile oē nigrū esse coloratū est possibile. ergo

Ex oib⁹ de possi bili non seq cam de possi bili cō ponēd⁹

oē nigrum esse albū est possibile. similiter non seqr oē animal esse hominē est possibile oēs asinum esse animal est possibile ergo oēs asinum esse hoīes est possibile. ꝛ ita ista regula est falsa p̄missis sūt possibiles ergo ↄclusio est possibilis. sed illa vera est si p̄missis sint possibiles ꝛ cōpossibiles ↄclusio est possibilis. nunc aūt aliq̄n premisse possibiles sunt icōpossibiles ꝛ lō nūq̄ forma silogistica vniformis ex illis possibilis tenet in sensu cōposito. ¶ Sed si illa de possi sumatur in sensu diuiso vel alia equalens cuiusmōi sunt tales ꝓpositiones omnis hō potest esse albus: album potest esse nigrū: ꝛ huiusmodi tunc est illa ꝓpō distinguenda penes secundū modū equocationis. eo ꝙ subiectū potest supponere ꝓ his q̄ sunt vel ꝓ his q̄ possunt esse. hoc est ꝙ sōm potest supponere ꝓ his de quibus verificatur ꝑ verbum de presenti vel ꝓ his de quibus verificatur ꝑ verbū de possibili: siue de notatur posse supponere: quod dico ad excludendum vnam cauillationē. sicut si dicas album potest esse hō: vnus sensus est iste oē quod est album potest eē hō: ꝛ ille sensus est verus si nihil sit albū nisi homo.

Sensus diuisi interpretatio

Alius sensus est iste oē quod potest esse albū potest esse hō ꝛ hoc est falsum: siue tantū homo sit albus siue aliud ab homine. ¶ Ista distinctiōe visa videndū est ex talibus quō potest silogizari ꝛ quō nō ꝛ primo in prima figura. ¶ Et est sciendum ꝙ si sōm maiori accipitur ꝓ his que possunt eē q̄litercūq₃ sumatur sōm minoris semp est silogismus vniformis bonus ꝛ regularis ꝑ dici de oī vel de nullo ꝛ hoc ꝓuatis principijs cōibus silogismi de ineē: vt sic arguēdo oē album potest esse hō. hoc est: oē quod potest esse albū potest esse hō: ois asin⁹ potest esse albus ergo ois asinus potest esse hō. ¶ Si aūt sōm maioris supponit ꝓ his que sunt tunc talis silogismus vniformis non

Inutilis mixtus.

vꝫ nō. n. sequitur oē quod est album potest esse hō: ois asinus potest esse albus ergo ois asinus potest eē hō q: si nihil sit album nisi homo premisse sunt vere ꝛ ↄclusio falsa. ¶ Eodem modo non sequitur oē ꝓducēs potest esse deus ois ignis pōt esse ꝓducens ergo ois ignis potest eē deus. q: si nihil ꝓducat aliqd nisi de⁹ ꝙ est possibile premisse essent vere ꝛ ↄclusio falsa. ¶ Si āt maior sit de possibili in sensu cōposito

Inutil

ꝛ minor d̄ possibili in sensu diuiso nulla seqt̄ ↄclo: sicut nō seqt̄ oēs hoīes eē deū est possibile aliq̄ humanitas pōt esse hō ergo aliq̄ humanitas pōt esse de⁹ vel aliquā humanitatē esse deū est possibile. ¶ Si aūt

Inutil.

maior accipitur in sensu diuiso ꝛ minor in sensu cōposito non sequitur ↄclusio nec in sensu cōposito nec in sensu diuiso nisi minor sit singularis sed si minor sit singularis semp sequitur cōclusio si sōm maioris supponit ꝓ his que possunt eē sed si supponat ꝓ his que sunt non vꝫ. ¶ Primum. s. ꝙ non sequitur ↄ

In singularib⁹ vtilis.

clusio in sensu cōposito patet. nam iste premisse sunt vere omne quod pōt esse verum ↄtingens ad vtrum libet potest esse falsū omne verū ↄtingens ad vtrum libet esse veꝝ ↄtingens ad vtrūlibet est possibile ꝛ tn̄ hec ↄclusio est falsa omne verum ↄtingens ad vtrūlibet eē falsū est possibile ipsa accepta in sensu cōposito. ꝙ ēt nō sequit̄ ↄclusio in sensu diuiso patet. naꝫ iste p̄misse sunt vere o ē qd pōt esse albū pōt eē coloratū oēs sbaꝫ creatā eē albā est poē ꝛ tn̄ hec est falsa oē qd pōt esse substantia creata potest esse coloratum nam angelus pōt esse sbāntia creata ꝛ tn̄ non potest esse coloratus. ¶ Secundū. s. ꝙ si minor sit singularis sequitur ↄclusio. patet: naꝫ bene sequitur oē veꝝ ↄtingens ad vtrūlibet potest esse falsū: hoc verū esse veꝝ ↄtingens ad vtrūībꝫ est possibile: ergo hoc veꝝ pōt esse falsū: sed non sequitur illa de possibili in sensu cōposito hoc veꝝ esse falsū est possibile. ¶ Ratio aūt quare plus sequitur talis ↄclusio de possibili q̄n minor est singularis quā q̄n minor est vlis: est. q: sp singularis de possibili in sensu cōposito infert singularem de possibili in sensu diuiso ꝯuis non ↄuerso. nisi sbōne singulare sit precise ꝓnomen demōstratiuū vel nomen ꝓpium tunc. n. sensus cōpositus ꝛ sēsus diuisus ↄuertuntur. ꝑ idē patet ꝙ si minor fuerit particularis sequitur ↄclusio ꝑticularis in sensu diuiso: nā pticularis in sensu cōposito semp infert pticularē in sensu diuiso. sequitur. n. hec est possibilis hō est de⁹ ergo ꝙ pōt esse homo pōt esse deus. ꝯuis nō sequit̄ sp ecōuerso. nō. n. sequitur: ꝙ pōt esse albū pōt esse nigrum igitur hec est possibilis album est nigrū. nec sequitur ꝙ suppositum humanū pōt esse assumptū a ꝑsona diuina igitur hec est possibilis suppositū humanū est assumptū a ꝑsona diuina. ¶ Circa istam generationem in prima figura sunt duo intelligēda.

Possibile dictum

¶ Primū ꝙ ꝯuis aliquādo silogism⁹ teneat vniformis de possibili sicut in talibus casibus de quib⁹ dictū est: non tn̄ olo i illis semp sequitur ↄclusio indirecta q. s. differt a ↄclusione directa ꝑ transpositionē terminoꝝ q: nō sequitur oē qd pōt esse falsū nō possibile pōt esse impossibile: aliqd verū potest esse falsum non possibile ergo aliqd quod est impossibile potest esse verū: ꝛ tn̄ illa ↄclusio directa aliquid qd est veꝝ pōt esse inpossibile: bene sequitur ꝯuis ↄclusio directa sit ↄuertibilis q̄liter debeat ↄuerti dictū est prius.

P^m itel.

¶ Notādū est ēt ꝙ sicut in illis de inesse non refert an maior sit vlis vel singularis sic i illis de possibili nō refert. ¶ Vn̄ iste silogism⁹ est bon⁹ sor. pōt esse alb⁹ ois sba pōt esse sor. ergo ois sba pōt esse alba sed opꝫ ꝙ sōm minoris ꝛ ↄclusiōis vniformiter accipiat̄. q: si in minore accipit̄ ꝓ his q̄ sunt ꝛ in ↄclusione ꝓ his q̄ possunt esse non valet: sicut nō sequitur sortes pōt esse pat̄ platonis. ois hō qui ē pōt esse sor. ergo ois hō qui est pōt esse pater platonis.

¶ Cap. xxiiii. de silogismis 2^e figure ↄstantibus ex his de pos. ꝛ ꝙ nullomō ↄtingit silogizare.

In secunda figura si subiecta vtriusq₃ supponant precise ꝓ his q̄ sūt: silogismus nō vꝫ. nō enī sequit̄: ois ꝑsona diuina pōt nō esse creans ergo pater pōt nō esse ꝑsona diuina. nec seqt̄ ois ꝑsona diuina pōt nō esse creans ois hō q̄ est pōt esse creans: ergo ois hō q̄ est pōt non esse ꝑsona diuina: q: ponat̄

Inutil.

Inutil.

ꝙ nullus hō sit nisi Xp̄s illo posito premisse sunt vere ꝛ ↄclusio falsa. ¶ Si autē sōm vtriusq₃ accipitur ꝓ his q̄ pn̄t esse sic nō tenet silogismus. nā nō sequit̄

omnis

ois hō potest non esse albus omne risibile potest esse album: ergo oē risibile potest non esse hō. sicut non sequitur ois persona diuina potest nō esse creans ois psona pducta potest esse creans ergo ois persona pducta potest non esse persona diuina. ¶ Et ratio est qꝛ negatiua de possibili nō cōuertitur in negatiuā de possibili: non. n. sequitur quelꝫ psona diuina potest non esse creans ergo oē qd̄ est creans vel potest esse creās potest ñ esse persona diuina. ⁊ ita talis sillogismus de possibili non potest reduci in primā figuram per cōuersionem qꝛ nullus sillogismus secūde figure reducibilis per cōuersionē potest reduci nisi p cōuersionem vlis negatiue. quare aūt nō teneat talis sillogismus in quarto modo ratio est qꝛ non potest reduci nisi per impossibile sed hoc patebit inferius.

Instātia ¶ Et si dicatur qꝫuis negatiua de possibili non cōuertatur in illā de possibili cōuertitur tn̄ in illā de inesse sic. ois persona diuina potest nō esse creans igitur aliquid quod potest non esse creās est persona diuina: imo in illam de possibili potest cōuerti aliquid quod potest nō esse creans potest esse persona diuina igitur per talem cōuersionē potest reduci in primā figurā.

Solor ¶ Dicendū ꝙ illud argumētum ꝯcludit oppositū nam vlis negatiua de possibili qꝫuis predicto modo posset cōuerti in illam de inesse vel de possibili ſm ꝙ ſbm aliter ⁊ aliter accipitur in añtecedēte nunq̄ cōuertitur nisi in pticularem. qꝛ bn̄ sequit aliquid quod est psona diuina potest nō esse creans. igitur aliquid ꝙ potest non esse creans est psona diuina. Silr bene sequitur quodlꝫ quod potest esse psona diuina potest nō esse creans. igitur aliquid qd̄ potest non esse creans potest esse psona diuina. ⁊ ita pꝫ ꝙ vlis negatiua de possibili nō cōuertitur nisi in pticularē. sed qñ sillogismus secunde figure reducitur p cōuersionem in

Regla. primam figurā semp cōuersa vlis negatiue dꝫ esse maior in prima figura. ⁊ p cñs si talis sillogismus reduceretur in primam figuram per cōuersionem cōuersa negatiue que est pticularis esset maior in prima figura quod est īpossibile. ⁊ tūc non regulatur p dici de oi vel de nullo. Si aūt altera premissaꝝ sumat in sensu cōposito ⁊ alia in sēsu diuiso q̄litercūq; termini accipiantur non tꝫ sillogismus. ⁊ ita pꝫ ꝙ q̄liter-

Nota. cūq; ppositiones de possibili ꝯbinentur in secūda figura nunq̄ vꝫ vniformis de possibili in secunda figura. ⁊ ratio est: qꝛ idem ab codē potest remoueri ⁊ affirmari cum modo possibili ⁊ ita ex tali negatiua vel affirmatiua non sequitur negatiua eiusdem a se sicut pꝫ in exemplis supius adductis.

¶ Cap. xxv. de sillis ex his ꝺ possibili ī tertia figura

In tertia figura si vtraq; premissarum sumatur in sensu diuiso ⁊ ſbm vtriusq; supponat p his q̄ sunt: sequitur ꝯclusio de possibili sumpto ſbo pro eo qd̄ potest esse. sequitur enim. Ois homo potest esse albus

Utilis aliquis homo potest esse niger ergo quod potest esse nigrum potest esse album. ¶ Silr sequitur: ois homo potest esse albus aliquis homo potest esse niger ergo nigrum potest esse album. hoc pbatur. qꝛ dictū est ꝙ talis minor cōuertitur in istam de inesse sic: aliquis homo potest esse niger. ergo aliquid qd̄ potest esse nigrum est homo. nunc aūt sequitur p sillogismum regularū p dici de omni ois homo potest esse albus aliquid qd̄ potest esse nigrum est homo ergo aliquid qd̄ potest esse nigrum potest esse album. sic igit talis sillogismus pbatur p cōuersionem. ¶ Silr si

Utilis ſbm vtriusq; supponit p his que possunt esse sequit ꝯclusio de possibili ſbo sumpto p eo qd̄ potest esse. qꝛ illa de possibili sumpto ſbo p eo qd̄ est semp seqt ad illam de possibili ſbo sumpto p eo qd̄ potest esse: si fuerit vlis ⁊ posita ꝯstantia ſbi cñtis. sꝫ vniformis ex illis in quib⁹ ſbm supponit p his q̄ sunt tenet gñaliter. igitur ⁊ ex aliis. qꝛ quicquid sequitur ad cñs sequitur ad añs. potest etiā pbari p cōuersionem sicut prior vniformis. ¶ Si aūt ſbm in maiore sumatur

Utilis p eo qd̄ est: ⁊ in minore p eo qd̄ potest esse: ⁊ silr econuerso tenet sillogism⁹ ⁊ vterq; pbatur p hoc ꝙ ad illam de possibili sumpto ſbo p illo qd̄ potest esse sequitur illa ꝺ possibili sumpto ſbo p eo qd̄ est. sed cōclusio de possibili sumpto ſbo p eo qd̄ est: non sequit sicut non sequitur. Ois homo potest esse albus: ois homo potest esse intelligens igitur qd̄ est intelligens potest esse album. qꝛ si nullus homo esset intelligēs sed tm̄ angelus premisse essent vere ⁊ ꝯclusio falsa.

Utilis ¶ Si aūt maior sumatur in sensu diuiso ⁊ ſbm supponat p eo qd̄ potest esse. ⁊ minor sit de possibili in sensu cōposito sequitur ꝯclusio in sensu diuiso nō in sensu cōposito. qꝛ. n. sequitur in sensu diuiso pꝫ: nā sequitur oē qd̄ potest esse homo potest esse albū: hec est possibilis ois homo est niger igitur aliquid quod potest esse nigrū potest esse album. ¶ Et ratio istius est qꝛ semp iste de possibili singularis in sensu diuiso ⁊ in sensu cōposito ꝯuertuntur si in premissis supponat pnomen demonstratiuū vel nomen pprium qꝛ quicquid sequitur ad aliquod singulare alicuius pticularis cū aliquo sequitur ad illā pticularem cū eodem: p illam regulā quicquid sequitur ad cñs alicuius ꝯñtis sequitur ad illud cñs. Et virtute illius regule tenet pbatio sillogismorum qñ pbantur p sillogismum expositoriū de quo dictū est prius. ⁊ ita in illa pbatione non arguitur p illud medium quicquid sequitur ad singulare sequit ad pticulare qd̄ est falsum sed p illud medium qcqd seqtur ad añs alicuius ꝯñtis seqtur ad illud cñs. Probat ergo talis sillogismus. Oē qd̄ potest esse hō potest esse albū hec ē possibilis aliqs hō ē niger ergo aliqd qd̄ est nigrum potest esse album: qꝛ si hec sit possibilis aliqs homo est niger aliqua singularis erit possibilis ⁊ sit illa. a. tunc sic hec est possibilis. a. est nigrum ergo a. potest esse nigrum sicut dictū est prius: nūc aūt ille sillogismus est bonus. a. potest esse nigrū. a. potest esse albū ergo nigrum potest esse albū ergo prim⁹ sillogismus fuit bonus. ¶ Silr si maior sumatur in sensu cōposito ⁊ minor in sensu diuiso bene seqt p eundem modū ꝯclusio de possibili in sensu diuiso.

¶ Cap. xxvj. de generatione sillogismorum ex his de ꝯtingēti et eā nō valere in sēsu cōposito. In sensu aūt diuiso tenere vt in pluribus ⁊ hoc in prīa figura.

CIrca vniformē gñationē silloꝝ de ꝯtingenti nō necessario. ¶ Est primo sciendū q in nulla figura est talis vniformis gñatio ꝯueniens si oēs ꝓpositiones sumantur in sensu cōposito: vel si oēs sint talibus equalētes. ⁊ hoc q: argueret per illā regulam: premisse sunt ꝯtingentes ergo ⁊ ꝯclusio. q regula falsa est. q: ex ꝯtingētibus potest sequi tam necessariū ꝙ impossibile. sicut sequitur nullū album est asinus: ⁊ ois hō est albus ergo nullus hō est asinus. vbi premisse sunt ꝯtingentes ⁊ cōclusio necessaria. ¶ Silr seqr oē aial est hō ois asinus est aial: ergo ois asinus est hō: vbi premisse sunt ꝯtingentes ⁊ ꝯclu-
Cautela sio impossibilis. ¶ Tñ sciendū est q nunꝙ possunt premisse eē ꝯtingentes ⁊ ꝯclusio ipossibilis nisi ꝓmisse repugnent sicut patet in exemplo predicto. Sic ergo patet q vniformis generatio de ꝯtingenti in nulla figura tenet si oēs ꝓpositiones sumant in sensu cōposito. ⁊ iō dicendum de alijs ⁊ primo de prima figu-
De diuisio. ra. ¶ Ubi sciendum est q sicut ille de possibili habet duplicem acceptionē ita ⁊ illa de ꝯtingenti. potest. n. subm accipi ꝓ eo q est vel ꝓ eo qd ꝯtingit esse. sicut in illa ꝯtingit album esse hoiem: si nullus hō sit albus. tunc hec est falsa ꝯtingit album esse hoiem subo sumpto ꝓ eo qd est sicut hec ē falsa: aliqd qd est albū ꝯtingit esse hoiem: q: qlz singularis est falsa. Si autē subm sumatur ꝓ his q ꝯtingit: vera est. hec. n. est vera: qd cōtingit esse album ꝯtingit esse hoiem. ¶ Ista distintiōe
Sciendū posita. ¶ Sciendum est q si subm maioris sumatur ꝓ his q ꝯtingunt vniformis est bonus respectu ꝯclusionis de cōtingenti subo eodē modo sumpto sicut sumitur in minore. q: est sillogismus regulat⁹ ꝑ dici de oi vel de nullo. ¶ Unū bene seqtur oē qd contingit esse hoiem cōtingit esse album oē qd cōtingit esse nigrum cōtingit esse hoiem ergo oē qd cōtingit esse nigrū cōtingit esse album. Nunc iste sillogismus non indiget aliqua ꝓbatione: sed est de se euidēs. Silr patet q sillogismus valet si subm tā in minore ꝙ in conclusione sumatur ꝓ his q sunt. Eodē modo patet q valet sillogismus qñ maior est vlis negatiua de ꝯtingenti. Si-
Instātia. militer si subm minoris supponit ꝓ his q sunt ⁊ subm cōclusionis ꝓ his que cōtingunt vniformis nō valet. nō n. seqtur: oēm hoiem cōtingit esse album ⁊ oēm subam creatā intellectualem cōtingit esse hoiem: ergo oēm
Utilis. subam creatā intellectualē cōtingit esse albā: q: posito q hō sit intelligens ⁊ nullus angelus sit: cōclusio est
Aduertendū. falsa ⁊ premisse sunt vere. ¶ Et est aduertēdū q qñ vniformis talis gñatio de cōtingenti tenet ⁊ oēs ꝓpositiones sumātur in sensu diuiso cōtingit arguere ex
Utilis. negatiuis ⁊ ex vna negatiua ⁊ alia affirmatiua: siue
Per opposita qualitates. minor fuerit affirmatiua siue negatiua. ¶ Et ratio ē q: tales ꝓpositiones cōuertunt ꝑ oppositas qlitates. ⁊ iō qcqd sequit ex affirmatiua seqtur ex negatiua ⁊ ecōuerso ⁊ iō hic est bonus sillogism⁹: ꝯtingit nullū hoiem esse albū: ꝯtingit nullum nigrū esse hoiem: sgit
Instātia. ꝯtingit nullum nigrum esse album. ¶ Si autē maior sumatur in sensu cōposito ⁊ minor in sensu diuiso sillogismus non valet. nam nō seqtur: oēm hoiem esse deum est cōtingens: ꝙlz ꝑsonam diuinā cōtingit esse hoiem ergo ꝙlz ꝑsonam diuinam ꝯtingit esse deum. nam premisse sunt vere ⁊ cōclusio falsa si. n. nullus hō esset nisi Xp̄s hec est vera: ois hō est deus: ⁊ tñ modo falsa. ⁊ ꝑ ꝯñs est cōtingens. Silr si maior accipitur in sensu diuiso ⁊ minor in sensu cōposito nō va-
let. ¶ Non. n. est seqtur: oēm humanitatē contingit Instātia.
assumi a ꝑsona diuina: hec est cōtingens ois hō est humanitas: ergo cōtingit oēm hominē assumi a ꝑsona diuina. nam premisse sunt vere ⁊ ꝯclo falsa. ¶ Qd. n. maior sit vera patet. q: oē qd potest esse vel est humanitas potest assumi a ꝑsona diuina. ¶ Qd etiā sit minor vera patet q: hec est modo falsa: ois hō est humanitas: ⁊ potest eē vera. q: fuit vera añ icarnatiōem verbi ꝯm opinionem Aristotc. sicut alias ostensum est. ⁊ eadem ratione posset esse vera. ergo est cōtin- Prīa ꝑ
gens. ¶ Quod autē cōclusio sit falsa pz. q: si in ista: te hui⁹
cōtingit oēm hoiem assumi a ꝑsona diuina ly hō supponat ꝓ his q sunt sic habet vnam singularē falsam illam. s. istū hominem demōstrando verbum cōtingit opertis.
assumi. ¶ Iste. n. hō cū sit filius dei non potest assumi a verbo sed ab ipso est assumpta humanitas sua.

¶ Cap. xxvij. q in secunda figura non conuenit sillogizare ex his de contingenti.

IN secunda figura vniformis generatio de contingenti non vz. ⁊ hoc qlitercūqz cōbinentur ꝓpositiones. ⁊ potest hoc consilr ꝓbari sicut ꝓbatū est prius q vniformis de possibili in secunda figura nō vz. q: vlis negatiua de cōtingenti nō est cōuertibilis in aliq̄ vlem: sed in pticularem tñ illo modo quo potest cōuerti. q tñ deberet esse maior in prima figura. qd est ipossibile.
¶ Qd autē talis negatiua de cōtingenti non cōuertat Pro-
patet manifeste. nā non seqtur cōtingit omnē hoiem batio
nō esse album: ergo cōtingit oē album nō esse hoiem. dictorū.
nā añs est verū ⁊ ꝯñs falsum. Qd autē añs sit verum manifestū est. nā ois hō potest esse albus ⁊ potest nō esse albus. ¶ Falsitas ꝯñtis patet. nā aliqd album de necessitate nō est hō. puta cignus. Qd etiā talis vniformis gñatio de cōtingenti nō valeat patet ꝑ instantiam in terio. ¶ Nam nō seqtur: cōtingit oēm hoiem
esse album: ꝯtingit nullum equū esse album: ergo cō- Instan
tingit nullum equum esse hoiem. ⁊ ꝑ eosdē terminos tia in
potest ꝓbari q talis vniformis nō vz in aliquo mō. termis.
nec etiā vz: contingit oēm hoiem esse album cōtingit nullum risibile esse album ergo ꝯtingit nullū risibile esse hoiem. Nec etiā seqt: ꝯtingit ꝙlz ꝑsonā diuinam esse creantē ꝯtingit patrem nō esse creantē ergo ꝯtingit patrem non esse ꝑsonam diuinam q: premisse sunt vere ⁊ cōclusio falsa. Et per illos terinos pz q nulla seqtur conclusio ex talibus premissis. s. nec illa de contingenti: nec illa de possibili. nec etiam illa de inesse. Patet etiā q qlitercūqz premisse accipiātur siue in sensu cōposito siue in sensu diuiso: siue vna in sensu diuiso ⁊ alia i sensu cōposito qlitercūqz etiā subiecta supponant talis vniformis generatio nō valet. q: in predicto exemplo premisse sunt vere ⁊ conclusio falsa.

¶ Cap. xxviij. de sillogismis ex his de contingenti ⁊ que valeant ⁊ qui non vtiles.

In tertia figura si ambe pmisse su-
mantur in sensu diuiso
et sbm vtrius supponat p his q sunt se
gtur pclusio de cotingeti: sbo coclusiois
sumpto p eo qd cotingit et non p eo qd
est. Na segtur: oem hoiem cotingit ee albu oez ho-
minez cotingit esse scientem ergo qd cotingit ee sciens
cotingit ee album. Sed no segtur ista conclusio: qd
Instan tia. est sciens cotingit ee album. Naz posito q nullus ho
aliqd sciat. sed tm angelus premisse sunt vere et coclu
sio falsa. Silr posito q tm equus sit albus: tuc sunt
iste premisse vere: omne risibile cotingit ee hominez
oe risibile cotingit ee album: sed hec coclusio est fal
sa qd est album cotingit ee hominez cu qlz singula-
Arglo. ris est falsa. Silr si sbm vtrius pmisse supponat
p his q cotingunt segtur conclusio de pringenti sbo
sumpto p his q cotingunt non p his q sunt. qd patet
Arglo. p exemplu precedes. Similiter si sbm in vna sup
ponat p his q sunt et in alia p his que cotingunt segt
cosimilis coclusio. sed si vna premissaru sumatur in
Jnutil. sensu coposito et alia in sensu diuiso no segt coclusio
no. n. segtur: oez hominé esse deu est cotingens: oez
hoiem cotingit ee humanitatez: ergo aliqua huma-
nitatem cotingit ee deuz: et hoc si sbm minoris suma
tur p his que sunt. naz premisse sunt vere et coclusio
falsa. Qz. n. maior sit vera patet: nam ista: ois ho
est deus: est mo falsa et tn potest ee vera. nam si null
ho eet nisi Xps tunc eet hec est cotingens va: et p pns
ois ho est de: ergo maior est vera. Etia posito q
natura assumpta a verbo esset deposita tunc minor
eet vera. qz tunc ois humanitas eet ho. qz suppono
ad presens q alias est pbatuz q hec est vera de virtu
te sermonis: ois ho est humanitas: nisi humanitas in
cludat aliqd sincathegoreuma vel equalens alicui ta
li ppter qd falsificetur. sed hoc non impedit ppositu
Prima pe hui volu is. qz volo q illud nomen humanitas semp supponat
pro illa natura create sine inclusione alicuius sinca-
thegoreumatis siue cuiuscuq alterius determinationis.
et tunc patet q minor est vera. et tn tunc erit coclusio
falsa. nam illa natura creata nullo modo potest esse
deus. vn de facto qmuis homo sit deus tn illa natura
creata non est deus. sicut qmuis album sit ho tamen
Jnutil. ista albedo inheres homini nullo modo est homo.
Et per idem pz q si maior accipitur in sensu diui
so et minor in sensu composito sillogismus no valet.
Similiter si sbm ppositionis accepte in sensu diuiso
supponat p his q contingunt non valet sillogismus.
non. n. segtur: oe quod contingit esse ens contingit
creari: hec est contingens oe ens est deus: ergo deum
contingit creari. Utruz aut illa propositio omne
ens cotingit creari possit de virtute sermonis habere
tale sensum omne qd cotingit esse ens pringit creari
no est mo curandu. qz illa foret magis difficultas vo
calis q realis: eo q voces significant ad placituz.
Sic igitur patet quod contingit arguere ex illis
de cotingenti in tertia figura. Probat autem Ari
sto. tale sillogismu in libro prior p couersioez mino
ris ppois. vt si arguat sic: cotingit oe. b. ee. a. cotin
git oe. b. ee. c. ergo cotingit aliqd. c. ee. a. na pueria
minore sic: pringit oe. b. ee. c. pringit aliqd c. ee. b.
erit vniformis in prima figura: sic: pringit oe. b. ee. a
pringit aliqd. c. ee. b. ergo pringit aliqd. c. ee. a. et ita
talis vniformis in tertia figura de pringeti reducit in
prima figura p puisione. Sz illud videt repugna
re prius dicto. Dictu e. n. in precedeti capitulo q il
la de pringeti sbo sumpto p eo quod est no puertit in
illa de pringeti. igit talis sillogism no pot predicto
mo pbari in tertia figura. Dicendu q Aristo. p il
la puersione no pbat nisi vniforme de pringeti in ter
tia figura sbo vtrius accepto p his que pringut pre
cise. et illa de pringenti accepto sbo precise p his que
pringut puertit in illa de pringenti sbo pntis sumpto
eode mo. et ideo pbatio Aristo. est sufficiens ad inte
tu suum. nec repugnat dicto priori. Alij aut vnifor
mes de quibus dictu e q tenent no pbant illo mo. ta-
me ex supra dictis philosophi isto loco et in alijs pri-
bus logice potest elici probatio eoruz. Ad cuius
euidentiam est sciendu q ppo de contingenti potest
habere triplicem sensum penes acceptione subiecti.
Potest enim sbm accipi precise pro his que sunt:
potest etia accipi tam pro his que sunt q pro his que
pringunt. tertio mo potest accipi precise pro his que
pringunt. Utruz aute isti duo sensus vltimi sint de
virtute sermonis vel alter tm: et si alter eoz qs eoru:
no curo ad psens. tn prius locutus sum qn dixi vni-
forme valere fm duos priores sensus. et tunc quado
sbm alterius. s. maioris accipit p his que sunt pbat
talis sillogismus p puersione minoris in illa de inese
sic arguendo: contingit omne hoiem esse albu con-
tingit omnem hominé esse scientem ergo contingit
scientem esse albuz: conuertit illa minor sic: cotingit
oem hoiem esse scientez: sbo stante precise p his que
sunt in illam: aliqd qd contingit esse sciens est homo:
nunc aut sequitur euidenter in prima figura: omnez
hoiem cotingit esse albuz sbo sumpto p his que sunt
precise aliqd quod cotingit esse sciens est ho ergo ali
qd quod cotingit esse sciens contingit esse albu: q eq-
ualet conclusioni primi sillogismi. et ex illo et ista p-
positione de contingenti sumpto sbo precise p his q
sunt conuertitur in illaz de inesse cu ista regula infal
libili qcqd sequitur ad consequens sequitur ad ans. Jnutil.
Et ita patent pbationes omnium aliorum. Sz
si subiectum maioris accipitur precise p his que con
tingunt et subiectum minoris precise p his que sunt
vniformis non vz. sicut no sequitur: omne qd contin
git esse ens contingit creari: omne qd est ens contin-
git esse creans: ergo aliquid qd contingit esse creans
contingit creari: qz si nihil esset nisi deus premisse es-
sent vere et conclusio falsa. et si minor particulariter
sumatur premisse de facto erunt vere et conclusio fal
sa illud tn exemplum tm gratia exempli adducitur.
Simil si transponantur tales ppositiones diuer-
simode accepte non vz. ptz igitur quomo contingit
arguere ex omnibus de contingenti et quomodo no.
Est etiam sciendum q sicut in prima figura non
refert arguere ex affirmatiuis de contingenti et nega-
tiuis nisi q negatiuus sillis pficit p puisioez ppoinu ne-
gatiuaz p oppsitas qlitates: ita in tertia figura con-

tingit arguere eodem modo ex oibus negatiuis vel indifferenter ex altera. et pficiuntur tales sillogismi p cōuersionem p oppositas qualitates.

¶ Ca. xxix. de sillogismis ex his de impossibili quia virtualiter quasi negatiuis ideo valent.

Post predicta de vniformibus ppōnib⁹ d' ipossi est dicēdū. ¶ Et ē sciendū q si oēs propositiones sumātur in sensu composito talis discursus non valet. qr argueretur p istam regulā falsam. premisse sunt impossibiles ergo cōclusio est impossibilis. ¶ Silr si omnes propōnes de impossibili sumātur in sensu diuiso nō valet talis discursus. quia nullus talis in prima figura potest regulari per dici de omni vel de nullo. vnde sic arguendo: omnis homo impossibiliter est asinus: omne rudibile impossibiliter est hō: ergo omne rudibile impossibiliter est asinus. patet q non valet. nec regulatur per dici de omni. qr p minorem nō denotatur sbm maioris verificari de aliquo sed magis remoueri. et ita cum quelibet de ipossibili equiualeat alicui negatiue et ex omnibus negatiuis non cōtingit arguere: manifestum est: q ex propositionibus de impossibili non contingit arguere.

¶ Cap. xxx. de sillogismis cōpositis ex his modis q non sunt cōmuniter appellati modi in oi figura: et qn̄ teneant et qn̄ nō. et q faciāt sensū cōpositū et diuisum.

Ostenso quomodo cōtingit sillogizare per sillogismū vniformem ex ppositionibus modalibus q̄ vsitate vocātur modales: restat videre qn̄ ex alijs modalib⁹ ptingit arguere. ¶ Est aūt primo sciendū q tales ppositiones ita bene possunt habere duos sensus sicut alie de qbus dictū est. ¶ Silr possunt esse alique equalētes talibus sensib⁹ cōpositus et diuisis. ¶ Et iō pro sensibus compositis taliū ppositionū est ista regula gn̄alis. q qn̄ aliqd tale nomen mōale potest verificari de pmissis absq hoc q verificetur de conclusiōe: imo potest vere remoueri a pclusione vniformis ex talibus in sensu cōposito non valet: nec ex equalētibus eis. ¶ Qn̄ aūt de premissis nō potest verificari talis modus nisi etiā verificetur d' pclusione: vniformis ex talibus semper tenet. et iō sic arguēdo. Omnem hoiem esse aial est verū sortez esse hoiem est verum ergo sortez esse aial est verum: Oēm hoiem esse aial est opinabile vel credibile sor. esse hoiem est opinabile vl credibile ergo sor. esse aial est opinabile vel credibile: accipiēdo credibile p illo cui potest intellectus assentire siue euidenter siue nō: pueniēter arguitur p hoc q talis discursus tenet p tales regulas veras. Premisse sunt vere ergo conclusio est vera. Premisse sunt credibiles ergo pclusio credibilis predicto mō accipiēdo credibile. ¶ Sed tales sillogismi non valent. Omnem hoiem esse album est scitū ab aliquo: sortē esse hoiem est scitū ab aliquo: ergo sortem esse album est scitum ab aliquo: Oēz figuram planā habere rc̄. est idemonstrabile: oēm triāgulum esse figuram planam rc̄. est idemonstrabile ergo oēm triangulum habere rc̄. est indemōstrabile. ¶ Oēm intellectū esse formā sbalē est dubitabile: aliq̄ q̄litatem que nō est forma substantialis esse intellectum est dubitabile ergo aliquam qualitatem que non est forma substantialis esse formā substantialē est dubitabile et hoc qr tales regule sunt false. vz. premisse sunt scite ergo cōclusio est scita. potest. n. vna premissa sciri ab vno et alia ab alio et tn̄ vere ab vtroq ignoratur pclusio. premisse sunt vere indemōstrabiles ergo pclusio est idemōstrabilis. premisse sunt dubitabiles ergo pclusio est dubitabilis. ¶ Vn̄ ad sciendū qn̄ talis sillogismus est bonus et qn̄ nō: obseruāde sunt tam vere q̄ false regule infrascripte. ¶ Vn̄ iste regule sunt false. premisse sunt false ergo pclusio falsa. premisse sunt scite ergo pclusio est scita. pmisse sunt credite ergo pclusio credita. premisse sunt idemōstrabiles ergo pclusio est idemōstrabilis. premisse sunt dubitabiles ergo pclusio dubitabilis. premisse sunt primo vere ergo et cōclusio. premisse sunt p accn̄s ergo et pclusio. premisse sunt idubitabiles ergo et pclusio. premisse sunt intellecte ergo et pclusio. premisse sūt pbate ergo et cōclusio. premisse sunt audite ergo et pclusio et tales cōsimiles sunt false et iō vniformes ex talibus ppositionibus non tenēt. ¶ Sz iste regule sunt vere. premisse sunt euidētes et cognoscibiles ergo pclusio est euidens et pgnoscibilis. premisse sunt credibiles ergo et pclusio: et multe tales. ¶ Et vniformes ex talibus modalibus sūpte in sensu cōposito vl equalētes eis sunt boni sillogismi tenētes p istam regulā. premisse sunt tales ergo pclusio est talis. ¶ Si aūt tales pmisse sumātur sbe in sensu diuiso in prima figura sēper est sillogismus regulatus p dici de oi vl de nullo qn̄ ex suis de inesse est bonus sillogismus: nisi ratiōe mōi includatur equalenter ppositio negatiua: qd dico ppter illū modū falsum: et si aliqa sit sibi similis. qr nō seqtur. Ois hō est aial: ois asinus false ē hō: ergo ois asinus false est aial. ¶ Silr iste sillogism⁹ nō valet. Oēm lapidem esse aial est falsū: oēz hoiez esse lapidē est falsum: ergo oēz hoiem esse aial est falsum: q̄uis oēs premisse sumātur in sensu diuiso. ¶ Sed alij vniformes valēt qn̄ vniformes de inesse correspondētes eis valēt et ex modalib⁹ sequūt sue de inesse. Vn̄ iste vniformis est bonus. Ois hō p se est animal sor. per se est hō ergo sor. p se est aial: similiter sequitur. ¶ Oēz album scitur esse. hō veniens scitur esse albus ergo veniens scitur esse hōr. ¶ Silr talis vniformis negatiuus tenet in prima figura qr regulatur per dici de nullo. et ideo tales vniformes sunt boni. ¶ Ois forma sbālis scitur nō esse q̄litas: intellect⁹ scitur esse forma sbālis ergo intellectus scitur nō esse q̄litas. ¶ Ois creatura scitur nō esse deus creatio est creatura ergo creatio scitur nō esse de⁹. ¶ Si aūt maior talis vniformis in prima figura sumat i sensu cōposito et minor in sensu diuiso cum aliquo mō tenet respectu pclusionis in sensu diuiso et cum aliquo mō non tenet. vn̄ iste discursus tenet: Hec est per se vera Ois hō est aial: corpus per se est hō: igitur corpus p

In nō vsitatis modalibus duplex sensus. Aurea regula.

Erb⁹ qr nescitur pn̄em valere. Nota modos q pn̄t puenire. añti et pn̄ti nō puenire

Forte brit instātiam⁹ vbi non creditur pn̄ti

In sēsu diuiso

Si ampliatio vl apellatio nō ipediat

Qui valeat et q non

esse aial: ¶ Iste aũt non tenet. Hec est dubitata a sorte oẽ album est hõ: plato dubitatur a sorte esse albus: ergo plato dubitatur a sorte esse hõ: sĩlr si maior sumatur in sensu diuiso semꝑ tenet nisi sit talis modus q̃lis est falsum respectu cõclusionis in sensu diuiso et non in sensu cõposito. ¶ Nõ.n.seqtur. ¶ Oẽ albũ scitur esse hõ hec est scita calidũ est albuz: ergo hec ẽ scita calidũ est hõ: sed seqtur. igitur calidũ scitur esse hõ. tñ forte cũ aliquo modo nõ tenet talis discursus. sed q2 dicere in pticulari quo valet discursus ex vna modali in sensu cõposito et alia in sensu diuiso lõguz foret ꝓpter numerositatem modoruz: iõ ipsius inq̃sitionem mõ duxi studiosis relinquendã: q̃ ꝑ predicta et dicẽda faciliter scire possunt. ¶ Sed in secũda figura pauci tales discursus valent si oẽs premisse sumantur in sensu diuiso. ¶ Et ratio est. q2 tales ꝓpositiones de modo raro vel nunq̃ ꝯuertuntur in ꝓpositiones de cõsimili modo. ¶ Vñ non sequitur: nullum album scitur esse hõ ergo nullus hõ scitur eẽ albus: et quia talis ꝓpositio vlis negatiua non ꝯuertitur vel non est ꝯuertibilis vnã de modo cõsimili nec in illam de inesse vniuersalem licet forte in pticularẽ ideo talis sillogismus non potest ꝑfici ꝑ ꝯuersionem vlis negatiue. quod tamen requiritur ad hoc q͛ esset bonus sillogismus in tali modo secunde figure. nõ potest etiaz ꝑfici ꝑ impossibile sicut posterius ostendetur. patet ꝑ instantiã. in terminis. quia talis discursus non valet: non. n. sequitur. ¶ Omne album ꝑ se est animal: omnis lapis ꝑ se non est animal ergo ois lapis ꝑ se non est albus: tamen cuz illo modo verum est bonus discursus. ¶ Et ratio est. quia talis ꝓpositio de modo et illa de inceẽ ꝯuertuntur. quando autẽ non ꝯuertuntur tunc discursus non valet in secunda figura. sed si vna sumatur in sensu diuiso et alia in sensu composito aliquando tenet et aliquando non. sed quando tenet et quando nõ discutiãt studiosi. ¶ In tertia figura quando ambe premisse sumuntur in sensu diuiso et modalis infert suam de inceẽ semꝑ sequitur ꝯclusio in sensu diuiso. sicut sequitur. ¶ Omnis homo scitur eẽ albus: et ois homo scitur esse veniens: igitur veniens scitur esse albus: et potest talis vniformis ꝓbari sicut ꝓbatur vniformis de necessario et de possibili. ¶ Secũdus modus ꝓbatur ꝑ sillogismuz expositoriũ vt ibi. ¶ Si autem altera sumatur in sensu diuiso et altera in sensu cõposito si minor sic in sensu cõposito tenet respectu ꝯclõnis in sensu cõposito.

Circa 2am figuram

Aliquã do valꝫ et aliqñ inualis.

In 3ia figura.

¶ Cap. xxxi. de sillogismis mixtis ex hac de modo illa aũt de inceẽ ad eam de modo et qño teneat et quo modo non etiã apud phĩ. teneat talis cõmixtio.

VIso quomodo vniformis diuersimode sit ex diuersis ꝓpõibus de sillogismis mixtis ẽ tractãdum. ¶ Et primo de sillogismo mixto de inceẽ et modali. Scdo d̃ sillogismo ex modalib9 de modis diuersis. ¶ Circa primũ primo dicẽdum est de sillogismo mixto ex ꝓpositione de inceẽ et modali de necẽrio. ¶ Circa qd primo sciendũ est q͛ ex maiori de necessario sumpta in sensu diuiso et minore de inceẽ semꝑ seqtur cõclusio de necessario in sensu diuiso: non in sensu cõposito. Nõ.n.seqtur conclusio de neces. in sensu diuiso patet: q2 talis sillogismus regulatur ꝑ dici de oi vel d̃ nullo. Vñ sic arguẽdo: Ois hõ de necessitate est aial: hõ albus est hõ: ergo hõ albus de necessitate est aial: arguitur ꝑ dici de oi. Nam ꝑ istaz ꝓpositionẽ: ois hõ de necessitate est animal: non denotatur nisi q͛ qcqd qd est hõ de necessitate est aial: cũ igitur ꝑ minorẽ denotatur q͛ hõ albus sit hõ: seqtur ꝑ dici de oi q͛ hõ albus de necessitate est aial. Vñ sciendũ q͛ sicut ꝑ vlez affirmatiuaz denotatur q͛ de quocũq3 dicitur sbm de eodẽ dicitur predicatum et ꝑꝑ hoc sumendo minorẽ in q̃ predicatur sbm prime ꝓpositionis de aliquo cõtingit inferre predicatũ prime ꝓpositionis de minori extremitate ꝑ dici de oi. ita q͛ ꝑ ꝓpositionez in sensu diuiso et equalentẽ tali denotatur q͛ de quocũq3 dicitur sbm q͛ de eodem dicitur predicatuz cũ modo necessitatis. et ꝑꝑ hoc sumendo minorem in q̃ sbm prime ꝓpõnis ꝑ̃tur de aliquo cõtingit inferre ꝑ̃tuz idez vere ꝑ̃ri de eadem minori extremitate ꝑ dici de oi. Ex quo pꝫ q͛ in tali mixtione nihil refert si minor sit de inceẽ simpliciter vel de inceẽ vt nunc. vñ ille sillogism9 regulatur ꝑ dici de oi. Oẽ aial de neces. est sbs oẽ albuz est aial: ergo oẽ albũ de necessitate est sbs. ¶ Sed si cõclusio sumatur in sensu cõposito discursus non valet: vt non seqtur. ¶ Quelꝫ ꝑsona diuina de necessitate est deus: creans est ꝑsona diuina: ergo hec est necessaria creans est deus: sed seqtur ergo creans de necessitate est deus. Ex illa aũt nõ seqtur ista: hec est necessaria creans est deus: plus q̃ ex illa: albũ potest esse nigrum: seqtur ista: hec est possibilis albũ est nigrum. Ex isto etiaz seqtur q͛ indirecta cõclusio de necessario non seqtur in tali mixtione: vt non seqtur. Quelꝫ ꝑsona diuina necessario est deus creãs est ꝑsona diuina ergo deus necessario est creans. Et ratio. est quia illa creans necessario est deus: non conuertitur in illa: ergo deus necessario est creãs: sed in illã: ergo aliqd quod necessario est deus est creans: et ita bñ seqtur. Quelꝫ ꝑsona diuina necessario ẽ deus creans est ꝑsona diuina: ergo aliqd qd necessario est deus est creans. q2 ista conclusio indirecta est cõuertibilis cum illa directa. Ex quo patet q͛ aliqñ ꝓpositio de inesse cõuertitur in illa de necessario. sed tunc oportet in illa de inesse poni mõ de necessitatis: eo q͛ in illa non est determinatio cõpositionis principalis. ¶ Si aũt maior in tali mixtione sumat in sensu cõposito non semꝑ valet talis mixtio: sed oportet q͛ minor subsumpta sit de inceẽ simpliciter: q2 si minor est de inceẽ vt nunc non valet mixtio. ¶ Ad cuius euidentiã est sciendum q͛ illa maior est de inceẽ simpliciter in q̃ non potest predicatuz cõpetere sbo in vno tempore et negari in alio: sꝫ sp vniformiter se habet. ita q͛ semꝑ vere predicatur vel nunq̃. Illa aũt dicitur de inesse vt nunc in q̃ potest predicatum vno tempore vere affirmari de sbo et in alio tempore vere negari. et talis minor nunq̃ debet sumi cũ maiore de necessario. vñ non seqtur. Oẽz ꝑsonam diuinam eẽ deum est necessarium: aliq̃s hõ est ꝑsona diuina. puta xps ergo aliquẽ hoiem eẽ deuz est necessarium: nec seqtur. Oẽm

Est hodie apõ sophistas hec

Cõtra ꝯclusio de ꝑsona ex mõ de sensu cõposito cuz vna de inesse non seqt &c.

Cor.m

Sciẽdũ ꝙ pl. de inceẽ simplr et vt nunc.

hoiem eē aial est necessariū: hō albus est hō. ergo ho
minē album eē aial est necessariū: sed talis mixtio re
Per al net. Oēz psonam diuinā eē deum est necessarium: al
bedinez bedo est psona diuina: ergo a'bedinem eē deum est
itelligas necessarium. Ista dicta sunt q̄tuz ad veritatez tñ fʒ
teriqa intentionē philosophi ad hoc q̄ mixtio sit bona suf
facietco ficeret sumere sub aliqd p se in genere ipozians rem
eā de in distinctā absolute. ita q̄ non eēt nomen ɔnotatiz nec
esse sim relatim. vñ fʒ intentionē Philosophi iste sillus est
pliciter bonus. Oē aial eē coloratum est necessariuz: ois hō
est aial: ergo oēm hoiem eē coloratum est necessari-
um: ita q̄ fm eū q̄ncunq; sumitur sub illo aliqd ab-
solutum qd non est relatim nec ɔnotatiuuz semp est
mixtio bona sed illud fm veritatem nō est verū. Nā
illa mixtio nō valet. Oē ens eē in actu est necessariū:
ois hō est ens ergo oēm hoiem eē in actu est necessa-
rium. nā premisse sunt vere τ cōclusio falsa. Qd. n.
maior sit vera patet: naz hec est necessaria: oē ens ē in
actu τ minor etiā est manifeste vera τ tñ conclusio est
falsa siue sumatur in sensu cōposito siue in sensu diui
so. nullus. n. hō necessario est ens in actu. hec etiam
non est necessaria: ois hō est ens in actu. ¶ Si ãt ma
ior sumatur de inē τ minor de necessario in sensu di
Inutil. uiso vel equalēti ei discursus nō valet. ¶ Non. n. se
quitur. Quelʒ psona diuina est creans: pater de neces-
sitate est psona diuina: ergo pater de necessitate ē cre
ans. qz premisse sunt vere τ ɔclusio falsa. Si ãt mi-
nor sumatur in sensu cōposito ēt non vʒ discursus.
vt nō sequitur. Omnis deus est creās: q̄lʒ psonā diui-
nā eē deum est necriū: ergo q̄lʒ psonaz eē creantē
est necriū. Nā premisse sunt vere τ ɔclusio falsa. Et
ratio est. qz aliqd potest predicari ɔtingenter tam de
supiori q̄ de inferiori nō obstante q̄ p̃ius superioris
de inferiori sit necria. τ ita est de alijs. ¶ Notanduz
est ãt q̄ si maior sit de inē simplicit talis mixtio va-
let. qz qñ aliqd nō potest p̃dī de aliquo in vno tēpore
τ negari in alio: sed vel semp p̃tur vel nūq̄ tūc non po-
test fm de aliquo p̃dī cū modo necessitatis nisi p̃iuz
Instan predicet de eo de cuz eodē mō. Et si dicatur q̄ phus
tia negat vnā τ ɔcedit aliam ergo falsum est qd hic dicit
Solo q̄ valet vna sicut alia. Dicendū est q̄ phus loqtur d
illa de necrio in sensu diuiso. τ tunc patet euidēter q̄
maiore exñte de necrio τ minore de inē sequitur ɔclu
sio de necrio. τ hoc siue minor sit de inē simplicit
siue de inē vt nunc. non sic ãt valet talis discursus si
maior sit de inē. τ iō negat vnam mixtionem τ con-
Intātia cedit aliā. Et si dicatur q̄ phus dicit vniformem dis-
cursum de necrio eē bonum in omni figura: sed di-
ctum est prius q̄ vniformia de necrio in sensu diuiso
in secunda figura non valet ergo phus nō loqtur de
illis de necrio in sensu diuiso: sed in sensu cōposito. Di
Solo cendum est q̄ phus aliqñ loqtur de illis de necrio in
sensu diuiso τ aliqñ in sensu cōposito. τ ideo vbi do
cet vniformem ex illis de necrio loqtur de eis in sen
su cōposito τ de eis equalētib⁹. qñ ãt docet mixtionē
in prima figura loqt de illis in sensu diuiso τ de ei eq
ualēte. τ hoc facit vt sciat quō arguendū ē ex talib⁹
modalib⁹ siue i vno sensu siue in alio. Vñ ex dictis su
is vbi loqtur de ppōnibus modalib⁹ in sensu cōposi
to τ ex illis locis in qb⁹ loqt de eis in sensu diuiso pōt
studiosius elicere q̄ non semp arguendum est ex tali
bus q̄litercūq; sumatur in q̄cunq; materia scdm q̄-
cūque cōbinationē. ¶ Sciēduz est igitur q̄ si maior Scien.
sit de inē simplicit mixtio tenet siue minor sumatur
in sensu diuiso siue in sensu cōposito. nec hoc negat
phus: sed negat q̄ vliter ex maiore de inē τ minore
de necrio sequtur ɔclusio de necrio. sed non negat qñ
maior est de inē simpliciter. qz tunc premisse nō pos
sunt esse vere ɔclusione exñte falsa. qz si sit de inesse
simpliciter τ vera etiam est necaria τ si sic ē. sequtur cō
clusio de necessario.

¶ Cap. xxxij. de mixtione in sillogismis in secunda figura q̄ ea non valet vt in maiori.

In secunda figura si illa de ne
cessario sumat in
sensu cōposito ad hoc q̄ mixtio sit bona
reqritur q̄ illa sit de inesse simpliciter.
si. n. esset de inē vt nunc q̄liscūq; fuerit
de necrio non sequtur ɔclusio de necrio. ¶ Si enim
affirmatiua fuerit de necario nō sequtur. sicut non se- Inutil
quitur. ¶ Oēm deum esse in actu est necessariū: τ nul
lus hō est in actu. ergo nullum hoiem esse in actu est
necariuz: nam si nullus homo esset in actu premisse
essent vere τ cōclusio falsa. ¶ Similiter non sequtur.
¶ Oēm hoiem esse susceptibilez discipline est neces-
sariuz: nullus hō albus est susceptibilis discipline: er
go nullum hominez albū esse susceptibilem discipli-
ne est necrium: nam si nullus homo esset albus pre-
misse essent vere τ conclusio falsa. ¶ Similiter si ne
gatiua sit de necrio non valet sillogismus. non. n. se
quitur. ¶ Nullum hoiem esse asinum est necrium: oē
album est asinus: ergo nullum album esse hoiem est
necrium. ¶ Nec sequtur. ¶ Nullum deum esse hu-
manitatē est necriuz: ois hō est humanitas: ergo nul
lum hoiem esse deum est necrium. ¶ Sciendū est tñ Sciēdū
q̄ in secūda figura qñ negatiua est de necrio τ in affir
matiua accipitur sub medio aliqd inferius ad medi-
um: siue sit p se inferius siue p accñs: semp discursus
est bonus tenendo p istaz regulam veram. ¶ Qñcun
q; aliq̄ vlis negatiua est necria q̄libet vniuersalis ne-
gatiua in qua remouetur idem p̃dm ab aliquo infe
riori ad sbm est necria. τ sequtur ex ista regula. ¶ A
supiori ad inferius negatiue τ cū distributione est bo
na ɔña. ¶ Voco aũt hic inferius oēm terminū q nō Quid
pōt esse in plus: potest tñ esse in minus. τ ppter hoc sit in fe-
talis sillogismus est bonus. ¶ Nullū hoiem esse asi rius
nū est necrium: ois asinus albus est asinus: ergo nul
lum asinum albuz esse hoiem est necessarium: τ hoc
qz ille terminus: asinus albus: est inferius ad asinum
q̄uis p accidēs. ¶ Et debet talis discursus reduci in
primam p ɔuersionem vlis negatiue de necrio: que
semp ɔuertitur in vniuersalē negatiuaz de necrio qñ
sumitur in sensu cōposito. sicut dictum est prius. τ iō
in prima figura in sillogismo negatiuo maiore exñte
de necrio in sensu cōposito τ sumpto sub aliquo in-
feriori ad sbm siue minor sit de inesse simpliciter si-
ue de inesse vt nunc semp est bona cōsequētia. ¶ Vñ
hic est bonus discursus. ¶ Nulluz hoiem esse asinū
est neces-

est necẽrium: hõ albus est hõ: ergo hominẽ album nõ esse asinum est necẽrium. ¶ Sed si in secunda figura affirmatiua sit de necessario in sensu cõposito et vniuersalis negatiua de inesse nõ sequitur conclusio de necessario. ¶ Nõ. n. sequitur. ¶ Omne ens in actu esse ens est necessarium: nullus homo est ens: ergo nullũ hoiem esse ens in actu est necessarium. ¶ Nec sequitur secundum opinionem Aristotelis. ¶ Oẽm hominem esse animal est necessarium: nullus hõ albus est animal: ergo nullum hominem album esse animal est necessariũ: et tamen in affirmatiua ppositione accipitur aliqd inferius ad medium terminum. sicut patet de se. ¶ Et hõ est qꝛ aliquod potest cũ modo necessitatis predicari de aliquo et tamen qꝫ non predicetur de inferiori eius tali modo. ¶ Et ex hoc sequitur qꝫ a superiori distributo ad inferius affirmatiue nõ semp est consequentia bona simplex. vñ hic non est consequẽtia simplex secundum rei veritatem. ¶ Omne animal est album: ergo ois homo est albus et p cõsequens non est hic consequentia simplex ois homo currit ergo ois homo albus currit. ¶ Ratio autem quare prima consequentia non est simplex est ista. nam si nullus homo esset in rerum natura et omne aliud animal esset album: añs est verum et ɔñs est falsum. ¶ Et ratio q̃re talis consequentia nõ est ɔsequẽtia simplex est: qꝛ medium p qđ tenet non est necessarium. hec. n. non est necessaria: ois homo est animal: sed est contingens. ¶ Similiter hec consequẽtia secundum opinionem Aristotelis nõ est cõsequentia simplex. ¶ Omne animal album est coloratum ergo ois homo albus est coloratus: et iõ sicut in prima figura ex affirmatiua de necessario et affirmatiua de inesse q̃tumcunqꝫ minor extremitas sit inferius ad medium terminum nõ sequitur conclusio de necessario: ita in secunda figura si affirmatiua de necessario nõ sequitur sic cõclusio de necẽrio. ¶ Sciendum est etiam qꝫ in quarto modo secũde figure siue ppositio sit affirmatiua de necessario siue negatiua non sequitur cõclusio de necessario. q̃tumcunqꝫ in affirmatiua predicetur superius de inferiori. ¶ Nam non sequitur. ¶ Aliqđ ens non esse animal est necessarium. ¶ Ois homo est animal ergo omnem hoiem non esse ens est necessarium nam premisse sunt vere et cõclusio falsa. Uel sic arguitur. ¶ Aliqđ ens ñ eẽ animalitatem est necẽriũ: ois hũanitas est animalitas: ergo aliquam humanitatem non esse ens est necessarium. ¶ Nec etiam sequitur. ¶ Oẽm psonam diuinam esse deum est necessarium: aliqđ ens nõ est deus: ergo aliqđ ens nõ esse psonam diuinam est necessariũ. ¶ Sic igitur patet quomodo valet mixtio necessarij et de inesse in secunda figura quando illa de necessario sumitur in sensu cõposito. ¶ Et secundum istum modum debet exponi philosophus de ista materia in libro priorũ. ¶ Si autem illa de necessario sumatur in sensu diuiso nõ valet mixtio siue affirmatiua siue negatiua fuerit de necessario. ¶ Quod enim non valeat si affirmatiua fuerit de necessario patet. ¶ Nam nõ sequitur ¶ Omnis homo de necessitate est deus: nulla humanitas est deus: ergo omnis humanitas de necessitate non est homo: qꝛ si nullus homo esset nisi Xp̃s premisse essent vere et conclusio falsa. hec. n. esset vera: omnis homo de necessitate est deus. ¶ Nam predicatum necessario inest cuilibet p quo subiectum supponit illo casu posito. nam illo casu posito homo nõ supponeret nisi p filio dei. qꝛ tantũ filius dei esset hõ et manifestum est qꝫ filius dei de necessitate est deus. igitur tunc eẽt hec vera. similiter minor eẽt vera immo eẽt necessaria. nam hec est necessaria: nulla humanitas est deus: qꝛ q̃uis de facto homo sit deus: tamen hec eẽt falsa: humanitas est deus: imo nec aliq̃ humanitas potest eẽ deus. sicut nec hũanitas potest eẽ imortalis vel eterna. ¶ Quod autem conclusio eẽt falsa illo casu posito: patet. nam humanitas Xp̃i q̃uis non sit homo potest tamen eẽ homo. qꝛ si deponeretur a filio dei statim eo ipso eẽt homo. ¶ Similiter iste discursus non valet. ¶ Omnis psona de necessitate est deus: nulla humanitas seu nulla intellectualis creatura de necessitate est deus: ergo ois humanitas seu omnis intellectualis creatura de necessitate non est psona. ¶ Si. n. nullus homo eẽt nisi Xp̃s nec aliqs angelus adhuc eẽt hec vera: ois psona de necessitate est deus: naꝫ q̃libet singularis est vera: certum est: et tamen conclusio est falsa. ¶ Nam adhuc aliqua nã intellectualis. s. illa assumpta a verbo posset eẽ psona. qꝛ si deponeretur eẽt psona. Et similiter illo casu posito iste premisse essent vere. ¶ Ois psona de necessitate non est assumpta a verbo. ¶ Omnis nã intellectualis creata nõ est assumpta a verbo: et tamen hec cõclusio eẽt falsa: omnis nã intellectualis creata de necessitate non est psona: et per ɔñs talis discursus non valet. ¶ Similiter secundum opinionem Aristotelis talis discursus non valet. ¶ Omnem album de necessitate est cignus: nullus asinus est cignus: ergo omnis asinus de necessitate non est albus: qꝛ si nihil sit album nisi cignus premisse sunt vere et conclusio falsa. hec. n. eẽt vera: oẽ album de necessitate est cignus: qꝛ q̃libet singularis est vera. igitur illa est vera. et certum est qꝫ minor est vera et manifestum est qꝫ conclusio est falsa ergo talis discursus non valet. Uerumtñ qđ dictum est de illo exemplo non est dictum nisi gratia exempli. ¶ Si aũt negatiua sit de necessario adhuc discursus non valet. qꝛ nõ sequitur. ¶ Oẽ album de necessitate nõ est asinus: oẽ rudibile est asinus ergo oẽ rudibile de necessitate non est album. ¶ Naꝫ si nullus asinus sit albus: tunc premisse sunt vere et conclusio falsa. tũc. n. maior est vera illa. s. oẽ album de necessitate non est asinus. ¶ Nam q̃libet singularis est vera. quocunqꝫ. n. albo demonstrato hec est vera: hoc de necessitate non est asinus: qꝛ ex quo p casuꝫ nullũ albuꝫ est asinus: oẽ albũ est aliud ab asino. et p ɔñs nõ põt eẽ asinus. et ita de necessitate nõ est asinus. ¶ Et ratio veritatis taliũ ppositionum est ista. qꝛ vt frequẽter est tactũ p istã. oẽ album de necessitate nõ est asinus: nõ denotatur qꝫ illa ppositio sit necẽria in q̃ p̃dicatum remouetur a subiecto: puta ab hoc albo: albũ: sicut nõ denotatur qꝫ hec sit necẽria: nullũ albũ est asinus. Similiter nec p istã: albũ põt eẽ nigrũ: denotatur qꝫ hec sit possibilis: albũ est nigrũ: sꝫ p istã: oẽ albũ de necessitate nõ est asinus: denotatur qꝫ q̃lꝫ ppõ in q̃ hoc p̃dicatum:

Nec secundum Aristo.

Ex hoc suppositio in mobilis

Consequẽtiaꝫ tenere p mediũ

Glosa in Aristote.

Si deponeretur

Quid denotatur p diuisã

asinus: p verbum de pñti removet a pnole demonstrante quodcūqz qd est album sit necīa. ita q si tñ sint tria alba q tunc p istam: oē album de necessitate nō est asinus: nō denotat nisi q quelz illarum trium ppōnum sit necīa. quod esset verum sicut si tñ tres hoies eēnt albi: tunc ista propō de necīo eēt vera. qz quelz est vera. non tñ illa de necīo erit necessaria qz poterit multas singulares habere falsas: t pñs erit falsa. t ita talis aliqñ de necessario est vera: qñ. s. quelibet singularis est vera t aliqñ est falsa: qñ. s. aliqua eius singularis est falsa: ¶ Et hoc est sūme necīum ad sciendū qñ ppō de modo in sensu diuiso vel equalens ei vel quecūqz ppō habens aduerbialē determinationem determinantem compōnē est vera t qñ est falsa.

Scdm adt nouos sophistas facilr in dicitur diuise qz pbatur iuxta exigentiaz tertij pcedētis

Sic igitur pz qñuis negatiua sit de necessitate nō seqt̃ pclusio de necīo. sicut nō seqtur: oē agens de necessitate nō patitur: ois creatura patitur ergo ois creatura de necessitate nō est agens. ¶ Nec seqtur: ois homo de necessitate nō est deus: quelz psona diuina est deus: ergo quelz psona diuina de necessitate nō est homo: nam ante incarnationē fuerūt pmisse vere t pclusio falsa. Sic ergo pz q si illa de necīo sumatur in sensu diuiso vel aliqua equalens ei q discursus mixtus nō vz in secunda figura. nec potest reduci in primā figuraz p pversionem. qz dictū est prius q talis de necīo nō puertitur in illam de necīo sed tñ in illam de inesse. ¶ Ex duabus aūt de inesse nō seqtur pclusio de necessario in prima figura sicut dictum est. qz talis negatiua vlis nō puertitur in vlem sed in particularem de inesse. maior eni non pōt eē particularis negatiua in prima figura. silr minor in prima figura nō potest esse particularis de necessario sicut dictū est supius.

¶ Cap. xxxiij. de mixtione in tertia figura ex ea de inesse t modali t qño vtilis t qño inutilis sint.

Quando autem dz fieri mixtio necessarij t inēē in tertia figura: sciendū est q si illa de necīo sumatur in sensu cōposito vel equalens ei mixtio nō vz gñaliter siue maior fuerit de necessario siue minor. ¶ Si eniz maior fuerit de necīo pz instantia hic. ¶ Oēm psonam diuinam eē deum est necīum ois psona diuina est creans ergo aliquem creantē eē deum est necīum: qz premisse sunt vere t pclusio falsa. ¶ Silr si minor sit de necīo pz instantiam hic. ¶ Quelibet psona diuina est creans. oēm psonam diuinam esse deum est necīum ergo aliquez deum eē creantem est necīum. ¶ Est tñ sciendum q si minor sit de inēē simpliciter tenet mixtio qz cōuersa minore seqtur pclusio de necīo in secunda figura. ¶ Similr si maior sit vlis negatiua de necīo t minor particularis affirmatiua t predicat inferius de supiore est bonus discursus siue minor sit de inesse simplr siue de inesse vt nunc nō autez est sic de affirmatiua.

In sensu cōposito non vz mixtio

Regula

¶ Et ratio est qz semp e supiori distributo ad quodcunqz inferius tenet pña simplex negatiue. t nō affirmatiue. vnde hec est pña simplex: nullum aial currit ergo nullus hō currit: sed hec nō est pña simplex: omne aial currit ergo ois homo currit: sed si illa negatiua sit partic ularis de necīo valet mixtio si in vl affirmatiua pdicatur supius de inferiori. vnde iste discursus est bonus: aliquem hoiem non eē asinum est necīum ois hō est hō albus ergo aliquē hoiem nō eē asinum est necīum. ¶ Et ratio est. qz qcqd negatur necīo particulariter ab aliquo supiori negatur etiam particulariter a quolibet inferiori quod potest pdicari de supiori sumpto qz non pringit repire instantiaz.

Regula

¶ Ex predictis potest elici qño vniformiter dicendū est de oibus in tertia figura si illa de necīo sit sumpta in sensu composito. Sed si illa de necīo sumatur in sensu diuiso qñ maior est de necessario t vlis semper seqtur conclusio in sensu diuiso. qz tunc semp cōuersa minore que est de inēē est sillus regulatus p dici de oi vel de nullo in prima figura respectu eiusdem conclusiōis. sicut seqtur: ois homo de necessitate est aial: ois homo vel aliqs homo est albus: ergo aliquod album de necessitate est aial. Similr seqtur: ois homo de necessitate nō est asinus ois homo vl aliqs homo est albus ergo aliquod album de necessitate non est asinus. qz in oibus predictis conuersa minore que est de inēē seqtur conclusio de necessario in prima figura. ¶ Si autē maior sit particularis affirmatiua valet mixtio. ¶ Unde seqtur. Aliqs homo de necessitate est animal ois homo est albus ergo aliquod album de necessitate est aial: talis autem sillus reducitur in primā figuram p conuersionez maioris in vnā de inēē t conuersionem cōclusionis in vnam de inēē t p transpositionē propositionum sic: ois homo est albus aliqd quod de necessitate est animal est homo ergo aliqd quod de necessitate est animal est albuz: q est sillogismus regulatus p dici de omni. Si autez maior sit particularis negatiua discursus valet qz seqtur: Aliquod producēs de necessitate nō est asinus. ois producens est psona diuina ergo aliqua psona diuina de necessitate non est asinus: pbatur autem talis sillogismus p sillogismū expositorium. si aliqs producens de necessitate nō est asinus sit iste. a. tunc. a. de necessitate nō est asinus t. a. est psona diuina p minorem ppositionē igitur aliqua psona diuina de necessitate non est asinus. ¶ Sic igitur pz q semp mixtio est bona si maior sit de necessario in sensu diuiso vel equalens ei. Sed si minor sit de necessario nō valet mixtio. vnde nō seqtur. Omnis homo est albus omnis homo de necessitate est animal ergo aliquod animal de necessitate est album. ¶ Similiter non sequitur. Omnis psona diuina creat ois psona diuina de necessitate est deus ergo deus de necessitate creat: nec seqtur nulla psona diuina est incarnata omnis psona diuina de necessitate est deus ergo deus de necessitate non est incarnatus. ¶ Nam ante incarnationē fuerunt premisse vere t conclusio falsa.

¶ Cap. xxxiiij. de sillis mixtis ex ea de possibili t illa de inēē in pria figura t qño valeat t qño nō teneat.

Post mixtionem de inesse t necessarij dicendum est de mixtione de inesse t de possibili. ¶ Et prio in prima figura. ¶ Unde primo est sciendum q si illa de possibili sumat in sensu composito vel equalenti ei: siue maior

Sciēdū

siue maior fuerit de possibili siue minor: nō valz talis mixtio vl'r. q2 contingit premissas eē veras cōclusiōe existente falsa. sic oēm hoiem eē album est possibile. oē nigrum est homo. ergo oē nigrum eē album est possibile. nullum hoiem eē deum est possibile: ois filius dei est homo. ergo nullū filium dei esse deum est possibile. sil'r nullus creans est deus oēm psonam diuinam eē creantē est possibile. ergo oēm psonam diuinam nō esse deum est possibile. in his enim exem-
Sci. plis possunt premisse esse vere ꝯclusione existēte falsa. ¶ Sciendū tñ est ꝙ si minor sit de inesse simpl'r siue maior vz mixtio. sil'r si in sill'o negatiuo sumatur aliqd inferius ad mediū teriom siue minor sit de inesse simpl'r siue de inceē vt nunc: valet mixtio. vt bñ seqt̃ nullum hoiem esse deum est possibile ⁊ ois homo albus est homo ergo nullum hoiem albū esse deum est possibile. ¶ Sed in sillogismo affirmatiuo nō sufficit accipe sub inferius ad mediuz terium. ¶ Et rō est
A supio ri distri butorū q2 a supiori distributo ad quodlz inferius est ꝯña simplex negatiue ⁊ non affirmatiue sicut dictuz est prius.
si autē illa de possibili sumatur in sensu diuiso vel equalenti ei aut maior est de possibili aut minor. si maiorsaut sbm stat pro his que sunt vel pro his que psūt esse. si primo modo: semp est mixtio bona. q2 semp talis discursus regulat̃ p dici de oi vel de nullo. vt bene seqtur oē album potest eē homo: sor. est albus. ergo sor. potest eē homo. q2 p maiorē denotatur ꝙ oē illud quod est album potest esse hō. ⁊ p minorez denotatur ꝙ sor. est albus ex qbus seqtur ꝙ sor. potest esse homo. si autem sbm supponat pro his que possunt esse: adhuc mixtio valet. nam semp illa de possibili vl'is qñ sbm sumitur pro his que possunt esse infert illaz de possibili in qua sbm sumitur pro his que sunt. ⁊ ex secunda ⁊ illa de incē seqt̃ talis cōclusio de possibili. ergo ex alia. q2 qcquid seqtur ad ꝯña seqtur ad añs. si autem minor sit de possibili ⁊ maior de incē non valet mixtio. q2 nō seqtur: oē album est homo: ois asinus potest esse albus. ergo ois asinus potest esse homo. etiā qualitercunq3 sumatur sbm in il-
Sciēdū le de possibili. ¶ Sciēdū est etiā ꝙ qñuis qñ mixtio est bona seqtur conclusio directa. non tñ seqtur conclusio indirecta de possibili. q2 sicut dictuz est prius: illa de possibili non semp ꝯuertitur in vnā de possibili sed aliqñ in vnam de incē. ¶ Est etiā sciendū ꝙ in conclusione sbm non dz stare nisi pro his que sunt ex quo minor est de inesse in tali mixtione.

¶ Cap. xxxv. mixtionem esse nullam ex ea de possibili ⁊ ea de inesse in secunda figura.

Ex propositione de possibili in sensu composito vel equalente ei siue fuerit negatiua siue affirmatiua est altera de incē nulla seqtur conclusio in secūda figura: Patet quia si negatiua fuerit de possibili reducetur in primam figurā p conuersionē istius negatiue. sed dictum est prius ꝙ talis mixtio nō valet in prima figura. ⁊ hoc vl'r. aliqñ tñ valet. ⁊ in illo casu etiā valebit in secūda figura. sil'r si affirmatiua fuerit de possibili nō valet: q2 in pria figura minore existēte de possibili nō valet mixtio. hoc etiam pz p instantiā. nā nō seqtur: possibile est nullum deū esse hoiem: ois psona diuina est homo: ergo possibile est nullam psonā diuinam esse deum. q2 si quelz psona diuina esset incarnata premisse eēnt vere ⁊ ꝯclusio falsa. sil'r nō seqtur: possibile est oēm psonam diuinā esse incarnatā: nullus deus est incarnatus igit̃ possibile est nullum deum esse psonam diuinam. qm̄ ante incarnationez fuerunt premisse vere ⁊ ꝯclusio falsa. ⁊ sicut nō valz mixtio talis in sill'is vl'ibus: ita nec in particularibus. Inutilis
¶ Si aūt illa de possibili i sensu diuiso sumat̃ vel equalens ei non vz talis mixtio nō enim seqtur: ois psona diuina potest eē incarnata: nullus deus est icarnatus ergo qlz deus potest nō eē psona diuina. ¶ Nec seqtur: ois deus potest nō eē homo: ois psona diuina est homo: ergo psona diuina potest nō esse deus. Inutilis
¶ Nec potest reduci in primā figuram. q2 reduceretur p ꝯuersionem negatiue sicut dictum est prius ꝙ vl'is negatiua de possibili nō ꝯuertit̃ nisi in particularem de inesse: que tñ deberet esse maior in prima figura quod non est possibile cum sit particularis

¶ Cap. xxxvj. de mixtione ex ea de possibili ⁊ de inesse in tertia figura.

Si autem in tertia figura illa d' possibili sumat̃ in sensu cōposito siue fuerit affirmatiua siue negatiua non seqtur vl'r aliqua ꝯclusio de possibili in sensu composito. vnde nō seqtur: oēm hoiem eē album est possibile: ois homo est niger. ergo aliquod nigrū eē albuz est possibile. qñ tñ vtraq3 est affirmatiua seqtur ꝯclusio de possibili sumpta in sensu diuiso sic: possibile est oēm hoiem eē album ois homo est niger ergo aliquod nigruz potest eē album. q2 si possibile est oēm hoiem eē album aliqua singularis est possibilis: tūc hec est possibilis: hoc est album: ⁊ p ꝯñs potest eē album. q2 dictū est prius ꝙ talis singularis in sensu composito ⁊ in sensu diuiso ꝯuertuntur. ¶ Nec seqtur: hoc potest eē album: hoc est nigrū ergo nigrum potest eē albū. si autē illa de possibili sit negatiua nulla seqtur ꝯclusio. nō enim seqtur: possibile est nullum hoiem esse deum: ois homo est pater: ergo pater nō potest eē deus. si aūt illa de possibili sumat̃ in sensu diuiso: tunc si maior sit de possibili qualitercūq3 sumatur sbm seqtur conclusio de possibili: ⁊ potest reduci in primam figurā p conuersionem minoris vel maioris in illam de inesse p transpositionē ppōnum inferendo vnam de incē que est ꝯuersa ꝯclusionis prime de possibili. ¶ Si autez maior sit de inesse ⁊ minor de possibili si sbm sumatur pro his que sunt. tunc valet mixtio si vtraq3 fuerit vl'is. ¶ Bene enim seqtur: ois homo est albus: ois homo potest eē niger: ergo nigrum potest eē album: subiecto sumpto pro his que psūt eē ⁊ non pro his que sūt. ¶ Sil'r seqtur: nullus homo est asinus: ois homo potest eē albus: ergo aliquod albū potest non eē asinus. Si autē minor de possibili fuerit particularis ⁊ sbm sumatur pro his que psūt esse non vz mixtio. sicut nō seqtur: oē album est homo: aliquod album potest eē asinus: ergo aliqs asinus pōt eē hō.

Apud enī recte logicam sciētes ñ refert p̄ ponē ⁊ post ponē ꝯnomen demōstrādū terio officialibus

¶ Nec seqtur: nullus hō est deus: aliqs hō potest eē
pater vel verbū: ergo pater vl verbū potest nō eē de/
us. prima mixtio ,pbatur p sillum expositoriū si ma/
ior sit particularis. nam si aliqs hō est albus ⁊ ois hō
potest esse niger: detur ille hō q est albus: tunc ille est
albus ⁊ ille potest esse niger ergo aliqd qꝫ potest esse
Instātia nigrum est albū. ¶ Si dicatur qꝫ consilr potest ,pba
ri si minor sit particularis de possibile sic oē album
est hō aliquod albuz potest eē asinus. ergo aliqd qđ
potest eē asinus est homo. ⁊ p ꝯñs potest eē homo.
qꝛ si hec minor sit vera detur illud ⁊ sit. a. tunc seqt.
a. potest eē asinus. a. est hō ergo aliqd qꝫ potest esse
Solo asinus est homo ⁊ p ꝯñs pōt esse hō. ¶ Dicendū est
qꝫ talis ,pbatio in illo casu nō valet: nā dato qꝫ. a. pōt
eē asinus: non haberet p maiorē qꝫ. a. est hō. qꝛ sbm
nō supponit p. a. q̄uis in minore supponat p. a. hoc
autē reqritur ad hoc qꝫ talis ,pbatio valeret p sillum
expositorium qđ est in alijs vt dictum est.

¶ Cap. xxxvij. de mixtione ex ea de contingenti ⁊
ea de inesse in prima figura.

Uiso quomodo valet mixtio de ineē ⁊ de
possibili videndū est qñ valet mixtio ex
de ineē ⁊ cōtingenti non necīo. ⁊ primo
Inutilis in prima figura. ¶ Est ergo pmo sciens/
dum qꝫ si illa de ꝯtingenti sumat in sensu composito
siue fuerit maior siue minor nō seqtur ꝯclo de ꝯtin/
genti. sicut non seqtur: contingit oēm hoiem esse al/
bum: ois homo niger est hō: ergo ꝯtingit oēm hoiez
nigrum esse album. Nec seqtur ꝯclo de contingenti
in sensu diuiso. nō enim seqtur: cōtingit oēm hoiem
esse deum: verbū est hō ergo verbū ꝯtingit esse deuz.
sed bene seqtur ꝯclo de possibili ⁊ qꝛ semp illa de cō
tingenti infert illam de possibili ex quo ⁊ illa de ineē
seqtur ꝯclusio talis de possibili sicut dictū est prius.
Similr nō seqtur: ois homo est deus: contingit oēm
nām humanam eē hoiem: ergo contingit nām hu/
manam esse deum. Nec seqtur cōclusio de possibili.
Sci. ¶ Est aūt sciendum qꝫ q̄uis maiore existe negatiua
de possibili ⁊ sumpto in minore aliquo inferiori sub
medio terio seqtur ꝯclusio de possibili non tñ illa re
gula est vera: si maior sit de ꝯtingenti. nō enim seqt:
contingit nullū album esse asinum: ois homo est al/
bus: ergo contingit nullum hoiem album eē asinuz:
si autē illa de ꝯtingenti sumatur in sensu diuiso. si sit
maior: aut sbm accipitur precise pro his que sunt aut
pro eis que ꝯtingunt. si primo modo est sillus regu/
latus p dici de oi vel de nullo: dūmō minor sit affir/
matiua: sicut sic arguendo: ꝯtingit oēm hoiem eē al
bum: sor. est homo ergo ꝯtingit sor. eē albuz. nam p
istam maiorē denotat qꝫ de quocūqꝫ dr sbm p verbū
de pñti qꝫ de eodem dicatur pdtm cum hoc verbo:
ꝯtingit: ⁊ p minorem denotat qꝫ illud quod fuit sbm
prime ,ppōnis vere sic dr de subiecto minoris. igit il/
le sillus regulatur p dici de oi. ⁊ eodem mō regulat
p dici de nullo si maior fuerit negatiua. Si autē sbm
maioris precise supponit pro his que cōtingunt non
valet mixtio nec regulatur p dici de oi vel de nullo.
Unde iste discursus non valet: oē ens contingit crea/
ri: deus est ens ergo deum ꝯtingit creari. si sensus ma
ioris sit iste: oē qꝫ ꝯtingit esse ens contingit creari: qꝛ
p minorem nō denotatur qꝫ ꝯtingit deum esse ens: ⁊
p ꝯñs non regulatur p dici de oi. Si autem sbm ma/
ioris supponit tam p his que sunt q̄ p his que contin
gunt sic est mixtio bona ⁊ regulata p dici de oi vel de
nullo: qꝛ talis de cōtingenti infert illam de ꝯtingenti
in qua sbm supponit precise p his que sunt. ¶ Si au
tem minor sit de ꝯtingenti nō seqtur vlr ꝯclo. qꝛ nō
seqtur: nullus homo est deus: ꝯtingit oēm humani/
tatem esse hoiem: ergo cōtingit nullam humanitatē
esse deum. Similr non seqtur oē album est hō: con/
tingit oē equū esse album: ergo contingit oē equum
eē hoiem. ¶ Sciēdū est tñ qꝫ si maior sit de ineē sim Sci.
pliciter seqtur ꝯclo de contingenti. ⁊ hoc si minor sit
sumpta in sensu composito vel diuiso. hoc tñ intelli/
gendū est si maior sit affirmatiua: seqtur conclusio
de ꝯtingenti. si autem maior sit negatiua seqtur ꝯclo
de possibili. Quod enī non seqtur de ꝯtingenti si ma
ior sit negatiua pꝫ: nam non seqtur nullus asinus est
intelligens: contingit oē rudibile eē asinum. ergo cō
tingit nullū rudibile esse intelligens: qꝛ premisse sunt
vere ⁊ ꝯclo falsa: sed ista cōclusio seqtur oē rudibile
potest nō eē intelligēs. ¶ Est autē sciendū qꝫ qñ mi/ Sci.
nor est de inesse non refert an maior sit negatiua vel
affirmatiua dūmodo minor sit affirmatiua. sed qñ
minor est de ꝯtingenti refert an minor sit affirmatiua
vel negatiua ⁊ hoc qꝛ illa de ꝯtingenti conuertitur in
oppositā qualitatē. ¶ Sciēdū est etiā qꝫ eadē regule Sci.
que dicte sūt de vlibus dicēde sunt de sillis particula
ribus in tali mixtione contingentis ⁊ de inesse.

¶ Cap. xxxviij. de mixtiōe ex ea de ꝯtingēti ⁊ ea de
inesse in scđa figura vbi etiā hñtur qđā dicta Aristo:

Si illa de ꝯtingenti fuerit negati/
ua in secūda figura ⁊ su
matur in sensu cōposito q̄uis illa de in/
esse sit de inesse simplr nō seqtur conclu/
sio de ꝯtingenti. nō enim seqtur fm opi/
nionem Aristo. oē album est homo: ꝯtingit nullum
nigrum esse hoiem: ergo cōtingit nullū nigrum esse
album: similiter non seqtur: ois homo est albus con
tingit nullum equū esse album: ergo ꝯtingit nullum
equū esse hoiem. Similr si affirmatiua fuerit de con
tingenti nō seqtur ꝯclo de contingenti sumpta in sen
su composito. Similr etiam q̄uis affirmatiua sit de
inesse simpliciter nō seqtur ꝯclusio de contingenti in
sensu composito. Nō enim seqtur: contingit nulluz
hoiem esse album: ois cignus est albus: ergo contin
git nullū cignum esse hoiem. ⁊ tñ minor fm intētio/
nem phi est de inesse simplr. ¶ Nec seqtur fm veri/
tatem: ꝯtingit nullam humanitatē esse in actu: quelꝫ
psona diuina est in actu: ergo contingit nullam pso/
nam diuinam esse humanitatē. ⁊ tñ minor est de ineē
simpliciter tñ conclusio de possibili bene seqtur. Si
autem negatiua fuerit de inesse ⁊ affirmatiua de con/
tingenti non seqtur ꝯclusio de contingenti. Non enī
seqtur: nullus equus est homo: contingit oēm scien/
tem esse hoiem ergo contingit nullum scientem esse
equum. Nam premisse sunt vere ⁊ ꝯclusio falsa: vo/
cando

cando scientem illum solum q̄ habet scientiā creatā p̄quod excluditur deus. Si autē illa de ꝯtingenti su matur in sensu diuiso si negatiua fuerit de contingen ti ⁊ affirmatiua de inesse nō sequitur conclusio de con tingenti. Nō enim sequitur fm opinionē Aristo. con tingit nullum hoiem esse albū: oīs cignus est albus: ergo contingit nullū cignum esse hoiem. Nec etiam sequitur: contingit nullū deum eē incarnatū: quelibet p̄sona diuina est incarnata: ergo ꝯtingit nullam p̄so nam diuinā esse deū. sed si illa affirmatiua fuerit de inesse simpliciter sequitur ꝯclusio de possibili. Si autē affirmatiua fuerit de ꝯtingēti ⁊ negatiua de ineē sim pliciter sequitur cōclusio de possibili sic: nullus asinus est intelligens: contingit oēm hoiem esse intelligen tem: ergo oīs homo potest nō esse asinus: ⁊ sic expo

Expositio nendus est Aristo. in li. p̄iorum qn̄ dicit ꝙ si affir matiua fuerit de contingenti sequitur cōclusio sumpta de possibili. si autē negatiua fuerit de ꝯtingenti ꝙuis altera de inesse fuerit de inesse simpliciter non sequitur conclusio de possibili ⁊ hoc si sbm̄ illius de ꝯtingen ti sumatur precise pro his que ꝯtingunt. ℂ Non eni sequitur contingit nullum ens esse in actu: oīs deus est in actu: ergo cōtingit nullū deum esse ens: minor est de inesse simpliciter ⁊ maior est vera sub isto sensu. hec enim est vera: omne quod cōtingit esse ens cōtin git non eē in actu: ⁊ sic loqtur philoso. in li. p̄iorū. ℂ Et p̄ illam distinctionē ⁊ alias que posite sūt ⁊ po nentur soluēde sunt ꝯrietates q̄ videnꝭ eē inter dicta hic ⁊ dicenda ⁊ illa que dicit Ari. in li. p̄iorū qua rum solutionē ꝑpter breuitatem dimitto studiosis. ℂ Cap. xxxix. de mixtione ex ea de contingenti ⁊ ea de inesse in tertia figura vbi infertur quoddā dictū de contingenti conuertendo in op. quali.

Quando illa de contingenti in tertia figu ra sumitur in sensu composito nō sequitur generaliter ꝯclusio nec de cōtingenti nec de possibili in sensu composito. non eni sequitur: contingit oēm hoiem esse albū: ⁊ omnis ho mo est niger: ergo contingit album esse nigrū: ⁊ tn̄ si vtrūq; sit vlis affirmatiua ⁊ subiectum illius de con tingenti supponit pro his que sūt in actu ⁊ accipitur in sensu diuiso sequitur ꝯclusio de possibili in sensu di uiso: vnde ex predictis p̄missis seqt̄ ista conclusio: aliquod nigrum potest esse album: q̄ potest ꝑbari ꝑ sillum expositorium sub vniuersali de cōtingenti su mendo aliquā singularem de possibili que conuertit cum illa de ꝯtingenti in sensu diuiso. Similiter si mi nor sit particularis de inesse ⁊ maior de contingenti sequitur conclusio consimilis. Si autē maior sit par ticularis consimilis cōclusio sequitur. Si autem subie ctum illius de cōtingenti sumatur pro his que cōtin gunt non sequitur conclusio: non eni sequitur omne ens contingit creari: omne ens est deus: ergo deum con

Sciēdū tingit creari. ℂ Est tn̄ sciēdum ꝙ in primo figura in secunda ⁊ in tertia qn̄cunq; illa de contingenti est af firmatiua potest poni loco eius negatiua de cōtingen ti. ⁊ hoc q: illa de contingenti conuertitur ꝑ opposi tas qualitates. Similiter quādo minor est de ineē in

primo modo secundo quarto ⁊ sexto perficitur sil logismus per cōuersionem minoris ⁊ ideo tunc sem per debet subiectum maioris supponere pro his que sunt vel que contingunt.

ℂ Cap. xl. de mixtione ex ea de impossi. ⁊ ea de in esse ⁊ q̄ ex equipollētia ad eā de modo cognoscitur mixtio an valeat an non.

Post predicta videndum est Cā ō nō an ex illa ō in possibili esse ⁊ impossibili possit fieri sillogismus ad eā de mixtus. ℂ Et est p̄mo sciendū ꝙ semp non re illa de impossibili equalet alicui proposi ducere tioni de necessario ⁊ ideo ex predictis circa mixtionē necessariꝫ ⁊ de ineē potest patere q̄o potest argui ex ꝑpositione de ineē ⁊ de impossibili. Propter quod sciendū est ꝙ in prima figura ex maiore de impossi bili equalente vli de necessario sumpta in sensu com posito ⁊ minore de ineē simpliciter sequitur conclusio de impossibili in eodem sensu ⁊ aliter non: ⁊ ideo nō sequitur: omne falsum esse verum est impossibile te se dere est falsum: ergo te sedere esse verum est impos sibile tū q: maior equalet particulari de necessario. s. isti: aliquod falsum nō esse verum est necessarium. ⁊ ita sillogismus nō valet: tum q: minor est de inesse vt nunc: etiam manifestum est ꝙ p̄misse sunt vere ⁊ conclusio falsa. Similiter non sequitur: omne verum esse necessarium est impos. deum eē est verū: igitur deum eē necessarium est impossi. q: non obstante ꝙ minor sit de inesse simpliciter tn̄ maior equalet vni particulari de necessa. ideo non valet discursus: sed iste discursus est bonus: aliquod verum esse falsum est impossibile deum eē est verum. igitur deum esse falsum est impossi. q: minor est de ineē simpliciter. sed iste non valet: aliquod verum esse falsum est im possi. te sedere est verum: ergo te sedere eē falsū est impossi. ⁊ hoc q: minor est de ineē vt nunc: sed p̄i mus discursus est bonus q: maior equalet isti: nullū verum eē falsum est necessa. ⁊ ꝯclo isti: deum eē non esse falsum est necessa. ⁊ sic patꝫ ꝙ ex illa de necessa. ⁊ minore de inesse simplr sequitur ꝯclusio de necessa. ⁊ p̄ idē pꝫ ꝙ secūdus discursus nō valꝫ. ⁊ ita in istis necm̄ est scire eq̄polentiam ꝑpōnis de impossi. ad ꝑpōnem de necessa. ⁊ hoc sufficit ad sciendum qn̄ ta lis mixtio valet ⁊ qn̄ nō. ℂ Si aūt illa de impossibili sumatur in sensu diuiso ⁊ minor de ineē simpliciter sequitur conclusio de impossi. in sensu diuiso retentis principijs cōuenientibus prime figure ꝑ sillum regu latū p̄ dici de oī vel de nullo. Unde bene sequitur: oīs homo nō potest esse asinus: albū est hō: ergo albū non potest esse asinus. ℂ Tn̄ hic sciendū est ꝙ qn̄ ar guitur ex ꝑpōne de impos. in qua modus impossibi litatis negatur sp̄ teri debent supponere ꝑ his q̄ sunt: q: in sillis vlibus si terminus supponeret ꝑ his que pn̄t esse sillus nō valeret. vnde nō sequitur oīs hō non po test eē asinus oē albus est hō ergo oē quod potest eē album nō potest eē asinus. Et sicut dictum est de ista mixtione in prima figura ita cuꝫ sit lr dicendum est in alijs figuris sicut dictū est p̄ius de mixtiōe necꝫ ⁊ de ineē ⁊ nō opꝫ aliqd scire nisi eq̄pollētiā inter ꝑpōnē

de necessario et impossibili de qua inferius patebit.

¶ Ca. xli. De mixtione sillogismorum ex eis de mõ q non ab omnibus ponitur modus et eis de inesse in oi sensu vbi multa notanť de quibusdam modis.

Post mixtiones ex ppõnibus de inesse et ppositionib⁹ modalib⁹ que ab omnibus pcedũtur eē modales dicendũ est de mixtiõe ppositionũ de inesse et de aliis ppositionib⁹ modalib⁹ de quibus prius diximus q̄ nõ ab oib⁹ pceduntur eē modales et primo in pma figura. ¶ Est aũt sciendum q̄ qñ aliqs modus positiu⁹ accipitur cuiusmodi sunt: scitum: notũ: demõstrabile: per se notum: primo verũ: et hmõi raro vel nũq̄ si maior sumať in sensu cõposito et minor de inesse sequitur cõclusio de tali modo in sensu cõposito: siue minor sit de inesse simplr siue vt nunc. Ad sciẽdum tamen quando sequitur et qñ non: videndũ est an talis modus possit cõpetere ppõni vli et si cõpetat: an cuilz psequenti ad illam vlem vel non. Si non: nũq̄ talis discursus vz. hmõi aũt sunt tales modi: sciũ dubitatum: primo verum: p se notum: creditũ: opinatũ: cõcessum: et affirmatum: et hmõi: et ideo tales silli non valent oẽm triangulũ habere tres angulos est scitũ a me: iste triãgulus est triangulus: ergo istum triãgulum hẽre tresangulos est scitum a me. Oẽm deũ esse imortalem est scitũ a me: pater est deus: ergo patrem esse imortalẽ est scitum a me. Oẽm hoiem esse risibilem est primo verũ: sor. est hõ igitur etc̄. Et sicut dictũ est de istis ita de multis aliis. ¶ Si aũt talis modus nõ posset competere vni ppõni vli nisi competat cuilibz pñti tunc tenet silogis. talis aũt modus est ly verum: et ideo iste sillus est bonus. Oẽm hoiem esse aial est verũ: albũ est hõ ergo etc̄. qz vlis nõ potest eē vera nisi qỏlz pña sit verã. et si sit aliqs modus alius q nõ possz competere ppõni vli nisi etiã cõpetat cuilz ppõni que sequitur ad eam: mixtio ex tali ppõne et ppõne de inesse vz. ¶ Si autẽ modus nõ sit talis. mixtio nõ vz gñalr: q̄uis in aliquibus teris et cũ aliq̃ deteriata minore valeat. sed qñ vz et qñ nõ relinquo studiosis discutiẽdũ. ¶ Si aũt talis modus sit negatiu⁹ sicut ly falsuz tũc nõ vz talis mixtio. Sed si illa de mõ sumať in sensu diuiso vel equalens ei sp talis mixtio vz respectu ppõnis de cõsimili modo in sensu diuiso vel equalentis. Vñ qñ talis ppõ sumitur in sensu diuiso ille modus nõ est deteriatio totius ppõnis. et si sumať aduerbialr vel equalẽter est deteriatio compositionis. et si non sit deteriatio aduerbialis sp equalet vni ppõni habenti aduerbiũ deterians compõnez. sicut ista in sensu diuiso: cõtingit oẽm hoiem currere: equalet isti: ois homo currit ptingenter: et ista ois hõ põt currere: equalet isti: ois homo possibilr currit: sz tunc in ista: ois homo ptingenter currit: nõ denotať q̄ ois homo currat: sed q̄ ois hõ põt currere et q̄ ois hõ potest non currere et sic est de istis duab⁹: ois hõ possibiliter currit: et ois homo põt currere: et tũc sñm in istis: ois homo ptingenter currit: ois hõ possibilr currit: potest habere psimiles acceptiões quales hz in aliis: alias nõ equalerent. ¶ Utrũ aũt de virtute sermonis equaleãt vel nõ: nõ curo ad pñs. tñ ad minus posset sic institui: et tunc talis ppõ sine tali aduerbio et cum tali aduerbio equalerent: hoc aũt est semp verũ q̄ illa ppõ de modo quocũqz mõ sumpta in sensu diuiso vel equalet vni ppõni hñti aduerbialem deteriationem deteriantem compõnem: vel equalet vni ppõni hñti verbuz modale indicatiui modi cũ verbo infinitiui modi sequẽte. sicut iste: oẽm hoiem esse aial est scitum a me: equalet isti: ois hõ sciť a me esse aial: et ista oẽm hoiem viuere est scitũ a me: equalz isti ois homo scitur viuere a me. ¶ Ex isto põt patere q̄ idẽ modus arguẽdi dz seruari ex talibus ppõnibus et ex quibuscunqz aliis hñtibus aliqua verba indicatiui modi sine ol verbo sequente ex ppõnibus hñtibus alias deteriationes aduerbiales vel equalẽtes eis deteriantes compositionẽ. et iõ ex tali de quocũqz mõ et minore de ineē sequitur pclo de psimili modo in sensu diuiso vel equalens. et hoc in prima figura et ideo oẽs tales silli sunt boni: ois homo sciť a me eē aial: homo albus est hõ: ergo hõ albus sciť a me esse aial: oẽ aial sciť a me eē sensibile: hõ cecus est aial: ergo hõ cecus scitur a me esse sensibilis. Et si dicať q̄ premisse sunt vere pclone existente falsa puta si sciaz oẽ aial eē sensibile et tñ nesciam aliquod aial eē cecum: q̄uis multi hoies sint ceci sed hoc nesciã. Dicendũ q̄ oẽs tales silli sũt boni et p dici de oi vel de nullo regulati. Vñ p istam oẽ aial scitur a me eē sensibile denotať q̄ hoc totum: sciť a me eē sensibile: conuenit cuilz aiali. et iõ si hõ cecus sit aial opz q̄ hoi ceco cõueniat q̄ denotatur p pclonem. et ideo talis sillogis. regulať p dici de oi. nec obstat q̄ adduciť q̄ si hec sit vera: oẽ aial scitur eē sensibile: et hec silr: homo cecus est aial: opz q̄ hec simplr sit vera: homo cecus sciť a me eē sensibilis: sed simul cũ hoc stat q̄ nesciã aliquem hoiem esse cecum et q̄ nesciam illam: hõ cecus est aial: sicut enim cũ ista: album potest eē nigruz: stat q̄ hec est impossi. album est nigrũ: ita cũ ista: homo cecus scitur a me eē sensibilis: stat q̄ hec nõ sit scita a me: homo cecus est sensibilis. Et si dicatur. sequitur hõ cecus sciť a me eē sensibilis: ergo sensibile scitur a me eē homo cecus. Dicendũ est q̄ ille pña non valet: sed dz inferri ista: aliqd quod scitur a me esse sensi. est homo cecus. hec autẽ patet p predicta in tractatu secundo in parte de cõuersione ppositionum. Sic ergo dico q̄ tales sillogismi sunt boni. et similiter tales. Omnis edificator p se edificat: homo albus est edificator: ergo homo albus p se edificat. Oẽ album p accidens edificat: edificator est alb⁹: ergo edificator p accidẽs edificat. Omnis aia intellectiua scitur a me esse substantia: intellectus est aia intellectiua: ergo intellect⁹ scitur a me eẽ substãtia. Omnis natura specifica sciť a me esse cõmunicabilis: differentia indiuidualis est natura specifica: ergo differẽtia indiuidualis scitur esse cõmunicabilis. ¶ Sed sm opinionẽ Aristote. q non ponit aliquã vnaz rem eẽ plures res distinctas realiter tales sillogismi sunt boni. Ois deus scitur a me esse imortalis. pater est deus: ergo pater sciť a me esse imortalis. Ois deus crediť a philo. esse eternus: filius pduct⁹ est deus: ergo fili⁹ pduct⁹ crediť a philosophis esse

Marginal notes (left column): Gñalis regula — Ista nõ recipent apud sophi. nouos q internõs adũbiales et aliõ sponũt dictum — An sit verũ etc̄.

Marginal notes (right column): Cotra — Instãtia Solo

Nisi appellatio & ampliatio impediatur. Sciēdū

lo. eē eternus. Sed q̄liter f̄m Theolo. talis pcessus pōt impediri & qualiter nō dictū est prius. Sic ergo dicendū est q oēs tales silli sunt boni ac si oēs essent de inesse nec est aliter arguendū ex talib⁹ in prima figura q̄ ex illis de inesse. Sed pp̄ter cavillationes est sciendū q nō quelz ppō in qua ponitur talis modus est ppositio modal'. sz ad hoc q sit ppositio modalis duo reqruntur. Unū: q modus non sit pcise pars alterius extremi: & pp hoc tales nō sunt modales: illō qō scitur a me esse aīl est albū: illud qō p se edificat est calidum: illud qō pōt currere est hō sedens: aliqd qō pōt esse impoīe est vez. Aliud reqrit q ex forma ppositionis denotat ille modus alicui ppōni de inesse cōpetere q̄uis non sp denotat cōpetere sue de inesse. sicut per istā: album pōt esse nigrū: denotat q aliqua ppositio sit possi. in qua predicat nigz de albo: q̄uis non denotet q ista sit possi. album est nigrū. Simil'r p istam: hō albus scitur a me esse aīal: denotat q aliq̄ ppō sit scita a me & tn̄ nō denotat q ista sit scita a me hō albus est aīal: & pp istud f̄m tales ppōnes nō sunt modales oīs hō cognoscit a me: oīs hō itelligit a me & sic de aliis. tn̄ q̄tum ad modum argu̾ēdi non refert accipe tales ppōnes modales vel illas de inesse.

¶ Cap. xlij. De mixtione ex mō non ab oībus posito & ea de ineē in 2ª fig⁹ vbi m̄lta notant n̄ vulgaria.

In secunda figura si tal' de modo accipit in sensu cōposito raro vel nunq̄ vz sill's qn̄ modus aliqd addit vltra istū modū: vez cuiusmodi sunt tales modi: scitū: demōstratum: per se notū: pmo vez: & hmōi. Quod aūt mixtio talis non valeat: pz p instātiaz in terīs.

Modi addētes sup modum veritatis

¶ Nō. n. seqtur f̄m opionē Arī. oēm hoiem esse aīal est p se: nullū album est aīal: ergo nullū albū esse hoiem est per se. ¶ Nec seqtur: oēm psonam diuinā esse deuz est per se. nullus hō est deus: ergo nulli hoiez eē psonam diuinā est per se. ¶ Nec seqt: nullam humanitatem eē deū est p se. aliqs hō est deus: ergo aliquē hoiem non esse deuz est p se. Et sicut est de illo mō p se ita est de multis aliis. Si autē ille de mō accipit in sensu diuiso vel equalenti ei etiā raro vel nūq̄ vz mixtio siue affirmatiua siue negatiua fuerit de modo respectu ɔclonis de ɔsimili modo affirmato. Sicut nō seqt: oē albuz scit a sor. eē hō: nullus asin⁹ est homo ergo oīs asinus scit a sor. non esse alb⁹. Nam posito q nihil sit albū nisi plato & q sor. hoc nesciat nec et sciat an aliqs asinus sit albus vel non: & tn̄ q sciat q plato est hō: tunc pmisse sunt vere & ɔclo falsa. Hec enīz tūc est vera: omne albū scit a sor. eē hō: qr nihil scitur esse albū nisi pla. & pla. scit a sor. esse hō: ergo omne albū scit a sor. esse hō: & certuz est q illa est va nullus asinus est hō & tn̄ hec est falsa p positum: oīs asinus scitur a sor. nō esse alb⁹.

Instātia Solo

Et si dicat q hec nō est vera isto posito: oē album scit a sor. eē hō qr sor. nescit an aliqō albū sit hō. Hoc non vz qr q̄uis sor. nesciat istam omne album est hō: tn̄ hec est vera. omne albū scit a sor. esse hō: qr p illaz nō denotat nisi q predicatū cōpetit oī illi pro quo subiectū supponit. & hoc est verū: qr subiectuz non supponit nisi pro pla. & notū est q platoni cōpetit predicatū. hec enī est vera: pla. scit esse hō: cum hoc tn̄ stat q nesciat istā: aliquod album est homo: sic ergo patet q talis mixtio non valet. similiter non sequitur: omne album per se non est homo: omne risibile est homo: ergo oē risi. per se non est album. nam si nihil sit albuz nisi asin⁹ premisse sunt vere & conclusio falsa. hec enim est va omne albū per se n̄ est hō: qr quelz singularis est va & q minor est va certum est & ɔclusio falsa: qr omne risi. per accidens nō est album. Similr nō seqt: nullus homo est deus: quelz psona diuina p se est deus: ergo quelz persona diuina p se non est hō. ¶ Nam ante icarnatiōez fuerūt premisse vere & ɔclusio falsa.

Instātia Solo & notabil'.

Et sicut est de istis modis ita est de aliis multis. Et si dicatur q tales ɔclones: oīs homo scit non eē albus omnis hō creditur non esse asin⁹: & huiusmodi sunt affirmatiue ideo nō debent seq. Dicendū est q q̄uis tales sunt affirmatiue q̄tum ad cōpōnez modalem: hoc est: q̄uis modale verbum affirmet in eis tamen aliud verbū negatur & hoc sufficit ad intentū meuz. Unde ista ponit negatiua oīs hō potest nō esse asin⁹: q̄uis verbū modale affirmet. Pz igit qō dictuz est prius q non seqtur ɔclusio de mō affirmatiua in tali mixtiōe siue modus ille fuerit verbū cuiusmodi sunt talia verba: scitur: credit: demōstrat: & huiusmodi. siue ille modus sit aduerbiū vel equalens aduerbio: cuiusmodi sunt tales: per se: primo vez: per accn̄s: & huiusmodi. Si aūt in cōclusione fuerit modus negatus frequenter seqtur ɔclusio tal'. nam iste discursus est bōus: omne albū scit esse hō: nullus asinus est homo: ergo nullus asinus scit esse albus. Silr seqtur: omne albū per se non est homo omne risibile est hō ergo nullū risibile per se est albū: forte tamen qbusdam aliis modis nō valet.

Cor^m.

Ex predictis pz q q̄uis ex talibus ppōnibus de modo sumptis in sensu diuiso vel eis equalentibus sit oīno idem modus argu̾ēdi in prima figura sicut si oēs ppōnes essent de ineē: non tamen sic argu̾ēdum est ex eis in secūda figura. & ratio est: qr tales ppōnes non ɔuertunt sicut ille de inesse. vnde ille sillogismus: oīs homo non est asin⁹ omne rudibile est asinus: ergo omne rudibile nō est homo: pōt pbari p hoc q ista: omnis hō non est asinus: ɔuertitur in istam: omnis asinus nō est hō: ex q̄ & minore seqtur ɔclusio predicta in prima figura per sillogismū regulatū per dici de nullo: sic arguendo omnis asinus non est hō: omne rudibile est asin⁹: ergo omne rudibile non est homo. Unū non sic est de isto sillogismo: omne albū per se non est asinus: omne rudibile est asinus: ergo omne rudibile per se nō est album: q̄uis est sillogismus in prima figura: omnis asinus per se non est albus. omne rudibile est asinus: ergo omne rudibile per se non est album: sic bonus sillogismus & regulatus per dici de nullo: & hoc qr ista: omne album per se non est asin⁹: non ɔuertit in istam: omnis asinus per se non est albus: qr posito q nullus asinus sit albus aña est veruz eo q quelibz singularis sit vera: & tamen ɔsequens est falsuz. s. ista omne album per se non est asinus: ɔuertitur in istaz: aliqd qō per se nō est asinus est album: nunc aūt ma

hilicitum est q ille silogis. non valet in prima figura.
Aliqd q per se non est asinus est album: omne rudi
bile est asinus ergo omne rudibile per se nõ est albũ
eo q maior est particularis in prima figura et silr af
firmatiua et cõclusio negatiua que repugnant prie fi
gure. Per idem p3 q si vlis negatiua sit de inẽ et af
firmatiua de modo nõ v3 talis mixtio qr tunc in pri
ma figura ex maiore de inesse et minore de tali modo
sequitur conclusio de tali modo quod falsum est.
¶ Ca. xliij. de mixtione sillogismoz ex eadem mo
do non cõiter modo et ea de inesse in vtroq sensu in
tertia figura vbi aliqua de sillogismo exp. Et multa
notantur de appellatione.

IN tertia figura si illa de modo
sumatur in sensu cõpo
sito nõ v3 mixtio respectu cõclusionis de
mõ cõsimili addẽte aliqd sup hunc mo
dum verum sumptũ in sensu cõposito.
Et ideo sciendum est primo q nunq̃ loquar postea
de hoc modo verum et hoc quia propositio de in
esse et propositio de hoc modo verum correspõdens
cõuertuntur et hoc si sit ppositio. Sciendũ est ergo
Sci. q mixtio ex illa de inesse et illa de modo in sensu cõ
posito non v3 nõ enim seqtur: oẽm hoiem esse aial est
scitum a te: ois hõ est alb' ergo aliqd albũ eẽ aial est
Inutil. scitum a te: nam posito q aliqd anial sit albũ et hoc
nescias: premisse sunt vere et cõclusio falsa sicut ma
nifeste p3. Similr non seqtur: ois hõ est albus: oẽm
hoiem esse animal est scitum a te: ergo aliquod anial
esse album est scitum a te: p3 per idem. ¶ Nec sequi
tur. nullus homo est albus: oẽm hõiem esse animal
est scitum a te: igitur aliquod animal nõ esse albũ est
scitum a te. Nec sequitur: nullum hominem esse asi
num est scitum a te: omnis homo est albus: ergo ali
quod album non esse asinum est scitum a te. Nec se
quitur: omnem hoiem esse animal est scitum te: ois
homo est albus: ergo aliqd albũ esse animal est sci
tum a te. Similiter non seqtur: omnem hoiem esse
In diviso animal est per se: omnis hõ est albus: igitur aliquod
sensu. album esse animal est per se. Si autem illa de modo
sumatur in sensu diuiso vel equalens ei si maior sit
Utilis. de inesse et minor de modo non v3 mixtio. Non. n.
seqtur omnis homo est alb' omnis hõ scitur esse ani
mal: ergo aliquod animal scit esse albũ. Nec seqtur
omnis hõ est q̃litas: omnis hõ p se est animal: ergo
aliquod animal per se est q̃litas. Nec seqtur: nullus
homo est albus: omnis hõ scitur esse aial: ergo aliqd
animal scitur non esse album: tamen si modus sit ne
Modus gatiuus bene seqtur nisi sit modus negatiuus vel pri
falsum. uatiuus formalr vel equalenter sicut est iste modus
falsum. Si autem maior fuerit de modo et minor de
inesse si maior fuerit vlis est mixtio bona. qr semp p
Utilis. cõuersionem illius de inesse reducit in primã figurã
ex qua et maiore erit sillo. regulatus p dici de omni vl
de nullo: et ideo iste sillo. ẽ bonus: hõ p se est animal
omnis homo est albus: ergo aliqd albũ p se est ani
mal: omnis hõ scitur a te eẽ animal: aliqs. homo est
veniẽs: g' aliqd veniẽs scit a te eẽ aial. Silr iste: sor.
scitur a te esse homo: sortes est veniens: ergo veniẽs
scitur a te esse hõ: et iste: omnis anima intellectiua sci
tur a sor. esse substãtia: omnis aia intellectiua est vo
luntas: ergo voluntas scitur a sorte esse substãtia: sed
ista cõsequentia non v3: volũtas scitur a sorte esse sbat Utilis.
ergo aliqua sba scitur a sor. esse voluntas. ¶ Similr
si maior fuerit pticularis v3 mixtio: sicut seqtur: ali
quis homo p se est animal: omnis hõ est albus: ergo
aliqd album p se est animal. Et similr seqtur: aliqs
homo p se non est asinus: omnis hõ est animal: ergo
aliquod animal p se non est asinus: et pbatur talis sil
lo. p sillo. exposi. de quo dictũ est prius. Et ideo sciẽ
dũ est q in sillo. exposi. semp si maior sit de modo Circa
et minor de inesse v3 mixtio sed si maior fuerit de in exposi.
esse, et minor de modo non v3. ¶ Unde bñ seqtur: sillo.
sor. scitur esse animal: sor. est albus: ergo albũ scitur
esse aial: sed nõ seqtur: sor. est alb': sor. scitur eẽ aial
g' aliqd aial scit esse albũ: et idõ tales sillo. nõ valẽt: aia
itellectiua est itellect': ois aia itellectiua scit a sor. esse
forma sbalis: ergo aliq̃ forma sbalis scit a sor. esse itel
lectus. Silr nõ seqt sm phum: deus est psona diua:
deus scit esse imortalis: ergo aliqd imortale scit esse
psona diua: sicut non seqt: hic deus est imortalis: hic
deus credit ab aliqbus eẽ corpus: ergo aliqd corp'
credit ab aliqbus esse imortale: tñ si maior in oib' p
dictis exemplis esset de modo et minor de inesse eẽt Predi
mixtio bona. et tota illa diuersitas et multa alia oriũ catũ ap
tur ex hoc q dictum est prius: qr predicatũ appellat pellat
suam formam et non subiectũ: hoc est: q ad veritatẽ formã et
ppositionis de modo in sensu diuiso reqritur q p nõ sbm
positioni in qua ipsum predicatũ vel aliud oino idẽ quo itel
cum eo significans predicatur de pnomine demon ligitur.
strante illud pro quo subiectũ supponit cõueniat ille
modus expressus. non autem reqritur q ppõni in q̃
subijcitur ipm subiectũ vel aliud oino idem signifi
cans cum eo respectu predicati vel respectu pnomi
nis demonstrantis illud pro quo predicatũ suppo
nit cõueniat talis modus p predicationẽ: sicut ad hoc
q hec sit vera: album scitur eẽ musicũ: reqritur q ali
qua talis sit scita: hoc est musicũ illud est musicum:
demonstrãdo aliqd p quo subiectũ supponit: sed ad
hoc q hec sit vera: album scitur esse homo: nõ reqri
tur q aliqua talis sit scita: album est: vel album est il Dicta ic
lud: qcunq hõ demonstretur: nec reqritur q aliqua cũ illis
ppositio sit scita: in qua album subijcitur. Breuiter a pte sbi
ergo hec est differentia inter terminũ q põitur a par et cũ a p
te subiecti et predicati: q si sit propositio de modo q te pti.
ad veritatem talis propositionis reqritur q alicui p
positioni in qua ipsum predicatũ predicat vel aliqd
omnino idem cum eo significans (qd dico ppter ali
quas cauillatões que pñt fieri cõtra aliqua dicta pri')
cõueniat talis modus sed nõ reqritur q talis modus
cõueniat cuicunq ppõni in qua ipsũ sbm vel aliqd
omnino idem cum eo significans subijciatur. ¶ Et
ex isto oriuntur multa dicta et dicẽda. ¶ Et est sũme
aduertendũ et memoriter retinendũ ad sciendũ que
ppositiones sunt vere de modo: et que false: et quõ cõ
uertuntur: et quomodo ex eis syllogizatur: et quomo
do non: et etiam ad sciendũ que ppositiones de pre
terito et futuro sunt vere et que false: et ad sciendum
cõuersiones

ꝯuersiões et modū syllogizādi ex his de qb⁹ dictū ē.

¶ Capi. xliiij. de mixtione sillorum ex ea de necessario et ea de possibili in vtroque sensu siue vna in vno et altera in altero et hoc in prima figura.

Postq̃ dictuȝ est de mixtionib⁹ ex ꝓpositiõibus de inesse et modalibus: nunc dicendū de mixtione ex ꝓpositionib⁹ de necessario et ceteris modalibus: et primo de mixtiõe necessarij et possibili in p̄ria figura: et primo quando vtraque sumitur in sensu cõposito.

Sciē^m. ¶ Et est primo sciēdū q̄ si maior fuerit de necessario et minor de possibili seqtur ꝯclusio de possibili in eodem sensu. sicut seqtur: omnem hominem eē animal est necessariuȝ: oē albuȝ esse hominem est possibile: ergo aliqd album eē animal est pōle: et sic est in alijs modis: et tenet iste modus p istā regulam. Si vna premissarū est necessaria et alia possi. cõclusio erit possi. et seqtur ex istis tribus ꝓpositionibus seu regulis. videlicet. omne necariū est possi. Nullum possi. repugnat formal'r neces. Si premisse sint possi. et cõpossi. conclusio est possi. Et eodem modo si maior fuerit de possi. et minor de neces. sequitur ꝯclusio de possi. per eandeȝ regulā: sed ex talibus premissis non seqtur cõclusio de inesse nec de neces. sicut non seqtur: nullum hoiem esse asinuȝ est necessarium. omne album esse hoiem est possi. ergo nullum album est asinus siue nullū albuȝ esse asinū est necessarium: et ita est de alijs.

Mixtiõ vni⁹ de vno et alteri⁹ de alio sēsu. ¶ Scḋo videnduȝ est de mixtione quando illa de neces. sumitur in sensu cõposito et illa de possibili in sensu diuiso. Circa quod sciendum est q̄ si maior sit de neces. et minor de possi. sequitur cõclusio de possi. sumpta in sensu diuiso: ita tñ q̄ subiectuȝ ꝯclusionis habeat eandeȝ acceptionem quam habet in minore. Unde iste sillogismus est bonus omnem hoiem esse anial est neces. omne album põt esse hõ: ergo omne album põt esse animal. Similiter iste sillogismus est bonus: nulluȝ hoiem esse asinum est neces. omne albuȝ põt esse homo: ergo omne album põt non esse asinus: sed cõclusio de inesse et de neces. non seqtur. Similiter si illa de neces. sit minor et maior de possi. seqtur cõclusio de possibili. non de inesse nec de necessario subiecto ꝯclusionis habente eandeȝ supposĩonē quā hȝ subiectū maioris. sicut seqtur: omne aial põt esse album: oēm hoiem esse aial est necessariū: ergo omnis hõ põt eē albus. Sed si subiectuȝ maioris accipit̃ pro hijs que sunt precise et subiectuȝ ꝯclonis pro his que pñt esse non valȝ talis mixtio. nõ. n. seqtur: oē coloratū põt esse musicū: oē albū eē coloratū est necariū: ergo oē q̄ põt esse album põt esse musicū: nec seqtur: oē ꝓducens põt esse deus: oē gñans esse ꝓducens est necessarium: ergo omne q̄ põt esse gñans põt esse deus: qr posito q̄ nihil ꝓducat aliqd nisi deus: premisse sunt

Variatio sensuum. vere si sb̃m maioris accipit̃ p eo q̄ est et ꝯclo falsa.

¶ Tertio videndū est de illa mixtiõe qñ illa de necessario sumit̃ in sensu diuiso et illa de possi in sensu cõposito. Et est sciendū q̄ si maior sit de possi et minor de necessario non seqtur ꝯclusio de necessario nec ḋ inesse: sed de possi sũpta ꝯclusiõe in sensu cõposito. sequitur enim oēm hoiem esse albuȝ est pōle. sor. de necessitate est hõ: ergo sorteȝ esse albū est pōle. et cõsil'r est in alijs modis. Sȝ si maior sit de necessario et minor de possi nõ vȝ mixtio. nõ. n. seqtur: oē ꝓducens ḋ necẽitate est deus: ignē eē ꝓducentē ē pōle: ergo ignē esse deum est pōle. Nec seqtur: ois hõ de necessitate non est deus: psonam dinaȝ esse hoieȝ est pōle: ergo psonam diuinā non eē deū est pōle. nā ante icarnationem premisse fuerunt vere et ꝯclo falsa.

¶ Quarto videndū est de illa mixtione vtraque premissa sum pta in sensu diuiso. Utraque in sensu diuiso. Circa qḋ sciendū est q̄ si maior fuerit de necessario et minor de possi nõ vȝ mixtio. sicut nõ seqtur omne sciēs de necessitate est de⁹: ois hõ põt esse sciēs: ergo omnis hõ põt eē deus: nec seqtur omnis homo de necessitate non est deus: fili⁹ dei potest esse homo: ergo filius dei põt nõ esse deus. Sed si maior fuerit de possi et minor de necario sp vȝ mixtio et regulatur p dici de omni vel de nullo: qḋ pȝ: qr semp illa de necessario infert illā de inesse. sed dictū est prius q̄ ex maiore de possibili et minore de inesse seqtur cõclusio de possibili: quācunque acceptionē habeat subiectū maioris. Opȝ tñ q̄ subiectuȝ ꝯclusionis non accipiatur pro his que pñt esse: si subiectum maioris accipitur precise pro hijs que sunt.

¶ Cap. xlv. De sillogismis in secunda figura mixtis ex ea de necessario et ea de possibili.

In secunda figura si illa de necessario sumat̃ in sensu cõposito si negatiua fuerit de necessario seqtur ꝯclusio de possibili: sicut seqtur: nullum hoiem esse asinuȝ est necessariuȝ: omne rudibile põt esse asinus: ergo omne rudibile potest non esse hõ. Simil'r si vtraque sumat̃ in sensu cõposito sequit̃ ꝯclusio de possibili: et vtrūque patet: quia ꝯuersa negatiua de necessario sequitur cõuersa conclusionis in prima figura. Similiter si affirmatiua fuerit de necessario seqtur cõclusio de possibili. sequitur enĩ omne corpus triāgulare esse substantiam est necessarium: omne corpus potest nõ esse substantia: ergo omne corpus potest non esse corpus triāgulare. Similiter seqtur si illa de possibili sumatur in sensu cõposito: et vtrūque ꝓbatur: qr a quocūque põt negari supius vel cõuertibile ab eodem põt negari inferius vel ꝯuertibile. nūc aūt qñ vlis affirmatiua est necessaria necessario predicatū est supius vl' ꝯuertibile cū sb̃o et ideo si p̄datum poterit remoueri ab aliquo sb̃m poterit remoueri ab eodeȝ. Scḋo videndū ē de mixtiõe qñ illa de necario sumit̃ i sensu diso et illa ḋ possi in sensu cõp⁹: et tūc seqt̃ ꝯ⁹ ḋ possi sic: ois hõ ḋ necẽitate non est deus: q̄libȝ psonā dinā eē deū est possibile: ergo q̄libȝ psonaȝ dinā nõ eē hoieȝ est pōle. In sēsu diuiso. Simil'r seqt̃ si affirmatiua fuerit de necẽio. Sil'r si vtraque sumat̃ in sensu cõposito seqt̃ ꝯclusio de possibili.

¶ Ca. xlvj. De sillis mixtis ex ea de necẽio et ea ḋ possibili in tertia figura.

In tertia figura si illa de necẽio sũat̃ in sensu cõposito et illa de possi simil'r seqt̃ ꝯclo de possi: sic seqt̃: nullū hoieȝ eē asinū ē necẽiū. oēm hoiem esse albuȝ est

possibile. ergo aliqđ albū nō esse asinū est possibile.
Silr sequit: oēm hoiem esse albū est possibile: oēm
hoiem esse aial est necessariū. ergo aliqđ aial esse al-
In sēsu bum est possibile. ¶ Si aūt vtroqꝫ sumat in sensu di-
diuiso uiso si maior fuerit de necessario ⁊ minor de possi-
bili nō seqtur ↄclusio de possibili: nisi sḋm ↄclusio-
nis sumatur ꝑ eo ꝙ potest esse: sicut nō seqtur: qlibet
ꝑsona diuina de necessitate est deus: qlibet ꝑsona di-
uina potest esse hō: ergo aliqs qui est hō potest esse de-
us: sed seqtur ergo aliqđ ꝙ potest esse hō potest esse
deus. ¶ Si autē maior fuerit de possibili semꝑ seqt
ↄclusio de possibili sumpto sḋo ↄclusiōis ꝑ eo ꝙ est:
sicut seqtur: qlibꝫ ꝑsona diuina potest esse hō: qlibet
ꝑsona diuina de necessitate est deus: ergo aliqs deus
potest esse hō. ¶ Silr si illa d necessario sumatur in
sensu cōposito ⁊ silr minor seqtur ↄclusio de possibi-
li: sicut in ꝑori. Si āt illa de nec̄rio fuerit maior ⁊ de
possibili minor seqtur ↄclusio de possibili in sensu di-
uiso sḋo sūpto ꝑ eo qđ potest esse: si āt illa de possibi-
li sumatur in sensu diuiso ⁊ illa de necessario in sensu
cōposito si illa de necārio fuerit maior: seqtur ↄclu-
sio de possibili sḋo sumpto ꝑ eo ꝙ potest esse. Si āt
illa de necārio fuerit minor seqtur ↄclo de possibili.

¶ Cap. xlvii. de silla mixtio ex ea de nec̄io ⁊ ea con
tingēti in vtroqꝫ sēsu seu vno i vno et altera in altero

Sci. Post precedētē mixtionē dicendū est de mixtione necessarij ⁊ ↄ-
tingentis ⁊ primo in prima figura. ⁊ pri
mo qn̄ vtraqꝫ sumatur in sensu cōposito
vel equalenti. Et est primo sciendū ꝙ si
maior fuerit de necessario affirmatiua. ⁊ minor de ↄ-
tingenti nō seqtur ↄclusio de ↄtingēti. sicut nō seqtur
ꝰm opinionem Aristo. oē album esse coloratum est
necessariū. oēm hoiem esse a'bū est ↄtingens: ergo
omnē hominem esse coloratū est ↄtingens. qr ꝰꝫ eū
ꝑmisse sunt vere ⁊ conclusio falsa. tamen ꝰꝫ rei vita
tem difficile est inuenire instantiā vbi premisse tales
sūt vere ⁊ ↄclusio falsa. Similiter si maior fuerit ne
gatiua de necessario nō seqtur ↄclusio de ↄtingēti. qr
nō seqtur. nullū hoiem esse asinum est necessariū. oē
ridens esse hoiem est ↄtingens: ergo nullū ridēs esse
asinum est ↄtingens. qr premisse sunt vere ⁊ ↄclusio
falsa. cū ex premissis taliter dispositis seqtur ↄclusio
de possibili. Et silr si maior fuerit de necessario affir
Intel. matiua sequitur ↄclusio de possibili. Pro quo intel
ligendū ꝙ qn̄cunqꝫ mixtio necessarij ⁊ ↄtingētis est
bona respectu ↄclusionis de cōtingenti semꝑ mixtio
necessarij ⁊ ↄtingētis est bona respectu ↄclusionis de
possibili ꝑ istas regulas. Quicquid seqtur ad ↄñs se
Sci. qtur ad añs. ⁊ illa de ↄtīgenti semꝑ infert illā de pos
sibili. ¶ Et ē etiā sciendū ꝙ qn̄cunqꝫ maior est d ne
cessario negatiua ⁊ minor de ↄtingenti si in minore
sumatur sḋm inferius ab sḋm maioris semꝑ seqtur ↄ
clusio, nō solū de possibili sed ēt de inesse. ⁊ ꝑ istā re
gulam debent glosari multa dicta Aristo. q̄ vident
esse ↄtro aliq̄ dicta ⁊ aliq̄ dicenda. ¶ Sed si maior
fuerit affirmatiua no seqtur ↄclusio de inesse: ꝗuis
in minore sumatur sub inferius ad sḋm. si autē ma-
ior fuerit de ↄtingenti ⁊ minor de necessario nō seqt

ↄclusio de ↄtingēti. sicut nō seqtur: oē albū esse dul
ce est cōtingens: oē lac esse album est necessariū. ergo
oē lac esse dulce est ↄtingens. Similiter nō seqtur: oē
ꝑducēs esse deū est ↄtingēs: patrē esse ꝑducētē est ne
cessariū. ergo patrē esse deū est ↄtingēs. Silr nō seqt
nullū ens in actu esse hūanitatē est ↄtigens: oēm deū
esse ens in actu est nec̄riū: ergo nullū deū esse huma
nitatem est ↄtingens. nā ꝑmisse sunt ṽe ⁊ ↄclusio fal
sa. tn̄ de possibili bn̄ seqtur sed nō seqtur ↄclusio de Scđz
in esse ꝗuis inferius sumat sub medio termio in mi varia-
nore. ¶ Scđo vidēdū est de ꝑdicta mixtione qn̄ illa tis sen-
de necessario sumitur in sensu cōposito ⁊ illa de con sibus.
tingenti in sensu diuiso. Et est primo sciendū ꝙ si il
la de necessario sit maior ⁊ illa de ↄtingenti minor in
sillogismo affirmatiuo nō seqtur ↄclusio de cōtingē
ti: sicut nō seqtur: oēm māṁ informatā forma ignis
esse informatam est necessariū: hanc māṁ ↄtingit eē
informatā forma ignis: ergo hanc māṁ cōtingit esse
informatā forma: qr premisse sunt vere ⁊ ↄclusio fal
sa ꝰm opinionem Aristo. Simil'r non seqtur: nullū
hoiem esse asinum est necessariū ↄtingit ridentē esse
hoiem: ergo ↄtingit ridentem non esse asinum: ⁊ ita 3° sci.
non valꝫ talis mixtio in sillogismo negatiuo. ¶ Ter
tio sciendū si maior fuerit de ↄtingēti ⁊ minor de ne
cessario. si subiectū maioris sumat precise pro hīs q̄
sunt vel tam pro hīs que sunt q̄ pro hīs que ↄtingūt
semꝑ vꝫ mixtio ⁊ est silogismus regularis ꝑ dici de
omni vel de nullo respectu ↄclusionis de ↄtingenti.
qr dictum est prius ꝙ talis mixtio de inesse ⁊ ↄtingē-
ti valet: sed illa de inesse est ↄñs ad illā de necessario
igitur ⁊c̄. ⁊ si subiectū maioris sumatur precise ꝑ hīs
que contingūt non valet mixtio. sicut nō seqtur: om
ne quod ↄtingit esse ens in actu ↄtingit creari: omnē
deum esse ens in actu est necessariū: ergo oēm deum
ↄtingit creari. ideo etiā non seqtur sibi ↄclusio de pos Trāspo
sibili: qr premisse sunt ṽe ⁊ ↄclusio falsa. ¶ Quarto sitis sen
videndū est de illa mixtione qn̄ illa de cōtingenti su- sibus
mitur in sensu cōposito ⁊ illa de necessario in sensu In sēsu
diuiso. ¶ Et est primo sciendū ꝙ si illa de necessario diuiso
fuerit maior ⁊ illa de ↄtingenti minor non seqt ↄclu
sio de cōtingenti. sicut nō seqtur: omnis hō d necessi
tate non est deus: oēm ꝑsonā diuinam esse hoiē est cō
tingens: ergo oēm ꝑsonam diuinam esse deū est ↄtin
gens: qr premisse sunt vere ↄclusione existente falsa.
Per eosdem terminos pꝫ ꝙ non valet sillogismus ne
gatiuus tamen ↄclusio de possibili seqtur. ¶ Secū-
do sciendū ꝙ si maior fuerit de ↄtingenti ⁊ minor de
necessario non vꝫ mixtio: qr non seqtur: oē supposi
tum esse deū est ↄtingens: qlibet persona diuina de
necessitate est suppositū: ergo qualibet ꝑsonam diui
nam esse deum est ↄtingens. nec seqt nullū ens actu
esse humanitatē est ↄtingens: quelꝫ ꝑsona diuina de
necessitate est ens in actu ergo nullam ꝑsonam dinaꝫ
esse humanitatē est ↄtingens. ¶ Quinto videndum
est de illa mixtione quando vtraqꝫ sumit in sensu di-
uiso. ¶ Et est primo sciendū ꝙ si maior fuerit de ne
cessario ⁊ minor de ↄtingenti non valet mixtio. non
enim seqtur: omnis homo de necessitate est deus: oēm huma-
nitatē contingit esse hoiem: ergo oēm huma-
nitatem

nitatem ꝯtingit esse deum: nam supposito ꝙ nullus homo sit nisi Xp̄s premisse essent vere ⁊ ꝯclusio falsa. Similiter s̄m principiū Aristo. nō seq̄tur: omne corpus celeste luminosum de necessitate est s̄bs: ꝯtingit lunam eē corpus celeste luminosum: ergo contingit lunam eē s̄bam. Per eosdem terios patet ꝙ silogismus negatiuus non valet. tn̄ conclusio de possibili seq̄tur. Si autem maior fuerit de ꝯtingenti ⁊ minor de nec̄cio semꝑ seq̄tur conclusio de contingenti: sumpto subiecto ꝯclusionis precise ꝓ his que sunt vel tam pro his que sūt q̄ꝫ pro his que ꝯtingunt. q: semper talis silꝰ regulatur per dici de oī vel de nullo. Si autē s̄bm maioris sumatur precise ꝓ his que contingunt non valet. sicut non seq̄tur: contingit oē ens creari: hoc est: oē quod ꝯtingit esse ens ꝯtingit creari: deus de necessitate est ens: ergo deū ꝯtingit creari.

Cap. xlviij. de mixtiōe ex ea de necessario ⁊ ea de ꝯtingēti siue in vtraq̄ꝫ seu i altero sensu. in 2ᵃ figura.

In secunda figura si vtraq̄ꝫ p̄missarū sumatur in sensu composito nō valet mixtio. vn̄ non seq̄tur: nullum hoīem eē asinū est nec̄cium: omne aīal irrationale eē asinū est ꝯtingens: ergo nullum aīal irrationale eē hoīem est contingens. similr̄ non seq̄tur: oēm ꝑsonam diuinam eē in actu est nec̄cium. nullam humanitatem eē in actu est cōtingens. ergo nullā humanitatem eē ꝑsonam diuinam est ꝯtingēs. Secūdo videndū est qn̄ illa de necessitate sumitur in sensu composito ⁊ illa de cōtingenti in sensu diuiso. Et est sciendū ꝙ simpliciter talis mixtio nō valet. siue illa fuerit de necessitate affirmatiua vel negatiua. Tertio videndū est qn̄ illa de contingenti sumit̄ in sensu composito ⁊ illa de nec̄cio in sensu diuiso. Et est sciendū ꝙ simpliciter talis mixtio nō valet. Quarto videndum est qn̄ vtraq̄ꝫ sumitur in sensu diuiso. Et est sciendum ꝙ si negatiua fuerit de nec̄cio nō seq̄tur conclusio de ꝯtingenti ad vtrālibet sed seq̄tur conclusio negatiua de possibili ⁊ de inesse. sicut iste silꝰ non valet: oīs chymera de necessitate non est in actu contingit oēm hoīem esse in actu: ergo contingit omnem hominem non esse chymeram: sed seq̄tur ista: ergo oīs homo potest nō esse chymera: ⁊ similiter: ista nullus homo est chymera. Si affirmatiua fuerit de necessario similiter seq̄tur conclusio de inesse ⁊ de possibili non autem de contingenti.

Variato sensu

Item variato

In sēsu diuiso

Cap. xlviiij. de silis ꝯstantibus ex vna de nec̄cio ⁊ altera de contingenti ⁊ in vtroq̄ꝫ ⁊ alternato sensu mixtio in tertia figura.

Circa mixtionem contingentis ⁊ necessarij in tertia figura qn̄ vtraq̄ꝫ sumitur in sensu cōposito. Est primo sciendum ꝙ semꝑ seq̄tur conclusio de possibili sed nō seq̄tur conclusio de contingenti: sicut non seq̄tur: oē producens eē deum est ꝯtingens: oē producens eē ens in actu est necessarium: ergo aliquod ens in actu eē deum est contingens: nec seq̄tur: oē ꝓducens eē ens in actu est cōtingens: aliquod ꝓducēs esse deum est nec̄cium: ergo deuꝫ eē ens in actu est cōtingens: similiter non seq̄tur: nullam humanitatem eē deum est nec̄cium: oēm humanitatem eē animalitatem est ꝯtingens: ergo aliquā aīalitatem non eē deum est contingens. Secundo videndū est qn̄ illa de nec̄cio sumitur in senso composito ⁊ illa de contingenti in sensu diuiso. Et est sciēdū ꝙ si illa de necessario fuerit maior ⁊ minor de ꝯtingenti si s̄bm minoris supponat pro eo quod est: nō seq̄tur conclusio de contingenti sed de possibili sumpto subiecto conclusionis pro eo quod potest eē. Si autem s̄bm minoris sumatur ꝓ eo quod contingit solum nō seq̄tur ꝯclō de ꝯtingenti sed de possi. si autē maior fuerit de ꝯtingēti ⁊ minor de nec̄cio si s̄bm maioris sumat̄ tam pro eo qd̄ est q̄ꝫ ꝓ eo qd̄ ꝯtingit seq̄tur ꝯclō de cōtingenti subiecto habente ꝯsimilem acceptionē. si autē s̄bm maioris sumatur precise pro eo quod ꝯtingit nō seq̄tur. Tertio videndū est de illa mixtione qn̄ illa de cōtingenti sumitur in sensu composito ⁊ illa de nec̄cio in sensu diuiso. Et est sciendum ꝙ talis mixtio non valet respectu ꝯclusionis de cōtingenti q̄ꝫuis valeat respectu cōclusionis de possibili. Quarto videndum est de illa mixtiōe qn̄ vtraq̄ꝫ sumit̄ in sensu diuiso. Et est sciendū ꝙ si maior fuerit de nec̄cio ⁊ minor de ꝯtingenti. nō seq̄t: ꝯclō de ꝯtingēti sicut nō seq̄t oē ꝓducens de necessitate est deꝰ: ꝯtingit oē ꝓducens eē creans: ergo ꝯtingit creans eē deū: sed seq̄tur ꝯclusio de possibili sumpto subiecto ꝯclōnis ꝓ eo qd̄ potest esse. Si autem maior fuerit de cōtingenti ⁊ minor de necessario ⁊ s̄bꝫ maioris sumatur tam pro eo quod est q̄ꝫ pro eo qd̄ contingit seq̄tur conclusio de cōtingenti. Sed si s̄bm maioris sumatur precise ꝓ his que ꝯtingunt non seq̄tur conclusio de contingenti: non enim seq̄tur: omne quod contingit eē producens contingit esse in actu: oē producens de necessitate est deus: ergo contingit deum esse in actu.

Alternato sensu

Item alternato sensu

In sensu diuiso

Cap. l. ex ea de nec̄cio ⁊ de impossibili mixtio.

De mixtione nec̄ij ⁊ impossibilis dicendum est post hec. Et ē sciēdū ꝙ sicut dictuꝫ est prius quelibet ꝓpō de impossibili equaleat alicui ꝓpōni de nec̄cio ⁊ ideo ad sciendum qn̄ mixtio nec̄ij ⁊ impossibilis valet ⁊ qn̄ non: opꝫ scire equalētiam ꝓpōnis de impossibili ⁊ ꝓpositionis de nec̄cio. ⁊ qn̄ vniformis de nec̄cio valet ⁊ qn̄ non de vniformi dictum est prius. De equollētia aūt inter ꝓpōnes de nec̄cio ⁊ de impossibili dictū est alibi ideo ad p̄ns hec de illa mixtione sufficiant.

Hec cap. xl. hᵒ. iij. partis

Cap. lj. de mixtione eius que de necessario ⁊ eius que est modalis alio modo non concesso modo. in prima figura vbi asseritur ꝙ est modus inferior ad ly necessario. ⁊ quod aliquis infert eam de inesse ⁊ aliquis modus non infert eam.

Vltimo circa istam partē vidēdum est de mixtione ꝓpōnum de nec̄cio ⁊ de alijs modis ab istis quatuor. Et est primo sciendū ꝙ in prima figura qn̄ ambe premisse sumuntur in sensu diuiso raro vel nunq̄ꝫ valet mixtio

respectu ꝯclusiõis de alio modo ꝙ̃ de nec̃cio sicut nõ seqtur fm principia Aristote. oẽ aial eẽ coloratuꝫ est necessarium: oẽm hoiem esse animal est p̃se: ergo oẽm hoiem esse coloratum est p̃se. Uerumtñ qñ vni

Mod° inferior ad nec̃ẽ.

us modus est inferior ad necessarium tunc semp seqtur conclusio de necessario. sicut seqtur: oẽm hoieꝫ esse coloratum est nec̃ium: sortem esse hoiem est p̃se: ergo sor. esse coloratum est necessarium. sed qñ modus ille non est inferior ad necessarium tunc nihil vꝫ mixtio talis respectu conclusionis de necessario. nec respectu cõclusionis de illo modo: sicut non seqtur oẽ album esse colora'um est necessarium: oẽꝫ hoiem esse album est scitum a me: ergo oẽꝫ hoiem esse coloratum est scitum a me. ¶ Nec seqtur ista conclusio: ergo oẽm hoiem esse coloratum est nec̃ium. Aliqñ tñ seqtur cõclusio de tali modo. sicut seqtur: oẽm triangulum habere tres est nec̃rium hyso Seclem esse triangulum est scibile ergo hyso Seclem habere tres est scibile.

Modi vrifico. biles tã de añte ꝙ̃ ꝯñte

Uñ qñ aliqs modus nõ potest cõpetere antecedenti nisi cõpetat ꝯñti: tunc in tali mixtione seqtur conclusio de tali modo. huiusmodi autem sunt tales modi: scibile: large accipiẽdo: cognoscibile: credibile: apprehensibile: ꝛ huius modi. ¶ Si autem

In sensu diuiso. Mod° inferens eãdẽ in esse

vtraqꝫ sumatur in sensu diuiso semp valet sillus qñ illa de modo infert suam de inesse sicut in illis de inesse respectu cõclusionis eiusdẽ modi de quo est maior: ita ꝙ si maior sit de nec̃rio cõclusio erit de necessario. si maior sit de alio modo cõclusio erit de alio°

¶ Et ideo tales sillogismi valent: omnis homo p̃se est animal: sor. de necessitate est homo: ergo sor p̃se est animal: oẽ ens scitur a te esse in actu: p̃sona diuina de necessitate est ens: ergo p̃sona diuina de necessitate scitur a te esse in actu. ois homo de necessitate est animal: sor. scitur esse hõ: ergo sor. de necessitate est animal. Et ratio est qꝛ qñqꝫ in talibus minor infert suam de inesse. nunc autem dictum est prius ꝙ semp ex tali maiore ꝛ minore de inesse seqtur conclusio de cõsimili modo. ꝛ qcqd seqtur ad ꝯñs seqtur ad añs ergo talis mixtio est bona. Si autẽ illa de modo nõ inferat suam de inesse tunc non valet mixtio. sicut nõ seqtur oẽ imortale de necessitate est deus intelligẽtia inferior deo creditur esse imortalis: ergo intelligentia illa de necessitate est deus. ¶ Nec etiam seqtur ergo creditur esse deus. sicut nõ seqtur ois deus de necessitate est p̃sona diuina: aliqḋ imortale creditur esse deus: ergo aliqḋ imortale creditur esse p̃sona diuina. ꝛ ita patet ꝙ talis mixtio ex ꝓpositione de modo que

Modi nõ iferẽtes eam de in eẽ

non infert suam de inesse non valet. ¶ Modi autem tales sunt huius modi: credibile: opinabile: apprehensibile: intelligibile: ꝛ huius modi.

¶ Cap. iij. de mixtione p̃dicta in sillis secũde figure

In secunda figura qñ vtraqꝫ propositio sumitur in sensu cõposito raro vel nũꝙ̃ valet mixtio nisi modus sit inferior ad nec̃riũ. Uñ nõ seqtur: nullũ hoieꝫ ẽe asinũ est nec̃ium: oẽ albuꝫ esse asinũ est scitum a me: ergo nullum albũ esse hoieꝫ est scituꝫ a me: vel ergo nullũ album esse hoieꝫ est nec̃ium: sicut nõ seqtur: nullũ hoieꝫ esse asinuꝫ est nec̃riuꝫ: brunellũ esse asinũ est primo veꝝ: ergo brunellũ nõ esse hoieꝫ est primo veruꝫ: nec etiã seqtur ergo brunelluꝫ nõ esse hoieꝫ est nec̃rium: sicut nõ seqt: nullũ lapidẽ esse corpus alatuꝫ est nec̃rium: oẽ aial esse corpus alatum est primo veꝝ: ergo nulluꝫ hoieꝫ esse lapidẽ est primo veꝝ: qꝛ p̃misse sunt vere ꝛ ꝯclusio falsa: nec seqtur: oẽꝫ deũ esse tres p̃sonas est nec̃rium: nullũ imortale esse tres p̃sonas est creditũ a te: ergo nullũ imortale esse deũ est creditũ a te: vel nullũ imortale esse deuꝫ est nec̃rium. Similr si illa de

In sensu diuiso

nec̃rio sumatur in sensu diuiso non valet p̃dicta mixtio. sicut patet p eosdẽ terminos. Silr si vtraqꝫ sumatur in sensu diuiso non valet mixtio gñliter. sicut nõ seqt: ois deus ꝺ necessitate est tres p̃sone: nullũ imortale scit esse tres p̃sone: ergo nullũ imortale scit esse deus: vl nullũ imortale de necessitate est deus. an valeat cũ aliquo alio modo discuciant studiosi.

¶ Cap. iiij. de mixtione predicta in tertia figura.

In tertia figura si vtraqꝫ sumat in sensu cõposito raro vel numꝙ̃ valet talis mixtio. sicut nõ seqtur: oẽꝫ p̃sonaꝫ esse relatiuã est nec̃iuꝫ: oẽꝫ deũ esse imortaleꝫ est scitũ a te: ergo aliqḋ imortale esse p̃sonã relatiuã est scitũ a te. Si aũt illa de nec̃rio sumatur in sensu diuiso non valet talis mixtio. sicut patet p eosdẽ terminos. Si autẽ vtraqꝫ sumat in in sensu diuiso: si maior sit de nec̃rio ꝛ minor de alio mõ semp seqtur ꝯclusio de nec̃rio. si minor inferat suã de inesse ꝛ hoc: qꝛ ex maiore ꝺ nec̃rio in sensu diuiso ꝛ minore de inesse seqtur cõclusio de nec̃rio ꝛ p ꝯñs seqtur eadẽ ꝯclusio ex añte ad illam de inesse ꝛ eadẽ maiore. Uñ iste sillus est bonus: ois hõ de necessitate est aial: ois hõ scitur esse albus: ergo album de necessitate est aial. Si autẽ maior fuerit de alio mõ ꝛ minor de nec̃rio seqtur cõclusio de eodeꝫ mõ: de quo est maior nõ de nec̃rio: vñ seqtur: ois hõ scitur esse albus: ois hõ de necessitate est creabilis: ergo aliqḋ creabile scitur esse albũ: sed nõ seqtur ergo aliqḋ creabile de necessitate est albũ. Si autẽ illa de modo inferat suam de inesse mixtio non valet.

¶ Cap. v. de mixtiõe possibili ꝛ cõtingẽti in p° fi°

Uiso vꝫ mixtio de ꝓpõibus ꝺ nec̃rio ꝛ ceteris modalib°: vidẽdũ ẽ quõ vꝫ mixtio ex ꝓpõb° de poĩ ꝛ ceteris modalib° ꝛ p° de mixtiõe de poĩ ꝛ ꝯtigẽti. Et p° in fig° p°. Et ẽ p° sciẽ ꝙ si vtraqꝫ sumat in sensu cõposito nulla seqt ꝯclo: mõ. n. seqt: oẽꝫ hoieꝫ eẽ albũ est poĩe: oẽ nigꝝ esse hoiem est cõtingens: ergo oẽ nigrũ esse albũ est possibile. nec seqtur: oẽm hoieꝫ esse albũ est cõtingens: oẽ nigꝝ esse albũ ẽ poĩe ergo oẽ nigꝝ eẽ albũ est ꝯtigẽs vl ẽ poĩe

¶ Nec ẽt vꝫ si altera sumat in sensu cõposito ꝛ altera in sensu diuiso sicut nõ seqtur: oẽ albũ eẽ hoieꝫ est

Alterã in sensu cõposito ꝛ alterã in sensu diuiso

ꝯtingẽs: ois asinus põt esse alb° ergo ois asin° põt eẽ hõ: nec seqtur: oẽ albũ põt esse hõ: oẽꝫ asinũ esse albũ ẽ ꝯtingens: ergo ois asinus põt esse hõ. sicut nõ seqtur: ois hõ põt ridere: oẽ aial esse hoieꝫ est ꝯtingẽs: ergo oẽ aial põt ridere. Nã premisse sunt vere ꝛ ꝯclusio falsa q̃liter cũqꝫ sibi supponit, nec etiã seqtur: ois

hõ põt

hō pōt esse albus: oē nigrū esse hoīem est ꝯtingēs: ergo oē nigruz esse albū est cōtingens: nec seqtur: oē albū esse hoīez est possibile: ꝯtingit oēz asinū esse albū: ergo ꝯtingit oēz asinū esse hoīem. ¶ Tertio vidēdū est qñ vtraqȝ sumitur in sensu diuiso vel equalenti.

In sensu diuiso ¶ Et est primo sciendū ꝙ si maior sit de possibili ꝛ minor de ꝯtingenti si sbm maioris supponit ꝓ his q̄ possunt esse ꝛ sbm minoris supponat tm̄ ꝓ his que sunt ꝙ̄ ꝓ his q̄ ꝯtigūt seqꝭ ꝯclo de posi sicut seqꝭ oē qd̄ pōt esse hō pōt esse albū. oē qđ est risibile vel cōtingit eē risibile cōtingit eē hoīez: g° oē risibile ꝯtigit eē album. Si autez sbm maioris supponat ꝓ his q̄ sunt precise: nō valet mixtio. sicut nō seqtur: oē albuz pōt esse hō: cōtingit oēm asinū esse albū. ergo ois asinus potest esse hō. Si maior sit de cōtingenti ꝛ minor de possibili si sbm maioris supponat tāz ꝓ his q̄ sunt ꝙ̄ ꝓ his q̄ cōtingunt valet sillogismus respectu ꝯclusionis de contingenti: ꝛ si aūt supponat ꝓ his que sunt non valet sillogismus. hoc patet ꝑ eosdez terminos.

¶ Cap. lv. in secūda figura.

In scđa fig° si vtraqȝ ꝓpōnuz sumaꝭ in sensu cōp° nō vȝ mixtio sicut nō seqtur: oēz deū esse hoīez est cōtingens: nullā ꝑsonā diuā esse deum est poīe: ergo nullaz ꝑsonā diuā eē deuz est possibile: ¶ Nec seqtur nulluz deum esse hoīem est possibile: oēm ꝑsonam diuinaz esse hoīem est cōtingens: ergo nullā ꝑsonam diuinam esse deum est cōtingens: patet ꝑ eosdem t̄minos ꝙ non valet mixtio si altera p̄missarū vel vtraqȝ sumaꝭ in sensu diuiso:

¶ Cap. lvj. in tertia figura.

In tertia figura si vtraqȝ ꝓpositionū sumatur in sensu cōposito non valet mixtio. sicut nō seqꝭ: oēm hoīem esse deum est possi. oēm hominē esse humanitatez est cōtingens: ergo aliq̄ humanitatē esse deum est possibile. ¶ Nec etiaz valet si maior sit de cōtingenti ꝛ minor de possi. patet ꝑ eosdē t̄minos ꝙ nō valet mixtio si altera sumaꝭ in sensu cōposito ꝛ altera in sensu diuiso. si autē vtraqȝ sumaꝭ in sensu diuiso si sbm illi° de possi. supponat ꝓ his q̄ possunt eē ꝛ sit maior seqtur ꝯclusio đ possi. sicut seqꝭ: ois hō potest esse hūanitas: oēm hominē ꝯtingit esse deū: ergo de° pōt esse hūanitas: sbo vtriusqȝ sūpto ꝓ his q̄ pñt esse ꝛ ꝓ his q̄ sūt nō aīr vȝ.

¶ Cap. lvij. de mixtione pos. ꝛ impos. ꝛc.

Sequitur videre de mixtiōe possi. ꝛ impossi. sed de ea pōt patere ex illis q̄ dicta sūt circa mixtionez necrij ꝛ possi. ꝓ eo ꝙ sꝑ illa de īpossi. equalet alicui đ necrio ꝛ đ ea nō pl° ad pñs.

¶ Cap. lviij. de mixtiōe pos. ꝛ aliorum modorum

De mixtiōe ꝓpōis de possi. ꝛ aliorꝫ modorū a q̄tuor famosis dicēduz est post hec. Et p° in p° fig° dicēdū est ꝙ talis mixtio nō vȝ si ābe p̄misse sumāꝭ in sēsu cōp° sicˉ nō seqꝭ: oē aīal eē hoīez ē scitū a te: oēm asinū esse aīal est possi. ergo oēm asinū eē hoīem est scituz a te. vel est possi.

¶ Tñ quandocūqȝ aliqs modus sūptus est inferior ad necessariū cuiusmōi sunt tales modi: ꝑ se: ðm̄ fabile: ꝑ se notuz: ꝛ hmōi: sꝑ ex tali maiore de tali mō ꝛ miore de pos. seqꝭ cōclusio de possi. ꝛ si maior fuerit de possi. ꝛ minor de tali mō. Et ratio est. qr illa ꝓpō de tali modo infert illaz de necrio in eodē sensu. sed dictū est prius ꝙ ex tali de necrio ꝛ tali de possi. mixtio valet respectu cōclusionis de possi. Proportionabiliter dicendū est de illa mixtione qñ altera sumitur in sensu diuiso ꝛ altera in sensu cōposito. si autē vtraqȝ sumatur in sensu cōposito ꝛ maior fuerit de possi. ꝛ minor de alio modo q̄ infert vnā de inceē qr ex tali de possi. ꝛ illa de inceē seqtur cōclusio de possi. in eodez sensu sicut dictū est prius. Si autem maior non inferat suam de inceē non valet. non. n. seqtur ois hō potest eē deus sor. creditur eē hō ergo sor. potest eē deus. Si autē illa de possi. fuerit minor raro vel nū ꝙ̄ valet mixtio. sicut nō seqtur: ois hō scitur eē deus: humanitas potest eē homo: igitur humanitas potest esse deus: vel scitur esse deus.

Altena/to sensu

¶ Cap. lix. in secunda figura.

Si vtraque illarū ꝓpōnuz sumatur in sensu cōposito non valet mixtio si ille modus nō sit inferior ad necrium vel equalēs in secunda figura. sicut nō seqꝭ: nullū deuz eē hoīem est scitū a te: q̄lz ꝑsonam diuiuā eē hoīem est possi. ergo nullā ꝑsonam diuinā eē deum est possi. ¶ Nec seqtur: oēz deum eē hoīem est scitū a te: nullā ꝑsonā diuiuā eē hoīem est possi. ergo nullā ꝑsonam diuinā eē deum est possi. Si autē illa de mō inferat illam de necrio seqtur ꝯclusio de possi. Silr si altera sumaꝭ in sensu cōposito ꝛ altera in sensu diuiso si illa de mō nō inferat illā de necrio nō valet mixtio: si inferat eā valet respectu ꝯclusionis de possi. si autē vtraqȝ sumaꝭ in sensu diuiso ꝛ illa alia de mō nō inferat illā de necrio nō valet mixtio. sicut nō seqtur: ois deus sciꝭ eē hō: q̄lz ꝑsona diuina pōt non eē hō. igitur q̄lz ꝑsona diuina pōt non eē deus. Nec seqꝭ ois ꝑsona diua pōt non eē hō. ois hō scitur eē hō: g° ois de° pōt nō eē ꝑsona diua. si autez illa de mō inferat illā de necrio vȝ talꝭ mixtio qñ ex illa đ necrio ꝛ alia đ pos. vȝ mixtio.

¶ Cap. lx. in tertia figura.

Quando autē p̄misse tales disponunꝭ in tertia fig° si vtraqȝ sumaꝭ in sensu cōposito si illa de mō nō inferat illā de necrio nō valet mixtio. sicut nō seqꝭ: oēz hoīez eē deuz eē scituz est scitū a te: oēz hoīez eē hūanitatē est possi. ergo aliq̄ hūanitatē eē deum est possi. Sed si illa de mō inferat illā de necrio mixtio est bōa tenens virtute istius rēe: Si p̄misse sint pos. ꝛ cōplēs ꝯclusio est possi. virtute isti°. Oē necriuz est pos. Si autē illa de possi. sumatur in sensu composito ꝛ altera i sensu diuiso: si illa de possi. fuerit maior nō seqꝭ ꝯclusio de possi. si illa de mō nō inferat illā de necrio. sicut nō seqtur: oēz hoīez eē deū ē possi. ois hō sciꝭ eē hūanitas: ergo aliq̄ hūanitatē eē deum est possi. Similr nō valet si mior fuerit đ pos. ꝑ eosdē terīos. Si āt ille de possi.

sumatur in sensu diuiso et illa de alio modo in sensu composito si illa de possi. fuerit maior non sequitur conclusio de possi. si minor inferat suam de ineé. et hoc est verum quando maior est vlis. econuerso est quando maior est particularis. ¶ Et ratio est. quia illa de modo sicut dictum est infert suam de ineé sed ex tali de possi. et ex illa de ineé est talis mixtio inconueniens sicut dictum est prius. Si autem illa de possi. fuerit minor valet mixtio. sicut sequitur: omnem hominem eé deum est scitum a te: omnis homo potest eé humanitas: ergo aliqua humanitas pot eé deus: sumpto subiecto conclusionis pro eo quod potest eé. Si autem vtraque sumatur in sensu diuiso vel mixtio respectu conclusionis de possi. quando illa de modo infert suam de ineé.

¶ Cap. lxi. de mixtione contingendis et aliorum.

Ultimo videndum est de mixtione propositionis de contingenti et ceterarum propositionum modalium. ¶ Et primo de mixtione ex propositione de contingenti et de impossi. sed ista patet ex mixtione contingentia et necessarij propter causam sepius dictam ideo dicendum est de mixtione contingentia et aliarum modalium et primo

In prima figura. In prima figura. ¶ Et est sciendum quod si vtraque sumatur in sensu composito si illa de modo non inferat illam de necessario mixtio non valet sicut non sequitur omne animal esse hominem est scitum a te: omnem asinum esse animal est contingens ergo omnem asinum esse hominem est contingens vel possi. nec sequitur: omne animal esse hominem est contingens: omne asinum esse animal est scitum a te: ergo omnem asinum esse hominem est possi. vel contingens. ¶ Si autem illa de modo inferat illam de necessario mixtio est bona. quia ex tali de necessario et de possi. sequitur conclusio de possi. sicut dictum est prius. sed illa de possi.

Alternatim. sequitur ad illam de contingenti ergo etc. ¶ Si autem illa de contingenti sumatur in sensu composito et alia in sensu diuiso si illa de contingenti fuerit maior non valet mixtio. sicut non sequitur: omne album esse hominem est contingens: omnis asinus scitur esse albus: ergo omnem asinum eé hominem est possi. ¶ Si autem illa de modo inferat illam de necessario mixtio est bona. Similiter dicendum est si illa de contingenti sit minor si autem illa de contingenti sumatur in sensu diuiso si sit maior semper sequitur conclusio de possi. quando minor infert suam de ineé et aliter non. quia dictum est prius quod ex tali contingenti et illa de inesse sequitur conclusio de possi. Si autem minor non infert suam de ineé non valet mixtio. sicut non sequitur: omne album esse hominem est scitum a te: omnis asinus contingenter est albus: ergo omnis asinus potest eé homo. ¶ Si autem vtraque sumatur in

In sensu diuiso. sensu diuiso si maior fuerit de contingenti sequitur conclusio de possi. quando minor infert suam de ineé. sed quando non infert suam de ineé non valet. Si autem illa de contingenti fuerit minor non valet. sicut non sequitur omne album scitur a te eé homo: omnis asinus contingenter est albus ergo omnis asinus pot eé homo.

¶ Cap. lxij. in secunda figura.

In secunda figura si vtraque propositio sumatur in sensu composito non valet mixtio respectu conclusionis de contingenti nec respectu conclusionis de possi. nisi illa de alio modo in ferat illam de necessario. vnde non sequitur: omnem deum esse hominem est scitum a te: quamlibet personam diuinam non esse hominem est contingens: ergo quamlibet personam diuinam non esse deum est possi. ¶ Nec sequitur: nullum deum esse hominem est scitum: quamlibet personam diuinam esse hominem est contingens: ergo quamlibet personam diuinam non esse deum est possi. Si autem illa de modo infert illam de necessario mixtio est bona. si autem illa de contingenti sumatur in sensu composito et illa de alio modo in sensu diuiso si illa de contingenti fuerit negatiua non valet mixtio. sicut non sequitur: nullum deum esse hominem est contingens: quelibet persona diuina scitur esse homo: ergo quelibet persona diuina potest non esse deus. Similiter si affirmatiua fuerit de contingenti non valet. non enim sequitur: omnem deum esse hominem est contingens: quelibet persona diuina scitur non esse homo: ergo quelibet persona diuina potest non eé deus. ¶ Si

Alternatim. autem illa de contingenti sumatur in sensu diuiso et alia in sensu composito non valet mixtio. patet per eosdem terminos. Et si vtraque sumatur in sensu diuiso etiam mixtio non valet sicut patet per eosdem terminos.

¶ Cap. lxiij. in tertia figura.

In tertia figura si vtraque sumatur in sensu composito non valet mixtio respectu conclusionis de contingenti vel respectu conclusionis de possibili nisi illa de alio modo inferat illa de necessario. sicut non sequitur: omnem hominem esse deum est scitum a te: omnem hominem esse humanitatem est contingens: ergo aliquam humanitatem esse deum est possibile. ¶ Consimiliter est dicendum quando illa de

Alternatim. contingenti sumitur in sensu composito et alia in sensu diuiso. si autem illa de contingenti sumatur in sensu diuiso et subiectum supponat pro his que sunt et fuerit vlis et alia de modo inferat suam de ineé sequitur conclusio de contingenti et similiter est quando est econuerso. Si autem vtraque sumatur in sensu diuiso valet mixtio quando illa de

In sensu diuiso. alio modo infert suam de ineé. ¶ Et ista de mixtionibus ad presens sufficiant quamuis multa causa breuitatis sint omissa que tamen a studiosis elici possunt. Si que

Si contingenter ponere etc. autem dicta Aristo. istis contrarientur aut per aliqua superius dicta possunt solui quorum etiam solutio patebit expressius supra librum priorum si contingat me illum librum exponere.

¶ Cap. lxiiij. de mixtione aliorum modorum vt in pluribus inutili.

Si autem fiat mixtio ex propositionibus modalibus aliorum modorum ab illis quatuor. Aut vtraque propositio sumitur in sensu composito: siue in tali sensu per quem denotatur modus verificari de sua de ineé. Aut sub alio et alio sensu. Si primo modo raro vel nunquam valet mixtio. quia nunquam valet nisi quando tales modi non possunt verificari de premissis nisi aliquo illorum verificet de conclusione sequente ex premissis. quod non semper tenet. quia quamuis vna premissa sit scita et alia credita non oportet conclusionem credi vel sciri. et ita est de alijs. Si autem premisse sumantur in alio sensu: tunc si minor inferat suam de ineé in prima figura

semper conclusio

semp 9clusio segtur in eadem figura de eodem mõ de quo est maior. sicut segtur: ois homo p se est aial: aliquod albũ scitur esse homo: ergo aliquod albũ p se est aial. qz ex eadem maiore ⁊ illa de inesse segtur eadem conclusio. ⁊ p consequens eadem conclusio sequitur ex maiore ⁊ antecedente ad illam de inesse. ¶ Per pdicta põt studiosus cognoscere qñ mixtio in talibus valet ⁊ qñ non etiam in aliis figuris.

¶ Cap. lxv. de mixtione propositionum habentiuz exponentes in tribus figuris.

POstq̃z visum est qño sillus fit ex ppõnib⁹ tam de inesse q̃ de modo que plures exponentes non habent: videnduz est qño sillus fit ex ppõnibus plures exponentes habentibus. cuiusmodi sunt exclusiue: exceptiue: ⁊ ⁊ reduplicatiue. ⁊ hmõi. de qbus dictum est prius.

Gñalis regula ¶ Pro qbus vidẽdũ est ista regula gñaliter. ¶ Qñ qñcunq3 quelibet exponens 9clusionis vel ipsa 9clo segtur ex aliqbus exponentibus premissarum vel ex vna exponente vnius pmisse ⁊ alia premissa semp est bonus sillus: ⁊ aliter non. Et ideo ad videndũ an talis discursus sit bonus vel non: op3 diligenter videre que sunt exponẽtes talium premissar ⁊ 9clonis ⁊ qño se habent sm 9ñam ad inuicem. ¶ Sicut ad videndũ an iste discursus sit bonus: ois homo in q̃tũ risibilis est hõ aial ẽ hõ: ergo aial inquãtũ risibile est hõ: op3 videre exponẽtes maioris ⁊ 9clonis. Unde exponẽtes maioris sunt iste: ois homo est homo. ois homo est risibilis: oẽ risibile est homo: si aliquid est hõ ipm est risibile. Exponẽtes 9clonis sunt iste: aial est homo aial est risibile: omne risibile est homo: si aliqd est risibile ipm est homo: nunc autem segtur: ois homo est homo: ergo aial est homo: similr segtur: ois homo est risibilis: ergo aial ẽ risibile: sic due exponentes conclusionis sunt exponentes maioris. Ex quo patet q oẽs exponentes 9clusionis sequuntur ex añte ⁊ ita discursus est bonus. ¶ Et ideo ois talis discursus est bonus. ¶ Qualz logicus inquãtũ

Logic⁹ inquantum ⁊c. logicus differt a grãmatico: grãmaticus est logicus ergo grãmaticus in q̃tũ logic⁹ differt a grãmatico. ¶ Sz maior est falsa. Ex isto p3 q sp in pria figura ex maiore reduplicatiua ⁊ minore reduplicatiua vel nõ reduplicatiua segt 9clo reduplicatiua. sicut segt: ois hõ inquãtũ rõnalis est susceptiuus discipline: aial est homo in q̃tum rationale: ergo aial in q̃tum rationale est susceptibile discipline: oẽ agens in q̃tum agens differt a passo: aliquod passum est agens: ergo aliquod passuz inquãtum agens differt a passo: ⁊ nõ solum segtur 9clusio reduplicatiua sed etiam segtur conclusio sine reduplicatione que est preiacẽs illius reduplicatiue. ¶ Quod autẽ oẽs tales silli sunt boni: p3. quelib3 exponens 9ñtis segtur ex aliqua exponente añtis vel ex alia exponẽte ⁊ minore: vel est eadem cũ aliqua exponente maioris. ¶ Sed si minor fuerit reduplicatiua ⁊ maior nõ: q̃uis sequatur conclusio sine reduplicatione non tñ segtur conclusio cum reduplicatione. ¶ Unde non segtur: oẽ susceptibile discipline est album: ois homo inquãtu3 rationalis est susceptibilis discipline: ergo ois homo inquantum rõnalis est albus: qz ista exponens 9ñtis. s. si aliqd est rationale illud est albu3: nõ segtur ex aliqua exponente minoris. nec etia3 cum maiore. sicut

Reduplicatio ne non negata p3 inductiue. ¶ Que autem dicta sunt intelligenda sunt qñ reduplicatio sumitur pprie ⁊ manet non negata. Si enim reduplicatio fuerit negata in maiore ⁊ affirmata in conclusione nõ valet discursus. ¶ Un de q̃uis iste discursus sit bonus: ois homo in q̃tum albus nõ est musicus: sor. est homo: ergo sor. inquãtum albus nõ est musicus: tñ iste discursus nõ valet: nullus homo inquãtu3 albus est musicus: sor. est homo ergo sor. inquantũ albus nõ est musicus: sed segtur ista 9clusio ergo sor. nõ est musicus inquãtu3 est albus.

In scða figura ¶ In secũda figura quecũq3 premisse sumat cu3 reduplicatione ⁊ alia sine: non segtur conclusio reduplicatiua. sicut non segtur: ois homo inquãtu3 aial est sensibilis: nullum albu3 est sensibile: ergo oẽ album inquãtum aial non est homo. ¶ Nec potest talis sillus reduci ad primã figuram p conuersionẽ. qz reduplicatiua non 9uertitur. ¶ Nõ enim segtur: ois homo inquãtum aial est sensibile: ergo aliquod sensibile inquãtum aial est homo. qz condictionalis exponentis 9ñtis non segtur ad conditionalẽ exponentem añtis. nec ad aliquã aliam sicut manifeste p3. q̃uis autem in scða figura ex talibus ppõnibus nõ segtur 9clo reduplicatiua segt tñ 9clo in qua negat reduplicatio. ⁊ p 9ñs nõ est reduplicatiua. vnde bene segtur ois hõ inquãtum aial est sensibilis: nullum albũ est sensibile: ergo nullũ albũ in q̃tũ aial est hõ. ⁊ hoc qz ex pdictis pmissis segtur ista 9clo: nullũ album est homo: ⁊ segtur nullũ albu3 est homo: ergo nullum album inquãtum aial est homo. ¶ Si autẽ oẽs premisse sint reduplicatiue ita q in vtraq3 reduplicatio cadens sup idem sit affirmata segtur conclusio reduplicatiua.

In 3° figura ¶ In tertia autem figura si maior vñis fuerit reduplicatiua ⁊ alia non: segtur conclusio reduplicatiua. ¶ Segtur enim ois homo inquãtu3 aial est sensibilis: ois homo est albus ergo aliquod album inquãtum aial est sensibile qz conuersa minore sic sillus regularis p dici de oi in pria figura. Sed si minor fuerit reduplicatiua non segtur conclusio reduplicatiua non enim segtur: ois homo est albus: ois homo inquãtum aial est sensibilis: ergo aliquod sensibile inquantum animal est album.

¶ Cap. lxvi. de sillogismis exclusiuis.

CIrca exclusiuas sciendum est q i pria figura ex omnibus exclusiuis contingit inferre exclusiuam. sicut segtur: tñ homo currit: tñ animal est homo: ergo tñ animal currit. Similr ex maiore exclusiua ⁊ minore vniuersali non segtur conclusio nec particularis nec vniuersalis. sicut nõ segtur: tñ animal est homo: omnis asinus est animal: ergo aliquis asinus est homo. Sed ex maiore vniuersali ⁊ minore exclusiua segtur conclusio particularis sed non conclusio exclusiua.

In scða figura ¶ In secunda figura ex omnibus exclusiuis non segtur exclusiua. sicut nõ segtur: tñ animal

est homo: tũc non homo nõ est homo: ergo tũc non homo non est animal. nec seqtur: tũc ens est homo: tũc non homo nõ est homo: ergo tũc non homo nõ est ens. q2 conclusio infert istam: non homo non est ens: que est falsa cum eius opposita sit vera. s. omnis

In 3ª figura non homo est ens. ¶ In tertia figura ex oibus exclusiuis non seqtur exclusiua. q2 non sequitur: tũc animal est homo: tũc animal est asinus ergo tũc asinus est homo. Sicut nec ex duabus vlibus affirmatiuis in secunda figura. Si autem maior sit vlis et minor exclusiua sequitur conclusio particularis.

¶ Cap. lxvij. ex exceptiuis.

Circa exceptiuas est sciendũ q ex oibus exceptiuis in prima figura non seqtur conclusio exceptiua. sicut non seqtur. oẽ homo potest sor. currit: oẽ animal potest irrationale est homo: ergo omne animal potest irrationale currit. Similiter ex maiore exceptiua et minore non exceptiua siue de inesse non seqtur generaliter conclusio nõ enim seqtur: omnis substantia potest substantiã incorpoream est substantia corporea: homo est substantia: ergo homo est substãtia incorporea. Simil'r in secũda figura et tertia non valet. ¶ Per predicta a principio huius tractatus potest sciri quõ sillogizandum est differenter ex illis de modo etiam ex alijs ppositionibus habentibus plures exponentes. Per predicta etiã a principio istius tractatus et precedẽtis potest sciri quõ differenter sillogizandum est ex illis de modo et alijs ppositionibus habentibus plures exponentes quãdo propositiones sunt de presenti et quando de preterito et qñ de futuro quãdo sunt in recto et quãdo sũt in obliquo.

¶ Et ista de sillogismis ad presens sufficiant.

¶ Cap. lxviij. de sill'o hypothetico conditionali.

Dicto de sillogismis cathegoricis dicendum est de sillogismis hypotheticis. et primo de sillogismis ex cõditionali. ¶ Unde primo est sciendum q semp ex cõditionali et antecedente vel cum aliquo antecedente ad antecedens illius conditionalis seqtur consequens: sicut seqtur: si homo currit animal currit: homo currit ergo animal currit. ¶ Similiter seqtur si homo currit animal currit. sed omnis substantia currit ergo animal currit. sed ex conditionali et consequente non seqtur antecedens. non enim sequitur: si homo currit animal currit: animal currit ergo homo currit. Similiter ex cõditionali maiore et conditionali minore habente pro consequente antecedens prime conditionalis est bonus sillogismus. sicut seqtur: si homo currit animal currit ergo si sor. currit animal currit. ¶ De alijs hypotheticis dictum est prius in tractatu de propositionibus quia ex ibi dictis potest elici modus arguendi ex alijs propositionibus hypotheticis et ideo propter breuitatem ad presens pertranseo.

¶ Finit prima pars tertie partis.

¶ Incipit Secunda pars tertie partis.

¶ Cap. primũ de demonstratiõe qd sit et quotuplex accipiat scire et q diffõ qd noie non demonstrat.

Postq̃ dictũ est de sillogismo cõmuni seqtur nunc tractare de speciebus sill'i. et quia nobilior est demonstratio ideo primo de demonstratiõe oportet differere. Ois autem demonstratio componitur ex ppositionibus et propositiões ex terminis. Unde q2 terminorum et propositionum ex qbus constat demonstratio sunt quedam cõditiones pprie non oibus terminis competẽtes. Ideo primo dicendum est de cõditionibus eoꝝ. Secundo de ppõnibus reqsitis ad demonstrationẽ. Tertio de demõstratiõe.

Quid sit demõstratio ¶ Opz autẽ primo scire q sm doctrinã Aristo. demonstratio est sill'us faciens scire: ista enĩ diffinitio. s. faciens scire: est diffinitio exprimens qd noie istius termini demonstratio: et ideo sicut in oi disputatiõe et etiã veritatis inqsitione opz significata vocabuloꝝ supponere: ideo bene volens tradere notitiam demonstrationis et suarum partiũ opz premittere qd p hunc terminum: demonstratio: importatur: quod nõ est aliud q̃ diffõnem exprimentem qd noie declarare. ¶ Dico ergo q oẽs de demonstratione loquentes p hunc terminum: demonstratio: nõ intelligunt nisi sill'um facientẽ scire. sed q2 scire in diuersis locis accipit equoce: videndũ est qñ scire in hac diffõne accipit.

Scire primo ¶ Unde sciẽdũ est q q̃uis scire diuersis modis accipi possit: tũc sufficit ad p̃ns dicere q trib' modis dr. Uno mõ scire dr euidens comprehensio veritatis: et sic dicunt sciri non tũ necẽia sed etiam cõtingentia. sicut scio te sedere et me viuẽ.

2ᵐ modo scire ¶ Scdo mõ dr scire euidẽs comprehensio veritatis que nõ põt esse falsa. et sic dicunt sciri tũ necẽia et nõ ꝯtingẽtia.

3ᵐ modo scire ¶ Tertio' dr scire comprehensio vnius veritatis necẽie p euidẽtem comprehensionem duaꝝ veritatum necẽium: puta duaꝝ premissarum in mõ et figura dispositaꝝ: et ille due veritates faciunt tertiã veritatẽ euidenter sciri que aliter eẽt ignota. et sic accipit scire in predicta diffõne. Oẽs enĩ recte loquentes de demonstratiõe p demonstrationẽ intelligunt sill'um compositũ ex duabus p̃missis necessarijs notis: p quas scit ꝯc'o que aliter foret ignota: nisi in eodem forte tpe simul ꝯcurrant cũ illis premissis alie p̃misse sufficiẽtes ad cãndum notitiã eiusdem ꝯc'onis. Quãuis ergo pbari nõ possit q demonstratio est sill'us faciens scire mõ p̃exposito sicut nec sig̃tum vocabuli nec diffõ exprimens qd noie probari potest nisi p vsum loquẽtium: figendũ tũ est pro fundamento q demonstratio est sill'us faciens scire: sup quo oia dicẽda in sequentib' fundabunt et p ipm pbabunt qñ necesse erit pbationem adducere.

¶ Cap. ij. q termini ingrediant demonstrationẽ et q nõ.

Ex quo ois demonstratio est sill'us necesse est demõstrationem tres terios ad eius ꝯstitutionem requirere. Non oẽs autem termini p̃nt ingredi demonstrationem

strationem affirmatiuā ex ppōnibus mere de inesse & de pñti. illi enim teri q de nullo possunt pñ nisi contingēter vel falsesipsis sumptis sigratiue nunq̃ pñt eē partes demonstratiōis talis. & ideo tales teri chimera: corpus infinitum: & hmōi non pñt si significatiue sumanf eē teri in demonstratiōe tali: q̃uis in demonstratione negatiua pñt esse. qz in negatiua pñt de alijs necessario pñ. Similr q̃uis tales teri: album: nigz: calidum: & hmōi nō pñt esse partes ppōnum necessarium mere de inesse & de pñti affirmatiuarum: tñ pñt esse partes ppōnum de possibili necēiarum. ideo tales demonstrationē ingredi pñt. ¶ Uñ breuiter sm veritates demonstrationū de qua dicet̄ inferius oēs teri aliquaz demonstrationē ingredi pñt. sed nō oēs ingredi pñt demonstrationē potissimaz de qua dicet̄ inferius. ¶ Teri autem q demonstrationē potissimā ingredi pñt sunt precise: passio: sbm: & diffō. ¶ Ad cuius euidentiā sciendū q passio nō est aliqua res inherēs illo modo subiecto: quo calor inest igni. sed passio est quoddā ꝑbile distinctum a subiecto realr: importans illud idem quod importat sbm. & aliqd plus vel saltem illud idē alio modo. Et eodē modo est de diffōne. & isti teri ex qbus componitur demonstratio mentalis sunt ita distincte res in mente existentes sicut voces correspondētes eis in demonstratione vocali sunt distincte voces in aere de quibus diffusius dicetur inferius.

Quilz terium alicui° d mōstrationis pt eē pars

Que sint partes dmōstratiōis potissime

Nō passio non ē aliqua res &c.

¶ Cap. iij. que ingrediantur demonstrationē & que precognoscantur de eis qz iam qd est & qz est & q de subiecto vtrunq necessario de passione autem interdum vtrunq interdum alterum tm̄.

Non solum autem opz istos terminos ad demonstrationem concurrere sed etiam qñcunq demonstrationē ingrediunt anteq̃ pclo concludat opz eos pcognoscere: non tm̄ sz opz oēs equaliter precognoscere. ¶ De subiecto enim opz precognoscere qd est: & qz est. Opz enī precognoscere de subiecto cum sit terius qd significat. & hec pcognitio pñis est ol terio cuiuscūq silli vel argumentationis. Si autem sit demonstratio affir. & cathego. nō opz tm̄ de subiecto precognoscere qd sigt sed opz precognoscere qz est hoc est: opz precognoscere q esse non impossibilr ꝑtur de subiecto sigrue sumpto. Et ratio est. qz ad hoc q habeat demonstratio opz premissas cognoscere ergo opz q illa premissa in qua ꝑtur aliqd de subiecto sigrue sumpto vel econtra sit cognita & p pñs est vera & si sit vera & scita esse vera opz q sibi non competat impossibilr esse ex quo ppō est affirmatiua. ¶ De passione autez q̃uis ingrediatur demonstrationē affirmatiuam non opz precognoscere nisi tm̄ qd importatur p nomen sed non opz q precognoscatur q sibi nō repugnat esse & hoc qdem verum est si maior illius demonstratiōis sit conditionalis vel equalens talis: tunc enim nō opz q̃tumcūq cognoscatur illa premissa in qua ponitur passio q cognoscatur esse posse conuenire passioni. Uñ autem maior est affirmatiua non equalens conditionali ita bene opz precognoscere de passione qz est: sicut de subiecto nec hoc negat Aristote. sed vult q qñcq opz pcognoscere qz est de subiecto q̃uis nō oporteat precognoscere qz est de passiōe. ¶ Breuiter ergo dicendū est q sm̄ principia Aristo. de subiecto in demonstratione tam cathegorica q̃ hypothetica & tam in composita ex vna hypothetica pditionali & alia cathegorica opz pcognoscere de subiecto qd sigt: & qz est: & hoc est q sibi non repugnat esse ita q ppō predicans esse de illo nō includat pdictionem. ¶ De passione autem in demōstratiōe simplr cathegorica & affirmatiua opz precognoscere tam qz est q̃ qd est propter eādem rōnem propter quā opz de subiecto precognoscere qz. est. sed in aliqua demonstratione non opz de passiōe pcognoscere qz est: de eius autem diffōne opz precognoscere qz est. Et hec de terminis demonstrationis ad presens sufficiant.

Quid d sbo pcognoscat

Quia ē de sbo

De passione

Nō de passione vtrunq cognoscatur

¶ Cap. iiij. de multiplici notitia ppōnuz que nō ingrediuntur demonstrationē: quedaz enim sunt note p experientiam: quedaz vero notis teriis. & eoz quedam cuilz sunt necēe volenti doceri qdaz vero non.

Dicturus autem de propositionibus reqsitis ad demonstrationem primo premittam aliquas diuisiōes earum. ¶ Est autem prio sciendū q propositionum reqsitarum ad demonstrationē quedaz sunt partes demonstrationis sicut premisse & conclusio. & quedam nō sunt partes demonstrationis & vocantur dignitates & maxime vel suppositiōes que sub propria forma nō ingrediuntur demonstrationē virtute tamē illarum propositionū aliquo modo sciuntur premisse demōstrationis. ¶ Uerbi gratia ista est vna propositio prima precise nota p experientiam: omnis calor est calefactiuus: que nō potest esse pars demonstrationis saltem potissime & vniuersalis: virtute tamē istius tenent tales demonstrationes: omne calidum est calefactiuum: omnis aer est calidus ergo omnis aer est calefactiuus. Iste sunt distincte propositiōes: omnis calor est calefactiuus: omne calidum est calefactiuum: & prima est prior & secunda posterior & tamen secunda non potest proprie demonstrari p primam & secunda ingreditur demonstrationem & nō prima & tamen virtute primo tenent multe demonstrationes quas nō potest ingredi: & sicut est de ista ita est de multis alijs. ¶ Propō autem reqsita ad demonstratiōem non tanq̃ pars subdiuiditur quia quedaz est talis q necesse est quemlibet docendum eam habere: cuiusmodi sunt tales: quodlibet est vel non est quodlibet est affirmatio vel negatio & hmōi. ¶ Quedā sunt tales quas nō est necesse quemlz docendū eā hēre: cuiusmodi sūt tales: qōlz est vel nō est: de quolz est affirmatio vel negatio & hmōi. ¶ Quedā sūt tales q̄s nō est necesse qñlibz docēdū hēre sz necesse est aliquos arguētes eas hēre sicut est de istis. Aliqd ē mobile. Si ab eqlib' eqlia demas &c. ¶ Propō aūt q est pars demōstrationis subdiuidit̄ quia quedā est pmissa tm̄ que. s. est indemonstrabilis quedam est conclusio tm̄ que. s. potest demonstrari sed nō potest esse pn̄ demonstrationis

Nō hec oē calidum est calefactiuum nota est ex hac ois calor est calefactiuus

Aliquā necesse ē quemlz docēdū habere quedaz vero nō

siue demonstrandi aliquā ppōnem. Quedam est premissa τ cōclusio que potest demonstrari p alias premissas τ potest esse principiū demonstrandi aliā conclusionem. ¶ Alia diuisio potest esse qꝛ ppōnum regsitarum ad demonstrationē quedā sunt principia. quedā sūt ɔclōnes. ¶ Principia dicuntur ille propositiones que non sunt ɔclusiones τ tñ regruntur ad demonstrationē siue sint partes demonstrationis siue nō sunt partes eiꝰ. Et vocant principia pria que subdiuidi possunt. qꝛ quedā principia prima p se sūt nota qbus. s. intellectꝰ statim assentit ipsius teris apprehēsis: ita ꝙ si sciat qd significāt teri statim sciuntur. Quedam aūt principia prima non sunt p se nota sed tñ p experientiā sunt nota. sicut est de ista ppōne: ois calor est calefactiuꝰ: τ de multis alijs q̄ nō pñt fieri note nisi p experientiā de qbus spāliter loqtur Ari. in primo methaphisice τ in scđo posterioꝝ in fine.

Marg.: Principia

¶ Cap. v. quod oēs ppōnes deseruiētes demonstrationi sunt necessarie. Et ꝙ duplex est necīum seu incorruptibile siue ppetuum. τ qūo ppō sit ppetua τ ꝙ nulla cathegorica τc̄. est necessaria.

L Stis premissis videndū est de proprietatibus ppōnum ad demonstrationem regsitarum. Illarum aūt pprietatum quedā sunt cōes oibus ppositionibus regsitis ad demonstrationē. quedā sunt proprie premissis. quedā sunt pprie conclusionibus: quedā sunt proprie principijs nō ingredientibus demonstrationem. ¶ Una enim proprietas cōis oi propositioni regsite ad demonstrationem est necessitas. nulla enim propositio regsita ad demonstrationē est ɔtingens vel impossibilis sed quelꝫ est necessaria. ¶ Nō enim ɔclo est necessaria pꝫ ex diffinitione demonstrationis. qꝛ demonstratio est sillus faciens scire ppōneꝫ necessariā: ergo conclusio erit necessaria. sed necīuꝫ q̄uis posset inferi ex ɔtingētibus vel impossibilibus non tñ potest sciri p impossibilia vel contingentia ergo necessario premisse pper quas scitur ɔclusio sunt necessarie. sed ppōnes rectificantes demonstrationeꝫ sunt priores τ notiores premissis: ergo ille sūt necessarie. ¶ Et ita pꝫ ꝙ omnes ppositiōes regsite ad demonstrationē sunt necessarie. τ sicut sunt necessarie ita sunt ppetue τ incorruptibiles: quod nō est sic intelligendum ꝙ ille ppōnes sunt quedam entia necessaria τ ppetua hoc enim falsum est. solum enī deus est ppetuus τ incorruptibilis. nec aliqd aliud a deo potest esse ppetuum simpliciter τ incorruptibile qn p aliquā potentiaꝫ possit fieri non ens. ¶ Propter quod sciendū est ꝙ: ppetuum: necessariū: incorruptibile: capiuntur dupliciter. Uno modo dr̄ aliqd necessarium ppetuum τ incorruptibile qꝛ p nullam potentiam potest incipe vel desinere esse τ sic deus est ppetuus necessarius τ imortalis. Aliqū dicit necessarium ppetuum τ incorruptibile ppositio que si formetur non potest esse falsa sed vera tñ. τ illo modo demonstratio est necessariorum ppetuorū τ incorruptibilium: hoc est: ex ppositionibus que non possunt esse false sed vere tñ. Ex quo pꝫ ꝙ q̄uis repugnat

Marg.: Proprietas ɔuenies oi ppōi demonstratiōis

Marg.: Propōnes perpetue

Marg.: Corruptibile duplr

dictis Aristo. tñ s̄m rei veritatem nulla ppō que im portat res corruptibiles mere affirmatiua mere cathegorica τ mere de presenti potest esse principiū demonstrationis vel ɔclusio. qꝛ quelibet talis est contingens. si enim aliqua talis esset necessaria hoc maxime videreī de tali: homo est aīal rationale. sed hec est ɔtingens qꝛ seqtur homo est animal rationale mortale ergo homo est aīal. τ vltra ergo componitur ex corpore τ aīa intellectiua: sed hec est contingens. qꝛ si nullus homo esset ipsa esset falsa propter falsaꝫ implicationem. qꝛ implicatur aliquod componi ex corpore τ aīa intellectiua ꝙ tūc foret falsum. Hec valet dicere ꝙ ista: homo est aīal rationale mortale: equalet isti: si homo est: homo est aīal rationale: qꝛ hec est conditionalis τ nō cathegorica. τ ita stat primuꝫ dictum ꝙ nulla talis mere cathegorica τ mere de presenti est necessaria. Et ideo dico ꝙ nulla talis potest esse principium vel conclusio demonstrationis. hoc tñ non obstante dicendū est ꝙ multe propositiones composite ex talibus teris possunt esse principia vel conclusiones demonstrationis qꝛ ppōnes conditionales vel equalentes eis possunt esse necessarie hec enim est necessaria simplr: si homo est aīal est τ istaꝫ si homo ridet aīal ridet τ ista: ois homo potest ridere sunt subiectū sed pro hiis que possunt esse τ propositiones eodem modo eis equalentes sūt necessarie. Et ex isto pꝫ qūo non obstante ꝙ genera τ species τ quecunqꝫ alia vlīa distincta a cognitione dei sint simpliciter corruptibilia sic ꝙ possunt eē nihil: tñ de eis possunt fieri demonstrationes τ scie: pper hoc ꝙ nō obstante ꝙ possunt simpliciter destrui tñ de eis possunt formari ppositiones necessarie que possunt sciri scia proprie dicta. ¶ Ex isto etiam pꝫ qūo de contingentibus potest esse scia qꝛ s̄m ꝙ veniunt in demonstrationem sunt necessarie: hoc est: ꝙ ppōnes formate ex teris importantibus talia contingentia que veniunt in demonstrationem sunt necessarie. que non sunt mere de presenti τ de inesse cathegorice τ affirmatiue: sed vel sunt negatiue vel hypothetice vel de possibili vel aliquo modo eis equiualentes.

Marg.: De affirmatiuis intellige

Marg.: Qūo ex corruptibiliū possunt formari necess.

¶ Cap. vi. quod propositio debens ingredi demonstrationem debet esse de omni vbi notatur drīa inter dici de omni apud librum priorum τ librum post.

A Lia conditio tam pmissarum quam conclusionis demonstrationis est ꝙ tam premissa quam conclusio potest esse de omni. Est autem de oi nō quando predicatum cōuenit alicui contento sub subiecto τ alicui nō: nec quādo vno tempore competit τ alio tempore nō competit sibi. ¶ Sed quādo predicatū competit omni cōtento sub subiecto τ omni tempore. Unde differētia est inter dici de omni de quo loqtur Aristote. in primo priorum: τ inter dici de omni de quo loqtur in primo posterioruꝫ: nam ad hoc ꝙ aliquod dicatur de omni in prioribus non reqritur nisi ꝙ p talem propositionē denotatur predicatum predicari de tali subiecto vniuersaliter siue vere predicetur de eo siue nō: vnde s̄m veritatem loquendo hec

Marg.: Que sit ppō de omni

Marg.: Drīa inter dici de omn

do hec est de omni: omnis hō est asinus. non obstante q̄ sit falsa. q: est vniuersalis. Ad dici de omni de quo loquitur Aristote. in primo posteriorum requiritur q̄ predicatum vere competat subiecto vniuersaliter sumpto τ pro omni tempore.

¶ Cap. vij. de equocatiōe huius vocabuli pse τ que sunt que de se predicant pse.

NOn solum autem q̄libet ppositio reqsita ad demōstrationem est necēria sed etiam q̄libet est pse vera: vt autem sciatur que ppositio est pse vera τ que non: videnda est multiplicitas τ equocatio huius terini: pse. ¶ Est autem sciendū q̄ distintio est fm Boetium inter modos dicendi pse: τ modos essendi pse: τ modos causandi p se: aliqd. n. est pse tripliciter. ¶ Primo modo eē p se dicitur ita q̄ pse vel excludit oēm causam: τ sic solus deus est pse: hoc est: solus deus non habet cām p quam sit: vel excludit causam materialeʒ: τ sic intelligentie carentes materia sunt pse: hoc est: non habēt materiam in q̄ earum forma consistat: vel excludit sbm: τ sic substātia est pse: hoc est substātia non habet sbm in quo subsistat. Et seqretur q̄re tot modis aliqd dicitur pse. Dicendum est q̄ causa vlla nō potest assignari nisi voluntarius vsus loq̄ntium. Alius autem est modus causandi pse qñ. s. aliqd est causa p se alicuius. sicut interfectio est causa pse q̄re ille interijt: τ potest iste modus non tantū cōpetere cause efficienti sed etiam cause finali. Preter istos modos pse sunt aliq modi dicendi pse: qbus. s. aliqd predicatur pse de altero. τ sunt duo modi quorū vnus est qñ p̄tum ponitur in diffinitiōe sbti. Alius est qñ sbm ponit in diffōne p̄ti. Circa istos autem mōs est primo aduertendū q̄ iste terius: pse: fm q̄ reqrit in ppōne dupliciter accipitur. s. large τ stricte. Large dicitur ppositio pse qñ sbm cadit in diffinitione pdicati vel ecōuerso vel pse supius ad vnum diffinit reliquū vel diffinitur p reliquum: τ illo modo hec est pse: ois hō est animal: τ ista: ois homo est rationalis τ ista ois hō est risibilis τ hmōi. Aliter accipitur: pse: stricte τ sic cum prioribus cōditiōib⁹ ad hoc q̄ ppō sit pse reqrit q̄ ipsa sit simpliciter necēria: ita q̄ nec potuit nec pōt esse falsa. τ sic accepto pse q̄uis fm opi. Aristote. q̄ ponit q̄ iperpetuum fuit τ erit generatio multe ppositiones cathegorice de presenti τ de inesse sunt pse: tamen fm veritateʒ tales de terinis iportātibus p̄se res corruptibiles siue creatas nō sunt pse. q: nō sunt necērie sicut dictū est. ¶ Vñ sic accepto pse hec nō est pse: hō est aial: q: pōt esse falsa. puta posito q̄ nullus hō sit. Veruñ ppositiōes de possibili τ eis equalētes cōposite ex talibus terinis sunt pse: vñ ista est pse: ois homo potest esse animal: sumpto sbto p eo q̄ potest eē. ¶ Viso igitur q̄ ad hoc q̄ ppositio sit pse reqrit q̄ ppō sit necēia. ¶ Vlterius est sciendum q̄ ad hoc q̄ ppositio sit pse strictissime sumpto illo termino pse: reqritur q̄ sit predicatio ppria τ directa p qd excluduntur ppositiones vbi inferiora pdicant de suis supioribus pticulariter sumptis. τ sbta de suis passionibus: τ vna passio de alia passiōe: ppter hoc q̄ tales ppositiōes q̄uis sint necērie nō tamē sunt pse strictissime accipiendo pse: cuiusmōi sunt tales: aliqd aial est hō: vel aliqd aial potest eē hō: oē risibile est homo omne risibile potest esse homo: oē risibile est susceptibile discipline τ hmōi q̄uis essent necērie. Vlterius est sciendum q̄ aliqd potest cadere in diffinitione alterius vel in recto vel in obliquo τ fm hoc potest p̄dicari in recto vel in obliquo. Istis visis dicendum est q̄ sola illa ppositio est pse: q̄ est necēria in q̄ predicatum diffinit sbm vel aliqd pse supius ad sbm: vel sbm diffinit predicatum vel aliqd pse inferius ad predicatum: τ hoc intendit Linconiensis qñ dicit: dicit pse alterum de altero qñ qdditas vnius essentialiter non per accidens a qdditate alterius egreditur. Nō. n. intēdit q̄ predicatum realiter egreditur. a sbto vel econuerso eo modo quo effectus realiter efficitur a sua causa cum subiectuʒ τ predicatuʒ sunt terini quorum neuter est causa alterius ¶ Sed egredi hic a qdditate alterius vocatur declarare seu importare siue significare aliqd q̄ significatur p reliquum. Est ergo breuiter intentio Linconiensis τ Aristote. q̄ qñ predicatū pse diffinit sbm vel pse superius ad sbm siue sicut diffinito siue sicut pars diffinitionis vel econtra tunc est ppositio pse. Et est primus modus qñ predicatum diffinit sbm vel pse superius ad sbm: ppter q̄ si tales eēnt necērie eēnt pse: ois hō est aial rationale: ois hō est animal: ois hō est rationalis: ois hō cōponitur ex corpore τ aia: q: in omnibus istis predicatum diffinit sbm. Similiter tales si eēnt necērie essent pse: omnis homo est corpus: omnis homo est substātia: omnis homo cōponitur ex materia τ forma: omnis hō habet materiam: q: q̄uis ista predicata non diffiniant illud sbm: tamē dicūtur pse superiora ad sbm τ ideo essent pse. ¶ Secundus autem modus est qñ sbm vel pse superius ad subiectum diffinit predicatū vel pse inferius ad predicatum: vnde ista est pse. si sit necessaria: omnis homo est risibilis: q: in diffinitione exprimente qd nominis risibilis: ponitur homo. ¶ Similiter hec est pse si sit necēria: omnis homo est susceptibilis contrariorū: q: in diffinitione predicati ponitur substantia vel corpus quod est pse superius ad subiectum quod subiectum est: homo: q: homo diffinit hoc predicatum: esse susceptibile talium contrariorum: demonstratis aliqbus que non possunt cōpetere nisi hōini. τ illud est pse inferius ad hoc commune susceptibile contrariorum. ¶ Et ideo hec est pse: omnis homo est susceptibilis cōtrariorū. ¶ Ex predictis patet q̄ omnes tales sunt pse: omnis homo potest dealbari: omnis materia potest suscipere formam: omnis creatura potest a deo creari: deus est creatiuus: calor est calefactiuus: τ cetere huiusmōi. ¶ Oportet autem scire q̄ illa que dicta sunt intelligenda sunt de ppositionibus affirmatiuis. ¶ Nam alique negatiue sunt pse in qbus tamen predicatum non diffinit subiectum nec econuerso. ¶ Est autem sciendum q̄ omnis negatiua necessaria in qua terminus subiectus τ predicatus sunt mere absoluti τ non relatiui nec connotatiui est pse: vnde hec est pse: omnis homo non est asinus: τ similiter hec: omnis ho-

Modi essendi pse

Mod causandi pse

Modi dicendi pse

Perse duplr

Inferi⁹ de supiori aut

sbm de pas. vel passi. de pass. nō dicit pse

Linco.

Predicatum egredi

Quid sit egredi

Negatiue pse

hõ non est albedo: q̃uis fm opi. Aristote. hec non sit pse: omnis homo non est q̃titas: similiter qñ aliq̃ talis negatiua est pse illud qđ est pse tam q̃ pprium qđ predicatur de vno illorum affirmatiue pse predicatur de reliquo negatiue. ¶ Ut si hec sit pse: nullus homo est asinus: et hec sit pse et primo vera: omnis homo est risibilis: hec erit pse nullus asinus est risibilis. Si autem tale predicatum predicetur de vno illorum non tam q̃ pprium sibi nõ oportet q̃ de alio predicetur negatiue. ¶ Hec pse vere nec vñ q̃uis hec sit pse nullus homo est asinus et q̃ hec sit pse omnis homo est susceptibilis contrariorum non oportet q̃ hec sit pse omnis asinus non est susceptibilis 9riorũ

¶ Cap. viij. de propositione primo vera: vniuersali et primo sbo: et de duplici ppositione primo vera.

Sicut autem tam principiũ quam cõclusio demonstrationis potest esse pse vera ita tam principium q̃ conclusio demõstrationis potest esse primo vera. Est autem ppositio primo vera qñ predicatum nulli sbo

Propositio p°vera vle — comuniori illo subiecto nec alicui subiecto non predicabili de illo subiecto prius competit q̃ illi sbo. Et tale predicatum respectu talis sbi vocatur vniuersale: et illud sbm vocatur primum sbm illius predicati: saltem si sit predicabile secundo modo dicendi

Primũ sbm — pse: p primam pticulam excluditur a primo sbo oẽ inferius qr fm Aristote. contingit tripliciter errare

Prim° erat de primo — in assignatione vniuersalis. Primo si credatur predicatum aliqđ competere alicui primo qr non est aliqd in actu potest illud cui assignatur cui possit cõpetere sicut si passio solis assignatur primo competere isti soli qr non est alius sol ab isto. ¶ Secundo si aliqđ predicatum ambiguum assignatur alicui determinato nomini ppter hoc q̃ non est aliqđ comune nomen omnibus illis de qbus predicatur illud ambiguum predicatum. Tertio si non sit manifesta differentia inter genus et speciem. et ppter ipsius differentie latẽtiam assignatur passio generis illi speciei primo. Istis modis primo peccatur attribuẽdo vle alicuius comunioris minus comuni: p secũdam pticulam excluditur concretum alicuius abstracti cui primo cõpetit. Uñ si nihil esset calefactiuũ nisi calor tunc hoc predicatum calefactiuum non competeret primo calido. qr hec nõ eẽt primo vera oẽ calidũ est calefactiuu3: sed hec est primo vera ois calor est calefactiuus: qr hec nõ põt esse vera oẽ calidũ est calefactiuũ: nisi hec esset vera ois calor est calefactiuus. sed cõ bene põt. et ita est prior et p 9ñs calefactiuũ pdicatur primo de calore. ¶ Et si dicatur q̃ qñ predicatur primo aliquod de aliquo de nullo predicatur nisi de quo pdicatur suum primum subiectum. Sicut de nullo predicatur esse risibile nisi de quo predicatur homo: sed esse calefactiuum predicatur de calido de quo tamen non predicatur calor: ergo calor non est primus subiectum calefactiui. ¶ Dicendum est q̃ vniuersale nunq̃ predicatur de aliquo nisi de quo predicatur suum primum subiectum vel contentum sui primi subiecti, vnde de quocunq̃ predicatur calefactiuum de eodem predicatur calor vel calidum si calefactiuum sit vniuersale primo competens calori. Ex predictis patet que ppositio affirmatiua est primo vera. qr tales sunt primo vere: omnis homo est animal omne corpus est substantia: omnis calor est q̃litas: si non sit genus medium inter calorem et qualitatem. ¶ Et tales omnis homo est risibilis: omnis substantia intellectualis simplex est susceptibilis disciplinee et huiusmodi. Ex predictis etiam potest patere qđ est

Quid sit p̃mũ sbm — primum subiectum alicuius passionis et qđ non est subiectum primum eiusdem. Oportet autem scire q̃ sicut aliqua ppositio affirmatiua est primo vera ita aliqua negatiua est primo vera: vnde illa ppositio negatiua in qua predicatum non potest vere negari ab aliquo comuniori q̃ sit subiectum nec aliquod predicatum cõmunius potest vere negari vl' ab illo subiecto est primo vera et vocatur ppositio negatiua immediata huiusmodi autem est talis ppositio: nulla substantia corporea est incorporea: et ideo fm opi. Aristote. hec non est primo vera nec imediata nulla substantia est q̃titas qr hec non est vera fm principia sua

An nulla sba sit q̃titas — et si inueniret q̃ diceret talẽ esse imediatã esse respondendũ q̃ hoc diceret fm opi. alioꝝ vl' gratia exẽpli.

¶ Cap. viiij. q̃ omnis cõclusio demõstrationis est ppositio dubitabilis nec semp contingit eam dubitare et q̃ aliq̃ propõ que est principium potest dubitari et potest precognosci p experientiam.

Declaratis quibusdam pprietatibus que possunt cõpetere omnibus ppositionibus demonstrationis potissime valet tam premissis q̃ cõclusioni. ¶ Dicendum est de pprietatibus seu conditionibus cõuenientibus cõclusioni que nõ possunt cõpetere omnibus premissis demonstrationis potissime. ¶ Quarum vna est q̃ omnis conclusio demõstrationis est dubitabilis ita q̃ nõ est pse nota. Cum.n. demonstratio est sillogis. faciens scire: et nihil facit scire aliqđ prescitum necesse est si apprehendatur conclusio sine premissis q̃ illa cõclusio potest ignorari. Et p consequens de ea potest aliqs dubitare cũ non posset sciri eẽ falsa hoc.n. vult Linconiẽsis in primo posterioꝝ vñ dicit sic in diuersis locis nõ docemur neq3 addiscimus nisi illud q̃ cũ primo cõcipimus est nobis dubitatũ vel apparet falsum Dicendũ est ergo q̃ ois conclusio demonstrationis est dubitabilis ppositio qr q̃l3 cõclusio demonstrationis eẽ questio. ¶ Questio autem est dubitabilis ppositio fm Boetium: q̃uis autem omnis conclusio demonstrationis sit dubitabilis ppositio: non tamen oportet q̃ semp dubitetur quousq3 p demõstrationem certificetur qr conclusio demõstrationis duabus vijs cognosci potest. Aliqua.n. cognosci potest p demonstrationem qñ ex noticia premissarum deuenitur in noticiam conclusionis. Alia autem non solu3 sic cognosci potest sed cognosci potest p experiẽtiam illomõ quo Aristote. docet primo methaphisice et secũdo posterioꝝ principia cognosci p experientiam: Sicut.n. aliqs potest p expiẽtiam cognoscere q̃ ois talis herba sanat ita põt p experientiã cognoscere q̃ luna

Linc.

sciret ꝙ luna sit eclipsabilis. Oportet etiam scire ꝙ
non solum omnis conclusio potest dubitari sed etiā
aliqua principia demōstrationis sunt dubitabilia q̄
uis non omnia. vñ omnia principia q̄ non nisi p ex-
pientiam cognosci possunt dubitabilia sunt q̄tumcū
q̧ sunt prima ita ꝙ ex illis demonstrari non possunt.
¶ Cap. x. quomō fiant nota principia tam gñalia q̄
specialia ⁊ ꝙ interdum aliquod singularis non potest
euidenter cognosci ⁊c̄

Quia dictum est ꝙ aliq̄ prin
cipia ⁊ aliq̄
cōclusiones sciri possunt p expientiā q̄ de
illo modo deueniēdi ad noticiam prin-
cipij vel cōclusionis est breuiter discutiē
dum. ¶ Vñ sciendū ꝙ in sensu apprehēdente aliqd
sensibile potest virtus fantastica idem imaginari ⁊ nō
solum fantastica sed etiā intellectus potest idem ap-
prehendere: quo apprehenso potest euidenter intel-
lectus alias cōclusiones contingentes cognoscere. si-
cut apprehēso calore p sensum potest intellectus eū-
dem calorem cognoscere ⁊ scire ꝙ ille est calidus ⁊
ꝙ ille etiam approximatus alteri calefacit illud aliud ⁊
ꝙ illud non esset calidum nisi prius illud calidū ap-
proximaret ei. ⁊ ita euidenter intellectus cognoscit hāc
ꝓpositionē hoc calidum calefacit. Ista autem ꝓpo-
sitione nota ⁊ scito ꝙ qñ aliqd cōpetit vni indiuiduo
potest cōsimile cōpetere alteri indiuiduo accipit istaꝫ
ꝓpositionem vniuersalē: omnis calor est calefactiu-
us: cum non sit maior ratio quare vnus calor sit ma
gis calefactiuus q̄ alius. ista ꝓpositione sic nota p ex
pientiam est notum vnum vniuersale. q2 est ꝓpositio
Notaꝫ vniuersalis q̄ si aliter cognosci non potest q̄ sic p sen
vle sum est principium artis ⁊ scientie. ¶ Si autem pos-
sit cognosci illo modo ⁊ preter hoc possit cognosci
sine sensu p ꝓpositiones notas dispositas in modo ⁊
in figura: est cōclusio scientie ⁊ demonstrationis. Est
Sd. autem sciendum ꝙ aliquando talis ꝓpositio habet
ꝓ sbto speciem specialissimā ⁊ aliqñ habet ꝓ sbto ali
qd cōmunius illa: q̄ autē habet ꝓ sbto speciem speci
alissimā potest euidenter cognosci p noticiam vnius
singularis. sicut euidenter scito ꝙ hic calor calefacit:
posset cognosci euidēter ꝙ omnis calor est calefacti-
uus. ¶ Unde notitia euidens vnius talis singularis
contingentis vt hic calor calefacit: sufficit sine alijs
singularibus ad habendum notitiam euidentem de
vniuersali. Si autem illa vniuersalis habeat ꝓ subiec
to aliqd communius specie specialissima: requiritur
semp vel frequenter ꝙ cuiuslibet speciei contente sub
illo cognoscatur aliq̄ singularis: ⁊ ita ad cognoscen
Ad ver dum talis requiruntur plura singularia. ¶ Oportet
tēdum etiam scire ꝙ vt frequenter ad cognoscendū vniuer-
sale requirunt multa singularia q̄uis sbm talis vlis sit
species specialissima: q2 vt frequēter non pōt euiden
ter aliq̄ singularis cōtingens cognosci sine multis ap
ꝓhēsionibus singularium vñ non facile est scire ꝙ hec
herba sanauit aliquē infirmū ⁊ nec ꝙ iste chirurgi-
cus sanauit talem infirmum sic de multis alijs q2 nō
est facile capere experimentum eo q̧ idem effectus
specie potest esse a multis causis specie differētibus.

¶ Cap. xj. ꝙ eadē conclusio possit p diuisa principia
fieri nota noticia eiusdem speciei ⁊ etiā p experientiā

Sicut autem cōclusio debet es-
se dubitabilis ita de-
bet esse talis ꝙ eius noticia prima euidēs
possit accipi p ꝓpositiones necr̄ias euidē
ter notas ⁊ dispositas in mō ⁊ in figura.
Hoc patet q2 demōstratio est sillogismus faciens sci-
re. sed non potest facere scire prescitū: ergo conclusio
quam debet facere scire non est necr̄io prescita: ⁊ pōt
sciri virtute demōstrationis ergo prima eius noticia
potest acqri p premissas demonstrationes. ¶ Verū-
tamen aliqñ prescitur conclusio sine ipsis premissis.
qd dupliciter potest cōtingere vno modo q2 qñcū q̧
est precognita p expienciam: ⁊ qñ q̧ p alias ꝓmissas
¶ Non. n. est incōueniens ꝙ eadem conclusio p di- Non in
uersa principia demonstretur. ¶ Et si querat an no- ꝯuenire
tia accepta per experientiā alicuius cōclusionis: ⁊ no eandē
ticia eiusdem accepta p demonstrationē sint eiusdeꝫ ꝯclusi-
speciei ⁊ similiter noticia accepta p diuersas premis- onem p
sas sit eiusdem speciei. Potest ꝓbabiliter dici ꝙ si ta diuisa
les noticia ꝓcise sit ꝯclusiōis ⁊ nihil aliud: nō est incō pricipia
ueniens ponere ꝙ talis noticia sit eiusdem speciei spe- ⁊c̄ dubi
cialissime. ¶ Nulla. n. hic apparet necessitas ponen um
di illas noticias specie distingui nisi q2 causant a di-
stinctis causis. Sed hoc nō obstat. q2 nō est īpossibile
effectus eiusdē speciei a causis specie distinctis causari.
¶ Cap. xij. ꝙ non quelꝫ ꝓpositio inq̄ patet pass. de
suo sbto potest demonstrari ⁊ ꝙ quadrupliciter pas-
sio connotat ⁊ que passio demonstrari queat. ⁊ quis
sit modus demonstrandi apud math.

Ex predictis patere pōt ꝙ nō
quelibet ꝓposi-
tio in qua predicatur passio de suo sbto
potest esse cōclusio demōstrationis hec.
n. est talis: omnis calor est calefactiuus
si nihil sit calefactiuum nisi calor. ⁊ tamē ex quo non
potest euidēter cognosci nisi p experientiā manifestū
est ꝙ demonstrari nō potest. Et si dicatur ꝙ illa pōt
sic demonstrari: omne ꝓductiuū caloris est calefac-
tiuū: sol calor est ꝓductiuus caloris: ergo calor est ca
lefactiuus. Ubi p diffinitionē passionis concluditur
passio de sbto. Dicendū est ꝙ hec nō est demōstratio
sꝫ petitio principij. vñ vniūsalr qñ ꝓ medio accipit
diffinitio exprimens qd nominis in tali illatione est
petitio principij. Cuius ratio est q2 ante oēm demō-
strationem ⁊ ante oēm cōclusioneꝫ debet precogno
sci qd nominis tam subiecti q̄ passionis. ꝓpter q̄
autē conclusionis illationē eq̄liter est nota passio de
sbto ⁊ diffinitio ex primis qd nominis illius passio-
nis. ⁊ ita minor erit ⁊ ignota ⁊ eq̧ nota cū q̧ conclusi
one ꝓpter ꝙ in tali illatiōe erit petitio principij ⁊ nō
demōstratio vepater. Est ergo sciendū ꝙ aliq̄ ꝓpō in
q̄ ꝓ̄tur passio de suo sbto primo est demonstrabilis ⁊
aliq̄ nō. Ad cuius euidētiā est notādū ꝙ aliq̄ passio Nota
ꝓcise iportat in recto idē qd sbm ⁊ in obliquo aliquā Diuersi
formā realiter sic inherentē. ⁊ alia passio ꝓcise ipor- mōe pas
tat in recto illud idē qd iportat p sbm ⁊ in obliq̄ ipor sionē in
tat aliq̄ q̄ tē ñ sibi iherētē nec ēentialē nec accidētalē. portet

Alia aũt passio importat idem in recto qḋ importat sb̃m ⁊ in obliquo importat partes illius: ⁊ etiã aliam rem nõ sibi inherentẽ. Alia aũt passio importat idem in recto qḋ sb̃m importat ⁊ negatiue in obliquo importat partes subiecti. ¶ Exẽplũ primi vt calefactibile respectu sui subiecti primi. Nam calefactibile nihil importat nisi quod importat ꝑ sb̃m ⁊ calorẽ in obliquo. quod pꝫ ex diffinitione exprimẽte qd nominis que est: aliqḋ potens habere calorem. exemplũ secundi creatiuũ. Nam creatiuũ nihil importat nisi deum in recto ⁊ creaturã in obliquo. sicut pꝫ ex diffinitiõe exprimente qd nominis que est: aliqḋ potens creare aliqḋ: exemplum tertij: habens tres angulos equales duobus rectis: nam ista passio in recto significat triangulum ⁊ in obliquo partes eius ⁊ etiã alios angulos q̄ sunt partes eius. exemplũ quarti vt corruptibile respectu substãtie: nam corruptibile in recto ⁊ affirmatiue significat substantiã illã que est corruptibilis: negatiue aũt vel in obliquo significat partes eius quod pꝫ ex diffinitione exprimente qd nominis que est aliqḋ cuius partes possunt non esse vel cuius vna pars potest ab alia separari. ¶ De prĩa passione vniuersaliter dico ꝙ nulla talis passio potest demonstrari de suo subiecto primo. qꝛ si talis passio ignoretur de suo subiecto primo non põt sciri de eo nisi ꝑ experientiam tñ: pꝫ inductiue ⁊ eodem modo dicendũ est de passione secunda. ¶ Sed passio tertio modo dicta ⁊ quarto potest demonstrari de suo subiecto. qꝛ potest ignorari de suo subiecto primo q̄uis sciatur qd significatur ꝑ subiectum ⁊ qd etiam significatur ꝑ passiõem. ¶ Postea autem cognito cuius ⁊ quales sunt sue partes sine vlteriori experientia de passione potest eadem passio sciri de subiecto ⁊ hoc ꝑ diffinitionẽ exprimẽtẽ illas partes que in obliquo vel negatiue importantur ꝑ passionẽ: ⁊ tales demonstrationes sunt mathematice ꝓpter ꝙ in eis paruũ vel nulla reqritur experientia ⁊ demonstrantur de eis semꝑ vel frequenter ꝑ diffinitionem subiecti tanq̄ ꝑ medium. Et qꝛ in paucis scientijs proprie habemus diffinitiones a priori nisi in mathematicis in qbus cõmuniter passio demonstratur de suo subiecto proprio ꝑ diffinitionem subiecti tanq̄ ꝑ medium ideo frequenter dicit Aristo. ꝙ passio est demonstrabilis de subiecto ⁊ ꝙ diffinitio est medium: non ꝙ ois passio demonstrabilis sit de subiecto suo ꝓprio: sed ꝙ ois passio est demonstrabilis de aliquo subiecto ⁊ in mathematicis. vt semꝑ vel frequenter passio est demonstrabilis de suo subiecto primo. ¶ Nec intẽdit Ari. ꝙ in oi demonstratione mediũ sit diffõ: sed intendit ꝙ in oi demonstratione in qua demonstratur passio de suo subiecto primo medium est diffinitio in aliis non oportet.

Exẽpla

Distinctiue pp̄ animã intel.

Ex qb[9] sint demõstrationes Mathematice

¶ Cap. xiij. quod propterea premissa indemonstrabilis dicitur prima non quia ea non sit prior sed quia non potest per priorem demonstrari.

Post predicta videndum de proprietatib[9] principiorũ demonstrationũ ingredientiũ que nõ possunt esse ꝯclusiones: talia enim principia opꝫ esse prima sic. s. ꝙ ꝑ priora probari nec demonstrari psit. Unde non ideo dicuntur principia esse prima qꝛ nulla sit ꝓpõ quocunq̄ modo prior eis: hoc enim nõ est verũ: nam sm̃ opi. Aristo. aliqua est ꝓpõ necessaria negatiua prima ⁊ tñ oi negatiua est aliqua affirmatiua prior per quam tñ affirmatiuam demonstrari non potest: cum non sit processus in infinitum in demonstratiõibus. ⁊ ꝓpõ negatiua siue premissa negatiua demonstrari non potest. Ista enim ꝓpõ affirmatiua oẽ calidum est calefactiuũ siue oẽ habens calorem est calefactiuum habꝫ aliam ꝓpõnem priorem ea istam. s. ois calor est calefactiuus qꝛ tñ ista demonstrari nõ potest ideo dĩ prima. ¶ Siliř oi ꝓpõne de terminis specialib[9] priores sunt animi ꝯceptiones de terris cõmunibus. sicut oi tali propositione oẽ calidum est calefactiuũ prior est ista quodlibet est vel non est: per istam tñ ꝓpõnem demonstrari non potest. ergo est aliqua ꝓpõ prima ⁊ aliquo mõ est alia prior illa. Opꝫ autem scire ꝙ q̄uis principia demonstratõis sint prima sic ꝙ nõ sunt demonstrabilia tñ aliqua ꝓpõ non necessaria que nõ est principiũ demonstrationis alicuius potest esse prima. ¶ Unde sicut est ordo inter ꝓpõnes necessarias ꝙ aliqua est prima vel prior ⁊ alia posterior: ita est ordo inter ꝓpõnes contingentes ꝙ aliqua est prior vel prĩa ⁊ alia posterior sicut ista sor. est: est prior ista sor. est homo. qꝛ seqtur tanq̄ a priori sor. est ⁊ sor. non est non homo ergo sor. est homo ⁊ ita est de alijs.

Cur dĩ ꝓpõ pᵃ

Ordo inter ꝯtingentes

¶ Cap. xiiij. de prioritate inter incomplexa ⁊ inter propositiones vbi plurima notatu digna inseruntur aqua diffinitione ad diffinitum ethᵓ.titio.

Ex hoc autem ꝙ principia dicitur esse prima seqtur ꝙ dicantur esse immediata ⁊ indemonstrabilia. ¶ Propositio enim imediata est illa qua non est altera prior ꝑ quam possit demonstrari. Opꝫ autem scire ꝙ q̄uis omnia principia que sunt prima sunt immedia ⁊ ecõuerso ita ꝙ isti termini: principia: prima: ⁊ imediata: sunt conuertibiles tñ isti termini diuersas possunt habere diffinitiões exprimentes qd nominis: propter quod nõ sũt termini sinonimi. ⁊ ideo sine negatione possunt poni a parte eiusdem extremi ⁊ qꝛ omne primum est prius alio ex hoc ꝙ principia sunt prima sequitur ꝙ sunt priora conclusione.

Propõ imediata

¶ Est autem aduertendum ꝙ aliter accipitur prioritas in rebus extra aiam que non sunt signa ⁊ in terminis incomplexis ⁊ in propositionibus. nam inter res dicitur vna prior alia vel qꝛ precedit eam tempore vel. qꝛ potest esse sine ea ⁊ non econuerso. vel quia est perfectior ea. ¶ Inter terminos autem incomplexos dicitur vnus prior alio qꝛ est cõmunior eo: vel quia respectu esse existentie ab vno ad alium est bona consequentia ⁊ non econuerso. ¶ Inter autem propositiones dicitur vna prior alia vel qꝛ vna est magis explicatiua eiusdem rei: vel plurium rerũ q̄ alia: qꝛ vel vna est ex terminis cõmunioribus q̄ alia: vel quia vna consequentia naturali infert aliam: ⁊ non econuerso. sicut ista omnis triangulus habet tres ⁊c̃. est prior ista omnis ysosceles habet tres ⁊c̃.

Alia prioritas ĩ reb[9] ab signis

In reb[9] prioritas

Inter incõplexa prioritas

Inter ꝓpõnes

tum qꝛ

tum qz prima h3 terium cõm unioré. tu3 qz prima pña nã infert secundam ⁊ non econuerso. Siĺr ista ois res composita ex materia ⁊ forma est corruptibi-lis est prior ista oẽ corpus est corruptibile. qz prima explicat res quas non explicat secũda ⁊ nõ econuer-so. sicut diffinitio explicat plures res q̃ diffinitum. Iste autẽ prioritas non h3 locum in illis ppõnibus quarum vna accipit diffinitum ⁊ alia diffinitionẽ ex-primentem qd nominis tñ. ⁊ hoc qz significatũ vo-cabuli non potest sciri sine diffinitione exprimẽte qd nois si habeat qd nominis. Potest autem significatũ vocabuli haberi sine diffinitione exprimente qd rei Qui s habeat diffinitiõem exprimentẽ qd rei. ⁊ ideo illa prioritas in propositionibus quarum vna accipit diffinitum ⁊ alia diffõnem exprimentẽ qd rei non h3 locum. ppter quod arguendo a diffõne exprimente qd nois ad diffinitum est petitio principij non autem ad diffinitionem exprimentem qd rei ad diffinitu3.

¶ Cap. xv. quomodo principia sunt cause conclu-sionum altero quatuor modorum.

Non solum autẽ principia sunt priora ɔclusiõibus sed etiam sunt cause ɔclonum qz multi-pliciter põt itelligi. ¶ Uno mõ qz noti-tia principioꝶ efficiat notitia3 conclusio nis quod est verum de notitia quorũcũqꝫ principioꝶ respectu ɔclusionis in habẽtibus demonstrationẽ fa-cientem scire. qz semp notitia principioꝶ vel premis-sarum in tali facit notitiã ɔclonu3. ¶ Alio mõ po-test intelligi qz ideo principia dicunt cause ɔclusionis qz principia exprimunt causa3. ppter quã sic est a par te rei sicut denotatur p ɔclonem. verbi gratia. iste p-positiones qñ terra interponitur dyametraliter inter Lunam ⁊ Solem Luna eclipsatur. qñ Luna est in tali situ tunc terra dyametraliter interponitur inter Lunã ⁊ Solem: exprimũt cãm quare Luna eclipsa tur ⁊ ideo iste premisse dicũtur cause illius ɔclonis. Aliter potest dici qz premisse sunt cause ɔclusionis. qz conclusio cõponitur precise ex terminis positis in pre missis. non sic autẽ principia precise componunẽ ex terminis positis in ɔclone ppter quod dicit aliqñ Ari. qz premisse sunt causa mãlis ɔclusionis ⁊ non econ-uerso. Aliter potest dici principium causa ɔclonis qz pña naturali infert ɔclusionẽ ⁊ non ecõuerso. Opor tet autem scire qz quis principia sint cause cõclusio-nis primo modo intelligendo: tñ potest contingere econuerso qz ɔclo sit causa principij. qz potest ptin-gere qz aliqs ex notitia ɔclusionis deueniat in notitiã principij sicut inferius ostendetur.

¶ Cap. xvj. quod premisse precognoscunẽ ante con clusionem ⁊ qz interdum simul cum conclusione.

Commune autẽ est oibus pre-missis ɔclusiõis qz de monstrationis siue ille premisse sint prin cipia siue etiam sint conclusiones qz premisse sunt notiores cõclusione. p3 ex diffinitione demonstrationis. qz ex quo ois demon-stratio est sillus faciens scire. ⁊ nihil ignotius potest facere scire notius nec eque ignotum facit scire eque notum: necesse est qz pmisse sint notiores conclusio ne. ¶ Non autẽ solum premisse sunt notiores con-clusione sed etiã quelibet premissaꝶ potest cognosci ante ɔclonem. ¶ Potest enim ista maior ois trian-gulus h3 tres ⁊c̃. cognosci hac conclusione ignota si le triangulus h3 tres angulos ppter ignorantiã istius minoris iste triãgulus est triangulus. Similr potest ista sciri iste triangulus est triangulus hac ignota iste triangulus h3 tres angulos ⁊c̃. si ignoratur ista ma-ior ois triangulus h3 tres ⁊c̃. sed si nota illa maiore ois triãgulus h3 tres ⁊c̃. sumatur sub illa minor: iste tri angulus est triãgulus: simul cognoscetur ista con clusio iste triangulus h3 tres angulos ⁊c̃. ⁊ ita semp vel frequẽter maior precognoscitur ɔclone sed scita maiore ⁊ scita minore simul cognoscitẽ cõclusio: pp quod ante demonstratione3 conclusio scitur in vli ⁊ ignoratur in particulari: hoc est: ante demonstratio-nem scitur vna vlis sub qua cõtinetur ɔclusio ⁊ igno ratur conclusio. ita qz non est nota cognitione ppria sibi sed est nota vna cõi cognitione sibi ⁊ oibus alijs sibi similibus: ⁊ talis notitia generalis sufficit ad hoc qz inuestigans sciat illud cẽ qd querit si occurrat ei. Sciri in vli

¶ Cap. xvij. de demonstratione propter qd ⁊ demõ stratione qz vbi multa de. diffõne exprimente sigtio-nem scire ⁊ de diffõne exprimente cãm finalem.

Post q̃3 tractatũ est breuiter de terminis ⁊ ppõnibus ad demonstra-tionem ptinentibus restat dicere de de-monstratione. ¶ Et est primo sciendu3 qz cum demõstratio est sillus faciens sci-re (accipiendo scire pro notitia euidenti ⁊ certa sine necessaria que sequtur ex ppõnibus necessarijs ⁊ talis sillo. sit multiplex) necesse est qz multiplex sit demõ stratio propter qd op3 scire qz queda3 est demonstra tio cuius premisse sunt simplr priores conclusione. ⁊ talis demonstratio vocatur demonstratio a priori siue propter qd. Alia est demonstratio cuius premis-se non sunt simplr priores cõclusione: sunt tñ notio-res sic sillogizanti p quas deuenit sic sillogizãs in no titiam cõclusionis. ⁊ talis demonstratio vocatur de-monstratio. Quia siue a posteriori. verbi gratia. Si aliqs nesciens Lunam nunc eclipsari ⁊ sciens tñ con-cursus ⁊ motus planetarum consideret istas premis-sas: qñ Luna est in tali situ tñc Luna eclipsatur: sed Luna est nunc in tali situ: ⁊ ex illis ppositiõibus de-ueniat nunc in notitiam istius ɔclusionis: Luna nũc eclipsatur: talis h3 noqitiam siue demonstrationem a priori ⁊ propter qd. qz premisse exprimunt causam propter quã sic est a parte rei sicut significatur esse p conclusionẽ. Si autẽ sic alius econuerso videns Lu nam eclipsari ⁊ nesciens terram interponi ⁊ arguat sic qñ Luna eclipsatur terra interponitur inter So-lem ⁊ Lunam. Luna nunc eclipsatur ergo ⁊c̃. talis facit demõstrationẽ a posteriori ⁊ scitur q. terra inter-ponitur ⁊ tñ nescit quare interponitur ⁊ ita scit qz ita est sed nescit causam propter quã ita est. qz tñ p pro-positiones sibi notas acqrit notitiam ignoti necessa-rij ideo h3 demonstrationẽ. ¶ Est tñ sciẽdu3 qz pre-dicti sillogismi tñ adducti sunt gratia exempli nõ qz

Demonstratio pp quid

Demonstratiõ qz

vno modo significat collectionē multoꝝ habituum principiorum ⁊ ꝯclonum ordinem determinantem habentium ⁊ sic accipit hic phus sciētiā. ¶ Aliter accipitur p aliquo habitu vno ⁊ nō pro aliqua collectione plurium habituū. ⁊ sic phus loqtur in diuersis locis de scientia. Accipiēdo igitur sciam primo modo vno modo differunt demōstratio q𝑟: a demonstratione propter qd: in eandem sciam sicut. sciētia q𝑟 a sciētia propter qd ⁊ hoc dupliciter. ſm q tactum est in precedenti capitulo: vno mō q𝑟 demōstratio q𝑟: lꝫ fit p prius non tñ p causam imediatam. hoc est: non est p medium ꝯuertibile: aliqñ autem demonstratio q𝑟. est p posterius ita q in premissis non accipitur aliqd importans causaꝫ quare sic est sicut denotatur p conclusionem. sed magis econuerso. verbi gratia. causa quare planete nō scintillant est q𝑟 ꝓpe sunt: tūc si arguit sic: planete sunt ꝓpe vt, ergo nō scintillāt: est demonstratio ꝓpter qd: si arguitur ecōuerso est demonstratio q𝑟. ⁊ ita vīr qñ propositio prior scitur euidenter p hoc q premisse posteriores sciunt̄ euidenter est demonstratio q𝑟 imo etiam sufficit q vna premissaꝝ sit posterior ꝯclusione. Simil̄r qñ demonstrat̄ effectus nō p causam imediatā sed p remotam tñ est demonstratio q𝑟. Sed sciendū est q talis demonstratio semp est negatiua ⁊ in secunda figura: ita q affirmatiue non ꝯtingit demonstrare. ¶ Et vocat̄ hic causa remota non aliqua res que est cā cause vel cā pluriū. Sed vocatur hic causa negatio alicuius ex qua seqtur negatio alterius ⁊ nō econuerso. sicut seqtur hoc non est aīal ergo non respirat sed econuerso nō seqtur. ⁊ tale medium nō potest esse mediū nisi in secunda figura. ⁊ eodem modo sicut potest negatiue sillogizari in secūda figura p talem cām nō conuertibileꝫ cum effectu ita potest sillogizari negatiue in secūda figura p effectum non ꝯuertibilem ⁊ vtraqꝫ est demōstratio q𝑟: ⁊ non ꝓpter qd. ¶ Opꝫ autem scire q sicut in eadem scia vnus demonstrat effectum p cām ⁊ hꝫ demonstrationem ꝓpter qd: ⁊ alius econuerso demonstrat eandem cām p eundē effectum ⁊ hꝫ demonstrationem q𝑟: ⁊ ita idem potest primo demonstrare eandem p effectū ⁊ postea p cām. eo q non est inconueniens q ideꝫ sit effectus vnius ⁊ cā alterius: tñ pro mō loquendi opꝫ scire q nullus demonstrat cām p effectum vel econuerso ita q cā extra vel effectus intrant demonstrationē cū demōstratio nō componatur nisi ex ꝯceptibus seu intentiōibus aīe vel vocibus vel scriptis: sed ideo dicimus cām demōstrari p effectum vel econuerso q𝑟 qñqꝫ premisse exprimūt cām quare sic est sicut denotatur p conclusionem: ⁊ qñqꝫ econuerso. ¶ Unde pro proteruis opꝫ promptē scire equocationem huius nois causa de qua breuiter tractatum est prius ⁊ amplius dicetur inferius.

Scia p habitu vno

Demonstratō q𝑟 ēp post.

Que sit causa remota

Sciēdū

¶ Cap. xxj. de scientia subalternante ⁊ subalternata ⁊ qd reqritur ad hmōi ⁊ q dupliciter hoc cōtingit.

Aliomō differūt demōstratiuo: q𝑟 ⁊ demōstratōe pp qd scia q𝑟: differūt a scia pp qd p hoc q scia q𝑟: hētur in vna scia ⁊ scia pp qd habetur p aliā: q̄ se hñt adinuicē sicut scia subalternans ⁊ scia subalternata. ¶ Ad cuiꝰ euidētiā est sciē duꝫ q nō ideo dīr alique scie subalternāte ⁊ subalternata q𝑟 eandem ꝯclonem scit vna sciētia q𝑟 est: ⁊ alia eandem scit propter qd nunq̄ enim nisi forte p accidens eadem cōclusio est scita in scia subalternante ⁊ subalternata. non plus q̄ eadem ꝯclusio est scita in diuersis scientijs. ⁊ ideo sicut eadem ꝯclusio potest esse scita in scientijs diuersis distinctis demonstrationibus ita eadem ꝯclusio potest sciri in scia subalternāte ⁊ subalternata. Licet hoc nō sit q𝑟 vna est subalternans ⁊ alia subalternata. Non ergo ꝓpter hoc dr̄ vna scia subalternans ⁊ alia subalternata q𝑟 vna scit vnam ꝯclusioneꝫ q𝑟: ⁊ alia propter qd. Sed ideo dr̄ scia subalternans ⁊ alia subalternata q𝑟 scia subalternata cognoscit ꝯclonem. ¶ Scientia subalternans scit principium vl̄e conclusionis illius. Unde vīr qñ p aliq̄ sciam euidenter cognoscitur aliqua ꝯclusio ⁊ non principiū: ⁊ p aliam sciam euidenter scitur principium ⁊ non ꝯclo: tunc est vna subalternans: ⁊ alia subalternata: sicut nauta multas cōclusiones cognoscit ⁊ nescit principia: ecōuerso Astrologus scit principia ⁊ nescit ꝯclusiones q𝑟 ad eum non ptinent. Et si queratur quō vnum est principiū ⁊ reliquum ꝯclo ex quo idem non potest cognoscere vtrūqꝫ: cum omnis conclusio possit p sua principia demōstrari. Dicendum est q talis conclusio potest p tale principiū demonstrari: sed nō p illum soluꝫ q habet scientiam subalternantē nec p illum q habet solum sciam subalternatam sed p illum q hꝫ vtranqꝫ sciam. ¶ Opꝫ autem scire q cum scia subalternans ⁊ scia subalternata sint quedam collectio multorū habituū habentium ordinem determinatum non est impossibile qn aliqua scia ſm vnaꝫ partem subalternatur vni scie ⁊ nō ſm aliam partem: sicut. Perspectiua ſm aliq̄ suā partem subalternat̄ Geometrie ⁊ non ſm oēm partem. ¶ Simil̄r possibile est q vna scia ſm eandem partem subalternetur diuersis scientijs quando. s. vna scientia scit vnum principiū respectu vnius conclusionis ⁊ alia scia scit aliud respectu eiusdem conclusionis. ¶ Est autē aduertendum q semp vel frequenter principiū cognitum in scia subalternante est ex terminis vl̄ioribus ⁊ si ex illo debeat qs demonstrare conclusionē scitam in scientia subalternata si velit proprijssimam demonstrationē facere non accipiat illud principiū in sua cōmunitate sed addet alicui terio alium terium vt compositum ex istis duobus sit minus q̄ prius ⁊ hoc est q vult Ari. ⁊ L in conien. q talia principia debēt appropriari qñ ex eis demonstratur talis cōclusio. ¶ Sciendum est etiam q vna pars vnius scientie potest subalternari vni scientie ⁊ altera alteri scientie sicut vna pars scie naturalis potest subalternari Geometre ⁊ altera Arithmetrice. ¶ Utrumtñ vna scientia talis nō dicitur subalternata respectu alterius propter vnam ꝯclonem vel paucas nisi tota scientia vel pro maiori parte sit sibi subalternata. propter quod vna ⁊ eadem sciētia non est subalternans ⁊ subalternata respectu eiusdeꝫ: q̄uis non sit impossibile q vna pars vnius naturalis scientie sit subalternans ſm aliquā partem alterius

Sciētia subalternans ⁊ scia sbalternata

Cur scia subal.

Aduītē.

Sci.

sciētie nālis. ⁊ alia pars eiusdē sciētie totalis sit sub
Sciēdū alternata alteri pti alteri⁹ scie totalis. ¶ Et est sciēdu3
ꝙ hoc nomen: scia subalternās: siſr hoc nomen: scia
subalternata: dupliciter accipitur. s. large ⁊ stricte.
Large potest dici scia subalternās vel sm se vel sm
aliq̄ ptem sui. qn̄cunq3 aliqua scia totalis cognoscit
principium vle alicuius conclusionis vel ppriam: ⁊
alia scientia totalis cognoscit cōclusionē: ita tn̄ ꝙ il-
le scientie non constituunt vnam totalem scientiam:
(p qd̄ excluduntur scientie de pte inferiori ⁊ pte supe-
riori) ⁊ sic locutus su3 prius de scientia subalternāte
⁊ subalternata ⁊ sic vult philosophus ꝙ Medicina
q̄tum ad aliq̄ sui ptem subalternatur geometrie qz
Medicina cognoscit hanc cōclusionem vulnera cir
cularia tardius sanātur q̄ oblōga: ⁊ Geometria co
gnoscit principium vniuersale illius conclusionis. s.
ꝙ circul⁹ est figura cuius latera sm oēm dimensionē
maxime distant: ⁊ isto modo non est incōueniens ꝙ
Logica ⁊ Methaphisica sm aliquas ptes subalter
nant sibi aliquas ptes sciarum pticularium. ¶ Scia
subalternans: stricte accipitur qn̄ principiu3 scitur p
vnam scientiam ⁊ cōclusio per aliam ⁊ simul cū hoc
sbm vnius est p accn̄s inferius ad subiectu3 alterius.
⁊ aliqd̄ sbm vnius importat pte3 significatam p sbm
alterius. ⁊ sic accipit philosophus ⁊ Linconiensis
scientia3 subalternātem ⁊ scientiam subalternatam ⁊
sic forte logica nullā aliam sciam sibi subalternat: nec
forte etiam methaphisica.

¶ Cap. xxij. ad quam sciētiam ptineat ppositio cō-
stans ex prima ⁊ 2ª intentionibus qz vel ad. Meth.
vel ad aliam preter Logicam.

Vtrum p:edicta poterit aliq̄liter appare
re qd dicendum est de cōclusionibus tā
primas intētiones q̄ secundas habenti-
bus p terminis: ad quam sciētiam debe-
ant ptinere. Cuiusmōi sunt tales: aial est genus: hō
est species: rationale est differētia hois: albu3 est acci
dēs corporis: ⁊ huiusmodi. ¶ Videtur. n. ꝙ tales
ad logicam non ptinent cum tales sciri non possunt
nisi pfecte sciatur nā significati per sbm. Impossibi
le. n. est ꝙ sciatur ista ppositio ratiōale est differentia
hois: nisi sciatur ꝙ aia intellectiua est pars hois: ⁊ p
ɔn̄s nisi sciatur ꝙ hō cōponitur ex aia intellectiua ⁊
corpe. Similiter impossibile ē ꝙ ista sciatur: sensibi-
le est differētia essentialis hois: nisi sciatur ꝙ sensibi
litas est po essentialis hois: ⁊ sic de alijs ⁊ per ɔn̄s ta
les pfecte sciri non possunt nisi sciatur pfecte nā hois
⁊ sic de ɔsimilibus. ¶ Sequeret etiam ꝙ si tales p-
positiones pse ad logicam ptinerent ꝙ logicus non
posset pfecte scire logicam nisi cognosceret nām om
nium rerum imo etiam nisi cognosceret oēs cōclusi
ones ⁊ oia principia omniu3 sciarum qz impossibile
est aliq̄ cōclusionem vel aliqd̄ principium in aliqua
scientia reperiri qn ex illa dependeat noticia alicuius
ppositionis cōposite ex illa intentione prima ⁊ illa in
Decisio tentione secunda. ¶ Propterea dicendū est ꝙ de ta
libus ppositionibus non se habet logicus intromit-
tere nisi forte gratia exempli. potest. n. logicus de ta
libus bene exemplificare in tradendo noticiam logi
ce sed non ptinet ad logicum scire eas. sicut autē nō
perse ptinent ad logicam ita non ptinent perse ad ali
am scientiā pticularem qz aliter scie pticulares nō so-
lum dependerent a logica sicut ab instrumēto vsita-
to tn̄ in alijs sciētijs pticularibus sed etiā alie scie pti
culares dependerēt tam q̄ ex principijs ex ppositi-
onibus demostrātis in logica qd̄ negat Cōmentator
vij⁹ methaphisice ⁊ primo posteriorum ideo dicen-
dum est ꝙ tales ppositiōes vel ptinent ad methaphi
sicum sub cuius ɔsideratione cadunt tam prime in-
tentiones q̄ secunde ⁊ q̄ dicitur logica sm ꝙ logica
est modus sciendi. ¶ Etiam accipiendo ppositiōes Mod⁹ sciendi
ɔsideratas in logica: vel tales ptinent ad aliqua3 sciē
tiam specialē ita ꝙ aliq̄ ptinent ad vnā sciam spāle ⁊
alia ad aliā q̄ quodāmodo subalternātur tam logice
q̄ alijs sciētijs pticularib⁹ que tn̄ sciētie in distinctis
tractatibus nō sunt tradite a philosophis. sed sine oi
difficultate nota logica ⁊ notis alijs sciētijs tales ppō
tiones sunt note. scita. n. logica ⁊ cognita pfecte nā
hois. statim sine difficultate supposita vocabulorum
noticia scitur an rationale sit differētia hois vel nō. ⁊
sic de oibus ppositionibus ɔsimilibus ppter qd̄ non
est multu3 neces. de talibus fieri distinctos tractatus.

¶ Cap. xxiij. de qz est ⁊ ppter quid. ⁊ de si est ⁊ quid
est ⁊ quomodo inter se se habeat.

Post scientiam ⁊ demōstra-
tiones: qz se
gtur videre de scia ⁊ demōstratiōe ppter
qd. ¶ Ad cuius noticiam habendā op3
primo scire ꝙ oē demōstrabile est dubita
bile. ⁊ p ɔn̄s quesibile ⁊ non ecōuerso oē dubitabile
est demonstrabile. nec p ɔn̄s oē q̄sibile est demōstra-
bile. vt autem sciatur qd est demonstrabile demon-
stratione ppter qd. ⁊ qd non: op3 primo scire quot
sunt dubitabilia ⁊ q̄sibilia ad demonstrationē ptinen
tia. ¶ Et est sciendū sm Aristote. ꝙ q̄tuor sunt ge-
nera q̄sibilium sicut q̄tuor genera vere scitoru3 hoc
est euidenter cognitorum. ¶ Ois. n. demonstrator
si dubitat aliqd qd̄ debet scire: aut dubitat de aliq̄ p-
positione in qua predicatū iportat aliam rem: vl eā-
de3 rem: alio modo ab illo qd̄ importatur p sbm. si-
cut potest dubitare de tali ppositiōe. luna est eclipsa-
bilis: ⁊ tunc potest tripliciter q̄rere circa talem ppo-
sitionē. ¶ Primo. n. potest q̄rere an talis ppositio
sit vera. ¶ Secundo potest querere supposito ꝙ sit
certum apud eum ꝙ est ppositio vera. qd̄ est mediū
p qd̄ potest fieri notu3 ꝙ ppositio illa est vera. ⁊ istos
duos modos q̄rendi cōprehendit Ari. sub questiōe
qz est: ita ꝙ hec ɔiunctio qz non est ibi nota q̄rendi.
ita ꝙ p hanc ɔiunctionē3 qz fiat questio sed magis est
nota terminādi ⁊ respōdendi. scito autē ꝙ hec ppo
sitio est vera sicut scito ꝙ luna eclipsatur ⁊ scito ꝙ est
aliqd̄ medium p qd̄ certificari potest ꝙ luna eclipsa-
tur. ⁊ scito quod est illud medium vtpote scito ꝙ est
aliqs effectus vel aliqd aliud p qd̄ certificari potest
ꝙ luna eclipsatur. cōtingit vlterius q̄rere quare ⁊ p-
pter qd luna eclipsatur. Vn̄ potest aliqs scire euiden
ter ꝙ luna eclipsatur ⁊ p ɔn̄s habet aliqd̄ medium p

quod scitur

quod ſcitur ꝙ luna eclipſatur:tñ poteſt ignorare cau-
ſã quare luna eclipſat. ⁊ ita poteſt querere ꝑpter qd
luna eclipſatur ⁊ tunc eſt alia qõ.ſ. propter qd. ⁊ tũc
queritur ꝑpꝛijſſimuz mediũ ꝑ quod poteſt ſciri ꝙ lu-
na eclipſat. ⁊ iſta eſt alia queſtio.ſ.propter qd. ⁊ iſte
ſunt due queſtiones ponẽtes in numerum. qꝛ videlꝫ
querunt de rebus diuerſis. qꝛ ſbm ⁊ predicatum im-
portant diuerſas res vel ſaltem eandẽ rem alio mõ.
¶ Aliter poteſt demonſtratoꝛ dubitare de aliquo an
ſit:vtpote dubitat an deus ſit vl' eſſe poſſit. ⁊ tũc que-
rit an ſit medium deueniẽdi in notitiam huius ⁊ qõ
eſt medium deueniẽdi in notitiã huius. ¶ Hoc au-
tem ſcito:querit vlterius:qd eſt:ſicut ſcito ꝙ deꝰ eſt:
querit vlterius qd eſt deus. ⁊ tunc querit mediũ pro
pꝛijſſimum ꝑ quod ſciri põt ꝙ res eſt. ¶ Et iſte due
Cor. queſtiones nõ ponunt in numerũ qꝛ ſbm ⁊ ꝓ̃dm nõ
ſignificant res diſtinctas diſtinctis modis. ¶ Ex pre
dictis pꝫ ꝙ ois queſtio vel querit ſi eſt mediuꝫ deue-
niendi in notitiam pꝛius ĩgñti:ſicut queſtio qꝛ:⁊ que-
ſtio ſi eſt. vel querit qd eſt illud medium:ſicut qõ qd
eſt:⁊ queſtio propter qd eſt. Ex quo pꝫ ꝙ ois que-
Quid ſtio eſt quodam modo qõ medij. ¶ Sed ſciendũ eſt
mediuꝫ ꝙ medium nõ accipit hic pro medio ſillogiſtico ſi-
cut dicit Linconienſis. ſed vocatur hic mediũ oẽ il-
lud ꝑ quod decurrit rõ in notitiam pꝛius ignoti. ⁊ ita
expꝛientia poteſt hic vocari medium. qꝛ qñꝗ aliqs ꝑ
experientiam cognoſcit illud quod pꝛius ignoꝛauit.
Scí. ¶ Opoꝛtet etiam ſcire ꝙ qñꝗ oẽs iſte quatuoꝛ que-
ſtiones exigunt ad aliquã ꝯcluſionẽ vel terios illius
ꝯcluſionis demonſtrabilis de qbus non eſt necẽe pre
cognoſcere qꝛ eſt:⁊ in illo caſu verũ eſt ꝙ dicit Lin-
conienſis. ſ.ꝙ querentes duo.ſ.ſi eſt:⁊ qꝛ eſt: nõ q̃-
rimus aliud ꝙ̃ illud ꝑ quod ſit diſcurſus inferen.ſ.
medium ſillogiſticũ oꝛdinatum ineſſe debito ad ex-
trema. ¶ In iſto enim caſu oẽs qõnes querunt me-
dium ſillogiſticum ꝑ quod demõſtrari poteſt ꝯclo.
¶ Verbi gratia ſi hec cõcluſio ſit demonſtrabilis:lu-
na eclipſatur:⁊ de luna non poteſt eſſe qõ cuꝫ debeat
pꝛecognoſci qꝛ eſt:non poteſt fieri qõ niſi vtruꝫ luna
eclipſatur:vel ſi eſt eclipſis:vel qd eſt eclipſis: ⁊ oẽs
iſte qõnes querunt aliquo mõ medium ꝑ qõ demon
ſtrari poteſt ꝙ luna eclipſat. in illo caſu qõ qd eſt ⁊
propter qd idem ſunt:⁊ ſimilr mediũ ⁊ cauſa idem
ſunt:hoc eſt:diffõ paſſionis explicat cauſam propter
quam rñdetur ad qõnem factam ꝑ propter qd. ⁊ ita
tunc mediũ ⁊ cauſa idem ſunt:hoc eſt:mediũ ſillogi
ſticum explicat cauſam ꝑpter quã ita eſt ſicut denota
tur ꝑ ꝯcluſionem. Verbi gratia ſit hec ꝯclo demon-
ſtrabilis:luna eclipſatur:iſti ꝯcloni ⁊ demõſtrationi
ꝑ quam demonſtrari dꝫ ꝓ̃ſupponendũ eſt qꝛ eſt ⁊ qd
eſt de luna. ⁊ de eclipſi pꝛeſupponenduꝫ eſt qd eſt ꝙ
dĩ ꝑ nomen. Unde ꝓ̃ſupponitur iſta diffõ expꝛimẽs
Quid eclipſis qd nois. Eclipſis eſt carentia luminis in aliquo rece
ptiuo ex interpõne coꝛpoꝛis impedientis coꝛpus lu-
minoſum cauſare lumen in coꝛpoꝛe ſuſceptiuo lumi
nis. Quibus iſtis pꝛeſuppoſitis poteſt demõſtratoꝛ du
bitare an eclipſis ſit in reꝝ natura vel eſſe poſſit: hoc
eſt:an carentia luminis in aliquo receptiuo ⁊c̃. ſit vel
eſſe poſſit. ⁊ certificato ꝙ ſit ꝑ expꝛientiã. qꝛ videmus
defectum luminis in aliquo ex hoc ꝙ lignũ vel pꝛes
interponitur inter candelã ⁊ aliquod illuminabile.
hoc aũt facto vel noto ꝑ aliam viam. poteſt dubitare
qd eſt carentia luminis:quod nõ eſt aliud ꝙ̃ dubita-
re cuiuſmodi eſt illud coꝛpus qõ impedit influentiã
lucis. ⁊ notificato ꝙ eſt coꝛpus opacum vel aliqd ta
le. poteſt vlterius queri:vtruꝫ luna ſit eclipſabilis: ⁊
oſtenſo ꝑ expꝛientiam vel ꝑ aliam viam ꝙ ſic:⁊ ita da
to aliquo medio ꝑ quod euidenter cognoſcitur ꝙ lu
na eſt eclipſabilis. põt queri quare luna eſt eclipſabi-
lis. ⁊ cuꝫ ſciuerit ꝙ luna eſt eclipſabilis propter hoc
ꝙ terra poteſt poni inter lunã ⁊ ſoleꝫ:ceſſat ois que-
ſtio circa iſtam ꝯcłonem luna eclipſat. Patet auteꝫ
ex iſto ꝓceſſu ꝙ diffinitio expꝛimens qd nois paſſio-
nis pꝛeſupponitur oi qõni ⁊ ꝙ pꝛima queſtio eſt qõ ſi
eſt de paſſione que querit medium vel viam deueniẽ
di in notitiaꝫ paſſionis ꝙ eſt poſſibilis: hoc eſt ꝙ eſſe
de ea poſſibiliter ꝓ̃dicatur. ¶ Scđa autẽ qõ eſt que-
ſtio qd eſt de paſſiõe:qꝛ ſicut illud quod ſua diffõ ex-
pꝛimens qd nois explicat in generali:ita qõ querit in
ſpeciali quod qdem queſitũ eſt gñale ad illud ꝑpter
qd luna eclipſatur qꝛ coꝛpus opacum eſt cõe ad ter-
ram. ¶ Scito autem ſi eſt ⁊ qd eſt de paſſione que-
ritur vlterius an paſſio ſit ꝓ̃bilis ꝺ illo ſubiecto ⁊ qõ
eſt mediuꝫ deueniẽdi in notitiã illius:quo ſcito que-
ritur in ſpãli cauſa ꝑpter quã paſſio competit iſti ſub
iecto. ⁊ ita qd ⁊ propter qd querunt idem ſed' qõ qd
eſt de paſſione querit magis in gñali ⁊ queſtio ꝑpter
qd magis in ſpeciali ⁊ ꝑpter iſta vult philo. ꝙ in tali
ꝓceſſu queſtio qd eſt ⁊ ꝑpter qd quaſi ideꝫ ſunt ⁊ ꝙ
medium ⁊ cauſa idem ſunt. qꝛ mediũ ſillogiſticum
explicat cãm frequenter in tali ꝓceſſu ꝑpter quam ita
eſt apte rei ſicut denotatur eſſe ꝑ ꝯcluſionem demon
ſtrationis. In multis autẽ caſibus non ſunt iſta vera
nec multa alia que dicit Ariſto. circa iſtam materiaꝫ
nec in alijs vult ea intelligi generaliter.

¶ Cap. xxiiij. vbi fiunt ⁊ ſoluuntur quedam obie-
ctiones contra pꝛedicta.

Contra pꝛedicta pñt mĩte fieri pue
riles obiectiones quas expedit ſoluere
ꝑpter iuuenes ⁊ etiam ꝑpter proteruos.
Videtur eni pꝛimo ꝙ nõ ſũt tñ quatuoꝛ
genera qõnuꝫ. nã querit ꝙ̃tus eſt ſoꝛ. ⁊ qualis eſt hõ
⁊ tñ tales qõnes ad nullam iſtaꝝ quatuoꝛ ſunt ptinen
tes. ¶ Item vĩ ꝙ non eadẽ ſunt q̃ſibilia ⁊ vere ſcita
qꝛ nihil vere ſcit niſi quod ꝑ demonſtrationẽ cogno Prio
ſcitur ſed nõ oẽ queſibile eſt demonſtrabile nam q̃rit 2°
ꝑꝑ qd luna eclipſat ⁊ tñ hoc demõſtrari nõ põt. Itẽ 3°
vtrum ois triangulus hꝫ tres angulos ⁊c̃. eſt queſibi
le ⁊ tñ vtrum ois triangulus hꝫ tres angulos ⁊c̃. nõ
eſt ſcibile qꝛ nõ eſt veꝝ. ¶ Ad pꝛimũ iſtoꝝ dicendũ
eſt ꝙ tales qõnes nõ ptinent demonſtrationẽ vel ſi p- Ad pᵐ
tinent habent reduci ad qõnem qꝛ eſt. verbi gratia. ſi
queritur qualis eſt luna:illa qõ implicat multas qõ-
nes vꝫ vtrum luna ſit illuminata:vtrũ eclipſata:vtrũ
ſit ꝑſpicua: ⁊ ſic de multis alijs que ſunt qõnes qꝛ ẽ ſi
ptineat ad demonſtrationẽ. ⁊ ita illa qõ que implicat
illas ad qõneꝫ qꝛ eſt reduci dꝫ. ¶ Ad ſcđm dicendũ Ad 2ᵐ

est q̄ oē quesibile est vere scibile non accipiēdo vere
scibile p illo quod demonstrari pōt sed magis gñalr
Ad 3m pro euidenter cognoscibili. ¶ Ad tertium dicendū
est q̄ vtraqȝ illaȝ: vtrum ois triāgulus hēat tres τc.
est quesibile: τ vtrum ois triangulus hēat tres τc. est
scibile: distingui pōt fm amphibologiam: vnus sen-
sus est iste: hoc totum est scibile τ quesibile vtruȝ ois
triangulus hȝ tres τc. τ iste est falsus τ iste sensus in-
fert istam vtrū ois triangulus hȝ tres angulos τc. est
verum. Alius sensus est iste aliqs pōt querere τ scire
vtrum ois triangulus hȝ τc. hoc est potest scire istaȝ
ois triangulus hȝ τc. τ querere istam vtȝ, ois trian-
gulus τc. τ sic non infert aliam. Si dicatur q̄ arguit
ab inferiori ad supius ergo est bona ɔña. Dicenduȝ
est q̄ q̄uis sit bona ɔña ab inferiori ad supius qñ nō
est equocatio vel amphibologia vel fallatia composi
tionis vel diuisionis τc. tñ qñ aliqua predictaȝ falla
tiarum potest assignari non opȝ q̄ ɔña sit bona nisi
in vno sensu τ nō in alio. Et ita est in pposito sicut est
hic hō est species ergo aliquod aial est species nā hic
arguit ab inferiori ad supius τ tñ si homo stet in an-
tecedente simplr nō vȝ ɔña. sed si stet psonaliter est
bona ɔña. sed añs est falsuȝ ita est in pposito. qr ɔña
potest hr̄e diuersos sensus ex vsu loquētiū sicut añs
bō ɔña ē bona in vno sensu τ nō ē bona in alio sensu.

¶ Cap. xxv. quō potest euidenter cognosci τ termi
nari questio si est qr solum p expiētiam iuxta exigen-
tiam subiecti sui absoluti τc.

Uiso numero questionum vi-
dendum est quō
diuerse qōnes diuersimode possunt ter-
minari τ qōo illa que p diuersas qōnes
queruntur diuersimode pñt fieri nota.
qr sicut pȝ ex p̄cedentibus qō si est est prima qō. ideo
Quō videndū est prius de qōne si est. ¶ Et est primo sciē-
euidenē dum q̄ qō si est teriatur p hoc quod euidēter cogno
sciatur si scitur si res est. quod fit si sciatur ppō in qua esse exi-
res ē. τc stentie p ppōnē de inesse vel de possibili p̄tur de sub-
iecto. ideo videndū est qōo talis ppō euidēter cogno
sci potest. τ opȝ scire q̄ talis ppō dubitabilis vel hȝ p
subiecto nomen mere absolutū affirmatiuū. vel ali-
quod aliud nomen p subiecto: puta nomē negatiuū
vel ɔnotatiuum vel respectiuum: τ ppō mentalis vel
vel vocalis tali mentali corrñdens in qua subijcitur
nomen absolutuȝ mere affirmatiuū nullo° cognosci
pōt euidēter nisi res importata p sbȝ intuitiue τ in se
cognoscit: puta nisi aliquo sensu particulari sentia-
tur: vel nisi sit intelligibile nō sensibile τ ab intellectu
videatur illo° pportionabilr quo potētia visiua exte
rior videt visibile. ¶ Unde nō potest qs euidēter co
Si ē ter gnoscere q̄ albedo est vel eē potest nisi viderit aliq̄
minaē p albedinē. τ pp hoc q̄uis credere possit narrātibus q̄
expien- leo est τ q̄ pardus est. τ sic de alijs: tñ talia euidēter
tiam nō cognosco. Uerūtñ ad sciendū euidēter tales ppō
nes nō opȝ sic apprehēdere ola singla p sbm sed qñqȝ
sufficit vnū soluȝ apphendere: τ qñqȝ plura. τ ita ta
lis qō si est non poterit teriari nisi p expientiam hoc:
est p notitiam sensitiuā que est pn̄m expientie τ de ta-
li loqtur Ph. cum dicit, Qui ignorat qd est nescit si
est quēadmoduȝ hēmus qr est: sic habemus qd est.
vnde q̄tuȝ aliqs scit de aliquo tali qd est tñ scit si est
τ econuerso. Uerbi gratia si aliqd compositū ex plu
ribus partib° τ p notitiā intuitiuā seu vel vnā in parti-
culari sciaē q̄ vna pars est τ non alia: tñ scitur q̄ illa
pars est pars qdditatis τ essentie rei τ nō alia. qñ aūt
sentiunē oēs partes rei tunc scit pfecte q̄ res illa est:
τ qd est illa res. Et si dicaē de deo scimus q̄ est τ tñ
nescimus qd est. Dicendū est q̄ nullā ppōnem men-
talem in qua subijcit terius oino simplex τ mere ab-
solutus ɔueniens deo vel supponēs p deo possumus
p statu isto hr̄e. possemus eni scire de eo qd est si sci-
remus si est. Possumus tñ habere ppōneȝ mentalē
in qua subijcit terius cōis deo τ alijs. τ iō de aliquo
ɔtento possumus scire qd est: τ si est: τ q̄tum scim°
si est: tñ scimus qd est τ econuerso. ¶ Ex qbus pȝ
q̄ talis ppō nullo modo pōt demonstrari nec a poste
riori nec a priori: nisi forte dicaē q̄ ppō particularis
large sumēdo demōstrationē dicaē posse demonstra
ri: sicut si hec sit nota predicto° ois albedo est vel esse
pōt τ arguaē sic ois albedo est vel pōt esse aliqs color
est albedo ergo aliqs color est vel potest esse.

¶ Cap. xxvj. quomodo terminaē questio si est sub-
iecto existente connotatiuo.

Si autem ppō dubitabilis in qua
p̄tur esse existentie p pro
positionē de inesse τ de possibili hēat pro
subiecto nomen ɔnotatiuum vel respecti-
uum vel negatiuum vel vnum composi-
tum ex multis noibus talibus qñqȝ potest demōstra-
ri τ qñqȝ non. talis enim ppō semp equalet vni ppoſi
tioni in qua predicatur passio de suo subiecto saltem
large sumendo passionē: sicut ista ppositio: eclipsis
est: equalet isti: aliqd eclipsatur: τ ista calefactiuum
est: equalet isti: aliqd est calefactiuum: τ ista habens
tres angulos equales duobus rectis est: equalet isti:
aliqd est habens tres angulos τc. τ ideo sicut dictū
est de ppositionibus qbus equalent q̄ sunt demon-
strabiles vel nō: ita dicendū est de istis. Et si large ac
cipiendo demonstrationē dicaē q̄ quelibet talis ha-
bens pro subiecto aliqd cōius q̄ sit sbm primum ta-
lis passionis est sillogizabilis p primum subiectum
tanq̄ p medium. τ p ɔñs est demōstrabilis potest di
ci q̄ quelibet talis est demonstrabilis large accipiē-
do demonstrationē. Si tñ dicatur q̄ nulla est demō
stratio nisi qñ maior potest prius tēpore cognosci q̄
cōclusio ita q̄ maior potest esse nota τ ɔclusio potest
ignorari τ tñ apprehēdi. Potest dici q̄ alique tales
ppōnes sunt demōstrabiles τ alique nō. puta qñ paſ
siones sunt demonstrabiles de suis pprijs subiectis
tunc sunt tales ppositiones demonstrabiles. qñ autē
passiones non sunt demonstrabiles de suis subiectis
primis tunc non sunt demonstrabiles. Ut iste calefa-
ctiuum est vel potest esse: demonstrari nō potest sed
tñ scitur p expientiam sine sillo in quo maior pot-
est esse nota τ conclusio apprehendi τ ignorari.

¶ Cap. xxvij. vtrum esse τ essentia distinguantur τ
dicitur q̄ non: τ quō differat essentia creaturaruȝ ab
essentia independente τc.

Et quia

Et quia tactum est de esse exi stentie aliquantulum disgrediendo considerandum est qualiter esse existentie se habet rem utrum esse etiam esse et existentia rei sint duo extra animam distincta inter se. et mihi videtur q non sunt talia duo nec esse existentie aliquid significat distinctum a re. quia si sic. Aut esset substantia aut accidens. non accidens quia tunc esse existentie hominis esset quantitas vel qualitas etc. quod est manifeste falsum sicut inductive patet. nec potest dici q substantia quia omnis substantia est materia vel forma vel compositum vel substantia abstracta. Sed manifestum est q nullum illorum potest dici esse si esse sit alia res ab entitate rei. Item si essent due res aut facerent per se unum aut non. si sic: oporteret q unum esset actus et reliquum potentia. et per consequens unum esset materia et aliud forma. quod est absurdum. si vero non facerent per se unum: igitur faciunt unum agregatione tantum vel facerent unum tantum per accidens: ex quo sequitur q unum erit accidens alterius. Item si essent due res non esset contradictio q deus conservaret entitatem in rerum natura sine existentia vel econverso existentiam sine entitate. quorum utrumque est impossibile.

Resolutio

¶ Ideo dicendum est q entitas et existentia non sunt due res: sed illa duo vocabula: res: esse: idem et eadem significant. sed unum nominaliter: et aliud verbaliter propter quod unum non potest convenienter poni loco alterius. quia non habent eadem officia. Unde: esse: potest poni inter duos terminos sic dicendo: hominem esse animal et non est sic de hoc nomine res: vel entitas. unde esse significat ipsam rem. ¶ Sed entitas significat causam primam simplicem quando dicitur de ea non significando ipsam ab alio dependere: quando autem predicatur de aliis significat ipsas res dependentes et ordinatas ad primam causam. et hoc quia ille res non sunt res nisi sic sint dependentes: et ordinate ad causam primam: sicut non sunt aliquando. Unde quando homo non dependet sicut tunc non est: ita tunc non est homo et ideo non est plus imaginandum q essentia est indifferens ad esse et non esse quam q est indifferens ad essentiam et non essentiam. quia sicut essentia potest esse et non esse. ita esse potest esse essentia et non esse essentia. et ideo talia argumenta: essentia potest esse et non esse ergo esse distinguitur ab essentia. essentia potest esse sub opposito ergo essentia distinguitur ab esse: non valent. sicut nec talia valent: essentia potest non esse essentia: et potest esse essentia: igitur essentia distinguitur ab essentia. Essentia potest esse sub opposito essentie igitur essentia distinguitur ab essentia et ideo non plus sunt esse et essentia due res quam essentia et essentia et hec est sententia Linconiensis quando dicit secundo posteriorum quod dictum de causa prima non probat nisi ipsam essentiam cause prime omnino simplicem esse dictum vero de aliis non probat nisi ordinem et dependentiam eorum ab ente primo quod est per se. et hec ordinatio vel dependentia nihil multiplicat in essentia dependente ab ente primo sive queratur de ente primo

Cur deus est ipsum esse

sive de re dependente ab ente primo an sit: hec questio non ponit in numerum. ¶ Causa autem quare sancti et

Duo

alii dicunt deum esse ipsum esse et non creaturam est: quia

creatura

deus sic est esse q non potest non esse: imo necesse est

est esse

esse et ab alio non est. ¶ Creatura autem sic est esse q non est necesse esse: sicut nec necessario est res: et ab alio est res effective. et ideo non differunt quid est et quo est in deo quia non est aliquid aliud a deo quo deus est sed in creatura differunt. quia illud quod est creatura et quo est: sunt distincta simpliciter sicut deus et creatura differunt.

¶ Cap. xxviii. de duplici diffinitione quid rei. scilicet propriissima et illa que est per additamentum et que his dissimilantur: et de diffinitione quid nominis.

Viso quomodo teriatur questio si est videndum est quo modo teriatur questio quid est: hoc est: quomodo potest evidenter cognosci propositio in qua predicatur diffinitio de diffinito. ¶ Est autem sciendum q diffinitionum quedam est diffinitio exprimens quid nominis et quedam est diffinitio quid rei. ¶ Diffinitio exprimens quid rei est illa que non est necessaria disputanti scienti significatum vocabuli. sicut ad hoc q aliquis sciat quid significat hoc nomen homo non est necessarium scire q homo componitur ex tot partibus vel ex talibus partibus. Unde quilibet potest disputare cum alio quamvis ignoret diffinitionem exprimentem quid rei. sed ignorata diffinitione quid nominis exprimente: non potest quis cum alio disputare. et ideo quando aliquis addiscit significata terminorum tunc addiscit diffinitiones exprimentes quid nominis quamvis non addiscit diffinitiones exprimentes quid rei. non est igitur diffinitio exprimens quid rei necessaria disputanti: quia talis diffinitio non tantum exprimit quid nomen significat sed exprimit etiam quid res est. Talis autem diffinitio duplex est quedam enim diffinitio talis est que nihil importat extrinsecum rei. alio modo quod importat rem vel partem rei et talis diffinitio vocatur diffinitio propriissime dicta. que non potest esse nisi substantiarum vel nominum substantiarum. quia talis diffinitio non potest esse nisi compositorum tanquam illorum quorum essentia exprimitur per orationem. huiusmodi composita per se una non sunt nisi substantie. talis est diffinitio: animal rationale: cuius sit animal genus et rationale differentia quia animal importat totum hominem et rationale importat partem hominis sicut formam abstractam. ¶ Alia est diffinitio importans quid rei que simul cum hoc q importat rem importat vel exprimit aliquid aliud quod non est de essentia rei sicut est diffinitio anime que est ista. Anima est actus corporis physici organici etc. ut habetur in secundo de anima que importat animam et corpus quod non est pars anime nec anima. et ista vocatur diffinitio per additamentum et tales diffinitiones importantes quid rei convertuntur cum nominibus mere absolutis affirmativis. ¶ Alie sunt diffinitiones importantes quid nominis que non sunt nisi orationes exprimentes quid nomina significant et tales diffinitiones propriissime sunt nominum negativorum et connotativorum et respectivorum sicut ista diffinitio habens albedinem sive informatum albedine non exprimit nisi quid significat hoc nomen album et ideo ista diffinitio est necessaria cuilibet disputanti cum alio.

Que sit diffinitio quid rei

Alia quid rei per additamentum

Diffi. quid no.

¶ Cap. xxix. diffinitio quid rei non data per additamentum ex quibus componatur ubi fit instantia triplex contradicta et solvitur ubi multa an hec sit per se nota homo est animal.

Diffinitio exprimens qd rei non data p additamentum
semp continet p prima parte aliquod ge
nus diffiniti ⁊ pro alia parte vl alijs par
tibus ꝯtinet dr̃ias vel dr̃ias eēntiales vel
aliquos obliquos significantes p se ⁊ pro̅ partes rei:
⁊ iste partes sunt diuerse. ¶ Nā genus importat to
tum. alie partes signt seu importāt partes determinatas
rei siue partes distinctas. Prima pars diffōnis puta
genus nec a priori nec a posteriori potest demōstrari
a diffinito. sicut q homo sit aial demonstrari nō po
test. sed ppō talis sine sillo acqritur mediante notitia
intuitiua. Unde istis ꝯceptibus existentibus in intelle
ctu ⁊ aliquo hoie viso statim scitur q hō est aial. non
q isti conceptus pcedant notitiaꝫ intuitiuā hois. sed
iste est pcessus q primo hō cognoscitur aliquo sensu
particulari. deinde idem hō cognoscitur ab intelle
ctu quo cognito habet notitia generalis ⁊ cōis oi ho
mini: ⁊ illa cognitio vocat ꝯceptus: intentio: passio:
q cōceptus cōis est oi hōi: quo existente in intellectu
statim intellectus scit q homo est aliqd sine discur
su. deinde apprehenso aliquo aiali alio ab hoie vel
alijs aialibus elicitur vna notitia generalis oi aiali. ⁊
ista notitia generalis est cōis omni aiali. ⁊ vocat pas
sio: seu intentio aie siue conceptus cōis oi aiali. quo
existente in aia potest intellectus cōponere istum con
ceptum cum ꝯceptu priori qbus compositis adinui
cem mediāte hoc verbo est statim intellectus assentit
illi complexo sine oi sillo. ⁊ ita quelibet talis ppō in
Q̄ro qua p̄dicatur genus de diffinito ꝓprijssime dicto habetur
euident sine sillo. ⁊ hoc est vl̄r verum de oi genere respectu
scit gen.⁹ speciei que est mere absoluta qꝛ talis ppō statim sci
de spē tur cognitis terminis pfecte. ¶ Sed forte dices q hic est
Instātia sillus ex priorib⁹ omne aial est sba. omnis homo est
primo aial: ergo ⁊c̄. hec demonstratio est a priori. ¶ Pre
Scdō. terea fm dicta quelibꝫ talis ppō esset p se nota qꝛ que
libet talis ppō cognosceret cognitis terminis fm istum
pcessum. ⁊ ita ista esset p se nota: homo est aial: ⁊ ista
albedo est qualitas. ⁊ huiōi q videt falsuꝫ cum mul
te tales sunt multis dubie. ¶ Preterea viso aliquo
Ad p̄m a remotis potest ignorari an sit aial ⁊ potest sine vlte
Nō ois riori experientia potest certificari q est aial ergo q ho
sillus ex mo est aial potest demonstrari. ¶ Ad primū istoruꝫ
priorib⁹ dicendū est q non ois sillus ex prioribus est demon
ē demō stratio. qꝛ nō qlibet talis sillus facit scire. ⁊ hoc. qꝛ cō
stratio clusio non pōt esse ignota ⁊ postea p illum sillogis.
Ad 2ᵐ tanq̄ p cām efficientem fieri nota. quod reqritur ad
Q̄ro demonstrationē. ⁊ sic est in pposito igitur ille sillus
p se nota non est demonstratio. ¶ Ad scdm dicendum est q
mētalis. quelibet talis ppō mentalis in qua subijciunt ⁊ pre
dicantur tales ꝯceptus mere absoluti est p se nota qꝛ
statim sciuntur cognitis terminis tn̄ non quelꝫ ppō voca
lis est p se nota. nam ex quo voces significant ad pla
citum voces mere absolute possūt imponi eodem de q
bus habemus vel alij habent tales cōceptus. ⁊ tunc
aliqs q tales cōceptus non hꝫ potest scire significata
vocabulorꝫ ⁊ simul cum hoc potest nescire eaꝫ eo q
alios ꝯceptus mentales non hꝫ. Sed hꝫ conceptus
mentales plures quorꝫ aliqi si componant ad inuicē
totum resultans ex eis erit ꝯuertibile cum illa voce
⁊ ita talis ppō vocalis non erit p se nota. qꝛ non que
libet notitia qua scitur qd termi signt sufficit ad sciēdū
talem ppōnem. ⁊ sicut illa ppō vocalis nō est p se no
ta ita illa mētalis que componit ex ꝯceptibus cōpo
sitis non est p se nota qꝛ potest haberi q̄uis nesciatur.
vnde ego modo de facto scio qd signt hoc nomē leo.
⁊ scio qd signt hoc nomen aial ⁊ tn̄ ignoro istam p
positionem leo est aial q̄uis credā eam esse veram ⁊
habeo ppōnem mentalē cuius sbm est vnū composi
tum ex multis notitijs incōplexis quaꝫ nulla est sim
plex ⁊ ppria leoni. sed ppōnem mentaleꝫ cuius sbm
est simplex ⁊ mere absolutum ppriū leonibus nō
habeo: qꝛ si talem ppōnem mentalē haberē statim si
ne sillo scirem eam. ¶ Sed nunqd ppō mentalis in
qua subijcitur tale compositum ⁊ etiam ppō vocalis
sunt demonstrabiles ex quo sūt dubitabiles. ¶ Po
test dici q large accipiendo demonstrationē tales sūt
demōstrabiles. ⁊ hoc qꝛ ꝯclo potest esse ignota ⁊ du
bia: ⁊ postea scita ppōne maiore in qua p̄dicatur ideꝫ
p̄trum de conceptu mētali acqsito p notitiam intuiti
uam rei: ⁊ scita minore in qua p̄tur idem conceptus
de subiecto ꝯclonis: potest conclusio fieri nota. ⁊ ita
talis ppō large accipiendo demonstrationē potest fie
ri nota p demonstrationē. ex quo potest concludi sil
logismo faciēte illam ꝯclonem esse euidenter notaꝫ
que prius erat dubia vel apparuit eē falsa. ¶ Ad ter Ad 3ᵐ
tium ꝯcedo q viso aliquo a remotis potest dubitari
an sit aial ⁊ potest p aliquos effectus fieri notuꝫ q est
aial ⁊ tn̄ non erit demonstratio. qꝛ demonstratio nō
est de singularibus vna adē tn̄ ppō singularis fit tibi
nota: ⁊ posito q demonstratio esset de singularibus
adhuc non esset demonstratio ibi ppōnis mentalis
habētis ꝯceptum simplicē ⁊ mere absolutū ⁊ ppriū
de subiecto. Sed esset demonstratio ppōnis habētis
vnum conceptum compositū p subiecto vnde de ta
libus dico pportionabiliter sicut dixi alias de illa p
pōne deus est quā format beatus videns essentiā di
uinam ⁊ de ista ppōne quā nos hēmus mō de facto:
qꝛ sicut ille sunt distincte ppōnes ita iste ppōnes qua
rum vnam posset habere de leone ille q videt vel vi
dit sbam leonis intuitiue ⁊ illa ppō quaꝫ modo de fa
cto habeo de leone sunt distincte ppōnes ⁊ vna est de
monstrabilis large accipiendo demōstrationē ⁊ alia
nullo modo est demonstrabilis. ¶ Similr̄ illa ppō
quam format cecus a natiuitate de coloribus dicēdo
albedo est color est distincta ab illa q̄ eo mō formatio
vel mentalis in mente dicendo q albedo est color ⁊
vna est simplr̄ indemonstrabilis ⁊ alia forte est demō
strabilis large accipiendo demonstrationem.

¶ Cap. xxx. qō dr̃ia pt demōstrari dr̃ spē ab effectu.

Quāuis ppositio in qua p̄dicat genus absolutum de specie mere absoluta
composita ex conceptibus simplicibus
demonstrari non possit nec a priori nec
a posteriori. tn̄ propositio in qua predicatur dr̃ia de
specie tali a posteriori demonstrari potest. Nam dr̃ia
sicut dictum est prius importat vnam parteꝫ in obli
quo. cum.

quo. cũ igitur p effectus demõstrari pōt talē rem habere talē ptem ideo p effectus demõstrari pōt differentia talis de specie tali. ℭ Uerbi gratia si aliqͥs habeat noticiã ppriã aie sensitiue τ p ɔñs sciat qḋ significat hoc vocabulũ sensitiuũ τ videat aliqḋ corpus cui⁹ habeat noticiaꝫ simplicē. τ ppriã talibus corporibus: τ tamē ignorat an habeat aiam sensitiuã. iste p aliquos effectus cuiꝫ tali corpori ɔpetentes potest demõstratiue pbare φ oē tale corpus habet aiaꝫ sensitiuã. τ p ɔñs φ est sensitiuũ τ p talem modũ pbauit Aristote. p transmutationē τ motũ φ in istis gñalibus τ corruptibilibus est mã distincta a forma. τ p ɔñs φ sunt mãlia cũ tamē mãle sit differētia essentialis corꝝ. Per talē etiam modũ demõstratiue pbari potest φ in hoie sint plures forme q̄uis forte hoc nō sit facile multis imo forte q̄uis de multis nulli sit hoc possibile p statu isto oportet tamē scire φ ppō in q̄ predicat̄ differētia de noticia distincta τ pfecta qñ. s. nihil qḋ pōt cognosci latet cognoscentē nullomō est demõstrabilis. qꝛ forte talis noticia est noticia diffinitiua. sed qcqd sit de hoc dico φ de talibus ɔceptibus specificis substãtiaꝝ q̄les nos de facto habemus pōt differētia demõstrari a posteriori: sed nō a priori qḋ saltem verum est de specie cui primo cōpetit: siue possit demõstrari p mediũ sumptũ a cã extrinseca de aliquo cōtento sub specie prima siue non. τ illud qḋ dictum est de differētia q̄. s. predicat̄ in recto de specie intelligendũ est de illis que p̄dicātur in obliquo de specie τ significāt ptes essentiales rei. ℭ Unñ sicut a posteriori demõstrari pōt φ aial est mãle: ita a posteriori demõstrari pōt φ aial cōponitur ex mã τ forma. τ ita de aliis pportionabilr dicendum est.

ℭ Cap. xxxj. qua via pcedendũ ad habendã diffinitionē alicuius diffinibilis vbi duplicē viaꝫ osñdit pcedendi. s. p intuitiuam τ p experientiam.

Ex predictis patere pōt φ diffinitio non potest a priori demonstrari de spē diffinita. diffinitio. n. de nullo pōt prius p̄dicari q̄ de diffinito: τ p ɔñs p nullũ mediũ pōt demonstrari de diffinito a priori. nec potest etiã talis diffinitio demõstrari a posteriori de specie que sit cōceptus mētis pprius τ simplex precise significatus p specieꝫ. qꝛ q̄uis vna ps talis diffinitionis esset demõstrabilis a posteriori de sbto tamē aliq̄ ps nō est demõstrabilis de tali sbto neqꝫ a priori neqꝫ a posteriori. Uerumtñ de sbto q̄le nos habemus de facto nō est forte incōueniens diffinitionē posse demonstrari saltem large capiendo demõstrationē. Et p istũ varium modũ pbãdi possunt exponi multe autoritates Aristote. que vident̄ tam inter se q̄ p̄dictis repugnare. qñqꝫ. n. loqͥtur de vnomō demõstrãdi τ qñqꝫ de alio τ qñqꝫ loqͥtur de predicatiōe diffinitionis de diffinito simplici τ pprio qñqꝫ loqͥtur de p̄dicatiōe diffinitiōis de diffinito cōposito τ pprio tantũ. ℭ Est ergo duplex modus deueniēdi in talē diffinitionem.

Intuitiue

ℭ Unus est p noticiã intuitiuã priuꝫ illius rei. Qui. n. intuitiue cognosceret ptes rei statim posset formare cōceptus demõstrabiles ipoꝛtãtes illas ptes in obliquo τ ipoꝛtãtes totũ in recto. Sed adhuc nō est necesse φ habeat diffinitionē qꝛ deficeret sibi genus qḋ nō potest haberi nisi p noticiã intuitiuã alicuius singularis: aut eius speciei vel aliquoꝝ singulariũ diuersaruꝫ specieꝝ. quo habito pōt intellectus illũ cōceptum preponere aliis cōceptibus demõstrabilibus τ sic habetur diffinitio. φ si predicat̄ de diffinito erit illa ppō euidēs sine oi sillogismo τ ita indemõstrabilis erit. Si autē ptes nō oēs rei intuitiue videant̄ sed totũ videat̄ intuitiue nō tamē vidēs possit discernere inter oēs ptes totius. Si tamē hoc sit possibile tunc illa ps q̄ ē gen⁹ accipit̄ p noticiã illã τ p noticiã alteri vel alioꝝ singulariũ. Alij dr cōceptus demõstrabiles a posteriori ɔcludunt̄ de diffinito τ ita accipitur diffinitio sic φ vna ps p noticiã intuitiuam τ alie p effectus τ tunc istis habitis est talis ppō nota in q̄ predicatur diffinitio de diffinito nec illud negat Aristote. sꝫ intēdit Aristote. principalr hoc pbare φ p nullũ sillogismũ a priori pōt fieri euidēter notũ φ talis diffinitio p̄dicat̄ur de diffinito. τ φ sufficiēter exprimit ēentiam diffiniti. Et hoc ideꝫ intendit Linconien. qñ dicit. demõstratio que ɔcludit diffinitionē de diffinito nō facit nos cognoscere orationē diffinitiuã in q̄tum illa est diffinitiua explicãs qd est res. sed facit nos cognoscere solũ illam diffinitionē in q̄tũ ipsa est predicatiua φ hoc ē hoc q̄uis Linconiē. de tali diffinitione non intendit sed de ea de q̄ dicet̄ inferius. Sic ergo apparet p quem moduꝫ ps diffinitionis scitur de diffinito τ per quem modũ diffinitio scitur de diffinito. ℭ Et ad istũ pcessuꝫ multũ faciũt regule date in vij° Topicoꝝ. per istud tamē non habetur ars diffiniendi sed ars diffiniendi accipitur per diuisionē. ℭ Unde q̄uis aliqͥs sciat euidenter omnes ppōnes in qͥbus predicãtur ptes diffinitionis de diffinito: si tamē nesciat illas ptes in vna oratione recto ordine ordinare nescit diffinire nec habebit diffinitiōnē. Unde q sic ordinaret ptes diffinitionis hois: rationale aial mortale: non haberet diffinitionē. Est ergo ars diffiniendi p q̄ ptes diffinitionis debite ordinant̄ τ hoc est p diuisionē vt prius ponat̄ genus: deinde diuidat̄ genus τ accipitur illa differētia que scitur competere diffinito q̄uis hoc nesciat̄ p diuisionem sed aliquo mō predictoꝝ modoꝝ: deinde adhuc subdiuidat̄ τ sic pcedēdo τ addēdo quousqꝫ puentatur ad orationem conuertibilem. Duobus autem modis cōtingit sic diuisiue pcedere. ℭ Uno modo vt primo diuidatur genus. secundo accepta differentia que competit diffinito diuidatur illa differentia vel genus cōuertibile cum illa differentia. deinde diuidatur alia differentia vel aliud genus: ita φ semp sicut diuisiones sunt diuerse ita diuisa sunt diuersa: sicut posito φ homo sit substantia τ homo debeat diffiniri: diuidatur substantia per corporeum τ incorporeum τ addatur corporeum substantie τ dicatur sic: substantia corporea: deinde diuidatur hoc totum substantia corporea vel corporeum vel hoc genus corpus. s. corpus: aliud animatum aliud inanimatum: τ addatur ista differentia animatum substantie sic: substãtia corporea animata: deinde diuidatur corpus animatum

Duplr diuidimus pcedēdo

Uno mō diuisiue

sic: aliud sensibile aliud insensibile: τ addat toti orationi precedenti ista differentia sensibile. deinde diuidatur animal qd̓ est genus ↄuertibile cuz sensibili dicendo animaliū aliud rationale aliud irrationale τ addatur predicte orationi hec differentia rationale: τ tunc habetur hec diffinitio hominis substātia corporea animata sensibilis rationalis. τ hec est cōpleta diffinitio hoīs. ¶ Aliter contingit ꝑ diuisionē ꝓcedere vt semp idem diuidatur τ non diuersa sicut si debeat diffiniri terminarius τ accipitur primo gen⁹ ternarij puta numerus: τ diuiditur numerus primo sic: τ numerorū alius par alius impar: τ addatur ista differētia impar isti generi numerus. sic numerus impar: deinde diuidatur idem genus. s. numerus τ nō hoc totum: numerus impar: nec aliud ↄuertibile. sic numerus ali⁹ vtrobiqꝫ prim⁹ ali⁹ nō vtrobiqꝫ prim⁹ τc̄. τ addatur ista dr̄ia vtrobiqꝫ prim⁹ isti toti numerus impar τ hēbitur ista oratio: numer⁹ impar vtrobiqꝫ primus. q̄ est ↄuertibilis cum diffinito. s. cum ternario. sic ergo patet ꝙ duobus modis contingit diffinitionē ꝑ diuisionem accipere. In primo ꝓcessu non solum oratio tota est ↄuertibilis cū diffinito sed etiā vna differentia est ↄuertibilis cum diffinito τ de tali modo accipiendi diffinitionē loquitur Aristote. vij⁹ methaphy. In scdo ꝓcessu nulla ps diffinitionis est ↄuertibilis cuz diffinito sed quelꝫ erit in plus τ tota oratio erit cōuertibilis: sed hoc gn̄ale est ꝙ nihil scitur de diffinito ꝑ diuisionem nisi dicas ꝙ tota oratio nūc scitur de diffinito ꝑ diuisionē pp hoc ꝙ intellectus primus nō cōponit talē ꝓpōnem. sed qcqd scitē de diffinito scitur ꝑ aliam viā. hoc tamēꝫ habetur in fine ꝙ scitur ꝙ hec oratio est diffinitio talis diffiniti non tamē ꝑ hoc scitur ꝙ hec diffinitio significatiue sumpta predicatur de diffinito significatiue sumpto τ hoc vult Aristote. qn̄ ꝓbat ꝙ ꝑ diuisionē nō sillogizatur nec demōstratur diffinitio de diffinito inq̄tū explicans qd est diffinitū sm̄ ꝙ eū exponit Linconiensis. vn̄ ꝑ artem diffiniendi nō cognoscit diffinitio de diffinito significatiue sumpto inq̄tū. s. explicat qd est res. sed hoc potest precedere artem diffiniēdi. sed ꝑ artē diffiniendi ptes diffinitionis debite ordinātur τ ꝑ hoc scitur ꝙ talis oratio est diffinitio talis diffiniti τ hoc intēdit Linconiensis qn̄ dicit method⁹ diffinitiua ↄcludit orationes tales: aial rationale mortale est diffinitio hoīs τ hec est oratio cōposita ex secūdis intētionibus τ nō est hec oratio. orō diffinitiua solū explicās qd est hō: sed hec est oratio ꝑuna hui⁹ secūde intētionis diffinitiuo de hac diffinitiōe aial rationale mortale ꝓpter qd̓ Aristote. τ Linco. volunt ꝙ nunq̄ diffinitio pōt demōstrari de diffinito ꝑ diffinitionē diffinitiōis. qꝛ ꝑ tale mediū nō pōt demōstrari diffinitio significatiue sūpta sꝫ sꝑ ꝑcise de ꝓpria diffinitione supponēte ꝓ se τ non ꝓ suo significato.

¶ Cap. xxxij. de diffinitione data ꝑ additamentum quō ea potest fieri nota de diffinito.

Diffinitio data per additamētum non solum explicat essentiaꝫ rei sed etiam simul cū hoc explicat aliqd aliud a re τ hoc vel negatiue vel affirmatiue. τ ideo talis diffinitio non solum cōponitur ex aliquo ꝑdicabili ꝑ se primomō sed etiā cōponitur ex aliquibus ꝑdicabilibus secundomō: q̄ sunt passiōes diffiniti. τ ideo ad sciendū quō diffinitio talis scitur de diffinito vidēdum est quō diuerse ptes diuersimōe sciuntur de eodeꝫ. vn̄ illa ps que explicat essentiā rei que est genus non potest sciri de diffinito ꝑ sillogismuꝫ sed ꝑ noticiam intuitiuam alicuius rei ext̄ sicut dictū est prius. ¶ Alie autem ptes diffinitionis diuersimode sciunt de diuersis diffinitiōis sm̄ ꝙ diuerse passiones diuersimōe sciātur de diuersis subiectis. Sicut quedā passiones demōstrātur de subiectis suis primis: τ quedā nō possunt demonstrari de subiectis suis primis: sed tantum possunt ꝑ experientiā sciri de subiectis: ita ꝙ ptes talis diffinitionis possunt demōstrari vel demōstratiue ꝓbari de diffinitis. τ q̄dam nō possunt demōstrari de eis. τ sicut quedā passiones possunt demōstrari a priori de subiectis τ q̄dam a posteriori: ita q̄dam ptes talis diffinitionis possunt ꝓbari de diffinitis a priori: τ q̄daꝫ a posteriori. verbi gratia si hec sit diffinitio albedinis: color disgregatiuus visus prima daꝫ pticula que est genus albedinis nullomō pōt demonstrari de albedine sed tantū potest fieri euidēter nota ꝑ noticiam intuitiuā τ non ꝑ sillogismuꝫ. τ secunda autem pticula potest fieri nota ꝑ expientiam. Si. n. nullus expiatur albedinem disgregare visum nullus sciret an albedo esset disgregata visus. Silr̄ si hec sit diffinitio angeli: substantia incorruptibilis. prima ps non potest demōstrari de angelo: secunda ps potest aliquomō demonstrari sic: omne carens ꝑte siue oē simplex est incorruptibile: angelus est simplex ergo angelus est incorruptibilis vocando incorruptibile illud qd̓ non potest desinere esse ꝑ sepationem vnius partis ab alia. Constat itaqꝫ ex predictis nulla diffinitio alicuius mere absoluti affirmatiui τ simplicis potest de diffinito demonstrari qꝛ sꝑ vna pars est indemonstrabilis de tali diffinito.

Aliter diuisiue

Per intuitiuaꝫ

Quasi dam a poste.

Corruptibile

Corr^m

¶ Cap. xxxiij. ꝙ duplicia sunt ↄnotatiua τ ita eorū multiplices sūt diffinitiōes: τ q̄ sic formalis τ q̄ mālis.

Non solum autem diffinita absoluta diffiniuntur: sed etiam diffinita cōnotatiua. τ illa sunt in duplici differētia. quedam. n. sunt talia de qbus significatiue sumptis impossibiliter ꝑdicatur esse. cuiusmōi sunt: chymera: hircocerruus: vacuum: corpus infinitum. τ hmōi. ¶ Alia sunt de quibus non impossibiliter predicatur esse: sicut album nigrum risibile causa ↄnotatiua lesactiuum creatiuum τ hmōi. Prima habet precise diffinitiones exprimentes qd nominis: sicut chymera habet diffinitionem exprimentē qd hoc nomē chymera sig̃t: sed nō hꝫ diffōnem exprimentē qd est τ illa res quam chymera sig̃t: qꝛ nulla talis res est: nec sic esse potest. ¶ Alia aūt ↄnotatiua: hoc est illa q̄ signt diuersa vel idem diuersimode hoc est affirmatiue vl̓ negatiue in recto vel in obliquo vel aliquibus talibus diuersis modis pñt habere duplicem diffōnem: vl̓ vnam que exprimat qd nois tm̄: τ aliam diffōnem q̄

Dupli ↄnotatiua

Quib⁹ nō repugnat eē vl̓ posse

Diffō formal' & p3 speciem — exprimit qd rei. ¶ Illa autē q̄ exprimit qd nois tm̄ est ꝓpriissima diffō talis diffiniti: ꝓpter quod vocat a non nullis diffō formalis & diffō fm spēm. Alia exprimens qd rei: que nō est ꝓpriissima diffō talis diffiniti. ꝓpter quod frequenter dixi q᷑ tale ꝯnotatiuum non h3 diffōnem nisi exprimentem qd nois tm̄: & nō diffōnem exprimentem qd rei. qr talis oīo non est ꝓpriissima diffō talis diffiniti imo forte non est diffinitio sua: & propter hoc talis diffō vocatur diffō mālis

Diffō mālis — ab aliqbus. verbi gratia. hoc nomen serra potest du pliciter diffiniri vno modo sic. serra est aliquid quo possumus diuidere ligna: ita q᷑ hec sit sua diffō qd nois exprimēs qd debemus intelligere p hoc nomē serra: ita q᷑ si sit aliqd cui non ꝯuenit hec oīo eo ipso non sigr̄ p hoc nomen: saltem in recto: illa oratione nota de hoc diffinito serra possumus ignorare an serra sit aer vel aqua vel lignum vel lapis &c̄. & ita ignorare qualis res est serra: & ideo diffinitio exprimens illas res qbus & nō alijs potest competere hec oīo aliqd quo possumus diuidere ligna est oīo exprimens qd est serra: puta q᷑ ferruʒ sit tale: quo possumus diuidere ligna. que tm̄ non est diffō ꝓpriissime dicta: q̄uis exprimat qd est serra hoc ē: q̄uis exprimat que res est serra & hoc qr si esset aliqd aliud a ferro quo possumus diuidere ligna illud esset serra & tm̄ non esset ferrum quo possemus ligna diuidere. Ille aūt due diffōnes serre si essent diffōnes: qr exempla non ponimus vt vera sint sed vt sentiant addiscentes: sic se hñt q᷑ qcqd sigr̄ p diffōnem secundam sigr̄ p primam q̄uis gn̄alius & ita est frequēter q᷑ talium oīonum quarū vna est exprimens qd nois & alia diffō exprimens qd rei: vna accipit ꝓ prima parte aliqd cōe & alia accipit pro prima parte aliquod inferius ad illud cōmune: & cetere partes sunt eadeʒ in vtraq̄ oīone. Uerumtm̄ preter diffōnem qd nois possunt dari alie diffōnes exprimentes alias causas: puta si in diffōne exprimente qd nois ponatur cā finalis pñt etiā dari alie diffōnes accipientes alias causas que non erunt diffōnes exprimentes qd nois: nec erunt diffōnes exprimentes qd rei ꝓprie loquēdo de diffōne exprimente qd rei: op3 tm̄ q᷑ ip vel frequēter qñ dantur diuerse diffōnes p diuersas causas hoc est p diuersa nomina exprimētia diuersas causas & vna illarum est diffinitio exprimens quid nominis & alia quid rei q᷑ in vna earum ponatur nomen importās causam efficiētem & in alia ponatur nomen indicans causam finalem & ita de alijs.

¶ Cap. xxxiiij. que diffōnes sint mālες & q̄ formales & a qbus causis sumantur seu exprimantur & que ex altera demonstretur.

Declarata premissa diuisione diffinitionū videndū est qūo iste diffinitiōes possunt cognosci de diffinitis & est sciendū q᷑ generalr diffō exprimens qd nois non potest demōstrari de diffō: sed illa presuponitur oi demonstrationi vel oi sillo: si talis diffinitio sit vocalis vel signum ad placitū institutuʒ tm̄ scitur p doctrinam in addiscendo ab alijs loquētibus significata vocabulorum vel instituentibus talia signa ad significandū: & ideo de tali diffōne non est magna difficultas: q̄uis ꝓpter ignorantiā talium diffinitionuʒ multe difficultates & infinite opiniones & multe opinionum varietates tam in phīa q̄ in theologia consurgūt: sed de alia diffōne est maior difficultas. ¶ Et est sciendum q᷑ tales diffōnes pñt esse diuerse: quia enim preter diffōnem exprimentem qd nois potest a qualibʒ causa sumi diffinitio: si sibi sint quatuor cause & si sibi tm̄ sit causa finalis & efficiens potest ab vtraq̄ illarum sumi diffinitio: & ille diffōnes que sumuntur a causa formali & finali vocantur diffōnes formales: ille autem que sumunt a causa mālī & efficiente vocantur diffōnes mālες: & ille diffinitiōes sic se habēt q᷑ diffinitio mālis potest demonstrari p diffinitioneʒ formalem. verbi gratia supposito significato vocabuli huius termi domus. & presupponatur diffō exprimens qd nois que nota acqritur sine demonstratione diffō sumpta a causa finali domus: vt sciatur q᷑ domus est coopimentum ꝓhibens nos a frigore ventis & pluuia & caumatibus & hmōi. quo facto pōt demonstrari q᷑ domus componitur ex lignis lapidib᷒: & sic de alijs hmōi p tale argumentū. oē prohibens nos a frigore pluuia &c̄. componitur ex lignis lapidib᷒ &c̄. ex quo scitur q᷑ talia pñt resistere frigori & pluuie &c̄. sed domus est coopimentū ꝓhibēs nos a frigore &c̄. ergo domus componit̄ ex talibus. ¶ Ista ergo conclusio ignota fit nota non p experientiam sed p ꝓpositiōes notas dispositas in modo & in figura. & ita vna diffinitio demonstratur p aliam de diffinito: sed hoc nunq̄ verum est nisi qñ diffinitum est cognotatiuū: sicut sunt oia noīa artificialia. Et similiter si illa oīo: filius faciens scire.: esset diffinitio indicans qd nois demonstrationis: p istam diffōnem sumptam a causa finali demonstratiōis potest demonstrari illa diffinitio ex primis veris & imediatis &c̄. & ideo qr aliqñ auctores vtuntur hoc noīe demonstratio non tanq̄ noīe cōnotatiuo dicunt q᷑ Aristo. p vnam diffōnem demonstratiōis demonstrat aliaʒ de demonstratiōe. Ex predictis patet q᷑ potest diffinitionē exprimenteʒ qd nominis possunt eiusdem passionis: & eiusdē nominis esse plures diffinitiōes quarum vna est demonstrabilis & alia indemonstrabilis propter quod ex oi tali demonstratione potest elici diffinitio & ex oi tali diffinitione potest haberi demonstratio. Sed potest istas diffinitiōes est vna complectens vtranq̄ que nō differt a demonstratione nisi situ. verbi gratia sit hec demonstratio: omne coopimentum prohibens nos a ventis a pluuia &c̄. componitur ex lignis lapidibus &c̄. domus est coopimentuʒ prohibens nos &c̄. ergo domus componitur ex lapidibus & lignis &c̄. In ista demonstratione ponuntur due diffinitiones quarum vna est medium & alia predicatum conclusionis que coniunguntur adinuicem sic: domus est coopertimentum quoddam compositum ex lignis & lapidibus ꝓhibens nos a frigore &c̄. p3 ergo q᷑ qcqd ponit̄ in demonstratione ponit̄ in hac diffōne sed diuerso ordine. In demonstratione aūt preponit̄ diffō sumpta a fine & in ista diffōne completa vel compo-

Que formales & q̄ mālες diffōnes

Ubi in cōnotatiuis vna diffō per aliā demōstret

ista preponit diffō sumpta a partibus domus. Op3 ergo scire ꝙ qñ due diffōnes ꝯiunguntur adinuicem vt faciant vnam diffōnem completam nō sunt ſm se totas ꝯiungende q2 tunc in ista tota diffōne esset nugatio. sed posita vna diffinitione ꝯiungēda est tota alia preter illud ꝙ iam acceptu3 est: sicut patere potest in

Notan. predicta diffōne domus. ¶ Notandū est etiam ꝙ in hac parte non tm̄ vocat causa mālis illa pars distincta realiter a forma componens cu3 ea ipsam recipiēdo. sed causa mālis vocatur hic pars integralis rei: q̄do ligna ⁊ lapides vocant mā domus ⁊ due ꝑmisse ⁊ ꝯclo vocant mā demonstrationis siue sillogismi.

¶ Cap. xxxv. qd̄ passio multiplr̄ potest de subiecto p̄ri ⁊ que potest ⁊ que non demonstrari de subiecto.

Ostenso q̄do teriatur questio si est ⁊ q̄do teriatur questio qd est videndū est q̄do teriatur questio q2 est ⁊ hoc est q̄do ppō p se secundo modo dubitabilis pōt euidenter cognosci: ⁊ est primo sciendum ꝙ qñq3 passio ꝑdicatur de suo subiecto primo sine determinatione oī specificante seu modificāte: qñq3 predicatur de suo subiecto primo cum alia de-

Multiplex modus predicande passiōes terminatione seu modificatione: qñq3 predicatur de aliquo inferiori ad suum ſbm primum: qñq3 de superiori: qñq3 de contentis sui subiecti primi vel de aliquo de quo dī illud cōtentum: exemplū primi vt ois triangulus h3 tres angulos ⁊c̄. exemplu3 secūdi qñcunq3 luna est in tali situ tunc luna eclipsatur: exemplum tertij vt ysosceles h3 tres angulos: exemplum quarti vt aliqua figura h3 tres ⁊c̄. exemplum quīti vt oē calidum est calefactiuū si calor sit primum ſbm calefactionis. exemplū sexti vt ois ignis est calefactiu9.

¶ Primo autem videndu3 est q̄do ppō dubitabilis in qua ꝑdicatur passio de suo subiecto primo sine oī determinatione extrenī vel compositiōis potest euidenter cognosci: ⁊ primo presupposita diffōne huius nominis passio: que posita est supra vidēdū est q̄do potest euidenter cognosci ppō in qua predicatur passio importans precise illud idē in recto ꝙ importat ſbm ⁊ aliam formā inherentem sibi in obliquo: de qua dico ꝙ nullo modo potest demōstrari de suo subiecto primo sine oī determinatione. sicut si ista ppō sit primo vera: oē corpus est colorabile: nullo modo potest demonstrari: q2 si sic oporteret ꝙ colorabile alicui primo inesset p cuius notitiam posset intellectus deuenire in notitiam illius ppositionis. sed hoc non est verum: q2 si sic cū talis ppositio non possit esse nisi vlis affirmatiua: oporteret ꝙ hoc ꝑdm colorabile prius ⁊ notius competeret alicui alteri subiecto: ⁊ tunc vel diffinitioni subiecti vel alicui alteri: non alteri a diffinitione: manifestum est: nec ipsi diffinitioni: q2 nunq̄ potest talis ppō in qua colorabile predicat de diffōne corporis euidēter cognosci nisi p experientiam cognoscatur ꝙ oē corpus est colorabile: ⁊ p ꝯñs vnū nō potest dici medium demōstrandi aliam. Dicendum est ergo ꝙ oēs tales ppositiones oē corpus est colorabile: aqua est calefactibilis: ⁊ hmōi si sint prime nō sunt demonstrabiles: sed tm̄ p experientiam acquirtur euidēs notitia earum: sicut p3 inductiue. Et si dicatur: ꝙ ois effectus demonstratur p suam causam vel saltem demōstrari potest. Rn̄dendum est ꝙ q̄uis ois passio importans effectū alicuius cause inherentē alteri vna cum alia causalitate sit demonstrabilis p medium importās illam causam: tm̄ non est demonstrabilis illa passio sine demonstratione sumpta de quolibet subiecto: nec est demonstrabilis de aliquo ſbo quocunq3 modo sumpto. verbi gratia: sit colorabile passio ipsius corporis tanq̄ subiecti primi ⁊ sint qualitates prime cause coloru3 inherentiū corporib9 compositis illa non potest demonstrari oē corpus est colorabile sed prima eius notitia accipitur p sensum ⁊ experientiam. Ex hoc enim ꝙ videmus corpus colorari accipimus ꝙ oē corpus est colorabile ⁊ vltra ex hoc ꝙ videmus ꝙ tale corpus ad pñtia3 ignis vel solis h3 talem colorem ⁊ ad pñtiam aliorū corporum hñtium alias qualitates h3 aliu3 colorē ⁊ sic de alijs accipimus p experientiam ꝙ tales qualitates sunt cause talium colorum: ⁊ ista pñt esse principia rectificātia demonstratiōes quas nō intrant vnde arguitur sic oē corpus approximabile in tali distantia tali est colorabile ab eo: lapis est hmōi ergo ⁊c̄. ⁊ p talem modum contingit demonstrare p oē genus cause cū hoc tm̄ stat ꝙ omnis passio que precise importat idem in recto ꝙ importat subiectum ⁊ formam inherentem sibi in obliquo non sit demonstrabilis de suo subiecto primo sine omni addito.

¶ Cap. xxxvi. qd̄ passio pria potest demonstrari de suo ſbo pr̄o cū modificatōe alias nō pt̄ demōstrari.

Quamuis autem passio talis nō posset demōstrari de suo subiecto primo sine oī determinatione specificāte seu modificatione. poterit tm̄ demōstrari de suo subiecto primo mediante aliqua determinatione: sicut si illuminabile sit prima passio Lune q̄uis hec non posset demonstrari Luna est illuminabilis: hec tm̄ poterit demonstrari si Luna est in tali situ luna est sic illuminata a Sole ⁊ argueretur sic qñ inter Solem ⁊ Lunā nullū est mediū opacum Luna erit illuminata a Sole s3 qñ Luna est in tali situ nullū est mediū est inter Lunā ⁊ Sole3 ergo ⁊c̄. ⁊ talis demōstratio rectificabit p illud pn^m Luna est illuminata vel Luna est illuminabilis a Sole: qd̄ p sola3 experientiā sciri pōt si passio Lune sit illuminabile tanq̄ subiecti primi: ⁊ tunc illud principiū non intrabit demonstrationem: ⁊ sic talis passio potest demonstrari cum tali determinatione ita potest demonstrari de inferioribus ad suum ſbm primum. ⁊ p consimilē modu3 contingit demonstrare p oēs causas ſm ꝙ docet Ari. secundo posteriorum ⁊ aliqualiter patebit inferius.

¶ Cap. xxxvij. qd̄ passio primi subiecti pōt demonstrari de p se inferioribus ad illud ſbm p ipsum.

Et ista passio licet non possit demonstrari de suo subiecto primo sine oī determinatione potest tm̄ demōstrari de inferioribus ad ſbm suum primum qñ vtraq3 premissarum pōt eē euidenter nota ante ꝯclonem ⁊ ipsis notis pōt accipi euidens

accipi euidens notitia conclonis: tunc talis conclo potest p illas premissas demonstrari. ¶ Potest enim euidenter sciri q omne corpus est alterabile: quis nesciatur q ois homo sit alterabilis. et similr potest euidenter sciri q ois leo est corpus quis nesciatur q ois leo est alterabilis. et p istum modum contingit demonstrare p omni genus causam: cum hoc tm stat q talis passio que precise importat idem in recto q importat sbm: et formam inherentem sibi in obliquo: non sit demonstrabilis de suo subiecto primo sine oi addito: et tm istis premissis notis potest fieri nota ista conclusio ois leo est alterabilis quis prius fuerit ignota. et ideo talis conclo p istas premissas est demonstrabilis et in tali demonstratione no erit medium nec diffinitio subiecti nec passionis: sed primum sbm talis passionis erit medium demonstrandi passionem de qualibet spe inferiori et p talem modum pnt multe passiones de deo demonstrari. vn hic pot esse demonstratio omne ens est vnum: deus est ens ergo deus est vnus. et sic de consimilibus: quis talis passio q importat illud idem q sbm in recto et rem inherentem illi in obliquo non posset deo competere: eo q nulla res deo inheret quis multe alie passiones sint deo attribuende.

Potest p omne genus causarum demonstrari

Multe passiones de deo

¶ Cap. xxxviij. qd passio etiam importans aliquid extrinsecum non potest demonstrari de suo sbto primo nisi p experientiam licet de alijs possit.

SIcut dictum est de passione q importat i recto illud idem q suum sbm signt: et in obliquo rem inherentem sibi q non pot demonstrari de suo subiecto primo sine oi determinatione addita: et tm cum determinatione addita potest demonstrari de suo subiecto primo: et absolute sine oi determinatione potest demonstrari de inferioribus ad suum sbm primum p sbm primum tanq p medium: ita proportionabiliter dicendum est de passione importante idem in recto q signt suum sbm et in obliquo rem aliam que est effectus vel causa: vel aliquam attributionem hns ad rem importatam p suum sbm primum qr talis passio sine oi determinatione de suo subiecto primo demonstrari no pot. sed talis ppo precise pot euidenter sciri p experientiam sive experientia sumat p notitia sensitiuam et intuitiuam vel p notitiam intuitiuam intellectus. Vn ista: calor est calefactiuus nullo modo pot demonstrari p illum: sed eius prima notitia p experimentum capitur. ¶ Nisi enim aliqs experiretur q ad presentiam caloris sequitur calor in alio: nunq plus sciret q calor est productiuus caloris q q albedo est productiua albedinis et consimilr tales oia est susceptibilis discipline: oia est beatificabilis: oia est peccabilis et hmoi: demonstrari non pnt: et ita tales passiones de suis primis subiectis demonstrari non pnt sine oi determinatione: tm cum determinatione addita pnt demonstrari. sicut demonstrari potest q calor approximatus lignum comburit lignum vel calefacit: si non impediatur: et similr est de alijs. ¶ Pnt etiam demonstrari de multis inferioribus saltem de illis q non opz prescire ante cognitionem vlis. ¶ Quando autem no possunt demonstrari de suis subiectis primis: tm qn subiectum primum alicuius passionis est nomen forme informantis rem tunc posset demonstrari de illo de quo primo pdicatur concretum illius subiecti. verbi gratia. sit calefactiuum prima passio caloris et sit ignis illud de quo primo pdicatur calidum: quod est concretum caloris ita q nihil sit nec esse possit calidum nisi ignis. quo posito dico q de igne potest demonstrari calefactiuum p concretum caloris tanq p medium. sic arguendo omne calidum est calefactiuum ois ignis est calidus ergo ois ignis est calefactiuus. In isto enim sillo maior est prior et notior conclone: eo q p medium tertium in obliquo exprimitur illud qd importatur p sbm primum calefactionis et no sic p sbm conclonis. ¶ Similiter minor est notior conclone qr potest esse nota tempore ante conclonem. ¶ Opz etiam scire q talis passio q primo competit noi forme qnqz predicatur de toto composito ex forma et subiecto: et qnqz de subiecto: sicut esse susceptibile discipline pdicatur de aia intellectiua et de toto composito ex corpore et aia intellectiua puta de hoie: sed calefactiuum pdicatur de igne q no componitur ex subiecto caloris et calore et forte qnqz predicatur de vtroqz vel de noie vtriusqz. Qn autem talis passio pdicatur de toto siue de noie totius tunc dz demonstrari de illo p concretum significans totum in recto et formam in obliquo: vt esse susceptibile discipline dz demonstrari de hoie p aiatum quod dz significare aiam in obliquo et hoiem in recto sic arguendo omne aiatum aia rationali est susceptibile discipline: ois homo est aiatus aia rationali: ergo ois homo est susceptibilis discipline. Qn autem illa passio no predicatur de toto composito sed de subiecto tunc dz fieri demonstratio p concretum importans sbm in recto et formam in obliquo. sicut expressum est de calefactiuo. ¶ Et qd dictum est de passione competenti primo noi forme idem proportionabilr dicendum est de passione competenti primo noi materie qr p concretum illius pot fieri demonstratio de noie totius tanq p medium. Et sicut tales passiones pnt demonstrari de illis de quibus pdicantur concreta que precise importat totum p subiecta absoluta talium formarum ita pnt tales passiones demonstratiue probari de conceptibus compositis vel connotatiuis de quibus necio pdicantur prima subiecta si pnt tales propones esse dubie. ¶ Propter qd de illo subiecto qd habemus p statum isto de Deo pnt tales passiones demonstratiue pbari creatiuum: immortale: eternum. Et erit medium talium demonstrationum signum simplex et proprium et absolutum dei quale medium p statu isto habere non possumus propter quod nec tales demonstrationes nobis sunt possibiles sed tm beatus q primo dubitauit in via istam deus est creatiuus vel istam. Deus est vel aliam consimilem recipiat eosdem cognitiones et apprehensiones quas prius et formaret vnam proponem in qua idem sit pdicatum et sbm quod in illa quam habemus. Deus est creatiuus et sbz sit aliqua cognitio absoluta simplex et propria Deo et illud idem sbm predicetur de isto subiecto nostre propositionis. Deus est creatiuus dico q concludit istam conclusionem q nos habemus. Deus est creatiuus et ille sillus erit sibi demonstratiuus qr p premissas euidenter sibi notas acquiret notitiam conclonis prius sibi dubie.

Per experientiam sciri passio

Posse de inferioribus demonstrari

Non hoc dictum

Oportz scire

¶ Cap. xxxix. quomodo contingit demonstrare p omne genus cause hoc est p nomina causarum.

Ex predictis poterit apparere quo cōtingit demonstrare p oēs causas hoc est p nomina vel signa oīum causarū. ¶ Per cāz enim mālem contingit demonstrare ponendo cōcretum pro medio quod sigt sbm alicuius antecedētis: sicut prius exemplificatū est. ¶ Et similiter ɔtingit demonstrare p causam formalē exprimēdo in medio causam efficientē alterius sic arguēdo: oē corpus mixtum approximabile igni est calefactibile. lignum est hmōi ergo tc̄. Similr p causaz finalem sic: ois habens cibos non supeminētes in ore stomachi est sanus ois ambulans post cenam hz cibos non supeminentes in ore stomachi ergo ois ambulans post cenam est sanus. ¶ Ex quo vlterius pz q

Corr^m.

cum qñcunq eiusdem rei sint plures cause: tunc nō est inconueniens q eadem ɔclo p diuersa media demonstratur: 7 qūuis ita sit tñ cuz hoc stat q passio prima altero istorum modorum non potest demonstrari de suo subiecto pmo sine omni determinatiōe addita. Et est sciendum q predicta exempla sicut multa alia nō sunt adducta vt sillogismi illi sint vere demonstrationes sed tm̄ gratia exempli.

¶ Cap. xl. que sint ille passiones quas cōtingit demōstrare de subiectis primis cap vbi q̄dā de Math.

Dicto de passionibus importantibus precise illud quod significatur p sbm in recto 7 alias res inherentes in obliquo vel non inherentes in obliquo: videnduz est de alijs passionibus que sigñt in obliquo partes illius quod sigñtur p sbm. De qbus dicendum est q saltem multe earū vel forte oēs possunt de suis subiectis primis demōstrari: 7 hoc p diffinitionem subiecti tanq̄ p mediū. nam tales passiones possunt de suis subiectis primis dubitari sicut inductiue pz 7 q̄uis sic dubitatur tñ si nā rei importate p sbm pfecte 7 distincte cognosceretur vna cum alijs reqsitis possunt tales passiones de suis subiectis notificari: tales aūt passiones sūt hmōi corruptibile: generabile: habere tres angulos equales duobus rectis: 7 fere oēs passiones mathe. sunt

Fere omnes passiōes math.

hmōi: propter quod oēs mathe. passiones fere possunt de suis subiectis primis demōstrari: 7 multe etiā nāles passiones sunt hmōi: vnde hec passio corrup. si debeat diffiniri diffinitione exprimente qd nois ista diffinitio oz ei assignari aliqd cuius vna pars pōt ab alia separari: 7 pz q p illam diffōnem exprimitur pars in obliquo: 7 pōt talis passio demonstrari: nam possibile est q nesciat de primo sbo passionis q sigt aliqd compositū ex pluribus partibus. pp quod pōt dubitari an talis passio pīur de sbo illo q̄uis tñ sciatur euidenter talis ɔdinonalis: si aliqd est cōpositūz ex talibus partibus vna pars pōt ab alia separari 7 pñs est corruptibile: 7 postea sciat euidēter vel p aliū modū diffō de diffinito: 7 ex illis pōt euidēter inferri 7 sciri q oē tale est corruptibile: 7 illa demonstratio est potissima demōstratio qā. s. ignota ppōne in qua pīur passio de suo sbo pmo p hoc q pfecte 7 distincte cognoscit nā 7 essentia rei importate p sbm scitur illa ppō: 7 ex ppōnibus euidenter notis infert: 7 in talipcessu ita contingit ɔcludere demōstratiue diffōnē exprimentem qd nois passionis p diffōnem subiecti tanq̄ p mediuz sicut primā passionē. ¶ Ex q̄ pz q si risibile sit passio hois signās labia hominis tali motu posse moueri ab aliq̄ passione hois: tunc pōt demonstrari de hoie p diffōnem hois tanq̄ p medium: ille tñ diffō non erit mediū in illa demonstratiōe sed erit medium in demonstratiōe p quam alia premissa demonstrat vel pbatur. Verumtñ vna diffō exprimens qd rei erit medium in vltima demōstratione: sed illa non erit diffō exprimens essentiam vnius rei p se: sed vnius aggregati p accidens vel vnius hītis ɔcretum loco vnius abstracti nec ɔcludetur passio de noie illius totius: sed de noie partis p mediam tunc non erit diffō subiecti ppriē dicta: sz erit descriptio data p accidentalia 7 sbalia 7 si sint tales diffōnes exprimētes in obliquo aliquam formaz inherentē 7 sil cum hoc causam efficientē illius in eodem sbo: tunc talis passio poterit demonstrari de subiecto suo primo p descriptionē indicantē partem cui inheret illa forma 7 simul cām eiusdē tñ illa nō erit demonstratio potissima sed illa q̄ demōstrat passionē de suo subiecto pmo p diffōnem subiecti. ¶ Verūtñ sciendū q talis diffō subiecti non sp est ppriJssima diffō talis qualis est precise sbarum: sed frequēter diffō indicans partes integrales rei quales sunt diffōnes mathematicoꝝ 7 de tali demōstratiōe potissima p quā demonstrat passio siue diffinitio exprimens qd nois passiōis de suo subiecto primo p diffōnem subiecti tanq̄ p mediū intelliguntur multe auctes in ii. posterioꝝ. Nam ad talē demonstrationē nō sufficit q sillus sit ex necēijs 7 indemōstrabilibꝰ qz nō ois sillus ex necēijs 7 indemōstrabilibus est talis demonstratio q̄uis ois sillus ex necessarijs 7 indemonstrabilibus faciēs scire ɔclonē primus ignotā sit demōstratio magis large sumēdo demonstrationē. tali etiā demonstratione non potest vna ɔclo nisi vnica demonstratiōe demōstrari q̄uis alijs demonstrationibꝰ possit vnica ɔclo multis demonstrationibus demōstrari. 7 sic tale medium non pōt eē nisi vnicū respectu vniꝰ ɔclonis: 7 extendēdo nomen cause respectu vnius effectus non potest esse nisi vnica causa. 7 p illas distinctiones 7 consimiles pñt solui multa que predi[c]tis 7 etiam dictis Aristo. in diuersis locis repugnare videntur.

Risibile qd i pz

Sri. Diffōes

¶ Cap. xlj. quō teritur quomodo q dupliciter.

Ex predicta potest facilr sciri quō teriatur questio propter qd est: dupliciter eniz potest teriari. s. p experientiam 7 p notitiam intuitiuam. Sicut si aliqs videret terram interponi inter Solem 7 Lunā. Aliter potest teriari a posteriori p effectum 7 p demonstrationez qz sicut astronomus sciens q Luna illuminat a Sole nisi sit aliquod opacum mediū 7 sciens q nullū aliud a terra est mediuz: ɔcludit q terra interponitur inter Solem 7 Lunam: 7 q illa interpositio est causa eclipsis: 7 sicut est de ista causa ita est de multis alijs que dupliciter notificari possunt: 7 ita talis principia

q̄uimcūq

Ptrumcūqȝ sunt dubitabilia tñ demonstrari non pñt a priori ꝗuis quedam demonstrari pñt a posteriori ꝓpter qḋ in demonstratiōibus nō est circulus. Quedam enim principia nec a priori nec a posteriori demonstrari pñt cuiusmodi sunt principia ꝑ se nota q̄ statim cognoscunt cognitis terīs: ⁊ quedam sunt alia principia prima que nō nisi ꝑ experientiā ⁊ nullo mō ꝑ effectus euidenter sciri pñt. Quedā aūt pn͠alȝ a posteriori pñt demōstrari tñ talis demonstrans ꝑ illud pn͠m nisi aliūde acqrat notitiā eiusdē nō demonstrabit ꝯclonē. ⁊ ita possibile est ꝙ vnus ꝑ principia demonstret ꝯclonem ⁊ alius ꝑ ꝯclonem ⁊ principiū a posteriori. tñ idem simul ⁊ semel non potest hoc facere. ⁊ ista de demonstratione sufficiant. tū enim ad completionē istius sūme ne liber posterioȝ totaliter dimitteretur intactus tractatū de demonstratione inserui. multa alia que sunt hic omissa in expositione posteriorum Aristotelis explicaturus.

Explicaturus

¶ Incipit tertia pars tertie partis.

¶ Cap. primū. de multiplici distinctione ꝯñarum.

Habito de sillogismo in cōi ⁊ de sillo demōstratiuo agendū est nunc de argumentis ⁊ ꝯñtijs que non habent formam sillogisticam cuiusmodi sunt Enthimemata. Et primo premittēde sunt quedam distinctiōes de ꝯñtijs ex quibus omnibus faciliter patere poterit studioso qd de oībus sillogismis nō demonstratiuis est intelligendū. Ponā ergo primo aliquas regulas que ꝯñtie sunt cōes. ⁊ primo ponam distinctiōes. ¶ Pria distinctio est ista ꝙ ꝯñarum quedā est vt nunc: ⁊ quedā est simplex: ꝯña vt nunc: est qñ añs pro aliquo tpe potest esse verū sine ꝯñte: sed non pro isto tpe sicut ista ꝯña est bona vt nūc: oē aial currit ergo sor. currit: qꝛ pro illo tempore pro quo sor. est aial non potest añs esse verum sine ꝯñte ⁊ tñ pro aliquo tpe poterit añs esse verum sine ꝯñte. Cōsequētia simplex est: qñ ꝑ nullo tpe poterit añs esse verū sine ꝯñte sicut ista ꝯña est simplex: nullū aial currit ergo nullus hō currit qꝛ nūꝙ̄ poterit añs eē verū sine ꝯñte. Nūꝙ̄. n. poterit hec eē vera nullum aial currit nisi ista sit vera nullus homo currit posito ꝙ formetur. ¶ Alia distinctio ꝯñe est talis qꝛ aliquando ꝯña tenet ꝑ medium intrinsecū aliqñ ꝑ medium extrinsecum. ¶ Illa ꝯña tenet ꝑ mediū intrinsecum qñ tenet virtute alicuius ꝓpōnis formate ex eisdem terīs sicut ista ꝯña: sor. non currit ergo homo nō currit: tenet virtute istius medij. s. sor. est homo. ¶ Unde nisi ista: sor. est homo: esset vera ꝯña non valeret. Sed tunc ꝯña tenet ꝑ medium extrinsecum qñ tenet ꝑ aliquā regulam generalem que non plus respicit illos terīos ꝙ̄ alios. sicut ista ꝯña: nūl homo est asinus ergo nīs asinus est homo: tenet ꝑ illam regulam generalem: exclusiua affirmatiua ⁊ vlis affirmatiua de terminis transpositis conuertunt: ⁊ non tenet ꝑ aliam ꝓpōnem formatam ex istis terminis homo ⁊ asinus sed ꝑ illam regulam generalem: exclusiua ⁊ vlis de terīs transpositis idem significāt ⁊ conuertūtur: ⁊ ꝑ talia media extrinseca tenent oēs sillogismi. ⁊ si dicatur ꝯ̄ istam distinctionē ꝙ ista cōsequentia: sor. non currit ergo homo non currit: tenet ꝑ illud medium extrinsecū a singulari ad indiffinitam ⁊ ab inferiori ad supius postposita negatione est bona ꝯña ⁊ per ꝯñs non ꝑ medium intrinsecum. ¶ Dicendum ꝙ tenet ꝑ illud medium extrinsecum mediate ⁊ quasi remote ⁊ insufficienter: qꝛ ꝑ illā regulam generalē reqritur plus. s. ꝙ sor. sit homo ⁊ ideo magis īmediate ⁊ sufficiēs tenet ꝑ illud mediū sor. est hō qḋ est mediū intrinsecū. ¶ Alia est distinctio ꝯñaȝ: ꝙ ꝯñaȝ quedā est ꝯña mālis ⁊ quedā formalis. ꝯña formalis est duplex qꝛ quedā tenet ꝑ mediū extrinsecū que respicit formā ꝓpōnum. sicut sūt tales regule ab exclusiua ad vlem de terīs transpositis est bona ꝯña. Ex maiore de necessario ⁊ minore de inesse seqtur conclusio de necessario ⁊ hmōi. Et quedam tenet ꝑ medium intrinsecū imediate ⁊ mediate ꝑ medium extrinsecum respiciens cōditiones generales ꝓpōnum. s. veritatem falsitatem necessitatem impossi. cuiusmodi est ꝯña dicta ista. s. sor. non currit ergo homo nō currit. ¶ Consequentia mālis dicitur qñ tenet precise ratiōe terīorum ⁊ nō ratione alicuius medij extrinseci respicientis precise generales conditiones ꝓpōnum cuiusmodi sunt tales. s. homo currit ergo deus est ⁊ homo est asinus ergo deus nō est ⁊ hmōi. ¶ Quarta distinctio potest esse ista ꝙ aliqñ concluditur precise predicatū de subiecto non determinato an predicatū sit genus vel species vel differentia vel proprium vel aliqd hmōi respectu subiecti: sicut quādo ꝯña est tale homo est aial sortes est albus homo est aial rationale. ¶ Aliquam concluditur cum tali determinatione cuiusmodi sunt talia consequentia aial est genus hoīs risibile est propriū hoīs: aial ratiōale est diffinitio hominis ⁊ hmōi. ¶ Quinta distinctio est ista ⁊ conuenit multū cum precedente qꝛ aliquando infertur ꝯñs in quo subiectum supponit ꝑsonaliter ⁊ significatiue ⁊ aliqñ infertur consequens in quo subiectū supponit simpliciter vel materialiter ⁊ nō significatiue: sicut pȝ intuenti. ¶ Sexta distinctio est qꝛ aliquādo infertur ꝯsequens que est propositio vlis ⁊ aliqñ ꝓpositio particularis. ¶ Septima distinctio est qꝛ aliquādo fertur ꝓpositio affirmatiua ⁊ aliqñ ꝓpositio negatiua. ¶ Octaua distinctio ꝙ ꝯñarum quedam est ex antecedente affirmatiuo ⁊ cōsequente affirmatiuo: ⁊ quedam ex vtroqȝ negatiuo: quedam ex antecedente affirmatiuo ⁊ consequente negatiuo ⁊ quedam econuerso. ¶ Nona distinctio est ꝙ aliquando consequens est propositio de inesse ⁊ aliqñ est ꝓpō de necessario ⁊ sic de alijs.

Prima distin. — Consequentia vt nunc — Consequentia simplex — Et stantibus significatio — Alia distin. — Consequentia per medium intrin. — Consequentia per me extrinsecū — Regla — Cum debito memo — Alia distin. — Consequentia for. du. — Consequentia mālis — Alia distin. — Alia distin. — Alia distin. — Alia distin. — Alia distin. — Alia distin.

¶ Cap. ij. de reglis qñ respectu cuiuscȝ pti ab vno distributo ad reliquū distributū vȝ ꝯña affirmatiue.

Ptis visis dicēdū est de regulis generalibus ꝑ quas tenēt tales ꝯñe: ⁊ primo de regulis ꝑ quas tenent ꝯñe que tenent etiā ꝑ medium intrinsecū. ¶ Et circa hoc prīo dicēdū est de rlis ꝑ q̄s tenēt ꝯñe ꝯcludētes ꝯclonē vlēȝ affirmatiuā ex affirmatiua in q̄ teri

supponunt significatiue et personaliter. Est adde prima regula

A superiori distributo

talis. A superiori distributo ad inferius distributum est bona consequentia. sicut sequitur omne animal currit ergo omnis homo currit. ¶ Et circa istam regulam est sciendum quod illa regula debet intelligi quando est vniuersalis affirmatiua mere cathegorica et non exceptiua nec equalens ei et ideo ista consequentia non

Exceptiua quam inferat et quam non

valet omne animal preter hominem currit ergo omnis homo currit tamen contingit inferre quodlibet inferius preter partem extra captam et preter contentum sub parte extra captam. et ideo bene sequitur omne animal preter hominem currit ergo omnis asinus currit. Item notandum quod talis consequentia tenens per istam regulam aliquando est consequentia simplex aliquando est consequentia vt nunc. Quando enim predicatio superioris de inferiori est necessaria. tunc est consequentia simplex. quando autem predicatio superioris de inferiori est contingens tunc est consequentia vt nunc. ¶ Verumtamen vnus casus excipitur. scilicet quando tam antecedens quam consequentia sunt de possibili. vel de contingenti accepto subiecto vtriusque pro eo quod est vel pro eo quod contingit: quia in tali est generaliter consequentia simplex quia quando illa propositio in qua predicatur superius de inferiori est vera tunc est consequentia bona: quando autem illa propositio est falsa tunc consequentia non valet. Unde tales consequentie sunt vere simplices omne ens est in actu ergo omnis deus est in actu omne suppositum est sortes ergo omne diuinum suppositum est sortes. Quia omnes tales sunt necessarie: omnis deus est ens: omne suppositum diuinum est suppositum: sed tales consequentie sunt bone vt nunc solum: omne animal est sortes: ergo omnis homo est sortes: omnis homo currit ergo omnis homo albus currit: quia ille propositiones sunt contingentes omnis homo est animal

Corollarium

homo albus est homo et huiusmodi. ¶ Ex isto sequitur quod non magis est hec consequentia simplex omne animal currit ergo omnis homo currit quam ista omne animal currit ergo omnis ho-

Corollarium

mo albus currit nisi forte quia pluribus temporibus est vna bona quam alia: similiter sequitur ex predictis quod omnes tales consequentie sunt bone: omne animal est ens per se ergo omnis homo albus est ens per se: omnis materia est prior forma ergo omnis materia informata forma ignis est prior forma: omnis homo potest esse sine albedine ergo omnis homo albus potest esse sine albedine: omne ens est per se in genere ergo omne album est per se in genere: et huiusmodi que tamen negantur a mul-

A diffinito distributo

tis. ¶ Alia regula est a diffinito distributo ad diffinitionem distributam est bona consequentia et econuerso. sicut sequitur omnis homo est animal ergo omne animal rationale mortale est animal

A descriptione distributa

et econuerso. ¶ Alia regula est a descriptione distributa ad descriptum distributum est bona consequentia et econuerso sicut sequitur omne animal gressibile bipes est sortes ergo omnis homo est sortes: et similiter sequitur econuerso. ¶ Alia regula est a nominis in-

A nominis interpretatione distributa

terpretatione distributa ad nomen interpretatum distributum et econuerso est bona consequentia. Sicut sequitur omnis amator sapientie est studiosus ergo omnis philosophus est studiosus. Sciendum est etiam quod omnes predicte regule intelligende sunt

Quando termini supponunt personaliter

quando nulla determinatio ponitur in antecedente nisi que ponitur in consequente et econuerso. ¶ Sciendum est etiam quod omnes predicte regule intelligende sunt quando termini supponunt personaliter et significatiue. Et ideo tales consequentie non valent omne animal est vnum compositum ex signo vniuersali et genere ergo omnis homo est compositus ex vniuersali signo et genere: omne animal rationale est compositum vnum ex genere et differentia vel signo vniuersali ergo omnis homo est vnum compositum etc. et sic de consimilibus: quia a parte subiecti antecedentium termini non supponunt personaliter et significatiue sed materialiter vel simpliciter et ideo omnes tales consequentie

Ab vno conuertibilium distributo

simplices non sunt. ¶ Alia regula est quod ab vno conuertibilium distributo ad reliquum distributum est bona consequentia et econuerso. Sicut sequitur omne creatiuum est ergo omnis deus est et econuerso: et illa regula debet intelligi sicut cetere quando scilicet termini supponunt significatiue et personaliter. Sciendum est quod proprium non est nisi quoddam predicabile de altero et tale predicabile aliquando predicatur tam de ente quam de non ente sicut si risibile sit idem quod potens ridere predicatur de homine siue homo sit siue non sit. Unde sicut hec est vera homine existente homo potest ridere ita hec est vera homine non existente homo potest ridere sumpto subiecto pro eo quod potest esse. Aliquando autem proprium non supponit nec predicatur nisi pro ente. Primo modo accipiendo proprium verum est quod ab vno conuertibilium distributo ad reliquum distributum est bona consequentia sed ab vno est consequentia simplex et ab alio est consequentia vt nunc. sicut hec est consequentia simplex: omnis homo potest esse ergo omne risibile potest esse: hec autem est consequentia vt nunc omne risibile est possibile ergo omnis homo est possibilis: tamen omnes consequentie tales in quibus predicatum non potest competere non enti sed solum enti sunt simplices. vnde loquendo de proprio secundo modo dicto vtraque consequentia est simplex: et primum dictum intelligendum est si secundum talis propositionis non possit accipi nisi pro his que sunt aliter sicut predictum est non esset verum. ¶ Iterum sciendum est quod predicte regule in-

Quare modi in sensu composito immobilitant

telligende sunt in propositionibus de inesse et de modo in sensu diuiso vel eis equalentibus et non in illis de modo sumptis in sensu composito. In talibus enim non sunt dicte regule vniuersaliter vere non enim sequitur omne ens esse in actu est necessarium. ergo omnem hominem esse in actu est necessarium. nec sequitur omne animal esse asinum est contingens ergo omnem hominem esse asinum est contingens: nec sequitur omnem hominem esse animal est per se primo modo ergo omne risibile esse animal est per se primo modo: nec sequitur omnem figuram planam habere tres angulos etc. est indemonstrabile ergo omnem triangulum habere tres etc. est indemonstrabile: nam in omnibus istis predictis consequentiis antecedentia sunt vera et con-

Sciendum

sequentia sunt falsa. ¶ Verumtamen sciendum est quod aliquando tales consequentie sunt bone et aliquando non sunt bone. ¶ Ad quod sciendum videndum est an modus possit competere antecedenti nisi competat consequenti et tunc est bona consequentia et cum modo veritatis tenet non autem cum modo necessitatis vel possibilitatis et hoc quia in consequentia vt nunc ex necessario potest sequi contingens et ex possibili impossibile. Similiter videndum est an talis modus possit conuenire vni conuertibilium nisi conueniat reliquo. quia si non a diffinitione distributa ad diffinitum distributum et econuerso cum tali modo est bona consequentia. Unde ista consequentia est bona: omnem hominem esse animal est necessarium ergo omne animal rationale esse animal est necessarium et econuerso. et ita est de quibusdam aliis. Si autem possit talis modus competere vni propositionum conuertibilium absque hoc quod conueniat alteri non valet talis consequentia vniuersaliter. Unde per illa duo potest sciri quando tales consequentie ex talibus modalibus valent et quando non exempla quere per te ipsum. ¶ Alia regula est quod a differentia superiori distributa ad inferius distributum

rius distributum est bona 9ña. sicut sequitur oẽ sensibile est sba ergo ois homo est sba. ¶ Alia regla est: a conuertibili cum superiori distributo ad inferius distributum est bona 9ña. sicut si ly dormiens vel vigilans. sic conuertibile cum aiali: ista 9ña est bona: oẽ dormiens vel vigilans est coloratuz. ergo ois homo est coloratus. ¶ Alia regula est: a diffinitione superioris: ⁊ descriptione: ⁊ nois interpretatione: distributa ad inferius distributum est bona 9ña. ¶ Alia regula est: qñ contingit inferre diffinitum vel descriptum vel interpretatum cum distributioẽ contingit inferre diffõnẽ descriptiões ⁊ nois interpretationẽ cũ distributione. Et iste regule intelligẽde sunt sicut priores ita. s. q oẽs termi supponant psonaliter ⁊ significatiue.

A dña distributa

Similis qñ prioribus

¶ Cap. iij. De regulis qbus inferimus, ex vno distributo affirmatiue aliud distributuz respectu quorundam ⁊ non omnium predicatorum.

Dico de regulis p quas contingit inferre vlẽm respectu cuiuscunq predicati: dicendũ est de regulis p quas infertur vlis affirmatiua non respectu oium pdicatorum sed respectu aliquoruz. ¶ Et est vna regula talis: ab vno relatiuoz que sunt simul natura distributo ad reliquũ distributuz respectu hui⁹ verbi (est) bona 9ña. ⁊ non respectu aliorum predicatorũ. Unde bene sequitur: ois pater est ergo ois filius est: sed nõ sequitur: ois pater est hic intus ergo ois filius est hic intus. ¶ Nec sequitur: oẽ duplum est pedalis qñtitatis ergo oẽ dimidiũ ẽ pedalis qñtitatis. tñ aliqñ tenet 9ña tam respectu aliorum pdicatorum qz respectu huius verbi est. sicut sequitur: ois pater est homo ergo ois filius est homo. sed qñ tenet respectu alioruz pdicatoruz ⁊ qñ non. opz videre nãm illoruz relatiuoz: quod nimis foret longum enarrare. ¶ Sciendũ est etiam q illa regula non est gñalis. sicut non est verum vlr q omnia relatiua sunt simul nã. sicut declarat phus in li. pdicamentorum. ¶ Unde non sequitur calefactiuũ est ergo calefactibile est. ¶ Quid autez sit relatiua esse simul nã declaratum est in li. pdicamentoruz. ¶ Alia regula est: a toto distributo ad aliam partẽ distributam respectu huius verbi: est est bona 9ña. sicut sequitur: ois domus est ergo ois paries est. sed respectu aliorum pdicatorum nõ vz. qz non sequitur: ois domus componitur ex fundamento parietibus tecto ⁊ lapidibus ergo ois paries componitur ex his. ¶ Intelligẽdũ est q proprie loquendo nõ arguitur a toto distributo in talibus ad partem distributã: sed arguitur a noie totius vel a 9ceptu totius distributo ad nomen vel conceptũ partis distributũ. ⁊ sic intelligunt actores multas tales ppõnes. ⁊ si aliqñ dicã tales: conformando me dictis cõmunibus intelligo eas. ¶ Intelligendũ est etiam q pars aliqñ est talis q sine ea totuz esse nõ põt. sicut impossibile est q homo sit, ⁊ q aia intellectiua non sit: ⁊ de tali parte ⁊ toto dz intelligi q a nomine totius distributo ad nomen partis distributum respectu huius verbi est. est bona 9ña. ¶ Aliquãdo autem potest esse totum sine parte. sicut aliquid potest esse homo qñuis non habeat manuz, ⁊ de tali toto non intelligitur regula: qz non sequitur: ois homo est ergo ois manus est. ¶ Eadem regula que intelligitur de toto integrali ⁊ parte dz intelligi de toto ẽẽntiali ⁊ parte. ¶ Et eodem mõ intelligendũ est etiam q qñuis respectu aliquorum pdicatorz a noie totius ad nomen partis non sit bona 9ña: tñ est bona respectu aliquorum. ¶ Unde qñ oẽs partes sunt eiusdez rõnis sicut in homo generis a toto respectu pdicabilis in qd vel p se secundo mõ est bona 9ña. sicut sequitur: albedo est qualitas ergo pars albedinis est qualitas. ¶ Similr sequitur: albedo ẽ disgregatiua visus: ergo pars albedinis est disgregatiua visus. Qñ autem talis 9ña tenet ⁊ qñ non. nõ potest sciri nisi sciat in speciali tam nã totius qz natura partis. ¶ Alia regula est. Si concretum pdicatur de concreto distributo ⁊ abstractum pdicabitur de abstracto distributo: sicut sequitur: oẽ iustum est bonum ergo ois iustitia est bona. Notandũ etiam q illa regula est intelligenda qñ concretum ⁊ abstractũ ordinantur sm superius ⁊ inferius ⁊ non qñ sunt impertinentia. ⁊ ideo bñ sequitur: oẽ albũ est coloratũ ergo ois albedo est color. sed nõ sequitur: oẽ album est calidu z: ergo ois albedo est calor.

Ab vno correlatiuoruz

Sci.

A toto distri.

Intel.

Intel.

Sine q busi tot

Si concre tũ de cõ creto

Cõcreta ptinẽtia

¶ Cap. iiij. de regulis qbus infertur ex vno termino negato alter negatiuus respectu cuiuscq predicati.

Positis aliqbus regulis p qs tenent enthimemata inferentia vlẽm affirmatiuam ex affirmatiua qñuis plures alie possent poni de qbus dicetur inferius: ponende sunt modo regule p quas tenent 9ñe inferentes vlẽz negatiuam ex negatiua. ⁊ primo que deseruiunt vlibus respectu quorũcunq predicatoz. ¶ Est aũt prima regla gñalis talis: a superiori distributo ad inferi⁹ distributum negatiue est 9ña simplex: qualecũq sit illud inferius: siue sit inferius p se siue p accñs. Unde bene sequitur: nullus homo currit ergo nullus homo albus currit: nullum aial currit ergo nullus asinus currit. ⁊ sic de alijs. ¶ Ex quo pz. q tales 9ñe sunt bone: nullum aial est ens p accñs: ergo nullus homo albus est ens p accñs: nullus homo est ens diminutum ergo nullus hõ intellectus est diminutũ: ⁊ sic de alijs. ¶ Alie regule. q a diffinitiõe ad diffinitum cum distributione etiã negatiue. ⁊ a descriptione ad descriptum ⁊ econuerso: ⁊ nois interpretatiõe ad interpretatũ ⁊ ecõuerso: ⁊ ab vno 9uertibili ad reliquũ distributiue ⁊ negatiue est 9ña bona. ¶ Et illa que dicta sunt in primo capi. huius partis circa illas regulas intelligẽda sunt etiã circa istas q̃ non sunt hic expressa. Item: a dña superioris ad inferius ⁊ a diffõne superioris ad inferius negatiue cuz distributione tenet 9ña. ¶ Et sunt iste regule intelligẽde sicut priores.

A supe. riori negato

A diffõ ne negata

A dña negata

¶ Cap. v. ex quo termino negato non respectu cuiuscq pdicati inferatur alter terminus negatus.

Consequentis tenẽtibus p reglas que non deseruiunt respectu quorũcunq pdicatorum deseruiunt regule tales. Ab vno relatiuoruz que sunt siml nã ad reliquum negatiue cum distributiõe est bona 9ña. sicut:

sequitur: nullus filius est: ergo nullus pater est. et hec regula intelligēda est sicut prius. ¶ Alia regula est: a nomine partis distributo ad nomen totius distributum est bona ꝯña negatiue. ¶ Et hoc intelligendum est de parte sine qua totum esse nō potest. sicut sequitur: nulla aīa intellectiua est ergo nullus homo est: et iste regule intelligende sunt sicut cōsimiles affirmatiue.

A nole ptis negato.

¶ Alia regula est: si concretum negatur vniuersaliter de ꝯcreto et abstractum de abstracto. sicut sequitur: nullum album est coloratū ergo nulla albedo est color. et tenet hec regula q̄litercūq; se habeant ꝯcreta. Unde sicut sequitur nullū album est coloratū ergo nulla albedo est color. ita sequitur et nullū musicum est calidum ergo nulla musica est calor.

A ꝯcreto negato.

¶ Alia regula est. q̄ a negatione prioris distributi ad negationem posterioris est bōa ꝯña. sicut sequitur: nulla substātia est ergo nullum accidēs est. ¶ Sed illa ꝯña est vt nunc. q2 ꝑ potentiam diuinam posset accidens esse q̄uis nulla substantia creata esset. sed respectu aliorum predicatorū non valet. vt non sequitur: nulla substantia creata inheret ergo nullum accidēs inheret.

A negatiōe prioris.

¶ Alia regula est. a negatione sbi seu denominati ad negationem denominātis est bona ꝯña respectu non quorūcūq; p̄torum. sicut sequitur. nullū corpus est ergo nullū albū ē.

A negatiōe sbi.

¶ Ca. vj. vbi plurime ponūtur regule q̄bus multa communiter concessa ostenduntur falsa.

Post hec restat dicere quō vlis affirmatiua infertur ex negatiua et ecōuerso. sed q2 ista et alia predicta possunt patere ex predictis: ideo dicendū est de ꝯñtis inter ꝑticulares et indiffinitas. et q2 sicut dictū est prius ꝑticularis et indiffinita cōuertunt semꝑ q̄n termini supponunt ꝑsonaliter et significatiue. et q2 oēs regule fere q̄ deseruiunt enthimematibus ex particularibus et indiffinitis deseruiunt etiā ꝯñtijs ex singularibus: ideo dicendū est de eis ꝯiūter: et aliq̄n ponentur exempla de istis et aliq̄n de illis. ¶ Est autē primo dicendum de illis q̄ tenēt ꝑ mediū intrinsecū. ¶ Et est prima regula talis. A diffinitione ad diffinitū est bōa ꝯña a parte sbiti et etiā a parte predicati affirmatiue et ecōuerso: sicut sequitur: sor. est hō ergo sor. est aīal rationale. et est talis ꝯña simplex. ¶ Alia regula est. a descriptione ad descriptū est bona ꝯña et ecōuerso. Alia regula ē a nominis interpretatiōe ad nois interpretatū est bona ꝯña et simplex. ¶ Alia regula est. ab inferiori ad superius est bōa ꝯña sine distributiōe et affirmatiue et talis est simplex. ¶ Alia regula est. ab inferiori ad superius postposita negatiōe est bōa ꝯña. sed nō simplex nisi q̄n predicatio superioris de inferiori est necessaria. vnde illa ꝯña est ꝯña simplex: hō albus currit ergo hō currit. sed ista ꝯña est ꝯña solū vt nunc. hō nō currit ergo aīal nō currit. q2 dū hō ē aīal ꝯña est bōa q̄n hō non est aīal ꝯña non valet. ¶ Ex isto patet q̄ oēs tales sunt false: hō albus est aggregatū ꝑ accidēs: asinus intellectus est ens diminutū: mā prima caret forma: hō albus differt ab hoīe: intellectio diuina creaturarū est posterior ꝑsonā: essentia diuina in filio est posterior patre: hō intellectus fuit ab eterno: lapis intellectus est deus: et hmōi. q2 ille inferunt istas ꝑpositiones falsas: hō est aggregatū ꝑ accidēs: asinus est ens diminutū: mā caret forma: hō differt ab hoīe: intellectio diuina est posterior ꝑsona: essentia diuina est posterior patre hō fuit ab eterno: lapis est deus. ꝑ istam regulā q̄ nunq̄ deficit: ab inferiori ad superius sine distributione est bona ꝯña si termini supponāt ꝑsonaliter et significatiue.

A diffinitione

A descreptiōe

A nois interpretatione

Ab inferiori af.

Ab isc. neg. postposi.

Falsitas multorum coiter ꝯcessorum

¶ Si autē aliq̄ predictarū ꝑpositionū vel aliq̄ ꝯsimilis inueniatur in aliquo auctore exponēdus est auctor q̄ nō loquitur de virtute sermonis sed aliter. vel q̄ talis terminus non accipitur ꝑsonaliter sed simpliciter vel mālr. ¶ Alia regula ē. q̄ ab vno ꝯuertibilium ad reliquum est bona ꝯña. sicut sequitur: homo currit ergo risibile currit.

Et si inuenitur

Ab vno ꝯuertibiliū.

¶ Intelligendum est q̄ omnes predicte regule sunt intelligende q̄n omnes termini supponunt ꝑsonaliter et significatiue. q2 si termini supponant simpliciter vel mālr liter non valeret. vel etiā si ille terminus ratione cuius deberet tenere talis regula supponit aliter q̄ ꝑsonaliter non oportet ꝯñas valere. et ideo tales ꝯñe nō valent: aīal rationale est diffinitio ergo hō est diffinitio: aīal gressibile bipes est descriptio ergo hō est descriptio: hō est diffinitū ergo aīal ratiōale est diffinitum: homo est species ergo aīal est species: risibile est passio hoīs ergo hō est passio hoīs et hmōi.

Eo nāliter mōte nēt q° ordināt

¶ Alia regula est. q̄ ab aliquo sumpto cū determinatione ad ipsum sumptum sine determinatione est bona ꝯña. sicut sequitur: hō albus currit ergo hō currit.

A determināto

¶ Notandū est tamē q̄ aliquando de toto aggregato ex determinatione et determinabili predicatur altera pars aliquando vtraq; pars aliquando neutra. ¶ Uerbi gratia: de isto toto: hō albus: predicatur vtraq; pars. hec. n. est vera: hō albus est albus et hō albus est hō: et si hō albus sit oportet q̄ vtraq; illarū sit vera ¶ Aliquando altera pars tātum predicatur de toto. ¶ Uerbi gratia de isto toto: hō mortuus: predicatur hec pars: mortuus et non hec pars: homo: hec. n. est vera: hō mortuus est mortuus: et hec est falsa. hō mortuus est hō. ¶ Similiter ē de sillogismo sophistico. hec. n. ē vera: sillogismus sophisticus est sophisticus: hec autē est falsa: sillogismus sophisticus est sillogismus. ¶ Silr est de talibus falsum argumentū est sillogismus sophisticus. et huiusmōi. ¶ Aliq̄n autē neutra pars predicatur de toto: q̄uis totū predicatur de aliquo. sicut est hoc totum: album ſm dētes: neutra. n. illarū est vera. albū ſm dētes est albū: nec ista: album ſm dētes est dentes: q̄uis hec possit esse vera: album ſm dētes est album. et quādo ꝯtinget non erit nisi gratia materie.

Uariatio cōplexorum.

¶ Dicendū est igitur q̄ quādocūq; vtraq; pars predicat de toto semꝑ a tali toto ad q̄lꝫ partem est bona ꝯña. vnde ista ꝯña est bona: hō albus currit: ergo hō currit: et ergo album currit. ¶ Ex quo patet vt prius q̄ tales ꝯñe sunt bone: hō albus est ens ꝑ accidēs: ergo hō est ens ꝑ accidēs. ¶ Intellectio creaturarū est posterior patre ergo intellectio est posterior patre: lapis intellectus est realiter deus ergo lapis est realiter deus. Silr ista ꝯña est bona: lapis intellectus fuit ab eterno ergo lapis fuit ab eterno.

Q̄n vtraq;

¶ Q̄n autē altera pars p̄dicat tantū de toto tūc a tali toto ad illā partem est bona ꝯña. et

Q̄n altera tm̄.

ideo ista ꝯña

ideo ista ꝯña est bona: sor. est hõ mortuus ergo sor.
est mortuus: sed ad aliã ptem non valet ꝯña. nõ. n. se
Cõña neutra
quitur: sor. est hõ mortuus ergo sor. est hõ. Cõñ autem
neutra po pteur de toto ad neutrã ptẽ vz ꝯña ⁊ ĩõ ista
ꝯña nõ vz ethiops est alb⁹ ꝯz dẽtes ergo ethiops ẽ al
b⁹ ⁊ ergo ethiops ẽ dẽtes. ¶ Ex istis patet q̃ ista ꝯña
nõ valet: iste est albus monach⁹ ergo est albus. qꝛ ista
stant simul aliqs est albus monachus ⁊ nullus albus
monachus est albus. ¶ Siĩr non sequitur: ille est tuus
pater ergo est tuus: qꝛ iste stãt simul iste est tuus pater
⁊ tuus pater nõ est tuus: ñ tuus ĩpredicato dicit circũ
stantiã possessionis. Alia regula est. a ppositiõe sum
pta cũ aduerbio determinante opationẽ ad ipsam sine
determinatione sumpta valet ꝯña affirmatiue. sicut seq̃
tur sor. velociter currit ergo sor. currit. sor. male dis
putat ergo sor. disputat. ¶ Alia regula est. a prepõe
A pte cũ aduerbio
sumpta cũ suo casuali vel a terlatione equalenti ad
uerbio vel ꝑpositiõi ⁊ suo casuali ad illã sine tali ad
dito est bona ꝯña. sicut sequitur: hõ necessario est aial
ergo hõ ẽ aial: hõ dat denariũ cũ tristitia ergo hõ dat
denarium: hõ pse est aial ergo hõ est aial: hõ inq̃tuz
albus differũt ab hoies ergo hõ differũt ab hoie: es
sentia diuia ⁊ sapia differũt ⁊ sapia rõne ergo eẽntia
differũt. Ex isto pz q̃ oẽs tales ꝓpõnes de trute ser
Queꝫ creatũ ð se est nõ falsa ⁊c̃
mõis sũt false: q̃lz creatura de se ẽ nõ ens: q̃lz mã de
se caret forma: passum de se caret actu: idem sub vna
ratione est prius ⁊ sub alia ratione est posterius: idez
sub vna ratione est supius ⁊ sub alia inferius: idez v:
sic est album ⁊ vt sic est nigruz: idem ꝯm q̃ siĩr vt sic
est tale ꝯm q̃ aliter vt sic nõ est tale. ¶ Vñ q̃cq̃d affir
maꝫ de aliquo cum aliquo aduerbio vel cuz prepositi
tione ⁊ suo casuali vel alia determiatiõe equalente ad
Cõdicionẽ reduplicatiua.
uerbio vel tali prepõi cum suo casuali debet absolute
cõcedi de eo. ¶ Quicq̃d etiã predicaꝫ de aliquo cuz
dictione reduplicatiua absolute sine tali dictione vel
aliquo equalẽte ꝑdicatur de eodem. ¶ Ex quo pa
tet q̃ oẽs tales ꝯñe sunt bone: nã specifica est realiter
differẽtia indiuidualis ergo nã specificũ est differen
tia indiuidualis: genus ⁊ species sunt idem realiter:
ergo genus ⁊ species sunt idem: hõ est reliter hũani
tas ergo hõ est humanitas: intellectus est realiter vo
luntas ergo intellectus est volũtas: agens est realiter
passum ergo agens est passum: albũ p accidẽs nõ est
idem homini ergo album non est idem hoi: ⁊ sic de
Equalẽs ꝯditionali.
multis alijs que tamẽ ꝯñe negaꝫ a modernis. No
tandũ est q̃ ille regule intelligende sunt qñ p talẽ ad
ditionem nõ datur intelligi ꝑpõ ꝯditionalis. ¶ Et p
Vellẽ ẽẽ in luto cũ. c. Marchis.
hoc soluiꝫ: instãtia q̃ possũt adduci. ¶ Nã nõ seqꝛ:
vellẽ esse in luto cum centũ marchis ergo vellez esse
in luto. nam p istam ꝑpositionẽ: vellem esse in luto
cum centũ marchis intelliꝫ ista ꝯditionalis: vellẽ esse
in luto si possim ex hoc lucrari vel habere centũ mar
chas. ¶ Et ideo notandũ est q̃ ille regule sunt intel
ligẽde qñ nulla est variatio in añte ⁊ ꝯñte nisi q̃ illa
determiatio poniꝫ in añte ⁊ nõ in ꝯñte. ⁊ p hoc possunt
solui ille instãtie q̃ possunt adducioe scdo Lenchoꝝ
vbi videꝫ philosophus in tali mõ arguendi assignare
fallaciã ꝯm q̃d ad simpliciter. ¶ Vñ in talibus assi
gnat philosophus fallaciam ꝯm q̃d ad simpliciter:

dmittere egritudinẽ est bonum ergo egritudo est bo
na: q̃d nõ vult sapiens est malum: sapiens nõ vult ã
mittere bonũ ergo bonũ est malum. ¶ Patet mani
feste q̃ in istis ⁊ cõsimilibus nõ est bonus modus ar
guendi de q̃bus ponunꝫ ꝑdicte regule. ¶ Sciendũ
est etiã q̃ si ille regule hebent alicubi instantiã debẽt
habere qñ pticipium verbi non predicaꝫ de toto ag
gregato ex eodẽ pticipio ⁊ illa determiatione adiuncta
¶ Et ideo q̃cunq̃ tale pticipium ꝑdicatur de tali
aggregato regule vere sunt. possunt. n. oia talia en
thimemata reduci sillogismũ p asumptionẽ talis ꝓ
positionis q̃ est mediũ intrinsecũ talis ꝯñe. ¶ Vñ si
cut ista ꝯña est bona: ois hõ currit ergo sor. currit. ⁊
p assumptionem medij istius sor. est hõ reducitur in
sillogismũ sic arguendo: ois hõ currit sor. est homo
ergo sor. currit: ita ista ꝯña est bona: sor. currit velo
citer ergo sor. currit. qꝛ iste sillus ẽ bonus oẽ currẽs
velociter est currens sor. currit velociter ergo ⁊c̃. ⁊
sic de alijs. ¶ Et ita illa regula gñalis est vera qñ p
Limitatio
ticipiũ verbi predicaꝫ vĩr de pticipio eodẽ cum deter
iatioe ⁊ qñ nõ: nõ. ¶ Alia regula est ista a ꝑpõe vli
affirmatiua ad q̃lz indeffinitã pticularẽ affirmatiuã
vel singularẽ de cuius sbto vere predicatur sbm vlis
est bona ꝯña respectu eiusdẽ predicati nulla variati
one existẽte a pte determiationis. sicut sequitur: ois ho cur
rit ergo album currit qñ hec est vera: aliq̃d albuz est
hõ. ¶ Siĩr sequitur ois hõ est aial ergo aliq̃ substãtia
est aial: ex quo hec est vera: substãtia est hõ. ¶ Notã
In diuinis non tenere
dum est q̃ ista regula nõ habet locũ qñ sbm vel predi
catũ vlis importat aliq̃ rem vnam numero q̃ est plu
res res numero: vel iportat rẽ q̃ erit eadẽ realiter cũ
tali re que est plures res realiter. ⁊ ppter hoc ista ꝯña
nõ valet: ois psona ꝓducta distinguitur realiter a pso
na ꝓducẽte ergo essentia diuina distinguitur realiter
a psona ꝓducente: q̃uicunq̃ hec sit vera essentia di
uina est psona ꝓducta. nec ista ꝯña valet: ois essentia
diuina est pater ergo filius est pater: q̃uis hec sit ve
ra filius est essentia diuina. Est tamen aduertendũ q̃
nõ semp fallit hec regula q̃le tale sbm vel predicatuz
sumitur. imo aliqñ nõ fallit. vñ ista ꝯña est bona: oẽ
ens est creatũ vel increatũ ergo essentia diuina est cre
ata vel increata: ⁊ siĩr sequitur: ois psona diuina est ꝓ
ducẽs vel ꝓducta ergo pater est ꝓduct⁹ vel ꝓducẽs.
qñ autẽ valeat talis ꝯña in talibus terminis ⁊ qñ nõ:
potest sciri p illa q̃ predicta sunt superius in materia
de vniformi gñatione sillogismoruz de inesse ⁊ p ea
que dicta sunt sup sententias. sed in oibus alijs terminis
est regula vera gñaliter sine aliq̃ instãtia si termini sup
ponant psonaliter ⁊ nullus eorũ includit aliq̃d sin
cathegoreuma vel aliq̃d equalens. ⁊ ideo oẽs tales
ꝯñe sunt bone: oẽ aial est ens pse ergo ois hõ albus
est ens pse q̃lz psona diuina de necessitate est deus er
go hõ de necessitate est deus: q̃lz psona diuina fuit ab
eterno ergo hõ fuit ab eterno: ois edificator pse edi
ficat ergo album pse edificat: oẽ albũ p accidens edi
ficat ergo edificator p accñs edificat. Ex quo iste ꝓ
põnes sũt v̈e: hõ albus est aial: hõ ẽ psona diuia: aliqs
edificator est alb⁹: aliq̃d albũ est edificator. Et ĩõ ista
ꝯña est bõa: nã specifica de se ẽ ꝯmunicabilis ergo dẽa

individualis est de se cōmunicabilis: si hec sit vera: dr̃a individualis ē realr̃ natura specifica: que sequitur ex ista differentia individualis est realiter nã specifica sicut patet p regulam supra positā. ❡ Similiter ista ɔña est bona: omnis differētia individualis est incomunicabilis de se ergo nã specifica de se est incomunicabilis: si hec sit vera: natura specifica est differentia individualis. ❡ Silr̃ hec ɔña est bona: oē genus p̃tur de plibus differētibus specie ergo spẽs p̃tur de plibus differētib⁹ specie si hec sit vera spẽs est genus realiter. ❡ Similiter omnes tales ɔñe sunt bone: omnis intellectio divina est prior actu generandi ergo intellectio creaturarum est prior actu generandi ex quo hec est vera: intellectus creaturarū est intellectio divina. ❡ Similiter sequitur: omnis intellectus est speculativus ergo intellectus practicus est intellectus speculativus: omnis habitus speculativus est intellectu speculativo ergo habitus practicus est intellectu speculativo: vel sic: ergo hitus speculativus est intellectu pratico: si ois intellectus speculativus sit intellectus praticus. ois essentia divina est principium pducendi verbū ergo intellectio creaturarū est principium pducendi verbū.

Et si dicatur

❡ Et si dicatur q̧ talis ɔña non valet. qr si intellectio creaturarū esset principiū pducendi verbum ergo pater prius intelligeret creaturas q̃ pduceret verbū: ex quo principium pducēdi est prius pducto. hoc non obstat. vñ quō intellectio creaturarū est prior verbo τ quō pater prius intelligit creaturas q̃ pducit verbū: dictum est sup sentē. tias ideo ad presens ptranseo. ❡ Sed ad istam formam arguendi: intellectio creaturarū est prior in patre q̃ pducat ergo pater prius pducit creaturam q̃ pducat verbum. ❡ Dicendū q̧ illa forma arguendi non valet. sicut nō sequitur: sor. albus fuit prior platōe ergo sor. fuit albus anteq̃ plato fuit albus. nam posito q̧ fuerit plato filius sortis τ q̧ sor. nūc primo fit albus: hec tūc est vera: sor. albus fuit prior platone: τ sor. est sor. albus ergo τc̄. τ tamē hec est falsa sor. fuit albus anteq̃ plato: imo etiam hec est falsa sor. fuit albus anteq̃ plato fuit albus: posito q̧ sor. nunc primo fit albus τ q̧ plato fuerit albus a principio nativitatis sue.

Sortes fuit al. anteq̃ plato fuit al.

❡ Et notādum est q̧ aliq̃ talium ɔñaꝝ sunt solū bone vt nunc τ aliqne sunt ɔñe simplices. qñ autem predicatio añtis de sbto ɔñtis est necessaria tunc est ɔña simplex τ necessaria. qñ autē talis cathegorica est cōtingens τ non necessaria tunc talis cōsequētia est solū vt nunc. ❡ Vñ ista ɔña est simplex: quelȝ psona divina fuit ab eterno ergo immortale fuit ab eterno: qr hec est necessaria aliquod immortale est persona divina. sed hec consequētia solum est bona vt nunc: quelibet persona divina fuit ab eterno ergo creans fuit ab eterno: accipiendo subiectum in cōsequente pro eo quod est quia hec est contingens: creans est deus. ❡ Si autem sbm consequētis accipitur pro eo quod fuit consequentia de facto simplex est.

Illud qō fuit creans fuit

quia hec est necessaria: increans fuit deus accipiēdo subiectum pro eo quod fuit sicut hec est necessaria: deus. ❡ Intelligendum est etiam q̧ quando arguitur ab inferiori ad superius est semp ɔsequentia simplex q̃uis talis cathegorica non sit necessaria. ❡ Vñ hec est consequentia simplex omnis hō est animal ergo aliq̃ substantia est animal q̃uis hec nō sit necessaria aliqua substantia est hō. ❡ Intelligendū est etiam q̧ oēs regule predicte intelligende sunt quando termini supponunt psonaliter: quia si aliquis terminus supponat simpliciter vel aliter non oportet ɔsequentiā valere.

Nec supōe sunt ordinate τ nō in mãli.

❡ Alia regula est. a nomine numerali respectu huius verbi: est: ad nomen partis est bona ɔsequētia sicut sequitur: quatuor sunt ergo duo sunt.

A ñmio nuãli.

❡ Alia regula est. a nomine collectivo ad nomen partis est bona consequētia: sicut sequitur: populus est ergo hō est. τ debet ista regula intelligi quando tale totū non potest esse sine illa parte. sicut exercitus nō potest esse sine hoīe: ideo bene sequitur: exercitus est: ergo hō est: sed qr potest esse sine equo: ideo non sequitur: exercitus est ergo equus est: q̃uis equus aliquādo sit pars exercitus.

A noie col.

❡ Et est notanduȝ q̧ due regule predicte debent intelligi quando termini supponunt psonaliter τ respectu huius verbi: est: qñ pdicatur fm adiacēs. qr respectu aliorum predicatoꝝ non valet talis ɔña. non: n. sequitur: q̃tuor excedunt tria ergo duo excedunt tria: nec sequitur: populus est plures homines ergo hō est plures hoīes: respectu tamē aliquorū p̃roꝝ tenet talis consequentia: bene. n. sequitur: populus est hic intus ergo hō est hic intus: q̃tuor sunt hoīes ergo duo sunt hoīes: q̃tuor sunt alba ergo duo sunt alba. Unde quando predicatum nō potest convenire toti nisi competat alicui pti semp vel frequenter respectu talis predicati a toto numerali τ collectivo ad partem est bona consequentia aliter non.

Hoc igit erit gracia terminoꝝ

❡ Alia regula est. qñ sunt due ɔtrarietates si vnum extremum vnius ɔtrietatis predicatur de vno extremo alterius ɔtrietatis reliquum extremum predicabitur de reliquo. sicut sequitur: iusticia est virtus ergo iniusticia est vicium.

Qñ sūt due ɔtrietates

❡ Sciendū est q̧ illa regula habet veritatē quādo neutra ɔtrarietas habet medium. si. n. habet medium non valet: qr non sequitur: prodigalitas est vicium ergo illiberalitas est virtus.

Cōtrarietatē habere medium

❡ Alia regula est. si gñatio alicuius est bona ipsum quoq; bonū est. τ ideo sequitur gñatio hominis est bona ergo hō est bonus.

Si gñatio bōa

❡ Alia regula est. si gñatio alicuius est mala ipsum est malū. τ ideo sequitur gñatio hois est mala ergo hō est malus.

Si gña mala.

❡ Itē alia regula est. si corruptio alicuius est bona ipsum est malū.

Si corruptio bona

❡ Itē alia regula. si corruptio alicuius est mala ipsū est bonū.

Si corruptio mala.

Et nota q̧ bonum est duplex. s. naturale τ morale: de bono τ malo primo modo regule sunt intelligende sed de istis dicetur alias. ideo pertranseo.

Bonū duplex nãle τ morale

❡ Cap. vij. de ɔñtijs tenentib⁹ p media extrinseca τ plurime dant ille cū certis limitib⁹: vbi etiā an' iste filius dei vel ly Xp̄s sit inferius an ly hoīm τ quomō τ ratione cuius. τ quā principalē inferat ex eis ɔiugata.

Si principale, ɔiugatū

Datis aliquibus regulis de servientib⁹ ɔñtijs inferentibus affirmativā ex affirmativa p mediū intrinsecum: dicendū est nunc de regulis inferētibus affirmativā ex affirmativa p medium extrinsecum. ❡ Et est vna

Quid coniugatū qd principale qd casus

regule talis: s; principale de principali ꝛ coniugatū3 de coniugato. ꝛ casus de casu ꝛ ecōuerso: ꝛ vocatur coniugatum ꝯcretum ꝛ principale abstractū: ꝛ casus aduerbium sequens. vnde sequitur. iustitia est virtus ergo iustus est virtuosus: ꝛ qui iuste aliquid facit aliquid virtuose facit. ¶ Notandū est ꝙ illa regula oꝫ intelligi sic concretum ꝛ abstractum signt idē.

Intellectus regule

ꝛ tunc sp tenet regula si abstractū de abstracto ꝛ concretum de concreto. sed nō opꝫ sp ꝙ econuerso. sed ad hoc ꝙ econuerso teneat ꝯña opꝫ ꝙ ꝯcreta se habeant ſm supius ꝛ inferius. vnde bene seqtur: albedo est musica ergo albuꝫ est musicū. sed nō econuerso seqtur: album est musicū ergo albedo est musica.

Quid supi⁹ ad reliquū

¶ Et nota ꝙ illud est iferius ad aliud qñ ab illo ad ideꝫ aliud est ꝯña formalis ꝛ nō econuerso. sicut seqtur formaliter: sor. est homo albus ergo sor. est hō ꝛ non econuerso: ꝛ non sufficit ꝙ ad hoc ꝙ aliqd sit supius ꝙ predicet de oībus de qbus ƥtur aliud ꝛ de pluribus. ¶ Unde ꝙ̄uis oīa aīalia cēnt alba adhuc album non esset supius ad hoīem ꝙ̄tumcūqꝫ album ƥcetur de oī hoīe ꝛ de pluribus: ꝛ hoc qꝛ ista non est ꝯña formalis ꝛ simplex: sor. est hō ergo sor. est alb⁹

Non ƥtur superius de inferiori filius dei ē homo

ꝛ ppter hoc non valet ista ꝯña. deus est homo ergo deitas est humanitas: ꝙ̄tumcūqꝫ quilibet deus ꝛ quelꝫ ꝑsona esset homo. ꝛ hoc est. qꝛ deus non est inferius ad hoīem. nec hic ƥtur supius ō inferiori: filius dei est homo. sicut nec hic: sor. est albus. Et si dicatur ꝙ hic est ƥdio supioris de inferiori. Christus est hō: ergo p regulam prius datam seqtur. Christus est hō ergo deitas est humanitas qꝛ Christus non hꝫ aliquod aliud abstractū.

Christ⁹ est hō si sit superioritas

Dicenduꝫ est ꝙ si hec sit ƥdio supioris de inferiori hoc est qꝛ sbm equalet duobus concretis hñtibus duo abstracta quorum vnū est diuinitas ꝛ aliud humanitas. ꝛ cōcreta sunt: deus: vel fili⁹ dei q est hic homo: tunc ly Christus equalet huic toti: filius dei q est hic homo: ꝛ qꝛ Christus nō est inferius ad hoīem nisi qꝛ includit equalenter illud concretum: hic hō: ꝛ nō qꝛ equalenter includit hoc concretum: filius dei: ideo ex illa Christus est hō: si sit in ea ƥdio supioris de inferiori contingit inferre istam: hec humanitas est humanitas: ꝛ nō istam: diuinitas est humanitas.

Quam pncipalem hec ꝯiugata Christ⁹ ē homo infert

Exemplū est ad hoc. Nam hic est ƥdicatio supioris de inferiori: homo albus est albus: non qꝛ homo sit inferius ad ly album. sed qꝛ ly hoc album: demonstrādo quēcūqꝫ hoīem album est inferius ad ly albū. ꝛ ideo ex ista: homo albus est albus: non seqtur ista: humanitas est albedo: sed ista: hec albedo: demōstrādo albedinē hoīs: est albedo.

Equitas ē animalitas

¶ Ex isto pꝫ ꝙ tales ꝯñe sunt bone: homo est aīal ergo humanitas est aīalitas: equus est aīal ergo eqtas est aīalitas.

Limitatio

¶ Secundo est intelligendū ꝙ illa regula est intelligenda qñ concreta eodeꝫ modo se hñt ad sua abstracta: ita ꝙ si vnum ꝯcretuꝫ necio supponat pro alia re ꝙ̄ suum abstractum vel denotat supponere in ꝓpōne: ꝙ silr aliud ꝯcretum supponit pro alia re ꝙ̄ suum abstractū. ¶ Unde si vnū ꝯcretum supponit p alia re ꝙ̄ suum abstractū ꝛ aliud ꝯcretum supponat pro eodē p quo supponit suuꝫ abstractum nō opꝫ ꝙ si ꝯcretum predicet de concreto ꝙ abstractū ƥtur de abstracto: ꝛ ppter hoc ista ꝯña nō valet: hō est aīatus ergo humanitas est aīa. nam hō supponit p eodem pro quo supponit humanitas vel saltem supponere potest. nam si nulla humanitas sit assumpta manifestum est ꝙ non p alio supponunt subiecta illarum ꝓpositionum: homo est aīal: ꝛ humanitas est aīal: naꝫ cum hō supponat p toto composito ex oībus partibus essentialibus hoīs: humanitas supponeret p illa parte hoīs vel pro aliquo qd non esset illud totū nec pars si nō supponit p toto. ¶ Nec valet dicere ꝙ hō supponat p toto composito ex humanitate ꝛ dr̄ia indiuiduali ꝯhente humanitatē. Nam idem argumentuꝫ est de sor. pro quo supponit: aut pro toto aut pro parte. Silr idem argumentū est de hac humanitate p quo supponit: ꝛ manifestuꝫ est ꝙ nō supponit pro alio ꝙ̄ p quo supponit hic homo. Silr humanitas supponit p hac humanitate cū hec humanitas sit humanitas: sꝫ hec hūanitas nō includit tñ nām ꝙ̄ drīaꝫ indiuidualem: si esset aliqua talis dr̄ia. ¶ Silr pro eodem supponit p quo supponit hō sed sic se nō habent aīatum ꝛ aīa. naꝫ aīa supponit p parte tñ ꝛ ideo non valet homo est aīatus ergo humanitas est aīa.

Limitatio

¶ Itē nota ꝙ illa regula etiā est intelligenda qñ nullum sincathegoreuma includit in abstracto vel equalens quod non excluditur in ꝯcreto. ¶ Alia regula est. si aliqua ꝯña sit bona eodeꝫ addito vtrobiqꝫ adhuc erit ꝯña bona. sicut si ista est ꝯña bona: hō currit ergo aīal currit: ista ꝯña est bona: homo alb⁹ currit ergo aīal albuꝫ currit. ¶ Sciendū est ꝙ ista regula oꝫ intelligi qñ illud additum est adiectiuū vel substantiuū respectu illius cui additur ꝛ est purū cathegoreuma nō includēs equalenter aliquod sincathegoreuma: ꝛ ppter istud ꝙ̄uis seqtur: homo currit ergo aīal currit. tñ eodem signo addito vtrobiqꝫ non seqtur. qꝛ non seqtur: oīs homo currit ergo oē aīal currit.

Sūt. n. note immobilitas ascēsum

¶ Silr seqtur: sor. est albus ergo sor. est coloratus. ꝛ tñ addito vtrobiqꝫ ly nunc primo: nō valet ꝯña. nō enim seqtur: sor. nunc primo est albus ergo sor. nunc primo est coloratus. nam ly primo vel est sincathegoreuma vel includit equalēter sincathegoreuma. s. hoc sincathegoreuma non: ꝛ ppter idem bene seqtur homo currit ergo aīal curri. etiā si homo nō sit. ꝛ tñ negatione addita vtrobiqꝫ nō valet. non enī seqtur homo non currit ergo aīal non currit sicnim nulluꝫ aīal esset nisi vnus hoīs ꝛ ille curreret: aīs eēt verum ꝛ ꝯña falsum. Alia regula est.

Quod dicit sapiens est verum

¶ Quod dicit sapiens est verum. ¶ Et ideo seqtur: phus dicit sbam suscipe ꝯria ergo sba suscipit ꝯriū. ¶ Sed nota ꝙ ista regula nō est generalis nisi de auctore q errare nō potest vel q in dicto suo a tali instruitur. ꝛ ideo de hoīe loquente precise ex iudicio sue rōnis non est regula intelligenda sed precise a deo: ꝛ de alijs q instructi a deo loquebantur. ꝛ ideo ista ꝯña non est formalis Aristo. dicit hoc ergo est verum. naꝫ inter vera que locutus est: ſm veritateꝫ multa falsa inseruit.

Limitatio

Intelligendū est etiam ꝙ regula intelligenda est qñ aliqd dr̄ a tali sapiente non errante assertiue soluꝫ ꝛ non recitatiue tñ nec vt re ꝓbetur vel errore ꝓbetur.

Si simpliciter

¶ Alia regula est. ꝙ si simpliciter ad simpliciter: ꝛ

magis ad magis: & maxime ad maxie: vnde bñ seqtur peccans est malus ergo magis peccãs est magis malus. ¶ Sciendu3 est φ ista regula o3 intelligi qñ pdicatum in prima ppositõe pdicatur vir de subiecto ita φ nullo ↄtento possit negari. ¶ Debet etiam intelligi: qñ nihil additur in vna ↄña quod nõ additur in alia nisi hoc aduerbiũ magis. ¶ Simlr o3 intelligi nulla mutatione facta: vel non facta mutatione nisi circa signũ illius teri. ¶ Per primũ excludunt tales instantie: Bibere est bonũ ergo magis Bibere est magis bonu3 dormire est bonũ ergo magis dormire est magis bonum. q2 nõ oẽ dormire vel Bibere est bonum: imo aliquod dormire & aliquod bibere nõ est bonum. ¶ Per scõm excludũtur tales instãtie: iste est iustus ergo iste est virtuosus. & tñ non sequit iste est magis iustus φ ille ergo est magis virtuosus φ illemet. ¶ Simlr seqtur: iste est ebriosus ergo est malus. & tñ non seqtur iste est magis ebriosus φ ille ergo est magis malus φ ille. q2 si ille sit pcise ebriosus & excedit in ebrietate & non habeat aliud viciũ: alius autem sit modicũ ebriosus sed tñ cum hoc sit homicida: blasfemus: adulter: & sic de alijs vicijs: tũc ille est magis ebriosus φ iste: & tñ non est magis malus φ iste: vt p3. ¶ Per tertium excludunt tales instantie: iste est iustus ergo iste est virtuosus. & tñ nõ seqt: iste est magis iustus ergo est magis virtuosus. q2 ponamus φ augmẽtato in isto habitu iustitie diminuatur habitus aliarum virtutũ: quod est possibile. sicut in moralibus oñditur: tunc añs est verum & ↄñs falsum. ¶ Et si dicatur φ seqtur: oẽ simplex est pfectũ ergo magis simplex est pfectius. igit regula fm intellectum datu3 non est bona. ¶ Ad hoc dĩ φ ↄña non valet sed excludit p secundu3. q2 simplicius nõ dĩ aliqd q2 in se sit precise simplicius sed ncĉio dĩ respectu alterius: & ideo sicut non seqtur. ebriosus est malus ergo magis ebriosus φ soz. est magis malus φ soz. ita non seqtur simplex est pfectum ergo magis simplex est magis pfectum: q2 semp illa noia magis simplex magis pfectum reqrunt aliqd aliud ad quod dicant. nõ autem sic est de isto magis albu3 q2 posito φ nihil sit album nisi soz. adhuc poterit soz. esse magis albus φ̃ uis non sit magis albus φ alius: ¶ Alr ergo excludunt p iam dicta oia que non pñt cõpetere eidẽ in se sine cõparatiõe ad aliud: cuiusmõi est simplex. na3 impossibile est φ idẽ sit aliqñ magis simplex in se & aliqñ min9 simplex & ecõuerso. vñ cõpositũ sp est eque cõpositũ dũ est: simplex φ̃tũcunq3 cõponat cũ alijs: tñ in se est sp eque simplex dũ est. & sicut est de ista ita ẽ de multis alijs. ¶ Alia rla est. si singlare de singulari & plurale de plĩ & ecõuerso. & iõ seqtur: homo est aial ergo hoies sunt aialia. Notandum φ ista regula nõ h3 veritatem qñ alterum illoz noium pluralis numeri non vere pdicatur de aliquo subiecto alio. & propter hoc nõ seqtur: deus est ens ergo dĩ sunt entia. q2 illud sõm pluralis numeri & dĩ non dicit vere de aliquo subiecto: imo nec de seipsis. hec enim est falsa: dĩ sunt dĩ. ¶ Similiter si nullus homo esset nisi vnus solus hec ↄña non valeret & hõ est aial ergo hoies sunt aialia: q2 añs est veru3 & ↄñs falsu3.

Limitatio

Simplex pfectum

Multa de simplice

Si singulare

q2 ↄuersa ↄñtis est falsa. hec. s. aialia sunt hoies: & q2 quelibet singularis eius esset falsa. Similiter pdicta regula h3 instantiam qñ alter terioꝝ importat rem que est plures res: φ̃uis non sp sit negãda talis ↄñax vnde ista ↄña non v3: psona est diuinitas: ergo psone sunt diuinitates. Simlr h3 instantiã qñ alter terioꝝ est in recto & alter in obliquo. ideo non seqtur: effectus est a causa: ergo plures effectus sunt a causis. q2 si deus se solo oẽs effectus pduceret: añs esset veru3 & ↄñs falsum. Simlr non seqtur: hois est asinus ergo hoium sunt asini: nam posito φ oẽs hoies nõ habeant nisi vnum asinum. & tñ plures sunt asini: tunc añs est verum & ↄñs falsum. Silr predicta regula h3 instantiam qñ est pdio p acciñs & cõtingenter φ̃tumcunq3 de vtroq3 extremo verificetur esse tam in singulari φ in particulari. & ideo non seqtur: homo est cecus ergo hoies sunt ceci. Similr predicta regula capit instantiam qñ alterum extremũ est distributu3. q2 non sequitur: ois homo est cecus vel videns ergo oẽs hoies sunt ceci vel vidẽtes. nec seqtur: homo est cecus vel videns ergo hoies sunt ceci vel videntes. nam si nõ essent nisi duo hoies & alter eẽt cecus & alter videns: añs esset ver3 & ↄñs falsum. ¶ Alia regula est. si plurale de plurali & singulare de singulare sicut seqtur hoies sũt aialia ergo homo est aial. Ista regula sicut predicta intelligenda est quando singulare & plurale idem significant q2 si nõ haberent idẽ significatum consequentia non teneret.

Si plurale

¶ Cap. viij. de regulis p quas inferimus negatiuas vbi multa de ly differt qñ fm aliquas valet & non est idem & secundum alios valet est non idem.

Declaratis aliqbus reglis deseruientib9 ↄñtijs iferẽtib9 affirmatiuã: ex affirmatiua nũc dicẽdũ ẽ de rlis p q̃s tenẽt ↄñe inferẽtes negatiuã ex negatiua. Et est vna rla complectens multas que est talis. ¶ A diffõne ad diffinitum. A descriptione ad descriptu3. A nois interpretatione ad interpretatum. Ab vno ↄuertibiliu3 ad reliquũ & ecõuerso tenet ↄña: siue pponatur siue postponat negatio. ¶ Et ille rle intelligẽde sunt vt prius supponẽtibus oibus teris psonaliter & nulla alia variatione facta circa ppõnes & ideo tales ↄñe nõ valent: hõ non est passio hois ergo risibile non est passio hois: aial rationale mortale nõ est diffinitu3 ergo homo nõ est diffinitũ & hmõi. ¶ Alia regula. ab inferiori ad supius post posita negatione est bona ↄña. sicut seqt: hõ nõ currit ergo aial nõ currit. ¶ Sciendũ est φ qñ pdio supioris de iferiori est nccĩa tũc est talis ↄña simplex qñ aũt talis pdio est cõtingẽs tũc si talis ppõ est vera: ↄña est bona solũ vt nũc. qñ aũt talis ppõ est falsa: tũc ↄña nõ v3. vnde si nullus hõ sit: hec ↄña non v3: homo non currit ergo aial non currit. Per istam regulã tenent tales ↄñe: asinus nõ est homo ergo aial non est hõ: fortitudo nõ est temperantia ergo virt9 nõ est tempãtia. & hmõi multe. ¶ Alia regula est. a supiori ad inferius pposita negatione est bona ↄña: sicut seqtur: soz. non est aial igitur soz. nõ est homo. Intelligẽdũ est φ sp talis ↄña est simplex

A diffi.

In casu supponẽ & nõ l alia sic ordinantur

Ab isfe.

A superiori

siue descendatur

siue descendat ad inferius p se. siue ad inferius p accidens. ꝛ ideo oēs tales ꝯñe sunt bone: aggregatum p accñs non est aial ergo aggregatū p accñs non est homo albus: ens p accñs nō est hō ergo ens p accñs non est hō niger. ¶ Sed intelligēdū est ꝙ tales ꝯñe non valent qñ aliquod adverbiū vel ꝓpō cum suo casuali vel alia deteriatio equalens tali sequitur negatione in pńtia ꝓpōne: ꝛ propter hoc tales ꝯñe non valent: homo nō est necio corpus ergo hō non est aial: hō nō est necio coloratus ergo hō non est albus si tñ illa deteriatio vniformiter poneret in añte ꝛ ꝯñe frequenter valeret ꝯña. aliqñ tñ nō valeret. sicut nō sequitur hō nō est pri͠o corpus ergo hō nō est pri͠o aial. similr non sequitur: sor. nō est primo aial ergo sor. non est primo homo: intelligendo p ly pri͠o ꝙ inter sbm ꝛ pdcatum nō sit mediū.

Ly pri͠o imobilitat

¶ Alia regula est a negatiōe inferioris ad negationē superioris sumpti cum signo vli affirmatiuo vel stante imobilr est bona ꝯña. sicut sequitur: sor. non est iste homo ergo sor. nō est ois homo. sed intelligendū est ꝙ talis ꝯña non est sp simplex. sed qñ illud superius ꝑdicatur necessario de inferiori tunc est ꝯña simplex qñ contingenter solū tunc dum illa ꝓpō est vera est bona ꝯña. qñ autem non est vera ꝯña non vȝ. ¶ Unde dum plato est homo ista ꝯña est bona: sor. non est plato ergo sor. non est ois hō. sȝ qñ plato non est: tunc non vȝ ꝯña.

A neg. infe.

¶ Ex isto pȝ ꝙ si differre: esse aliud: ꝛ distingui: significent ideȝ quod non esse idem: tales ꝯñe sunt bone. sor. differt a platone ergo sor. differt ab oi hoie. sor. est alius a platone ergo sor. est alius ab oi hoie. sor. distinguitur a platone ergo sor. distinguit ab oi hoie. sicut ista ꝯña est bona: sor. non est plato ergo sor. non est ois homo.

Differre .i. nō est idem

¶ Sed si differre: esse aliud distingui: idem significent: quod est nō idem: tunc ꝯña non vȝ. ¶ Uerumtñ potest distingui de esse non idem. qꝛ vno mō potest esse terius relatiuus. alio modo potest esse terminus mere infinitus. si sit terius relatiuus tunc non valet ista ꝯña: sor. differt a platone ergo sor. differt ab oi hoie. sicut non sequitur: sor. est non idem platoni ergo sor. est non ideȝ oi hōi. Cuius rō est. qꝛ si nō idem sit terius relatiuus ly non: eo ꝙ est pars dictionis non hȝ aliquā vim mobilitandi vel imobilitandi terium sequentē. ꝛ ideo terius sequens eodē modo stabit mobilr vel imobilr sicut si quicunq alius terius relatiuus sibi adderet: ꝛ ideo sicut in ista: sor. est idē oi hōi: ly hōi stat mobiliter: ita quod sub illo ꝯtingit descendere: ita in ista: sor. est nō ideȝ oi hōi ergo sor. est non idem sorti. Si autē nō ideȝ sit terius mere infinitus tunc talis ꝓpō est in ꝓpria: sor. est non ideȝ oi hōi: p eo ꝙ datiuus casus sequitur nomen nō relatiuū vel si sit ꝓpria cum negatio sit pars teri non hȝ virtutem sup terium sequentē ad mutandū eius suppōnē vel mobilitatem: ꝛ p ꝯñs ly hōi stabit mobiliter ꝛ tūc erit hec falsa: sor. est non idem oi hōi. qꝛ infert istaȝ: sor. est nō idem sorti. ꝛ tunc talis ꝯña non vȝ: sor. est alius a platone ergo sor. est alius ab oi hoie. nec infertur negatiua ex negatiua sed affirmatiua ex affir^a.

Uel differ. .i. est nō ideȝ

Nō idē relatiue ꝛ mere infinite

¶ Et si querat q̄s sensus est magis de virtute sermonis. ¶ Rñsio ꝙ dyalectici magis vtunt primo mō. ꝛ ideo oēs tractatus sophistici quos ego vidi dicunt tales ꝯñas eē bonas: sor. distinguit a platone ergo sor. distinguitur ab oi hoie: sor. differt ab asino ergo differunt ab oi aiali. Et sic sr tales ꝯñas dicūt esse bonas: sor. est alius ab hoie ergo sor. est alius a sor: ꝛ hmōi. ꝛ ad illū sensum dant regulas suas. vȝ ꝙ ad alietatē: ꝛ diaȝ superioris sequit alietas vel dia iferioris.

Tractatus sophistici quos vidit

Per hꝰ ꝙ hñt vim distribuendi

¶ Et ꝙ isti teri differre: esse aliud: distingui ꝛ hmōi habēt naām ꝯfundendi terium sequentē confuse ꝛ distributiue si prius stetit imobilr. ꝛ ꝙ habent vim imobilitādi terium sequentē q prius stetit mobilr ꝛ hmōi: que oēs ad istas reduci pñt. Sed alij ab istis cōiter vtuntur alio modo ꝛ fm istas diuersas sigtiones istorum teriorum dȝ de ꝯñtijs diuersimode dici. Uñ primi q dicunt. s. ꝙ differre: esse aliud: distingui: sigñt idem qd̄ non esse idem dēnt negare multas ꝯñas in qbus arguit ab aliquo istoꝝ sumpto cum deteriatione aduerbiali sequēte vel equalēte ad ipm sine tali deteriatiōe sumpti: ꝛ tñ si talis deteriatio preponat eēt ꝯña bona.

Quicqd mobilitat ꝛc.

¶ Unde tales ꝯñas hñt negare hoc distinguit formalr ab hoc puta eēntia diuina distinguit formaliter a paternitate: ergo eēntia diuina distinguit a paternitate. hoc p accñs distinguit ab hoc ergo distinguitur ab hoc. nam hec est vera: eēntia diuina nō est formalr paternitas. ꝛ tñ hec est falsa: essentia diuina nō est paternitas. ꝛ p ꝯñs añs prime ꝯñe est verum ꝛ ꝯñs est falsum fm eos si ille due eqpollent istis duabus. ꝛ tñ iste sūt bone: eēntia dei formalr distinguit a paternitate ergo eēntia dei distinguit a pñitate ꝛ deꝰ p accñs distiguit a deo: ergo deꝰ distiguit a deo. sicut iste sūt bone: eēntia diuia formalr nō est paternitas: ergo eēntia diuia nō est paternitas deꝰ p accñs nō est deꝰ ergo deꝰ nō est deꝰ. ꝛ iō illi q dant rlas ꝑdictas sophisticas. ꝙ ad alietatē superioris ꝛc. ꝛ negāt tales ꝓpōnes: hō distinguit p accñs ab hoie: eēntia diuina distinguitur formalr a paternitate: homo est aliud p accidens ab aiali nō dicunt ꝯuenienter.

Sicut negant istā hoc differt a platone ergo differt ab homine

Dia ista itelligūtur faciliter p illaȝ regulā ab inferiori negatiōe ꝓposita vel postposita

Alij autēȝ tales ꝯñas habēt ꝯcedere. a. distinguit formaliter. a. b. ergo a. distinguit a. b. a. distinguitur p accñs a. b. ergo distinguit a. b. sicut sequitur a. est nō idem formalr b. ergo. a. est nō ideȝ. b. Et est nō idem p accñs b. ergo a. est non idem b. ꝛ tunc hec erit falsa: essentia diuina distinguitur formalr a paternitate: ꝛ ista similr: essentia diuina distinguitur p accidens a paternitate. sicut vtraq istarum est falsa: essentia diuina est non eadeȝ paternitati: essentia diuine est non p accidens eadeȝ paternitati. Sed ista est ꝯcedēda: eēntia diuina est nō eadē formalr paternitati. Et tūc est de istis ꝓpōnibus ꝓportionabilr dicendū sicut de istis: deus est nō ideȝ p accñs deo: deus est p accñs nō idem deo: deus distinguit p accñs a deo: qꝛ oēs sunt false preter istam: deus est p accñs idem non deo. ita oēs alie sunt false preter istam: essentia diuina est non eadē formalr paternitati: fm illam opi. ¶ Nam vtraq illaꝝ est negāda: deus est nō idem p accidens deo: deus distinguit p accidens a deo.

¶ Alia regula est. a negatione alicuius ad negationē eiusdē cum aliqua deteriatione est bona ꝯña. sicut sequitur: sor. nō est hō ergo sor. nō est homo albus: vel ergo sor. nō est p accñs hō: sor.

A negatione alicuius

nō currit ergo sor. nō currit velociter. ¶ Et iō tales ɔñe sūt bone: grāmaticus nō distiguit a logico ergo grāmaticus nō distinguit a logico in ꝗtum logicus. ¶ Natura specifica nō est drīa indiuidualis ergo nā specifica nō est realiter drīa indiuidualis. ¶ Homo nō est humanitas ergo homo nō est realiter humanitas. Entitas nō est vnitas ergo entitas non est realiter vnitas. ¶ Et si dicatur ꝙ tunc seqtur. homo non est asinus ergo hō non est idem gnē asino. Dicendū est ꝙ regula est intelligenda qñ nulla fit variatio circa alios terios ꝓpōnum nisi appositio talis deteriatiōnis vel ablatio. Non est aūt sic in ꝓposito. ly asinus enim in añte accipitur in recto ⁊ in ɔsequente in obliquo. ⁊ ideo non valet: hō non est asinus ergo homo nō est idē genere asino. sed seqtur ergo homo nō est idem genere asinus. ¶ Sciendū est ꝙ qñ illa determinatio est aduerbium vel equalens aduerbio semꝑ est regula bona. si autem sit adiectiuum vel ꝓpō cuꝫ suo casuali de quo illud deteriabile predicatur ꝗuis de vtroqꝫ aliqd verificat tunc nō valet. ⁊ ideo nō seqtur: sor. nō est homo ergo sor. non est hō mortuus. nec seqtur: sor. non est albus ergo sor. non est albus ſm dentes. Intelligendum est etiā ꝙ regula dꝫ intelligi qñ negatio precedit tam deterians ꝗ deteriatuꝫ.

Instātia solo

¶ Cap. ix. de ɔñtijs in qbus ex affirmatiua infertur negatiua vel econtra vbi multa de noībus ꝓuatiuis vbi etiaꝫ glosantur multa dicta phī. ⁊ Boetij.

Post hec videndū est de regulis deseruientibus ɔñtijs inferētibus negatiuā ex affirmatiua ⁊ econuerso. ¶ Et est vna regula talis. ex affirmatione ɔrīj seqtur negatio alterius ɔrīj. sicut seqt: sor. est albus ergo sor. non est niger. Et ex isto pꝫ ꝙ in motu ideꝫ ſm primum nō est simul sub ɔrījs. nam sicut dictū est prius ab inesse ad eē respectu subiecti primi est bona ɔña ⁊ ꝑ ɔña seqtur: isti subiecto primo inest albedo: ergo illud ſm est album. ⁊ vltra sequitur: illud ſm est album ergo non est nigrum. ⁊ vltra: ergo isti non inest nigredo tanquā subiecto primo. ⁊ ꝑ ɔñs illud nō est simul sub albedie ⁊ nigredine. ¶ Alia regula est. a negatione ɔrīj ad positionē alterius est bona ɔña. sicut sequitur: sor. non est sanus ergo sor. est eger. Sciendum est ꝙ quedam sunt ɔrīa mediata. ⁊ quedam imediata. de ɔrījs mediatis non intelligitur regula sed de ɔrījs imediatis tenet. sed nūꝗ est ɔña simplex nisi esse predicat necessario de subiecto: si autem ꝑtur ɔtingenter tunc est solum ɔña vt nunc. qꝛ qñ talis ꝓpō est vera tunc est ɔña bona. sicut qñ ista est vera: sor. est: ista est bona ɔña: sor. nō est sanus ergo est eger. qñ autem non est vera tunc ɔña non vꝫ. ¶ Intelligendum est etiam ꝙ qñqꝫ non opꝫ alterū ɔrīorum imediatorum verificari de subiecto. sicut si virtus ⁊ vitium sunt ɔrīa imediata: non opꝫ aliquod illorum de subiecto verificari. qꝛ ꝗ non habet vsum rationis nec est virtuosus nec viciosus. qñqꝫ autem necesse est alterum ɔrīorum inesse subiecto suo ⁊ tūc est ɔña bona. sed solū vt nunc sicut dictū est. ¶ Verumtñ est hic sciendū ꝙ nulla sunt ɔrīa nec mediata nec imediata qn possit remoueri a subiecto ꝑ potentiam dei ⁊ primo subiecto manente. etiam igneꝫ posset deus facere sine oī calore ⁊ aquam sine oī frigiditate. ¶ Alia regula est a positiōe habitus seqtur negatio priuationis ⁊ ecōuerso. sicut seqtur: sor. est videns ergo sor. non est cecus. ¶ Et seqtur: mā non est priuata ergo mā est informata forma. ¶ Sciendum est ꝙ noīa priuatiua sunt in triplici drīa. Aliqd enim est nomen priuatiuū: quod precise dicit priuationem forme ⁊ carentiā in subiecto cui addit. ⁊ tale nomen priuatiuū equalet nōi infinito. sicut incorruptibile: imortale. Alia sūt noīa priuatiua que important formam in aliquo cōnotando deteriatum ſm. Alia sunt priuatiua que importent nō esse in aliquo formam talem nec esse posse cōnotando deteriatum subiectum. ⁊ tale priuatiuū est hoc nomen. cecus: nā qñ dicit sor. est cecus importatur sor. nō videre nec videre posse ꝑ naturā. ⁊ tñ ꝙ indiuiduo eiusdeꝫ rationis cum sor. nō repugnat videre. Quantū ad priuatiua est dicendū: ꝙ semꝑ a negatiōe forme ad nomen priuatiuū est ɔña bona si esset existere verificat de subiecto. ¶ De secundis priuatiuis dꝫ dici ꝙ non valet talis ɔña a negatione forme ad positionem nois priuatiui nisi cōnectur sub tali subiecto vel sit tale de quo vīr nomen talis forme possit verificari. ⁊ ideo non seqtur: lapis non est iustus ergo lapis est iniustus. qꝛ hec est impossibilis: ois lapis est iust⁹ ⁊ semꝑ fuit. sed loquēdo de tertijs priuatiuis opꝫ addere ꝙ tale nomen forme non verificetur nec verificari possit de tali subiecto ⁊ simul cum hoc ꝙ aliqñ talis ꝓpositio nō fuerit impossibilis. Unde ista est vera modo: sor. est cecus ergo sor. nō videt nec videre potest. ⁊ tñ cuꝫ hoc aliqñ bene fuit impossibilis hec: sor. videt. Unde si hec fuisset semꝑ impossibilis: sor. videt: illa non esset modo vera: sor est cecus. sed ecōuerso a positione vnius ad negationē alterius semꝑ est bona ɔsequentia. ¶ Nam semꝑ ab affirmatione priuationis ad negationem habitus sibi oppositi est bona ɔsequentia. vnde de quocūqꝫ semꝑ est ista bona consequentia: a. est cecus ergo a. non est videns. ¶ Alia regula est. ab affirmatiua de predicato infinito ad negatiuaꝫ de predicato finito est bona ɔsequentia sicut seqtur: sor. est nō animal ergo sor. nō est animal. Sciendum est ꝙ ista regula hꝫ instātiam quando alterum accipitur in obliquo. sicut si qlibet homo habeat equū ⁊ bouem hec est vera: hois est non asinus. qꝛ cuiuscūqꝫ hominis est aliqs bos: ⁊ tamen hec est falsa: hois non est asinus: qꝛ cuiuscūqꝫ hominis est aliqs asinus. Similiter non seqtur: qlibet homo videt non hoiem ergo qlibet homo nō videt hominem. nam si qlibet homo videret hoiem ⁊ asinū: antecedēs esset verum ⁊ consequēs falsum. Similiter ista regula habet instātiam quādo propositio est de preterito vel futuro qꝛ non seqtur: sortes fuit non albus ergo sortes non fuit albus nam posito ꝙ sor. fuisset vno tempore albus ⁊ alio tempore niger antecedens est verum ⁊ ɔsequens falsum. Similiter non seqtur sor. erit nō viuens ergo sor. non erit viuens. ¶ Alia regula est ad affirmatiuam de predicato finito seqtur

Ex af. ɔtrarij

A neg. ɔtrarij

A pōne habitus

Noīa ꝓuatiua triplicia

Ab af. de ꝓo infinito

Ad af. de ꝓo finito

nito seqtur negatiua de predicato infinito sicut seq-
tur sor. est albus ergo sor. nõ est non albus ⁊ ista re-
gula sicut prior dꝫ intelligi in terīs rectis ⁊ nõ in obli
qs ⁊ in ꝓpõnibus de presenti non de preterito nec de
Ad futuro. ¶ Alia regula est φ ad negatiuã de p̄to fi-
neg. de nito seqtur affirmatiua de predicato infinito sicut se-
p̄dicato gtur sor. non est albus ergo sor. est non albus. Sciē
finito dum est tñ φ illa regula hꝫ instãtiam qñ negatio ad-
ditur solum vni parti extremi ⁊ ideo non seqtur sor.
nõ est lignũ albũ ergo sor. est nõ lignũ albũ qꝛ si sor.
sit niger añs est verꝫ ⁊ ꝯñs falsuꝫ ⁊ hoc qꝛ negatio ad
ditur isti terio lignũ ⁊ nõ toti p̄to ideo ꝓprie non ar-
guitur a negatiua de predicato finito ad affirmatiuaꝫ
de predicato infinito sed ad affirmatiuã habentē vnã
partem p̄dicati que est terius infinitus qꝛ totum p̄ti
est hoc totum nõ lignuꝫ album cuius vna pars est nõ
lignuꝫ. ¶ Simil'r illa regula hꝫ instãtiam qñ de sub
iecto nõ verificatur esse existere ⁊ hoc saltem est verũ
qñ p̄ istũ implicantur aliqua vniri a parte rei quod
dico propter terios importantes simplicis cuiusmo
di sunt de⁹ angelus ⁊ hmõi ⁊ ideo talis ꝯña non va-
let: sor. existe mortuo sor. nõ est albus ergo sor. est nõ
albus. ¶ Simil'r non seqtur homo albus nõ est ho
mo ergo homo albus est nõ hõ. nam posito φ nul-
lus homo sit albus añs est verum ⁊ ꝯñs falsum. ve-
ritas añtis pꝫ nam seqtur nullus homo est hõ albus
ergo hõ albus non est homo ⁊ añs est verum isto ca-
su posito ergo ꝯñs est verum. falsitas ꝯñtis pꝫ qꝛ se-
qtur hõ albus est nõ homo ergo aliqs non homo est
homo albus ꝯñs est falsum qꝛ quelibet eius singula-
ris est falsa vt pꝫ inductiue. Simil'r seqtur homo al
bus est non homo ergo hõ est albus ꝯña est falsum il
Verare lo casu posito igitur añs. ¶ Sil'r illa regula hꝫ in-
gule li- stantiam in illis de obliquo ⁊ in ꝓpõn⁹bus de p̄terito
mitatio ⁊ de futuro sicut priores ⁊ ista regla tenet in terīs sim
plicibus cum ꝯstantia subiecti de recto ⁊ de presenti.
Ad ¶ Alia regula est φ ad negatiuaꝫ de p̄to infinito se-
neg. de quitur affirmatiua de p̄to finito. sicut seqtur sor. non
p̄to infi est nõ albus: ergo sor. est albus. ⁊ dꝫ intelligi ista re-
nito gula sicut priores. s. in ꝓpõnib⁹ de recto ⁊ de presen-
Que sit ti ⁊ cum ꝯstantia subiecti. ¶ Per ꝯstantiam aũt sub
ꝯstantia iecti intelligit φ esse existere p̄ꝫ de subiecto significa
subiecti tiue sumpto. ⁊ ideo talis ꝯña non vꝫ hõ albus nõ est
non hõ ergo homo albus est hõ ⁊ si hec sit falsa ho-
Cõtra. mo albus est. ¶ Et si dicat φ alterum ꝯdictoriorũ
dꝫ de quolibet ergo altera istarum est vera hõ albus
est homo hõ albus est nõ homo ꝑ̄ualis nullus homo
sit albus. Unde bene seqtur hõ albus est hõ albus.
ergo hõ est hõ p regulaꝫ prius datã φ ab inferiori ad
superius est ꝯñs simplex si añs est necũ: sꝫ hoc añs est
necũm cũ ꝓpõ in qua p̄tur idem de se sit necessaria
ergo ꝯñs est necessariũ ⁊ p ꝯñs hec disiũctiua est ne-
cessaria homo albus est hõ vel homo albus est nõ ho
mo. ¶ Ad primũ istorum dicendũ est φ nõ semp al
Solo terum istoruꝫ ꝯdictoriorũ incomplexoꝝ dꝫ de quo-
libet sed opꝫ ad hoc addere φ de illo subiecto verifi
catur esse existere. Unde si nullus hõ sit neutra ista-
rum est vera homo est aial homo est non aial: ⁊ hoc
qꝛ in vtraqꝫ istarũ implicatur falsum. Propter hoc

enim φ vtraqꝫ istarum homo est aial. homo est non
aial est simpliciter affirmatiua: implicat φ aliquod
compositum ex corpore ⁊ aia sit homo qđ est simpl'r
falsum: ⁊ ideo vtraqꝫ illaꝝ est falsa. Ad sc̄dm dicen
duꝫ est φ hec ꝯña est bona hõ albus est homo albus
ergo homo albus est homo sed añs nõ est necessariũ
imo contingens. nec oīs ꝓpõ in qua predicat ideꝫ de
se est necessaria imo aliqñ est impossi. hec eniꝫ est im
possibilis oē verum de necessitate est verum. ⁊ simi-
liter ista oē verum cõtingenter est verum: ⁊ tñ idem
predicatur de se. ¶ Et φ Boetius dicit φ nulla ꝓpõ Nulla p
est verior illa in qua p̄tur idem de seipso dꝫ sic intel- põ est ve
ligi φ nulla ꝓpõ in qua predicat aliqd aliud de sub- rior ⁊c̄.
iecto sine determinatione compõnis vel totius propõnis
est verior illa in qua p̄tur idem de eodem sine oi tali
determinatione: ita φ nulla ꝓpõ in qua hõ subijcitur est
verior illa in qua taꝫ subijcitur homo ꝙ̄ p̄tur sine oi
determinatione compõnis vel ꝓpõnis. Unde nulla talis
homo albus est hõ: homo albus est aial: homo alb⁹
currit: ⁊ sic de hmõi est verior ista. homo alb⁹ est hõ
albus. ⁊ sic Boetius comparat ꝓpõnes de pñti sine
omni determinatione compositionis in qua subijcit idē
⁊ non p̄tur idem: ad vnam ꝓpõnem de presenti sine
omni determinatione compõnis in qua ideꝫ tam subijci
tur ꝙ̄ p̄tur ⁊ tũc nulla talis est verior ista in qua pre
dicatur idem de se. ⁊ tñ quelibet istaruꝫ aliqñ est con Ab af.
tingens. ¶ Alia regula est ab affirmatiua de spē spe ð specie
cialissima ad negatiuam de alia spē specialissima con specialis
diuidēte est bona ꝯña. sicut seqtur sor. est homo: er- sima
go sor. non est asinus sed econuerso non seqtur an-
gelus nõ est asinus ergo angelus est hõ. ¶ Sciendũ
est φ ista est vera de spēbus condiuidentib⁹ ⁊ est vera
de spēbus specialissimis mere absolutis. sed de spe-
ciebus quarum vna est mere absoluta ⁊ alia respecti
ua vel ꝯnotatiua vel de pluribus respectiuis vel ꝯno
tatiuis non vꝫ. nõ eni seqtur sor. est homo ergo sor.
nõ est pater: ⁊ tñ pater est spēs specialissima. Et si di-
catur φ pater nõ est species specialissima sed paterni
tas ⁊ bene seqtur sor. est hõ ergo sor. non est paterni-
tas. Dicendum est φ pater est spēs specialissima cu-
ius rõ est qꝛ ad aliqd vel relatio est vnum p̄mentum
importans plures res ⁊ pro eis supponens ergo spe
cies sue supponunt ꝓ rebus ⁊ res importãt: igitur si
paternitas sit spēs opꝫ φ supponat ꝓ re non nisi pro
illo q est pater nec aliud significabit nisi ꝯsignifican-
do ⁊ hoc facit ly pater: ergo si paternitas sit spēs pa-
ter erit species ideo dicendũ est apud Arist. φ pater
⁊ paternitas vel erãt noia sinonima ⁊ tunc est mani-
festuꝫ φ si paternitas est spēs specialissima pater erit
species specialissima: vel pater sigt̄ suum ꝯcretum
ita φ hoc nomen pater erit paternitas sicut hoc no-
men pater est relatiuũ ⁊ ad aliqd. manifestum est eni
φ hoc nomen pater cum dicat ad ꝯuertentiam ⁊ ad
aliqd: ⁊ tunc sicut ad aliqd non est predicamentum
sic nec paternitas est species specialissima ⁊ ideo for-
te non est aliqđ nomen impositũ illi p̄dicamēto nisi De p̄di
equocum qꝛ sigt equoce tam res que significãtur p camēto
noia inferiora relatiua ꝙ̄ illa noia relatiua. ¶ Unũ rlonis
relatio significat hec ⁊ ista ⁊ ideo in vno sensu est hec

vera pater est relatio et similiter ista sor. est relatio sicut hec
est vera sor. est pater et in alio sensu hec est falsa sor.
est relatio. ¶ Habet etiam ista regula instantiam de spe-
ciebus tam connotatiuis quam relatiuis: quia non sequitur
sor. est pater ergo sor. non est filius. nec sequitur sor. est
linea ergo sor. non est superficies secundum principia Aristo.
loquendo. ¶ Alia regula est ab affirmatiua de vno

Ab af. vni' generis

genere ad negatiuam de alio genere non subalterno est bo-
na consequentia. sicut sequitur sor. est corpus animatum ergo sor.
non est corpus inanimatum. Sciendum est quod illa regula non
est generaliter vera. sed tamen est vera quando vnum genus vniuersaliter
remouetur ab alio quando autem vnum genus predicatur de alio
quantitatiuis particulariter solum non valet consequentia. quia non est in-
conueniens idem contineri sub diuersis generibus: et
ideo non sequitur sor. est substantia ergo sor. non est quantitas secundum
principia Aristotelis. ¶ Et si dicatur secundum philosophum primo
posteriorum hec est immediata nulla substantia est quantitas et
vniuersaliter quelibet negatiua in qua vnum predicamentum remo-
uetur ab alio est vera. ¶ Dicendum est quod Aristo. false
allegatur in illo passu et in isto modo illo processu.
¶ Quia non facit ibidem mentionem nec de substantia nec de
quantitate nec de aliquibus predicamentis sed tamen docet que
negatiua est immediata. ¶ Pro tota parte precedente
est notandum primo quod omnes predicte regule intelligen-
de sunt quando termini supponunt personaliter et significa-
tiue quia si termini supponerent materialiter vel simplici-
ter non tenerent. Secundo notandum quod multe regule
que ponuntur deseruire consequentijs ex omnibus affirmatiuis
deseruiunt etiam consequentijs ex affirmatiuo et negatiuo et
econuerso. ¶ Sciendum est etiam quod multe regule de
predictis non tenent in propositionibus de preterito et futuro
sicut non sequitur: sor. fuit albus ergo sor. non fuit niger
nec sequitur: sor. non fuit sanus ergo sor. fuit eger. et ita
de multis alijs quas longum esset pertractare.

Nec est immediata nulla substantia est quantitas

¶ Cap. x. de consequentia modalium quando ex vna vnius sen-
sus inferantur alia alterius sensus vbi plura de pronomine de-
monstratiuo simpliciter et cum addito termino communi varient aut non va-
rient propositionem vbi etiam multa de modo sequentie que sensum faciat.

Viso de regulis deseruienti-
bus consequentijs et
propositionibus de inesse nunc dicendum est de
quibusdam deseruientibus consequentijs ex pro-
positionibus de modo et primo quando tam
antecedens quam consequens sunt de eodem modo. Secundo quando alte-
ra propositionum est de inesse et reliqua de modo. Tertio quando
vna est de vno modo et alia de alio modo. Circa pri-
mum primo dicendum est de consequentijs ex propositionibus de neces-
sario circa quas est vna regula talis. ¶ Ab inferiori

Ab inferiori

ad superius sine distributione tam a parte subiecti quam a
parte predicati affirmatiue est bona consequentia sicut sequitur
sor. de necessitate est homo ergo sor. de necessitate est
animal. homo de necessitate est substantia ergo animal de necessi-
tate est substantia. Sciendum est quod fere omnes regule predicte
et prius posite sunt intelligende circa propositiones de neces-
sario quando sumitur in sensu diuiso si sint consequentie sim-
plices ex illis de inesse: si autem sint consequentie vt nunc
non oportet quod teneant. et ideo quamuis sequitur omne ens est in
actu ergo omnis homo est in actu non tamen sequitur omne ens
esse in actu est necessarium ergo omnem hominem esse in
actu est necessarium. Sciendum est etiam quod quamuis a su-
periori sine distributione ad inferiora sub disiunctione
sumpta sit bona consequentia arguendo a parte subiecti: non te-
net tamen talis consequentia a parte predicati. vnde bene sequitur
corpus de necessitate est coloratum ergo hoc corpus
de necessitate est coloratum vel illud corpus et sic de
singulis. ¶ Non tamen sequitur formaliter corpus de ne-
cessitate est coloratum ergo corpus de necessitate est al-
bum vel corpus de necessitate est nigrum et sic de alijs.
sicut secundum opinionem Aristo. non sequitur materia de necessitate est
sub forma ergo materia est de necessitate sub hac forma vel
materia est de necessitate sub illa forma et sic de singulis ve-
rum tamen talis consequentia semper vel frequenter bona est secundum
veritatem nisi predicatum equaleat in significando duo-
bus contradictorijs. ¶ Ex isto patet quod predicatum in ta-

Nectio confundere

li particulari de necessario supponit confuse tamen quia scilicet
non contingit descendere ad inferiora nec per disiuncti-
uam nec per copulatiuam. ¶ Circa consequentiam ex vno de ne-

Assumere compo. ad diuisum

cessario sumpta in sensu composito vel ei equalente
et alia de necessario sumpta in sensu diuiso vel ei eq-
ualente est sciendum quod semper ab ista de necessario in sen-

Non refert propon. nere terminum discretum vel postponere terio communi

su composito vel ei equalente ad aliam de necessario
in sensu diuiso vel equalente est bona consequentia et econuer-
so si tam antecedens quam consequens sint singularia de subiecto quod sit
nomen proprium vel de subiecto quod sit precise prono-
men demonstratiuum. sicut bene sequitur sor. de neces-
sitate est homo ergo hec est necessaria sor. est homo
et econuerso. Similiter bene sequitur homo de necessitate
est animal quocumque demonstrato ergo hec est necessaria
hoc est animal et econuerso. ¶ Sed si antecedens sit vniuersale

Quam ad suppo.

vel particulare vel de subiecto composito ex pronomine
demonstratiuo et termino communi non valet consequentia sicut non seq-

Propter suppositionem consequentia tamen ad determinatam non valet respectu eiusdem sincathe.

tur omnis homo de necessitate est deus. ergo hec est ne-
cessaria omnis homo est deus nec sequitur hec est necessa-
ria omne verum est verum ergo omne verum de necessitate est
verum. ¶ Et ita ista ex particularibus non sequitur si-
cut non sequitur ille creans de necessitate est deus ergo
hec est necessaria ille creans est deus. tamen in illo vltimo
casu bene sequitur econuerso: sicut sequitur: ista est neces-
saria ille creans est deus ergo ille creans de necessita-
te est deus. Et hoc semper est verum arguendo ex affir-
matiuis. Si enim argueretur ex negatiuis non vale-
ret consequentia. Non enim sequitur hec est necessaria hoc al-
bum non est nigrum ergo hoc album de necessitate non
est nigrum. ¶ Circa istas consequentias que fiunt ex proposi-
tionibus de possibili est sciendum quod singulare de sub-
iecto quod est nomen proprium vel precise pronomen
demonstratiuum sumptum in sensu diuiso infert illam
de possibili sumpta in sensu composito et econuerso
sicut bene sequitur. hoc potest esse nigrum quocumque de-
monstrato ergo hec est possibilis hoc est nigrum et econ-
uerso. ¶ Sed si subiectum illarum propositionum fuerit ter-

Nota appellationem demonstratiuo

minus communis vel pronomen demonstratiuum cum ter-
mino communi tunc subiectum in illa de possibili sumpta in sen-
su diuiso vel ei equalente vel stat pro eo quod est vel
pro eo quod potest esse. Si stat pro eo quod est tunc pre-
dicatum vel est terminus communis vel pronomen demonstra-
tiuum solum vel nomen proprium vel pronomen demon-
stratiuum cum termino communi. Si predicatum sit terminus communis vel
pronomen.

pronomen demonstratiuũ cum termino cõi siue nomen ppriũ: ꝯña non vꝫ ab vna ad aliã sicut nõ sequitur: hoc album põt esse nigrũ ergo hec est possibilis hoc album est nigrũ. Nec sequitur: hec est possibilis hoc album est sor. ergo hoc album põt esse sor. ppter falsam implicationẽ in ꝯñte. multo magis si predicatũ esset terminus cõis vel sumptus cum termino cõi non valet ꝯña. Si autem stet pro eo qd̕ potest esse ab illa in sensu diuiso ad aliam in sensu composito nõ valet ꝯña. sicut non sequitur album põt esse nigrum ergo hec est possibilis albũ est nigrum sed econuerso ex indiffinita sequitur indiffinita ⁊ ex singulari sequitur singularis. sed ex vli non sequitur vlis bene enĩ sequitur hec est possibilis album est dulce ergo illud quod potest esse album potest eẽ dulce: ⁊ ista ꝯña pꝫ. naꝫ sequitur hec est possibilis album est dulce. ergo due ppõnes sunt possibiles in quibus de pronoie demonstrante illud ꝑtur ista duo album ⁊ dulce. ⁊ vltra ergo duo de possibili habentes idem sbm̃. s. idem pronomen demonstrãs idem pro subiecto sumpto in sensu diuiso sunt vere. puta tales due hoc potest eẽ dulce. hoc potest esse album. qꝛ sicut dictũ est illa de possibili habẽs pro subiecto pnomen demonstratiuũ precise sumpta in sensu composito infert illam de possibili in sensu diuiso ergo iste due hec ẽ possibilis hoc est dulce: hec ẽ possibilis hoc est album inferunt istas duas: hoc põt esse album: hoc potest esse dulce. Nunc autẽ sequitur hoc potest eẽ dulce: hoc potest esse albũ: ergo albũ potest esse dulce, sumpto subiecto pro eo quod põt esse: ergo de primo ad vltimũ sequitur hoc est possibilis albũ est dulce ergo albũ põt esse dulce. Sed vlis nõ infert vlem non enĩ sequitur hoc est possibilis oẽ album est homo ergo oẽ album potest esse hõ. nec potest talis ꝯña probari sicut precedens eo qꝙ p illum expositorium ꝗ̃uis inferatur indiffinita vel singularis nõ tñ vlis. ¶ Circa ppõnes de contingenti sciendũ est qꝙ illa de ꝯtingenti sumpta in sensu composito ⁊ secũda in sensu diuiso ꝯuertuntur si sbm̃ sit pronomen demonstratiuũ vel nomen pprium sicut iste cõuertunt hoc ꝯtingit esse album ⁊ hec est cõtingens hoc est album: sed si sbm̃ sit terminus cõmunis vel includens terminum cõem vel participium non opꝫ. Non enim sequitur hec est ꝯtingens hoc creans est deus ergo hũc creantem ꝯtingit esse deum. nec sequitur econuerso: hoc album ꝯtingit esse nigruꝫ ergo hec est ꝯtingens hoc album est nigruꝫ. Ex quo pꝫ qꝙ dñia est inter istas de ꝯtingenti ⁊ de possibili ꝗ̃tum ad ꝯñas inter eas. naꝫ illa de possibili habens pro subiecto terminum cõem vel includens terminum cõem vel participiũ sumpta in sensu composito infert illaꝫ de possibili in sensu diuiso: sed sic non ꝯtingit in illis de contingenti. Nõ enĩ sequitur hec est ꝯtingens deus est creans ergo qd̕ ꝯtingit esse deum ꝯtingit esse creantẽ. Nec etiaꝫ sequitur ergo quod est deus ꝯtingit esse creans. Circa illam de impossibili sciendũ est qꝙ qñ sbm̃ est pnomen demõstratiuuꝫ illa in sensu cõposito ⁊ in sensu diuiso ꝯuertuntur. sicut iste hec est impossibilis hoc est album ergo hoc nõ potest esse sed si sbm̃ sit terminus cõis vel includens terminum cõem vel participiũ nõ equalent. vñ nõ sequitur hec est impossibilis albũ est nigrũ ergo albũ nõ potest eẽ nigrum: nec sequitur album nõ põt esse hõ ergo hec est impossibilis albũ est hõ. ¶ Tñ sciendũ est qꝙ qñ accipitur de impossibili in qua negatur modus possibilitatis sicut hic album nõ potest esse nigꝛ si sumatur in sensu diuiso si suuꝫ sbm̃ non sit pnomen demonstratiuũ nec nomen ppriũ: illa est distinguẽda. eo qd̕ sbm̃ potest accipi p eo qd̕ est vel pro eo qd̕ potest eẽ: si primo mõ: sic nec particularis infert particulareꝫ: nec vlis infert vlem. si scdo modo particularis nõ infert particulareꝫ sed vlis vlem. vnde nõ sequitur aliqd quod põt esse albuꝫ nõ põt esse hõ ergo hec est impossibilis album est hõ: sed bene sequitur oẽ quod põt esse album nõ põt esse hõ ergo hec est impossibilis oẽ album est hõ. ¶ Circa alias modales est sciẽduꝫ qꝙ qñ sbm̃ est pnomen demonstratiuũ vel nomen ppriũ in sensu composito ⁊ in sensu diuiso cõuertuntur: sicut iste conuertuntur hoc scitur esse album ⁊ hec est scita hoc est album. ⁊ iste similiter: hoc creditur esse nigruꝫ ⁊ hec est credita hoc est nigrum. Sed si subiectũ sit terminus cõmunis vel includens terminum cõmunem tanꝗ̃ partem vel participiũ non conuertuntur: vnde iste non cõuertuntur albũ scitur esse homo: ⁊ hec est scita album est hõ. nec iste: album p se edificat: ⁊ hec est per se album edificat. nec iste: album creditur esse homo vel sor. ⁊ hec est credita album est homo vel sor. ¶ Similiter iste nõ conuertuntur: creans scitur esse deꝰ: ⁊ hec est scita creans est deus. nã vna de istis semp est vera ⁊ alia falsa. ⁊ ratio oĩum istoꝝ dicta est prius. vꝫ. qꝙ p propõnem de modo sumpta in sensu diuiso ⁊ p sibi equalentem nõ denotatur qꝙ ille modus verificatur de sua preiacẽte: sed qꝙ verificatur de alia propõne in qua predicatũ predicatur: ⁊ pronomen demonstratiuũ vel nomen pprium subijcitur ⁊ hoc verbum est sit tertiũ adiacẽs. sicut p istam: creans de necessitate est deus: sumpta in sensu diuiso nõ denotatur qꝙ sua preiacens. s. ista: creans est deus: sit necessaria. sed denotatur qꝙ ista sit necessaria: hoc est deꝰ: demonstrãdo illud pro quo creans supponit in ista: creans de necessitate est deus. ⁊ similr p istam: albuꝫ p se edificat. non denotatur qꝙ sua de inesse. s. ista: albũ edificat: sit p se. sed qꝙ aliqua talis sit p se: hoc edificat: demonstrando aliqd pro quo albũ supponit in ista: album p se edificat. Ex istis predictis pꝫ qꝙ tales sunt cõcedende sm̃ principia Aristotelis. homo de necessitate est deus: albuꝫ p se est aĩal: creans scitur esse deus: ⁊ hmõi. si tales sint vere: filius dei de necessitate est deus: edificator p se edificat: deus scitur esse deus. ⁊ hoc qꝛ subiecta istarum ⁊ illarũ supponunt pro eisdem: ⁊ ideo dum supponunt pro eisdeꝫ si iste sint vere ⁊ ecõuerso. ⁊ hoc qꝛ de tota propositiõe in qua predicatur ꝑtum vnius ⁊ alterius demonstrando illud pro quo sbm̃ supponit verificatur talis modus. quia eadem est illa propositio ꝗ̃uis alie sint diuerse. ¶ Dicunt tñ aliq qꝙ ista est falsa: homo de necessitate est deus: qꝛ p talem necessario implicatur qꝙ aliqd sit necessario hõ ⁊ hoc est falsum: ⁊ ideo ista est falsa. similiter p istam: album scitur esse homo: implicatur qꝙ aliqd scitur esse albũ. ¶ Sed illud nõ est bene

De contingenti

Sd.

Subiecto dmõstratiuo pronoie

Quid p istam creans de necessitate est deus

Dictum ad alijs

Optima rõ

dictum. qꝛ tales modi eo ꝙ sequant̄ subiecta nō implicant subiecta cum tali modo verificari. sicut nec ille modus ꝯtingēter: nec ille modus ꝑ accñs ⁊ sic de alijs. ⁊ ideo sicut ꝑ istam: deus ꝯtingenter creat: non implicat̄ ꝙ aliqd sit ꝯtingēter deus: ⁊ ꝙ illud creat. Nec ꝑ istam: deus ꝑ accñs creat: implicatur ꝙ aliqd sit ꝑ accñs deus: ⁊ ꝙ ille ꝑ accidens creat. sed precise ponitur ꝙ aliqs est deus ⁊ ꝙ ille ꝯtingenter ⁊ ꝑ accidens creat. ita ꝑ istaꝫ: homo de necessitate est deus: non denotatur nisi ꝙ aliqs est homo ⁊ ꝙ ille de necessitate est deus ⁊ hoc est verum. ¶ Similr̄ ꝑ istaꝫ: album scitur esse homo: non denotatur nisi ꝙ aliqd sit album ⁊ ꝙ illud scitur esse hō. quod poterit eē verum ꝗuis nesciatur illud esse albū. Et sub isto sensu ꝯcessuꝫ est prius ꝙ tales sunt vere: tres ꝑsone sciunt̄ esse deus: qꝛ. s. aliqs puta deus est tres ꝑsone ⁊ illud scitur esse de⁹. ꝗuis nescit̄ illud esse tres ꝑsone. Eodem mō est de ista: pr̄ scit̄ esse imortale: qꝛ. s. hō est pater demonstrando deū ⁊ hoc scitur esse imortale.

¶ Cap. xj. de modo arguēdi a modali ad suam de inesse respectu cuiusuis modi. Et lꝫ apud auctorem istum aduerbium contingentie vel possibilitatis vel impossibilitatis non inferat suaꝫ de inesse: tamen iuniores sophiste tenent oppositionem.

Circa ꝯñas ex vna de inesse ⁊ alia de modo. Est primo sciendūꝫ ꝙ illa de necessario siue sumitur in sensu diuiso siue in sensu composito sp̄ infert illaꝫ de inesse. sed non ecōuerso nisi forte interduꝫ gratia materie. ¶ Et circa illas de possibili est sciendū ꝙ illa de possibili siue sumat̄ in sensu diuiso siue in sensu composito non infert suaꝫ de ineē. non enim sequr: hec est possibilis homo est albus ergo hō est albus: nec sequr hō potest esse albus ergo hō est albus: sed illa de inesse sp̄ infert illam de possibili. qꝛ sequr: sor. est alb⁹ ergo hec est possibilis sor. est albus. ⁊ similr̄ sequr: sor. est albus ergo sor. pōt esse albus. ⁊ hoc est verum siue sm̄ ꝯñsis sumatur pro eo ꝙ est siue ꝑ eo ꝙ potest esse. ¶ Circa illas de ꝯtingenti est sciendū ꝙ si illa de cōtingenti sumat̄ in sensu composito vel aliqua equalens ei nō infert suā de inesse nec econuerso. nō enim sequr: hec est contingens sor. est albus ergo sor. est albus. nec sequr: deus est imortalis ergo hec est ꝯtingēs deus est imortalis. ¶ Similr̄ si sumatur in sensu diuiso non infert suam de inesse nec econuerso. non eni sequr: ꝯtingit sor. esse albuꝫ ergo sor. est albus. nec sequr: deus est imortalis ergo ꝯtingit deum esse imortalē. ¶ Circa illas de impossibili sciēdū est ꝙ illa de impossibili in sensu composito non infert suam de inesse. sed semp ꝯdictoriuum sue de inesse sicut nō sequr: oēm hoiem esse asinuꝫ est impossi. ergo ois homo est asinus. sed sequr: ergo aliqs hō non est asinus. ¶ Illa autem de inesse nō infert illaꝫ de impossibili. ¶ Similr̄ illa de impossibili si sumat̄ in sensu diuiso ⁊ modus possibilitatis sit negatiuus infert suam de inesse nō econuerso. sicut sequr: homo nō potest esse asinus ergo homo non est asinus. sed non ecōuerso. ¶ Si autem ponatur impossibile vel eius aduerbiū nō infert suaꝫ

Nec̄io eē infert non eꝯ.

Nisi supple adūbialiter sumatur

Nisi supple adūbialiter sumantur

Nisi ad uerbiali ter sumā tur ideo dicunt sophiste noui hanc eē falsā im possibili ter hō ē lapis

de inesse sed ꝯdictorium illius. sicut nō sequr: sor. esse asinum est impossibile ergo sor. est asinus. nec sequr: sor. impossibilr̄ est asinus ergo sor. est asinus. ¶ Sed sequr: ergo sor. non est asinus ecōuerso aūt non sequr sicut manifeste pꝫ. ¶ Circa alias modales sciendum est ꝙ raro vel nunꝗ ille de inesse inferunt illas de modo. sicut nō sequr: homo est albus ergo hec est ꝑ se homo est albus: hō est alb⁹ ergo homo scitur esse albus. homo est aial ergo homo ꝑ accidens est aial. tñ frequenter ille de mō inferunt illas de inesse. sicut sequr: homo ꝑ se est aial ergo homo est aial. albuꝫ scitur esse homo ergo albū est homo. ⁊ sic de multis alijs. ¶ Alique tñ sunt que non inferunt suas de inesse. sicut nō sequr: sor. creditur esse albus ergo sor. est albus nec sequr: sor. opinat̄ hominem esse album ergo hō est albus. Ad sciendum tñ qñ talis ꝯña est bona ⁊ qñ non: vtendū est ista regula qꝛ si sit talis modus q nō potest competere nisi ꝑpōni vere ꝯña est bona ab illa de modo ad suaꝫ de inesse. Si autem sit talis modus q possit competere propositioni false consequentia ab illa ad suaꝫ de inesse non valet. huiusmodi sunt tales creditum opinatum concessum dubitatum ⁊ huiusmodi.

Huius oppo. tenēt iuniores sophiste

Circa alias modales

¶ Cap. xij. de diuersorum modoꝝ interse mutua ⁊ non mutua illatione vbi est vna regula aurea qñ modus patet vlr̄ de modo ab vno ad reliquū valet modus arguendi in eodem sensu.

Post hec videndum est de ꝯñtijs ex ꝑpōnibus diuersorū modorū. ¶ Unde sciendū est primo ꝙ illa de necessario sp̄ infert illam de possibili. ita. s. ꝙ ambe sumant̄ in sensu composito vel ambe in sensu diuiso vel equalētes talib⁹. vnde bene sequr: oēm hoiem esse aial est necessariū ergo omnem hoiem esse aial est possi. similr̄ bene sequr: ois homo de necessitate est aial ergo ois homo potest esse aial: sed econuerso non sequr. sicut nō sequr: ois homo potest esse albus ergo ois homo de necessitate est albus. ¶ Secūdo sciendū est ꝙ ille de necessario non infert illam de ꝯtingenti modo ꝯtingentie manifeste affirmatiuo nec ecōuerso: sed infert ꝯdictorium illius de ꝯtingenti. sicut bene sequr: ois homo de necessitate est aial ergo non contingit oēm hominem esse aial. ¶ Similr̄ bene sequr: oēm hominēꝫ esse aial est necessarium ergo oēm hoiem esse aial non est contingens. sed non sequr econuerso. non enim sequr: oēm hoiem eē asinum nō est ꝯtingens ergo omnem hominē esse asinum est necessarium: nec sequr: non ꝯtingit deum esse albedinem ergo deus de necessitate est albedo. ¶ Tertio sciendūꝫ est ꝙ illa de necessario infert ꝯdictoriuꝫ illius de impossi. sicut sequitur: ois homo de necessitate est aial ergo ois homo nō impossibiliter est aial. Similiter bene sequr: oēm hoiem esse aial est necessariuꝫ ergo nō est impossi. oēm hoiem esse aial. sed ecōuerso nō sequr. ¶ Quarto sciendū est ꝙ multe ꝑpōnes de alijs modis inferunt illas de necessario sed nō conuerso. sicut sequr: omnem hoiem esse risibileꝫ est demonstrabile ergo oēm hoiem esse risibilē est necessariuꝫ.

Necessario īfert pos.

Non ex nec̄io cōtingens

Neces. īfert cōtradict. impos.

Circa alias modales

alique aūt

aliqua adt inferunt ex illis de necessario τ nō ecōuer/
so: sicut sequitur: oēm hoiem esse aial est necessarium.
ergo oēm hoiem esse aial est scibile: large accipiendo
scibile. aliquae adt non inferūt ex illis de nec'io nec in/
ferunt eas. sicut non sequitur: oēm hoiem esse aial est
necessarium ergo oēm hoiem esse aial est euidenter
notum a te. τ etiā ecōuerso. ¶ Circa ppōnes de pos
sibili est notandū φ illa de possibili non infert illam
de ptingenti sed econuerso. bñ enim sequitur: ptingit
sor. esse album ergo sor. potest esse albus: τ nō econ/
uerso. qz nō sequitur: possibile est deum esse ergo ptin
git deum esse. τ non solū illa de ptingenti infert vnā
de possibili. sed etiam duas. s. affirmatiuam τ nega/
tiuam. sed econuerso nō sequitur: non enim sequitur hō
potest esse deus ergo hoiem ptingit esse deū. ¶ No/
tandum est etiā φ illa de possibili infert oppositū il/
lius de impos. sicut sequitur: sor. currere est pos. ergo
sor. currere non est impossi. vel econuerso. etiā seq/
tur: hoiem currere nō est impossi. ergo hoiem cur:
re est possi. Itēm notandū est φ ois ppō in qua po/
nitur aliquis modus q non potest cōpetere nisi ppōni
vere infert illam de possi. sicut sequitur: oēm hoiem ēē
aial est scitum ergo oēm hoiem esse aial est possi. sed
ecōuerso non sequitur nisi gratia materie aliqñ. ¶ Si
autem talis modus possit competere ppōni false non
infert illas de possi. q̄uis econuerso aliqñ sequatur:
non enī sequitur: intellectum non eē aias intellectiuam
est opinabile ergo intellectū non esse aiam intellecti/
uam est possi. sed econuerso bene sequitur. ¶ Ad
videndum ergo qñ tales pñe sint bone τ qñ non: vi/
dendum est quō tales modi se habeant adinuicē fm
pdicationem. vtrum vz tales ppōnes sint vere vel false:
oē nec'iuz est possibile: ois ppō scita est ppō vera: ois
ppō demonstrata est ppō possibilis: ois ppō credita
est ppō possibilis: nulla ppō impossi. est ppō possibi/
lis: nulla ppō p se nota est ppō demonstrabilis: nulla
ppō p se est ppō p accñs: τ sic de cōsimilibus. ¶ Vn
de regula gñalis est a ppōne de vno modo ad ppōnē
de alio est sp bona pña qñ modus pñtis predicatur
de mō antecedentis vlr sumpto. sed nunφ talis pña
vz qñ modus pñtis non predicatur vlr de modo an
tecedentis. ¶ Silr sp a ppōne de vno modo ad ppō
nez de alio modo negato est bona pña qñ modus cō
sequentis vlr negatur de modo añtis. Unde ista pña
est bona: oēm hoiem currere est necessariū ergo om/
nem hoiem currere non est cōtingens. qz ista ppō est
vera nulla ppō necessaria est ppō cōtingens. ¶ Hic
tñ est aduertendum φ opz φ ambe ppōnes ex talib⁹
ppōnibus modalibus sint sumpte in sensu composi/
to vel eis equalentes: vel φ ambe sumantur in sensu
diuiso vel eis equalentes. ¶ Etiam ex istis potest eli
ci qd dicendum est de pñsequentijs ex talibus proposi
tionibus modalibus. ¶ Notandum est etiam φ oēs
regule supra posite de modalibus intelligende sunt
quando oēs termini sumunt psonaliter τ significa/
tiue. qz si accipentur materialiter vel simpliciter: nō
valerent predicte regule. vt autē habeatur comple/
tus tractatus de illis modalibus dicendum est aliqd
de equipollentijs earum.

Possibile non infert cōtingens

Contingens infert possibile affirmatiue τ negatiue

Nōbilis regula

Semper a modo ad modum

¶ Cap. xiij. quod qdam modi ordinant fm supius τ inferius qdaz sunt repugnantes qdam p impertinentes qdam af. qdam negatiui quidam medij.

Quia circa ppōnum modalium eqpollentias τ repu/
gnantias sunt varie difficultates ideo ad
hmōi negocij completionē est de eis bre
uiter tractandū. ¶ Opz autem scire φ
modorum qdam sunt repugnātes. qdam sunt scdm
supius τ inferius se hñtes: qdam impertinentes.
Repugnātes sūt: sicut necīiū τ impossibile. possibile:
τ impossibilenecīum τ ptingēs ad vtrūlz τ impossi
bile: necīum τ inopinabile: demōstrabile τ indemon
strabile: τ tales multi. ¶ Scdm supius τ inferius se
hñtes sunt sicut necessarium τ possibile: nam sequitur
hoc est necessarium ergo est possibile: τ nō ecōuerso.
simlr se habent nēcium τ scibile: τ necessarium τ de/
monstrabile. Impertinentes sunt sicut dubitabile: τ
hmōi. ¶ Secundo notandū est φ modoz repugnā
tium qdam sunt imediati: ita φ de qualz ppōne veri
ficatur alter illoz. sicut se hñt possibile τ impossibi/
le: qz ois ppō est possibilis. vel impossibilis. qdaz sūt
mediati sicut necessariū τ impossibile. nam impos
sibile est φ aliqua ppō saltem simul τ semel sit necef
saria τ impossibilis. ¶ Tertio opz scire φ vnus mo
dus repugnat pluribus modis sicut ptingens repu/
gnat tam necessario φ impossi. qz ppō cōtingens ad
vtrumlz nec nēia nec impossi. simlr necessariū repu
gnat tam ptingenti φ impossi. ¶ Quarto opz scire
φ modoz qdam sūt simpliciter affirmatiui. sicut ne
cessarium τ possi. scibile τ demonstrabile: τ hmōi. q
dam sunt simplr negatiui. sicut impossi. idem est φ
non possibile. ¶ Silr est de inopinabili τ indemon
strabili τ hmōi. qdaz nō sunt simpliciter affirmatiui
nec simpliciter negatiui sicut est de ptingenti. nam cō
tingens repugnat nēio τ absolute infert possi. τ si cō
tingens equalet isti ppōni possi. nō nēcium. ¶ Quin
to sciendū est φ in modalibus qdā sunt ppōnes sim
pliciter prime quaz eqpollentie nō sunt qrende. τ sūt
oēs ppōnes in qbus ponunt modi simplr affirmati
ui. vel non simplr affirmatiui tñ non negatiui. τ de
quaz pñcentib⁹ nō est qrenda eqpollentia. cuiusmōi
sunt tales: possi. est oēm hoiez currere: possi. est nul
lum hoiem currere: possi. est nullū hoiem nō currere:
necesse est oē ens eē in actu: necesse ē nullū ens eē
in actu: necesse est aliqd ens eē in actu nō ptingit oēz
hoiem currere: ptingit oēm hoiem currere: cōtingit
aliquē hoiem currere: ptingit aliquē hoiem nō cur/
rere: τ sic de alijs ppōnib⁹ modalib⁹. ¶ De alijs ppō
nib⁹ modalib⁹ qrēde sūt equalēte. ¶ Vñ de ol ppōe
in q̄ ponit iste modus: possibile: qrēdū est cui eqpol
let. ¶ 6⁹ opz scire φ in ppōne cuius qrit eqpollēs
qñqz mod⁹ affirmat τ qñqz negat. sicut pz in istis: ne
cesse ē nullū hoiez ñ currē: ñ necē ē nullū hoīz currē.

¶ Cap. xiiij. d eqpollētia modaliū iter se famosaz.

Ostis pmissis tanφ preambulis vi
dendū est de eqpollētia istaz
ppōnum. ¶ Et cū breuitate tñ dicen/
dum est de modalib⁹ famosis. qz ex illis

Modi repugnātes seu ordināti

Modi impertinentes

Repugnantes imediate

Modi affir.

Modi neg.

Medij

potest studiosus conijcere qd dicendu est de alijs. ¶ Primo aut dicendu est de ppone in qua ponitur ille modus: necium: de qua dicendu est q necess. aut non negat modus aut negatur modus si primo mo: semp talis ppo equalet alicui pponi de necessario q in tali casu retento eodem mo dicendu est de eqpollentia illius et de eqpollentia sue de inesse: vnde sicut ista non oe aial est homo equalet isti: aliquod aial no est homo ita ista: necesse est non oe aial esse hominem equalet isti: necesse est aliquod aial non esse hoiem. et ita est generalr de oibus talibus. Si autem modus necessitatis non negat et etiam signu si habeat signum tunc modus necessitatis mutandus est in modu que infert. s. impos. affirmatiuu et residuu in Zrium: sicut ista non necesse est oe aial esse hoiem equalet isti pos. est aliquod aial non esse hoiem. Si aut modus negetur et no signum: solus modus mutabit in pos. affirmatiuu. Unde ista: nullus homo de necessitate est aial: eqpollet isti: ois homo potest non esse aial. et ideo non est querendu cui equalet ista: ois homo de necessitate non est aial: sed cui ista equalet nullus homo de necessitate est aial: et est dicendu sicut nunc dictum est: et hoc q: iste eqpollent: ois homo de necessitate non est aial: et necesse est nullum hoiem esse aial: illa autem no ois homo de necess. est aial equalet isti: aliqs homo potest non esse aial: et ita est de alijs. Sicut dictum est de pponibus de necessario respectu ppositionu de pos. ita dicendu est pportionabiliter de propponibus de pos. respectu pponum de necessario. Vlaz qn modus possibilitatis remanet affirmatiuus no est mutadus modus: sed quantu ad residuu accipienda est pportionabiliter eqpollentia sicut in illis de inesse. vnde ista pos. est non oem hoiem esse aial eqpollet isti pos. est aliquem hoiem non est aial. Qn autem tam modus q signu negatur: tuc modus possibilitatis mutandus est in modu necessitatis et residuum in Zdictoriu. sicut sua de inesse. vnde ista: no est possi. oe aial esse hoiem equalet: isti: necesse est aliquod aial non esse hoiem. Qn autem signum negatur modus no negat sed tm modus possibilitatis tunc precise mutadus est modus possibilitatis in modu necessitatis et non signu vle in signum particulare nec econuerso: sicut ista: nullus ho potest esse aial equalet isti: ois homo de necessitate no est aial: et tunc q vis modus vlis non mutet in modum particulares nec ecouerso: tn modus vlis negatiuus mutadus est in modum vlem affirmatiuu. sicut pz in exeplo preposito. Ex istis faciliter patere possunt eqpollentie ppositionum in qbus ponunt isti modi necess. possibile. Ex qbus etiam potest faciliter patere que ppones repugnant et q non: scito que ppones pprie repugnat et que non. ¶ Unde sciendu est q iste ppones ois ho

Sci. de necessi. est aial: ois homo de necess. non est aial: repugnat Zrie. sicut iste: necesse est oem hoiem ee aial: necesse est nullum hoiem esse aial. iste aut sunt repugnantes: omnis homo de necessitate est animal: aliquis homo de necessitate non est aial non tn proprie sunt cotrarie eo q non vtraqz est vlis. nec sunt Zdictorie: q possunt simul esse false et ita plus Zueniunt cum Zrijs eo q pnt simul esse false sed non pnt simul ee vere. ¶ Eode modo dicendu est de hijs: ois homo de necessitate est aial: aliquis homo de necessitate est animal: iste autem ppositiones: ois homo de necessitate no est animal: aliquis homo potest esse aial: sunt contradictorie: et similr iste: ois homo de necessitate non est aial: aliqs homo potest esse aial. Iste autem propositiões: ois homo potest esse animal: ois homo potest non esse aial: non repugnant. nec iste. ois homo potest esse aial: aliquis homo potest esse aial. nec iste: ois homo potest no esse aial. aliqs ho potest non esse aial. sed iste cotradicunt: ois homo potest ee aial aliqs homo de necessitate no est aial. et iste silr: ois ho potest non esse aial. et aliqs ho de necessitate est aial.

¶ Cap. xv. de equipollentia contingentis et de possibili tam contingenti affirmato q negato.

Circa ppones de contingenti opz primo scire q istaz pponum: Zingit oem hoiem esse aial: contingit aliquē hoies esse aial: Zingit aliquem hoiem non ee aial: non est eqpollentia querenda. eo q sunt prime. pnt tn tales ppones exponi q: quelibet illaru equalet vni copulatiue ex duabus pponibus de possi. sicut ista: contingit oem hoiem esse aial: equalet isti pos. est oem hoiem esse aial: et possi. est nullum hoiem esse aial: et ita de alijs. et ideo sp affirmatiua et negatiua de Zingenti modo Zingenti remanente affirº Zuertunt: sicut iste due Zingit oem hoiem esse aial: Zingit nullu hoiem esse aial: Zuertuntur et sic de alijs. ¶ Ex istis faciler sciri pot eqpollentia pponum de Zingenti. sicut Egpollens disiunctiue enim ipsa equalet vni copulatiue ita sua repugnans equalet vni disiunctiue coposite ex partibº repugnantibus illiº copulatiue. et io ingrendo eqpollentia ppo nis de Zingenti resoluēda est illa in vna copulatiuā ex duabus de pos. quo facto videndum cui equalet vna pars et alia: et ex illis formāda est vna disiunctiua cui equalebit illa de Zingenti. sed hoc no est faciendum nisi qn modus Zingentie est negatº. verbi gra. si accipiat ista negatiua: no Zingit oe aial esse hoiem: ista affirmatiua: Zingit oe aial esse hoiem: resoluenda est in istā copulatiuā cui equalet: oe aial potest ee ho: et oe aial potest no esse ho: et vtriqz istaz pponenda est negatio sub disiunctiōe sic: non oe aial pot esse ho vel non oe aial potest non ee ho. et accipienda est equalens isti disiunctiue p regulā datam in pcedenti capi. s. ista: necesse est aliquod aial no esse hoiem: vel necesse est aliqd aial esse hoiem: et ista vltima disiunctiua equalet isti no Zingit oe aial esse hoiem. Eode mo ista p easde regulas: nullus ho Zingēter est aial: equalet isti de disiuncto pto: ois homo necessitate est aial vel de necessitate potest no esse aial: no eni in isto casu potest eqpollere disiunctiue sicut pz de ista: nulla psona diuina Zingenter est pr: sed equalet vni vli de disiuncto pto: ita tn q in vtraqz parte disiuncti addatur modus necessitatis. Qn aut dicitur ppōnis de Zingenti vel equalens ei mutat in Zdictoriu: tuc particularis equalet vni disiunctiue et hoc q: ppō particularis et indefinita de disiuncto pto Zuertuntur. Opz etiam scire

etiam scire q̃ qñ modus ɔtingentis est affirmatiuus ac
cipienda est eq̃pollētia seruato eodē modo ext̃e re-
siduū: ⁊ eodē mō ꝑpōtiōabiłr sicut dictū ē de p̃cedē
tibus. Vñ ista: ɔtingit oēm hoīez currere: equalz isti
contingit aliquem hoiem currere: ⁊ sic de alijs.

¶ Cap. xvj. de equipollentia modi impossibilitatis tam affirmato q̄ negato.

Circa ꝑpōnes de impos. est pri-
mo sciendum q̃
nulla earuz est prima. qꝛ quelz illaꝝ eq̃-
ualet opposito alicuius de pos. ⁊ ideo de
qualz querendū est cui equalet. Et cum
dē q̃ impos. equalet isti non pos. faciciliter potest sci
ri ꝑ predicta cui equalet ꝑpō de impos. ponendo nō
pos. loco illius modi impos. Est ergo sciendū q̃ qñ
iste modus est affirmatiuus ita. s. q̃ negatio nō negat
eum. sicut hic impos. est oē aīal esse hoīez: impos. est
aliquid aīal non esse hoiem. ¶ Qñ autē est negatus
ꝑ aliam negationē. sicut hic non impos. est oē aīal eē
hoiem non impos est omnē hoiem currere. In pri-
mo casu qñ. s. nulla negatio negat modū impossibi
litatis tunc illa de impossi. equalet vni de necessario
sicut illa de pos. in qua modus negatur equalet vni
de necessario. vnde ista: impos. est non omne aīal nō
esse hominē: equalet isti necesse est aliquod aīal esse
hominē: ⁊ istat impos. est aliquod aīal esse hominē:
equalet isti: necesse est omne aīal esse hoiem: ⁊ ista im
pos. est aliquod aīal hominē: equalet isti: necesse est
nullum aīal esse hoiem. ¶ Si autem modus impos
sibilitatis sit negatus: tunc mutabitur modus impos
sibilitatis in modus possibilitatis. sicut ista: non im-
pos. est omne aīal esse hoiem: equalet isti: pos. est ali-
quod aīal esse hoiem. Ex quo enim modus possibi-
litatis qñ negatur dꝫ mutari in moduz necessitatis ⁊
modus necessitatis qñ negatur dꝫ mutari in moduz
possibilitatis affirmatiuū: necesse est q̃ impos. qñ ne-
gatur q̃ mutet in moduz possibilitatis. ¶ Per pre
dicta ⁊ ꝑ illam regulam de equipollentijs de inesse.
ver. Per ɔ̄dic post contra pre postq̃ subalter. po-
test faciliter sciri eq̃pollentia ꝑpōnum modaliuz. Et
ideo ista de earum equipollentijs sufficiant.

¶ Cap. xvij. de ɔñijs in q̄bus inferunt termini ma-
terialiter vel simpliciter capi ⁊ primo de accidente.

Postq̄ visum est de aliq̄bus re
gulis deseruienti
bus ɔñijs ex ꝑpōnibus in q̄bus omnes
teri supponūt ꝑsonaliter ⁊ significatiue:
nunc videnduz est de ɔñijs compositis
ex ꝑpōnibus in q̄bus aliq̄s terius supponit simplici-
ter vel mālr: vt sunt ɔñe inferentes tales ɔclōnes:
albuz est accidēs fortis: homo est species talis gñis:
risibile est passio hoīs: sb̃a animata sensibilis est diffi-
nitio aīalis: canis est equocum ⁊ hmōi. ¶ E primo
dicendū est de regulis q̄bus construitur probleuma
de accidente. ⁊ qꝛ fere tota ista mā patere pōt ex p̄di
Prima regula — ctis ideo breuiter est trāseundū. ¶ Est igitur regula
generalis talis. Illud ɔtingenter verificat de aliquo
ergo est accidēs eius: sicut seq̄tur: album verificatur
contingenter de hoie: ergo album est accidens hois.

Intelligēdū est etiam q̃ ista regula tenet qñ talis ꝑ-
positio potest esse vera ⁊ falsa stante ꝑpōne vera in q̄
enuntiatur esse de eodē subiecto. ¶ Opꝫ etiam scire — Accñs
q̃ hic nō accipitur accñs pro illo quod realiter inhe- ꝑ predi
ret alteri ⁊ informat ipsum: sed accipit pro p̄dibili de — cabili
aliquo cui tñ non inheret nec ipsum informat: ⁊ sic
accipiendo accñs potest concedi q̃ creans est accñs.
Consimile concedit Anselmus mono logion. xxv.
q̃ ridens est accidens hois. ¶ Alia regula. ¶ Hoc — Alia re
verificatur de hoc ⁊ nō est ꝑprium illius: nec genus: — gula
nec dr̃a: nec species: nec diffinitio: nec aliqd cōe om
nibus. ergo est accidēs eius. Alia que necessaria sūt
sciri de accidēte elici pñt ex prioribus ⁊ presertim ex
illis que dicta sunt in primo tractatu de accidēte ideo
ad presens ista sufficiant.

¶ Cap. xviij. vbi ponuntur regule quibus inferatur aliud non esse vel eē genus ad aliud.

Post hec videndū est q̄ō cōstrui
tur vel destruitur ꝑbleu-
ma de gñe. ⁊ qꝛ Aristo. istam mām dif-
fuse tractauit ideo ꝑ suas regulas est di-
scurrendum. ¶ Est igit in prima regu- — Prima
la talis: si p̄tum non p̄tur de subiecto vlr sumpto il- — regula
lud p̄tuz non est genus illius subiecti. sicut si hec nō
sit vera: oīs homo est lapis. lapis nō est genus hois.
Notandū q̃ loquēdo de virtute sermonis aliqñ idē
est genus alicuius quod aliqñ non est genus illius. si
cut aīal qñ hec est vera: oīs homo est aīal: est genus
hois. qñ autem hec est falsa. oīs homo est aīal: tunc
aīal non est genus hois sed ad hoc q̃ aīal sit genus
hois opꝫ q̃ aīal p̄dicet de hoie vlr sumpto. ¶ Alia — Alia re
regula est. ¶ Quod nō p̄tur de aliquo in qd non est — gula
genus illius. sicut qꝛ hec non est p̄dicatio in qd: oīs
homo est coloratus ideo coloratū nec etiā album est
genus hois. ¶ Notanduz q̃ tunc p̄tur aliqd de ali- — Quid
quo in qd qñ oīa que significant oīno eodē modo si- — sit p̄di-
gnificant. ita. s. q̃ in diffōne exprimēde qd nois veri — cari in
usq̃ vel oīa ponunt in recto vł aliq̄ in recto ⁊ aliqua — quid
in obliquo: ita. s. q̃ soluz differūt in hoc q̃ vnū sig̃t
plura ⁊ aliud nō oīa illa sed aliq̄ de illis. vł si vtrūq̃
significet aliqua ⁊ silr ɔnotet alia opꝫ q̃ vnū signifi-
cet multa ⁊ aliud nō oīa illa multa sed aliqua. vel q̃
illud p̄tum ɔnotet multa ⁊ aliud non ɔnotet oīa illa
sed aliqua tñ. ⁊ ꝑpter hoc nulla talis p̄dicatio est in
qd: oīs homo est albus. qꝛ album vel sig̃t vel conno
tat oēs albedines ⁊ precise albedinis: sed homo non
sig̃t nec connotat quascunq̃ albedines. similiter ista
non est in qd: homo est ratiōalis: qꝛ rationale in obli
quo aīam intellectiuā significat: ita q̃ abstractuz ꝑ se
significans aīam intellectiuam dꝫ poni in obliquo
in diffinitione exprimente qd nois ipsius rationalis.
sed sic nō ponitur in diffinitione exprimente qd no-
minis ipsius hois q̄uis vnum sequatur ex alio: ⁊ ꝑ-
pter ista quelibet talis predicatio est in qd: oīs homo
est aīal: quia homo ⁊ aīal differunt in hoc q̃ aīal sig̃t
oīa aīalia: homo autem non sig̃t oīa aīalia sꝫ aliqua
tñ. Similiter ista est in qd album est coloratum: qꝛ
coloratum significat omnia subiecta potentia habere
colorem: album autez significat omnia subiecta po-

tentia habere albedinē: coloratum autem vel ꝯnotat
vel significat principal'r oēs colores album vero nec
ꝯnotat nec significat principaliter oēs colores sed ali
quos tñ aduertendū est tñ ꝙ non semꝑ reqritur ꝙ
illud quod p̄dicatur de aliquo in qd actualiter significet
plura. qꝛ tunc si nullū aial esset nisi homo hec non
esset predicatio in qd: homo est aial: quod falsū est.
sed sufficit ꝙ possit significare plura ꝑ solā ꝓductio
3ª regl'a nem nouarum rerū. ¶ Tertia regula est. ¶ Illud
ꝙ ꝯtingit alicui inesse ꝛ nō inesse nō est genus illius.
vnde qꝛ homo aliqñ est albus aliqñ non. ideo albū
nō est genus illius. Notandū est hic ꝙ ꝑ inesē intelli
gitur predicari. ¶ Unde regula est ista: qñ aliqd pre
dicatur de aliquo ꝯtingēter ita ꝙ aliqñ predicatur ꝛ
aliqñ non: illo tñ manēte quod importat ꝑ subiectū
actualiter tunc nō est genus eius. Unde qꝛ hoīe existe
potest hec esse vera nullus hō est albus ideo albū nō
est genus hoīs. ꝙ tñ aliqd aliqñ p̄dicatur de aliquo
ꝛ aliqñ non ꝑ destructionem oium rerū importatā
ꝑ idēm non impedit illud predicatū esse genus illius
sicut q̄uis hec possit esse vera homo nō est aial qñ. s.
nullus homo est tñ cum hoc stat ꝙ aial sit genus ho
4ª r'la minis. ¶ Quarta regula est. ¶ Si aliqua nō sint in
eadem coordinatione illa non se habent sicut genus
ꝛ species qꝛ in quocūqꝫ p̄dicamento est genus in eodem
est species ꝛ econuerso. Notandū est ꝙ q̄uis de eo-
dem possunt p̄di diuersa genera diuersarum coordi-
nationum ꝛ etiā diuersa p̄dicamenta sicut eadem res est
sbā ꝛ q̄litas tñ idem non potest esse ꝑ se species di-
uersorum nec potest esse spēs diuersoꝝ generum di-
uersarum coordinationū: hoc est: diuersorū p̄dicamen-
torū: ꝛ hoc qꝛ diuersa p̄dicamenta nunq̄ predicatur in
qd de eodē. vnde q̄uis iste sint vere: homo est sbā: ꝛ
homo est q̄tus: vel q̄litas: tñ vna p̄dio est in quid ꝛ
alia non. ꝛ ideo non est spēs q̄litatis sed sbē. Et ideo
quod phūs dicit in p̄mentis ꝙ nihil prohibet idem
esse in diuersis p̄dicamentis: ꝛ in diuersis locis dicit
ꝙ species nō est ad aliqd sed genus: dꝫ intelligi ꝙ ni
hil ꝓhibet diuersa predicamēta p̄di de eodē. ꝛ aliqñ
genus est ad aliqd ꝛ species nō: non qdem ꝑ se spēs
illius generis sed alterius de qua tñ spē illud genus
quod est ad aliqd p̄dicatur: ꝛ tñ illa species de qua p̄dicatur
non est ad aliqd. Per istum modū debent solui oēs
Alia r'la auctoritates que videntur ꝯtrariari. ¶ Alia regula est si
aliqd participat aliud ꝛ rōnem illius nō est genus il-
lius sicut qꝛ homo participat aial ꝛ diffōnē aialis idō
Quid homo nō est genus aialis. ¶ Notandū ꝙ aliqd par-
sit parti ticipare aliud nō est nisi ꝙ semꝑ dum esse verificatur
cipare de illo aliud predicatur vl'r de illo. sicut homo par-
ticipat rōnem aialis: qꝛ necessario dum hō est hec est
vera ois homo est aial: si formaret: ꝛ ita participare
non accipit hic pro capere partem essentie vel inclu-
dere illud essentialiter: sed capitur pro vere subici cū
signo vl'i respectu alterius s'm modū preexpositū.
Ex predictis pꝫ ꝙ q̄uis hec possit eē vera: oē aial est
homo: ꝛ ista sil'r: oē aial est aial rationale: qꝛ tñ vtraqꝫ
istorum poterit esse falsa dū hec est vera: aial est hō:
ideo aial non participat hoīem: nec rōnem. i. diffini
tionē hoīs: ꝛ idō hoc nō obstante aial est genus hoīs.

¶ Sexta regl'a est. ¶ Qñ species assignata p̄dicatur de 6ª regl'a
aliquo siue sit de suo subiecto siue de suo ꝯtento siue
non de quo non p̄dicatur genus assignatū tunc illud nō
est genus illius: sicut opinabile p̄dicatur de nō ente ꝛ en-
te ꝛ nec ens nec scibile p̄dicatur de non ente ideo nec ens
nec scibile est genus opinabilis: qꝛ de quocūqꝫ predi
catur species de eodē ꝛ genus: quod est intelligendū
qñ in predicatione exercita oēs termini supponūt ꝑsona-
liter ꝛ significatiue. ¶ Septima regl'a est. ꝙ si genus 7ª regl'a
assignatum nō participat aliq̄ specierū ꝯtentarū sub
genere assignato illud non est genus illius sicut si vo
luptas nec est gñatio nec corruptio ꝛ sic de alijs spe-
ciebus motus nō est genus voluptatis. Notandū est
ꝙ illa regula dꝫ intelligi qñ species assignata non im
mediate continetur sub genere. vnde homo nō partici
pat aliq̄ specierū aialis ꝛ tñ aial est genus hoīs ꝛ hoc
qꝛ homo imediate ꝯtinetur sub aiali. ¶ Notandum
etiam ꝙ participare accipitur hic sicut prius ꝓ subici
cum signo vl'i respectu illius ꝛ non ecōuerso s'm mo
dum ibi dictum. ¶ Octaua regula. ¶ Si aliqd pre 8ª regl'a
dicatur de pluribus magis q̄ aliud illud nō est gen᷒
illius: sicut qꝛ opinabile p̄dicatur de pluribus q̄ ens: ideō
ens non est genus opinabilis qꝛ semꝑ genus p̄dicatur de
pluribus q̄ sua species. Sciendū est ꝙ non sꝑ actua
liter genus p̄dicatur de plurib᷒ q̄ sua species. qꝛ si nihil
sit nisi homo: aial non p̄dicatur actualiter de plurib᷒ q̄
homo pro tūc. ꝛ ideo auctoritates oñt intelligi ꝙ sꝑ
genus p̄dicatur de pluribus q̄ sua spēs nisi oia īdiuidua
alicuius speciei vel specierū sint destructa vel non exi
stentia. ¶ Nona regula est. ¶ Si genus ꝛ spēs pre- 9ª regl'a
dicantur de equalibus nō se habent sicut genus ꝛ spe
cies. Ista regula dꝫ intelligi sicut priora: nā semꝑ qñ
cuiuscūqꝫ spēi alicuius gñis est aliquod indiuiduū
genus p̄dicatur de pluribus q̄ quecūqꝫ sua species. ꝛ idō
semꝑ ens ꝛ vnum p̄dicantur de eque pluribus: ita ꝙ ens
non potest p̄dicari de pluribus q̄ vnum nec ecōuer-
so: ideo neutrū est genus respectu alterius. simil'r est
de principio ꝛ primo: nam principiū non potest pre-
dicari de pluribus q̄ primū nec econuerso: ꝛ ideo
nec p̄n^m est genus prime nec econuerso. ¶ Decima 10ª r'la
regula. ¶ Quod nō est genus alicuius indiuidui nō
est genus aliquoꝝ indiuiduorū differentium specie:
ꝛ qđ est genus vnius indiuidui est genus indiuiduoꝝ
eiusdem spēi cum illo: ꝛ ita idē est genus oium q̄ nō
differūt specie vel nullius: ¶ Undecima regula est. 11ª r'la
¶ Nihil ꝯtinetur sub diuersis gñibus nisi vnū illoꝝ
ꝯtinetur sub altero: sicut hō nō posset esse ꝑ se species
aialis ꝛ corporis nisi aial cōtineretur sub corpore vel
econuerso. Sed ꝯ istam regulā instat phūs. iiij. tho
pi. qꝛ prudentia ꝯtinetur tam sub iustitia q̄ sub virtu
te. Nam istam regulā corrigit phūs ibidē ꝑ hoc ꝙ
opꝫ illa gñā sub qbus ꝯtinetur sint subalterna vel ꝙ
ꝯtineatur sub eodē gñe. sicut scia ꝛ virtus q̄uis nō
sint subalterna tñ ambo illa gña ꝯtinentur sub eodē
gñe: vtpote sub habitu: vnde dicit phūs ibidem sic.
Si neqꝫ subalterna gña sunt nec sub eodē ambo: nō
erit qđ assignatū est genus. ¶ Sꝫ ꝯ hoc videt eē phūs Cōtra.
in ii. p̄men. vbi dicit diuersorum generū ꝛ non sub-
alternatim positorū diuerse sunt species ꝛ dr̄e. ergo

idem non

idem nō potest esse species generū diuersoꝝ ꝛ nō sub
alternatim positorū. Preterea. oē genus diuidit̄ p
dr̄ias oppositas quaruꝫ vna remouetur vl̄r ab alia.
ergo idem nō potest cōtineri sub diuersis gn̄ibus nō
subalternatis. Preterea. illa regula videt̄ esse ꝯ̄ pre
dicta. qꝛ dictum est prius ꝙ diuersa p̄mēta p̄ntur de
eodem. ꝛ tn̄ illa p̄menta non ꝯ̄ineur sub eodē nec
Ad ob iecta sunt subalterna. ¶ Ad primum istoꝝ dicendum est
ꝙ semꝑ diuersoꝝ generuꝫ ꝛc̄. si sint genera hābētia
dr̄ias: non tn̄ opꝫ quod oēs species generuꝫ talium
sint diuerse: ꝛ ita stat ꝙ aliqua sit eadem species eoꝝ.
Et si dicatur ꝙ alique sunt spēs diuerse diuersorum
generuꝫ subalternatoꝝ. sicut multe species corporis
que nō sunt spēs aialis ergo in hoc non differunt ge-
nera subalterna ꝛ nō subalterna. Dicendū est ꝙ q̄ꝫ-
uis vnum genus subalternū habeat aliquā spēm que
non est species alterius: tn̄ econuerso est impos. sed
qn̄ sunt genera non subalterna vtrūqꝫ illorum hꝫ ali
quā speciem que nō est species alterius ꝛ hoc sufficit
ad intentū Aristo. ¶ Ad scōm dicendū est ꝙ nō oē
genus diuidit̄ p dr̄ias oppositas: qn̄ tn̄ gen⁹ hꝫ dr̄ias
potest diuidi p dr̄ias oppositas: ꝛ tunc vna illorum
remouetur vl̄r ab alia: sed nō opꝫ ꝙ remoueat̄ ab oi
alia dr̄ia. Uerbi gratia: aial diuiditur p rōnale ꝛ irra
tionale. ꝛ vna illaruꝫ remouet̄ vl̄r ab alia. postea ve
ro est aliud genus quod est precise cōe equo ꝛ asino:
ita ꝙ forte hn̄t aliquā ꝯueniētiā inter se qualem neu
Genera duabus speciebus communia trum hoꝝ hꝫ cuꝫ quocūqꝫ alio aiali. ꝛ ideo ab eis ab
strahi potest vnum genus p̄cise cōe illis ꝛ vocetur. a.
similiter forte bos ꝛ equus hn̄t aliam spālem ꝯuenie̅
tiam quem neutrum istorum hꝫ cum quocunqꝫ alio
aiali ꝛ tunc poterit abstrahi ab eis vnum genus p̄cise
illis cōe ꝛ vocetur. b. tunc q̄uis dr̄e. a. ꝛ. b. remo-
ueantur a se inuicem tn̄ vna dr̄ia. a. est eadē cum ali
qua dr̄ia. b. ꝛ ita eadem poterit esse spēs diuersorum
generum talium nō subalternatoꝝ. ¶ Ad tertiū di-
ctuꝫ est prius ꝙ nulla spēs p se ꝯ̄inetur sub diuersis
p̄mētis. qꝛ nunq̄ diuersa p̄mēta in p̄ntur qd de ea-
dem specie. ꝛ ideo nunq̄ est idem p se species diuer
sorum generum nisi illa gn̄a sint subalterna vel am-
bo ꝯ̄ineantur sub eodē sicut dicit ph̄us non tn̄ hoc
obstat qn̄ de eodem possint predicari diuersa p̄men
ta nō in qd sꝫ aliter. ¶ Decima scōa r̄la est. ꝙ qn̄ oia
xij. r̄la genera ad genus assignatū non p̄ntur in qd de assi-
gnata spē non est genus illius. sicut si corpus non p̄-
dicat̄ in qd de albo aial nō est genus albi. ¶ Decima
xiij. r̄la tertia regula si genus assignatū vel aliqd̄ genus eius
participiū spēm non est genus illius. Sciendū est ꝙ
participare capitur hic sicut prius: nō qꝛ capit partem
illius. nec qꝛ est pars illi⁹. nec qꝛ imponat partē ei⁹.
sed qꝛ ipsum subijcitur vl̄r respectu alterius ꝛ aliud
vl̄r sumptū nō subijcitur respectu illius sed tn̄ par-
ticulariter sumptū. sicut homo participat ly aial. qꝛ
homo vl̄r sumptum subijcitur respectu aialis sic di-
cendo ois homo est aial: ꝛ aial vl̄r sumptuꝫ nō subij
citur respectu hois dicēdo: oē aial est homo: sed tn̄
particulariter dicendo: aliquod aial est homo: q̄uis
eniꝫ aliqn̄ hec possit esse vera: oē aial est homo: non
tn̄ opꝫ ꝙ sit vera: ꝛ sub illa sig̃tione accipit. p. sꝑ ly

participare in logica. ¶ Decimaquarta regula est. Parti- cipare
qn̄ aliqd vere p̄tur de alia specie: si aliqd supius ad
ipsum p̄tur in qd de eadem spē: ipsum p̄dicitur etiam xiiij. r̄la
in qd de eadem specie ꝛ erit genus illius. qꝛ oia que
ordinantur s̄m supius ꝛ inferius quoꝝ vnum de al-
tero p̄tur in qd vel oia p̄ntur de illo in qd de quo p̄
dicantur: vel nullū. Sed si dubitet̄ illud assignatum
p̄ri de spē non sufficit ostendere ꝙ aliqd̄ genus eius
predicetur in qd de ipsa spē sed simul cum hoc opꝫ
p̄bare ꝙ nullum aliud ꝯ̄tentum sub illo p̄tur in qd
de ipsa spē. ¶ Decimaquīta regula. Si spēs p̄tur de
aliquo in qd de quo genus nō p̄tur in qd illud non xv. r̄la
est gen⁹ illius speciei. sicut si corpus aiatum p̄tur de
aliquo in qd de quo non p̄tur in qd aial manifestuꝫ
est ꝙ aial nō est genus corporis si autē corpus p̄tur
in qd de oibus de qbus predicat̄ aial ꝛ de pluribus:
corpus erit genus aialis. ¶ Decimasexta regula est. xvj. r̄la
illud non est genus alicuius de quo dr̄ō generis nō
vere p̄tur. sicut qꝛ hec est falsa: planta est sb̄a anima-
ta sensibilis: ideo animal nō genus illi⁹. ¶ Decima xvij. r̄la
septima regula est. quod est dr̄ia alicuius nō est gen⁹
illius nec econuerso. ꝛ ideo qꝛ ꝯgregatim est dr̄ia co
loris. ideo non est genus illius nec ecōuerso. ¶ De- xviij. r̄la
cimaoctaua regula est. nulla dr̄ia alicuius gn̄is est ge
nus. sicut imortale qꝛ est dr̄ia aialis ideo nō est gen⁹
alicuius. Scienduꝫ est ꝙ ipse exn̄tia nō ponuntur vt
vera sint sed vt sentiant q addiscunt. ¶ Decima no- xix. r̄la
na r̄la est. qd̄ est spēs alicui⁹ nō est gen⁹ eius. sicut qꝛ
ꝯ̄tiguitas est spēs ꝯ̄tiguitatis lō nō est gen⁹. ¶ Uigesi xx. r̄la
ma r̄la est. ꝙ dr̄ia ꝯuertibilis cū sꝑē non est genus il
lius. sicut rationale qꝛ est dr̄ia hois non est genus ho
minis. ¶ Notandū est ꝙ dr̄ia alicuius nō est aliqd Dr̄iam
intrinsecum spēi: sed est vnum p̄bile in quale de spē. nō eē in
p̄tur autem in quale: qꝛ semꝑ dr̄ia essentialis ꝯnotat trinsecā
aliqd vel sig̃t qd̄ nec ꝯnotatur nec sig̃tur p spēm nec
species aliqd illo modo sig̃t. Dr̄ia autem accidenta-
lis sꝑ ꝯnotat aliqd extrinsecum. ¶ Uigesima prima xxj. r̄la
regula est. ꝙ genus non ꝯ̄inet̄ sub dr̄ia nec econuer
so. hoc est verum de dr̄ia constitutiua subiecti: aliqn̄
autem genus ꝯ̄inetur sub dr̄ia sic ꝙ de paucioribus
p̄tur: non tn̄ p se continetur sub dr̄ia nec econuerso.
¶ Uigesima secunda regula est. ꝙ cuius gn̄is nulla xxij. r̄la
dr̄ia p̄tur de specie: illud non est genus spēi. sicut si
nulla dr̄ia aialis predicaretur de lapide: aial non est
genus lapidis. Ista regula hꝫ veritateꝫ qn̄ genus hꝫ
dr̄ias. ꝛ qꝛ aliquod genus non hꝫ dr̄ias eēntiales si-
cut alibi est p̄batum: ideo poterit aliqd esse genus ali
cuius speciei q̄uis nulla dr̄ia essentialis p̄tur de ipsa
specie. ꝛ hoc qꝛ illud genus nullam dr̄iam essentia-
lem hꝫ. ¶ Uigesima tertia regula est: ꝙ species que xxiij. r̄la
est prior nā aliquo ꝛ ad cuius interemptionē sequit̄
interemptio illius. nō est spēs illius generis: sicut qꝛ
aial est prius nam hoie ꝛ interempto aiali interimit̄ Prius natura
homo ideo aial non est species hois. ¶ Notandum
ꝙ prius nā non vocatur illud qd̄ potest sine alio eē
ꝛ non ecōuerso. qꝛ illo modo genus nō est prius nā
q̄ species. ita enim potest spēs esse sine gn̄e sicut ecō
uerso. nō enim plus dependet a gn̄e species q̄ econ-
tra: qꝛ species ꝛ genus non sunt nisi quedā intentiōes

aie distincte totaliter: quaꝝ vtraq; potest esse in men/
te sine altera. sed priuā nā vocat: qn̄ esse existere po/
test vere p̄ri de aliquo sumpto pro re q̄uis non pre/
dicatur veressimo salse de specie supponēte pro re: sꝫ
nō econuerso. ⁊ illo modo genus est priꝰ nā q̄ sua
spēs. nam esse existere potest vere p̄ri de gn̄e suppo/
nente pro re. q̄uis salse p̄tur de specie supponente.
sicut hec poterit esse vera: aial est: q̄uis hec esset fal/
sa: homo est: sed ecōuerso est impoi. Impos. enīꝫ est
Interemptio speciei — ꝙ hec sit vera: hō est: ista existe falsa: aial est. ¶ Ex p
pter hoc dr̄ genus esse priꝰ nā quam spēs. Simlr̄
notandū est ꝙ interemptio spēi nō interimit realiter
genus nec ecōuerso. qꝛ posset genus existere modo
sibi ꝯuenientem specie nō exn̄te. Nam ipsa intentio aie
que est genus posset esse. ⁊ si nulla intemptio que est
species esset ibi. ¶ Sꝫ interemptio spēi nō interimit
genus sed ecōuerso. qꝛ ad negationē generis suppo/
nentis pro re sequitur negatio spēi supponētis pro re.
Interemptio genere — ⁊ nō ecōuerso. ¶ Sicut bene sequitur: a. nō est aial er/
go. a. non est hō: sed ecōuerso nō vꝫ. Et sic oēs intel
ligi oꝫ auctoritates. phi. ⁊ aliorum q dicunt ꝙ ge/
nus est priꝰ nā quā spēs. ⁊ ꝙ interēptio gn̄e interi/
xxiiij — mitur spēs ⁊ ꝯuo. sed nō econuerso. ¶ Uigesima/
quarta regula est. ꝙ illud quod pōt amitti a spē non
est genꝰ illiꝰ vel dr̄a. sicut moueri: qꝛ pōt amitti ab
aia: ideo non est genus aie nec dr̄a aie. Silr̄ veritas
⁊ falsitas pn̄t amitti ab opinione: ideo neutrū est ge/
Amittat — nus vel dr̄a opinionis. ¶ Intelligēdū est ꝙ non vo/
catur hic amittꝫ pro illo quo ı̄ realiter pditur a re. sꝫ
vocatur amitti qn̄ aliqd non vere p̄tur de aliquo si/
cut prius: ipso manente. sicut de mā non formata fit
Ubi amittat potētiaꝫ — formata dr̄ amittere priuationē nō qꝛ aliq̄ rē amittat
realr̄: sed aliqd acqrit. silr̄ dr̄ amittere potentiaꝫ. qꝛ
nō amplius est hec vera: mā est in potētia ad formā:
que tā prius fuit vera. ⁊ hoc nō est pꝑter realem am/
missionē alicuius rei sed pꝑter realem acqisitionē al/
terius rei puta forme. Similr̄ intelligenda est regu/
la de re importata p sb̄m nō destructa. ¶ 25ª regula
xxv. rl̄a — est. si aliqd participat vel participare potest ꝯrīuꝫ ge
neris nō est species illius. sicut qꝛ homo pōt partici/
pare albedinē ideo nigrum nō est spēs hoīs. ¶ No/
tandum est ꝙ participare accipit hic pro recipe pre/
dicationem alterius. sicut dr̄ ꝙ semp sb̄m participat
p̄tum. Quod nō est aliud quā sb̄m vere subici respe
ctu p̄ti. ¶ 26ª regula est. qn̄ aliqd potest competere
26ª. rl̄a — speciei: quod nō potest competere alicui ꝯtento sub
gn̄e non est spēs illius. sicut qꝛ aia potest viuere ⁊ nu
merus nō potest viuere. ideo numerus nō est genus
aie. ¶ 27ª regula est. ꝙ si assignatum sit equocum:
27ª rl̄a — non est genus. qꝛ tam spēs quā genus dꝫ esse vniuo/
cum. ¶ Notandū est ꝙ accipit phūs aliqn̄ genus ⁊
Genꝰ ⁊ spēs p voce — speciem non tm̄ pro intentione aie: sed etiam pro illa
voce. vnde hec vox: aial: aliqn̄ vocat genus: sed hoc
non est nisi ex voluntaria institutiōe. qꝛ. s. sponte in/
stituitur ad significandū oia illa: que intentio aie que
28ª rl̄a — est genus naturaliter significat. ¶ Uigesimaoctaua
regula est. ꝙ illud quod nō predicatur de aliquo p/
prie sed transumptiue nō est genus illius. sicut quia
consonantia non predicatur proprie sed transumpti/
ue de temperantia. ideo non est genus temperantie.
¶ Notandū est ꝙ nulla potest esse trāsumptiua pre/
dicatio nisi ex actu voluntatis ⁊ per institutionem: ⁊
ideo talis predicatio transumptiua nō potest esse nisi
in vocibus: vel scriptis: vel aliqbus signis ad placitū
institutis. ⁊ pꝑter hoc etiā vox aliqn̄ vocatur genus.
qn̄. s. non ex transumptione sed pꝑprie in qd p̄tur de
specie. ¶ Uigesimanona regula est. si assignatuꝫ nō 29ª rl̄a
potest habere plures species non est genus. qꝛ semp
omne genus vel predicat vel predicari potest de plu
ribus speciebus. ¶ Trigesima regula est quādo spe 30ª rl̄a
cies habet cōtrarium ⁊ genus non habet cōtrarium
si cōtrarium speciei nō sit in illo genere: nec ipsa spe
cies erit species illius generis. Sicut qꝛ albedo habꝫ
contrarium. s. nigredinem. ⁊ sonus non habet con/
trarium: si enim nigredo nō sit species soni nec albe/ 31ª rl̄a
do erit species soni. ¶ Trigesimaprima regula. quā
do tam species q̄ genus hꝫ ꝯrīum si cōtrarium spe/
ciei sit sub ꝯrīo generis ipsa spēs erit species illius ge
neris. Intelligēdū est ꝙ ipsa regula hꝫ veritatem qn̄
alterum ꝯrīorū immediate continet sub genere ꝯrīo. Contrarietas immediata
⁊ qn̄ neutra ꝯrīetas hꝫ medium. ¶ Unde si vna ꝯ/
rietas hꝫ medium ⁊ altera non: regula non hꝫ locū.
⁊ ideo non sequitur: prodigalitas est species vicij ergo
illiberalitas est species virtutis. ⁊ hoc qꝛ virtus ⁊ vi/
cium non hn̄t medium. ¶ Notandū etiā ꝙ nulle ta
les species hn̄t ꝯrīum stricte capiendo ꝯrīetatem qn̄
s. alterum ꝯrīorum expellit reliquū: ⁊ non compatit
ipsum. qꝛ tales species nō sunt nisi quedam intentio/
nes aie que ita se compatiuntur in aia sicut quecunq;
alie intentiones. Sed tales spēs ⁊ similr̄ gn̄a dicunt
ꝯrīa qꝛ sunt genera ⁊ species ꝯrīorum. vnde intentio
que est species oium albedinē ⁊ intentio que est spēs
oium nigredinum dicunt ꝯrīe qꝛ sunt signa ⁊ intētio
nes qualitates singulares ꝯrīas importantes. ⁊ ita il/
lud vocabulū: ꝯrīum: equoce capitur in diuersis lo/ 32ª rl̄a
cis librorum phorum ⁊ sanctoruꝫ. ¶ 32ª regula est.
si vnum ꝯrīorum non est species sed genus reliquuꝫ
contrariū non est species sed genus: sicut qꝛ bonum
non est species sed genus: ideo malum nō est species
sed genus. Sciendū est ꝙ illud de bono non dr̄ nisi
gratia exempli. ⁊ ideo non opꝫ curare siue bonuꝫ sit
genus siue non. ¶ 33ª regula. si generum ꝯrīorum 33ª rl̄a
sit aliquod mediū ⁊ specierum cōtrariarum erit ali/
quod mediū ⁊ econtra. Ista regula hꝫ instantiaꝫ si/
cut pꝫ quādo plures species ꝯtinentur sub vno gene
re q̄ sub alio. ⁊ ideo regula intelligenda est quando
vtrūq; genus hꝫ species equales. Similr̄ intelligen/
da est quādo species vnius generis nō est mediū in/
ter duas spēs alterius generis. ¶ Trigesimaquarta 34ª rl̄a
regula est. qn̄ tam genus q̄ species sunt ꝯtraria si ha
bent mediū debent habere mediū eodem modo vt.
s. ꝙ si inter species sit medium positiuū inter genera
debet esse medium positiuū ⁊ econuerso. ⁊ inter spe
cies sit medium p abnegationem: inter genus dꝫ esse
medium p abnegationem. ⁊ econuerso. ¶ Trigesi/ 35ª rl̄a
maquinta regula est. si extrema contraria sint in ali/
quo genere nō habente ꝯtrarium medium inter ipsa
contraria erit in eodem genere. ¶ Trigesimasexta 36ª rl̄a
regula

regula est. si genus habet contrarium species habet cōtrarium. Sciendum est q̄ iste tres vltime regule
37ª rla intelligende sunt sicut quarta precedēs. ¶ Trigesimaseptima regula. si speciei habens cōtrarium sit in aliquo genere nō habente contrarium species oppo-
38ª rla sita erit in eodē genere. ¶ Trigesimaoctaua regula est. si medium inter extrema sit in aliquo genere nō habente ↄtrarium extreme contraria sunt in eodem
39ª rla genere. ¶ ¶ Trigesimanona regula est: si species contraria in contrario genere ⁊ species sibi opposita erit in ↄtrario genere. sicut si iusticia est species virtutis iniusticia est species vicij. Et notādum est q̄ iste tres vltime regule intelligēde sunt sicut precedētes.
40ª rla ¶ 40ª regula est. si principale sit species principalis ⁊ coniugatum erit spēs coniugati. ⁊ casus: casus sicut si iusticia est species discipline: iuste erit species
Spēs disciplinati: ⁊ iuste est species disciplinate. ¶ Scien-
large dum est q̄ hic accipit species large pro oī illo quod est p se subiicitur: siue secundū predicationē. siue secundum ↄiam. ⁊ isto modo virtuose est genus ⁊ superius ad iuste. q̄ ꝗuis hec non sit vera: iuste est disciplinate: tñ ista ↄsequentia est bona: iste iuste agit ergo disciplinate agit: ⁊ non econtra. ⁊ pro tanto dī disciplinate esse superius ad iuste. ⁊ ideo regule prius date de predicatione generis de specie ⁊ ↄsimiles intelligende sunt q̄n genus natum est ꝑdicari. videlȝ quando est nomen: siue in ↄceptu siue in voce. q̄n autem non est nomen: nō sunt regule intelligende de tali ge-
41ª rla nere. ¶ 41ª regula est. demonstratiue quatuor: ⁊ prio se habente ad secundū sicut tertiū se hȝ ad quartū. si secundū sit genus primi quartū erit genus tertij. sicut si homo se hȝ ad aīal sicut albedo ad colorem: si animal sit genus hoīs. color erit genus albedinis. ¶ Ista regula intelligēda est quādo similiter se habent fm predicationē ⁊ ordinē ↄsequentie. vel quādo illa similitudo est causa quare vnū illorū est ge-
42ª rla nus alterius. ¶ Quadragesimasecūda regula est. q̄ in oībus rebus corruptio ⁊ generans ⁊ alijs similitudinem aliquā habentibus fm deriuationem vel inflectionem: seu declinationem: si vnum est genus ⁊ reliquum erit genus alterius. sicut iste habent similitudinem fm deriuationem: dissolui dissolutio. ⁊ similiter ista: corrumpi: corruptio. ⁊ ideo si dissolui est species corrumpi. dissolutio est species corruptionis. Similr sicut se habēt fm talem similitudinē edificare ⁊ edificatum esse: ita se habent operari ⁊ opatum esse. ⁊ ideo si edificare sit species operari: edificatum esse erit species opatum esse. ⁊ sicut est de istis ita
Ordo est de alijs talem similitudinē habētibus. ¶ Ex om-
liter dba nibus istis pȝ q̄ talis ordo ita potest recipi in ver-
43ª rla bis sicut in noibus. ¶ Quadragesima tertia regula est. q̄ priuatio ⁊ habitus nō sunt in eodē genere
44ª rla primo. ¶ Quadragesimaquarta regula est. q̄ se habente tam genere q̄ specie priuatiue opposite: si oppositum nō est in opposito. nec propositū in propo-
Genus sito. ¶ Notandū q̄ genus quadrupliciter accipitur.
quadru ¶ Uno mō strictissime pro aliquo cōmuni predica-
pliciter bili in qd de plurib⁹ rebus vel de pronoibus demonstrantibus plures res: quarum nulla nata est esse forma vel mā essentialis alterius vel specie demonstrantis. ⁊ isto modo nō inuenitur aliquod genus fm intentionem Aristote. q̄quid sit de virtute sermonis nisi in predicamēto substantie ⁊ qualitatis. q̄ fm intentionem Aristote. nullū aliud genus ꝑdicatur in qd de pronomine demōstrante quācunq; rem existētem p se in gñe. ¶ Secundo mō accipit genus strictius pro predicabili in qd de pluribus rebus que nō sunt eiusdem ratiōis. siue aliqua illarū rerum sit nata esse pars essentialis alicuius alterius rei siue nō. ⁊ isto modo hoc cōmune. forma: est genus oīum formarum. ⁊ hoc cōmune: aīa: est genus ad aīam vegetiuam: sensitiuā: ⁊ intellectiuā. ¶ Tertio modo accipitur genus stricte pro aliquo positiuo ꝑdicabili in qd de plurib⁹ positis. ⁊ sic q̄titas: relatio ⁊ hmōi sunt genera. ¶ Quarto mō accipit genus large pro oī predicabili in qd de pluribus predicabilibus siue sit positiuū siue negatiuum. ⁊ sic accipitur hic philosophus genus. Illud autē dicitur predicari in qd p quod contingit respondere ad questionē factam per qd. ¶ Nunc autem si queratur qd est cecitas: potest responderi q̄ est priuatio. ⁊ ita large aliquod priua-
tiuū est genus. ¶ Quadragesimaquinta regula est. 45ª rla
si affirmatio est genus affirmatiōis ⁊ negatio speciei erit genus negationis generis. ¶ Sicut si aīal sit genus hominis: non homo erit genus non animalis.
¶ Quadragesimasexta regla est. si negatio est genus 46ª rla
negationis affirmatio opposita negatiōi que est speciee erit genus alterius: sicut si non suaue sit genus non boni. bonum erit genus suauis. Et est sciendū
q̄ hic largissime accipit genus sicut prius. ¶ Qua- 47ª rla
dragesimaseptima regla est. si species est ad aliqd ⁊ genus est ad aliqd ⁊ econuerso. ¶ Quando autem genus predicatur de specie ⁊ non in qd non oportet q̄ si species sit ad aliqd q̄ genus sit ad aliquid nec econuerso. ⁊ sic soluende sunt instantie quas ponit
Aristote. circa istā regulam. ¶ Quadragesimaoc- 48ª rla
taua regula est. si tam genere q̄ specie existētibus ad aliquid species nō dicitur ad idem fm se ⁊ fm idem ge-
nus nō est species illius generis. ¶ Quadragesima 49ª rla
nona regula est. si vnū dicit ad idem ⁊ fm se genus ⁊ fm omnia superiora ad illud: illud nō est species illorum. Iste regule intelligende sunt quādo genus
predicatur in quid de specie. ¶ Quinquagesima re- 50ª rla
gula est. q̄ species ⁊ genus quando sunt ad aliquid dicuntur ad tertium fm eundem casum. s. vel fm casum genitiuum vel datiuū. aliquādo autē est instantia sicut patet de contrario quod est species diuersi.
¶ Quinquagesimaprima regula est: q̄ si tam genus 51ª rla
q̄ species sunt ad aliqd ⁊ dicuntur fm eosdem casus si simpliciter nō conuertuntur fm eosdem casus
non est vnū genus alterius. ¶ Quinquagesimasecū- 52ª rla
da regula est. si species dicitur ad suū correlatiuū: fȝ plures casus q̄ genus vel econuerso non est species illius. Ista regula non est generaliter vera sicut nec
prior. ¶ Quinquagesimatertia regula est. si oppo- 53ª rla
situm correlatiue nō est genus oppositi relatiue nec
propositum proposito. ¶ 54ª regula est. q̄ quibus- 54ª rla
dam relationibus necessario existentibus in illis ad

qꝛ dicuntur r quibusdam non necessario existentibus in il
lis possunt tñ in illis existere ꝛ quibusdaꝫ nullo modo
valentibus existere in illis ad que dicunt̄ ſi spēs con
tinetur sub vno illorum membroꝝ ꝛ genus sub reli-
lv. rla quo non est spēs illius. ℂ 55ª regula est. ſi species est
actus genus nō est habitus ꝛ simil̄r econuerso ſi ge-
lvi. rla nus est habitus spēs non est actus. ℂ 56ª regula est
ꝙ posterius nō est genus prioris. ℂ Notandū est ꝙ
hic frequenter ponunt̄ noīa secunde intentiōis p no-
minibus prime intentiōis ꝛ econuerso. ꝛ simil̄r loco
noīum prime impositiōis ponunt̄ noīa scđe impoſi
tionis ꝛ econuerso. ꝛ ideo quod dī hic ꝙ ſi spēs est
actus genus nō est habitus ꝛ sil̄r de alia regl̄a: dꝫ sic
intelligi. ꝙ illud nomen vel ipsa intentio que precise
est cōis actibus nō est genus illius noīs vel intentiōis
q̄ est precise cōis habitibus nec ecōuerso. ꝛ simil̄r de
lvii. rla regula sequente. ℂ 57ª regula est. ꝙ species ꝛ genª
sunt in eodē. sicut albedo ꝛ color. ℂ Notandū est ꝙ
hic ponunt̄ nc ia secunde intentiōis pro noībus prīe
intentionis. vel hic ponitur actus exercitus loco actª
signati. vnde dꝫ sic intelligi ꝙ de gn̄e ꝛ specie vere p̄
dicatur esse in eodem non tñ p se sed pro re ſigta. Et
ideo actus exerciti correſ̃pondentes sunt isti albedo ꝛ co
lor sūt in eodē musica ꝛ scia sūt i eodē: ꝛ hmōi. Sci-
endum est ꝙ phūs quarto thopi. exemplificat de ve
recundia ꝛ timore ꝛ amicitia ꝛ voluptate ꝛ hmōi. q̄
nō se hn̄t sicut genus ꝛ species qꝛ nō sunt in eodem.
ꝛ hoc nō ponit vt ita sit. nam aliqua illorum nō sunt
lviii. rla in eodem sed hoc ponit gratia excēpli vel ſm opinio
nes famosas que fuerūt tpe suo. ℂ 58ª regula est. ꝙ
illud ꝙ primo ꝯuenit alicui ſm partem illius nō est
deus. sicut qꝛ homo vel aīal nō est visibile nisi qꝛ cor
pus suū est visibile ideo visibile nō est genus aīalis.
lix. rla ℂ 59ª regula est ꝙ illud quod p̄ƀr solum de parte
nō est genus totius. sicut ſi corpus p̄ƀr de corpore:
sine parte aīal non est genus aīalis. Ex isto pꝫ ꝙ ge-
nus non importat parteꝫ precise nec est pars spēi. qꝛ
ſi esset pars spēi non posset vere predicari de spē. cū
lx. rla pars nō p̄dicetur de toto ꝯꝫ. p. quarto thopi. ℂ 60ª
regula est. ꝙ nulla potentia est genus vituperabilium
vel fugiendorum. qꝛ oīs potentia est eligenda. Intel
ligendū est qđ nullū nomen importans p̄cise rem q̄
potest male agere est genus alicuius vituperabilis. qꝛ
res q̄ potest male agere nō est mala. sicut ſm opini.
aliquoꝝ deus potest male agere ꝛ tñ nō est malus.
ℂ 61ª regula est. ꝙ nisi precise cōe eligibilibus ꝓpter
lxi. rla se est genus alicuiª potentie vel effectiui boni qꝛ vnū-
quodqꝫ tale est eligendū. ꝓpter aliqđ. ℂ 62ª regula
lxii. rla est. ꝙ illud ꝙ hꝫ plura genera nō est in solo vno col
locandum. ℂ 63ª regula est. ꝙ pauco alicuius non
lxiii. rla est genus illius. sicut imortalitas non est genus vite.
ℂ 64ª regula est. ꝙ illud quod dī de oībus non est
lxiiii. rla genus. ꝛ ꝓpter hoc ens non est genus. ꝛ ꝓpter idē nō
est dīa. ℂ 65ª regula est. ꝙ illud quod importat ac-
lxv. rla cidens alicuius nō est genus illius. ℂ 66ª regula est.
lxvi. rla ꝙ qn̄ tam genus q̄ʒ species hn̄t ꝯ̃rium melior species
est in meliori genere. ℂ Notanduꝫ ꝙ ipsa regula hꝫ
veritatem de spē optima ꝛ non de alis. ℂ Unde be-
ne ꝯtingit ꝙ vno genere existe meliori altero genere
aliqua spēs peioris generis est melior alia specie me-
lioris gn̄is. sed nulla est melior optima spē melioris
gn̄is. sicut ſi scia speculatiua ꝛ practica sint duo gn̄a
sciarum ꝛ scia speculatiua sint melius genus q̄ʒ scia
practica nō est pos. ꝙ optima species scie practice sic
melior optima specie scie speculatiue tñ pos. est ꝙ ali
qua spēs scie practice sit melior aliqua specie scie spe
culatiue. sicut scia practica de deo est melior scia spe-
culatiua de triāgulo. ℂ 67ª regula est. ꝙ aliqua spe lxvii. rla
cie equaliter se hn̄te ad duo genera ſi collocet̄ sub ge
nere peiori male assignat̄. ℂ Notandū est ꝙ qn̄ ali-
qd se hꝫ ad duo generalis sub vtroqꝫ vel sub neutro
est. ſi sit sub neutro plus erratur collocando eaꝫ sub
peiori q̄ʒ meliori. ꝛ hoc est veꝝ de spē nobili. ℂ 68ª lxviii. rla
regula est. ꝙ ſi genus suscipit magis ꝛ minus simil̄r
ꝛ species. ℂ 69ª regula est. ꝙ ſi illud qđ magis vide lxix. rla
tur esse genus alicuius spēi non est genus illius nec
illud quod minus videt̄ eē genus erit genus illius.
Sciēdū est ꝙ ipsa regula vꝫ ad opponēdū ꝛ arguen
dum ꝯ̃ respondentem nō autem multū vꝫ ad rem. qꝛ ali
qn̄ illud ꝙ minus videt̄ multis esse genus est genus.
ꝛ tamen illud quod magis videtur nō est genus. Et
similiter est de specie dicendum. ꝙ ſi illud quod ma
gis videtur esse species non est species alicuius nec il
lud quod videtur minus erit species.

ℂ Cap. xix. qđ propriuꝫ multipl̄r capitur ꝛ ꝙ ipsuꝫ
non est res extra sed quoddam predicabile.

Post hec dicendū ē de re
gulis de
seruientibus cōsequētiis p quas infertur
aliqd esse ꝓpriuꝫ alterius. ℂ Primo tñ
dicendū est de quibusdam distinctionibus Pro-
ꝓprii ꝙ equoce accipitur hoc nomen ꝓprium: in di- prium
uersis locis. Est ergo vera distinctio talis ꝙ ꝓprium equoce
quoddam est p se ꝛ quoddā est ad aliud. Propriuꝫ
p se est quod nō est respectiuū. sicut est: imortale: su-
sceptibile discipline: est ꝓprium. Propriuꝫ ad aliud
est aliquod respectiuū sicut: imperatiuū: est proprium
aīe respectu corporis. Alia distinctio est. ꝙ propriuꝫ
quoddā est quod semp p̄ƀr: quoddaꝫ nō semp pre-
dicatur sed qn̄qꝫ. ℂ Alia diuisio. ꝙ quoddā est pro
prium quod est p se ꝛ semp: quoddā ꝙ non est semp
ꝛ p se. Propriuꝫ p se ꝛ semp est illud quod inest oī
ꝯtento sub illo cuius est ꝓpriuꝫ ꝛ semp. quod est in-
telligendum qn̄ de subiecto verificatur esse ꝛ existere.
ℂ Alia distinctio. ꝙ quoddā proprium est p quod
euidenter illud cuius est ꝓprium separat̄ ab oī alio:
hoc est: p quod tanq̄ʒ p notius potest inferri distictio
ipsius ab oī alio. primū est sicut risibile. secundū est
sicut: aīal ratiōale: susceptibile discipline. ponitur eē
ꝓprium hoīs. Alia distinctio: ꝙ proprium idem est
ꝙ ꝯuertitur. ꝛ sic diffō potest vocari ꝓprium. aliud est
ꝓprium quod p̄ƀr secundo mō dicendi p se de sub-
iecto. quod vocatur propria paª subiecti. Alie di-
stinctiones etiā possunt poni sed ad p̄sens iste suffici- Pro-
ant. ℂ Est autē prio sciendū ꝙ ꝓprium nō est aliqua prium
res inherens realiter subiecto: sed est quoddā p̄ƀone non est
de subiecto. ꝛ ita est distincta intētio aīe vel termīus, di- aliq̄ res
stinctª a subiecto. ℂ Secundo sciendū est ꝙ phūs in
quīto thopi.

v°topi. non accipit ppꝛium pro illo quod distinguit a diffōne: sed in multis locis accipit propriū pro illo quod euidēter tanq̄ p notius inferri potest illud cuius est ppꝛium distingui ab oi alio: siue tale ppꝛiuz sit diffinitio explicans quid nois: siue qd rei: siue sit alia oratio includens diffōnem ꝛ proprias passiones. siue quodcūq; aliud. ꝛ de tali proprio loquunt multe cōsiderationes philo. Sciendum est tn̄ q aliqñ ppꝛiuz magis stricte accipit. s. pro aliqua oōne composita ex genere ꝛ differētijs accidentalibus: p quam euidēter ꝛ sufficienter potest inferri dr̄ia illius cuius est ppꝛium ab oi alio proprio. ꝛ tali proprio intelligūtur multe considerationes philo. quinto thopicorum. sicut in prosequendo patebit.

¶ Cap. de regulis qbus negatur vel affirmatur aliqd esse proprium vbi ponitur descriptio ppꝛij ꝛ vbi ponitur dr̄ia inter passionem alicuius ꝛ ppꝛium eiusdem. ꝛ an proprium possit separari ꝛc̄.

Istis visis ponende sunt aliquē regule qbus pbari potest aliqd esse proprium vel non ppꝛium alicuius. ꝛ primo ad pbandum ppꝛium de aliquo accipiēdo ppꝛium p ipso quod ꝯuenit oi ꝛ soli ꝛ sp. vt distinguitur ab oi genere: dr̄ia: diffinitione: ꝛ accidēti: ꝛ composito ex his. Secundo circa ppꝛiuz qd̄ componit ex gn̄e ꝛc̄.

¶ Est igitur vna regula ad pbandum aliqd nō esse ppꝛium alicuius talis. quod non est ꝯuertibile cum aliquo nō est proprium illius. sicut seqtur posse mouere se non eē ꝯuertibile cuz hoie ergo non est ppꝛiū hois. Sciendū q in isto ꝯn̄te: posse mouere se: non est propꝛiuz hois sc̄d̄m non supponit psonaliter sed p vno predicabili. siue illud sit intentio aie: siue vocis: vel aliquod signū ad placitum institutuz. ꝛ ideo vel supponit simpliciter vl mālr. Potest tn̄ inferri ex añte in quo oēs termi supponunt psonaliter ꝛ sig̃ tiue.

Regula ad inp̄bandū ppꝛium

¶ Sicut aliud ab hoie potest mouere se ergo posse mouere se non est ppꝛium hois. ꝛ etiam potest inferri ex añte in quo supponit simpliciter vel mālr. Sicut dictum est: posse mouere nō est conuertibile cum hoie ergo posse mouere se nō est ppꝛiuz hois. ¶ Et tenet quelibet predictarū ꝯn̄arum p istam regulam.

Ex suppositiōe psonali mālr infertur

¶ Quod non est ꝯuertibile cum aliquo nō est ppꝛiū illius. ꝛ sicut dictum est de ista regula ita dicendū de oibus alijs circa ppꝛium q quelibet poterit deseruire vni ꝯn̄e in quo oēs termini añtis supponunt psonaliter ꝛ significatiue: lz termi ꝯn̄tis supponant simplr vel mālr. ꝛ alteri in quo idem terius supponit in añte sicut in ꝯn̄te simpliciter vel mālr. ¶ Alia regula est. illud quod sig̃t vel consignificat vel ꝯnotat pauciora non est ppꝛium illius quod sig̃t vel ꝯnotat plura. ¶ Unde seqtur: homo sig̃t vel ꝯnotat pauciora q̄ risibile: ergo homo nō est passio risibilis. Et rō istius regule est. qꝛ semp propꝛium magis natum est predicari de illo cuius est ppꝛium q̄ econuerso. ꝛ magis est propꝛia p̄dio q̄ econuerso. nunq̄ aūt illud qd̄ pauciora sig̃t capiendo sig̃re cōiter. s. pro significare principalr ꝛ pro ꝯnotare siue significare: magis natuz est p̄di q̄ illud quod pauciora sig̃t. ꝗ illud quod pauciora sig̃t nun q̄ est ppꝛium illius quod plura sig̃t ꝛ propter hoc creatiuū est ppꝛium dei: ꝛ creabile est ppꝛium creature. ꝛ sic de alijs. ¶ Alia que sunt necīa in sciētijs spālibus circa nōīm ipsius propꝛij sciri pn̄t p istas regulas que dicte sunt vbi tactum est de regulis deseruientibus ꝯn̄tijs in qbus omnes termi supponunt psonaliter vel significatiue: ꝛ ideo ad pn̄s de ppꝛio isto modo dicto ista sufficiant ad pbandū aliqd non eē propꝛiū alicuius. Sed ad pbandū aliqd esse ppꝛium alicuius sufficit pbare q ppō in qua predicetur ppꝛium de subiecto sit necessaria: ꝛ q non sit p se pꝛimo modo dicēdi p se: ꝛ q sit ꝯuertibile cum subiecto: ꝛ q p̄tum importat plura q̄ sb̄m: vt possit esse descriptio propꝛij ista. ppꝛium est necessario p̄bile p se de subiecto secundo mō importans plura q̄ sb̄m ꝯuertibile cum eodē. ¶ Per pꝛimam particulā excludit accn̄s quod: dr̄ ꝯtingēter p̄bile. ¶ Per scd̄z excluduntur taz genus q̄ dr̄ia. ¶ Per tertiā excludit quodlz sb̄m respectu propꝛij. ¶ Per quartū excluditur ppꝛium cōloris. ¶ Et est notandū q ppꝛiū hic diffinitum ꝛ ppꝛia passio ꝯuertuntur. tn̄ ppꝛium alicuius ꝛ passio eiusdem nō ꝯuertuntur. Unde aliqd est passio hois quod tn̄ non est proprium hois. sicut propꝛia passio aialis est etiam passio hois sed non est propꝛium hois. Et si dicatur: tunc diuisio vlium in genus ꝛ speciem dr̄iam ppꝛium ꝛ accn̄s non eēt sufficiens. qꝛ aliqd esset predicabile de hoie quod nec accidens hoi nec ppꝛium ei nec genus nec species nec dr̄ia ipsius. ¶ Dicendū est q illa diuisio bene intellecta sufficiens est. Unde etiaz: oē: p̄bile de hoie si sit cōe oibus hoibus. est species: vel genus: vel dr̄ia: vel propꝛium: vel accn̄s: non tn̄ ex hoc seqtur q oē tale sit genus hois vel species hois vel dr̄ia hois vel propꝛium hominis vel accidens hois. qꝛ propꝛiuz aialis predicatur de hoie. ꝛ q̄uis non sit ppꝛiuz hois est tn̄ passio. ꝛ ita ppꝛium ꝛ passio ꝯuertuntur ꝛ tn̄ passio hois ꝛ ppꝛiuz hois non ꝯuertuntur. Uel potest dici aliter: q ibi accipitur ppꝛium large p passione p̄bili secundo mō. ¶ Ex predictis potest patere q oia talia sunt ppꝛia dei creatiuum gubernatiuū. redemptatiuum beatificatiuz ꝛ hmōi. Simlr oia talia: posse peccare posse mereri posse recipe beatitudinez posse damnari ꝛ hmōi sunt ppꝛie passiones creature rōnalis. ¶ Et notandum est q illa nō dicunt ppꝛia reruz extra: sed sunt propꝛia intentionum: siue ꝯceptuum aie: vel vocum: siue aliorum signoꝝ ad placitum institutorum. qꝛ cum talibus terīs ꝯuertuntur: ꝛ de eis cōuertibiliter p̄ntur: ꝛ de quocunq; dr̄ vnum ꝛ reliquum: qd̄ verum est qñ oēs termi illarum propōnum supponunt psonaliter ꝛ significatiue. Ultimo sciendum q propꝛiuz incomplexū aliqñ accipitur large. ꝛ tunc non reqritur q necessario p̄tur de suo subiecto. sed sufficit q non sit possi. simul eē verificari de suo subiecto ꝛ illud negari a suo subiecto. ꝛ sic creari potest dici propꝛiū entis: vt ens est cōe precise creaturis. qꝛ q̄uis hec non sit necīa ens creatur tn̄ illa nō stant simul: ens est accipiendo ens precise pro alijs a deo ꝛ ens non est creatum. sic etiam maius sua parte potest dici propꝛiū totius. qꝛ q̄uis hec nō sit necīa:

Descriptio propꝛij

Propꝛium ꝛ propꝛia passio idem

Propꝛium superioris ē passio inferioris

Propꝛia dei

Propꝛie passiones

¶ Maius sua parte ppꝛium totius

oē totū est magis sua parte: qꝛ si nullū totū eēt: qđ est pos. p potentiā diuinā: nullum totū esset maius sua parte. tñ isto non stant sil' aliqđ totum est ⁊ totum nō est maius sua parte. sicut hr̄e tres angulos eq̄les duo bus rectis dī esse passio trianguli. ⁊ tñ hec non est necessaria: ois triangulus h3 tres ⁊c̄. vnde breuiter dico ꝙ vt frequenter p tales ꝓpōnes que ponuntur necessarie intelligunt ꝓpōnes cōditionales vel ꝓpōnes de pos' vel equalentes eis: que necc̄e sunt. aliqñ autē accipitur ꝓprium stricte. ⁊ sic diffinit ꝓprium quod est nec̄io predicabili ⁊c̄. Et si q̄ratur an passio siue proprium possit esse sine suo subiecto. ¶ Dicendū ꝙ de virtute sermōis d3 cōcedi ꝙ sbm potest esse ⁊ nāliter sine sua propria passione ⁊ similr passio propria pōt eē sine suo subiecto. qꝛ passio non est nisi intentio siue conceptus aie vel signū ad placitum institutū. ⁊ similr est de subiecto. ⁊ manifestu3 est ꝙ hec intentio potest esse sine illo. ⁊ similr hoc signum ad placitu3 institutum potest eē sine illo. ⁊ ecōuerso. Sed qñ auctores dicunt ꝙ sbm non potest esse sine sua propria passione nec econuerso: d3 sic intelligi. s. ꝙ ꝓpō non potest esse falsa in qua p̄dicatur ꝓprium vel passio de suo subiecto oibus terīs supponētibus ꝑsonaliter ⁊ significatiue. si sit passio primo mō dicta. si autē sit passio scđo modo dicta. tunc non poterit etiam ꝓpō esse falsa si esset existere verificat de suo subiecto ꝑsonaliter sumpto. sicut q̄uis hec intentio rudibile pōt esse in aīa nullo asino existē: ⁊ hac intentione asinus: nō existente in aīa ⁊ econuerso. tñ impos. est ꝙ hec sit falsa ois asinus est rudibilis. vel impossi. ad minus est ꝙ hec sit falsa dum hec est vera asinus est ⁊ isto mō debent intelligi oēs auctoritates que dicunt ꝙ sbm nō potest esse sine sua propria passione.

Proprium stricte

Passio sine subiecto

¶ Cap. xxi. de his q̄bus improbat ꝓpriū cōplexū.

Circa proprium dicendum componit ex genere ⁊ differentijs accidentalib' de quo phūs pricipalr tractauit in v° Topi. est sciendū ꝙ tale propriu3 destruit si nō datur p notiora. ⁊ scđo destruitur si non datur p notiora inee suo subiecto. ⁊ rō istius est. qꝛ tale datur cā innotescendi. quod nō potest fieri nisi p notius. ⁊ p illud quod est magis notu3 inesse suo subiecto. Item destruitur si sbm vel tota oīo: vel aliquod nomen in oratione sit multiplex. qꝛ quocūq3 istorum dato non est ꝓprium illius: Itē destruitur si h3 aliquā sup̄fluitatem. Item destruit si in proprio ponitur aliqđ qđ est cōe oibus. qꝛ nihil d3 poni in proprio nisi qđ separat suum sbm ab aliquo. ¶ Itē destruit si eiusdē ponantur plura ꝓpria. illud est intelligendū de descriptione que indicat sufficienter oēs ꝓprietates incomplexas de suo subiecto. qꝛ de ꝓprijs incomplexionō esse veru3 qn eiusdem possit esse plura ꝓpria etiā nō ordinata. q̄uis frequenter ꝓpria eiusdē hēant aliq̄ ordinationē: ⁊ diuersa diuersum ordinē: sicut ꝓprietates creature rōnalis. sicut posse mereri ⁊ posse demereri ⁊ ista hñt ordinem aliquo modo ꝑfectionis. pro q̄nto posse mereri importat aliquē actu3 q est ꝑfectior illo actu q importatur p posse demereri. Similiter esse insceptibile disciplīne: ⁊ esse susceptibile actus liberi: habent ordinē. qꝛ vnū importat rē priorem nāliter re importata p aliud. Item destruitur si oppositum illius subiecti vel aliqđ simul nā cum illo siue posterius eo ponitur in ꝓprio. ¶ Itē destruit ꝓprium si aliquod ꝯtentum sub subiecto ponit in ꝓprio. ¶ Item destruit si gen' ponit in ꝓprio. ¶ Itē destruitur si diffō ponitur in ꝓprio. ¶ Ite3 si sbm cū suo accidente. ¶ Item si dīa eēntialis ponit in proprio. ¶ Item si deterietur qualibet est ꝓpriu3 illius. s. d3 poni si competat sibi primo vel nō prio. ¶ Itē si idem ponit ꝓpriū respectu sui ipsius. ¶ Ite3 in hō genesis si nō competat tam toti q̄ parti ⁊ ecōuerso. ¶ Item si ꝯrium non est ꝓprium ꝯrij. ¶ Item si e diuerso diuersum nō h3 aliquod ꝓpriu3 e diuerso diuersum. ¶ Item si casus non est ꝓprium casus nec ꝯiugatum est ꝓprium cōiugati. Et tia multa alia pñt elici ex v° thopi. que ideo breuiter ⁊ sine exemplis ptransiui qꝛ ista nō sunt in spālibus scientijs multum vsitata ⁊ que de illis theologie ⁊ alijs scientijs specialibus sunt necessaria p dicta prius ⁊ per dicenda possunt patere studioso.

Eiusdē plura ꝓpria incōplexa

¶ Cap. xxij. quod diffō aut est ꝯcept' aut signu3 ad placitum institutū quod non est realiter diffinitum.

Ad sciendum aliqua an sit diffinitio alicui' vel non. op3 pri' videre qđ sit diffō. ⁊ quot modis dī. secundo videndū est de principali ꝓposito. ¶ Circa primu3 sciendū ꝙ ois diffinitio vel est conceptus mentis vel est oīo ad placitū significatiua. ita. s. ꝙ ois diffinitio vel oratio in mente est vnum compositū ex multis nāliter significantibus. vel est oīo ad placitum instituta. hoc p3 p Aristo. primo Topi. ⁊ in vij. ⁊ viij. methaphi. ⁊ ij. post. q vbiq3 diffiniens diffōnem: dicit ꝙ est oīo indicans qđ est esse rei vel q̄dditatem rei. ¶ Ex isto seqtur ꝙ diffō non est eadem realiter cum diffinito: qꝛ sicut vox ad placitum instituta que est oīo non est realiter vnu3 nomen. sicut hec oīo aīal rationale nō est hoc nomen hō ita vnū compositu3 in mediate ex multis intentionibus quaȝ vna est cōis oibus illis q̄bus diffinitum est cōe ⁊ cum hoc plurib' non est realiter illa intentio que est precise cōis oibus illis q̄bus tota diffinitio est cōe tñ non obstante ꝙ diffinitio ⁊ diffinitum nō sint idem realiter: significant tñ idem realiter. similr de diffinitione ⁊ diffinito supponētibus ꝑsonaliter ⁊ significatiue vere p̄dicatur esse ide3 realiter. Unde q̄uis hec diffinitio aīal rationale ⁊ hoc diffinitum homo nō sint idem realiter. tñ hec est vera homo ⁊ aīal rationale sunt idem realiter. sed per istam homo ⁊ aīal rationale sunt idem realiter non denotatur ꝙ hec diffinitio aīal ratiōale ⁊ hoc diffinitum homo sint idem realiter. sed denotatur ꝙ eadē res importatur p istam diffinitionē ⁊ p illud diffinitum. ¶ Et sic intelligende sunt oēs auctoritates que dicunt diffinitionē ⁊ diffinitum esse realiter idem. qꝛ semp p talem ꝓpōnem q̄ sm virtutē sermonis est actus exercitus intelligunt vnū actū signatū. s. ꝙ de diffōne ⁊ diffinito vere p̄dicatur esse idem realiter. q nō d3 sic

Diffō nō eadē cū diffinito

Actus signatus

exerceri:

exerceri: diffō & diffinitū sunt vnum idē realiter. sed debent sic exerceri: homo & aial rōnale sunt idē realiter. sic ergo p3 q diffō est oratio: & sicut triplex est oratio. s. concepta tm̄ siue exnā in mente tm̄ prolata & scripta: sic triplex est diffō. vna exnā in mente tm̄ q̄ precise componit ex intētionib⁹ siue cōceptibus mentis. alia plata. s. composita ex vocib⁹. tertia scripta. s. composita ex scripturis. ¶ Sed dr̄ia est inter istas diffōnes. qr diffinitio exnā in mente tm̄ est nāliter diffinitio. sicut nāliter importat qdditatem rei. alie diffinitiones nō sunt diffōnes nisi ad placitum. sicut nec signt qdditatem rei nisi ad placitū. ¶ Aliud est sciēdum q diffō q̄uis sit oro non tn̄ est ppō vel enunciatio. Est etiā3 sciendū q cum dr̄ q diffō est oratio indicans qdditatem. ly diffō non supponit pro se vel pro vno cōi oibus diffinitiōibus sed supponit p ipsis diffinitionibus quaru3 nulla est hoc cōe diffinitio. sicut nullus homo est hoc cōmune homo.

¶ Cap. xxiij. de multiplici diffinitione tam quid rei q̄ quid nominis & que sit proprie dicta & que p additamentum & ex quibus componitur.

Viso in generali qd est diffinitio videndum est quot modis dicatur ponēdo. s. aliquas distinctiones de diffōne. Est autē vna distinctio talis q diffōnum queda3 exprimit qd rei. & queda3 qd nois. ¶ Diffinitio exprimens qd rei nō pōt competere nisi diffinito quod importat veras res. cuiusmodi sunt diffōnes hois & asini & sic de alijs. ¶ Diffō exprimēs qd nois est qn̄ exprimitur signum vocabuli: qd. s. p vocabulū debemus intelligere. & talis diffō potest competere diffinitis de qbus nihil vere pdicatur. & illo modo vacuū infinitum chymera & hmōi diffiniunt. & non solum talia sed etiā illa q̄ aliqd signt & cōnotant. cuiusmodi est mor⁹ tpōi pateri albū: populnea: exercit⁹ & hmōi. ¶ Alia diuisio seu distinctio diffōnum: q quedā est diffō proprie dicta illa. s. que datur p genus & dr̄iam essentialem. siue ista que datur p talia quoꝝ nullū importat vel cōnotat aliquod extrinsecum illi qd importatur p diffinitum. ¶ Alia est diffō data p additamentū que. s. h3 aliquam partē importantē aliquod extrinsecu3 illi quod importat p diffinitu3. sicut diffinit aia q est actus corporis &c̄. P3 enim est corpus importat aliquod extrinsecum aie. ita est etiam de ista diffōne albedinis albedo est color disgregatiu⁹ visus. ¶ Alia diuisio est q diffōnu3 non indicantiū aliquod extrinsecum rei quedā datur p dr̄ias essentiales quedam p genus & nois exprimētis partes essentiales. & quedā p gen⁹ & nois exprimētis partes integrales. ¶ Exemplum primi vt aial ratiōale est diffō hois. ¶ Exemplum secundi sb̄a composita ex corpore & aia intellectiua est diffō hois. ¶ Exēplum tertij figura tribus lineis ɔtenta est diffō trianguli. ¶ Alia diuisio est q diffōnum quedā est data p aliqua quoꝝ vtrum est minus cōe & aliud est magis cōe. ita tn̄ q vnum illoru3 sit ɔuertibile cum diffinito. sicut hic aial rationale. & quedā est diffō data p aliqua quoꝝ quodli3 est in plus q illud diffinitum & illorum est supius ad reliquū. & aliqua illoꝝ sunt talia q nullu3 illoꝝ est sub reliquo & tn̄ illorū totum est ɔuertibile cum diffinito. sicut si homo diffiniat sic homo est aial intellectuale. vt intellectuale si cōe hoi & angelo: tunc hoc totum: aial intellectuale: est ɔuertibile cu3 hoie. & tn̄ nec aial nec intellectuale est ɔuertibile cum hoie. ¶ Ex predictis oibus p3 q qn̄ aliqd ɔcluditur esse diffō vel non esse diffō alicuius: scd̄m talis ppōnis non supponit psonaliter nec signatiue. sed simpliciter vel māliter. sicut si pbatur q sb̄a aiata sensibilis nō est diffinitio hois. hoc scd̄m sb̄a aiata sensibilis nō supponit pro re: sed p intentione aie vel signo ad placitum instituto. Similr̄ si pbetur ista ppō: aial rōnale est diffō hois scd̄m non supponit psonalr̄ s3 mālr̄ vel simplr̄. & hoc si ɔn̄a sit bona. tn̄ de virtute sermonis quel3 ppō talis est distinguēda penes secūdum modum equiuocationis.

¶ Cap. xxiiij. vbi ponuntur plures regule qbus inferimus aliqua3 esse diffōnem vel non esse diffōnem alicuius vbi habetur hoc singulare q diffō composita ex genere proximo & dr̄ia vltima non est completa. & q eiusdem rei sunt plures diffinitiōes. ac quomodo debeant diffiniri mathematicalia.

His visis ponende sint alique regule deseruientes ɔn̄tijs qbus infertur aliqd esse diffōne3 alicuius vel non esse. & primo qbus infertur aliqd esse diffōnem alicuius indicātem qdditatem rei datam p genus & dr̄iam essentialem. Est igitur vna regula talis. si diffinitu3 sit cōe alicui rei simplici p carentia3 compōnis ex mā & forma nō diffinit tali diffōne. ¶ Vn̄ segtur angelus ē simplex ergo aial rationale nō est diffō angeli. & rō huius est: qr nullū simplex h3 dr̄iam essentialē cum dr̄ia essentialis indicet partē essentialē illius cui⁹ est. ¶ Ex isto segtur etiam q nullū accn̄s diffinitur tali diffōne. sicut probat phūs vij. metha. & ideo sole species cōis precise substāntijs compositis ex mā & forma diffinit tali diffōne. ¶ Alia regula est. illud in quo ponitur pro gn̄e aliqd cōe oibus vel pro dr̄ia aliqd cōe oibus eiusdem gn̄ris: non est diffō. & ideo segtur: ens ponit in ista orōne: ens sensibile rōnale: ergo ens sensibile rōnale nō est diffō hois. eo q ens est cōe oibus & ponitur loco gn̄is. Sir̄ ista: vnum ponit in orōne ista: aial vnum rōnale: ergo aial vnum rōnale nō est diffō hois. qr vnum est cōe oibus substantijs & ponit loco dr̄ie. Rō prime partis regule est. qr oē positū in diffōne tali d3 separare diffinitu3 ab aliquo hoc est d3 esse medium ɔcludēdi negationē alicui⁹ de diffinito. tale aūt non pōt esse cōe oib⁹. Rō scd̄e partis est. qr nihil cōe oibus eiusdē gn̄is pōt esse dr̄ia essentialis alicuius. qr nullū genus pdicamentale est in quo oia sint composita ex mā & forma. Tertia regula est ista. illa oro cuius pars indicat aliqd extra essentiā rei nō est diffō illius. qr in tali ponit aliquod supfluū qd non d3 fieri in diffōne. Sciendū q quedā diffinitio data p genus & dr̄ias indicat complete & explicite essentiā rei: ita. s. q nihil est pars essentialis rei qn distincte exprimat p aliq̄ partē. s. p aliq̄ dr̄iam positā in diffōne: & talis diffō d3 componi ex genere & toto differentijs

Quid rei cui cōpetat

Quid nois cui ɔueniat

Propꝛia dicta

Per additamentu3 data

Per dr̄ias essentiales

Per nois exprimentia ptes essen.

Per ptes integrales

Quid si linee nō sūt ptes figure

Nullu3 simplex h3 dr̄ias essentiales

Nullu3 accidēs diffinitur &c̄.

Cōpleta sola diffiniunt

Cōe oib⁹ nō est genus

essentialibus quot sũt partes ẽẽntiales: ita. s. q si sint
due ẽẽntiales. puta mã & forma: debẽt poni due dĩe
cum genere. ¶ Si sint plures forme & materie: dẽt
poni tot dĩe quot sunt forme cum vna dĩa exprimẽ
te mã3 & illa est completissima diffõ. & qñ est aliqua
oĩo cuius aliqua pars sic indicat ẽẽntiam rei est illa
oĩo diffinitio. & talis est diffõ hoĩs si in hoĩe sit mã &
due forme sbales. s. sensitiua & intellectiua. vt ista sba
mãlis sensibilis rationalis. sba enim est genus & mãle
exprimit mãm: & sensibile aiam sensitiuam: & ratio/
nale aiam intellectiuam. ¶ Alia est diffõ que non di
stincte & explicite indicat ẽẽntiam rei sed implecte q̃/
lis est illa diffõ hoĩs: corpus passibile: & similiter ista:
aial rõnale. nam p neutrã istarum explicite hẽtur an
in hoĩe sit plures forme vel non. Etiam qñ est aliqua
oĩo cuius aliqua pars illo secũdo mõ accipiendo in
dicare ẽẽntiam rei indicat essentiam rei bene poterit
esse diffõ. & ideo primo modo accipit phus indicare
ẽẽntiam rei & non scõo modo. aliqua tñ dicta Arist.
vij. metha. que videntur esse ꝯ̃ ista soluuntur ibidẽ.
¶ Quarta regula est. q ꝯuertibile non indicans ẽẽn
tiam rei non est diffõ illius. ¶ Quinta regula est. il/
la oĩo in qua ponitur aliqd importans aliquod ex/
trinsecum rei nõ est diffõ illius: & illo modo accepta
diffõne. ¶ Sexta regula est. q si dĩa preponatur ge
neri nõ est diffõ illius ¶ Septima regula est si diffõ
non ꝯuertitur cum diffõ alicuius non est diffinitio il
lius. poterit tñ esse diffinitio inferioris vel superioris.
Notandum q scõa regula & tertia & qnta. & septima
valent ad destruendum q̃cunq; diffõnem quocũq;
modo accipit. Ex predictis. potest elici descriptio dif
finitiõis illo modo dicta q diffõ illo modo dicta est:
oĩo cõposita ex gñe diuiso p dĩam indicantẽ mãm
cum dĩa vel differentijs indicante vel indicantibus
formam vel formas. ¶ Alie autem diffõnes q̃ com
ponunt ex gñe primo & dĩa vltima nõ sunt ita com
plete diffõnes. ¶ Et preter illas diffõnes est alia dif/
finitio nõ importans aliquod extrinsecũ rei que non
differunt ab illa diffõne nisi in hoc: q indiffõne de q̃
est dictum ponunt dĩe in concreto que sunt in recto
de diffinito p̃bilis. In alia autem diffõne ponuntur
abstracta in obliquo corñdentia differentijs ẽẽntia/
libus. & talis diffõ est ista: sba composita ex mã & aia
sensitiua & intellectiua. Illa eni est diffõ hoĩs in qua
ponuntur abstracta corñdentia istis concretis mãle
sensibile rõnale. ¶ Sciendũ est tñ q illa non corñ
dent sm vocem istis concretis. nec requirur hoc: sed
sic corñdent q sunt synonima cũ abstractis vel ẽẽnt
synonima si abstracta sm vocem corñdentia illis cõ
cretis essent imposita ad significandũ. vtrũq; illorum
sufficit ad diffõnem illo modo dictam. ¶ Ex istis se
qtur q ex predictis patere potest de prima diffinitiõe
qd sentiendum est de diffõne illo modo dicta p ea q̃
dicta sunt de prima diffõne. Et est notandũ q q̃uis
p dĩas ẽẽntiales exprimãtur oẽs partes rei. quo ad
primam diffõnem. & p abstracta in obliquo etia3 ex/
primantur oẽs partes rei quo ad scẽdam diffõnem. tñ
preter dĩas & preter talia abstracta op3 ponere gen⁹
qr de ratione diffinitionis est q per eam rñdeatur ad

Cõpleta diffõ ex quibus.

In completa diffinitiõ ex quibus

Diffõ cõposita ex gñe & dĩa primo &c.

Cur genus ponitur in diffõne

questionem factam p qd de diffinito. habeant nõ po
test ꝯuenienter fieri sine gñe. cum nulla dĩa nec ali
qd tale abstractu3 p̃ur in qd de tali diffinito. ¶ No
tandum est etiam q eiusdem rei pñt esse plures diffi
nitiones. tales. s. qñ oĩno idem significant q̃uis di/
uersimode. qr. s. pars vnius diffõnis sigt aliqd in re
cto: & alia pars alterius diffõnis in obliquo. Similr
q eiusdẽ rei sint plures diffõnes quaꝝ vna ẽ cõpleta
& alia nõ cõpleta nõ est inconueniẽs. sed q eiusdem rei
sint plures diffõnes cõpletissime hñtes partes q̃ hñt
eundem modu3 signdi. puta q oẽs partes vtriusq;
diffõnis sumantur in recto vel vtriusq; alique in re/
cto & alique in obliquo: est inconueniẽs. & isto modo
& nullo alio modo negat phus eiusde3 rei eẽ plures
diffõnes. Et preter istas diffõnes est alia diffinitiõ que
componitur ex noĩbus exprimẽtibus partes integra
les. & diffõ isto mõ dicta dat cõiter in mathematica.
¶ Et est sciendũ q nũq̃ datur talis diffinitio nisi qñ
nomen ꝯuenit toti & non cuilib3 parti. cuiusmodi est
hoc nomen triangulus na3 tres linee sunt partes in/
tegrales trianguli & tñ totum vocat triangulus & nul
la pars. s. nulla linea est triangulus. & ppter istam ra
tionem illa diffõ magis pprie indicat qd noĩs q̃ qd
rei. nam diffõ que pprie indicat qd rei nõ potest com
petere alicui nisi ꝯueniat oĩbus que sunt eiusdem spe
ciei specialissime dicte in qd de eis. Verbi gra. si dif/
finitio maris sit: mare est congregatio aquarum: il/
la diffõ non conuenit oĩbus eiusdem spẽi specialissi/
me cum illa re que est mare nam aliqua que est spe/
cialissima dĩ in qd de illa re que est mar & similr de
qualz sui parte. & tñ mar non conuenit istis oĩbus. &
ppter hoc ista diffõ non ita proprie indicat qd rei si/
cut predicte diffõnes. ¶ Notandũ q noĩa figurarum
multilaterorum interdũ importent latera ambientia
interdũ autem angulos. dum ergo nomen angulos
importat nomen diffiniendũ est p noĩa importantia
angulos q sunt partes embadoꝝ qñ autem sunt noĩa
importantia latera ponenda sunt noĩa lateru3 q̃ sunt
partes linearum ambientium & non embadorum.
¶ Cap. xxv. de diffinitione data per additamentum
ex quibus componatur.

SEquitur videre de diffõne data p additamentu3. ¶ Et est
sciendũ q semp in tali diffõne d3 poni ge
nus diffiniti cum aliqua dĩa accidentali.
aliqñ tñ aliqua dĩa accñtalis in ea posita
est ppria sibi & aliqñ nulla dĩa accidentalis est pro/
pria sibi. Exemplũ primi. si albedo diffiniatur sic: al
bedo est color disgregatiuus visus. nam disgregatiuũ
visus est dĩa accidentalis ppria albedini & cum ea cõ
uertibilis. Exemplũ scẽi. si ternarius diffiniatur sic:
ternarius est numerus importat vtrobiq; prius. na3
impar non ꝯuertitur cum ternario qr ꝯuenit qnario.
¶ De tali diffõne dantur alique regule. vna est. q nõ
d3 dari talis diffõ p ignotiora qr talis datur causa in/
notescendi. nihil autem notificat p ignotius. ¶ Ex
isto etiam sequitur alique regule: vna est. q vnu3 ꝯ̃/
triorum non diffinit p reliquũ. quod est veru3 de ꝯ̃/
rijs positiuis, & ratio est, nam q̃uis aliqñ vnũ ꝯ̃rioꝝ

Eiusdẽ rei plures esse diffõnes

Vnde sit dictum gra exẽpli cum nõ sit ita

Nota p mathe.

Diffõ ñ p ignotiora

Contrariũ non diffiniri per ꝯ̃riũ

sit pfectius

sit pfectius reliquo ꝛ ita aliquo mō notius fm nām. non tn̄ tale est notius quo ad nos. quod tn̄ reqrit ad diffōnem: ex quo diffō datur vt nobis inotescat diffinitum. ¶ Alia regula sequtur. s. φ habitus non diffinitur p priuationem: qꝛ semp priuatio psupponit habitum. ꝛ ita priuatio nō est notior habitu. ꝛ p ꝯñs nō diffinit ipsuꝫ. ¶ Alia regula seqtur. φ pmanens nō diffinitur p successiuum qꝛ semp successiuum presupponit notitiam pmanētis. ¶ Alia regula seqtur. φ oppositum nō diffinit p opposituꝫ. qd est verū de opposito ꝯtie ꝛ de oībus oppositis absolutis. sed de oppositis priuatiue nō est verum. nā sp priuatio p habitum diffinit. Alie regule multe ponunt quo thopi. tractantes istam mām de qbus ad pñs supsedeo.

Priuatiua quo diffiniuntur

¶ Ca. xxvj. d diffōe qd nois ꝛ q̄ sola ea diffiniunt.

Sequitur videre aliq̄ pauca de diffinitione exprimente qd nois. Et est ptio sciendum φ sicut tactū est prius φ oīa q̄ ponuntur in alio pmento φ̄ in pmento sbe ꝛ qualitatis solū talem habent diffōnem fm principia Aristo. ꝛ ideo q̄litas relatio ꝛc. pmenta ꝛ p se contenta in eis non hñt nisi diffōnem exprimentē qd nois. ¶ Oīa etiam ꝯnotatiua non habēt aliq̄ aliam diffōnem. ꝛ ideo talia album: nigrum. ¶ Et vlr oēs passiones predicabiles scdo mō dicendi p se de suis subiectis talem habent diffōnem. ¶ Oēs etiam priuatiōes ꝛ negatiōes tales hñt diffōnes ꝛ non alias. ¶ Oia etiam que non sign̄t aliqd p se vnū hñt tales diffōnes. ¶ Et similiter noīa de qbꝰ impossibilr predicatur esse. cuius sunt talia noīa. vacuuꝫ: chymera: infinitum: ꝛ hmōi. ¶ Hoc supposito videndū est de diuersis diffinitis in spāli ꝛ primo de relatiuis. ¶ Et est sciendum φ relatiuuꝫ potest diffiniri complete vel incomplete. Incomplete pōt diffiniri sine suo correlatiuo. vt si diffiniat pater incomplete dꝫ sic diffiniri: pater est sba sensibilis que aliam sbam genuit ꝛ cum hoc secum actu existit: vel aliqd hmōi. Sꝫ complete nō potest diffiniri sine suo correlatiuo. vt diffinitur sic pater est sba sensibilis hñs filium: vel est aial hñs filium. ꝛ tali diffōne relatiua mutuo diffiniūt se. nec est hoc incōueniēs. qꝛ sicut relatiua sūt simul in intellectu ita sic imponunt. ꝛ pp hoc non est incōueniens si mutuo diffiniāt se. ¶ Ūn sciēdū φ illa diffō non datur p notiora sed sufficit φ fit p eque nota ꝛ ideo loquendo de diffōne que est p notiora q̄ est magis ppie diffinitio: quāuis non sit ita completa: nū φ̄ relatiuum diffinit p suum correlatiuū. sed diffinitur p suum sbm in recto ꝛ p sbm sui correlatiui sumptuꝫ in obliquo. sicut simile dꝫ sic diffiniri: simile est quale corrñdens alteri quali hñti qualitatem eiusdē spēi specialissime: ꝛ ideo si esset aliqd nomen relatiuū speciale impositū albo: ita φ nunq̄ ptur de aliquo nisi de albo sicut de nullo ptur simile nisi de qualis: illud deberent sic diffiniri. album sil̄r exn̄s cum alio albo. ꝛ similr diffinitur causa. qꝛ causa est res ad cuius esse sequtur aliud ens. ꝛ sic de alijs. ꝛ ita illa diffō ꝛ etiam quelibet talis est magis ppie diffinitio q̄uis nō sit ita completa sicut illa que datur p suum correlatiuum.

Que solum quid nois habeant

Quōre latiuum diffi.

Diffō p eque nota

¶ Cōnotatiua autē diffiniunt p sua subiecta in recto ꝛ p nola ꝯnotatiua in obliquo sumpta ꝛ vel p verba. sicut q̄titas diffinitur sic: q̄titas est res hñs partes. Continua q̄titas ꝛ pmanens pōt sic diffiniri. Q̄ntitas cōtinua pmanens est vna res hñs partem extra partem. Album aūt sic diffinitur. Albuꝫ est corpus habens albedinē ꝛ sic de alijs. ¶ Priuatiōes ꝛ negationes diffiniuntur p positiua eis opposita. sicut cecitas diffinitur per visum non homo diffinitur per hominem sic. res que non est homo. ꝛ ista ad presens de diffinitione sufficiant.

Cōnotatiua per q̄ diffiniuntur

Priuationes q̄ diffiniuntur

¶ Cap. xxvij. vbi ponunt regule qbꝰ improbamus aliq̄ esse spēm alicuius ꝛ φ dupliciter capit species.

Post regulas p quas pōt demōstrari aliqd esse genus vel diffō vel ppium alicuius videnduꝫ est de regulis qbus potest demonstrari aliqd esse species alicuius. Et est vna regula talis. φ non ptur in qd de aliquo nō est spēs illius. ꝛ ideo seqtur: album nō ptur in qd de hoīe ergo album nō est species hois. ¶ Notandū φ multe sunt spēs que nō ptur in qd de qbusdaꝫ noībus ppijs rerum quarūcūqꝫ: nec de pro noībus demonstratiuis res quascūqꝫ. sicut q̄litas nō ptur in qd de qbuscūqꝫ noībus ppijs nec de pnoīe demonstrante q̄cunqꝫ rem fm pnꝰ Ari. ¶ Ūn quacūqꝫ re data hec non est in qd: hoc est q̄litas: ꝛ ita est de multis: qꝛ de oībus spēbꝰ ꝯnotatiuis ꝛ relatiuis. ¶ Alia regula. quod ptur de oībus nō est species alicuius. ꝛ ideo ens vnū ꝛ hmōi nō sunt spēs alicuius. Alia regula est φ illud quod pꝫ de oībus de qbus nō ptur aliquod pnientum in qd nō est spēs alicuius. Intelligendum est tn̄ φ sicut multiplr genus dr̄ ita ꝛ spēs dr̄ multiplr. ꝛ ideo ista regula nō est intelligenda de ol specie sed est intelligēda de spē que non est cōis p se partibus eēntialibus aliaꝝ rerum. sicut vnum cōe oībus formis ignis non recipit pdiōnem in qd alicuius pmentū. ꝛ tn̄ potest vocari spēs eo quod pōt pdi in qd respectu oium formaꝝ particulariuꝫ. ¶ Spēs igitur ad pñs capitur duplr. Uno modo p ol pdile in qd de pluribus demōstrantibus numero. ꝛ hoc sicut sigūa p illum dīa numero sint nata eē partes eēntiales alicuius siue non. ꝛ isto modo mā est species. ¶ Alio ꝰ capit species p illo qd est pdile in qd de talibus ꝛ importata nō sunt nata esse partes essentiales alicuius: ꝛ igitur aia intellectiua non est species.

Predicant tn̄ de pnoīe eū addito in qd

Spēs duplr

¶ Cap. xxviij. vbi inferuntur regule qbus destruitur aliquam esse differentiam alicuius.

Circa dīaꝫ dant alique regule: ꝛ vna est talis. qd ptur in qd de aliquo non dr̄ dīa alicuius. ꝛ ideo seqtur aia intellectiua ptur de aiabus intellectiuis ergo aia intellectiua nō est dīa. Ista regula intelligenda est de illo quod ptur in qd de aliquo pnoīe demonstrante vnā rem. sicut hec pdio est in qd: hoc est aia intellectiua. ꝛ sir ista hoc est forma demonstrādo formā. sed non est intelligēda regula de illo quod ptur in qd de pnoīe sumpto cum codeꝫ cōi. Unde hec est predicatio in quid: hoc ratioāle est

rationale: sicut hec predicatio est in qd: hoc grauis est grauum. Alia regula est. q illud qd nō importat partem rei essentialem vz mām vel formam non est dīa alicuius. & ideo sequitur disgregatiuū visus nō importat partem rei essentialem ergo nō est dīa. Intelligendum est q ista regula est intelligēda de dīa essentiali & non accidētali. nam aliqd poterit esse dīa accidentalis q̄uis non importat partē essentialem rei sed sufficit q importat accidēs: vel cām: vel effectuz: vel aliqd hmōi. Alia regula est. q illud quod nō diuidit aliquod genus non est dīa alicuius generis. nam ois differentia est alicuius generis diuisa. & hec est vera tam de dīa essentiali q̄ accidentali. & ideo sequitur: creatiuū non diuidit aliquod genus ergo creatiuum non est dīa dei. Ex isto sequitur q alique passiones sunt dīe accidentales suorum subiectorum: & alique non. Ille enim passiões que sunt proprie aliquibus specieb⁹ ꝯtentis sub gñe sunt dīe accidētales eard. sicut disgregatiuū visus est tam passio q̄ dīa accidentalis albedinis. sed alique passiones cuiusmodi sunt passiones dei & entis & hmōi non sunt dīe sed passiones tñ. & si aliqñ in auctoritatibus vocētur dīe multum extensiue loquūtur de dīis & non ppriē. Alia regula est q illud quod non hz dīam condiuidentez non est dīa. & ideo sequitur. vnū nō habet dīam condiuidentem ergo vnum non est dīa entis. Notandum q illa regula phī non est intelligenda de dīa essentiali. aliqñ enim contingit q dīa essentialis nō hz dīam essentialem condiuidentem. sicut mãle est dīa essentialis corporis: & tñ non hz dīam essentialem cōdiuidentē q: species opposita eo q est species cōis rebus simplicibus carentibus compōne ex mã & forma: non hz dīam essentialem. & ideo intelligenda est sic regula: q illud quod non hz dīam condiuidentem nec essentialē nec accidentalē non est dīa: Alia regula est. q negatio non est dīa alicuius. Ista regula est intelligenda de dīa essentiali q: nulla negatio nec aliquod negatiuum est dīa essentialis alicuius: poterit tñ esse differentia accidentalis alicuius. Alia regula est. quod cōtingenter predicatur de aliquo non est dīa. & ideo sequitur ridere predicatur contingenter de hoīe ergo ridere nō est differentia hoīs. Notandum q illud q predicat negatiue de aliquo ipso existente: hoc est: dum esse existere verificatur de illo non est dīa illius: sicut dum hec est vera: homo est: hec poterit esse vera: homo nō ridet: ergo ridere non est differētia hoīs. Verūtñ illud qd contingenter predicat de aliquo q: s. ab eo potest negari vere dum de eo negatur esse existere: bene poterit esse differentia essentialis illius: sicut rōnale est differentia hominis: & tñ cōtingenter predicatur de homine. nam hec est contingens: homo est rationalis: nam qñ hec est falsa homo est hec etiam est falsa homo est rationalis: sed impossibile est q hec est falsa homo est rationalis dum hec sit vera homo est. Alia regula est q illud quod nō constituit speciem aliquã nō est differētia alicu⁹: sicut album nō ꝯstituit spēm hominis igitur album nō est differētia hoīs. Intelligendum est q dīa proprie loquendo nō constituit speciez aliquã. q: dīa non est pars speciei nec est de essentia alicuius speciei sed qñ dr: differentia constituit speciez: capitur constituere improprie pro illo quod diffinit spēm. & sic verum est q illud quod nō constituit spēm hoc est quod nō diffinit speciem non est dīa illius. & illud est verū tam de differētia essentiali q̄ de differentia accidētali sed diuersimode. nã illud quod non cōstituit spēm: hoc est: nō diffinit speciem diffinitione proprie dicta nō est dīa essentialis. sed illud quod nō constituit spēm: hoc est: q non diffinit speciem diffinitione data p additamentum non est differentia accidentalis.

Passio nec dīe accidentales

Dīa nō cōstituit speciem

Cap. xxix. vbi tractatur de eodem & quid sit aliquos esse vel.

Aristoteles quarto Topicorum tractat de eodem & diuerso tanq̄ de annexis problematis diffinitionis: ideo post diffinitionem: genus: speciez: & differentiam: aliqua pauca de istis nunc sunt dicenda. Sed primo videndum est quomodo accipitur idem: ex quo patebit qño accipitur diuersuz. Est sciendum q nō accipitur idem in pposito non distinctio. sed esse idem in pposito est idem q habere eandem diffinitionē. Unde aliqua in rei veritate sunt plura: & tñ q: habent eandem diffõnem dicunt idez. sicut nois synonima in rei veritate sunt multa & non vnum: nec indistincta: & tñ dicunt idem. q: eandem habent diffõnem: & q: significant idem. q: vnum est diffinitio alterius. & ita hoc nomen idem verificatur de illis siue supponat pro eisdē siue pro suis significatis. sed equoce accipitur idez in istis ppositionibus. nam in istis propositionibus tunica & vestis idez sunt si termini supponant psonaliter & pro re tunc importatur ille res que significat p tunicā & illa res que significatur p vestem sunt vna res & non plures. Si autez termini supponant mãliter vel simpliciter: tūc importatur q termini significāt idez nō qdem q sūt vnum & nō plura. nam in rei veritate sunt plures: sed denotatur q habent eandem diffinitionē. & ita pz q lz idē capitur a phō equoce in diuersis locis. Est tñ aduertendum q et hoc ipso q de aliquibus verificatur idez numero: accipiēdo idem. sicut capitur in proposito & in septimo Topicorum sequitur q de illis verificatur esse idem accipiendo idem aliter. qñ. s. illa supponunt psonaliter. sed econuerso non sequitur. nō enim sequitur homo & albuz sunt vnū numero: hoc est: sunt vnum & nō multa ergo isti teri habent eandē diffinitionē. & ideo non sequitur homo & album sunt idem: sumptis teris significatiue: ergo homo & albū sunt idem. si hō & album non supponūt psonaliter sed mãliter: vel simpliciter. qualitercunq accipiatur idem. econuerso autē bene sequitur isti termini tunica & vestis habent eandem diffinitionē ergo tunica & vestis sunt vnum numero. & q hec sit intentio Aristo. pz. nam idem accipiēdo pro eodem numero manifestum est q tertiare problemata de accidente est tertiare problemata deo codem & diuerso. nam sequitur: puertibiliter hō est albus ergo hō & albus sunt idem numero: &

Esse idē

Idem equoce

mero. ⁊ econtra seq̄tur homo nō est albus ergo homo ⁊ albū non sunt idem numero ⁊ econtra. ⁊ ita eedem regule que deseruiunt vni propositioni ⁊ alteri. similr̄ accipiendo idē pro eadem spē regule deseruientes speciei deseruiunt idem taliter accepto. ⁊ manifestū est q̄ de isto non loq̄tur phūs in septimo Topicorum. q2 s̄m eum ibidem q̄ vnum potest esse sine altero nō sunt idem. ⁊ tñ manifestum est q̄ talia sunt idem specie. ¶ Similr̄ accipiēdo idem pro eodem genere manifestū est q̄ regule deseruiētes generi deseruiunt ad idē sic accepto. ¶ Et ideo remanet q̄ esse idem in ꝓposito est habere eandē diffinitionē. Unde regule deseruiētes diffinitioni deseruiūt huic tertio idem q̄uis nō oēs. propter quod phūs primo Topicorum ꝓblema de eodē ⁊ diuerso reducit ad diffinitionem: ⁊ vult q̄ aliq̄d est diffinitio ostenditur q̄n est idem sed nō est econuerso. ⁊ tñ diffinitio non est eadem res cum diffinito ergo predicto modo accipitur ibi idem. ⁊ iste est vnus modus eiusdem numero. q2. sc3 de talibus supponentibus significatiue predicatur idem numero.

¶ Cap. xxx. quomodo aliqua inferantur non esse idem vbi datur amplissimus modus cognoscēdi an debeat inferri non sunt idem an non habeant potius eandem diffinitionem.

T ~~Stis visis ponende~~ sunt alique regule Aristote. de eodem. Et est vna regula talis. si principale est idem principali coniugatum erit idem coniugato: ⁊ casus casui. ¶ Ista regula tenet econuerso. q̄uis ista regula non est regula generalis. sicut coniugatum de coniugato ⁊ principale ⁊ principali. ¶ Nam nō seq̄tur album est dulce ergo albedo est dulcedo sed bene seq̄tur albū ⁊ dulce sūt idē hoc est habent diffinitionē vel vnum est diffinitio alterius ergo albedo ⁊ dulcedo sunt idem: hoc est: hñt eandem diffinitionē. ¶ Sciendū est tñ q̄ ista regula non v3 nisi q̄n coniugatum non mutat significationē principalem. ¶ Alia regula est. si oppositū est idem opposito ⁊ ꝓpositum ꝓposito. Alia regula est. si sint eedem gñationes ⁊ corruptiōes effectiua ⁊ corruptiua sunt eadem: hoc est: noia eis correspondētia habent eandem diffōne3. ¶ Alia regula est. si aliq̄d dicatur de duobus ꝑ subꝑhabundantiam: op3 illa esse vnū numero vel op3 vnum ꝯtineri sub alio. ¶ Sciendum tñ q̄ hic phūs accipit idem numero ⁊ aliter in primo Topicorum. accipit enim idē numero hic pro sinonimis sed primo Topicoꝝ accipit pro illo quod non est multa. ¶ Pro q̄bus est intelligendū q̄ aliqua esse idē: hoc est: aliqua habere eandē diffinitionem cōtingit dupliciter vel q̄ habeant eandem diffinitionem cōuertibilem cum vtroq3 ⁊ ita debent esse vnu3 numero in proposito. ⁊ sunt sinonima. vel possunt habere eandem diffinitiōem ita tñ q̄ est conuertibilis cum vno ⁊ nō cum reliquo sicut homo ⁊ aial habent eandem diffinitionē ⁊ talia sunt ordinata s̄m superius ⁊ inferius. ¶ Alia regula est. que non sunt eadem eidem nō sunt eadē inter se. ¶ Alia regula est. que nō sunt in eodem predicamēto ipsa nō sunt idem. sicut homo ⁊ albedo nō sunt idem q2 nō sunt in eodem predicamēto. ¶ Alia regula est. q̄n illa q̄bus aliqua accidunt nō sunt idem vel ecōuerso ipsa non sunt eade3 inter se. ¶ Notandū q̄ q̄uis illa que sūt in diuersis predicamētis de se mutuo predicentur. sicut tales sunt vere homo est pater aial est q̄litas sor. ⁊ plato sunt duo ⁊ sic de aliis. tñ nunq̄ talia sunt idem: hoc est: talia nunq̄ habeant eande3 diffinitionē. q̄uis enim hō sit pater ⁊ similr̄ paternitas: si paternitas supponit ꝑ aliqua vna re: tñ alia est diffinitio hois ⁊ patris siue paternitatis. ⁊ ita ista regula est generalis. q2 nunq̄ illa que sunt in diuersis predicamentis sunt idem: nō obstante q̄ vnum vere predicetur de reliquo vlr̄ sumptis. Ex quo seq̄tur q̄ ex ista regula nō potest argui q̄n vnum predicamentum predicet̄ de reliquo. vnde sicut homo ⁊ albū nō sunt idē loquēdo de ide3 sicut accipit̄ in proposito: hoc tñ obstāte homo est vere albus. nec albū est alia res ab hoīe. ita non obstante q̄ substātia ⁊ q̄litas nō sunt idem accipiēdo idem sicut hic accipitur. s. non habent eandem diffinitionem tñ sbīa vere ⁊ realiter est q̄litas. ita etiam est de linea: superficie: ⁊ corpore: q̄ non sunt idem. ⁊ tñ linea vere est corpus ⁊ superficies ⁊ econtra. ¶ Notandū est etiam q̄ illa regula intelligenda est de illis que sunt in predicamēto. si enim aliqua non sint in predicamēto tunc non seq̄tur non sunt in eodem predicamento ergo non sunt idem. ¶ Alia regula est. que nō habent idem genus proximum non sunt idem. ⁊ d3 ista regula intelligi sicut prior. ¶ Alia regula est. illa que nō habent eandem differentiam nō sunt idem. ⁊ intelligitur hec regula sicut due precedentes. ¶ Alia regula est. quorum vnum suscipit magis ⁊ minus ⁊ reliquum non: non sunt idem. Ista regula intelligēda est sicut precedentes. videlicet quādo vnum suscipit magis ⁊ minus ⁊ reliquum non: quod nō sunt idem: hoc est: q̄ non habent eandem diffinitiōem. hoc tamen nō obstante vnum poterit vere predicari de reliquo. nam album suscipit magis ⁊ minus ⁊ homo nō suscipit magis ⁊ minus: ⁊ tamen homo est vere albus. ¶ Similiter ignis non suscipit magis ⁊ minus. ⁊ calidum suscipit magis ⁊ minus: ⁊ tamen omnis ignis est calidus. sed ignis ⁊ calidum non sunt idem: hoc est: non habent eandem diffinitiōem. per istud patet q̄ talia argumenta non valent: homo non est magis ⁊ minus substantia ⁊ est magis ⁊ minus quātus ergo homo est alia res a quāto. sed sequitur ergo homo ⁊ quātum non sunt idem: hoc est: non habent eandem diffinitionem. ¶ Alia regula est. quādo aliqua suscipiunt magis ⁊ minus sed non simul tunc illa non sunt idem. sicut album ⁊ simile suscipiunt magis ⁊ minus: ⁊ tamen non simul. quia aliquando ex hoc q̄ aliquid fit albius fit minus simile minus albo. ideo simile ⁊ album non sunt idem. ¶ Et est ista regula intelligenda sicut prior. v3 q̄ nō habent eandem diffinitione3: tñ adhuc stat q̄ vnū vere predicat̄ de alio ⁊ q̄ nulla res importatur ꝑ vnum q̄n importatur ꝑ reliquum. sed in tali casu requiritur q̄ aliquid signi-

Quō aliq̄ diuersorū p̄dicāto-rum nō sunt idē

ficatur vel consignificatur p vnū quod nō eodez modo impoztatur p reliquū. sicut se habent album τ similesiue quale τ simile. nam nihil impoztat p quale qn impoztatur p simile τ econtra. non tn̄ eodem modo. nam quale impoztat sōm qualitatis precise in recto. ¶ Simile vero impoztat sōm tam in recto q̄ in obliquo: τ hoc saltem equaliter: quod pz p diffinitionem similis. Nam simile diffinitur sic vel est diffinitio equalens sue diffōni. Simile est quale coexñs cum altero: hoc est simul tpe cum alio: habente qualitatez eiusdem speciei specialissime. hoc pz. qz in ista diffinitione ponitur vnū nomen in recto significans sōm qualitatis τ aliud in obliquo similr significans sōm qualitatis. Ex isto pz q p illam regulam nō potest probari q simile impoztat aliā rem a re impoztata p quale. τ ita nō potest probari p istam regulam q relatio est vna res alia ab absoluto. Per idem etiaz pz qdo linea: supficies: τ corpus: sunt idem realiter: hoc est: q realiter linea est supficies τ corpus τ econuerso. τ tn̄ aliqn̄ eadem linea est maioz: τ superficies minoz: τ corpus minus: sine additione ois noue rei inherentis vel facientis vnū cum priori τ ecōuerso. vnde si aliqua res puta corpus trahat in longū τ nō in latum linea est mō maioz q̄ prius τ supficies non maioz sed poterit esse minoz. τ tn̄ eadem res est linea τ supficies. nec ē noua res addita nec aliqua res que fuit est pdita. sed solum dr̄ illa linea maioz qz illud corpus modo coexistit corpori longiori vel coexisteret corpori longiori si aliqd corpus ambieret ipsuz. ¶ Dicit autez supficies minoz in q̄tum coexistit corpori minus lato. τ ideo q̄uis sequatur: latitudo. a. est minoz latitudine. b. ergo latitudo. a. nō est latitudo: b. tn̄ nō sequitur: latitudo. a. fuit minoz latitudine. b. ergo latitudo. a. non fuit latitudo. b. qz eadem latitudo aliqn̄ fuit minoz τ aliqn̄ maioz: τ ita pz q idem aliqn̄ est latius: aliqn̄ breuius: τ qn̄q est lōgius. τ tn̄ longitudo: τ latitudo: non distinguunt. sed non hñt eandem diffōnem. sed ad hoc sufficit diuersitas connotatorum. Ideo notandū est q aliqn̄ phi τ etiam sancti qn̄ dicunt aliqua nō esse idem vel distingui: vel esse distincta: nō intendunt remouere vnum ab alio ita q vnum nō predicetur vere de reliquo. sed intendunt dicere q hñt diuersam diffōnem τ q frequenter poterit vnum remoueri a reliquo. qd potest etiaz frequēter ꝯtingere sine mutatione illius de quo pdr̄ p mutationē alicuius alterius. τ hoc etiā potest aliqn̄ contingere ppter solum motū localem: ppter quem nihil inherēs acquiritur: q̄uis frequenter locus ambiens acquiratur. τ sic dicit phūs q motus τ tempus non sunt idē. nec punctus τ linea. nec homo τ albū. nec deus τ creator: sdt illo modo idē. τ ita est de multis aliis auctoritatibus que pdicto mō glosari debent. ¶ Alia regula est. illa nō sunt idem que non faciunt idem: ex hoc q apponunt eidez. ¶ Alia regula est: illa nō sunt idem qn̄ non sunt idem quocūq illoruz ablato. ¶ Alia regula est. si ex quacūq positiōe sequatur interemptio vnius τ nō alterius illa nō sunt idem. verbi gratia. posito q hō esset τ q nihil esset album sequeret q albedo nō esset, τ tn̄ non sequeret ex hoc q hō non esset. τ ideo hō τ albedo non sunt idem. Et ista regula intelligēda est sicut priores. naz ex hoc q aliqua positiōe facta sequtur q esse negetur ab vno τ nō ab alio non sequtur q vnum neget vere a reliquo. sed sequtur q nō sunt idem diffōne. verbi gratia. aliqua positiōe facta sequtur q q̄titas non sit: τ tn̄ ex eadem positione nō sequtur q sbā non sit. τ tn̄ non potest ex hoc inferri q sbā non sit q̄titas q̄uis inferri possit q sbā τ q̄titas nō habeant eandē diffōnem: τ q hec sit possibilis sbā non est q̄titas: cum quo tn̄ stat q sbā vere τ realiter sit q̄titas. sicut ex positione q creans non sit nō sequtur q deus non sit: τ propter potest inferri q alia est diffō dei τ creatis. sed ex hoc non potest ꝯcedi q deus est alia res a creante: sed bn̄ contingit inferre q hec est possibilis: deus nō est creans: τ econuerso. ¶ Similr ex hoc q aliqua positione sequtur formaliter q deus nō est iustus τ tn̄ ex eadem positione non sequtur formaliter ista q deus nō est intelligens. non potest inferri qn̄ iustitia dei sit formaliter intelligentia dei siue sapiētia: sed bene potest inferri q iustitia τ sapientia nō sunt idem: hoc est: nō habent eandē diffōnem. quod verum est, τ tn̄ iustitia τ sapientia dei: sumptis terīs psonalr τ significatiue: sunt oibus modis idem. ¶ Alia regula est. si vnum pdr̄ de aliquo τ nō aliud vel econuerso illa nō sunt idem. ¶ Alia regula est. illa nō sunt idem quorum vnum potest esse sine alio: siue altero non existente. ¶ Sciendū est quod illa semp vz ad probandū aliqua nō esse idem: hoc est: nō habere eandē diffōnem: sed non vz ad probanduz vnum vere negari ab alio ipsis terīs personalr τ significatiue acceptis. ¶ Pro quo sciendū est q q̄uis talis modus arguēdi valeat oē. a. est. b. non est: ergo. b. nō est. a. τ similiter talis modus arguēdi ex singularibus vz: hoc. a. est: hoc. b. nō est. ergo hoc. b. non est hoc. a. tn̄ talis modus arguendi nō vz: possibile est q hec sit vera hoc. a. est dum hec sit vera hoc. b. non est: ergo hoc. b. nō est hoc. a. sicut non sequtur posito q soz. sit albus possibile est q hec sit vera: soz. est: duz hec est vera: hoc album non est: ergo hoc album nō est soz. sed bene sequtur ista conclusio: q hec est possibilis: hoc albuz nō est soz. quod est verum. qz posito q soz. nō sit albus tunc hec est vera: hoc album nō est soztes: τ bene sequtur q hoc album impoztat siue cōnotat aliqd quod non eodem modo cōnotat vel impoztat soz. vel ecōuerso. Per istam regulam pz q talis modus arguēdi non vz: possibile est q album siue albedo sit τ tn̄ q nulla similitudo sit ergo similitudo est alia res ab albedine. Imo etiaz non sequtur ex hoc q similitudo non sit albedo. ¶ Sicut non sequtur: possibile est q album sit τ tn̄ q simile nō sit ergo simile non est album. Eodē modo non sequtur: possibile est q sbā existente q̄titas vel figura triangularis non sit: ergo q̄titas vel figura triangularis non est sbā sed bene sequtur q hec sit possibilis: q̄titas nō est sbā: τ tn̄ in rei veritate q̄titas est sbā sm principia Aristotelis. Sed nunq̄ illa forma arguendi vz. qñcunq aliqua sic se habent q vnum illoz manet altero nō existente illa sunt distincta realiter: sed album potest manere simi

litudine

Diffō similis

Cur linea maioz

Cur superficies minoz

Diuersitas ꝯnotatorum

A posse nō eē ad nō eē nō tenet argumētū

litudine nō manente: ergo album ⁊ similitudo realiter distinguntur. ¶ Dicendum est ꝙ talis forma arguendi non valet generaliter. Unde non seqtur qñcunq; aliqua sic se hꝫ ⁊c̄. sed deus potest manere nō existente creante ergo ⁊c̄. sed nunqd ex talibus premissis seqtur ꝙ non sit idem realiter. Dicendū ꝙ nō seqtur: qñcunq; aliqua sic se habent ⁊c̄. sed deus potest esse creante non existente ergo creans ⁊ deus nō sunt idem realiter. Unde dicēdum est ꝙ nulla talis conclusio de inesse vel de possibili sumpta in sensu diuiso vel aliqua equalens ei seqtur ex talibus p̄missis generaliter. aliqñ tñ seqtur tam conclusio de inesse ꝙ̄ cōclusio de possibili. ⁊ ideo in tali modo arguendi est aliqñ figura dictionis ⁊ aliqñ non. Pro quo est sciendum ꝙ qñcunq; cum tali maior accipiuntur sub minore aliqua non cōnotatiua: nec relatiua: nec duo etiam ordinata s̄m superius ⁊ inferius seqtur semper conclusio de inesse ⁊ de presenti. s. ꝙ nō sunt idē realiter ⁊ p ɔñs ꝙ non possunt idem realiter. ¶ Et ideo bene seqtur: illud absolutum quod est scientia illius conclusionis potest esse sine absoluto quod est sciētia alterius ɔclusionis ergo illud absolutū quod est scientia illius ⁊ illud quod est sciētia alterius non sunt idem realiter. Sed si sumātur sub cōnotatiua: vel relatiua: vel ordinata s̄m superius ⁊ inferius est frequenter fallatia figure dictionis. patꝫ in exemplo de relatiuis. nam hic est fallatia figure dictionis: qñcūq; aliqua sic se habent ꝙ vnū potest esse alio nō existente illa sunt distincta realiter: sed deus potest esse non existente creante ergo deus ⁊ creans distingunt realiter vel possunt nō esse idem realiter. q2 premisse sūt vere conclusione existente falsa. De cōnotatiuis etiāꝫ pꝫ exemplum ꝙ nō seqtur: qñcunq; aliqua sic se habent ⁊c̄. sed homo potest esse nō existente musico ergo homo ⁊ musicus nō sunt ideꝫ realiter vel possunt distingui realiter. Similr̄ de alijs ordinatis s̄m superius ⁊ inferius pꝫ exempluꝫ. nam posito ꝙ nullum aial sit nisi homo: non seqtur: qñcunq; aliqua sic se habent ⁊c̄. sed aial potest esse nullo hoīe existente ergo hō ⁊ aial nō sunt idē realiter vel possunt distingui realiter. ¶ Sciendū ꝙ aliqñ seqtur cōclusio de possibili sumpto subiecto pro eo quod potest esse vel altero terio sumpto pro eo quod potest esse ⁊ hoc respectu huius predicati nō est idem realiter ⁊ aliqñ respectu huius distingui realiter. ¶ Sciendū est ꝙ illa propositio qñcunq; aliqua ⁊c̄. bonum intellectū potest habere ⁊ malū. accipiatur tñ in proposito s̄m bonum intellectū siue intellect⁹ ille sit de virtute sermonis siue nō ad presens nō curo. Sciendū est etiam ꝙ aliqñ sumendo sub cōnotatiua vel relatiua est fallatia figure dictionis ⁊ aliqñ non. ¶ Qñ autē hoc sit: ⁊ quō predicta propositio debeat intelligi: ⁊ qñ seqtur vna cōclusio ⁊ nō alia ostenderetur qñ tractabitur de fallatia figure dictionis. hoc autē sufficiat ad presens scire ꝙ talis modus arguēdi nō vꝫ: possibile est ꝙ album sit ⁊ ꝙ nulla similitudo sit ergo album ⁊ similitudo distinguunt realiter. Possibile est ꝙ sb̄a sit ⁊ ꝙ nulla q̄titas sit ergo q̄titas ⁊ sb̄a distinguntur realiter. Possibile est ꝙ absolutuꝫ sit ⁊ ꝙ nulla relatio ⁊ absolutū distinguntur realiter. possibile est ꝙ deus sit deum hec est vera creatio non est ergo deus ⁊ creatio non sunt idem realiter. sicut non seqtur etiam s̄m omnes: possibile est ꝙ album sit deum simile nō est: hoc est dum hec est vera simile nō est ergo album nō est simile ⁊ p cōsequens non seqtur: ergo album ⁊ simile distinguūtur realiter. Uerumtñ ista conclusio seqtur: hec est possibilis album nō est realiter simile: vel econuerso: simile nō est realiter albū: quod dico ꝓpter cauillationē que posset fieri. ¶ Et eodem modo ex antecedētibus aliarum cōsequentiarum sequuntur conclusiones. s. ꝙ hec est possibilis: similitudo non est album: vel econuerso. ⁊ ꝙ hec est possibilis: q̄titas non est sb̄a vel econuerso: ⁊ ꝙ hec est possibilis relatio nō est absolutuꝫ: ⁊ ꝙ hec est possibilis creatio non est deus vel ecōuerso: saltem si propositiōes possunt esse talibus rebus nō existentibus. ¶ Et ex isto antecedente possibile est ꝙ hec sit vera: album est: dum hec est vera: nullū simile est: sequitur ꝙ simile aliqd significat vel cōnotat quod nō eodem modo cōnotat vel significat album vel econuerso. nam simile tam cōnotat qualitateꝫ ꝙ̄ subiectū ⁊ album non cōnotat eodem modo alius subiectū ⁊ illam qualitateꝫ. quod pꝫ ex diffinitiōibus exprimentibus qd nominis albi ⁊ similis. ¶ Ita ex isto antecedente: possibile est ꝙ substātia sit ⁊ ꝙ nulla q̄titas sit: seqtur ꝙ iste terminus q̄titas aliqd significat, vel cōnotat quod non significat vel nō consignificat hoc nomen substātia eodē modo: quod verum est. nam hoc nomen q̄titas cōnotat partes quas non cōnotat substātia vel qualitas. ⁊ propter hoc illa habēt diuersas diffinitiones. tñ cum hoc stat ꝙ vnū vere predicatur de alio. sicut homo ⁊ albū diuersas habent diffinitiones: album aliquid cōnotat vel significat ꝙ non connotat homo vel significat.

¶ Cap. xxxj. de inductionibus quibus infertur propositio vniuersalis affirmatiua vel negatiua vbi multa habent que sint singulares ⁊ que non alicuius propositionis ⁊ ꝙ triplex est subiectum singularis ⁊ ꝙ aliqua propositio vniuersalis nō habet ⁊ potest non habere singulares.

Circa inductiōem que ponit vna species argumēti est primo sciendum ꝙ inductio est a singularibus ad vniuersale progressio. ¶ Ad hoc autē ꝙ fiat inductio reqritur ꝙ tam in singularibus ꝙ̄ in vniuersali sit idem predicatū ⁊ soluꝫ sit variatio a parte subiectorū. ¶ Uno modo ponēdo in singularibus precise pronomen demonstratiuū a parte subiecti sic arguendo: iste currit: ⁊ iste currit ergo ois homo currit ¶ Aliter sit ponēdo a parte subiecti pronomen demōstratiuum cum subiecto propositiōis vniuersalis sic arguēdo: hoc album currit: ⁊ illud albuꝫ currit ⁊ sic de singulis ergo omne albū currit. ¶ Similiter sit ponendo noīa propria in singularibus pro subiecto: si noīa imposita: sic arguendo: sortes currit: plato currit: ⁊ sic de alijs ergo ois homo currit. ¶ His visis vidēduꝫ est quomodo diuerse propo-

Aurea notata

Per sto demōstratiuum

Cum sto ⁊c̄.

sitiones vniuersales inducitur de suis singularibus: τ quomodo tales inferūt singulares: τ primo de illis de inesse τ de presenti. ¶ Et est sciēdum q̄ quādoq̄ȝ tales vniuersales habent singulares quādoq̄ȝ nō habent singulares. ¶ Qñ enim sbm verificat de aliquo tunc habent singulares. ¶ Qñ autem nō verificatur de aliquo non habent singulares. ¶ Et ideo si nullus homo eēt albus ista: ois homo albus est homo: non haberet aliquā singularem. qñ autem aliqs hō est albus tunc hȝ singularem. τ ita est de alijs. τ ideo etiam aliqñ eadem vlis potest inferri ex suis singularibus. s. qñ habet singulares. τ aliqñ non potest induci ex suis singularibus. s. qñ non habet singulares. ¶ Sunt ergo iste regule. Una est q̄ quelibet vniuersalis affirmatiua vera de presenti nō equalens ꝓpositioni de futuro τ de inesse hȝ aliquam singularē veram. si autem sit falsa non opȝ q̄ habeat aliquaȝ singularē falsam sed sufficit q̄ nullā singularem habeat: τ tñ denotatur habere. sicut ꝑ istam: ois chymera est: denotatur q̄ habeat aliquā singulareȝ veram: τ non habȝ: τ ideo est falsa. ¶ Alia regula est. si oēs singulares alicuius propositiōis sint vere vlis est vera. Et ista regula est generalis tam de affirmatiua q̄̄ de negatiua. ¶ Alia regula est. si vlis affirmatiua sit falsa opȝ q̄ aliqua singularis sit falsa. sicut si hec sit falsa: omne aial est asin⁹: opȝ q̄ aliqua singularis sit falsa. sed ad veritatem vlis negatiue non opȝ q̄ aliqua singularis sit vera. q̄ non opȝ q̄ habeat aliquaȝ singularem. sicut si nihil sit album hec est vera: nullum album est coloratuȝ: τ tñ nulla singularis est vera. ¶ Et si dicatur q̄ hoc posito hec est vera: hoc album nō est coloratum: demonstrato quocūq̄ȝ. ¶ Dicendum q̄ quāuis talia sit vera illa tñ non est singularis alicuius vlis. q̄ non est vlis huius: nullum album est coloratuȝ. ¶ Nam ad hoc quod aliqua singularis sit alicuius vniuersalis requiritur quod subiectum vlis predicetur de subiecto singularis. sic autem non est in proposito. hec enim non est vera illo posito: hoc album est albū: demonstrato quocūq̄ȝ. ¶ Et si dicatur q̄ quelibet singularis est singularis alicuius vlis. ¶ Dicendum est q̄ hoc nō est verum. Unde ista: iste homo est aial: demonstrando asinuȝ non est singularis alicuius vlis sed quelibet singularis in qua demonstratur aliqd de quo nō falsificatur terius cōmunis sibi addit⁹ est singularis alicuius vniuersalis. non sic autem est hic: hoc album est coloratum. Circa vlem de preterito sunt regule intelligēde sicut de vli de presenti. ¶ Sed circa inductionem ꝓpositionis vlis de futuro est primo sciendū q̄ dicendum est eodem mō de inductione propositiōis de futuro necessarie τ impossibilis sicut de illis de presenti τ de preterito. Sed circa inductionē propositionis vniuersalis de futuro in mā contingenti aliter dicendum est ſm veritatē τ fidem τ aliter ſm intentioneȝ Aristo. τ oritur ista diuersitas ex hoc q̄ aliter dicendum de veritate propositiōis contingentis de futuro ſm veritatem τ fidē τ aliter ſm opinionē Aristote. Nam Aristo. ponit q̄ nulla propositio ꝯtingens de futuro est vera nec aliqua cōtingens de futuro est falsa ita quod ſm intentionē Aristote. vna pars ꝯdictionis nō est magis scita a quocunq̄ȝ intellectu q̄̄ alia. ¶ Quia quod nō est magis verum nō est magis scibile τ propter hoc nō posuisset Aristo: futurū contingens esse scitum a deo: cum nullū tale ſm eum sit verum: τ nihil est scituȝ nisi verū. Sed veritas fidei ponit q̄ contingentia futura sunt scita a deo ita q̄ vna pars cōtradictionis est scita a deo: τ alia nō est scita a deo. Sicut deus ab eterno sciuit istaȝ: Beata Uirgo est saluāda: τ nunq̄̄ sciuit istam: Beata Uirgo non est saluanda: vel nunq̄̄ sciuit istam: Beata Uirgo est damnanda: propter hoc q̄ vna pars cōtradictionis est scita τ non alia: vna pars est vera: puta illa q̄ scita: τ alia nō est vera q̄ non est scita a deo. ¶ Secundū igitur intentioneȝ Aristote. vlis affirmatiua de futuro poterit esse vera q̄̄uis nulla singularis sit vera. sicut ista vlis secundū eum est vera: oē futurum cōtingens erit: imo ſm eū est necessaria. τ tñ ſm eum nulla singularis eius est vera τ q̄ demonstrato quocūq̄ȝ hec nō est vera ſm ipsum: hoc futurū contingēs erit. q̄ infert istam. hoc est futurū contingēs: que nec est vera nec est falsa. ſm eum. Similr ſm euȝ vlis de futuro poterit esse falsa q̄̄uis nō habeat aliquā singularem falsam. sicut hec vlis est falsa: nullum futurum contingens erit: τ tñ non habet aliquā singulareȝ falsam. q̄ quocūq̄ȝ demonstrato: hoc futuꝝ contingēs non erit: ſm euȝ propter causam dictā non est falsa. ¶ Et sicut aliqñ talis affirmatiua est vera τ nulla talis singularis est vera. ita aliqñ particularis affirmatiua est vera τ tñ nulla singularis est vera ſm eum. τ ꝑ hoc soluunt talia argumēta. Probat enim q̄ hec est vera: sor. erit cras: si hec est vera in aliquo instāti: sor. erit: que dȝ concedi ſm eum posito q̄ sor. sit: q̄ ponit q̄ nō est dare vltimum rei ꝑmanentis. si ergo hec sit vera in aliquo instanti: sor. erit: sit illud instās a. tunc hec est vera: sor. erit in. a. τ vltra ergo erit in aliquo instanti post. a. detur illud τ sit. b. τ vltra vt prius. ergo erit in aliquo instanti post. b. detur illud τ sit. c. τ sic tandem deuenietur ad diem crastinum. Diceret ad hoc ph̄us q̄ hec est vera: in aliquo instanti erit sor. sed nulla eius singularis est vera. τ ideo nō est dare illud instans in quo erit. vnde ſm eū illa est vera. in aliquo instanti erit sor. tñ nulla illaruȝ est vera. In. a. erit sor. in. b. erit sor. τ sic de singulis. τ ideo nulla istarum est danda. ¶ Et eodē modo dicendum est ſm eum ad similia argumēta. Sed ſm veritatem fidei talis vlis affirmatiua si sit vera τ scita a deo habet aliq̄̄ singularem veram: τ hoc q̄ semꝑ altera pars ꝯtradictionis est vera τ scita a deo. ¶ Tamen aduertendū q̄ aliqñ aliter vniuersalis vel particularis est vera: τ aliter singularis. aliquādo enim ſm vnaȝ opinionē vniuersalis est necessaria τ tñ nulla singularis est necessaria: imo quelibet singularis sic est vera q̄ quelibet potest esse falsa: τ potest nunq̄̄ fuisse vera. hec enim est necessaria: quodlȝ verum contingens futurum est verum: τ tñ nulla singularis est ita vera quin potuit nunq̄̄ fuisse vera. Similr potest esse particularis sit euidenter vera: τ tñ quelibet singularis est in euidenter vera: τ in hoc est aliqualis

similitudo

Margin notes (left, partly cut off): Aliqñ ... dēre sin ... gulares ... aliqñ n̄ ... / Ista nō ... eruant ... oui lo ... icātes

Margin note (right): Particularis sine singularis

similitudo inter opininnē Aristote. ꝛ veritatem fidei. Et sicut dictum est de propositiōibus de futuro ita dicendum de propositiōibus de preterito ꝛ de presenti equalentibus propositiōibus de futuro. Unde sicut ista est vera. iste saluabit ꝛ tñ possibile ꝙ nunq̄ fuerit vera. qꝛ seqtur iste peccabit finaliter ergo damnabitur: ꝛ vltra ergo nō saluabitur: ꝛ vltra. ergo ista nunq̄ fuit vera iste saluabitur. ꝛ antecedēs est possibile: manifestū est: ergo consequēs est possibile. similiter ista est modo vera iste fuit predestinatus ab eterno ꝛ tñ possibile est ꝙ iste nunq̄ fuit ꝑdestinatus. ꝛ hoc est quia iste fuit predestinatus ab eterno equiualet isti de futuro iste saluabitur ꝛ ideo sicut vna potest nunq̄ fuisse vera ita possibile est ꝙ alia nunq̄ fuit vera. ꝛ ista est differētia inter ꝓpositiones veras de futuro ꝛ eis equalentes ꝛ veritatē propositionum de preterito ꝛ de presenti que nō equalēt vni de futuro. qꝛ si aliqua ꝓpositio vera de presenti necessario semper erit verum postea dicere ꝙ illa propositio fuit vera. sicut si hec sit modo vera sor. sedet semp erit postea hec necessaria hec fuit vera sor. sedet ita ꝙ impossibile ē ꝙ tota hec propositio hec fuit vera sor. sedet sit postea nunq̄ falsa. Et similr̄ est de propositiōe de preterito. ¶ Nam si hec sit mō vera sor. fuit albus: hec erit semp postea necessaria hec fuit vera sor. fuit albus. Sed secus est de ꝓpositiōe de futuro. ¶ Naz ꝙ̄tumcūqꝫ hec modo sit vera Joānes saluabitur tñ hec erit postea contingēs hec fuit vera Joānes saluabitur. ¶ Et ꝑ hoc potest patere ꝙ ꝑdestinatio vel reprobatio vel aliqd huiusmodi nō potest esse relatio realiter inherēs creature predistinate vel reprobate. sicut aliqui dicunt. ¶ Nam si esset talis res sequeretur ꝙ iste q esset predistinatus nō posset dānari. nam si predistinatio sit talis res tūc ista erit vera iste est predestinatus propter talez rem sibi inherentē sicut ista est vera: sor. est albus propter albedinem sibi inherentem: ꝛ per consequens erit postea necessaria: ista fuit vera iste est predestinatus: ꝛ si hoc seqtur ꝙ illa est modo necessaria iste saluabitur. naz seqtur ista est necessaria illa fuit vera iste saluabitur ergo iste saluabitur. ꝛ antecedens est necessariū ergo cōsequens est necessarium. ꝛ ex hoc seqtur ꝙ illa est modo necessaria iste saluabit. ¶ Per ista patet ꝙ ꝓpositione aliqua contingente existente vera in aliquo instanti nullo modo potest esse falsa in eodē instanti. sicut si hec sit modo vera: iste habet actum bonum: impossibile est ꝙ in eodem instanti sit hec falsa: iste habet actum bonum. Cuius ratio est. qꝛ propter positionem possibilis inesse nunq̄ est negandum necessariū. sed posito inesse ꝙ ille peccet negandū est hoc necessarium post illud instans: ista fuit vera iste habet actum bonum in. a. ꝛ per consequens ipso. a. existente ꝛ illo habente bonum actum in. a. hec est impossibilis iste non habet actum bonum in. a. ꝛ tamen aliquando fuit possibilis. sed ex quo positum fuit in actu non est amplius possibilis.

Predestinationem nō esse relationem

¶ Cap. xxxij. quomodo modalis vniuersalis in sensu diuiso inducatur ex suis singularibus ꝛ ꝙ etiā indefinita ex eisdem infertur vel ex altera tñ.

Circa inductiōem propositionū vlium de modo est primo sciendū ꝙ si ꝓpōnes vles accipiunt in sensu diuiso vl̄ equalentes eis eodē modo inducitur sicut vles de inesse. ꝛ ideo omnes tales inductiōes sunt bone: iste homo cōtingenter est aial: ꝛ iste homo contingēter est aial: ꝛ sic de singulis ergo ois homo contingenter est aial. ¶ Iste homo nō de necessitate est aial: iste homo nō de necessitate est aial: ꝛ sic de alijs ergo nullus homo de necessitate est aial. Et est intelligendum ꝙ sicut in illis de inesē ita in talibus de modo ad veritatē inductionis nō refert in singularib⁹ ꝓ subiectis ponere pronoia demonstratiua solū vel ꝓnoia demonstratiua cum subiecto propōnis vlis vel noia propria significatorum illius termini cōmunis. ¶ Unde sicut oēs iste tres inductiōes sunt bone: iste homo currit: ꝛ iste hō currit: ꝛ sic de alijs ergo ois homo currit: iste currit: ꝛ iste currit ꝛ sic de alijs ergo ois homo currit. sor. currit: plato currit: ꝛ sic de alijs ergo ois homo currit: eodez modo est de quacunqꝫ vli de inesse. ita oēs tales inductiones sunt bone: iste contingenter est aial: ꝛ iste cōtingenter est animal: ꝛ sic de alijs ergo ois homo cōtingenter est animal. ¶ Iste homo contingenter est aial: ꝛ iste homo contingenter est aial: ꝛ sic de alijs ergo omnis homo contingenter est aial. Sortes cōtingenter est aial: plato contingenter est aial: ꝛ sic de singulis ergo ois homo contingenter est aial. ¶ Ex isto pꝫ ꝙ omnes tales inductiones sunt bone: hoc ꝑ se est aial: demonstrato aliquo albo: ꝛ illud est ꝑ se aial: ꝛ sic de alijs ergo oē album ꝑ se est aial. ¶ Et est illo ꝛ ista regula que vera est: qñ singulares sufficienter sumpte inferunt aliq̄ vlez vna singularis ꝑ se sumpta infert particularem ꝛ indefinitam illius vlis: seqtur ꝙ omnes tales ꝯñe sunt bone: ille ꝑ se edificat demonstrato aliquo hoie q in veritate est albus ergo album ꝑ se edificat: illo demonstrato: deus necessario est deus: ergo creans necessario vel ꝑ se est deus. quādo creans est deus illo demōstrato: filius dei ꝑ se est deus ergo homo ꝑ se est deus. ¶ Immo generaliter ex tali singulari in qua subijcitur pronomen demonstratiuū ꝑ se vel pronomen demonstratiuū sumptū cum quocūqꝫ termino cōi predicatur de illo pronoie demonstrante illud quod prius: vel etiam in qua subijcitur nomen ꝓpriū: ad talem particularem est bona consequentia. ꝛ ideo oēs tales consequētie sunt bone: hec res ꝑ se edificat demonstrato aliquo quod in rei veritate est album: ergo album ꝑ se edificat. iste homo non est aggregatū ꝑ accidens: demōstrato aliquo homine albo: ergo homo albus nō est aggregatum per accidens. iste homo albus est aggregatum ꝑ accidēs ergo homo est aggregatuꝫ ꝑ accidens. ¶ Hic tamē aduertēdum est ꝙ tales ꝯsequentie nō sunt semp simplices sed frequēter sunt vt nunc solū. vnde ista consequentia: sor. ꝑ se est aial ergo album ꝑ se est aial: nō est ꝯsequētia simplex sed tñ vt nūc. qꝛ nunq̄ vꝫ nisi dum sor. est albus. qñ enim sor. nō est albus tunc nō valꝫ. similr̄ ista ꝯsequentia: filius dei de necessitate est

Triplr̄ ex singularibus inducitur vlis

Regula correlatiua

deus: ergo homo de necessitate est deus: est solum bona vt nunc. qꝛ non v₃ nisi dum filius dei est homo. vnde ante incarnationē nō valuit. Similiter si filius dei deponeret naturam assumptam non valeret. Similiter talis ꝯsequentia est bona vt nunc: hec res potest assumi a verbo demonstrando naturā humanā₃ que est Joānes ergo suppositum potest assumi. qꝛ ꝑ istam: suppositū potest assumi: non plus denotaē nisi ꝙ illa res que est modo suppositū pōt assumi. ꝛ hoc est verum: sicut est verum ꝙ albū potest esse nigru₃. ꝛ ideo sicut hec est vera: album potest esse nigrū: nō obstante ꝙ hec est impossibilis. album est nigru₃: sic hec est vera: suppositū potest assumi: non obstante ꝙ hec est impossibilis: suppositu₃ humanū assumiē: ita si hec sit vera: edificatoꝛ ꝑ se edificat: hec est vera: album ꝑ se edificat: si idem sit edificatoꝛ ꝛ album. non obstante ꝙ hec eēt ꝑ se: edificatoꝛ edificat: ꝛ ꝑ accn̄s: album edificat. Aliud etiā aduertendū est ꝙ oēs predicte ꝯn̄e ꝛ consimiles sunt vere qn̄ termi supponunt ꝑsonaliter ꝛ sig̃tiue. qꝛ si aliqͥ termini acciperentur mālr vel simpliciter possent deficere sicut dictū est. ꝛ ideo tales ꝯn̄e non valent: homo albus sig̃t aggregatum ꝑ accn̄s: ergo homo sig̃t aggregatū ꝑ accn̄s. qꝛ añs ꝛ ꝯn̄s non est verum sumpto subiecto vel mālr vel simpliciter. Similiter nō seqͭtur. de illo albo ꝑdicatur ꝑ accn̄s edificare ergo de hoīe predicatur ꝑ accidens edificare. ¶ Et ita de multis alijs. ¶ Et ista de inductione ꝓpōnum vl̄ium de modo sumptaru₃ in sensu diuiso ꝛ eis equalentium ad p̄ns sufficiant.

¶ Cap. xxxiij. an modalis de modo composita possit induci ꝛ quotuplex eius pōt assignari singularis.

His visis videndū est quō oēs singulares de modo sumpte in sensu composito ꝛ eis equalentes se habent ad vl̄es de mō sumptas in sensu composito ꝛ eis equalētes. ꝛ qꝛ aliter est de diuersis: ideo de eis dicendum est separatim. ꝛ primo circa illas de necr̄io ꝛ est sciendum ꝙ semꝑ singulares de necessario. tales inferunt vl̄es de necessario nisi in singularibus subijciantꝛ ꝓnoīa demonstratiua sumpta cum subiecto ꝓpōnis vl̄is. Unde opposito ꝙ quel₃ ꝑsona diuina assumpsisset nām humanam ꝛ ꝙ nullus alius homo esset existēs. ista ꝯn̄a nō valeret: istum esse deum est necessariū: demonstrādo patrem q̄n rei veritate esset homo: ꝛ istum esse deu₃ est necr̄ium: demonstrādo filium. ꝛ istum esse deū est necessariu₃ demonstrādo spiritumsanctū: igitur omnem hoiem esse deum est necessariū. qꝛ añs erit verū illo casu posito: ꝛ ꝯn̄s falsum: tn̄ illo posito ista ꝯn̄a esset bona: istum hoiem esse deum est necessariū: demonstrando patrem. ꝛ istum hoiem esse deū est necessarium: demonstrādo filium. ꝛ istum hoiem esse deum est necessariū: demonstrando spiritūsanctum. ergo omnē hoiem esse deum est necessariū ex inductione. ꝛ hoc si nō possunt esse plures hoīes. ¶ Ubicunq₃ enī₃ possunt plura cōtineri sub subiecto vl̄i q̄ꝫ contineātur in inductione nō valet ꝯsequentia virtute talis inductiōis. Sic igitur p₃ ꝙ raro vel nunq̄ꝫ singulares de necessario habētes precise ꝓnoīa demōstratiua pro subiectis sumpte in sensu composito inferunt vl̄em sumptam in sensu composito. ꝛ hoc qꝛ illa regula non est gn̄aliter vera. Omnes singulares sunt necessarie ergo vl̄is est necessaria. ¶ Similiter talis vl̄is de necessario non infert tales singulares. ꝛ hoc qꝛ illa regula nō est generalis. ¶ Uniuersalis est necessaria: oē verum contingens est verum: ꝛ tn̄ nulla singularis eius est necessaria: imo quel₃ est contingens qꝛ quocūq₃ vero contingenti demonstrato hec est contingēs: hoc verum contingēs est verum: qꝛ eo ipso ꝙ est verum ꝯtingens potest esse falsu₃: ꝛ ꝑ ꝯn̄s potest non esse veꝝ. ꝛ ita nō est illa prima necessaria. Similiter ſm intentionē phi hec est necessaria: oē album est coloratum: ꝛ tn̄ quelibet singularis est contingens. quocūq₃ enī demonstrato hec est ꝯtingens: hoc album est coloratū. qꝛ potest esse falsa illo destructo. ¶ Tn̄ sciendū est ꝙ aliqualis diuersitas est inter vl̄em affirmatiuam ꝛ negatiua₃. nam ex hoc ꝙ vl̄is affirmatiua est necessaria nō potest inferri ꝙ singularis de subiectis que non sunt pronoīa demonstratiua siue alie sunt necessarie. Sed si vl̄is negatiua sit necessaria q̄uis nō oporteat ꝙ ille singulares que habent pro subiectis pronoīa demōstratiua sumpta cū subiecto ꝓpositionis vl̄is sint necessarie. tn̄ ille sumpte cum pronoīe demonstratiuo cum termino ꝛc̄. sunt necessarie. sicut hec est necessaria: nullū album est nigrum tn̄ nulla singularis est necessaria hec enī nō est necessaria: hoc nō est nigrum: illud non est nigrum: quocūq₃ albo demonstrato. nec aliqua talis: soꝛ. nō est niger: plato non est niger: sed quelibet talis est necessaria: hoc album non est nigru₃: illud album non est nigrum. ꝛ sic de alijs.

¶ Cap. xxxiiij. quod vniuersalis de possibili nō infertur ex singularibus de possibili.

Circa inductionem vniuersalium de possibili est sciendū ꝙ ex singularibus non seqͭtur vl̄is. qꝛ illa regula non valet. ¶ Omnes singulares sunt possibiles ergo vl̄is est possibilis. sicut non sequitur hec est possibilis: hec propositio cōtingens est vera: ꝛ hec est possibilis ista ꝓpositio cōtingens est vera: ꝛ sic de singulis ergo hec possibilis: oīs propositio contingens est vera: ꝛ ita frequenter vl̄is est impossibilis ꝛ quelib₃ singularis est possibilis. ꝛ ideo talis ꝯsequentia non valet. istud lignu₃ cōtinuum est actu diuisu₃ est possibile: ꝛ sic de alijs ergo oē lignum cōtinuum esse actu diuisum est possibile. ꝛ hoc accipiendo oēs propositiones in sensu composito. nam si acciperetur in sensu diuiso conclusio esset vera. qꝛ ista est vera: omne lignum continuū potest diuidi. ¶ Et si dicatur ꝙ sicut ex possibili non sequitur impossibile ita ex possibilibus non sequitur impossibile. ¶ Dicendu₃ est ꝙ ex possibilibus ꝛ compossibilibus non sequitur impossibile. tamen ex possibilibus bene sequitur impossibile. ꝛ ita est in proposito. quia singulares talium vniuersaliu₃ impossibilium si sint possibiles tamen sunt simul cum hoc incompossibiles. ¶ Est tamen hic notandum ꝙ quādoq₃ vnius vl̄is

sunt infinite

Suppositū pōt assumi

Facilr oīa patent si ꝑ cognosceretur ꝙ modi in mobilitant

Dr̄ia iter negatiuam ꝛ affir.

Possibiles in compossibiles

sunt infinite singulares. et qñ sic est possibile est q vlis sit impossibilis et quelibet singularis possibilis. et nulle due singulares sunt incompossibiles. sed tñ quelz vna accepta est incōpossibilis oibus alijs simul sumptis. qñq autem vnius vlis sunt finite singulares: et tunc si vlis sit impossibilis necesse est q aliqua singularis est impossibilis vel aliq̄ singulares in certo numero sint incompossibiles. ¶ Notandū est q illa regula non est vera. Vlis est possibilis ergo sue singulares sunt possibiles. sicut si nullus homo sit albus et multi asini sint albi: hec vlis est possibilis: oē album est homo: et tñ nulla singularis est possibilis: qz quocunq albo demonstrato hec est impossibilis: hoc album est homo: et tñ sit vlis sit possibilis opz q possit habere oēs singlares possibiles. sicut illo casu posito ista: oē album est homo: nullam hz singularem possibilem et tñ potest habere. qz posito q nihil esset album nisi homo tunc istius vlis: omne albuz est homo: omnes singulares essent possibiles.

¶ Cap. xxxv. quod vniuersalis composita de contingenti non infertur ex suis singularibus de cōtingenti et etiam de alijs modis aliquibus.

Circa illas de contingēti est sciendum q singulares de contingenti nō inferunt vlem de contingenti. qz illa regula non vz. Singulares sunt ɔtingentes ergo vlis est contingēs. ¶ Quelibz eni singularis illius vlis est contingens: ois ppō vero contingens est vera: et tñ vlis est necessaria. similiter ista est impossibilis: nullū verum contingens est verū. et tñ quelibet singularis est ɔtingens. et ista talis inductio non vz: hanc ppōnem veram ɔtingentem esse verum est ɔtingens: et istam ppōnem verum ɔtingentem etc. et sic de alijs. ergo oēm ppōnez veram ɔungentem esse veram est cōtingens. silr non seqtur econuerso. qz regula ista est falsa. Vlis est contingens ergo quelibet singularis. Per ista pz q ambe illarum regularū sunt false. Oēs singulares sunt impossibiles ergo vlis ē impossibilis. ¶ Vlis est impossibilis ergo oēs singulares sunt impossibiles. sicut p predicta pz. ¶ Et eodem modo raro alie ppōnes modales vles sumpte in sensu cōposito inferunt suas singulares sumptas in eodem sensu. sicut nō seqtur: oēm hoiem esse risibilem est primo veruz ergo hunc hoiem esse risibile est primo verū. et tñ frequenter est bona inductio ex singularibus ad vlez. Unde bene seqtur: hunc hoiem esse aial est p se veruz: et istū hoiem etc. et sic de alijs ergo oēm hoiem esse aial est p se verum. et ita est de multis alijs. ¶ Qñ autē hoc sit et qñ non: pōt facilr sciri p ea q̄ dicta sunt: et sciēdo qd requiritur ad hoc q talis ppō modalis sit vera. et ideo ad presens de inductione ista sufficiant. — Nā eniz licet descēdere

¶ Cap. xxxvi. vbi ponunt rle qbus cognoscitur an aliqd sit equocū vbi multa notant de hac materia.

Post hec dicendum est de regulis qbus potest pbari aliqd esse equocum. ¶ Et primo ponēde sūt regule quas ponit Aristo. primo Topicorum. ¶ Est aūt regula sua talis quod ɔtratur diuersis est equocuz. Poro ista regula et alijs sequentibus est primo notandū in generali q equocatio cum non sit nisi nois que est vox vel scriptura ad placitum significatiua: et p ɔñs non aliqua equocatio nisi ad placitū non pōt sciri que vox vel scriptura est equoca et que non: nisi ɔuincendo ex dictis auctorum que vtebant vna impositione nois vel pluribus. ¶ Hoc autē nō potest sciri nisi p hoc q in vno loco attribuebant aliquod ɔ̄trum noi: et in alio loco attribuebant eidem aliqd repugnans primo. ¶ Et p hoc potest haberi equocatio. et ideo qñ aliqd ɔ̄tratur pluribus ita q inuenit in aliqbus vnum ɔ̄trari vlr: et in alijs reliquum ɔ̄trari eidem vlr sumpto: tunc manifestum est illud equoce accipi. Et ideo si aliqñ inuenitur illa ppō: omni acute ɔ̄tratur graue. et aliqñ illa: omni acuto ɔ̄tratur obtusuz: manifestū est q taliter vtētes hac voce acutū equoce vtebant. — Per quid cognoscat equocū ¶ Quia si acutum nō esset equocum: manifestū est q vtraq ppōnum predictaꝝ erit falsa. si enim acutuz nō esset equocum acuto in voce et acuto in magnitudine: hec esset falsa: oi acuto ɔ̄tratur graue: pro multis singularibus sicut manifeste pz. Et similr pz manifeste q alia esset falsa. ¶ Et ex quo auctores tales vles concesserunt oportuit eos vel mentiri vel equoce vti voce eadem. si aūt posuissent tñ indiffinitas que nō inferunt predictas vles non posset ɔcludi istam vocez esse equocuz. ¶ Aliud est notandū q. p. vult hic q illud quod est equocum hz ɔ̄trium. ex quo pz q cuz sola vox vel scriptura sit equoca ipsamet hz ɔ̄trium. Ex quo vox talis non ɔ̄tratur alteri voci nisi q̄ sit in compossibili in eodem subiecto nō plusq̄ alteri opz necessario q Aristo. equoce vtatur hac voce ɔ̄triuz: quod verum est. — Ex inde finitis eo ctoꝝ vti buss nō n seq equocatio nem ¶ Sed qño hoc nomen ɔ̄triuni est equocum: dictum est in li. predicamentorum. ¶ Alia regula est. et est Aristo. si noi proposito sint plura ɔ̄tria q̄uis contenta sub aliquo vno noie: illud nomen est equocum: sicut album est equocuz. nam sibi ɔ̄tratur nigrum quod est equocum ad vocez et ad colorem. ¶ Quod autē ista sint equoca pz. qz sensib' diuersis apprehendunt. ¶ Notandū est q non ex hoc precise q aliqua apprehendunt diuersis sensibus ɔtingit inferre q nomen cōe eis est equocum. tunc eni qualitas esset nomen equocum: qd falsum est. sed qñ aliqua apprehendunt a diuersis sensibus tūc nomē cōe eis aliqñ vlr sumpto attribuitur apprehendi ab vno illoꝝ sensuum. et aliqñ eidem vlr sumpto attribuit apprehendi ab alio sensu: est equocum eis. ita est de exemplo Aristote. Nam aliqñ dicunt auctores q oē album est apprehensibile a visu sicut nāles. aliqñ autem dicunt q oē nigrum est apprehensibile ab auditu sicut musici et ita opz q equoce vtantur hac voce album et etiā hac voce nigrum non sic aūt inuenitur aliqñ q oīs qualitas apprehēditur a visu et aliqñ ab auditu vel alio sensu — Ex diuersis sensibus equiuocatio ¶ Tertia regula est. si nomen ppositum aliqñ habeat ɔ̄trium et aliqñ non: est equiuocum. sicut delectatiōi in potu est aliqd ɔ̄trium. delectationi sm scientiam nihil est ɔ̄trium. similr amare sm aiam est aliqd ɔ̄trium et amare sz corpus nihil est ɔ̄trium, ergo tam delectatio q̄ amare est equocū. — Alius modus cognoscēdi equocum.

¶ Notandū est ꝙ non ex hoc precise ꝙ vnum ꝯtē-
tum hꝫ ꝯtrium ⁊ non reliquū potest ostendi ꝙ illud
cōmune est equocum: nūc enim qualitas esset nomen
equocum. sed ex hoc ꝙ aliq attribuunt aliqn̄ habe-
re ꝯtrium illi nomini vl̄r sumpto ⁊ aliqn̄ negant: seq
tur ꝙ equoce vtantur hoc noīe. ¶ Aliud notādum
est ꝙ ista que dicit Aristo. de delectatione ⁊ amare di
Ex alio cit tantūmodo gratia exempli. ¶ Quarta regl'a est.
equocū ꝙ si aliqua concrēta sub noīe cōi habeat aliqđ mediū
⁊ alia non habeant: vel si habēt mediū non tn̄ idē
medium: tunc illud nomen cōe est equocū. sicut al
bum ⁊ nigrum in colore habent mediū vt notū est.
sed in voce vel non habent mediū vel habent aliud
medium. s. raucum. ⁊ ideo tam album ꝙ nigrū est
equocum. Ista regula est intelligēda sicut preceden
tes qn̄. s. talibus vl̄r sumptis attribuitur habere me-
dium ⁊ aliqn̄ negatur ab eis medium vel attribuitur
aliud medium. ¶ Quinta regula est. si aliqua cōcre
ta habeant plura media ⁊ alia nō tunc nomen cōe est
equocum. sicut album ⁊ nigrū in colore habeāt plu
ra media: in voce nō: ideo album ⁊ nigrum sunt eq-
Concre uoca. ¶ Notandum ꝙ qn̄ dicit. p. album colorē nō
tū ꝓ ab- loqtur proprie sed in ꝓprie ponendo ꝯcretū pro ab-
stracto stracto: hoc est album ꝓ albedine q̄ est color. ¶ Sex
Ex alio ta regula est. si vnum ꝯtrariorum dr̄ multipliciter reli-
equiuo- quum dr̄. sicut multis nō videre est equocum ad nō
catio habere potentiā visiuam ⁊ ad nō vti potentia visiua
ideo videre est equocum. Sciendū est ꝙ ista regula
sicut quelꝫ talis si vnum ꝯtrariorum est equocum ⁊ re-
liquum est equocū. Et si vnum priuatiue oppositoꝝ
est equocum ⁊ reliquū est equocum: est intelligenda
qn̄ sibi opponunt in eodē genere oppōnis in vtroqꝫ
sensu. si aūt non: tunc nō opꝫ ꝙ si vnum oppositorū
Ex alio sit equocum ꝙ reliquū sit equocū. ¶ Septima re-
equiuo- gula est. vna que dicta est. s. si vnū priuatiue opposi
catio torum est equocum ⁊ reliquū est equocum. sicut si
sensibile sit equocum qr̄ aliqđ dr̄ sensibile ſm aīam:
puta ꝙ hꝫ aīam sensitiuam: ⁊ aliqđ dr̄ sensibile ſm
corpus. puta ꝙ potest sentiri. opꝫ ꝙ isensibile sit eq-
uocum. ⁊ patꝫ prius quo mō illa regula dꝫ intelligi.
Ex alio ¶ Octaua regula est. si casus sit equocū ⁊ ꝯiugatū
equiuo- erit equocū ⁊ ecōuerso. sicut qr̄ iuste dr̄ equoce si lr
catio ⁊ iustum. Silr sanatiuū dr̄ equoce ergo ⁊ sanatiue.
Qualiter aūt debeat cognosci ꝙ casus vel ꝯiugatum
dr̄ equoce nō potest sciri nisi ꝑ auctores q aliqn̄ attri
buunt aliqđ casui vel cōiugato vl̄r ⁊ aliqn̄ dicunt ꝯ-
trium. ¶ Nona regula est. ꝙ qn̄ aliqua concreta sunt
Ex alio in diuersis ꝑmentis nomen cōmune eis est equocū.
equocū ¶ Sed sciendū est ꝙ ista regula sicut ꝑcedentes dꝫ
intelligi qn̄ illi non sumpto vl̄r diuersa predicata nō
subordinata attribuunt. sicut delicati dicunt ꝙ ois ci
bus bonus est effectiuus voluptatis. medici autē di-
cunt ꝙ ois cibus bonus est effectiuus sanitatis ⁊ econ
uerso. manifestū est ꝙ isti ⁊ illi vtuntur equoce hoc
noīe bonus. Similr morales dicūt ꝙ ille est bonus
qr̄ est iustus vel fortis ⁊ ita pꝫ ꝙ hoc noīe bonus eq-
Ex pn̄ti uoce vtuntur diuersi. ⁊ ita est de hoc noīe: album ⁊
equiuo- hoc noīe acutū ⁊ sic de alijs. ¶ Decima regula est.
catio. si nomen ꝑpositū est in diuersis gn̄ibus nō subalter-
nis ipsum est equiuocum. ¶ Nota ꝙ iste due regu-
le intelligende sunt sicut precedentes: ⁊ simul cum
hoc sunt intelligende quando illa genera non subal-
terna sic non subalternant ꝙ vnum necessario remo
ueatur a reliquo vniuersaliter sumpto. si enim vnum
predicetur de reliquo particulariter sumpto nō opꝫ.
⁊ ꝑ hoc patet ꝙ ꝑ illas regulas non potest probari ꝙ
idem nō potest esse in diuersis predicamentis aut in
diuersis generibus non subalternis: nisi vnum re-
moueatur vl̄r a reliquo ⁊ hoc necessario. ¶ Unde-
cima regula est. si vnum ꝯtrariorum sit equocum ⁊ re- Ex ꝯtrie
liquum. ¶ Duodecima regula est. qn̄ vnū attribuit tate eq-
multis diffinienda sunt composita ex illis multis ⁊ il uocatio
lo vno: ⁊ si multis illis ablatis nō remanet idem no- Ex alio
men illud nomen erit equocum. sicut album ꝯuenit equiuo-
voci ⁊ corpori. ⁊ illa duo composita album corpus catio
sunt diffiniēda sic: albū corpus est res informata tali
colore: ⁊ vox alba diffinitur sic: qualitas bn̄ audibi-
lis: ⁊ manifestum est ꝙ ille diffōnes non sunt eedem
ideo album est equocū. Aliter potest dici ⁊ melius
ꝙ illud cōe est diffiniendum ita tn̄ ꝙ illa qbus cōue
nit ponant ibidem ⁊ tunc si ab illis ablatis quod re-
manet nō est idem: illud nomen erit equocum. sicut
nālis si diffiniat album dicet sic: albū est corpus ha-
bens talem colorē. ¶ Et musicus diffiniet sic albū:
album est vox bn̄ audibilis. ⁊ manifestū est ꝙ ablatis
illis duobus corpus ⁊ vox quod remanet nō est idē
ideo album est equocū. ¶ Tredecima regula est. si
concreta nō sint cōparabilia ſm magis ⁊ minus nec Ex alio
ſm equa: nomen cōe eis est equocū. ⁊ intelligit ista equiuo-
sicut predicte. ¶ Decimoquarta regula est. illud no catio
men quod est dr̄ia diuersoꝝ generum nō subalterna Ex alio
tim positoꝝ est equocum. sicut acutū est dr̄ia vocis equiuo-
⁊ etiam dr̄ia magnitudinis. ideo acutū est equocū. catio
Sciendū est ꝙ ꝙuis de eadem dr̄ia possint predica-
ri diuersa genera nō subalternatim posita idē tn̄ nō
potest esse dr̄ia diuisiua talium gn̄um diuersorū si-
cut dicit hic Arist. ¶ Decimaquinta regula est. illud
quod diuiditur ꝑ diuersas dr̄ias in diuersis locis est Equo-
equocum. sicut color aliter diuiditur in nāli philo- catio ex
sophia ⁊ in musica. ⁊ in rethorica. ideo color est eq- diuisiōe
uocum. Intelligendū est ꝙ nō accipitur hic dr̄ia pre
cise pro dr̄ia essentiali sed etiā ꝓ accidentali. ¶ De-
cimasexta regula est. si idem nomen aliqn̄ ponat spe Ex alio
cies vnius ⁊ aliqn̄ differentia alterius: nomen est eq- equiuo-
uocum. ¶ Notandū est etiaꝫ ꝙ gn̄aliter qn̄ aliquod catio
nomen vel dictio quecūqꝫ ſm vsum recte loquentiū
⁊ intelligentiū attribuitur alicui vl̄r sumpto ⁊ alibi
ſm vsum recte loquentiū siue in illa scientia vel arte
vel in alia: siue etiā in illo in idiomate vel in alio in-
uenitur aliqđ ſm vocem sibi attribui vel ipsum alte-
ri ex quo seqtur aliquod repugnans priori: illud est
equocum vel saltem accipitur equoce. ¶ Pro quo
sciendum est ꝙ aliud est esse equiuocum ⁊ aliud su- Aliud
mi equiuoce. ¶ Nam illud est equiuocum quod si- est eē eq
gnificat plura equiuoce. sed illud accipitur equiuo- uocum
ce quod vel significat plura equiuoce vel stat pro ⁊ sumi
pluribus equiuoce. sed ista distinctio declarabitur equoce
inferius quādo tractabitur de fallacia equocationis.

¶ cap. xxxvij.

¶ Cap. xxxvij. vbi ponuntur regule generales con/
sequentiarum vbi declaratur qñ añs est copulatiuu3
quomodo ex op. ꝯñtis sit arguendum.

NUnc ponende sunt rle ge/
nerales con/
sequentijs deseruientes que sunt multe.
Ex vo nõ falsum Una est. ꝙ ex vero nunꝗ̃ seqtur falsum.
⁊ ideo qñcunqꝫ añs est verum ⁊ ꝯñs fal/
Si sit propõ sum ꝯña non v3. Et hec est regula sufficiens ad pro/
bandum ꝯñam non valere. ¶ Sciendũ est ꝙ totum
quod precedit ꝯñs vel conclusionem dĩ antecedẽs.
¶ Et ideo antecedens aliqñ est vna ꝑpositio cathe/
gorica ⁊ aliqñ cõtinet plures. vt patet in sillogismo.
⁊ tunc ꝗ̃uis vna illarum ꝑpositionũ sit vera conclu
sio poterit esse falsa. sed si quelibet illa3 sit vera con
clusio poterit esse falsa. sed si quelibet illarũ sit vera
Ex falsis verũ conclusio nõ poterit eẽ falsa si seqꝫ ex eis. ¶ Alia
regula est. ꝙ ex falsis potest seq verum. ¶ Et ideo
ista ꝯña nõ valet. ¶ Antecedẽs est falsum ergo ꝯñs
falsum. sed ista ꝯña est bona: ꝯñs est falsu3 ergo ⁊ an
tecedens. ita. s. ꝙ si consequẽs sit falsum oportet ꝙ
totum añs sit falsum vel ꝙ aliqua propositio que est
pars antecedẽtis sit falsa. sed non op3 ꝙ quelib3 pro
positio que est pars antecedẽtis sit falsa q2 aliquãdo
ex vna ꝑpositione vera ⁊ alia falsa seqtur conclusio
falsa: sicut p3 hic oĩs homo est aĩal lapis est homo. er
Ex op. ꝯseqñtis op. antecedẽtis go lapis est aĩal. ¶ Alia regula est si aliqua ꝯña sit
bona ex opposito ꝯñtis sequitur oppositum añtis.
¶ Notandum ꝙ qñ añs est vna cathegorica ꝑpõ sꝫ
si sit bona ꝯña ex opposito ꝯsequentis seqtur opposi
tum añtis. sed qñ añs ꝯtinet plures ꝑpõnes tunc non
op3 ꝙ ex opposito ꝯñtis sequatur oppositu3 cuiusli
bet propositionis que est pars antecedẽtis. sed opor
tet ꝙ ex opposito ꝯñtis cum vna propositione sequa
tur oppositum alterius ꝑpositionis. sicut bene seq/
tur: oĩs homo est albus: sortes est homo ergo ⁊c̃. ⁊
tñ non seqtur: sortes non albus: ergo sortes non est
homo sed bene seqtur: oĩs homo est albus sor. non
est albus ergo sor. est homo. ⁊ ex opposito conclu/
sionis ⁊ maiore sequitur oppositum minoris. ⁊ non
ex solo opposito ꝯclusionis. sicut bene sequitur: oĩs
homo est aĩal asinus est homo ergo asinus est aĩal: ⁊
tñ ex solo opposito ꝯclusionis non seqtur oppositu3
maioris. nam non seqtur: nullus asinus est aĩal ergo
non oĩs homo est aĩal. sed ex opposito ꝯclusionis cũ
minore sequitur oppositum maioris. nam bene seq/
tur: nullus asinus est aĩal asinus est homo ergo non
Ad disiunctiuã oppositã añtis oĩs homo est aĩal. tñ disiunctiua opposita copulati/
ue que antecedit potest seq ex opposito ꝯñtis. sicut se
quitur: oĩs homo currit. sor. est homo ergo sor. cur
rit ⁊ seqtur sor. non currit ergo sor. nõ est homo vel
Quicquid ad ꝯñs ad añs nõ oĩs homo currit. ¶ Alia regula est. qcqd seqtur
ad ꝯñs seqtur ad añs. sicut seqtur: omne aĩal currit
ergo oĩs homo currit. quicqd sequitur ad istam: oĩs
homo currit: seqtur ad ista3: omne aĩal currit. Et ex
ista seqtur alia. scil3 quicqd antecedit ad antecedens
antecedit ad ꝯñs. q2 aliter sequeretur aliqd ad con/
sequens quod non sequeretur ad añs. Non tñ quic/
quid seqtur ad añs seqtur ad ꝯsequens. nam seqtur
omne aĩal currit ergo oĩs homo currit: ⁊ tñ non se/
qtur oĩs asinus currit ergo oĩs homo currit. ⁊ simi/
liter ista regula est falsa. qcqd antecedit ad ꝯñs ante/
cedit ad añs ꝑpter idem. ¶ Ex istis sequũtur alie re/ *Quicqd añte*
gule. s. qcquid stat cum añte stat cum ꝯñte. sicut qc/ *cũ ꝯñte*
qd stat cum ista oẽ aĩal currit stat etiam cu3 isto ꝯñte
oĩs homo currit sed non qd stat cum ꝯñte stat cum
añte. nam cũ isto ꝯñte: oĩs homo currit: stat ista: ali/
qs asinus non currit. ⁊ tñ non stat cu3 ista omne aĩal
currit. ¶ Alia regula est. qcqd repugnat ꝯñti repu/ *Qđ repugnat añti ⁊ ꝯñti*
gnat añti. sicut qcqd repugnat isti: oĩs homo currit
⁊ isti oẽ aĩal currit: sed non econuerso. q2 aliqd repu
gnat añti ꝙ non repugnat ꝯñti. vt ista repugnat: tan/
tum homo currit. ⁊ aliud ab hoĩe currit. sed ista nõ
repugnãt. homo currit: ⁊ aliud ab homine currit. ⁊
ideo tales ꝯñtie sunt bone: oppositu3 ꝯñtis stat cum
añte ergo ꝯña non est bona. oppositum ꝯñtis repu/
gnat añti ergo ꝯña est bona. Sed sciẽdum ꝙ ꝯña po
terit esse bona vt nunc: ꝗ̃uis oppositum ꝯñtis posset
stare cum añte. sed si oppositum ꝯñtis staret vel posset
stare cum añte non poterit esse ꝯña simplex. ¶ Alia *Non ex nc̃io cõtingens*
regula est. ꝙ ex necessario nõ seqtur ꝯtingens. ¶ Et
alia regula est. ꝙ ex possibili non seqtur impossibile.
Et iste due regule sunt intelligende de ꝯña simplici. *Non ex poss. impossi.*
q2 ex necessario nõ seqtur contingens nec ex possibi/
li seqtur impossibile ꝯña simplici. tñ ꝯña vt nunc be
ne poterit sequi. sicut bene seqtur: oẽ ens est igit sor.
est. ⁊ tñ añs est necessarium ⁊ ꝯña contingens. simil'r
bene seqtur: oẽ coloratum est homo ergo oĩs asinus
est homo. ⁊ tñ añs est possibile: ⁊ ꝯñs impossibile. ⁊
ꝯña solu3 est bona vt nunc. ¶ Et notandũ est ꝙ ꝗ̃/
uis ex possibili non seqtur ꝯña simplici impossibile
tñ aliqñ propter positionẽ possibilis concedendum
est impossibile ⁊ negandũ est necessariũ: sed hoc nun
quam est faciendũ nisi in argumentatiõe obligatoria
⁊ durante tp̃e obligationis de qua aliqd inferius di/
cetur. ¶ Alie regule dantur. ꝙ ad impossibile seq/
qtur quodlibet. ⁊ ꝙ nec̃iu3 seqtur ad quodl3 ⁊ ideo *Ex impos. qđlз nec̃io ad qđlз*
seqꝛ tu es asinus: ergo tu es deus: ⁊ seqꝛ tu es asinus
ergo deus est trinus ⁊ vnus. sed tales ꝯñe nõ sunt for
males. ideo ille regule non sunt multum vsitate.

¶ Cap. xxxviij. de obligatiõe ⁊ spẽbus ei⁹ ⁊ prio q/
dẽ de impositiõe. vbi ponũtur qđã regule circa ea3.

QUoniam logie⁹ circa obligatio/
nes ⁊ in solubilia spe/
ciales facit difficultates: iõ ad istius sum
me completionem que de oĩ modo ar/
guendi generalẽ tradit notitia3 sunt ali/
qua ꝑscrutanda. ⁊ primo differendũ est de obligatio
nibus. ¶ Est autẽ primo sciendũ ꝙ obligatio sic dif
finitur a multis. ¶ Obligatio est prefixio enũciabi/ *Obligationis diffinitio*
lis fm aliqué3 statũ. qñ. s. aliqs ex consensu proprio
obligatur ab arguente ad aliqd in disputatiõe: ad qđ
prius nõ erat obligatus: ⁊ tunc fit obligat⁹. ¶ Obli *Species obligationis*
gationis aũt multe spẽs assignantur. s. Institutio: pe/
titio: positio: dispositio: dubitatio: ⁊ sit verum. Insti *Institutionis vtilitas*
tutio est alicuius vocabuli noua impositio pro tp̃e di
sputationis. ⁊ non vltra duratura. ⁊ potest ex ista in/
stitutione accipi vtilitas, q2 ꝑ talem institutionẽ qñqꝫ

sit brevior locutio. qñq3 enim d3 fieri disputatio de re ignota: τ tunc vtile est disputātibus pro tpe dispu-tatiōis sibi certū nomen imponere. qñq3 aūt fit insti-tutio talis a sophistis ad decipiendum rñdentem τ ad obuiandum eis rōnabiliter rñdendo. De ista spē dantur alique regule. Una est q̄ nunq̄ pars potest si-gnificare totū cuius est pars. sed ista regula capit in-stantiā3. nam in ista ppōne: oīs ppō est vera. sbm sigt totam ppōnem. Similr rñdem potest significare se ex go pars eadem rōne potest significare totu3 añs p3. nam: hoc nomen: vox sigt oēm vocem τ p ɔ̄ñs seip-sam. ℂ Silr hoc nomen: nomen sigt oīa noīa q2 oī noī competit diffō noīs. ergo seipsum sigt. ℂ Ideo dicendū est q̄ q̄uis pars posset significare totum cu ius est pars tñ talis institutio non est sp admittenda. qñ enim p illam institutionē partis hñtis eādem in-stitutionem totum sigtum mutaret a veritate in falsi tatem τ econuerso: tunc nō est talis institutio admit-tenda. p hoc soluitur hoc sophisma. Quia significet. a. precise hoc totum. a. sigt falsum. nūc querit an. a. sigt verum an falsum. si verū: ergo cū. a. nō sic eguo cum hec est falsa. a. sigt falsum τ institutum est q̄. a. significet hoc totum. a. sigt falsum si igit. a. sigt fal-sum ergo. hec est vera. a. sigt falsu3 τ. a. sigt hoc er go. a. sigt verum. ℂ Respondendū est q̄ illa insti-tutio nō est admittenda. pro eo q̄ hec oīo. a. sigt fal sum que est falsa qñ. a. nihil sigt mutaretur in verita tem si precise imponitur ad sigņdum hoc totu3 τ ni hil aliud. ℂ Et si dicat quod hoc est possibile q̄. a. sigt hoc totum: sed oē possibile est ponibile. ponatur ergo τ redit argumentū. ℂ Dicendu3 est q̄ dīa in-ter positiones τ institutionē. vnde q2 possibile est q̄. a significet hoc totum. a. sigt falsum ideo est ponibi le τ ideo isto posito non accidit impossibile. vnde qñ accipis aut. a. sigt verum aut falsum rñdendū est q̄ neq3 verum neq3 falsum sigt. τ potest rñderi q̄ tant verum q̄ falsum sigt. q2 illo posito stante: vtrunq3 potest esse veru3. q2 isto posito stante: potest. a. signi ficare precise hoīem. τ tunc dico q̄ neq3 est ver9 neq3 falsum. sed tūc. a. habebit suppōnem psonalē: τ sup ponit precise pro oībus hoībus poterit etia3. a. signi ficare idem q̄ ppō: τ tunc dicendum est. a sigt tam verum q̄ falsum: quod nō est incōueniens. Et si di-catur. oīa ista stant simul. a. sigt hoc totu3. a. sigt fal sum τ nihil aliud sigt q̄ hoc totum: τ oīa compossi-bilia simul pñt esse vera. igitur pñt poni. potest dici q̄. i. a stant simul. τ ideo pñt poni. sed istis positis: negandum est oē repugnans eis. τ ideo illis positis si arguitur. a. sigt verum vel falsum. Rñdendum. est nec ɔcedendo: nec negando: neq3 dubitādo: neq3 distinguēdo. sed rñdendum est q̄ ppositum non est verum neq3 falsum. sicut aliquo posito. si pponitur hō est asinus τ petatur rñsio. Rñdendum est q̄ nec est rñdendu3 ɔcedendo nec negando nec dubitādo nec distinguendo neq3 alio modo ppie accipiendo rñsione3. Et si dicatur q̄ illis positis hec est vera. a. sigt verum τ falsum ergo illa ppō est cōcedenda τ p ɔ̄ñs altera est ɔcedenda. Dicēdum est q̄ istis. a. sigt verum vel falsum nec est vera nec falsa illis positis.

D3 enī solū si-gnifica-tum for male

Quō ps nō d3 ad mitti sta re p to-to

Instātia

Soso

vnde isto casu posito ad q̄l3 talem ppōnem rñden-dum est ac si nō esset ppositio vel oratio significatiua. ℂ Et p consimilem modum potest rñderi ad multa alia sophismata que difficilia sunt non exercitatis in arte obligatoria. q2 non sunt multum vsitata in theo logia ideo pertransieo.

Ac si nō esset propō

ℂ Cap. xxxix. de petitiōe τ q̄ ppōes sint admittēde.

Alia species obligationis assi gnatur petitio que obligat ad aliquez actum ptinentem ad officium rñdentis exercendū ob codez. sicut si opponēs dicit peto q̄ ɔcedas pri mam ppōnem pponendam a me. que petitio recipiē da est. q2 nō obligat ad impossibile rñdentem. τ po-test esse regula in ista specie obligationis q̄ nulla pe-titio est admittenda nisi cui rñdens satisfacere potest durante petitiōe τ quel3 talis est admittenda. ℂ Un̄ in ista specie obligationis potest ɔcedi falsum impos sibile bene rñdendo. puta si petas q̄ ɔcedam hoīem esse bouem: τ proponas istam in tpe obligationis: hō est irrationalis: ɔcedenda est q2 petita est ɔ̄iter. τ hec sufficiunt de ista specie obligationis eo q̄ non h3 ma gnum locum in scientijs particularibus.

Docnō di erent iuniores

ℂ Cap. xl. de positione τ casu in quo. s. differunt τ vtriusq3 dantur regule plures.

Tertia species obligatiōis vo catur positio. Circa quam sciendū est q̄ differunt a ca-su q2 casus non obligat ad suscipiendu3 aliqd tanq̄ veru3. Unde τ qñq3 casus τ positio sūt respectu oppositoꝝ. sicut si sor. in rei veri tate est albus τ ponatur ista sor. est niger. tunc enī est casus q̄ sor. est albus τ positum est q̄ sor. est niger. τ illa positio obligat ad sustinendū istam tanq̄ verā sor. est niger τ casus tunc non obligat ad sustinendū illam tanq̄ veram sor. est albus. ℂ Itez casus semp d3 esse de re particulari sed positio potest esse vnius ppōnis indiffinite vel particularis. sicut si velim tibi ponere casum: nō debeo dicere homo currit sed de-beo certificare rñdentē puta iste homo currit vel iste ita q̄. a. currat: ita q̄. a. sit nomen ppꝛium istius. sed impositione possum tibi ponere istam: hō currit: vel aliqs homo currit. ℂ Circa casum alique sunt rle. Una est. q̄ casus nunq̄ est recipiēdus nisi fiat certifi catio de aliquo particulari. ℂ Alia rla est. q̄ nunq̄ est casus recipiendus ad sustinendum impossibile. ℂ Alia regula est. q̄ nunq̄ est casus admittēdus ad sustinendū quod repugnat actui rñsionis. vt si aliqs velit tibi preponere istum casu3: q̄ tu sis mortuus: τ velit q̄ tu sustineas istum casum. nō debes eum reci-pere q2 repugnat actui rñsionis. nō enī stant simul q̄ tu sis mortuus τ q̄ tu rñdeas. ideo talis casus nō est admittendus. tñ tale possibile est admittendū. Po-sitio ergo obligat ad sustinendū aliq̄ ppōne3 eo mō quo ppō vera d3 sustineri a rñdente τ cōsistit ars ista in hoc q̄ in principio d3 aliqua ppō poni. deinde de-bent ppōnes pponi sm quod placet opponenti: ad quas d3 respondēs rñdere concedēdo: vel negādo: vel dubitando: vel distinguendo. qbus rñsionibus

Casus de re ptī culari

Positō respectu idefinite

Regula

Regula

Regula

datis potest opponēs qñ sibi placet dicere cedat tps
hoc est cesset tpus obligatiōis. τ tunc vidēdū est an
talis bñ rñdēs rñderit vel non. sicut pono tibi istam
ppōnem aial currit deinde ppono tibi istam: nullus
homo currit: si eam ꝯcedas: statim dico. cedat tem-
pus. probo ꝙ male rñdisti qꝛ cōcessisti falsum τ im
pertinens. s. istam nullus hō currit ergo male rñdi-
sti. sed iste modus opponendi τ rñdendi non seruat
qñ ponitur casus propter quod differt casus a pōne:
scito tñ qāo respondēdum est iacta aliqua positione
potest euidenter sciri qāo respondendū est posito ali
quo casu. ❡ Et ideo sufficiat nunc de positione tra-
De pōe possibili ctare. ❡ Circa quā sciēdū est ꝙ pō q̄dā est possibilis
τ q̄dā impossibilis. Possibilis ē qñ ponit ppō falsa
ꝯtingēs vel ppō ꝯtingens dubia. Et circa istā pōnez
Regula dant multe regule. ❡ Una est. ꝙ oē positū in forma
pōnis ppositū scitū esse tale est ꝯcedendū absolute. si
illud positū qñ pponitur nō hꝫ plures sensus q̄ qñ
p se pfertur. ❡ Et p hoc soluitur hoc sophisma: po-
natur ista alterum illoꝝ est verum: demonstrātis istis
duobus Joānes est epūs: Joānes sedet. ❡ Deinde
proponatur ista. vnum illoꝝ est verum: hec est cōce-
denda qꝛ sequens. deinde ponat ista copulatiua: vnū
istorum est verum τ alterū non est verū. si negas istā
τ concessisti istam partem vnum istoꝝ est verum opꝫ
te negare alteram: τ ita negas positum si cōcedas er-
go concedis tibi dubiū. Dicendū est ꝙ illud sophis-
ma sibi ppositum non est ꝯcedendū. sed est distinguē
dum: eo ꝙ in scđa parte alterū potest esse nomen infi
nitum. τ tunc est copulatiua vera τ ꝯcedenda vel po
test esse relatiuū: τ tunc est neganda. τ est hic tertius
modus amphibologie. qꝛ oīo p se posita nō est mul
Regula tiplex. sed posita cum alia est multiplex. ❡ Alia re-
gula est. oē sequens ad positum vel bene ꝯcessū vel
bene concessa: vel oppositū: vel opposita bene nega-
torum: scitum esse tale est ꝯcedendum si pponatur.
❡ Uerumtñ ista ppō oē sequens ex posito τc̄. nō est
semp concedenda. qꝛ si ponatur ista: nihil est tibi po
situm: τ proponatur ista omne sequens ex posito est
concedendū: neganda est illa tanq̄ repugnās posi-
Regula to. ❡ Alia regula est. oē repugnans posito vel bene
concesso vel bene ꝯcessis vel opposito bene negati vł
bene negatorum in tpe positionis ppositum est negā
dum si non sit multiplex qñ proponitur. ❡ Alia re
Regula gula est. ꝙ ad oēm ppōnem impertinentē hoc est que
nec est sequens nec repugnans posito: vel alicui bene
concesso: vel bene negato: rñdendū est ḿm sui qua-
litatem: hoc est: ꝯcedenda est si sit vera. τ neganda si
sit falsa. si sit dubitanda rñdendū est dubie. si multi-
Ordo attendēdus plex distinguēda est. ❡ Ex predictis seqtur ꝙ idem
vno loco ppositum est concedendū. τ si alio loco p-
ponitur erit negandū. sicut posita ista positione: soꝛ
currit: τ pponatur: tuū ista ppō tibi posita: conceden-
da est. qꝛ vera τ impertinens. si autē post ponatur tibi
ista: aliqua ppō falsa est tibi posita. illa esset ꝯceden-
da qꝛ vera est τ impertinens. τ si post ponitur ista: tuū
ista ppō est tibi posita: est neganda qꝛ repugnat posi-
to τ bene concesso. qꝛ ordo propositionū proposita-
rum in arte obligatoria est necessario attendendus.

Ex predictis pꝫ ꝙ concessa aliqua indifinite nō opꝫ
concedere aliq̄ singularem primo loco ppositam.
imo oēs ordinate pposite possunt negari preter vlti-
mam: τ illa ꝯcedenda est eo ꝙ seqtur ex posito τ op
positis bene negatoꝝ: τ sicut etiā disiunctiua est con-
cedenda τ tñ neutra pars si primo loco pponatur est
concedenda. ❡ Alia regula ꝙ posito casu possibili Regula
nunq̄ est negandū necessariū nec impossibile conce
dendum. que intelligenda est de necessario quod sꝫ
fuit necessariū ante tps obligationis. τ de impossibi-
li quod fuit impossibile ante tps obligationis. τ non
de illo qđ deuenit nec̄ium vel impossibile infra tpus
obligationis. qꝛ tale nec̄ium potest negari τ impossi-
bile ꝯcedi. eo ꝙ durante tpe obligationis est vnifor-
miter rñdendum post ꝙ rñsum est semel ad eam.
❡ Cap. xlj. de pōne ipossibili. s. ꝓt q̄ nō pōt admitti.

Positio impossibilis est qñ ponitur
aliqua propō impossibilis.
❡ Et sciendū est ꝙ multum refert pone
re vnam ppōnem impossibilem τ accipe
aliquā ꝯñam in qua vnū impossibile in-
fertur ex alio impossibili. sicut multū refert ponere
istam ppōnem: hō est rudibilis: τ inferre istam ꝯñaꝫ:
si homo est asinus hō est rudibilis. Similiter multū
refert ponere istam ppōnem: deus nō est deus: τ istaꝫ
ꝯñam inferre: si deus nō est: deus nō est deus. ppter
quod ista conditiōalis est ꝯcedenda: τ positio nō est
recipiēda. τ qñqꝫ positio est recipiēda tanq̄ impossi
bilis τ sustinenda est in positiōe impossibili. τ tñ ꝯña
siue ꝯditiōalis bona ē negāda. sicut ista ꝯña est bona:
deus nō est tres psone ergo deus. nō est deus τ tñ añs
potest recipi in positiōe impossibili τ dꝫ negari ꝯña.
❡ Similiter ista ꝯña est bona spiritussctūs nō pcedit
a filio ergo spiritussanctus nō distinguit a filio. τ tñ
in positione impossibili dꝫ recipi añs τ negari ꝯñs.
Ex quo pꝫ ꝙ multe ꝯñe seu ꝯdictionales vere sunt τ
tñ tam añs q̄ ꝯñs est impossibile: τ tñ antecedēs po-
test recipi τ sustineri τ ꝯñs negari. ❡ Unde circa istā
positionem impossibilē est sciendū ꝙ nō quelꝫ ppō
impossibilis est admittenda. qꝛ illa ppō impossibilis Que
que manifeste cuilibet intellectui infert ꝯdictoria nō impossibilis nō
est admittenda. sed sola illa ppō impossibilis ex qua admit-
p regulas τ ppōnes p se notas de qbus nullus intelle titur
ctus dubitare potest nō possunt inferri ꝯdictoria est
recipienda in positione impossibili. ❡ Unū tales ppō
nes: deus nō est deus: deus nō est sapiens: hō non est
risibilis τ hmōi: possunt recipi in positione impossi-
bili. ❡ Et ex quo pꝫ ꝙ regule date de positiōe possi-
bili. s. ꝙ oē sequens est concedendū τ oē repugnans
est negandū nō sunt generaliter obseruāde in positio
ne impossibili sed sunt magis restringēde. ❡ Unde
ista regula potest dari p positione impossibili: ❡ Oē
sequēs ex opposito ꝯña naturali: vł simplici τ tenen
te virtute positionis: vel regule p se note est ꝯceden-
dum. ❡ Ex isto pꝫ ꝙ in positione impossibili quod
seqtur ex positis τ bene concessis sillogistice est con-
cedendum. Simił quod seqtur virtute taliū regu
larum debite circūstantionataꝝ: ab exclusiua ad vleꝫ
de terīs transpositis est bona ꝯña, τ ab affirmatiua de

predicato infinito ad negatiuã de predicato finito est
bona ꝯña: ⁊ hmõi est concedendum. si enim tales cõ
sequente negarent nulla posset esse disputatio. illud
autem quod sequitur ꝯña vt nunc: vel ꝯña naturali: vel
alia ꝯña q̄ tali potest negari q̄ñcunq; veraciter se/
quatur ex opposito. ¶ Et similr̄ ꝓportionabiliter di
cendum est de negatione repugnãtis. ¶ Ex isto pꝫ
sicut tactum est prius ꝙ q̄ñq; aliqua ꝯña vel condi/
tionalis est cõcedenda. ⁊ tñ potest añs sustineri sine
consequente. etiam q̄ñ añs includit ꝯdictionem. Un
de si queratur: vtrum spũssctũs non distinguatur a fi/
lio si non ꝓcedat ab eo: est rñdendum ꝙ sic. qꝛ ꝑ istã
questionẽ non nisi querit de veritate istius ꝯditiona/
lis: si spũssctũs non procedit a filio spũssctũs non di/
stinguitur a filio que vera est: q̄uis non sit euidenter
vera. ¶ Unde multe ꝯñe sunt bone ⁊ multe ꝯditio/
nales vere q̄uis non sint nobis euidẽtes. ¶ Similr̄
si queraꝫ: si deus sit: deus sit trinus ⁊ vnus. Respon
dendum est ꝙ sic q̄uis infideles errant aliter respon
derent. qꝛ illa ꝯditionalis est vera cum ꝯña sit necessa
rium: q̄uis non sit euidens. Si autẽ queratur an po
sito tanq̄ impossibili ꝙ spũssctũs nõ procedit a filio:
concedendũ sit tanq̄ sequens ꝙ spũssctũs nõ distin/
guitur a filio. ¶ Dicendum est ꝙ non. qꝛ ex quo illa
ꝯditionalis nõ est euidens: nõ potest euidenter sciri si
spũssctũs non procedit a filio nõ distinguitur a filio.
ideo q̄uis ista ponatur tanq̄ impossibilis spũssctũs
non procedit a filio: non est ista ꝯcedenda spũssctũs
non distinguitur a filio. ¶ Ex istis pꝫ ꝙ multe ꝓpõ/
nes includentes ꝯdictionem hoc est inferẽtes ꝯditio
nem possunt poni positione impossibili. nec propter
hoc sunt ꝯdictoria concedenda. qꝛ facta tali positiõe
non oẽ sequens ex posito est concedendũ. sed multa
sequẽtia sunt neganda vel non ꝯcedenda nisi que se/
quuntur euidenter ꝓpter positum. ita ꝙ ꝯña talis po
test fieri euidẽs ex nã libus. ⁊ hoc siue positũ sit vna
cathegorica: vel composita ex multis cathegoricis.
q̄ñq; autẽ vna ꝓpõne impossibili posita ⁊ nõ aliqua
alia ꝓpõ est neganda. si autem esset posita cũ primo:
esset concedenda. Sed nunqd talis positio impossi/
Talis bilis est inutilis. ¶ Dicendũ est ꝙ q̄ñq; talis positio
positio est vtilis qꝛ q̄ñq; ꝑ talẽ positionẽ aperitur via ad scien
vtilis dum que sunt bone ⁊ euidentes ꝯñe. ⁊ que non sunt
euidentes. ex q̄bus potest cognosci distinctio teriorũ
⁊ ordo eorum. ⁊ q̄ñq; potest ꝑ talem modum inue/
stigari aliarum rerum distinctio.

¶ Cap. xlij. de depõne ⁊ qd dꝫ negari ⁊ qd cõcedi.

QUarta species obligationis ponit depo/
sitio. ¶ Et est depositio obligatio ad su
stinendum aliquã ꝓpõnem tanq̄ falsaꝫ.
sicut si dicatur sic: sit hec vera. rex sedet:
⁊ deponatur: ista hoc est: sustineatur tanq̄ falsa. Unũ
circa istam obligationẽ iste sunt regule. ¶ Oẽ depo
situm sub forma depositi ꝓpositum in tpe depositio/
Regula nis est negandũ. ¶ Alia regula est. oẽ ꝯdicens de/
Regula posito est concedendũ. ¶ Alia regula est. ꝙ ad se/
quens ⁊ ad oẽ impꝫinens ⁊ ad repugnans quod non
est contradictorium nec conuertibile cum contradi/
ctorio respondendum est ſm sui qualitatem.

¶ Cap. xliij. de dubitatione quid. s. debet dubitari
quid concedi ⁊ quid negari.

QUinta species obligationis ponitur du/
bitatio. Et est dubitatio obligatio ad su/
stinendum aliqd tanq̄ dubiũ. Unde re/
gule deseruientes huic speciei sunt iste.
¶ Ad oẽ dubitatum in tpe dubitationis ꝓpositũ re/ Regula
spondendum est dubie. ¶ Alia regula est. ꝙ ad ꝯdi Regula
ctorium dubitati respondendũ est dubie. ¶ Alia re/
gula est. ꝙ ad ꝯñs falsum rñdendum est negando: ⁊ Regula
ad añs verum rñdendum est dubie. ¶ Alia regula Regula
est. ꝙ ad repugnans nõ ꝯdictoriuꝫ nec conuertibile
rñdendum est ſm sui qualitatẽ. Et silr̄ ad oẽ impꝫti/
nens respondendum est ſm sui qualitatem.

¶ Cap. xliiij. de obligatione que oꝫ sit verum que
non multum differt a petitione ⁊ positione.

SExta species ponitur: sit ve/
rum: ⁊ est spẽs
qua obligatur aliqs ad rñdendum ad ali
quam ꝓpõnem eo mõ quo rñdens habet
determinatum actũ circa illam ꝓpõnem. pu
ta eodem mõ quo rñderet si sciret illam esse falsam.
vel eo modo quo rñderet si sciret eaꝫ esse veram. vel
eo modo quo rñderet si dubitaret eam. sicut si dicat
opponens sic: sit veruꝫ te scire sor. currere hoc est sic
rñdeas ad istam illo modo quo rñderes si scires eaꝫ
esse verã. s. istam sor. currit ⁊ mihi videt ꝙ ista obli/
gatio nõ potest multũ differre a petitiõe ⁊ positione.
Aut eni ꝑ talem obligationẽ ponitur ista: tu scis sor.
currere: vel scis sor. nõ currere: vel dubitas sor. cur/
rere: vel ꝑ talem obligationẽ petitur ꝙ eodeꝫ modo
rñdeas ad istam quo responderes si scires eam esse
veram: vel eam esse falsaꝫ: vel dubitares eaꝫ: s'⁊ si isto
modo intelligit facta obligatio. Dico ꝙ aut obligat
ad illam ꝓpõnem tm̃ expressam. vel ad oia sequẽtia:
añtia: repugnantia ⁊ impꝫinẽtia. Si primo mõ: obli
gatio est recipienda. si secundo mõ non est vr̄ recipi
enda. maxime q̄ñ cadit supra ꝓpõnem ꝯtingẽtem. qꝛ
nõ est in potestate rñdentis satisfacere petitioni. si eni
aliquis nesciat sor. currere: ⁊ petatur ab eo ꝙ rñdeat
ad oia eodem modo ac si sciret eaꝫ. vno tpe rñderet
vno modo: puta si sciret eam q̄ñ sor. est Rome. ⁊ si
sciret eam q̄ñ sor. est Parisius rñdetur alio modo
ad multa impꝫinentia. nec est in potestate sua: ex quo
nescit respondere eodem modo ad oia que possunt
proponi quo responderet si sciret eam.

¶ Cap. xlv. de insolubilibus quomodo sit ad inso/
lubile respondendum.

CIrca insolubilia est sciendũ ꝙ non
ideo dicũtur sophismata aliq̄
insolubilia qꝛ nullo modo pñt solui sed
qꝛ cum difficultate soluunt. Unde scien
dum ꝙ insolubilia sophismata sunt q̄ñ
ꝑ ꝯñas apparentes que vident regulari ꝑ regulas ne
cessarias ex ꝓpõne aliqua ꝯtingente infertur sua op/
posita. que ideo dicunt isolubilia qꝛ difficile est tales
ꝯñas impedire, ⁊ talia argumẽta nõ pñt fieri nisi q̄ñ
actus

actu humanus respicit istum terium falsum vel ali quem ɔsimilem affirmatiue. vel hunc terium veruz vel aliquem ɔsimilem negatiue. sicut est de ista sor. dicit falsum ⁊ de ista sor. non dicit verū ⁊ sic hoc mo do insolubile. Incipiat sor. sic loq sor. dicit falsum ⁊ nihil aliud loquatur: tunc queritur an sor. dicit ve rum an falsum. si dicas ꝙ sor. dicit veruz. ⁊ nō dicit nisi istam ꝑpōnem sor. dicit falsum ergo hec est ve ra sor. dicit falsum. ergo si dicit veruz dicit falsum. Si dicas ꝙ sor. dicit falsum ergo hec est vera sor. di cit falsuz. ⁊ sor. dicit hoc ergo sor. dicit hoc quod est verum. ⁊ ꝑ ɔñs sor. dicit verum: ⁊ ita si sor. dicit fal sum sor. dicit verum. Isto casu posito illud argumē tum dr̄ insolubile qꝛ de difficili soluitur. Et ideo ad solutionem illius ⁊ oīum aliorūz est sciendū ꝙ talis ꝑpō contingens ex qua dz inferri sua repugnās vel hz hunc terium falsum vel aliquē cōsimilem. ¶ Si

Dr̄ ꝙ insolubile sic falsū

primo mō opz ꝙ sit affirmatiua ⁊ tūc dz dici vīr ꝙ propō est falsa. Unde si sor. incipiat sic loq: sor. dicit falsum ⁊ nihil aliud dicat. Dicendū est ꝙ illa ꝑpō est falsa. si autem incipiat sic loq sor. non dicit falsum non posset fieri tale argumentū apparens. ¶ Si aūt ꝑpō habeat hunc terium verum vel aliquē consimi lem opz ꝙ ꝑpō supra quā fundatur insolubile sit ne gatiua ⁊ tunc est ɔcedendum ꝙ illa ꝑpō est vera sicut si sor. incipiat sic loq sor. non dicit verum ɔcedendū est ꝙ hec est vera. Et si arguatur ꝙ hec sit vera sor. non dicit verum ⁊ sor. dicit hanc ꝑpōnem ergo sor. dicit hanc ꝑpōnem veram. ¶ Rūdendum est ꝙ illa ɔña non vz: sor. dicit hanc ꝑpōnem ⁊ hec ꝑpō est ve ra sor. dicit ꝑpōnem veram. ⁊ rō huius negatiōis est qꝛ in ista ꝑpōne sor. non dicit verum ꝑdicatum nō potest supponere pro tota illa ꝑpōne cuius est pars: ꝗuis nō precise ꝓpter hoc ꝙ est pars eius. ⁊ ideo ista ꝑpō sor. non dicit verum equalet isti: sor. non dicit aliud verū ab isto sor. non dicit verū ⁊ ideo sicut nō seqtur: hec est vera ⁊ sor. dicit illam: ergo dicit aliam veram ꝑpōnem ab ista. ita non seqꝛ sor. dicit istam ꝑpōnem sor. non dicit verum ⁊ hec est vera ergo sor. dicit ve rum: ⁊ hoc: qꝛ sicut dictum est iste due equalent: sor. non dicit verum: ⁊ sor. nō dicit aliud verū ab isto. Et eodem modo dicendū est ꝓportionabiliter ad argu mentum precedens. s. ꝙ qn̄ sor. incipit sic loq sor. di cit falsum: ⁊ queraꝛ an sor. dicit verū aut falsum. Di cendum est ꝙ nec dicit verum nec falsum. sicut ɔce dendum est ꝙ nec dicit aliud verum nec aliud falsuz ab isto. ⁊ ideo nō seqtur: hec est falsa sor. dicit falsuz: ⁊ sor. dicit hanc ꝑpōnem ergo sor. dicit falsum. sicut non seqtur: sor. dicit hoc ⁊ hoc est falsum ergo dicit aliud falsum ab isto. ⁊ hoc: qꝛ iste due equalent: sor. dicit falsum ⁊ sor. dicit aliud falsum ab isto. ⁊ ꝓpter hoc prima ɔña non vz. qꝛ in ista sor. dicit falsum pre dicatum nō potest supponere pro ista ꝑpōne. ¶ Et si dicatur hic arguitur ab inferiori ad supius sine nega tione ⁊ sine distributione. ergo ɔña est bona. ¶ Di cendum est ꝙ illa ɔña non vz nisi qn̄ illud supius in illo ɔñte pōt supponere pro illo iferiori. vnde in ista ꝑpōne hō est aīal si ly aīal nō possz supponere ꝑ hoīe hec ɔña non valeret sor. est homo ergo sor. est aīal.

Hoc sic cenetur a iunio ribus

Instā: Solō

In ista autem ꝑpōne sor. dicit falsuz ꝑdicatum nō potest supponere pro tota ꝑpōne: ideo non seqtur: sor. dicit hoc falsum ergo sor. dicit falsum. ¶ Per predicta potest studiosus respondere ad omnia insolubilia si soluere ea velit nām insolubiliū aduertere qđ relin quo studiosis. ⁊ ista de insolubilibꝰ ꝑ nunc sufficiāt.

¶ Finit tertia pars tertie partis.

¶ Cap. j. que est fallatio ⁊ primo de numero falla tiarum ⁊ ꝙ earum quedam sunt in dictione ⁊ quedā extra eam. ⁊ cur sic vocētur. ⁊ ꝙ impossibile est sine harum cognitione que ad logicum spectat perfecte alias acquirere scientias.

Um dictū sit de argumentis ⁊ speciebus argu mentorū restat nunc dicere de defectibꝰ argumentorū ⁊ ɔña rum. Hmōi autē defectus vo cantur fallacie. penes quas pec cant argumēta falsa. ⁊ ideo de eis est dicendū. ¶ Circa quos primo sūt aliqua generalia preminēda. Secūdo tra ctandum est de eis in spāli. Et sciendū est ꝙ ꝗuis a pho ⁊ multis alijs ponantur. xiij. fallacie cum oē ar gumentū apparens vel sophisticum peccās in forma vel peccat ꝑ equocationem vel ꝑ amphibologiaz vel ꝑ aliquā istarum. xiij. sic tractando de eis in speciali ostēdetur. ¶ Uerumtn̄ preter fallacias enumeratas sunt alie tres qbus peccat opponens arguendo ɔ̄ re spondentem. ⁊ qꝛ phus docet vitare ⁊ reprehende re defectus opponentis in rn̄dendo: ideo. xiij. falla cias enumerat. Secundo sciendū ꝙ istaruz fallacia ruz quedā ponunꝛ in dictione ⁊ quedā extra dictio nem. In dictione eni ponunꝛ sex. ⁊ septem extra di ctionem. ¶ Et est sciendū ꝙ dictio hic capitur nō so lum pro voce sed etiam ꝓ oī signo ad placitum insti tuto: siue sit vox siue scriptura: siue quodcūqꝫ aliud. ¶ Et dicuntur fallacie in dictiōe ille penes quas pec cant argumenta que nō haberent defectuz nisi essent aliqua signa ad placitū instituta. ita ꝙ precise ille q fa cit argumentū in mente sine oī idyomate ⁊ oī signo voluntarie instituto: talia argumenta nō potest face re penes oēs modos talis fallacie. ꝗuis in casu pos set esset penes aliquē modū. Alie autē fallacie q̄ pñt repiri in argumentis compositis ex ꝑpōnibus haben tibus tm̄ esse in mente: etiā si nullū signū esset volun tarie institutū: ꝗuamcūqꝫ argumēta plata vel scripta possint habere cōsimiles defectus: vocanꝛ fallacie ex tra dictionem. ¶ Et ideo falsuz est quod dicunt aliq ꝙ fallacie in dictione sunt a parte vocis. ⁊ fallacie ex tra dictionē a parte rei. qꝛ nō plus sunt iste ex natura rei ꝗ̄ ille. Sed dz dici ꝙ fallacie in dictiōe sūt ille pe nes quas sm̄ oēs modos peccāt sophistica argumen ta composita ex signis voluntarie institutis. ¶ Fal lacie extra dictionem sunt ille penes quas peccant ar gumenta taꝫ composita ex signis voluntarie institutis ꝗ̄ composita ex signis nāliter significātibus. ¶ Ter tio notandūz ꝙ logicus non sophista hz cognoscere istas fallacias ita. s. ꝙ hz cognoscere quasdā regulas

Dictio nō solū ꝓ voce

Cur in dictiōe

Cur ex dictiōez

Logicꝰ habz co gnosceꝛ

generales applicabiles ad oēs p quas simul cū alijs scītis in alijs sciētijs particularibus potest deprehendere oēs defectus oium falsorum argumentorum in forma in quacūqʒ mā fiant. ¶ Ex quo pʒ utilitas istius notie. ¶ Nam p istam notitiā deprehendit de oi argumento peccante in forma: quod non vʒ: et sine ista notitia impossibile est hoc scire. ppter quod impossibile est aliquā scientiam nālem: vel moralem: vel q̄cunqʒ aliā sine ista notitia pfecte hēre. ¶ Et iō ignorantes istam artē in alijs sciētijs intendētes sive intendant phie nāli: sive morali sive etiam iuri civili siue canonico sive theologie: sive cuicūqʒ scientie si velint ex pprio capite multa docere vel scribere preter ista que inveniunt expressa in sacra scriptura: et preter ista que notabiliter inveniunt in libris scientie: necessario in multos plabentur errores. Unde nō dubito qn multitudo et ɔ̄rietas opinionū tam in theologia q̄ in phia novis tpibus ex hoc proveniat. Et ex hoc pvenit q multi ignorātes logicam novas opiniōes preter vocaliter expressa in scriptura sacra ex dictis sanctorum et scriptis Aristotelis publice docuerūt et replendo libros non paucos in scriptis reliquerunt.

Utilitas

Sine his non pt sciae

¶ Quarto sciendum q penes istas fallacias non tm peccant paralogismi stricte sumpti q sunt ex duabus ppōnibus et una ɔclusione. Sed etiam oēs false pñe peccant ɔ̄ has fallacias. sive ille pñe sint enthimemata: sive inductiones sive exēpla: que ideo pñt vocari paralogismi qr in paralogismos reduci possunt.

Non solum illi peccant

¶ Cap. ij. de fallatia equivocationis et quid sit equivocatio et q stare p diversis nō facit equivocationem ubi ponitur primus modus equivocationis.

His istis visis dicendum est de fallacijs in spāli. et primo de equivocatiōe. ¶ Circa quā primo videndum est qd est equivocatio. ¶ Secundo videndum est de forma et modo rñdendi ad paralogismum equivocationis. ¶ Tertio quot modis fit vel fiet equivocatio. ¶ Circa primū est sciendum q equivocatio est diversa sig̃tio alicuius termini positi in oōne. ita q fm aliquos causa non existētie est diversitas significationis. sed istud nō est bene dictum. qr non semp ubi est equivocatio ibi est diversitas significationis: qr bene potest esse equivocatio in pure univoco. sicut ista ppō: homo est nomē: est distinguēda penes equivocationē: etiā si hoc nomen homo nō significaret nisi unum. nec pprie nec in pprie. tñ hic non est diversa significatio. ¶ Et ideo dicendū est q equivocatio magis pprie diffinitur sic. Equivocatio est multorum vocatio sub eadem voce: et sub eodē signo. et vocatio nō accipitur hic p sig̃tione tm sed etiā pro suppōne vel pro aliqua positione: et dʒ intelligi q sit multorum vocatio predicto mō: vel q denotat fieri multorum vocatio vel nō fieri. qr non semp qñ est equivocatio stat ibi terminus pro diversis sed aliqñ denotatur stare pro diversis. Verbi gratia. si dicā sic homo est species ista est distinguenda. qr ille terminus hō potest stare p multis. s. pro intentione aie et pro hoie extra. ¶ Sed si dicas sic homo albus non fuit hō posito q nunq̄ fuit hō albus: tūm nō stat pro multis. s. p illis

Circa primum

Diffo equivocationis

Instantia

q fuerunt albi. vel pro his q sūt albi qr nunq̄ fuit aliquis talis. ¶ Dicendū est q lʒ nunq̄ fuerit aliquis talis: tñ denotatur stare p talibus in illa negativa: homo albus nō fuit: p talibus saltē sub disiunctiōe. ¶ Sciendū est tñ q stare pro diversis nō facit equivocationē. sed stare pro diversis ita q p uno et non p altero facit equivocationem. sicut in ista: ois homo est aial: ly homo stat p diversis et tunc non est equivocatio sed in ista homo est species potest stare p diversis. qr pōt stare pro intentione et pro hoie extra ita. s. q aliqua vtatur hac voce p uno et non p alio. ¶ Ex hoc pʒ q causa apparētie huius fallacie est idēptitas vocis vel signi. ¶ Et cā nō exñtie est visus diversus. qr. s. cōtingit eā uti illo mō vel alio mō. ¶ Circa scdm est sciendum q forma rñdendi ad talem paralogismū dʒ esse ista. s. q ppposita aliqua oōne vel ppositione in qua ponitur una dictio que contingit sic diversimode uti: illa est distinguēda eo q contingit uti tali dictione sic vel sic: et sic respondendū est cōcedendo argumentū vel negando vel in uno sensu ɔcedendo: et in alio negando: vel ɔcedendo in utroqʒ. ¶ Circa tertium est sciendū q tres ponunt modi equivocationis. ¶ Primus est qñ aliqua dictio est equivoca a casu. ¶ Vocat autem equivocum a casu qñ dictio eque primo non sp quidem eque primo tpe: vel intentiōe: pluribus impositionibus vel una: equaliter pluribus imponit ad significandū. ita. s. q una impositiōe imponit ad significandum ac si non esset prius imposita. sicut ɔtingit qñ eadem dictio est eadē in diversis ydiomatibus. sicut hec dictio me et est latinū et anglicuʒ. ideo est equivocum a casu. ita etiam est in eisdē dictionibus eiusdem ydiomatis frequenter. ¶ Et est sciendū q non soluʒ dictio que pprie aliqd significat: cuiusmodi est dictio cathegoreumatica: sʒ etiam dictio que nihil pprie p se significat sed tñ consignificat: cuius modi sunt dictiones sincathegoreumatice: pñt esse equoce: sicut patebit de adverbijs: ɔiunctiōib⁹: et alijs signis. ¶ Secundo notandū est q quelʒ oō in qua ponit talis dictio equoca sp de virtute sermonis est distinguenda. eo q potest accipi sic vel sic et hoc sive sit in uno sensu vera: et alio sensu falsa: vel in utroqʒ sensu vera: sive in utroqʒ falsa: tñ aliqñ disputātes possunt artare illos ad certum sensum et ad certam significationē. et tunc nō est distinguenda. ¶ Potest aūt hoc fieri vel p ɔsuetudinem: vel p certam ordinationem inter eos. ¶ Potest etiā hoc fieri p additionem alicuius. sicut si opponens dicat volo q qñ addo huic dictioni canis. a. q stat precise pro aiali latrabili. tūc si opponens pponat istam ois canis. a. est latrabilis non est distinguenda. si aūt proponat istā: ois canis est latrabilis illa est distinguēda. potest etiā fieri sine tali additione. sicut si opponēs dicat sic volo in tota ista disputatione cape precise hoc nomen canis pro latrabili aiali. tunc qñcunqʒ in ista disputatione pponitur ppō in qua ponitur hec dictio canis nulla talis est distinguenda. ¶ Et si queras an talis ppō distinguenda sit vera vel falsa. Dicendū q vocando veruʒ oē illud quod est signū sub ordinatum vere ppōni in mente talis ppō est distinguenda si habeat unū sensuʒ

Solo

Stare p diversis non equivocat

Circa secundum

Circa tertium

Prim⁹ equivocationis modus

Equivocum a casu

Syncathe. equivoca.

verum

verum et alium falsum: vel ipsa est tam vera q̃ falsa: q2 .s. sibi correspondet tam vera propō q̃ falsa in mente: ideo talis ppō est distinguenda. Vocando autē verū illud cui pprie et precise correspondet vna ppositio vera in mente et non falsa sic accipiendo hoc vocabulū: talis propō nec est vera nec est falsa. Et ideo qd aliqñ dixi q̄ eadē ppō est vera et falsa necessario et impos- Glosa sui ipsi⁹ sibilis. ¶ Et aliqñ q̄ eadem ppō non est vera et falsa equoce accipi verum et falsum in vno loco et in alio quam equocationē tunc intellexi q̃uis nō expresse- rim. sicut nec scribentes aliqñ exprimunt equocatio nes quas aduertunt in dictis suis. ¶ Penes istum primum modū peccant talia argumēta ois canis est aial sydus celeste est canis ergo sydus celeste est aial. ¶ Nam tam maior q̃ minor est distinguenda. eo q̄ ly canis in vtroq3 potest stare pro cane latrabili: et tūc v3 illius. et minor est falsa ista .s. sydus celeste est ca- nis. ¶ Vel potest stare tam in maiore q̃ in minore p sydere celesti: et tunc etiam v3 illius: sed maior est fal sa. q2 tūc sequeretur q̄ sydus celeste curreret. ¶ Vel potest stare ly canis in maiore pro aiali latrabili et in minore pro sydere celesti. et tunc 9ña non v3. sed est fallacia equocationis. q2 ly canis equoce accipitur in maiore et minore. Similr talis 9ña peccat 9 fallaciā equocationis ois canis est aial ergo sydus celeste est aial. nam ista ois canis est aial est distinguenda. eo q̄ ly canis potest stare pro aiali latrabili. et tunc non v3 9ña. q2 arguitur a terio stante pro vno significato ad terminum stantē pro alio significato q̃ pro illo pro quo stat in antecedente. sicut manifeste p3. si autem ly canis stat p sydere celesti in añte: tūc est bona 9ña. q2 arguitur a terio stante p vno significato ad terium stantem pro eodē significato et illa 9ña est bona. sed añs est falsum. Et iste modus d3 obseruari in rñden do ad quodcunq3 argumentum in quo ponitur ppō que est distinguēda penes q̃cunq3 fallaciam. Penes istum modū peccant etiā tales paralogismi tñ aqua est in vase: color est in vase ergo color est aqua. Naz ly in diuersimode et equoce accipitur. vno mō potest accipi vt denotet aliqd esse in re aliqua sicut locatum dr̄ esse in loco. et sic maior est vera. et aliter accipitur in minore vt .s. denotetur aliqd esse in alio vt accidēs in subiecto. et sicut accidit equocatio propter hanc di ctionem in ita frequenter accidit equocatio pp alias dictiones sincathegorematicas. qñ autem hoc 9tin git scitur p vsum et exercitium in diuersis scientijs.

¶ Cap. iij. de secundo modo equocationis q est re- specta equoci a consilio vbi ponitur solutio multaꝝ fallaciarum atq3 mutatio acceptionum vocabuli et plures figurarum modi.

Circa secundū modū est sciē- dum q̄ tūc est secundus modus qñ eadem dictio pri- mo et principalr imponit ad significan- dum vel 9significandū aliqd vel aliqua Scdus modus equoca tionis et secundario pp̄ter aliq̃ attributiōem alterius rei ad primum significatū imponitur ad significādū aliud vel alia ita q̄ in aliqbus ppōnibus vtimur hoc voca- bulo pro illo p quo primo erat institutum et non in oibus. sicut est de isto noie homo quod primo erat in- stitutū ad signdū aialia rōnalia et secūdo pp̄ter simi- litudinē statue ad hoiē vtimur hoc noie homo p sta tua in pluribus ppōnibus. sicut in talibus homo de pingitur hō est aureus vel argenteus qñ statua fit ex auro vel argento. In multis autem propōnibus non vtimur illo vocabulo pro tali secūdario significato. sicut in talibus hō currit homo est aial et sic de consi milibus. sed tm̄ p primario significato. ¶ Et ex hoc Prima regula oritur vna regula talis. q̄ nunq̃ ppō est distinguēda penes secundū modum equocatiōis nisi qñ illud vo cabulum quod potest sic equoce accipi cōparatur ali cui verificabili de secundario vel p secūdario signifi- cato: vel pro aliquo simili. ¶ Et ideo ista est distin- De secū dario vl p secun dario guenda: homo depingitur: sed nō ista: hō currit: nec ista: homo est aial: et sic de singulis. ¶ Et rō hui⁹ est. q2 semp terius cōis vbicunq3 ponitur pōt stare p suo primario significato. sed nō semp p secundario. sed tm̄ in ppōe vbi comparat alicui sibi simili .s. prima- rio significato suo. et ideo tm̄ talis ppō est distinguen da penes scdm modum equocationis. ¶ Et si que- Usus vnā et ñ aliā di- stingui. ratur rō et causa huius. Dicendū q̄ principalis ratio et causa est volūtas vtentiū. et ideo si placeret vtenti- bus posset vtraq3 distingui. hoc tñ non habet vsus. ¶ Penes istum scdm modum peccant tales discur sus: qcqd currit h3 pedes: aqua currit ergo aqua h3 pedes: ois homo est aial rōnale: imago est homo er- go &c. ¶ Petra erat christus: ergo aliquod irrōnale erat christus. vrina est sana ergo sana est vrina. ¶ Et vlr qñ aliqua dictio potest sumi metaphorice et trans- sumptiue potest causare talē fallaciā equocationis. sicut est in talibus. ¶ Subiectū sciētie est mā scientie Mā eq uoce ergo scia componitur ex mā et forma. naz añs illius 9ñe est distinguendū. eo q̃ hoc nomen mā potest accipi pprie: et sic est hec falsa scdm est mā scientie vel potest accipi metaphorice et improprie. et sic 9ña nō valet. ¶ Similr ista figura est forma eris ergo es et fi Forma equoce gura distingunt realiter. nam forma potest accipi p- prie. et sic añs est falsū vel potest accipi improprie et sic non est bona 9ña. ¶ Silr est hic statua componi Cōponi equoce tur ex ere et figura ergo es et figura distingunt reali- ter. nam componi potest accipi pprie. et sic añs est fal sum. vel metaphorice et improprie et sic 9ña non v3. ¶ Et sicut est de istis ita est de multis alijs. q2 vix est aliqua dictio multum vsitata qn aliqñ accipiatur im proprie et metaphorice. Ideo sūme necessariū est in- spicienti dicta auctoꝝ scire qñ acipiunt vocabula p- prie: et qñ improprie: q2 aliter qs faciliter decipitur. ¶ Et propter hoc scriptores veteres q tam pfundita te scientie q̃ splendore eloquentie pollebant necesse fuit eis pp̄ter ornatum eloquentie p diuersa vocabu- la et varias dictionū et oꝛonum formas suā intentio- nem exprimere illas voces frequenter a ppria signifi catione ad impropriam transferre cuius transsum- ptionis et locutiōis metaphorice gramatici diuersas species in auctoribus vsitatas tradunt. quarū aliqua fiunt qñ dictio transfertur a ppria significatiōe ad im propriam: et sic iste deseruiūt scdo modo equocatio- nis. Alique aūt accidunt ex hoc q̄ vna oꝛo transferē

mentum. homo ⁊ risibile sunt idem realiter hō̄ ⁊ risibile sunt cōuertibilia: ergo ⁊c̄. ⁊ eodem modo est sol

Regula

uendum. ¶ Alia regula potest dari. quādo nomen prime intentiōis comparatur alicui nomini cōmuni precise intentionibus aie ⁊ noībus secūde impositionis illa propositio est distinguēda. eo ꝙ nomen potest supponere ꝑsonaliter. vl' simpliciter: vel mālīter sicut patet in aliqbus predictis exemplis. ⁊ illa exempla sunt tm̄ adducta gratia exempli: ⁊ talia noīa cōia precise intentionibus aie ⁊ noībus secunde impositionis sunt ista: vl'e: cōe: ꝓbile: subijcibile nomen: ⁊ hmōi multa. ¶ Est etiam sciendū ꝙ precedentes regule: non sunt tm̄ intelligende de noībus sed etiam

Regula

de oī parte orationis. ¶ Quarta regula est. ꝙ qñ terminus cōmunis supponens ꝑsonaliter subijcitur respectu verbi de preterito illa propositio est distinguēda. eo ꝙ terius subiectus pōt supponere pro his que sunt vel pro his que fuerūt. sicut hec est distinguēda aliqs puer fuit senex eo ꝙ ly puer potest supponere ꝓ eo quod est puer vel ꝓ eo ꝙ fuit puer. pmo modo

Ab amplia- tis ad spe- cialitatus ad tenen- tia

equalet isti: aliqs q̄ est puer fuit senex: ⁊ sic est falsa. scḋo modo equalet isti aliqs q̄ fuit puer fuit senex: ⁊ hec est vera. ⁊ ꝑ istam distinctionē soluuntur talia sophismata aliquod albū fuit sor. ergo sor. fuit album qz si subiectū antecedētis supponit pro his que sunt ꝯñs non vz. si pro his que fuerunt. est bona ꝯsequenda.

Regula

¶ Quinta regula est. ꝙ qñ terminus cōis supponens ꝑsonaliter subijcitur respectu verbi de futuro illa ppō est distinguenda penes tertium modū equocationis. eo ꝙ subiectū potest supponere pro his que

Regula

sunt vel ꝓ his que erunt. ¶ Sexta regula est. ꝙ qñ terius cōmunis supponens ꝑsonaliter subijcitur respectu verbi de possibili vel de cōtingenti illa oratio est distinguenda eo ꝙ terius subiectus potest stare ꝓ

Regula

his que sunt vel pro his que cōtingunt esse. ¶ Alia regula. ꝙ quādo eadem dictio potest esse diuersorū casuum: generum: vel numerorū: vel aliorum accidentium grāmaticalium illa oratio est distinguenda penes tertium modū equocatiōis. sicut ista: isti asini sūt episcopi: ly episcopi potest esse noīatiui casus vel genetiui casus. ¶ Uerumtñ in tali sillogismo potest frequenter assignari pmus modus equocationis. Sed qñ huius habeat fieri ⁊ qñ non propter breuitatem omitto. Et nota ꝙ iste tertius modus equocationis potest reperiri in propositione mentali ꝗuis duo pmi modi non habeant locum nisi in signis

Tertius modus ꝑt eē in mentali

ad placitum institutis. ¶ Unde ista propositio mentalis hō̄ est species distinguitur pro eo ꝙ hō̄ potest supponere significatiue vel pro seipso ⁊ sic de alijs.

¶ Cap. v. de pmo mō fallatie amphibologie qua peccant argumenta habentia ppōnes habentes diuersos sensus sine equocatione alicuius suorū terminorū. vbi plurima scitu digna notātur presertim ꝙ ppōnes modales euidentius soluuntur ꝑ amphibologiam.

Post fallatiam equocationis sequitur fallacia amphibologie. Circa quā pmo est sciendū ꝙ sicut fallacia equocationis accidit ex hoc ꝙ aliqua dictio potest diuersimode accipi: ita fallatia āphibologie accidit ex hoc ꝙ aliqua oratio potest diuersimode accipi absqz hoc ꝙ aliqua dictio potest diuersimode accipi. ita ꝙ sicut tota dictio est multiplex ita tota oratio est multiplex.

¶ Secundo sciendū ꝙ sicut equocationis tres sunt modi ita etiam amphibologie. Primus est qñ oīo eque pmo ⁊ eque proprie ꝑ se posita potest habere plures sensus. Qñ autem hoc ꝯtingit ꝑ diuersis casibus diuerse sunt regule dande. vna est talis. qñ aliqua eiusdem casus precedet verbū quod potest regere casum vtrunqz ⁊ inter illa ponit aliquod verbū infinitiui modi illa oratio est ambigua: ⁊ potest hēre diuersos sensus. sicut hic: audio grecos vicisse romanos. nam vnus sensus est audio ꝙ romani vicerunt grecos. ⁊ alius est iste: audio ꝙ greci vicerunt romanos: ⁊ ideo qñ potest esse vnius casus ⁊ alterius non est amphibologia. (Sicut dicūt aliq) sed equocatio. sed in tali casu qñ dictio in omni sensu est eius ꝑ casus est amphi. sicut est in exemplo ꝓposito.

Tripliciter fit amphibologia

Primus modus

¶ Alia regula est. ꝙ oīo in qua ponitur ablatiuus casus absolutus est multipex ꝫm amphi. qz talis oratio potest equpollere conditionali tꝑali vel causali sicut ista: nullo currēte crescūt tibi cornua in fronte. vnus sensus est si nullus cur. crescunt tibi cornua. in fronte. alius sensus est qz nullus cur. crescunt tibi cor. in fronte. tertius sensus est iste dum nullus cur. crescūt tibi cornua in fronte: ⁊ quelibet illarum est falsa. Simil'r ista est distinguenda nullo hoie existēte hō̄ non est aial. vnus sensus est iste si nullus homo existit nullus hō̄ est aial ⁊ iste sensus est verus. ali⁹ sensus est qz nullus homo existit nullus homo est aial. ⁊ iste sensus est falsus. Tertius sensus est: dū nullus hō̄ existit hō̄ non est aial. q̄ similiter est falsus.

Ablatiuus in ꝯñs

¶ Et nota ꝙ eadē regula est qñ ponitur gerundiū cū aliqua ppōne sicut hic neutrum oculum habēdo tu potes videre. Iste enī hz istos sensus. si neutrū oculū habes potes videre qz neutrū oculum habes potes videre dum neutrū oculum habes potes videre. ¶ Alius sensus est iste ꝗuis neutrum oculū habes tu potes videre: hoc est dictu: iste due stant simul: nullū oculum habes: ⁊ tu vides. Ex isto pz ꝙ tales ꝯñe non valent. Isto non currente crescūt tibi cornua in fronte: illo nō currente ⁊ sic de alijs ergo nullo currente crescunt. Istum oculum nō habendo potes videre: ⁊ istū oculum nō habendo ⁊c̄. ergo nullū oculum habendo ⁊c̄. qz sicut ypotetice nō possunt sic induci ita nec tales equalentes ypo. possunt sic induci. vnde sicut non sequitur si iste homo currit nō crescūt cornua in fronte. si iste homo currit ⁊c̄. ergo si nullus homo currit ⁊c̄. Sic non sequitur isto nō curente crescūt tibi cornua in fronte ⁊ isto non currēte ⁊ sic de singulis ergo nullo currente ⁊c̄. ⁊ eodē modo dicēdū est de consimilibus.

Gerundiū cū ppōne

Quadruplex sensus gerūdij

Retētio res dicerent eas nō posse induci qz non quante

¶ Alia regula est. quādo dictū exclusiue accipitur cū modo illa oratio est distinguēda: eo ꝙ potest denotare modū verificari de tota exclusiue vel de preiacente ⁊ de nullo alio. ¶ In pmo sensu dictio exclusiua deseruit pmo subiecto preiacentis. In scḋo sensu facit exclusionem circa totam preiacentē: sicut ista est distinguēda ꝫ amphibologiā tm̄ hoiem esse

De exclusiua cū mō

sortem est verū in primo sensu denotat q hec sit vera tm̄ homo est sor. et iste sensus est verus. in scdo q hec dictio tm̄ exercet exclusionē circa istam totā propositionē homo est sor. et denotat q hec ppō sit vera et nulla alia. ¶ Quarta regula est ista. q qn̄ accipitur modus cum dicto illa oro est distinguenda eo q pōt denotare modū competere toti ppōni cuius est dictum: vel ppōni de inesse in qua supponit pnomen demonstratiuū vel nomen ppriū alicuius pro illo pro quo supponit subiectū respectu eiusdē predicati mediante hoc verbo est de presenti. sicut ista est distinguenda fm amphibologiā cōtingit tacentē loq vnus sensus est iste hec est ꝯtingens tacens loquitur et iste sensus est falsus. alius sensus est iste aliquis talis est contingens iste loquitur demonstrando aliquē qui tacet.

Modus cum dicto

¶ Intelligendū est q tales ppōnes de qbus dantur due regule imediate precedētes cōiter distinguunt fz compositionē et diuisionē. qua distinctione frequenter vsus sum loquēdo de his. cum hoc tm̄ stat q possunt distingui fm amphi. et mihi videt q facilius est distinguere eas fm amphi. q̄ fz compositionē et diuisionē. qz a multis nō potest videri qūo in talibus pter solam punctuationē diuersam retentis eisdē dictionibus et eodē ordine diuersi sensus correspōdent. sed si tales orationes distinguant fm amphi. faciliter sensus comprehendunt seruata arte Boetij in libro diuisionū in assignatione orōnū ambiguarū. qz talis assignatio facienda est p additionē vel p diminutionem aut p diuisionē aut p aliquam transmutationē. Et iste modus seruandus est in talibus ppōnibus. vt proposita ista ppōne ambigua album esse nigrum est possibile: deteriatur iste sensus sic. hec est possibilis album est nigrum. et ita pz q tales orōnes siue distinguantur fm compositionē et diuisionē siue fm amphibologiam sensus nō variatur. ¶ Sed sciendū q due regule predicte non tm̄ intelligēde sunt de quatuor modis famosis sed etiā intelligende sunt de oībus modis. ¶ Unde oēs tales sunt distinguēde: omnem hoīem esse aīal est scitum a te: albū edificare est p se verum oēm triangulū habere tres etc. est demonstrabile et sic de alijs. ¶ Tertio sciendū q vltima regula non tm̄ intelligenda est qn̄ ponitur modus cū dictōe ppositionis sed etiā hz locum qn̄ cōiungitur modus cum ppōne mediante aliquo verbo et hac dictione q vnde oēs tales sunt predicto mō distinguende scio q oīs homo est aīal possibile est q albū sit nigrum et hmōi. Scitur q qlibet homo sit sor: possibile est q nullū album sit et hoc est necessariū: nā prolatam tali ppōne possibili est q album sit nigrū potest vnus apprehendere talem sensum possibile est q aliqd quod modo est albū fiat postea nigrū. et alius potest apprehēdere possibile sit q illud quod modo est albū sit modo nigrum et ita tales ppōnes sunt distinguēde. et qz tales sensus diuersi possunt haberi sine diuersitate punctuationis: iō est ibi amphibologia non obstāte q ibi est cōpositio vel diuisio. ¶ Quarto notandū q ad istum modum hz reduci distinctio istius ppositionis qcunq dicit te esse aīal dicit verū vt vnus sensus sit iste: qcunq dicit hanc ppositionē tu es aīal dicit verū et iste sensus est verus. ¶ Alius sensus est qcunq dicit aliquam ppōnem ex qua seqtur q tu es aīal dicit verum. et iste sensus est falsus. qz oēs tales ppositiones tu es asinus tu es bos tu es capra et consimiles inferunt istam tu es aīal. et tm̄ non qcunq dicit eas dicit verū. ¶ Et si queratur quare tales ppositiones sunt distinguende de qbus dantur regule predicte. Dicendū est q sicut nō potest dari ratio quare aliqua dictio est equoca nisi voluntas vtentium: ita nō potest dari aliqua rō quare oratio est ambigua nisi voluntas vtentiū. et ideo qz diuersi ex tali oratione prolata diuersos sensus ꝯcipiunt: ideo talis oratio est distinguēda secūdum amphibologiam secundum Boetij doctrinā in libro diuisionū dicentis. In ambiguis vt sic est auditor rationabilr intellexisse arbitratur vt cū dicit aliqs: audio grecos vicisse romanos vel troyanos. Unus pōt intelligere q greci romanos vicerint. Alius q troiani siue romani grecos. ita est de talibus ppositionibus q prolata hac ppositiōe scio q omnis homo est aīal vnus potest intelligere q de quocūq homine scio q est aīal. alius potest intelligere q scio istam ppositionem oīs homo est animal.

Quicūq dicit esse animal etc.

¶ Quinta regula est. q quādocūq hec cōiunctio vel ponitur inter duos vel plures terminos illa est distinguēda eo q potest esse disiunctiua: et tunc disiungit inter ppōnes. vel potest esse de disiuncto extremo. et tunc disiungit inter terios. et tunc est cathegorica. Un̄ ista oīs homo est sanus vel eger est isto mō distinguenda. vnus sensus est iste omnis homo est sanus vel oīs homo est eger q falsus est. alius sensus est de quolibet hoīe dicitur hoc predicatū sanus vel eger.

De ly vel

¶ Sexta regula est. quādo hec coniunctio et ponitur iter duos terios illa propositio est distinguēda eo q potest esse copulatiua vel de copulato extremo. sicut hec distinguēda isti sūt sor. et plato demonstrādo sorte et platone. vnus sensus est iste: isti sunt sor. et isti sūt plato. et iste sensus est falsus. alius sensus est: isti sunt isti homines et iste sensus verus est.

De ly et

¶ Septima regula est. quādo hec coniunctio si ponit inter duos terios illa est distinguēda eo q potest esse condicionalis vel de condicionato extremo. sicut ista est distinguēda omne aīal si est rationale est homo vnus sensus est iste si omne aīal est rationale omne aīal est homo et ille sensus est verus. alius sensus est iste: de quocūq dicitur hoc totum aīal si est rationale de eodem dicit istud predicatū homo et iste sensus est falsus. nam de asino predicatū hoc totum condicionatū animal si est rationale et tm̄ de asino nō predicatur hō. et p hoc possunt solui talia argumenta omne verū si est necessariū est verum te esse asinū est verū si est necessariū ergo te esse asinum est verum. qz maior est distinguēda: eo q potest esse cōditionalis. et tunc est vera sed discursus nō vz. qz ex tali condicionali et tali cathegorica non seqtur conclusio cathegorica. vel potest esse maior de cōdicionato subiecto et tunc ꝯsequentia est bona. sed tunc maior est falsa.

De ly si

¶ Octaua regula est. quādo hec cōiunctio qz ponitur inter duos terios illa est distinguēda eo q potest eē cāslis vel de causali extremo. ¶ Nona regula est. q

De ly qz

De aduerbio tēporis. De aduerbio locali. Distinctio ſm amphibologiā eſt manifeſtior. cōpōne ⁊ diuiſiōe.

eſt. ꝙ qñ aliquod aduerbium tēporale ponitur inter duos terios illa propoſitio eſt diſtinguēda eo ꝙ poteſt eſſe temporalis vel de tēporali extremo. ¶ Decima regula eſt. qñ aliquod aduerbiuꝫ locale ponitur inter duos terios illa propoſitio eſt diſtinguēda ſm amphibologiā eo ꝙ poteſt eſſe localis vel de locali extremo. ¶ Sciendū eſt ꝙ orationes de quibus dantur ſex vltime regule a multis ponunt̄ eſſe diſtinguēde ſm compoſitionē ⁊ diuiſionē. ⁊ ſiue dictū eorum ſit verum ſiue falſum nō obſtat qn ſint diſtinguende ſm amphibologiā. ⁊ quicquid ſit de illo dicto dico ꝙ diſtinctio illarum ſm amphibologiā eſt manifeſtior ꝙ̄ diſtinctio ſecundū compoſitionē ⁊ diuiſionem: qꝛ difficile eſt in talibus concipe diuerſos ſenſus ꝓpter ſolam diuerſam punctuationē earūdeꝫ dictionum ſub eodem ordine prolatarꝫ. Ideo ſciendū eſt ꝓ iſto modo amphibologie ⁊ ꝓ ſequentibus ꝙ in aſſignando diuerſos ſenſus alicuius orōnis multiplicis ſecūdum amphibologiā non debent aſſignari illi ſenſus ſub eiſdem dictionibus ſed ſub diuerſis ⁊ hoc ꝑ additionē: vel ꝑ diminutionē: aut ꝑ trāſpoſitionē: aut ꝑ diuiſionē ſicut docet Boeti⁹ in libro diuiſionū. Per additionē: vt cum dr̄ audio troyanos viciſſe grecos pōt ſic ſenſus aſſignari ꝑ additionē: audio troyanos viciſſe: grecos vinci: audio troyanos vici: grecos viciſſe. ꝑ diminutiōeꝫ vero ſic: audio troyanos viciſſe. Per trāſmutationē ſic audio ꝙ greci vicerūt troyanos. vl̄ audio ꝙ troyani vincunt grecos. ꝑ diuiſionem greci vincunt troyani victi ſunt. ⁊ ſicut ſenſus iſtius ꝓpoſitionis multiplicis audio grecos viciſſe troyanos poſſunt diuerſis modis predictis aſſignari ita alie orationes multiplices ſecundū amphibologiā poſſunt omnibus predictis modis vel aliquibus illorꝫ aſſignari. ⁊ ideo non ſemꝑ eiuſdem orationis multiplicis ambigue ſenſus ſub eiſdem verbis aſſignātur ꝗuis diuerſe aſſignationes idem ſignificēt. ¶ Hoc addidit de Boetio propter cauillatiōes que poſſunt fieri cōtra ea q̄ dixi in diuerſis opuſculis. Preter autē iſtas decē regulas pñt dari multe alie deſeruientes primo mō amphibologie de quibus ꝑꝑ breuitateꝫ ꝑtranſeo.

Ob cauillatores

¶ Cap. vj. de ſcdō modo amphibologie vbi ſit mētio de ſpēbus ꝓpꝛ vbiqꝫ de multis ꝓpōnibus que hñt vnuꝫ ſenſum de virtute ſermonis tñ ſunt intelligēde in alio ſenſu quem de virtute ſermonis non habent.

Circa ſecundum modū amphibologie eſt ſciendum ꝙ tunc eſt aliqua oratio multiplex penes ſecundum modū quando aliqua oratio proprie ⁊ ex ꝓpꝛia ſignificatione ſui ſeu impōne nō vno modo accipitur ſed improprie ⁊ ſecundo mō aliter poteſt accipi ⁊ aliuꝫ ſenſuꝫ hēre. ſicut iſta lupus eſt in fabula ꝓpꝛie ⁊ primo ſignificat ꝙ fabula ſit de lupo. ſed ſecūdario ⁊ improprie ſignificat ꝙ inimicus accedit. Similr̄ iſta oratio iſte vendit oleū primo ⁊ ꝓpꝛie ſignificat ꝙ iſte talem vendit liquorem: ſed improprie ⁊ ſecūdario ſignificat ꝙ iſte adulat: ⁊ ita vna oratio frequenter ponitur pro alia que ſi acciperetur proprie nullā haberet conuenientiā nec ꝗruꝫ ad ſignificatiōes termini nec ꝗtum ad ſignificatiōes totaliū orationū. ⁊ talis ſenſus nō contingit niſi ex vſu loquentiū ponentiū vnaꝫ orationē pro alia. ¶ Contingit autē iſte modus ſm opinionē Ariſto. frequenter in orationibus in quibus ponuntur noīa verbalia que ſecūdum vſum multorum loquentiū pro eiſdē non ſupponunt pro quibus ſupponūt participia vel abſtracta a noībus ſincathegoreumaticis formata: vel a pronoībus: aduerbijs participijs: coniunctionibus: prepoſitiōibus: ⁊ interiectionibus: pluribuſqꝫ dictionibus ſimul iunctis in quibus ponūtur verba infinitiui modi loco noīs. Unde omnes tales oratiōes in quibus ponūtur talia: poſſunt diſtingui eo ꝙ poſſunt accipi vniformiter alijs orationibus compoſitis ex noībus pure cathegoreumaticis ⁊ verbis. vel poſſunt accipi difformiter pro alijs orationibus nō habentibus noīa conſimilia. ⁊ ita iſta oratio calefactio eſt in agente poteſt diſtingui vnus ſenſus eſt ꝙ aliqd vnuꝫ ens diſtinctū ab agente ſit in agente admodū quo ꝑ iſtaꝫ propoſitionē albedo eſt in albo: denotatur vna res eſſe in alia: ⁊ ſic illa eſt falſa calefactio eſt in agente. Alius ſenſus eſt agens calefit vt iſta propoſitio calefactio eſt in agēte ponatur loco iſtius agens calefit ⁊ hoc falſum eſt. ſed ſub tali ſenſu hec eſt concedenda calefactio eſt in calefacto. aliter poteſt accipi calefactio eſt in agente vt ponatur loco iſtius calefaciēs eſt agens ⁊ tunc hec eſſet vera.

Circa nomina verbalia amphi.

¶ Conſimiliter tales diſtinguūtur motus eſt in mobili: vnus ſenſus eſt aliqd importatum ꝑ motum de quo verificat̄ motus eſt in mobili ſicut res eſt diſtincta in re diſtincta: ⁊ hoc eſt falſum ſm Ariſto. Alius ſenſus eſt mobile mouet̄ ⁊ hic ſenſus eſt ver⁹. ¶ Similiter hec eſt diſtinguēda: creatio eſt in deo vn⁹ ſenſus eſt ꝙ vna res diſtincta denotatur eſſe in alia. ⁊ eſt falſus. ¶ Alius eſt iſte deus creat. ⁊ eſt verus. ſimiliter iſta eſt diſtinguēda totalitas ſor. eſt in ſor. vnus ſenſus eſt in totalitas ſor. eſt vna exiſtēs in ſor. ali⁹ eſt ꝙ ſor. eſt quoddā totuꝫ. ſimiliter iſta hec entitas ſor. eſt aliqd vnus ſenſus eſt ꝙ hec entitas que eſt res diſtincta ab alia eſt aliqd alius ſenſus eſt ſor. ꝗ eſt hec creatura vel hoc ens eſt aliqd. ¶ Similiter iſta eſt diſtinguenda: negatio eſt in re vel a parte rei. vnus ſenſus eſt. ꝙ negatio eſt quid diſtinctum ab oībus alijs ⁊ ſit quedam res. alius ſenſus eſt iſte aliqd vere negatur ab alio vel iſte. ꝑ hoc ꝙ vna ꝓpoſitio negatiua eſt vera non ponitur aliqd eſſe in rerum natura. ſicut ꝑ hoc ꝙ hec eſt vera: homo nō eſt aſinus non ſequtur ꝙ hō ſit nec ꝙ aſinus ſit. ¶ Silr̄ hec eſt diſtinguenda aliq̄litas vel aliqditas ſiue entitas eſt aliqd: vnus ſenſus eſt iſte aliqditas vl̄ aliq̄litas que nō eſt aliqd abſolutuꝫ eſt aliqd. alius ſenſus eſt iſte aliqd eſt aliquid. ¶ Similr̄ iſta ſi aliqs vtatur tali propoſitiōe aquolitas eſt aliqd vel ſenſus eſt ꝙ denotat̄ eſſe exiſtere vere predicari de illo ꝓ quo hec dictio aliquotitas ſupponit. alius ſenſus eſt iſte: aliquid eſt aquo eſt aliud. ¶ Similr̄ eſt de talibus ꝑfectio eſt aliqd vnus ſenſus eſt. ꝙ denotatur eſſe predicari de aliquo pro quo ſupponit ly ꝑfectio. Alius ſenſus eſt ꝙ aliq̄ ꝓpoſitio eſt ꝑ ſe. ¶ Similiter de iſta: neceſſitas ꝓpoſitionis eſt aliquid vnus ſenſus eſt ꝙ aliqd verificatur de aliquo ꝑ

Caleſactio ē in agente. Mot⁹ eſt i mobili. Creatio ē in deo. Totalitas ſortis ē i ſorte. Entitas ſor. ē in ſorte. Negatiō eſt in re. Aliqditas ē aliquid. Aliq̄titas ē aliquid. Perfectas ē aliquid.

quo supponit hoc nomen necessitas aliud sensus est iste aliqua ꝓpositio est necessaria. et cōsimiliter est de oībus talibus. ¶ Tamē intelligendū est q̄ fm vsus auctorum frequēter talia abstracta ponunt pro concretis et econuerso. ¶ Similr fm opi. aliquorū ista est distinguenda: deus facit peccatū: eo q̄ potest accipi proprie. et tunc nō plus denotatur nisi q̄ deus facit aliqd quod est peccatum et tunc cōcederent eā q̄ ponunt q̄ aliqs actus positiuus est vere peccatum. sicut odire aliqd contra preceptū dei est peccatum.

Necessitas ꝓpōnis ē aliquid

Abstracta ꝓ cōcretis

¶ Aliter potest accipi et inꝓprie fm eos. et tūc equiualet deus facit aliqd quod non deberet facere. sicut isti deus peccat que est simpliciter falsa: et tenentes istam opi. assignarent fal. amphi. in ipso discursu. hoc est peccatum cōmissionis et deus facit hoc ergo deus facit peccatum. Dicerent eni q̄ cōclusio esset distin. qr potest habere multos sensus. vnus est. deus facit aliqd et illud est peccatum. et istum sensum cōcederent. et sic concederēt discursum. Alius sensus est deus facit aliqd q̄ non deberet facere. et tunc cōclusio est falsa et discursus nō vꝫ. sicut non seqtur deus facit hoc: et hoc est peccatum. ergo deus facit q̄ nō deberet facere. sed magis seqtur q̄ facit aliqd q̄ ipse vel alius non deberet facere. ꝯsimiliter in isto discursu assignarent fall. amphi. hoc est peccatum: deus nō facit peccatum ergo deus nō facit hoc. qr distinguerent minorem sicut prius. et in pᵒ sensu dicerēt eam esse veram et discursum nō esse bonū et in alio sensu dicerent eā esse falsam et discursum valere ꝓpter fal. amphi. Et si diceretur contra eos q̄ fm oēs deus non facit peccatum sicut deus nō peccat. Respondet q̄ ista deus peccat in oi sensu est negāda. ¶ Similr ista deꝰ male agit et ista deus facit aliqd q̄ non deberet facere. et consimiles. et pro tali oratiōe semp sancti et alij vtuntur ista oratione deus nō facit peccatum deus nō facit malum: que tñ orationes fm eos possunt habere bonum sensum et verū. et sicut dicunt de illa ita dicerent de ista deus vult malum dicerēt enim q̄ illa hꝫ vnū sensum verum videlꝫ: deus vult illud q̄ est malum hoc est deus vult aliqd et tñ illud est malū. sed alium sensum hꝫ falsum istum. s. deus vult aliquod quod nō deberet velle: vel deus vult aliqd male. vnde ista deus vult aliqd male est in omni sensu falsam. et per istū modū assignarent fal. amphi. in ipso discursu: quicqd deus intelligit vult vel potest velle. deus intelligit malum: ergo deus vult vel potest velle malū: qr cōclusio est distin. qr vnus sensus est: q̄ deus vult vel potest velle aliqd quod est malū hoc est qđ male fit ab aliquo alio puta a creatura. et fm isto sensu cōcederent cōclusionem. alius sensus est iste: deus vult vel velle potest aliqd male: et tunc manifeste pꝫ q̄ discursus non vꝫ. Penes istum fm modum amphi. possunt distingui oēs propositiōes vbi actus significatus ponitur ꝓ actu exercito vel econuerso. qr quelibet talis oratio potest accipi ꝓprie vl improprie: vnde ista oratio diffinitio et diffinitū sunt idem potest distingui: qr potest accipi proprie sicut sonat: et tunc importatur q̄ diffinitio et diffinitū sunt idem hoc est nō distinguūtur: sed est diffinitio est diffinitū et ecōuerso. aliter potest accipi improprie ꝓ ista ꝓpositiōne: diffinitio et diffinitū important idem vel sunt cōuertibilia hoc est predicant de se inuicem vlr: et sic est vera. similiter ista potest distingui aliqua distincta rōne sūt vna res qr si accipitur proprie est falsa. si improprie pro actu significato vt equm iste de aliqbus reris habentibus distinctas diffinitiōes predicatur hoc predicatum idem realiter. sicut de hoie et albo habentibus distinctas diffinitiōes predicatur hoc predicatū idē realiter sic dicendo albū et homo sunt idē realiter similiter ista potest distingui sbā predicatur de sbā extra aiam vnus sensus est iste aliqua ꝓpositio est vera vbi aliqua sbā extra aiam subijcitur et substātia predicatur. et tunc est falsa. ¶ Alius sensus est iste. talis ꝓpositio est vera substātia extra aiam est sbā. vbi tamē sbā extra aiam non subijcitur nec predicat sed signū aiam et econuerso. cōsimiliter tales sunt distinguende color est primū obiectum visus homo est primo risibilis. deus sub ratione deitas est sbm theologie subiectum potest esse sine sua passione species nō potest esse sine genere sed econuerso species componit ex genere et differentia: dřia constituit speciē ens est idem realiter cum suis passionibus sbm et passio sunt idē realiter. et hmōi inumerabiles in logica: et metaphisica: et in theologo. sunt distin. ¶ Et fm opi. Aristo. in phia naturali tales sunt distin. tm̄ sunt tria principia rerū naturalium: potentia corrumpitur in aductu forme: artificialia distinguūtur a naturalibus: es est materia statue: statua componit ex ere et figura: motus est actus entis in potentia: motus et tēpus differūt: actus et passio sunt idem motus: mā est subiectū generationis. alterabilem est subiectū alterationis: albuꝫ p accidēs edificat: potentie aie distinguunt: aia habꝫ plures potentias: et inumerabiles ꝓpositiones quas Aristo. ponit pro alijs ꝓpositionibus que si essent explicite nulla foret difficultas vbi nūc multi q se repugnant magistros magnā patiuntur prolixitatē. ¶ Isti autem secundo modo amphi. deseruiūt multi tropi grāmaticales in sacra scriptura et ly. p. et sanctorum sepius vsitati videlꝫ: allegoria: que cōtinet sub se vij. species que sunt yronia: antifraſ. carientismos enigma: panomina: sarcosmos: et antismos: vt patet in Alexandro propter quod ptransco. Uolo tñ de aliqbus orationibus declarare quomō penes istam fallatiam peccant: vnde dico q̄ tales: deus hꝫ iustitiam: sapientiam et cōsimiles in qbus ponitur aliqua dictio notans distinctionem inter illud pro quo supponit subiectū et pro quo supponit predicatū sunt distinguende eo q̄ possunt accipi proprie vel improprie et ponitur loco talium: deus est iustus: deus est sapiēns: et hmōi. et tunc sunt vere. Et distinctiōem talium inuit Anselmus. x. capi. vbi vult q̄ nō proprie dicitur sūma natura hꝫ iustitiam sed est iustitia. et ita cum tales propositiones: sapiētia est in deo: iustitia est in deo: intelligere et velle sunt in deo: et hmōi sunt distinguēde. eo q̄ possunt accipi proprie: et tūc sunt false: qr tunc important aliq̄ distinctionē inter deum et sapiētiam et inter deū et velle et intelligere: sed si accipiātur improprie vt p eas intelligant tales propositiōes: deus

Deus facit peccatum

Deus vult malum

Diffō et diffinitū idem

Distincta rōne sūt vna res

Substātia extra aiam ꝓdicatur

Tria sūt 3. pn.

Es est mā sta.

Spēs tropi

est sapiēs

est sapiẽtia: deus est intelligere: deus est velle: & sic de alijs: vere sũt. & istam distinctionẽ innuit Beatus Augustinus in li. de trinitate vbi vult q magis pprie sapientia est deus q̃ dicit sapientia est in deo.

Essentia in distincta a personis

¶ Et similiter sm vnam opinionẽ que ponit q psone diuine sunt penitus indistincte ab ẽẽntia & relatiõibus iste sunt distinguẽde: pater habz paternitatẽ: paternitas est constitutiua patris: filiatio est ppzietates filij: essentia & spiratio passiua constituũt spiritũ sanctum: & innumerabiles tales. eo q possunt accipi pprie. & tunc sũt false. eo q denotatur ex prima significatiõe orationum patrem distingui a paternitate: & ab essentia: & filium distingui a filiatiõe: q2 si hoc non denotaret: ita proprie posset dici q pater hz paternitatez & q pater est constitutiuꝰ patris: sicut paternitas est constitutiua patris. de virtute sermonis ergo tales ppositiões videntur esse false multis sic opinantibus. ¶ Aliter possunt tales orationes sic accipi improprie. puta pro talibus pater est paternitas pater est ẽẽntia filius est filiatio & sic de alijs: & sic sunt vere. Unde breuiter sm istam opinionem ois propositio p quaz sm proprietatem sermonis denotatur patrẽ distingui ab essentia & intellectione & volitione vel sapiẽtia vel paternitate. Uel filium distingui a deitate: vel filiatione: & spiritum sanctũ distingui ab essentia: vel spiratiõe passiua. falsa est de virtute sermonis q̃uis posset esse vera si accipiatur improprie.

Instantia

¶ Et si dicatur ꝯ eos. q tales ppositiones inueniuntur in libris sanctoꝝ q proprie loquebantur ergo sunt ꝯcedende sm proprietatem sermonis.

Solo

¶ Faciliter potest dici q tales admittende sunt in sensu in quo fiunt & nõ in sensu quez faciunt. & q sic sunt accipiẽde ex dictis sanctoꝝ probari potest vt videtur. In alijs eni locis ponunt q non est distinctio in diuinis nisi inter generationẽ & processionem. & q tres psone sunt vna essentia: vna diuinitas: vna sapiẽtia. ¶ Ex qbus & multis alijs videtur

Multa loquimur improprie

multis q intentio sanctorũ est q pater non distinguitur a paternitate vel essentia: nec videtur incõueniens dicere q sancti frequenter loquebant improprie. hoc enim dicit Beatus Augustinus in li. cõfessionũ vbi dicit q multa loquimur improprie pauca autez pprie. & ita sic opinantes dicunt q omnes propositiões que sonant aliquã distinctionẽ inter psonam diuinaz vel psonas: & inter essentiã vel deitatem: vel inter psonas vel relationes: que sunt realiter ẽẽntia false sũt secundum proprietatẽ sermonis: q̃uis vere sunt si accipiantur secundũ q sunt de mente sanctorũ. Et consimiliter dicerent q oẽs tales false sunt secũdum proprietatẽ sermonis velle & intelligere diuinũ sunt operationes elicite opatio elicita in diuinis presupponit suppositũ essentia diuina est in intellectu diuino principium cognoscendi intellectus diuinus prius intelligit essentiam suam q̃ creaturã essentia est prior productionẽ filij pater prius intelligit essentiam q̃ pducat filium & multe tales sunt false: q̃uis multe earuz ad bonum intellectũ reduci possunt.

Deꝰ põt p potentiã absolutam

¶ Unde talis propositio deus p suam potentiã absolutã potest aliquem acceptare sine gratia sed nõ p potentiam ordinatam multiplex est vnus sensus est iste: q deus per vnam potentiã que est absoluta & non ordinata posset acceptare aliquem sine gratia. & p vnaz aliam potentiam que est ordinata & nõ absoluta nõ potest acceptare eum. ita q essent due potentie in deo p quaruz vnam posset hoc & non p aliam. & iste sensus est falsus. Aliter accipitur improprie vt ponat talis ppositio pro ista ppõne deus põt acceptare aliquẽ sine gratia informante q2 hoc nõ includit ꝯdictionem. & tamen nunq̃ ordinauit q esset facturus. & iste sensus ẽ verus. Similiter tales ppõnes: creatura vt in deo est idem deo asinus vt in deo est vita lapis secundũ esse suum in deo est eternus lapis in eẽ obiectiuo est eternus & hmõi distinguẽde sunt. q2 si accipiant proprie false sunt. Nam creatura nullo mõ est deus vbicũq fuerit. Impossibile enim est q idem sit deus & creatura. & sic est dicendum de alijs proportionabiliter. ¶ Sed si accipiatur improprie. s. pro talibus orationibꝰ a causa efficiẽs creature est eadẽ deo causa creatiua a fini est vita cognitio qua deus cognoscit lapidez est eterna cognitio qua lapis cognoscit a deo est eterna sunt oẽs vere. Unde nulle creature sũt in deo nisi q2 deus cognoscit creaturas & est auctor earum sicut dicit Magister sententiarum li. primo distinctione. xxxvj. vbi ex sentẽtijs suis elici potest q creature nec sunt in deo nec in cognitiõe dei quasi media quedam inter deum & cognitionẽ dei & illas creaturas extra pductas. quasi prio sit deus: deinde cognitio sicut quedam res aliquo modo distincta eadem tñ realiter cũ deo. & postea creature realr distincte a deo sicut multi imaginãtur. Sed quicqd imaginabile est vel potest esse: vel est deus simpliciter & nullo mõ creatura nec distinctum aliquo mõ a deo: vel est creatura dei vel potest esse creatura dei. sicut Antichristus q̃uis modo nõ sit creatura dei tñ esse potest. Similiter talis ppositio quodlz attributuz est idem realiter cum essentia diuina q2 si proprie accipitur falsa est. q2 nihil est attributum nisi aliquod pdicabile quod non est deus. sed improprie ꝯcedi potest. q2 illud quod significat attributũ est essentia diuina. Similiter tales ppositiones quecunq sunt separabilia nõ sunt idem realiter qñ aliqua sic se habent q vnum illorũ potest esse reliquo nõ existente illa sunt distincta & hmõi sũt distinguende. q2 si accipiantur proprie: tunc nõ sunt vere. q2 ex hoc ipso q sunt aliqua siue possint separari siue nõ: siue vnum illorum potest esse sine alio: vel altero nõ existente: siue nõ: sunt distincta. Aliter accipi possunt improprie pro istis orationibus qñ de aliqbus terminis significatiue sumptis potest illud predicatum significatiue sumptum verificari sez separari vel sunt separata tali modo extrẽdo albedo & dulcedo sunt separata de illis verificatur nõ esse idẽ quãdo aliq termini sic se habent q esse existere potest verificari de vno significatiue sumpto & q esse existere põt vere negari de reliquo de illis significatiue sumptis verificatur hoc predicatũ non esse idem vel esse distincta & tunc sunt adhuc false. q2 aliquas singulares habent falsas. sic enim se habent homo & hõ albus. q ista potest esse vera homo est ista existente falsa homo albꝰ est & tñ vtraq est falsa: homo: & homo

albus sunt distincta siue hō et homo albus non sunt idem tñ quando oēs termini sunt mere absoluti habent tales ppositiones veritatem. tñ quelibet est possibilis. sicut hec est possibilis: hō et homo albus sunt distincta: et homo et hō albus non sunt idem. Item tales ppōnes vna potētia habz diuersos modos operandi diuersi modi essendi possunt eidem competere sine variatione rei et hmōi. qr si accipiatur proprie intelligendo p modum aliqd distinctuz a re sic tales ppositiones sunt false. Quando autem dicimus q aīa respectu volitiōis et intellectiōis hz diuersum modum opandi non intelligimus q sint aliq modi distincti ab aīa et ab actibus productis: quasi essent quedam media: hoc enim est simpliciter falsum. et ideo sub tali intellectu sunt tales ppositiones false. alius sensus est iste eadez res diuersimode operatur: puta necessario elicit intellectionē: et libere volitionez elicit. Similiter si dicatur q alius modus eēndi competit corpori christi in celo et in sacramēto altaris: non est imaginanduz q modus essendi q competit corpori christi in celo sit aliquod aduenicēs corpori christi distinctum ab vno alio quod aduenit corpori christi in sacramento altaris. sed p talem ppōnem non intelligimus nisi q corpus christi est circūscriptiue in loco in celo: et nō in sacramento altaris. ¶ Et si queras: q est illa circūscriptiua. ¶ Dico q est vox non significatiua sicut buba. Vñ fingere talia abstracta de aduerbijs: verbis: prepōnibus: et hmōi est simplicibus multorum errorū occasio. tñ aliqñ vtilis potest esse intelligentibus. qr p tales dictiones frequenter breuius loq possunt. ¶ Item ois oratio in qua ponitur modus infinitiuus p supposito sicut sunt tales: legere est bonū currere est moueri calefacere est agere et hmōi distingui pñt. qr vnus sensus potest esse p quem denotetur q pūum tale competat alicui qd nec est agēs nec patiēs nec effectus ita q tales modi infinitiui importarent res distinctas ab agente et patiēte et effectu et ceteris rebus que pñt esse agentia pducentia et patientia et effectus pducti et talis sensus est simplr falsus sm ph° Arist. alius sensus pōt esse vt tales ppōnes ponant loco oronum in qbus participiū pōitur de participio: vel verbū de participio vel duo verba cōrrīdētis de eodē. vñ talis oro calefacere est agere hēat istū sensum qd calefacit agit siue calefaciens est agens et ista legere est bonū hēat istum sensuz legens facit opus bonū vl lectio est bona siue q legit facit bonum et hmōi. et p istum modum euacuant multe difficultates. ¶ Item frequēter ppōnes hypothetice sūt distinguende. qr frequenter in auctoribus vna ponit pro alia. sicut frequenter tpalis ponitur p conditionali. sicut ista: oē quod est qñ est necesse est eē: de virtute sermonis est temporalis. et tñ ponitur p ista conditionali: si aliqd est ipsuz est: que est necessaria. et ita de multis alijs. ¶ Et ista exempla ad pñs de amphibologia sufficiant. Est etiam sciendū de isto secūdo modo q nulla regula certa dari pōt p quā regulariter possit cognosci sufficienter an sit iste modus amphibologie. qr iste modus dependet totalr ex vsu loquentium sicut secundus modus equocationis.

De qd est qñ ē necesse ē eē tc.

¶ Cap. viij. de tertio mō amphibologie quo peccant argumēta in qbus ponūtur orones que de se habent vnum sensum tñ: et apposite alijs habent diuersos sensus vbi ponunt multa exempla circa relatiua que causant tertium modum amphibologie.

Tertius modus amphibologie est qñ oratio p se plata tñ hz vnum sensuz et ex hoc q pīungitur alteri oroni potest hēe plures sensus. Vel ppter pēcruos potest dici q tertius modus amphibologie est qñ oratio p se plata caret aliquo sensu quem tñ hēe potest ex adiunctiōe ipsius ad aliaz orone. sicut ista scit seculū: non hz nisi vnū sensum. s. q seculum scit aliqd: et tñ si preponat isti ppōni ista ppositio plato videt sorē vt dicat sic: plato videt sor. et scit seculū potest hēe alium sensum istum. s. plato hz sciam de seculo. ¶ Est aūt sciendū q iste modus frequenter pīngit in orone in qua ponit pnomen relatiuum. aliqñ eni pnomen positū in vna orone sine adiunctione alterius oronis nō potest esse pnomen demōstratiuū. ¶ Si tñ aliqua oro precedat pōt esse relatiuū sicut est de isto pnoie iste vñ ista nō est distinguēda sm amphibologiā ista saluauit sed si ista ppō pcedat mulier dānauit et dicat sic mulier dānauit et ista saluauit distinguēda est. ex eo q potest eē relatio psonalis vel simplex. sm modū loquendi grāmaticorum: hoc est dictu: eo q pōt referre aīa p eodē numero vel p eadem spē. In pmo sensu est falsa et in scdo vera. Est aūt sciendū q pōt pīngere talis multiplicitas ex tali relatione: eo q pōt referre p eodē numero vel p eadez spē. aliqñ aūt relatio pōt referri ad sigātionem aliqñ ad vocem tñ. et penes istum modū pñt distingui iste orones hō albus est hō et ille ratiōe differt ab hoie nā si relatio ferat ad vocez vel ad pceptum vera est. si rē sigtaz falsa est. Et sicut tales ppōnes multe in qb° ponit hoc relatiuū q pñt distingui. ¶ Vtrū aūt ista distinctio fit penes equocationez vel penes amphibologiā. et si penes amphibologiā penes quē modū sunt distinguēde cā breuitatis omitto discutere plixe. hoc tñ sufficiat scire pro nūc q tales sunt distinguēde aliqua q differūt rōne sūt idē realr vnus sensus est iste: aliq differūt rōne et illa eadē nūo sunt idē realr. et iste sensus est falsus. nā q dfnt rōne sunt diuersa diffinibilia: vel sunt diuerse rōnes. sz nec diuerse rōnes nec diuersa diffinibilia sunt eadez res nec vna res: alius sensus ē iste: aliq differūt rōne et tñ de illis sigtiue sumptis pōtur esse idez realr: vel illud qd importat p vtrūqz vel p quo supponit vtrunqz est idem realr. et ita sit relatio ad rem et nō ad signū. sed in ista aliq sūt idē realr q dfnt rōe: sub illo sensu sub quo est vera fit relatio ad voces vel ad signa. sicut in tali ppōne dat deus aureolaz q dr ab auro sic pñt tales distingui hō est musicus dr a musica. et sicut tales pñt distingui vbi ponit hoc relatiuū q sic etiam pñt ppōnes distingui vbi in scda orone nō ponit pnomē demonstratiuū sed sub intelligit. s. tales hō albus et hō sunt idem realr et differūt rōne et hō et musicū sūt distincta rōne et sunt idē realr ēne et vnū sunt idē realiter et dfnt rōne sōm et pplā sūt vnū numero et dfnt

De relatiuis

Grammatici

Aliq q differūt rōne sūt idez realiter

ratione intellect⁹ et voluntatis sunt idē realr et differunt rōne et multe cōsimiles et distinguende sunt sm amphibologiam. et vlr ois oratio de qua diversi diversos capiūt sensus que diversitas sensuū nō oritur precise ex vna dictione apposita in vna orōne: nec ex diversa punctuatiōe earundē dictionū sub eodem ordine: nec ex diverso accentu. distinguenda est penes amphibologiam et hoc penes primū modum scōm vel tertiū. ¶ Et si dicatur q ista multiplicitas in ista orōne for. et for. albus sunt idem realiter et illa differunt rōne: oritur ex hac dictione illa ergo hic est equocatio. Similiter multiplicitas istius orōnis aliqua que sunt idē realiter distingunt rōne: oritur ex dictione que ergo hic est equocatio et non amphibologia. Dicendū q non est magna cura ꝑ nunc siue assignet ibi equocatio siue amphibologia. qr forte potest ibi esse tam equocatio q̄ amphibologia. nec est inconveniens q fallatie iste ꝯcurrant. vnde in prīa est amphibologia ꝑ tanto qr ibi nō est multiplicitas nisi qr vna orō cōiungitur altere. In scōa est amphibologia ex hoc q oritur diversitas sensuū ex eo q eadem orō diversis orōnibus exprimi potest q̄uis illud nō sufficiat ad multiplicitatē amphibologie. potest tñ dici q in talibus est secūdus modus amphibologie qr ꝓprie ꝑ tales orōnes importatur q illa eadem et non alia que differūt rōne sunt vna res. et hoc est impossibile. Improprie aūt importat ꝑ hoc q illa eadē que habent distinctas diffōnes verificant de eodem ꝓ eodem nō tñ ꝑ se sed ꝓ illo quod sigͣt. sicut isti teri album et musicum hñt diversas diffōnes exprimentes qd nois et tñ sigͣnt eundem hoiem et supponunt pro eodem hoie sic dicēdo albū est musicū et ita illa que distingunt rōne sunt teri. sed illud quod est idē realr est res importata ꝑ terium qd non est aliud dicere q̄ q signa sunt distincta et sigͣtum est vnum et idem.

¶ Cap. viij. de fallatia compositiōis et divisiōis vbi habetur q non inconvenit eandem ꝓpōnem posse distingui sm plures modos fallatiarum.

Post hec dicendū est de compositione et divisione cōiunctim. Et est primo sciendū q tunc est aliqua orō multiplex sm cōpōnem et divisionem qñ aliqua orō ꝓlata vel scripta ꝓpter solam diversam pūctuationē dictionū pōt habere diversos sensus. sicut ista orō sic ꝓlata qcqd vivit semꝑ est si punctuaret sic qcqd vivit semꝑ est. hꝫ vnum sensum. si autē punctuet sic: qcqd vivit semꝑ est. hꝫ alium sensum. ita q cā apparentie istius fallatie est idemptitas earundē dictionū in orōne composita et divisa: Causa nō existētie est diversitas punctuationis. Istius aūt fallatie sūt duo modi principales. Primus est qñ tota orō sive composita sive divisa remanet in vtroqꝫ sensu cathegorica vl hypothetica. Secūdus modus est qñ sensus composit⁹ est ꝓpō cathegorica: et sensus divisionis est ꝓpō hypothetica. et sm hoc posset poni distinctio iter compositionē et divisionē. vt ille orōnes dicant multiplices sm compositionem qñ vtraqꝫ sensus est ꝓpō cathegorica vel vtraqꝫ est ꝓpō hypothe. Ille autem dicant multiplices sm divisionē qñ vnus sensus est ꝓpō cathegorica et reliquus est ꝓpō hypothetica: vtrum tñ isto modo sit accipienda distinctio istaꝝ fallatiarū nō multū curo. qr hoc scire nō reputo multū vtile spālibus scientijs q̄uis notitia distinguendi tales orōnes magnam habeat vtilitatē. Juxta primū modū sunt tales orōnes multiplices quas ponit phi. in li. elenchorū possibile est sedentē ambulare possibile est non scribentem scribere nam si ꝓferant sic: possibile est sedentem ambulare. Possibile est nō scribentem scribere. vere sunt. qr tunc denotat ꝑ eas q ille q est modo sedens potest nunc vel postea ambulare. et ille q est nunc nō scribens pōt nunc vel postea scribere: et sic sunt vere aliter possunt ꝓferri: possibile est sedentē ambulare: possibile est nō scribentē scribere: et tunc sunt false. et tunc denotat q possibile est q non scribens nūc: nūc scribat: et q sedens nunc: nunc ambulet: et sic sunt false. Et eodem modo pñt distingui oēs ꝓpōnes in qb⁹ ponitur aliqs modus cum dicto ꝓpōnis. q̄uis etiā pñt distingui sm amphibologiā. et videt mihi q manifestius et apertius pñt distingui in lingua latina sm amphi. q̄uis forte in idiomate Aristo. vel in lingua greca manifestior sit talis multiplicitas taliū orōnum penes compōnem et divisionē q̄ penes scōm amphi. siue tñ distinguant penes vnā fallatiam: sive penes aliam sensus non variant. vnde tales orōnes sunt sic multiplices: possibile est suppositū esse assumptum a verbo: vnus sensus ꝑ quē denotatur q aliqd quod nunc est suppositū pōt nunc vel postea assumi a verbo: et hoc est verum. qr illa nā que modo est nā intellectualis composita et nō est plura supposita: nec ab aliquo supposito sustentata et ꝑ ꝯñs est suppositū postea potest assumi. sicut potest ab alio supposito sustentari. Alius sensus est ꝑ quem denotat q possibile est q aliqd sit simul suppositū et assumptum a verbo. qd est possi. sicut hec est possi. aliquod suppositū est assumptum a verbo. similr hec est distinguenda: possibile est ꝓbam q̄tam nō est q̄ritatem: vnus sensus est iste. possibile est q ꝓba q̄ta qñ est q̄ta non sit q̄ritas et ille sensus est falsus. Alius sensus est iste. possibile est q illa ꝓba que est nunc q̄ta postea non sit q̄ta. et iste sensus est verus. similr ista est distinguenda: possibile est istum hoiem nō esse deū demonstrādo xp̄m: vnus sensus est ꝑ quem denotat q possibile sit q hec sit vera: iste homo nō est xp̄s: et tunc hec est vera: qr hec est possibilis. ¶ Si eni filius dei divideret nām humanā hec esset vera: iste hō nō est deus: qr haberet istam cām veritatis veram iste nō est homo. alius sensus est ꝑ quē denotat q possibile sit q ille q nūc est homo postea nō sit deus: et hoc est impossibile qr filius dei q nunc est homo sp et necessario erit de⁹. Et similr sunt tales distinguēde possibile est creantē nō esse deum possibile est ꝑdestinatum dānari possibile est ꝑscitum salvari possibile est verum esse impossibile. Similr ꝑ se veꝝ est albū edificare hoiem esse deum est necessariū: et hmōi. in quo sensu sunt vere et in quo false potest patere ex prioribus. Similr plures orōnes distinguende sunt ex hoc q vna dictio potest copulari cū vna vel cum alia, sicut ista quod qs scit

Theologie exemplum

Causa veritatis

nunc didicit. qr hoc aduerbiũ nũc potest determinare ly
scit ꝛ tunc sensus est. qd nunc scit aliqs: didicit. ꝛ hec
est vera. qr aliqñ didicit. Uel pōt determinare hoc ver/
bum didicit vt sit sensus: quod qs scit: nunc didicit. ꝛ
iste sensus est falsus. Similiter est in istis orationibus
quas ponit philosophus ego posui te seruũ cum ẽ li/
berum quadraginta viroꝝ centũ reliqt Achilles. si/
militer tales quas ponit phus q̃uis nō exprimat sic
esse distinguẽdas: baculo vidisti hunc percussum ocu/
lis vidisti hunc percussum. Silr vt frequenter orones
in qbus ponitur adiectiuũ cũ substantiuo distinguen
de sunt sicut iste est bonus sutor demonstrãdo malũ
hoiem. si sit oro diuisa falsa est. qr tunc denotatur ꝙ
est bonus ꝛ ꝙ est sutor. sed si sit composita tūc est ve
ra. qr denotaẽ ꝙ hꝫ pfecte talem artem suendi. ¶ Et
q̃uis tales distinguanẽ ſm compōnem ꝛ diuisionem
tñ mihi videtur ꝙ pñt distingui penes amphibolo. ꝛ
sensus non variabunẽ. Silr talis iste est albus mono
chus distingui potest. In vno sensu denotaẽ ꝙ est al
bus ꝛ ꝙ ẽ monachus. In alio sensu denotaẽ ꝙ est ta
lis pfessionis. ¶ Juxta scdm modum sũt orones di
stinguende in qbus ponunẽ dictiões facientes ppōnes
hypotheticas iter duos terios ꝛ in vno sensu erit ppō
cathegorica ꝛ in alio ppō hypothetica ꝛ eodem mo/
do distinguunẽ quo mō dictũ est prius de fallacia am/
phibo. ¶ Unde ista est distinguenda qnqꝫ sunt duo
Quinqꝫ sũt duo ꝛ tria — ꝛ tria qr in vno sensu denotatur ꝙ qnqꝫ sũt duo ꝛ ꝙ
qnqꝫ sũt tria. ¶ In alio sensu denotatur ꝙ qnqꝫ sũt
ista demonstratis duobꝰ ꝛ tribus. Similr ista est di/
stinguenda iste potest ferre vnum lapidẽ ꝛ aliuꝫ. In
vno sensu denotatur ꝙ iste pōt ferre vnuꝫ lapidem ꝛ
pōt ferre alium. ꝛ iste est sensus diuisus. in alio sensu
denotaẽ ꝙ ille simul pōt ferre vnum lapidẽ ꝛ alium
lapidem. Et illa ppō est distinguẽda q̃ est vna pmissa
in paralogismo quo ↄcluditur ista ↄclo quod potest
vnum solũ ferre pōt plura ferre que nō est distinguẽ
da scdm compōnem ꝛ diuisionẽ sed pōt distingui se/
cundũ amphibologiã. qr vnus sensus pōt esse iste:
q pōt ferre vnum lapidẽ q̃uis nō ferr et plures lapi/
des pōt tñ ferre plures lapides: ꝛ hoc est veruꝫ. Ali
us sensus est iste: q pōt ferre vnũ lapideꝫ ꝛ nō plures
potest ferre plures lapides. ꝛ iste sensus est falsus. ꝛ
est hic amphibologia sicut hic ois homo est vnus so
Ois hō est vnus solus hō — lus homo qr vnus sensus est iste: ois homo est vnus
homo ꝛ nō sunt plures hoies q̃ vnus. ¶ Alius sen
sus est: ois homo est: vnus hō ꝛ nullus hō sunt plu/
Tantuꝫ vnum ẽ — res hoies. Similr est ista distinguenda tñ vnum est.

¶ Cap. ix. de triplici modo fallacie accentus.

Circa fallatiam accentus est primo scien
dum ꝙ ex hoc accidit fallacia accentꝰ qr
eadem vox sub diuersis accentibus pla/
ta diuersa sigt. ꝛ hoc potest triplr cōtin/
gere. Uno mō qr eiusdẽ dictionis aliqua sillaba pōt
habere diuersos accentus. ¶ Alio modo qr eadem
dictio potest pnunciari cum spiratiōe vel sine aspira/
tione. ¶ Tertio modo qr eadem vox pōt esse dictio
Primꝰ modus — vel oro. Primus est magis idoneus ad decipiendũ
in scripto q̃ in prolatione. eo ꝙ talis dictio nō scri/
bitur nisi vno modo pfert tñ diuersis modis. ꝛ pe/
nes istum modum distinguẽda est ista oro bonuꝫ est
iustos viros pendere eo ꝙ media sillaba huiꝰ dictio/
nis pendere pōt corripi ꝛ pduci. ¶ Secundus mo/ — Scdus modus
dus nunq̃ decipit in scripto sed tñ in plãtione pp̃ter
hoc ꝙ in scripto opꝫ ꝙ aspiratio simpliciter ꝛ sensi/
biliter ponaẽ vel ꝙ nullo modo ponaẽ. ¶ In prola
tione autem qñqꝫ nō bene nec faciliter discernitur an
dictio pferatur cum aspiratione vel sine aspiratione.
¶ Tertius modus pōt decipe tam in scripto q̃ in p — Tertius modus
latione. ¶ Et ſm istum modũ est talis oro distinguẽ
da deus facit folia ꝛ frondes in vite qr ly in vite pōt
esse vna dictio. s. aduerbium ꝛ tūc est falsa qr sigt ꝙ
deus facit aliqd coacte. vel possunt esse due dictiões.
s. hec ppō in ꝛ ablatiuus casus huius nois vitis ꝛ sic
est vera. Penes istam fallatiam non sunt magne dif
ficultates in scientijs particularibus. ¶ Et ideo ista
dicta de ista fallatia sufficiant.

¶ Cap. x. de fallacia figure dictiōis ꝛ triplici modo
eius ꝛ que sit causa apparentie ꝛ nō existẽtie ꝛ in qbus
teris ꝛ in qbus non cōmittatur dicta fallacia.

Post fallatias in dictiōe iuxta quas sũt alique
orones multiplices dicendũ est de falla/
tia figure dictiōis: que nō oritur ex alicu/
ius orationis multiplicitate sed magis ex
aliquarum oronum similitudine. ita ꝙ fallatia figu/
re dictionis est deceptio pueniens ex aliqua similitu/
dine dictionũ. ita ꝙ causa apparẽtie est similitudo di
ctionis ad dictionẽ: ꝛ causa nō existẽtie est diuersitas
significatoꝝ: vel modoꝝ significandi vel accidentiuꝫ
gramaticaliũ dictionũ. Et accipio hic sigta largissi/
me. ¶ Unde gñalis modus soluẽdi paralogismos — Gñalis modus sol.
penes istam fallatiã est ondere aliq̃ diuersitatẽ inter
sigta ꝛ modos significandi vel accidentia dictionuꝫ
pp̃ter quam non vꝫ argumentũ. qr ista fallatia semp
ex hoc accidit ꝙ qr aliqs modus arguẽdi tenet in ali
qbus dictionibus creditur ex hoc ꝙ talis modus ar/
guendi vꝫ in ↄsimilibus dictionibus in qbus tñ non
vꝫ. pp̃ter hoc ꝙ ille dictiones diuerse q̃uis videanẽ
similes hñt diuersa sigta: large accipiendo sigta: vel
diuersos modos significãdi: vel diuersa accñtia grã/
maticalia. Uerbi gratia. videmus eni ꝙ iste filius est
bonus. Ois sba corporea est colorata: capra est sba
corporea ergo ꝛc̃. ita ꝙ nulla est variatio inter ſtuꝫ
maioris ꝛ ſtum ↄclusionis. ꝛ pp̃ter hoc creditẽ ꝙ in
simili modo arguẽdi ex alijs teris non sit aliqua va/
riatio facienda inter ſtuꝫ maioris ꝛ ↄclonis. sicut si
arguiẽ. Ois sba corporea est colorata patriarcha est
sba corporea ergo patriarcha est colorata: deceptio
fiet p fallatiam figure dictiōis. vnde gñaliter qñcũqꝫ
est fallatia figure dictionis ↄtingit inuenire modum
arguendi bonum est alijs teris. ꝛ hoc pp̃ter diuersita
tem accidentiũ grãmaticalium vel modoꝝ significã/
di vel diuersitatem significatoꝝ: accipiendo large si/
gnificata. Juxta prepdicta pñt accipi tres modi istiꝰ
fallatie. ¶ Quorũ primus est qñ accidit defectus in — Primꝰ modus
arguendo pp̃ter diuersitatẽ accidentium grãmatica
lium diuersaꝝ dictionum vel modoꝝ significandi. ꝛ

talis modus arguendi sp vel frequenter sophisticus
ducit ad soloecismū. vnde si arguet sic:oē aial est co
loratum:ois homo est aial ergo ois homo est colora
tum. Dicendū est fallatia figure dictiōis qꝛ ly homo
non est neutri generis sicut ly aial ideo non dꝫ inferri
ista pclo homo est coloratum sed ista hō est colorat⁹
⁊ ꝙ variatio alicuius teri dꝫ fieri in diuersis ꝓpōnib⁹
propter variationē accidentium diuersoꝝ terioꝛum.
Similr potest hic assignari fallatia figure dictiōis oē
album est corpus ois homo est albū ergo ois homo
est corpus. Et si dicatur in oi fallatia dꝫ esse apparen
tia hic aūt nulla est. ergo. Dicendū est ꝙ non sp req
ritur ꝙ in oi fallatia sit tanta apparētia q̄ decipiat sa
pientes. sed sufficit tanta que aliquos simplices falle
re possit ⁊ sic est in proposito. ¶ Secundus modus
principalis istius fallatie accipit ex diuersitate sigtoꝝ
Sc'dus diuersarum dictionū. Uerumtn̄ aliqua diuersitas ta
modus lis est sufficiens ad istam fallatiā in aliquo modo ar-
guendi ⁊ alia non sufficit. ¶ Sed ad sciendū in spe-
ciali qn̄ sufficit ⁊ qn̄ non sufficit:p logicam nō potest
sciri. sicut nec p logicam sciri pōt in spāli de qualꝫ di
ctione an sit equoca vel nō. sed hoc dꝫ sciri p sciētias
speciales. ¶ Penes istum modū peccāt talia sophi
smata calefacere est agere ergo videre est agere cale-
fieri est pati ergo videri est pati. ¶ Causa apparentie
istarum pn̄arum sophisticarum est similis teriatio il
loꝛuꝫ verboꝝ calefacere ⁊ videre ⁊ calefieri ⁊ videri.
Causa non existie est diuersitas sigtoꝛum. qꝛ enim ly
calefacere:sigt caloꝛem causari a calefaciente in cale-
facto ideo credit ꝙ ly videre sigt visionem cāri a vi-
dente in viso ⁊ nō in vidente a viso cāri. ideo pn̄a nō
vꝫ. Silr tales pn̄e non valent calefaciēs est agens er-
go videns est agens calefactū patit ergo visum patit
⁊ vlr qn̄ dictiones habēt eadeꝫ accn̄tia grāmaticalia
⁊ eosdem modos sigdi ⁊ ꝓpter hoc ꝙ hn̄t consimi
les teriationes. ⁊ psimiles modos significandi credit
ꝙ illud cōe ꝓmentale quod verificatur de vno verifi
cetur de reliquo. ⁊ tn̄ ꝓpter hoc ꝙ sigt diuersa non
est sic:sed est fallacia figure dictiōis. ⁊ accidit frequen
ter iste modus fallaue figure dictionis qn̄ arguitur p
locum a simili: vel per alium locum psimilem. puta
qꝛ ly visum est participiū verbi passiui fm grāmati-
cos ideo potest credi ꝙ sicut ly calefactum qꝺ est par
ticipium verbi passiui nō pōt verificari nisi de passo:
sic ly visum verificari non posset nisi de passo. ⁊ talis
sic credens ⁊ nesciens nām sigtoꝛum p istos terios
vel nesciens qd vel quō sigt decipitur p fallatiam fi-
gure dictionis. si enim credatꝫ sicut ly calefactū sigt
illud quod patitur ⁊ in quo est caloꝛ in recto ⁊ illud
a quo patitur in obliquo sic ly visum significet illud
in quo est visio in recto ⁊ illud a quo est visio in obli
quo decipitur. ¶ Et ideo ad istum modū fallatie fi
gure dictionis pfecte sciendū necesse est scire nām re
rum ⁊ etiā necesse est scire grāmaticam p quaꝫ scitur
qd vox sigt vno modo ⁊ qd sigt alio modo signifi-
candi. nec tn̄ iste modus est ex diuersitate modoꝛum
significandi aliquaꝝ dictionū ex hoc. s. ꝙ vna dictio
hꝫ vnum modū significādi ⁊ alia dictio non hꝫ illuꝫ
modum significādi:sed est ex diuersitate sigtoꝛū. qꝛ
eni diuersa ꝗuis eisdeꝫ modis significandi: sigtur,
p istum terium visum ⁊ p ly calefactum:ideo est ibi
fallatia. Oꝫ autem scire ꝙ iste modus nō cōtingit nisi
qn̄ ꝓpter psimiles teriationes ⁊ ꝓpter psimiles mo-
dos significādi creditur ꝙ illud quod est cōe vni est
cōe alteri. sicut sic arguendo:albedo est qualitas er-
go yrundo est qualitas. qualitas differt realiter a sbā
ergo ꝗtitas differt realiter a sbā. musa ē feminini ge
neris ergo poeta est feminini generis: ⁊ sic de alijs. s
etiā iste modus repiri pōt qn̄ propter nām rei signifi
cate aliqs discursus vel pn̄a vꝫ ⁊ tn̄ alio terio posito
in predicto discursu vel pn̄a loco alterius teri ibi po
siti non valeret. Uerbi gratia fm opinioneꝫ Aristo.
hoc est bonum argumentū:iste dabit bonē coloratū ⁊
iste non hꝫ bouem coloratum: ergo iste dabit boueꝫ
quem non hꝫ. ⁊ tn̄ sic arguendo iste dabit bouem al
bum iste nō hꝫ bouem albuꝫ:ergo dabit bouē quem
non hꝫ:non vꝫ. qꝛ premisse possunt esse vere pclone
existē falsa. ¶ Similiter talis discursus est bonus iste
est modo albus iste cras nō erit albus. ergo admittet
aliꝗ rem quā hꝫ modo. ⁊ tn̄ iste discursus fm prin-
cipia Aristo. nō est bonus iste aer est nunc dicubitus
iste aer nō erit cras dicubit⁹:ergo iste aer amittet cras
rem aliquam quā iam hꝫ. tn̄ idem modus arguendi
videt vtrobiꝗ esse similis. ⁊ ideo si ꝓpter hoc creda
tur qꝛ alicubi tenet talis modus arguendi ꝙ vbiꝗ va
leat fiet deceptio p fallatiaꝫ figure dictiōis. Et si que
ratur quare est magis fallatia figure dictionis in vno
discursu ꝗ in alio. Dicendū est ꝙ hoc est ꝓpter hoc
ꝙ medium p quod tenet vnus discursus est ne͞cium
⁊ mediuꝫ p quod tenet aliud discursus nō est necessa
rium. ¶ Ad cuius euidentiā est sciendum ꝙ quedā Sciēdū
pn̄e etiam formales tenent p mediū intrinsecuꝫ q̄. s.
tenent virtute vnius ꝓpōnis ex eisdem teris formate.
sicut ista pn̄a ois homo est aial ergo soꝛ. est aial tenet
p medium intrinsecū. s. virtute vnius ꝓpōnis ex eis-
dem teris formate. s. soꝛ est homo. si eni ista ꝓpō eēt
falsa pn̄a primo facta nullo mō valeret. ¶ Alie aūt
pn̄e tenent p medium extrinsecū que. s. tenent suffi-
cienter virtute alicuius regule generalis nō formate
ex eisdeꝫ teris talis pn̄e vel discursus vel si formetur
ex illis hoc accidit ꝙ alique pn̄e ⁊ aliq discursus te-
nent ita bene p hoc mediū vel p tale medium extrin
secum ex quoꝛum teris nō formatur talis regula ge-
neralis. sicut pꝫ de ista pn̄a. Ois homo est aial ergo
aliquod aial est homo:tenet p istam regulam:vlis af
firmatiua cōuertitur p accn̄s. ⁊ ideo qn̄cunꝗ accipi
untur alique pn̄e vel discursus q nō regulant p aliꝗ
regulam gn̄alem videndū est si possunt rectificari p
aliꝗ ꝓpōnem veram formatā ex eisdem teris. ⁊ si sic
pn̄a erit bona. ⁊ si non:pn̄a non valebit. sic est in ꝓ-
posito. ¶ Nam iste pn̄e iste non hꝫ bouem colora-
tum iste dabit bouem coloratū ergo iste dabit boueꝫ
quem non hꝫ. Similr ista iste dabit bouem albū iste
non hꝫ bouem albū ergo iste dabit bouē quem non
hꝫ:non possunt regulari p aliꝗ regulam generalē.
ergo si valent oporteret habere mediū aliquod for-
matum ex eisdem teris. nunc aūt ita est ꝙ prima pn̄a
tenet p mediuꝫ verū ⁊ ne͞cium fm principia Aristo.

quod est istud. Si aliqd est bos ipsum est coloratũ. Unde ſm principia sua impossibile ꝙ aliqd sit bos ⁊ non sit coloratus. ideo ista ꝯña est bona iste dabit bouem coloratũ ⁊ non hꝫ bouem coloratũ ergo iste dabit bouem quẽ non hꝫ. sed qꝛ possibile est ꝙ idem bos primo sit albus ⁊ postea nõ albus ideo illud medium intrinsecum ꝑ quod tenent illa ꝯña. Si aliqd est bos ipsum est albũ est simpliciter falsum. ⁊ ideo iste discursus non vꝫ iste dabit bouem album iste nõ hꝫ bouem album: ergo dabit bouẽ quem non hꝫ. qꝛ iste poterit dare bouem q nunc nõ est albus sed poterit esse albus qñ dabit eum. Similr ista ꝯña est bona iste nũc est albus iste cras nõ erit albus: ergo iste cras aliqua re carebit quem nunc hꝫ. ⁊ tenet virtute istius medij: album sigt aliq̃ rem distinctã ſm se totaꝫ ab illo qd est albuꝫ. Sed ista ꝯña ſm principia Aristo. non valet iste aer est nunc bicubitus: iste aer non erit cras bicubit' ergo iste aer aliqua re carebit cras quaꝫ nũc hꝫ. qꝛ ſm principia Aristo. istu est falsa bicubitum sigt aliquam rem ſm se totaꝫ distinctã ab eo qꝫ est bicubitũ ⁊ a parte eius: ⁊ ita vꝫ qñ aliqua ꝯña tenet in aliqbus teris virtute alicuius medij intrinseci necessarij ⁊ aliqua ꝯña habent terios habentes ꝯsimiles modos significandi q̃uis nõ significet in eodẽ mõ quo alij teri signt illa vel alia propter defectum talis medij intrinseci non vꝫ: potest sibi assignari fallacia figure dictionis. Unde hic est fallacia figure dictionis iste est pater iste nõ fuit pater: ergo iste est mutat'. iste est similis iste non erit similis ergo iste mutabilẽ. ⁊ sic de alijs multis. ¶ Est autem sciendũ ꝙ iste modus fallacie figure dictionis nunq̃ hꝫ locum qñ sumunt due ꝓpõnes mere cathegorice, mere de inesse ⁊ mere de pñti disposite vocalr in mõ ⁊ in figura. ⁊ ideo frequenter iste modus accidit arguendo ex aliqua ꝓpõne de preterito vel de futuro vel de modo. ¶ Unde hic est fallacia figure dictiõis iste potest esse albus iste non est albus ergo iste potest esse aliqd quod nũc nõ est. ¶ Similiter hic filius dei nõ fuit hõ ab eterno filius dei fuit homo ex tẽpore ergo filius dei fuit aliqd ex tpe quod nõ fuit ab eterno. ¶ Tñ in istis non põt assignari tantũ iste modus sed etiam tertius modus de quo statim post dicetur sicut in simili patebit ibidem. ¶ Tertius modus fallacie figure dictionis est habens ortum ex diuersitate modoꝝ significandi diuersarum dictionum que videntẽ similes inter se. propter quod quãq deceptus credit ꝙ similr est arguendum ex vna dictione ⁊ ex alia ⁊ põt iste modus subdiuidi. ¶ Ad cuius intellectum sciendũ est ꝙ modi significandi nõ sunt alique res addite ipsis dictionibus aduenientes eis: sed est methaforica locutio dicendo ꝙ dictiones habent diuersos modos significandi: qꝛ ꝑ talem orõnem intelligitur ista oratio: diuerse dictiones diuersimode signt illa que signt: qꝛ alique dictiones ꝓprie non signt sed magis adiuncte alijs ꝯsignificãt: vel dant alijs supponere: vel determinato modo stare. cuiusmodi sunt sincathegoreumata: ꝯiunctiones: ꝓpositiones: ⁊ hmõi. Alique autem significant res determinate ⁊ finita sigtione ſm modũ loquendi Boetij. sicut noia cathegoreumatica: ⁊ pronomina: ⁊ participia: ⁊ hmõi. ⁊ illoꝝ quedã sunt noia mere absoluta: ⁊ quedam ꝯnotatiua. sicut dictuꝫ est prius in primo tractatu. ¶ Similr quedã sũt ꝓpria. sicut noia propria ⁊ pronoia. ⁊ quedam sunt cõia. q̃ ideo habent diuersuꝫ modũ significandi qꝛ vnũ sigt vnuꝫ ⁊ nõ plura ⁊ reliquũ plura sigt vel potest significare. Et ſm predicta sub isto tertio modo principali possunt cõtineri tres modi speciales istius fallacie. Primus modus põt esse ſm dictiones que hñt finitas sigtiones. ⁊ que nõ habent finitas sigtiones: ⁊ penes istum modũ peccant ꝯñe in qbus cõmutatẽ vnus modus supponẽdi in alium. sicut si arguatur sic ois homo est aial ergo aial est ois homo. Et ad euidentiam istius exempli ⁊ sibi similiũ est primo sciendum ꝙ hic põt assignari fallatia figure dictionis ꝓpter hoc ꝙ in antecedente vna dictio hꝫ vnam suppositionẽ ⁊ in ꝯsequente aliam: q̃uis hec non sit sufficiẽs causa. sicut ostendetẽ: ⁊ similitudo dictionũ est causa deceptionis istius. qꝛ enim in multis nõ refert sic transponere dictiões. bñ enim seqtur: hõ albus est homo ergo homo est hõ albus. Similr seqtur: aial rõnale est homo ergo hõ est aial rõnale. ꝓpter hoc decept' credere põt ꝙ talis modus arguendi valeat in oibus. ⁊ decipitur ꝑ fallatiã figure dictiõis ⁊ oritur hec fallatia ex diuersitate modoꝝ significandi. ꝓpter hoc enẽ ꝙ ly ois non hꝫ talem modũ significandi qualeꝫ hꝫ album vel dictio talis sed tñ ꝯsignificat vel facit terminum cui additur stare pro oibus suis significatis ⁊ facit terium mediate sequentẽ stare ꝯfuse tñ qualiter nõ stat in ꝯñte ideo est fallatia figure dictiõis ⁊ oritur ex similitudine vnius dictiõis ad aliam dictionẽ. ¶ Et est sciendũ ꝙ nõ queliꝫ variatio suppõnis causat fallatiam figure dictiõis tunc enim in demonstratione potissima eẽt fallatia figure dictionis. ¶ Sed generaliter qñ arguitur a terio stante confuse tñ ad terium stantem determinate: saltem ethimematice: est fallatia figure dictionis. si circa aliuꝫ terium ⁊ dispõnẽ eius nulla penitus sit facta variatio q̃uis simul cum hoc ꝯsequentia sicut et in exemplo ꝓposito. Si tñ argueretur sic ois homo est aial ergo aial est hõ: q̃uis aial in añte supponat confuse tñ ⁊ in consequẽte determinate. qꝛ tñ signum additũ ad ly homo in añte non additur sibi in ꝯñte: non est ibi fallatia figure dictionis. ¶ Penes istum modum oia talia sophismata peccant. Oi parte continui est aliqua pars minor ergo aliqua pars est minor oi parte ꝯtinui añs est verum qꝛ quelibet singularis est vera. ⁊ ꝯñs falsum. qꝛ quelibet singularis est falsa. ergo ꝯña non valet: qꝛ pars in añte supponit confuse tñ ⁊ in ꝯñte supponit determinate. sed si in talibus est euidentius fallatia ꝯñtis q̃ fallatia figure dictionis tñ qñ de fallatia ꝯñtis agetẽ diuersa exempla adducẽtur. Silr arguendo a terio stante determinate vel confuse tñ ad eundeꝫ terium stantem confuse ⁊ distributiue est fallatia figure dictionis q̃uis etiam sit fallatia ꝯñtis sicut hic tu dubitas aliquod verum ergo tu nescis aliqd verum. ¶ Unde si arguatur sic illud quod tu dubitas tu nõ scis tu dubitas aliquod verum ergo tu nõ scis aliquod veruꝫ est fallatia figure dictionis: qꝛ in añte stat verũ determinate ⁊ in

Tertius modus

Sciẽdũ

Supple i. respectu eiusdem sincathe. vł distributionis

nante ꝛ in consequente fiat cōfuse ꝛ distributiue. Similiter hic illud q̄d non est aliud ab illo differt. sor. non est oēs homo ergo sor. ab omni hoīe differt. nā in aiite homo fiat determinate ꝓpter negationē precedentem in cōsequente fiat confuse ꝛ distributiue. Opꝫ autem scire ꝙ non tantū contingit facere fallaciā figure dictionis ꝓpter varium modū supponendi eiusdem termini sed etiam ꝓpter diuersum modū supponendi diuersorum terminorum. ita quod alius terminus corrñdens non mutatur. ❡ Unde hic est fallacia figure dictionis: ois homo est aial ergo substantia est ois homo: ꝛ ita de consimilibus. Nō soluꝫ autem tertius modus accidit ex vario modo sig̃ndi termini cathegorematici ꝛ sincathegorematici: sed etiam accidit ex diuersis modis sig̃ndi in concomplexorū in diuersis p̄mentis. qn̄ enim ꝓpter hoc ꝙ si arguatur ex oibus terminis eiusdeꝫ presenti erit bonū argumentū creditur ꝓpter hoc ꝙ similiter arguendo ex terminis diuersoꝝ predicamentoꝝ sit ꝯueniens argumentū ꝛ tñ non est: tunc accidit fallatia figure dictionis. credit enim ꝓp similitudinē dictionū quod silr cōtingit arguere ex istis terminis sicut ex illis. ꝛ tunc fieret deceptio ꝑ fallatiā figure dictionis.

Sciēdū ❡ Est aūt primo sciendū q̄d nō sp̄ qn̄ arguit

Non ex ex terminis diuersorum p̄mentorum est fallatia figure diuersa dictionis. qꝛ vl'r qn̄ premisse sūt mere de inesse ꝛ de presenti ꝛ cathegorice disposite in modo ꝛ figura nō est fallatia figure dictionis qualescūqꝫ sint termini. nec plus refert ꝙ oēs termini sint eius de presenti ꝙ̄ diuersorum.

[Margin: Non ex diuersa tione fallatia figure dictionis]

Unde ita valet iste sillus: ois homo est aial: ꝛ ita vl'r de consimilibus. sicut iste: ois homo est aial sortes est homo ergo sor. est aial. ❡ Et ideo ad assignandam fallatiam figure dictionis nō sufficit dicere q̄d cōmutatur vnum in reliquū sed opꝫ dicere rōnem magis specialem. ❡ Est autem sciendū ꝙ ꝙ̄uis sillogistice arguendo ita contingit arguere ex terminis diuersorum p̄mentorum sicut ex terminis eiusdeꝫ p̄menti ꝛ tñ interdum tenet ex terminis eiusdem presenti modus arguendi non ex terminis diuersorum p̄mentoꝝ ꝛ hoc multiplr contingere ꝓpter diuersitatem signoꝝ distributiuoꝝ. Ad cuius euidentiā sciendū est ꝙ sicut diuersis predicamentis congruunt diuersa interrogatiua (ita ꝙ ad diuersa interrogatiua ꝑ in complexa diuersorum predicamētorum sit respondendum. nam si queras qualis est homo conuenienter respondetur ꝙ est albus vel musicus. Et si queras vbi est hō: cōuenienter rñdetur ꝙ est in foro vl' in campis. ꝛ si queras qd est homo ꝯueniēter respondet ꝙ est aial. ꝛ sic de alijs) sic diuersis p̄mentis corrñdet diuersa distributiua. sicut p̄mento sb̄e corrñdent qcq̄d q̄libet ꝛ hmōi. Hic tñ sciendum ꝙ talis distributius equaliter ꝯueniunt oibus noībus mere absolutis siue illis sig̃nt sb̄as: siue qualitates: siue res quascunqꝫ. ❡ Predicamēto adt q̄titatis corrñdent ista distributiua q̄ticunqꝫ quotienscūqꝫ loco quorum noium ponitur q̄tum ꝛ quotum. Predicamēto adt qualitatis corrñdent hec distributiua qualecūqꝫ qualiscūqꝫ ꝛc̄. Et p̄mento vbi hoc signum vbicūqꝫ. Et p̄mento qn̄: hoc signū qn̄cunqꝫ ꝛ sic de alijs nisi forte nomina nobis deficiāt.

[Margin: Distributiua p̄mentorum Dēta inter distributiuas]

❡ Differt autem distributiuū sb̄e siue distributiuum corrñdens noībus mere absolutis ab alijs quia qn̄qꝫ contingit assumere noīa ꝯnotatiua vel respectiua sicut noīa mere absoluta. ❡ Unde eque bn̄ vꝫ iste modus arguendi qcq̄d est homo est aial bicubitum est homo ergo bicubitum est aial: sicut iste: qcq̄d est hō est aial sor. est homo ergo sor. est aial: ꝛ hoc qꝛ talis maior equalet isti. Ois homo est aial. Sed de alijs distributiuis nō est sic: qꝛ sub alijs distributiuis contingit seruando debitū modū arguendi sumere solū illa in complexa equalentia tali distributiuo ꝛ ꝓpria sibi: ꝓpter quod arguendo ex talibus necesse est scire naturas p̄mentorum. s. ad sig̃nt: ꝛ q̄o significant: ꝛ ꝙ non oia predicamenta sig̃nt vnum. sed multa eorum sig̃nt plura q̄uis non oia vniuoce nec eodē mō significandi. ꝛ ꝑ hoc scit prope est videre verum in multis s̄m ph̄m in libro elenchorū. ❡ Sciendū est

[Margin: Sciēdū]

ergo ꝙ qn̄cunqꝫ sumpta maiore habente hoc signuꝫ quanticunqꝫ vel quotienscūqꝫ ꝛ sūmat sub aliquod in complexū ꝑ quod nō contingit rñdere ad q̄ōnem factam ꝑ q̄tum vel quot est fallatia figure dictionis ꝓpter distributionem p̄mentoꝝ. ꝛ hoc. qꝛ si assumeretur solum aliquod incomplexū ꝑ quod ꝯuenienter rñdetur ad talem q̄ōnem nō esset aliqua fallatia. Et ideo si aliqs credat ꝙ semꝑ contingit sub in minore accipe vnum terminum sicut alium sicut ꝯtingit in multis alijs deciperetur ꝑ fallatiam figure dictiōis. sicut hic: q̄ticunqꝫ est. a. tm̄ est. b. a. est lignū ergo. b. est lignum. ꝛ tñ si loco istius termini ligнuꝫ ponatur iste terminus tricubitum esset bonū argumentū sic arguēdo q̄ticunqꝫ est. a. tm̄ est. b. tricubitū est. a. ergo tricubitum est. b. Similr si post illud signū qualecūqꝫ in maiore accipiatur sub in minore aliquod in complexum. ꝑ quod non rñdetur ad q̄ōnem factam ꝑ quale est fallatia figure dictionis: ꝛ si accipiatur sub in complexum ꝑ quod ꝯuenienter rñdetur ad q̄ōnem factā ꝑ quale erit argumentū bonū: sicut hic est fallatia figure dictionis qualecunqꝫ currit disputat sor. currit ergo sor. disputat. ꝛ tñ hic est bonū argumentū qualecunqꝫ currit disputat albū currit ergo album disputat. Similr hic est fallatia figure dictionis qn̄cūqꝫ est accidens est suuꝫ sb̄m accn̄s est in herens: ergo sb̄m est inherens. sed hic est bonum argumentū qn̄qꝫ accidens est sb̄m: in hoc tēpore est accidēs ergo in hoc tp̄e est sb̄m. ❡ Similiter hic est fallatia figure dictionis: vbicūqꝫ est sb̄a ibi est quantitas. Angelus est sb̄a ergo Angelus est quātitas. sed non hic vbicunqꝫ est sb̄a ibi est quantitas: sed sb̄a est in hoc loco ergo quātitas est in hoc loco. Et sic contingit arguere in alijs vbi ponitur signū distributiuū corrñdens interrogatiuo ad quod ꝯtingit ꝯuenienter rñdere ꝑ in complexa alicuius p̄menti ꝛ non ꝑ alia. ❡ Tñ de distributiuis sb̄e est difficultas specialis. ❡ Pro quo sciendū est ꝙ qn̄ distributiuuꝫ sb̄e ponitur in ꝓpone mere de p̄nti ꝛ mere de inesse non refert quocūqꝫ sb̄m accipe sub in minore: ideo talis modus arguendi vꝫ qcq̄d emis comedis carnes crudas emis: ergo carnes crudas cōmedis: qcq̄d est sb̄a corporea ē q̄titas corpus christi est sb̄a corporea ergo corpus christi est q̄ntitas: ꝛ ita in alijs. ita tamē ꝙ in minore nō accipiatur

[Margin: De distributiuis sb̄e]

aliqua determinatio compositionis que nō accipitur in maiore. ⁊ simul cum hoc ꝙ non cōmutetur vnus numerus in alium. qꝛ i alterū illorum fieret accideret fallatia figure dictionis sicut ostēdetur. ℂ Unde pluribus modis qñ non accipiuntur premisse disposite in modo nec in figura nec equalētes talibus accidit fallatia figure dictionis ⁊ tam sumēdo aliquod nomen p quod respondetur ad qōnem factam p qd est de re vna. ℂ Iꝗ vero hoc accidit arguendo ex ppōnibus de presenti: qñꝗ ex ppositionibus de preterito qñ ꝗ ex ppositionibus de futuro. ℂ Si aūt arguatur ex ppositionibus de pñti ⁊ de inesse hoc pōt ꝯtingere vel addendo aliquā determinationem p quam pōt salvē particuliter responderi ad qōnem factam p aliud interrogatiuum de re vna ꝙ p questionē qd est. sicut si arguatur sic qcqd currit est corpus: hō currit velociter ergo homo velociter est corpus: qꝛ in minore additur ly velociter p quod rñdetur aliquo modo ad ad aliam qōnem ꝙ ad qōnem factam p qd est. ideo est fallatia figure dictionis. ⁊ tñ si ponat hec determinatio realiter erit bonū argumentū sic arguēdo: qcqd currit est corpus: homo currit realiter ergo hō realiter est corpus. vnde vꝫ qñ in tali modo arguēdi additur in minori aliqua determinatio que pōt competere eidē ⁊ nō competere eidē causatur fallatia figure dictionis ⁊ alia non causatur fallatia figure dictionis. tale tñ signum posset in maiore accipi ꝙ nō foret ibi fallatia figure dictiōis: ponat enī ꝙ ly qualiter sit interrogatiuū ad quod ꝯuenienter rñdetur p talia cito velociter tarde violenter ⁊ hmōi: ⁊ sibi correspōdeat hoc signū qualitercūꝗ. tunc ille modus arguēdi est bonus: qualitercūꝗ aliqs currit est corpus hō velociter currit ergo homo velociter est corpus. Similr hic est fallatia figure dictionis ois sba mālis hꝫ partem distantē a parte corpus christi in sacramēto altaris est sba mālis ergo corpus christi in sacramēto altaris hꝫ partem distantē a parte. Similr hic: omne corpus est circūscriptiue in loco sba corporis xpi est corpus in sacramento altaris ergo sba corporis xpi est circūscriptiue in loco in sacramēto altaris. ℂ Similiter hic oē corpus est quantū corpus xpi est corpus in sacramento altaris: ergo corpus xpi est quantum in sacramento altaris. Similr hic sm vnā opinionem ois sba materialis est quantitas corpus xpi in sacramento altaris est sba materialis: ergo corpus xpi est in sacramēto altaris quantitas. ℂ Similiter hic: qcquid est substantia est quātitas sed corpus xpi in sacramēto altaris est sba ergo corpus xpi in sacramento altaris est quātitas. ⁊ tñ sic arguēdo. vbicūꝗ aliqd est sba ibi illud est quantitas ⁊ in sacramēto altaris corpus xpi est sba ergo in sacramēto altaris est quantitas: est bonum argumentū. Et ita pꝫ sumēdo hoc signum vbicunꝗ loco illius signi qcqd non est fallatia sūmendo sub aliqd p quod respondetur ad qōnem factam p vbi ppter quod sūme necesse est scire qualia ⁊ que significant ꝯmentis ⁊ quo modo ⁊ ad hoc ꝙ sciat de multis an sit ibi fallatia figure dictionis. Ex predictis pꝫ ꝙ hic nulla est fallatia: vbicūꝗ hꝫ aliquā quātitatem inherentē sibi ibi est quantū: sba corporis xpi hꝫ quantitatē inherentem sibi in sacramento altaris: ergo sba corporis xpi est quāta in sacramēto altaris. Nec hic: vbicūꝗ aliqd hꝫ longitudinē ⁊ profunditatē inherentē sibi est longū latum ⁊ profundum. sed sba corporis xpi hꝫ longitudinem latitudinem ⁊ profunditatē inherentem sibi in sacramēto altaris ergo sba corporis xpi est in sacramēto altaris longa lata ⁊ profunda. nec hic vbicunꝗ aliqua substantia hꝫ extensionē inherentem sibi ibi ē extensa sba corporis xpi hꝫ extensionē in sacramento altaris inherentē sibi: ergo sba corporis xpi est extensa in sacramento altaris. ℂ Aliter ꝯtingit peccare p fallatiam figure dictionis in tali modo arguendi cōmutando vnum numerū in alium. vtpote numerū singularem in pluralem. sic qcqd est scitum est scitum p inuentionem vel p doctrinā ista sunt scita demonstrando vnū scitum p inuentionē ⁊ alterū p doctrinam ergo ista sunt scita p inuentionē vel doctrinam. Similiter hic: qcqd est psona diuina est deus: pater ⁊ filius sunt psone diuine ergo pater ⁊ filius sūt dij. Similr hic: quelibet psona diuina pducens est principium spiritussancti: pater ⁊ filius sunt psone diuine producētes ergo pater ⁊ filius sunt principia spiritussancti. ℂ Hic tñ est sciendum ꝙ vix aut nunquā pōt impediri talis modus arguendi nisi vbi arguitur distinctiue. ⁊ vbi accipit terius significans aliquā rem cōem que est plures psone quō est de deo q vnus est deus ⁊ tñ plures psone. Similiter vnum principium spiritussancti est due psone. ℂ Tamen frequēter arguendo enthimematice ⁊ cōmutādo numerū singularem in plurem est fallatia figure dictionis in alijs casibus ꝙ in illis: ⁊ hoc vbicūꝗ terius non sigt plura. sicut non sequitur: sol est corpus ergo soles sūt corpora. nec sequitur: fenix est aial ergo fenices sūt aialia. ⁊ hoc ppter falsam implicationē in ꝯñte. ⁊ ideo hic est tm ꝯña vt nūc. homo est aial ergo hoies sunt aīalia multa. ⁊ tales ꝯñe false possunt reduci ad primū modum in quo oritur deceptio ppter diuersa accidentia grāmaticalia diuersarum dictionū. ℂ Aliter accidit talis modus arguendi penes fallatiam figure dictionis arguendo ex propositionibus de preterito ⁊ de futuro. ⁊ hoc vel arguēdo ex oībus de preterito vel ex vna de preterito ⁊ vna de presenti. ⁊ eodēmodo proportionabiliter dicendū est de illis de futuro. ℂ Si primo mō. aut assumptū in maiore ponit a parte subiecti aut a parte predicati. si primo mō resoluēde sūt ppōnes in ppōnes equalētes que possunt disponi in modo ⁊ in figura ⁊ vtendū est arte que data est mō sillogizandi ex ppōnibus de pterito ⁊ de futuro. verbi gratia. si arguat sic: qcqd heri emisti hodie comedisti: carnes crudas heri emisti ergo carnes crudas hodie cōmedisti. resoluenda est maior in istam sibi equalentem: oē heri emptum fuit hodie cōmestum a te. ⁊ minor in istam equalentē sibi: carnes fuerunt empte. ⁊ conclusio in istam sibi equalentē: carnes crude fuerunt hodie cōmeste a te: ⁊ subiectis oībus his acceptis p his que fuerunt tenet silus. sed si sbm conclusionis sumatur p his que sunt non vꝫ sed est tam fallatia accidentis quā fallatia figure dictiōis

Addita determinatione

Cōmutando numerum

Raro impediri

Aliter accidit modus iste

Resoluende ppōnes

Quicqd heri emisti

Si autem

Si autē ponatur assumptū a parte p̄di semp est fallacia figure dictionis. Unde hic est fallacia figure dictionis quicqd heri emisti hodie cōmedisti tu emisti heri carnes crudas ergo hodie cōmedisti carnes crudas. Et multo magis est fallacia figure dictionis si maior sit de presenti ꝛ minor de preterito vel de futuro propter quod est hic fallacia figure dictionis scd̄m illam opinionem que ponit qd̄ q̄titas nō est alia res a s̄ba ꝛ qualitate. qcqd fuit heri est hodie: sor. fuit heri bicubidalis q̄titatis ergo sortes est hodie bicubidalis quātitatis. ¶ Similiter qcqd fuit adhuc est: sor. fuit triangularis figure: ergo sor. est triangularis figure: In oībus enim talibus est fallacia figure dictionis. tm̄ accipiendo subiecta mere absoluta nō est aliqua fallacia. vt qcqd fuit est: homo fuit ergo homo est. sed hic est bonum argumentū q̄cunq̄ illud fuit s̄ba tūc fuit q̄titas sed hec s̄ba fuit s̄ba ergo hec s̄ba fuit q̄titas. ¶ Similiter hic. qcqd fuit est: albedo fuit ergo albedo est. Et similiter qcqd fuit est: sor. homo ergo sor. est. Et similiter: quicqd fuit est: hec albedo fuit color ergo ꝛc̄. ꝛ tm̄ s̄m illam opinionē que ponit q̄titatem non esse aliam rem a s̄ba ꝛ qualitate hic est fallacia figure dictionis: qcqd fuit adhuc est: hec herba fuit q̄titas: ergo hec herba est quātitas. sed hic est bonum argumentū: q̄cunq̄ aliqd fuit s̄ba tunc fuit quantitas: hec s̄ba fuit substantia ergo hec s̄ba fuit q̄titas. Similiter hic est fallacia figure dictionis: qcqd est fuit post. a. est post cum. b. ergo. a. post fuit sil̄ cū. b. ¶ Similiter est hic fallacia figure dictionis: qcqd fuit adhuc est: hoc corpus fuit ꝯiunctum illi corpori ergo hoc corpus est adhuc coniunctū illi corpori. ꝛ tm̄ istud est bonū argumentū: qcqd fuit est: albedo fuit ergo albedo est. ¶ Et sicut dictū est de ꝑpōnibus de preterito ita ꝑportionabiliter dicēdū est de ꝑpōnibus de futuro. ¶ Aliter contingit fallacia figure dictiōis ex diuersitate t̄minorum in ꝑpōnibus. sicut sic arguendo: qcqd deus pōt facere mediante causa scd̄a potest facere se solo sed deus pōt facere actum meritorium mediante causa scd̄a efficiente: ergo potest se solo facere actum meritorium. hic est fallacia figure dictionis: qꝛ si acciperetur sub nomen mere absolutū esset bonum argumentū: sicut hic est bonū argumentum: qcqd potest deus facere mediāte cā secūda pōt facere se solo: sed deus potest facere ignem mediante causa scd̄a ergo ꝛc̄. ꝛ ideo si ꝑpter similitudinē dictionum credat q̄s ꝙ vnum argumentū est bonū sicut aliud decipitur ꝑ fallaciā figure dictionis. verū tm̄ sciendum est ꝙ si actum meritoriū poneretur apte subiecti nō esset fallacia figure dictionis. vt hic qcqd deus pōt facere mediante causa scd̄a pōt facere se solo sed oēm actum meritoriū pōt deus facere mediante causa scd̄a ergo ꝛc̄. qꝛ cōclusio est vera si premisse sint vere: siue s̄bm accipiatur ꝑ his que sunt siue pro his que possunt esse. Similr̄ hic est fallacia figure dictionis oēm rem pōt deus facere sine alia re totaliter distincta: albū est alia res ab albedine ergo deus pōt facere album sine albedine. ꝛ tm̄ ista conclusio bn̄ sequitur: deus album pōt facere sine albedine: qꝛ illā rē que est alba potest deus facere sine albedine. ꝛ tm̄ hoc est impossibile: albū facit deus sine albedine. ¶ Similiter hic est fallacia figure dictionis: deus pōt causare oē rem possibilem que nō est deus: veritas istius ꝑpōnis deus nihil creat potest eē ergo deus pōt creare veritatem huius ꝑpōnis. ꝑpter hoc ꝙ iste terminus: veritas istius ꝑpōnis: nō est in complexū ꝛ mere absolutum. ¶ Opꝫ adt̄ scire ꝙ non solū iste modus fallacie figure dictiōis est in talib⁹ discursibus cōpositis ex talibus p̄missis sed etiam accidit in ꝯtrijs ꝛ in enthimematib⁹. qꝛ iste modus nō est tm̄ ex hoc ꝙ vnū t̄minum mutat̄ in aliud hoc est ꝙ primo in maiore accipitur signū distributiuū corrn̄dens vni t̄mino ꝛ postea accipitur in complexū alterius t̄mini. qꝛ nunquā dicit ph̄us ꝙ figura dictionis est ex cōmutatione vnius t̄mini in aliud sed dicit ꝙ diuersa sunt t̄mina: ꝛ easdē res diuersimode sig̃nt ideo frequenter nō sunt ꝯn̄e bone ex in cōplexis aliquoꝝ t̄minorum. ꝛ tm̄ si loco illoꝝ ponerent in complexa alteri⁹ t̄mini eēnt ꝯn̄e bone. sicut hec est ꝯn̄a bona: homo fuit aial ergo aial fuit homo. Silr̄: albedo fuit nigredo ergo nigredo fuit albedo. ¶ Silr̄ hic: albedo potest esse color ergo color pōt esse albedo. ¶ Silr̄ tales ꝯn̄e sunt bone. albedo cessat esse albedo ergo albedo cessat eē: homo desinit esse hō ergo homo desinit esse: que ideo sunt bone qꝛ teri ex qbus componūtur non sig̃nt aliqd in recto ꝛ aliqd in obliquo. nec sig̃nt aliqd primo ꝛ principaliter ꝛ aliqd secūdario: nec sig̃nt aliqd affirmatiue ꝛ aliqd negatiue. sed eodem modo oīa sua sig̃ta sig̃nt: quod s̄m ꝑn⁹ Arist. non est verū nisi de incomplexis in gn̄e s̄be: ꝛ de abstractis in gn̄e qualitatis: qbus corrn̄dent ꝯcreta supponentia ꝑ distinctis rebus ab illis pro qbus supponunt abstracta. ꝛ ideo tales ꝯn̄e ex talibus teris sunt bone ꝛ nō alie: ꝑꝑ qd̄ si aliqs credat ꝙ ꝯn̄e ꝯsimiles valent ex illis teris sicut ex talib⁹ decipit̄ ꝑ fallaciam figure dictiōis. Unū hic est fallacia figure dictiōis penes istum modū: albū desinet cras eē albū desinit ergo albū desinit cras esse. mot⁹ cessabit esse motus qn̄ qescet mobile: ergo mot⁹ cessabit esse qn̄ qescet mobile: sicut hic ē fallacia figure dictiōis qn̄ qescit mobile forma partibilr̄ acqsita cessabit eē partibilr̄ acqsita. ergo forma partibilr̄ acqsita cessabit eē qn̄ qescit mobile. Silr̄ hic actum meritoriū pōt deus facere sine voluntate efficiente. ergo deus pōt facere actum meritorium sine voluntate efficiente. Silr̄ hic istam veritatem pōt deus facere: demonstrando veritatē istius deus nihil facit. ergo pōt facere hanc veritatem. Silr̄ hic homo ab eterno fuit, deus: ergo de⁹ ab eterno fuit homo. Et ꝑ isto exemplo ꝛ pro alijs p̄cedentibus est sciendum ꝙ q̄uis hoc nomen hō scd̄m vsum phoꝝ sit nomen mere absolutum plus sig̃ns vnum sig̃tū in recto q̄ aliud in obliquo: tū scd̄m vsum theologorum nō est ita mere absolutum. qꝛ si sic esset ꝯuertibile cum hoc nomen humanitas ꝛ tunc sicut hec est neganda filius dei est humanitas ita hec esset neganda filius dei est homo qd̄ falsum est. ꝛ iō s̄m vsum theologorum hoc nomē hō ꝯnotat vel consig̃t saltem potentialiter suppositum diuinū quod q̄uis nō esset hō posset tm̄ esse homo: ꝛ ꝑꝑ hoc qn̄ posui multa exem-

Aliter cōtingit

Scienda

pla de hoc noie hō locutus fm vsum phoꝝ. ¶ Silr hic est fallacia figure dictionis filius dei potest nō esse homo ergo hō pōt non esse filius dei. ppter eandem rōnem. ¶ Scire aūt quare in predictis est fallacia figure dictionis non spectat ad logicam. sed ptinet ad illum q pfecte nouit tam logicam ꝙ alias artes siue sciales speciales. ⁊ ideo q in oibus argumentis nouit assignare fallatiam figure dictōis est ppzie videre vel rum in oibus scientijs. ¶ Est etiam sciendū ꝙ ꝙuis tales ꝯnẽ habeant talem defectū gñalem tñ qñqꝫ gratia mãe alique pñt tenere. ⁊ tūc ad ostendendum ꝙ alique ꝯnẽ tenent gratia mãe ⁊ alique nō opꝫ recurrere ad scdm modum principalē istius fallatie. ⁊ ad artē sibi traditam: nec est incōueniens ꝙ in eodē argumento aliqñ ꝯcurrant duo modi eiusdē fallatie. Ad istuꝫ etiam modū pñt reduci paralogismi in qbus arguit a premissis hñtibus aliꝙ determinationem: ad ꝯclonēꝫ sine ista determinatione ꝙuis non nulli tales pñt reduci ad scdm modum principalē. ¶ Unde hic est fallacia figure dictionis tu nō habes denariū cum tristitia tu das denarium cū tristitia ergo das qđ non habes. Similiter hic tu das vnum soluꝫ denariū non habes vnum solum denariū ergo das qđ non habes. ¶ Et causa quare in talibus est fallatia figure dictionis est ista. qꝛ si in talibus ꝑmissis loco illoꝝ terminorum denariorum cum tristitia vnum solū denariū ponerent termini mere absoluti nō esset aliqua fallatia respectu eiusdeꝫ conclusionis. sicut hic nulla est fallatia tu non habes aial rationale tu das aial rōnale ergo tu das quod nō habes nec hic tu das bouem ⁊ nō habes bouē: ergo das quod nō habes. Sed nunqd est hic fallatia figure dictionis tu das bouē album ergo das qđ non habes. Dicendū est ꝙ hoc argumentū est bonuꝫ. qꝛ nō semp dimissio determinationis in ꝯclone facit fallatiam figure dictōis. sed qñ determinatio illa est in vno ꝑmen to tunc causat ⁊ qñ est in alio tunc nō causat fallatiaꝫ figure dictionis. vñ bene seqtur tu das vnuꝫ denariū ⁊ non habes vnū denariū. ergo das qđ nō habes. ⁊ tñ non seqtur tu das bouem in isto loco ⁊ nō habes bouem in isto loco ergo das qđ non habes. Nec pōt dari regula generalis qñ tenet talis ꝯña ⁊ qñ nō. Similiter pōt accidere fallatia figure dictōis ppter hoc ꝙ aliq termini signt aliqd negatiue ⁊ aliqd affirmatiue. sicut in isto exemplo tu das vnum solū denariū ⁊ nō habes vnū solum denariū ergo das qđ non habes. vnde ppter hoc ꝙ ly vnum solū denarium signt plura negatiue ideo talis ꝯña non valet. ¶ Nō soluꝫ autem accidit fallatia figure dictionis pp hoc ꝙ in complexa cathegoreumatica ⁊ sincathegoreumatica diuersimode signt ⁊ ppter hoc ꝙ aliq termini signt aliqd negatiue ⁊ aliqd affirmatiue ⁊ ecōuerso: sed etiā ex hoc ꝙ aliq sunt termini cōes pluribus ⁊ aliq sunt proprij inter quos computanda sunt noia propria ⁊ pnoia ⁊ demōstratiua ⁊ relatiua. Et est iste modus qñ aliquod argumentū tenet si loco termini cōis vel loco habentis terminum cōem pro parte poneret nomen ppriū vel pnomen demonstratiuū vel relatiuū: ⁊ qñ ponit aliquis terminus ꝙ pnomen demonstratiuū: vel relatiuū: vel nomen ppriuꝫ non vꝫ argumentū. vel qñ accidit econuerso verbi gratia. si arguit sic Marcus pōt eē alter a Tullio: Marcus est Tullius ergo Marcus pōt esse alter a se: hoc est bonuꝫ argumentū. si Marcus sit nomen ppriuꝫ istius hois: similr ⁊ Tullius. ¶ Si tñ loco istius nois Tullius ponatur hoc cōe musicū vel si adderetur nomen cōe argumentū nō valeret sicut non seqtur: Marcus pōt eē alter a musico vel a Tullio musico Marcus est Tullius ergo Marcus pōt esse alter a se. ¶ Similiter hoc est bonum argumentum Marcus est tertius a sorte ⁊ a Tullio: ergo Marcus est tertius a se: ⁊ tñ hoc argumētū non vꝫ Marcus est tertius a sorte ⁊ ab hoie ergo Marcus est tertius a se: ⁊ tñ non est dña aliqua nisi in hoc ꝙ in vno accipitur nomen cōe ⁊ in alio loco termi cōis accipitur non ppriū. ¶ Propter quod si aliqs credat ꝙ illud argumentuꝫ vꝫ vbi ponit nomen cōe sicut illud in quo ponitur nomen ppriū decipit p fallatiam figure dictionis dum credit ppter similitudinē dictionum vnum valere sicut ⁊ reliquū. ¶ Similiter hic est bonum argumentū Marcus nō est tertius a se ⁊ a sorte: Marcus est Tullius ergo Marcus nō est tertius a sorte ⁊ a Tullio. ¶ Et tñ si loco illius nois proprij Tulij poneret hoc nomen cōe homo argumentum non valeret. qꝛ nō seqtur Marcus nō est tertius a se ⁊ a sorte: Marcus est hō ergo Marcus non est tertius a sorte ⁊ ab hoie. Et ita pꝫ ꝙ aliqñ ponendo nomen ppriū est bonum argumentū ⁊ ponēdo loco illius nois pprij nomen cōe non vꝫ. ¶ Et iste est vnus modus tertij modi principalis. ¶ Nec tñ est dicendum ꝙ sp accipiendo nomen ppriū loco nois cōis vel econuerso est fallatia figure dictionis. vnde errantes dicentes ꝙ hic est fallatia figure dictionis coriscus est alter a corisco musico: coriscus est coriscus musicus ergo coriscus est alter a se. si coriscus sit nomen ppriū ⁊ nō equocum. qꝛ si esset nomen equocum nō esset fallatia figure dictionis. ¶ Quod autem nō sit ibi fallatia figure dictionis pꝫ: nam seqtur coriscus ē alter a corisco musico ergo coriscus non est coriscus musicus ⁊ seqtur coriscus non est coriscus musicus ergo coriscus musicus nō est coriscus. Similiter seqtur: coriscus est coriscus musicus ergo coriscus musicus est coriscus. ⁊ ex istis duobus seqtur conclusio principalis. s. ꝙ coriscus musicus non est coriscus: coriscus musicus est coriscus ergo coriscus non est coriscus ⁊ vltra igit coriscus est alter a se. Nec valet dicere ꝙ non seqtur coriscus est alter a corisco musico ergo coriscus non est coriscus musicus. qꝛ seqtur coriscus est alter a corisco musico ergo coriscus est alter a corisco: ⁊ vltra: ergo coriscus nō est coriscus: ⁊ vltra: ergo coriscus non est coriscus musicus. a primo ad vltimuꝫ. Dicendum est ꝙ talis discursus est bonus ex ppōnibus mere de inesse ⁊ de pñti. sed iste discursus non vꝫ: coriscus pōt esse alter a corisco musico: coriscus ē coriscus musicus: ergo coriscus pōt eē alter a se. ⁊ tñ si loco istius termi coriscus musicus poneretur aliqđ pnomen demonstratiuū: vel relatiuū: vel ppriuꝫ nomen nō esset discursus bonus. ¶ Et si queraꝛ causa istius dicēdum est. ꝙ causa ē qꝛ affirmatiue multe in

qbus

Ad quē spectat

Sciēdū

Error aliquoꝝ

Propter appellationem

quo ponitur teri cōes pnoia vel propria noia cum terio cōibus possunt hīc plures causas veritatis q̄ si loco illoꝝ ꝓprium nomen poneret vel pnomen. ista eni potest hīc oēs causas istas veritatis: coriscus pōt esse alter a corisco musicoꝛ coriscus pōt esse alter a musico: coriscus pōt esse nō coriscus musicus. ꝛ nō oēs istas causas veritatis pōt hīc ista coriscus pōt eē alter a se nec ista coriscus potest esse alter a corisco. Et si dicatur q̄ hīc est fallacia ꝯñtis. Dicendū est q̄ hoc non est inconueniens ibi accipe fallaciam ꝯñtis. Si tñ qs decipit ꝓpter hoc q̄ videt q̄ talis modus arguendi tenet in ꝯsimilibus dictiōibus decipit p fallaciam figure dictionis. ¶ Penes istū modum peccant talia sophismata: qñ aliqua sūt idē realiter vbicunq̄ vnum illoꝝ est ibi est reliquū. sed sba corporis xpi habens partē a parte distante: ꝛ corpus xpi in sacramento altaris sunt idem realr ergo corpus xpi in sacro altaris habens partē a parte distante. qꝛ si loco istius teri: sba corporis xpi habens partē a parte distante: poneret nomen ꝓpriū vel pnomen demonstrans illam rem q̄ est sba corporis xpi habens partē distantē a parte esset bonū argumentū. Silr hic est fallacia figure dictionis hec sba est sba habens partē distantē a parte hec res est sba in sacro altaris ergo hec res est sba habens partē distantē a parte in sacro altaris. ꝛ tñ si in ꝯclōne poneretur loco istius teri sba habens partē distantē a parte nomen ꝓpriū vel pnomen demonstratiuū esset bonū argm. ¶ Et ꝓpter hoc ibi est fallacia figure dictionis penes aliū modū prius positū. Silr hic est fallacia figure dictionis qñ aliqua sunt idem realr vnum nō pōt esse sine reliquo sed soꝛ. ꝛ simile sunt idē realiter: ergo soꝛ. nō pōt esse nisi sit simile. qꝛ si loco istius teri simile poneret nomen ꝓpriū illius similis vel pnomē demonstrans ipm simile: esset bonū argm. Silr in talibus est fallacia figure dictionis mobile qñ existit pōt nō esse motus: ergo motus distinguit realiter a mobili. Similr hic ipsa sba exñte potest nō esse q̄ta ergo sba distinguitur realiter a q̄titate. Silr hic ſm pn Arist. sba q̄uis nō desinat esse pōt non esse q̄titas ergo sba nō est eadem realr q̄titati albedo q̄uis non desinat esse pōt non esse similitudo ergo albedo nō est eadē cum silitudine. ꝛ tñ in oibꝰ istis si loco teri cōis ponat nomen ꝓpriū vel pnomē demōstratiuū eēt bonū argm.

Sciēdū ¶ Sciendū tñ q̄ q̄uis pdicte ꝯñe non teneant ponendo terios cōes a parte pti in ꝓpōne cathegorica si tñ ponerent a parte subiecti in ꝓpōne copulatiua eēt bonum argm et essent ꝯñe bone. sicut seqtur mobile pōt esse in a: ꝛ tunc motus pōt non esse q̄uis mobile sit tunc: ergo motus nō est idē realr cū mobili. Silr seqtur sba potest esse in aliquo tpe ꝛ tunc q̄tum pōt non esse. ergo q̄tum nō est idē realiter cum sba. sed altera premissaꝝ tūc erit falsa. ¶ Causa quare vnus

Albam modus tenet ꝛ alius non: est qꝛ q̄tum pōt esse sba qñ
erit soꝛ. non est q̄ta. sicut albū erit soꝛ. qñ soꝛ. non erit albꝰ.
in soꝛ. ponatur q̄ soꝛ. sit modo albus ꝛ q̄ fiat cras niger. tunc
non erit hec est vera albus cras erit sortes ꝛ hec est falsa soꝛ.
albus cras erit albus. Et ista est cā quare tenet vnꝰ modus arguēdi ꝛ nō alius. Et vñ oritur ista causa. Dicendū est q̄ ex hoc q̄ aliud modū sīgndi hꝫ hoc nomē sortes ꝛ hoc nomen albū sīgt sortem in recto qñ soꝛ. est albus ꝛ sīgt in obliquo albedinē que pōt destrui sorte manente. ¶ Silr q̄ hec est vera ſm vnam opinionem q̄titas pōt esse sba qñ sba non erit q̄ta cā est ſm eos qꝛ hoc nomen q̄titas sīgt distare partē a parte. ꝛ deus pōt facere q̄ sba maneat ꝛ q̄ vna pars nō distet situ ab alia parte. quare ꝛc. Et ita est de oibus cōsimilibus q̄ diuersus modus sīgndi causat fallaciā figure dictionis in talibus sophismatibus. ꝓpter qd̄ ad cognoscēdū istum tertiū modū principalē figure dictionis necesse est cognoscere quas res teri sīgnt: ꝛ qualiter sīgnt eas. s. an in recto vel in obliquo: ꝛ an affirmatiue vel negatiue: ꝛ an tanq̄ teri cathegoreumatici vel sincathegoreumatici: ꝛ an tanq̄ noia ꝓpria vel cōia: q̄ illud vltimū reduci posset ad scōm modū principalē. Unde qcqd sit dicendū de distinctione illoꝝ modoꝝ tñ hoc est intelligendū ſm pnꝰ Aristo. q̄ tunc sp est fallacia figure dictiōis qñ. s. nō sic ꝯtingit arguere ex diuersis teris ꝓp diuersitatē dictionum que vident similes: ꝓpter quā similitudinē potest alicui videri q̄ arguēdū est similr ex illis hoc vi seruandū est qñ premisse sūt disposite in modo ꝛ in figura ſm regulas que date sūt in principio istius tractatus tam de sillogismis vniformibus q̄ mixtis nunq̄ est fallacia figure dictionis.

Unꝰ cōnotans ꝛ alter ꝓpriū appellatiuum

¶ Cap. xj. fallacia accidentis ꝛ eius duplici modo ꝛ de causa apparentie ꝛ non existentie.

Post fallacias in dictiōe dicendum est de fallacijs extra dictionē inter q̄s prio ponit fallacia accñtis. ¶ Circa quā sciēdū est. q̄ hic nō capitur accñs eo mō quo accipit prius vbi deteriatur de accñte qd̄ est vnū q̄dq̄ vlium sic accipitur hic accñs pro oi terio q potest esse sbm vel ptum distinctū ab alio ¶ Unde ois terius q potest esse sbm vel ptum ꝓpōnis pōt esse accñs respectu alicuius. qꝛ est distinctum ꝑbile ab aliquo ꝑbili vel subijcibili. ¶ Causa apparētie istius fallacie est idēptitas pdonis vnius teri cū alio hoc est cā quare decipit qꝛ videmus vnum terium de alio pti affirmatiue vel negatiue creditur q̄ qcqd dī de vno dī de reliquo. ¶ Causa nō exñtie est qꝛ q̄uis vnus terius predicetur de alio nō est necesse q̄ qcqd dī de accidēte hoc est de vno illoꝝ q̄ ꝓpter hoc dicatur de reliquo. vel nō est necesse eodem mō dici de reliquo quo vnū illorum dī de alio. Et rñsio gñalis ad oēs paralogismos accñtis est dicere q̄ nō est necesse ꝯclōnem seq ex pmissis hoc est nō est necesse ptuꝫ ꝯclōnis dici de sbto ꝯclōnis ꝓp vnionē illoꝝ in pmissis cum aliquo vno. sicut nō est necesse ista extrema: hō asinꝰ ꝯiungi ꝓp pdonē cū hoc medio aial sic dicēdo hō ē aial asinus est aial ꝛ iste est rñsio gñalis ad oēs paralogismos accñtis. Sed pter istaꝫ rñsionē gñalem oꝫ opꝫ ſm Ari. assignare aliq̄ regulā spālem euidentē q̄re nō seqtur ꝛ p diuersis opꝫ diuersas assignare. ¶ Ad cuius euidentiā est sciendū q̄ sūt duo modi principales istius fallacie. ¶ Unus est qñ aliqua q̄ p pdonē coniungunt in pmissis cū tertio dicunt ꝯiungi inter se in

Scien.

Aliter accidēs

Cā ap.

Cause non ex.

Sciēdū

Primꝰ modus

[Scd̃us modus] ꝯclusione. ¶ Scd̃us modus est qñ aliq̃ ꝯiuncta cuꝫ aliquo vno p ꝑpõnes diuersas ꝯcluduntur p ꝑpõnẽ vnicam ꝯiungi cum eodẽ mõ tertio. ¶ Et est sciendũ ꝙ fallatia accñtis non est assignãda ex variatione medij. q: nõ opꝫ medium in fallatia accñtis variari. hic enim nulla est variatio medij sor. est hõ plato est hõ ergo plato est sor. sed sp vel frequenter accidit fallatia accidẽtis ex idemptitate medij. qñ eniꝫ ꝑpter hoc ꝙ aliqua ꝯiungunt p ꝑtionem in medio nõ variato credit ꝙ ꝯiunguntur p ꝑtioneꝫ inter se ⁊ tñ nõ opꝫ: est fallatia accñtis. sed huius nõ potest dari aliq̃ regula gñalis sufficiẽs. q: nec p variationẽ medij sicut dictum est: nec p reduplicationẽ minoris extremitatis supra maiorẽ extremitatẽ. q: frequenter reduplicatiua est impossibilis ⁊ tñ sillus est bonus. sicut hic est bonus sillus: ois homo est lapis ois albedo est hõ. ergo ⁊c̃. ⁊ tñ ista reduplicatiua est impossibilis: ois homo est albedo in q̃tũ lapis. ¶ Non põt ergo dari certa regula gñalis pro ꝑpõnibus ⁊ paralogismis p quam sufficienter sciat fallatia accñtis in quo casu tenet. [Primꝰ modus] ¶ Est igit sciẽdũ ꝙ primus modus fallatie accidentis est qñ premisse disponunt in figura ⁊ non in modo. ⁊ hoc põt accidere qñ ꝑmisse sũt simpliciter cathegorice de pñti ⁊ de inesse: vel qñ sunt de mõ: vl̃ vna est de modo ⁊ alia de inesse: vel de ꝑterito: vel de futuro. [Inutiles coniugationes ⁊c̃.] ¶ Unde penes istum modũ fallatie accñtis peccant oẽs ꝯiugatiões inutiles vniformes siue mixte de qbus loqtur phus primo priorũ ⁊ de qbus dictum est prius. Et ideo ad sciendũ qñ est iste modus fallatie accñtis opꝫ scire oẽs illas regulas ⁊ opꝫ scire penes quã illaruꝫ peccat paralogis. ⁊ ideo p diuersis opꝫ diuersas rõnes assignare. Uñ hic est fallatia accidentis: veniens cognoscit a te coriscus est veniẽs: ergo coriscus cognoscit a te. ⁊ ideo in assignando debes ꝑferre ⁊ dicere ꝙ hic est fallatia accñtis q: maior est indefinita vel particularis in prima figura in sillo affirmatiuo que maior si esset in ꝑposito vlis nõ esset aliqua fallatia. vñ hic nulla est fallatia. Ois veniens cognoscit a te: coriscus est veniẽs ergo coriscus cognoscitur a te. q: maior est vlis. Silr est fallatia accidentis. Ois homo est aial: ois asinꝰ est aial ergo ois asinus est hõ: ⁊ assignatio gñalis dꝫ eẽ ista. ꝙ hic est fallatia accidentis q: q̃uis aial predicet de hoie non opꝫ ꝙ de quocũqꝫ dĩ aial ꝙ de eodem dĩ hõ tali mõ quo aial dĩ de hoie. ⁊ ꝑferrendo debes dicere in spãli ꝙ hic est fallatia accñtis q: arguit ex ꝑpõnibus affirmatiuis in scd̃a figura. ⁊ ita p diuersis debẽt diuerse assignari. ⁊ sine illis regulis nõ potest vlr sciri qñ est fallatia accñtis ⁊ qñ non. qñ igitur accidit fallatia accñtis penes istum modũ arguẽdo ex ꝑpõnibus mere cathegoricis ⁊ mere de inesse ⁊ de pñti facile est scire regulas Ari. primo prioꝝ positas de vniformi generatione sillorum de inesse ꝑter q̃ in vno casu: puta [In diuinis] indiuinis vbi ꝯcedẽdũ est ꝙ vna res simplex est tres ꝑsone q̃ inter se sunt distincte realr de qbus tactuꝫ est prius ꝙ in talibus teris est frequenter fallatia accñtis ⁊ non in aliis. vnde hic est fallatia accñtis. Ois essentia diuina est pr̃: filius est ẽntia diuina ergo. filius est pr̃: ⁊ dꝫ specialis regula assignari talis: q: vna ẽntia diuina est plures ꝑsone q̃ sũt ꝑsone distincte inter se. ⁊ idõ nõ opꝫ ꝙ oẽ nomen ꝑsone de quo ꝑdicatur nomen essentie predicet de noie alterius ꝑsone. Silr hic est fallatia accñtis hec essentia est pr̃: hec essentia est filiꝰ: ergo filius est pr̃. ⁊ isti deseruit ꝯsimilis regula q: eni vna essentia est plures ꝑsone: ideo non sequitur ꝙ q̃uis de noie ꝑprio filius vel de ꝑnoie demõstrante eẽntiam illam ꝑdicentur noia illaꝝ ꝑsonaꝝ ꝙ ꝑpter hoc vnũ nomen vnius ꝑsone predicet de reliquo. sicut ꝑpter hoc ꝙ iste terius q homo: signt plures hoies ꝑdicetur de noibus singulorũ hoium nõ opꝫ ꝙ illa noia que ꝑdicantur de hoc noie hõ sine signo vli de se inuiceꝫ ꝑdicent. Silr hic est fallatia accñtis pp similez rõnem vis spiratiua est paternitas: vis spiratiua est filiatio: ergo filiatio est parternitas. Silr hic hec essentia est pater: hec essentia est filius: ergo filius est pr̃. Et silr hic hec essentia est pr̃: filius nõ est pr̃: ergo filius non est hec essentia. ¶ Silr hic ois deus est pr̃: filius est deus: ergo filius est pr̃. ¶ Et si dicat ꝙ hic nõ est fallatia q: hec est falsa ois deus est pr̃. ¶ Cõtra hoc põt argui. q:ꝰ si hec est falsa ois deus est pr̃ ergo sua opposita est vera ista. s. aliqs deus non est pr̃ ⁊ manifestum est ꝙ hec est vera aliqs deus est pr̃ ergo sũt plures dij quoꝝ vnus est pater ⁊ alius nõ est pr̃. sicut sequitur aliqua ẽntia diuina nõ est pr̃: ⁊ aliqua ẽntia diuina est pr̃: ergo sunt plures essentie diuine. ¶ Silr hic est fallatia accñtis pr̃ est incõicabilis: sed essentia est cõicabilis: ergo ꝯdictoria verificãtur de essentia ⁊ patre. ⁊ pr̃ ⁊ essentia sũt idem ergo ꝯdictoria verificantur de eodem. ¶ Silr hic est fallatia accñtis hec essentia est pr̃: pater nõ est filius: ergo essentia non est filius: ⁊ pro oibus talibus nõ potest assignari nisi talis regula: ẽntia diuina q̃ est vnus deus ⁊ vnica ẽntia est plures ꝑsone. ¶ Propter qd̃ vbi non obuiat relationis oppõ: quod ꝯcedit de vna ꝑsona ꝯcedendum est de alia: vbi vero obuiat relationis oppõ non est ꝯcedendũ de qualꝫ quod de vna ꝯcedit. [Ubi nõ obuiat relationis oppositio.] ¶ Et ad huc est sp aspicẽdũ in rñdendo ad discursus ex teris importantibus ꝑsonas diuinas. ¶ Et ideo q̃uis in talibus discursibꝰ in qbus exemplificatũ est sit fallatia accñtis nõ tñ in discursibus ex teris importantibꝰ creaturas est fallatia accñtis. ¶ Propter qd̃ dico ꝙ in teris importantibꝰ creaturas vbicunqꝫ sunt ꝑmisse disposite in mõ ⁊ in figura vocaliter sm̃ regulas datas supius de sillis vniformibus ⁊ mixtis nunq̃ est fallatia accñtis: q̃uis aliqñ possit esse fallatia equocationis: ⁊ amphibologie: ⁊ compõnis: ⁊ diuisionis: ⁊ accentus: ⁊ in vno casu fallatia sm̃ qd ad simplr. nisi aliq teri includant equalenter aliq̃ sincathegoreuma ta vel aliquas alias determinatiões: de qbus dictuꝫ est in primo tractatu istius sũme. ¶ Propter quod oẽs talès silli sunt boni. Ois intellectꝰ humanus est aia intellectiua: ois voluntas humana est intellectꝰ humanus: ergo aliq̃ voluntas humana est aia intellectiua. ¶ Ois creatura est creata: ois creatio est creatura: ergo ois creatio ẽ creata: innumerabiles tales quos nõnulli ignorantes logicaꝫ negant: ꝑpter qd̃ in errores teologicam varios elabunt. [Ignorantes logicam] ¶ Sicut etiã nõ nunq̃ accidit fallatia accñtis ꝑpter hoc ꝙ ꝑmisse de inesse ⁊ de pñti nõ

ordinantur

ordinant͂ s͂z regulas debitas in modo ⁊ in figura: ita etiā accidit fallatia accn̄tis ꝑpter hoc ꝙ ꝑmisse de ꝑterito vel de futuro vel de modo nō ordinant͂ sm veras regulas in modo ⁊ in figura. pp hoc enim hic est fallatia accn̄tis filius dei fuit deus ab eterno: fili⁹ dei non fuit hō ab eterno: ergo hō non fuit filius dei ab eterno. ℂ Silr̄ hic deus non pōt facere actū meritorium sine voluntate actus meritorius est aliqd: ergo aliqd non pōt fieri a deo sine voluntate. Silr̄ est hic nāliter potest sciri ꝙ ois deus est imortalis: tres ꝑsone sunt deus: vel pr̄ est deus: ergo pōt nāliter sciri ꝙ tres ꝑsone sunt imortales: vel ꝙ pater est imortalis. ℂ Silr̄ est hic sm vnam opinionē scio ꝙ ois aīa intellectiua est sb̄a: intellect⁹ est aīa itellectiua: ergo scio ꝙ intellect⁹ est sb̄a: ⁊ sicut est de talibus: ita est de multis alijs que tn̄ pn̄t sciri euidenter scitis regulis datis ꝯ̄nationē sillo₂ vniformiū ⁊ mixo₂: ꝑpter quarum

Scd̄us modus principalis — ignorantiā multi decipiunt͂ p fallatiā accn̄tis. ℂ Secundus modus principalis fallatie accn̄tis est qñ aliqua ꝯiungunt͂ p ꝯ̄ōnem cū tertio non variato in diuersis ꝑpōnibus ⁊ in ꝯclōne ꝯiungunt͂ illa eadē cuz illo tertio nō variato. sicut sic arguēdo: iste canis est tuus ⁊ iste canis est pr̄: ergo est tu⁹ pr̄. Uerūtn̄ nō sp qñ sic arguit͂ est fallatia accn̄tis. hic eniz nulla est fallatia accn̄tis iste hō est albus: iste homo est aīal: ergo iste homo est aīal albū. Et ideo ad cognoscendū qñ in tali modo arguēdi est fallatia accn̄tis ⁊ qñ non: videndum est an ex ꝑpōne in qua ista duo ꝑ̄ntur ꝯiunctim de aliquo ꝯtingat inferre ꝯ̄ōnem vnius de altero: ⁊ an talis oro sit ꝑpria. ⁊ si sic: nō est ibi fallatia accn̄tis. vt hic Sortes est rōnalis sortes est aīal ergo

Pz eniz ꝯgrue ⁊ non incōgrue addi — sortes est aīal rōnale. ℂ Si autē talis oro sit inꝑpria tunc non vz. sicut nō seqtur. Sortes est homo: sortes est aīal ergo sortes est homo aīal: nec seqtur Sortes est lapis sortes est homo: ergo sortes est hō lapis. Similiter si ex tali ꝑ̄ōne ꝑpria non ꝯtingat inferre predicationem vniuersallo₂ coniunctoꝝ de reliquo est ibi fallatia accn̄tis. ⁊ ideo qꝛ non seqtur iste canis est pr̄ tuus: ergo est tuus ista ꝯ̄ña nō vz iste canis est tuus ⁊ est pr̄ ergo est pr̄ tuus. sed fallatia accidētis. Silr̄ nō seqt͂, iste est monachus albus ergo est albus. ideo hic

Sciēdū — est fallatia accn̄tis iste est albus iste est monachus: ergo iste est alb⁹ monachus. ⁊ ita de ꝯsimilib⁹. ℂ Uerumtn̄ sciendū est ꝙ sp in tali argumēto est fallatia figure dictionis. ⁊ ita sp in tali modo arguēdi ꝯcurrit fallatia accn̄tis ⁊ fallatia figure dictionis: tn̄ qñ quis credit ꝙ seqtur conclusio ꝑpter hoc ꝙ illa ꝯiungebātur eidem terio in ꝑmissis decipit͂ p fallatiam accidētis. Si autem credat hmōi ꝯclusionem seq ꝑpter similitudinem illaꝝ dictionum ad alias dictiones in qbus scit tenere talem modū arguēdi: decipit͂ p fallatiam figure dictionis. Et in illo casu pōt assignari aliqua multiplicitas in fallatia figure dictiōis ꝑpter hoc ꝙ vnus terius aliter accipitur in ꝑpōne vna ⁊ in alia. qꝛ tn̄ nulla oro vna est multiplex. ideo ibi non est equocatio. nec amphibologia: nec compō: nec diuisio: nec accentus. Unde sciēdū est ꝙ si sp quelz dictio in tali modo arguēdi vniformiter accipiat non cōmittetur aliqua fallatia dictarū: imo si seruaret͂ forma sillogistica nō ponendo mediū terium in ꝯclōne nō esset ibi fallatia accn̄tis. sicut hic non est fallatia iste canis est tuus: iste canis est pater: ergo aliqs pater est tuus. ℂ Silr̄ nec hic iste est albus: iste ē monachus: ergo aliqs monachus est albus. Sz in tali modo arguendi aliqua dictio accipit͂ diuersimode in diuersis ꝑpōnibus. ℂ Unde in ista: iste canis est tuus: ly tuus sig̃t possessionem. in ista autē iste canis est tuus pr̄ ly tuus non sig̃t possessionē sed sig̃t patrē istius hois. ꝑpter quod aliter accipitur in vna ꝑpōne ꝙ̄ in alia. nulla tn̄ oratio est multiplex. Et si queras. vnde est hoc ꝙ aliud sig̃t in vna ꝑpōne ⁊ in alia. ℂ Dicendū ꝙ causa q̄re ista vox sig̃t aliud in vna ꝑpōne ⁊ in alia non potest esse nisi voluntas vtentiū q sic volunt vti. — Ad placitum

Sed ex hoc videtur ꝙ hic est precise fallatia in dictione. ℂ Potest dici ꝙ hic nō est precise fallatia in dictione qꝛ nō est incōueniens ponere qn̄ talis modus arguendi posset seruari in ꝑpōnibus mentalibus. vn̄ non est inconueniens qñ vna dictio ad placitum sig̃t vnum qñ p se ponitur ⁊ aliud qñ adiūgitur alteri: ita idem signum nāle nāliter sig̃t vnum qñ p se ponitur ⁊ aliud qñ ꝯiungitur alteri. sicut posset exemplificari de multis nālibus. Sciendū est autem ꝙ nō tantū sic contingit arguere ex oibus affirmatiuis sed etiam cōtingit arguere ex vna affirmatiua ⁊ alia negatiua. vn̄ hic est fallatia accn̄tis: iste nō est albus: iste est monachus: ergo iste non est monachus albus. Similr̄ hic hoc non est tuum hoc est opus: ergo hoc non est opus tuum. ⁊ similiter de alijs. — In mētalibus depēdit signo

ℂ Cap. xij. de fallatia ꝯ̄ñtis ⁊ cur sit pars accidentis ⁊ de causa apparentie ⁊ non existentie.

Quia sm Aristo. fallatia ꝯ̄ñtis est pars accidētis ideo post fallatiam accidētis seqtur videre de fallatia consequētis. ℂ Et est fallatia ꝯ̄ñtis qñ creditur añs seq ad consequens sicut ꝯ̄ñs seqtur ad añs. ita ꝙ causa apparentie huius fallatie ꝑuenit ex similitudine ꝯ̄ñtis ad añs. ℂ Et causa non existentie est diuersitas inter añs ⁊ ꝯ̄ñs. Fit autem fallatia ꝯ̄ñtis in arguendo ex ꝑpōnibus quarum vna seqtur ad aliam ⁊ nō econuerso. vel arguēdo ex vna ꝯditionali ad aliam ꝯditionalē in qua oppositū añtis prime ꝯditionalis ponitur loco añtis ⁊ oppositum ꝯ̄ñtis prime ꝯditionalis ponitur loco ꝯ̄ñtis. sicut sic arguendo si hō currit aīal currit: ergo si nullus homo currit nullum aīal currit. ℂ Hic enim est fallatia ꝯ̄ñtis. Et est regula generalis oro oibus talibus ꝙ qñ arguatur a ꝯditionali vna ad aliam ꝯditionalem in qua oppositum añtis ponitur loco añtis ⁊ oppositum ꝯ̄ñtis loco ꝯ̄ñtis est fallatia ꝯ̄ñtis: ⁊ hoc ꝑpter istam regulam. ℂ Quādo aliqua ꝯ̄ña sit bona nō oportet oppositum añtis inferre opposito ꝯ̄ñtis. ꝙ̄uis aliqñ gratia teriorum ex opposito añtis seqtur oppositum ꝯ̄ñtis. ⁊ ideo non opz plus de isto log. qꝛ euidēter potest sciri qñ iste modus accidit ⁊ qñ nō scita ista regula data nunc: ⁊ scito qñ est alius modus istius fallatie. ℂ Unde sciendum ꝙ qñqz cōmittitur fallatia ꝯ̄ñtis arguendo enthimematice: ⁊ qñqz arguendo ex pluribus ꝑpōnibus. Si autem est ex plu-

Cā ap. Causa non ex. — Gñalis regula — Sci.

ribus ppōnibus: ad hoc q̄ sit ꝯñs regritur q̄ ꝯña in-
ferat q̄libet ppōnem positam in añte ⁊ nō ecōuerso.
Et si arguatur in figura semp simul cum hoc erit fal
Cur fal latia accidentis. ¶ Et vl'r qñ est fallatia ꝯ̄ntis etiam
latia ꝯ̄se in entimemate ⁊ illa ꝯña reducitur in figuram debitā
quentis si remaneat fallatia ꝯ̄ntis in isto discursu composito
est pars ex ppōnibus dispositis in figura si sic. ibi est fallatia
accñtis ꝯ̄ntis ⁊ erit etiā fallatia accidentis. ⁊ pro tanto dr̄ q̄
ꝯña est pars accidentis. qz vbicunqz est dispositio in
figura si sit ibi fallatia ꝯ̄ntis etiam est ibi fallatia acci
dentis ⁊ non econuerso. Unde hic est fallatia ꝯ̄ntis
sicut p3 p ostensa. Ois homo est aial: ois asinus est
aial: ergo ois asinus est homo qz vtraqz premissa seq
Error tur ex conclusione ⁊ nō econuerso. ¶ Sed hic. Ois
aliquoꝝ homo est albus: ois homo est visus: ergo oē visum
est albū est falatia accidentis: sed non est fallatia con
sequentis. qz ꝯclusio nullam premissā infert. ⁊ ideo
falsum est q̄ aliq dicunt q̄ semp arguendo ex oibus
affirmatiuis in secūda figura est facere fallatiā ꝯ̄ntis.
¶ Uidendū est ergo de fallatia ꝯ̄ntis arguendo en-
timematice: quo viso scietur facil'r qñ ē fallatia ꝯ̄ntis
Sciēn. siue arguitur ex pluribus premissis siue nō. ¶ Unde
sciendum q̄ ad assignandū fallatiā ꝯ̄ntis nō sufficit
dicere q̄ seqtur econuerso ⁊ non sic. ¶ Quāuis enī
illa sit generalis solutio. tñ preter istam solutionē ge
neralem op3 dare aliquā aliam regulā specialē qua-
re seqtur ecōuerso ⁊ nō sic. ¶ Et hoc est in assignan
do duas regulas speciales p quaꝝ vnam declarat q̄
seqtur econuerso: ⁊ p aliā q̄ nō seqtur sic. ¶ Et ita
generaliter in assignatione fallatie ꝯ̄ntis op3 duas re
gulas speciales assignare. ⁊ p diuersis sophismatib⁹
op3 diuersis regulis vti de qbus aliqd gratia exēpli
Sciēn. supra diximus. ¶ Unde sciendū est q̄ qñ arguit ab
inferiori distributo ad supius distributum est fallatia
ꝯ̄ntis. vt hic ois homo currit: ergo oē aial currit te-
net enim ecōuerso p istam regulam. a supiori distri-
buto ad inferius distributum est bona ꝯña. non tenet
aūt sic p istam regulam. q̄ ab inferiori ad supius cū
Nō alij distributione nō v3 ꝯña. ¶ Silr qñ arguitur a termio
dixerūt stante confuse tantū ad terium stantem determinate nul-
respectula variatione facta circa alios termios vl distributionē:
eiusdē est fallatia ꝯ̄ntis. sicut hic ois homo est aial: ergo aial
sincathe est ois homo tenet enī ecōuerso p istā regulā. a termio
go. ecō- stante determinate ad terium stante3 ꝯfuse tm̄ nulla va-
uerso ēt riatiōe facta circa alios termios est bona ꝯña. eo q̄ cō-
nō seqt tingit ascendere ad terium stantem ꝯfuse tm̄. Non aūt
tenet sic ppter illam regulā que iam dicta est. s. q̄ a
termio stante cōfuse tm̄ ad terium stantem determinate nō
v3 ꝯña. vnde p istum modū peccant multa sophisma-
ta. Oi parte istius cōtinui est aliqua pars eius prius
terminata: ergo aliqua pars istius ꝯtinui est prius terminata
oi parte continui istius. Inter oē instans futurum ⁊
hoc instans est aliquod instans mediū: ergo aliquod
instans est mediū inter oē instans futurum ⁊ hoc in-
stans Omni q̄titate potest fieri aliqua q̄titas maior.
igitur potest fieri aliqua q̄titas maior omni q̄titate.
Post oēm diem potest esse aliqua dies: ergo aliqua
dies potest oēm diem Omni parte ꝯtinui potest dari
aliqua pars minor: ergo aliqua pars minor oi parte
continui potest dari. In oibus enim istis ⁊ ꝯsimilibus
t'ram in añte supponit confuse tm̄ ppter hoc q̄ seq-
tur mediate signū. ⁊ in conclusione supponit determina
te qz precedit signum. ideo est fallatia ꝯñtis. ¶ Silr
est hic vtrūqz istoꝝ potest esse veru3 demonstratis ꝯ-
dictorijs dubitabilibus ergo aliquod veꝝ potest esse
vtrunqz illoꝝ. Ite3 arguendo a termio stante determinate
vel confuse tm̄ ad terium stantem confuse ⁊ distribu
tiue est fallatia ꝯñtis. sicut hic tu ignoras aliq̄ ppōnē
ergo tu nescis aliquā ppōnem Tu dubitas aliqd er-
go tu nescis aliqd Sortes videt non oēm hoiem er-
go sortes videt nō oēm hoiem. ¶ Ite3 qñ obliquus
⁊ rectus sequitur signum vl'e affirmatiuū primo po
nendo rectu3 post signū ⁊ obliquū: ⁊ post preponen
do rectum signo ⁊ obliquo est fallatia ꝯñtis. sicut sic
arguendo oēm hoiem videns est asinus: ergo vidēs
oēm hoiem est asinus: qz ponatur q̄ oēm hoiem vi
deat asinus: ⁊ nullus asinus videat oēm hoiem. tunc
añs est verum ⁊ ꝯñs falsum. Item qñ alicuius vl'is
quel3 singularis p se sumpta est vera ⁊ tñ simul sum
pta oia sunt incompossibilia ⁊ quel3 est in composs-
bilis alteri tunc arguendo sub vl'i de possibili equa-
lenti sensui composito ad ppōne3 de possibili in qua
sbm cum eodem signo ponit a parte p̄ti est fallatia
ꝯñtis. sicut sic arguēdo s'm oē signum potest ꝯtinuū
diuidi: ergo ꝯtinuū potest diuidi s'm oē signum. nec
seqtur ꝯtinuum potest diuidi s'm hoc signū ⁊ conti-
nuu3 potest diuidi s'm illud signū: ⁊ sic de alijs ergo
continuū potest diuidi s'm oē signu3. ¶ Tñ frequen
ter in auctoritatibus vna talium ppōnum ponit loco
alterius q̄uis de virtute sermonis non equiualeant.
¶ Propter qd̄ in talibus est fallatia ꝯñtis s'm prin-
cipia Arist. oi forma potest mā priuari: ergo mā pōt
priuari oi forma. ¶ Per ista3 enim oi forma potest
hec mā priuari non denotat nisi q̄ quel3 talis est pos
sibilis hac forma potest mā priuari illa forma potest
mā priuari quacūqz demonstrata ⁊ manifestū est s'm
pn⁹ Aristo. q̄ quel3 talis est vera. sed p ista3 hec mā
potest priuari oi forma denotat q̄ hec sit possibilis
hec mā est priuata oi forma. sed hoc est impossibile
s'm principia Aristo. Similiter hic est fallatia ꝯñtis
in oi instanti futuro potest iste peccare demōstrato ali
quo q est nūc sub actu meritorio ergo iste potest pec-
care in oi tēpore futuro. nam añs est veru3 ⁊ ꝯñs fal
sum. eo q̄ non est dare vltimū instans rei pmanentis
inesse. ⁊ p ꝯñs si iste actus meritorius est erit post in-
stans. Similiter hic ante oē instans futurū potest sor
tes non esse: ergo sortes potest nō esse ante oē instans
futuru3. Item qñ aliqua ppō modalis nō potest con
uerti transponendo precise termios sequentes ⁊ prece-
dentes verbū vel verba arguendo a tali modali inde
finita vel vl'i ad conuersum singularē vel et equalen
tem est fallatia ꝯñtis q̄tum est ex forma arguēdi: q̄-
uis in aliq̄bus termis teneat. ¶ Propter hoc in talib⁹
est fallatia ꝯñtis actum meritoriū potest deus facere
se solo: ergo deus potest se solo facere actum merito
rium. Uerumtñ sciendum est q̄ in oibus predictis
potest assignari fallatia figure dictionis. ¶ Multe alie
regule possent dari deseruientes isti fallatie. ¶ Sed

sciendum est ꝙ ad sciendū generaliter qñ est fallacia ɔ̃ntis ⁊ qñ non: oportet scire oēs regulas datas prius de eruientes ɔ̃ntijs. ⁊ vl̄r omnes que possunt deseruire cuilibet entimemati. ¶ Et ideo nisi sciantur omnes regule consequentiarum non potest sciri quādo est fallacia ⁊ quando non.

¶ Cap. xiij. de fallacia sm quid ad simpl̄r ⁊ duplici eius modo ⁊ de causa apparentie ⁊ non existentie.

Sequitur videre fallaciam s3 qd ad simpliciter. que est qñ arguitur sophistice ab aliquo sumpto cū3 determinatione ad aliqd ꝑ se sumptum. vel econuerso. Causa apparētie istius fallacie est similitudo alicuius ꝑ se sumpti ad ipm sumptū cum alio vel ecōuerso. Causa autem nō existentie est eorum diuersitas. ¶ Oportet autem scire ꝙ ly sm qd vocatur hic aliqs terius sumptus cū3 addito. Simpliciter aūt vocatur terius ꝑ se sumptus sine tali addito. ¶ Sunt autem huius fallacie duo modi principales. ¶ Unus est qñ arguitur ab esse quod est scōm adiacēs ad ipsum quod est terti adiacens siue affirmatiue siue negatiue. ¶ Secundus modus est qñ a parte eiusdem extremi arguitur ab aliquo sumpto cum aliquo addito ad ipm vel ad suum supius vel ad suū conuertibile sine tali addito vel econuerso. Penes primū modum peccant talia sophismata Antichristus nō est ergo Antichristus nō est possibilis Antichristus nō est: ergo Antichristus nō est cognitus a te. ¶ Hic in scōo argumēto nulla est fallacia ɔ̃ntis. q2 non sequitur ecōuerso ꝙuis in primo argumento sit simul fallacia ɔ̃ntis ⁊ fallacia sm qd ad simpliciter. ¶ Est autem ibi fallacia sm qd ad simpliciter. q2 arguit ab esse ꝑ se sumpto ad ipsum sumptū cum alio. q2 ꝟbum iūs potest competere terio supponenti ꝓ nō ente sicut ꝓ ente. ⁊ qñcunq3 sic arguit est fallacia sm qd ad simpliciter arguendo negatiue: ⁊ econuerso arguēdo affirmatiue. sicut hic est fallacia sm qd ad simpliciter a. est ꝓducibile a deo ergo a est: ⁊ similiter hic a nō est: ergo a non est ꝓducibile a deo Antichristus nō est ergo Antichristus nō est prescitus a deo Antichristus est prescitus a deo ergo Antichristus est. vnde qr illud qd non est potest presciri sicut illud quod est: ideo in talibus est fallacia sm qd ad simpliciter. Et ista est vna generalis regula ꝓ isto modo istius fallacie. sed scire in particulari qñ ꝟbu3 potest competere terio pro nō ente sicut pro ente ad logicum nō ptinet sed hoc ptinet ad scientem logicā ⁊ alias scientias particulares. ¶ Alia regula ꝓ isto modo est. ꝙ qñ ꝟbum non est cōmune oibus sp est fallacia sm qd ad simpliciter: vel affirmatiue: vel negatiue arguendo. sicut hic est fallacia sm qd ad simpliciter: sortes nō est asinus: ergo sortes nō est: homo est ergo hō est asinus. Unde generaliter qñ arguit negatiue est fallacia sm qd ad simpliciter. Siml̄r arguendo ex opposito ɔ̃ntis est fallacia sm qd ad simpliciter affirmatiue. ¶ Secundus modus principalis est qñ a parte eiusdem extremi arguitur ab aliquo sumpto cū addito ad ipm vel suum ɔuertibile est supius ꝑ se sumptū vel econuerso. ⁊ tunc videndū est an illud additū ⁊ illud cui adiūgitur se habeant sicut substantiuū ⁊ adiectiuū vel nō. Si primo modo: aut ꝓ̄dicatio vnius de alio est impossibilis: aut ꝓ̄dicatio vnius de altero vl̄r sumpto est necessaria: aut ɔtingens. si sit impossibilis sp arguēdo affirmatiue a tali sumpto cum alio ad ipsu3 vel ɔuertibile est fallacia sm qd simpl̄r. non tn̄ semp arguendo ad quodlibet suum supius. sicut hic est fallacia s3 qd ad simpliciter: sortes est mortuus hō: ergo est hō: q2 hec est impossi. hō est mortuus. ¶ Sil̄r ꝓpter idem hic esset fallacia sm qd ad simpliciter sortes est mortuus homo ergo sortes est rōnalis vel risibilis. Sil̄r hic a est filius sophisticus ergo a est filius: q2 hec est impossibilis aliqs filius est sophisticus. Similiter hic hoc est falsum argumentū ergo hoc est argumentum. Similiter hic iste est bonus latro ergo est bonus. Similiter hic iste est ꝑfectus latro ergo est ꝑfectus. Uerumtn̄ ꝙuis ad vnam partē sit fallacia sm qd ad simpliciter non tn̄ sp arguendo ad aliam sm qd ad simpliciter. sicut hic non est fallacia sortes est mortuus homo: ergo sortes est mortuꝰ. Nec hic sortes est ꝑfectus latro ergo est latro. Nec hic iste est bonus sutor: ergo est sutor. Nec hic a est filius sophisticus ergo a sophisticus. ¶ Ad sciendū autē ad quā partē arguendo est fallacia sm qd ad simpliciter aut non: op3 diffinire totum compositū vel aliqđ aliud nomen cum eo ɔuertibile diffinitiōe exprimente qd nois. ⁊ si in ista diffinitiōe ponatur vna pars affirmatiue: vel aliquod ɔuertibile cum vna parte ⁊ nō cum alia sp arguendo ad illam partem est bonū argumētum. ⁊ arguendo ad aliam partem est fallacia sm qd ad simpliciter. verbi gratia. diffiniat hoc totū mortuus homo vel aliqđ nomen cum eo ɔuertibile. ⁊ dabitur talis diffinitio qđ non est homo sed fuit hō hic ponitur hō negatiue. ideo ad hoiem arguēdo est fallacia sm qd ad simpliciter. ⁊ ad aliam partem est bonum argumentū. Similiter diffiniatur hoc totū ꝑfectus latro vel aliquod nomen cū eo ɔuertibile. ⁊ dicetur latro sciens ꝑfecte artem latrocinandi hic ponitur ly latro ⁊ nō ly ꝑfectus nec aliquod ɔuertibile cū ly ꝑfectus: ideo hic est fallacia s3 qd simpliciter. Iste est ꝑfectus latro ergo est ꝑfectus. Simil̄r bonus sutor est sutor: habens ꝑfectā artem suendi. ideo hic nō est fallacia scōm qd ad simpliciter iste ⁊ bonus sutor ergo est sutor sed hic iste est bonus sutor ergo est bonus. Et sicut d̄r de istis ita dicendū est de alijs. na3 si esset aliqđ nomen ɔuertibile cum hoc toto albus monachus deberet taliter diffiniri monachus vtēs veste alba ⁊ ꝓpter hoc hic non est fallacia scōm qd ad simpliciter iste est albus monachus ergo est monachus: sed hic iste est albus monachus ergo est albus. ¶ Si aūt ꝓ̄dicatio vnius partis vel totius de alia sit necessaria sp ad vtranq3 partē est bonum argumentū sine fallacia saltem in creaturis. forsan in diuinis propter aliquod ꝓpriū deo q est vna essentia simplex ⁊ trinꝰ ꝑsone talis modus arguēdi non v3 essentia est pr̄ generans ergo essentia est generans. Si autem ꝓ̄dicatio vnius partis vel totius de alia sit ɔtingens. tunc videndū est ista arte qua exprimitur diffō alicuius nois ɔuertibi-

Duplex modus

Primus modus

Secundus modus

Secundus modus

Deda- cta scil3 amplia- tione

Pul- chra r̄la

lle cū3 illo toto. ꝛ si in ista diffōne ponaꝛ vtraq3 pars vel cum vtraq3 parte aliqͦd conuertibile sꝑ tunc a toto ad vtranq3 partem est bonū argᵐ sine fallacia. Sicut si esset aliqͦd nomen ꝯuertibile cum hoc toto hō albus ꝛ deberet diffiniri vltima diffinitione exprimēte qd nois deberet tali modo diffiniri hō habens albedinem ꝛ hic ponitur hō hñs albedine3 qͦd conuertitur cum albo. ꝛ ideo seqtur sortes est hō albus: ergo sortes est hō: ꝛ sortes est albus. Si autē nō vtraq3 pars vel aliquod ꝯuertibile ponatur in tali diffōne vltimate exprimente qd nois sed vna tm̄: tunc ad vna3 esset fallatia s3 qd ad simpliciter ꝛ nō ad aliā. ¶ Et ꝑ istam regulā p3 ꝙ talia argumenta nō peccant fm qd ad simpliciter homo albus est aggregatū ꝑ accñs ergo hō est aggregatum ꝑ accñs lapis intellectus est ab eterno ergo lapis ē ab eterno Cesar opinabilis est ergo Cesar est. ꝛ hmōi. ¶ Tn̄ potest in talibus ꝛ cōsimilibus assignari aliqua multiplicitas penes equocationem vel amphibologiā ꝛ in vno sensu eēnt ꝯñe bone ꝛ in alio nō valerent. ¶ Ista que dicta sunt intelligenda sunt qñ ex talibus arguitur affirmatiue. ¶ Ex qbus faciliter patere potest qd de eis est dicendum qñ arguitur negatiue. qꝛ qñ affirmatiue arguēdo est fallatia fm qd ad simplr arguendo negatiue ex opposito ꝯñtis erit similiter fallatia fm qd ad simpliciter. Si aūt additum ꝛ illud cui additur nō se habent sicut adiectiuū ꝛ substantiuū. Et tunc: vel totu3 ex addito ꝛ illo cui additur potest esse indifferenter sbm ꝛ p̄tum ꝓpōnis: cuiusmodi sunt talia albu3 fm dentes: intellectio lapidis generatio hois ꝛ hmōi: vel non. Si sic. videndū est an pars p̄tur de toto necessario posita ꝯstantia subiecti: qͦd potest sciri ꝑ diffinitionem exprimentem qd nois: vel non. Si sic: sꝑ a toto ad illam parte3 est bonū argumentū. ꝛ ideo bñ seqtur intellectio lapidis est prior filio: ergo itellectio est prior filio intellectio creature est posterior patre: ergo intellectio est posterior patre. Similr ista ꝯña est bona intellectio qua deus intelligit creaturā est posterior patre. ergo ꝛc̄. ¶ Et ideo sicut ꝯña est falsu3 ita ꝛ añs. Propter quod tales ꝓpōnes sunt false intellectio creaturaꝝ presupponit suppositū diuinū intellectio creature presupponit emanationē ꝑsonarum ꝑsona presupponit essentiā ꝛ hmōi. Si autem nō totū predicetur de parte nec econuerso: etiā posita ꝯstantia subiecti. sꝑ a tali cum addito ad ipsu3 ꝑ se sumptū est fallatia scdm qd ad simplr. Sicut hic album scd3 dentes currit: ergo album currit iste est pꝛ̄ tuus ergo est tuus hoc est tuum opus ergo est tuū: ꝛ hmōi. Ad sciendū autem qñ est talis fallatia ꝛ qñ nō: vtile est resoluere ꝓpōnes priores q̄ntum possibile est vel exprimendo diffōnes exprimentes qd nois teriorum: vel aliquo alio simili ꝯuenienti modo: ꝛ videre an in ꝓpositiōibus in qbus fit resolutio valeat talis modus arguendi. verbi gratia. ethiops est albus fm dentes equalet isti ethiops h3 albos dentes ꝛ ideo sicut manifestum est ꝙ nō seqtur ethiops h3 albos dentes: ergo est albus. ita nō seqtur ethiops est albus fm dentes: ergo est albus. ¶ Op3 autem scire ꝙ p̄dicta sūt intelligenda de ꝓpōnibus mere cathegoricis que nō Sd.

equalent ꝯditionalibus. qꝛ in talibus nō sꝑ valent tales ꝯñe: q̄uis pars p̄dicetꝛ de toto. ꝑꝑ qͦd talis modus arguendi ex aliqbus verbis nō v3 ꝛ ex aliīs v3. Unde bñ seqtur sor. est in luto cum centū marcis: ergo sor. est in luto. ꝛ tm̄ non seqtur sor. vellet esse in luto cum centū marcis: ergo sor. vellet esse in luto. nā ista sor. est in luto cum centū marcis non equalet alicui ꝯditionali. sed ista sor. vellet esse in luto cum centum marcis equalet isti ꝯditionali sor. vellet esse in luto si deberet lucrari centum marcas. Similr ista ꝯña est bona: vendo tibi equum centū marcis: ergo vendo tibi equū: ꝛ tm̄ non seqtur vellē tibi vendere equū centum marcis: ergo vendo tibi equu3. Si aūt illud quod additꝛ ꝛ illud cui additꝛ non pñt esse indifferenter sbm vel p̄tum ꝓpōnis: ꝛ si sit aduerbiū illud quod additur: vel ꝓpō cum suo casuali: vel aliqd cōsimile talibus q̄ntum ad talia: vel in talibus: est difficile vel impossibile dare regulā gñaltm ꝓpriā illis. ¶ Quia aliqñ negatiue est fallatia fm qd ad simplr arguēdo a determinabili cum addito ad ipsu3 ꝑ se sumptū. ¶ Et aliqñ est fallatia fm qd ad simplr arguendo affirmatiue. ¶ Sicut hic est fallatia fm qd ad simplr homo non est necio aial: ergo: hō non est aial deus non fuit sꝑ creans: ergo deus nō fuit creans hō non currit velociter: ergo hō non currit. Silr affirmatiue arguendo est fallatia fm qd ad simplr arguendo in talibus ab aliquo ꝑ se sumpto ad ipm sumptū cum determinatione tali. sicut hic homo est aial ergo hō necessario est aial. ¶ Op3 aūt scire ꝑ ista fallatia ꝙ qñ arguitur ab aliquo sumpto cū determinatione ad ipm sumptū ꝑ se vel econuerso accipiēda est ꝓpō econuerso. qꝛ expressa talis ꝯña in silloni reducitꝛ. ꝛ videndū est an illa ꝓpō vel cōditionalis illi cathegorice correspōdens sit necia vel non. si sic: nō est fallatia fm qd ad simplr. verbi gr̄a. si arguaꝛ sic sor. est albus fm pede3: ergo est albus: addenda est ista ꝓpō: oē albū fm pedem est albū qua expssa compicꝛ forma silogistica sic arguēdo oē album fm pedē est albū: sor. est albus fm pedem ergo sor. est albꝰ ꝛ si ista ꝓpō vel ista ꝯditionalis si aliqd est albū fm pedē est albū sit necia ꝯña est bona. sed qꝛ neutra illarū ꝓpōnum est necia ideo est ibi fallatia fm qd ad simplr. ꝛ ꝯsimiliter est in aliis. Sd.

¶ Cap. xiiij. de fallatia scdm ignorantiā elenchi vbi ponitur duplex ꝯdictorium complexu3. s. ꝛ incomplexum quod non possit inferri.

Nunc restat dicere de fallatia s3 ignorantia3 Elenchi q̄ est deceptio ꝓueniēs ex defectu istaꝝ particularū ad idem fm idē silr ꝛ in eode3 tpe. Ad euius euidentiā sciendū est ꝙ iste particule non dñt poni in Elencho sed dñt assumi tales ꝓpōnes ex quaꝝ forma non denotetꝛ ꝙ fiat verificatio respectu diuersoꝝ vel fm diuersa vel non: si sic vel nō in eode3 tpe. ꝛ qñ aliter denotaꝛ ꝑ formā ꝓpōnis est fallatia fm ignorantiā Elenchi ¶ Et pōt fieri ista fallatia q̄tuor modis fm istas q̄tuor particulas vno mō ex hoc ꝙ referuntꝛ ad diuersa sic: hoc est duplu3 respectu. a. hoc non est duplū respectu. b. ergo hoc est duplū ꝛ nō duplū. Silr hic: sor. est filius platoni: sor. non est

non est filius Joānis: ergo soz. est filius et non filius. Silr hic: soz. est filius platonis. soz. non est filius Joānis ergo soz. est filiꝰ et nō filiꝰ. penes sm modū. s. sm modum. i. sm idem: fiunt tales paralogismi soz. est filius platoni sm albedinē soz. non est filius platoni sz musicam ergo soz. est filius platoni et non est filius platoni. Silr est hic. a. est duplū respectu. b. sm longitudinem. a. nō est duplū respectu. b. sm latitudinē ergo. a. est duplū et nō duplū. potest etiā fieri sic ignorantia Elenchi. a. est duplū respectu. b. ergo. a. respectu. b. est duplū et non duplū. sm tertium modū fiunt tales paralogismi: soz. currit velociter: soz. nō currit necio ergo soz. currit et nō currit. ¶ Silr hic iste disputat sillogistice: iste non disputat in mente: ergo disputat et nō disputat. sm quartū modū fiunt tales paralogismi: iste curret cras iste non curret post cras ergo curret et nō curret. Silr hic: Xp̄us fuit deꝰ ab eterno: et fuit hō ex tpe: ergo fuit hō et nō fuit hō. Et peccant oia sophismata qz in predictis fit variatio respectu diversoz vel sm diversa vel non silr vel nō in eodem tpe. Opz autem scire q in tali mō arguendi vel infertur ꝯdictio incomplexoz sicut exemplificatum est et tunc silr non vz discursus. vel ꝯtingit inferre ꝯdictoria complexa: et tūc adhuc non valeret discursus de virtute sermonis q̄uis sm usum aliquoz in ꝑꝑrium cēnt ꝯcedende ꝯclones. aut inferunt non ꝯdictoria incomplexa de eodē sed alique q̄ sunt relative ꝯdictoria. et pñt tunc absolute ꝯcedi discursus sine fallatia. sicut bene sequitur soz. est filius platoni et est dissimilis ciceroni ergo est filius et dissimilis. Silr in quarto mō cōtingit inferre ꝯdictoria incomplexa sic arguēdo: soz. erit albus in. a. soz. erit nō albus in. b. ergo soz. erit albus et nō albus. sed nō sequitur soz. erit albus et nō albus ergo soz. erit albus. et nō erit albꝰ. tñ si p verbum de pñti argueretur esset bona ꝯña. et tunc potest esse ignorātia Elenchi sine fallatia sz qd ad simplr. et tñ frequēter ubi est ignorantia Elenchi ibi est fallatia sz qd ad simplr et tūc frequēter arguit sophistice ab aliquo sumpto cū addito ad ipm sumptum p se. et p ꝯño est ibi fallatia sm qd ad simplr.

Respectu relatiuorum

¶ Cap. xv. de fallatia petitionis principij et de triplici modo eius.

Post fallatias penes quas peccāt argumenta peccātia in forma dicendū est de fallatijs penes q̄s non peccant argumenta sophistica. sed penes q̄s peccat opponēs in arguēdo ꝯ rñdentē. ¶ Quaz prima est petitio principij: q̄ tūc accidit qñ opponens q̄uis inferat ꝯclonem quā intendit: tñ nō pōt ꝯuincere rñdentem: eo q accipit quod dz pbare. Et dr petitio principij: non qz accipit illud idem qd deberet inferre: tunc enī nulla esset apparētia. Sz dr opponens petere pnᵐ qñ accipit eque ignotū: vel minus notum illo qd deberet inferre. ¶ Et ppter hoc potest rñdens petere pbationē assumpti quousq̄ accipiat aliqd notius. ¶ Fit aūt ista fallatia multis modis. Unomodo qñ arguit a noie sinoio ad sinoium. sicut sic arguendo Marcus currit ergo Tulius currit. statim enī accipit aliqd eque ignotū cum ꝯclone inferrenda. ¶ Alius modus est qñ arguit a diffōne exprimente qd nois ad diffinitū: vel econuerso. et hoc qz in oi disputatione debēt supponi sig̃ta vocabuloz unde pz q hic est petitio principij: ignis est pductiuꝰ caloris: ergo ignis est calefactiuꝰ. ¶ Alius modus est qñ arguitur ab una ꝯuertibili ppōne ad aliā q̄ruz neutra est prior vel notior alia. sicut hic nullus musicus ē gramaticus ergo nullus gramaticꝰ est musicꝰ. ¶ Unde vlr qñ sumitur eque ignotū vel ignotiꝰ ipsi rñdenti q̄ sit ꝯclo inferēda tunc est petitio principij. Sciendum est tñ q q̄uis rñdens nō possit ꝯuinci p rōnem dum accipit eque ignotū vel notius: potest tñ p auctem ꝯuinci si velit auctem recipe. sicut si rñdēs non volens negare auctem aliq̄ negat istā: Marcus currit q̄uis opponēs sic arguat Tulius currit ergo Marcus currit: non ꝯuincit eū. si tñ ostendat istaz Tulius currit in auctore quem non vult negare conuincet eum sufficienter. et ita de alijs est.

Qñ sit petitio

Cū sinonimis

Cū diffinitione qd nois

A conuertibili

¶ Cap. xvj. de fallatia sm non causam ut causam et de duplici eius modo.

Post petitionē principij seqt fallatia sm non causam ut cām: penes quā nō peccat aliqs paralogismꝰ in forma qñ ꝯclusio sequr ex añte nisi aliqua alia fallatia illationem impediat. ad cuius euidentiam est sciendū q fallatia sm non cām ut cām est tñ in sillis ad impossibile hoc est ad falsum. vel sm veritatē: vel sm rñsiones vel opinionē rñdentis. et accidit talis nō cā ut causa qñ ex impossibilitate seu falsitate ꝯclusi infertur aliqd eē falsum quo posito hoc est quo exñte falso vel vero nihilominus accidit illud falsum ꝯclusū. ita q sive illud argᵐ assumptum fuerit veꝝ vel falsum nihilominꝰ ꝯclusum erit falsum. et ideo fallatia sm nō cām ut cām accidit. tñ non ppter hoc accidit falsum de quo deteriat Arist. in. Scdo prioz. ¶ Sunt aūt istius fallatie duo modi. Unus est qñ accipit aliq̄ ppō supflua etiā ad illationem q̄ apparet esse cā falsitatis ꝯclusi. et tñ non est ppter eā falsum ꝯclusum. sicut hic si det ista ppō aia et vita sunt idē realr et opponens velit pbare eā eē falsam ducēdo ex ista impossibile sic arguēdo: aia et vita sunt idē: mors et vita sunt ꝯria: et mors ꝯriatur generationi: ergo vita ꝯriatur corruptioni. ista ꝯclo est falsa. ergo ista aia et vita sunt idē realr ex qua sequr falsuz. hic est fallatia sm non cām ut cām. qz ista conclusio: vita est ꝯria corruptioni: nihilominus sequeret sive ista: aia et vita sūt idē realr: sive fuerint vera sive falsa. ¶ Secūdus modus istius fallatie est qñ nō accipitur ppō supflua illationis false sed pp eius falsitatem nō est ꝯclo falsa: sicut si rñdens dicat istam ppōnem nullū albū esse nigrū est necium et opponēs velit pbare eam eē falsam deducēdo ex ea impossibile sic arguendo: oē qd mouet ab albedine in nigredinē partim est albū et partim nigrū. qz partim est sub albedine et partim sub nigredine: nullū albū esse nigrum est necium: ergo necesse est nihil moueri ab albedine in nigredinē. ista ꝯclo est falsa. ergo illa ex q sequr. s. nullū albū esse nigruz est necium est falsa. Rñdenduz est q ista ꝯclo falsa non accidit pp falsi-

Circa qd ē fallatia nō cāe &c.

Primus modus

Scdus modus

tate istius nullu album ee nigrum est necium sed propter falsitatem Sciendu istius: ideo quod monet zc. ¶ Unde sciendum est quod isto casu respondendum est quod consequentia impossibilis concluditur non propter impossibilitatem preconcessi nec propter impossibilitatem assumpti. Cumque autem accipitur impossibile non propter impossibilitatem preconcessi nec propter impossibilitatem consumpti sed propter incompossibilitatem eorum. sicut si opponens vellet probare contra respondentem impossibilitatem istius tu sedes sic arguendo tu sedes: tu stas. ergo contradictoria sunt simul vera. ista consequentia est impossibilis. et tamen hec est possibilis tu stas et hec est possibilis tu sedes. ¶ Respondendum est quod hec consequentia impossibilis non sequitur propter impossibilitatem alterius earum. sed propter eorum incompossibilitatem. et sic solvuntur talia sophismata si dicat respondens: possibile est istum damnari demonstrando aliquem qui in rei veritate est predestinatus. et opponens probat quod sit falsa sic: si hec sit vera possibile est istum damnari ponatur inesse. qua posita inesse sequitur impossibile sic arguendo iste est predestinatus. iste est damnatus: ergo damnatus est predestinatus. consequentia est impossibilis ergo ista est impossibilis iste est damnatus et per consequens ista est falsa: possibile est istum damnari. Respondendum est quod sequitur consequentia impossibilis: non quia hec est falsa: possibile est istum damnari: nec quia hec ponitur inesse. sed quia in arte ponuntur vel accipiuntur due propositiones incompossibiles. Oportet autem scire quod quotiens discursus prius quo concluditur falsum vel impossibile nec peccet in forma nec in materia tunc in posteriori processu quo sic arguitur. consequentia est falsa et non ista premissa ergo ista assumpta concessa est falsa vel est peccatum in materia vel in forma. ita quod consequentia non valet secundum veritatem vel secundum responsionem respondentis si recte respondeat vel aliqua propositio quam accipit est falsa. ¶ Cap. xvij. de fallacia secundum plures interrogationes et duplici modo ipsius.

Ultima fallacia est fallacia secundum plures interrogationes ut unam iuxta quam non peccat aliquod argumentum quantum ad illationem: sed iuxta eam peccat opponens in arguendo contra respondentem. quia accipit unam interrogationem que est equaliter plures ex qua si postea arguat sophistice argumentum suum peccabit per aliquam fallaciam. si enim stari ad propositam interrogationem respondere unica responsione poterit faciliter decipi. Et ideo ista fallacia **Interrogatio sit plures** est inter fallacias connumeranda. ¶ Intelligendum est autem quod dupliciter potest intelligi quod aliqua interrogatio sit plures. vel quia plura enunciantur de pluribus: vel unum de pluribus vel econverso. vel quia accipiuntur termini in numero singulari: ita tamen quod talis propositio in qua formatur talis interrogatio est propositio una unitate sufficiente ad contradictionem. aliter potest aliqua interrogatio esse plures quia illa oratio non est una sicut sic dicendo sor. est homo asinus vel sor. est humidus albus calidus grammaticus. Ad interrogationem que plures est primo modo potest dari semper una responsio concedendo vel negando. nec potest ex tali responsione duci ad contradictionem. cum enim semper altera pars contradictionis sit falsa et altera vera debet una negari et altera affirmari. Unde demonstratis duobus quorum unum est album et aliud nigrum et interroget an ista sint alba vel nigra. debet dici quod nec sunt alba nec nigra. et eodem modo est de aliis. quia altera pars potest affirmari vel negari. ¶ Tamen si quis multis talibus vellet affirmative respondere non debet unam responsionem dare sed multas dicendo, quod hoc est album: et illud nigrum et sic de aliis consimilibus. Ad interrogationem que plures est secundo modo non debet dari una responsio. sed si respondens velit respondere debet dare plures responsiones. ut si queratur an sor. sit musicus et albus: non debet respondere concedendo vel negando. sed si vellet respondere debet dare plures responsiones. puta si sor. sit albus: et non musicus: debet dicere quod est albus: et non musicus: et sic de consimilibus dicendum est. ¶ Cap. xviij. singularum fallaciarum quomodo peccent paralogismi epylogus et de sufficientia et numero fallaciarum.

Post predicta restat videre quomodo predicte fallacie peccant contra sillogismum et quomodo paralogismi qui videntur sillogismi complecti et non deficiunt a natura sillogismi. ¶ Et de fallaciis iuxta quas sunt orationes multiplices non est difficile videre. **Equivocatio** tales enim paralogismi vocantur sunt sillogismi veri sillogismi sicut patet de equivocatione. Unde tales paralogismi. Omnis canis currit sydus celeste est canis. ergo zc. Omnis homo est animal rationale mortale. hec statua est homo ergo zc. nullum animal est species: homo est species: ergo homo non est animal. Isti paralogismi vocantur eodem modo formantur quo formantur perfecti sillogismi. nec est hic aliquis defectus sillogismi nisi quia in quolibet illorum est aliqua propositio distinguenda penes equivocationem. ¶ Iuxta amphibologiam sic formantur paralogismi **Amphibologia** Omnis propositio vera si est necessaria est impossibilis: te esse asinum est propositio vera si est necessaria: ergo te esse asinum est possibile. Quicumque vendit oleum est mercator: iste adulator vendit oleum: ergo iste adulator est mercator. Quicquid est alterum illorum et reliquum illorum est utrumque istorum: sed aliquod unum est alterum illorum ergo aliquod unum est utrunque illorum et reliquum illorum demonstratis duobus contradictoriis. In istis paralogismis nullus est defectus a veris conditionibus sillogismi nisi quia in eis est aliqua oratio multiplex secundum amphibologiam. ¶ Iuxta compositionem et divisionem sic formantur paralogismi. Quicumque vivit semper est: iste vivit ergo iste semper est. ¶ Iuxta accentum sic formantur. nullus iustus debet pendere: iste est iustus ergo non debet pendere. **Compositio vel divisio** ¶ Iuxta fallaciam figure dictionis sic formantur paralogismi. Omnis substantia est substantia accidentis: sed omne animal est substantia: ergo omne animal est substantia accidentis. quicquid heri emisti hodie comedisti. carnes crudas heri emisti: ergo tu hodie comedisti carnes crudas. **Accentus** **Figure dictionis** In istis enim servatur forma sillogistica sicut patet per regulas prius datas de sillogismo et de speciebus eius. ¶ Similiter est hic est fallacia figure dictionis deficiens a conditionibus sillogismi: quia licet aliud a deo possit deus facere sine alio equitare est aliud a deo. ergo equitare potest deus facere hominem sine equo. ¶ Iuxta accidens sic. **Accidens** Homo currit: sortes est homo: ergo sortes currit. Iste canis est tuus: iste canis est pater ergo iste canis est pater tuus. In istis paralogismis et in omnibus paralogismis accidentis servatur debita forma in premissis. sed in primo paralogismo non servatur modus: quia premisse non disponuntur in modo convenienti. ideo non est sillogismus. ¶ In secundo paralogismo licet premisse debite disponuntur tamen consequentia non debite infertur ex premissis. quia maior et minor extremitas coniunguntur a parte eiusdem extremi et medius terminus ponitur in consequentia quorum utrumque repugnat sillogismo propter quod forma sillogistica non servatur ibidem. et ita non sunt completi sillogismi. ¶ Iuxta fallaciam consequentis formantur **Consequentis** sic paralogismi. Omnis homo currit. omnis homo est animal. ergo omne animal currit: hic enim est defectus sillogismi. quia infertur consequentia universalis que debet esse particularis. Iuxta fallaciam secundum

Locus quid ad simplr

tiam sm qd ad simpliciter sic. Nullus prudens vult iudicare inimicum suũ: iste est prudens ergo iste non vult iudicare inimicũ suum ꝓpter bonũ rei publice. ¶ Hic enim non est aliqs defectus nisi qꝛ aliqua determinatio additur in ꝯclone que non erat accepta in [illegible] ideo est fallatia sm qd ad simplr.

Iuxta ignorantiam elenchi

¶ Iuxta ignorantiam elenchi concesso ꝙ ethiops est niger arguam ad ꝓbandum ꝙ ethiops nõ est niger sic. Nullum album est nigrũ: ethiops est albus sm dentes: ergo ethiops nõ est niger. hic enĩ est fallatia. qꝛ in contradicendo rñdenti accipitur nõ absolute ꝙ ethiops est albus sed ꝙ est albus scd̃m aliquam partẽ: ⁊ cum ethiops dꝛ niger non accipitur scd̃m idem. ideo est fallatia secũdum ignorãtiam elenchi. Iuxta fallatias alias non formant argumenta peccantia in forma lꝫ iuxta eas peccet opponens, disputãdo ꝯ rñdentem. ideo nõ opꝫ de eis exemplificare. Oẽ enĩ argumentum apparens peccans in forma iuxta aliquã illarũ peccat.

Fallatiarum numeri sufficientia

¶ Quarum sufficiẽtia ⁊ numerus potest sic accipi. Quia ois paralogismus vocalis vel secũdum vocem quantũ ad pluralitatẽ incomplexorũ ⁊ qualitatem ⁊ quantitatẽ ꝓpõnũ assimulaꝫ vero sillo cui competũt ꝯditiones prius posite in tractatu de sillo. vel non sic assimulatur sillo secũdum vocem. Si primo modo: est impossibile ꝙ sit aliqs defectus nisi ꝓpter alicuius orõnis multiplicitatẽ: vel incongruitatem: vel qꝛ idem terius sine multiplicitate pro aliquo supponit in vna ꝓpõne pro quo nõ supponit in alia. sed ista ꝓpõ demonstrari non põt sed accipiꝫ ꝑ inductionem. Si ꝓpter primũ non valeat sillus qꝛ. s. est ibi aliqua multiplicitas. sicut isti silli q̃tum ad nũm incomplexoꝝ ⁊ q̃titatem ⁊ qualitatẽ ꝓpõnum totalr assimulantur ois canis currit: sydus celeste est canis: ergo ⁊c̃. Oẽ aial est sbã: ois homo est aial. ergo ois homo est sbã. Sic eni in secundo sillo maior est vlis ⁊ minor indefinita. ⁊ sicut illud idem ⁊ nõ aliud vocatur p̃tum in maiori ⁊ in cõclusione ⁊ sbm in ꝯclusione nec econuerso ita est: est in primo. ⁊ tñ primus est paralogismus ⁊ nõ secundus. ꝓpter hoc solũ ꝙ in primo est aliqua orõ multiplex ⁊ nõ in scd̃o. Quo posito aut ista multiplicitas est ex hoc ꝙ aliqua vox que nõ est complexa orõ multiplr accipitur. ⁊ tunc est fallatia equocationis (dico sine hoc ꝙ varieꝫ q̃ntũ admodum proferendi). ¶ Aut est multiplicitas ex multiplicitate alicuius vocis que põt varijs modis ꝓnunciari ⁊ remanere. Vel que põt esse dictio vel orõ ꝓpter diuersũ modũ ꝓnunciandi tũc est accentus. Vel est tota orõ multiplex sine alicuius partis multiplicitate. Et hoc põt esse dupliciter. vel qꝛ illa orõ in vtroqꝫ sensu vniformiter ꝓnunciatur ⁊ tũc est amphibologia. Vel nõ ẽ vniformiter ꝓnũciatius. ⁊ tũc est compositio vel diuisio. Si aũt talis discursus nõ sit sillus ꝓpter solam incongruitatẽ: tunc est fallatia figure dictionis sicut hic. Ois homo est aial: ois sor. est homo. ergo ois sor. est aial. Si eni loco istius teri sor ponceretur iste terius asinus cui congrue põt addi signum esset bonus sillus. Si autem in tertio mõ fiat paralogismus: adhuc põt ibi assignari fallatia figure dictionis. qꝛ si loco illius teri sor. ponereꝫ alius terius consimilis potens supponere pro di eodem in qualibet ꝓpõne nullus esset defectus. ⁊ ita ꝓpter similitudinem istius dictionis ad aliam põt aliqs decipi ꝑ fallatiam figure dictionis.

Hoc dicit hoc falsum

¶ Unde si ꝓpter hoc ꝙ iste sillus est bonus iste dicit hoc falsum: demõstrando hanc ꝓpõnem: iste dicit falsũ: ergo falsum dꝛ ab isto: decipetur ꝑ fallatiam figure dictionis. Si autem sillus vocalis non assimilaꝫ q̃tum ad nũm teriorũ ⁊ qualitatem ⁊ q̃titatem ꝓpõnum in oibus veris sillogismis. vel ibi defectus precise propter dissimilem qualitatem vel q̃titatem ꝓpõnum promissarum. vel ideo qꝛ plures teri ponuntur in conclusione q̃ in vero sillogismo. vel est ibi defectus ꝓpter excessum terminorum in complexoꝝ. qꝛ si primo mõ vel secũdo: Vel econuerso est bonum a[illegible]mentũ: vel nõ. si sic: est fallatia ꝯñtis. si non: est fall[illegible]a accidentis. Si sit ibi excessus teriorum qꝛ. s. plura incomplexa ponuntur q̃ deberent: qꝛ. s. additur aliqd in premissa quod non deberet poni. vel aliquod tale additur in conclusione. ⁊ tunc vel illud cui additur accipitur tam in premissa q̃ in conclusiõe ⁊ tñ in vna sibi additur ⁊ non in alia. ⁊ tunc est fallatia sm qd ad simpliciter vel additur vni in premissa: quod nõ ponitur in conclusione. ⁊ tunc est fallatia sm ignorantiam elenchi. ¶ Hec omnia patere possunt per exempla posita de istis fallatijs. ¶ Ex quibus elici quomodo iste fallatie ab inuicem distinguuntur. ita ꝙ quãuis fallatie multe possunt cõcurrere in eodem sillogismo tamẽ possibile est inuenire paralogismos in qbus nulle fallatie concurrunt excepta fallatia ꝯñtis ⁊ accidentis. qꝛ vbicunqꝫ premisse disponuntur in figura si ibi sit fallatia ꝯñtis erit ibi etiam fallatia accidentis. ¶ Ad cognoscendum autẽ fallatiam vtrum in argumento facto sit fallatia vel nõ: sũt aliqua documẽta.

Cautela vtilis

¶ Unũ est illud. s. ꝙ respondẽs ad nullum argumẽtum respondeat nisi opponẽs arguat ex certis teris non variatis nec aliquo modo mutatis: nec trãsmutatis ⁊ ex certis ꝓpositionibus quas respondẽs diligenter consideret an aliqua illarũ sit multiplex ꝑ aliq̃s fallatias inductiue. ¶ Deinde discutiat an tale argumentũ ꝑ aliquam regulã certam ⁊ euidentẽ reguletur: ⁊ tunc post respondeat diligenter considerans de quolibet an sit consequens vel repugnans precõcesso vel prenegato. vt sic cõsequenter respondeat. Et hec de fallatijs ad presens dicta sufficiant.

¶ Explicit magna cõstructio logice fratris Guilelmi Occham Anglici sacrarum litterarum Magistri ac oium logicorum acutissimi Inuiolate schole inuictissimorum nobilium inceptoris ex professione fratrum Minorum in oium disciplinarum genere doctoris plusq̃ supellis Quã nouiter correxit Marcus Beneuentanus Monachus Celestinorũ Beati Benedicti. Sacrarum litterarũ professor. ac Rerum Mathematicarum Amator.

¶ Impressum Venetijs per Lazarum de Soardis die. 15. Maij. 1508. qui obtinuit a dñio Vene. qd nullus possit iprimẽ nec iprimi facere sub pena vt pꝫ in suis ꝓuilegijs ⁊c̃. Laus Deo optimo maximoqꝫ.

Camilli Palaeoti Bononiensis Ad Okam Epigramma.

Okam squalidus: horridus: lacerq;
　Ingens o scelus: hactenus fuisti
　Nondum felsineae patens iuuente.
　Obductus carie: cibusq; blattis
　Longo tempore sordidis relictus.
Nunc splendens adeo: integer: venustus:
　Formosus: tibi lora rubra: ꝛ acri
　Rasus pumice surgis expolitus.
　Te pictum minio: nec vmbilicis
　Fraudatum: dialectici frequentant
Hoc Marcus tibi praebuit sacerdos.
　Huic debes: mis[illegible]us ille solus
　Te lucem reuocauit in serenam.
　Ut quandam pia virbium diana.
Vale.

Constantij Cancellarij Pistoriensis Ad fratrem Marcum operis illuminatorem.

Ante vt Aristotelem dialetica: Marce iacebat:
　Diuino cuius floruit ingenio
Tempore sic multo latuit: dum candidus occham
　Addidit extremam nec sine laude manum.
Ignotus sed cum is somno langueret inerti
　Nec posset merita posteritate frui.
Ipse vigil nostrum recte qui dogma tueris
　Nos tanto orbari lumine non pateris.
Sed quecunq; potes: ceu quodam numine: soluas
　Perpetui renouas scripta sepulti viri.
Inter que: latij ni nunc tibi cura fuisset:
　Optaret studijs hec modo quisq; suis.
Non minus ergo tibi debet studiosa iuuentus
　Precipuus ꝙ cui tunc labor iste fuit.
Vale.

Summe: ꝛ logica. qnt. 7. car. ve, ij.

Excusatio Lazari.

Si quid forte tuos offendet lector ocellos
　Quod mihi mendoso grāmate versus eat
Emendare velis: nam non me Lazarus istis
　Confecit mendis Bibliopola tuus.
Sed turbata magis pressoris inertia quando
　Sera dedit lassas artibus hora manus.
Finis.

